50 KEURSTOFFEN

**OF VERZAMELING VAN
VIJFTIG UITMUNTENDE LEEREDENEN**

**WAARONDER ENIGE ZEER GEWICHTIGE.
ALSMEDE VERSCHEIDENE ANDERE, BIJ GELEGENHEID VAN HET
HEILIG AVONDMAAL, HET BEGIN OF EINDE DES JAARS,
OP DANK- EN BEDEDAGEN, VERSCHRIKKELIJKE STORMWINDEN
EN ANDERE BUITENGEWONE OMSTANDIGHEDEN.
EINDELIJK EEN OPMERKELIJKE DANKPREDICATIE, JEREMIA 25:3.**

GEDAAN DOOR DE ZALIGE HEER

BERNARDUS SMYTEGELT

In leven waardig Bedienaar des Heiligen Evangelies te Middelburg

**MET EEN VOORREDE OVER DE NOODZAKELIJKHEID VAN
EEN ERNSTIGE EN
ONDERSCHEIDENE PREDIKWIJZE VAN EEN
Lidmaat der Hervormde Gemeente te 's Gravenhage**

**1765 Bij:
In 's Gravenhage,
Pieter van Thol en de Weduwe O. van Thol en zoon
Te Middelburg
De Weduwe A.L. Callenfeld en Zoon; en de Weduwe M.H. Callenfels
MDCCLXV**

W. M. DEN HERTOG – UTRECHT

**STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2019**

VOORREDE.

Het is wel waar, dat de wereld al voor lang heeft moeten klagen, dat zij door het overgroot getal der dagelijks uitkomende boeken overladen werd: ja, dat zelfs de kerk maar al te veel redenen heeft, vooral in deze dagen, om te zuchten over het vermenigvuldigen van zulke boeken, die of aan de leer en de wandel der Christenen schadelijk, of ten minste tot onderwijzing en verbetering onnut en onnodig zijn. Echter is er thans ook veel stof tot dankzegging voor allen, die de bloei van des Middelaars gezegend Koninkrijk, en dus ook de zaligheid, heiligheid en troost van zichzelf en hun medemens beminnen, om de goedgunstigheid van Sions Koning te erkennen, dat er in onze dagen, zelfs boven de dagen onzer vaderen, nog veel zulke boeken te voorschijn komen, die ter bereiking der genoemde nuttige doeleinden bijzonder dienstig zijn. -

Onder zodanige boeken mogen met recht de Predicatiën van wijlen de Wel Eerw. Heer Ds. Smytegelt geteld worden: Want, schoon dezelve niet naar de hedendaagse trant uitgewerkt, veel minder voor de drukpers geschikt, en slechts door zekere bejaarde dochter, (hoewel met kennis en goedkeuring van de Auteur) onder het gehoor opgeschreven zijn: echter zal men in het lezen van dezelve overvloedige blijken vinden van des Auteurs uitgebreide Bijbelkunde en zonderlinge ervarenheid in de behandeling van onsterfelijke zielen, en vervolgens moeten erkennen, dat zij zeer geschikt zijn, om allerlei soorten van zondaren van de dwalingen hunner wegen te overtuigen, en door het voorstellen van de allersterkste drangredenen tot de voldierbare Middelaar heen te lokken. Alsook om Gods kinderen in allerlei lichamelijke of geestelijke omstandigheden op hun reis door deze rampwoestijn te besturen, te vertroosten en tot het betrachten van een blinkende Evangelische heiligheid aan te sporen.

Trouwens, allen, die onze zalige Smytegelt gekend hebben, moeten eenstemmig erkennen, dat zijn WelEerw. was een rechte zoon van Zadok, die het kostelijke van het snode wist af te scheiden; een ervaren Schriftgeleerde, die uit de schat zijns harten oude en nieuwe dingen wist voort te brengen; een getrouw huisverzorger, die aan des Heeren huisgenoten elk hun bescheiden deel toediende; ja, een herder naar Gods hart, die in het hoeden van Jezus' schapen zich wist te voegen naar de gang van het werk. En dat zijn WelEerw. dus als een getrouw en uitmuntend dienstknecht van de Heere Jezus trachtte te beantwoorden aan het grote doel van de zending der leraren, zijnde zekerlijk, om als werktuigen, ja als medearbeiders Gods, de mensen te overtuigen van zonde, gerechtigheid en oordeel, om hen dus langs de rechte kennis van deze drie stukken, bij aanvang of voortgang tot de gemeenschap en onder de gehoorzaamheid van hun Maker te doen wederkeren, en een waarachtige troost in leven en in sterven deelachtig te doen worden.

Gave God, dat er in deze dagen van algemene afwijking vele zodanige Smytegelts gevonden werden! Billijk klaagde Gods Sion altijd, - het treure ook vrij in deze dagen, -over het klein getal van zulke getrouwe wachters.

Men moet zeker toestemmen, dat de kennis in allerlei soort van wetenschappen sedert een geruime tijd aanmerkelijk is toegenomen; maar hoe wenselijk ware het, dat men zulks ook mocht zeggen van de wijsheid, die er nodig is om zielen te vangen, en ze naar haar onderscheiden toestanden te behandelen!

Helaas! wat een jammerlijk en schreeuwend gebrek bespeurt men doorgaans in deze zo voortreffelijke en noodzakelijke wetenschap! Hoe weinig wordt aan het voorgemelde doel van de predikdienst beantwoord, door een wijze van prediken, die meer geschikt schijnt om de zondaar gerust te stellen, dan om hem uit de strikken des duivels te doen ontwaken, ja, van de duisternis tot het licht en van de macht des satans

tot God te bekeren, en alzo vergeving der zonden en een erfdeel onder de geheiligden door het geloof in de Heere Jezus Christus te doen deelachtig worden!
Voorwaar, het is nauwelijks te begrijpen of te geloven, hoe men onder de rechtzinnigen een algemene predikwijze, waarin al de toehoorders zonder meer als goede Christenen aangemerkt, aangesproken en behandeld worden, als Apostolisch voorstaan, en integendeel een onderscheidende en ernstige predikwijze, waarin de Toehoorders als bekeerden én onbekeerden, als doden én levendigen, als kinderen Gods én kinderen des duivels aangemerkt, en dus ook aangesproken en behandeld worden, als onbetamelijk veroordelen en bestrijden kan.
Wat mij aangaat, ik houd het daarvoor, dat de eerstgenoemde wijze van prediken met Gods Woord en met de gronden van de rechtzinnige leer strijdig is; ja ook zich zelf omver stoot: maar dat integendeel een ernstige en onderscheidende predikwijze op onwrikbare zuilen gegrondvest is.
Het zij mij veroorloofd, deze stelling op een zedige wijze te bevestigen, en naar mijn vermogen van alle tegenspraak vrij te pleiten.

Vooraf stel ik als een onbetwistbare waarheid vast, dat niet slechts alle mensen in 't gemeen; maar ook de zogenaamde Christenen, ja zelfs de rechtzinnige belijders en leden van de zichtbare kerk, op een gewichtige wijze van elkaar onderscheiden zijn. Dit onderscheid bestaat niet slechts in wat meerder of wat minder te weten en te betrachten, maar in een geheel andere gesteldheid van het hart. In een tegenstrijdige weg en wandel; ja in een geheel tegengestelde betrekking op God, zodat sommigen uitverkoren en anderen verworpen, sommigen kinderen Gods en anderen kinderen des duivels zijn.
Het is daarenboven zeker, dat de uitverkorene en gelovige kinderen van God, niet alleen in vergelijking met alle andere mensen, maar zelfs ook in vergelijking met de uitwendige belijders, het kleinste getal uitmaken. Matth. 20 : 16 en kap. 7: 14. Lukas 12: 32 enz. Vervolgens is het ook een onbetwistbare waarheid, dat er onder de gemelde tweeërlei soort van belijders en toehoorders nog een aanmerkelijk onderscheid tussen de een en de ander van diezelfde soort gevonden wordt. Zijn er onder de blote naambelijders geen, die zich met woorden en werken als onbekeerde en goddeloze mensen aanstellen? Zijn er integendeel geen anderen, die uiterlijk zedig en godsdienstig leven? Zijn er onder hen ook geen, die slechts de gedaante van de Godzaligheid vertonen, en ondertussen haar kracht verloochend hebben? Of anderen, die op hun uiterlijke voorrechten en vermeende deugden gerust en zorgeloos liggen te slapen? Zijn er ook geen onder hen, die bekommerd zijn over hun eeuwige staat, en verlegen uitroepen: Wat moet ik doen om zalig te worden! Zijn er aan de andere kant onder Gods ware gunstgenoten geen kinderen, jongelingen en vaders, zwakken en sterken, slapenden en wakenden, treurigen en getroosten? Enz. –
Ik denk niet, dat iemand, die een rechte bevatting heeft van de gereformeerde godsdienst, deze zaken, die op Gods Woord en op de bevinding van alle tijden, ja op het eenstemmig getuigenis van alle rechtzinnige schrijvers gegrond zijn, zal kunnen of durven tegenspreken.

Dit dan vaststaande, zo is de vraag:

1. Of men evenwel al de toehoorders als ware Christenen moet aanmerken?
2. Of men hen allen als ware Christenen in het gebed aan God moet voordragen?
3. Of men hen ook allen als zodanig moet aanspreken?
4. Of ze ook allen als zodanig moeten behandeld worden?

1. Wat de eerste vraag betreft, namelijk of een Christen Leraar al zijn toehoorders moet aanmerken als ware Christenen en als alleen in trappen van meer of min van elkaar onderscheiden zijnde? Het is verbazend, hoe zulke gedachten in de geest van gereformeerde mensen kunnen opklimmen! Wat?
Moet men dan voor wáár houden hetgeen volstrekt vals en strijdig is tegen de duidelijke taal van Gods Woord, tegen de bevinding van allen, ja zelfs tegen de allerbeste tijden van het Christendom, tegen zoveel zinnebeeldige benamingen der Kerk, als een akker met onkruid en tarwe, enz., ja tegen het eenstemmig getuigenis van alle rechtzinnige schrijvers?
Men zegge niet, dat men naar de aard der liefde het beste van zijn evenmens moet denken, want:

1. Het komt hier niet aan op een bepaald oordeel over bijzondere personen.

2. De liefde eist wel, dat wij onze naaste het beste toewensen, en ook, als men geen duidelijke tegenbewijzen heeft, het beste van hen geloven moet; maar is de liefde dan zo ongeschikt, dat zij wil hebben dat men de leugen gelooft? Kan de liefde wel iets anders eisen dan hetgeen God eist, die de liefde zelve is? Waar eist God nu, dat men al de belijders van het Christendom voor ware Christenen moet houden? Leert en eist God niet in onnoemelijke plaatsen van de Heilige Schrift het tegendeel? Zegt niet de Koning van Sion, van wiens oordeel dit alleen afhangt, dat niet allen, die door uiterlijke belijdenis, Heere, Heere zeggen, zullen ingaan in Gods koninkrijk: maar alléén diegenen, die door waar geloof en bekering de wil des Vaders doen? Matth. 7: 21. Is de kerk niet een gemeente van heiligen, van Kinderen van God, enz. En kan men dan onheilige mensen voor ware leden van de kerk, en zulken, die het beeld des duivels dragen, voor kinderen Gods houden? Kan men wel een waar Christen zijn, zonder de Heilige Geest ontvangen te hebben? Rom. 8: 9. En moet men oordelen, dat iemand de Heilige Geest heeft, als hij in plaats van door de H. Geest geleid te worden en te wandelen, en dus vruchten van waar geloof en bekering voort te brengen, integendeel, door het betrachten van de werken des vleses, zich als een vriend der wereld en dus als een vijand Gods openbaar maakt? Trouwens, dit stuk is zó klaar, dat het vergeefse arbeid zou zijn, het met opstapeling van bewijzen te willen aandringen. Daarenboven, de voorstanders van een algemene predikwijze geloven immers wel, dat er geveinsden zijn: dus is er immers tweeërlei volk, namelijk oprechte èn onoprechte, ware èn valse Christenen, zulken, die reeds bekeerd zijn, en dus zalig zullen worden, èn zulken, die nog bekeerd moeten worden, of anders zullen verloren gaan.

2. De tweede vraag (namelijk of een Leraar in het openbaar gebed al zijn toehoorders als ware Christenen aan God moet voordragen) zal zich insgelijks zeer gemakkelijk laten oplossen. Het is reeds onbetwistbaar gebleken, dat de toehoorders in tweeërlei hoofdsoorten zeer ver van elkaar onderscheiden zijn, en dat er tussen de een en de ander in die beide hoofdsoorten wederom een aanmerkelijk onderscheid gevonden wordt. Daarenboven is ook gebleken de ongegrondheid en aller-uiterste onbetamelijkheid om al de toehoorders of belijders van het ware Christendom als ware Christenen aan te merken. Hoe is het dan mogelijk, dat een Leraar in zijn gebed al zijn toehoorders, die van elkaar zo hemelhoog verschillen, als ware Christenen aan God voordragen en voor hen allen als ware Christenen bidden en danken kan? Van tweeën één: óf men gelooft dat al de toehoorders ware Christenen zijn, dat is te zeggen, dat de zaligheid niet slechts voor allen verdiend, maar ook aan allen reeds krachtdadig geschonken is; óf men gelooft zulks niet. Gelooft men het eerste, hoe kan men zich dan gereformeerd noemen?

Maar gelooft men integendeel, volgens Gods Woord en de belijdenis der gereformeerde kerk, dat het getal der uitverkorenen, en dus nog veel meer het getal der krachtdadig geroepen en bekeerden onder de uitwendig geroepenen, verre het kleinste is. Dan is het ten uiterste ongerijmd, dat men al de toehoorders evenwel als ware Christenen aan God voordraagt, daar men gelooft en belijdt, dat verre de meesten verworpen, of ten minste tot hiertoe onbekeerd, en dus kinderen des duivels zijn. Kan men op een betamelijke wijze bidden om vermeerdering van enige genadegoederen voor zulken, die ze nog nooit bij aanvang deelachtig werden? Kan men God danken voor de genadige verlossing van zulken, die nog onder het geweld des duivels zijn, en nog nooit enige kennis van hun ellende, nog enige begeerte naar verlossing gehad hebben? Mag men voor God onrecht spreken? Mag men voor de God der waarheid met ónwaarheden verschijnen? Zijn dan de onbekeerde mensen, die zich onder het gehoor van zulke gebeden bevinden, niet jammerlijk te beklagen? Is alzo hun lot niet erger dan van diegenen, die buiten zijn? *Men bidt immers wel voor de bekering van ongelovige Joden,* heidenen, enz. maar indien men al de toehoorders voor ware Christenen moet houden, en ze als zodanig in het gebed moet voordragen, dan kan men geenszins de onbekeerde toehoorders met innerlijke beweging der barmhartigheid voor de troon der genade neder- leggen, noch tot hun ontdekking en waarachtige bekering hartgrondige gebeden voor God uitstorten. Ontwaakte zielen, die onder bewustheid van uw genadeloze toestand bekommerd vraagt, wat gij doen moet om zalig te worden, wat zijt gij dan insgelijks te beklagen! Daar kan dan ook, volgens die gronden, geen heilig geweld voor u op de hemel geschieden, opdat gij door het waarachtig geloof met de gezegende Middelaar verenigd en onder de band des Verbonds gebracht mag worden.

3. Wat de derde vraag betreft, namelijk, of een Leraar in het aanspreken van de ganse gemeente, zulke benamingen mag gebruiken, die niet op al de toehoorders, maar alleen op het kleinste gedeelte daarvan van toepassing zijn?
Daarop antwoord ik volstrekt: nee. De reden is gegrond op het grote onderscheid der toehoorders. Want hoe ongerijmd zou men het achten, als iemand al zijn toehoorders uit een gemengde menigte van mannen, vrouw en kinderen bestaande, met de bepaalde naam van mannen, broeders aansprak. Inzonderheid als het getal der mannen in vergelijking tot dat der vrouw en kinderen zeer verre het kleinste was. Hoe kan men dan al de toehoorders kinderen of gunstgenoten Gods, geliefde broeders en zusters in de Heere, enz. noemen, daar verre de meesten, naar het woord van Gods getuigenis, onbekeerde mensen en kinderen des duivels zijn?
De vraag is, of de onbekeerde mensen, die zulke algemene aanspraken horen, zichzelf daaronder moeten begrijpen, of niet? Men kan niet zeggen ja, want dan zouden zij zichzelf moeten bedriegen. Dus volgt noodzakelijk, dat als men de toehoorders aanspreekt met zulke namen, die alleen op het kleinste getal toepasselijk zijn, de onbekeerde toehoorders verplicht zijn, zichzelf daar buiten te sluiten, en te denken, dat al wat de Leraar zegt, hun geenszins aangaat! Wat dan? Vloeit hier niet uit voort de noodzakelijkheid van onderscheidene aanspraken? Of zouden de onbekeerde toehoorders geen aanspreken waardig zijn, en maar in de kerk moeten komen om te horen wat de Leraar tegen de ware gelovigen te zeggen heeft? Wat redenen van noodzakelijkheid of nuttigheid kan men ook voor zulke algemene benoemingen bijbrengen? Is er integendeel geen gevaar, dat onbekeerde mensen (die van nature maar al te zeer geneigd zijn om het beste van zichzelf te denken) daardoor in hun ongegronde denkbeelden zullen gestijfd worden? En betaamt het geen verstandige en getrouwe zielzorger, zich zoveel mogelijk voor dergelijke schadelijke gevolgen te

wachten?

4. Wat de vierde en laatste vraag aangaat, namelijk of een Leraar bevoegd en verplicht is, in het toepassen der gepredikte waarheden al de toehoorders als ware Christenen te behandelen, zodanig dat hij alleen pogen moet hen in wijsheid, heiligheid en troost te doen toenemen? Daarop antwoord ik, dat elke Leraar, zal hij voldoen aan God, aan zijn consciëntie, aan zijn ambt en aan de hem toevertrouwde zielen, niet alleen bevoegd, maar ook op het allerduurste verbonden is, zijn toehoorders als doden en levenden, als vrienden en vijanden, als bekeerden en onbekeerden, enz. als ook beide deze hoofdsoorten wederom in verschillende toestanden aan te merken, en hen dus ook als zodanigen met alle voorzichtigheid en getrouwheid op een onderscheidende wijze moet behandelen. En omdat dit het stuk is, waarop het vooral aankomt, zo zal ik het op een zedige wijze, zo kort mogelijk (om de perken van een voorrede niet al te zeer te buiten te gaan) trachten te betogen.

Eerst. Dit volgt vanzelf uit het gewichtig onderscheid der toehoorders. Een Predikant moet dit onderscheid immers ook geloven, omdat het in Gods Woord gegrond is, en alzo ook in de rechtzinnige kerk geleerd wordt, gelijk reeds overvloedig betoogd is. En gelooft men zulks, dan mag men zo dwaas niet zijn, dat men met levenden en doden, met blinden en zienden, met kruipenden en lopenden op gelijke wijze zou omspringen.

1. Hoe kan men geloven, dat er onder de toehoorders onbekeerde mensen zijn, die de bekering nodig hebben, zonder door een ernstige en onderscheidende toepassing aan hun bekering te arbeiden? Of moeten dan die ongelukkige mensen maar ongemoeid blijven? Moeten die geestelijk blinde en dode zielen maar blind en dood blijven? Moeten die hardslapende zielen maar voortslapen? Moeten die dwalende schapen maar verloren gaan? Kan men zulke mensen maar ongewaarschuwd laten vertrekken, zonder zich aan de alleruiterste onbarmhartigheid en trouweloosheid schuldig te maken?

2. Als men gelooft, gelijk men moet geloven, dat er onder de onbekeerde toehoorders een aanmerkelijk onderscheid gevonden wordt, hoe kan men dan nalaten hen met nodig onderscheid te behandelen? Zijn er niet zulken, die zich met woorden en werken als onbekeerde en goddeloze mensen openbaar maken? En moet men hun niet toeroepen: Wee de goddeloze! Het zal hem kwalijk gaan? Zijn er integendeel geen anderen, die uiterlijk zedig en godsdienstig zijn? Moet men hun niet beduiden, dat indien hun gerechtigheid niet overvloediger is dan die der Schriftgeleerden en Farizeeën, zij in het koninkrijk der hemelen geenszins zullen ingaan? Zijn niet sommigen gerust en zorgeloos? Moet deze niet toegeroepen worden: Wee de geruste te Sion en de zekere op de berg van Samaria? Zijn er ook geen, die uit bekommering over hun eeuwige staat, met verlegenheid vragen: Wat moet ik doen om zalig te worden? Is het een aller-betamelijkste plicht, om voor zulke zielen het Evangelie te openen, en alle bedenkelijke middelen te gebruiken, om hun de beminnelijkheid, noodzakelijkheid en bereidwilligheid van de dierbare Middelaar onder het oog te brengen, en hen tot het dadelijk aangrijpen van zijn' gezegende Persoon, genoegzame verdiensten en verworven heilgoederen uit te lokken, en hen alzo onder de band des Verbonds te brengen?

3. Als een leraar weet, gelijk hij zeker kan en moet weten, (want hij moet naarstig zijn om het aangezicht zijner schapen te kennen, hij moet zijn hart op de kudde zetten) dat er tussen de een en de ander van Gods ware gunstgenoten een aanmerkelijk onderscheid gevonden wordt. Dat er onder hen zijn kinderen,

jongelingen en vaders. Zwakken en sterken; slapenden en wakenden. Bekommerden en verzekerden; treurigen en getroosten, enz. Kan hij dan nalaten zulke onderscheiden toehoorders op een onderscheidene wijze, elk naar de eis van hun weg
te behandelen, en zo aan deze geestelijke huisgenoten elk zijn bescheiden deel toe te dienen?
Men moet niet zeggen, dat elk voor zichzelf het nodig gebruik van de verhandelde waarheden moet maken; want dan moest men de toepassingen in het geheel afschaffen. Daarenboven zijn de onbekeerde mensen daartoe zo onbekwaam en onwillig, en zelfs Gods kinderen veeltijds zo traag en lusteloos, dat zij daartoe de hulp van Gods dienaren volstrekt nodig hebben.

Ten tweede. Blijkt de noodzakelijkheid van een onderscheiden predikwijze ook niet uit Gods voornaam oogmerk in de zending der Leraren? Is die maar alleen om de zogenaamde Christenen met hun vermeende verlossing te troosten, en vervolgens als zodanigen te besturen? Of is het, om uit het gevallen mensdom een gemeente voor de Heere Jezus Christus te vergaderen? Om verloren mensen te roepen tot de gemeente van Gods Zoon? Om hen te bewegen tot geloof en bekering? Ja, om hen als gezanten van Christus wege, te bidden, dat zij zich met God laten verzoenen? Moeten de Leraren daartoe niet als Gods werktuigen, ja medearbeiders, hetzelfde bedoelen en betrachten, waartoe de gezegende Middelaar de H. Geest verworven en beloofd heeft? En is dit niet om de wereld te overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel; of van de leer der ellende, verlossing en dankbaarheid?
Kunnen zij nu daartoe volstaan met deze drie stukken aan hun toehoorder zonder meer te verklaren, en hen daarmee te laten heengaan? Of met hun toehoorders wegens gebrek aan heiligheid of dankbaarheid te bestraffen, en tot het beter betrachten van dezelve aan te sporen? Of moeten zij hun toehoorders van deze drie stukken (die nooit kunnen gescheiden worden) zoeken te overtuigen: en hen dus, onder de medewerking van Gods Geest, zoeken te brengen tot een rechte en grondige kennis van hun eigen ellende: tot een gelovige kennis en omhelzing der verlossing in Christus; en tot een rechte kennis en Godvruchtige betrachting der dankbaarheid? Of, met één woord, om hen tot boetvaardige, gelovige en Godvruchtige mensen te maken, als de enige weg om getroost en zalig te leven en te sterven?
Kan nu een Leraar wel getrouw en met gewenste vrucht arbeiden om zijn toehoorders van hun ellende te overtuigen, en hen dus tot boetvaardige mensen te maken, zonder hen te beduiden en te betuigen, dat zij van nature in het rijk des duivels zijn. Dat zij zonder God en zonder hoop in de wereld leven: dat zij van nature vijanden van God en kinderen des toorns zijn? Alsook hun onmacht en vijandelijke afkeer, om iets tot eigen redding en verlossing te kunnen of te willen toebrengen? Ja, de verzwaring van hun ongerechtigheid, door het verachten van Gods lankmoedigheid en goedertierenheid, en door hun ongehoorzaamheid aan het Evangelie?
Kan een Leraar op de rechte wijze arbeiden om zijn toehoorders te overtuigen van de genadige verlossing, die in Christus Jezus is, en hen dus tot ware gelovigen te maken, zonder hun de algenoegzaamheid, noodzakelijkheid en bereidwilligheid van de beminnelijke Zaligmaker overtuigend voor te stellen, en hen met aanhoudende ernst te vermanen, te bewegen, ja te bidden om tot Hèm de toevlucht te nemen, Zijn sterkte aan te grijpen, en zo vrede met God te maken?
Kan een Leraar Gods verloste gunstgenoten overtuigen van de dankbaarheid, zonder hen te onderrichten van de betamelijkheid, noodzakelijkheid en hoedanigheid der Evangelische heiligheid, die zij uit hartelijke wederliefde en dankbaarheid voor hun genadige verlossing te betrachten hebben; hoe zij daartoe in zichzelf onmachtig zijn;

en wat gelovig gebruik zij daartoe van hun gezegend Hoofd, van de Heilige Geest en van de beloften des verbonds te maken hebben? Ja, kan dit recht geschieden, zonder Gods kinderen in hun bijzondere omstandigheden te besturen, hun gemoedszwarigheden op te lossen, ,en zo al de hinderpalen, die hen in het lopen op het pad van Gods geboden belemmeren, weg te ruimen?

Het is waar, een Predikant kan om zijn toehoorders van deze drie stukken te overtuigen, in al zijn predicatiën van hen allen niet even veel werk maken. De ene Bijbeltekst of catechetische waarheid bepaalt zich meer tot de ellende, de andere tot de verlossing of dankbaarheid; en dus dienen de toepassingen ook voornamelijk daarop gericht te zijn. Doch het is ook onbetwistbaar, dewijl deze drie stukken het kort begrip van de ganse Heilige Schrift, van de kostelijke Heidelbergse Catechismus en van de ware Christelijke religie uitmaken, dat geen predicatie of toepassing aan het rechte doel beantwoordt, zo zij niet geschikt is om de toehoorder van één of meer dezer drie stukken te overtuigen. Ja, ook is het zeker, dat deze drie stukken in de toepassingen, noch ten opzichte van onbekeerde, noch ten opzichte van reeds bekeerde toehoorders geheel van elkaar kunnen worden afgescheiden; hetwelk zeer gemakkelijk met overtuigende redenen zou kunnen worden aangetoond.

\Ten derde. Blijkt de noodzakelijkheid van een onderscheidende prediking ook niet uit de benamingen der Leraren? Kunnen zij getrouwe herders zijn, als zij geen onderscheid maken tussen schapen en bokken? Als zij het verlorene niet zoeken, het weggedrevene niet wederbrengen, het gebrokene niet verbinden en het kranke niet versterken? Kunnen zij geestelijke vissers zijn, als zij niet al hun wijsheid en vermogen besteden om zielen te vangen? Kunnen zij geestrijke deurwachters zijn, als zij de hun toevertrouwde sleutelen niet getrouw gebruiken, om het koninkrijk der hemelen voor boetvaardigen en gelovigen te openen; en integendeel voor onboetvaardigen en ongelovigen toe te sluiten? Kunnen zij geestelijke vaders zijn, als zij niet zowel trachten kinderen te gewinnen, als hun het bescheiden deel hunner spijs toe te dienen? Kunnen zij getrouwe wachters zijn, zonder voor de hun toevertrouwde zielen te waken, of zonder haar voor het eeuwig verderf getrouwelijk te waarschuwen? Kunnen zij getrouwe en waarachtige getuigen zijn, als zij niet van en aan hun toehoorders hetzelfde getuigen, dat God getuigt? Ja, kunnen zij getrouwe Godsgezanten zijn, en hun boodschap getrouw verrichten, zonder aan hun toehoorders de dierbare Christus met zijn gerechtigheid, als de enige grond der zaligheid, uit Gods naam te verkondigen en aan te bieden, en hen te bidden, dat zij zich met God laten verzoenen?

Ten vierde. Blijkt de noodzakelijkheid van een onderscheidene predikwijze ook niet uit de inhoud van der Leraren predikstof? Moeten zij niet de ganse raad Gods verkondigen en voornamelijk de wet én het Evangelie?

1. Als zij de wet prediken, kunnen zij dan volstaan met enige plicht letterlijk te verklaren, en vervolgens hun toehoorders in het algemeen tot de betrachting van dezelve aan te sporen, en over hun gebrek te bestraffen? Wie moet zich deze vermaning en bestraffing aantrekken? Al de toehoorders, zonder enig onderscheid? Of alleen de ware gelovigen? Of alleen de onbekeerden en geveinsden? Is het niet noodzakelijk, dat de onderscheiden soorten van toehoorders duidelijk genoemd worden, opdat elk, die tot zo'n soort behoort, weten moge, dat zo'n vermaning of bestraffing tot hem gericht is? En is het niet noodzakelijk, dat de wet op een onderscheidende wijze aan elke bijzondere soort gepredikt wordt? Heeft de wet niet een zeer onderscheiden gebruik ten opzichte van onbekeerden en bekeerden?

a. Dient de wet niet gebruikt en gepredikt te worden voor onbekeerde

mensen als een zwaard om hen te verwonden, en als een hamer om hun stenen hart te verbrijzelen? Moeten de Leraars niet uit Gods Naam aan de overtreders der wet de vloek verkondigen, en hen zo door de schrik des Heeren zoeken te bewegen tot het geloof?

b. Kan de wet wel op dezelfde wijze gepredikt en toegepast worden aan Gods kinderen, die reeds van de wet als een verbond der werken verlost, onder de liefelijke band van het Genadeverbond gebracht en tot het houden van Gods geboden van harte gewillig en bereid zijn? Dienen deze niet op een geheel ándere wijze over hun gebrek bestraft, tot betere betrachting aangespoord en in het recht betrachten van Gods geboden onderwezen te worden? Enz. Kan ook een Leraar de wet wel recht verklaren en toepassen, zonder aan zijn toehoorders tegelijk de dierbare Middelaar, als die Heere, in wie gerechtigheden en sterkten zijn, bekend te maken en aan te bieden?

2. Als een Predikant de beloften van het Evangelie predikt, kan hij dan volstaan met dezelve letterlijk te verklaren, al zijn toehoorders zonder onderscheid, met hun deelgenootschap aan die beloofde heilgoederen te vertroosten, en deswege tot betamelijke dankbaarheid aan te sporen? Zou dan het Evangelie niet maar alleen aan de ware gelovigen gepredikt worden? En zou op die wijze de prediking van het Evangelie niet maar alleen bestaan in de mensen te boodschappen dat zij reeds deelgenoten van Christus en zijn verdiensten zijn, en hen daarmede te vertroosten? Zeker, dan behoefde er nooit geklaagd te worden: Wie heeft onze prediking geloofd, en aan wie is de arm des Heeren geopenbaard? Bestaat de verkondiging van het Evangelie niet voornamelijk in de mensen uit Gods Naam te boodschappen, ja te getuigen, dat de vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid aan hen uit vrije genade om de verdiensten van Christus wil aangeboden of geschonken worden? Moet deze boodschap nu alleen geschieden aan de ware gelovigen, die reeds dadelijk bezitters van de Middelaar en al zijn heilgoederen geworden zijn? Of moet dit Evangelie ook inzonderheid verkondigd worden aan de zodanigen, die daarvan tot nog toe vervreemd zijn? Namelijk, aan zondaren, die onder het Evangelie leven, niemand, hoe goddeloos en onwaardig ook, daarvan uitgezonderd? En zal een Leraar dit Evangelie aan onbekeerde en goddeloze mensen recht verkondigen, moet hij dan niet als een gezant van de God des hemels, zijn toehoorders tevoren door de wet trachten te overtuigen van hun ellende; om hen alzo naar de verlossing, die in Christus Jezus hun wordt aangeboden, begerig te maken; en vervolgens op allerlei wijzen hen zoeken te bewegen tot het gelovig aangrijpen van de algenoegzame Middelaar, in wie álle Gods beloften ja en amen zijn? Ja, zal een Leraar dit Evangelie recht verkondigen, moet hij dan ook niet de ongelovigen en ongehoorzamen verkondigen en openlijk betuigen, dat God met vlammend vuur over hen wraak zal doen; en dat zij niet ontvlieden zullen, indien zij op zo'n grote zaligheid geen acht geven?

Moet dit Evangelie der zaligheid ook niet voornamelijk aan de armen van geest verkondigd worden? Moeten deze verslagen zielen niet inzonderheid door het voorstellen van de oneindige barmhartigheid van God, de onuitputtelijke volheid en onbepaalde bereidwilligheid van de dierbare Middelaar, en de liefelijke lokstem van het Evangelie, genodigd, gebeden, ja als gedwongen worden, om gelovig te komen tot die Heere, in Wie gerechtigheden en sterkten zijn, om alzo in. Hem gerechtvaardigd te worden, en zich te beroemen met het ganse zaad van Israël?

Kan dit Evangelie aan Gods kinderen op dezelfde wijze verkondigd worden als aan onbekeerde en ongelovige mensen? Spreekt het niet vanzelf, dewijl zij reeds het ware geloof bezitten, en dus reeds deelgenoten zijn van de Middelaar en zijn verworven

heilgoederen, dat in deze omtrent hen een aanmerkelijk onderscheid moet gemaakt worden?

Bij al het gezegde zou men nog een menigte andere redenen, alsook velerlei bewijzen uit de Heilige Schrift en getuigenissen van mannen, die lof hebben in het Evangelie, kunnen toebrengen. Doch ik oordeel, genoeg gezegd te hebben, om elk verstandig en rechtzinnig lezer de noodzakelijkheid van een onderscheidene predikwijze te doen toestemmen.
Ondertussen weet ik wel, dat men om een onderscheidene predikwijze te veroordelen, zich van enige schijnredenen bedient. Ik zal dezelve daarom zo kort en klaar als mogelijk is, trachten op te lossen.

A. Men zegt, *dat een onderscheidene predikwijze strijdig is tegen de handelwijze der Apostelen in hun brieven, waarin zij de gemeenten in het algemeen als ware Christenen aanspreken en behandelen.*
Doch ik antwoord:
1. Waarom beroept men zich niet op de handelwijze van de grote Apostel en Hogepriester Jezus Christus zelf, zo in zijn predicatiën hier op aarde als in zijn brieven uit de hemel? Leest maar alle vier de Evangelisten, en u zult zien, hoe ernstig en onderscheiden dat volmaakt Hoofd en voorbeeld aller Leraren Zijn toehoorders in al Zijn predicatiën en gesprekken behandeld heeft. Ja, lees ook Zijn brief aan de Gemeente van Laodicéa, Openb. 3. Worden al de leden van die Gemeente door Hem als ware Christenen aangemerkt, en als zodanig behandeld? Hoe ver is het daar vandaan! Schoon velen de naam hadden dat zij leefden, Hij verklaarde echter, dat zij geestelijk dood waren. Ja, schoon zij meenden rijk en verrijkt te zijn, en geens dings gebrek te hebben; Hij verklaarde nochtans dat zij arm en ellendig waren, enz. Men moet geen uitvlucht maken door te zeggen, dat de Heere Jezus een hartenkenner is, en de Leraren niet; want het komt hier niet aan op een kennis van bepaalde personen, maar op een kennis van onderscheidene personen in het algemeen.

2. Er is een groot onderscheid tussen brieven, die een Apostel of Leraar aan zijn Godvruchtige vrienden schrijft, en tussen predicatiën, die voor een gemengde menigte worden uitgesproken.

3. Behalve nog, dat de gemeenten van die tijd zeer klein, en aan de Apostelen van nabij bekend waren; en verre de meesten van dezelve, door hun kloekmoedige belijdenis en Godvruchtige wandel in zulke gevaarlijke tijden zich als ware Christenen openbaar maakten.

4. Waaruit besluit men toch dat de Apostelen de gemeenten in het algemeen, zonder uitsluiting van iemand, als ware Christenen aangemerkt en behandeld hebben? Mogelijk is het, omdat zij in hun brieven ook spreken tot zulke mensen, op welke de uitmuntende namen, waarmede zij die gemeenten noemden, niet schijnen te passen. Doch deze zwarigheid is zeer gemakkelijk op te lossen.

a. Men stelt dan ook vast, dat er zelfs in die allereerste en allerbeste tijden van het Christendom, reeds onbekeerde en goddeloze mensen, welke de namen van Christenen, van geliefde broeders en zusters in de Heere, enz. niet toekwamen, gevonden werden; en dus zal men dan ook niet kunnen noch durven ontkennen, dat er zodanigen in deze laatste en boze tijden insgelijks gevonden worden.

b. Wat wettigheid is er in dit besluit? Omdat de Apostelen in hun brieven ook

onbekeerde en goddeloze belijders aanspreken, volgt daaruit, dat zij ook onder de uitmuntende namen van heiligen, of van geliefde broeders, enz. begrepen waren? Wisten dan de Apostelen niet dat hun brieven ook in handen zouden komen van zulke belijders, die zichzelf voor ware Christenen hielden, en zich dus die uitmuntende benamingen, - schoon op valse gronden, - toeëigenden? En konden zij daarom dezelve tussenbeide niet eens aanspreken, om deze vermeende Christenen van de dwaling huns wegs te overtuigen? Immers, als men zo wilde besluiten, dan moest men ook vaststellen, dat de ongelovige Joden en heidenen insgelijks onder die uitmuntende namen begrepen waren, dewijl de Apostelen dezelven in hun brieven ook wel eens aanspreken. Vergel. Rom. 1: 7 met het gehele tweede hoofdstuk van die brief.

c. Hoe kan men van zulke uitmuntende mannen, als de Apostelen waren, met enige grond denken, dat zij zo ontrouw en onwijs zouden zijn, dat zij aan uitverkorenen, geroepenen, gelovigen, heiligen in Christus Jezus, enz. schrijvende, daaronder ook zouden begrijpen zulken, die verworpen, of nog niet geroepen, niet gelovig noch heilig waren? Spreekt het niet vanzelf, als men aan gelovigen, heiligen, enz. schrijft, dat dan de ongelovigen en onheiligen niet daaronder begrepen zijn? Of zou men kunnen schrijven aan levenden, en dan daaronder ook de doden begrijpen? Tonen ook de Apostelen niet duidelijk genoeg het tegendeel? Zie eens Paulus' brief aan de Filippensen. Aan wie schreef hij dezelve? Dat zegt hij duidelijk, Hfd. 1: 1. *Al de heiligen in Christus Jezus, die te Filippi zijn.* Waren nu de onheiligen daaronder begrepen? Dat zij verre! Het tegendeel blijkt uit Kap. 3: 18, *Want velen wandelen anders, van dewelke ik u dikwijls gezegd heb, en nu ook wenende zeg, dat ze vijanden van het kruis van Christus zijn.* En dat deze geen onchristenen, maar uiterlijke belijders van het Christendom waren, spreekt niet alleen vanzelf, maar blijkt ook duidelijk uit een vergelijking met 1 Cor. 5: 12, 13. Want wat heb ik ook die buiten zijn te oordelen? Oordeelt gijlieden niet die binnen zijn? Maar die buiten zijn oordeelt God. En doet gij deze boze uit ulieden weg.

5. Laat ons nu eens spreken van de predicatiën der Apostelen (want ik weet niet dat men zich beroept op de predicatiën van de Profeten onder het Oude Testament; noch ook op de predicatiën van de grote Profeet en opperste Leraar Christus. Mogelijk omdat men daarin weinig bewijzen voor één algemene prediktrant, maar wel overvloedige en uitdrukkelijke bewijzen voor het tegendeel vinden kan) zouden die uitmuntende en getrouwe Godsgezanten niet op een ernstige en onderscheidende wijze, maar integendeel in een algemene trant gepredikt, en hun toehoorders in het algemeen als ware Christenen aangemerkt, en als zodanig behandeld hebben?

a. Althans niet als zij spraken tot ongelovige Joden en heidenen. Dezen hebben zij ongetwijfeld met alle ernst gepredikt de bekering tot God, en het geloof in de Heere Jezus Christus. Dezen hebben zij zeker door de schrik des Heeren zoeken te bewegen tot het geloof. Dezen hebben zij zonder tegenspraak als gezanten van Christus wege gebeden, dat zij zich met God zouden laten verzoenen. Ik weet zeer wel dat men zal zeggen: dat waren geen Christenen. Maar ik vraag: Waren dan de onbekeerde Joden en heidenen meerder moeite waardig dan de ónbekeerde Christenen? Worden zij, die onder het Evangelie leven, niet zowel als de anderen in zonden ontvangen en geboren? Zijn zij ook geen kinderen des toorns van nature gelijk al de anderen? Moeten zij ook niet wedergeboren of gerechtvaardigd en geheiligd worden, - zullen zij gerechtigd èn gewillig zijn, om in Gods Koninkrijk, de gemeente van Christus, door geloof en bekering in te gaan? Of hebben de Christenen dit alles minder nodig dan de Joden onder het Oude Testament? Bestaat dan het voorrecht der belijders van het Christendom daarin, dat de zaligheid -niet alleen voor hen allen

verdiend, maar ook aan allen dadelijk toegepast is? En waaruit zou dit voorrecht voortspruiten? Omdat men gedoopt is en daardoor de naam van Christenen draagt? Zeker, dán mogen de Jezuïeten de arme heidenen wel dwingen, om zich te laten dopen en de naam van Christenen aan te nemen.
Of moet het juist de naam zijn van een Gereformeerd of Protestants Christen? Kan de naam zo veel voorrecht geven? Kan het de doden baten, dat zij levenden genoemd worden? Voorwaar, dan worden er niet weinig zalig. Dan is het onwaarachtig te zeggen dat de hemelweg een nauwe weg is, en door weinigen gevonden wordt. Dan is het gedaan met de uit- en inwendige roeping; ja met het ganse genadewerk van de H. Geest tot bekering van mensen, die onder het Christendom leven.
Ik weet wel, dat men niet openlijk zal durven staande houden, dat al de zogenaamde rechtzinnige belijders ware Christenen zijn. Dat ware al te grof gesponnen. Maar als men zo sterk dringt om al de uitwendige belijders voor ware Christenen te houden, als men zo ijvert voor een algemene predikwijze, en integendeel zo afkerig is van een onderscheidende predikwijze, waarin met alle ernst wordt aangedrongen op een gehele verandering van hart en weg, door waarachtig geloof en bekering; hoe is het dan mogelijk dat men zich van zulke wanbegrippen kan vrijpleiten? Althans, indien men gelooft, dat onder de uiterlijke belijders ook onbekeerde en goddeloze mensen gevonden worden, is het dan wel naar de aard der liefde gehandeld, als men zich over zulke ellendelingen niet ontfermt, noch arbeidt om hen uit het vuur te grijpen?
Laat men het getal der onbekeerde belijders en toehoorders zo klein bepalen als men wil; laat men maar stellen, dat er onder de honderd toehoorders maar één onbekeerd is, en dat de overige negenennegentig állen ware Christenen zijn: zou het dan geen onbarmhartigheid zijn, als men zo'n dwalend schaap liet verloren gaan? Betaamde het dan niet beter een getrouw herder, om liever de negenennegentig andere schapen te verlaten, en dat verloren schaap op te zoeken? Is er niet méér blijdschap iri de hemel over één zondaar, die zich bekeert, dan over negenennegentig rechtvaardigen, die de bekering niet nodig hebben? Vergelijk Lukas 15: 4-7.
Heeft men ook geen verkeerde bevatting van de voorrechten van het uitwendig Christendom, en van de nuttigheid van onder het Evangelie te leven en in Gods Naam gedoopt te zijn? Dit voorrecht bestaat immers niet in het dadelijk eigendom aan Christus met zijn verdiensten en verworven heilgoederen, of in met de daad de bruid en de vrouw des Lams, en dus een kind van God te zijn; want dan moesten de Joden onder het Oude Testament (aan wie het Evangelie insgelijks verkondigd, en door de besnijdenis verzegeld is) dat voorrecht ook gehad hebben. Maar dit voorrecht bestaat daarin, dat aan allen, die onder de zuivere verkondiging van het Evangelie leven, de vergeving der zonden, eeuwige gerechtigheid en zaligheid, uit loutere genade, om Christus wil aangeboden of geschonken worden; en dat deze heilgoederen aan de gelovigen, als ook aan hun kinderen, indien zij dezelve niet door ongeloof en ongehoorzaamheid verwerpen, door de doop verzegeld worden. Zodanig, dat elk die dit Evangelie hoort, en deze aanbieding, als niet alleen ánderen, maar ook hém in het bijzonder betreffende, van ganser harte gelooft, de Middelaar met Zijn verdiensten en heilgoederen als een aller-dierbaarst genade-geschenk van Gods Vaderlijke liefde handen met vertrouwen aanneemt, door dat geloof inderdaad eigendom van Christus, een levend lidmaat der gemeente, de bruid en de vrouw des Lams, en alzo een kind van God, en een erfgenaam van het eeuwige leven wordt.
Wat dunkt u, lezer, is dit voorrecht der Christenen niet onschatbaar groot? Is het al niet vrij wel, dat zulke kostelijke schatten en gaven, waarbij al de rijkdommen van Moorenland, Ophir en Havila niet te vergelijken zijn, zo goedkoop, ja voor niet, kunnen bekomen worden? Is het niet jammer, dat de arme Christenen in hun

ongegronde en zotte verbeelding van de dadelijke bezitting dier heerlijke genade-goederen door een algemene predikwijze gestijfd, en alzo in het begeren, zoeken en aannemen van dezelve verhinderd worden? Is dit wel anders dan iemand een dierbaar geschenk te onthouden, en hem een ijdele waterbel in de plaats te geven?
Was het niet heel wat beter, dat men de toehoorder zocht te brengen tot een rechte en grondige kennis van zijn zonde en ellende. Dat men hem daarbij zocht te beduiden, aan de ene zijde, zijn groot voorrecht boven anderen, te mogen leven, niet alleen in het genot van Gods lankmoedigheid, goedertierenheid en verdraagzaamheid, maar ook onder de bekendmaking en aanbieding van genade en zaligheid in Christus Jezus. En aan de andere zijde, het schrikkelijk oordeel, dat hij boven anderen te wachten heeft, indien hij op die grote zaligheid geen acht slaat. En dat men hem zo, door een verstandige, ernstige en onderscheidene gebruikmaking van de wet en het Evangelie, zoekt te brengen tot waarachtig geloof en bekering, opdat hij alzo niet in de verbeelding, maar in de daad en in waarheid, vergeving der zonden en een erfdeel onder al de geheiligden ontvangen mocht? Zo zou men als verstandige en getrouwe Godsgezanten, navolgers zijn van de Heere Jezus Christus en Zijn Apostelen. Zo zou men rein zijn van het bloed der toehoorders en met waarheid kunnen zeggen: Wij zijn Gode een goede reuk van Christus, in degenen, die zalig worden, èn in degenen, die verloren gaan: Dezen wel een' reuk des doods ten dode, maar genen een reuk des levens ten leven. 2 Cor. 2: 15, 16.

b. Maar kom aan: Als de Apostelen spraken tot zulken, die reeds door belijdenis en doop tot het Christendom waren overgekomen. Zouden zij die allen als ware Christenen aangemerkt, en als zodanigen behandeld hebben?
Eén van beide, óf al hun toehoorders waren oprechte Christenen, óf daar waren ook goddeloze en onbekeerde mensen onder. Het eerste zal men niet kunnen stellen: dat zou al te zeer strijden tegen Gods Woord, en tegen de ervaringen van alle tijden. Behalve dat de tegenwerping dan ook geen kracht zou hebben. Want waren al de toehoorders oprechte Christenen, dan moesten zij ook in zoverre algemeen aangesproken en behandeld worden. Dus moet men dan willens of onwillens toestemmen, dat de toehoorders in de tijden der Apostelen, als ware en valse Christenen, als bekeerden en onbekeerden, zeer ver van elkaar onderscheiden waren. Nu is de vraag, of de Apostelen zulks, hetzij met zekerheid, of ten minste met veel waarschijnlijkheid, wisten of niet? Ik zeg, zij wisten het in het algemeen met zekerheid, dewijl er in de kerk van het begin der wereld af altijd kaf onder het koren geweest is en het getal der uitverkorenen, en dus ook veel meer der ware gelovigen, onder de uitwendig geroepenen, altoos het kleinste is. Ja, zij wisten het van sommige personen ook in het bijzonder, gelijk uit de brieven der Apostelen overvloedig blijkt.
Dit dan vaststaande, dat de Apostelen konden en moesten weten het grote onderscheid, dat er tussen hun toehoorders gevonden werd, zo is de vraag, of zij evenwel, tegen beter weten in, al hun toehoorders als oprechte Christenen aangemerkt, aangesproken en behandeld hebben. Wie zou zo dwaas zijn, dat hij zulks zou durven vaststellen? Zouden zij schapen en bokken, levenden en doden, vrienden en vijanden, kinderen van God en kinderen des duivels, allen eveneens aangemerkt, allen op gelijke wijze aangesproken, en allen zonder onderscheid behandeld hebben? Zouden zulke uitmuntende en getrouwe dienstknechten van de Heere Jezus Christus, niet met innerlijke beweging der barmhartigheid over zulke verdwaalde en verloren-gaande zielen vervuld geweest zijn? Zouden zij die ongelukkige toehoorders niet eens met ontferming aangesproken, met ernst gewaarschuwd, en met al hun vermogen gearbeid hebben, om hen door de schrik des Heeren tot geloof en bekering te bewegen? Men

stemt immers wel toe, dat zij zulks omtrent de ongelovige Joden en heidenen betracht hebben. Hoe kan men zulks dan omtrent hun predicatiën tot de onbekeerde Christenen in enige twijfel trekken? Zouden zij wel rein kunnen zijn van het bloed hunner toehoorders, indien zij iets hadden achtergelaten, dat tot hun waarschuwing, ontdekking, overtuiging, bekering en zaligheid dienen kon?
Immers nee. En zo meen ik dan, dat het fondament van een algemene predikwijze ondergraven zijnde, dat gebouw noodzakelijk moet instorten.

B. Men werpt ook tegen *dat een ernstige en onderscheidende predikwijze strijdig is tegen de aard der liefde, welke niet wil, dat men zijn naaste veroordeelt.*
Doch, behalve hetgeen op deze tegenwerping reeds tevoren, pag. 5, gezegd is, zo antwoord ik:
1. Heeft God, die de liefde zelve is, zo'n predikwijze dan verboden?
2. Eist de liefde de ook, dat wij onze evenmens ongewaarschuwd moeten laten verloren gaan? Mag men wel zo trouweloos handelen in zaken van veel minder gewicht? Mag men wel zo handelen omtrent een dwalende os of ezel van onze vijand? Eist de liefde niet integendeel, dat wij het goede voor onze naaste, waar wij kunnen en mogen, moeten bevorderen? En kan men wel groter liefde aan iemand bewijzen, dan dat men hem als een middel in Gods hand van de dwaling zijns wegs bekeert, en zo zijn ziel van de dood behoudt? Vergelijk 1 Petr. 4: 8 met Jac. 5: 20.
3. In een onderscheidende predicatie worden de bijzondere soorten van toehoorders alleen in het algemeen aangesproken en behandeld, zonder juiste bepaling van de enkele onderwerpen in die soorten. Waarin gelijkt dit nu op een liefdeloze veroordeling van de evenmens?
Voorwaar, dan zijn zij wel schuldig aan liefdeloze veroordeling, die niet alleen het geslacht, maar zelfs de enkele onderwerpen der geveinsden, met zoveel nauwkeurigheid weten aan te wijzen.

C. Eindelijk brengt men ook bij, *dat een onderscheidende predikwijze de mensen wanhopig maakt.*
Waarop ik kort antwoord:
1. Het is volstrekt onwaarachtig, dat de rampzalige wanhoop uit een onderscheidende predikwijze noodzakelijk voortvloeit. Of zijn al de toehoorders van onderscheidende prediking wanhopige mensen? Hoe is het ook mogelijk? Want men zegt toch niet dat onbekeerde mensen nooit zalig kunnen worden, en dat zij eeuwig moeten verloren gaan, maar met deze bepaling• indien zij onbekeerd en buiten waarachtige gemeenschap met de voldierbare Middelaar naar de eeuwigheid heengaan.

2. Al gebeurde het al eens, dat deze of gene daardoor tot een rampzalige wanhoop kwam te vervallen (wat echter onmogelijk is) zou dit dan een bewijs zijn voor de ongerijmdheid der zaak? Indien het eens gebeurde, dat enig mens, wiens huis in de vlam stond, en die door zijn vriend of buren uit de slaap gewekt en gewaarschuwd werd, door schrik en verbaasdheid uit het venster sprong, en dood ter aarde viel - zou zo'n ongeval al dergelijke waarschuwingen ongeoorloofd maken? Zeker, dan zou men op die grond al de getrouwe waarschuwingen en bedreigingen, die overal in Gods Woord te vinden zijn, wel ongerijmd mogen verklaren. En dan moesten de Apostelen ook geen moeite tot bekering van Joden en heidenen hebben aangewend.

3. Zou men niet met meer recht mogen zeggen dat een algemene predikwijze de rampzalige wanhoop noodzakelijk moet voortbrengen? De voorstanders van een

algemene predikwijze moeten immers stellen:
a. Of dat al de uiterlijke belijders en toehoorders van het Evangelie ware Christenen zijn, en dus ook zeker zalig zullen worden.
b. Of dat onder dezelve ook zijn blote naam-Christenen, onbekeerde belijders, die de bekering ten leven nodig hebben, zullen zij ooit behouden worden.
c. Of dat al de uitverkorenen, die onder het Christendom geboren worden, van de geboorte af aan, of van hun doop, wedergeboren, in de Christenkerk ingelijfd, en dus ware Christenen, en kinderen van God zijn, zodat zij vervolgens geen wedergeboorte of geen algehele verandering van hart en weg nodig hebben.

De eerste stelling zal men zeker, als geheel onrechtzinnig zijnde, met beide handen verwerpen.

De tweede stelling kan men niet toestaan, of men zal ook terstond moeten erkennen, de ongerijmdheid van een algemene predikwijze. Alsook dat het prediken en spreken van wedergeboorte, bekering, ondervinding, enz. geen dweperij, maar volstrekt noodzakelijk en zeer nuttig is.

Wat blijft er dan nog over? Ik geef aan elk verstandige in overdenking: Of men, de eerste twee stellingen verloochenende, niet noodzakelijk de laatste stelling moet staande houden. En wat volgt hieruit anders, dan dat alle goddeloze en onbekeerde mensen onder het Christendom noodzakelijk op een rampzalige wijze aan hun bekering en zaligheid moeten wanhopen. Want hoe men deze zaak ook moge wenden en keren, men zal nochtans moeten erkennen, dat er onbekeerde en goddeloze mensen onder het Christendom zijn. En als dan de derde of laatste stelling werd staande gehouden, (namelijk, dat de uitverkorenen onder het Christendom van de jeugd af, wedergeboren zijn, en dus geen wedergeboorte noch gehele verandering van hart en weg meer nodig hebben) wat kan een goddeloos of onbekeerd naam-Christen dan anders denken, dan: terwijl al de uitverkorenen onder het Christendom van jongsaf wedergeboren en ware Christenen zijn, dat hij dan zeker een verworpeling is en dat hij dus in eeuwigheid geen bekering of zaligheid te wachten heeft?

Ziedaar, zeer geliefde lezers, hetgeen ik thans tot verdediging van een onderscheidende predikwijze te zeggen had. Ondertussen moet ik nog, tot voorkoming van alle misverstand, hier bijvoegen dat ik in al het gezegde alleen de predikwijze in het algemeen, en geenszins
enige bijzondere personen, bedoeld heb. Alsook, dat het zeer verre daar vandaan is, dat ik al de voorstanders van een algemene predikwijze van onrechtzinnigheid in de leer zou willen verdenken. Ik verzoek daarom ook zeer gunstige verschoning, indien er, door de ijver voor de goede zaak, die ik heb trachten te verdedigen, hier of daar enige harde uitdrukking (waarvoor ik mij nochtans zeer nauwkeurig heb zoeken te wachten) uit mijn pen gevloeid ware.

Verder wens ik van ganser harte, dat het tegenwoordige werk van de heer Smytegelt met zoveel graagte gezocht, met zoveel stichting gelezen, en met zoveel heilrijke vruchten als de vorige predicatiën van deze zalige schrijver bekroond moge worden: en dat hij, die dezelve gepredikt, zij die dezelve onder het gehoor opgeschreven, en hij die dezelve voor de drukpers bereid heeft, alsook vele zielen die daardoor bekeerd, of in hun genadestaat bevestigd mochten zijn, *hiernamaals met de vier dieren en de vierentwintig ouderlingen, alsook met de vele duizenden der heilige engelen, ja, met dat groot en zalig gezelschap, dat uit alle geslacht, en taal, en volk, en natie is vrijgekocht, staande aan de glazen zee met de citers Gods, - Hem, die op de troon zit,*

en het Lam, deswege de dankzegging, en de eer, en de heerlijkheid, en de kracht, in alle eeuwigheid mogen toebrengen.

Ik blijf,
Waarheid en deugdlievend lezer, uw heilwensende dienaar,

J. VAN DIESBACH.
's-Gravenhage,
de 6 Junú 1764.

EERSTE PREDICATIE over ZACHARIA 1: 3.

OP EEN BIDDAG.

Daarom zegt tot hen. Alzo zegt de HEERE der heirscharen, keert weder tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik weder tot ulieden keren, spreekt de HEERE der heirscharen.

Wij lezen Pred. 9: 18: *De wijsheid is beter dan de krijgswapenen; maar een enig zondaar verderft veel goeds.* En Spr. 13: 21: “Het kwaad zal de zondaars vervolgen". De wereldlijke macht zit achter de zonde. Als iemand gestolen of gemoord heeft, de wereldlijke macht zit er achter. De zonde is de mot in de kussens van de staat. De zonde is een gat in de financiën van steden en koninkrijken, die gehele steden en koninkrijken doorboort. De zonde is de roest en de vlek in het zwaard van de wereldlijke macht. De zonden zijn inwateringen en spleten in de grote en kleine huizen, Amos 6: 11, Hagg. 1: 6, daar spreekt God zo. De zonde neemt weg de verzadiging van uw eten, de warmte uit uw klederen. Zij neemt de zegen uit alles weg. Kan één énig zondaar veel goed bederven, wat kan dan een geheel land bedorven worden, waarin zoveel duizenden zondaars zijn? Die verderven een gans land, al het goede dat er in is. *Zegt de rechtvaardige, het zal hem wél gaan; maar wee de goddeloze, het zal hem kwalijk gaan,* volgens Jesaja 3: 10, 11.

De zonde verderft alles. Door de zonde hebben wij geen paradijs van verkwikking te wachten. De zonde zet een gehele wereld onder water. De zonde deed vuurvlokken in Sodom vallen, gelijk de sneeuwvlokken bij ons vallen. De zonde deed gans Egypte verdorven zijn. De zonde maakt, dat wij zo een klaagprofeet hebben, die met geschrei uitroept: *Ziet! of er wel een smart zij als deze onze smart.* Klaagl. 1: 12. Dit alles is ons overkomen om onzer zonder wil. Al hun goed hadden ze verdorven. God zei: het is uw schuld, gij hebt het niemand te wijten, dan uzelf. Jer. 4: 18. Het is uw boosheid dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart gaat. Door uw zonden hebtgij u van Mij afgekeerd. Uw zonden zullen u kastijden, en het zó bitter maken, dat gij geen raad weet. Door uw zonden, zegt God, dwingt ge Mij om u te kastijden, daar Ik anders geen vermaak in heb, evenmin als een man, die hard moet handelen tegen zijn vrouw, omdat ze hem verlaat, evenmin als een vader, die hard moet handelen tegen zijn weerspannig kind. Ik zou blij zijn, zegt God, als Ik u mocht weldoen. Ik ben niet blij als Ik u moet slaan. Ik betuig u, dat Ik geen lust noch vermaak heb in ge uit te roeien. Ezech. 33: 11.

Zoals nu de zonde alles verderft, zo herstelt de Godzaligheid en Godvruchtigheid weer alles. Al was het nog zo ver verlopen, al wist niemand raad, al was het water tot aan de lippen gekomen, zodat wij in gevaar waren van in een ogenblik te verzinken, - als het volk zich bekeert en berouw heeft over het kwaad, in één ogenblik kan God redding geven. Nooit zijn de zaken zo ver verlopen in een land, dat men op elkaar behoeft te zien, gelijk Jozefs broeders deden.

Genesis 42: 1. Daar hadden die kinderen grote honger. De vader komt, en zei wat hij gehoord had: daar is koren in Egypte, zegt hij; gaat er naar toe.

Nooit is het zo ver verlopen, dat wij het moeten opgeven. Maar één zaak is er te doen, en niet meer. Dan zult gij spoedig het hart en de hulp Gods vinden. Wat is dat voor een zaak? Het is een redelijke zaak, een nodige zaak, een nuttige zaak, die tot uw eer, aanzien en lof is.

Men zou zeggen, tot zo'n billijke zaak zou men gemakkelijk te brengen zijn. Wat is

dat voor een zaak, zult u zeggen?
Het is die zaak, die gij vindt in de tekst, die wij u voorgelezen hebben: *Keert weder tot de Heere, zo zal Hij tot u wederkeren.* Moet Ik u daartoe bewegen, zegt God?
U zult het ondervinden. In de gehele wereld is dat zo gegaan, dat is geen fabel noch ijdel woord, daar kunt u staat op maken. Ach! mochten wij onder Gods zegen tegenwoordig voor ulieden zijn, hetgeen de knechten van Naäman voor hem waren. Hij wilde niet doen wat de Profeet hem gelast had, en daarom omringden zijn knechten als het ware zijn koets, zij hielden hem staande, 2 Kon. 5: 13. Ze zeiden: Wij zijn nu aan de Jordaan, (het was tot aan het uiterste gekomen, zolang hadden zij gewacht en gezwegen), mijn vader, weet gij wel, wat de Profeet gezegd heeft? 'Was u, en u zult rein worden'. Had hij u een kostbaar geneesmiddel gelast, zou u het niet gedaan hebben? Nu zei hij: W*ast u, en u zult rein worden.* De knechten overreedden hun heer, en hij ondervond de uitwerking.

Geliefde toehoorders! mocht ik van Gods wege zoveel genieten, dat ik bij u ingang vond. Mijn lieve landgenoten en burgers, had God een grote zaak van u geëist, en u een grote schatting doen geven, zou u het niet gedaan hebben? Nu komt God als een vriend, en Hij eist zo'n lichte zaak.
Volk! zegt Hij, wilt u niet wederom komen naar Mijn huis? Wilt u niet tot Mij wederkeren? Als gij tot Mij wederkeert, zo zal Ik tot u wederkeren.
Bij Naäman deed het vrucht. Ach! Had dit woord dát gevolg! Het volk, tot wie dit hier gesproken wordt, was niet één of twee jaar buiten hun land geweest, maar al veel langer. Het was met hen maar niet geweest gelijk met Nebukadnezar, die zeven jaren bij de beesten verstoten werd, maar dit volk was zevenmaal tien jaren uit hun land geweest. Daniël. 9. U kunt eens denken, hoe dat het er mee gesteld was. Willen wij het u eens doen zien, hoe het met hen gesteld was?
In Ezech. 37 wordt de Profeet geleid in het gezicht van een vallei met dorre doodsbeenderen. U zult zeggen, daar is nooit leven in geweest. Zij hadden geen gedaante, zij lagen daar beschimmeld, gelijk een deel verstrooide beenderen. Sommigen waren in het Persiaanse rijk, anderen in Babel, anderen in Egypte, anderen tot in het uiterste van Babels rijk. Daar schreeuwden ze in de 74e Psalm: *Ach God! wij zien niet een tekentje van redding!* Er is geen Profeet noch Predikant, zo droevig was het er gesteld.
Zij hoorden niet één predicatie, en zij hadden zo'n honger om te horen. En wat deed God? Ach! die was zo goedertieren, Hij zond hun een paar Profeten, zo goed als zij er ooit gehad hadden. Twee maanden voor deze Zacharia zond God hun Haggaï, en twee maanden na Haggaï zond God hun deze Profeet: het waren een paar trouwe, goede Predikanten. Dit gebeurde toen Darius in Perzië koning was. Hij was de zoon van Ahasveros, Ezra 6. In benauwdheid der tijden kregen zij zo'n goed hart van hen, Ezra 6: 1-12, en Ezra 4. Zochten ze hen te stuiten, die goede Darius had in zijn hart zo'n indruk van de God Israëls dat hij gebood dat al zijn landgenoten op dat volk letten zouden, dat zij hen niet zouden verhinderen, zodat dat volk hun gang niet zou kunnen gaan, maar dat ze hun behulpzaam zouden zijn. Hebben ze wat schapen en runderen nodig, geeft het hun, zei hij. En tegen dat volk zei hij: Zo er iemand is, die u belet, men zal een hout uit zijn huis nemen, en hem daaraan hangen, en zijn huis zal tot een drekhoop gemaakt worden. Wat heeft God het hart van de koningen in Zijn hand! Wie zou dat denken van een Persiaanse vorst? Ja, weet gij wel waarom ik dat doe, zegt hij? Opdat u zou bidden voor de koning, zijn kinderen en zijn geslacht. Moeten onze overheden niet beschaamd staan? Zou u er dat wel in vinden? U kunt het lezen in Ezra 6: 1-12.

God de Heere zond deze Zacharia tot hen. Kom Mijn vriend, Mijn knecht, zegt Hij.

I. Doe eens een boodschap. Gij hebt de boodschap in ons vers, en die is: ***Zeg dat ze wederom tot Mij komen.***
II. Geef ze de reden, waarom Ik u die boodschap laat doen, in het 2e vers. Daarom: ***omdat God vertoornd is.***
III. Zeg hun, dat Ik zo vertoornd niet ben, of dat Ik nog wel naar hen zien wil. ***Als ze maar tot Mij willen komen, dan zal Ik tot hen komen***. Zij behoeven niet te zeggen: Zo God vensteren in de hemel maakte, gelijk die hoofdman zei, 2 Kon. 7: 2. U zult het met uw ogen zien, zei de Profeet tot hem, maar daarvan niet eten.

IV. Druk dat driemaal op hun hart. Zo zij na de eerste en tweede maal niet horen, laat het dan de derde maal zijn. Zeg het hun driemaal, ***dat de HEERE der heirscharen dit zegt,*** opdat het zo ingang in hun gemoed moge vinden.

Dat zijn onze vier stukken

(1) Doe de boodschap, spreek ze eens aan, en zeg in uw boodschap: dat ze tot Mij wederkomen.
(2) Geef ze reden: Zeg, dat Ik zo vertoornd op hun vaders ben.
(3) Zo zij inwilligen, zeg ze dan het goede toe, dat Ik tot hen wederkeren zal.
(4) Leg het op hun gemoed: zeg, dat Ik het u driemaal belast heb.

Span u een weinig in. Wij zullen de eerste twee zaken tegenwoordig verhandelen, en, als het God belieft, de laatste twee in een volgende predicatie.

1. Wat het eerste aangaat: ***Zacharia, gij zijt Mijn Profeet,*** zegt God. Hiertoe heb Ik u verwekt. Doe eens een boodschap tot dit volk, u moet dit volk eens wat zeggen. Wees eens trouw, behandel uw landgenoten eens trouw, wees eens kloekmoedig, wees niet verslagen voor hun aangezichten. Ik heb niet graag een vreesachtig Profeet, die wat plooit of schikt naar de zin van het volk; ja wees eens kloekmoedig, behandel ze niet koel, maar als met een brandende en gloeiende borst. Toon dat Ik u gezonden heb. Doe het aanhoudend. Ik heb u ten Profeet gesteld. Ik heb niet gezegd, dat ge in het verborgene profeteren zou. Neem ze in voor uw predicatie, houd aan, tijdig en ontijdig. Geef het niet op.
Zegt ge: Heere, bij wie moet ik gaan? Overal. Zeg het elk in zijn rang. Zeg het hun, gelijk men tegen iemand spreekt, doe het familiaar en gemeenzaam, zodat de allerwijsten en ook de domsten het vatten kunnen. Geef elk zijn bescheiden deel. Stel ze een zaak voor, en sta daarop, en die zal álle zaken in zich sluiten, dat is: *Keert tot God weder.*
Om u dat wederkeren tot God klaar te doen zien.

Zo zullen wij u eerst, enige geestelijke beelden voordragen, waarop dit wederkeren ziet.

Ten tweede zullen wij tonen, waarin dit wederkeren bestaat.

Ten eerste. Zo moet ge u verbeelden in uw geest een man die zijn lieve vrouw, wegens haar misdraging de deur uitgezet heeft, en nog iemand naar haar toezendt en zegt: Al zijt gij ontrouw aan God en mij geweest, mijn liefste vriendin, keer weder tot mij, en ik zal u aannemen. In Jer. 3: 1 en 2 neemt God dit beeld: *Men zegt, zo een man zijn huisvrouw verlaat, en zij gaat van hem, en wordt eens anderen mans, zal hij ook tot haar nog wederkeren? En zou datzelfde land niet grotelijks ontheiligd worden? Gij nu hebt met vele boeleerders gehoereerd: keert nochtans weder tot Mij, spreekt de*

HEERE. Zie ook Jer. 3: 20. Ach! Mijn vrouw, doe uw hoererij en uw overspelerij weg, en Ik zal u aannemen, zegt God, Hos. 2.
Ten tweede. Zo moet ge u verbeelden een lieve vader en moeder, op hun knieën voor hun kind vallende, dat nog maar weinig stappen van hun huis is, om te gaan dwalen, en die het kind bidden dat het zou wederkeren; gelijk de vader van die verloren zoon, Lukas 15. Zo doet God: die zegt, gij zijt wel Mijn kinderen niet meer: maar, keert weder tot Mij, en Ik zal uw afkering genezen, Jer. 3: 22.
Ten derde. Het is het beeld van een goede leidsman, die iemand trouw geleid heeft. Maar daar komen onderweg verleiders, die dat schepseltje aftrekken van zijn trouwe Leidsman. De leidsman gaat weg. Daarop raakt dat schepseltje aan het dwalen. Eindelijk, de trouwe Leidsman, dat ziende, roept: Keer weder, keer weder! Jer. 6: 16. Zo zegt de HEERE: staat op de wegen, en vraagt naar de oude paden.
Ten vierde. Het is het beeld van een doodkranke. Hij meent, dat hij zo gezond is; hij werpt al de geneesmiddelen weg. Ach, zegt de dokter, doe dat niet, gebruik het middel, of het gezegend werd.
Dat zijn nu de beelden.

Maar wat is *de zaak* in het wederkeren? Waarin bestaat het?
Wij zullen in al die beelden moeten blijven, van een kind, een vrouw, een dwalende, een wanhopende zieke: als die wederkeren, - zij laten èn zij doen wat. Dat is eenvoudig. Sommige predikanten willen wat geleerds in dat woord brengen. Zij hebben niet geleerd, dat hoe klaarder en eenvoudiger iets gezegd wordt, hoe beter. Ik zeg dit niet, om mij en mijns gelijken te verheffen. Maar het Woord zelf is zo klaar, en zo eenvoudig. Dat zegt *dat dit wederkeren geschiedt:*

Ten eerste. Door dadelijk en hartelijk af te keren van de kwade weg. Niemand zal ze er op houden. Zij zullen er om geen inzichten, of om enig schepsel op blijven, al was het hun vader of moeder, die ze er op houden wilden, zij zouden het niet kunnen doen.
Ten tweede. Dat wederkeren geeft te kennen hartelijk en dadelijk
op de goede weg over te komen. Om geen waarom zouden zij dat nalaten. Wat zuur of bitter er van komt, zij zouden het niet nalaten.

U zult in uw hart denken: gij dient dat een weinig uit te breiden. Daar hebt u gelijk in.
Wat is het, van de kwade weg af te komen?

Ten eerste. Het behelst die kwade weg te kennen. Zij willen het wel weten, dat ze een boze weg gingen. *Ik heb gezondigd,* zei David, 2 Sam. 12: 13. In het eerst wilde hij het niet weten. *Ziet uw weg in het dal, kent wat gij gedaan hebt,* Jer. 2: 24. *Alleenlijk kent uw ongerechtigheden, dat gij tegen de HEERE uw God hebt overtreden.* Jer. 3: 13. Zolang als er in ons land zulke twisten zijn. Dat is geen. zonde, en dat is geen zonde, zolang keren wij niet weder. Het schijnt, of in onze Zeven Provinciën geen zonde meer is; of alles maar geschieden mag. Maar God zegt en eist: *Kent uw ongerechtigheden*, Jer.. 3:13.

Ten tweede. Dan komen wij van de kwade weg af, als wij zo'n ontzag voor de grote God hebben, die in de hemel Zijn troon heeft, en de aarde tot een voetbank Zijner voeten, dat wij beven voor Zijn woord en Zijn oordelen. Ach God! zegt zo een, hoe hebt u mij zolang kunnen verdragen, daar ik maar stof en stank ben? Jesaja 6: 5. Ik ben een man van onreine lippen. Psalm 119: 120. *Ik heb gevreesd. voor Uw oordelen*. Zou men voor die God niet beven, die zulke heirscharen heeft? 2 Kon. 22: 19.

Ten derde. Dan begint men voor die God zijn schuld te belijden, en beschaamd

te worden, en alzo recht Biddagswerk te doen, Neh. 9 en Daniël. 9. *Wij hebben gezondigd tegen de Heere,* zeiden die grote mannen.

Ten vierde. Dan begint men zo'n walging van de zonde te hebben: gelijk wanneer er in uw kamer een schotel spijs kwam waarvan gij een grote afkeer had. Ezech. 36: 31. *Dan zult gij bedenken aan uw boze wegen, en uw handelingen, die niet goed waren en u zult een walging van uzelf hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen.*

Ten vijfde. Dán raakt men aan het treuren. Ach! dan is men zo bedroefd, dat men tegen die goede God zo gezondigd heeft. Jer. 3: 21. Daar is een stem gehoord op de hoge plaatsen, een geween en smekingen der kinderen Israëls, omdat zij hun weg verkeerd, en des. HEEREN huns Gods vergeten hebben. God zegt: *Zij zullen Mij aanschouwen, die zij doorstoken hebben; en zij zullen over Hem rouwklagen als met de rouwklacht over een enige zoo*n, enz. Zach. 12: 10. Ziet ook Nehemia 8: 10. Daar staan ze allemaal te schreien als zij de woorden der wet hoorden. Dat is het wederkeren.

Ten zesde. Het bestaat in zich te beklagen. Ach! Hoe hebben wij zo goddeloos kunnen zijn? Ach! Hadden wij het toch niet gedaan! Wij hebben berouw in stof en as, zeggen ze, Job 42: 6.

Ten zevende. Het bestaat in zichzelf te veroordelen, en te zeggen: Al nam God het zwaard, en streek van het lichaam van de ganse staat het hoofd af, het zou rechtvaardig zijn. Al de vloeken en oordelen Gods, die in Zijn boek geschreven staan, zijn wij alle waardig. Zij hebben dan een welgevallen aan de straf over hun ongerechtigheid.

Ten achtste. Zij gaan dat dan opzettelijk belijden. Men moet niet alleen bij opzetten, tranen, voornemens of bidden blijven, maar. Ik wil er voor uitkomen. Ik ben blij dat ik er mij nu vóór verklaar.

Geliefden, is dát geen wederkeren, als een volk zo tot God komt? En waar dan heen? Het goede pad op. Wat is dat? Zult gij zeggen. Weet ge wat dat is?

Ten eerste. Ik verkies met al mijn hart Uw dienst. Joz. 24: 25. *Ik en mijn huis, wij zullen de HEERE dienen.*

Ten tweede. Blij te zijn als men dat gedaan heeft, 2 Kronieken 15: 10 -15, daar zult gij deze wonderlijke zaak vinden: Zij waren blij dat ze de eed gedaan hadden. Ze zeiden, dat die God niet dienen zou, die zou door het zwaard van de wereldlijke macht gedood worden. Ach Heere! was dat in ons land! Wat is het schoon van Josia, 2 Kron. 34: 29-33. Hij deed Juda de Heere dienen, de God hunner vaderen.

Onze regenten zeggen het ook in de Biddagsbrief: *U moet u bekeren*. Maar, ach God! deden ze het ons doen, en gingen zij ons daarin voor!

Ten derde. Het bestaat hierin: God zo te danken, dat wij zo'n hart hebben. Zo uit te roepen: Wat zal ik de Heere vergelden? Ik ben daar zo blij over. Heere, ik ben Uw knecht, Ps. 116: 12-16.

Ten vierde. Het bestaat hierin: In zijn binnenkamer op zijn knieën een verbond met God te maken. Jesaja 24: 20. En zo van zijn slaapkamer naar zijn kinderen en dienstboden te komen, en te zeggen: Wij kiezen God te dienen, gelijk Joz. 24: 25. *Ik en mijn huis, wij zullen de HEERE dienen.* Zij doen het ook in gezelschappen en in het openbaar in de kerk.

Geliefden, u leest de Bijbel niet genoeg. Of u leest hem met geen opmerking. *Hoe dikwijls leest u daarin van openlijke verbondmaking,* 2 Kron. 15: 12, 20 : 4-13, 34: 31-33. Daar hebt u zulke verbonden. Als u thuis komt, leest dan eens 2 Kronieken 15,

20, 29, 30, 31. En 2 Kronieken 24, hebt u dat van de vrome Josia. Kunt u het onthouden, leest het thuis eens.
Als zij wederkeerden tot God, dan gingen zij biddagwerk doen, zij vernederden zich, zij strooiden as op hun hoofd, zij scheurden hun klederen, zij gingen bidden en vasten, met iedereen; niemand bleef er achter, groot of klein. Zij gaven de Heere de hand, zij kwamen in de eed en in de vloek. *Zij schreven het met hun hand, dat ze onder de eed en de vloek kwamen, zo zij het niet hielden!* Hun vorsten deden ze zweren, dat zij zouden wederkeren.

De boodschap is niet alleen: keert weder; maar tot Wie moesten ze wederkeren?
Tot Mij, zegt de Heere. Absalom keerde weder; maar hij mocht in de kamer van zijn vader niet komen, daar hij hem zo vertoornd had. God is beter dan een mens. Een man zegt tegen zijn vrouw, die afgeweken is, en wederkeert, de eerste week behoeft gij onder mijn ogen niet te komen. Een vader zegt, laat mijn wederspannig kind onder mijn ogen niet komen, voor dat mijn toom wat gestild is. Wat is dat, *tot Mij?* Dit:

1. Tot Mij, die met uw trouwe voorvaders, en met u een verbond gemaakt heb.
2. Tot Mij, die u geroepen en gekweekt heb: die als gij daar walgelijk op het veld laagt, tot u zeide: Leeft in uw bloede, ja leeft, Ezech. 16 : 6.
3. Tot Mij, die uw toevlucht geweest ben in nood en in dood, gelijk een vader en een man is voor een kind en een vrouw, toen gij met Mij waart, en die u zo dikwijls gered heb als gij uw nood aan Mij klaagdet.
4. Tot Mij. Heb Ik niet altijd eens Vaders gedrag aan u getoond? Kunt gij wel over Mij klagen? Jer. 2 : 5. Wat onrecht hebben uw vaders aan Mij gevonden? Geen, Heere! moet gij zeggen, nu noch nooit; wij, noch onze vaderen. Micha 6 : 3. O Mijn volk! wat heb Ik u gedaan? Heb Ik u wel ergens mede vermoeid?
Zij moesten zeggen: nergens mede, Heere.
Toen uw vaderen recht en gerechtigheid deden, ging het hun toen niet wel?
Ja, Heere!
Ach! geeft dan uw hart aan Mij. Bekeert u tot Mij, zo zal Ik Mij over u ontfermen, Jes. 55 : 7. Ik zal uw zonden uitdelgen, Ik zal ze niet zoeken, Ik zal er niet van spreken, Ik zal ze u niet verwijten, Ik zal in Mijn liefde zwijgen, Ik heb u vrijwillig lief, Hos. 14 : 5.
5. Nog eens. Doet het tot Mij: doet het niet half en half, Jer. 4 : 1. Zo gij u bekeren zult, Israël, spreekt de HEERE, bekeert u tot Mij. *Doet het tot Mij*, - anders zou Ik ook in uw verderf lachen. Keert weder tot uw vorige man, toen was het u beter dan nu, Hos. 2 6. Rust niet, voordat gij in Mijne gunst zijt. Toont, dat het u om Mij te doen is.
Dat is nu de last en de boodschap.

Tot wie moest de Profeet met die boodschap gaan?
Tot allen, die in de stadspoort waren. Zegt het elk in zijn rang. Het is gruwelijk, als het gaat gelijk Neh. 3 : 5. Hun voortreffelijken brachten hun hals niet ter dienste huns Heeren. Zij lieten het maar afgaan op de burgers en de goede ingezetenen, Neh. 13, daar hebt gij het tot twee- of driemaal. Daar moest hij met de Edelen twisten. Daarna kwam het zover, dat hij ze vloekte. Eindelijk moest het zover komen, dat hij ze het haar uitplukte. Dat zou gruwelijk zijn, dat overheden zouden zeggen: laat de armen en de burgers maar God vrezen, maar wij willen niet. Neen, zij moeten voorgaan, en dan zullen er velen volgen.

Zij mochten denken: profeet, wat wilt gij van ons hebben? Is het geen koppigheid van u? Man! gij stelt u aan of gij de heilige speelt.
Och! zegt dat toch niet, ik heb mijn last en roeping van hogerhand.

- Ten eerste. Ik heb mijn roeping van de HEERE. Wat doet een vorst of koning als hij een gezant zendt? Legt hij de woorden niet in zijn mond? En mag die gezant daar wel buiten gaan? Mag iemand wel zeggen: Gij hebt zulke roeping van de koning niet? Ik betuig u, al ware het dat God hier vóór u stond, Hij zou niet anders spreken. Ziet dan toe, dat gij mij niet verwerpt, want die mij verwerpt, die verwerpt Hem, die mij gezonden heeft!
- Ten tweede. Het is de HEERE der heirscharen, die mij gezonden heeft. En wat heeft Hij al legers om u te verbreken? Hij kan de engelen gebieden om u te doden, gelijk het leger van de Assyriër, 2 Kon. 19 : 35. Hij kan de sterren gebieden om tegen u te strijden, Richt. 5 : 20. Hij kan de aarde gebieden om u levendig te verslinden, Num. 16 : 32. Hij kan de zee gebieden om u te overstromen en te verdrinken, Exod. 14 : 28.

2. Waarom laat God dat zo zeggen? Daarom: ***omdat God zeer vertoornd geweest is tegen uw vaders.*** Hij wilde zo gaarne uitscheiden met u te slaan. Kunnen dan ook de slagen u geen afkeer van de zonde doen krijgen? Het is alsof God zeggen wilde: Volk, gij loopt met verscheurde klederen, gij hebt bijna niet te eten of te drinken in uw land, uw land wordt afgelopen van de vijanden, gij wordt een geplunderd, geplukt en beroofd volk. Is de stok des drijvers u nóg niet te veel? Zijt gij de scepter der goddeloosheid nóg niet moede? Ziet gij de gebrande staken van uw huizen niet? Ziet gij de gerooste stenen niet in uw land? Is al het spotten der vijanden u nóg niet tot een last? Zou u niet graag naar uw land gaan? Zou u er niet graag intrekken? Hoe staat het bij u? Hoe sta Ik bij u?
Dan werden er eens rode paarden gezien, nu bruine, dan hagelvlekkige, dan witte. Wat wil dit zeggen?
De rode beduidden een tirannieke vervolging, en bloedige oorlog.
De bruine zijn wat donkerder. De tirannie werd wat verminderd. Het ging zo bloeddorstig niet toe.
De hagelvlekkige beduidden, dat het dan eens een tijd van benauwdheid, en dan weer eens een tijd van wat verademing zou zijn.
Wat is nu rode, bruine, zwarte, witte, al door elkander? Daar komt somtijds benauwdheid en somtijds een ontkoming voor een ogenblik. De witte, dat was vrede en welstand. Dan kwam er een ruiter te paard, die last gaf dat ze in hun land zouden trekken. Dan kwam er een hagelvlekkige Arthasasta, die de ingang hinderde, die verhinderde de bouw. God verwekte weer anderen, die gaven bevel om te bouwen.
Eindelijk was het: gaat naar uw land, het is gedaan, het is vrede. Daar begonnen ze dan opnieuw te leven. Die dorre beenderen, daar kwam een geest des levens in. Zij hebben al zolang gesukkeld, maar eindelijk komen zij er aan.

Daarop zei God: Ik heb uw vaders nooit in hun land laten trekken, dan op voorwaarde. De artikelen kunt u lezen Leviticus 26, en Deut. 28, 29, 30. Zij moeten met God in een verbond komen. Daarop deed Hij ze in hun land trekken. Toen zij nu het land gedeeld hadden, en dat zij in de bezitting konden gaan, zo vernieuw zij weder het verbond, Jozua 24. Toen zij er nu in waren, zo zei God: Ik ben vroeg op geweest, en heb gezegd: bekeert u! Jer. 3. Ik heb door uw gehele land geroepen, u zult er uit moeten, zo gij u niet bekeert. Maar als gij u bekeert zo zal Ik Mij over u ontfermen. Zo gij het

niet doet, zal Ik u weder uitroeien. Wilt u er weder intrekken, Ik heb er niets tegen. Ik zal het zo beschikken, als gij tot Mij wilt wederkeren, en op geen andere voorwaarde. Wilt u dat niet doen, trekt er dan niet in, want dán zal uw laatste dwaling erger zijn dan uw eerste. Uw vaders heb Ik met geselen gekastijd, en u zal Ik met schorpioenen kastijden. Voor uw vaders heb Ik als een kleinste vinger van oordelen gehad, maar dan zal Ik voor u als een lenden van oordelen hebben.
Ach! zo gij tot God niet wilt wederkomen, zo zet geen voet in het land, want het zal u niet wel bekomen. Zo gij niet tot Mij wederkeren wilt. Zij mochten zeggen: profeet gij mag zo wat praten, maar dat zal zo niet zijn. Leest dan 1 Koningen 22 28, daar zei Micha tegen de koning: *Indien gij enigszins met vrede wederkomt, zo heeft de HEERE door mij niet gesproken.* Ik betuig, dat ik maar een goddeloos profeet zal zijn, zo gij met vrede wederkeert. Zo mochten deze ook wel zeggen: Hoort, volken altemaal, ik zal liegen, zo gij voorspoed zult hebben, als gij tot de Heere niet wederkeert.

Toepassing
Geliefden, daar hebt u onze twee zaken. Nu willen wij aan u wel eens vragen, (laat ons eens gemeenzaam handelen) of u daar iets tegen kunt hebben? Dienden wij het ook niet te doen? Mogen wij tot u ook niet terecht zeggen: *keert weder tot de Heere, gij afkerigen? O*f hebben wij geen zonde? Zouden de zonden van de burgerlijke, de landelijke, de kerkelijke personen, wel kunnen opgeteld worden? Het lust mij ook thans niet. Maar dat stellen wij vast, *dat er tot de Heere moet wedergekeerd worden, of God zal tot ons niet wederkeren.*
U zult zeggen: Wat hebben wij dan voor zonden? Optellen willen wij niet doen. Wij hebben ze zo dikwijls opgeteld, de zonden van de groten, de zonden van de academiën; van de burgers, en van al de landgenoten, het lust ons niet meer.

Ten eerste. De hovaardij in gebaren en taal, in gewaad van mannen en vrouwen, die roept tot God in de hemel. Die voorbereidingspredicatie, 1 Cor. 2: *dat het de mannen lelijk staat lang haar te dragen,* daar vraagt men nu niet naar. Insgelijks de vrouwen, die doen hetgeen tegen de natuur is, in die leden te ontbloten, die God en de natuur eren dat men bedekken moet. De mannen gelijken natuurlijk vrouwenhaar te dragen, en de vrouw zouden bijna wel blootshoofds willen lopen.
En dan komen er nog losse tongen, die zeggen: Is dát zonde? En is dat zonde? Ik heb van mijn leven predikanten het lang haar voor een man horen bestraffen. En nu lachen zij met de bestraffing, en sommige predikanten staan zelf met opgesmukt haar op de preekstoel. Nu mag u al leven zoals gij het goedvindt: predikanten, staatsmannen, burgers; nu de duivel dat ingeeft, dát is geen zonde, en dat is geen zonde.
Ten tweede. Dan zijn er de danserijen, het dartel huppelen en springen. De een zijn heup uit het lid, de ander wat anders. Anderen zijn dan bezweet en verhit, zodat ze, als ze tot stilte komen, in een ogenblik dood zijn. Dat hebben wij al gezien. Daarom wordt het evenwel niet gelaten. Nee, zij moeten hun leden oefenen, zij moeten wakker en handig zijn. Dat is al geen zonde meer. Nederland heeft geen zonden meer.
Ten derde. Ziet eens, al dat strijken en buigen. Dat neigen van het hoofd bij de wereldlingen naar de mode. Als zij dát maar veel kunnen doen, het is of zij in de hemel waren. Hoort hun taal, hun complimenten naar de mode, ziet hun neigingen en buigingen en hun opsieren van het lichaam. Als zij dat maar wel verstaan, dan zijn ze zo gerust, alsof zij in de hemel waren.
Ten vierde. Het is of men tegenwoordig de kinderen anders niet leren mag dan sabbatschenderij, vloeken in huis en op straat. Of het iemand ziet of hoort, daar vragen zij niet naar.

Ach mens! bedenk u eens, wat hebt u er tegen, om tot God weder te keren?
Daar is niemand die er wat tegen kan hebben, dan de duivel, en die kan er nog niet altijd tegen hebben. Of de wereld, die in het boze ligt, die is er tegen. Uw goddeloos gezelschap is er tegen. Uw verdorven hart, uw zondige natuur is er tegen.
Maar wilt u eens horen wie er vóór zijn?
God in de hemel is er vóór, mag u het die wel weigeren? Is Hij het niet, die ziel en lichaam kan verderven in de hel? Matth. 10 : 28. Daar verschoont Hij niemand van. De groten kunnen elkaar nog verschonen, maar van deze last verschoont God de koning noch de onderdaan. Jer. 13: 15, 16. Zegt God niet alleen tot al de inwoners des lands, maar zelfs tot de koningen, de priesters en de profeten: *Hoort en neemt ter ore, en verheft u niet, want de HEERE heeft het gesproken. Geeft eer de HEERE uw God, eer Hij het duister make*, enz. –
Nog eens, de engelen zullen er verblijd over zijn. Zij zuchten, als wij zondigen, was het spreekwoord onder de Joden, en zij zijn blij als de mensen zich tot God bekeren.
Nog eens, de goden op de aarde zijn er vóór. Wat zeggen de Staten-Generaal in de biddagbrief? D*at gij u waarlijk moet tot God bekeren*. Kunt u er dan wel uit?
De god dezer eeuw, de duivel zelf, durft de bekering niet tegenspreken. Hij zegt wel: stelt het nog wat uit; u zult u daarna nog wel eens bekeren, maar hij zegt niet: u moet u niet bekeren.
Uw consciëntie is er vóór, als gij ze niet toeschroeit. Weet gij wel raad met uw gemoed, in al het zondigen? U kunt er geen raad mee weten, óf u moet zulke brandijzers nemen, om ze toe te schroeien.
Uw vrome ouders, als gij voor hun doodsbed stond, wat zochten ze u op het hart te drukken: vreest God, of ik kan niet gerust sterven. Als ik dat kon hopen, dan zou ik mijn hoofd met vrede kunnen neerleggen. Als ge mij dat zei, dat ge God zou dienen. Is het zo niet gebeurd?
Als gij het niet wilt doen, wat wilt u dan met de Bijbel doen? Wilt u die dan de kerk uit hebben? Zegt gij: ik geef er niet om? Weet gij wel dat hij het Woord Gods is? Hebt u in uw leven wel een oud of jong Predikant gezien, die niet zei: *keert weder? A*ls gij nóg zulke losse Predikanten op de stoel ziet, die de bekering kleinachten, kunt u ze wel dragen? Hebt u in uw leven wel een stichtelijk traktaat in uw hand gehad, dat anders zei, dan: *gij moet naar God en dan zal het u welgaan?*
Heeft uw goddeloos gezelschap u daarvan niet overtuigd? Als zij kwaad deden, zeiden ze dan niet, het gaat te grof met ons vloeken, zuipen, hoereren, drinken, enz.? Hebt ge niet wel soms moeten doen, gelijk die melaatsen, 2 Kon. 7: 8, 9, toen zij daar in de tenten goede sier maakten, en alles voor zich wegstaken? Ze zeiden eindelijk: Wij doen niet wél. Hebben uw goddeloze vrienden niet wel gezegd, als die ene moordenaar, Lukas 23: 40, tegen zijn makker! *Vreest gij ook God niet?*
De zegeningen Gods .roepen het u toe. *Ik heb gewacht, dat gij goede druiven zou voortbrengen*, zegt God, Js. 5: 2.
De vromen roepen het u toe: zondigt zo niet, zeggen ze, of wij kunnen niet meer bidden: Wij hebben geen vrijmoedigheid meer om te bidden.
De oordelen Gods roepen het u toe, Micha 6: 9. *De stem des HEEREN roept tot de stad. Hoort de roede en wie ze besteld heeft!*
De galgenvelden en de deugnieten, die daar op de staken en raderen steken, roepen u toe: Leert van mij gerechtigheid te werken: Weest gewaarschuwd, veracht de goden niet: bekeert u, en vreest God, eer gij in hetzelfde oordeel komt!

Ach God! wat al versteende harten moeten wij hebben, dat wij naar zoveel roepende

stemmen niet luisteren! Of is het met opzet? Speelt gij de wanhopende? Ach God! bewaar ons: het zal niet gaan, of het moet ánders gaan.
Zegt gij: het is geen nood: het is nog tot op het uiterste niet gekomen.
Ach! Hoe zuur zal zulk spreken en zulke taal u bekomen! Wilt u wachten tot op het uiterste, en het dan maar doen?
Zegt gij, wij hebben traktaten genoeg. Die zullen ons wel redden?
Dat vrezen wij dat toch in de grond van het hart zit, van klein en groot. Wij hebben in een historie gelezen (zodat het al een oud kwaad is) dat zij daarop steunden, in het jaar 1573 de 24 Juli, toen Haarlem verloren was;; - zij schreven een brief aan de Prins, dat zij wel wilden weten, of er soms een machtig potentaat was, waarmee hij een verbond gemaakt had? En of hij uit dien hoofde enige hulp verwachtte?
Maar wat antwoordde de prins de 9e Augustus aan die van Holland?
“Nadat ik de bescherming dezer landen op mij genomen heb, heb ik een verbond aangegaan met de Alleropperste Potentaat der potentaten, met de God van de hemel, van wiens machtige en genadige hand ik een treffelijk ontzet verwacht.”
Ach God! dat onze regenten ook zo deden! Werden er zo vele gezanten naar de hemel gezonden, zoals naar Engeland, Frankrijk, Spanje, Regensburg, Wenen en andere potentaten, waar zij vrede en bewaring bij verzoeken! Was elke regent zo een bidder bij de Heere! dat ze naar God gingen om vrede en bewaring te verzoeken! Deden ze zoveel bij God, om het verbond te vernieuw en te bevestigen, als zij bij de potentaten doen, om het verbond te bevestigen!
Dat wij allen tezamen zoveel deden, om God aan onze zijde te krijgen! Wie weet, God mocht zich wenden, en berouw hebben over het kwaad, en nog een zegen achter Zich overlaten.
Zullen de regenten dat niet doen? Zullen zij zeggen, dat de zonden steeds aanwassen, en dat wij ons ernstig bekeren moeten; en zullen zij het zelf met de vinger niet aanroeren? Kunnen zij geen boosheid weren? Geen goed bevelen?
Mijn God! wij weten niet, waar wij langer zijn. Dat kan niet blijven bestaan als het zo door gaat.
Laat ons ieder bij onszelf beginnen, en dat gelijkerhand, hoe eer hoe liever. Roepen de oordelen, welke God over andere provinciën van ons Vaderland uitvoert, het u niet toe?
Mijn God! Hebt u de kaart niet gezien, en in uwe handen gehad, van die overstroming door de wateren? Die ze gezien heeft mag er wel bijzetten: *die dit leest merke daarop.*
Boven Utrecht, bij Gorkum en Alblasserdam, het is alles zó schrikkelijk, dat uw hart breken moet. Zij hadden wel altemaal moeten versmoren, had God niet beschikt een zware ijsdam, waardoor het water maar is aangewassen met één of met een halve voet tegelijk, zodat ze nog tijd hadden om te vluchten. Is het niet of God nog in Zijn toorn des ontfermens gedenkt? En dat Hij zei: Ik heb de bijl opgeheven om af te kappen, maar Ik houd ze nog in?
Wilt u dan God nog niet vrezen? Is dat u zo'n last? Is de zonde te doen u zo'n vermaak? Wilt u dan het uiterste afwachten? Wilt u dan eerst uw huizen verbrand zien, uw goederen weggeroofd, uw land verwoest, uw zwangere vrouw opengesneden, uw kinderen vermoord of naar vreemde landen weggevoerd zien? Ja, wilt u eerst op uw doodsbed of in de hel liggen, eer gij aan uw bekering gedenkt? U moet tot God wederkeren, óf het is met ons land en met uw ziel gedaan! Hoort dan naar raad, eer het te laat is!
Wij zullen het nu hier bij laten, en bidden God, dat Hij al dit gezegde believe te zegenen aan ons, en aan ulieden, tot Zijn eer, om Zijn Zoons wil.
AMEN.

TWEEDE PREDICATIE, OVER ZACHARIA 1: 3.

TIJDENS EEN KERMIS.

Daarom zegt tot hen: alzo zegt de HEERE der heirscharen, keert weder tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik weder tot ulieden keren, spreekt de HEERE der heirscharen.

Wij lezen Jesaja 46: 10, dat God zegt*: Mijn raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen.* Laat het gaan zoals het gaat in de wereld, - Gods voornemen zal vast staan;

Wat Hij eens besluit te Zijner ere,
zal zonder verhindering voortgaan. Psalm 33:10

Daar is geen raad noch verstand noch wetenschap tegen de Heere. Spreuk. 21: 30. Al woedde iemand nóg zo tegen de Heere, Zijn raad overwint het alles en altijd. Jozefs broeders wilden niet voor hem buigen: maar bestaat de raad van God niet? Zij komen allen knielen voor Jozef.
Wat woedde Farao tegen Mozes? Hij moest verhoogd worden; Het kind moest in de rivier geworpen worden, opdat hij tot geen staat zou komen, en dáár- door komt hij tot een staat: Farao's dochter komt zich daar wassen, die het kind tot haar zoon laat opkweken. Mordechaï moest een wonderboompje zijn voor zijn volk: maar hoe woedde Haman eerst tegen hem? De koning moet maar een slapeloze nacht hebben, en dáárdoor moet hij kennis krijgen van een weldaad aangaande zijn leven, door Mordechaï aan hem gedaan: daardoor wordt hij ten hoogste verheven.
Hoe zullen Daniël en zijn metgezellen bij Nebukadnezar in achting komen? Zo een grote monarch, van wie men zei, wie hij wilde, die doodde hij, en wie hij wilde, behield hij in het leven. God toont dat Hem niets te wonderlijk is. Hij geeft dat de koning in zijn slaap met zijn gedachten maalt over iets dat wonderlijk is; en wakker zijnde was hij de droom vergeten. Daardoor raakt Daniël in zo'n aanzien, dat geen potentaat zoveel eer zolang bekleed heeft; en dat onder zoveel ommekeer van zaken. Daar moet een koning van Babel twee of drie weg! Daar moeten besluiten komen van de Persiaanse koning. Dat duurde zo tot er zeventig jaren voorbij waren. Toen keerde Juda weder naar zijn land.
Hoe zal Israël uit Babel komen, dat daar zeventig jaren verdrukt moest worden? Zeventig jaar, het is menig mens z'n leeftijd niet! Hoe zullen zij in hun land terug zijnde weer terechtkomen? Hun huizen zijn verbrand! Alles is verwoest! de stad, de tempel, het paleis! Hoe zullen al die verstrooiden in de honderd en twintig landschappen terechtkomen?
Hoe zullen die dorre doodsbeenderen ooit levend worden, waar een Profeet, als Ezechiël was, geen kans toe zag? Ezech. 37. Gods raad zal bestaan. Jeremia 39, zegt God, het zal nog zeventig jaren moeten aanlopen. Hoe zal het wezen? De grote HEERE had voor dit volk iemand gezalfd. Die zou het doen Jesaja 44: 28. *Die zal al Mijn welbehagen doen.* Die zou tot Jeruzalem zeggen: W*ord gebouwd.*
Heere mochten zij zeggen, die man kent U niet.
Ik weet wel hoe hij heet, zegt God; hij heet Kores. Ik benoem hem. Wat God daar voorzegt, volgens Zijn raad, dat is gebeurd. 2 Kron. 36: 22, 23. Daar zegt Kores: *God heeft mij bevel gegeven om Hem een huis te bouwen; wie is er onder u van al zijn volk? Die trekke op: God zal met hem zijn.* En daar komt een leven onder al die dorre

doodsbeenderen. Zij hadden geen moed of kracht meer: daar gaan ze heen, op het bevel des konings. Het was als gij Kores zag, alsof u een andere David zag, die zei: ik zal niet op mijn bed klimmen, of ik zal de HEERE een huis gebouwd hebben.
Het was of gij een andere Salomo zag, die een huis voor de Heere bouwde. Het volk vond dikwijls meer gunst bij de Persiaanse koningen, dan bij zijn eigen volk. Daar hield de stok des drijvers op. Daar haalden ze de harpen van de wilgen: daar waren zij als degenen, die droomden: daar komen zij in hun land. Het gaat er hun in het begin zo goed niet: zij hadden zoveel tegenstribbeling in hun akkers, in hun handel, het scheen dat God hun een worstelaar was: God geeft er reden van: *mag Ik mèt het mijn niet doen wat Ik wil*?
Gij dacht, wat zullen nu onze akkers en onze wijngaarden al vruchten geven! Maar nee! Meent gij, zegt God, dat Ik u alle ándere dingen toewerpen zal, als gij niet zorgt voor Mij en Mijn dienst?
Daar waren in Perzië mannen onder hen, die grote bekwaamheden hadden; een Haggaï, een Zacharia, een Zerubbabel, een Daniël. God zegt tot hen: doet eens een boodschap aan dat volk. Zegt hen, dat ik door hun vaders vertoornd ben. Zij weten het wel; maar zegt hun, dat, zo zij geen hand aan het werk slaan, dat het hun niet gelukken zal, als zij Mij laten varen. Zij zijn nu in hun land gekomen; maar waren zij liever gebleven daar zij waren, zo zij Mij en mijn dienst verachten? Willen zij in hun land Mij niet dienen, laat hun dan dragen wat er komt: dan zal Ik hen van onder de hemel uitdelgen, en Ik zal ze in de hel werpen. Maar willen zij zich bekeren en Mij dienen, dan zal Ik Mij tot hen keren. Dát zult gij roepen en hun inscherpen, langs straten en wegen: dat Ik ze dan beloof Mijn zegen, en toon ze, dat Ik dan een Vaderlijke zorg over hen zal houden.
Dat leest gij hier zo in het begin van deze profetie.

In dit derde vers toonden wij u bij de vorige predicatie dat er vier stukken waren.
(1) Dat God zei: ***Ach volk! gij zijt zo diep van Mij afgekeerd, maar keer weder tot Mij.***
(2) De reden waarom zij moesten wederkeren: ***omdat God zo vertoornd geweest was.***
(3) De belofte: Dan zal het anders gaan, dan zal Ik weder tot u keren.
(4) De zekerheid: Daar kunt u gerust op zijn, de HEERE der heirscharen zegt het.

Wij hebben toen de twee eerste stukken afgehandeld. Nu zullen wij trachten te spreken van de twee laatste stukken.

1. Hebt u de belofte. ***God zegt: zo zal Ik weder tot ulieden keren.***
2. De verzekering. Zij kunnen er staat op maken***. God zegt wel tot driemaal toe: Spreekt de HEERE der heirscharen.***

1. Wat wil het zeggen, als God tot een volk wederkeert?
Wij zullen uw aandacht eerst enige beelden voorhouden, onder dewelken gij u God moet denken, als Hij tot een volk of mens wederkeert, en daarná zullen wij tonen, waarin dit wederkeren bestaat.

A. De beelden waaronder wij het u zullen tonen zullen er licht over geven.

Ten eerste. Het is het beeld van een man wiens vrouw van hem is weggelopen. Zij komt soms eens door de straat waar de man woont: het schijnt dat zij hunkert om weer bij hem te komen, daar druppelt soms een traan uit haar ogen. De man roept uit het venster*: keer weder*! Jer. 3: 1, en Hos. 2: 6. Daarin toont God, dat het is evenals

Richt. 19, met de vrouw van de Leviet. Zij was weggelopen, zij gaat naar haar vader: die was met haar verlegen. Als de Leviet weder om haar kwam. Zie 's vaders hart was vrolijk. Hij loopt haar na, zij keert weder, en hij sprak naar haar hart.

Ten tweede. Het is het beeld van een vader en een ondeugend kind. Hij ziet het soms om een hoek van de deur komen, en het is zo ziek en zwak, door het gebrek dat het geleden heeft. Wilt u inkomen? Zegt de vader; hoe zou ik u overleveren! Mijn hart is in mij omgekeerd: gij zijt mij een dierbare zoon. Het verloren kind komt weder hunkeren. Ach! zegt de vader, mijn kind, wilt u inkomen? Gij zijt toch mijn kind, hoe zou ik dan mijn hart voor u sluiten, nu gij wederkeert? Ik wil wat in u overzien, ik zal u geen kwaad doen; kom in! Zo doet God ook met een wederkerend zondaar, gelijk de verloren zoon, - als hij nog verre was liep hem de vader al tegemoet. Lukas 15.

Ten derde. Het is het beeld van een dokter, die een patiënt heeft. De patiënt verwerpt hem, hij wil niet naar zijn raad horen. Eindelijk wordt hij zo krank, dat hij geen raad meer weet. Ach! zegt hij, als ik mijn oude dokter had, mij dunkt, dat ik genezen zou zijn. Zo doet God ook als men met berouw tot Hem wederkeert. Als men zegt*: Komt, en laat ons wederkeren tot de Heere,* dan kan men óók zeggen: W*ant Hij heeft verscheurd, en Hij zal ons genezen: Hij heeft geslagen, en Hij zal ons verbinden.* Hos. 6: 1.

Ten vierde. Het is het beeld van een leidsman. Hij heeft iemand onder zijn geleide gehad, maar die wil hem niet meer volgen; hij geraakt in bossen en struiken. en op donkere paden. Daar zijnde, zo schreit hij: Ach! was ik maar bij mijn vorige leidsman! Zo is onze God. Zou Mijn aangezicht met u mede moeten gaan? Zegt God. Exod. 33: 14. Ja, zei Mozes. *Zou ik U mijn vuur- en wolkkolom moeten geven*? Ja, zei Mozes, ik zal anders van hier niet optrekken.

Ten vijfde. Het is het beeld van een man of vader, die zijn laatste vermaning doet aan zijn vrouw of kind; en hij ziet, het doet kracht, daar komen tranen, zij vallen in. De man of vader rommelt over hen; hij zegt: ik weet niet hoe ik het heb, dat gij tot mij wederkeert. Jeremia 3: 1, zegt de Heere: *nu zal Ik ze weder trouwen.* God toont dat onder zulke liefelijke beelden.

B. U zult zeggen: dat vat ik, maar wat doet God als Hij tot een volk wederkeert, dat weder in Zijn geboden gaat wandelen?
Geliefden! Hij doet zeer heerlijke en schone zaken, waarin dat wederkeren dan bestaan zal.
Eerst. Wat doet God dan in de politie?

1. Hij stelt over hen regeerders, die geen kinderen zijn. Maar zulken, die de zuivere waarheid en de vreze Gods beminnen: mannen, die de gierigheid haten, oude en verstandige mannen. Deut. 1 13-17. Omdat uw God Israël bemint (zie de koningin van Scheba tot Salomo) zo heeft Hij u tot een koning over hen gesteld. 2 Kron. 9: 8. Dan hebben die dingen niet plaats die men leest, Jesaja 9: 13, 14. Ik zal van u wegnemen de oude en de aanzienlijke, de raadsman, de held, en Ik zal geven, dat kinderen over u heersen. Maar in plaats daarvan zal Ik geven, dat de schilden der aarde Godes zijn. Dan krijgen zij zulke mannen, gelijk een Mozes, David, Aza, Jozafat. Die zijn dan aan het bewind.

2. Dan geeft God, dat de koning en de staatslieden niet verlegen zijn, om het volk te versterken. De financiën, de kassen van het vaderland zijn voorzien: het gaat dan zo, dat men moet zeggen: gij geeft bijna te veel. Exod. 36: 5-7. Daar was misschien wel een uitroeper tien of twaalf, die riepen dat zij teveel brachten.

3. Dan gaat het met hen als met een Hizkia, die liet al zijn schatten zien aan de gezanten van Babel, hoewel dat de Heere mishaagde. Dan geeft God dat er zijn

schatten van olie en wijn, van goud en zilver, gelijk in Salomo's tijd. Het zilver was er geacht als straatstenen.

4. Dan geeft God, dat het uitermate eerlijk toegaat in het gericht. De rechters zijn dan geen metgezellen der dieven, het geschenk verblindt dan hun ogen niet: zij houden het gericht Gode. De rechters zijn bedaagde mannen, voor wie men ontzag heeft. Zij hebben ook een ontzag voor die tekst. Deut. 25: 1: *Gij zult de rechtvaardige rechtvaardig spreken, en de onrechtvaardige verdoemen*. Daar wordt niet alleen in de vierschaar geschilderd: *Vervloekt zij, die de goddeloze rechtvaardigt en de rechtvaardige verdoemt; van die beiden heeft de Heere een gruwel.* Spr. 17: 15. Maar het wordt er ook betracht. Zij willen aan die plaats des gerichts de tranen der bedrukten niet hebben.

Ten tweede. Dan keert de Heere weder tot een volk, als Hij in het krijgswezen geeft afgerichte, gezwinde helden, die het zwaard aan de heup hebben, wier aangezichten als leeuwen, en hun voeten als der hinden zijn, gelijk Davids helden. 1 Kron. 12: 8. Dan jaagt er één tien, en tien jagen er honderd, en honderd duizend.

Ten derde. Als God tot een volk wederkeert, wat doet God dan in de kerk?
1. Dan geeft Hij, dat er in de kerk zulke ouders zijn, die hun harten op de zaak Gods zetten, die de onderwezenen van hun huis hebben gelijk Abraham had, Gen. 14: 14, van wie God dit heerlijk getuigenis geeft: W*ant Ik heb hem gekend, opdat hij zijn kinderen en zijn huis na hem zou bevelen, en zij de weg des HEEREN houden.* Gen. 18: 19. Dan onderwijzen de ouders hun kinderen als ze aan tafel zitten, aan de haard, op het bed, langs de weg. Deut. 6: 6-7. Zij vertellen hun, wat God al gedaan heeft. Ps. 44: 2. Men moet er van heugen, al was het dat men zeventig jaren leefde. *Mijn vader nu leerde mij,* zegt Salomo. Spr. 4: 4. En Spreuken 31 leest gij de woorden waarmee zijn moeder hem onderwezen had. In hun afscheid zeggen ze: *Gij mijn zoon, kent de God uws vaders en dient Hem. Zo gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden, maar zo gij Hem verlaat, Hij zal u tot in eeuwigheid verstoten.* 1 Kron. 28: 9. Zij leren de jongen de eerste beginselen naar de eis huns wegs, opdat als zij oud geworden zijn, zij daarvan niet zouden afwijken. Het kleeft hen nog aan, als zij oud geworden zijn.

2. Dán keert God tot een volk weder als Hij in de kerk uitmuntende mannen geeft. Toen God met zijn volk Israël was, zond Hij hun een Mozes, een Aäron, een Pinehas. In vervallene tijden zond God mannen met buitengewone gaven: dan had ge een Elia, een Eliza, een Micha, die hen tot de Heere deden wederkeren.

3. Als Hij zegen geeft op de talenten zijner knechten, als er niet slechts tien rechtvaardigen zijn, maar wel zevenduizend. Dan geeft God dat door de goede vijgen de booswichten ook bedwongen worden. Richt. 2: 7. Zij waren vroom zolang de oudsten leefden. En volgens 2 Kron. 24: 2 waren zij vroom zolang de Hogepriester Jojada leefde. Dan geeft God mannen waarin veel vuur is, die goede wacht en tucht houden, die meer ontzag voor God hebben dan voor enig mens, al was het een koning 2 Kron. 26: 16-21, wilde de koning priesterwerk doen, maar daar komt Azaria, die zei: koning, het komt u niet toe te offeren, maar alleen de priesters. Hij wilde er in voortgaan: God strafte hem met melaatsheid: de priesters zagen het, zij stieten hem toen uit de tempel.

4. Als er een feesthoudende menigte komt, en dat ze komen met vasten en geween, en met rouwklagen, gelijk 2 Kron. 30-34. Als zij zo allen samenvloeien om op het feest te komen, om een Hervormingsdag te houden.

5. Als onder het volk zo'n hoogachting is voor de geestelijke godsdienst. Wat had Obadja er achting voor, dat hij honderd Profeten, telkens vijftig, in een spelonk

met brood en water onderhield? Welk een achting had Elia bij de Sunamitische? Welk een achting had die Profeet bij de weduwe te Sarepta! Dan zeggen Gods kinderen: Heere, bij deze dingen leeft men, en in alle deze is het leven voor mijn geest.

Ten vierde. AIs God tot een volk wederkeert, wat doet Hij dan in het lichamelijke?

1. Dan geeft God, dat de burgers hun winkels vol hebben: de akkers en de ambachten, het gaat alles zo goed, zodat de voorspoed, die elk heeft, niet te beschrijven is. Zodat elk moet uitroepen: Ik ben geringer dan al deze uw trouw en weldadigheid! De winkelier, de ambachtsman, de akkerman, de zeeman, het gaat hun allen wél. Ps. 144 en 147. Zij zitten zo als onder hun wijnstok en vijgenboom, en zij nodigen elkaar uit en wekken elkaar op tot de lof des Heeren.

2. Als zij in de steden en dorpen en overal moeten zeggen: Welk een handel is er! Welke vestingwerken en sterkten zijn er! Zij tellen de torens!

3. Als God zegt, gelijk Exod. 34: 24: Als Ik u ruimte zal gegeven hebben in uw land, dan zal Ik het in het hart van uw vijanden niet laten opkomen, om u te benadelen: zij zullen uw goed niet begeren, of, zo zij het al begeren, dan zal Ik een vurige muur rondom u zijn.

4. Als God zegt: u zult als mijn oogappel zijn: Ik zal uw vrede groot maken, daar zal geen bejegening van enig kwaad zijn: uw landpalen zal Ik in vrede zetten. Ps. 147: 14.

Ten vijfde. Als God tot een volk wederkeert, wat doet Hij dan in het geestelijke?

1. Zo ras als zo'n volk zich voor God vernedert, en met belijdenis van schuld tot Hem komt, zegt God: nu gij zó komt, nu heb Ik het u al vergeven. *Ik delg uw overtredingen uit als een nevel*. Jesaja 44 22. Ik, Ik ben het, die uw overtredingen uitdelg. Ik gedenk uw zonden niet. Jesaja 43: 25. *Ik werp uw zonden achter mijn rug, in de diepte der zee*. Micha 7: 18, 19.

2. Dan gaat Hit met een volk handelen. gelik in de beginne. Ezech. 16: 1-16: Gij laagt daar walgelijk in uw bloed; geen mens had medelijden met u: Maar Ik spoelde uw bloed van u. Ik zette een sierlijke kroon op uw hoofd, en gij werd zeer verheerlijkt. Ik handelde zo met u, gelijk in de aller-Godvruchtigste tijden.

3. Dan zegt God: als Ik ge uw pad ten einde zal hebben laten lopen, dan zult gij in vrede ontslapen; uw kinderen zullen voor uw bed staan, zoals bij Jacob; en u zult in de Heere sterven, en opstaan in uw lot. Men zal van u zeggen: die vrome is in de Heere gestorven! Hebreeeën 11. Daar hebt u zo'n gehele wolk. Ik zal u in Mijn paleis inbrengen, voor Mijn troon, zegt God, daar zal zijn verzadiging van vreugde. Daar zal Hij u doen aanzitten met Abraham, Izaäk en Jakob.

Dat nu is het wederkeren van God tot een volk. Hebt u nu nog geen lust om tot God weder te keren? Staat u dat op zo'n voorwaarde niet aan? Is dat nu te veel geëist, dat gij tot God moet wederkeren, opdat God tot u zou kunnen wederkeren? De HEERE kon zeggen: het is uw plicht, u moet tot Mij wederkeren.

Maar nu doet Hij nog zo'n grote belofte daarbij: *dan zal Ik tot u wederkeren*. Zij moesten niet maar alleen zeggen: *Heere, keer tot ons, maar ook: Wij komen tot U.* Jer. 3: 22. Moest dat volk dát niet gezegd hebben, zonder enige aandrang? Ach! ja.

II. Maar om hen nu te meer op te wekken tot hun plicht, en hen te verzekeren van de waarheid der belofte, zo voegt Hij er bij: ***Zegt de HEERE der heirscharen,*** en dat tot driemaal toe. De Heere wil zeggen:

Ten eerste. Meent gij, dat de Profeet het maar zegt, omdat hij het graag zo zag? Nee,

Ik heb het hem gelast.
Ten tweede. Ik heb gehele heirscharen, die u ten dienste zullen zijn. Het woord van Mijn bevel loopt zeer snel.
Ten derde. Denkt niet, nu gij in uw land zijt: nu is 't wél; Gods toorn is van ons afgekeerd. Denkt dat toch niet, want de koningen zijn zeer veranderlijk, nú hebben zij een goede mening over u, en morgen niet. U ligt rondom in uw vijanden: o volk, het is een heidens koning, die u gunstig is, een ander kan u wel weer tegen zijn, - hebt u er geen ondervindingen genoeg van? De één zei: bouwt, de ander zei: bouwt niet! Daarom volk, gij hebt God nodig, zoekt toch God aan uw zijde te hebben, zet uw hart en alles voor Hem open, en dan zal Hij met u zijn. *Het hart des konings is in de hand des Heeren, Hij neigt het als waterbeken waar Hij wil*. Spr. 21: 1.
Ten vierde. Het is de Heere ernst, Hij spreekt het twee- of driemaal. Wie heeft ooit feil aan Hem gevonden? Waarin is Hij ooit ontrouw geweest? Zou Hem enig ding te wonderlijk zijn?

Toeoassing
Geliefde toehoorders, daar hebt u de verklaring van dit vers in twee keer; gij hebt het kunnen horen. Maar - wat zegt nu uw hart? U mag doen wat u wilt, het mag hier gaan zo het gaat, dáár komt het op aan, of u het hoort, of dat u het laat: u moet wederkeren tot God, wilt u hebben dat God tot u wederkeert. Het ga dan zo het gaat, Nederland! Het zal anders niet gaan, als u dát niet doet. Jos. 23, heeft God aan het volk Israël dat betuigd.
Geliefde toehoorders! zou men het wel gedacht hebben, nadat wij zo'n winter gehad hebben in ons vaderland, dat wij wederom zo zwaar zouden durven zondigen, nu het kermis is? Wat voor een winter? Zult u zeggen.
Drie provinciën zo overstroomd! Honderdzeventig dorpen ondergelopen, en dan nog tien steden net zo gesteld! Het is hier nu kermis! Zou men wel zeggen, dat het hier zo geweest is? Hollandse mensen, Zeeuwse mensen, is het bij u al vergeten?
Hoe schuw heeft het de gehele zomer gezien? En nog ziet het schuw. Daar draait een bal in de lucht: daar is een donkere wolk, als van een mans hand. Wat willen anders die schepen ter zee zeggen? Wat willen al die mensen te land? Wat wil dat zeggen, dat u zoveel samenkomsten aan de hoven ziet? Is 't nu een tijd om zoveel ijdelheid te zien? Gaat men naar de kerk, dan is het of men loden voeten heeft; gaat u naar de markt, dan is het of uw voeten als der hinden zijn; gaat u naar de kerk, dan laat ge uw hoofd hangen als een bies; gaat u naar de markt, dan gaat u met het hoofd opgeheven.
Ik weet niet hoe dit langer gaan zal: het gaat er overheen, daar is geen opmerken, wat God doet. Zullen wij dan niet rusten, vóórdat God Middelburg en Zeeland, ja. gans Nederland, ont-kermist? Doordat Hij ons zulke benauwde tijden zal geven, dat men om geen kermis meer denken zal?
Of denkt gij, men begint te spreken van samenkomsten? Ja, om elkaar te bedriegen. Of denkt gij, daar zijn handen genoeg aan het werk? Engeland, Duitsland, ons eigen land. Wij zeggen, denkt een weinigje om Polen en Warschau. Denkt gij, het zal wel gevonden worden? Een goed handelsverdrag zal wel helpen, al is het dat de ijver voor de godsdienst weg is? Heere, zal 't dan wel gaan, als er een goed handelsverdrag is en de verdrukte broeders vergeten worden?
Engeland is hierin nog te prijzen. Daar houden ze vast- en bededagen, en dan zijn zij ons nog ver voor in macht. Hun brief van de bededag op de 18 Juli, oude stijl, is in het bijzonder en niet algemeen. Zij schrijven er in, dat er onder hen zijn zulke godslasteraars, vrijgeesten, dwaalgeesten. Ja, zij zeggen, dat Gods Geest in een grote mate geweken is. Wij wensten, dat er ook altijd in ónze Biddagsbrief stond, welke

zonden er onder ons in zwang zijn, en welke de oordelen zijn, die ons reeds drukken, of ons nog bedreigen: dat men zei: dat en dat is onze zonde. Dan zou er nog wat goeds te wachten zijn.
Wij zeggen dan, doen zij dat, en moeten wij zo dartel zijn? Waar is een stuk, dat nodiger en heerlijker is, dan dat een volk zich naar God keert?
Wilt u God niet zoeken, u zult Hem dan ook niet vinden.
Wij gaan sterven, en zullen het mogelijk met onze ogen niet zien, maar wij vrezen, als u niet wederkeert tot God, u zult een arm geplukt volk zijn, zo benauwd dat u geen raad zult weten.

Laat ik het eens in een beeltenis voor uw ogen brengen.
1. Was het niet een verschrikkelijke zaak, dat vreemden uw land afliepen, dat ze uw huis in brand staken, en u er uitdreven, en al de schatjes, die u vergaard had, wegnamen.
2. Nog eens, zou het niet bitter zijn, als vreemden kwamen opeten wat u gezaaid, geploegd en geoogst had? Zou het niet bitter zijn, dat uw hartslieve vrouw van u werd weggenomen? Als uw kinderen van uw borst en schoot werden weggenomen? Zou het niet bitter zijn, als ze u naar de gevangenis, naar de galeien, naar de schavotten voerden? Zou u niet moeten schreeuwen: is er wel een smart als deze onze smart is?
3. Zou het heel uw leven wel van uw gemoed kunnen, dat om uwentwil dit heerlijke land verwoest werd, en dat het een woning werd voor de nachtuilen en schuifuiten, voor raven en gieren, volgens Jesaja 34: 11-15. Dat in uw land allerlei ongedierte woonde? Dat de duivel en zijn metgezellen er elkaar toeroepen?
4. Zou het niet schrikkelijk zijn, dat de kandelaar van zijn plaats werd weggenomen, en dat God daarmede ging naar een ánder land, waar hij meer nut kon doen?
5. Zou het niet schrikkelijk zijn, dat deze kerk werd ingenomen door een deel geschoren Papen, en dat de drinkbeker der dankzegging, die wij zo dikwijls dankzeggende gezegend hebben, werd weggenomen; en dat er in plaats van die, de toverkroes van de Roomse hoer op de tafel zou staan?

Wiens hart keert niet om? Denkt gij: dat zal ons niet overkomen?
Dat zou, buiten en tegen uwe gedachten, wel spoedig kunnen gebeuren. Daar zijn er misschien in deze kerk wel, die het beleven zullen. Het is een benauwde tijd, zodat het begint op het tipje te komen. Lust u zo'n bittere zaak?
U zult zeggen: ach nee! Wel, keer dan weder tot God.
Laat ons nog een woordje spreken uit oprechtheid onzes harten.
Eerst. Ach! zoekt een arme van geest te worden. Weest zo hovaardig niet, zoekt rijk in het geloof te zijn. Jac. 2: 5. God roept u tot vasten en tot geween; wilt u het niet doen, zo zal dit woord u als een vuur zijn, dat uw vlees verteren zal.

Ten tweede. Ach rijke! wat hebt u dikwijls in uw hand tot tijdverdrijf? Is 't niet een kaartspel of een roman? Of dergelijke? Zou u niet beter de Bijbel of het Psalmboek in uw hand hebben?
Hieronymus sprak van een doorluchtige vrome vrouw, zelfs toen zij door ziekte zo wankelde, dat ze haar niet op konden houden, dat hij ze vond met een Evangelieboek. Zo paste het de juffers en jonkvrouw van onze tijd, dat zij zich versierden met nederigheid, zachtmoedigheid en ootmoedigheid. Daarmee zouden zij beter staan, dan met haar parelen en opschik, en zoveel andere prullen, die men niet noemen kan of mag.
De wapenen van een maagd zijn: haar onnozelheid, en haar tranen. Gebruikt die, en

houdt daarmee uw land staande.
Hieronymus getuigt ook van een zekere vrome vrouw, die hij vermaande, dat ze haar tranen wat zou ophouden, opdat ze haar ogen en gezicht zou sparen voor het lezen van Gods Woord. Zij antwoordde, dat ze haar aangezicht zo dikwijls tegen de wil van God geblanket had, en dat het nu wel vervuld mocht worden, door haar tranen: en dat dát vlees, dat ze zo met zachte klederen gekleed had, nu wel met harde klederen gekleed mocht zijn, tot haar tuchtiging. Ik heb niemand zoeken te behagen dan mijn man, zei ze; nu zoek ik Christus te behagen Al dat lachen, dat ik gedaan heb, mag nu wel met tranen vergolden worden.

Ten derde. Zoekt allen de zonde tegen te staan, opdat u die gelukkige tijden beleven moogt, waarin de waarheid en de gerechtigheid elkaar kussen. Niemand zie alleen op de zonde van ánderen, maar elk zie voornamelijk op zijn eigen zonden. Huisvaders en moeders! ziet wat er in uw huis te herstellen is. Stelt de huisoefening in, waar ze niet is, en herstelt ze waar ze vervallen is en loopt zo samen de Heere aan met uw kindertjes.
Elk zoeke in zijn eigen ziel, en hij zoeke zijn zonden op, en belijde ze en verfoeie ze voor de Heere. Ja zweert voor God, dat u ze verlaten zult door zijn Goddelijke genade. Betracht de deugd met elkander, zijt elkaar tot opscherping der liefde en der goede werken, en dan aan het bidden in uwe huizen, en in de kerk, en in de binnenkamer, en op de velden, en overal. Dán hadden wij te wachten de genade Gods, en een gunstig antwoord op elk gebed dat u doet.
Dat moesten wij eenparig doen: het huis van Aäron, het geslacht van David, en dan zouden de andere geslachten volgen. *Goddeloze! verlaat uw weg, en ongerechtige man, uw gedachten, en bekeert u tot de Heere, zo zal Hij zich uwer ontfermen, en tot onze God, want Hij vergeeft menigvuldig.* Dát was de enige weg en middel om alle kwaad weg te helpen, en die grote majestueuze God zou u zegenen. Zou u dat niet beter aanstaan, dan die schrikkelijke beeltenis die wij u voorgehouden hebben?
Willen wij u een liefelijke beeltenis vertonen?
Dan zou God uw Vader wezen, en Hij zou u zegenen in alles. Dan zouden uw zonen aan uw tafel wezen als olijfplanten, en uw dochteren als hoekstenen. Uw kudde zou vermenigvuldigd worden; uw duizend zou tot tienduizend worden, en uw honderd tot duizend. Uw winkels zouden vol zijn, en de ene voorraad na de andere afleveren. Uw landpalen zouden in vrede zijn: dan zou de godsdienst u tot vermaak zijn, en uw lust om onder de ernstige middelen te komen. Uw hart zou dronken gemaakt worden met het vette van Gods huis, en met het heilige van zijn paleis. Uw land zou genoemd worden: *het getrouwde aan de Heere;* en u zou genoemd worden: kinderen des Allerhoogsten. Hij zou tot u zeggen: *Mijn lust is aan u.*

Geliefden! gelooft u dat? Dan zou u zeggen tot de zonden: ik schei er uit. Ja ge zou u tot God keren, en God zou Zich tot u keren: dan zou u in uw land met ere wonen. U zou er al wat dartel en zondig is, uitbannen. O! Het is zo betamelijk, dat een volk alzo doet. Het is ook zo nuttig: W*elgelukzalig is het volk, wie het alzo gaat*. Ps. 144: 15.
Wilt u naar onze vermaning niet horen? Wij hebben onze boodschap gedaan. Wij leggen ze voor uw voeten neer. Wilt u kwaad doen? Wel, het kwade zal van uw huis niet wijken.
Maar ik kan er nog niet afstappen. Ik bid u, handelt toch getrouw met uw land, met uzelf, met uw vrouw en kinderen. Ik bid u, bekeert u van uw boze wegen.
Maar wilt u niet horen? Hoe schrikkelijk zal het u dan gaan! *Dan zal Ik u verlaten,* zegt God. Ach! mochten *wij allen dikwijls op onze knieën liggen, als een Salomo, 1*

Koningen 7: 57, en zo smeken: De HEERE onze God zij met ons, gelijk Hij geweest is met onze vaderen, Hij verlaat ons niet, en begeeft ons niet; neigende tot Hem ons hart, om in al Zijn wegen te wandelen, en om te houden Zijn geboden en Zijn inzettingen en Zijn rechten, welke Hij onze vaderen geboden heeft.
Wij hopen dat God het doen zal: dán zullen wij in vrede heengaan. Laat dan komen wat wil, of razen wat wil. Dan zijn er geen aanhangers van de anti-christ, noch enige andere vijanden, die ons tegen kunnen zijn.
En nu leggen wij al het gezegde in uw schoot: *kiest nu, wie u dienen wilt.*
Zegt gij: ik kan niet? U kunt wel, als u maar wilt.
Zegt gij: de stroom is te groot, ik kan er niet door?
Wel, weest dan onder de lieden die zuchten, en onder de Godvruchtige Lots, die hun rechtvaardige zielen kwellen.
Wij scheiden er dus van, en wensen dat al het gezegde gezegend moge zijn.
AMEN.

DERDE PREDICATIE OVER SPREUKEN 1: 24-27.

OP HET EINDIGEN VAN HET JAAR.

Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt; Mijn hand uitgestrekt heb, en daar niemand was die opmerkte; en hebt al Mijn raad verworpen; en Mijn bestraffing niet gewild. Zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen. Ik zal spotten, wanneer uw vreze komt; wanneer uw vreze komt gelijk een verwoesting, en uw verderf aankomt als een wervelwind; wanneer u benauwdheid en angst overkomt.

Wij lezen Romeinen 1: 18: W*ant de toorn Gods wordt geopenbaard van de hemel over alle goddeloosheid en ongerechtigheid der mensen.* Het wordt altijd gezien, als er zonde is, dat er dan straf is. De Heere is wel niet snel om het oordeel uit te voeren over de boze daad des mensen. Hij is traag tot toorn Hij draagt de vaten des toorns met veel lankmoedigheid, Rom. 9: 22. Het oordeel geschiedt niet haastelijk over de boze daad des mensen, Pred. 8: 11. Maar, hoelang het ook aanloopt eer het komt, - het komt evenwel gewis; en als God dan Zijn gerichten brengt over de zondaar. Dan zorgt Hij altijd zeer, dat Hem niemand verhindert. Hij zorgt altijd zeer dat er niemand is, die zeggen kan: De weg des Heeren is niet recht. En God weet het wel, dat er in Zijn kinderen nog overblijvende verdorvenheden zijn, en als die zich eens doen gelden, dat zij dan wel eens zouden twisten met de Heere. En zeggen: Waarom is der goddelozen weg voorspoedig? Maar als ze eens tot zichzelf wederkomen, moeten zij belijden, dat ze een groot beest bij God zijn, en dat Hij alleen rechtvaardig is. Maar God kent ook de kracht der verdorvenheid in het hart der goddelozen, dat zij zeggen, *de weg des Heeren is niet recht;* en zo heeft God alle naarstigheid gebruikt, om de zondaar in het ongelijk te stellen, om Zijn rechtvaardigheid te doen uitblinken, en te tonen, dat het oordeel Gods overvloeit van gerechtigheid. Dat doet Hij op deze wijze.

1. Met te tonen, wat goed Hij hun gedaan heeft, Jesaja 1: 2. Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd: en Deut. 32 toont God, hoe Hij Jeschurun vet gemaakt had.

2. Met te tonen, wat er op al Zijn goeddoen en op de gunstbewijzen gevolgd is: Zij hebben tegen Mij overtreden, en Jeschurun sloeg achteruit: Ik heb hen op een vette heuvel geplant, zegt God; maar zij hebben stinkende druiven voortgebracht, Jesaja 5: 1, 2.

3. Dan ging God aanwijzen, hoe Hij hen eerst met mindere slagen geslagen had. Amos 4 telt God een geheel register op van minder plagen; Hij had hen bezocht met reinigheid der tanden, met droogte, met brandkoren en honingdauw, met pestilentiën, enz. nochtans hebtgij u niet bekeerd tot Mij, spreekt de HEERE.

4. Dan toont God, dat deze straffen gericht zijn naar de misdaad, dat ze juist met de misdaad overeenkomen, dat Hij anders niet doet dan naar de wet der vergelding. Als God zo'n weg inslaat, dan is er geen tegenspreken aan, al was het een goddeloze Farao, hij moet zeggen, *de Heere is rechtvaardig, ik daarentegen en mijn volk zijn goddelozen,* Exod. 9: 27. Dan moet alle mond voor God gestopt zijn, Rom. 3: 19. Dan moet men zeggen, *de Heere is rechtvaardig in Zijn spreken, en rein in Zijn richten.*

Dit was de weg, die de Opperste Wijsheid hier insloeg. De titel van het boek toont, wie daarvan de schrijver is, namelijk Salomo, de zoon van David, de koning van Israël, vs. 1. Van vs. 2-6, toont hij, wat zijn oogmerk was, namelijk, om de mensen de ware wijsheid te leren; vs. 7 toont hij, waarin de ware wijsheid bestaat, namelijk in de

vreze Gods, dát is de rechte wijsheid. In het 8 en 9 vs. wekt hij elk met ernst op, om naar dat beginsel der wijsheid te staan. Van vs. 10-19 toont hij de beletselen om op de goede weg te wandelen; en van vs. 20 tot het einde toont hij, hoe billijk zijn raad bij elk ingang moest vinden:

Ten eerste omdat zij daartoe van de Opperste Wijsheid geroepen werden, vs. 20-22.

Ten tweede, om het voordeel, dat zij daarbij vinden zouden: *Keert u tot Mijn bestraffing: ziet, Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten. Ik zal Mijn woorden u bekend maken*, vs. 23.

Ten derde, om het nadeel dat zij te wachten hadden als zij niet luisterden, dat zij dan de schrikkelijke gevolgen tot hun smart zouden ondervinden, vs. 24-33. Zodat onze tekst in dat deel begrepen is, waar God klaagt dat Hij gewrocht had, maar dat zij wederspanning waren geweest, en dat Hij geroepen had, maar dat zij niet luisterden, en dat daarom het oordeel komen zou.

Wij dachten, nu het jaar zo na aan z'n einde is, dat het nodig was, u eens tot stilstaan te brengen. Het gehele jaar is er weder aan u gewrocht, maar wat vrucht heeft het bij u gedaan? Het zal droevig zijn, als dit die vrucht is, dat gij alle raad Gods verworpen hebt! Wij verzoeken u dan, dat gij er met aandacht en eerbied op let.

I. Hebben wij te bezien de daad van de Heere aan de zondaar.
II. Het gedrag van de zondaar omtrent de Heere.
III. Het oordeel Gods.
IV. Hoe rechtvaardig het is, dat zo'n oordeel komt op zulk gedrag.

I. Wat het eerste aangaat, de Persoon, die hier spreekt en werkzaam was, wordt in het 20 vs. vermeld te zijn de Opperste Wijsheid, dat is de Heere Jezus. Hij is een Prins van de wijsheid. Zo was Hij in het Oude Testament al bekend als de Opperste Leraar. Elihu zei: Wie is een Leraar gelijk Hij? Job 36: 22. En in Salomo's Spreuken wordt Hij menigmaal zo genoemd. Hij is die Wijsheid, waarvan gezegd wordt, dat ze van haar kinderen gerechtvaardigd is geworden, Matth. 11: 19. Zo wordt de Heere Jezus genoemd:

1. Omdat in Hem al de wijsheid Gods woont; want in Hem zijn al de schatten der wijsheid en der kennis verborgen, Col. 2: 3.

2. Omdat Hij de verborgen raad en wil Gods omtrent onze zaligheid openbaart. Dat is die wijsheid onder de volmaakten. Die wijsheid Gods, bestaande in verborgenheid. Hij is het, die ons van Gode geworden is tot wijsheid, 1 Cor. 1: 30.

Maar die Opperste Wijsheid had een werk gedaan, en welk werk was dat?

Eerst. Hij had geroepen.

Ten tweede. Hij had Zijn handen uitgebreid.

Ten derde. Hij had raad gegeven.

Ten vierde. Hij had bestraft.

Dat waren zo de vier voorname daden, die de Heere in de kerk gedaan had in de loop der tijden. De Heere geeft daardoor in het algemeen te verstaan de uiterlijke middelen, die Hij gebruikt had om de mensen tot bekering en zaligheid te brengen; en dat Hij als het ware álles gedaan had wat er te bedenken was om hen te bewegen. Zodat Hij kon zeggen: Wat is er nog meer te doen, dat Ik niet gedaan heb? O, *zegt de Heere, Ik heb*

geroepen, Ik heb Mijn handen uitgebreid, Ik heb raad gegeven en bestraft.

A. De eerste daad van de Heere was *roepen.* Roepen is eigenlijk met luider stem iets spreken. Iets overluid uitschreeuwen. Het wordt in de Schrift menigmaal aan de Heere toegeschreven: *Roept de wijsheid niet, en verheft niet de verstandigheid haar stem,* leest men Spr. 8: 1. Het is gelijk een man, die iemand ziet die in het water zou lopen; hij komt aan, en omdat hij er te ver vandaan is, roept hij: sta
5l
toch stil, ga niet verder! Roept de Heere alzo onder de zondaren, het geeft te kennen:
1. Dat de zondaar ver van God is: hij dwaalt ver van God af: hoe diep is hij afgeweken! Komt herwaarts, zegt God, gij die ver van de gerechtigheid zijt.
2. Dat roepen van God geeft te kennen, dat de zondaar hardhorend en doof is, hij is traag om te horen.
3. Het geeft een waarschuwing te kennen. O, zegt God, Ik waarschuw u; gij zijt op de weg des verderfs; u zult verloren gaan, als gij u niet bekeert. Zo gij er op blijft, gij doet uw ziel geweld aan, en gij hebt de dood lief.
4. Het geeft te kennen, dat de zondaar slaapt: Ontwaak! roept God, sta op uit de doden; en: Wat is u, gij hard slapende! Hoe ronkt gij zo?
5. Nóg eens, het geeft te kennen des Heeren ernst in het werk: zo deed Jeremia, hij riep: O land, land, land! Hoort des Heeren woord! Jer. 22: 29. Zo doet de Heere ook, die roept: O zondaar, zondaar, zondaar! God begeert uw dood niet! O zondaar, ontwaak! Dat is het eerste werk van de Heere.

B. Het tweede werk is: *Ik heb Mijn handen uitgebreid.*
Dat leest men ook Jesaja 65: 2. Ik heb Mijn handen uitgebreid de ganse dag tot een wederstrevig volk. Het is de gestalte van een ernstig spreker, Hij kán dat niet laten, Hij breidt Zijn handen uit. Wat wil dat te kennen geven?

1. Het geeft te kennen, dat iemand rust en stilte wil hebben: Petrus wenkte met de hand, dat zij zwijgen zouden, Hand. 12: 17. En van Paulus staat er Hand. 21: 40, Paulus staande op de trappen, wenkte met de hand tot het volk. O, zo doet de Heere ook; Hij wil de zondaar tot stilstaan brengen: Hoe woelt gij zo, zondaar? Hoor aandachtig naar Mij, Jesaja 55: 2. De woorden der wijzen moeten in stilheid aangehoord worden. Bedaar eens en hoor wat Ik spreken zal.

2. Nóg eens, het is een teken van bidden. Zo zei Mozes tot Farao, Exod. 11: 29. Wanneer ik ter stad uitgegaan zal zijn, zo zal ik mijn handen uitbreiden voor de Heere. En Job 11: 13 staat er: Indien gij uw hart bereid hebt, zo breidt uwe handen tot Hem uit. En 1 Kon. 8: 54, daar bad de koning Salomo met zijn handen uitgebreid naar de hemel. Zo doet de Heere Jezus ook. Ach! Hij bidt de mens om naar Hem te horen. Ps. 81: 14. Ach, dat mijn volk naar Mij gehoord had! Hij zegt: *Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen,* Matth. 23: 37. En dan komt Hij met Zijn knechten, die zeggen: Wij bidden u van Christuswege: laat u met God verzoenen, 2 Cor.5:20.

3. Nog eens, het geeft te kennen, dat men iemand, die van de weg af is, de weg wijst: Zo doe Ik ook, zegt de Zoon Gods, Ik ben de Weg, zegt Hij; slaat die weg in: Wendt u naar Mij toe, en wordt behouden, Jesaja 45: 22. *Die tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen, Joh. 6: 37. Dit is de weg, wandelt in dezelve,* Jesaja 30 : 21.
4. Nóg eens, het geeft te kennen, hoe graag men iemand stuiten zou die verkeert loopt. Ik wilde u graag tegenhouden, zegt de Heere; waarom loopt gij zo ten verderve? Ik wil u stuiten, en een andere indruk geven, Jesaja 65: 2. *Ik heb Mijn handen de ganse dag uitgebreid.*

C. Het derde werk is: *raad geven.* Zijn naam is Raad, Jesaja 9: 5. *Raad en het Wezen zijn Mijne*, Spr. 8: 24. Ik heb bijgestaan in de Raad des vredes. Ik maak u de verborgen raad van God bekend. Dit moet gij nu zo niet opvatten, dat het de zondaar vrijstaat, die raad aan te nemen óf te verwerpen; nee, maar het geeft te kennen, dat God vriendelijk handelt, en zegt: zondaar, Ik raad u met zo'n teder hart. Hoe stout de zondaar is, hij moet wel soms zeggen, waar zal ik zondaar verschijnen! En wat zal er op zulk gedrag volgen? Zodat ze met een Kaïn omzwerven op de aarde, met een Saul wel eens om raad vragen, met een Benhadad vlieden van kamer in kamer, en met die mensen op het Pinksterfeest zeggen: Wat mag toch dit zijn? Zodat dan de zondaar met dat geschudde hart wel eens naar God gaat. Ik heb u raad gegeven, zegt God. God gaf aan Kaïn raad: is er niet, indien gij wél doet, verhoging? En zo gij niet wél doet, de zonde ligt aan de deur, Gen. 4: 7. Gelijk Daniël: *O koning, zegt hij, laat mijn raad u behagen, breek uw zonden af door gerechtigheid, of er verlenging van uw vrede mocht wezen*, Daniël. 4: 27. Ik raad u, zegt de Heere Jezus, dat gij van Mij koopt, goud, beproefd, komende uit het vuur, Openb. 3: 18. 0 alle gij dorstigen, komt tot de wateren, Jesaja 55: 1. Wendt u naar Mij toe, en wordt behouden, Jesaja 45: 22. Of hij moest Mijn sterkte aangrijpen, en vrede met Mij maken, Jesaja 27: 5.

D. De vierde daad was: *Ik heb u bestraft*. Het bestraffen geschiedt met slagen en met woorden beide. De roede en de bestraffing geeft wijsheid, Spr. 29: 15. Het is te zeggen:
1. Ik heb u bestraffende mannen gezonden, die hun boodschap trouw gedaan hebben. Dan zullen zij weten dat een Profeet in het midden van hen geweest is, Ezech. 2: 5. Doe het maar, zegt God, hetzij dat ze het horen, hetzij dat ze het laten zullen.
2. Nóg eens, Ik heb u gedreigd en gewaarschuwd. Indien gijlieden gewillig zijt en hoort, zo zult gij het goede dezes lands eten; maar indien gij weigert, en wederspannig zijt, zo zult gij van het zwaard gegeten worden, Jesaja 1: 19, 20.
3. Het geeft te kennen, dat de Heere met minder oordelen hen bezocht had, opdat zij voor zwaardere straffen zouden bevrijd blijven, zoals de Heere bedreigd heeft, Lev. 26: 23, 24. *Indien gij nog door deze dingen Mij niet getuchtigd zult zijn, maar met Mij in tegenheid zult handelen. Zo zal Ik ook met u in tegenheid handelen: Ik zal u ook zevenvoudig over uwe zonden slaan.*

II. Daar hebt u de handeling des Heeren met een volk.
Men zou zeggen, daar zal immers van zulk volk wat goeds komen! Had de Heere gesproken van genade, men zou denken, dat ze zeggen zouden: spreek Heere, en uw knechten horen aandachtig naar U. Had de Heere Zijn handen uitgebreid, men zou denken, zij zouden gezegd hebben: ach! Hier zijn wij, wij komen tot U; gebruikte de Heere hier Zijn raad, moesten ze niet zeggen, naar Uw Woord betaamt het ons te doen? Had Hij hen bestraft; moesten zij niet zeggen: bestraf ons, Heere! en het zal weldadigheid zijn, het zal olie op ons hoofd zijn, het zal ons hoofd niet breken?
Maar, in plaats van een goede uitslag, was het recht tegenstrijdig; tegenover die vier weldaden hadden zij vier schrikkelijke misdaden.

(1) Zij hadden geweigerd.
(2) Niet opgemerkt.
(3) Zijn raad verworpen.
(4) Zijn bestraffing niet gewild.

A. Zij hadden geweigerd. Naar de kracht van het grondwoord betekent dit:

1. Dat ze ronduit nee zeiden; openlijk en zonder schaamte. Ze zeiden: het staat ons niet aan. Zij weigerden naar de Heere te horen. Botweg, ronduit, zeiden ze: nee, Heere! Het lust ons niet naar U te horen.
2. Openlijk en openbaar, zonder enige schaamte, zeiden ze tegen God, dat ze niet wilden horen.
3. Het is een weigeren met opzet. Zij weigerden op te merken, en trokken hun schouders terug. Zach. 7: 11.

B. Zij hadden niet opgemerkt: daar was niemand die opmerkte: men moest er van zeggen, gelijk Paulus: zij waren onachtzaam op zo'n grote zaligheid, Hebr. 2: 3, of, gelijk Jezus van Zijn nodiging zei: zij verschoonden zichzelf, de een had een akker gekocht, de ander had een vrouw getrouwd, de ander had vijf juk ossen gekocht, Lukas 14. Men moest ervan zeggen, gelijk er staat van dat dode kind, 2 Koningen 4: 31. Gehazi nu was voor haar aangezicht doorgegaan, en hij legde de staf op het aangezicht van de jongen, doch daar was geen stem, noch opmerking. Het was met hen gelijk als in de dagen van Noach. Zij aten, zij dronken, zij namen ten huwelijk, totdat Noach in de ark ging, zij waren goedsmoeds. Het was als in de dagen van Sodom. Zij hadden niet opgemerkt, totdat God hen allen wegnam. Ze waren botter dan de zwaluw, dan de kraan, ooievaar en tortelduif, die namen hun tijd waar, Jer. 8: 7. Zij hadden niet gelet op de tijd, niet gemerkt op het gevaar: zij waren als een onbesuisd paard in de strijd. Zij waren niet opgewekt uit hun ijdel geklap en valse gronden, die hun op eenmaal begeven zouden. En dit verzwaarde hun schuld, dat het zo algemeen was, daar was niemand, die opmerkte, noch groot noch klein. Jer. 5: 1. *Gaat om door de wijken van Jeruzalem, en ziet nu toe, en verneemt, en zoekt op hun straten, of gij iemand vindt, of er één is, die recht doet, die waarheid zoekt, zo zal Ik hem genadig zijn.* Zo was het onder de staatsmannen, zo was het onder de kerkmensen, zo was het onder het gehele volk, daar was er niet één van allen, die opmerkte.

C. Behalve dat, *zij hadden des Heeren raad verworpen;* het klom al hoger. Het wil zeggen:
1. Zij hadden de Raadgever verworpen. Daar was naar hun gedachten geen gedaante noch heerlijkheid aan Hem, dat zij Hem zouden begeerd hebben, Jesaja 53: 2. Zij hadden geen lust tot deze Heere.
2. Nóg eens, had Hij hun geraden tot bekering, geloof, Godzaligheid, zij hadden daar geen lust toe. Zij hadden dat alles afgekeurd, het moest alles zo niet wezen: zij hadden de raad Gods tegen zichzelf verworpen, Lukas 7: 30.
3. Nog eens, zij hadden daarmee gespot. Gods raad was hun een verachtelijke zaak. Zij achtten die als wat vreemds: zij spotten met de boden Gods, en verachtten Zijn woorden, 2 Kron. 36: 16. Zodat ze zeiden: het komt zelfs in onze harten niet op, om daarnaar te doen.

D. Het klom toen nog hoger, zij hadden de bestraffingen niet gewild. Wat is dat?
1. Dat is te zeggen, dat men ongemoeid wil zondigen; niemand mag hun raden: laat God maar zorgen, zeiden ze.
2. Nóg eens, was er een bestraffende man tot hen gezonden, dan vielen zij die op het lijf, en lasterden hem; het volk, zeiden ze, kan uw woorden niet verdragen: gij zijt een moeilijk man.
3. Nog eens, zij hadden de bestraffingen Gods niet willen ontzien. Zij begonnen te zeggen: ik zal wel vrede hebben; laat ons doen wat wij willen: en, waar is de God des oordeels?

4. Het is te zeggen: Wilde iemand harde woorden tot hen spreken, dan was het: schouw niet dat recht is: spreek tot ons zachte dingen; heel onze breuk op het lichtste; spreek naar het hart van het volk. Spraken ze eens: W*ee, wee*! dan was het: Wie kan dát horen? Was er ergens een getrouw man, zij zouden hem wel willen stenigen; hadden zij daartoe hulp in de poorten, dan zeiden ze: laat ons die maar van kant helpen.
3. Maar - als op grote weldaden grote misdaden volgen, dan volgen er ook grote oordelen op! Dat is ons derde stuk.

E. Daarop zou volgen.

(1) Het verderf.
(2) Vrees.
(3) Dat verderf, die vrees en benauwdheid zouden komen als een verwoesting en als een wervelwind.
(4) God zou lachen in hun verderf, en spotten als hun vreze komt. En zo vinden wij vier of vijf merkwaardige oordelen tegen vier merkwaardige zonden.

A. Het eerste is het *verderf*. Het grondwoord betekent eigenlijk een damp en duisternis; en waarlijk, Gods oordelen mogen terecht bij donkere wolken en duisternis vergeleken worden. Deels omdat ze ontstaan zijn uit het onttrekken van het licht van Gods gunstig aanschijn; of uit Zijn toorn. Deels, omdat ze de heerlijkheid van onze uitwendige staat verduisteren, Jesaja 5: 30, 8: 22. Welk verderf zou hun nu overkomen?
1. Een lichamelijk verderf. Zij zouden vergaan door oorlogen, pestilentiën, armoede, ziekten en epidemieën, of nog andere oordelen: Zij zouden uitteren. Het is en wordt altijd gezien dat zo'n volk of zo'n mens verdwenen en vergaan is.
2. Daar zou hun een geestelijk verderf overkomen. Daar zou niets meer kracht op hun hart kunnen hebben; noch woord, noch bediening, noch bestraffing, noch vermaning, noch belofte, noch bedreiging. Zij zouden bijna onmogelijk tot bekering te brengen zijn. Hun hart zou zwaar worden, zij zouden vervallen tot zorgeloosheid, en stille gerustheid. Zij zouden verduisterd worden en verblind in het verstand.
3. Daar zou hun ook overkomen een eeuwig verderf: zij zouden zinken in een eeuwig verderf. God zal hun lichaam en ziel verderven en in de hel smijten, in dat onuitblusselijk vuur; en dat vuur zal hen evenmin verbranden, als het de jongelingen in de oven, of het braambos verbrand heeft. Daar zal hun dan overkomen een lichamelijk, geestelijk en eeuwig verderf. Het zal verschrikkelijk zijn en onherstelbaar. Zij zullen het op niemand afschuiven kunnen, noch aan iemand anders overdoen; het is ítw verderf.

B. Het tweede oordeel is *de vrees.* Waar hebt u in uw leven verderf gezien daar geen vrees bij is? En deze vrees zal vergroot worden door benauwdheid en angst. Hoe is het dan gesteld, als vrees, angst en benauwdheid de zondaar treffen?
1. Zo iemand ziet van verre het verderf aankomen, en hij verbeeldt zichzelf eens de vloek en de hel, en hoe schrikkelijk het is, bij de duivel te zijn, en niets te hebben tot zijn redding. Ach God, zeggen ze, wat vreselijke zaak zal dat zijn tot mijn smart! daar gaat een koude rilling door mijn lijf als ik er aan denk; mijn bloed besterft in mijn lichaam?
2. Nóg eens, dan begint beving hem aan te grijpen, hij durft aan het oordeel niet denken. Dan beeft hij. Zijn polsaderen rusten niet. *De zondaren te Sion zijn verschrikt,*

*beving heeft de huichelaars aangegrepen: zij zeggen: Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwige Gloed wonen kan? J*esaja 33: 14.

3. Daar komt dan angst en benauwdheid, zodat, als ze zien, dat het God ernst is, om hen weg te nemen, ze daar staan met hun handen op hun lendenen. Dan zouden ze wel roepen: *bergen en heuvelen valt op ons, en bedekt ons!* Dan zouden ze wel vlieden van bed op bed, en van kamer tot kamer. Aan iedere haar zal hun een druppel zweet hangen, vanwege de benauwdheid. Zij zijn zeer bang. Zij durven op het laatst niet alléén te zijn.

C. Het derde oordeel is, *dat het verderf en de vrees zouden komen als een verwoesting en als een wervelwind.*

1. Zij zouden komen als een verwoesting: dat is gelijk een huis, dat de éne dag sierlijk en vast staat, en de andere dag ligt het tegen de grond geworpen; of gelijk een land, dat tevoren was als een Eden, en daarna in een wildernis veranderd wordt. Zo gaat het met een mens, of met een huisgezin, of met een geheel land, als het in de raad van God is om dat te verwerpen?

2. Zij zouden komen als een wervelwind. Wat wil dat zeggen?

a. Dat zij zéér onverwacht zouden komen, zeer schielijk, gelijk een huis dat geplunderd wordt: men heeft er noch gedachten noch staat op gemaakt, dat de dood zo nabij is: het is gelijk een dief in de. nacht; het is gelijk de amandelroede die vroeg bloeit, vergel. Jeremia 1: 11, 12.

b. Nog eens, het is geweldig; het is niet te wederstaan, evenmin als een wervelwind. Wie zal voor Zijn gramschap bestaan, en wie zal voor de hittigheid Zijns toorns bestaan. Nah. 1: 6.

c. Het is onherstelbaar. Zij zullen verwoest blijven: zij zijn niet te herstellen of te repareren. *Roept, maar Ik zal u niet antwoorden,* zegt God.

D. Daar zal dan nog een vierde oordeel bijkomen. *Ik zal in uw verderf lachen,* zegt God, *en spotten als uw vrees komt.* Meent gij, dat God een vreemd werk doet als Hij toornt? Ach nee, het is Hem eigen, het is Hem natuurlijk eigen: Hij is blij als Hij het doet, als Hij doet maaien wat er gezaaid is. Het is gelijk een koning; hij is voldaan en verheugd als hij een nest met oproerlingen uitgeroeid heeft. Wat is dat, als God spot in iemands verderf?

1. Hij brengt de zondaar in zulke omstandigheden, dat God, noch engelen noch mensen, niet het minste medelijden met hem hebben in zijn smart. Hij vindt niet de minste ontferming bij iemand. Ach, hoe benauwd is dat! dat drukt het allermeest, als iemand in de uiterste ellende geen ontferming kan vinden. Als hij schreeuw moet*: gaat het ulieden niet aan, gij allen, die over weg gaat: aanschouwt het en ziet of er een smart zij gelijk mijn smart*. Klaagl. 1: 12.

2. En dan stelt de Heere hem nog wel eens voor zijn dood tot een spot. Dat is: Hij laat het openbaar worden, wat hij geweest is. Zodat elk zeggen moet*: Ziet daar de man, die God niet stelde tot zijn sterkte, maar vertrouwde op de veelheid zijns rijkdoms. Hij was sterk geworden door zijn beschadigen,* Ps. 52: 9. Het is dan gelijk een man, die veel onderneemt, en bij het einde komt hij bedrogen uit, en wordt hij uitgelachen; gelijk die Baäls profeten. Zij ondernamen dat hun God hun door vuur zou antwoorden, maar zij werden door de Profeet Elia bespot. Roept met luider stem, (zei hij) want Hij is een God; omdat hij in gepeins is, of omdat Hij wat te doen heeft, of omdat Hij een reis heeft, misschien slaapt Hij, en zal wakker worden, 1 Kon. 18: 27. Zo zal God ook

tot de zondaar zeggen: Waar zijn uw rijkdommen? Waar zijn nu uw vermakingen? Waar zijn nu al uw eer-ambten? Waar zijn nu al uw vrienden? Uw voornemens? Uw ondernemingen? Waar zijn nu al uw afgoden? Laat ze nu toch opstaan om u te verlossen.

3. Ja, God zal Zelf op een heilige wijze ook spotten in het verderf van diegenen, die met Hem en met Zijn daden gespot hebben. Dat kunt u zien Gen. 3: 22. *Toen zei de Heere God: ziet de mens is geworden als Onzer één, kennende het goed en het kwaad.* Ziet, nu zijt gij God gelijk! Is het nu niet wél gemaakt? En als dan de zondaar zal staan met klappende tanden, dan zal de Heere zeggen: ziet nu die moedige mens; nu is zijn aangezicht betrokken als een pot, nu hij naar de hel zal moeten gaan.
Ziedaar die mens, die gemeend heeft, evengoed zalig te worden als de overige; waar is nu uw mond, waarmede gij gevloekt hebt?
Gij Atheïst, breng nu uw bewijs voor de dag, dat God niet rechtvaardig is. Gij Naamchristen, zelfbedrieger, waar zijn nu de blijken van uw Christendom? Waar zijn nú de bewijzen van uw genadestaat? Waar zijn nu al uw valse gronden? Dan zal God zeggen: ziet de bedrieger daar nu staan. Daar schreit hij nu. Daar wringt hij nu zijn handen. Dat zal hem door zijn hart snijden.

IV. Nu komen wij tot het laatste stuk, d*at God rechtvaardig is in al Zijn doen. D*at zullen wij klaar bewijzen:
1. Die naar de Opperste Wijsheid niet hoort, maar Zijn raad verwerpt, die toont dat hij een patiënt is, die geen vergiffenis wil hebben. Is het dan niet recht, dat hij gestraft wordt?
2. Zo iemand slaat de weg van het verderf in, en ontvangt eindelijk dan ook het einde van die weg.
3. Zo een mens kiest de vloek, Ik ben getroost, zegt zo een, naar de hel te gaan, als hij maar de zonde mag doen.
4. Ten laatste, hem geschiedt slechts gelijk hij God gedaan heeft. Bij verwierp de Heere, en spotte met Hem en met zijn boden. Billijk is het dan, dat God nu ook met hem spot.

Toepassing
Laat ons nog een woord tot elkaar spreken. Daar is nergens een stad of land, of een bijzonder mens, of zodra ze naar de Heere niet willen horen, zo hebben ze niet anders dan zo'n verderf te wachten. Ziet het in de eerste wereld, in de zondvloed. Ziet het in Sodom en Gomorra; u kunt het zien in Juda, in de eerste Christen-kerk, in de zeven gemeenten van Azië, en in de Corinthiërs, - zij zijn tot het álleruiterste verwoest.
U zult zeggen: Waarom zegt gij ons dat? Omdat God met ons ook zo doet, God doet met ons op gelijke wijze als wij met Hem doen.
Heeft God tot óns ook niet geroepen, en ons zoeken wakker te maken uit onze zorgeloosheid? Nu eens door tekenen en wonderen in de hemel te geven; (u moet daar zo lichtvaardig niet van spreken, de Heere doet het om ons voor Hem te doen vrezen).
Dan heeft Hij geroepen met de stem van Zijn zegeningen, dan was het een stem van oordelen. Hoort de roede, en wie ze besteld heeft.
Dan eens de roede aan anderen te bestellen: gelijk een vader; hij kastijdt een slaaf, om zijn kind te doen vrezen.
De Heere heeft geroepen door Zijn trouwe knechten, die soms woorden als gloeiende kogels gebruikt hebben, en als donderslagen.
Heeft Hij niet geroepen door de prikkelingen der consciëntie, dat gij zoveel hadt als

gij opkroppen kondt? Door algemene gaven des Geestes, zodat gij zei: *gij beweegt mij bijna een Christen te worden?*
Hij heeft u zoeken te stuiten; en Hij heeft u raad gegeven. Als gij niet meer wist wat gij doen zou.

Wat is nu óns gedrag tegenover de Heere?

(1) Weigeren.
(2) Niet opmerken.
(3) Gods raad verwerpen.
(4) Men wil de bestraffing niet.

1. In ons land en stad begint het weigeren algemeen te worden, al is men ervan overtuigd, dat men niet recht doet. Duizendmaal heeft men de Heere afgewezen, en dat onder de schijn, gelijk de genodigden deden, die de Heere tot de bruiloft nodigde. De ene zei: ik ben te jong, de ander zei: ik heb een vrouw getrouwd. De derde: ik heb geen tijd, ik heb ossen gekocht, enz. En zo hebben ze geweigerd. De Heere kreeg bij hen geen ingang.

2. Men heeft niet opgemerkt. Het is haast in deze stad en gemeente te veel geworden om op te merken. Als ze in de kerk zijn is het te veel om aandachtig te zijn; men zou een slapende prijzen boven een opmerkende: een Eutychus, die dood viel onder Paulus' prediking, boven een Lydia, wier hart geopend werd zodat zij acht gaf op hetgeen van Paulus gesproken werd, Hand. 16: 14. Hoe onopmerkzaam men is als er getrouw gepredikt wordt, kunt ge uit de gezichten zien.
Is het niet waar, dat een Martha, die zich overal mee bemoeit, behalve met het gehoorde op te merken, en in haar hart te bewaren, méér geacht is dan een Maria, die het beste deel uitverkoren heeft?
Men heeft Gods raad verworpen, de raad om genade te zoeken, om te geloven en zich te bekeren. Als God zegt: Verlaat de slechtheden en leeft. Als Hij roept: *De goddeloze verlate zijnen weg, en de ongerechtige man zijn gedachten. A*ls hij raadt tot bekering, tot geloof en gehoorzaamheid, - men slaat het in de wind; maar komt er ergens een goddeloos mens, die een kwade raad geeft, die volgt men meteen op; komt er iemand met een trouwe raad, die zou men wel toegrauw en zeggen: Wie heeft u tot des konings raadgever gesteld? Zo gaat het in onze stad en ons land; tot onze droefheid moeten wij het zeggen. Zondigen willen ze wel, maar gij mag er u niet mee bemoeien!
Het is alsof men in de zaak Gods moest inkrimpen. Als een predikant trouw handelt, dan is het: Wat mag die predikant zich daarmee bemoeien? Wat heeft hij met die regent, met die burger te doen? Wat heeft hij met die man of vrouw te maken? Dan is men tot een last. Dan is het: Was u maar dood. Zagen wij het stro maar voor uw deur[1]. Ach, hoe graag gingen wij achter uw lijk naar het graf.
En leeft hij dan wat te lang, dan met allen samenspannen, en hem op het lijf gevallen, als woedende leeuw en beren, om hem maar weg te krijgen.
Ziet, zo gaat het in onze stad. Is het dan roekeloos gezegd, als wij zeggen, dat uw verderf nadert? Is het lichtvaardig als wij zeggen, dat er vrees, angst en benauwdheid voor u nadert? Is het lichtvaardig, als wij zeggen, dat God zal spotten in uw verderf?
Wij geven het nu over aan uw eigen oordeel.

1. Zeggen wij, zal daarop volgen het verderf? Zal het de gehele stad en het gehele land

[1] Een traditie vanuit het heidendom, waarschijnlijk om boze geesten te verjagen

niet zijn, het zal althans voor die mensen zijn, het is altijd gezien: als ze tegen de Heere of welmenende predikanten opstonden, dat ze vergaan zijn. Dat hebben wij gezien, dat gehele huisgezinnen wegdropen, en dat zult gij ook nog zien. Ja let er maar op: rust er het lichamelijk verderf niet op, dan toch het geestelijke wel. Daar heeft niets vat op hen, het is haast onmogelijk om hen tot bekering te brengen.
2. Daar zal vrees komen, vrees in uw leven, zodat u zult zijn als een opgejaagde, zó benauwd, dat u zult vlieden, waar geen vervolger is, u zult vrezen in uw sterven, als alles u verlaten en begeven zal. Dan zult u moeten zeggen: mij is zo bang! Ja u zult vrezen in het oordeel, als gij voor die Rechter staat, die gij hier niet gehoord maar gehoond en bespot hebt. Ach, hoe zult gij dan staan sidderen en beven! Hoe zult gij het dan uitschreeuwen: Wie kan bestaan voor de toorn des Lams! Dán zal het zijn: angsten der hel treffen mij, het wordt hun zo eng, zo nauw, dat ze geen raad weten. Dán komt het eeuwig verderf, daar valt dan de boom in de hel.
3. Dan komt de verwoesting zo geheel onverwacht. Ach God! zeggen ze, dat had ik niet gedacht, zó spoedig door de dood weg te moeten, en voor God te moeten verschijnen!
4. Dan zal God spotten in uw verderf. Wel, zal de Heere zeggen, zondaar, gij placht tevoren zo welgemoed te zijn, valt gij nu voor Mij op uw knieën; ondervindt nu wat u zo dikwijls gezegd is. En dat zal zo rechtvaardig zijn.
U zult God geheel en al gelijk moeten geven. Zijt gij nu getroost om zulke schrikkelijke dingen af te wachten? Ge kunt dan voortgaan.

Geliefden, het jaar is nu weer bijna ten einde; onderzoekt u zelf eens. Ben ik en zijt gijlieden ook onder die mensen, die weigeren naar God te horen, die Zijn raad verwerpen, en Zijn bestraffing niet willen? - ach! Hoe ongelukkig zijn wij dan! Wilt u eens horen wie daar niet onder is?
1. Zo iemand bekent zo, dat hij van nature ook zo is, en dat hij zulke gestalte ook ondervonden heeft. Ik verwierp U óók, ik wilde óók niet naar U horen. Ik geloof het, zegt zo iemand, dat ik van nature ook zo ben.
2. Zo'n mens is zo blijde, dat hij een andere natuur gekregen heeft, het is hem tot blijdschap, dat de Heere roept: kom naar Mij toe, zo'n mens zegt*: ik kom, Heere, tot U, naar Uw woord*. En dán heb ik niet recht horen preken, Heere, zegt hij, als ik Uw raad niet gehoord heb; maar als ik Uwe bestraffingen en uw geroep hoor, dán heb ik eerst recht horen preken.
3. Blijft er van dat oude nog wat over, daarover kwelt hij zijn ziel, en hij weent in verborgen plaatsen: Dat hem dat kwaad altijd weer zo bijligt, dat doet hem zeer.
4. Die is ervan verlost, die zo'n boze gestalte, als ze komt, niet kan dragen, al was het in haar man of in zijn vrouw, of in hun gezelschap, of vrienden, of burgers, of buren. Dan zijn ze als een Lot, die zijn rechtvaardige ziel kwelde, en als een David, die zegt: Grote beroering heeft mij bevangen vanwege de goddelozen die Uw wet verlaten, Ps. 119: 53.
5. Die is er niet onder, die ook de bestraffing liefheeft. Weet gij wie een rechte toehoorder is? Die de bestraffing van hetgeen waaraan hij schuldig is, even graag hoort als de kentekenen of hij het werk der genade bezit.

Hebt u die vijf tekens, toehoorders, spreekt het uit voor God. Dan behoeft u voor het verderf niet te vrezen. Gaat dan maar voort; God zal dan niet lachen in uw verderf, maar Hij zal blij zijn als Hij u wéldoet, en als Hij u de kroon der heerlijkheid op het hoofd zal zetten.

Maar zijn er ook niet velen onder óns, die zich aan het verwerpen van Gods raad schuldig maken? Moeten ook wij niet zeggen: deze getrouwe stad is een hoer geworden? Daar placht een naam van godsvrucht van ge uit te gaan; maar nu gaat er een naam van goddeloosheid van ge uit.

Ach! mensen, laat mij nog één woord tot u spreken, en God zij u genadig om het u te doen opmerken. *De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechtige man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de HEERE, zo zal Hij zich zijner ontfermen*, Jesaja 55: 7. Ziet eens, wie het is, die hier spreekt; het is Jezus. Ziet wat een raad Hij u geeft; het is om zalig te worden. Ziet hoe bewogen, ernstig, krachtig en aanhoudend Hij Zijn handen uitbreidt, jaar op jaar. Merkt op de grote beloften, die Hij doet op de rechte poging. Hij zal u genade geven hier, en heerlijkheid hiernamaals.

Ach! laat u dan bewegen, om voor de Heere in te vallen; of wilt u wachten tot het te laat is? Wilt u doen zoals er in het 28e vers staat? D*an zult gij roepen, maar Hij zal niet horen.*

U zult zeggen: ik kan niet; of gij al wat preekt, - ik kan het niet doen.

Wel, als een mens, die om zijn misdaad gevangen zit, zei: ik kan nu niet gaan werken, - zou hem dat verschonen? Het zou zijn eigen schuld zijn. Dat gij niet kunt horen is, omdat u de Heere en de zonde tegelijk wilt horen. U kunt naar de Heere niet horen, en tegelijk de zonde doen.

Anderen zeggen: ik wil wel horen! Gij wilt niet! Zou u wel wat willen uitstaan voor de Heere? U zou er geen één gezelschap, geen één zonde om willen laten.

Anderen zeggen: ik zal het gaan doen, want ik zie, gij hebt gelijk. Wel, zeggen wij, liegt niet; hoe dikwijls hebt u het al voorgenomen, en het is bedrog geweest. Het was zo'n vreemde morgen; of eer gij thuis zijt is het al weer over.

Een ander zegt: ik meen het wèl, ik zal naar de Heere horen, maar ik moet eerst deze of die zonde nog wat doen. Zou u wel tevreden zijn, als er iemand zei: dit jaar wil ik nog als een vijand met u leven, maar dán zal ik als een vriend met u gaan leven.

Nog eens, anderen zeggen: ik doe toch mijn best. Ik zal daarna eens God gaan dienen. Wel, uw eigen hart zal u tegenspreken. Dat gij zo weinig bidt. Zo lauw, zo zeldzaam, is dat uw best doen?

Ja zal iemand zeggen: het is goed zeggen, - had ik altijd onder zo een ernstige bediening geleefd, ik was al beter geweest, maar ik heb een lauwe predikant. Ik leef onder een schrale bediening anders zou het nog wel met mij gaan.

Ik zeg; mens, die leven moet zonder een ernstige bediening, gij zijt te beklagen; maar wij vragen u: hebt u er ooit wel eens ver om willen gaan? Gij zijt wel zo wijs in het natuurlijke, dat, als er iemand ziek is, al was het twee uren ver, naar een dokter te lopen, of om iets te halen, dat in uw woonplaats niet is, en wat gij nodig hebt. U moet een ernstige bediening zoeken, en zien, wat God dan werken zal; maar dat gij er geen hebt, neem dat niet tot verschoning van uw luiheid. *Heden dan, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet*. Weest niet onachtzaam, of u zult in het verderf komen, gelijk wij gezien en getoond hebben, in al de gemeenten, die reeds verwoest zijn. Wij voorspellen u ook, gelijk uw vorige ernstige predikanten gedaan hebben, wanneer gij zo voortgaat als gij nu doet, God zal u verwoesten.

Daarom bidden wij u, laat des Heeren raad en bestraffingen u behagen en u aangenaam zijn. Het zal met geen complimentje te doen zijn, maar daar moeten daden van komen. Zoekt de Heere te dwingen op een heilige wijze. Wie weet, Hij mocht Zich nog tot ons wenden. Zegt: *behoud ons, o Heere! en zie op ons, wij zullen naar U horen.*

Wij zouden de aanstaande rustdag in een verbond komen. Zegt tot de Heere: *in alle deze maken wij een vast verbond.*

Wilt u het niet doen? U kunt het laten; maar weet, dat gij in groter gevaar zijt dan gij wel denkt. Ach! mocht het God nog believen, dat die naam van schande, die van ons uitgegaan is, nog veranderde in een naam van eer!
Daarom, staat stil, zondaar, of als u zult roepen, God zal niet horen. God geve ons Zijn genade om naar Hem te horen, en aan Hem getrouw te zijn, tot in alle eeuwigheid.
AMEN.

VIERDE PREDICATIE OVER SPREUKEN 1: 28.

OP HET BEGIN VAN HET JAAR.

Dan zullen zij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden. Zij zullen Mij vroeg zoeken, maar zullen Mij niet vinden.

Wij lezen Ps. 89: 49: W*at man leeft er, die de dood niet zien zal? O*ver de dood hebben wij enige dingen aan te merken.
1. Hij is algemeen: Hij ziet niemand aan, hetzij rijk of arm; Hij ziet niet alleen geen schepsel aan: maar Hij ziet ook de tijd niet aan, noch geen bezigheden. De één sterft in een bruiloftskleed, en de ander in een rouwkleed. De één sterft in zijn eigen stad, en de ander in een andere stad: de één sterft zeer schielijk en wakker, en de ander heeft een slepende ziekte, een acht en dertig-jarige krankheid.
2. Nóg eens, de dood is voor elk bepaald. God zet aan elk schepsel zijn perk, die palen kan hij niet overleven.
3. Nóg eens, waar de dood komt, bij wat schepsel het ook moge zijn, die móét gehoorzaam zijn en volgen. Het is gelijk een man, die een uurglas heeft, het loopt tot het laatste zandje daaruit is, en als dat laatste ogenblik daar is, dan moet hij de doodsnik geven.
4. Nog eens, de dood is vreselijk en hard voor die hem ziet; hij doet ze zuchten, en daar gaat een koude door hun lijf. Waarom is de dood zo verschrikkelijk? Het is daarom:
a. Hij scheidt zo twee lieve vrienden, ziel en lichaam; en hij scheidt u van al uw vrienden, en van al uw goed, Lukas 12: 20. *Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen; en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? A*l uw lieve afgodjes worden u dan ontnomen, en dan laten ze een scherpe schorpioensteek na.
b. Daarom is de dood zo schrikkelijk, omdat in het leven zonde begaan is, en de consciëntie zegt: ná de dood zult gij rekenschap moeten geven.
c. Daarom is de dood schrikkelijk, als het een slechte uitslag heeft in de dood, dan zijt gij eeuwig verloren, en u zult het niemand te wijten hebben dan u zelf.
d. Daarom is de dood zo schrikkelijk, daar is dan geen overdoen aan. Al wilt u dan al die middelen in het werk stellen, die in het leven goed waren, het is alles vruchteloos: dan zult gij maaien wat gij gezaaid hebt. Dan zal de Heere zich als doof houden, voor allen, die Zijn bestraffingen niet gewild hebben. De Heere zal zeggen: *gij hebt niet willen horen toen Ik riep, en daarom wil Ik ook niet horen nu gij roept.*

Geliefden, moest dát niet een donderwoord in het oor én op het hart zijn van een ieder van ons? De korte inhoud van dit boek is bijzonder, dat de liefelijke Jezus elk een schrik op het hart legt om toch niet te zondigen; en daarin wordt een voorschrift gegeven aan de regenten om wél te regeren, en een voorschrift hoe de predikanten moeten preken, en een voorschrift aan de huisvaders hoe zij hun huis en gezin goed zullen regeren, en een voorschrift hoe vromen met vromen, en vrienden met vrienden moeten leven.

De inhoud van het eerste hoofdstuk zullen wij u niet herhalen. Dat hebben wij tevoren gedaan. De Vorst der Wijsheid roept overluid in de kerk en de stad, en zegt: *Gij slechten, hoelang zult gij de slechtheid beminnen? Verlaat de slechtigheden en leeft: en treedt op de weg des verstands;* en: Waarom weegt gij uw geld uit voor hetgeen geen brood is? Dat past u niet.

Zegt gij: Wat moet ik dan doen? Ik zal u leren, zegt de Opperste Wijsheid*: Keert u tot Mijn bestraffing;* en Hij doet er een belofte bij, en zegt: *Ik zal Mijn Geest ulieden overvloedig uitstorten.* U zou zeggen: nu zal het gaan; ja, maar niets gaat er minder dan dat; hoe ging het?
De Heere deed vier zaken; *Hij riep, Hij breidde Zijn handen uit, Hij wilde ze stuiten in de zonde; Hij had ze raad gegeven, en had ze bestraft.*
Daar hadden zij vier zonden tegen: *zij hadden niet opgemerkt. Zij hadden geweigerd te horen. Zij sloegen de Heere met een af. Zij verwierpen Zijn raad. Zij wilden Zijn bestraffing niet.*
Op vier zulke weldaden volgen vier zulke misdaden. En daarop komt de Heere billijk met vier of vijf oordelen: *verderf, vreze, verwoesting, angst en benauwdheid; en de Heere zou spotten in hun verderf en lachen als hun vreze komt.*
Als u zo bedeesd zult staan, zegt de Heere, dan zal Ik lachen over uw bedeesdheid, en dan zal Ik zeggen: laat de zonde u nu helpen: Waar is nu uw vast bewijs dat gij zalig zou worden? En wat zult gij dan gaan doen? Dan zult gij op uw blote knieën vallen voor Mij als het te laat is; en dan zult gij Mij vroeg zoeken, maar niet vinden.
Geliefden, dat was onze stof in het laatste van het oude jaar.
Nu is het de tweede Zondag van dit jaar; en

I. Hebben wij te bezien de zondaar in zijn ellende. *Dan zal hij tot God roepen en Hem zoeken.*
II. Het gedrag van de Heere omtrent de zondaar: *Ik zal niet antwoorden, en gij zult Mij niet vinden.*
III. Dat dit overvloeide in gerechtigheid. Dat zijn de drie stukken, die wij te verhandelen hebben.

I. Wat het eerste aangaat, zij zullen roepen, zij zullen vroeg zoeken. Wie zijn hier die zij? Zijn het de Joden, die naar Assyrië gevoerd werden? Zijn het de Joden met een deksel op hun hart? Is het de Antichrist? Het scheelt ons niet, wie gij er voor neemt. Wij zullen het u evenwel zeggen: het zijn diegenen, die onder de middelen der genade leefden, wie ze ook verder zijn; en dat is ons genoeg, of het dan Joden of Christenen of Antichristen zijn, is evenveel. Wat zouden deze doen?

A. Zij zouden roepen;
(1) dat is te zeggen, bidden. De schipper van Jona zei: *roept tot uw God,* Jon. 1: 6.
(2) Het is te zeggen hard roepen met geschreeuw: Daniël. 3: 4. Een heraut riep met kracht.
(3) Het is te zeggen, een roepen uit de benauwdheid, Jon. 2: 2. Ik riep uit mijn benauwdheid tot de HEERE. Ps. 34: 2. *Deze ellendige riep, en de HEERE hoorde; en Hij verloste hem uit al zijn benauwdheden*.
Wat geeft dit roepen van deze mensen nu te kennen?

1. Zij zouden gaan bidden. De zondaar, die anders van geen bidden wist, die zelden of nooit bad, die zou nu gaan bidden. Zij zouden schreeuwen, overluid roepen. Zulke mensen die tevoren zo zorgden, dat toch niemand het mocht horen, als zij al eens baden, die zouden het nu uitschreeuwen: zij zouden roepen: *Heere, help mij toch!*
2. Het zal uit een benauwd hart komen. Die hier zulke helden waren, dat zij niet vreesden voor God, noch voor de dood en de eeuwigheid, die zullen dán zo benauwd zijn, dat zij zullen roepen: Ach! ach! Hier! Die hier spotten met een vroom mens als hij eens zuchtte, zullen dán schreeuw van weedom des harten, en van verbreking des

geestes zullen zij huilen, Jesaja 65: 14. *Zij zullen zeggen: Gaat het ulieden niet aan, gij allen, die over weg gaat? Aanschouwt het, en ziet, of er een smart zij gelijk mijn smart,* Klaagl. 1: 12.
Wat zal de inhoud van hun gebed zijn?

a. Zij zullen hun ellende en hun goddeloos gedrag uitschreeuwen, gelijk Farao, Exod. 9: 27. Ik en mijn volk zijn goddelozen.

b. Zij zullen uitschreeuw hun zielsbedrog. O, nu gaat mijn lamp uit! O, nu ontvalt mij mijn zandgrond! O, nu ben ik verloren!

c. Zij zullen roepen: ach! ach! Ik zie geen tekenen meer! Nu ben ik de genademiddelen kwijt! Nu zal ik nooit meer geroepen worden om mij te bekeren! Daar is nu geen olie van genade meer te krijgen! O mocht ik nog eens een genadetijd hebben, ik zou zo roepen om genade en om waarachtige bekering!

d. Zij zullen het niet willen opgeven. Zij zullen vragen, of er niet iemand voor hen bidden wil? Of er niet iemand is die zich over hen ontfermt, zoals ook de rijke man deed, Lukas 16: 24. En hij riep en zei: *vader Abraham, ontferm u mijner!*

e. Zij zullen roepen, dat God hen toch in de hel niet werpen wil, en dat Hij hen toch niet verdoemen zal.

f. Nu zullen ze roepen, begrijp ik, hoe zwaar Uw toorn is! Wie kan voor U bestaan! Gij zijt een verterend vuur en een eeuwige Gloed!

U zult zeggen: Wanneer zullen zij zo roepen?
Dán, zegt God.

1. Dan, als God gerichten gaat oefenen: dan, als het kwaad ten volle over hen besloten is: dan, als God zegt: daar is geen bestraffende man meer voor u, daar zijn geen middelen van genade meer voor u: dán, als ze zien dat ze sterven. Als ze zien dat de dokter en hun vrienden hen opgeven. Als ze zeggen: het is gedaan met dezen. Als God hun dat doet ondervinden, dán maken ze groot misbaar.

2. In de tweede plaats: zij zullen zo roepen, dán, als God hen opwekken zal. Als ze als een walgelijke scheut zullen opstaan tot versmaadheid en eeuwige afgrijzing: dan, als zij een ander oordeel zullen hebben, dan zij hier hadden. Dán zullen ze zeggen: ik heb mij bedrogen. Dan, als God hen aan de pijnigers zal overgeven. Dan zullen ze zeggen, dit verderf heb ik mezelf aangedaan: en zij zullen uit dat gloeiende hol roepen: ach! Had ik mij toch bekeerd! Dat zullen zij doen, die onder de genademiddelen onbekeerd gebleven zijn, wie zij ook zijn, zonder onderscheid. Allen, die God verworpen hebben, die Zijn raad niet gewild hebben.
Hier is onderscheid tussen de ene mens en de andere; maar dáár maakt God geen onderscheid. Daar zal geen plaats van onderscheid zijn. Dat blijkt als de mensen sterven, zij gaan allemaal in hetzelfde gewaad, in een doodskleed, naar de eeuwigheid.

B. Dat niet alleen dat ze zo zullen roepen, schreeuw en tieren tot God; *maar zij zullen ook Hem zoeken.* Wat wil dat zeggen?
1. Het is te zeggen, dat zij wat verloren hadden. Zij hadden God verloren, de hemel, de zegen en het leven; ja, zij hadden álles verloren. Dat hadden zij in Adam al verloren, dat waren zij hier op aarde al kwijt, maar toen wilden zij het niet weten; toen keurden zij het geen zoeken waardig.
2. Zij zouden God zoeken en Christus. Daarvan krijgen zij dan de bewustheid, welk een onderscheid het is, die te missen of daaraan deel te hebben: nu wilden zij daarvan niet horen, maar dan zullen zij wel willen.

3. Zij zullen een innig gevoel en een diepe smart hebben over hun verlies. Wel, zegt de zondaar, hier kan ik God wel missen; maar het zal de grootste smart zijn God te missen: dán zullen ze schreeuw als Micha: Gijlieden hebt mijn goden weggenomen, wat heb ik nu meer? Richt. 18: 24. En als Laban: Waarom hebt u mijn goden gestolen, Gen. 31: 30. En gelijk ze van de ark zeiden: *De ark Gods is weggenomen*. 1 Sam. 4: 17. Niets kan een kind Gods méér verblijden dan God. Als het zover komt, dat ze zien dat God hun deel is, dan zijn ze uitermate verblijd.
4. Dan zullen ze die middelen zoeken, die ze hier verzuimd hebben; ter kerk te gaan, ten Avondmaal te gaan, bij vromen te zijn, te lezen, te bidden: ja dan zouden ze wel niets anders wensen te doen.
5. Zij zullen niet af te wijzen zijn, of God al zegt: gij hebt geen deel aan Mij; of Hij spot in hun verderf, zij zullen evenwel zoeken in te gaan, en blijven roepen: doe mij toch open!
6. Zij zullen zich nog vleien met een ijdele hoop, en zeggen: W*ie weet, Hij mocht zich laten verbidden!*
7. Het is te zeggen, zij zullen vernemen, of er niet nog één blijkje van Gods goedertierenheid voor hen is, of Hij niet in goedertierenheid nog eens op hen zien zal; maar schrikt, zij zullen niet vinden! Zij zullen Hem vroeg zoeken, maar niet vinden.

Wat is dat te zeggen: *zij zullen Mij vroeg zoeken?*

1. Zij zullen het naarstig, en aanhoudend doen. Hier was een gebed van een kwartier hun te lang, en een predicatie van een uur was ook al te lang; maar dán niet. Al moesten zij met de Ninevieten veertig dagen roepen, - zij zullen dan wel dag en nacht willen roepen, - maar de Heere zal ze niet horen. En dan zullen ze deze predicatie in waarheid verstaan en ondervinden. Zij zullen die dán wel willen horen. Als zij zullen zien dat de elementen branden zullen, en dat de Rechter hen zal ontbieden, dan zullen ze kruipende komen, en zeggen: Heere, zie toch op mij! Help mij! laat uwe ingewanden toch in genade over mij rommelen. Ik ben onder de eersten, die hier tot U komen, gelijk Simeï tegen David zei, die hem tevoren zo gevloekt had; hij zal zeggen, ik buig nu mijn knieën voor U. Ik kom nu om Uw Naam te belijden, en naar U te vragen.

2. *Vroeg*, is te zeggen, zo wakker als ze in de hel liggen: het is gelijk als met een man, hij is onbeschaamd zolang hij zonder banden is; maar zodra is hij niet in de banden of hij belijdt het alles, en hij zoekt zo los te raken.

II. **Hoe zal het met hen aflopen? Z**al het wat helpen als zij uit de benauwdheid tot God roepen, en Hem vroeg zoeken?
Ach nee! alles zal moeten eindigen in een verwoede wanhoop, als God zal zeggen: daar is in eeuwigheid geen genade voor u bereid. Daar is geen hoop van uitkomen, noch geen vermindering van pijn. Ach! Het zal vreselijk zijn, te vallen in de handen van de levende God.
Hoe zal God dan zijn? Zal Hij te vermurwen zijn?
Nee, zij zullen roepen, maar Hij zal niet antwoorden. Zij zullen Hem dan zoeken maar niet vinden. Schrik dan, gij zondaar, die de Heere niet gezocht hebt, dan toen het te laat was.

A. De Heere zal niet antwoorden. Waarin bestaat dat niet-antwoorden van de Heere?
I. Zij zullen roepen, klagen en treuren, maar het zal de Heere vervelen. Dat had moeten plaats hebben op de wereld, zal de Heere zeggen, toen moest gij over uw zonden getreurd, en tot Mij geroepen hebben; maar nu mag Ik uw geroep niet horen,

het verveelt mij. Ik hoor ná. de zondaar niet. Hoe zal het dan met de verdoemden zijn? Hij wil ze niet horen spreken; hun gebed is maar huilen en tieren bij God.
2. De Heere zal zeggen: al vermenigvuldigt gij uw gebed, ik bedek Mij als met een wolk. Ik houd Mij als doof: al was een Mozes of een Samuël uw eigen vader, zij zouden u niet helpen kunnen met hun voorbede. Gij staat daar, zegt God, maar Ik acht u niet.
3. *Ik zal u niet antwoorden,* zegt God, maar Ik zal roken tegen uw gebed: u zult allengs erger worden; u zult geen verademing hebben dat ge uw speeksel inzwelgt. Het ene wee zal niet weggegaan zijn, of het andere wee zal komen. *Mijn hart is niet voor u,* zal God zeggen, drijft ze van Mijn aangezicht weg. De Heere antwoordt mij niet meer, zei Saul, noch door de dienst der Profeten, noch door dromen, 1 Sam. 28: 15. De Heere zal ze uit een onweer antwoorden, zodat ze zullen moeten zeggen: de dagen der vergelding zijn gekomen! Dan zullen ze hun ongerechtigheid gewaar worden.

B. *Zij zullen de Heere zoeken, maar niet vinden.*
1. Eerst, zij zullen Hem niet vinden onder de genademiddelen. Op de wereld hadden ze de bediening, maar dat zal daar niet plaats hebben; toen hadden ze oren, maar hoorden niet, harten, maar verstonden niet. Het zal dán geen uur van genade meer zijn, noch geen dag van zaligheid; het “heden" zal voorbij zijn: God zal zeggen: Ik zal u nooit meer onder de middelen brengen: Ik zal u geen genade meer laten aanbieden. Ik kan, noch wil, noch zal niet: ná deze tijd is er geen tijd meer.
2. Zij zullen de Heere niet vinden als hun Verlosser, tot hun Rantsoen, noch tot hun Voorbidder. Zij zullen voor altijd genoemd worden*: Lo-Ammi en Lo-Ruchama, gij zijt Mijn volk niet. Ik zal Mij voortaan niet meer over u ontfermen.* Ja, zij zullen ondervinden tot hun smart, dat de Heere hen met een ijzeren scepter zal verbrijzelen als pottebakkersvaten, Ps. 2: 9. De Heere zal tegen hen zijn als een briesende leeuw. En daar zo zijnde, zullen zij roepen: *bergen, valt op ons, en heuvelen, bedekt ons, van het aangezicht des Heeren en van de toorn des Lams,* als de rechtvaardige Rechter de vurige pijlen van Zijn gramschap in hen zal schieten.
Daar zullen de uitvoerders van Gods wraak de duivelen zijn. Hoe náár zal die dag zijn, als de elementen zullen branden! Hoe náár zal het zijn, als hun alle genade ontzegd zal worden! Het zal náár zijn, dat ze niet blind zijn, maar ogen zullen hebben, om ál dat vreselijke van Gods oordelen aan te zien! Het zal náár zijn, dat zij niet doof zullen zijn, maar oren hebben om het schrikkelijk vloekvonnis aan te horen! Het zal náár zijn, dat zij niet onvernuftig als een beest zullen zijn, maar dat ze een hart zullen hebben om te begrijpen de volmaakte toorn van God, en hun eeuwige ellende! Het zal náár zijn, dat ze een geheugen zullen hebben om te gedenken al het kwaad dat zij hier gedaan, en al het goede dat ze hier genoten hebben! Het zal náár zijn om te begrijpen dat er geen ontvlieden aan zal zijn!

III. Is God nu onrechtvaardig, als Hij Zijn toorn over ons brengt? Vraagt Paulus, en hij antwoordt: dat zij verre, Rom. 3: 5, 6. *Het oordeel is overvloeiend in gerechtigheid*.
Dat is ons derde stuk, daar zullen wij niet veel werk van hebben, om u dat te tonen. Want:
1. Het is loon naar werk; het is gelijk als met een soldaat, hij krijgt zijn soldij.
2. Het is naar de wet der vergelding. Zondaar, die gij hier zo liefgehad hebt, laat die u nu helpen! zal God zeggen: gij hoorde altoos naar de satan en naar de wereld; roep nu dat die u helpen. Zoek nu uw troost waar gij ze altoos gezocht hebt. Gij hebt geweigerd te horen als Ik riep. Billijk is het dan, dat Ik u nu niet antwoorde.

3. Het is rechtvaardig, want het is u niet onbekend geweest: Ik heb het u gedreigd, en het u steeds aangekondigd; gij gaat niet ongewaarschuwd verloren.
4. Daarop zijt gij gekomen in het verbond en in de eed: Stop dus uw mond; gij zijt voor God verdoemelijk, God heeft recht om u te verdoemen.

Toepassing
Nog een kort woord tot een stichtelijk slot.
Geliefden, wat denkt ge? Zijt gij óók onder die mensen, die hier zo bedreigd worden? Wilt ge eens horen, wie daaronder zijn?
1. Die zijn er onder begrepen, die zeggen: ik denk daar mijn leven lang niet aan. Gij zijt onder de weigeraars, die zeggen, ik bekommer mij daar niet over: ik laat dat op God aankomen. Wat zult gij onzacht wakker worden!
2. Die met een deel spotternijen en zotte klucht zich ophouden, en hun vermaak daarin scheppen; ja, die met zulke gewichtige zaken wel spotten zouden. Wij zouden ons verwonderen, dat er zulke spotters waren, indien het Woord het niet gezegd had, dat er spotters zouden opstaan.
3. Zulken behoren er onder, die menen dat het alleen het Oude Testament raakt, al overtuigt hen de reden, dat het allen raakt, die Gods raad verworpen en Zijn bestraffingen niet gewild hebben, en dat het dus óók óns raakt. Hoe besluit gij zo dwaas? Zou die straf óns niet raken, daar wij zoveel meer licht hebben dan onder het Oude Testament? Tegen hoe groter licht men zondigt, hoe groter straf en hoe zwaarder oordeel men ontvangt. Die dat niet begrijpt, die verstaat zijn religie niet.
4. Zulken zijn er onder, die zeggen: Wij hebben nog tijd genoeg, het zal nog wel wat aanlopen; maar, hoe weet gij dat? Het kon toch ook zijn dat God in deze nacht uw ziel opeiste, en u in de hel wierp. Uitstellers, het zal schrikkelijk zijn, indien gij zo afgesneden wordt! U zult moeten uitroepen: O God! wat gaat dat buiten mijn gissing en verwachting!
5. Zulken zijn er onder, die niet willen roepen of zoeken: gij weet wel hoe weinig gij het doet, of als gij al eens tot de Heere roept en Hem zoekt, gij doet het zonder hart, gelijk men naar eens anders goed zoekt, of met een gedeeld hart: God wat en de wereld wat!
Of, gij doet het niet vroeg, dat is: vroeg in uw gezondheid; vroeg in de dageraad; vroeg in uw overtuigingen; vroeg als gij nog jongelingen en jongedochters zijt.

U zult zeggen: preek zo náár niet; het is of men in de hel ware!
Ik antwoord u: het is zeker, een mens, zolang hij leeft, mag niet wanhopen; maar in de hel te hopen zal zonde zijn. De wanhoop zal dán een deel van de verdoemenis zijn: zolang gij leeft, moet gij het evenwel niet opgeven, of zeggen: ik ben toch onbekeerlijk, ofschoon het wel waar kan zijn, dat uw tijd van genade ten einde is, en dat gij nooit genade zult krijgen. *Och, of gij ook bekendet,* zei de Heere Jezus, *ook nog in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient! Maar nu is het verborgen voor uw ogen!* Lukas 19: 42.
U zult zeggen: lieve God, dit moet mij billijk ontstellen! Wat baat het mij dan, of ik God zoek als mijn tijd voorbij is?
Waaraan kan ik het weten, of het voor mij nog vindenstijd is?
Weet u waaraan u het weten kunt, dat uw tijd van vinden nog niet ten einde is, en dat gij het nog niet moet opgeven? Wij zullen hiervan enige algemene redenen geven:

1. Dat God u nog het leven geeft, en dat God nog niemand tot u gezonden heeft, om te zeggen, dat Hij u verderven zal, gelijk de Profeet tegen de koning Amazia zei: *ik merk*

dat God besloten heeft u te verderven, 2 Kron. 25: 16.
2. Dat God u nog de genademiddelen heeft gelaten.
3. Dat God u niet geeft de geringste, maar de beste, de krachtigste middelen.
4. Dat God in het hart van de predikanten geeft, dat ze medelijdend en met ernst bij u aanhouden, zonder dat zij nog verdrietig worden.
5. Dat God nog soms in twist met u komt; Hij overtuigt u nog wel eens. Bedroeft toch de Heilige Geest niet!
6. Als God in uw woonplaats nog de een en de ander bekeert.
7. Als God nog onder de middelen in Zijn kinderen werkt; Hij geeft ze licht en troost, en steekt hun lampen aan, opdat zij ook u zouden aansteken.
8. Als gij zo een tijd beleeft waaraan God wat goeds beloofd heeft, het is een teken dat God nog wat te doen heeft.

Nu nog een opwekkend woord.
Wilt u dan als een luiaard voor God komen? Een lui mens is een walgelijk mens. Wilt u God niet zoeken terwijl Hij te vinden is? Of wilt u een ander voor u laten zoeken? Dat heeft in de wereld wel plaats, maar in de zaligheid te zoeken niet: elk mens moet zijn eigen pak dragen. Zoekt de Heere eer het te laat is! Als gij niet meer zult kunnen vinden; o, dan zult gij het, gelijk Ezau, moeten uitschreeuwen!

Kinderen van God, wat zijt gij gelukkig! gij zijt zoekers én vinders.
Het bidden en ter kerk gaan verveelt u niet; gij schikt er al uw dingen naar, om de Heere te ontmoeten: daar is u niets zwaarder, dan dat u moet zeggen, met de bruid, Hoogl. 3: 2: *Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet*. En daar is u niets dierbaarder, dan dat u kunt zeggen: *Toen ik een weinigje van Hem weggegaan was, zo vond ik Hem, die mijn ziel liefheeft.* Zoekt, en u zult vinden. De Heere zal Zijn beloften waar maken.
AMEN.

VIJFDE PREDICATIE OVER JEREMIA 7: 16.

OP DE EERSTE RUSTDAG NA DE BIDDAG.

Gij dan, bid niet voor dit volk; en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, noch loop Mij niet aan, want Ik zal u niet horen.

Wij lezen Ps. 50 : 15: *Roept Mij aan in de dag der benauwdheid*. De nood dringt elk mens en beest tot bidden. Als men in de nood en in de benauwdheid tot bidden komt, dan is dat een zegen:
1. Dat men dan bidden mag. Als een arm en gering schepseltje spreken mag tot de God van de hemel en de aarde. Gen. 18: 27. Als men daar zijn verzoekschriftje neerleggen mag!
2. Nóg groter zegen is het, als hij onderricht wordt, wat hij bidden moet. Joël 1, zei God: als gij vast, zo zult ge tot Mij roepen: Weten zij niet, wat zij spreken zullen, dan zegt God, Kap. 2: 17: Laat de priesters, des Heeren dienaars, wenen, en zeggen: spaar Uw volk. Weet ge wel, Israël! wat voor woorden u moet meenemen? H*eere, bekeer ons, neem onze ongerechtigheden weg, en wij zullen betalen de varren onzer lippen.* Hos. 14: 3, 4.
3. Nóg groter zegen is het, als God er aanmoediging bij geeft, zoals Matth. 7: 7: *Bidt, en u zal gegeven worden. Zoekt, en u zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden.* Dan krijgen ze veel vrijmoedigheid in het bidden. 1 Joh. 5: 14.
4. Dat is nog groter zegen, als God zegt: *Eer zij roepen, zal Ik antwoorden.* Jesaja 65: 24.
5. En eindelijk, dat is de grootste zegen, als er bijkomt de Geest des gebeds, als de Geest Zelf onze zwakheden te hulp komt, Rom. 8: 26. Dat is aangenaam, en een grote zegen, dat moet ge met ons toestemmen. Dat zijn vijf zegeningen.

Maar wat is het, dat er tegenover gesteld wordt?
1. Als men in benauwdheid is, zodat men moet en wil bidden, en men kán niet bidden, zie dat Exod. 17. Jozua werd geslagen, doordat Mozes handen slap werden: hij moest uitscheiden. O, het is zo bitter, als men in nood is, en niet bidden kan. O, het is een schrikkelijk oordeel, als God het gebed wegneemt in de nood, en als God zegt: al was het, dat ge bad, Ik zal evenwel met Mijn toorn doorgaan. Ik heb gesproken, dat Ik u verteren zal, Ezech. 22. Ik zal toorn en verbolgenheid over ge uitstorten, en uw weg op uw kop geven.
2. Nog bitterder is het, als iemand gewaar wordt, dat God zegt: *zwijg!* En als God zegt*: Ik ontzeg u alle verhoring. A*ls dat komt, dan is vastelijk het verderf besloten voor het aangezicht des Heeren.
U zult zeggen: komt het onder een volk wel zover?
Ja, u moet daartoe niet gaan naar de barbaren en de wilde heidenen. God zegt wel tot Zijn volk: *Ik ontzeg u alle genade en alle hulp.* Dat bewijzen wij uit de woorden, die wij u voorlazen, dat zulks onder het volk Gods plaats heeft.

De man Gods, Jeremia, was een getrouw man: hij leefde in een benauwde tijd; hij was trouw aan God en trouw aan het volk. God zei: bezie het pad van uw omwandeling eens, het zal er met u op aankomen; hier zal geen Profeet, noch oudste, noch volk blijven!
Mag ik niet nog eens worstelen? Vroeg de man Gods.
Nee, zei God.

De man is zo vol! Hij kán het niet laten: hij raakt aan het bidden en schreien, hij loopt de hemel aan. God zei: Ik meen het met het volk goed. Ik zal ze laten blijven. Als ze zich bekeren. Maar zij komen alleen om te liegen voor Mijn aangezicht, kan Ik dan zulke booswichten laten blijven? Dan zou Ik ze immers stijven in hun boosheid!
Anderen zeggen: Wij zijn verlost om de zonde te doen.
Ik verklaar u, als ze zo komen, (want Ik zie het door mijn alwetendheid), dan kan Ik ze niet sparen. 2 Kronieken 12 zeiden ze: daar zijn nog goede dingen in Juda, wij hebben nog de tempel, die staat nog in zijn geheel, en de Bijbel ligt nog op de predikstoel. Wij hebben de waarheid, en wij hebben de zuivere godsdienst, daar steunen wij op.
Zeg ze van Mijnentwege, dat ze zich daarmee niet ophouden, want het zijn slechts ijdele woorden, te schreeuwen: *des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze*! Bewijs het hun; laat ze naar Silo gaan, dat heb Ik verwoest om hun boosheid. Dat Silo lag in de stam Efraim.
Daarop begon de Profeet te woelen. Hij wil de man zijn, die in de bres staat.
Daarop komt God, en die zegt: *Profeet, houd op.*
Wij hebben voorgenomen deze woorden te overdenken, die ons wonderlijk voorkomen, en ik geloof u ook. Wij zullen er zeven stukken over verhandelen.

I. Hebt ge de smekende Profeet.
II. Hebt ge de verbiedende God.
III. De reden, waarom God dat doet.
IV. Hoe deerlijk het dan onder een volk staat.
V. Zullen wij ge uit goddelozen en onvromen enige blijken noemen, dat God dát in ons land ook zegt.
VI. Zullen wij enige blijken in de vromen noemen.
VII. Welke blijken wij moeten vinden in de vromen, als wij mogen besluiten, dat God dat tot ons niet zegt.
Spant u wat in, en luister goed, - de zaken zijn het wel waard.

I. Eerst hebt ge de worstelende Profeet.
De man, die hier in de bres staat, is de Profeet Jeremia. Als de zonden bestraft worden, en de oordelen aangekondigd worden. Als wij onder de slagen onze aangezichten verharden als een rots. Als een Predikant dan evenwel trouw moet zijn, dan is er geen ander uitslag te verwachten, dan de haat van een iegelijk: dan wordt er gezegd: die Predikant is onze vriend niet, hij zoekt ons goed niet, maar ons kwaad. Hij wilde wel hebben, dat het ons kwalijk ging. Dan gaat het ermee gelijk met een wondheler: komt hij bij een kind, dat hij moet snijden en kerven, hij doet het uit liefde tot des kinds behoud, maar het kind denkt, dat hij komt om hem kwaad te doen. Het gaat ermee gelijk met deugnieten van kinderen, zij duiden het alles kwalijk, wat de ouders aan hen doen. Zij zeggen, zij menen het zo niet. Als de Predikanten op bekering aandringen, als zij getrouw zijn, dan hebben ze de haat van bijna een iegelijk, en evenwel zoeken ze dat te boven te komen, daar doen ze hun best toe, evenals ouders, zij doen hun best, om hun kind terecht te brengen. Zo deed deze man. Wat deed hij?

Eerst. Ik heb een zoon des donders moeten zijn, maar ik zal er u reden van geven. Ik heb hard moeten spreken, maar ik zal u onderrichten van de reden. Daar is nog één middel; eilieve, gebruikt het toch!
Ten tweede. Behalve dat, als gij niet hoort, ik zal bedroefd zijn, en in verborgene plaatsen moeten wenen. Jer. 13: 16. Geeft ere de Heere uw God. Of, als ik in verborgen plaatsen zal moeten schreien, het zal u niet nuttig zijn.

Ten derde. Zo betuig ik u openlijk, en ik kan het met vrijmoedigheid zeggen, dat ik uw dodelijke dag niet begeerd heb. Jer. 17: 16. Ik heb niet meer aangedrongen dan een herder achter God betaamt. God is mijn Getuige!
Ten vierde. Ik kan het niet dragen, dat het kwade over u komt. Niemand is bedroefder als het kwade komt, dan een getrouw Predikant. Dat ziet ge in de liefhebbende Heere Jezus; Hij ziet het kwade dat over Jeruzalem komen zal, en Hij schreide. Lukas 19: 41. De Profeet Jeremia, het kwade moetende aanzeggen, zei hij: *O, mijn ingewand, mijn ingewand, Ik heb barenswee; o wanden mijns harten! Mijn hart maakt getier in mij, ik kán niet zwijgen.* Jer. 4: 19. Zo bedroefd was hij.

Wat deed het volk? In plaats dat ze het kwade zouden zoeken te laten, en hem verzoeken zouden, of hij voor hen wilde bidden, zo gingen ze in het kwade voort. De Profeet bad evenwel voor hen, evenals Paulus. *Broeders, zegt hij, de toegenegenheid van mijn hart, en het gebed, dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid*. Rom. 10 : 1. Zo teer was zijn hart.
De Profeet gaat naar God, hij gaat aan het bidden, en zo gaat hij nog eens zien, of hij de roede nog uit de hand des Rechters kan krijgen. Hoe komt hij daartoe, dat hij gaat bidden; wat voor reden had hij?

Eerst. Zo deden al de heiligen, al de vromen, als het kwade kwam. Wat deed Abraham, Gen. 18, toen God Sodom zou gaan verderven? Was niet het gebed zijn toevlucht? Wat deed Mozes? Exod. 17. De kinderen Israëls waren zolang verdrukt geweest in Egypte, zij waren even in de woestijn en nauwelijks ontslagen van Farao, - daar komt Amalek! Het volk was meer gewoon om stro en stoppelen te verzamelen, dan tegen de vijanden te strijden. Kom, zei Mozes tot Aäron en Hur, laat ons aan het bidden gaan op de berg. Ziet het nogmaals in diezelfde Mozes. Exod. 32. *Laat Mij dit volk verdelgen*, zei God.
Och Heere, zegt hij, delg mij liever uit Uw boek. De Heere kon hem een groter volk gegeven hebben; maar nee, hij bad er voor.
Gij hebt zo'n voorbeeld in Samuël, 1 Sam. 7. Daar is Israël de Heere naklagend, evenals een kind dat zijn moeder verloren heeft, en niet weet waar zij is; het schreit, het roept ze achterna, dat ge het een gehele straat door horen kunt. Zij deden belijdenis van hun zonden, zij schreiden; en als ze niet meer kónden schreien, zo schepten ze water, en goten dit uit voor het aangezicht des Heeren, willende daarmede zeggen: Heere, zó week zijn onze harten, wij wensten wel, dat wij veel meer konden schreien. Ze verzoeken aan Samuël, dat hij niet zou zwijgen, dat hij voor hen tot de Heere zou roepen. Wat deed hij? Hij riep tot de HEERE voor Israël, en de Heere verhoorde hem. 1 Sam. 7: 9.

Ten tweede. Onze Profeet ging in zijn verslagenheid tot God om te bidden, omdat hij wist welk een kracht het gebed wel gedaan had. Elia had de hemel open- en toegebeden. Jozua bad zo, dat de zon en de maan stilstonden. Aan wiens gebed is het te danken, dat er geen zondvloed meer over de gehele wereld komt? Aan Noach. Als hij geofferd en gebeden had, zo zei God, dat de wateren niet meer over de gehele aarde zouden gaan. Dat was een bidder zonder weerga. Het is één van die drie bidders, die God soms nog eens opnoemt.

Ten derde. De Profeet ging bidden, omdat hij wist dat het zijn plicht was om te bidden, dat was Gods geopenbaarde wil. Hij was daartoe verplicht als een mens, als een Godvruchtig mens, en voornamelijk als een Profeet. Hij moest doen als

Mordechaï, Esther 10 : 3. *Zoekende het beste voor zijn volk en sprekende voor de welstand van zijn ganse zaad.* En als Paulus, Rom. 10 : 1. *Het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.*

Ten vierde. Hij ging bidden, omdat hij wist, dat men door het gebed soms achter Gods raad komt. De Heere ontdekt dan soms iets van Zijn verborgenheden aan Zijn knechten, gelijk bij Daniël gebeurde, Daniël. 9: 21, 22. *Als hij nog sprak in den gebede, zo kwam de man Gabriël, en zei: Daniël, nu ben ik uitgegaan om u de zin te doen verstaan.*

Ten vijfde. De man ging bidden, omdat hij geen verbod gekregen had. God had het hem nog niet verboden, en daarom, zolang als hij kon en mocht bidden, dan mocht hij niet ophouden, daar mocht geen stilzwijgen bij hem zijn. De man gaat dan aan het bidden en schreien en worstelen met de hemel! Het kwam allengs hoger! - het was:

(1) Bidden.
(2) Schreien.
(3) De Heere aanlopen.

Eerst. Hij raakt aan het bidden.
Naar de kracht van het woord is het te zeggen, dat hij er alles bijvoegde, wat er maar bijgevoegd kon worden.

1. Hij stelt de zaak eenvoudig voor. Ach Heere! zegt hij, werp de troon van Uw heerlijkheid niet terneder. Ga niet verder, roei niet uit, wat Gij geplant hebt, breek niet af, wat Gij gebouwd hebt. *Vernieuw ons, als in de dagen van ouds; spaar de koning, spaar de groten, spaar de kerkelijken, spaar de oudsten, spaar de burgers en al de ingezetenen van het land. Ach Heere! trek uw hand niet van ons af!*

2. Dit voorgesteld hebbende, zo deed hij belijdenis als Daniël. Kap. 9: 4. Ik bad en deed belijdenis; of als de kerk. Jer. 3: 25. *Wij liggen in onze schaamte, en onze schande overdekt ons, want wij hebben tegen de HEERE onze God gezondigd.*

3. Bij het voorstel, beklemtoont hij het door luid te roepen, hij maakt getier. Jer. 4: 19. Hij riep tot God uit zijn benauwdheid. Ps. 50 : 15. Hij kon zeggen: *Uit de diepten roep ik tot U, o Heere.* Ps. 130 : 1. O! Mijn ingewand! zegt hij. Daar kwam een sterk roepen.

4. Hij deed het aanhoudend. Niet alleen moet een bidder roepen, maar hij moet ook aanhouden. 1 Thess. 5: 15. *Bidt zonder ophouden*. Men moet bidden zonder vertragen. Lukas 18: 1. Al had hij eens een verbod: hij stelde evenwel zijn begeerte voor. *Ach Heere, zegt hij, het is ten goede van het volk, dat naar Uw Naam genoemd is. Versmaad ons niet, om Uws Naams wil, en werp de troon uwer heerlijkheid niet neder; gedenk en vernietig niet Uw verbond met ons*. Jer. 14: 21.

Ten tweede. Hij raakte aan het schreien.
Het is een gezegend bidden, als daar tranen bijkomen! Ps. 6: 5, 6. Daar lag die man Gods en schreide al biddende; hij doornatte zijn bed met zijn tranen. Gij ziet wel eens de allergrootste mannen schreien als een kind. Daar is een bidden met klagen. Klaagl. 2: 18. *Hun hart schreeuwde tot de Heere: o, gij muur der dochter Sions, laat dag en nacht tranen afvlieten als een beek, en geef uzelf geen rust, uw oogappel houde niet op.* Zo deed ook onze Profeet. Waterbeken vloten af uit zijn ogen, als Ps. 119: 136. Hij riep uit, als Ps. 142: 7. Let op mijn geschrei, want ik ben zeer uitgeteerd. Hij bad tot verbreking van zijn ziel. Hij kreeg zo zijn wens. Jer. 9: 1. *Och, dat mijn hoofd water werd, en mijn oog een springader van tranen! H*ij was niet hardvochtig; hij was

een worstelaar in het bidden.

Ten derde. Hij kreeg de Heere aan te lopen. Het is een spreekwijze ontleend:
1. Van iemand, die de gelegenheid zoekt om antwoord op zijn verzoekschrift te krijgen; hij is geen ogenblik van de deur van die hem antwoord geven moet. Ja, zulke bidders waken steeds in het gebed. Spr. 8: 34. *Welgelukzalig is de mens, die naar Mij hoort, dagelijks wakende aan mijn poorten, waarnemende de posten Mijner deuren.*
2. Het is een gelijkenis ontleend van een grote waterstroom, die tegen een muur aanperst. Ps. 34: 6. *Zij hebben op Hem gezien, ja Hem als een waterstroom aangelopen.*
S. Het is een gelijkenis van soldaten in de storm. Zij houden niet op, vóórdat ze meester zijn. Jesaja 53: 6. *De HEERE heeft ons aller ongerechtigheden op Hem doen aanlopen.*
Wij lezen van een strijden in het gebed. De goddelozen zeggen: W*at baat zullen wij hebben, dat wij Hem aanlopen zouden.* Job 21: 15. Wat wil dat aanlopen zeggen? Het wil zeggen: aan te houden, te bidden met volharding, niet te willen aflaten, vóórdat men verhoord is. Zulke bidders zeggen, als Jacob: Gen. 32: 26, *Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent.* Ik kan niet uitscheiden, Gij mag mij niet afwijzen. Zij doen geweld op het koninkrijk der hemelen. Matth. 11: 12.

II. Nu komt de grote God, en Hij ziet deze worstelaar. Zijn ogen doorlopen de ganse aarde, daar is geen plaats voor Hem verborgen, waarop Zijn ogen niet zijn. Niemand wist het dan God, dat Paulus bad. Hand. 9. Ananias, ga naar Paulus, zegt God, want zie, hij bidt. De Heere Jezus zei: *Bidt uw Vader, die in het verborgen is, en uw Vader, die in het verborgen ziet, zal 't u in het openbaar vergelden.*
Profeet, Ik zie vier dingen in u, zegt God.
1. Ik zie, dat ge der woorden vol zijt. Ik zie het wel aan uw ganse gedaante; laat mij toch eens toe, Heere! - wilt hij zeggen, - dat ik voor het volk bidde.
2. Ik zie de weekheid van uw hart, uw hart kookt, zodat het water van tranen opbobbelt in uw oog, zodat het over uw wangen loopt.
3. Ik zie, dat ge zó gesteld zijt, dat ge niet met éénmaal bidden zult ophouden. Ik zie, dat ge Mij gedurig lastig zult vallen, en dat ge tot beschamens toe wilt aanhouden.
4. Ik zie niemand bidden dan u. Dat volk, waarop het vonnis des doods ligt, komt zelf niet; en zij zouden het misschien nog wel kwalijk nemen, als ze wisten dat gij het deed. Ik zie uw tranen, gij zijt week. Ik zie uw goede hart wel. Maar, mijn vriend! Ik leg u een verbod op. Ach, Heere! een verbod? Ja, Ik doe van mijn hoge troon dat verbod. Ik wil niet hebben, dat ge bidt. Ach, Heere! wat moest dat op het hart van de Profeet vallen! Bid voor dit volk niet, hef er geen geschrei voor op, loop Mij niet aan! God zei eens tegen Jozua: sta op, waarom ligt gij dus neder op uw aangezicht? Jos. 7: 10. Maar hier gaat het hoger. God zei eens tegen Mozes: Exod. 22: 10. Laat Mij toe, dat mijn toorn tegen hen ontsteke, en hen vertere. Maar het allerergste is: Bid niet voor dit volk, hef er geen geschrei voor op, loop Mij niet aan.

III. Wel! wat voor Bijbel is dat? Zult gij zeggen. Is dat een Bijbel? In nood niet naar God te mogen gaan? Wel, nu verliest de Bijbel veel van zijn achting bij mij! Zulke tegenstrijdige dingen daarin te vinden! Dan gebieden, en dan verbieden! Dat zijn onmenselijke schriften, zó onderworpen. In geen menselijke schriften vind ik zulke paradoxen en tegenstrijdige dingen, dan in de Bijbel. Dan is het gebod: Gij zult niet doodslaan. Dan is het: Abraham, offer Mij uw ééngeboren zoon. Dan prijst de Bijbel een bijzondere doodslag in Pinehas, die een hoer en een boef doodstak in een

hoerenwinkel. Dan laakt zij ze in Simeon en Levi, dat die de burgers van Sichem vermoordden. Dan zegt de Bijbel: houdt sterk aan in het gebed, bidt zonder ophouden, volhardt in het gebed. Bidt, en u zult ontvangen. Zoekt, en u zult vinden; klopt, en u zal opengedaan worden. En dan in andere plaatsen: bidt niet!
Geliefden! wat vermag het vlees al bij u? U moet op de wijze en het doel zien, hoe én waarom God het in de Bijbel doet? God doet het, opdat Hij degenen, die menen wijs te zijn, dwaas zou maken. 1 Cor. 1: 20. Dus past op u, Rom. 1: 22: Zich uitgevende voor wijzen, zijn ze dwaas geworden. Komt het u zo vreemd voor?
Wel, in het natuurlijke zou ge het prijzen en goedkeuren. Hoe menigmaal ziet ge, dat een rechter aan de één recht doet, en de ander genade bewijst? Op de éne tijd zult gij hen van iemand horen zeggen: het is geen moordenaar, en op een andere tijd zult ge hem zien leiden naar de plaats des gerichts, om gedood te worden. Als er een brandstichter was, en er een in zijn ijver kwam, die hem doodde, zou ge het niet prijzen? Nochtans, buiten zo'n geval, zou hij zijn hoofd verliezen.
Ja, wat verzint ge zelf voor dwaze overleggingen? Zult ge niet moeten prijzen, dat een verzoekschrift op de éne dag aangezien wordt, en de andere dag verworpen, om een misdaad, die tussen beide door zo iemand begaan is?
Laat dan varen zulke gedachten, en beziet met ons, als God zulke tegenstrijdige dingen doet.

- Eerst: op welke wijze God zulks doet en waaraan het ontleend is?
- En dan, waaróm God zulks doet?

Eerst. Op welke wijze verbiedt God het bidden? God verbiedt het bidden niet volstrekt; maar Hij zegt: *bid niet voor dit volk, want Ik zal u niet horen*. *D*aar ligt de klem. Die zulke verborgene overleggingen heeft, die kome en zie met mij, waaraan dit ontleend is.

1. Is het niet ontleend aan een koning, tot wie iemand met zijn verzoekschrift komt, en het is een rebel tegen de koning Wel, zegt die koning, ik wil van u niet aangesproken worden, en hij smijt het hem in zijn gezicht, hij scheurt het met zijn handen en tanden vanee.
2. Is het niet ontleend aan een vrouw, die met vele boeleerders geboeleerd heeft, en verontreinigd zijnde, aan haar mans deur komt, en zegt: laat mij binnen? Billijk zegt hij: spreek niet over die zaak, ik heb geen gedachten om daar acht op te slaan!
3. Is het niet ontleend aan een baldadig kind, dat iemand van zijn vrienden uitzendt, om voor hem te spreken? Nee, zeggen de ouders, het heeft mij duizendmaal bedrogen. Ik wil nog liever naar het gerecht gaan, en zeggen: deze onze zoon is een wederspannige, hij is een doorbrenger.
4. Gebeurt het niet veel, en wordt het niet duizendmaal gezien bij heren en vrouwen, die door hun dienstboden zeer beledigd zijn, als dan iemand voor hen komt spreken, dat ze in een gram gemoed zeggen: ik wil ze niet eens horen spreken? En mag het dan zo kwalijk genomen worden, als ge dat in de Bijbel vindt? Ziet ge nu niet, hoe zot gij zijt en hoe wijs dit woord is?

Ten tweede. Kan u dat nog niet voldoen, dat God zegt tegen deze ernstige bidder: *Bid niet voor land en kerk, Ik zal u niet horen? Z*iet dan hier de redenen die God heeft. Daar is een geheel register van redenen:

1. Man, Ik heb u gezegd het heimelijke van Mijn raad; gij weet Mijn Besluit. Ik heb u die amandelroede niet tevergeefs doen zien, en die ziedende pot, welks voorste deel naar het Noorden zag. Ik heb er u de uitleg bij gegeven. Jer. 1. Ik heb u bekend gemaakt hetgeen Ik besloten had: dat Ik zou afbreken, wat Ik gebouwd had, en

uitrukken, wat Ik geplant had, zelfs dit ganse land. Wel man, Ik heb u Mijn verborgen dingen bekend gemaakt, en wilt gij, dat Ik tegen Mijn Besluit zou handelen? Om de gehele wereld zou Ik dit niet doen.

Zij staan zo om gericht te worden; gij hebt het hun voorspeld. Het is in Mijn Besluit; man, gij weet de vastheid van Mijn Raad, en wie zal die breken? Jesaja 46: 10. Mijn Raad zal bestaan, en zonder verhindering voortgaan. En daarom zeg Ik tot u, gelijk ik ééns tegen Mozes zei, spreek Mij niet meer van die zaak. Deut. 3: 26.

2. Het is een zeer goddeloos volk, waarvoor gij uw gebed opheft. Zou Mijn ziel zich niet wreken aan zo'n volk als dit is? God beschrijft ze Jer. 5 en 7, het is niet dan vloeken, liegen, doodslaan. Bloedschulden raken aan bloedschulden. En als Ik ze verlos, zegt God, dan zeggen ze: Wij zijn verlost om al deze gruwelen te doen. Het is een volk waar geen kennis noch vreze Gods meer bij gevonden wordt. Gaat en luistert eens aan hun deuren, en ziet of er wel iemand is, die God zoekt. U zult er niet één vinden. Jer. 5: 1.

3. Ik heb Mijn hart van hen afgetrokken, en u het geheim van Mijn Raad verklaard. Nu trek Ik ook Mijn hand van hen af. Men noemt ze een verworpen zilver; want de HEERE heeft ze verworpen, Jer. 4: 30. Drijf ze weg van mijn aangezicht, en laat ze uitgaan. Wie ter dood, ter dood; en wie ten zwaarde, ten zwaarde; en wie ten honger, ten honger; en wie ter gevangenis, ter gevangenis. Ik heb mijn hart en hand van hen afgetrokken. En zult gij dan niet haten, die Ik haat? Ja, laat dit uw laatste gebed zijn voor hen. Geef het maar voor hen op, gelijk Abraham het voor Ismaël moest opgeven. David moest het wel voor Absalom opgeven. Wel man, Samuël, die zo'n krachtig bidder was, bij wie gij niet te vergelijken zijt, moest zijn hart van Saul aftrekken, 1 Sam. 16: 1. Hoe lang draagt gij leed om Saul. Ik heb hem toch verworpen?

4. Ik zie een bekommernis in u, dat gij geen kracht genoeg hebt om te bidden. Gij wenste wel, dat er iemand anders was, die meer gaven en genade had dan gij, om voor dit volk te bidden; gij wilde wel, dat er iemand van de krachtigste bidders uit de doden mocht opstaan. En dán, denkt gij, zou Ik wel te verbidden zijn.

Het is waar, zegt de Heere, daar zijn betere bidders geweest dan gij zijt: Wil Ik ze u eens noemen? Een Noach, een Job, een Daniël. Ezech. 14: 14. Maar nu verklaar Ik u: Als die mannen, die zulke gebedsgaven hadden, in uw plaats waren, en voor Mijn aangezicht stonden, Ik zou ook die niet horen. God herhaalt het nog driemaal in het 16e, 18e en 20e vs. *Zij zouden, zegt de Heere, alleen hun eigen zielen redden, maar zij zouden geen zoon of dochter bevrijden.* Hun eigen kind zouden ze niet kunnen redden.

Wilt ge nog een paar vermaarde mannen hebben? Ziet dan Mozes en Samuël. Die waren onder de ernstige aasroepers Mijns Naams, Ps. 99: 6. Mozes verkeerde met Mij gelijk een vriend met zijnen vriend, en Samuël was een ziener en richter. Maar al stonden die nu voor Mijn aangezicht, zo zou Mijn ziel tot dit volk niet zijn. Jer. 15: 1.

5. Als ik dat verbied, zo zorg Ik, dat ze niet van u zeggen: gij zijt een driftig man, gij zijt een beroerder Israëls; gij zoekt ons het beste niet. Anders zou u niet weigeren om voor ons te bidden. Zeg hun daarom vrijuit: God heeft het mij verboden.

Geliefden, dit zijn nu de redenen, waarom de Heere tot onze Profeet zei: gij dan, bidt niet voor dit volk, enz. Wij lezen Jer. 36: 5-9, dat hij op die grote biddag niet in de kerk ging, maar dat hij Baruch in zijn plaats zond. Sommigen menen, omdat hij naar de wet onrein was, anderen om ziekte of zwakheid. Maar wij geloven liever dat het

was om dit verbod.
Waarmee dringt nu de Heere Zijn verbod aan?
Hij zegt: W*ant Ik zal naar u niet horen.* God verbiedt het bidden niet; maar hij geeft een verklaring, dat Hij het niet horen zal. Of gij roept, of dat gij schreit, Ik zal u niet horen. Heeft hij toen opgehouden met bidden? Het schijnt niet, want hoewel het hem naderhand al meermalen verboden is, als Jer. 14: 11, zo kon hij evenwel niet uitscheiden. Hij ging nog voort met bidden, Jer. 14: 19, 20, enz. God verbood hem eigenlijk het bidden niet, maar God wil hem waarschuwen, dat hij geen vergeefse moeite moest doen. Het was te ver gekomen. Daar was toch geen verhoring te wachten. Uw dochtertje is gestorven, zeiden zij, wat zijt gij de Meester nog moeilijk? Marc. 5: 35. Zo was het hier ook: de boom stond zo om omgekapt te worden. Gij mag bidden zo ge wilt, zegt de Heere, maar Ik ontzeg dit volk alle genade, alle hulp, alle gunst, alle verhoring, tot het minste toe. Ik trek mijn handen van hen af: W*ie ten zwaarde, ten zwaarde; wie ter dood, ter dood; wie ter gevangenis, ter gevangenis; wie ten hongersnood, ten hongersnood.* Ik bemoei Mij niet meer met dit volk; of zij van het zwaard, of van de honden gegeten, of van de wilde beesten verscheurd worden; of zij in ballingschap of in de gevangenis gaan, Ik trek Mij dat niet meer aan. Daar is een wolk, die Mij bedekt, zodat er geen gebed door kan.
Ziet ge nu wel, dat er in dat verbod geen grond of steun is voor al die losse en duivelse verdraaiing van Gods Woord?

Waarom zou God niet horen? Om deze redenen:

Eerst. Het ligt in Zijn besluit, Daniël. 4: 17. Deze zaak is in het besluit des wachters, 2 Kron. 25: 16. Ik merk dat God besloten heeft u te verderven.

Ten tweede. Waarom wil God niet horen? Het zou tot oneer van God geweest zijn. Dan zou Hij niet rechtvaardig geweest zijn, als Hij zulke zonden niet gestraft had.

Ten derde. God wilde niet horen; want anders zou Hij niet waarachtig geweest zijn. Hij had gezegd dat Hij dat volk straffen zou. God had al zo menigmaal Zijn oordelen over dit volk uitgesproken, over al hun boosheid. Dat zij de Heere verlaten en ándere goden gediend hadden. Ziet maar, Jer. 1: 12-16. En in het voorgaande vers van onze tekst had God gezegd: Ik zal ulieden van Mijn aangezicht wegwerpen, dat Woord Gods moest nu bevestigd worden.

Ten vierde. Daar waren redenen aan de zijde van Zijn dienaars. Die wilden God niet bespot hebben, alsof zij leugenprofeten waren, gelijk men leest, 2 Kron. 36: 16. Maar zij spotten met de boden Gods, en verachtten Zijn woorden. Zij verleidden zichzelf tegen Zijn Profeten. Zij zouden in te grote verachting komen bij het volk, alsof God hen niet gezonden had.

Ten vijfde. Als God de Profeet gehoord had, dan hadden de valse Profeten, (die pleisteraars met loze kalk) gelijk gekregen, die zeiden: het zal wel gaan, wij zullen vrede hebben: Wij zullen geen kwaad zien!

IV. Ons vierde stuk was, te zien hoe deerlijk het staat met een volk waarmee het zo gesteld is als God zegt: *bid er niet voor!* Ach Heere! wat is dat schrikkelijk! Wij lezen, Daniël. 4: Als de koning Nebukadnezar zijn droom aan Daniël bekend maakte, dat die man zo benauwd werd. Daar staat, dat Daniël, wiens naam Beltsazar was, zich ontstelde bijna een uur lang. Hij kon die droom niet horen zonder verschrikt te zijn: hij aarzelde om de uitlegging aan de koning bekend te maken. De koning zei: ik zie, man, dat gij zo ontsteld zijt! zeg toch de uitslag.
Heer koning! zei hij toen, de droom wedervare uw haters, en de uitlegging uw wederpartijders. Ach Heere! Hoe schrikkelijk moet dit verbod dan zijn! Daar krijgt hij

een bekendmaking, dat God niet horen zal, dat al de tranen en gebeden vruchteloos zijn! Hij mocht wel zeggen: Heere! dit wedervare uw haters, en de wederpartijders uws volks. Is dát nu zo schrikkelijk? Ach! kan er wel iets schrikkelijkers bedacht worden, dan dat God zegt: bid niet, Ik zal u niet horen.
Welke uitlegging zou zelfs de duivel daarvan maken? Hij heeft er een goede op gemaakt, zoals Saul zei: ik ben zeer beangst, want de Filistijnen voeren krijg tegen mij, en God is van mij geweken en antwoordt mij niet meer, noch door de dienst der Profeten, noch door dromen, 1 Sam. 28: 15. En wat zei hem die vermeende Samuël, die een vermomde duivel was? M*orgen zult gij bij mij zijn.* Ach Heere, dat is een voor eeuwig wanhopig ongeval!

Eerst. Als dat geschiedt, dat God zegt: bid niet meer voor dat volk, dan ontbreken de rechtvaardigen. Abraham durfde, Gen. 18, niet één woordje meer bidden, toen God zei dat er geen tien rechtvaardigen in Sodom waren. Zo was het hier ook: de rechtvaardigen ontbraken, de getrouw waren weinige geworden.

Ten tweede. Als God zegt: bid niet langer, dan is het beste middel ter behoudenis weg. Schrei niet meer; houd niet meer aan! dat is wanhopend! Ach! dan is het uit en gedaan! De schippers hebben een anker en in hun uiterste nood, gebruiken ze dat. Maar als dat niet helpt, dan is het met hen gedaan! Het laatste ankertje, zolang dat nog gebruikt wordt, zo is er nog hoop op verlossing, en dát is bidden. Als men in de dag der benauwdheid nog tot God kan roepen, dan is er nog kans om geholpen te worden: maar als dat laatste middel weg is, God beware ons dan! dan ziet het er wanhopig uit.

Ten derde. Ach! Is het niet zwaar? Denk eens aan de toestand van zulke mensen, voor wie men niet meer mag bidden.
Men mag niet bidden voor de doden. Men mag niet bidden voor hen die de zonde tegen de Heilige Geest begaan hebben. Men mag niet bidden voor de verdoemden in de hel.
1. Als God dan zegt: *bid niet,* dan is het alsof ge aan een bed stond, waarop een dode ligt: Men zegt: gebruik maar geen middelen meer, hij is reeds overleden. Bid nu niet meer.
2. Als God zegt: *bid niet*, dan is het, of gij iemand zaagt, die de zonde tegen de Ii. Geest begaan had: Ach, het is nu met hem gedaan; hij kan nu nooit bekeerd worden! Er is nu geen slachtoffer meer over voor zijn zonde!
3. Als God zegt: *bid niet* dan is het alsof ge aan de poort van de hel stond. Wel, hef daarvoor geen geschrei op: het is alles toch te vergeefs, hij is al daar waar hij eeuwig blijven zal. Ach, hij is al aan de ketenen der duisternis overgegeven, om tot het oordeel van de grote dag bewaard te worden. Ach! nu is er in eeuwigheid geen genade noch zaligheid meer voor hem te verwachten!

Geliefden, daar hebt ge vier stukjes van de zeven. Wij zien wel, dat we te lang zouden worden. De andere stukjes zullen wij toekomende rustdag behandelen. Dan zullen wij er nog enige stukjes bijdoen; en die zullen wij dan zoeken uit te breiden, en op uw hart te brengen. Die lust heeft kan het horen. Wij geven het zolang een weinig in uw overdenking.
Ziet het ondertussen eens, of God ook zegt van óns: *heft er geen gebed voor op!* Zo gij dát vindt, hoe deerlijk is het dan gesteld! Of wij al op uitwendige middelen zien, en hulp bij de schepselen zoeken, het kan ons niet baten. Of wij al hulp verwachten van de heuvelen, en van de menigte der bergen, - als God tegen ons is, wie zal dan vóór ons zijn? Zullen wij alleen maar uitwendig werkzaam zijn, en zullen wij het in het

geestelijke en in het kerkelijke niet zijn?
De courant wordt thans meer gelezen, om te horen hoe het met het land gaat, dan een hoofdstuk uit de Bijbel, om te weten hoe het met onszelf en met de kerk staat. Zullen wij dan maar bidstonden en biddagen houden, als het er op aan komt? Daar hebben wij toch geen deel aan.
Wij hebben ons voorgenomen uw gemoederen voor te bereiden, en te zien, of God Zich niet beliefde te laten verbidden. Wij laten dan het thans gezegde aan uw overdenking. Daar is in al het gezegde toepassing genoeg. Wij laten u daar nu mede gaan en bidden, dat God het aan ons èn ulieden believe te zegenen, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil.
AMEN.

ZESDE PREDICATIE; OVER JEREMIA 7: 16.

OP DE TWEEDE RUSTDAG NA DE BIDDAG.

Gij dan, bid niet voor dit volk; en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, noch loop Mij niet aan, want Ik zal u niet horen.

Wij lezen in de profetie van Jona, het eerste hoofdstuk, van een wonderlijk geval. Daar zijn schippers, kenners van de zee, die niet vervaard waren voor een windje, die de storm wel gewend waren. Deze kwamen evenwel in zo'n nood, dat ze met de storm geen raad wisten. Zij werken op zijn schippers zolang ze maar kunnen. Eindelijk gaan zij aan het bidden en roepen tot hun God.
Toen ook dat al niet hielp, gingen zij bedenken, wat voor een man zij daar beneden aan boord hadden: Jona, zeggen ze, wat voor een man zijt gij? Is het nu tijd, om hier te liggen ronken en slapen? Wij zijn in de uiterste verlegenheid! Wel, man, wij vergaan! Hebt u ook een God, waar er toch niemand zonder is, - roep toch voor óns en voor uzelf tot die God, of uw God ons helpen wil. Wat zijt gij voor een man?
Daarop antwoordde hij: ik ben een Hebreeër, en ik vrees die God, die het droge en de zee gemaakt heeft. Hoe moest zijn hart hierbij kloppen! Met wat een overtuiging en schaamte moest hij dit zeggen, waar hij zulke tegenstrijdige blijken gaf! Zo ziet gij dan, als iemand in nood is, hij zoekt om hulp. Ligt iemand in het water, of brandt zijn huis, al zijn roepen is om hulp.
In 2 Kon. 26: 6 was daar een vrouw, die riep: help mij, heer koning! Het was wel een deerlijke toestand, waarover zij om hulp riep. Ze hadden haar zoon gekookt en opgegeten; nu wilde zij haar buurvrouws zoon ook hebben om hem te koken en te eten.
In 1 Kon. 3: 16, waren daar twee vrouwen, die schreeuwden om hulp: De ene zei: deze vrouw heeft des nachts haar zoon doodgelegen en nu wil zij mijn zoon hebben! Het was een moeilijk geschil, van wie het levende kind was.
In Hand. 16: 9 staat daar een Macedonisch man bij Paulus' bed, die riep: *kom over en help ons! I*s het zo gesteld als een mens in nood is? Hoeveel te meer, als een geheel land in nood is, waarin zoveel duizend inwoners zijn? Wat roepen die dan, - help ons!
Daar staat Joël 2: 15: Roept een verbodsdag uit. Dat is een biddag: roept de regenten en al de ingezetenen te hulp.
2 Kron. 20 : 5, 6, riepen ze tot de Heere om hulp. De koning en gans Juda stonden voor het aangezicht des Heeren; hun zonen, hun kinderen en hun vrouwen: zij riepen de Heere aan.
Als er zulke nood is, dan diende er wel een engel uit de hemel te komen, gelijk wij lezen in Richt. 5: 28, die zegt: vloekt Meroz! en waarom? Omdat ze niet gekomen zijn tot de hulp des Heeren met de helden.
Dan diende men wel te doen zoals Saul deed, 1 Sam. 11: 7. Hij nam een paar runderen, en hieuw ze in stukken, en hij zond ze in alle landpalen Israëls, zeggende: die niet zelf uittrekt achter Saul en achter Samuël, alzo zal men zijn runderen doen.
Dan diende men wel te kunnen zeggen, als er staat 1 Sam. 7: 2: *En het ganse huis Israëls schreide de HEERE achterna*.
Het gaat dan wel eens als Richt. 7. Daar waren ze voor het aangezicht Gods, en Ze zeiden: Wie is er van ons, die niet opgekomen is tegen Benjamin? En, na goed onderzoek wisten ze: er was niemand geweest van de inwoners te Jabes in Gilead. Daarom komen ze overeen, en zij zenden er krijgsvolk naar toe, en zeggen, dat ze al

wat manlijk was, doden zouden.

Geliefden, gij ziet wel, waar wij heen willen. Als een land of een mens in nood is, dan roepen ze om hulp. De overheden roepen ook, en zij zeggen tot de goede ingezetenen: verzamelt u en komt bijeen. Zij roepen een vasten uit. Zij zeggen: komt, laat ons vurig bidden, en zien, of er misschien nog een zegen voor ons over is.
Voor elf dagen hebben wij biddag gehouden; wij zeiden: de staatsmannen kunnen niet rusten met één dag raadslagen te houden. Wij kunnen ook niet rusten, zeggen wij, met één dag biddag te houden. Wij dienen te zien, hoe wij hulp kunnen krijgen.
Wij lazen verleden rustdag dezelfde tekst voor. Wij zeiden toen, dat wij het alles niet konden afhandelen, maar dat wij enige stukjes zouden sparen tot een volgende keer; en dat wij er dan enige stukjes zouden bijvoegen.
Wij zullen dan nu eens gaan zien, deze vijf stukjes:

I. Dat elk ingezetene, groot en klein, het land en de kerk tot hulp kan zijn.
II. Of er ook over ons land zo'n verbod ligt, om niet te bidden, als wij de algemene hoop bezien?
III. Wanneer kunt u het uit de vromen besluiten, dat er zo'n verbod is?
IV. Wanneer kunnen wij besluiten uit de vromen, dat er dat verbod nog niet is?
V. Zullen wij er u eens voor roepen, om te oordelen.

I. Wat het eerste aangaat.
Ach! u moet aan uw vaderland en kerk hulp toebrengen. Niemand zegge: ik ben een vergeten burger: Wat zal ik kunnen doen ten voordele van vaderland en vaderlandse kerk? Daar is niet één inwoner, hoe slecht hij is, wiens plicht het niet is, tot hulp te zijn, ieder op zijn wijze. Ja, daar is er niet één, of hij kan er wel wat goeds voor doen. Pred. 9: 14, 15, vindt gij zo een vergeten burger, die aan de stad het goede deed: het was een arm, wijs man, die woonde in een stad: daar kwam een groot koning tegen! Wie helpt hem? Die arme maar wijze man verlost de stad door zijn wijsheid. Maar - aan die arme wijze man werd daarna niet gedacht.
Geliefden, over een iegelijk van ons komt de storm, waaronder wij in Gods voorzienigheid zuchten; komt het kwade, elk krijgt er zijn deel van. Wij bidden u dan, komt en helpt vaderland en kerk.
U zult zeggen: hoe zal ik het beginnen en het aanleggen? Waarmee kan ik helpen?
(1) Met uw hart.
(2) Met uw mond.
(3) Met uw hand..

Eerst. Ik en gij, van de minste tot de meeste, kunnen vaderland en kerk helpen met ons hart. Daarmede kunt u tonen, dat gij gevoelig zijt over de jammeren, die gij merkt, dat de kerk en het land treffen of dreigen. Een vriend is bewogen over het ongemak, dat zijn vriend drukt of dreigt, 2 Sam. 1: 26: *Ik ben benauwd om uwentwil, mijn broeder Jonathan; uw liefde was mij wonderlijker dan de liefde van vrouwen.* Zo is het nu ook: hoe velen zijn er in het land, wier vlucht in de winter geschiedt? Hoe velen zijn er in het land, welke met het water in hun huizen bezocht zijn? Hoe menigeen is er in het land, wiens beesten verdronken zijn? Hoe menigeen is er in het land, wiens velden ondergespoeld zijn? Hoe velen zijn er, die door de koude gesneuveld en gestorven zijn, en door de jammer tot armoede gebracht zijn? Hoe velen zijn er, die de harpen aan de wilgen hangen, en u toeroepen: hebt u dan geen medelijden met mij? Gaat het u niet aan, gij allen, die over de weg gaat? Ziet en aanschouwt, of er wel een smart is

als deze onze smart! Wij zitten in gevangenissen, in koude en in naaktheid, Klaagl. 1.
Ja, wat zeggen de machten van het land? Zij zeggen, dat er zulke landverdervende watervloeden zijn, misgewassen, werkeloosheid, achteruitgang in de koophandel. Gaat u dat allemaal niet aan? Het was droevig, als er een ingezetene was, die zei: al gingen kerk en land verloren, en al de ingezetenen verloren, - als ik alléén maar behouden werd, zou het mij niet drukken. U kunt dan helpen met uw mededogen en uw ontferming.

Ten tweede. Daar is er niet één in het land, die niet helpen kan en moet, met zijn mond. 0; Hij kan en moet naar de binnenkameren, en naar de bedehuizen gaan, om tot God te bidden: hij moet sterk roepen en smeken. In de kerk en de binnenkamer moeten bidders zijn, Jesaja 26: 20. Dat zijn schuilplaatsen voor de heiligen, voor de regen, en verbergingen voor de wind. Dat zijn steden van behoudenis, gelijk de eerste Christenen die hadden, die hadden steden van behoudenis, waarin God hen bewaarde; en waar zij hun smekingen uitstortten. Was het niet een teken van een kleine liefde, als gij een goed vriend hadt, en gij wildet er nog niet zoveel voor doen, dat gij een woordje voor hem spreken zou?
2 Kon. 4: 14, zei Eliza tegen zijn knecht: Is er niet wat te doen voor deze Sunamitische? Is er niet wat te spreken voor haar bij de koning of bij de krijgsoverste? Ik zal het doen. Zo is het ook als God de kerk en het land in ongelegenheid stelt, - dan moeten wij ook zeggen: is er niet wat te spreken bij de God van de hemel en van de aarde? Is er niet een gebedje te doen? Ik zal het doen? Dat eist God, dat elk doen zal. Is er wel een Christen, die niet een gebed kan doen? Dat moét, en dat kán elk doen: naar de troon der genade gaan en bidden voor de welstand en de vrede van Jeruzalem, Ps. 122: 6.
Wat deed Mordechaï? Hij sprak eerst de koningin Esther aan, en hij deed haar de koning aanspreken voor het ganse zaad der Joden, Esther 4 en 5. Zij kreeg een gewenste uitslag, en vond genade in de ogen des konings Wel, toehoorders, zou hier iemand zijn, die niet naar God in de hemel zou willen gaan, om Hem te bidden en te smeken voor het vaderland, en de kerk? Wie weet, God mocht u de gouden scepter Zijner genade toereiken!

Ten derde: Behalve dat, is er ook niet één, die niet te hulp kan en moet komen met zijn hand. De staatsmannen moeten hun hand slaan aan het reformeren. De zeevarenden moeten ter zee zijn, om te beschermen, en het krijgsvolk te land; en de ingezetenen moeten de onkosten helpen dragen; en de staatsmannen, en de kerkelijken, en de matrozen, en de soldaten, en álle goede ingezetenen, moeten hun hand slaan aan het reformeren, en aan het verbeteren van de verdorven zeden. Als de anderen te veld en te water uitgaan, moeten de thuisblijvenden sterk tot God roepen: God roept ons van de hemel toe, zo gij uw vaderland en uw kerk wilt behouden, houdt dan op met zondigen. Wilt u hulp bewijzen, doet het goede. Dan zult gij in het land wonen van eeuw tot eeuw, Jer. 7. Zo menige zonde, zo menige verrader in uw huis en in de kerk, en in het land. Zo menige zonde, zo menige leeuw, die gereed staat om uw kerk en land te verslinden. Zo menige zonde, zo menige vonk, die uw huis, de kerk en de gehele staat zal verbranden! Zo menige zonde, zo menige bevroren, ijskoude adder en slang, die gij in uw boezem verwarmt, en die ontdooid zijnde, u het hart zal afsteken.
Verlaat dan uw goddeloze wegen, en uw ongerechtige gedachten, zo zal God Zich over u ontfermen. Jesaja 55: 7. Dan zal God u wezen als de dauw, u zult bloeien als de lelie, en u zult uw wortelen uitslaan als de Libanon. En indien God u wilde tuchtigen, en lust had het land te verlaten, en het kwade over ons te brengen, zo zou u er uw ziel

nog als een buit uithalen, Jer. 45: 5. Als een schipper zijn schip verliezen moest, en hij kon nog een bootje krijgen, om in de haven te komen, zou hem dát niet tot verkwikking zijn? U zou elders een verkwikking krijgen. Houdt dan op van de zonden, eer God u te morzel slaat! Is het tijd voor een vogeltje, om daar op een takje te zitten zingen, als de schutter met het lood daar gereed staat? Is het tijd om de zonde te doen, wanneer God met de bijl aan de wortel van de boom staat, om hem zo uit te kappen? Matth. 3: 10.
Dat verstond Johannes, de Bisschop van Maagdenburg, wel, als de Hertog van Saksen op hem aantrok. Wat deed hij? Anders niet dan bidden en hervormen. En als de Hertog dat hoorde, trok hij van hem af en zei: ik wil tegen zo'n Godvruchtig man niets doen, die God tot zijn Vriend heeft, ik zou ook niet tegen hem kunnen bestaan.
Dat is nu wel genoeg. U ziet wel, dat elk ingezetene het goede moet en kan doen voor vaderland en kerk, met zijn hart, zijn mond en hand

II. ***U zult mogelijk zeggen: W***at baat zullen wij hebben, als wij God aanlopen? Daar ligt zo een nare tekst, en daar zijn er nog wel drie of vier. Het kan toch niet helpen. Het is alsof God in het vaderland en in de kerk laat roepen: *Bidt niet voor dit volk; loopt Mij niet aan; heft geen gebed of geschrei op, want Ik zal u niet horen.* En daar zijn er zulke drie of vier, Jer. 11: 14; 14: 11, 12; 15: 1; Ezech. 14: 13, 14; 16, 18, 20. Ja, daar zijn schrikkelijke teksten in de Bijbel: hier noemt God vermaarde mannen in godsvrucht en in het bidden; huns gelijke is er niet meer op de wereld. Welnu, al stonden die voor Mij, zegt God, al liepen die Mij aan, het zou niet helpen. Als het met ons ook zo gesteld is, waarom zouden wij dan bidden?
Geliefden, dat is ons tweede stuk, om te onderzoeken: als wij het gros, de menigte van de ingezetenen, aanschouwen, of God ook zo'n verbod aan ons doet? Of er zulke tekenen in hen zijn? Als God dat verbod doet, hoe zijn de ingezetenen dan gesteld?
Eilieve, let er eens op; spant u eens wat in.
Wij zeiden verleden rustdag dat gij er u wat op bedenken zou; hebt u het ook gedaan? An zal het spreken u misschien gemakkelijker vallen. Of hebt ge het al weggeworpen of naast u neergelegd; heeft het u niet gelust? God heeft het alles gezien. Wij hebben het moeten doen.
En wij zagen als God dat verbod doet, dat er dan deze dingen plaats hadden onder de algemene hoop.

Eerst. Als er trouwe bidders waren, dat die niet veel geacht werden; trouwe bidders, die aan het hof van de hemel verkeerden dag en nacht, die kermden om genade, dewelke de Geest der genade en der gebeden te hulp kwam. Rom. 8: 26, Zach 12: 10.
Farao, hoe goddeloos hij ook was, in zijn nood liet hij Mozes en Aäron roepen en zei: *Bidt vurig voor mij tot de Heere*. Jerobeam, hoe een goddeloos koning hij ook was, hij schatte zulke bidders in de nood hoog. Toen zijn hand verstijfd was, dat hij ze niet naar zich toe kon trekken, - bid toch, zei hij, dat mijn hand terecht moge komen, 1 Kon. 13: 6.
Als zulke bidders niet geacht worden, dán is het dat God zegt: bidt niet voor dit volk: zij hebben geen achting voor Mijn worstelaars.
In 2 Kon. 2: 23, 24 was daar een oud Profeet, die gebrekkig was op zijn hoofd, hetzij door ouderdom, óf door zwakheid. Deze gaat door Bethel. De jongens uit de stad schreeuwden hem na: *Kaalkop ga op! Kaalkop ga op!* De kanttekening moet ge daarover nalezen. Gij hoort soms over geleerde en achtenswaardige lieden smadelijk spreken, en dat door zulken, wie zulks het minst past. Kenden zij zichzelf, zij zouden zeggen: Wij zijn niet waardig die mannen hun schoenriemen te ontbinden, of ze hun

na te dragen. Zij zouden zeggen: dat zijn de Gamaliëls, aan wier voeten wij moeten zitten, om te leren. Zij zouden zeggen: dat zijn Apollossen geweest, machtig in de Schriften. Zij wisten uit de goede schat hunner harten nieuw en oude dingen voort te brengen. Maar zij kennen zichzelf niet, noch de ware wijsheid. Ach nee. Wat zeggen nu die geleerde mannen, waarom die jongens deze Profeet zo verachtten? “Niet uit verachting van zijn persoon, omdat hij kaal was, maar om zijn ambt; omdat hij een Profeet des Heeren was, en dus een ernstig bestraffer van de afgoderij, die deze jongens van de jeugd af ingedronken hadden, en die binnen Bethel zó afgrijselijk gepleegd werd, dat de Profeten deze stad Bethaven, dat is een huis der ijdelheid en der goddeloosheid, genoemd hebben."
Laat u niet maar wat in de hand stoppen. Die mannen hebben wezenlijke dingen, en bondige verklaringen van de Bijbel opgesteld, tot nut voor elk ingezetene. Zij zullen u meer licht geven in een ogenblik, dan diegenen, die hen zo verachten, in twintig jaar tijds kunnen doen. Als gij die veracht, wat zegt God dan? H*oudt op, scheidt uit met bidden.*

Ten tweede. Weet gij wanneer wij zeggen, dat het zo gesteld is? Als het de ingezetenen niet scheelt hoe er gebeden wordt; of er vóór of tégen gebeden wordt, het scheelt hun niet. Is de bidder benauwd; maakt hij zwarigheid in zijn gebed; of verblijdt hij iemand, laat God hem nog wat goeds in zijn gebed voorbrengen. Zij zijn er onverschillig voor en zij weten er niet van.
Geheel anders was het 2 Kon. 13: 14. De Koning Israëls valt op het aangezicht van de Profeet, die sterven moest; hij riep: *Mijn vader, wagen Israëls en zijn ruiteren!*
Die bloeddorstige prinses in Engeland vreesde méér voor de gebeden van meester John Knoks, dan voor tien duizend soldaten.
De papisten plachten te zeggen: Wij vrezen méér voor der Geuzen biddagen, dan voor hun legers en vloten.
Als het u niet verschilt, of er vóór of tègen u gebeden wordt, dan is het gedaan! Amalek vreesde voor Mozes' handen niet, al werden ze ondersteund, Ex. 17, toen was het gedaan. De Filistijnen vreesden wel toen de Ark Gods in het leger gekomen was, en zij hadden de overwinning. 1 Sam. 5.

Ten derde. Dán moet men zeggen, dat God dit verbod doet, als ze het wel zouden willen verbieden, te bidden gelijk er moet gebeden worden. Dan 6, werd er een gebod gegeven door de Perziaanse koning, dat er in dertig dagen van geen God iets verzocht mocht worden dan van de koning alléén. Als de ingezetenen nu méér van zo'n gebod houden, dan van het gebod: Zoekt, en u zult vinden. Bidt, en u zult ontvangen; klopt en u zal opengedaan worden. Als ze er niet om geven, al kwamen er nooit meer biddagen.

Ten vierde. Dán doet God dat verbod, wanneer zulke teksten als wij hier nu behandelen en dergelijke, misbruikt worden. Als men blij is, dat er zulke teksten zijn. Wij behoeven niet te bidden, zeggen ze; het helpt toch niet; God zegt toch, dat Hij niet horen zal.
Evenals die goddelozen, van wie men leest Job 21: 15. Wat baat zullen wij hebben, dat wij Hem aanlopen zouden? Zij zijn blij, als zij niet bidden moeten.

Ten vijfde. Als het onder het gros zo staat, dat ze het bidden vanzelf nalaten, al ware er geen verbod. Daniël. 6, daar deden ze het in geen dertig dagen. Hoe menig ingezetene is er, die schaamrood zou moeten worden, als men hem eens vroeg, of hij

wel in driemaal dertig dagen ernstig voor de zaak Gods, of voor zijn ziel gebeden heeft.

Ten zesde. Als het met éénmaal biddag te houden genoeg is; met één dag zijn ziel te kwellen, Jesaja 58. Wat ligt gij daar altijd zo op aan te dringen, zeggen ze Daniël.
O, ik kan het gebed niet gaande houden! Zij hebben geen pleitredenen, geen tranen. Zij kunnen geen geschrei opheffen. Daar zijn ze te hardvochtig, te onverbrijzeld voor. Zij staan verwonderd, als er op de biddag iemand schreit. Dat past kinderen en vrouwen, en de geveinsden.
Ja, zeggen ze, het is niet nodig een verzoekschrift meer dan éénmaal aan te bieden. Zij laten het daar maar liggen voor de troon. Eens is genoeg, zeggen ze. Dan staat het verschrikkelijk met hen als het zo gesteld is.

Ten zevende. Als gij het gros aanschouwt en dan vindt, dat ze zo goddeloos zijn, dat ze weigeren om zich tot God te bekeren. Als ze hun zonden niet willen nalaten. God zegt: *De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechtige man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de HEERE, zo zal Hij Zich zijner ontfermen*, Jesaja 55: 7. Het is niet evenveel, welke lieden God aanlopen. Ps. 32: 6. *Hierom zal U een ieder heilige aanbidden in vindenstijd.* De blindgeborene had ogen genoeg, al was hij blind naar het lichaam, om te zien en te zeggen: God hoort de zondaars niet, maar zo iemand Godvruchtig is en Zijn wil doet, die hoort Hij, Joh. 9: 31. Het offer des goddelozen is de Heere een gruwel, Spr. 21: 27. Ik mag uw verbodsdagen niet rieken, zegt God, doet ze maar weg. Jesaja 1.

Ten achtste. Als de ingezetenen, in plaats van te bidden voor land en kerk, tégen hen bidden. Als zij, in plaats van voor zichzelf èn voor elkaar te bidden, zichzelf èn elkaar vervloeken. Hand. 23: 21, was een gezelschap van meer dan veertig mensen, die vervloekten zichzelf, dat ze niet eten of drinken zouden vóórdat ze Paulus hadden omgebracht. Daar zijn er niet slechts veertig in ons land, maar wel honderdduizenden, die alle dagen zichzelf èn elkaar vervloeken.

Ten negende. Als de ingezetenen niets beogen, dan dat het maar uitwendig goed mag gaan: op het veld, in de stad, in de familie, en daarom alleen maar bidden om koren en most. Weet ge waarvoor God dat te boek stelt? Voor een honden gehuil, en of er wilde beesten tierden, Hos. 7: 14. *Doet dat getier weg,* zegt God, dat gij almaar zegt: Wat zullen wij eten? Wat zullen wij drinken? En waarmede zullen wij ons kleden?

Ten tiende. Als men de trouw bidders kwalificeert als -land- en volkberoerders, die niets goeds profeteren. Als men die te boek zet, alsof ze het kwade van het volk zochten, evenals 1 Kon. 18: 17, die krachtige bidder Elia gebeurde: *Gij zijt een beroerder Israëls*, zei Achab. Hoe dikwijls moeten ze dat horen, als ze elkeen trouw behandelen, gelijk het getrouw Predikanten en lidmaten past. Dan is het: *Die man profiteert nooit iets goed*s, 1 Kon. 22: 8. Dan is het: die zoekt onze dodelijke dag.

Ten elfde. Dán doet God dat verbod, als men zelfs op de biddagen niet wil komen in Gods huis. Dan zult gij misschien de groten in hun jachten vinden. De kleinen op straat, de vrienden aan een gastmaal. Anderen te bed: de koopman misschien op zijn kantoor; weer anderen des winters aan de haard zittend, evenals de koning Jojakim op de buitengewone biddag, Jer. 36. Zij doen dan zoals men leest van David, 1 Sam. 20. Hij liet zijn plaats ledig op de ene èn op de andere dag van de nieuw maan. Waarom,

zei Saul, is de zoon van Isaï niet gekomen? De predikanten zouden dan ook wel mogen zeggen: Waarom is die burgemeester niet gekomen? Waarom is die schepen, die raad, die koopman, niet gekomen? Roept het niet luidkeels, dat hun de godsdienst niet ter harte gaat, noch de biddag?
Daar hebt u zo elf blijken, waaruit kan besloten worden, dat God zegt: bidt niet voor dit volk.

III. ***Nu moeten wij het derde stuk bezien.*** Hoe staat het onder de vromen, als God zegt: bidt niet voor dit volk? Dan is er onder Gods volk zeker wat te zien.

Eerst. Als vrome Predikanten en lidmaten zo schrikken om te bidden voor land en kerk, en dat niet, omdat het hun een ongewoon werk is; het is hun dagelijkse en aangename bezigheid; maar omdat zij merken, dat de biddagen zijn geworden: spotdagen, tergdagen, rel- dagen, dat men samenkomt om te liegen. Dat het niet anders is dan een ijdele vertoning. Dat verklaren de hoge machten. Elke biddag zeggen ze: de zonden zijn steeds aangewassen. Elke biddag is het: U zult u vernederen, de zonden zijn weer aangegroeid.
Maar er is niemand die zich vernedert; niemand wil zijn zonden nalaten. Is dat dan niet spotten? O! dan zouden de vromen zich wel willen verbergen, als het biddag is. Zij zouden bijna wel heimelijk wensen, dat het geen biddag was; gelijk de Profeet Jeremia gebeurde, Jer. 36: 5. Zij zouden wel wensen, door het een of ander toeval belet te worden.

Ten tweede. Als hun evenwel de nood opgelegd is. Ach God! zij weten niet, hoe ze het gebed beginnen, voortzetten of eindigen zullen! Zij zouden willen zeggen: *Zend mij niet, Heere*. Waarmee zal ik U ontmoeten? Tot wie zal ik spreken, dat ze het horen, Jer. 6: 10. *Ach Heere! Hoe zal ik het aanleggen? U* zult ze dan zo vinden, dat ze ook niet één woord kunnen spreken. Dat is een kwaad teken, als ze moeten zeggen: ik weet niet wat ik prediken of bidden zal! Evenals 1 Kon. 14: 14, dat wij op de biddag hebben behandeld.

Ten derde. Dán staat het zo slecht, als al de vromen, in plaats van te bidden, en daartoe op te komen, wel op verborgen plaatsen zouden gaan zitten te wenen, evenals Elia onder de jeneverboom, en Jona onder de wonderboom buiten de stad. Zodat hun verkwikking is in droefenis en in zuchten.

Ten vierde. Als de vromen in het bidden niet kunnen aanhouden. Zij kunnen God niet aanlopen; hun tong kleeft aan hun gehemelte; hun handen worden met Mozes' handen slap. Zij krijgen slappe handen en trage knieën, Hebr. 12: 12.

Ten vijfde. Als alle ijver en aandoening in het bidden ontbreekt onder de vromen. Ach Heere! zeggen ze, ik kan niet schreien. Ach Heere! Ik ben zo hard! Ik lig geheel tegen de grond! Ik heb ijver nóch invloed! Ik voel de Geest des gebeds niet!
Zijn ze wel eens recht geestelijk in het werk, als ze gaan bidden voor zichzelf en voor hun kinderen, - als ze aan land en kerk komen, dan wordt hun de mond gestopt. Ach Heere! zeggen ze, ik vind dat niet in het bidden voor land en kerk, wat ik nog wel vind in het bidden voor mezelf.

Ten zesde. Dan is het zo gesteld, als zij bijna blij zijn, als de biddagen voorbij zijn. Als zij er met fatsoen van af zijn. "Ach Heere! zeggen ze, ik ben bijna blij, dat ik er af ben". Wij vinden een opmerkelijke zaak vermeld in Zach. 7. Daar komt een aanzienlijk gezantschap bij de vrome Profeet; wij kunnen niet denken, dat het van de slechtste soort was: Ze zeiden: Profeet, het vasten van de zesde en van de zevende maand, moet dat nog geschieden? Moeten wij dat nog langer doen? We zijn blij, dat het bijna gedaan zal zijn.
Als ik nog enige stoffen over de biddag zal prediken, zult u misschien ook zeggen:

moet dat nu nog langer duren? Ach! als het onder de vromen ook zo gesteld is, dat het bidden voor land en kerk hun als een last is, dan is het wel náár gesteld. Anders verlangen zij naar de biddagen. Zij kunnen anders zo worstelen, zo aanhouden, zo pleiten.
Ik heb ze in mijn leven in mijn jonkheid op de predikstoel gezien, die zo ernstig konden, bidden, die de Heere vasthielden. Ik heb in mijn leven eens een oud worstelaar gezien op een buitengewone biddag, die een geheel uur ná zijn predicatie bad. Die niet scheiden kon, of hij moest een blijkje hebben, dat God hem nog het goede zou doen zien.

Ten zevende. Als het onder de vromen zo gesteld is, dat de oude worstelaars worden weggenomen. De jonge bidders zijn veelal onbedreven, om voor vaderland en kerk te bidden; het is hun ongewoon; het is hun als het harnas van Saul, dat David aan had. Zij hebben geen verstand om te pleiten. Zij hebben die oude bidders in de eerste tempel niet gezien. Het gaat slecht als het zo gaat, als in Gen. 18, waar geen tien rechte worstelaars waren: toen moest de ganse landstreek weg.

Ten achtste. Dán staat het slecht, als gij de vromen zo vindt dat ze niet durven aandringen met die woorden, Richt. 10 : 10: Alleen helpt ons ditmaal; of gelijk er in Ps. 80 : 11 berijmd staat:

Wij zullen ons niet meer begeven
Tot afwijkinge; laat ons leven,
Wij zullen steeds zingen Uw eer,
Troost ende help ons langs zo meer.
Uw aanzicht geve Zijnen schijn,
Zo zullen wij geholpen zijn.

Ach, als de vromen zien, dat er met al het biddaghouden geen verbetering komt, dan ontvalt hun die pleitreden. Dan durven zij daarmee niet meer voor God komen of Zijn hulp verzoeken.

Ten negende. Dan staat het zo slecht onder de vromen, als God hun gebeden niet beantwoordt. Als zij moeten zeggen: *ik schrei tot U, maar Gij antwoordt mij niet. Ik sta, maar Gij geeft geen acht op mij,* Job 30 : 21. Als zij moeten klagen, dat God Zich met een wolk bedekt, zodat er geen gebed door kan: dat God tegen hun gebeden rookt. Ziet daar, Geliefden, enige tekenen, die er onder de vromen gevonden worden, als God zegt: *Bidt niet voor dit volk.* Als die onder de vromen gevonden worden, dan is het of God zegt: *Bidt niet voor dit volk, loopt Mij niet aan.*

IV. Ons vierde stuk is, te zien hoe het onder de vromen moet gaan, als God dat niet zegt. Wat vindt men dán onder hen?
Eerst. Dan zult gij een kerk vinden met vele bidders. Zij zullen zo samenvloeien, met zoveel graagte bijeen zijn! Als gij een kerk met vele vromen ziet, dat is een goed teken. Men leest Ps. 76: 3: *In Salem is Zijn hut, en Zijn woning in Sion.* En dan volgt er in het 4e vers: *Aldaar heeft Hij verbroken de vurige pijlen van de boog; het schild en het zwaard, en de krijg, Sela.*
U zult zeggen: Wat wonderlijke tekst is dat? Geschiedt dat in de tempel of in de kerk?
Ja, want in de tempel werden de gebeden gedaan; en God gaf dáár de nederlaag aan de vijanden. Door die gebeden toch werden de bogen en de spiesen verbroken. Een kerk vol goede bidders is beter dan een leger goede soldaten te veld en vele vloten ter zee. Niet, dat er die niet moeten zijn. Zij zijn er ook nodig. Maar de ernstige bidders doen nóg meer kracht, door de Heere aan te lopen.

De koning van Macedonië kreeg eens de nederlaag. 'Wij hebben, zei hij toen, onze vijanden gesterkt door ons zondig gedrag.' Als gij een kerk vol goede bidders ziet, dat geeft kracht en sterkte aan de legers te velde en aan de vloten ter zee.

Ten tweede. Dat is een goed teken, als gij gezelschapjes van vromen ziet, die met elkaar overeenstemmen, om voor vaderland en kerk te bidden. Als zij zeggen: laat ons soms eens samenkomen om te worstelen voor het goede van Sion èn van ons vaderland.
Luther was eens in grote benauwdheid; hij riep een gezelschapje bijeen, om te bidden over het stuk van de Hervorming. Toen Luther zag, dat ze nog kónden bidden, zei hij: *Heere, hier is de Geest der genade en der gebeden nog; wij hebben het gewonnen*! Dat besloot hij, omdat daar nog kon gebeden worden.

Ten derde. Dát is nog een teken, dat God dat verbod nog niet geeft, als er nog huisgezinnen met bidders zijn. Wij hebben het in ons leven gezien en bijgewoond, op buitengewone biddagen, in het jaar 1672 en 1673, dat de kanonnen van de vloot gehoord werden, en onderwijl gingen de ouders of anderen met hun huisgenoten, en vielen in het verborgen op de knieën; terwijl de grond dreunde, zo riepen zij God aan met hun gebeden; en deze gebeden waren des avonds niet geëindigd, of men kon merken aan het gedreun, dat ze verder van de kust af waren! Toen was het een tijd van benauwdheid.
In de tijd van de Hervorming kwam Melanchton met een gezelschap bijeen. Zij waren zeer beklemd; hij had dringende reden om uit het gezelschap te gaan. En zo kwam hij door de keuken van des kosters huis. Daar ziet hij de kostersvrouw wortelen schoonmaken, met het zuigkindje aan de borst, en een ander kind op haar schoot, dat zijn gebedje opzegde. Melanchton, dit ziende, keerde blij en welgemoed naar het gezelschap terug. Hoe zijt gij zo veranderd? Zei het gezelschap. Ik heb er gezien, zei hij, die voor ons bidden.

Ten vierde. Weet gij, wanneer er nog wat goeds is? Dán, als er binnenkamers zijn, waarin worstelaars gevonden worden. Als gij in de binnenkamers hoort bidden, Jesaja 26: 16, 20. *In benauwdheid hebben zij U gezocht: zij hebben hun stil gebed uitgestort, als Uw tuchtiging over hen was. Ga henen, Mijn volk, ga in uw binnenste kamers, en sluit uw deuren naar u toe: Waarom? Verberg u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga.*
Meent gij, dat het almaar te doen is, en dat het genoeg is, als gij maar voor uw ziel bidt? Nee, zolang gij in het land en in de kerk zijt, zolang moet gij ook voor land en kerk bidden en zorgen; en dan, als het met land en kerk wél is, en als gij daarvoor zorgt, - dan zult gij voor uw ziel ook wel zorgen.

Ten vijfde. Dat is een goed teken, vromen, als gij op biddagen in een verbond komt, en dat gij voor God verklaart, *dat gij het met Hem en Zijn zaak wilt houden*. 2 Kron. 15, daar kwamen ze in een verbond, en zij waren er over verblijd. Wij lezen iets opmerkelijks Jer. 34, leest het maar eens na van vs. 3-18. Daar kwamen ze in een verbond met de Heere: zij slachtten kalveren, en gingen tussen de stukken door; en groot en klein lieten hun knechten vrij uitgaan. Wat was de uitslag? De koning van Babel moest van hen aftrekken. Maar wat deden zij daarna? Zij hielden het niet: zij deden hun knechten en dienstmaagden wederkeren, die ze eerst hadden laten gaan; en toen kwam de koning van Babel ook weder.

Ten zesde. Dan, als de vromen nu en dan een verhoring krijgen op hun bidden; een blijmoedige ondersteuning in hun harten: een aanhouden. Zij willen de Heere nog niet laten gaan. Hij geeft soms eens een opwekking, en soms meer en beter dan zij gebeden hadden; of Hij geeft ze een verzekering: of Hij geeft ze hetzelfde dat zij gebeden hadden. Luther zei tegen Melanchton: ik heb voor u gebeden, en ik wil het nog doen; en ik geloof, dat God mij verhoren zal. Waarom? I*k heb het amen in mijn hart gevoeld*. Daar hebt u nu weer zes dingen.

V. *Het vijfde was:* nu roep ik u in de Naam en de vreze Gods voor het stuk: W*at denkt gij? Hoe staat het? Is het kwaad, of is het goed gesteld onder u? 2* Kron. 12: 12 staat: Daar werden in Juda nog goede dingen gevonden. Zijn de goede of kwade tekenen onder u? Zo er nog goede bidders aan deze plaats zijn, meer dan één onder u; wij verzoeken: zwijgt van onzentwege niet; houdt niet op met tot de Heere te roepen. 1 Sam. 7: 8. Zou u het niet willen doen?
Eerst. Zo deden al de vromen, zo deed Mozes. Hij stond voor Gods aangezicht in de scheur, om Zijn grimmigheid af te keren, opdat Hij ze niet verdierf. Ps. 106: 23. Zo deed Samuël, die was onder de aanroepers van Gods Naam. Ps. 99: 6.
Ten tweede. God zoekt naar ernstige bidders. Ezech. 22: 30. Daar zocht God een man om in de bres te staan.
Ten derde. Geliefden, zou u het niet doen? Al was u maar één enige, u zult ingang vinden. Ps. 146: 8. God heeft de rechtvaardige lief, Hij zal de wens der zachtmoedigen geven.
Ten vierde. Zou u het niet doen, hebt u dan geen liefde voor uw kinderen, uw vrienden, uw geslacht? Zou u onverschillig zijn, hoe het met hen allen zal aflopen? Zou u niet wensen, dat het hun na uw dood nog wel moge gaan?
Ten vijfde. Kunt u nog bidden, doet het; wie weet, God mocht berouw hebben over het kwade. Exod. 32: 11, 14. Wie weet, God mocht zeggen: Ik zal de ganse landstreek sparen, zoals in Gen. 18 staat. God mocht zeggen, als tot Paulus. Hand. 27: 24: Al de zielen zijn u geschonken. Wie weet, God mocht zeggen: *al de inwoners zijn u geschonken*, gelijk God aan Laban deed; Hij zegende alles wat hij had, om Jacobs wil. Joram werd gezegend om Josafats wil. 2 Kon. 3.
Ten zesde. Het zal er op aankomen, dat zult gij zien; het wordt zo donker aan alle kanten. Wie weet wat ons nog boven het hoofd hangt? En zou u dan stilzwijgen?
Ten zevende. Als u voor uw volk bidt, dan zult u zijn als Mordechaï, hij was aangenaam bij het ganse volk, Ester 10 : 3. Hij was aangenaam aan de menigte zijner broederen. De Hogepriester Jojada had goed gedaan aan gans Israël, beide aan God en zijn huis. 2 Kron. 24: 16. Was er ooit een man, die het goede voor Israël zocht, zo was het Paulus, Rom. 9: 1-3. *Ik wenste zelf wel verbannen te zijn voor mijn broederen.*

Daar hebt u dan onze stof. Is zij niet waard om overdacht te worden op zo'n tijd als deze is? Legt het op uw hart. Doet gelijk Esther: *Zo ik genade in uw ogen gevonden heb,* zei zij tegen de koning; *geef mij mijn leven, om mijns verzoeks wil, en mijn volk, om mijner bede wil.*
Daarmede besluiten wij dit: *O God! geef ons óns leven om on verzoeks wil, en het leven onzer landgenoten, om onzer bede wil! O Heere, hoor, o Heere vergeef, o Heere merk er toch op, om des Heeren wil!*
AMEN.

ZEVENDE PREDICATIE, OVER JEREMIA 25:3.

GEPREDIKT OP 23 JANUARI 1718, ZIJNDE HET DRIE EN TWINTIGSTE JAAR VAN DES SCHRIJVERS DIENST IN DE GEMEENTE TE MIDDELBURG.

Van het dertiende jaar Josias, des zoons Amons, des konings van Juda, tot op deze dag toe, (dit is het drie-en-twintigste jaar), is het woord des HEEREN tot mij geschied, en ik heb tot ulieden gesproken, vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt niet gehoord.

Wij lezen Ps. 103: 1, 2. *Loof de HEERE, mijn ziel, en al wat binnen in mij is, Zijnen heiligen Naam; loof de Heere, mijn ziel, en vergeet geen van Zijn weldaden*. Onder al het kostelijke van de krachten der ziel, is in het bijzonder als een parel aan een kroon; het geheugen. Zonder geheugen leeft er niet één mens; wie geen sterk geheugen heeft in het goede, die heeft het wel in het kwade, en wie geen kloek geheugen heeft in het kwade, die heeft het wel in het goede.
Het geheugen is de griffier van de ziel, en daar is geen vlugge schrijver, die zó snel zou kunnen opschrijven als het geheugen; eer een vlug schrijver, al was hij ook nog zo vaardig met de pen, zijn pen gereed heeft, heeft het geheugen al 'een gehele reeks van feiten opgetekend.
Het geheugen is de koffer en de kassa van de ziel, het is eveneens als de gouden kruik waarin. het manna verborgen was.
U zult vragen: hoe gaat ze open, die kassa, welke is de sleutel?
Dat zijn de overdenkingen; het geheugen, waarin alles is, de overdenkingen doen die koffer open, en zij brengen uit die kassa voort wat daarin opgesloten was, door een nauw overdenking. Die nauw overdenking is als het gehemelte in de mond, die proeft de zoetheid van hetgeen in het geheugen was opgesloten, haalt er verschillende stukken uit.

U zult misschien vragen: Wat denken Gods kinderen zoal door in geheugen? Twee dingen.
Ten eerste. Zij gedenken aan God. Pred. 12: 1. Gedenkt aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap.
Ten tweede. Zij gedenken wat God aan de mens gedaan heeft. Pred. 7: 29. God heeft de mens recht geschapen. Zij gedenken, hoe God de mens recht gemaakt heeft, - en dan gedenken ze, hoe de mens gevallen is. Openb. 2: 5. Gedenkt dan vanwaar gij uitgevallen zijt.

Ten derde. Weet gij wat zij nog meer overdenken: zij merken op al de gevallen, die hun in de loop van hun leven wedervaren zijn. Toen de kinderen Israëls uit Egypte trokken, zei God: Exod. 13: 3. Gedenkt aan deze zelfde dag, enz. Zo gedenken Gods kinderen aan die wegen, die zij in de woestijn al bewandeld hebben, en wat al zoet én bitter zij daarin ondervonden hebben.
Ten vierde. Zij gedenken ook aan de tijd der godsdienst, dat God die ingesteld heeft. Gedenkt de Sabbathdag! zegt God in het vierde gebod.
Ten vijfde. Bijzonder gedenken ze aan het uur van hun bekering, wanneer hun die ten deel viel, als zij in de kinderjaren waren, of een jongeling, of als zij tot de jaren van onderscheid gekomen waren, of in de mannelijke jaren. Eféze 2: 11, 12.
Ten zesde. Zij gedenken, dat zij eertijds vreemdelingen waren van de verbonden der

beloften, en zonder God in de wereld.
Ten zevende. Zij gedenken aan de tijd, die God hun gegeven heeft, om zich te bekeren. In de eerste wereld hadden ze honderd en twintig jaren tijds. God heeft de kinderen Israëls veertig jaar in de woestijn gedragen. En Lukas 13: 7, zocht de Heere drie jaren lang vrucht aan de vijgenboom.
Ten achtste. Zij gedenken ook aan de dienaren, die God hun gegeven heeft, hoe lang ze die gehad hebben. God haalt het ook op: gedenkt er aan, zegt God, hoe Ik Mozes, Aäron en Mirjam voor uw aangezicht gegeven heb. Micha 6: 4, 5. En gelijk God er aan denkt, zo denken er ook Gods knechten aan. Zij halen het ook wel eens op, wanneer God hen gezonden heeft, en hoe lang zij onder het volk gewerkt hebben. Men duidt het niet kwalijk als een mens zijn geboortedag gedenkt, men duidt het niet kwalijk als iemand zijn trouwdag gedenkt, men duidt het ook niet kwalijk, als een koning de dag van zijn honing gedenkt; kan het dan wel kwalijk geduid worden, dat een Predikant eens gedenkt aan de dag van zijn zending tot het volk, waartoe God hem geroepen en bewogen heeft om te komen? Dat zouden wij heden tot roem van Zijn Naam doen. De Profeet Jeremia gaat er ons in dit derde vers in voor, waarin wij vele rare en ook zoete stukjes vinden zullen, tot verkwikking, als gij aandachtig wilt zijn. Wij hebben daarin te bezien:

I. De tijd van de Profeet zijn zending, *hij werd van God gezonden in het dertiende jaar van Josia, de zoon Ammons, de koning van Juda*.
II. De gemeente, die hij kreeg, *het was het ganse volk van Juda.*
III. Wat de stof van zijn predicatie was, die hij de gemeente voorhield: *Het woord des Heeren was tot hem geschied.*
IV. De ijver en de trouw van de Profeet: *En ik heb tot ulieden gesproken, vroeg op zijnde en sprekende.*
V. De tijd van zijn dienst, - welk een lange reeks van jaren die geduurd had, *tot op deze dag toe, dit is het drie en twintigste jaar.*
VI. De onvruchtbaarheid van zijn dienst, - *maar gij hebt niet gehoord.*
VII. De reden die de Profeet heeft om dat eens te zeggen.

I. Wat het eerste aangaat, wanneer werd de Profeet Predikant?
A. Als gij ziet op zijn jaren, - zeer vroeg, hij was nog zeer jong; sommige tekenen aan, dat hij nog maar twaalf jaar oud was toen hij Profeet werd. Daarom zei hij: Jer. 1: 1. *Ach Heere HEERE, zie, ik kan niet spreken, want ik ben jong.* De Heere Jezus was twaalf jaar oud, toen Hij daar onder de Leraars zat om hen te onderwijzen. Lukas 2: 42-46. Zo zeggen ze, dat ook deze Profeet van zijn twaalfde jaar van God gezonden was. Anderen tekenen aan, dat hij op zijn hoogst vijftien jaar oud was, en hij is veertig jaar Profeet geweest. Die vijftien jaar bij de veertig gevoegd, dan is hij vijf en vijftig jaar oud geweest, toen Jeruzalem verwoest is geworden; toen heeft hij daar moeten strijden en sukkelen, en hij is er gestorven. Dat over zijn leeftijd.

II. Maar onder wiens regering is hij Profeet geweest? Het was in het dertiende jaar van Josia, die voortreffelijke koning! 2 Kron. 34 en 35, daar kunt u de geschiedenis lezen van die grote hervormer, die zo'n week hart bezat. Hij bezat elks hart.
Het was ermee gelijk toen wij onze eerste prins Willem kwijt waren. Ieder schreide over deze koning ook, het gehele rijk schreide, het was alom in rouw. 2 Kron. 35: 25. Al wie maar gedichten kon maken, maakte er een gedichtje op.
Zo ook deze teerhartige Profeet: u kunt eens denken, hoe bewegelijk het wel geweest is: dat deze Profeet die kunst wel verstond, dat kunt u zien in de klaagliederen. Deze

Josia was acht jaar oud toen hij koning werd, en regeerde één en dertig jaar. Onze Jeremia heeft achttien jaar onder die koning geprofeteerd: het was een schone tijd! Hij was de zoon van Amós. De vader was vrij wat slechter dan hij, dat kunt u lezen 2 Kron. 33. Het was een goddeloos koning, die de schuld zeer vermenigvuldigde. Ziet gij het wel, dat de natuur de genade niet beletten kan? Een goddeloze opvoeding kan de genade niet verhinderen, als God die werkt. Deze Profeet heeft in het begin van zijn bediening achttien jaar lang een vrolijke tijd gehad onder zo'n vrome koning; toen de koning dood was, stierf ook de Profeet Jesaja, die hem zo'n trouw hulp was, en toen moest hij nog onder vier koningen profeteren, namelijk: Joahas, Jojakim, Jojachim en Zedekia. Dit alles kunt u lezen 2 Kronieken 36. Dit is dan de tijd van zijn zending, en de tijd, dat hij bevestigd werd in zijn dienst.

II. U zult zeggen: Welke gemeente kreeg hij? Was het ergens een dorp? Of een vlek? Of slechte plaats? Was hij als een Jona, die naar Ninivé moest? Of was het op de straten van Askelon of Gath, onder de onbesnedenen, onder een volk dat zwaar van spraak was? - Ach nee. Welke gemeente kreeg hij dan?
Het was een aanzienlijke gemeente; hij kreeg een heel volk, al de dorpen en steden, zelfs de hoofdstad, waar des konings zetel was, dus het gehele koninkrijk van Juda. Ze zeiden tegen de Leviet, die Micha had: Is het niet beter dat gij Priester zijt over een gehele stam, dan van één huisgezin? Richt. 18: I9. Zo was het met deze Profeet ook, hij kreeg een aanzienlijke standplaats, hij moest voor koningen en oversten, zo wereldlijken als kerkelijken, spreken; hij kon zeggen: ik heb een gemeente, die uit de vaderen is. God zei*: Ik heb een wijngaard op een vette heuvel.* Jesaja 5: 1.

III. Wat was nu de inhoud van de Profeet zijn predicatie?
Het was het woord des HEEREN. U zult spreken, zegt God, wat Ik u geven zal te spreken, u zult niet verschonen, al is het te Anathot; u zult openbaar voor de dag komen.
Men zou mogen denken: hoe aangenaam en liefelijk zullen de voeten van zo'n Profeet op de bergen geweest zijn? Hoe aangenaam zal zo'n liefelijk Profeet in Juda geweest zijn? Men zou denken: zij zullen hem ontvangen als een engel Gods, ja als Christus Jezus Zelven, - te meer, als ge denkt aan die heerlijke stof, die hij onder hen gepredikt heeft.
Eerst. Het was zo'n schone en oude stof, die door de gehele eerste wereld al reeds gepredikt was, en die ook in de tweede wereld zal gepredikt worden tot op de grote dag des oordeels toe.
Ten tweede. Het was een stof, die zo nodig is, ja die niemand ter wereld missen kan, en indien iemand sterft zonder dezelve, zo is hij in de hel.
Ten derde. Het was ook een stof, die zeer nuttig was; wie ze bezaten, die zou het tijdelijk én eeuwig wel gaan.
Ten vierde. Het was een stof, waarin al de Profeten overeenstemden, hij preekte niet zijn eigen inbeelding. Het is zo zoet, wanneer de Predikanten in een stof te verhandelen eenparig zijn.
Ten vijfde. Het was een stof, die Goddelijk was; het was het woord des HEEREN; hij kon zeggen: de HEERE heeft het mij gelast; het was een studie, die hij van de hemel kreeg, hetzij in een gezicht, of in een droom, of door een aandrijving des Geestes, of door een aanspraak van mensen. Zijn predicatie was geen studie of uitvinding van mensen. Ziet, zegt hij, ik heb mijn last van hogerhand. Die mij tegenstaat, mag het doen, maar hij staat tegen God. Ik wil soms zwijgen, maar ik kan niet, ik moet zeggen: *Heere, Gij hebt mij overmogt!*

Ziet dan toe, dat gij dien, die spreekt, niet verwerpt: het is de Heere, indien gij mij verwerpt, zo verwerpt gij Hem, en dan zult gij:

Ten eerste. Een grote zonde doen. Dan zult gij handelen als Farao, die zei: Wie is de HEERE, wiens stem ik gehoorzamen zou? Exod. 5: 2, of als die goddelozen, van wie men leest, Job 21: 14. *Nochtans zeggen ze tot God: Wijk van ons, want aan de kennis Uwer wegen hebben wij geen lust.*

Ten tweede. Het zal u tot schande wezen, men zal dan van u moeten zeggen: *Dit is het volk, dat niet horen wilde naar de stem des HEEREN zijns Gods!* Jer. 7: 8.

Ten derde. Het is zo gevaarlijk, want dan zijt gij in gevaar, dat God naar u óók niet horen zal, als gij in de benauwdheid tot Hem roept, gelijk er staat Zach. 6: 14. Daarom is het geschied, gelijk Hij geroepen had, doch zij niet gehoord hadden, alzo riepen zij ook, maar Ik hoorde niet. Zegt de HEERE der heirscharen. En Spr. 1: 24-28 zegt de Heere*: Ik zal dan in uw verderf lachen, en spotten als uw vreze komt.*

Ten vierde. Het is zo schadelijk, want dan zullen al die vloeken over u komen, die de Heere over de verachters van Zijn Woord bedreigd heeft. En inzonderheid toont de Profeet in het achtste vers en vervolgens, wat grote schade hun zou overkomen. Daar zouden vreemde gasten komen, en zij zouden zeventig jaar moeten lijden en sukkelen, en dan nog afwachten de schrikkelijkheid van hun vijanden.

U zult zeggen: houd ons toch niet langer op, gij spreekt zo steeds van buiten om. Zeg ons liever: Wat was de stof?

Dat kunt u lezen in het vijfde en zesde vers: Bekeert u van uw boze wegen, en woont in het land dat God uw vaderen gegeven heeft; wandelt andere goden niet na, om God tot toorn te verwekken door het werk uwer handen. Dat was zijn predicatie: komt af van de weg der zonde en komt over op de weg der deugd, zonder u lang te beraden, oprecht, gewillig en standvastig; ja laat er bij u geen ándere goden voor Gods aangezicht zijn, opdat God Zich niet vertoorne over het werk uwer handen.

IV. ***U zult misschien in uw hart denken: kwam de Profeet niet te laat? Was hij wel trouw en ijverig genoeg?***

Dat zegt de man; hij spreekt zijn hart vrijuit. Ik heb tot u gesproken, vroeg op zijnde. Daar wordt in de Bijbel gezegd, dat God Zelf vroeg op is. Vroeg op zijnde, zegt God, heb Ik gezonden al mijn knechten, de Profeten. Jer. 7: 13, 24 en Jer. 11: 7. Voorts wordt er in de Bijbel gezegd, dat de Predikanten vroeg op zijn, gelijk in onze tekst, en in het volgende vierde vers. Wat willen die beide spreekwijzen ons zeggen?

A. *Dat God vroeg op is,* is te zeggen: zodra Gods volk begon te zondigen, zond God hun tegelijk een Profeet, om hen te stuiten, mét dat er brand is, zoekt men die te blussen; of gelijk een vader zijn kind doet, dat in het verderf zou lopen, hij zoekt het tegelijk te stuiten. Zo doet God: Hij zendt Zijn Profeten meteen als zij beginnen te zondigen, opdat het herstel nog mogelijk en gemakkelijk zou zijn, evenals een heelmeester, hij komt aanstonds als de arm of het been gebroken is, dewijl het dan nog gemakkelijker is te zetten. God deed alzo als de vervallen staat en kerk nog gemakkelijk was te herstellen.

B. U zult vragen: Wat wil dit nu van de Profeet zeggen?

Ten eerste. Zodra God hem Predikant gemaakt had, hij aarzelde niet, hij nam zijn oude uitvlucht niet meer, om te zeggen*: Ach Heere, HEERE, zie ik kán niet spreken, want ik ben jong.* Jer. 2: 6, of als Mozes*: Ach, Heere! zend toch door de hand desgenen, die U zou zenden*, Exod. 4: 13. Ook zocht hij niet te vluchten voor het aangezicht des Heeren, gelijk Jona, Jona 1: 3. Maar hij zei: ik ben Uw knecht. Ik wilde

mij nog wel eens verzetten, om niet te spreken, maar dan werd het Woord Gods als een vuur in mijn beenderen.
Ten tweede. De Profeet was vroeg op; hij was niet lui of traag. Gij hebt het gezien, wil hij zeggen, zolang gij mij gekend hebt, hoe ik mijn hart op de kudde gesteld heb. Ik werd niet moede.
Ten derde. Het is te zeggen: ik beproefde het op allerlei wijze met u, of het nog tot uw bekering mocht wezen. Ik zuchtte, ik schreide, ik sloeg in mijn handen, ik stampte met mijn voeten. Dán was ik eens een zoon des donders, dan was ik eens een zoon der vertroosting. Ik wierp het net aan weerszijden uit, om te zien of ik u vangen kon. Ik heb het op alle manieren beproefd, om God in uw hart te krijgen, en om u tot God te brengen.

V. ***Nu mocht men denken: Welk een gelukkig volk, dat zo'n Predikant heeft!***
Maar zo'n leraar is men dikwijls ras kwijt door beroeping naar andere plaatsen, of door de dood, of zij worden door ziekte of andere omstandigheden getroffen. Johannes was een brandende en lichtende kaars. Doch het was maar voor een tijd. *Gij hebt u een kleine tijd in zijn licht mogen verheugen*. Joh. 5: 35. De Heere Jezus was de Zon der gerechtigheid: doch het was maar voor drie en een half jaar, dat ze Hem tot hun Leraar hadden. Goede Predikanten krijgen dikwijls arendsvleugelen. Jesaja 30 : 20, 21.
Maar uw leraars zullen niet meer als met vleugelen wegvliegen, maar uw ogen zullen uw leraars zien. Dát was de tekst, waarmee mijn zalige oom vóór drie en twintig jaren mij en mijn nu zalige collega D. van Stryen bevestigd heeft.
Zo was het met deze Profeet ook, hij ging niet weg, hij wilde er geen afstand van doen. Hoe lang was hij er geweest? Een hele reeks van jaren, tot op deze dag. Welke dag? Het was drie en twintig jaar, of dat nog loopt, of dat het reeds vervuld is en geëindigd.
Wij hebben elkaar niet slechts uren, of dagen, of weken, of maanden gekend, - het is geen korte tijd, dat ik uw Profeet en gij mijn gemeente geweest zijt, - nee, mijn volk, wil de Profeet zeggen, het is drie en twintig jaar, dat God mij tot u gezonden heeft. U hebt gezien en gehoord mijn leer en wijze van doen, mijn trouw en liefde. U hebt kunnen zien, dat ik niet méér heb aangedrongen dan een herder achter God betaamde; God is mijn getuige. Ik heb u geen aanstoot gegeven, ik heb u niet gepredikt, wat ik zelf niet heb willen doen; u hebt het gezien, - betuigt tegen mij. Ik heb niet op woeker gegeven, noch op woeker genomen, ik zocht geen grote dingen, en als Baruch, die eens zoeken wilde, zo bestrafte ik hem.
Wij zijn kennissen sinds drie en twintig jaar; veracht de rijkdom van Gods verdraagzaamheid niet! Ben ik u nu te veel geworden? Dat past niet. Als een man en een vrouw zo lang getrouwd zijn geweest, past het niet, dat ze dan zouden gaan twisten. Als een Predikant met zijn gemeente zo lang getrouwd geweest is, geestelijkerwijs, past het niet, dat de gemeente de Predikant moede wordt. Het is drie en twintig jaar: de wolken zijn haast uitgeregend. Zo was de Profeet vroeg op geweest, hij had gepredikt op de straten. In de huizen, op de collegiën, in de raadhuizen; en dat drie en twintig jaar lang!

VI. ***Men zou zeggen: heel de gemeente zal haast bekeerd zijn geworden, het zal haast alles ten onderste boven keren, wat er is.***
Hoe ging het? Had de Profeet veel vrucht? Ach nee! Ik ben, zegt hij, drie en twintig jaar uw Predikant geweest, *maar gij hebt niet gehoord*. Daar was maar weinig zegen, het ging naar ouder gewoonte: horende hoorden ze, maar zij verstonden niet. God zei: Ik heb Mijn handen tevergeefs uitgebreid. Het is droevig, als men moet zeggen: o

volk! Ik ben drie en twintig jaar uw predikant geweest, maar gij hebt niet willen luisteren. Of ik schreide of ik bad, of ik kerfde of sneed, of ik u de vloek of de zegen voorstelde, - u bleef als een keisteen: gij hebt het niet gehoord. Wat is dat te zeggen?

Ten eerste. Gij kwam nauwelijks onder mijn predicatie om te horen, gij wilde niet eens naar de tempel gaan, gij wilde niet rusten naar het gebod. De sabbat was veeleer uw werk- en verkoopdag. De groten zaten in hun winter- en in hun zomerhuizen. De koning zat in zijn winterhuis bij het vuur, als het biddag was.
Nog eens, kwam u wél, dan was u maar als verklikkers, om te horen, of er niet een woordje uit zou komen. Jer. 36. Daar kwamen ze, en ze kregen wat, naar zij meenden. Zij gingen het de koning zeggen. Zo deden de hovelingen, zo deden de Priesters, en het volk had het graag alzo.
Ten tweede. Zij hadden hun complotten: kunnen wij hem niet doen zwijgen, zeiden ze, of hem doodslaan, Jer. 2: 19. Zouden wij hem niet van kant helpen, en zou men hem de mond niet snoeren? A*ch God! zegt hij, ik was als een lam, ik wist het niet, dat ze mij dachten kwaad te doen.*
Ten derde. Het is te zeggen: ach! zij belogen en belasterden mij, Ze zeiden: gij zijt een oproermaker, en een beroerder; gij zoekt de vrede des volks niet, maar het kwade; gij maakt de handen van het volk slap, ja gij houdt gemeenschap met onze vijanden.
Ten vierde. Gij stelde u allemaal tegen mij. Gij zei: het is te ver gekomen, daar is geen herstel meer te verwachten; wij willen handelen naar het goeddunken van ons hart, het is buiten hoop. Wij zijn heren, en zeggen openlijk tegen u: Wij willen niet horen. Jer. 44: 16.
Ten vijfde. Zij gingen daarmee spotten in hun spotplaatsen, en danszalen, in hun bals en balletten, die zij toen ook al hadden. 2 Kron. 36: 16. Zij wilden het niet geloven, dat God hem gezonden had. Zij hoorden niet naar mij. Dát was de uitslag van al zijn preken.

VII. ***Nu hebben wij het laatste, n.l.: Waarom zegt de Profeet dit zo in hun aangezicht? G***eliefden, daar zijn redenen voor.

A. Met betrekking op de Profeet was het:

1. Om zijn dankbaarheid aan God te betuigen; het moet er eens uit. Ach! Ik moet God toch danken en loven, dat Hij mij tot het predikantsambt bekwaam gemaakt heeft. Wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden!
2. Om zich te herinneren al de ontmoetingen en bemoeienissen gedurende de loop van zijn dienst, en inzonderheid al de hulp en getrouwheid, die de Heere hem bewezen had. Daardoor wilde de Profeet als een gedenksteen oprichten, gelijk Samuël, om te getuigen: *Tot hiertoe heeft ons de HEERE geholpen*. 1 Sam. 7: 12, of als Paulus, die zei: *Dan hulp van God verkregen hebbende, sta ik tot op deze dag,* enz. Hand. 26: 22.
3. Om te gedenken aan het einde. Ik ben reeds drie en twintig jaar Profeet geweest, wil hij zeggen; het begint tijd te worden om aan het einde te gedenken.

B. Met betrekking tot de gemeente, zegt de Profeet dit:

1. Om haar in te prenten, dat het niet lang meer duren zou, dat hij haar Predikant was; God zou hem mogelijk spoedig van haar wegnemen.

2. Om haar als uit te dagen, of zij ook iets tot haar verontschuldiging had in te brengen. De Profeet wil zeggen: Wel volk, hebt u wel iets in te brengen, wanneer gij verloren gaat.

a. U kunt het mij niet ten laste leggen; gij hebt mij nu zolang gezien, - heb ik u

soms ergens aanstoot mee gegeven? Heb ik u wel ergens mee vermoeid? Hoe zult gij te verontschuldigen zijn, als gij u niet bekeert? Het is drie en twintig jaar dat ik uit Gods Naam tot u gesproken heb. Ik heb niets achtergehouden, ik heb u de ganse raad Gods verkondigd. Ik heb geroepen, ik heb gebeden, alsof God door mij bad: *bekeert u toch van uw boze wegen*! - en dat vroeg op zijnde. Ik ben niet lui noch traag geweest. Maar u hebt niet willen horen,- en daarom schud ik het stof van mijn voeten af, en betuig u, dat ik rein ben van uw bloed.

b. U kunt het God ook niet ten laste leggen, dat Hij u geen tijd genoeg gegeven heeft om u te bekeren; het zijn reeds drie en twintig jaren dat God mij tot u gezonden heeft; en daarom, als God met Zijn oordelen komt, het zal niet haastig zijn, Hij heeft u lang genoeg verschoond en gewaarschuwd.

3. De Profeet zegt dit ook, opdat hij hen nog bewegen mocht om hun wapenen neer te leggen. Hij wil zeggen: gij hebt nu reeds drie en twintig jaren met uw zonden tegen God gestreden, is dat niet lang genoeg? Is het nog geen tijd om te luisteren; hoe lang nog na dezen? Verhardt toch uw harten niet langer! Ach, bekeert u, bekeert u van uw boze wegen, eer het besluit baart! Ach! dat u eens wijs werd om in deze uw dag te bekennen, wat tot uw vrede dient, - eer u God, en uw Profeet, en uw tijd, en alles verliest, en dan zult u dezelve nooit weerkrijgen.

Toepassing

Ziet, daar hebt ge dan die zeven heerlijke stukjes, die in dit derde vers liggen. Wel, God had heerlijke knechten aan dat volk ten koste gelegd. Kostelijke knechten, waarbij ik en mijns gelijken niet te vergelijken zijn. Maar al zijn wij daarbij niet te vergelijken, gunt ons arme geringe schepseltjes evenwel, dat wij ook een woord mogen spreken.

Eerst moet ik zeggen, dat God ook óns gezonden en geroepen heeft tot Zijn dienst, en dat is nu acht en twintig jaren en acht maanden geleden, dat was de eerste reis: binnen vier maanden zal het negen en twintig jaar geleden zijn.

U zult zeggen: durft gij dat zo vrijmoedig zeggen, dat God u gezonden heeft?

Zoveel wij onszelf en de Goddelijke zending kennen, - ja. Dat heb ik zonder schroom durven zeggen, zo menigmaal ik bevestigd ben, dat God mij geroepen heeft. Verleden rustdag was het drie en twintig jaar, dat ik in deze gemeente gezonden en bevestigd ben.

Ten tweede. Kan ik zeggen, dat het God alléén is, die mij hier gezonden en hier gehouden heeft, nadat wij door andere plaatsen meer dan ééns zijn begeerd. God heeft ons hier gehouden, maar geen mensen; en dat is ons tot grote ruimte, dat wij kunnen zeggen, dat God ons hier geroepen én gehouden heeft.

Ten derde. Wij hebben onder de regering van vele regenten geleefd, maar de Josia's hebben daarbij ontbroken. Wat al veranderingen hebben wij gezien in de regering? Hoeveel bittere ontmoetingen hebben wij wel gehad, onze vijanden tot geen eer noch nut! Wij zijn hier onder vele Predikanten geweest. Wij denken dat gij elk wel een lijstje in uw huis zult hebben van de Predikanten, die hier gestaan hebben sedert de Hervorming. Daar zijn er velen geweest. Daar zijn er ook al velen ontslapen; twee zijn er vertrokken, die hier met mij geweest zijn in het begin van mijn dienst.

Ten vierde. Het zijn niet weinig dagen, dat wij hier geweest zijn; wij kunnen elkaar niet onbekend zijn, wij kunnen u niet onbekend zijn in onze wijze van doen, en in onze stoffen, die wij gepredikt hebben, wij kunnen ook niet denken dat ze u verveeld hebben. Wij hebben u bijzondere stoffen gepredikt van de Profeet, en u

toegeroepen bekeert u van uw boze wegen! Wij zullen niet veel zeggen van onze ijver, naarstigheid en trouw, of van ons vroeg-op zijn. Onze lippen willen liever melden van onze zwakheden en onze verdorvenheden, waarover wij ons moeten vernederen. U kunt zelf oordelen: Wij wensten getrouwer en naarstiger geweest te zijn. Wij willen onszelf niet prijzen, maar moeten wij de gemeente prijzen?
Hoort eens, wij kunnen zo onbepaald niet zeggen: gij hebt niet gehoord. Het éne deel, het grootste deel, daarvan moeten wij zeggen: *gij hebt niet gehoord.* Maar het ándere deel heeft immers wel gehoord. Zullen wij het grootste deel van de gemeente prijzen? Dat kunnen wij niet doen. Daar zijn hooggaande tergingen en verbitteringen geweest, gelijk gij weet; wij zullen dat niet alles weer ophalen. Konden wij zulken, die de grootste vijanden zijn geweest, uit het vuur halen, wij zouden het doen.
O! Het grootste deel van de gemeente heeft niet gehoord, en misschien wellicht het grootste deel van die hier zitten! Daar zijn er wellicht in de gemeente, die zouden kunnen zeggen: *ik heb u in de drie en twintig jaar geen drie en twintig maal gehoord*. Ja wij hebben er wel gezien, die zulke wederhorigen waren, dat als wij onverwacht kwamen, wanneer zij een ánder meenden te zullen horen, op het zien van ons weer de kerk uit gingen. Ja, wij hebben er wel gekend, die zeiden: Ik hoor niemand zo ongraag als hem, hij heeft hier al veel te lang gestaan! Ja, als zij van ons hoorden, waren zij verklikkers, leugenaars, lasteraars; ja menigeen zei. Ik wil hem zélf niet horen, noch toelaten dat de mijnen hem horen.
Hoe velen in de gemeente, zijn daarom gedrukt. En dat vertellen zij nog als een heldenfeit, om zich aangenaam te maken bij anderen! Hebt u schuld? Vernedert u. Onze tijd is wellicht nog maar kort. Hebt u geen lust om óns te horen? Hoort dan onze medebroeders. Wij wensen u daar hartelijk zegen onder; en dat zij dan maar het middel mogen zijn tot uw bekering. Maar weet dit, dat zolang wij leven, gij ons doet zuchten, het welk u niet nut zal zijn. Het zal u niet ten voordeel zijn, als wij in de dag des oordeels uw tegengetuige zullen moeten wezen! Hoe zult gij het maken? Krijgt ge in uw leven Predikanten, welke diezelfde stof niet spreken, het zullen slechte Predikanten zijn. Maar als ik en mijns gelijken in de eeuwigheid zullen zijn, dan zult gij er misschien nog om schreeuwen. Hebben wij dat al niet meer gezien, dat als getrouw Leraars beginnen te vervelen, dat God in Zijn toorn hen wegneemt, en trouwelozen in hun plaats laat komen? En dan zitten ze te zuchten, dan zegt elk: ach, onze Profeten zijn weg!
Wat hebt u toch tégen de bekering, waarop uw getrouw Leraren zo aandringen! De bekering is immers zo betamelijk, zo noodzakelijk en zo nuttig! Ja daar zijn er zoveel vóór de bekering. Weet gij wie er vóór is?
God is er vóór, de engelen zijn er vóór, Gods getrouw dienstknechten zijn er vóór, de vromen zijn er vóór. –
Maar wie zijn er tégen? Niemand dan de duivel, de losse wereld en het eigen verdorven hart!
Wij bidden u: hoort toch, het is nog niet te laat! Of zouden wij moeten zegen: Zij zijn tot op deze dag nog niet verbrijzeld van harte, gelijk, er staat Jer. 44: 10. Dat was onze vierde biddag predicatie, die wij, in deze kerk gedaan hebben. Of zou ik, als ik thuis kom, moeten zeggen: *Heere, ik heb al wederom in Uw Naam tot hen gesproken, maar zij hebben niet willen horen? G*od zal dan u óók niet horen, op uw doodsbed, en in het oordeel. En zal het dan wel met u zijn, als het u zo duur zal staan, dat gij in eeuwigheid ook niet gehoord zult worden?
Wij zeiden, dat het merendeel niet gehoord heeft, maar dat er evenwel een ánder deel was, dat wel gehoord heeft. Ach, wat zijt gij gelukkig! Wij zeggen: velen zijn er, die gehoord hebben. Velen zijn daarvan ontslapen, en sommigen daarvan zijn nog in

leven; sommigen daarvan zijn ons bekend, en sommigen onbekend. Daar zijn er sommigen van, die in overtuiging leven, bij wie God het licht nog zal doen doorbreken.
U zult zeggen: hoe weet u dat, dat er sommigen zijn, die gehoord hebben? Wel, dat is in geen hoek geschied; wij weten het aan uw zuchten, aan uw neerslachtig en verslagen voor u temeer zien, aan uw tranen, aan uw hemels spreken, aan uw afkomen van de brede weg, aan uw overkomen op de goede weg, aan het dragen van uw kruisje, en alles te willen uitstaan wat er uit te staan is voor God en Zijn zaak; uw spraak maakt u bekend.
Wij weten het aan uw liefde en achting voor God en voor Zijn volk. Aan uw blijdschap als er trouw Predikanten kwamen, aan uw droefheid als die weggingen. Aan uw danken als God die spaarde! aan uw beven en sidderen, als gij vreesde dat God hen zou wegnemen, en aan dat roepen: Wij kunnen het gemis niet dragen, daar zijn nog zogende schaapjes en zwakke lammetjes! - Aan uw bestormen van de hemel, en aan dat zeggen, als zij beroepen werden: ach! vertrek toch niet; en daaraan, dat gij zo blij waart, als u hen van Godswege hoorde spreken! –
Gelooft gij dat ook niet, dat dit gewisse blijken zijn? U zou tegen mij en mijns gelijken wel zeggen wat Cornelius zei: *Gij hebt wél gedaan, dat gij hier gekomen zijt, en wij zijn hier allen bijeen, om te horen, wat gij van Godswege tot ons spreken zult.* Hand. 10 : 33. Dat was onze eerste predicatie hier in de oude kerk, en het heugt ons nog van hen, die nu al ontslapen zijn, als wij van de stoel kwamen, met welke hartelijke handdruk Ze zeiden: *Gij hebt wélgedaan, dat gij tot ons gekomen zijt.* Tevoren waren wij elkaar onbekend, de gemeente ons, en wij de gemeente, maar nu niet meer. God heeft ons gebruikt als een werktuig tot bekering van sommigen, en tot opbouw van anderen.
Geliefden! die mij heden hoort: ik wenste, dat God ons állen bekeren wilde, dat durf ik voor de Alwetende zeggen. Ik hoop, dat ik en mijn medebroeders nog zullen zien dat God onder u werkt. En ik verzoek u ook een paar dingen.

Ten eerste. Draagt mij ook in mijn zwakheid. Ik heb mijn zwakheden naar het lichaam aan deze plaats gekregen. Kan ik naar de zieken zoveel niet gaan, en mijn huisbezoeken voor het Avondmaal zo goed niet waarnemen, verdraagt het wat van mij. Zach. 13: 6 wordt er gevraagd: Wat zijn deze wonden in uw handen? En daarop wordt geantwoord: *Het zijn de wonden, waarmee ik geslagen ben in het huis mijner liefhebbers.* Als gij ook mij zou vragen: Wat hebt u voor zwakheden? Ik zou moeten antwoorden: ik heb die gekregen in het huis onzes Gods. Maar daarom zullen wij niet vertragen. Dat is nooit in ons hart geweest.

Ten tweede. Verzoek ik u: bidt ook soms eens voor mij; Hij zal het horen. Hoe dikwijls heeft God uw huisgebed wel verhoord? Hij slaat daar ook acht op, als gij voor een Predikant bidt; wij zullen het ook voor u doen.

Ten derde. Acht al uw Leraren hoog, die voor de Heere werken; houdt zulken alle in waarde. Wie onderscheidt ons! Kan ik geen twee talenten krijg, als God er mij dan maar één beliefde te geven. De minste Leraar, die daar is, noemt God een engel. De minste droppel geeft toch vocht, de minste ster geeft haar licht. Houdt hen dan in waarde om huns werks wil. Denkt, dat een Predikant zowel ontferming moet hebben, als ieder ander. Laat ons elkanders zwakheden dragen, maar laat ons elkaar daarom niet stijven in het kwade.

Nu moeten wij God danken:

1. Dat Hij ons hier gezonden èn gehouden heeft tot op deze dag toe.
2. Wij moeten. de Heere openlijk danken, dat Hij onze dienst aan de Godvruchtigen in deze gemeente aangenaam gemaakt heeft. Wij bekennen en erkennen het openlijk, dat ons éne talentje (óf twee,- wij willen het niet verkleinen) niet ongezegend is geweest. *Doch wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid der kracht zij Godes.* 2 Cor. 4: 7. Dát was onze eerste tekst op onze eerste plaats, en daarvan heeft God ons al van den beginne een indruk gegeven.
3. Wij danken God hartelijk, dat Hij ons nog lust geeft, om Hem en u ten dienst te staan, zo lang het Hem belieft. Hoe gezegend zou het zijn, dat, als wij ontslapen zullen zijn, wij elkaar dan mochten ontmoeten voor Zijn troon!
4. Wij danken God ook, dat Hij ons nooit verlegen gelaten heeft in al wat ons is wedervaren. Hoe menigmaal zijn wij in ongelegenheid geweest? God heeft ons zeker wel honderdmaal gered, zodat wij tot roem van Zijn genade, wel eens konden zingen dat zoete versje uit de 74e rijmPsalm.

Gij zijt toch mijn Koning van ouden tijd,
Die mij wilt en openlijk kunt bewaren.
Als mij zware nood hier is wedervaren;
Gij hebt mij duizendmaal daarvan bevrijd.

Wij bidden hartgrondig, dat God ons verschonen wil in al ons gebrek, en naar Zijn grote goedertierenheid verzoening doe over onze ongerechtigheden. Wij geven ons aan God over. Doet gij het ook zo. Geeft u aan God over, en aan de dienaren, die u steeds maar weer zoeken te bewerken, om u naar God toe te brengen.
Ik bid, dat het God moge behagen, als Hij tot mij en mijn medebroeders zegt: *Gaat henen, rust in uw lot*, - om dan óók tot ons te zeggen: W*él, gij goede en getrouw dienstknecht, ga in, in de vreugde uws Heeren.*
En dat Hij dan óók tot u moge zeggen: *Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging der wereld.* AMEN.

ACHTSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 55: 6.

OP HET AVONDMAAL.

Zoekt de HEERE, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.

Wij lezen Lukas 19: 10: *De Zoon des mensen is gekomen, om te zoeken en zalig te maken, dat verloren was.*
Een mens is van nature een verloren schepsel. Door de zonde zijn wij állen vervreemd van God onze Maker. Wij zijn van de Heere weggelopen, gelijk een zoon wegloopt van zijn vader, en gelijk een schaap, dat uit de kudde wegloopt van zijn herder, en zo gaat dwalen. En wij moeten voor eeuwig verloren gaan, als Gods genade ons niet wedervindt. Dat God ons laat zoeken, dat geeft te kennen:
Ten eerste. Dat er onder de verloren hoop nog uitverkorenen zijn. Het vaste fundament Gods staat, de Heere kent degenen die de Zijnen zijn, 2 Tim. 2: 19.
Ten tweede. Dat God ons laat zoeken, dat geeft te kennen, dat Hij lankmoedig en genadig is; Hij verdraagt ons nog jaar en dag: dertig, veertig of vijftig jaar. De één in zijn onkunde, en de ánder in zijn moedwil.
Ten derde. Geeft het te kennen, dat God de middelen der genade brengt, waar die verlorenen zijn, óf Hij brengt die verlorenen, waar de middelen zijn, al ware het in het oosten of westen, of in een andere hoek van de wereld, - de Heere roept: *Adam! waar zijt Gij? E*lia! wat maakt gij hier? Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij? Dát roept God onder die verloren hoop.
Ten vierde. Gods zoeken heeft een krachtige uitwerking: Hij buigt de wil, Hij breekt hun harten, Hij doet hen hun verlies zwaar wegen op hun hart; het zoeken van God heeft tot gevolg dat de verlorenen óók gaan zoeken. Gods zoeken heeft daarbij evenwel de voorrang: *Ik heb ge uitverkoren, zegt God, maar gij hebt Mij niet uitverkoren*. Joh. 15: 16. *Ik heb u éérst lief gehad, maar gij hebt Mij niet eerst lief gehad*. 1 Joh. 4: 19.
Gods zoeken eindigt in het zoeken van de verloren mens. Ps. 27: 8 staat: Gij zegt: zoekt Mijn aangezicht. Ik zoek Uw aangezicht, o Heere! Als de Heere zegt: komt herwaarts, dan zijn hun aangezichten naar de Heere gekeerd.

Zulke dingen zult u in ons hoofdstuk vinden. De Heere sprak de verlorenen hier aan: o, alle gij dorstigen, komt tot de wateren! Jood of heiden, daar is geen heil te vinden dan bij Mij! Gij Jood, gij zoekt het in de schaduwen, maar gij weegt uw geld uit voor hetgeen geen brood is. En gij, heiden, gij zoekt het in uw afgodendienst, maar gij weegt óók uw geld uit voor hetgeen geen brood is. En gij, Jood én heiden samen, wie gij wezen moogt, steekt uw hoofd eens op: hoort aandachtig naar Mij, hoort, en uw ziel zal leven, - zij zal geestelijk leven, zij zal vrolijk leven, zij zal eeuwig en zalig leven.
Zo gij hoort, Jood én heiden, denkt niet, als gij naar Mij hoort, dat gij tegen God zult zondigen, of dat gij een verkeerde zou aannemen, - nee, Ik zal een eeuwig verbond met u maken, en u geven de gewisse weldadigheden Davids.
Denkt niet, dat u zult mistasten, als gij Mij gehoor geeft, - nee, Ik ben het, die God gesteld heeft tot een Vorst en Gebieder der volken. Daarin lag een heimelijk verwijt, dat de Joden de Heere zouden verwerpen, en dat Hij de heidenen roepen zou.
Men zou zeggen: *dat volk kent de Heere niet.* Dat is waar; maar God zou zó werken, dat zij zouden komen aanlopen, om des Heeren huns Gods wil, om des heiligen Israëls wil. Nu komt God, en Hij grijpt de Joden nog eens in hun harten, en Hij zegt: zult gij

de heidenen u zien vóórgaan? Hebt u dan geen deel meer aan David; gij zijt toch immers de beminden om der vaderen wil! En heidenen, vloeit gij ook toe, - het getal is nog te klein. Hoort: *zoekt de HEERE, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.* Dát is onze tegenwoordige stof, maar deze stof zou te veel zijn in eens, en daarom zullen wij nu maar het eerste gedeelte bekijken: ***zoekt de HEERE, terwijl Hij te vinden is.*** En als het God belieft, zullen wij op zo'n tijd als deze is, het tweede deel voorstellen.

I. Zullen wij bezien de personen, die aangesproken en tot zoeken van de Heere opgewekt worden.
II. Het zwaar verlies, dat ze geleden hadden, zij hadden de Heere verloren.
III. Met zoeken *zouden zij de Heere wederkrijgen.*
IV. De belofte Gods: *gij zult vinden.*
V. Gods wil, dat het zoeken tijdig zal zijn, nú, *terwijl Hij te vinden is.*
VI. Voor het laatste, dat er een heimelijke bedreiging in lag, als gij de tijd verzuimt, dan zult u later wel willen zoeken, *maar u zult niet vinden.*

I. Wat het eerste aangaat, daarin moeten wij zien de personen, die hier aangesproken worden. Wie worden hier aangesproken?
Ten eerste. De Joden, die in de tijd van de Profeet leefden. U moet niet denken, dat de Profeet zijn volk altijd over het hoofd zag; hij wist wel, wat kwaad land en volk boven het hoofd hing. De zonde ligt aan de deur. Daarom, zoekt de Rechter, eer het oordeel uitgegoten wordt!
Ten tweede. De Geest van God beoogt hier wellicht de Joodse natie aan het eind van de zeventig jaren in Babel, Daniël. 9: 3. Ik stelde mijn aangezicht tot God de Heere om Hem te zoeken met gebed en smeking, met vasten en zak en as.
Ten derde. De Profeet beoogt wellicht de Joden bij de komst van Christus, als Hij daar komt om de verloren schapen van het huis Israëls te zoeken. Komt, Joden, wil hij dan zeggen, zoekt gij nu de Heere terwijl Hij bij u is.
Ten vierde. Worden hier wellicht beoogd de Joden in de tijd der Apostelen, nadat de Geest was uitgegoten, en er zo vele duizenden Joden de bekering verkregen hadden.
Ten vijfde. Het kan ook zijn, dat hier aangesproken worden de heidenen, onder welke God Zich een Naam verwekken zou, die zo zouden komen lopen tot de ware kerk: Wekt uw buren mede op; het getal is nog zo klein, daar moeten er toch meer zijn, die komen om de Heere te zoeken, dan zo'n handje vol: laat het Evangelie doorbreken.
Wij nemen dit alles bijeen, en u zult ons moeten toestemmen, dat er, zolang als het vindenstijd is, een zoeken plaats heeft: u zult ons moeten toestemmen, of het in het Oude of in het Nieuw Testament is, dat de verlorenen de Heere moeten zoeken, terwijl het vindenstijd is.

II. ***Ons tweede stuk is: dat groot verlies dat de zondaar ondergaan heeft, hij is kwijt een parel van grote waarde, die schat in de akker.***
Ten eerste. U kunt geen verlies bevatten, of u moet begrijpen dat men tevoren iets bezeten heeft. Zo was het voor de val; God en de mens waren samen verenigd in een gemeenzaam en liefelijk verkeer. Dat zalig deel, GOD, dáár had de mens toen gemeenschap aan, Gen. 1.
2. Dan moet gij er bij gaan denken, hoe hij het kwijt geworden is. Hoe zijn wij het kwijt geworden? Door de zonde: des duivels oog was boos; hij verzocht, hij verleidde, - en dáár raakte de kroon van des mensen hoofd af, zowel als van de duivelen.
3. Daar verloor hij het beeld van God; hij verloor de zegen, hij verloor de hemel, hij

verloor de aarde; hij verloor zijn ziel èn zijn lichaam, en al wat hij bezat; ja, hij kwam onder de toorn van God, onder de vloek der wet, en onder de macht en onder de wrede heerschappij van de duivel en van de zonde, - en hij moet naar de hel, om eeuwig de straf te dragen.
4. Het geeft te kennen, dat God de zaken daarheen gestuurd heeft, en in Zijn raadsbesluit het zó geleid heeft, die ongelukkigen terecht te doen komen in de Heere Jezus Christus, de Losser, de Borg, de Goël, de Zaligmaker. Ik bied Mij weer aan in de Heere Jezus Christus, zegt God, Ik kan u niet genadig zijn, dan in Hem: en u kunt in het gericht voor Mij niet bestaan dan alleen in Hem. Hij is u volstrekt nodig: Hij is uw Sterkte, die u moet aangrijpen, zo gij tot God zult willen en zult kunnen komen.

III. ***Nu komt die zalige Heere bekend maken, wát wij doen moeten: Wat eist nu de Heere? D***at is ons derde stuk, zoekt de HEERE.
Wat is zoeken? Dat is bezig te zijn in de middelen te gebruiken om het verlorene terug te krijgen, het koste wat het koste, u moet het weer terug hebben, wat gij verloren hebt.
Daar is een zoeken van de Heere dat lichamelijk is, en daar is een zoeken dat geestelijk is.

A. Daar is een lichamelijk zoeken van de Heere. De ouders van de Zaligmaker zeiden: W*ij hebben U met angst gezocht.* De schare zocht Hem, en zij vonden Hem te Kapernaüm, Joh. 6: 24. Maar dat zoeken werd hier zo niet beoogd: zo kan men zoeken, en niet zoeken, dat zoeken kan niet altijd plaats hebben: De armen hebt u altijd met u; maar de Heere niet.

B. Daar is ten tweede een geestelijk zoeken.
Ten eerste. Daardoor wordt verstaan het bidden, Matth. 7: 7. *Bidt, en u zult ontvangen. Zoekt, en gij zult vinden.* Zo zegt ook Daniël, kap. 9: 3. Ik stelde mijn aangezicht tot God de Heere om Hem te zoeken met gebeden en smekingen. Van Paulus staat er Hand. 9: 11. Zie, hij bidt. - U zult uw leven lang geen zoeker vinden of hij zal een bidder zijn.
Ten tweede. Het zoeken is een daad; of een werkzaamheid van de ziel, die niet rusten kan vóórdat ze genade in de ogen des Heeren gevonden heeft, Jesaja 26: 9. *Met mijn ziel heb ik U begeerd in de nacht, en met mijn geest, die in het binnenste van mij is, zal ik U vroeg zoeken*. Daar is zo een algehele werkzaamheid in het zoeken van de Heere.

U zult zeggen: verklaar mij dan eens, waar dit zoeken in bestaat:
1. De zoekende ziel krijgt een bewustzijn van haar verlies. Een zondaar kent zijn verlies niet; hij wil het ook niet weten; hij hoort er niet graag van. Maar die de Heere zoeken, die zeggen: o, ik heb daar zo'n diep besef van, dat ik buiten God ben. Zij horen het ook graag, dat het hun gezegd wordt: zo een neemt het niet kwalijk als hem iemand zegt, dat hij een verlorene is.
2. Een zoekende heeft er zo'n smartelijk gevoel over, zelfs Job had geen smartelijker gevoel over het verlies van al zijn goed als hij: geen Laban over het stelen van zijn goden; geen Israëliet over het wegvoeren van de Ark. Ze zeiden: de eer is gevankelijk weggevoerd! Zo een verlorene kan niets troosten noch verblijden zolang hij niet gevonden heeft: Mijn ziel weigert getroost te worden, zeggen ze. Alles wat in de wereld is kan hen niet vermaken. Zij hijgen met hun borst! Hun ogen druipen tot God, en zij zeggen: ik was beter niet geboren, dan dat ik de Heere niet zou mogen vinden!
3. Zult ge ze vinden met zoveel angst en kommer ik kan nergens rusten, zegt zo een;

hij maalt daarover met zijn gedachten. Ik ben zo beangst, zegt hij, of ik dat geluk wel ooit zal smaken, dat de snoeren mij in een liefelijke plaats zullen vallen. Zij drukken hun kommer uit met zuchten, met schreien en met spreken, gelijk iemand, die iets zéér kostbaars verloren heeft.
4. Zo een voedt evenwel nog een heimelijke hoop: ik kan het nog niet opgeven. Ik kán nog niet geloven, zegt hij, dat ik niet vinden zal. Dat mogen dan zij doen, die de zonde tegen de Heilige Geest begaan hebben, en de duivelen, en de verdoemden; maar ik niet.

Waarom wilt ge u zo kwellen,
En beroerd zijn, o ziel mijn? –

Zij geven het in des Heeren hand.

5. Bestaat het daarin, dat ze zonder uitstel, voornemen en bedenken álle middelen in het werk te stellen. U zult ze vinden biddend en lezend, gelijk de kamerling: hij las de Schrift. U zult ze zien zichzelf onderzoekend, en zij spreken met vromen en vragen hen: hebt u genade? Hoe kreeg u ze? Wat ondervindt u daarbij zoal? Hoe zult u ze vinden onder en vóór het Avondmaal? In belijdenis van hun zonden. Zij stellen álle middelen in het werk, die ze maar kunnen.
6. Zo een zoeker zult gij uw leven lang niet kunnen stuiten. Hinder weerhoudt mij toch niet, zeggen ze; u zult mij het zoeken toch niet beletten. Al valt gij mij tegen. Al is het u leed. Al moet ik er álles voor uitstaan, het zal mij niet stuiten. Doe mij geen moeite aan. Al stond heel de wereld tegen hen op, zij blijven volharden tot het einde toe.
7. Zij zijn onvermoeid in het zoeken, en zij slaan nauwlettend acht op hun gestalten, op hun bewerkingen en bewegingen, of er niet ergens een klein tekentje is, naar het woord, dat ze gevonden hebben, Ps. 85: 9. *Ik zal horen wat de Heere spreken zal*. Benhadads knechten namen ook zo naarstig waar, of Achab van hun koning sprak.
8. Voor het laatst. Als zij vinden, dan krijgen ze hun begeerte. Dan zien ze dat de Heere hen ontmoet, hoe blij zijn zij dan! Dan is het: *ik vond Hém, die mijn ziel liefheeft*, Hoogl. 3: 4. Maar niets is hun smartelijker, dan dat ze moeten zeggen: Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet. Niets is hun vrolijker, dan dat ze kunnen zeggen: *toen ik een weinig van Hem weggegaan was, vond ik Hem, die mijn ziel liefheeft.*

IV. ***De Heere heeft tot de huize Jacobs nooit gezegd: zoek Mij tevergeefs***. En al wie zó zijn hart gericht heeft om God te zoeken, al is het niet naar de reinheid des heiligdoms, daar zal vinden op volgen. Dat is nu ons vierde stuk, waarin wij willen zien, wat dat vinden is?

Ten eerste. Die zoekers vinden, die in het zoeken zó gesterkt worden, dat het zoeken hun niet gaat vervelen en verdrieten, maar hun een lieve en waardige gestalte is: Het zoeken zelf is hun aangenaam, en al vonden ze niet, zij zullen evenwel álles doen wat ze kunnen. Dat is reeds vinden, als God zó Zijn goedkeuring op het zoeken geeft: gij doet naar Mijn bevel, zegt God; het is goed dat het in uw hart opgekomen is. Ik heb er genoegen in.

Ten tweede. Dát is vinden, als de Heere zulke levendige bevatting en zulke innige moed geeft, dat op dat zoeken het vinden volgen zal: Mijn goedheid gedoogt dat niet, dat iemand met tranen naar Mij vragen zou, zegt de Heere, en dat zo'n schepseltje Mij niet vinden zou. Heb goede moed, zegt God, - niet met een hoorbare spraak uit de hemel, maar door het Woord en door de innige bewerking des Geestes: de beloften liggen er, dat langs deze weg gevonden zal worden, en buiten die weg zal niemand vinden.

Ten derde. Dát is vinden, als God de Heere klare en levendige tekenen in Zijn Woord stelt van zulke zaken, die niet feilen zullen, en Hij brengt dan uw hart bij dat Woord, en Hij doet u God vertegenwoordigen, die u aanspreekt en zegt: Wat denkt gij van die tekenen? Kunt u het wel ontkennen: kunt u nu nog wel zeggen, dat zulks niet waar is? Is u dát Woord niet dierbaar? Hebt u er geen achting voor? Wilt u niet graag voor Mijn aangezicht leven? Bent u niet ziek naar Mij? Dát is vinden, als God u zó vastzet. Hij vraagt u, en gij durft en kunt het niet loochenen. *Ik geef het gewonnen*, zegt gij.

Ten vierde. Dát is vinden, dat God daarop een innig gemeenzaam verkeer houdt: Hij troost, Hij kust, Hij troetelt, Hij omhelst de ziel. Hij spreekt van vrede; het is het suizen van een zachte stilte: Hij verzekert. Hij geeft het Onderpand des Geestes, ja voorwaar, dát is vinden.

Ten vijfde. Dat is vinden, als de ziel wederkeert met zulke ruimte en sterkte, en blijdschap, en zulke nederigheid, en liefde: zij smelt in dankbaarheid, dat haar snoeren in die liefelijke plaats gevallen zijn.

Ten zesde. Dat is vinden, als op dat alles volgt een grote sterkte; het hart wordt met die genade gesterkt. Dan kunnen zij wel een storm uitstaan. Ik zal het mij niet meer laten betwisten, zeggen ze. Ik weet, in Wie ik geloofd heb. Ik vermag alle dingen door Christus, die mij kracht geeft. Dat is al enigszins weder te keren tot de volmaakte staat. Zij komen weder tot hun oude Heere, tot hun oude liefde. De band tussen God en de ziel, die door de zonde was losgeraakt, wordt weer vastgemaakt.

V. ***Nu ons vijfde stuk, het zoeken moet tijdig zijn: terwijl Hij te vinden is.***

Daar liggen zulke schone dingen in dat woord. Doet het tijdig, wil het zeggen, niet als de markt van vrije genade voorbij en gesloten is; niet als gij in de hel zou liggen. Daar is een aangename tijd, een dag van zaligheid, het heden, het uur van genade, een bekwame tijd, een vindenstijd. Hier moet de verstandige tijd en wijze weten. Hierin moeten de kraan, de zwaluw, ooievaar en tortelduif ons niet beschamen. Die nemen de tijd hunner aankomst waar. Een landman, een reiziger en een soldaat weten de tijd waar te nemen. Wanneer is dan die tijd? Let er op:

Ten eerste. Dán als de zware oordelen, die over een land gedreigd worden, nog niet uitgegoten worden: *O Jeruzalem! Jeruzalem! Het is tijd! bedenk nog in deze uw dag, wat tot uw vrede dient; maar nu is het voor uw ogen verborgen!* Gen. 6: 3 kregen zij honderd en twintig jaar tijd. Ik heb u tijd gegeven, zegt God, om u te bekeren, eer Ik de lichamelijke en geestelijke oordelen over ge uitstort.

Ten tweede. Dán is het vindenstijd, als gij zo'n tijd beleeft waarvan de Profeten zeiden, dat de aarde vol kennis des Heeren zou zijn, en dat ze allen van de Heere geleerd zouden zijn.

Ten derde. Dan is het vindenstijd, als de kandelaar nog aan uw plaats staat, en de zuivere bediening van het Woord. Als God daarmede nog niet weggaat; maar dat u zo'n grote zaligheid nog verkondigd wordt. Hebr. 2: 3. Hoe zullen wij ontvlieden, indien wij op zo grote zaligheid geen acht nemen?

Ten vierde. Dán is het vindenstijd, als God grote mannen in uw kerk zendt, die een tong der geleerden hebben. Die verstand hebben om zielen te vangen. Die hun zielen aan de Heere hebben overgegeven. Die trouw zijn. Die door hun grote talenten en gaven ingang vinden, en ieder die hen hoort zoeken uit het vuur te rukken.

Ten vijfde. Dán is het vindenstijd, als anderen, die even zo zondig zijn als gij, bekeerd worden, die aan uw zijde zitten. Als men u zegt: *Deze en die is in Sion geboren.* Het pijltje kan u dan toch ook treffen.

Ten zesde. Dán is het vindenstijd, als anderen onder vele beroeringen,

overtuigingen, prikkelen en benauwdheden leven, en gijlieden niet. Die hier onder ons leven, het kán niet zijn, dat gij nooit geen prikkels zou hebben: het is u soms zo bang van binnen, dat gij zoveel hebt als gij houden kunt.

Ten zevende. Dan is het vindenstijd, als God u nog laat leven, als hij de boom nog wat laat staan, opdat gij Hem zou komen zoeken. U moet het vóór uw dood doen, eer de boom gekapt wordt. Anders zult gij het nooit doen; want na de dood zou u te vergeefs zoeken.

Ten achtste. Voor het laatst: dán is het vindenstijd, als uw uitstelbrief nog duurt; God snijdt anderen voor uw ogen af, en Hij werpt ze in het graf, en in de hel; of Hij neemt ze in de hemel, en Zijn lankmoedigheid blijft nog voortduren over u. Dan moet Gods goedertierenheid u tot bekering leiden, Rom. 2: 4.

VI. ***Nu hebben wij ons laatste stuk, en dat is de heimelijke bedreiging.***
U moet schrikken, als gij er om denkt, dat God zou zeggen: gij onachtzame, komt gij niet? Zult u de tijd laten voorbijgaan? Er zijn maar twaalf uren in de dag. De tijd loopt ras; hij staat niet stil. Er zijn maar weinig jaren, weken, dagen en uren meer voor u over. Daar zijn maar weinig zandjes in de zandloper voor u overgebleven.
Wel Jood! Wel heiden! - Jood! uw land zal u woest gelaten worden! Uw tafel zal u worden tot een strik en tot een val. En heiden! wilt u niet, het zal u niet beter gaan dan Jeruzalem; het zal u dan tot verharding zijn, en des duivels dienst zal gepleegd worden, daar waar nu het Evangelie gepredikt wordt; wilt u op zulke harde voorwaarden het zoeken laten? - wel, laat het dan; maar Ik betuig u: het zal u bitter zijn. U zult zo in de hel vallen; en daar zal geen tijd meer zijn, om de Heere te zoeken, maar u zult eeuwig van God verstoten moeten blijven!

Toepassing
Dat zijn de zes stukken, en als gij aandachtig geweest zijt, zo moet het woord u geweest zijn als een scherp zwaard, als prikkelen en nagels, diep ingeslagen. Ach! dat de Heere ze maar diep ingeslagen had! Het is zeldzaam als God gevonden wordt van die naar Hem niet vragen: dat heeft plaats als God een kerk eerst plant.
Wij zeggen mede, verbeeldt u dat God het tegen u zei: *Zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is.* Wat drijft u, dat gij naar wat ánders zoekt? Zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is. Wie is daar alzo vóór, dat u de Heere zoeken zou? God is er vóór. God Zelf heeft het u gelast. De Heere Jezus zegt: Wendt u naar Mij toe en wordt behouden. De Geest van God is er vóór, die prikkelt er u toe. Uw consciëntie zegt het ook, dat gij de Heere moet zoeken. Alle Gods knechten zeggen: *Zoekt de Heere en leeft, want waarom wilt u sterven*? De engelen zijn er vóór: daar zal blijdschap over u in de hemel zijn, als gij de Heere zoekt. Al de vromen, als gij het doet, zullen u met veel liefde ontvangen.
Maar wie is er tégen?
De duivel. Die zegt: zoekt toch niet! Onze boze natuur, ons vlees, en uw zondig afradend gezelschap, zijn er tegen. Wie moet het nu bij u winnen: die vóór, of die tégen het zoeken van de Heere zijn? Is het niet die daar vóór zijn? Wij bidden u, zoekt de Heere. Uw boze hart is er wel tégen; maar dat moet gebroken worden. Zult gij het Evangelie nog lang hebben? En áls het nog lang bleef, zult u er dan binnenkort niet door de dood van afgenomen worden? Wilt u de Heere niet zoeken?
U kunt het dan op deze harde voorwaarden laten:

Ten eerste. Dan zult gij uw ganse leven geen deel aan God hebben, aan die hoofdbelofte: *Ik, God, ben uw God*, Ps. 50 : 7. U zult dan uw ganse leven geen deel

aan Christus, noch aan Zijn verdiensten, noch aan Zijn liefde, noch aan Zijn voorbede hebben. U zult uw leven lang geen deel aan God de Heilige Geest, noch aan Zijn bewerkingen hebben, noch aan enige beloften Gods in geheel de Bijbel; ja u zult uw leven lang geen hoop hebben om zalig te worden.

Ten tweede. Kan er dat alles door, en wilt u evenwel de Heere niet zoeken? Dan moeten wij de voorwaarden nog verzwaren. U zult dán part en deel hebben aan al de vloeken. Daar zult gij eeuwig onder moeten blijven; en u zult eindelijk moeten dalen in dat rijk des duivels, hetzij gij zorgeloos of wanhopend daarnaar toe gaat.

Ten derde. Kan er dat ook alles door, en wilt u de Heere nog niet zoeken? Laat het dan op deze derde voorwaarde: als gij sterft, u zult uw ogen in het verderf opheffen, bij al de verdoemden, waar de rook van hun pijniging opgaat van eeuwigheid tot eeuwigheid! Waar de worm niet sterft; waarvan God zegt: *Zwijg van deze, zij waren niet om Mijn Naam te vermelden!* - waarvan God zegt: het zal Tyrus en Sidon verdraaglijker zijn dan henlieden in de dag des oordeels.

Ten vierde. Kan er dat ook alles door, dan moeten wij het nóg wat verzwaren met een vierde voorwaarde, te weten: dat gij in de eeuwige rampzaligheid zult wezen met die zwaarmoedige en verschrikkelijke bezigheid om uzelf te vervloeken. Bij al de duivelen en verdoemden zult u ondervinden dat niemand u beklaagt. U zult ondervinden, dat er voor u in eeuwigheid geen tijd van vinden meer zal zijn. U zult nog zoeken in te gaan; maar God zal zeggen: *drijft ze van Mij!* Daar zult gij zeggen: ach, lieve Heere! Had ik naar Uw raad gehoord! Had ik met de vromen verkeerd! Had ik mijn knieën voor God gebogen! Had ik mezelf onderzocht! Had ik toch dát gedaan wat tot mijn vrede diende! En dat zult u vruchteloos wensen tot in alle eeuwigheid!

Daar zult gij dan eeuwig bedenken, wat u had kunnen gebeuren; onder welke bediening gij geleefd hebt; welke nepen gij onderdrukt hebt; en zeggen: grote God, had ik die indruk laten doorwerken; het was mij wijsheid geweest; o nu moet ik verloren gaan door mijn eigen luiheids schuld!

Wilt u nu nóg de Heere niet zoeken terwijl Hij te vinden is? Wij hebben u gewaarschuwd; uw bloed zij op uw hoofd.

Maar anderen zullen mogelijk zeggen: *ik zoek de Heere*.

Dat wensen wij u toe, maar welke zijn dan uw blijken? Willen wij u de blijken geven dat gij de Heere niet zoekt?

Ten eerste. Als gij de waarheid wilt zeggen, dan zult u moeten belijden: ik zoek niemand minder dan God; maar een oprecht zoeker zoekt niemand méér dan God. Het jaar is bijna ten einde, maar wat hebt u in dit ganse jaar gedaan om de Heere te zoeken?

Ten tweede. Gij hebt geen gevoel van uw verlies. Als gij een stuk geld verloren had, u zou nog meer in onrust zijn dan ruit Was het waar, dat gij de Heere zocht, - men zou u niet ontmoeten, of u zou ervan spreken.

Ten derde. Gij zoekt zonder hart. Als gij bidt, of leest, of ter kerk gaat, of aan het Avondmaal, - waar is uw hart? Men kan het wel zien, dat gij harteloos zoekt, evenals iemand, die zijn buurmans goed of geld zoekt, zo zoekt gij ook als naar dingen, die uzelf niet aangaan.

Ten vierde. Gij zoekt met een verdeeld hart. Als u aan het Avondmaal zit, u schijnt te zoeken, maar zodra zijt gij daar niet vandaan, of u gaat weer tot uw vorig zondig verkeer; u wilt twee heren dienen, en u dient er alzo geen één.

Ten vijfde. O, als gij eer en staat, of andere wereldse goederen zoekt, hoe blaakt gij dan in ijver, al was het met verwaarlozing van uw ziel! Maar als gij naar God en

Christus zoekt, hoe koud en hoe flauw en hoe traag zijt gij dan!
Ten zesde. Gij hebt nog dat, dat gij soms bekennen moet, dat gij in die staat niet zalig kunt worden; maar gij denkt dat gij nog tijd genoeg hebt om de Heere te zoeken, en gij stelt het uit tot de oude of zieke dag. Een oude dag zult gij mogelijk niet eens beleven; en op het ziekbed zult gij misschien gelaten zijn als een stok en een blok; of niet bij uw verstand zijn, of bedwelmd zijn; of het zal u misschien vanwege de pijn vervelen, dat anderen voor u de Heere zoeken. En krijgt gij al een oude dag, dan zal het misschien geen vindenstijd voor u zijn.

Laat u dan bewegen om de Heere te zoeken: u zult het u nooit beklagen U zult het doen op zulke schone voorwaarden. Als gij de Heere zoekt, het is op voorwaarde van te vinden; op die voorwaarde van de Heere tot uw God te hebben. Al de beloften Gods zullen voor n zijn: vergeving van uw misdaden, vrede, kalmte, blijdschap. U zult eeuwig in de hemel zijn, als anderen zullen schreeuw van weedom des harten. U zult aan de rechterhand staan in het oordeel, als anderen aan de linkerhand gesteld zullen worden.
Wij zullen nu nog enige tekenen geven van die de Heere zoeken.
Ten eerste. Daar is hun voor de Heere niets te veel van alles, dat Hij eist en gebiedt, als er maar vinden op beloofd wordt: zij kruipen als een worm voor God, en zij vragen het aan anderen, hoe zij gevonden hebben?
Ten tweede. O, zij zijn met zoveel angsten en bekommeringen bezet. Zij treuren zo, en zeggen: de zaak is zo groot, God is zo vrijmachtig, en ik ben zo gering.
Ten derde, zeggen ze: o God, bewaar mij voor zelfbedrog; moet ik verloren gaan, doe het mij dan zien; laat mij met geen leugen in mijn rechterhand verloren gaan, laat ik mij de genade ook niet losweg toe- eigenen: ach! Hoe ongelukkig zou ik zijn!
Ten vierde. Zo iemands hart gaat open als hij van genade hoort. Als hij van de Heere Jezus hoort, dat Hij gekomen is voor verlorenen, om die te zoeken. Als hij hoort, dat het nog vindenstijd is; laat mij toch dat ogenblikje wel gebruiken, zegt hij.
Ten vijfde. Zulken zeggen: Heere, het is mijn grootste schat, als Gij mijn God zijt; en dat is mijn grootste armoede, als ik U verlies. En zij wenden zich zo naar de Heere, en zeggen: ik ben ziek om U. Ik heb niets liever in geheel de wereld dan U; en ik heb besloten voor Uw voeten te blijven liggen; kom ik dan om, zo kom ik om! Ja, al vond ik nooit. Die zoekende gestalte is mij dierbaar.
Maar dat kan niet zijn, dat zulke zoekers geen vinders zouden worden. Begrepen zij dat maar, dat het zoeken de gestalte is, waaraan God Zijn beloften doet!
Kunt u nu de blijken wel ontkennen? Die een vinder is, die spreekt er van; hij is een bewonderaar. Is dat aan mij, aan mij geschied? Zegt hij. Hij is ook een bewaarder. Ach! zegt zo een, ik zou het niet graag kwijt zijn! Hij zou elk in zijn huis wel aan het zoeken willen helpen, hij is zo blij, zo gesterkt, zo vrolijk in de Heere. Maakt de Heere met mij groot, zegt hij; en hij dankt God, dat hij in een vindenstijd geleefd heeft, en dat er zulke talenten en middelen geweest zijn!
Hebt u zulke tekenen? Komt naar de Heere toe; het is voor u vindenstijd; komt en ziet wat gij hebben zult, als gij vindt. De Heere zegt: *die Mij vindt, die vindt het Leven.* U vindt een Medicijnmeester voor uw ziel, een Middelaar tussen God en u, die de banier draagt boven tienduizenden. Die Alles in allen is. U zult er u van bedanken; overlegt het eens stil: en u zult eindelijk kunnen zeggen: *Ik vond Hém, die mijn ziel liefheeft.*
AMEN.

NEGENDE PREDIKATIE, OVER JESAJA 55: 6.

OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

Roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.

Wij lezen Spr. 1, van het 23e tot het 28e vers, vier opmerkelijke daden, die God in het werk stelt, om een zondaar tot Zijn gemeenschap te brengen:
1. De eerste daad is: *Ik heb geroepen*. God schreeuwt tot de zondaar: waarom wilt gij sterven? Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, Ik heb geen lust in de dood van de stervende zondaar, maar dat hij zich bekere en leve, Ezech. 33 : 11. De Heere toont, dat het Hem ernst is; Hij zegt: zondaar, Ik wil uw dood niet; Hij roept hem wakker; Hij roept: keert weder, keert weder, gij afkerige kinderen, en Ik zal uw afkeringen genezen: gij slechten, verlaat uw weg, _ en treedt op de weg des verstands, eer het te laat is! - Dit niet alleen, maar:

2. De tweede daad is: *Ik heb Mijn handen uitgebreid*; dat is een beweging en begeerte van een, die iemand roept; het is een beweging van een die bidt. Ik bid u, zegt God, laat u met Mij verzoenen. Het is een beweging van een, die iemand stuiten wil, die verkeerd loopt. Het is een beweging van iemand, die een grote ernst en ijver betoont. Het is een beweging van een, die iemand hulp wil toebrengen; men steekt zijn hand uit, zó doet God aan de zondaar ook.

3. De derde daad, die God doet, om een zondaar tot Zijn gemeenschap te brengen, is: raadgeven. *Ik heb u raad gegeven*, zegt God. Soms wordt de zondaar wel eens verlegen, zodat hij in zijn binnenkamer wel eens uitroept: wat moet ik doen! En God had het zo geschikt, dat zo iemand nog raad kreeg: Wat voor raad? Zie dat Openb. 3 : 18. Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, beproefd, komende uit het vuur; en witte klederen, en ogenzalf.

4. De vierde daad was: *Ik bestrafte ze.* Als een zondaar zich misdraagt tegen al de genade van God, dan bestraft God hem. Waardoor? Door de consciëntie, die zegt, dat is niet goed, dat gij u zo misdraagt. Dan bestraft God hem door Zijn Woord, Hos. 6: 6. *Hoort de roede en wie die besteld heeft.* Dan bestraft God de mens door de vromen. die een bestraffend woord tegen hem spreken. Dan bestraft God hem door de Predikanten, die hij een bestraffend talent geeft. Die roepen: schaam u en word schaamrood over uw zonden!

Als God nu deze vier daden doet, gelijk Hij doet, - wij moesten zeggen: de Heere sla en bestraffe mij, het zal weldadigheid zijn; het zal olie op mijn hoofd zijn; het zal mijn hoofd niet breken, Ps. 141: 5. Wij moesten naar Zijn raad horen en luisteren. Als Hij Zijn handen uitbreidt, moesten wij gezegd hebben: *Heere, Heere, hier zijn wij; wij komen tot U,* Jer. 3: 22. Ja, elk van ons moest gezegd hebben: *spreek, Heere, en Uw dienstknechten en dienstmaagden horen.*
Maar het schijnt, dat de zondaar zijn hart niet inees wil breken; gelijk met een boom; hij valt niet om met de eerste slag, of kap; en als met een nagel, hij gaat niet in met de eerste klop. Zo gaat het met de zondaar ook; God blijft niet alleen volharden in het raadgeven, maar Hij stelt ook een tijd, in welke de zondaar moet besluiten. En welke is die tijd?

Ten eerste. De tijd van de loop onzes leven, Pred. 11: 3, waar de boom valt dáár zal hij wezen, en dáár zal hij blijven liggen.

Ten tweede. De tijd van Gods lankmoedigheid, Rom. 2: 5. *Of veracht gij de rijkdom van Gods verdraagzaamheid?*

Ten derde. De tijd, waarin de middelen der genade nog onder ons zijn, Ps. 95: 7. *Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet, opdat Ik niet zwere, dat gij in Mijn rust niet zult ingaan.*

Ten vierde. Die tijd, in welke God nog roept: ziet, Ik sta aan de deur, en Ik klop. Doet Mij open opdat Ik tot u in kome! En bedroeft toch de Heilige Geest Gods niet; staat Hem niet tegen; verdrijft Zijn overtuigingen niet!

Gelijk God spreekt, Spreuken 1, zo handelt Hij in ons teksthoofdstuk, Hij roept alle dorstigen; Hij breidt Zijn handen uit, en geeft hun raad, een bestraffende raad. Hij zegt: Waarom weegt gij u geld uit voor hetgeen geen brood is? Koopt van Mij wijn en melk, zonder geld! Hij breidt Zijn handen uit, als Hij zegt: *hoort aandachtig naar Mij, eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen*
Gelijk God die vier daden doet in dit hoofdstuk, zo bepaalt Hij ook de tijd: *zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.*
Laatst zagen wij: *zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is.* Nu is ons nog overgebleven het woord: ***roept Hem aan, terwijl Hij nabij is,*** - waarin wij te bezien hebben:

I. Wie hier spreekt, en tot wie gesproken wordt.
II. Wat het gebod en de les is: *roept Hem aan.*
III. In welke bepaling God het stelt: *terwijl Hij nabij is*.

I. ***Wat het eerste aangaat, wie spreekt hier?***
Dat vinden wij klaar in deze tekst. In het vijfde vers staat er: *Gij zult een volk roepen, dat gij niet kendet, en het volk dat U niet kende zal tot U lopen om des Heeren uws Gods wil, en om des heiligen Israëls wil.*
Wie zijn nu hier de sprekers? Daar kunnen verscheiden personen door bedoeld worden.
A. Sommigen denken dat God Zelf hier sprekende voorkomt, hetzij dan in het algemeen, óf één der drie Goddelijke Personen in het bijzonder; mogelijk is het:
1. God de Vader, die de Heere Jezus gesteld heeft tot een Getuige, tot een Vorst en gebieder der volken. Dan wil het zeggen: komt aan, heidenen, zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. Er is nu zo'n schone gelegenheid; u zult ze wellicht nooit meer zo krijgen!
2. Ook kan er door verstaan worden de Zoon, die de gebieder der volkeren was. Hij was toen al bekend als die Opperste Leraar, gelijk Elihu zei: Wie is een Leraar gelijk Hij? Job 36: 22, en als de Opperste Wijsheid, Spr. 8: 1.
3. Ook kan er door verstaan worden de Heilige Geest, die daar onder de heidenen zulke beroeringen verwekt.

B. Maar gelijk enkelen denken, dat het de Drie-enige God is, die hier spreekt, zo zeggen ook sommigen, dat hier verscheidene mensen sprekende worden ingevoerd. Neem eens:
1. Een Jeremia zelf, die niet méér aandrong dan een herder achter God betaamde. Uw stad is belegerd, het kan wel zijn dat gij het niet zien zult, dat ze ingenomen zal worden; maar zo gij u niet bekeert, zal het zeker geschieden. Mijn hart breekt, als ik er

aan denk; en het zál evenwel geschieden, als gij het niet voorkomt door uw bekering.
2. Nog eens, het kan zijn, dat al de Apostelen en dienstknechten des Heeren sprekende worden ingevoerd, die in het Nieuw Testament zouden werken, als de heidenen zo kwamen lopen. Zij zouden zeggen tegen de Joden: schaamt gij u niet, dat gij u van de heidenen zo zeer laat beschamen? Zij zouden zeggen: zijt wakker broeders! komt ook, eerdat de tijd voorbij is!
3. Nog eens, het kunnen de bekeerde Joden zijn, die hun ónbekeerde vrienden aanspreken, en zeggen: gij mag de Heere verwerpen, maar Hij is evenwel de rechte Messias; het is die Heere, die gij zoekt, en Hij is tot Zijn tempel gekomen, Mal. 3: 1. Het is of hier de veranderde Joden de ónveranderde Joden aanspreken, en zeggen: hoe kunt u evenwel nog zo verhard zijn! de genadige aanbieding Gods zal u niet lang meer gebeuren!
4. Het kan wezen, dat de bekeerde Joden tot de heidenen spreken, tot het volk dat nog in de duisternis zat, en zei: ziet eens, hoe de anderen komen lopen! laat de ijver van zoveel anderen u toch ook opwekken.
5. Nog eens, het kan wezen, dat de bekeerde heidenen tegen de onbekeerde Joden spreken, en zeggen: Wordt gij niet jaloers? Lastert toch de Heere der heerlijkheid niet langer. Ziet, hoe wél wij varen. Hoe gelukkig zijn wij, nu wij Hem gezocht en gevonden hebben!
6. Het kan zijn, dat Gods Geest hier beoogt de bekeerde heidenen en Joden tezamen, die een gehele stad als in beroering brengen, dat vrienden en buren elkander, dat de kinderen de ouders, en de ouders de kinderen aanspreken, en elkaar dan toeroepen: laat ons haastig heengaan, om te zoeken de Heere der heirscharen!
Daar hebt u dan de spreker. Hoe gij het ook opvat, het is wél; het is een les voor die van het Oude en het Nieuw Testament, en voor alle tijden.

II. ***Wat is nu het gebod, en de plicht, die zij doen moesten? Het is: Roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.***
A. Dat aanroepen zullen wij u onder enige beelden tonen, en u zo de zaak openleggen.
1. Het is het beeld van iemand, die ziek te bed ligt; hij hoort, dat er een ervaren dokter nabij zijn deur is. Die patiënt roept van zijn bed hem aan, terwijl hij nabij de deur is, en hij zegt: kom er toch in, of ik ben ongelukkig.
2. Het is een gelijkenis van iemand, die een goede vriend heeft, aan wiens komst hem uitermate veel gelegen is: hij gaat de stad door, en ontmoet hem; hij valt hem om de hals, en bezwijmt bijna om hem, en zegt dan: kom in, gij gezegende, ik heb al zo lang op u gewacht.
3. Het is een gelijkenis van iemand wiens zaken in het alleruiterste verval zijn, zodat hij het moet opgeven, als hem geen raad gegeven wordt. Daar is een wijs man in die stad, die wel meer zulke zaken, als de zijn gered heeft; en hij komt bij die wijze man, en zegt: help mij toch óók; kom tot mij in, of ik ben verloren.
4. Het is een gelijkenis van een man, die in een vreemd land is, en de weg niet weet; en als hij op de rechte weg niet is, zou hij mogelijk verscheurd worden door de wilde dieren. Hij ziet van verre een man, die daar bekend is; en hij roept: Wijs mij toch de weg!
Dit zijn de beelden, die gij u moet voorstellen, en waarop hier mogelijk gezien wordt.

B. Waarin bestaat nu dat roepen van een verlegene ziel tot de Heere Jezus? Het heeft drie stukken in zich.
- Ten eerste. Het begrijpt in zich, van die godsdienst te worden, die de Heere Jezus wilde hebben; waarbij ze zonder geld moeten kopen wijn en melk.

- Ten tweede. Het is bepaaldelijk, zijn knieën voor Hem te buigen.
- Ten derde. Zijn Naam uit te roepen, en Die bekend te maken.
Dat zijn drie zaken, die wij nu bezien moeten.

Ten eerste. Het is: van die zelfde godsdienst te worden, te geloven, dat God in Christus de God van een verloren zondaar wordt. Zó wordt het genomen, Gen. 4: 26. *Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen*. Rom. 10 : 13. *Want een iegelijk, die de Naam des Heeren zal aanroepen, zal zalig worden.*
Waarom wordt de godsdienst door bidden of aanroepen uitgedrukt?
1. Omdat het bidden het voornaamste stuk van de godsdienst is, Rom. 12: 12. Volhardt in de gebede. 1 Thess. 5: 17. Bidt zonder ophouden. Col. 4: 2. Houdt sterk aan in het gebed, en waakt in hetzelve met dankzegging.
2. Omdat men in de godsdienst niets doet, of daarmede gaat bidden vergezeld. Zingt men een Psalm, leest men, gaat men aan het Avondmaal, daarmede gaat bidden gepaard.
3. Omdat de godsdienst bestaat in de verkondiging van de deugden Gods, 1 Petr. 2: 9. *Gij zijt een uitverkoren geslacht, een koninklijk Priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk, opdat u zou verkondigen de deugden Desgenen, Die u geroepen heeft uit de duisternis tot zijn wonderbaar licht.* Welnu, Gods deugden worden voornamelijk verkondigd in het aanroepen van God.
4. Omdat de godsdienst bestaat in drie stukken, namelijk kennis van ellende, verlossing en dankbaarheid: een rechte stof voor het gebed. Anders zou iemand geen goed bidder zijn; want deze drie stukken worden in het rechte bidden gekend en betracht.
5. Omdat de drie hoofddeugden van de godsdienst, namelijk geloof, hoop en liefde, in het bidden of aanroepen het meest geoefend worden. Gods kinderen oefenen in het gebed hun geloof: *bevestig Uw toezegging aan Uw knecht, die Uw vrees is toegedaan,* Ps. 119: 38. Zij drukken er hun liefde tot God in uit: zij hopen en verlaten zich op God: Wanneer zij tot God bidden, al de hoofddeugden van de godsdienst lopen daarin tezamen, het komt met die énige en waarachtige godsdienst overeen.

Ten tweede. Het aanroepen van God is te zeggen. Zijn knieën te buigen voor God, en Hem te aanbidden, zodat men erkent, dat God alléén het voorwerp van onze aanbidding is, en dat Hij ook alle aanbidding waardig is. Ik heb wijsheid, zegt God, genade en macht; o, roept Mij aan! Ben Ik niet de Alwetende, die uw drukkende en dreigende noden ken? Kunt u het wel stellen zonder Mij? Naar wie zult gij ánders gaan, als u ziek wordt, als u sterft, als ge u eens verbeeldt, dat u rekenschap zult moeten doen, als ge eens uw zonden met overwicht beziet? Wel, zijt gij dan in nood, in benauwdheid, - leert dan bidden: als uw geest eens overstelpt is. Als gij in diepten van benauwdheid zijt over uzelf, of over uw huisgezin, - roept Mij dan aan, zegt God, in de dag der benauwdheid, Ps. 50 : 15. U mag immers alles van Mij bidden. Dan zegt God: Ik beperk het u niet: al wat u bidden zult, gelovende, het zal u gegeven worden.
Zou u graag in iemand van de uw het werk Gods zien, of in uzelf, - roept Mij aan.
Zou u graag zien, dat het werk van de duivel verbroken werd, - spreekt er met Mij eens over. Zou u graag geloofskracht, geestelijke bevindingen, vertroostingen en leidingen des Geestes hebben, - spreekt er met Mij eens over! Laat uw stem eens horen; hoe zijt gij zo zonder gebed, zegt God. De eerste Christenen deden bijna niet anders dan tot Jezus roepen. Dat weten wij uit de betuiging van Ananias, als de Heere Jezus hem naar Paulus wilde zenden, Hand. 9: 14. Hij heeft hier macht (zei hij) van de overpriesters, om te binden allen, die Uw Naam aanroepen. En Hand. 22: 16. *Laat u*

dopen en uw zonden afwassen, aanroepende de Naam des Heeren. Hebben wij dan wat nodig, wij moeten bidden tot Hem, voor Wie alle knieën zich moeten buigen.

Ten derde. Zeiden wij, dat het aanroepen van God ook te zeggen was, de Naam des Heeren uit te roepen. Ps. 105: 1. *Looft de HEERE, roept Zijn Naam aan, maakt Zijn daden bekend onder de volken.* Wat wil dat in zich begrijpen?

1. Dat men de Drie-enige God alléén houdt voor het waardig voorwerp van ál onze achting. Dat wij verklaren, dat Hij alléén al onze liefde waardig is. Daar is niemand God dan de HEERE, zegt men dan; en: Waar is er - breed of wijd, - zo'n grote God als Gij zijt?
2. Het is te zeggen, dat wij van ál ons doen de Naam Gods laten uitroepen; gelijk Joab deed, toen hij Rabba belegerd had; hij zond om David, opdat mijn naam, zei hij, niet over haar uitgeroepen worde, 2 Sam. 12: 28. Zo zegt ook zo iemand van al zijn werk: ik wil er geen eer van hebben. Hij geeft de Heere Jezus en de Drie-enige God alléén de eer van het werk der genade; ja, Hij laat Zich naar Zijn Naam noemen.
3. Het is te zeggen, dat men in de kerk géén Naam kent dan de Naam Gods. Daar is geen andere Naam, door welke wij moeten zalig worden, Hand. 4: 12. Alle menselijk gezag zouden ze verwerpen en zeggen: de Naam Gods in Christus is het alléén: daar is geen andere naam onder de hemel gegeven.
4. Het is te zeggen, dat een kind van God dát werk, dat God in hem gewerkt heeft, niet wil verbergen noch smoren, maar krachtig wil doorzetten; het is te zeggen: ik wil het gaan vertellen, hoe en wie God is, en wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft, aan allen, die God vrezen. Ik wil goed doen spreken van mijn Koning, zeggen ze.

III. Nu komen wij tot ons derde stuk. ***Wanneer wil God, dat wij Hem aanroepen?***
God wil, dat het tijdig gedaan zal worden: Wanneer? Terwijl Hij nabij is. Dit is een zaak, die dikwijls niet zo zeer in de gedachten is. Wij zullen eerst zien wat het zeggen wil, dat God nabij is, en dan wat het te zeggen is, Hem aan te roepen, terwijl Hij nabij is.

A. Daar is een nabij-zijn van God in het algemeen.
B. En een nabij-zijn van God in het bijzonder.

A. Wanneer kan God in het algemeen gezegd worden, nabij te zijn?
1. Met Zijn overaltegenwoordigheid, Jer. 23: 23. *Vervul Ik niet de hemel en de aarde? Ben Ik een God van verre en niet van nabij?*
2. Dán is God zo nabij, als Hij gestadig blijken van Zijn nabijheid geeft. Door Zijn gedurige voorzienigheid vloeit Zijn onderhouding, medewerking, en achtervolgende werking. Paulus zegt: *Gij kunt Hem tasten en vinden. Alzo laat Hij Zich niet onbetuigd aan ons.*
3. Dán is God zo nabij, als Hij Zijn besluiten, beloften en bedreigingen staat uit te voeren: *Ik zal gewis komen en niet achterblijven,* zegt God, Hab. 2: 3.
4. Is God zo nabij, als Hij van een volk nog niet geweken is. Openb. 2: 5 dreigde Hij dat; en Ezech. 10 en 9 staat, dat de heerlijkheid des Heeren opstond van tussen de Cherubim, en stond aan de deur. Daarna vindt gij, dat ze ging staan op een berg en toen dat geschiedde, zei God, dat de Profeet zich ook gereed zou maken om te vertrekken. *Want ook, wee hen, zegt God, als Ik van hen zal geweken zijn*! Hos. 9: 12. Dat ondervond Saul, toen hij zei: God is van mij geweken, 1 Sam. 28: 15.

5. God is zo nabij, als Hij met de daad Zelf bezig is, in het uitvoeren van Zijn beloften, bedreigingen en besluiten. De Zaligmaker zei, Joh. 12: 35: *Nog een kleine tijd is het Licht bij ulieden; gebruikt het toch; wandelt, terwijl gij het Licht hebt.*
Nu daar hebben ook wij nog wel wat van. De bediening is nog bij ons; voor een kleine tijd hebben wij het licht nog.

B. Maar in het bijzonder is de Heere nabij:
1. Als Hij u al de zaken en goederen van het Genadeverbond overvloedig laat horen. Zodat men zeggen moet: daar is geen schaarste van genademiddelen. Dan is de Heere nabij u. Dan kunt u zeggen: nu is het de welaangename tijd, nu is het de dag van zaligheid. - Geliefden, het is een voorrecht, dat gij die nog onder u hebt. U kunt niet zeggen, dat bij u de middelen schraal zijn. Wordt er wel iets van de raad van God voor u achter gehouden? De Koning komt nog kloppen aan uw deuren.
2. Dán is de Heere in het bijzonder nabij, als Hij in die milde bediening u geeft uitmuntend begaafde mannen, die bekwaam zijn om het Woord recht te snijden, die iets op uw hart vermogen, waarvan gij zegt, dat ze niets met u vóórhebben, dan dat het u wel gaat. Die weten te donderen én te vertroosten, als het tijd is; van wie u moet zeggen: zij zetten mij vast. Ik zie, dat ik óf deel moet hebben aan de Heere Jezus, dat ik God tot mijn God moet hebben, óf dat ik moet verloren gaan. Zodat u moet bekennen, dat gij vastgezet naar huis toegaat. Wij willen onszelf noch onze medebroeders prijzen, maar wij vragen u, of gij het niet menigmaal moest zeggen: ik ben geraakt, ik zie, dat ik zó moet zijn, en zó moet doen, zoals zij zeggen.
3. God is in het bijzonder nabij, als Hij u mannen in de bediening geeft met ernst en lust, met tederheid, met medelijden over uw arme zielen. Als gij Predikanten hebt, wier gehele doen dáárheen gericht is, die altijd hun best doen om uw zielen te winnen. Die arbeiden om u te baren, opdat Christus Jezus een gestalte in u moge krijgen. Zodat het altijd dáárop uitkomt, gij hebt niet vele vaders, maar in Christus Jezus heb ik u door het Evangelie geteeld. Zij zouden zo graag hebben, dat gij al de hoogten in u ging terneder werpen voor Christus.
4. God is in het bijzonder nabij, als Hij ziet, dat de bediening soms vrucht geeft. Gij ziet het voor uw ogen, dat zulken die hard en trots waren, week worden. Zij verlaten hun weg, en keren zich tot de Heere. Gij ziet het in uw huis en in uw geslacht. Er is nog zegen over de middelen, en wat weet gij, of er voor ú ook nog geen zegen te wachten is?
5. God is in het bijzonder nabij, als Hij in de huizen van de vromen nog met Zijn Geest werkt onder het lezen en het bidden, onder het bestraffen en vermanen van het huisgezin, als de huisgezinnen als kleine kerken bijeen zijn. Als de gezelschappen der vromen een rechte gemeenschap der heiligen zijn, zodat gij, als gij er onder vertoefde, moet zeggen: brandde mijn hart niet als ik daar was! Zodat men moet zeggen: Waar er twee of drie vergaderd zijn, daar is God nabij. Ondervindt gij dat ook, dat in zulk gezelschap uw hart gesticht wordt?
6. God is in het bijzonder nabij, als een treurige zegt: als ik mijn gebed uitstort voor de Heere krijg ik een gunstig antwoord. Men weet soms niet waar het vandaan komt. De woorden, de tranen, de kleinheid, en de troost! Ik heb u, zegt God dan, in de binnenkamer nog niet verlaten. Als Paulus bad, zond God Ananias tot hem. Hand. 9: 11. Als Cornelius bad, zond God een engel tot hem. Hand. 10 : 1-3. Als Petrus bad, zag hij de hemel geopend, vs. 11.
7. God is in het bijzonder nabij, als Hij bij Zijn kinderen Zich zo vertegenwoordigt in het bidden, in het lezen, in het ten Avondmaal gaan, in hun gewennen aan God, in het wentelen van hun weg op God, in hun gemeenzame, oprechte en voorzichtige wandel

voor God, - o, als zij tot al die plichten zo indringend, opgewekt en bewerkt worden, dan is God nabij.
8. God is zo nabij, als Hij Zijn kinderen vertroost, zodat ze niet moeten zeggen, dat Hij Zich verbergt. Zodat zij niet moeten zeggen: Mijn Liefste is doorgegaan; maar dat ze mogen uitroepen: *Hij kust mij, Hij troost mij, Hij troetelt mij, Hij betuigt dat ik Zijn kind ben, Hij leidt mij in de binnenkameren! I*k weet niet, of er van de tien vromen wel zes zouden weten te zeggen, wat het is, in de binnenkamer geleid te worden. Ik geloof, dat er van de tien wel zes zijn, die dat niet ondervinden eer dat zij sterven.
9. Tenslotte is God in het bijzonder nabij, als Zijn kinderen zo voldaan zijn met God, als Hij hen met Hém zo tevreden doet zijn, zodat ze nergens méér blijdschap over hebben, dan over God; en als God hun méér blijdschap in het hart geeft, als ten dage dat der goddelozen koren en most vermenigvuldigd wordt. U hebt wel eens goddeloze maaltijden gezien, waar blijdschap was. Maar Gods kinderen hebben nog méér blijdschap. O, dat is niet uit te drukken, hoe voldaan ze met God zijn. Zelfs de allerminste in de genade is er mee tevreden. Zij waren er zo wél mee, met nabij God te zijn. *Mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen*. Ps. 73: 28. Zij zijn Noachs duifje gelijk, zij hebben geen rust buiten God, en als zij nabij God zijn, dan hebben zij als de hemel in hun ziel, en dat doet hen zuchten naar de ware hemel. Zij zuchten, bezwaard zijnde, om met hun woonstede, die uit de hemel is, overkleed te worden. Zij zeggen dan met Paulus, Fil. 1: 23. *Ik heb een begeerte om ontbonden te worden, en met Christus te zijn, want dát is verre het beste.*

II. Nu hebben wij te bezien, wat het zeggen wil*:* roept Hem aan ***terwijl Hij nabij is***.
Wat is dat te zeggen: terwijl? Ach! wil de Heere zeggen, gij die onder zo'n gelukkige bediening leeft, komt toch niet te laat, als de markt gedaan is, als de tijd voorbij zal zijn, - maar doet het terwijl de dag der zaligheid en de ure der genade is! Zulke tijden toch zijn er op handen, dat u zult roepen, maar Ik zal u niet antwoorden. Ja, zulke tijden, dat gij moede van het roepen zult zijn. Dat u zult staan, maar Ik u niet achten zal. Doet het dan nú, terwijl Ik nog nabij ben. Wel, zo gij het niet doet, de beesten der aarde zouden u moeten overtuigen, de bomen zouden u overtuigen, ja de natuurlijke mensen zouden u overtuigen. De koopman weet zijn marktdag wel waar te nemen. Doet het terwijl Ik nabij ben, de tijd is zo kort, hij staat niet stil, - wat is hij vlug! - daar zijn misschien maar weinig zandjes meer in de zandloper. Mijn lankmoedigheid is haast uit; u zult naderhand berouw hebben, dat gij de wereld zo gediend hebt. Als gij sterft, zal het wellicht te laat zijn. U zult hier de zonde moeten beschreien met een waarachtig berouw, óf eeuwig in wanhoop; en hoe zwaar zal het u dán vallen, zondaar, te gedenken wat er alles aan u heeft mogen gebeuren, én wat moeite gij gedaan hebt om het te smoren! U zult in de eeuwigheid tijd genoeg hebben om het te overdenken. Hoe menig Predikant heeft u wel in de engte gebracht, terwijl gij het al maar tegenstond. U zult dán zeggen: maar ik mocht het hebben laten doorwerken, dat ware mij wijsheid geweest.
Dit is nu het stuk: roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.

Geliefden! behoort u ook onder de ernstige aanroepers van Gods Naam? Laat mij en u eens tot onszelf inkeren, laat ons eens getrouw handelen:
Ten eerste. Bent u van de ware Christelijke godsdienst? Verstaat u die wel? Hoe kunt u er van geworden zijn, als u die niet verstaat? Beoefent u die wel? Menig lidmaat verstaat die godsdienst niet eens, - wat zou hij ze dan beoefenen?

Ten tweede. Bidt u Jezus wel aan? Is dat uw dagelijkse bezigheid? Is het u een

vermakelijke en hartelijke bezigheid? Of ziet u er tegen op? Zegt u: het is maar een plicht voor de eenzaamheid, dat moet niemand weten? Dat is mis; men mag het wél weten, als u het maar niet doet opdat men het zou weten. Zegt gij: ja, ik doe het. Doet u het dan wel om de rechte zaken? Doet u het oprecht? Doet u het ootmoedig? En waar pleit u om? Is het om geestelijke dingen? Of zijt ge tevreden, al is uw bidden maar uitwendig en om tijdelijke dingen?

Ten derde. Roept u het wel uit, dat God alléén het betamelijke Voorwerp is om te dienen? Belijdt u Zijn Naam? Maakt u Hem wel bekend aan anderen.
Ten vierde. Doet u het wel, terwijl God nabij is? Het is of u een verbeelding hebt, dat het altijd nog tijd genoeg is: op de oude dag, of op het ziekbed.
Wel mens, als u het maar één nacht uitstelt, dat is al gevaarlijk. De andere nacht kunt u al in de hel liggen, of op uw ziekbed zal God u misschien laten liggen als een steen, of u zult misschien zó ziek zijn, dat het u teveel zal zijn dat u er aan denkt! En wie weet, of u wel een oude dag beleven zult? En beleeft u die, dan zult u misschien geheel onlustig zijn, zodat u zult zeggen: ik heb geen lust om God aan te roepen; óf u zult zó ziek en zwak zijn, dat u zult zeggen: ik kán God nu niet aanroepen. Dan gaat u misschien al stervende in uw schoenen, en met uw ene been in het graf.
Zegt gij: ja Predikant, of u al zo spreekt, wij zullen God niet aanroepen. –
Wel, het staat in uw keuze niet; ge bent uw woord al kwijt, het is al gegeven, in uw doop en aan het Avondmaal; óf u zou voor de predikstoel moeten komen, en het herroepen. Maar wij raden u dat niet aan. Een man een man, een woord een woord, zegt de wereld. Zo zeggen wij ook: een woord een woord. Blijft er bij met een voornemen des harten. Ik weet het, en u weet het ook. Als wij op ons ziekbed zullen liggen, en de dood komt, en als wij voor God zullen moeten verschijnen, dat u niets liever zult wensen, dan dat u tot God geroepen had, terwijl Hij nabij was.
Kon ik het nog doen, zult u dan zeggen, ik deed het.
Wij weten, dat het zo gaat; nu wilt u niet, en op het ziekbed zult u wensen, dat u het gedaan had. Wilt u het laten, u kunt het laten op deze harde voorwaarden: Die de Heere niet aanroepen noch dienen wil, hij weet, de voorwaarden zijn nog veel harder, dan die van de mannen te Jabes in Gilead, wie allen het rechter oog zou uitgestoken zijn, indien Saul hen niet had verlost.
Die de Heere niet wil aanroepen, hij heeft geen deel aan de hoofdbelofte van het Genadeverbond: Ik, God, ben úw God. - God is uw God niet, Jezus uw Zaligmaker niet, de Heilige Geest uw bewerker niet. Daar is geen belofte in geheel de Bijbel voor u. Gij hebt geen hoop op de hemel.
U kunt het op die harde voorwaarden laten, dat ál de vloeken, die in geheel de Bijbel staan, voor u zijn; en u zult zorgeloos en gerust blijven, en zo naar de hel gaan; óf u zult zo gejaagd zijn, dat niemand u stillen kan. U moet met droefheid denken aan uw dood, aan het oordeel, aan de opstanding der doden, en dat u ná dit leven uw deel zult hebben met de rijke man, en met al diegenen, van wie de rook van hun pijniging zal opgaan van eeuwigheid tot eeuwigheid, - die hun tong zullen moeten kauw van pijn, en hun tanden knersen van spijt en wroeging.
U kunt het op deze harde voorwaarden laten, dat u in die rampzalige eeuwigheid eeuwig zult moeten blijven; ja, dat u in dat nare gezelschap eeuwig zult moeten liggen, zonder beklaagd te worden. - Wilt u het nu laten, laat het dan, wij hebben het u gezegd, en God drukke het op uw hart.
U zult mogelijk zeggen: Wat wilt u van mij hebben? Ik ben toch gedoopt.
Maar o, dat voldoet niet; het Avondmaal voldoet niet, u kunt onwaardig ten Avondmaal gaan; een duivelskind gaat ook, hoewel hij niet mag.

Zegt u: ik zou God wel willen dienen, maar het moest zo nauw niet genomen worden? Hoe krijgt u het zo snood? Zou God u genade geven, en u de zonde blijven doen?
Zegt u: het moest zo nauw u in godsvrucht niet genomen worden? –
Wel, uw bloed zij op uw hoofd. Moest u de wereld het eerst en meest dienen als de beste, en dan de Heere ook nog wat? Hoe krijgt u het zo gruwelijk!
Zegt u: gij beweegt mij bijna, zodat ik wel zou zeggen, als ik thuiskom, ik zal het ook maar gaan doen. –
Wel, mens, bent u nog maar bijna bewogen? Wel, als ik met de vergiffenis van een rechter bij een zieke kwam, zou het niet verschrikkelijk zijn, als hij maar bijna bewogen werd, om ze aan te nemen? Zou het niet slecht zijn? –
Ja maar, zult u zeggen: ik zal er mij wat op bedenken, ik zie, dat u gelijk hebt, en ik zal er mij wat op beraden.
Wel, mens, hoe lang? Totdat dat "terwijl" voorbij is? Totdat de boom gekapt zal zijn, en u in de hel zult liggen? Hoe lang wilt u nog wachten?
Zegt u: een jaar? U zult misschien geen half jaar meer leven.
Zegt u, totdat ik getrouwd ben? U zult misschien niet trouwen.
Zegt u: totdat ik dit óf dat eerst gedaan heb?
Daar zult u misschien in sterven. Bewegen wij u maar *bijna*? Ach! konden wij u toch gehéél bewegen! Ach! ontferm u toch over uzelf!
Zegt u: gij wilt hebben dat ik tot God roep, maar ik ben zo zondig, en God hoort immers de zondaars niet!
Zegt u dat uit een gezicht van uw zonden? Uit een gevoelig besef van uw ellende? U zijt dán nader bij om geholpen te worden, dan u denkt. Daar is niet aan gelegen wat u geweest zijt, dat zal u vergeven worden. Om mijn, of uw, of om aller mensen waardigheid zal God het niet doen. God heeft de zondaren vrijwillig lief.

Ja maar, zult u mogelijk zeggen: *ik ben zo onmachtig?*
Maar dan antwoorden wij u:
Ten eerste. Geeft het geen verkeerde namen: u zijt misschien te lui. Wat zou u zoal kunnen doen, dat u nalaat, terwijl u naar uw hof gaat, langs de straat gaat, of in de salon in uw lage stoel zit? Hoe dikwijls zou u de Heere kunnen zoeken, terwijl Hij te vinden is, Hem aanroepen, terwijl Hij nabij is? Wat zou u al kunnen doen terwijl u in uw rookfauteuil zit? Terwijl u op de sabbat aan uw tafel zit? Terwijl ge u fraai op schikt? Terwijl u op uw bed ligt?
Ten tweede. Als uw onmacht u maar verlegen maakte, bij God is kracht; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is, terwijl u ziet, dat Hij nog onder ons werkt; terwijl u ziet, dat de kandelaar nog onder ons staat; terwijl God nog zegt: bekeert u, waarom wilt u sterven? Zegt u dan: *trek mij, en ik zal U nalopen. Bekeer mij, Heere, of ik moet vergaan, en ik moet sterven, zo U mij niet helpt!*

Een sukkelende, bekommerende ziel zal zeggen: ik heb al zo lang en zo dikwijls tot de Heere geroepen, maar Hij antwoordt mij niet. Hij is zo verre van mij.
Maar wij zeggen: verklein het niet wat God aan u gedaan heeft; ontken het werk des Heeren aan u niet. Hebt u niet al dikwijls een gunstig blijkje van Zijn Geest gekregen? Hoe zou u het uitgestaan hebben, wat u al doorstaan hebt? Hoe zou u zonder de genade zo doorgekomen zijn, waar u nu al doorgeraakt zijt? –
Ik weet niet, zult u zeggen, of ik de Heere wel recht aanroep: ik ben deze morgen aan des Heeren tafel geweest; maar ik heb Hem niet gevonden. Ach, wist ik eens, of ik de Heere wel recht aanroep!

- Ten eerste. Die de Heere recht aanroepen. Ach! de eenzame plaatsjes zijn hun zo aangenaam! wat zij tegen geen mensen durven zeggen, dat zeggen ze tegen de Heere. U zult bij zulken geen dorre binnenkamers vinden.
- Ten tweede. Ach! u zult zulken in zoveel noden vinden, en onder zoveel druk. De nood leert hun roepen. De vrees van verloren te gaan, de vrees voor de zonde, de vrees voor de duivel. Zij hebben zo'n boos hart met zó vele verdorvenheden, zodat ze schreeuw uit de diepte van hun benauwdheden: *Ach Heere! neem dat pak weg! mijn vijand is mij te sterk, - Heere! Help mij toch!*
- Ten derde. Het is zulken zo aangenaam, als de Heere nabij is, als Hij soms nog een zegen aan hen geeft, zodat ze moeten zeggen: God is nog niet geweken. Horen zij eens een vrome tot roem en heerlijkheid van God spreken, dat doet hun zo'n vreugd. De Christelijke godsdienst is hun zo'n dierbaar pand, de Heere Jezus is hun zo'n duur pand. Hij is voor hen de Springader van het levende water. Ze zijn zo graag nabij Hem, zij hebben zo graag de Heere nabij zich. Ze zijn zo bang als een gejaagd hert, als de Heere geweken is. Al gaf u hun de gehele wereld, dat alles baat mij niet, zeggen ze, als ik de Heere missen moet. En al had ik nóg zoveel smaad, als ik U heb, Heere, zeggen ze, is het allemaal wel.

  En zo al voortgaande, raken zij allengskens aan het einde van hun geloof, aan het einde van hun hoop, aan het einde van hun duisternissen en verlatingen, en aan het einde van hun strijd en verdorvenheden. Zó komen ze allengskens de hemel in, en zo zullen ze ééns eeuwig in de hemel zijn, en met een Stephanus zeggen, toen hij de hemel geopend zag: *Heere Jezus, ontvang mijn geest!*
  AMEN.

TIENDE PREDICATIE, OVER ROMEINEN 10 : 1.

OP DE EERSTE RUSTDAG NA NIEUWJAAR.

Broeders! de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.

Wij lezen Joh. 10 : 16, dat de Zaligmaker zei: Ik heb nog andere schapen die van deze stal niet zijn. Deze moet Ik ook toebrengen. Hoe brengt de Heere nu die andere schapen toe, die nog van Zijn stal niet zijn? Hij zendt Herders en Leraars. Eféze 4: 11. *En dezelve heeft gegeven sommigen tot Apostelen, en sommigen tot Profeten, en sommigen tot Evangelisten, en sommigen tot Herders en Leraars.* Hij zegt tot hen: Zo hebt dan acht op uzelf en op de gehele kudde. Handel. 20 : 28. Zijt naarstig om het aangezicht uwer schapen te kennen. Zet uw hart op de kudde. Spr. 27: 23.
Als een Leraar als een goede Herder met zijn gemeente werkzaam is, wat is zijn bezigheid dan?

Ten eerste. Het Woord te prediken, klaar, bewegelijk, aanhoudend en onderscheidend, tijdig en ontijdig: allen de raad van God bekend te maken, volgens Hand. 20 : 27.

Ten tweede. Ach, zijn bezigheid is, de goddeloze niet te prijzen, en de rechtvaardige niet te bedroeven, maar elk zijn bescheiden deel te geven: *Zegt de rechtvaardige, dat het hem wél zal gaan, doch wee de goddeloze, het zal hem kwalijk gaan!* Jesaja 3: 10, 11. Zij sterken de handen der goddelozen niet. Zij zijn als de wachters op de muren: zij waarschuw elk. De rechtvaardige roepen zij vrede toe, en de goddeloze het zwaard en de oordelen. Zo zoeken ze hun zielen te bevrijden, opdat niemand in het oordeel tegen hen zou opstaan, en zeggen: gij hebt mij niet gewaarschuwd.

Ten derde. Wat voor een werk en bezigheid hebben de Leraars nog verder? Eens op te lossen de zwarigheden van Gods kinderen. Zij gaan soms wel met een pakje op hun hart. Zij weten niet hoe zij er door zullen komen. Ik ben zo besloten, zeggen ze, geef mij wat raad: dan zetten ze hun hart op die zaak, zij onderrichten hen uit Gods Woord, en uit hun eigen bevindingen, en God werkt soms zó mede, dat ze in de uitkomst moeten zeggen: al mijn zwarigheden zijn weg. God heeft mijn zak ontbonden, en mij met blijdschap omgord.

Ten vierde. Hun werk is, om zelfbedriegers, die op valse gronden rusten, te ontdekken, en hen naakt uit te schudden, zodat ze wel eens uitroepen: Wat moeten wij doen om zalig te worden?

Ten vijfde. Hun werk is, te sluiten én te ontsluiten, te troosten én te dreigen, de vloek en de zegen de volke voor te stellen, Deut. 30 : 19.

Ten zesde. Hun bezigheid is, voor de gemeente te bidden, niet een gebed te doen, waarbij de gemeente uitgesloten is. Een Predikant mag wel zeggen: Broeders, bidt voor ons, maar hij moet ook niet nalaten, voor de broeders te bidden. Hij moet kunnen zeggen: Ik buig mijn knieën voor u. Eféze 3: 14. Ik bid nacht en dag zeer overvloedig voor u. 1 Thess. 3: 10. *Ik houd niet op voor u te bidden, opdat ge mag vervuld worden met de kennis van Zijn wil, in alle wijsheid en geestelijk verstand*. Col. 1: 9.

Ten zevende. Een Predikant moet niet alleen zijn geheugen, tong en long, zijn talenten en krachten, aan de gemeente geven, maar ook zijn hartelijke liefde en

toegenegenheid. Zo'n Predikant was onze Apostel. Hij kon zeggen: *Maar wij zijn vriendelijk geweest in het midden van u, gelijk een voedster haar kinderen koestert. Alzo wij, tot u zeer genegen zijnde, hebben u graag willen mededelen, niet alleen het Evangelie Gods, maar ook onze eigen zielen, daarom omdat gij ons lief geworden waart*. 1 Thess. 2: 7, 8. En zo hij voor iemand wat ten beste had, het was voor zijn broeders, de Joden, die zijn maagschap waren naar het vlees; van wie hij zulke uitdrukkingen deed als Rom. 9: 1, 3. *Ik zeg de waarheid in Christus, ik lieg niet, (mijn consciëntie mij mede getuigenis gevende door de Heilige Geest), want ik zou zelf wel wensen verbannen te zijn van Christus voor mijn broederen, die mijn maagschap zijn naar het vlees*. En of dat nog niet genoeg was, - met zo'n minzame inleiding begint hij het tiende hoofdstuk? *Broeders, zegt hij, ach! Ik kan het niet langer verbergen: de toegenegenheid mijns harten en het gebed, dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.* Wel, Paulus, mochten de Joden zeggen, al uw spreken kan bij ons geen ingang vinden; wij denken toch, dat gij het uit boosheid doet: Wij rekenen u voor een afvallige, en dat het u niet voortkomt uit kracht van waarheid, maar uit een bitter gemoed. Ge zijt al dikwijls in onze handen geweest, en wij hebben u ook als een afvallige behandeld. 2 Cor. 11: 24 zegt hij, dat hij van de Joden veertig slagen min één vijfmaal had ontvangen. En daarom dachten ze, dat hij met een bitter gemoed, en uit weerwraak tegen de Joden, zo predikte. Maar hij kon betuigen, dat zulks in zijn boezem geen huisvesting had. Voor heel de wereld kon hij zeggen: ik betuig u, dat het daar ver af is. Integendeel, de toegenegenheid van mijn hart, *en het gebed, dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.*

Oordeelt dan, of het uit weerwraak is? Zo moet ik prediken. De Apostel wist wel, als men genegenheid voor iemand heeft, dat het daarbij niet moest blijven. Hij wist, dat al de zaligheid slechts uit Gods krachtdadige genade voortvloeide. Een genegenheid, voor iemands zaligheid te hebben, is niet genoeg: maar het énige middel, om die te verkrijgen, is: het gebed. Ik val dan, zegt hij, uwentwege voor God neer. U mag mij afschilderen, en afbeelden; maar als gij het anders doet dan op mijn knieën, dan schildert ge mij niet juist: dát is mijn gedurige bezigheid, in het verborgen én in het openbaar. En zo toont hij, in plaats van haat, liefde; en dat hij hun welstand zocht. Ik heb geleerd, zegt hij, te zegenen, die mij vloeken; te bidden, voor die mij vervolgen; en wél te doen, die mij kwaad doen.
Ik wil het bij bidden niet laten: maar ik arbeid, dat gij tot God gebracht mag worden. Zij mochten denken, wel, gij arm, onnozel man, wij doen méér dan gij: Wij zijn ook ijverig. U hebt gelijk, zegt hij. Gij hebt een ijver, maar die is zonder verstand. - Hoe toont hij dat? U gaat verkeerde wegen, en de weg, die God gebaand heeft, loopt u voorbij. De rechtvaardigheid des geloofs, dát is de weg, die God gebaand heeft, en daarvan zijt ge gezworen vijanden! Welk een vuur blaakte er nu in die grote man!
Wij dachten dat vuur u tegenwoordig eens voor ogen te stellen; waarin wij u zullen vertonen:

I. De minzame aanspraak, - hij noemt ze *broeders.*
II. De minzame aanspraak, in die woorden: *Het gebed, dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.*
III. Nu kan heel de wereld oordelen, of ik de ban der Joden uit bitterheid verkondig.

I. Wat het eerste aangaat, hij noemt ze broeders; het is minzaam, het zij dat gij het toepast op de Joden, of op de heidenen. Brengt gij het op de Joden, die noemt hij

dikwijls broeders, Hand. 22: 1 en Rom. 9: 3 enz. Brengt gij het op de heidenen, die noemt hij ook al dikwijls zijn broeders, 1 Cor. 15: 58. 1 Thess. 2: 1, 9, 14 enz. De naam is dezelfde; maar hij komt in een verschillende zin voor. De Joden waren ánders Paulus' broeders dan de heidenen.

1. Hoe noemt hij de Joden zijn broeders, - zelfs die verworpelingen waren?
a. Naar de wijze der Joden. Al wie een Jood van godsdienst was, noemden de Joden hun broeder, Exod. 2, vergelijk Hand. 7: 2, als daar die twee aan het twisten waren, zei Mozes: *mannen, gij zijt broeders.*
b. Hij kon ze broeders noemen vanwege een natuurlijke bloedverwantschap. Hij was ook een Jood, Fil. 3: 4, 5. Ik ben ook uit het geslacht Israëls, besneden ten achtste dage, een Hebreeër uit de Hebreeën, naar de wet een Farizeeër. Hij noemt hen dan ook broeders wegens zijn natuurlijke bloedverwantschap.
c. Uit nederigheid. Al was hij een man van zulke grote bediening, zo verhief hij zich niet boven het erfdeel des Heeren. Het zuurdeeg van de hoogmoed was niet in hem, gelijk in de Farizeeën: hij volgde na hetgeen de Zaligmaker had gezegd: gij zijt allen broeders, Matth. 23:8.

2. Hij noemt de heidenen zijn broeders, - aan welke hij dit schreef en hoe?
Het kan zijn, dat er wat lichamelijks in was. Hij zei eens: ik ben een burger te Rome, Hand. 22: 28, omdat hij geboren was te Tharsis, geen onvermaarde stad in Cilicië, die hetzelfde recht als Rome had. Al zegt hij dan op de ene plaats: ik ben een Jood, zo kan hij op de andere plaats zeggen: ik ben een burger te Rome geboren. Hij kon hen dan broeders noemen, al waren het heidenen, wegens zijn Romeins burgerrecht.
Maar wij geloven niet, dat hij daarop zag. Wij geloven, dat hij de heidenen zijn broeders noemde uit een grond, die geestelijk was. En zo had hij met al de gelovige Romeinen, en met al Gods volk, één Vader namelijk God. Alsook één oudste Broeder, de Heere Jezus, uit welke alle geslachten des hemels en der aarde genaamd worden; hij had met hen ook één moeder, het Jeruzalem, dat boven is. Gal. 4, in welker schoot Paulus en al de gelovige Romeinen waren wedergeboren, niet uit vergankelijk, maar uit onvergankelijk zaad, n.l. door het levende en eeuwigblijvende Woord Gods, 1 Petr. 1: 23. Zij hebben ook met elkaar één erfenis, de erve der heiligen in het licht, Col. 1: 12.
Wat is de hartveranderende genade niet krachtig! Daar was eens een tijd, dat deze Schrijver, deze bidder, deze prediker, een geslagen vijand van zulke broeders was. Hij ging ze binden; hij geselde ze in de synagoge; met vermaak zag hij het stenigen van Stephanus aan, de eerste martelaar van het Nieuw Testament. Hij was uitermate woedend tegen de geliefde schaapjes van Christus. Hij was als een woedend beest. Ik was niet tevreden als ik ze sloeg en in de gevangenis wierp; maar ik wilde hebben, dat ze hun Heere verloochenden, zegt hij. Zo ver was het met hem gekomen! Maar diezelfde man, die woedend als een leeuw was, die is hier een lam, weidende onder de kudde. Hij kon zonder enige gemaaktheid schrijven aan Philémon: *neem hem als mijn eigen ingewanden wederom aan.* Hij kon zeggen, dat hij hem lief had als zijn eigen ingewand, omdat de knecht bekeerd was.
Toehoorders, wat is de genade krachtig! Zij vindt u als een vijand, en zij maakt u tot een vriend! De heidenen zeiden eens van Gods volk: ziet, hoe lief dat ze elkaar hebben! Hoe bereid waren ze om voor elkaar te sterven! De vromen, als ze bijeenkwamen, zeiden: broeders in Christus. Zij waren één hart en één ziel.

II. Op zo een vriendelijke aanspraak laat onze Paulus ook een liefderijke uitspraak

volgen.
Broeders, zegt hij tegen de Joden, meent gij, dat ik u enige bitterheid toedraag? Ik heb u dat mijn levenlang niet getoond. Nu ik genade gekregen heb, zit dat nog minder in mijn boezem. Wat dan? *De toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor u doe, is tot uw zaligheid.* Dát is het vuur, dat in mijn boezem brandt. - Dat zijn de spranken van liefde, die uit mijn hart vliegen; het is niet uit haat of bitterheid. - Broeders, mijn hart is tot u genegen; het gaat naar ge uit, gelijk Jozefs hart naar Benjamin; gelijk Jakobs hart naar Ezau, als hij hem om de hals viel; en als Davids hart naar Absalom. Gij zijt in die borst niet nauw. Wat sluit dat in?

Eerst Broeders, zegt hij tegen de Joden: ik wilde zo graag omgang met u hebben. Ik wilde zo graag met u verkeren, met mijn geslacht en maagschap. Als een mens alléén moet leven, dat is eerder een dood-zijn dan een leven. Ik moet onder heidenen verkeren, en ik mag bij u niet komen. Meent ge, dat dit mij niet zeer doet? Ik moet ergens vluchten. Ik moet in de gevangenis zitten. Ik mag met de feest- houdende menigte niet eens opgaan. Ik betuig, dat ik een begeerte tot u heb.
Ten tweede. Broeders, ik kan het u niet zeggen, hoe zeer het mij dunkt, ik zou mijn talenten aan u ten koste leggen, en het deksel dat op uw hart ligt, zou ik er proberen af te lichten. Al hebt ge mij kwaad gedaan, ik heb in mijn hart niets tegen u, ik zoek te wezen als mijn hemelse Vader, Matth. 5: 44, 45.
Ten derde. Broeders, ik kan het niet u zeggen, hoe zeer het mij doet, als ik één enige Jood naar het verderf zie gaan. Mijn hart bloedt daar over, - hoeveel te meer over de gehele menigte? Dát kan ik niet verzetten, noch te boven komen, Rom. 11: 2, 3. Ik moet als Mozes zeggen: *delg mij dan uit Uw boek,* Exod. 32: 32, of als David zei: *Ach, dat ik, ik, voor u gestorven ware, Absalom, mijn zoon, mijn zoon*! 2 Sam. 19: 33.
Ten vierde. Broeders, als ik één enige Jood zie, die bekeerd is, ben ik er zo verblijd over; hoeveel te meer, als ik er drie duizend zie? Toen ik naar Jeruzalem kwam, zeiden ze: ziet hoeveel duizenden er overgekomen zijn! Ik kan het niet zeggen, met wat een genoegen ik dát hoorde!
Ten vijfde. Ik tob over u in mijn gedachten. Ik word in mijn binnenkamer gedreven. In eenzame plaatsen lig ik te bidden; en ik doe het ook in het openbaar voor geheel de wereld. Ach! mocht het Woord des Evangelies zijn loop toch onder u hebben!
Wat is nu toegenegenheid ánders dan een koud vuur, als daar geen andere zaak bijkomt?

Hoe zal men bewijzen, dat men iemand lief heeft, dan door daden? Ik kan het niet anders tonen, dan in het gebed, zegt Paulus, dat ik tot God voor Israël doe; mijn liefde brengt mij op mijn knieën, ik doe mijn mond open, en ik bid voor Israël.
Wie Israël is, geliefden, dat kan u niet onbekend zijn. Het is het zaad van Jakob, zowel naar het vlees als naar de Geest. Hoe komen ze aan die naam Israël? Die hebben ze gekregen in de worsteling van Jakob. Die naam hebben ze sindsdien altijd behouden.
Wel Paulus, wat doet gij voor dat volk? Ik toon mijn genegenheid voor u in het gebed! zegt hij, dat ik nacht en dag voor u opzend. Nooit kan men iemand zijn liefde beter betonen, dan dat men voor hem gaat tot God, Die de liefdewens geven kan. U hebt uw kinderen en elkaar niet lief, als gij niet voor hen bidt tot God, Die alléén geven kan alles wat gij hun kunt toewensen. Mijn liefde drijft mij op mijn knieën. Ik bid voor hen tot God. Ik ga naar het waardig Voorwerp, dat ik alleen aanbidden moet, Matth. 4 10. Ik lig voortdurend te knielen en te bidden tot God. - Wat geeft dat te kennen?
Ten eerste. Ik ga eens erkennen van wie ik het gekregen heb. Ik was ook een Jood, één van de stoutste en van de snoodste, - *en mij is barmhartigheid geschied,* 1 Tim. 1: 13.

Ten tweede. Ik erken voor God, dat ik de uitwerking van mijn liefde niet geven kan: *Paulus is het, die plant, en Apollos, die nat maakt, maar God moet de wasdom geven,* 1 Cor. 3: 7. Ik en Apollos zijn niets dan knechten van de Heere.
Ten derde. Ach! Ik wil u wijzen, vanwaar de zaligheid moet komen. Ik kan ze u onmogelijk geven. Ik wijs u dan naar die God, die ze ook mij gegeven heeft. Dit is mijn gebed in stilheid, dat God in u werken wil, beide het willen en het volbrengen, naar Zijn welbeha- zen. Fil. 2: 13. Ik lig deemoedig en aanhoudend te pleiten: ik kán niet ophouden: ik loop de Heere aan als een stroom. –

Wat was zijn reden?
a. Ach God! Ik kom met mijn Broederen - hoe zal ik het kwade kunnen aanschouwen, dat hen treffen zal? Zij gaan naar de hel.
b. Hij pleit daarmede, en zegt: het is Uw Israël. Ik bid U voor Uw beminde volk, dat Gij U tot een volk verkoren hebt, Deut. 7: 6, 7.
c. Hij pleit daarmede, en zei tot God: U hebt beloofd te zullen horen, Matth. 7: 7. Bidt, en gij zult ontvangen. Zoekt, en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden.
d. Hij pleit daarmede: daar zijn immers zoveel beloften, *dat Gij U over hen zou ontfermen: en dat er een Verlosser zou komen om hen te bekeren,* Jesaja 59: 20.
e. Hij pleit met Gods almacht en algenoegzaamheid. Ach Heere! zegt hij, daar is voor U niets te wonderlijk! U kunt grote dingen doen, die men niet doorzoeken kan.
f. Hij pleit ook met de inhoud van zijn gebed. Ach Heere, zegt hij, de inhoud van mijn gebed is tot eeuwige behoudenis en zaligheid van mijn broederen.
g. Hij pleit met de uitkomst van zijn gebed: als U zult horen, zo zal daar Uw heerlijkheid in blijken.

Nu komt hij tot de zaak. - Wat is uw bede! wat wilde gij hebben, man? Wat is uw bede, en wat is uw verzoek?
Ach God! Het is de zaligheid van mijn broeders! Zaligheid, wat is dat? Het is een bundeltje van alle gewenste goed bij elkaar gepakt, door God op des zondaars rug gelegd; èn het is een bundeltje van álle droevig kwaad bij elkaar gepakt, en door God van des zondaars rug afgelicht. Wilt u een kleine afbeelding van de zaligheid zien? Wij zullen ze u in een kleine afbeelding vertonen. Wanneer is een volk zalig? Ach, men wenst elkaar dikwijls een *zalig nieuwjaar,* en men weet niet eens wat het is.
Daar is een drieërlei zaligheid: een tijdelijke, een geestelijke en een eeuwige.

A. Wanneer is een volk naar het *tijdelijke* zalig.
1. Dán als een volk een vrij volk is, wanneer het niet moet leven onder de scepter der goddeloosheid. Nehemia 9 kermden zij: ach! In het land dat Gij ons gegeven hebt, om de vrucht daarvan te genieten. Daarin zijn vreemden, die over ons heersen. Ach, in de vrede is ons de bitterheid bitter.
2. Dán is een volk tijdelijk zalig, als daar vrede is voor de in- en uitgaande, en als er geen bejegening meer is van enig kwaad.
3. Dan, als het volk elkaar gaat uitnodigen onder hun wijnstok en vijgenboom, gelijk in de dagen van Salomo, 1 Kon. 4: 25.
4. Dan, wanneer God, ofschoon Hij ons niet belieft te geven een rijk deel, ons evenwel voedt met het brood van ons bescheiden deel.
5. Dán, als Hij het weinigje, dat Hij ons in de wereld geeft, als een proefje van Zijn liefde geeft, zodat wij zo vergenoegd zijn, dat wij onze bete met rust mogen eten en genieten.
6. Dán, als wij zien het heilig recht, dat wij aan de schepselen hebben door de

Middelaar, volgens 1 Cor. 3: 21. Alles is uwe.
7. Dan, als God ons en de onzen een tamelijke gezondheid geeft.
8. Dan, als God ons bij hetgeen Hij ons gegeven heeft, een hart geeft om hetzelve te gebruiken.
9. Dan, als wij onder de kastijdingen stil gemaakt worden, zodat wij de roede kussen, en zeggen: hoe goed is het, dat ik gekastijd ben! U hebt mij uit getrouwheid gekastijd; eer ik gekastijd werd, dwaalde ik. Ik dank u, Heere, dat Gij toornig op mij geweest zijt.
10. Dan, als wij onder de toorn Gods, blijken van Zijn ontferming zien, zodat Hij zegt: Mijn kind! Mijn hart is vóór u. Ik moest de roede nemen, want daar was wat dartels en overmoedigs in u, en ik wilde dat er uit hebben!
Dat is *zaligheid in het tijdelijke;* wie dat heeft, die heeft een Paradijs op aarde, Ps. 14: 12-15. 147: 13, 14. Deut. 28: 1-14. Dát schepseltje en dát land, waarbij het alzo gaat, is welvarend naar het uitwendige. Dat was de wens van Paulus.

Had gij niet meer, Paulus, voor uw broeders? Daarmee waren zij in hun schik: zij zouden wel gezegd hebben: Wie zal ons dat goede doen zien? Het waren meest allen lieden van deze wereld, welker deel in dit leven is. Is dat bidden? Een kind Gods kan daarmee zijn gehele leven niet tevreden zijn: dat kan hem niet helpen: dat maakt hem noch heilig noch gelukkig: Al mis ik het, zegt hij, ik mis daarom geen genade ik heb wat beters op het oog. De koning van Tyrus zei tegen Salomo, 1 Kon. 9: 13: Wat zijn dat voor steden, mijn broeder, die gij mij gegeven hebt? En hij noemde ze het land Kabul, een beslijkt land: is dat van zo een koning! En Ezau zei: hebt u maar deze ène zegen, Gen. 27: 38. Nee, zegt Paulus, mijn gebed is niet alleen, dat ge tijdelijk, maar ook dat ge geestelijk zalig mag worden. Ach, waren ik en gij het!

B. Waarin bestaat het?
1. In de ganse tijd van ons leven te hebben een verkwikkelijke, hartelijke, geestelijke bediening. Zodat de uitverkorenen overtuigd, krachtdadig geroepen en overgebracht worden tot het koninkrijk van Christus, Col. 1: 13, als er dagelijks tot de gemeente worden toegedaan, die zalig worden: zodat het een vermaak is als gij in de kerk komt: zodat uw ogen uw Leraars zien, die oog aan oog en hart tot hart met u spreken.
2. Dan, als God in u werkt een zuiver werk des geloofs, zodat ge zegt: ik werp mij alleen in de genadige armen van de Heere Jezus, de Zaligmaker, en ge zegt: *ik geloof Heere, kom mijn ongeloof te hulp!*
3. Dán, als uw hart in zulke liefde begint te blaken tot God en tot de heiligheid. Als ge met al uw kracht begint de heiligmaking na te jagen, en dat ge niet kunt leven, als gij niet van heerlijkheid tot heerlijkheid veranderd wordt, 2 Cor. 3: 18. Ach, ik kán niet rusten, zegt zo een, of ik moet heilig leven. Ik moet de engelen gelijk zijn: En als ik door een kwaad toeverzicht ben gevallen, ik kan niet rusten vó6rdat het verzoend is in het bloed des Lams.
4. Dat is geestelijk zalig zijn, als de vromen zo in al hun ontmoetingen de Geest des gebeds hebben: zij hebben zo een toegang tot de genadetroon, om hun beangstigd gemoed daar neder te leggen. Zij zijn in geen ding bezorgd: zij maken al hun begeerten door biddingen en smekingen bekend bij God.
5. Dan beginnen ze te bedenken, dat God hun deel is, Klaagl. 4: 25. *God is mijn Vriend, zeggen ze, in Zijn Zoon, - en alles wat in God is werkt voor mij ten beste. Ik ben blij als ik aan God denk.*
6. Dan bestaat het daarin, dat God allengskens zo laag nederdaalt, dat Hij zegt: *Mijn*

kind, gij zijt de Mijne. Hij zegt tot hun ziel: Ik ben uw heil. U zult niet verloren gaan.
7. Dan, als God begint Zichzelf aan hen te openbaren, Joh. 14: 23. Ik kan het niet langer zien, zegt de Heere, dat ge zo kruipt als een worm, en Hij kust ze met de kus Zijns monds; en zegt: laat Mij u eens omhelzen; gij zijt als een, die vrede vindt in Mijn ogen. Dát is geestelijk geluk voor de ziel.
8. Dan, als daarop volgt die vrede met God, en die vrede des gemoeds, die alle verstand te boven gaat.
9. Dan, als zij zo geestelijk vrolijk zijn, dat ze beginnen te zeggen: mijn hart springt op van vreugde Ik ben zeer vrolijk in de Heere, Jesaja 61: 10. *Ik ben mijns liefsten, en Zijn genegenheid is tot mij*. Hoogl. 7: 10.
10. Dan, als God zegt: Ik zal u in Mijn kracht bewaren, zodat geen dief uw schat zal stelen, noch geen roest die zal verderven. De poorten der hel zullen u niet overweldigen, Matth. 16: 18.
Dat is *geestelijk zalig* zijn.

C. U zult zeggen: is er niet nóg al meer in? Ja dit: Daar is een derde zaligheid, die loopt van de tijd *de eeuwigheid* in. Indien wij alleenlijk in dit leven op Christus waren hopende, zo waren wij de ellendigste van alle mensen, 1 Cor. 15: 19. Zou het niet jammer zijn, als het einde van onze zaligheid hier was? Nee, het is hier niet gedaan; maar de zaligheid groeit hier. Wat is de zaligheid, die in de eeuwigheid gaat uitlopen? Hoe is zo'n mens gesteld? Welke werkzaamheden heeft zo een? Wat geniet zo een, die eeuwig zalig is?
1. Zo'n mens ziet, dat hij iedere dag een dag nader komt aan zijn sterfdag en aan de eeuwigheid. Dat nadert zo al, de éne dag, week, maand en jaar wordt zo na de ander afgeschreven. Dan zegt zo een: mijn ziel, hoe zult ge het maken? Zijn uw gronden klaar? Hebt ge wat, waarmee gij vóór de Heere zult kunnen komen? Dan gaat hij onderzoeken, en hij vindt wat. Het wordt hem klaar. Hij kan zeggen: *Ik weet, mijn Verlosser leeft. Ik weet in Wie ik geloofd heb. Ik heb de goede strijd gestreden. Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin.*
2. Hoe zijn ze dan? Ach, daar komt de ziekte, en die valt hun op het lijf! Daar tasten ze in hun boezem. Elk vraagt, hoe het met hun lichaam is? Maar zij zeggen: gij mocht wel vragen, hoe is het van binnen? Waar zal uw ziel zijn? Hoe is het met de inwendige mens? Daarop beginnen ze te denken: zou het mijn laatste ogenblikje ook zijn? Daar beginnen ze ingespannen Gods aangezicht te zoeken. De hemel gaat open: daar daalt een golfje in hun gemoed van die zoete smaak. Zo'n helder licht, alsof ze reeds daarboven in dat zoete werk bezig waren. - Zij spreken soms zo uit de volheid van hun hart, dat de omstanders moeten zeggen: Wat zegt dat schepsel? Ik versta zulke taal niet.
3. Daarop nadert de dood; maar zij vrezen niet, die vallei in te treden; want, zeggen ze, *Heere! Gij zijt met mij*, Ps. 23: 4. Daarop beginnen ze ontbonden te worden; maar de pijl des doods komt, zeggen ze, de bitterheid des doods is geweken: de dood is ontwapend: *Dood, waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning*? 1 Cor. 15: 55.
4. Daar zijn ze dan dood: al de wapens leggen ze daar neder: en daar wordt de hemel voor hen geopend, dat Paradijs Gods. Ach God! daar zijn ze dan, als een, die gedroomd heeft! Waar is nu al mijn kommer? Zeggen ze, en waar zijn mijn zonden? Dat pak is op eenmaal weg! Daar leven ze en zweven ze vóór de troon in de nabijheid Gods, zien God in Zijn heerlijkheid worden door die glans ook zo veranderd, dat ze in gedaante veranderd worden van heerlijkheid tot heerlijkheid, - hebbende God lief met een volmaakte liefde - van genieten, zodat ze in hun ziel voelen verzadiging van vreugde, Ps. 16.

Daarbij verlangen ze naar al de uitverkoren gelovigen. Ach, zeggen ze, ik wilde dat die bij mij waren, die ik daar gelaten heb. Ik wilde dat geheel mijn geslacht hier binnen was.
Dan verlangen ze ook naar de verheerlijking van hun lichaam, dat ligt daar in het stof des doods. Dat zult Gij ook nog eens verheffen, dat zal ook nog eens weder leven. Ik wilde wel, dat wij met ons allen de Heere tegemoet gevoerd werden in de wolken in de lucht, en dat wij zo altijd bij de Heere mochten zijn.
Wat zegt uw hart? Kunt ge wel méér bedenken tot de zaligheid nodig te zijn? Ik niet. In de tijd naar het lichamelijke en geestelijke, en hierna in het eeuwige leven.

III. Broeders, dat is mijn gebed.
Oordeelt nu, of ik een man van een bitter gemoed ben? Of ik uw kwaad zoek? Dat is ons derde stuk. Ik mag soms een harde rede zeggen: maar ik moet ze zeggen. Oordeelt nu, of ik een man van een bitter gemoed ben? Of ik uw dodelijke dag wel begeer? Gij legt het mij ten laste, maar het is van mij niet méér waar, dan van Jeremia, Jer. 17: 16. Het is mijn smart als gij verloren gaat, In plaats dat ik bitter zou zijn, wil ik liever werken onder u tot uw behoud. Kunt ge dan nog haat dragen? Ach, ik zal rein van uw bloed zijn.
Wel, Paulus, mag u voor de verworpenen zo bidden? Wel, vraagt dan, of de Heere Jezus het heeft mogen doen, Lukas 19: 42. *Jeruzalem! Jeruzalem! och, of gij ook bekendet, ook nog in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient!* Mocht Hij dan die jongeling wel liefhebben? Markus 10 : 21. Mocht Mozes dan wel zeggen: *delg mij uit uw boek*! Exod. 32:32. En David: Ach, dat ik voor u gestorven ware! 2 Sam. 19: 33. Kunt ge de natuurlijke ontferming wel zomaar wegcijferen? Kan men in de natuur zijn broeders wel in het vuur zien liggen, zonder hen te willen helpen? En zou men dan kunnen nalaten voor hen te bidden tot hun redding? Bovendien, daar lagen onder dat gros ook al uitverkorenen. Hij wist, dat die nog eens toegebracht zouden worden; maar hij wist niet, wie die uitverkorenen waren. Dat raakte hem ook niet; en dus kon en mocht hij gerust bidden voor het ganse Israël. Dat is de zaak.

Toepassing
Geliefden,
U hebt het nieuw jaar aangevangen. Het is de eerste rustdag in het jaar. Ik kan in oprechtheid zeggen, dat ook dat in mijn gemoed is: Broeders en zusters, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid. Ik heb nooit een kwaad hart tot iemand in de gemeente gehad. Ik weet niet, dat ik dat ooit getoond heb. En moest er iemand verloren gaan, het smartte ons. Wij kunnen zonder omslag zeggen: de toegenegenheid onzes harten, en ons gebed voor u, weet God en ons gemoed. Ik behoef dat niet bekrompen te zeggen, dat het is tot zaligheid van u allen. Elk wensen wij elkaar geluk, en het is te prijzen; ouders en kinderen, het is alles druk daarmee; en zou een Leraar het dan niet doen? Bijzonder als hij oud begint te worden, en haast zal moeten scheiden? Zo deed Izaäk, Gen. 27: 2. Ziet nu, ik ben oud geworden, zegt hij, ik weet de dag mijns doods niet; en hij zegende zijn kinderen. Zo deed Mozes, Deut. 33. Hij roept al de stammen Israëls samen, en zegent elk in het bijzonder, eer hij op Nebo ging.
Ik weet niet, wat God met mij voorheeft. Ik weet dat de ouderdom en grijsheid daar is, en dat er zwakheden genoeg zijn. Ik weet ook, dat God ouden en zwakken nog dragen kan. Evenwel dachten wij: laat er nog een vonkje van liefde uit ons hart voortkomen.

Ten eerste. De ganse kerk hebben wij toegebeden hetgeen er Genesis 24: 60

staat, waar de bloedvrienden van Rebekka zeiden: *O, onze zuster, wordt gij tot duizenden miljoenen, en uw zaad bezitte de poorten zijner haters!* Ach, God hore ons gebed voor gans Sion! De ganse kerk wensen wij uit Ps. 87, dat er over heel de wereld heerlijke dingen van haar gesproken mogen worden, dat men er van zeggen moge: Deze en die is aldaar geboren: en dat de naam van die stad Gods moge zijn: De HEERE is ALDAAR, Ezech. 48:35.

Ten tweede. Ons hart dacht ook aan onze verdrukte broeders. Die, zeiden wij, zien u zo in weelde over de weg gaan, Klaagt. 3. Wij zien u in zo'n goede stemming; gij zijt zo'n feesthoudende menigte, - en wij zijn bedroefd om der bijeenkomsten wil. Wij zijn op galg en rad. De stok des drijvers is op ons Wij zijn bebloed.

Wel, Heere! wel Heere! stond het in onze macht of vermogen, hen te verkwikken, - wij zouden ze graag alle goeds toebrengen; maar dat is in onze macht niet. Zo wensen wij dan van God over onze lieve verdrukte broeders en zusters, dat er ergens nog een Esther schuilen mocht. Dat er ergens een Mordechaï krijtend langs de straten mocht gaan, die zei, *als gij zwijgt, zal Gods volk van ergens elders verkwikt worden*, Esther 4: 1, 14 en 10 : 3.

Wij wensten, dat er iemand was onder de groten, die zo de welstand zocht van 't ganse zaad. Hij zou aangenaam zijn bij de menigte, en zij zouden hem liefhebben.

Wij wensten, dat er een Jojada was, die weldadigheid deed aan God en aan Zijn Huis, en hij stierf honderd en dertig jaar oud, 2 Kron. 24: 15, 16.

Wij wensten, dat ons gemenebest de eer had, die het weleer gehad heeft; wat kwamen de verdrukten met dankzeggingen uit de ketenen.

Wij wensen dat ze die eer hadden, dat er eens iemand naar de galeien gezonden werd, en dat ze ontslag kregen. Dat ze niet alleen hun land openzetten voor de verdrukten, maar dat ze maakten, dat hun in hun eigen land welgedaan werd. En alzo wensen wij onze staat niet iets gerings toe. God zou haar eer geven; Hij zou het niet onbeloond laten, maar Hij zou het honderdvoud vergelden.

Ten derde. De kerk in het ganse land en in onze stad wensen wij toe hetgeen in Hand. 9: 31 staat: *De gemeenten dan door geheel Judea, en Galilea, en Samaria hadden vrede, en werden gesticht: en wandelden in de vreze des Heeren, en de vertroostingen des Heiligen Geestes werden vermenigvuldigd.* Wij wensen ze vrede en rust toe uit Ps. 122: 6. Wél moeten ze varen, die U beminnen.

Wij wensen, dat ge elkaar mogen aanspreken op de dorpen en in de steden, en elkaar zeggen: *komt, laat ons opgaan ten huize des Heeren, en horen wat Hij tot ons spreken zal.*

Ten vierde. Wij wensen de gemeente en de ingezetenen in deze stad toe, naar het tijdelijke, dat het moge zijn in de huizen zoals er in Spreuk. 31 staat van die wijze vrouw, haar man prees haar in de poort. Zij handelde deugdelijk.

Wij wensen dat uw kindertjes mogen zijn als die, van welke God zegt: W*elgelukzalig is de man, die zijn pijlkoker met dezelve gevuld heeft,* Ps. 127: 5. Ik wens dat ze mogen zijn als Olijfplanten, en staande rondom uw tafel; en dat God u moge zegenen als in de slaap.

Ik wens u toe, dat ge met uw huisgezin in het gebed niet verhinderd mag worden.

Ik wens, dat het u en uw zaad wél moge gaan in het land, dat God u gegeven heeft; en dat Hij uw dagen verlengen moge: en dat ge in al hetgeen u ontmoet, mag zeggen als Jozef: *Gijlieden wel, gij had het ten kwade gedacht, maar God heeft het ten goede gedacht,* Gen. 50 : 20.

Ik wens, dat ge mag ondervinden de zorg Gods in al uw zaken. Dat ge zonder kommer al uw zaken in Zijn Hand mag geven, en dat ge bij het sluiten van het jaar mag zeggen: *alle dingen hebben mij medegewerkt ten goede.*

Laat ons toe, dat wij onze wens nog wat doen in *het geestelijke.*

- Wij wensen dat er niet één zij, wiens naam niet geschreven is in 't boek des levens, en wiens naam niet in de hemelen staat opgeschreven.
- Ik wens dat ge krachtdadig geroepen mag zijn of worden, zodat ge er niet aan twijfelen mag of zij is Goddelijk en van de Heere. En zijt ge bekeerd, dan wens ik u toe een zuiver geloof, een levendig geloof, dat ge u zo in de genadige armen van Christus mag werpen, en dat ge zo door het geloof Hem mag aankleven.
- Ik wens dat ge soms eens gerechtvaardigd van uw knieën mag opstaan. Dat God mag zeggen: het is u vergeven, al wat ge hebt misdaan. Dat ge met een teder hart voor God mag leven, zodat ge het minste splintertje van een zonde zonder pijn in uw gemoed niet kunt dragen, Rom. 7. Dat ge mag zeggen: ik haat alle valse paden. Ik kan het daar niet op harden.
- Ik wens dat ge die eer mag hebben, dat God zegt: *nu zijt ge een kind Gods, maar het is nog niet geopenbaard wat ge eens zijn zult!*
- Ik wens dat God uw gebed zal horen als ge tot Hem smeekt voor de uwen, voor uzelf, voor mij en voor anderen.
- Ik wens dat ge zo mag groeien en toenemen, dat men van u zeggen moge: hoe is dat schepsel aangekomen en toegenomen!
- Ik wens dat ge mag leven in nabijheid van God. Dat ge soms eens voelen mag dat Hij u in het wijnhuis voert, met het vliegende liefdevaandel, en de liefdebanier boven uw hoofd, zodat ge mag zeggen: is dát liefhebben!
- Ik wens dat ge volharden mag tot het einde. Ik wens dat ge al de gestalten mag bezitten, waarover de Heere Jezus zo dikwijls de zaligheid uitspreekt, Matth. 5.
- Ik wens, dat als uw stonde nadert, om uit de tijd in de eeuwigheid over te gaan, gij dan tot uw liefste schepsel mag zeggen: sta daar. Dat ge tegen uw man, vrouw, kind, uw vader en moeder mag zeggen: ik ken u niet! En als de dood nadert, dat ge mag zeggen: Welkom, bode! Ik heb u lang genoeg tegemoet gezien. Ik wil wel met u meegaan!
- Ik wens dat ge dan het paradijs mag open zien, en dat God u een ruime ingang zal believen te schenken in Zijn koninkrijk, tot Zijn eeuwige heerlijkheid!

God doe u zo; ja Hij doe nog méér daartoe! Wij betuigen, dat ons gebed tot God is tot uw aller zaligheid. Dat vergunne ons God allemaal, uit louter genade, tot Zijn eeuwige heerlijkheid. - AMEN, ja AMEN.

ELFDE PREDICATIE, OVER PSALM 143: 2.

OP DE TWEEDE RUSTDAG NA NIEUWJAAR.

Ga niet in het gericht met Uw knecht; want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.

Wij lezen 1 Thess. 4: 17: *Vertroost elkaar met deze woorden.* Wat voor woorden had de Apostel geuit? Woorden van de opstanding en het oordeel. Hij zei tegen een ieder: verliest ge uw lieve metgezel of metgezellin, - al was het de lust van uw ogen, - weest daar niet te bedroefd om; vertroost u met de overdenking van de opstanding en het oordeel. Daarin ligt grote troost voor een kind van God; waarom?
Ten eerste. Dan zal het openbaar worden wat ze zijn. Dat is nú niet bekend. De wereld kent hen niet; Het is nog niet geopenbaard, wat zij zijn zullen, 1 Joh. 3: 1. Zij zijn nu veracht en bespot. Zij zijn nú een verachte fakkel, Job 12: 5. Maar dan zal het bekend worden wat ze zijn.
Ten tweede. Dan zullen ze zo nauw verenigd zijn met de Middelaar. Zij zijn het ook nu wel, maar dán zal het zijn: Vader, laat zij één zijn, gelijk Wij één zijn.
Ten derde. Het is tot hun vertroosting, omdat ze daar de Middelaar zullen zien. Matth. 17 werden er drie van Zijn Apostelen met Hem op de berg genomen, waar Hij van gedaante veranderd werd. Dat verkwikte Petrus zó tot vele jaren daarna; ja, totdat Hij sterven moest, 2 Petr. 1: 16-18. Het is hem áltijd bijgebleven, dat hij met de Heere op de berg geweest was! Dán zullen ze Hem zien als hun Middelaar en Zaligmaker.
Ten vierde. Dat te overdenken is tot hun vertroosting, omdat het dán zal zijn de dag van hun kroning en hun vrijspraak in Christus voor geheel de wereld.
Ten vijfde. Dan zal het toppunt van hun geluk gekomen zijn. Dan zullen ze genieten verzadiging van vreugde, en liefelijkheden aan Gods rechterhand, Ps. 16: 11. *Als ze opgewekt zullen zijn, dan zullen ze met Zijn Beeld verzadigd zijn*, Ps. 17: 15.

Dat dit tot een zoete verkwikking der vromen is, kunnen wij in verscheidene voorbeelden tonen. Met wat een blijdschap was er Job over aangedaan? Hoe uitte hij zijn verlangen! *Mijn nieren, zegt hij, verlangen zeer in mijn schoot*, Job 19: 27. Ja, anderen zeiden: *Kom haastelijk, Heere Jezus; ja, kom haastelijk!* Openb. 22: 20.
Doch zal een kind Gods zichzelf vertroosten met die woorden, zo moet hij goed gesteld zijn. Dan moet zijn ziel wélvaren en moet hij geestelijk wélgesteld zijn.
Zo troostelijk als die dag is voor een kind Gods, als hij wélvaart, - zo schrikkelijk is die dag als hij niet welvaart. Dan is hij er voor vervaard en verlegen. Dan beeft zijn hart als hij er aan denkt. Dan komt er een rilling van schrik in zijn gemoed, als hij er aan denkt. Als hij leeft in verlating en bestrijding. Als zijn vijand hem het stuk betwist. Als hij leeft in het gezicht van ál zijn misdaden. Zijn geheel zondig leven komt hem voor ogen, van zijn jeugd af. Zijn voorbedachte, ónbedachte, heimelijke en meer zichtbare zonden en overtredingen! Als God die in het licht van Zijn aangezicht stelt, Ps. 90 : 8, dan beven en rillen ze. Zij zien dan, dat ze zó aan alle kant schuldig staan.
In plaats van met vertroosting aan de opstanding en het oordeel te denken, gaat er heel wat anders om. Wat? Dit: *Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder?* Job 7: 20. Dit: Waarlijk ik weet dat het zo is; want hoe zou de mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft om met Hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem beantwoorden, Job 9: 2, 3. Dit: Ik zal mijn Rechter om genade bidden, Job 9 15. Dit:

Ik zal tot God zeggen: verdoem mij niet, Job 10 : 2. Dit: o HEERE, straf mij niet in Uw toorn, Ps. 6: 2. Dit: Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat; Heere, wie zal bestaan? Ps. 130 : 3. Dit: Wie kent de sterkte Uws toorns en Uwer verbolgenheid, naardat Gij te vrezen zijt? Ps. 90 : 11. Dit: Ga niet in het gericht met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.

De man, die hier spreekt in ons voorgelezen tekstvers, staat aan het hoofd van deze Psalm aangetekend. Het is een goed, vroom man, die veel genade had ontvangen, maar hij had ook vele verdorvenheden. - Wie is het? Het is die man naar Gods hart, de koning David. Hoe vindt ge die man hier? Ach, hij is een worstelaar, een bidder. Hij is ingespannen, en houdt aan bij de troon van God; hij wil en hij moet verhoring hebben, vs. 1. Wat bidt hij? G*a toch met Uw knecht niet in het gericht.* Ik moet ééns voor U komen. Gij en ik zullen ééns tezamen te doen hebben in die grote vierschaar; mij is bange, ik ben bekommerd hoe het mij dáár gaan zal, vs. 2.
Waarom, vrome ziel? Ach, ik heb het zo hard. Ik word als met vuisten geslagen. Ik word zo bestreden in mijn genadestaat! Heere, Gij weet wat er bij mij omgaat! vs. 3. Ach, ik ben zo gesloten. Ik ben overstelpt; mijn hart is zo verbaasd! vs. 4.
Men zou zeggen: is het dan zó wanhopig gesteld? Kunt ge er dan niet uitkomen?
Ach nee! zei hij.
Laat ge uw handen slap hangen, man? Is dat altoos zo geweest?
Ach, nee, zegt hij; nu wil ik mij behelpen als voorheen, maar ik kan niet; gelijk toen ik mijn gangen in boter wies, vs. 5.
Wat doet ge dan nu? Ik kerm, ik bid, ik breid mijn handen uit; mijn ziel is als een dorstig land. Ik schreeuw tot de Heere, vs. 6-8.
Waarmee pleit ge? Met de waarheid Gods en met de gerechtigheid Gods? Hebt ge die dan vóór u?
Mij dunkt: ja, dat ik het recht Gods voor mij heb; en mij dunkt, dat de vijanden van mijn ziel en lichaam de gerechtigheid Gods tégen zich hebben, vs. 8, 9.
Zijn er dan nog enige goede dingen in u, man?
Ja het. Daar is nog bidden, aandringen om verhoring, wachten en stil zijn, op de Heere te vertrouwen , schuiling en verberging te zoeken in de genade Gods in Christus, te hongeren en te dorsten naar de Heere, te betuigen, dat ik niet kan verzadigd worden dan alleen in de gemeenschap Gods, een stille hoop, als het God belieft, dat ik het nog eens alles te boven zal komen, vs. 10-12. –
Dat is zo de korte inhoud van deze Psalm. God wilde in het Oude Testament, dat de laatste en de eerste dag van het jaar een vasten- en verootmoedigingsdag zou zijn voor gans Israël, Levit. 16. [2]
Op de eerste dag was het gebruik, dat de Hogepriester ging in het heilige der heiligen, om verzoening voor het volk te doen, dat was één- maal des jaars, op de eerste dag van het jaar; en wat zou dan het volk doen? Vasten, zich verootmoedigen, hun zonde belijden van al de vorige jaren, en bijzonder van het laatst geëindigde jaar. Dan offerden zij, en zij oefenden hun geloof in de Middelaar, die komen zou. Zij betuigden dat ze lust hadden om voor God te leven. En dan deed God bij de ingang van het heilige der heiligen als een wonderwerk, sprekende als met een hoorbare stem. Of daar werden op de borstlap van de Hogepriester enige letters gezien, waaruit zij de verzoening konden bemerken; of daar werd iets op gezien, dat wit was, hetwelk de

[2] De eerste dag van het burgerlijk jaar, begin van de maand Tisri was het een dag van bazuingeklank om op te roepen tot gedachtenis van Zondenschuld. De tiende dag van Tisri was het de Grote Verzoendag. Dit is nóg de grootste en plechtigste dag in Israël. Alles ligt dan stil. De Synagogen zijn boordevol.

verzoening betekende; waaruit zij dan opmaakten, dat God zei: *Al waren uw zonden als scharlaken, Ik zal ze maken als witte wol*. Op de eerste dag van het jaar zo bezig zijnde, dan gaf God een blijk dat hun zonden verzoend waren. Dat werd dan verkondigd op berg en dal, met geschal van trompetten; en daar was vrolijkheid in het ganse land; en dat alles werd dan met een dankdag besloten. Wij zullen zeker niet kwalijk doen, als wij dat ontleenden aan het Oude Testament.
Waar wordt het jaar zó geëindigd en zó begonnen? Wilde God het zó beëindigd en begonnen hebben? - denkt dan eens of uw gedrag wel goed is. U gaat het jaar eindigen en beginnen met te zondigen. Wilt u het wél eindigen en aanvangen, u moest het doen gelijk God het gelast en zoals Hij het heeft ingesteld. Ach, die hetzelfde pad willen gaan, die zoeken het zo te betrachten, gelijk in het Oude Testament; Wij moeten immers op dezelfde wijze zalig worden als zij; het ceremoniële, en dat de Messias nog verwacht werd, dan uitgesloten. Hand. 15: 11. Openb. 13: 8.
Wij dachten, het verleden jaar is geëindigd; het is de tweede sabbat van het aangevangen jaar; wij dachten, laat ons onszelf en de gemeente trachten tot indrukken te brengen, zoveel het God belieft, door te kruipen voor de Heere, en Hem te bidden: *Treed toch met Uw knecht niet in het gericht.*
Wij hebben dan te bezien:

I. De biddende knecht van de Heere.
II. De bede zelve: *Ach, treed toch met Uw knecht niet in het gericht!*
III. De aandrang van het gebed: *Niemand die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn; ook ik, uw knecht, niet.*
IV. Zo Gij mij hoort, en een gunstig antwoord geeft, dán zal ik gered zijn. Dan zal mijn bezwijking een overstelping ophouden, en ik zal weer nieuw moed hebben.

I. Wat het eerste aangaat.
Hier spreekt een knecht van de Heere. Ik heb knechten onder mij, zei die hoofdman, Matth. 8. Ik, zegt God, heb knechten. Hier komt er een; het is David. Hij was de knecht van de Heere, als koning, als Profeet, als lidmaat.
Ten eerste. Als koning. God noemt hem zo Ps. 89: 11. *Ik heb David mijn knecht gevonden.* Ik ben wel een koning, zei hij, maar ik ben toch ook een knecht onder de Opperkoning. Ik moet regeren naar Uw wil.
Ten tweede. Hij was een knecht als Profeet in de gemeente Gods. In die tijd noemde God de Profeten Zijn knechten, Amos 3: 7. *Gewisselijk, de Heere HEERE zal geen ding doen, tenzij Hij Zijn verborgenheid aan Zijn knechten, de Profeten, geopenbaard heeft.*
Ten derde. Hij was een knecht als lidmaat, als een gelovig, vroom mens. Hoe dikwijls noemde hij zich zo, Ps. 119: 17. *Doe wél bij Uw knecht*. vs. 38: Bevestig Uw toezeggingen aan uw knecht. Ps. 116: 16: Ik ben uw knecht, ja, ik ben uw knecht. Ps. 18: 1: Een Psalm Davids, de knecht des Heeren.

Wat drukte dat uit, als hij zei: *ik ben een knecht van de Heere?*

- Ten eerste. Hij erkende de genade Gods aan hem bewezen. Ik ben dat van nature niet, Ps. 51: 7. Mijn natuur is goddeloos en dienstbaar aan de zonde en de duivel. Ik ben het door Uw genade geworden, Ps. 100 : 3. Hij heeft ons gemaakt (en niet wij) Zijn volk en de schapen Zijner weide.
- Ten tweede. Hij drukte er mee uit, dat hij daarmee méér ophad dan met de koningskroon. Ach Heere, wilde hij zeggen, een koning en een Profeet te zijn, daarmee zou ik verloren kunnen gaan; maar door Uw genade is Uw

goedertierenheid mij beter dan het leven. Ps. 63: 4.

- Ten derde. Het drukt uit de bevatting, die hij had van de hoogheid Gods; o mijn ziel! U hebt tot de HEERE gezegd: Gij zijt de Heere, Ps. 16: 2 en Ps. 8: 1, 2. 0 HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde! Ach, hij was zo overtuigd van de heerlijkheid Gods en van zijn eigen nietigheid, dat hij in het stof moest kruipen, en zeggen, Gij zijt hoog boven mij. Gij zijt de Heere en ik ben Uw knecht.
- Ten vierde. Het geeft te kennen zijn onderwerping. Ik wil onderworpen zijn aan Uw leiding en besturing. Ik wil ze niet tegenspreken, Ps. 62: 2. Immers is mijn ziel stil tot God. - Hij gaf zulke blijken van zijn onderwerping verscheidene malen. Als Simeï hem vloekte met een geweldige vloek, daar één van zijn helden, naast hem gaande, zei: hoe kunt ge het dragen? Laat mij zijn kop van hem nemen! Nee, zegt hij; God heeft gezegd; vloek David, 2 Sam. 16: 10. En 2 Sam. 15: 25, 26 zegt hij: *Brengt de ark Gods weder in de stad. Indien ik genade zal vinden in des HEEREN ogen, zo zal Hij mij wederhalen, en zal ze mij laten zien. Maar indien Hij alzo zal zeggen: Ik heb geen lust tot u. Ziet hier ben ik, Hij doe mij zoals het in Zijn ogen goed is.*
- Ten vijfde. Het drukt uit, zijn gehoorzaamheid. Ik betuig het, zegt hij. Ik heb het gezworen, en zal het bevestigen, dat ik onderhouden zal de rechten Uwer gerechtigheid, Ps. 119: 106. Och, dat mijn wegen gericht werden om Uw inzettingen te bewaren, Ps. 119: 5. Ziet, gelijk de ogen der knechten zijn op de hand hunner heren, gelijk de ogen der dienstmaagden zijn op de hand harer vrouw, (wat staan ze wakker op te passen!), zo zijn mijn ogen op U geslagen, Ps. 123: 2.
- Ten zesde. Het drukt uit zijn nederigheid. Ik ben maar een geringe knecht; wat zal David nog meer zeggen? Gij kent Uw knecht, Heere, HEERE! 2 Sam. 7: 18-20, daar zegt hij zo dikwijls: ik ben maar een arm en veracht man.
- Ten zevende. Het drukt uit het welgevallen dat hij in zijn Heere had. Ach, zegt hij, ik ben een knecht, die met mijn Heere tevreden ben; met Zijn trouw en bescherming, met Zijn bestraffing en beloning; het is mij álles aangenaam.
- Ten achtste. Het drukt uit het goed vertrouwen dat hij had op zijn Heere. Ik ben een knecht, zegt hij, - Ach, ik zal dan bij mijn Heere nog wel een woordje mogen spreken. Ik heb nog een goede hoop, dat Hij met mij naar Zijn gestrengheid niet zal handelen. Ik leef in de verwachting dat Hij mij nog eens een goede beloning zal geven. Ik wil dan waken, mijn kaars brandende houden, en wachten op de komst van mijn Heere.

Hij gaat nog wat verder en zegt: *ik ben <u>Uw</u> knecht.* Wat wil dat zeggen?
Ten eerste. U hebt betrekking op mij, U hebt eigendom aan mij, U hebt het recht om mij, als ik misdaan heb, rekenschap af te vorderen van al mijn werken en daden.
Ten tweede. Ik heb betrekking op U. Ik heb U te dienen verkozen. Laat anderen dienen wie zij willen, maar ik zal de Heere dienen. Ik heb het geschreven, beloofd en bezworen, dat ik Uw knecht zal zijn. –

Maar man, wat zijt gij dan voor een knecht? Hoe is het met ú gesteld?

Ten eerste. Ik ben een schuldige knecht. Ach arme! Ik sta zéér schuldig voor mijn Heere! Ik moet zeggen: Wie kan zijn afdwalingen verstaan? Ps. 19: 13. De Heere Jezus sprak van een Heer, wiens knecht tienduizend talentponden schuld had. Matth. 18: 24. Zo was het ook met deze knecht. Ach, zegt hij, als ik voor mijn Heere kom, dan moet ik beschaamd staan over mijn gebrekkige, trage en slordige dienst. Mijn

Heere! Ik moet beschaamd staan over mijn verdorven aard; mijn gestalte, beweging, vrees, vrijmoedigheid, liefde, haat, blijdschap, toorn, zachtheid! Het is allemaal zo kreupel en zo slecht.

Ten tweede. Ik ben een knecht, die ook de rechtvaardigheid van mijn Heere kent. Zijn recht omtrent zo'n slordige knecht, zo over mijn ziel, als over mijn lichaam, om die beide te verderven in de hel. Matth. 10 : 28. Als Gij mij een Profeet zond, die beroerde en verbrijzelde mijn beenderen. Als Gad kwam en zei: Drie dingen draag ik u voor, verkiest u één uit die, - ik moest uitroepen: Mij is zeer bang. 2 Sam. 24: 12-14.

Ten derde. Ik ben zo'n knecht. Die indrukken heeft, dat hij eenmaal vóór U zal moeten komen. Wie het weten wil, of niet, - ik wil het wél weten, dat de Heere ééns een dag van afrekening zal houden: Hij zal tegen mij, evenals tegen al Zijn knechten, zeggen: kom en treed hier vóór Mij, Ik heb met u wat te behandelen. Gij zijt Mijn knecht! Maar Ach, hoe zal het dán gaan met zo'n slordige knecht, als hij voor zo'n Heere komt! Hoe zal het in dat gericht met hem aflopen? U kunt wel zien, dat al die gestalten en werkzaamheden in onze spreker gevonden werden.

II. ***Wat is nu zijn smeking?***

Ach, mijn Heere, mijn Rechter, treed met uw knecht niet in het gericht, handel niet met mij naar Uw gestrengheid: laat mij niet alléén, zonder iemand anders, zonder een borg, voor U komen!

Wat ligt er in die bede, als iemand die ernstig bidt?

Wij hebben die tekst buiten twijfel elk wel dikwijls gehoord en gelezen. Daar is hier niemand, of hij heeft hem wel opgezegd: maar wat ligt er in zo'n bede? Als een vrome in zijn bidden zúlke dingen voor de Heere brengt? Deze zaken zult ge er in vinden:

Ten eerste. Heere! Ik heb er grondige kennis van, dat Gij rechtdag houden zult, en dat ik daar óók zal moeten komen. Dat ligt op mijn hart, dat er een opstanding der doden, en een algemeen oordeel wezen zal. Hebr. 6: 1. Dat is een fundamenteel artikel van mijn godsdienst: het is een fundament van de leer van Christus. Geliefde toehoorders! daarmede hebben al de vromen van alle eeuw zo uitermate gewerkt: Enoch, de zevende van Adam, heeft er al mee gewerkt. Jud. vs. 14, 15. Die man, die God naar de hemel heeft opgenomen, zijn hart was er mede vervuld als hij met God wandelde. Gen. 5: 24. Abraham zei: Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen? Gen. 18: 25. David, Salomo, en al de Profeten melden er ons van. De Heere Jezus sprak er ook zo dikwijls van, en al de Apostelen des Lams hebben met dat stuk zo gewerkt.

Zo was het ook met deze knecht. Ik heb er geen bestrijding over noch atheïstische gedachten. Ik bid het ook niet af, dat Gij gericht mag houden. Ik weet, dat het gericht zich zetten zal. Daniël. 9. Ach, ik zal ook daarvoor komen. Maar hoe zal het gaan? Ik kan de last niet dragen. Ps. 38: 5. Ik ben bekommerd over al mijn zonden. Hoe zal het gaan? Waar zal ik geplaatst worden? Hoe zal het met mij aflopen?

Ten tweede. Het komt mij zo vreselijk voor, het zal zo schrikkelijk zijn! Hoe schrikkelijk was het in de eerste wereld! Hoe vreselijk was het in Sodom! Hoe vreselijk was het oordeel over Korah, Dathan en Abiram! Hoe vreselijk was het te staan op Sinaï bij de Wetgeving! Ach, het zal zo schrikkelijk en geducht gaan, als God zal komen ten gerichte met Zijn vele duizenden engelen! Dan zal er rook komen uit Zijn neusgaten, en vuur uit Zijn mond. Dan zullen de inwoners der aarde beroerd worden. De bergen zullen versmelten, de heuvelen zullen wegvlieden, ik zal dan mijn graf zien opengaan, daar zal een beweging onder de beenderen komen: elk been zal weer tot zijn been komen.

Mijn God! daar zal een Uria staan en een Bathseba, en die mannen, die ik om Uria's wil heb laten vermoorden. Elk zal daar bij mij staan, tegen wie ik gezondigd heb.

Ten derde. Ik heb een indruk, dat Gij in dat gericht tonen zult al Uw rechtelijke eigenschappen: uw alwetendheid, rechtvaardigheid, almacht. Al die rechtelijke eigenschappen zult Ge niet verloochenen, daar zal geen verschoning bij die Rechter plaats hebben, geen aanneming des persoons, noch ontvangen van geschenken. Daar zal de koning zijn als de bedelaar, en de bedelaar als de koning. God kent de rijken niet vóór de armen. Ach Heere! Ik heb daar zo'n bevatting van, dat ik U daar zal zien! Wisten ze dat toen al?

Ach, ja; met deze mijn ogen, zegt Job, zal ik Hem zien. Job 19: 27. Dat was reeds lang vóór Davids tijd. Ach Heere, dat zien van U zal niet eender zijn! De vrome zal u zien als een vriend, en als genadig; en hij zal zeggen: o! Ik heb part en deel aan U. Maar de goddeloze zal U zien als een vertoornd Rechter, en hij zal zeggen: Wee mij! dat gezicht is mij tot smart, ik heb geen deel aan U. Gij zijt mijn Zaligmaker en mijn God niet! De vromen zullen U zien met liefde. De liefde, die zij hier hadden, blijft. De goddelozen zullen U zien met haat, hun haat, die ze tegen God hadden, zal niet verminderd worden, hij zal niet minder zijn dan hier. Opwaarts ziende, zullen zij vloeken op God en op hun Koning Jesaja 8: 21. De vromen zullen U zien met blijdschap en ruimte in hun harten, en met vrijmoedigheid: maar de goddelozen zullen U zien met smart en wanhoop, gelijk Belsazar die de schrijvende hand aan de wand zag: de vromen zullen God eeuwig zien, de goddelozen maar voor een ogenblik: zij zullen God dán zien, maar in eeuwigheid niet meer. Matth. 25: 34. Zij zullen Hem beide zien, maar dat zien zal oneindig en grotelijks verschillen!

Ten vierde. Ik heb een begrip, dat Gij mij zult voor ogen stellen, alles wat ik in mijn leven gedaan heb, dat zult Gij daar allemaal ophalen. Ach, Heere! moet het schuldboek eens opengaan, dan zal uw knecht moeten zeggen als Ps. 40 : 13: Mijn ongerechtigheden hebben mij aangegrepen. De schenker van Farao zei eens: Ik gedenk heden aan mijn zonden. Gen. 41: 9. Ik gedenk heden óók aan mijn misdaden, aan dat dartele wulpse leven van mijn jonkheid en jongelingschap: ik gedenk de zonden van mijn mannelijke jaren èn die van de oude dag.

Ach, Heere! mijn Rechter, hoe heb ik het gemaakt als burger en als huisvader in mijn familie? Als een hoveling bij Saul? Hoe aan de vreemde hoven? Hoe als Leraar? Hoe als koning? Hoe in het eenzame? Hoe als een vrome onder de vromen? Hoe in mijn gemeenschapsoefening met de Heere? Ik heb mij niet gedragen naardat het vereist werd. Noch naar mijn koninklijke waardigheid, noch naar de betrekking, die ik op God en mensen had.

Ten vijfde. Treed met mij niet in het gericht, - dat is, ik heb een helder en klaar begrip des harten, dat de Rechter elk mens in het gericht zal trekken, ook mij, - en zeggen zal: zet u hier, gij mens, Ik heb tegen u wat te zeggen. Ik heb met u wat te verhandelen. Ik zal niet voor de dag brengen, wat duister is, noch wat niet waar is, maar uw gehele leven, van uw geboorte tot uw dood toe, zal Ik ordelijk voor uw ogen stellen.

Kom, sta hier vóór Mij, Ik zal het eens wat ophalen: Gij, David, - was het een kleine zaak, dat gij de vijanden des Heeren zo grotelijks hebt doen lasteren, in die zonde met Bathseba en Uria, en in het doen sneuvelen van zoveel mannen? In het tellen van het volk. Als ge daarin uw hoogmoed vertoonde; wat bewoog u? Nu geef Ik u tijd en plaats van verantwoording; pleit uzelf vrij, maak het eens goed. Wat zult gij in dit gericht zeggen? Wat zult gij inbrengen tot een grond van uw rechtvaardiging? –

Ach God! dat heb ik in mijn hart diep begrepen: zo zou u rechtvaardig met mij kunnen handelen, en wat zou ik dan kunnen zeggen of doen?

Ten zesde. Als Gij zei: kom, David, nu is het uw beurt, spreek maar eens, - ik zou verstomd en beschaamd staan in mijn verdediging, ik zou mijzelf verstrikken en

verklappen, gelijk een zieke, die zijn zaak wil goedmaken, en hij maakt ze veel erger. Ach, Heere! al wilde ik mij wassen met sneeuwwater en mij zuiveren met zeep, dan zult Gij mij in de gracht induiken. Job 9: 30, 31. Mijn Heere! Ik weet niet anders te doen dan beschaamd en verlegen te staan en voor Uw voeten neder te vallen. Moet ik naar de hel? Moet ik verloren gaan om al deze ongerechtigheden? Moet ik weggezonden worden? U zult rechtvaardig zijn in Uw spreken, en rein in Uw richten. Ps. 51. Ach Heere! als ik alléén moet staan, buiten Uw genade in Christus, dan dunkt mij, dat ik het vonnis al hoor, en dat elk woord als een donderslag is. Mij dunkt, dat ik U dan hoor zeggen: Deze booswicht wordt van Mij, de rechtvaardige God, verwezen ten eeuwige vuur, tot kauwing van zijn tong, tot klopping van zijn hart, - en wringing van zijn handen, en dat voor altijd even streng. Mij dunkt, dat er dan uit uw mond als vuurvonken zullen komen, en rook uit uw neusgaten, en dat dan de sidderende duivelen volmacht en last krijgen, om het vonnis uit te voeren. Mij dunkt, dat ik dan de engelen zie komen, om mij weg te jagen van God, gelijk eenmaal Adam uit de hof. Mij dunkt, dat ik hen hoor zeggen: gij booswicht, wij moeten uw handen en voeten binden.

Is dat nu geen zaak van gewicht, die af te bidden is? Is het niet zeer de moeite waard, om daar over te worstelen met God?
Ach, dat ik en gij het nacht en dag deden, tot ons doodsbed toe. Maar misschien zal er een bedenking in uw hart oprijzen: hoe? Een vrome moet dat bidden, die genade heeft! en die dikwijls verzekerd is geweest! die God dikwijls gedankt heeft! zal zo'n vrome dat doen! een man naar Gods hart! Geliefden, was Job ook niet een vroom man? Een vrome kan wel donker worden, hij kan wel bestreden en verschrikt zijn, gelijk hier. De vromen hebben hun feilen en zwakheden. Daar zijn soms zware zonden; ongerechtige dingen hebben wel eens de overhand bij hen.
Zouden ze dan soms niet moeten zeggen: *Ach, Ach, ach, God! treed niet met mij in het gericht? G*od ontslaat de vromen niet van verberging en verlating. Wie kan de duisternis opklaren, dan één, namelijk God? Het is zo schrikkelijk, als er zo'n ver-vreemding komt. Waar ligt een vrome ook niet al voor open? Wat spreekt en denkt hij niet al in zijn haastigheid? Nu kan u dat geen raadsel meer zijn, dat de vromen zo'n gebed doen.

Daar hebt ge de twee stukken van dit vers. De twee andere stukken zullen wij nog in het toekomende behandelen, als het God belieft.

Toepassing
Mogen wij nog wel een woordje spreken tot uw harten?
Geliefden, zijt ge dan niet te overtuigen, dat wij al onze jaren en dagen en onze gehele leeftijd, tot ons doodsbed toe, zo behoorden te handelen?
Ik ben ervan overtuigd, en ik weet, dat elk ervan overtuigd moet zijn. Ik vraag u dan: hoe maakt ge het? Ik hoop, dat ge hier niet beschaamd zult moeten staan, als wij u een weinig ontdekken zullen.
De één zal zeggen: ik denk daar niet om, ik laat dat op God aankomen. Dan maakt ge het slecht, het is u misschien zo nabij, en hoe náár zult ge dan wakker gemaakt worden! evenals Jona: W*at is u, gij hardslapende?* Zeiden ze, en hij werd over boord geworpen.
Een ánder zegt, ik doe mijn best om het te loochenen en te ontkennen. Ik maak daar zo'n staat niet eens op. - Wat onderwindt gij u?
Gij weet immers wel beter, daar zoveel oordelen Gods al voorafgegaan zijn. Kunt ge

het nóg ontkennen? Tegen zoveel Schriftplaatsen in? Al probeert ge het te loochenen, gij vermoeit u tevergeefs, en gij stelt u in het uiterste gevaar, dat God u aan uzelf zal overgeven, en dán zult ge er uzelf eeuwig over vervloeken.
Hoe maakt het een ander? Die spreekt er schertsend over. Voor het oordeel, zegt hij, ben ik niet bevreesd, want, zegt hij, de één zegt: het is de laatste ure. De ánder zegt: het zijn de laatste dagen, nog een ander zegt: het is nabij, en Hij die te komen staat, zal komen, - en ondertussen, al de dingen blijven zoals zij zijn.
Wel, gij maakt het slecht wij zouden verwonderd zijn, dat er spotters waren, indien Gods Woord het ons niet gezegd had. 2 Petr. 3: 3. Dat God het gericht uitstelt. neemt dat de waarheid ervan weg? Uw sterfdag wordt ook uitgesteld, zult ge daarom niet sterven? Daar zijn gewichtige redenen voor, waarom het nog niet komt. Spot niet, opdat uw banden niet vaster worden.
Wel, zegt een ander, ik leef goddeloos, ik laat het op God aankomen, ik dien de duivel en de wereld trouw. Ach, hoe zwaar zal het voor u zijn, voor een weinig tijds de zonden dienen, eeuwig te moeten Bidden! Voor een weinig vreugde, eeuwige smart.
Een ander zegt: ik weet mij te behelpen tegen die gerichtsdag, ik heb mijn uitvluchten gereed. - Wat zult ge doen? Ik zal het loochenen, dat ik de zonde gedaan heb. En zult ge dat tegen de Alwetende doen?
Een ander zegt: ik zal het verkleinen en bemantelen, ik zal zeggen: Wel, het is maar gering. Wel, een kleine vergrijping is evenzeer een kwetsing van Gods Majesteit, als een grote. *Gedenkt aan de vrouw van Lot.* Lukas 17: 32.
Een ander zal zeggen: ik ben het vergeten; het is zo lang geleden.
O, zal God zeggen, maar één dag is bij Mij als duizend jaren, en het staat in Mijn gedenkboek geschreven.
Een ander zegt: het is verborgen, en het zal niet uitkomen. Ach, God zal het uitbrengen, tot uw eeuwige schande, voor al Zijn engelen, en voor geheel de wereld.
Een ander zegt: had mijn consciëntie maar gesproken!
Wij antwoorden: uw consciëntie heeft zo dikwijls gesproken, maar die hebt u op de mond geslagen en als met een brandijzer toegeschroeid.
Een ander zegt: ik zal het op de Predikanten schuiven, dat ze mij niet gewaarschuwd hebben. - Hebben zij het niet gedaan, God zal uw bloed van hun handen eisen. En hebben zij het wel gedaan, dan zullen zij rein zijn van uw bloed. Doch of zij het gedaan hebben of niet,. u zult evenwel niet te verontschuldigen zijn.
Een ander zegt: ik zal het dán op een vlieden en vluchten stellen. Waar zult ge heengaan voor Gods Geest? En waar zult ge heenvlieden voor zijn aangezicht. Ps. 139: 7. Al groeft gij tot in de hel, zo zal Gods Hand u vandaar halen; en al klomp gij in de hemel, zo zal Hij u vandaar doen nederdalen. Amos 9: 2. Zijn Hand zal u overal vinden.
Een ander zegt: ik zal het op mijn naasten schuiven. Ik zal zeggen, dat ik het niet kan helpen, gelijk Adam, die schoof het op Eva; en Eva op de slang. Maar, dat zal u evenmin baten als Adam en Eva. Gij moest zelf toegezien hebben.
Een ander zegt: ik zal dan gaan bidden: Jawel, maar uw gebed zal u tot zonde zijn, het zal u niet helpen.
Een ander zegt: ik zal het er wel goed afbrengen, ik houd zoveel van Godvruchtige Predikanten en van hun boeken. Dat kan u ook niet helpen; Herodes hoorde Johannes ook graag; gij neemt natuur voor genade.
Een ander zegt: en ik zal blij zijn, als ik van God en van de vromen. ontslagen zal zijn. Gij zijt eveneens als iemand, die aan een razende ziekte lijdt. Dan willen ze geen dokter hebben, maar tot hun verstand gekomen, willen ze wel een hebben. U zult toch van God niet ontslagen zijn, maar u zult Hem eeuwig tot uw Rechter hebben!

Ach, laat dan gruw en afgrijzen uw hart bedekken. Schreeuwt: o Mijn ingewand, mijn ingewand! Ik heb barenswee! Hoe náár zal het zijn; van boven u, van onder u, terzijde van u, van binnen, van buiten, achter u, vóór u, rondom u, - het zal náár zijn, waar ge u ook keert. Uw ogen zullen u tot smart zijn.
Kond gij dan met Judas en Achitofel gaan naar een plaats, waar ge u zelf doden kond, u zou het waarlijk doen, maar het zal u niet vergund worden.
Kom, zet u, gij booswicht, zal de Rechter zeggen. U zult rekenschap moeten geven. Regenten, Predikanten, huisvaders, of wie gij ook zijt.

Regenten, u zult moeten verantwoorden uw regeringen; welk recht gij gedaan, welk kwaad gij geweerd hebt: zijt ge een vader des vaderlands geweest? Een voedsterheer der kerk? Hebt ge het zwaard gebruikt tot straf der kwaden en tot bescherming van de goeden?

Predikanten, hebt ge wel trouw gehandeld, in uw talent te gebruiken? Zijt ge naarstig geweest? Hebt ge tijdig én ontijdig aangehouden? Hebt ge gewaakt? Gewaarschuwd? Gebeden?

Vaders, zijt ge trouw geweest in uw huis te verzorgen? Vaders en moeders, hebt ge die dierbare panden, uw kinderen, die u zo na bestonden, wel verzorgd? Uw plichten omtrent ziel en lichaam aan hen wel gedaan?
Ach, u zou voor uw kinderen alles doen! maar, hebt ge het állerbeste wel bezorgd? Uw tijd zult ge moeten verantwoorden. Uw doen in de godsdienst, het misbruik van doop en Avondmaal. U zult moeten verantwoorden uw opstaan en neerliggen, uw uitgaan en uw ingaan.
Ik weet, dat ge in uzelf uw levenlang geen raad daartoe zult weten. Wie weet, hoe spoedig God er mij en u toe brengen zal? De oude dag komt, de zwakheden klimmen. U zult er misschien spoedig vóór staan. U zult dan niets weten te zeggen, dan*: Och, Heere, treed toch niet in het gericht met Uw knecht!* Wilt ge uzelf dát wel eens bekennen als gij thuis komt? Wilt ge er deze avond wel eens over worstelen met God?

U zult zeggen: Wat zal ik doen? Is er niet één tekentje van die het in dat gericht wel zal gaan? Ja, dat is er, en ik zal er geen één buiten de Psalm geven.

- Ten eerste. Zijt gij een bidder? Een worstelaar? Een kermer? Is het bidden u een hartenzaak? En uw dagelijks werk?
- Ten tweede. Zijt ge een knecht of een dienstmaagd van de Heere? Ziet ge de hoogheid van uw Heere aan? Wanneer, en hoe zijt ge het geworden? Als een knecht verhuist, hij weet dat, het is hem niet onbekend als hij bij een andere heer dienst neemt. Zijt gij in een verbond met de Heere gekomen? Jesaja 44: 5.
- Ten derde. Kent ge ook de strijd met de vijanden? Deze knecht kende strijd en vurige pijlen maar al te goed.
- Ten vierde. Kent ge verbaasdheid en overstelping? Ik geloof dat er niet één naar de hemel gaat, of hij kent dat. Daar kan dikwijls niets uit noch in, hij vindt dikwijls traan noch zucht: hij is opgekropt; en zo staat hij vóór God als een verwezene.
- Ten vijfde. Kent ge ook zoete dagen? Gelijk deze knecht, volgens het vijfde vers. God handelt niet altijd even streng; kunt ge ook met dankbaarheid aan Gods weldaden gedenken, en God verheerlijken over de werken Zijner Handen?
- Ten zesde. Kunt ge niet weggaan zonder een zegen? Als ge niet spreken kunt, maakt ge nog gebaren, hetzij door buiging, of door uitbreiding uwer handen?

- Ten zevende. Zijt ge een dorstige? Is uw ziel voor God als een dorstig land? Zegt ge: ik moet niet alleen met water besprengd worden, maar ik moet de regen Uwer genade hebben, ik kán geen uitstel dragen; Laat mij het licht van Uw Aangezicht mogen aanschouwen, laat mij mogen zeggen: Uw goedertierenheid komt mij voor in de morgenstond. Ik zal voor Uw voeten blijven liggen, kom ik dan om, zo kom ik om!
- Ten achtste. Zijt ge gezet op de leiding des Geestes? Zegt ge: ach, liefste Jezus! Ik heb tegen U niets. Liefste Geest van God! Ik heb tegen U niets, ik wenste dat Ge mijn Leidsman waart, ik wenste, dat Ge mij álle dagen leidde in een effen land: al is het pad naar de hemel ook eng, ik wil er wel wat om lijden?
- Ten negende. Is het u zo'n drukkende last, als ge zo dodig zijt? Kunt ge dat lage, dorre en indrukloze leven niet uitstaan? Zucht ge daaronder óók zo, gelijk deze man: *Ach Heere! maak mij levend! voer mijn ziel uit de benauwdheid, om Uws Naams wil!*
- Ten tiende. Hebt ge zoveel op met een knecht of dienstmaagd van God te zijn? Stelt ge daar méér prijs op, dan of ge een koning waart? Kunt ge daarmede pleiten voor God, gelijk deze man? *Ach, Heere! zegt hij, ik ben Uw knecht. D*aar besluit ik mede. Dat is mij in het tweede vers niet maar zo los ontvallen, ik heb er veel mede op.

Wat zegt nu uw hart? Hebt ge die bewijsjes? - Dán zal het wél zijn. De Heere zal dan vriendelijk met u handelen. Houdt uw bewijzen klaar. Benijdt de goddelozen hun voorspoed niet. God zal in het oordeel onderscheid maken tussen die Hem vrezen, én die Hem niet vrezen. Voor u zal het eeuwig vrede zijn.
Zijt ge hier knechten en dienstmaagden van God, u zult hiernamaals als koningen door Hem gekroond worden, en met Hem leven en heersen over álle schepselen en tot in alle eeuwigheid.
Nu, de Heere zegenen ook ditmaal het gesprokene. tot Zijn eer en tot onze zaligheid.
AMEN.

TWAALFDE PREDICATIE, OVER PSALM 143: 2.

IN HET BEGIN VAN HET JAAR

Ga niet in het gericht met Uw knecht; want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.

Wij lezen Mal. 4: 5 en Hand. 2: 20 *van een grote en vreselijke dag, die komen zal*. Daar zijn al vele dagen op de wereld geweest die vreselijk waren.
Wat was het een vreselijke dag toen de wateren, die boven het uitspansel waren, en de wateren die beneden het uitspansel waren, samenspanden, en de ganse wereld overstroomden! Gen. 7.
Wat was het een vreselijke dag toen daar over Sodom en Gomorra de vuurvlokken vlogen als sneeuwvlokken, en het alles in brand staken! Gen. 19. Wat was het een vreselijke dag toen de aarde haar mond opende, en Korah, Dathan en Abiram levend ter hel voeren! Num. 16.
Daar komt nóg een vreselijke dag, desgelijks er nooit geweest is van de schepping der wereld af, noch ook zijn zal tot op die dag. Wat is dat voor een dag? Dat is die dag, die God alleen in Zijn macht heeft. God heeft een dag gesteld, op welke Hij de wereld rechtvaardig zal oordelen, door een Man, die Hij daartoe verordineerd heeft, Hand. 17: 31. Het is die dag, op welke ik ulieden, en gij mij zult zien: dan zullen wij elk de Heere zien komen op de wolken, Openb. 1: 7. Wat zal die dag vreselijk zijn voor de goddelozen en de onbegenadigde zondaar. - Waarom?

Ten eerste. Dán zal het blijken, wat ieder mens geweest is: nu kan men zich zo verbergen; men kan zich zo versteken; men kan de dingen, die men doet, zo bedekken: maar dán zal God zeggen, gelijk Esther zei: De man, de onderdrukker, is deze boze Haman. Dán zal God zeggen, dit is een onnutte dienstknecht, een vuile zeug, een stinkende bok voor Mijn aangezicht.
Ten tweede. Dan zal de zondaar gescheiden worden van de vromen. Op de aarde waren ze nog wel bijeen: maar dán zal het zijn, weg daar gij zondaar, Ps. 1: 5. In dat oordeel zullen geen goddelozen bij de vromen komen: daar zal geen Kaïn bij Abel staan; geen Ismaël bij Izaäk; geen Ezau bij Jakob, geen kafje zal er onder het koren zijn. Zij zullen gescheiden worden, Matth. 25: 32, 33.
Ten derde. Zij zullen de Rechter zien met de uiterste verschrikking; konden ze sterven, zij zouden er de dood van halen. Zij zullen nog méér verschrikt zijn dan Belsazar, toen hij de schrijvende hand aan de wand zag, Daniël. 5. Ach God! zullen ze zeggen, mochten de bergen toch op ons vallen, en de heuvelen ons bedekken, Openb. 6: 16. Zij zullen nog nooit zo'n vreselijk gezicht gezien hebben.
Ten vierde. Dan zal het állergrootste ongeluk over hun hoofd komen, Ps. 11: 6. *Hij zal op de goddelozen regenen strikken, vuur en zwavel; en een geweldige stormwind zal het deel huns bekers zijn.*
Ten vijfde. Daar zal geen schuilen of vlieden kunnen plaats hebben. Daar zal geen Noachs ark zijn, om in te gaan. Daar zal geen Zoär voor een benauwd hart zijn: Ach, nee. Ach, nee. Dán zal de zondaar het kwader hebben, dan in al het kwaad, dat hem ooit getroffen heeft.

Zullen Gods kinderen het dan ook vreselijk hebben?

Ach nee. Dan zullen zij hun hoofden met vrijmoedigheid opheffen, omdat hun verlossing nabij is, Lukas 21: 28. *Daar is Hij mijn Middelaar!* zullen ze zeggen. D*ie is mijn Vriend; en die is de énige grond van mijn zaligheid; en die staat daar om mij tot Zich te nemen.* Zij zullen daar met een ruim hart staan, gelijk als Daniël stond bij een verschrikten Belsazar. Doch hij was niet verschrikt: evenals een Esther bij de verschrikte Haman: doch zij was niet verschrikt; evenals een Abigaël bij haar verschrikte Nabal, 1 Sam. 25: 37.
Maar gaat het altijd zo? Zijn Gods kinderen hier wel altijd zonder schrik?
Ach nee. Zij zijn wel in gestalten dat ze niet verschrikt zijn. Maar daar is er geen één, of hij is wel eens verschrikt, als hij denkt aan het einde. Is er wel een koopman, die al zijn welvaren in een schip heeft, zonder bekommerd te zijn, als het zwaar stormt? Zou er wel een misdadiger zijn in het gevangenhuis, als hij schuld had, die het vonnis niet vrezen zou? Daar is geen vrome, als het hem naar de ziel niet wel gaat, als het hem donker is, als zijn zaak hem betwist wordt, als hij in kommer zijn weg gaat, of hij moet wel eens uitroepen: *Ach, God! straf mij niet in Uw toorn!* Al kende zo iemand bijna geen Psalm of versje uit de Bijbel, - dit leert hij: Zo Gij Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan, Ps. 130 : 3. Al kende hij bijna niet één versje uit de Bijbel, - hij zou dat versje kennen, dat wij hebben voorgelezen:
Ga niet in het gericht met Uw knecht: Want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.

Vóór veertien dagen, bij de aanvang van het nieuw jaar, op onze vóórmiddagbeurt predikend, hebben wij u dit vers voorgelezen, waarin wij vonden:

(1) De smekende knecht.
(2) Zijn smeking: Hij zei, laat mij in uw gericht niet komen om mijn zaak goed te pleiten bij mezelf.
(3) De drangreden, waarmee hij zijn gebed aandringt; ánders moet ik het opgeven: Want niemand, die leeft zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.
(4) Als Gij mij hoort, en een gunstig antwoord geeft, dán zal ik gered zijn.
Wij hebben toen de twee eerste stukken afgehandeld. Nu moeten wij het vervolg overdenken.

Bij de aanvang van een nieuw jaar heeft de mens dikwijls nieuw voornemens; hij krijgt nieuw vermaningen: en hij volgt ze wel een weinigje op. Ge betert u wat. U zei mogelijk: het ging zo goed niet verleden jaar, en daarom beterde gij wat. Dan dacht ge: zo nu behoef ik voor de dood en het oordeel niet te vrezen. Die weg had Herodes gezocht in te slaan; maar het baatte hem niet. Die jongeling ook, Lukas 18: 21. Dan meent ge, dat ge vroom zijt, en dat het dus wel zal gaan. –
En gij vromen, als ge wat beter bad dan verleden jaar, wat meer geloof oefende; wat meer aandoening in uw ziel had, dan meende u dat ge er al waart.
Ach, nee. Wij dachten, dat wij allen ons in onze naaktheid moesten laten stellen, ontdaan van ál onze zelfgemaakte versiering en bedekking. Dit woord dachten wij daartoe dienstig: W***ant niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.***
Waarin wij te bezien hebben.

I. Het wijde begrip, dat deze knecht in zijn hart had, dat niemand, die leeft, rechtvaardig is voor God.
II. Ach, verhoor mij dan in mijn smekingen. Is er niemand rechtvaardig voor God, zo dring ik aan: treed toch niet met mij in het gericht!

Dat zijn de twee dingen, waarop wij te letten hebben.

1. Hij spreekt van degenen, die leven. Wie moeten wij daaronder niet verstaan?
- Ten eerste. Niet de levenden in de hel. Daar leven in de hel vele afgevallen engelen en vervloekte zielen. Dat die niet rechtvaardig zijn, stemt elk gemakkelijk toe.
- Ten tweede. Ook niet de levenden in de hemel. Daar leven in de hemel duizenden geesten, die werkzaam zijn in de dienst van God. Dat zijn volmaakt rechtvaardigen, Hebr. 12: 23. En dan nog zoveel duizenden engelen, die zijn nooit onrechtvaardig geweest. De engelen zijn rechtvaardig geschapen, en de zielen zijn rechtvaardig in Christus.
- Ten derde. Ook niet hen, die geleefd hebben vóór de val. Daar zijn er op de wereld voor de val geweest, die rechtvaardig waren: namelijk Adam en Eva, die waren zo rechtvaardig geschapen, Pred. 7: 28. *God heeft de mens recht gemaakt*.

Wie moeten wij dan door deze levenden verstaan? Al die mensen, die ná de val leven,
- die zijn állen ónrechtvaardig in zichzelf. Rom. 3: 10. Daar is niemand rechtvaardig, ook niet één. Behalve Christus de Middelaar, die was één rechtvaardige, Jesaja 53: 2; 1 Petr. 3: 18. Die was heilig, onnozel, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, enz. Hebr. 7: 26. Maar behalve Hem is er ná de val niemand, die leeft, rechtvaardig.
Wat wil dat zeggen: *rechtvaardig te zijn?*
Het is te zeggen zó recht, zó onschuldig te zijn, dat God niets te onzen laste heeft. Dat God van ons kan zeggen, wat Pilatus van Christus zei: *Ik vind geen schuld in deze Mens.* Moeten wij dan zó rechtvaardig zijn? Ach, ja! anders zijn wij vervloekt, Deut. 27: 26. Gal. 3: 10. *Wie de gehele wet zal houden, en in één zal struikelen, die is schuldig aan allen.* Jac. 2: 10.
Maar is er nu wel iemand zo rechtvaardig?
Geliefden, u moet weten, dat er is tweeërlei rechtvaardigheid, namelijk, een rechtvaardigheid des Evangelies, én een rechtvaardigheid der wet. Zijn er nu geen rechtvaardigen volgens het Evangelie? Ach, ja! daar zijn er velen tot rechtvaardigen gesteld geworden. Jesaja 53: 11, Rom. 5: 19.
Al Gods kinderen, de ware gelovigen, zijn rechtvaardigen.

Ten eerste. Door een rechterlijke vrijspraak, waardoor God aan een verlegen, boetvaardig en gelovig mens de gerechtigheid van de Middelaar toerekent en schenkt. En zo'n mens gaat dan die toegerekende en aangebodene gerechtigheid door het geloof aannemen, Rom. 5: 1.
U zult zeggen: Wat doet dat geloof? Hoe krijgen ze daardoor deel aan Christus' gerechtigheid?
1. Het geloof heeft zijn ogen: het ziet op God: Ach, God in de hemel, zegt het, kunt Ge in Christus mij rechtvaardigen!
2. Het oog druipt, het hart schreit: Ach, Heere, zeggen ze, geef mij de Middelaar. Ik moet Hem hebben! - Wat doen ze dan?
3. Mij dunkt, zegt zulk een, ik zie een lichtstraaltje van hoop: daar is een aanbod Gods. *Wel, wilt ge Hem hebben?* Zegt de Heere. Ach ja, Heere, zegt de ziel, graag, dat aanbod zal ik niet afslaan. Heere, ik neem U aan.
4. Het geloof doet dit: O, lieve Heere, mij dunkt, ik ben gerust, dat Gij de mijn zijt, en ik de Uw ben. Ik ben gerust in U. Ik vertrouw U al mijn zaken toe. –
Zo, zegt God, dan spreek Ik u vrij: Ik reken u die gerechtigheid toe, alsof ze uw eigen gerechtigheid ware: en gij neemt ze door het geloof aan.

Ten tweede. Dan zijn de gelovigen ook rechtvaardigen door de Heiligmaking.
De Heilige Geest, die hun om Christus' wil gegeven is, vernieuwt hen naar Gods beeld; Hij maakt hen gewillig en bekwaam om te doen wat goed en recht is. Zodat men van hen kan zeggen, gelijk er staat van Zacharias en Elizabeth, en Lukas 1: 6. Zij waren beide rechtvaardig voor God, wandelende in al de geboden en rechten des Heeren onberispelijk. Zij zijn wel niet volmaakt: maar zij jagen er naar, Fil. 3: 12. Zij worden allengskens een boom, vervuld met vruchten der gerechtigheid, Fil. 1: 11. Zij gaan zo al voort in de heiligmaking, van trap tot trap, tot hun dood toe: daar komt dan de dood tussenbeide, om al dat wilde gewaai, dat er van de boom der natuur nog bij hen is, te doen sterven. En zo komen ze rechtvaardig voor God.

Geliefden, spreekt nu onze dichter van zulke *Evangelische* rechtvaardigen?
Ach, nee. Hij wist hij wel, dat er door Gods genade altijd geweest waren. Maar hij spreekt van wettische rechtvaardigen, die in zichzelf rechtvaardig zijn. Onder allen, die geleefd hebben, die nu leven, en die nog leven zullen, zal er geen een in zichzelf rechtvaardig zijn, Pred. 7: 20. *Voorwaar, daar is niemand rechtvaardig op aarde, die goed doet, en niet zondigt.* Rom. 3: 10. Daar is niemand rechtvaardig, ook niet één. Daar hebben er velen geleefd, maar niemand daarvan was rechtvaardig voor God. Daar is niemand, als hij vóór God zal komen, die zijn deugden zal kunnen tot een grond leggen, om daarop voor God rechtvaardig te zijn, waarop God hem bij Zich in de hemel zou nemen.
U zult zeggen: is dat waar? Daar zijn toch zulke parels van mensen beschreven in het Woord! Is er dan geen één wie men zou kunnen zeggen: die is om zijn godsvrucht, of om zijn getrouwheid en ijver, rechtvaardig geweest? Zouden Adam en Eva, die állereerst het geloof geoefend hebben, niet kunnen zeggen: spreek mij daarom vrij? Zou Abel, die állereerst om de zaak Gods zijn bloed heeft uitgestort, niet kunnen zeggen: spreek mij daarom vrij?
Ach, nee, al spreekt hij nog nadat hij gestorven is, Hebr. 11. Zouden dan Henoch en Noach het niet kunnen zeggen, die de aller-gemeenzaamsten omgang hadden met God?
Nee, het is zó: deze zijn in het geloof gestorven: zij hebben allen door het geloof geleefd, en zij zijn in het geloof gestorven, En dát staat vast, dat niemand rechtvaardig is, dan in een ander. MethusaIem, de oudste in jaren; Simson, de sterkste in kracht. Abraham, de grootste gelovige; Jakob, de sterkste worstelaar; Mozes, de aller-zachtmoedigste; Job, de aller-oprechtste en vroomste. David, de getrouwste; Salomo, de verstandigste koning; Johannes, de geliefdste discipel, Paulus, de uitnemendste Apostel; - geen één is er ooit gevonden, die in zichzelf rechtvaardig was voor het aangezicht Gods. Men kan nog wel rechtvaardig zijn voor het aangezicht van de mensen, want die zien slechts aan hetgeen voor ogen is. Men zou van elkaar wel allerlei goeds kunnen denken: maar daar is er niet één rechtvaardig voor Gods aangezicht, zelfs de áller-vroomste niet.
Geliefden, wij allen moeten sterven. Onze dagjes en jaartjes vliegen daarheen. Het is de mens gezet, zijn leven af te leggen. Ons dagje en uurtje nadert, dat men zelfs van de áller-Godzaligste zal zeggen: *deze allen zijn in het geloof gestorven.* De goddelozen blijven niet leven, en de vromen ook niet. Onze dagen lopen daarheen als een gedachte. Men komt zowel voor het doodsbed van de vrome als van de goddeloze. En wat dan? Dan moeten ze voor Gods aangezicht komen. Wat is Gods aangezicht?

Ten eerste. Het is Gods Zoon. Meent ge, dat ze het toen niet wisten, dat de Heere Jezus de Rechter zou zijn? Abraham, toen hij Hem zag in een voorspel van zijn

menselijke natuur, zei: *Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen,* Gen. 18: 25. Job wist het. Die zei*: Ik weet dat mijn Verlosser de Rechter zal wezen,* Job 19. Dat is het aangezicht Gods: daarin is het aangezicht Gods te zien, Hebr. 1: 3.
Ten tweede. Anderen zeggen: u moet er door verstaan God Zelf: U zult geen andere goden voor MIJN AANGEZICHT hebben, zegt God. Al is de Heere Jezus de Rechter; het Woord noemt God in het algemeen ook een Rechter, Hebr. 12: 23. *Tot God de Rechter over allen.*
Ten derde. Het aangezicht Gods drukt uit Zijn alwetendheid en overaltegenwoordigheid. Daarin is te lezen de gunst of de ongunst Gods. Dat wijde begrip had deze man, Ps. 17: 15. *Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken.*
Zal elk dan voor zijn eigen Magistraat komen, om geoordeeld te worden? Ach, nee: het zal niet voor Mozes wezen, of voor Salomo, maar voor Gods aangezicht.
Als nu ik en gij, en álle mensen, ja zelfs de allerbeste vromen, die ooit geleefd hebben, die nu nog leven, en die na deze tijd nog leven zullen, voor Gods aangezicht moeten verschijnen, - hoe zullen wij daar komen? Met veel deugden?
Ach, nee. Maar al kwamen wij er met nóg zoveel deugden, niemand zou kunnen bestaan. Wij zouden moeten sterven van schrik, als God aan het onderzoeken kwam. Ach, Heere, wij zouden moeten verdwijnen, als het kaf voor de stormwind, en als de stoppels voor de vlam. God de Heere heeft ons dat niet verborgen, in het Oude noch in het Nieuw Testament, dat van het begin der wereld tot haar einde geen mens in zijn eigen gerechtigheid zal bestaan.
U zult zeggen: dat ze dat weten in het Nieuw Testament is bekend: maar wisten ze het ook in het Oude Testament? Ach ja: dat wist Job wel, die zo oprecht en vroom, en zo Godvrezend was. Hij riep uit: W*aarlijk, ik weet, dat het zo is; want hoe zou een mens rechtvaardig zijn bij God? Zo Hij lust heeft om met hem te twisten, niet één uit duizend zal hij Hem kunnen antwoorden,* Job 9: 2, 3. Dat wist ook David wel, die een vroom Koning was, en een vroom Profeet, en een vroom Vader in zijn familie. God heeft dat in het Oude Testament evenzo duidelijk gezegd als nú, dat niemand in zichzelf rechtvaardig is voor Zijn aangezicht. –
Wat doet geheel de Bijbel?

Ten eerste. Die zegt: niemand zal zalig worden, dan uit genade, Eféze 2: 8, het is uit genade, maar niet uit de werken, Rom. 11: 5, 6. Zij wisten dat al vroeg: *Ik zal mijn Rechter om genade bidden,* zegt Job, kap. 9: 15.
Ten tweede. De Schrift sluit in het begin, midden en einde ál de werken buiten. Zij zegt, dat een mens door het geloof gerechtvaardigd wordt, zonder de werken der wet, Rom. 3: 20. En van Abraham zegt de Apostel: *Hij geloofde God, en het is hem gerekend tot rechtvaardigheid,* Rom. 4: 3. *Hij heeft het teken der besnijdenis ontvangen tot een zegel der rechtvaardigheid des geloofs.* Rom. 4: 11.
Ten derde. Die zijn werken aan God wil voorleggen, is vervloekt, Gal. 3: 10. Ja, die met zijn werken voor God zou willen komen om daarop voor Hem te bestaan, is niet alleen vervloekt, maar dan is Christus tevergeefs gestorven, Gal. 2: 21.
Ten vierde. Nóg eens, al had iemand nóg zoveel deugden en goede werken, - God ziet ze voor geen deugden aan buiten Christus. Al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, Jesaja 64: 6. Als een kleed dat versleten, vuil, bebloed en besmeurd is, en onbekwaam om er zich mede te dekken of te versieren. Al wat goed in ons is, dat is Gods werk, 1 Cor. 4: 7. *Wat hebt ge, dat ge niet hebt ontvangen*? En God werkt het willen en het werken, Fil. 2: 13. Als een vrome wat goeds heeft, hoe besmet is het allemaal? Gaat hij ten Avondmaal, bidt hij, leest hij, gaat hij in gezelschappen

die opwekkend zijn, hoe gebrekkelijk is het alles? De zonde, die hem lichtelijk omringt, kleeft hem overal aan. Hoe zou hij bestaan! Dat kreupele en blinde, brengt dat aan uw vorst. Zou hij het wel aannemen? Zegt God, Mal. 1: 8. En zou God het dan doen?

Ten vijfde. Nóg eens, niemand kan in zichzelf bestaan: God heeft hem naar een Ander verwezen. Jer. 23: 6. *De Heere is onze Gerechtigheid*, Jesaja 45: 22. Men zal van Mij zeggen, gewisselijk in de Heere zijn gerechtigheden en sterkte. En vers 25. *Maar in de HEERE zullen gerechtvaardigd worden, en zich beroemen, het ganse zaad Israëls*. En Daniël. 9: 24 leest gij van die eeuwige gerechtigheid, die de Middelaar zou aanbrengen.

Ten zesde. Al diegenen, welke denken, dat zij in zichzelf zouden kunnen bestaan, zijn verfoeilijk voor God. Gij zijt het, zegt Christus, die uzelf rechtvaardigt voor de mensen; maar God kent uw harten! Want al wat hoog is onder de mensen, is een gruwel voor God, Lukas 16: 15. Het algemeen gevoelen van de Farizeeën en Esseeën was, dat zij zeker zalig zouden worden, omdat ze zo beschaafd leefden: maar Christus spreekt het ánders uit. Ja, wie God voor zijn deugden dankte, was een stank in de neusgaten Gods, en hij ging óngerechtvaardigd naar zijn huis, en moest zo naar de hel gaan, Lukas 18: 14. Ja, die jongeling, die zoveel deugden had, dat Jezus hem er om beminde, - als hij er op ging vertrouwen , toen liet hem de Heere gaan; hij ging bedroefd weg, Marc. 10 : 20-22.

Ten zevende. Elke vrome, ook de beste, moet verzoening zoeken over de onreinheid van de heilige dingen: hij moet bidden zoals Hizkia, 2 Kron. 30 : 18, 19. De HEERE, die goed is, make verzoening voor dien, die zijn ganse hart gericht heeft om God, de HEERE, de God zijner vaderen, te zoeken, hoewel niet naar de reinheid des heiligdoms.

Geliefden, bent u nu niet overtuigd, dat niemand, die leeft, voor het aangezicht Gods rechtvaardig kán zijn? Ik en gij, wij moeten voor Gods aangezicht komen, maar ik zal er niet rechtvaardig in mij zelven komen, noch gij niet. Zelfs niet de allerbeste onder ons.

II. **Nu komt David, en die gebruikt deze taal. Hij zegt: *Heere, hoor mij in mijn vurig smeken*.**

En hij houdt een pleitrede: Welke is die? Want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn. Wij hebben toch een wonderbare godsdienst: hij pleit met zijn grote schulden om verhoord te worden. Het is wonderlijk voor een vierschaar te zeggen: Ach, ik ben schuldig, maar spreek Gij mij vrij!

Geliefden, het is zo vreemd niet als gij wel denkt. Een gedaagde die schreit en kermt, beweegt het hart van de rechter veel meer, dan een, die veel van zijn deugden spreekt. Ik hoorde eens een geschiedenis op de predikstoel verhalen: daar kwam eens een vorst op de galeien, waar vele misdadigers geboeid zaten. Hij gaat elk van hen aanspreken, en vraagt: Waarom zit gij hier? En waarom gij, en gij? Zij hadden allemaal zeer veel tot hun verschoning in te brengen. Hij komt eindelijk bij één, die al zijn schelmstukken gaat ophalen: ik heb het zó verschrikkelijk gemaakt, zegt hij, dat ik verwonderd ben, dat ik nog leef, en dat ik het nog zo heb. –

De vorst werd daardoor zó bewogen, dat hij zei: laat al die anderen in de boeien; maar laat deze éne los! Zo is het ook, al ware men hard als een steen, men zou bewogen worden, als iemand zo zijn misdaden belijdt. Ik heb het beleefd in mijn bediening, dat er een rechter bij een delinquent geweest was, en tegen mij zei: die man heeft mij méér gezegd dan ik weten wilde. Ik ben er zelf over verlegen.

Dit wist David ook wel; en daarom gebruikte hij zo'n wonderlijke pleitrede: W*ant*

niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn. En bijgevolg, omdat er niemand is, die voor U kan bestaan, evenzo óók ik, Uw knecht, niet. Ik kan ook niet voor U bestaan. –
Welke pleitrede lag daarin? Daar kon geen beter Advocaat voor deze knecht des Heeren zijn.

Ten eerste. Treed toch niet in het gericht met Uw knecht, want ik zou niet rechtvaardig zijn. Dat belijd ik. Uw knecht valt voor U in: daardoor geef ik immers een blijk, dat ik Uw knecht ben. Ik wil mij voor U blootleggen, ik kan uit duizend U geen één antwoorden. Moet ik sterven, ik kan er niets tegen inbrengen, maar ik bid U, red mij, Heere, doe het niet.
Ten tweede. Ach, Heere, ik ben niet trots. Als ik in mijn hart voel dat ik zo onrechtvaardig en zo schuldig ben, - ik zoek er mij over te vernederen. En dan geef ik immers een bewijs dat ik Uw knecht ben. Ik ben niet beter dan mijn vaderen, niet vromer dan anderen. Wat ook iemand zij, reeds is zijn naam genoemd, en het is bekend, dat hij een mens is, een zondig schepsel, dat het onrecht indrinkt als water. Ach, Heere, zo ben ik ook. Ik ben als een onreine, en al mijn gerechtigheden zijn zo bevlekt als een wegwerpelijk kleed.
Ten derde. Hij pleit daarmee, dat niemand voor Gods aangezicht rechtvaardig is, alsof hij zeggen wilde: Wat zou ik U dan kunnen geven, Heere. Ik heb niets voor U te brengen dan mijn grote schulden, die tot aan de hemel toe geklommen zijn. Ik kan mij nergens mee behelpen. Alles buiten U is maar een gebroken bak.
Ten vierde. Mijn Heere, ik zou U overvloedig rechtvaardigen, als Gij zei: Ga weg van Mij, gij vervloekte! Gij blijft rechtvaardig in Uw spreken, als Gij mij straft en mij te gronde laat gaan. Als Gij zei: Ik heb geen lust aan u, David, u moet naar de hel.
Ten vijfde. Mijn Heere, sla ik nu niet de door U aangewezen en U welbehaaglijke weg in? Ik wil niet tot U komen, dan door Uw Zoon, Ps. 119: 122. Wees borg voor Uw knecht ten goede.
Ten zesde. Heere, ik wil op die weg wachten. Liggen er dan geen beloften voor mij, Ps. 34: 19. De Heere is nabij de gebrokenen van hart; en Hij behoudt de verslagenen van geest. Ik ben verslagen en gebroken: en Uw beloften liggen er voor zulken. Zult Gij dan niet op mij zien, al woont Gij in de eeuwigheid?
Ten zevende. Nu ben ik recht in staat om Uw raad op te volgen, en de Middelaar aan te nemen. Mijn ziel kleeft U achter aan. Mijn ziel dorst naar U. Ik ben niet te verzadigen dan door Hem. Ik zie af van álle eigen gerechtigheid. Ach, Heere Jezus, wilde Gij maar voor mij spreken in de Goddelijke vierschaar; en Uw gerechtigheid mij schenken, opdat Gij mij zou kunnen rechtvaardigen.
Ten achtste. Genade, verzoening en vergeving spelen altijd voor mijn ogen. Ik moet de vrijbrief uit Uw hand ontvangen. Die is mij zo dierbaar en zo noodzakelijk!
Ten negende. Ach, Heere, mijn vijand vervolgt mij zo. Ik heb al zoveel ik houden kan, treed dan toch niet in het gericht met mij, opdat zijn klachten en bewijzen krachteloos gemaakt, en zijn pijlen uitgeblust mogen worden. En opdat ik mijn vijand wat te antwoorden moge hebben. De duivel zegt zo dikwijls: "Elk ziet jou voor een heilige en begenadigde aan. Maar wacht maar, je zult haast voor de Rechter moeten komen, en wat zal er dan al ontdekt worden, dat nu verborgen is? Wat zal er al openbaar worden? Dan zullen anderen, die het horen, zeggen: ik had u daar niet voor aangezien! Dan zullen ze zeggen: hoe sta ik nu te kijken! Is die man, die vrouw, zó schuldig! Ik dacht zeker dat die in de hemel zouden komen, en zijn die daar en daaraan vast!" –
Zo komt mijn vijand, en hij legt mijn leven als ter aarde, zodat mijn geest wel overstelpt zou worden. Heere, hoor dan toch mijn smeken, doe het om Uw waarheid

wil. Doe het om de gerechtigheid van de Middelaar, en dan ben ik gered. Als dat maar wél is, dan heeft de duivel niets aan mij. Ik geef dan niet om zijn listen of betogen. Als ik vrijgesproken wordt, dan zal ik zo verbaasd niet meer zijn. Zo niet al stervende in mijn schoenen gaan. Dán zal ik vrijmoedig kunnen uitroepen: W*ie zal beschuldiging kunnen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? God is het, Die rechtvaardig maakt; wie is het, die verdoemt*? Rom. 8: 33. Daar ligt nu de aandrang van Davids gebed voor onze ogen.

Toepassing

Nu hebben wij nog een woord tot een stichtelijk slot. Vele van mijn hoorders zullen misschien zeggen: ik heb de tekst gelezen en de predicatie gehoord, ik verenig mij daarmee. Ik heb er niets tegen. Zo zoek ik ze ook te gebruiken. –

Ik antwoord u: Wees niet te schielijk, noch te haastig. Ik denk dat hier sommigen zitten, die er niet mee verenigd zijn, en sommigen, die er verkeerd mee zullen werken. En daarom zullen wij u eens tonen

(1) wie er niet mee verenigd zijn.

(2) Wie er verkeerd mee werken.

(3) En dan zullen wij nog een geval of twee van het gemoed oplossen.

(1). Wilt ge eens weten, Geliefden, dat verre de meesten onder u met deze tekst niet verenigd zijn? Spant u eens wat in. Ik zal het u klaar en duidelijk trachten te tonen.

Ten eerste. Zijt gij wel graag onder zo'n prediking, waar de zondaar zo verkleind wordt, en hem zijn fijne, lieve eigen gronden zo ontnomen worden? Zijt gij dan niet als iemand wiens gehele bezit buiten boord gesmeten wordt? U hebt met die mens niet graag te doen. Gij zijt liever bij zulken, die u wat kunnen opschikken en opfleuren.

Ten tweede. Ofschoon gij wel lijden moogt, dat gij van alles ontbloot wordt, hebt ge wel bekommernis of gij er geen eigen zuurdeeg in zult hebben? Of gij er uw gerechtigheid niet door zoekt op te richten? Worstelt en smeekt ge daar wel tegen?

Ten derde. Ziet ge in uw beste daden gebrek en lelijkheid, zodat er uw hart over klopt? Als ge het goede gedaan hebt, schaamt ge u dan over het gebrek? Ach nee! zult ge zeggen, zou ik over het goede beschaamd zijn? Ja, omdat er zoveel slechts aan kleeft.

Ten vierde. Wilt u het wel weten, dat er voor God niemand rechtvaardig is, ik noch gij? Wilt ge het wel weten, dat het zo slecht met u gesteld is? Dat ge uit duizend geen één kunt antwoorden? Dat God u geen enkel onrecht zou doen, als Hij u naar de hel zond?

Ten vijfde. Zijt ge wel van die grond af te krijgen, van uw eigen gerechtigheid op te richten? Al kwam er een engel uit de hemel, of de beste Apostel, hij zou er u niet van kunnen afkrijgen; uw huis is in vrede op deze grond. Gij zijt geen hoer, of dief, of dronkaard; en dan is het: maar ik ben dat of dat toch niet.

Ten zesde. Rust u niet in uw gedane plichten, als u gelezen of gebeden hebt, als u ter kerk of ten Avondmaal geweest zijt? Rust u niet in en op uw deugden, die soms zo groot zijn, dat de vromen er niet bij kunnen? Gij zijt zo gezeggelijk, zo bescheiden. De vromen kunnen er soms niet bijkomen. Weet u hoe u zijt? Evenals de kinderen, die in hun beste klederen zo verheugd zijn. Zij pronken daar zo mee. Zij zijn dan zo opgeschikt.

Ten zevende. Als u in uw deugdbetrachting achteruit gaat, blijft u evenwel niet pronken op uw vorige beste klederen? U hebt uw plicht misschien voorheen twee- of driemaal daags gedaan. Maar nu bidt gij misschien maar ééns, en dan nog haastig, en gij zijt blij als er een beletseltje komt. Schaamt u! Moet u een hoofdstuk lezen, gij zoekt naar een, dat vooral kort is. Gij vervalt, en gij blijft evenwel gerust.

Ten achtste. Moet u voor een vrome uw gronden eens openleggen, waarop gij voor God wilt komen, gij zijt beschaamd. Bedenk het eens: Hebt u wel eens overdacht, op wat grond gij bouwt? U zou benauwd zijn, als een vrome een uitspraak over u deed, en als hij het doen zou, u zou wel zeggen: doe het toch zacht; evenals de knecht van Achab zei tegen Micha: Al de Profeten spreken goed tot de Koning; laat toch uw woord zijn als het hunne. Ach vrome, zou u zeggen, geheel de wereld spreekt goed van mij, doe gij het ook.
Ten negende. Wilt u nog een stukje hebben, om te zien, wie met deze tekst niet verenigd zijn? Als ze gaan sterven, u zult ze op hun ziekbed méér horen spreken van hun deugden dan van hun overtuiging, bekering, hun naaktheid en gebrek. Als ze maar wat goeds geaan hebben! U hoort ze daarvan méér spreken dan van de Heere Jezus, hoe ze met Hem gedaan hebben. Ach mens, als u al stervende zoveel deugden optelt, en de Heere Jezus is er niet bij, - dan zult u met een sprekende ziel voor God komen, maar Hij zal u doen verstommen, en u zult verloren gaan.
Ten tiende. Die zijn ook met deze tekst niet verenigd, die hem niet veel gebruiken in hun gebeden. Of het is om zich daarmee te verschonen, als zij voor God komen. Het is alsof deze tekst uit de harten en uit de binnenkamers van de zogenaamde Christenen uitgebannen is. U zou ze eerder horen zeggen: Wel, wat wilt u van ons hebben? Dan: *treed niet in het gericht met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.*

(2). Ons tweede stuk is, dat er ook velen zijn, die met deze tekst verkeerd werken, en dat heeft zelfs plaats onder de vromen. U zult mogelijk zeggen: ik ben immers verenigd met het spreken en met de gestalte van David! Dat is almede zo breed niet eens; wij zijn hierin ook schuldig, ik en gij. Die goedwillig is, wil het weten dat hij schuldig is. - Die is schuldig:
Ten eerste. Die méér spreekt van zijn voornemens, beloften, verandering en bekering, van de vruchtjes, die hij gedragen heeft, dan van de genade Gods, de gerechtigheid des Middelaars, en van de noodzakelijkheid om in Hem gevonden te worden. Bekijkt uw gesprekken. Zijn ze niet vér af van Jezus, en van het ware geloof te oefenen? Ja, laat u nog zo dikwijls van het ware geloof horen, gedurig is het weg; Gij weet niet hoe gij het geloof moet oefenen; U zou wel alle rustdagen opnieuw van de daden des geloofs willen horen prediken.
Ten tweede. Het is zo goed en zo zoet, zegt ge, als u wat bewogen bent. Dan bent u blij, als uw liefde gaande is. Als u nog wat vruchtjes hebt, de ene dag wat meer dan de andere; Het is wel goed; maar zij zijn Uw Middelaaar niet. Uw liefde, blijdschap, uw tranen, uw ten Avondmaal gaan, wat is dat álles zonder de Middelaar? En evenwel bent u onder het gemis van al die dingen zo aangedaan, alsof nu alles weg was. Dan hebt u naar uw gedachten de Middelaar ook niet; en o, dan bent u zo zwaarmoedig! Hij staat niet aan de deur van mijn ziel te kloppen, zegt ge, ik ben hopeloos!
Ten derde. Die hovaardig is op zijn gaven, op zijn preken, bidden, spreken, daar komt een verheffing van het hart op. Men meent nog iets te zijn of te hebben boven ánderen. Foei, wat zijt gij anders dan een dode hond, ja dan een groot beest bij God? En áls u iets beter zijt, ach moest u dan niet zeggen: Door de genade Gods ben ik dat ik ben? En hebt u iets meer dan anderen, wie onderscheidt u? *En wat hebt u dat gij niet hebt ontvangen? En zo gij het ontvangen hebt, wat roemt gij, alsof gij het niet ontvangen hadt*? 1 Cor. 4: 7.
Ten vierde. Daar komt een heimelijke nijdigheid, als een ander bekwamer is dan gij. Het is of gij er méér recht op had dan een ander. Gij zijt schuldig! Kan God met het Zijn niet doen wat Hem belieft? Is hij iets schuldig aan u? Al had u niet met al, dan

had u nog geen reden om te klagen, dan alleen over uw zonde.
Ten vijfde. Gij durft niet ten Avondmaal gaan, noch de Heere Jezus aannemen door het geloof, of u moet eerst zo gevoelig zijn, zo kunnen schreien en zo belijden. Zonder te bedenken dat er trappen in de genade zijn. Gij wilt opgeschikt en opgemaakt tot God komen. Maar dat deugt niet; u moet mét uw vuile klederen voor God staan, gelijk Jozua, en dan zal de Koning zeggen: *Doe deze vuile klederen van hem weg, en Ik zal u wisselklederen aandoen.* Dat is te zeggen: Ik heb uw ongerechtigheid van u weggenomen. Zach. 3: 4.
Ten zesde. Als ge u geen troost durft toeëigenen, of u moet u eerst gebeterd hebben. - Gij zijt schuldig aan het zuurdeeg van eigengerechtigheid. U mag en moet wel staan naar heiligmaking; maar u moet de orde der genade niet omkeren. U moest eerst gelovig zoeken te werken met Christus' bloed tot rechtvaardigmaking, en dán uit die grond, met Christus' Geest tot heiligmaking. Bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt, Ps. 130 : 4. De troost komt niet om de heiligmaking, maar om de rechtvaardigmaking.
Ten zevende. Die de genadegaven Gods meer voor hun deugden dan voor hun voorrechten aanzien; geloof, hoop en liefde, getrouw te handelen met vroom en onvroom, zien ze méér voor hun eigen deugden aan, dan voor de werken Gods. Zij zouden wel zeggen, of ten minste denken: ik heb zo'n groot geloof, zo'n sterke liefde. Ik handel zo getrouw. Ik ben zo sterk; U mag wel wat op mij laten staan, - en zij zien niet, dat het genadegaven zijn. Ze zouden het wel alles voor hun werk aanzien; en zij zouden met Petrus breed opgeven: Al werden zij allen aan U geërgerd, ik zal niet geërgerd worden. Al zouden zij allen u verlaten, ik zal U niet verlaten.

(3). Geliefden, dat zijn onze twee stukken: Waaruit gij zien kunt, wie in het geheel of ten dele met de gestalte van onze dichter niet overeenkomen. Nu zullen wij ten derde nog een paar vragen oplossen.
Jawel, zult u zeggen, vromen en onvromen schuldig. Hoe komt het toch, dat die eigengerechtigheid zo kwalijk uit ons wil? Wij zullen het u klaar zeggen, zodat u het voelen kunt.
Ten eerste. Omdat dat de allereerste godsdienst geweest is. De eerste weg naar de hemel was de weg der werken. Beesten èn mensen slaan graag een weg in, die ze gewend zijn te gaan; Het was in de beginne de enige weg naar de hemel.
Ten tweede. Die godsdienst valt ons zo gemakkelijk in de hand. De Wet Gods staat ons in het hart geschreven; Wij doen van nature de dingen, die der wet zijn, Rom. 2: 14. Het komt met onze natuur overeen.
Ten derde. De consciëntie doet ook haar werk. Als wij het goede gedaan hebben, zo stilt ze, en veroordeelt niet, maar als wij het kwade gedaan hebben, dan benauwt ze. Dat zullen wij allen graag toestemmen.
Ten vierde. Het komt voort uit onkunde van de heiligheid en rechtvaardigheid van God; van de geestelijkheid van Zijn heilige Wet; en van de doemwaardigheid van de minste zonde. Zien wij vele gebreken, zo zeggen wij: God zal wel wat toegeven. Ik zal mijn best doen, en zo hoop ik toch in de hemel te komen. Zou God zóveel mensen geschapen hebben om hen te verdoemen? Al zulke gedachten zijn fijne spinnewebben, welke tot geen kleding zijn.
Ten vijfde. Het komt voort uit onze natuurlijke hoogmoed en vijandschap. Door de genade in Christus rechtvaardig te worden, dat is tégen alle bevatting. Dat strijdt tegen de verdorvene natuur. Dat is een ergernis én een dwaasheid. Die godsdienst is voor onze verdorven natuur een steen des aanstoots; evenals voor de Farizeeën, die zeiden: zouden hoeren en tollenaren wel zalig worden, en wij niet? Dat konden zij niet

begrijpen.

Nu nog een vraag, en daarmede zal ik besluiten. Ach, zult u zeggen: Wat is een kind van God gelukkig, die zo verkeerd niet staat en werkt, maar die met Davids gestalte zo overeenkomt! Wie zijn het, die in de grond ook zo bestaan als David?
Weet ge, waaraan u het zult kunnen weten?

- Ten eerste. Die zich zo hartelijk en met zoveel beweging en indruk verenigen met zulke harten. Zij zouden ze wel kunnen opeten. Zij willen daarmee leven en sterven. Ach, zulke teksten zijn hun zo goed, als ze op hun ziek- of sterfbed liggen. Als ze sterven moeten, dan liggen zij daarmede zo ootmoedig te werken in hun ziel. U zult ze zo arm en zo naakt in zichzelf vinden, als ze voor God komen.
- Ten tweede. Die zo graag schuld bekennen. O, daar is zo'n goedwilligheid bij zulken. Zij willen de schuld niet verbloemen. Zij zijn zo in hun schik, als zij kunnen zeggen: *Mijn zonden maak ik U bekend, mijn ongerechtigheid bedek ik niet. Ik zal belijdenis doen van mijn overtreding voor de Heere,* Ps. 32: 5.
- Ten derde. Die zo gewillig zijn om al hun eigen werk te verloochenen voor de arbeid van Christus. Al mijn werk, zeggen ze, is maar een gebroken bak, een wegwerpelijk kleed. Ik kan er niets in vinden. Ik schaam mij om daarmee voor God te komen. Weeg ik mijn arbeid en Christus' arbeid tegen elkander, - Ach, dan moet ik van de mijn zeggen: gij zijt gewogen, maar gij zijt te licht bevonden.
- Ten vierde. Die voor Christus wel wat zouden willen laten: al hun vermaak, hun gemak, hun goede naam; ja hun leven, als het nodig is. Zij zien zo'n schoonheid en noodzakelijkheid in Christus, en in Hem gevonden te worden, dat ze wel álle dingen schade en drek zouden willen rekenen om Christus te gewinnen, Fil. 3: 7-9.
- Ten vijfde. Als God hen door Zijn Geest zo naakt uitschudt, zo ontbloot van alles, hen naar Jezus brengt, dán kunnen ze zelfs de beroving van al hun ingebeelde goederen met blijdschap aanzien. Ik ben niets, zeggen ze, en Jezus is mijn Al.
- Ten zesde. Komt het eigene in hun hart weer op, dan zijn ze niet in hun beste, - maar in hun aller-slechtste klederen. Als mijn hart mij zo mooi wil opschikken, zeggen ze, dan moet ik uitroepen: al mijn gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed, Jesaja 64: 6.
- Ten zevende. Die zo graag ter kerk gaan, en het voor zo'n gelukkig talent rekenen, als men niet zichzelf noch een ander wijst op gestalten en plichten, maar tot de genade Gods in Christus: daarbij leef ik, zeggen ze. Dat is het merg van mijn ziel, zeggen ze. Dan ben ik goed ter kerk geweest, als plichten en Christus gepaard worden. Ik ben niet tevreden als Christus óf plichten maar alleen gesteld worden. Filippus wilde Nathanaël naar Christus hebben, maar hem niet aftrekken van zijn plichten. De Apostelen wilden de drieduizend wel naar Christus hebben; maar niet van hun verslagenheid. Zij wilden de verslagenheid niet weg hebben. Ontmoet u zulken, als ze van hun gestalten en genaden eens wat ophalen, - zij zeggen: mag ik het niet eens wat ophalen, Heere?

  Ja, zegt God, U mag dat op de wereld ook wel eens doen, maar voor Mijn troon zult u het eeuwig en volmaakt doen. Daar zult u het uitbreiden, hoe bewogen en vol van liefde gij wel was; wat kentekenen gij wel ondervonden hebt.

Laat mij in de hemel komen, zeggen ze, dan zal ik ervan spreken. Zij willen er hier ook wel eens van spreken, als van de genade Gods, en de vruchten van Christus' verdiensten. Maar, Heere, zeggen ze, anders wil ik er niet van spreken; ja, ik zou het zelfs tegengaan als er iemand van mijn deugden sprak. En al haalde U ze zelf op, zoals er Matth. 25 staat, - ik zou zeggen: maar heb ik dat en dat gedaan?

- Ten achtste. Zulken zeggen: als ik van Uw genade spreek, dan doe ik het als van bewijsjes dat Christus voor mij gestorven is. Het geloof, dat goed is, legt in álles Christus tot zijn grond: als u zo doet, dat is zuiver. En voor het overige: ieder mens heeft een Paus in zijn hart, want dat was de eerste godsdienst.

Daar hebt u onze twee stukken uit deze heerlijke Psalm. Wij en gij allen, - dienden wij het jaar zo niet te beginnen en zo te eindigen? Dienden wij ook zo niet te bidden: *Treedt toch niet in het gericht met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.* - Ik kom bij U om vergiffenis. Laat dat mijn en uw dagelijks oefening wezen! Wij weten niet wanneer wij sterven zullen; maar als uw mond niet zal kunnen spreken, laat dan die tekst in de mond uwer ziel sprekende wezen.
AMEN.

DERTIENDE PREDICATIE, OVER JESAJA 55: 7.

OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL

De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechtige man zijn gedachten.

Wij lezen Hebr. 6: 1, dat de Apostel verscheidene fundamentele stukken en geloofsartikelen van het Christendom optelt; en daar telt hij ook onder, *dat een mens bekeerd moet worden van de dode werken.*

Ten eerste. Dat is een grondartikel en een vast fundament, 't welk een mens moet hebben, of zijn gehele gebouw deugt niet.

Ten tweede. Het is niet alleen een fundamenteel artikel; maar het is óók een zeer oud artikel; het is bijna het alleroudste ná de val. God predikte het al aan Kaïn: Is er niet, indien gij wéldoet, verhoging? Maar indien niet, de zonde ligt aan de deur! Het is een artikel dat gepredikt is in de eerste wereld; en het wordt gepredikt in de tweede wereld; ja, het zal gepredikt worden totdat de Zoon Gods zal komen op de wolken.

Ten derde. Het is ook een artikel, waarop al de trouwe Predikers in geheel de wereld gestaan hebben. Men wil hebben, dat al de Predikanten éénparig zullen zijn: maar al de trouwe Profeten en Predikanten van alle eeuwen zijn vroeg op geweest en hebben dit woord gepredikt, Jer. 25: 4-6.

Ten vierde. Nog eens, het is een artikel dat Predikant noch lidmaat missen kan, wie hij ook is: groot of klein, dienstbaar of vrij; niemand mag daar gebrek aan hebben; of, als hij er gebrek aan heeft gehad, zo zal hij bij zijn dood een gesloten hemel en een geopende hel vinden. Zonder heiligmaking toch zal niemand God zien, Hebr. 12: 14. Legt dit toch op uw hart, gij, die de bekering nog mist.

Ten vijfde. Niet alleen is het een artikel dat niemand missen mag; maar het is ook een uitermate aangenaam en vermakelijk artikel.

> Vraagt het maar eens aan een zondaar, die bekeerd geworden is, wanneer hij eens écht vermaak had? Hij zal zeggen: toen ik mijn voeten op de weg naar de hemel ging zetten.
>
> Vraagt het aan de kamerling, wanneer hij zijn weg met blijdschap reisde? Hij zal zeggen: toen ik bekeerd was, Hand. 8: 36.
>
> Vraagt het de stokbewaarder, wanneer hij verheugd was? Hij zal zeggen: toen ik met mijn huis aan God gelovig geworden was. Hand. 16: 34.
>
> Vraagt het aan Zachéus, wanneer hij verblijd was? Hij zal zeggen: toen ik de Heere in mijn huis én in mijn hart ontving. Lukas 19: 5, 6.

Ten zesde. Ja, het is een voordelig artikel: de natuur ziet er tegen op, maar als men er deel aan krijgt, dan is het uitermate goed en men lijdt in geen ding schade. Ziet het aan de verloren zoon, leed hij wel schade? Hij zei: Ik zal opstaan, en tot mijn vader gaan, Lukas 15: 18. In plaats van schade, - het gemeste kalf werd geslacht, hij kreeg des vaders troetelingen.

Zo is het, als een zondaar zich bekeert, hij lijdt daarbij nooit geen schade, maar de Heere zegt: *Keert weder, gij afkerige kinderen, en Ik zal uw afkeringen genezen; verlaat uw goddeloze weg, en Ik zal u genade geven. Ik zal het u álles kwijtschelden. Ik vergeef menigvuldig. Zodat gij het zelfs niet zou hebben durven denken, zwilk een som scheld Ik u kwijt: Ik zal ze uitdelgen, en Ik zeg u, Ik gedenk in eeuwigheid uw zonden niet meer.*

Ziedaar, geliefden, zó spreekt onze God in dat vers, dat wij u voorgelezen hebben. Een zondaar zou om heel de wereld willen, dat het niet in de Bijbel stond. In het

drieënvijftigste hoofdstuk vertoont de Profeet het Hoofd der kerk in Zijn uiterst zware lijden. In het vier-envijftigste toont hij de leden der kerk uit alle geslachten en alle eeuwen. en hij wijst ook aan het verbond, op en in hetwelk zij de Heere toegevoegd worden. En in dit vijfenvijftigste hoofdstuk toont hij de goederen des verbonds, de wijn en melk. Wat is die wijn en die melk? De verzoening met God, de gerechtigheid in Christus, de geestelijke gaven. zoals geloof, heiligmaking, vrede en blijdschap. Die wijn en melk, het zijn de eerstelingen van de hemel hier, en de heerlijkmaking hiernamaals; het is de rechtvaardigmaking, heiligmaking, en de eeuwige heerlijkheid.
Voor wie zijn nu die goederen? Voor de hongerigen en dorstigen, die geen geld hebben, die het bij zichzelf en bij alle schepselen opgeven, die verloren zijn. Zij hebben geen penning noch penningswaarde, het zijn armen van geest, zij hebben niet met al, en bij die armoede hebben zij nog zulk een honger en dorst. Een arme ziet de wijn, hij ziet de melk, - Ik heb er wel trek in, zegt hij, maar ik ben doorarm. Ik wilde wel gerechtvaardigd, geheiligd en verheerlijkt worden.
Nu, zegt God: koop van Mij wijn en melk, en uw kopen zal Mijn geven wezen; grijp het aan, U hebt het om niet!
Moeten wij dan niet met al geven?
Nee, zegt de Heere, neemt en drinkt van de wateren des levens om niet!
Nu mocht iemand denken: is er ook voor mij raad om zulk een gestalte te krijgen?
Ja, zegt de Heere, geef uw geld niet meer uit, voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid, voor hetgeen niet verzadigen kan, - jaag daarnaar niet langer. Als gij zult moeten sterven,
Ach, zult gij dan zeggen, ik heb zulk een dorst!
Al waart gij een koning, gij zult niet kunnen bestaan. Werkt dan niet om die dingen! Zij mochten zeggen: is er nog een middel?.-
Ja, zegt God. *Neigt uw oren en hoort, en Ik zal dan een eeuwig verbond met u maken, en u geven de gewisse weldadigheden Davids.*
Zij mochten denken. Dat is wel voor een Jood.
Nee, de tijd komt ook, zegt God, *dat Ik de Heere Jezus zal stellen tot een Getuige en een Vorst en een Gebieder der volken.* Hij zal óók Koning over de heidenen zijn. Immers voor Mij is dat niet te wonderlijk om het uit te voeren. Zelfs zulke volken die nooit van Mij geweten hebben, en Mij niet gekend hebben.
Zie het vijfde vers; ja, hen die aan de Heere Jezus geen kennis had, vreemdelingen van de verbonden der beloften. Wat zult Gij er mee doen, Heere, met zulken gelijk wij zijn?
Ik zal ze roepen, zegt de Heere.
Zal het vrucht hebben?
Ja, zij zullen komen lopen.
En waarom zal het hun te doen zijn? Om wat goud of rijkdommen? Vraagt het hun eens, waarom zij komen lopen.
Het zal zijn om des Heeren uws Gods wil, om Christus, om Zijn genade, om de Geest. –
Dan mochten ze denken; Heere, zullen wij niet te laat komen?
Nee, zoekt de Heere, terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl Hij nabij is. vs. 6. Als de Heere buiten u werkt, in uw vriend, in uw buren, roept dan, terwijl Hij nabij u is, en zegt: *o kom tot mij ook in, Gij gezegende des Heeren; waarom zoudt Gij buiten staan? W*aarom zou u mijn buren een bezoek verwaardigen, en niet mij? Roept, terwijl Hij zichtbaar en tastelijk werkt in anderen.
Wel, Heere, mochten ze zeggen, wat heb ik gedaan! Ik ben zo goddeloos! Hoe gruwelijk heb ik gezondigd! Is er voor zulk een nog wel genade te krijgen? Zeg mij:

Wat weg moet ik inslaan?
Goddeloze, zegt God, *verlaat uw weg, en ongerechtige man, verlaat uw gedachten*! vs. 7. Daar mocht een goddeloze op zeggen: ach Heere, dat kan ik niet denken, gelijk overtuigden doorgaans zeggen.
Wat zegt God daarop? *Mijn gedachten zijn niet ulieder gedachten, en Mijn wegen zijn niet uwe wegen,* vs. 8, 9.
Zij mochten zeggen: Wel, Heere, hoe zou dat zo kunnen wezen!
Wel, vraagt het dan eens, zegt God, aan de regen en die sneeuw, hoe die op de aarde komen en vraagt het, welke uitwerking ze doen! *Zij bevochtigt de aarde, en maakt, dat ze voortbrengen en uitspruiten, en zij zal niet ledig tot Mij wederkeren, zó zal het met Mijn Woord ook gaan. Ik zal het laten prediken, Ik zal het gelijk de regen en de sneeuw laten vallen. Ze keren niet ledig weder, zo zal het met Mijn Woord ook zijn; het zal doen, waartoe Ik het zend.* vs. 10, 11. En daarop, zegt God, zal elk als in de handen klappen. Die verandering zal zo groot zijn, dat elk zal zeggen: daar is een wonder geschied, en elks opschrift zal zijn; *mij is barmhartigheid geschied*, vs. 12, 13. Dat is zo de loop van dit gehele hoofdstuk 55.
U zult wel begrijpen, dat wij geen tijd hebben om dit zevende vers geheel te behandelen. U zult er twee stukken in vinden:

- Ten eerste. De eis Gods. Zij moesten iets laten èn iets doen. - Wat moesten zij laten? Goddeloze, verlaat uw weg, en ongerechtige man, verlaat uw gedachten! Wat moesten zij doen? *Zij moesten zich bekeren tot de Heere.*
- Het tweede stuk is de aandrang van het nut dat er voor de zondaar in ligt: *zo zal God Zich zijner ontfermen, en Hij vergeeft menigvuldiglijk.*

Voor heden hebben wij in onze gedachten het eerste gedeelte van het eerste stuk te bezien, namelijk: Wat God wilde dat zij laten zouden.
Daarná volgt, zo God wil, het tweede stuk, de aandrang.

I. In dit eerste stuk hebt u een goddeloze, die heeft een weg, en een ongerechtige man heeft gedachten.
II. Gods eis, dat de goddeloze zijn weg verlate, en de ongerechtige man zijn gedachten.
III. Wie dit spreekt, en tot wie er gesproken wordt.

I. ***Wij hebben hier een goddeloze en een ongerechtige man.***
Moeten wij door deze goddeloze en ongerechtige man bepaaldelijk de Joden verstaan, die de verraders en moordenaars van de Heere Jezus geworden zijn? Of moeten wij daardoor verstaan de anti-christ? Of iemand anders? Om rond en duidelijk te spreken: Wij verstaan daardoor álle natuurlijke mensen, die door de zonde van God afgevallen zijn. Daar is geen grond om dit te beperken tot de Joden, of de heidenen, of tot de anti-christ. Wij verstaan door die goddeloze en ongerechtige man al wie goddeloos is, wie hij ook zij, Jood of heiden. Dat zullen al Gods kinderen graag bekennen, die hun godsdienst enigermate kennen, dat daardoor verstaan moet worden elk natuurlijk mens, al was hij nóg zo deugdzaam, al was hij als die jongeling. Lukas 18. Hij is evenwel een goddeloze en een ongerechtige.
Laat ons eerst zien, wat een goddeloze is; en dan, wat een ongerechtig mens is?

A. Wat is een goddeloze?
Ten eerste. Het is een mens, die los van God is, hij kan God gemakkelijk laten

varen, hij wil aan God ook niet gebonden zijn; Ja, wil iemand hem met banden van liefde aan God binden, hij zou zeggen: laat ons Zijn banden verbreken. Daar is hem heel weinig aan gelegen of God zijn vriend of zijn vijand is.
Ten tweede. Het is zo iemand, die zonder God is, gelijk een zorgeloze of liefdeloze genoemd wordt, die zonder zorg of liefde is. Zo is een goddeloze; hij zou wel in zijn hart zeggen: daar is geen God! Kan hij geen atheïst in de beschouwing zijn, hij is het toch in de praktijk. - Eilieve, let hier toch op. Zijt gij niet bekeerd, ge zult er u in zien als een schilderij.
Ten derde. Het is zulk een, die beroerd en gejaagd is van binnen, hij is vol schrik in zijn hart, hij weet menigmaal geen raad; hij heeft een beul van binnen, die hem gedurig pijnigt; en hij beroert zijn huis, hij beroert de wereld, de kerk, de gezelschappen en het gehele land. Zo er iemand een beroerder Israëls is, het is een goddeloze.
Ten vierde. Hij is een mens, die zonder gerechtigheid is; hij heeft geen gerechtigheid naar de wet, noch naar het Evangelie. Hij is als een onreine en onvruchtbare.
Ten vijfde. Hij is als een veroordeelde: zijn consciëntie en de Bijbel vonnissen hem; God en de vromen veroordelen hem.
Ten zesde. Hij leeft ongebonden, de een minder, de ander meer; hij is vurig in de zonde. Hij bedrijft ze zonder maat of perk, en al hadt gij hem nóg zo lief, en al gebruikte gij ook nóg zo vele middelen, gij kunt hem niet stuiten, noch weerhouden.
Ten zevende. Hij weet zelf wel raad. Ik zal wel zalig worden, zegt hij, hij acht zich rijk en heeft aan geen ding gebrek. Zij pleisteren de plaats met loze kalk, zij genezen de breuk op het lichtste.

Zulk een goddeloze nu heeft een weg, en dat is *zijn* weg. Wat moet gij door die weg verstaan? Een mensenleeftijd. Wij lezen in Spr. 30 : 19 van een weg, van een schip in de zee en een weg van een arend in de lucht, en een weg van een slang op een rotssteen. Maar welke is de weg van een mens? Dat is zijn levenswijze, zijn gedrag, zoals hij zich daarin aanstelt. Dát is zijn weg. De goddeloze heeft een brede weg, kromme paden, wegen, die niet goed zijn. Hij is trots, hovaardig, hard, dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende; hij is dwalende in zijn godsdienst en gevoelens, hij is vol zotte inbeeldingen, hij is gans vreemd en verkeerd in zijn horen, zien, spreken en denken, in zijn doen en laten; hij is zo los, het is zulk een schandelijke weg. Dat brede pad, dat zondige pad, daarop komt hij door zijn geboorte, hij komt als goddeloze in de wereld, - en komt er geen bovennatuurlijke kracht van de Heere, hij gaat daarin voort, - en sterft hij, zo valt hij in de hel, en daar is geen wederkomen aan.

Waarom wordt eens mensen levenswijze *een weg* genoemd?
1. Omdat een weg algemeen is. Velen wandelen op die weg.
2. Een weg is zichtbaar, zo ook de levenswijze van een mens, en bijzonder van een goddeloos mens, zij steken het onder geen stoelen of banken. Zij leven ruim en zonder banden en zij schamen zich over hun kwade ranken niet.
3. Daarom dus een weg. Men gaat, als men ergens naar toe wil, van de ene weg op een andere weg. Zo ook gaat men van zijn geboorte naar zijn graf, - en men is er niet meer, gelijk er van Henoch staat: *God nam hem weg, en hij was er niet meer.* Zo zal er, - doch in een kwade zin, - van de goddeloze gezegd worden: die vloeker, die speler, die spotter, die onbekeerde mens, is er niet meer, hij is weg!

4. Op een weg gaan velen. De man neemt zijn vrouw mede, en de vrouw haar man. De ouders de kinderen. De vrienden en de buren elkander. Dat is een weg, en dát is de reden, waarom ons gedrag een weg genoemd wordt.

Maar het is ZIJN weg; waarom?
1. Het is hem eigen. Gen. 6: 5. Het gedichtsel der gedachten van des mensen hart, is te allen dage alléénlijk boos: het goddeloos leven is hem natuurlijk en eigen.
2. Het is ZIJN weg; hij doet de keus. Abraham zei tegen Lot: kies, waar gij trekken zult. En Lot verkoos naar Sodom te trekken. Zo zegt God tot de mensen, als zij tot de jaren van onderscheid gekomen zijn: jongeling of jongedochter, kies, welke weg gij wilt wandelen. Welke weg verkiezen nu de goddelozen? Zij verkiezen die weg waaraan God geen lust heeft. Jes. 65: 12. En zij moeten nog voor verontschuldigd gehouden worden, dat zij zo kiezen.
3. Het is ZIJN weg, in tegenstelling met de weg Gods, en in tegenstelling met de weg der vromen, die ook een weg hebben. Ps. 1: 6. Hij wil zijn weg wel weten, hij spreekt zijn zonden vrijuit als Sodom. Hij weet niets van schaamrood worden.
4. Het is ZIJN weg, waarop hij al zijn vermaak heeft, en dan is hij in zijn element als hij daarop wandelt.

B. Hier bij deze goddeloze hebt u *een ongerechtige man, en die heeft gedachten*: dat zijn *zijn* gedachten. Sommigen maken dit onderscheid: een goddeloze, zeggen ze, zondigt tegen de eerste tafel van de Wet, en een ongerechtige tegen de tweede tafel van de Wet. De eerste, zeggen ze, geven Gode niet wat Godes is, en de tweede, zeggen ze, geven de mensen niet wat hun toekomt.
Anderen menen: er is geen onderscheid, het is hetzelfde. En dan menen zij, dat die herhaling van God daarbij gesteld wordt, om te tonen, dat de zonde zó verfoeilijk is, dat ze met geen naam of beeld kan getoond worden.
Het scheelt ons niet veel, of u het onderscheidt, of niet. Alleen willen wij zeggen, dat gij onder deze ongerechtige man ook begrijpt de vrouwen, de kinderen, de jongens en de meisjes; wij willen, dat gij er alle natuurlijke mensen onder begrijpt.
Wat is nu een ongerechtige man?
Het is een man, die vol van ijdelheden en beuzelingen is, die zichzelf veel moeite aandoet, het is zo een, die zich uitslooft in ijdele dingen, die kastelen in de lucht maakt; maar .... hij bouwt zijn gebouw op een zandgrond; hij meent, hij zal wel zalig worden op de brede weg. Het is een ijdel man, hij houdt zich met ijdele dingen op, hij is vol losse voorschriften, die geen grond hebben; hij is rijk in eigen ogen, en dus meent hij: God is zijn God. Hij houdt zich op met losse inbeeldingen van zijn bekering, die hem niet te ontnemen zijn.
Die ongerechtige man heeft gedachten.
Er is toch geen mens zonder gedachten: hij peinst, hij heeft zijn overdenkingen, die hem evenwel steeds van God áfleiden. Zijn gedachten zijn snel, vlug, ijdel, goddeloos. Gen. 8: 21. Jer. 4: 14. Het is als een gehele opstapeling van ondeugdzame gedachten en kwade ranken; Uit het hart komen voort boze bedenkingen, enz. Matth. 15: 19. Hij heeft niet één gedachte, maar het zijn gedachten, hij heeft een menigte gedachten, zij zijn vele in getal en in soort. Zij kunnen 's nachts niet slapen van hun bespiegelingen. Dan overleggen ze hoe ze dit of dat doen zullen, hoe zij dit of dat verbergen zullen. Hun hoofd rookt van al de gedachten, en het zijn alle gedachten buiten God; elk van die spreekt het uit dat zij genadeloos zijn.
Daar hebt u de ongerechtige man, die zijn doen zo besteekt en zo belegt, van die zegt nu de Geest Gods dat het *zijn* gedachten zijn.

Waarom zijn het *zijn* gedachten?
Omdat zij hem bijzonder eigen zijn. Het is toch wat wonderlijks, als mensen enerlei gedachten hebben. Elk heeft zijn vermakelijke gedachten, die hem het nuttigst voorkomen, die hij alleen voor zichzelf houdt; welke uitwendige vertoning hij dan ook maakt, hij heeft evenwel gedachten, die nooit iemand weten zal. Dat is een geheim voor hem alleen.

II. Maar nu komt de grote God, en Hij stelt zich in het midden van de goddeloze en de ongerechtige man, en Hij zegt: Ik heb een woord en een eis aan u, hoort, hoort.
Wat is het, Heere? Mochten zij zeggen.
Wel, goddeloze, verlaat uw weg, en ongerechtige man, verlaat uw gedachten! Dat is de eis, en daarvan zal Ik niet ophouden zolang gij leeft, zegt de Heere. Ik zal aanhouden met zegeningen en slagen tot op uw sterfbed toe. Ik zal blijven roepen: schei er toch uit, doe het tegendeel, bekeer u tot de Heere, verlaat uw weg niet half, of gij doolt. Gij moet het niet maar doen als het eens nijpt, gelijk de Nineviten, en zulk soort; maar nee, zeg van nu aan: het is lang genoeg de zonde gedaan, het is lang genoeg mij met zulke zotte gedachten opgehouden. Stap er van af, van de boze weg, en stap over op de goede weg: gij slechten, verlaat uw slechtigheden, en leeft, en. treedt op de weg des verstands. Spr. 9: 6.

U zult zeggen: Wat is dat? Wat doet een zondaar dan, als hij zijn weg verlaat en zijn gedachten? Wat eist God dan?
Ten eerste. Dit: hij wordt ánders van oordeel over zijn weg en levensgedrag, dan hij tevoren was. Al de waardij en de achting, die hij tevoren voor het zondig leven had, valt weg. Ik zie, zegt hij, dat mijn vorig leven zot, schandelijk en oproerig was, dat het een onbetamelijk en vervloekt leven was. Paulus, die tevoren zoveel achting voor zijn weg had, kon zeggen: Hetgeen mij gewin was, heb ik nu schade en drek gerekend! De tovenaars, die tevoren zoveel achting voor die weg hadden, toen ze bekeerd werden, verbrandden zij openlijk de toverboeken, waar ze tevoren wel een grote som gelds voor wilden geven. Hand. 19: 19. Zij hebben niet alleen geen achting voor die weg en die zondige gedachten, maar zij kwellen zichzelf daarover, als die in hun harten opkomen, en zij verootmoedigen zich.
Ten tweede. Dán verlaten zij hun weg en hun gedachten, als zij geen liefde meer voor hun oude weg hebben: die liefde wordt dan in haat veranderd, in een gezette haat. Hetgeen ik haat, dat doe ik, zegt Paulus. Rom. 7: 15. Dat zondig levensgedrag is het voorwerp van hun haat, evenals de verloren zoon, toen hij genegenheid kreeg om van zijn vorig leven af te gaan. Waar zij tevoren over opsprongen, daar schreien en treuren zij dan over, en waarover zij tevoren in hun schik waren, daarover zijn zij nu verdrietig.
Ten derde. Zij verlaten hun weg en gedachten, als zij met hun zielen in eenzaamheid gaan, en zeggen; wat zal ik gaan doen! Op de vorige weg durfden zij niet meer wandelen; wat zal ik nu gaan doen, zeggen ze, om van die weg af te blijven? En onder kniebuigingen zeggen ze: *Heere! Ik val voor Uw voeten neder, en ik zeg het van harte: ik kán de zonde niet meer doen, ik móét God dienen*. Joz. 24 15. O God! zeggen ze, Gij zijt de Getuige, en al wat getuigen kan, ik kán niet langer hinken op twee gedachten. Ach God, ik wilde dat ik in mijn leven op de weg der zonde nooit geweest was, ik heb verloren gelopen, ik kies nu van harte de ándere weg.
Ten vierde. Zij beginnen het in hun huis en overal te tonen, dat ze de goede keus gedaan hebben, het wordt nu ook openbaar. Zij keren zich af van hun ongerechtige weg. Die een vloeker was, doet het niet meer, die naar de kroeg ging, gaat nu naar de

kerk, die ón godsdienstig was, wordt godsdienstig, die placht de kaart te spelen, leest nu in de Bijbel; hij keert het aangezicht af van al die gruwelen.
Ten vijfde. Zult gij hen horen zeggen: ik wil er afblijven voor altoos en eeuwig, ik wil niet zijn als degenen, die hun hand aan de ploeg slaan, en die weer terugtrekken. Ik moet niet zijn als een bedrieglijke boog, of als een onbesuisd paard in de strijd; maar ik wil die kwade weg voor eeuwig afblijven.
Ten zesde. Ik wil er nooit weer opkomen, - welke gelegenheden mij mochten voorkomen, welke bedreigingen of beloften aan mij gedaan worden, het koste wat het koste, ik kán zo niet meer leven, al kost het mij de vriendschap van de mensen, al kost het mij goed en bloed, al zei elkeen: ik haat u.
Ten zevende. Nog voor het laatste, zo een zegt: *ach Heere! Ik bedel maar om genade en om kracht, en leid Gij mij dan naar Uw raad.* Ik beding niets, geef mij slechts vóórkomende, medewerkende, achtervolgende, ondersteunende en vertroostende genade, en eindelijk volmakende genade! Mijn ogen zien op U, opdat Gij mij eens genadig zou zijn.
Daarop komt een tastbare en doorbrekende bekering: *Hij bekere zich tot de Heere en tot onze God*.
En daarop volgt het nut: W*ant Hij vergeeft menigvuldiglijk*. Dat is de stof, die wij, als het God belieft daarna zullen overdenken.

III. ***Nu, wie spreekt dit, en tot wie wordt dit gesproken?***
Dat sprak de Heere Jezus. Hoe dikwijls, zegt Hij, heb Ik u willen vergaderen, maar gij hebt niet gewild. Dat zei de Geest, al de eeuwen door: Die oren heeft, die hore, wat de Geest tot de gemeente zegt. Dat zegt de Profeet Jesaja, opdat ze het verderf zouden voorkomen. Dat zegt Johannes de Doper: Brengt dan vruchten voort der bekering waardig. Dat zeiden al de Apostelen: God verkondigt nu alle mensen alom, dat zij zich bekeren. Ze zeiden: De nacht is voorbijgegaan, wandelt dan niet in slaapkameren en ontuchtigheden, wandelt als kinderen des daags.
O zondaar, zondaar! bekeert u! was al wat zij predikten. Het was de taal van de bekeerde mensen, van de vrouw tot de man, van de ouders tot de kinderen, van hoofden van het huisgezin tot hun dienstboden, van de vrienden tot hun vrienden, van buren tot buren. Zij konden het verderf niet zien van onsterfelijke zielen; het is de taal geweest al de eeuwen door.
Tot wie was het? Tot elk, die nog in de natuurstaat was. U kunt dat wel merken, dat het tot alle natuurlijke mensen is. Goddelozen, tot u klinkt het woord: *bekeert u!*

Toepassing
Nu nog een woord, zo kort als wij kunnen, tot slot.
Geliefde toehoorders, om de gehele wereld mogen we niet willen, dat deze tekst in de Bijbel stond. Wat is het toch een gelukkig voorrecht, dat wij zulk een Bijbel hebben, waarin zulke teksten staan, en dat die gepredikt worden aan ons, terwijl wij nog leven onder de mogelijkheid van te kunnen zalig worden. Werd zulk een tekst eens gepredikt aan de poort van de hel, - hoe aangenaam zou het hun wezen! En zouden de duivelen en verdoemden naarstig zijn om te luisteren!
En hoe kunnen wij dan zo vadsig zijn in het luisteren? Hoe kunnen wij dan zo traag zijn?
Men zou zeggen: zou er wel één zondaar zijn, die het niet zou willen doen? Zou er hier aan deze plaats wel één zijn?
Maar ach arme! de meesten van die hier zijn, willen niet; het komt er op geen duizend aan.

- Wij willen enige kentekenen voorstellen van die niet willen,
- en enige kentekenen van die wél willen.
- En dan zullen wij die beide nog wat zoeken te behandelen.

A. Waaraan kan men zo iemand kennen, die zijn weg nog niet verlaten wil?
Ten eerste. Daaraan, als er gepredikt wordt dat hij zijn weg moet verlaten, stuift zulk een er tegen op, en hij zegt: nu zal ik het nog minder doen, hij trekt de zonde met koorden der ijdelheid, met dikke touwen, en hij doet moeite om bovenmate te zondigen; Ja, in weerwil van Gods waarschuwing verkiest hij die weg, en dat wordt alle jaren allengs erger.
Ten tweede. Zo iemand wil liever de zalige God, en Zijn volk, en Gods Woord en weg verlaten, dan dat hij de zondige weg verlaten zou. Hij wil nog liever al wat deugdzaam is verlaten, dan dat hij al wat óndeugdzaam is verlaten zou.
Ten derde. Zult gij hem daaraan kennen; hij is niet eens over zijn weg bekommerd. Gij zit en staat hier. Zijt gij uw levenlang over uw levenswijze wel eens bekommerd geweest? Gij zijt op die zondige weg geboren: Vloekers, hovaardigen, ijdelen, hebt u in uw leven wel eens gezegd: ach Heere! zou er aan mijn weg wel een goed einde, een goede uitkomst wezen? Beziet het eens of gij in uw leven die vraag wel eens gedaan hebt? Hebt u die vraag niet gedaan. Zou ik vloeker, wereldse speler, wel zalig worden? U zult dan zekerlijk verloren gaan.
Ten vierde. Als gij een mens ziet, van wie gij weet dat hij u over uw zondige weg zou aanspreken, dan schuwt gij hem; gij zijt zo vreesachtig: moet gij eens in een gezelschap wezen, waar zulke mensen zijn, dan hebt u zovele beletsels; gij weet niet, hoe gij er uit zult komen; gij vreest dat ze aan het stuk van de bekering zullen komen. Al waren het uw ouders of bloedverwanten, dan zijn zij uw vijanden.
Ten vijfde. Het is iemand die altijd nieuwe uitvluchten heeft. Wilt gij, dat wij die uitvluchten eens voorstellen en oplossen?
1. De één zegt, ik ben nog zo'n jonge bloem, en zou ik dat zemelachtige leven gaan leiden!
Wel, jong mens, zul je zo spreken? Daar zijn er zoveel in de hel, die dat ook al gezegd hebben. Wel, ik antwoord u: het is zulk een edelmoedig en verstandig leven! Vraagt het maar eens aan de jongeling Samuël, die zal het u wel anders zeggen. Vraagt het eens aan een jonge David; vraagt het eens aan een jonge Timotheüs. Vraagt het aan God Zelf, of de jongeling niet aan God moet denken, Pred. 12: 1.
2. Een ander zegt: Ik ben al te oud: ik heb nergens meer lust aan.
Wij zeggen: Wel, oude zondaar, foei, durft gij dát zeggen? Zijt gij al te oud, daar u haast gaat sterven, en wilt u dan al uw jaren aan de duivel geven? Hoe zult gij uw hoofd tot God kunnen opheffen?
3. Anderen hebben deze verschoning: ik heb geen tijd: ik kan vanwege mijn beroep niet.
Ik antwoord u: ziet eens wat een harde heer gij aan de duivel hebt; hij geeft u nacht en dag zoveel werk, dat gij geen tijd hebt om aan de bekering te denken!
4. Een ander zegt: ik zou het wel graag doen, maar och arme! Ik sta onder mijn man, onder mijn ouders, onder mijn voogden; och arme! Ik ben maar dienstbaar. Ik sta onder mijn familie, die zouden er tegen wezen.
Wel oordeel het zelf, wie u méér moet gehoorzaam zijn, God óf de mensen.
5. Ja, zegt een andere dienstbode, het zal op mijn volk neerkomen.
Ik antwoord u: elk zal zijn eigen pak dragen; gij moet zoeken vrij te worden, óf bij zulken zien te komen, waar u wèl gelegenheid en tijd hebt.

6. Ja maar, zal een ander zeggen: daar is geen aanzien in de dienst van God, men verliest er al zijn achting. Ge dwaalt, een rechtvaardige is overtreffelijker dan zijn naaste; ja, daar is gewin in, maar geen verlies. U zult de zalige God gewinnen, en dat is veel meer dan de gunst van mensen.

B. *Wie wil er zijn eigen slechte weg en zijn zotte gedachten wél verlaten?*
Ten eerste. Die God tot zichzelf gebracht heeft; hij zegt: Heere, wat zie ik daar voor een vlam aan het einde van mijn weg! Ik loop verloren!
Ten tweede. Ik schrik, zegt zo iemand, dat ik zó dicht bij de hel ben: ik had maar één snik te geven, en ik was dood en voor eeuwig verloren.
Ten derde. Zulk een zegt: ach, Heere! Ik moet zeggen dat ik een arm wicht ben! Ellendiger dan ik ben, is er niemand in de gehele wereld.
Ten vierde. Ach, zeggen ze, - ik ben zo bekommerd, hoe het met mij zal gaan. Zal het wel ongelukkig met mij aflopen! mijn hart is zo vol kommer.
Ten vijfde. Ach, Heere, zeggen ze, ik wil van die weg af, aanstonds, dadelijk en oprecht.
Ten zesde. Zulk een zegt: ach, Heere! Ik wil tot U overkomen, en niemand zal het mij beletten. Ik kies U, ik zal U aankleven!
Ten zevende. Zulk een treurt over zijn zonde; hij kermt en klaagt over zijn ongerechtigheden. Hij zegt: ik heb een walg van mij zelve. Ik wil al mijn schulden voor U belijden. Ik wil voor U op mijn knieën vallen, en in een verbond met U komen, - en de tranen rollen zo al over zijn gezicht. Ach Heere, zeggen ze, zult Gij mij wel willen aannemen? Ik kom met zakken om mijn lendenen, en met koorden om mijn hoofd. Ik heb gehoord, dat Gij een goedertieren Koning zijt.

Wat denkt u, die bekeerd zijt? Hebt ge uzelf niet klaar kunnen vinden?
En gij, die nog ónbekeerd zijt: hoe hebt u aan de tafel durven gaan? Hoe durfde ge uw hand uitsteken, en zeggen: in alle deze maken wij een vast verbond met God, dat wij Hem dienen zullen? Zegt uw consciëntie niet: gij liegt? Zegt ze niet: o gij meinedige, hoe durfde gij aan de tafel komen? Uw naam was toch: goddeloze en ongerechtige man. God kende uw wegen, uw gemoed, evengoed als dat der vromen! - Daar klonk in uw hart: Wee u goddeloze, het zal u kwalijk gaan, in uw leven, in uw lijden, in uw bidden, in uw ten Avondmaal gaan, in uw sterven, èn in het oordeel! Zo gij uw weg niet omwendt, zo loopt u in een gapende hel. Goddeloze, is hij het wel waard, dat ge uw weg zo vasthoudt? Zit er in uw vloeken, liegen, goddeloos- zijn, zoveel voordeel? God is uw vijand: mogen wij u dan bidden, keert uw weg: U hebt vóór de middag uw woord gegeven, dat gij God zult dienen, - bekeer u dan, eer het te laat is!

Kinderen van God, gij waart tevoren ook goddeloze en ongerechtige mensen. Ach, hoe wonderbaar is Gods vrijmachtige genade! Had God mij en u voorbijgegaan, en een ander aangenomen, - wat hadden wij te zeggen gehad? Gij was evenzo onwaardig als een ander; gij was mede onder de goddelozen. Laat mij nog een woordje tot uw opwekking spreken.

1. Acht de genade groot, schat ze hoog. Kunt u niet zeggen: de genade is het grootste, het zoetste. Ik heb niets liever dan de genade?
2. Weest uitermate nederig en zegt: Wie ben ik, dode hond, dat Gij naar mij omzag!
3. Houdt u dicht bij God, volhardt onder de middelen, en scheidt u van de goddelozen af.
4. Zoekt ook ánderen te bekeren: laat uw talent winst doen onder Gods zegen. Petrus,

zegt de Zaligmaker, *als gij bekeerd zijt, zoek uw broeder ook te bekeren*. Hebt u betrekkingen en bloedverwanten, grijpt ze uit het vuur!
5. Roemt veel de verdiensten van de Heere Jezus. Om Zijnentwille kreeg u de Geest. Gaat voort op de weg der deugd. Dient de Heere. Loopt elk u daarom tégen, weest welgemoed. Al wordt gij vervolgd om Zijnentwille, u zult zalig zijn! Hebt u de weg der zonde verlaten, dan bent u op de weg des hemels; en het einde van die weg zal vrede zijn. U zult verkrijgen het einde uws geloofs, de zaligheid der zielen.
AMEN.

VEERTIENDE PREDICATIE, OVER JESAJA 55: 7.

En hij bekere zich tot de HEERE, en tot onze God.

Wij lezen Jes. 59: 2. *Uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort.*

- Ten eerste. Dat is een waarheid, dat de zondaar in zijn bidden van God niet verhoord wordt. De blindgeborene zei voor de raad: ik weet het, en gij weet het, en geheel de wereld weet het, dat God de zondaars niet hoort, Joh. 9: 31. Het offer der goddelozen is de HEERE een gruwel, Spr. 15: 8. Zijn gebed is tot zonde.

- Ten tweede. Het is ook een waarheid, dat er geen gemeenschap en verkeer is tussen God en de zondaar, zolang hij goddeloos blijft. Uw zonden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God. Zij maken een scheiding in deze tijd èn ná deze tijd, als er geen tijd meer zal zijn: Wanneer zij in de hel zullen liggen, en o, dán is de scheiding onherstelbaar. Dan zullen ze moeten zeggen, gelijk Lukas 16: 26. Daar is een grote kloof gevestigd tussen ons en ulieden, zodat die in de hemel zijn, tot hen niet zullen kunnen komen; en die in de hel zijn, zullen tot die in de hemel zijn niet kunnen komen. –

Niet alleen maken de zonden een scheiding ná de dood, maar zij maken ook een scheiding tussen God en de zondaar in dit leven. Overspel maakt een scheiding tussen man en vrouw; oproer maakt een scheiding tussen een Koning en zijn onderdanen. Baldadigheid en ongehoorzaamheid maken een scheiding tussen ouders en hun kinderen; een oorblazer scheidt de voornaamste vriend.

Maar, is dat onder de mensen zo, tussen God en de zondaar is het nog veel méér: als hij zijn goddeloze weg niet wil verlaten, dan maakt God een scheiding. Toen de engelen zondigden, maakte God een scheiding; toen Adam zondigde, maakte de zonde een scheiding tussen God en hem. Zo is het in deze dagen nóg: als men zondigt, dan wijkt God; en daar is geen vereniging.

- Ten derde. Het is niet alleen waar, dat de zonden een scheiding maken, en dat ze God doen wijken; maar het is ook waar, dat er dan weer een vereniging kan hersteld worden. De zondaar is nooit zó ver weg van God, of hij kán weer met God verenigd worden; - doch de zondaar heeft nooit te verwachten dat de Heere naar hem zal omzien, of hij moet de begeerte krijgen om zijn goddeloze weg te verlaten. Zullen een vader of een moeder hun kind niet weer aannemen, als het met berouw bij hen terugkomt? Zo doet God als de zondaar schreit en zegt: *ik ben verloren. Ik zal opstaan en belijden dat ik gezondigd heb, en ik zal al mijn wapens neerleggen voor Gods voeten!*

Wat doet God dan? Stoot hij zulk een schepseltje voor het hoofd, en zegt Hij: Ik wil niet met u verenigen?

Ach nee! Integendeel. Ach, zegt God, nu gij zó komt, dat ge uw goddeloze weg verlaat, en uw ongerechtige gedachten afzweert, nu zal Ik Mij over u ontfermen, en de uitslag zal genadig zijn. Ik zal u genadig zijn. Ik zal het zo schikken, ál uw zonden, hoe groot en talloos, zijn u al vergeven! Hij vergeeft menigvuldiglijk. Hij scheldt menigvuldig kwijt. Ach, dat wij het allen opmerkten, bekeerden en onbekeerden. Die bekeerd is, die kent en ondervindt het en ónbekeerden, ach, dat God het u gave!

Geliefden, hebt u lust om gemeenschap met de Heere te verkrijgen, en menigvuldige

vergeving te ontvangen, - u moet dan horen wat de Heere van u eist. Wel, zondaar, zegt de Heere, als gij gemeenschap met Mij hebben wilt, dan eis Ik twee dingen.

- Ten eerste. Dat ge uw zondige weg verlaat.
- Ten tweede. Dat gij u bekeert. –

Wel, Heere, mochten ze zeggen, hoe durven wij onder Uw ogen komen? Wij hebben het zo grof gemaakt! –
Ik zal Mij over u ontfermen, zegt God, en Ik zal u menigvuldig vergeven.
Wel, zegt de zondaar, Heere, dat kan in mijn gedachten niet opkomen, dat Gij mij zó behandelen zult.
Wel, ziet het eens, zegt God, Mijn gedachten verschillen zoveel van de uwe als de hemel van de aarde.

Laatst zagen wij de eerste eis, die God deed, te weten: *goddeloze, verlaat uw weg, en ongerechtige man, verlaat uw gedachten.*
Nu hebben wij de tweede eis te bezien: *Bekeer u tot de Heere en tot onze God*, en, - als het God belieft, - bij de naaste gelegenheid de grote uitslag en het nut dat er voor de zondaar in lag, dat hij het niet tevergeefs zou doen: *Zo zal Hij Zich zijner ontfermen, want Hij vergeeft menigvuldiglijk.*

In de tweede eis, waarvan wij nú zullen spreken, hebt gij:

I. Een hoofdles, en die is: *hij bekere zich.* Het was niet genoeg, van de kwade weg áf te komen, maar zij moesten dan ook de goede weg inslaan.
II. Een nadere bepaling. Het moest zijn *tot de Heere, en tot onze God.*
III. Tot wie wordt dit gezegd? Tot álle mensen, van welke leeftijd, rang of stand ze wezen mogen.

I. Wat het eerste aangaat: Ach, bekeert u toch, zegt de Heere. Ik zie dat u begint te wankelen. U ziet het wel, dat gij op zo'n zondige weg nooit terecht kunt komen. U begint te malen. U zou wel zeggen: Wat een verandering overkomt mij! Zondaar, gij hinkt op twee gedachten, en dat kan niet. bestaan. Wilt ge uw weg verlaten, verander dan uw levenswijze, leeft als de vromen. Weet u niet wat gij doen zult? Wel, bekeer u.
De bekering is zo schoon, dat God die met geen afbeelding kan uitdrukken, zij draagt allerlei benamingen. Wij zullen die nu niet opnoemen.
Wat geeft het woord bekering te kennen?

Ten eerste. Het wordt gebruikt om een grote verandering te kennen te geven. Is dát Naomi? Zeiden ze in Bethlehem. Zo zegt men ook als een mens bekeerd is: Wel, hoe is hij veranderd! Is dát die vloeker! die ongodsdienstige, die goddeloze? Is dát Paulus, zeiden ze, die vervolger? Daar staat hij nu datzelfde geloof te prediken, dat hij eertijds zo vervolgde; wel, hoe is hij veranderd!
Ten tweede. Bekeren is een berouw hebben; een treuren, op welke wortel de blijdschap zal opbloeien. Waarom is de bekering een treuren? Omdat er nooit een oprechte bekering is, of daar heeft een treuren plaats: het is zo een innige droefheid, die naar God is, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid.
Ten derde. God gebruikt een woord, dat beduidt: *tot zijn verstand komen*. De zondaar is bij God een dwaas. Als hij nu bekeerd wordt, dan verlaat hij zijn slechtheid, en hij treedt op de weg des verstands, Spr. 9: 6. Daar is niemand wijs, dan die bekeerd wordt; hij komt tot zichzelf, zoals de verloren zoon, Lukas 15: 17. En zoals Nebukadnezar, als zeven tijden over hem voorbijgegaan waren, toen kwam zijn

verstand in hem. Dan. 4: 34.
Ten vierde. In de bekering wordt een mens omgezet: Ach, zegt de Heere, gij staat met uw rug en uw nek naar de hemel, en met uw aangezicht naar de hel! Ach, hoe staat gij zo verkeerd! Laat Ik u omzetten met uw aangezicht naar de hemel.
Ten vijfde. Het wordt genoemd: van zijn doolweg af te komen. Komt van uw doolweg af, zegt de Heere, gij zijt weggelopen, evenals een knecht van zijn heer wegloopt. Dwalende, menigerlei begeerlijkheden en wellusten dienende. Komt van uw doolweg af, of gij loopt verloren: Wordt eens verschrikt; gij zijt zo dicht aan de hel.

Nu zult u wellicht zeggen: eilieve, zeg het mij toch eens, wat begrijpt de bekering in zich? En wat geeft het te kennen, als iemand zich bekeert?
Wij zullen het u te kennen geven, wat het inhoudt, als een zondaar zich bekeert.

Ten eerste. Als een zondaar bekeerd wordt, dan krijgt hij zulk een achting voor de weg naar de hemel; voor die gebaande weg hebben zij al hun achting: dat is een pad, zeggen ze, dat heilig en veilig is! Ach, was ik maar daarop! zeggen ze, ik móét er op zijn! Pred. 12: 13. Het betaamt alle mensen God te vrezen. *Och! dat mijn wegen gericht waren om Uw inzettingen te bewaren.* Ps. 119: 5. Dat is het eerste: hij krijgt achting voor die weg; het is zulk een schone en welgebaande weg, zeggen ze.

Ten tweede. Dat niet alleen, maar al hun genegenheden worden ook daartoe omgezet. Zij hebben daar hun lust en vermaak in: O God, zeggen ze: daar is geen vermaak dan op die weg. Dan zijn zij in hun schik. Het is de rechtvaardigen een blijdschap, recht te doen. Spr. 21: 15. Meent gij, dat het treurig is God te dienen? Ach nee. Is het een kind niet tot blijdschap, als het zijn ouders gehoorzaam is? Nehemia zei, hoofdstuk 1: 11. Wij zijn knechten, die lust hebben om Uw Naam te vrezen. En Paulus zei: *Ik heb een vermaak in de Wet Gods naar de inwendige mens.* Rom. 7: 22.

Ten derde. Zij kiezen met hun gehele hart die weg. Zij kiezen hem niet maar oppervlakkig, noch op straten of wegen; maar in hun binnenkamers, op hun knieën; of hebben ze het in een open veld gedaan, het is met beraad geschied. Laat elk dienen, wie hij dienen wil, - ik zal U dienen, Heere, zeggen ze, Jos. 24: 15. Dát is hun keus, en die geschiedt met zulke bedaardheid: ik kies die weg met al wat er aan vast is, zeggen ze; met al de tegenkanting, die er aan vast is; met al het treurige én het blijde dat daarop is.

Ten vierde. Zult u ze zo vinden, dat ze metterdaad gaan vermijden alle gelegenheden en gezelschappen, waar ze de zonde gedaan hebben; en zij zoeken alle gelegenheden en gezelschappen, waar God gediend wordt. Zij gaan aan het reformeren in hun huis en overal. Zulk een is zo blij, dat hij reformeren mag: en hij komt met tranen in zijn ogen in een verbond met God; ja, hij zweert, dat hij zijn hart aan niemand zal geven dan aan God.

Ten vijfde. Zulk een zegt: Heere, ik wil eeuwig Uw gebod houden. Zolang ik leef zal ik U dienen. Ik zal in Uw dienst leven en sterven. Ik hoop in leven en sterven des Heeren te zijn; en zij laten dan hun oren doorboren om de Heere eeuwig te dienen. Ach, zeggen ze, het schepseltje moet ik laten varen, ik mag er mijn betrouwen niet op zetten; maar ik moet op God alléén mijn betrouwen zetten. Die het goede werk in mij begonnen is, Die zal het ook voleindigen. Fil. 1: 6.

Ten zesde. Zulk een dankt God dat hij bekeerd is. Zij danken God dat Hij hen uit de duisternis getrokken heeft, 1 Petr. 2: 9. Wat zal ik U, o Heere, vergelden, zeggen ze, voor al Uw weldaden, die ik van U verkregen heb? En dit overtreft het alles, zeggen ze, dat u mij terecht gebracht hebt, van de hel naar de hemel! Ik gedenk er wel terdege aan; en ik vergeet nooit, wanneer, en hoe het geschied is; en wat ik zo al ondervonden heb, en hoe ik op die weg bevestigd ben.

Ten zevende. Het mag geen bekering heten, *als er geen geloof bij komt.* Al schreide u uzelf tot water: en al doodde u alle dagen nóg zovele zonden. Waarom? Wel, dat bekeerde schepseltje moet naar de Zoon Gods toe.
Geliefden, dat is zulk een schone daad. Een mens is dikwijls allang bekeerd eer hij dat recht verstaat. De Geest van God zegt: ziet ge uw gebrek wel in al uw deugden? –
Ja, Heere, zeggen ze, ik heb geen gerechtigheid.
Dan zegt de Heere: Ik heb een Middelaar voor u. Dan krijgt hij door de kennende daad des geloofs de Middelaar te zien. En dan krijgt hij de verlangende daad des geloofs: ik ben niet te stillen, zeggen ze, ik kan het niet harden! Daarop krijgen zij de wagende daad des geloofs: ik zal het wagen, zeggen ze, het ga zoals het ga, ik zal voor Uw voeten blijven liggen. Dan krijgen ze de toevluchtnemende daad des geloofs: Gij wijst mij nog niet af, zeggen ze. Ik wend het dan naar U toe. Dan volgt de worstelende daad des geloofs: Zij worstelen met de Heere, en gedragen zich vorstelijk als Jacob: ik moet Hem hebben, zeggen ze. Ik kan Hem niet missen! Dan krijgen ze de aannemende daad des geloofs, en het is of ze al bezig zijn, met Hem aan te nemen: ik omhels U, zeggen ze, met al Uw verdiensten. Daarop komt de toeëigenende daad: Gij zijt de mijne en ik de Uwe. Dan de vertrouwen de daad: ik zal het op de genade Gods en de bewerking van Gods Geest laten afgaan, zeggen ze. Ik vertrouw al mijn zaken van ziel en lichaam aan U toe; mijn man, vrouw en kinderen; mijn goed en bloed. Daarop komt de vragende daad des geloofs: Wel, God de Vader, zeggen ze, zult Gij mijn Vader wezen? God de Zoon, zult Gij mijn Middelaar wezen? Geest van God, zult Gij mij niet altoos geleiden? Zult Gij U wel onttrekken: Drie-enige God, zult u mij nu niet liefhebben? –
Getuigt het gehele Woord nu niet, dat zulk een schepseltje gelukkig is? Mag ik mij dan niet eens verblijden? Ja, daarop krijgen ze wel de verzekerende daad des geloofs. En dan de heiligende daad: nu wil ik mij gaan oefenen, zeggen ze, om een onergerlijke consciëntie te leiden. Ze weten dat de heiligheid Gods kerk tot een sieraad is. In het Oude Testament was het goud tot sieraad van de tempel; maar in het Nieuwe Testament is de heiligheid tot sieraad van de kerk.

II. ***Iemand mocht denken: hoe moet die bekering geschieden?***
Niet haastig, noch gelijk de Nineviten; niet gelijk Kain of Judas. Zij moet geschieden tot de Heere. Een zondaar, als hij in zijn hart geraakt is, zegt: bij wie moet ik wezen?
Bij Mij, zegt God.
Wel, zegt de zondaar, ik heb het zo grof gemaakt. Ik durf onder het oog van een Predikant niet te komen.
Komt bij Mij, zegt God.
Volk van God, zeggen ze, gij spreekt ons zo aan. U zegt: bekeert u tot onze God. U hebt goed zeggen, gij zijt er doorgeraakt.
Ja maar, zeggen de vromen, wij waren van nature evenzo boos als gij. Hij is onze God geworden uit kracht van het Genadeverbond, en als gij u bekeert tot onze God, dan zal Hij ook uw God worden. Is hier iemand, die bekeerd is, wij zeggen: Waar ging gij in uw bekering naar toe? Ging gij naar de Heere? Of maakte gij veel meer beslag met mensen? Ach nee! zult u zeggen, wij keerden ons aanstonds naar God toe. –

Wat wil het zeggen, dat men zich bekeert tot de Heere?

Ten eerste. Het is te zeggen: als een zondaar overtuigd is, hetzij in de kerk of ergens anders, zij gaan daarmee naar de Heere. Daar bidden en schreien zij. Dat is recht en zuiver. Waar gaat een kind naar toe als het misdaan heeft? Naar zijn ouders.

Waar gaat een knecht naar toe, als hij misdaan heeft? Naar zijn heer. Waar gaat een vrouw naar toe, als zij zich misdragen heeft? Naar haar man. Als ik en u het zien dat wij ons misdragen hebben, is het goed als wij naar God gaan.

Ten tweede. Het is te zeggen: laat het zo zijn, dat het in uw bekering blijkt, dat het u nergens anders om te doen is, dan om God. Gij zult tonen, zegt God, dat het u om Mijn gunst en gemeenschap te doen is. Dat gij de rijkste mens van de gehele wereld zou zijn, als u daaraan maar deel had. Velen zeggen: Wie zal ons het goede doen zien; maar de vromen zeggen: *Verhef Gij over ons het licht Uws aangezichts, o Heere!*

Ten derde. Het is te zeggen: durft ge uw bekering wel voor de Heere openleggen? Durft gij die wel te beproeven geven aan de mensen? En omdat het hart bedrieglijk is, en de mensen dikwijls zo niet kunnen oordelen, sluit ge uw binnenkamer wel eens toe, en zegt gij: *Beproef mij, Heere, en zie of er een schadelijke weg bij mij is, en leid mij op de eeuwige weg.*

Ten vierde. Het is te zeggen: rust niet, vóórdat gij hier in gunst en genade bij God zijt. Zeg maar eens: ik moest nog wel meer gunst en genade hebben. Ik voel die zoete vrede nog zo niet. Ja, bekeer u tot de Heere tot het laatste ogenblikje van uw leven; gij moet dagelijks u bekeren totdat gij vóór de Heere staat.

Ja maar, mochten ze zeggen: ik ben zo goddeloos! O, daar komt een woord van bemoediging. Bekeer u tot onze God, zeggen de vromen. De Heere is ook onze God wel geworden, en wij waren van nature even goddeloos als gij. Bekeer u maar tot onze God, en dan zal Hij ook uw God worden. Dan zult gij zowel barmhartigheid vinden als wij.

Hoe is de Heere der vromen God?

Hij is het niet uit kracht van het verbond der werken. Dat heeft ná de val geen plaats meer. Hij is het ook niet uit kracht van de bediening als zodanig van het Genadeverbond. Daar leven er zovelen onder de bediening van het Genadeverbond en der verzoening. Maar Hij is het uit kracht van het wélgeordineerde Genadeverbond, waarin Hij de mens genade schenkt in Christus. *Ik zal u tot een God zijn, en gij zult Mij tot een volk zijn,* zegt God in dát verbond. *Ik zal u tot een Vader zijn, en gij zult Mij tot zonen en tot dochteren zijn.* Begrijpt het wél: God zegt: *Ik, God, ben úw God*. Dat is te zeggen: Dat ze nu met God verzoend zijn. Ik heb niets tegen u, zegt God, het is vrede tussen Mij en u.

Ten tweede. Het is te zeggen, dat God hen tot Zijn volk herschapen heeft. Als hij de mens schiep, zo schiep Hij hem naar Zijn beeld; maar dat beeld heeft de mens verloren door de zonde. Nu wordt hij weer herschapen naar dat beeld, Col. 3: 10, en zo worden zij wederom Gods volk.

Ten derde. Het begrijpt dit in zich, dat álles, wat de Drie-enige God is, heeft, doet en doen kan, voor dat volk is. God de Vader heeft Zijn besluiten voor hen. Het besluit der verkiezing is voor hen. Al Gods werken der schepping en der voorzienigheid zijn voor hen. God de Zoon heeft Zijn verdiensten en voorbede, en al Zijn goederen der genade en der heerlijkheid voor hen. De Heilige Geest werkt in hen; Hij heeft Zijn geestelijke gaven voor hen. Al de beloften van het Evangelie zijn voor hen.

Ten vierde. Als zij zeggen: *God is ónze God.* Dat is te zeggen: de ganse Voorzienigheid werkt ons mede ten goede; Juda werd naar Chaldéa geschikt, hen ten goede, Jer. 24: 5. *Alle dingen moeten medewerken ten goede, degenen, die naar Gods voornemen geroepen zijn,* Rom. 8: 28. De duivel en de wereld denken soms ten kwade tegen hen, gelijk Jozefs broeders tegen Jozef deden, maar God had het ten goede

gedacht.

Ten vijfde. Als God iemands God is, dan heeft Hij zulk een hart voor hem. Als gij u tot God bekeert, trekt Hij Zich uw zaken aan. Hij is tot uw hulp bij u, in het water én in het vuur. Een mens heeft soms zulk een liefde voor een ander mens, dat hij hem door het water en door het vuur zou dragen, als hij het kon. - Ik ken uw wegen, zegt God. Ik zie uw treden. Ik ken uw tranen, Ik tel die.

Ten zesde. Is God ónze God. - Ach, dan is er op de gehele wereld zulk een volk niet als wij zijn. Wij zijn dan zo rijk en zo verblijd. Vraag het aan Gods volk. Als ze eens recht op dreef zijn, dan kunnen ze zingen, al is het, dat er geen rund in de stal is. Dan kunnen ze zich nochtans in de Heere verblijden. - *Welgelukzalig zijt gij, o Israël! - Wie is een volk als gij zijt? Wie is u gelijk?*

Ten zevende. Is God ónze God, dan is Hij dat eeuwig en altoos. Een man verliest zijn vrouw; ouders hun kinderen. Maar deze God is de onveranderlijke God. Hij zal eeuwig onze God zijn.

Was dit niet genoeg voor een goddeloze, om zijn weg te verlaten? Is dát niet genoeg om zich tot de Heere te bekeren? Ach, het moest immers méér dan genoeg zijn! En evenwel wordt deze eis nog verder aangedrongen met Gods ontferming. Als gij het doen wilt, zo zal Hij Zich over u ontfermen, en Hij zal u menigvuldig vergeven. - Hier valt de belijdenis in het voordeel uit. Als ge uw zonden belijdt, Hij zal Zich over u ontfermen. Als een mens zijn kind tienmaal vergeeft, - al belijdt het kind dan weer zijn schuld, zeggen ze: ik kan u zo dikwijls niet vergeven. Maar God zegt: als gij treurt over uw zonden, en gij keert weder tot Mij met belijdenis, Ik zal u menigvuldig vergeven. Ik zeg niet zevenmaal, maar zeventig maal zevenmaal.

Dat is nog een stof voor het toekomende, die zou ons nu te breed worden.

III. ***Op wie moet dit nu worden thuis gebracht?***

Wij antwoorden: het is een les voor alle tijden. Het moet niet maar alleen thuis gebracht worden op Joden of wilde heidenen, maar op elk, die een zondaar is, die de bekering nodig heeft. Die een verkeerde weg heeft, die moet hem verlaten en zich bekeren. Hoe moest dit ons beklemmen! Wat zou een veroordeelde niet doen om vergiffenis te krijgen? Wat zou een kind niet doen om de gunst van zijn vader weer te krijgen? Wat zou een onderdaan niet doen om de gunst van zijn koning te krijgen? En zouden wij dan niets doen, om de gunst Gods te krijgen?

Gaat dan met uw zonden voort, zegt God, en wacht dan, wat er van komen zal! Zo ge uw zonden niet verlaat, zo gij u niet bekeert, leest dan uw vonnis met omkering van de tekst: God zal Zich niet over u ontfermen; Hij zal tot u zeggen: Lo-Ruchama, niet-ontfermde; Hij zal uw zonden niet vergeven. U zult ál uw schulden moeten houden, en Hij zal u menigvuldig straffen.

Nu kunt gij kiezen: Wilt gij op uw weg blijven? U zult vergaan; en U zult moeten leven onder een zwarte wolk van Gods misnoegen en toom, vanwaar telkens droppelen op u zullen regenen.

Daar is dan ons stuk. U hebt het gehoord.

Wij weten niet of wij missen zouden, als wij zeiden: U hebt er uw bewerkingen ook al onder gehad. De één zulk een, en de ander zulk een bewerking. Maar welke bewerkingen zijn het geweest? Ik geloof, dat er hier zijn, die dit werk in zich gevoeld hebben, die zeiden: de Predikant spreekt juist zoals mijn vrome ouders en vrienden gesproken hebben. Ik geloof, dat er in deze of in een andere kerk wel begraven liggen, die dat in hun leven wel op uw hart hebben zoeken te drukken; en dat het u nog wel

eens te binnen komt, dat ze zo spraken, uw vader, moeder, familie of vrienden. Wel, zeggen wij, in de mond van twee of drie getuigen zal alle woord bestaan.
Ik geloof, dat er hier wel zijn die zeggen: ik zal het ook nog wel eens doen. –
Wel, stelt het toch niet uit: *heden, indien gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet.*
Anderen zullen zeggen: ik heb het nog niet gedaan, maar ik neem het mij wel voor. -
Wel, hebt u het nog niet begonnen, en zijt gij al zo oud? Wanneer zult u het dan eens beginnen? Gij moet het vóór uw dood beginnen; neemt gij het voor? Ach, neemt het u in eigen kracht niet voor, maar zegt: *Heere, schep Gij in mij een rein hart!*
Ik geloof, dat een ander dit zal zoeken op te halen: ik kan niet, - kan ik mijzelf bekeren? Kan een dode zichzelf levendig maken?
Ik zeg tot zulken: doet, wat gij doen zou als uw huis in brand stond; u zou zeggen: ik kan de vlammen niet blussen; maar gij zet het op een schreien en schreeuwen, - doet nú ook zo: en roept uit: *Heere, help mij. Zonder U kan ik niets doen!*
Daar zullen er mogelijk onder u geweest zijn, die de bewerking gehad hebben, maar die dachten: ik ben nog zo jong. Ik heb nog zoveel tijd om mij te bekeren.
Ik antwoord u, dat weet gij niet. Die veroordeelde, die morgen ter dood zal gebracht worden, mocht ook gezegd hebben: ik heb nog zoveel tijd, ik moet mijn reis naar Oost-Indië eerst doen; gaat morgen zien wat hem gebeurt. Oud wordt gij mogelijk van uw leven niet. Alle dagen leeft gij in gevaar van te sterven. Zegt toch niet: ik ben nog jong. Dient uw Schepper in uw jeugd. Als uw arm uit het lid was, of uw been gebroken, - u zou niet zeggen: het is te vroeg om dat nú al te zetten; maar u zou zeggen: hoe langer ik wacht, hoe meer pijn ik zal moeten lijden.
Een ander zal zeggen: ik ben te oud, derhalve, ik ben afgeleefd, ik heb er geen lust toe. - Wel, oud mens, hebt u er geen lust toe? Wel, het is misschien uw laatste jaar, waarin gij getreden zijt: gij staat al met uw ene been in het graf.
Een ander zegt: ik heb zo grof gezondigd. Daar is voor mij geen hoop. Ik antwoord u: laat de duivel en de verdoemden dát zeggen, daar is het boven alle verwachting voor; maar kom gij tot God; wie weet, Hij mocht u nog genadig zijn.
Een ander zegt: gij beweegt mij bijna; en die zegt: ik zal het eens in overleg nemen. –
Ik antwoord: kunt gij nog niet geheel besluiten om door te breken? Dat is bijna? Wat is dat, of u na aan de stad komt, juist als de poort dichtgaat, en u kunt er niet inkomen?
Een ander heeft wellicht gedacht: ik zal het in mijn beraad nemen, en nog eens overdenken. –
Ik antwoord u: met wie wilt gij te rade gaan: met vlees en bloed, met de duivel, met uw zondig gezelschap, of met God? Hoe lang wilt gij u beraden? Tot de dood komt?
Een ander zal die bewerking gehad hebben: ik zou wel willen, maar ik moet het om mijn familie, om mijn ouders en vrienden laten. Ik ben dienstbaar; het zal op mijn volk neerkomen!
Ik antwoord u: dat is een leugen; elk zal zijn eigen last dragen. De ziel, die zondigt, die zal de dood sterven; u moet God méér vrezen dan de mensen.
Een ander zegt: als ik mij bekeer, zal ik geen vrienden meer hebben.
Ik antwoord u: gij vergist u, de grote God zal uw Vriend zijn. De engelen zullen uw vrienden zijn. De vromen zullen uw vrienden zijn; en in de wereld zal uw consciëntie uw vriend zijn. Voorts hebt u geen vijanden, dan de duivel, de wereld, en uw eigen vlees; en al die vijanden zullen overwonnen vijanden zijn. Zondaar, u hebt nu geen vrienden. U hebt geen één vriend in de hemel, want God haat u. Al de hemelingen haten u, én u hebt geen één vriend op de aarde, want de vromen zeggen: Zou ik niet haten, Heere, die U haten? En de bozen zijn elkaar hatende. Ja, in de hel hebt u ook geen één vriend. Al de vrienden, die u hebt, zijn als een Judas, en als een verleidende Delila. Wie is er tégen uw bekering, dan de duivel, de wereld, uw verleidend

gezelschap, uw eigen vlees?
Nog een ander zal misschien zeggen: is er wel iemand meer vóór de bekering dan gij?
Ik antwoord: ja, de Drie-enige God is er vóór, de engelen zijn er vóór, de vromen zijn er vóór; het Woord Gods is er voor.

Nu hebben wij enige bewerkingen zo eens geraden, en voor u opgelost.
Ja, zal mogelijk een ander zeggen, maar u hebt de mijn niet geraden, ik heb goede gedachten. Ik denk, dat ik de bekering gekregen heb. En weet u waarom? Zult gij zeggen. Ik ben eens bewogen geweest. Ik schreide. Ik ben erger geweest dan ik nú ben. –
Hebt u anders niet? Dát hadden Ezau en Kaïn, en de Niniviten. Die waren óók eens bewogen. –
Ja, zult gij zeggen, ik heb zovele zonden al gelaten.
Ik antwoord: dat was misschien omdat gij de krijg niet meer volgen kon; u werd te oud. De zonde verliet u. Zegt u: ik heb evenwel goede gedachten?
Wij zullen u enige tekentjes geven.

- Eerst, waaraan iemand zal kunnen zien, dat hij niet bekeerd is;
- en dan, waaraan u zult kunnen zien dat gij reeds bekeerd zijt.
- En daarmee zullen wij zoeken te besluiten.

Waaraan zou u kunnen zien en kennen, dat gij geen bekeerde zijt?

Ten eerste. Zo een heeft er niet veel kommer over. Hij is zelfs een vijand van bekommerende gedachten; hij is zo gerust als of hij reeds zalig was. Hebt u geen bekommering; gij zijt niet bekeerd als gij geen bekommering hebt, en als die niet blijkt uit uw zuchten en schreien tot God.

Ten tweede. Zo een kent de bekering niet; hij heeft er zolang en zo klaar over horen spreken; maar als gij er hem naar vraagt, hij zal zeggen: Wat is de bekering? Maar die ze bezit, die kent ze wel.

Ten derde. Die niet bekeerd is, hoort er niet graag van: aangaande dat woord, zegt hij, ik zal u niet horen. Dring niet aan; houd op, - ik zal u tóch niet horen.

Ten vierde. Hij schijnt op sommige ogenblikken toch zo bekeerd te zijn; ligt hij op een ziekbed, en wordt er gezegd: ik denk, dat gij sterven zult. - Ach, zegt hij, mocht ik nog opkomen! Ik zou ánders leven dan ik gedaan heb. Ik geloof dat er hier wel zijn, die dat gezegd hebben, ik zou dan anders leven dan ik gedaan heb. Ik zou zulke gezelschappen niet meer bijwonen, als ik wel gedaan heb; en dat zeggen ze dikwijls met zoveel tranen, dat men denkt: daar zal toch wel wat van komen. Maar kijk ze eens na, daar komt niets van! Druk het op uw hart, die wel eens zo geweest zijt: u stond op van uw ziekbed, en uw beloften bleven ziek te bed liggen.

Ten vijfde. Die zijn niet bekeerd, die in vorige jaren, of in hun jeugd, nog wel indrukken hadden. Zij konden nog wel eens schreien over hun zonden, en dat zij nog ónbekeerd waren, maar komt jaar en dag daarna eens bij hen, dan is er menige beschaamd, dat zij zo onnozel geweest zijn, dat ze zich zo klein hebben aangesteld. Dat ze zo belijdenis deden. Zij zijn nu wel wijzer geworden. Zij hebben er berouw van.

Ten zesde. Die ook niet, die zelf zo goed raad weten: al komt er eens een beroering, zij weten het zo weer te verzetten. Wat is het? Het is een predicatie-ziekte; eer het avond of volgende morgen is, is het alweer verzet. U bent onder de bekeerden niet te tellen.
U zult zeggen: maar wie is er dán onder te tellen? Als wij voor uw ziekbed kwamen, zo zouden wij u moeten vragen: zijt gij bekeerd? En wij zouden moeten vragen, - als

gij met ja antwoordde: Wanneer? En hoe ging het toe? Wel, verbeeldt u nu eens, dat gij daar op uw ziekbed lag en dat wij tot u zeiden: hoe ging het toe?
U zult zeggen: *zeg mij de tekentjes eens*; kom mij wat te hulp. - Wij vragen u dan:

- Ten eerste. Hebben toen de zonden u geperst? Wilt gij het wel weten, dat gij zo zondig zijt, en dat gij zulk een zondige natuur hebt? Perste u dat zó, dat u de tranen uit uw ogen kwamen? Ging u daar waarlijk onder gebukt?
- Ten tweede. Hebt u uw leven en bedrijf toen geheel voor God opengelegd, waar, en hoe gij geleefd hebt? Hebt u zo in het bijzonder uw zonden voor God opengelegd, en waren zij u tot een grote smart?
- Ten derde. Wij vragen u: hebt u zoeken in te zien, wat God al voor uw bekering aan u gedaan heeft? Moet gij niet zeggen: o God, ik was een oproerling! Gij ontving altijd stank voor dank van mij; kwaad voor goed. U hebt mij altijd wélgedaan, en ik ben tegen U opgestaan!
- Ten vierde. Als gij bekeerd werd, kroop u toen als een worpje voor God, zodat men u in uw tranen zou hebben kunnen wassen?
- Ten vijfde. Was u blij als gij van genade hoorde, en als er gesproken werd van de Middelaar? En als u hoorde dat Hij ook úw Middelaar wilde worden? Ging u met Hem om? Vluchtte gij naar Hem toe?
- Ten zesde. Werd u nederig en klein? Kon u alles wat naar de wereld smaakte, niet dragen?
- Ten zevende. Ging u mijden al wat u tot zonde kon brengen, of u tot zonde kon lokken? Waakte u over uw hart? Alle gelegenheden en plaatsen, waar de zonde bedreven of behandeld werd, vermeed u die?
- Ten achtste. Ach, werd u toen iemand van beoefening? - praktikale traktaten en boeken en een praktikale bediening, waren die de consciëntie aangenaam? En als u iemand tot de beoefening der Godzaligheid opwekte, was u dat ook aangenaam? –
  Wij blijven bij de vraag: hebt u de bekering?
  Zegt u: ja; het is wél, - hebt u dan de rechte tekens, het is dan wel.
  Maar hebt u slechts de valse tekens, het is treurig, - wat zal het verschrikkelijk zijn, met een ingebeelde bekering in de hel te vallen!
  En die de bekering heeft, wat zal u ontmoeten? God zal Zich over u ontfermen, en Hij zal u menigvuldig vergeven. Overlegt dit maar veel, en ik hoop dat God het u en mij moge schenken.

AMEN.

VIJFTIENDE PREDICATIE, OVER JESAJA 55: 7.

Zo zal Hij Zich zijner ontfermen; en tot onze God, want Hij vergeeft vermenigvuldiglijk.

Wij lezen Prediker 8: 11. *Omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt. Daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen.* God is zeer lankmoedig; Hij is traag tot toorn; Hij verdraagt de vaten des toorns met zeer veel lankmoedigheid; en Hij overvalt de zondaar niet haastig. God geeft de zondaar nog tijd om zich te bekeren. Hij verdraagt de oproerige schepselen, de één twintig, de ander dertig, de ander veertig, vijftig of zestig jaar, min of meer; maar het is droevig, als een mens op het goeddoen van een mens nog verder zondigt.
Wat een groot hartzeer is het, als een kind op al het goeddoen van zijn ouders maar verder zondigt. Is dat onredelijk bij de mensen; hoe onredelijk is het dan omtrent God, als Hij de zondaar nog verdraagt, dat dan het hart van de kinderen der mensen in hen vol is om kwaad te doen? Met welke tong is dát goed te pleiten? Welk mens zal dat kunnen verantwoorden? Wie zal er voor zo een nog bidden, die op de goedheid en lankmoedigheid van God zondigt? Al stond de krachtigste bidder, die er in het woord gemeld wordt, voor Gods aangezicht, om dáárvoor te bidden, God zou zeggen: *Loop Mij niet aan. Ik zal u niet horen. Bid er niet voor,* Jer. 7: 16. Al doet de zondaar honderdmaal kwaad, en God verlengt hem de dagen, het zal hem evenwel kwalijk gaan; het zal hem niet wélgaan, als hij God niet vreest.
Als God goed is, dan is er niets beter dan dat een mens dan ophoude van kwaad te doen, en niets betamelijker dan dat hij zegge: *Heere, daar liggen de wapens neder, ik wil niet meer tegen U strijden!* U hebt mij nooit kwaad gedaan, maar U hebt mij altijd goed gedaan en Gij doet mij nóg goed, en Gij wilt mij in eeuwigheid gelukkig maken, - als de liefde Gods de mens zó dringt, gelijk het redelijk is, al was het dan het áller-slechtste schepsel, dat er leeft, al was het dan de áller-snoodste zondaar, die er ooit geleefd heeft, - dan zegt God: nu zal Ik u genade geven. Nu gij zo komt met tranen in uw ogen, en met schaamte op uw wangen. Al was uw schuld dan groot, al was die gestegen tot aan de hemel, zegt de Heere, Ik zal ze u genadig vergeven.
Zo spreekt de Heere in dit vers tot de zondaar: *Goddeloze, verlaat uw weg, en ongerechtige man, uw gedachten.* En wat dan? *Bekeer u tot de HEERE, en tot onze God.* En wat dan? Zo zal Hij Zich uwer ontfermen. En wat dan? *Hij vergeeft menigvuldiglijk.*

Wij hebben nu twee zondagen achtereen uit dit vers gepredikt. Daarin hebben wij gezien de grote en redelijke eis Gods: Goddeloze, verlaat uw weg, en, ongerechtige man, verlaat uw gedachten, laat ze varen; en doet integendeel deugd; gij moet door bekering overkomen op de weg van godsvrucht en deugd, - dadelijk, oprecht, eenvoudig, standvastig tot het einde toe! Dat dringt God nu aan met het grote nut. Meent gij, dat gij Mij tevergeefs zult dienen? Ik zal Mij nog laten vinden: U zult Mij niet tevergeefs dienen: Ik zal Mij over u ontfermen. Ik ben een véél goedertierener Koning dan de koningen Israëls.
De knechten van Benhadad zeiden: Wij hebben gehoord, dat de koningen Israëls goedertierene koningen zijn; en zij gebruikten dat als een laatste middel voor hun vorst, dat ze zich zo vernederden, en zakken om hun lendenen deden, en koorden om hun halzen; en, gelijk zij het gehoord hadden, zo ondervonden ze het.

Jozefs broeders, als hun vader dood was, zeiden: nu zal hij aan ons wreken, hetgeen wij aan hem gedaan hebben. Wat doen ze? Zij merkten daar iemand op, die veel ingang bij Jozef had, en zij zonden die naar hem toe, om te zeggen: ach, vergeef toch uw knechten de misdaad, die zij aan u gedaan hebben! Simeï had David gelasterd en gevloekt, en toen de koning weer terugkwam, zo viel hij in voor de koning, zo als hij met de pont overvoer: Gedenk de misdaad van uw knecht niet, zegt hij, en hij viel voor zijn voeten neder. Geschiedt dát bij de mensen, zegt God, - wel, goddeloze, doe met Mij dan ook zo, verlaat uw weg. Waarom? Ik zal Mij over u ontfermen, en u veel vergeven.
Wij hebben het laatste gedeelte van het zevende vers te bezien: namelijk de goedheid Gods jegens de bekeerde. Wat zou de Heere hem doen? Hij zou hem genadig zijn. Hij zou Zich zijner ontfermen, en hem menigvuldiglijk vergeven.
Wij hebben dan te bezien:

I. Onzes Gods vaderlijke behandeling van de zondaar: Hij ontfermt Zich over hem, en Hij vergeeft hem menigvuldiglijk.
II. Wat klem dit hebben moest op het hart van de zondaar.

I. Wat het eerste aangaat, daar hebt u twee schone beloften;
A. God zal Zich over de zondaar ontfermen;
B. en dan nog bovendien hem meningvuldiglijk vergeven.

A. Wij lezen, dat God zegt, Jes. 49: 15: Kan ook een vrouw haar zuigeling vergeten, dat zij zich niet ontferme over de zoon haars buiks? Ofschoon deze vergate, zo zal Ik toch uwer niet vergeten. Of er ook zo een barbaarse moeder ware, dat heeft bij God geen plaats. Als een zondaar beschaamd wordt, en zich op zijn heup en borst klopt, zou God dan vergeten hem genadig te zijn? Nee, even zo min als een vrouw haar zuigeling vergeet! Wat is ontferming bij een mens? Dan zult gij het gemakkelijk verstaan, als gij het dan zo wat overbrengt.
Ontferming bij de mensen is zo: daar is een mens zonder ellende en ongemakken, die ziet een ander mens met ellende en ongemakken; en die mens ziende, al kende hij dat schepsel eerder niet, - ik weet niet wat ik voel, zegt hij; het is net alsof ik deel had aan de ongemakken van die ellendige mens. Gelijk de Samaritaan, toen hij die man op de weg zag liggen, die in de handen van de moordenaars gevallen was; hij werd met innerlijke ontferming bewogen; hij verbond en verzorgde hem, Lukas 10 : 33. Die mens zonder ellende heeft zulk een gevoel over dat schepsel met ellende, dat hij zegt: ik kan het niet langer zien; mijn hart zou beginnen te bezwijken. Daarop zegt dat schepsel zonder ellende: ik weet niet wat een gewemel ik voel; mijn ingewand is ontstoken; het begint te rommelen. Dat gevoel is niet uit te drukken, of gij moet het zelf ondervinden. Dat schepsel zonder ellende zegt: ik weet raad, ik heb macht en middelen. Ik weet een weg tot redding. Ik zal u krachtdadig helpen, en het niet uitstellen: al wat ik kán doen, zal ik aan u doen!
En dat doet hij aan een onbekende en onwaardige. Deze verdient het niet; ja, hij verdient dikwijls wel het tegendeel. Die ellendige geniet de weldaad, en is er over verbaasd, hij zegt: maar ik heb dat niet verdiend.
Hoe schoon deze deugd ook is in een mens, zij is nochtans onvolmaakt, en vol gebreken; maar in God is zij zonder gebrek en geheel volmaakt; niet éénzijdig, en zonder aanneming des persoons; ook niet afgeperst of gedwongen. Het is een schone deugd in God, die een grote glans heeft; het is een uitermate grote rijkdom van barmhartigheid. God is vol van ontferming; ja zijn goedertierenheid is tot in der

eeuwigheid, staat er Ps. 136 tot zes en twintigmaal toe. Gij zijt de God mijner goedertierenheid, zegt David. U hebt gehoord dat de Heere een Ontfermer is, zegt Jakobus, kap. 5: 11. In God is de ontferming ónbevlekt. Daarin heeft geen menselijke zwakheid plaats. Ontferming in God is een volmaakt schone deugd. *Ik ben genadig, barmhartig en groot van goedertierenheid, zegt* God tegen Mozes, Exod. 34: 6. Nu kunt gij haast zien, wat een glans deze deugd in God heeft. Hij ziet de ellendige. Hij kán helpen en Hij zál het doen. Ik doe het, zegt God, uit louter goedheid; en het schepsel geniet er de vrucht van en dankt de Heere. Wanneer God de zondaar gereed ziet om zich te bekeren, als Hij hem daar ziet staan met tranen in de ogen, en met schaamte, zegt Hij: *Ik zal Mij uwer ontfermen.*

O, Hij heeft Zich in de eeuwigheid al over hem ontfermd, vóór de grondlegging der wereld; en Hij ontfermt Zich over hem in de tijd, vóór zijn bekering, en ná zijn bekering en Hij ontfermt Zich nóg over hem als hij sterft.

Ten eerste. In de eeuwigheid is hij al het voorwerp van Gods ontferming. Als er nóch goed nóch kwaad in hem is, Rom. 9: 11. Het zijn vaten der barmhartigheid, van welke God zegt: aan dát schepseltje zal Ik Mij grootmaken, door het in de tijd Mijn genade te bewijzen.

Ten tweede. Niet alleen dat, maar als dat schepseltje geboren wordt, zo leeft het goddeloos, twintig, dertig, veertig, vijftig jaar lang, min of meer, en dán ontfermt God Zich daarover.

1. Vóór de bekering.

En weet gij, waarmee God die ontferming betoont? Als Hij zulk een mens bewaart, zodat hij nooit de zonde in de Heiligen Geest begaat. Weet gij waarmee verder nog? Dat Hij zo lankmoedig over hen is. U zult het toch ééns in uw hart krijgen om u te bekeren, zegt God, en Hij draagt ze. Ik zal u ook wat zegenen, zegt God. Dat niet alleen, maar Ik zal u een sprekende consciëntie laten hebben. Dan laat Hij ze soms eens ziek worden, zodat ze de dood onder de ogen moeten zien, en de vlam van de eeuwigheid. Hij laat ze soms eens aanspreken, door bekenden of onbekenden. Hij stelt ze onder een bediening, die geschikt is voor hun gesteldheid; en zij laten het toe, dat ze soms door de bediening eens opgewekt worden. Zij vermaken zich daarin, als in een lied der minne, en als een, die wél speelt; en zij krijgen soms een neep in hun hart. Zodat ze zoveel hebben als zij dragen en houden kunnen. Dat ziet men wel aan hun betrokken gezichten. Hun beklemdheid toont, dat ze niet weten, waar zij zich bergen zullen. De Heere bezoekt hen met tegenheden en met oordelen. Dat zijn alle Zijn ontfermingen. - Ik moet u toch thuis brengen, zegt God. Laat Ik u vooraf zo al wat behandelen.

2. *God ontfermt Zich als zulk een mens bekeerd wordt.*

Dan komt de grote God, en Hij behandelt ze voorgoed. Hij werpt ze voorgoed omver. De predicatieziekten blijven hun bij. de pijlen treffen hen nu recht in het hart. En ziet, zo wordt hun tijd allengskens de tijd der minne. Het stondje komt, dat ze ómgekeerd worden: Die met zijn borst naar de hel stond, en met de nek naar de hemel, die wordt zó ómgezet, dat hij zijn nek naar de hel en het aangezicht naar de hemel keert. Dat komt alles van Gods ontferming. - *Het is niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermende Gods,* Rom. 9: 16.

Hij wordt als een lam: hij is niet meer wederhorig; U hebt mij overreed, zeggen ze, en Gij zijt mij te sterk geworden. Ik blijf op de weg der zonde niet meer. Ik móét daar af. Het ga zo het ga. Het koste wat het koste. Ik moet op de weg naar de hemel, en op het

pad der deugd zijn, het moge dan gaan zo het wil.
Dán ontfermt God Zich verder: ziet gij het wel, zegt God, al Mijn beloften, eigenschappen en besluiten, en Mijn gehele voorzienigheid is voor u. U zult niet sterven, gij zult niet verloren gaan, zegt God. Staat gij daar zo met tranen in de ogen over uw zonden, en zou Ik u slaan? Hoe zou Ik u kunnen overgeven? Ik heb lust tot goedertierenheid. Sedert dat gij u zo aangesteld hebt, zo denk Ik nog ernstig aan u. Mijn ingewand rommelt over u.
Dat is niet genoeg. Maar daar is een Middelaar, zegt God. Wilt u Hem hebben? Hij klopt aan uw hart, en Hij is de medelijdende en barmhartige Hogepriester. Hij is zo gewillig om u aan te nemen, als Ik ben om Hem aan u te geven. Doe het, wend het daarnaar toe. Krijg het begin van het geloof. Kies de Heere tot uw deel oprecht en gewillig.

3. Dan ontfermt God Zich al verder *na de bekering.*
Hij geeft het beroerde hart, dat altijd in náárheid was, een weinig ruimte en adem, - was het dat niet, daar was geen één bekeerde, die het zou kunnen uithouden: Zij zeggen dan wel eens: Wat buigt gij u neder, o mijn ziel? En wat zijt gij onrustig in mij? Zij weten zelf niet wat ze voelen. Zij groeien in vastheid. Zij genieten de kussen van Gods mond, en het getuigenis van Gods Geest.
Vraagt men eens aan dat schepseltje: hoe zijt gij het alles doorgekomen, dat gij doorgekomen zijt? Het zal álles door de ontferming zijn. Zij moeten zeggen. Mijn Ontfermer heeft er mij doorgeholpen. Ach ja! alles wat hun ontmoet, zij hebben er Zijn ontferming bij. Hebben zij kruis, vervolgingen, dodigheid, donkerheid, verval, verberging van Gods aangezicht, - Ik zal u tóch genadig zijn, zegt God. Moeten ze omzwerven, Hij kent hun treden. Hij noemt hun naam: Ruchama, de ontfermde. Zij moeten toch vaten der barmhartigheid blijven.

Ten derde. *Ja, en hoe ontfermt God Zich over hen, als zij sterven, en in het oordeel!*
Zij beven niet voor de dood noch voor het oordeel. Zij vinden, (gelijk Paulus bad voor het huis van Onesiforus) barmhartigheid bij de Heere in die dag. Mag nu dit álles geen ontferming geheten worden? Is dat álles niet buiten, boven en tegen verdiensten? Wat had de ongerechtige en goddeloze man verdiend? Niet anders dan in de hel geworpen te worden! En in plaats van dat, wordt hij in de hemel opgenomen. Hij krijgt genade en vergiffenis. Verzekering van Gods gunst, en alle zulke schone dingen, als wij u daar genoemd hebben. Dat moet en mag geen andere naam hebben dan ontferming en vrije gunst. Het is een daad buiten, boven en tegen verdiensten.

B. Maar, - opdat het nog méér blijken zou, als een goddeloze zich bekeerde, dat de Heere Zich dan ontfermen zou, - zo neemt God nog een hoofdweldaad, waarin Hij álle andere weldaden opsluit. Want Hij vergeeft menigvuldig. Het is te zeggen: komt een bekeerde zondaar als Ezra, die zei: De schuld is groot geworden tot aan de hemel. Zegt hij: mijn zonden gaan het getal des zands te boven. Zij zijn niet te tellen. Wie kan de afdwalingen verstaan? Ps. 19: 13. Komt hij in tranen, zodat hij smelt als was. Kruipt hij als een worm: en verwacht zijn gemoed alle dagen de laatste slag. Moet hij uitroepen: ach Heere! Ik zal nú tóch verloren gaan! –
Nee, zegt God, U zult niet sterven: Ik heb een Middelaar voor u. Het zal met u gaan, gelijk met een verloren kind, dat weer komt, en aan de deur staat te schreien. De vader stoot dat kind niet weg, maar hij neemt het bij zich binnen. Ach, zegt God, Ik zal u ook niet verstoten. Ik zal u vrijmaken van de dood, en Ik zal u verlossen van het geweld der hel; U zult niet sterven, maar leven. Ik zal u doen smaken de zekerheid van

uw zaligheid.
Nu gij daar zo staat, zou u nu verloren gaan? Nee, zegt God! H*oe zou Ik u overgeven? Hoe zou Ik u overleveren? Mijn hart is in Mij omgekeerd. Al mijn berouw is tezamen ontstoken,* Hos. 9: 8. Nee, dat lijdt Mijn goedheid niet.
Een arm zondaar zegt: o, ik durf dat niet denken, ik durf dat niet aannemen, - had ik nog zedig geleefd. Maar, ach God! Ik heb zo zondig geleefd, zo goddeloos geleefd: ik ben bijna in alle kwaad vervallen. Ik heb het oor afgewend van mijn onderwijs. Ik heb het álles misbruikt, de zegeningen, en de slagen. Ik heb mijn consciëntie op de mond geslagen en tot zwijgen gebracht, - ach God! Ik kan en durf het niet denken! Had ik nog enigszins matig en verstandig geleefd. Maar ik heb zo ónverstandig geleefd en zo óngebonden gewandeld! wat al ongeregelde gedachten heb ik gehad! Wat al ijdele woorden heb ik gesproken! Wat al zondige daden heb ik uitgevoerd! Zij waren soms dronkaards, dieven, gierigaards, lasteraars, doodslagers, kijvers, enz. 1 Cor. 6: 10, 11. Heere, zeggen ze, het is met mij ál te grof en ál te erg gegaan; en het is geen werk van één dag. Maar van mijn ganse leven: het is een samenknoping van ongerechtigheden. Had ik wat minder schuld, of had ik deze of die zonde maar niet begaan, dán zou ik nog denken, dat de Heere mij wel vergeven zou.
En terwijl deze arme zondaar daar zo staat, geheel verslagen en bevend, komt God, en zegt: Weet dat Ik een goedertieren Koning ben, en dat Ik een God ben, Wiens naam Ontfermer is. Hebt ge uw zonden vermenigvuldigd, zegt God, Ik zal Mijn vergeving ook vermenigvuldigen. Ik vergeef menigvuldig, hoort gij, en daarmee is het uit.
God zegt niet, hoe dikwijls. Gij noch ik weten het, hoe dikwijls wij zondigen. Zo zegt God ook niet, hoe dikwijls Hij vergeeft: zijn uw zonden ónbepaald? De vergiffenis is het ook.

Wat wil de Heere daarmee zeggen: *Ik vergeef menigvuldig?*
Ten eerste. In de eerste plaats: Ik vergeef veel in het getal: dat kunt gij zien Lukas 7, als Christus die gelijkenis van de schuldheer overbracht op de zondares, die daar met tranen in haar ogen stond. Haar was veel vergeven, zegt Hij. Zie daar, zegt God, Ik vergeef- zonder getal. O God, wat is het getal van de zonden groot! Ik vergeef véél, zegt God, Al weet gij de getallen niet, al zijn ze als een wolk en een nevel, - Ik zal ze uitdelgen, Jes. 44: 22.

Ten tweede. Zij zijn veel in hun soorten. Wat zijn er veel soorten van zonden begaan: met het oog, met de handen, met de voeten, met de mond, met het oor, met het hart, erf- en dadelijke zonden, zonden van doen en van laten. Zonden met gedachten, woorden en daden; eenzaam én onder mensen. Zonden in de godsdienst en daarbuiten. Vóór-, in- en ná de bekering. Zonden in het huisgezin en het beroep, - álle soorten van zonden! Wie zou die in orde kunnen verhalen? Ik weet, zegt God, dat er allerlei slag van zonden op uw hart liggen.

Ten derde. God vergeeft menigvuldig, niet alleen vele en alle soorten van zonden, maar ook de grote met de kleine. Of gij zei: in de ganse stad is er geen groter zondaar dan ik ben. Of dat gij zei: ik ken er geen één in de ganse stad, die zediger geleefd heeft dan ik, - de lichtere of zwaardere vergeeft God, de mindere of de meerdere, de kortere en de langere. Hij maakt geen onderscheid. De állergoddeloosten, als zij maar met belijdenis komen, vergeeft God zowel als de aller-burgerlijksten. Al de Profeten geven getuigenis, dat een ieder, die gelooft, (van wat rang, stand, bediening of afkomst iemand wezen moge), vergeving van zonden zal verkrijgen, Hand. 10 : 43. De mond des Heeren heeft het zelf gesproken, Marc. 3: 28, dat alle zonden en lasteringen de

mensen zullen vergeven worden, behalve de zonde tegen de Heiligen Geest, Ps. 103: 3. Die al uw ongerechtigheid vergeeft.

Ten vierde. God vergeeft de zonden, die lang geleden zijn, die bij u en bij elk vergeten zijn. Die gij voor geen zonde gerekend hebt, en die evenwel zonden waren. De gehele bundel van ongerechtigheid, zoals ze vergezeld en toegedaan is, vergeeft God. Gelijk met een beklaagde het pleidooi is voltrokken: het valt de beklaagde tegen. De stukken worden bijeen gelegd tegen dat het gerechtsdag is, maar hij krijgt vergiffenis. Zo is het ook, menigvuldige zonden, die tezamen gepakt waren te uwen laste, om op de rechtsdag geopend te worden. God zegt: Ik scheld het u kwijt, de zonden van uw jeugd. De zonden van uw middelbare leeftijd. De zonden van uw ouderdom. Wij zouden wel zeggen met David, Ps. 25: 7, *Gedenk niet de zonden mijner jonkheid*. Maar God zegt: *Ik vergeef het u álles.*

Ten vijfde. God zegt: Ik herhaal de vergiffenis, zo dikwijls als gij struikelingen hebt en die komt belijden en betreuren. Ik heb al weer de witte keursteen en Ik laat u wel duizendmaal in uw leven zeggen: Ontferm U toch over mij! en telkens, als gij de toevlucht des geloofs neemt, zo vergeef Ik het u.

Ten zesde. Zó vergeef Ik u, dat Ik u in Christus aanschouw, alsof gij geen zonde gehad of gedaan had. Ja, alsof gij álle gerechtigheid volbracht had. Ik ken geen zonde in Jacob, noch overtreding in Israël. Gij zijt in Hem volmaakt, Col. 2: 10. En Ik noem u Mijn Duif, Mijn volmaakte, Hoogl. 5: 2.

Ten zevende. Ik heb zelfs medelijden met u, zegt God, dat gij nog zulke krachten van verdorvenheid hebt. Ik zie u van goeder harte aan. Als gij struikelt, zo ben Ik als een Vader, die Zich ontfermt over zijn kind, Ps. 103: 13. En Ik verschoon u, als een man zijn zoon verschoont, Mal. 3: 17.

Ten achtste. Ik doe het zo graag. Ik doe het met een volmaakt genoegen. Ik zal vrolijk zijn als Ik u wéldoe. Gelijk een vader, die ziet dat zijn weerspannig kind zich vernedert, hij is blij dat hij het weer aanneemt. Dat ziet gij in de vader van de verloren zoon, Lukas 15. Zo ben ik ook, zegt God, Ik ben er dan vrolijk over. Mijn Naam is: Ontfermer. Ik ben groot van weldadigheid en graag vergevende. Ik doe het niet om uwentwil, zegt God, - het zij u bekend.

Ten negende. God vergeeft zó, dat Hij het aangezicht niet kent of aanneemt. Ik zal ze vrijwillig liefhebben, Hos. 14: 5. Ik zal in Mijn liefde zwijgen, zegt God. Uw ongerechtigheden zullen alle gezocht, maar niet gevonden worden. Daar zal geen handschrift meer tégen u zijn, Col. 2: 14. Ik zal u vergeven en niet verwijten. Ik werp al uw zonden achter Mijn rug, en in de diepte van de zee, gelijk Farao en zijn heir, die allen in de zee verzonken. Grote en kleine zonden, de minste en de meeste zonden, zegt God, - Ik zal ze niet gedenken. Ik heb lust aan u. Ik vergeef menigvuldig. Ik zal ook de straf van u wegdoen. De bekering sluit Mijn toom toe, en zij opent Mijn genade. Zij opent de poort van de hemel, en zij sluit de mond van de hel. En dat álles kan Ik doen, zegt God, tot Mijn heerlijkheid, zonder opspraak te geven in de hel of op de wereld. Daar zijn soms rechters, die vergiffenis geven, maar zij doen het met opspraak. Maar Ik doe het rechtvaardig, doordien Ik het in de Middelaar doe. Door Hem heeft Mijn gerechtigheid, heiligheid en waarheid volkomen genoegdoening gekregen.

II. ***Daar hebt u nu Gods goedheid.***

Kunt u dáárop nog gaan zondigen? Dat zou gruwelijk zijn! Is het ook niet troostelijk, tot uitlokking van een verslagen gemoed? Kunt gij nu nóg weigeren u te bekeren? Dat is ons tweede stuk. Dat dit een drangreden is tot bekering, en tot troost van verlegenen. Die de eeuwige dood verdiend hadden, spreekt God vrij. Spreekt God niet redelijk? Zo gij niet gelooft, gij zult niet bevestigd worden.

Verlegenen, verslagenen, gelooft dan, en U zult bevestigd worden. U zult geen feil aan God vinden. Waarom druipt uw hart zo weg van treurigheid? Weest verblijd, schreit niet. Dit is een drangreden, die God gebruikt.

Goddeloze, zult gij nu nog niet besluiten? Wij zeggen nóg: hoor dan, eer het te laat is. Laat u bewegen tot bekering. Goddeloze, verlaat uw weg, en ongerechtige man, verlaat uw gedachten, dan zal God u genadig zijn. Hij zal het u vergeven. Wat hindert u om het niet te doen?

Zijn rechtvaardigheid kan u niet afschrikken. Die is voldaan in Christus. Uw grote schuld moet u niet afschrikken, zijt wélgemoed, zoon of dochter. Uw zonden zijn u vergeven. Uw consciëntie kan u niet hinderen. Wat zal uw consciëntie doen, als gij met de Heere goed staat? Wijst ze naar Mij, zegt God. De vloek der Wet kan u niet hinderen, die is weg: de eis van de Wet ook niet. Die heeft Christus volbracht. Weet, dat er geen beter noch heilzamer middel is om tot bekering te komen, dan u onder de middelen te voegen. De Bijbel te lezen, aanhoudend te bidden.

Kent gij wel iemand anders, die u vergeven kan, dan God? Zegt gij: nee, maar ik wil het evenwel niet doen, - U zult altijd gejaagd zijn, en God zal het zien en zoeken.

Doet gij het? Wilt gij u bekeren: u zult verlichting vinden van de last uwer zonden. Ik vraag het u, zegt God: Wilt gij? óf wilt gij het niet? Kan Ik u dan niet bewegen? Al Mijn goedheid zal Ik voorbij u laten gaan; kan dat uw hart niet breken? Hoe zijt gij zo boos, waarom wilt gij sterven? Valt toch liever voor Mij neder! - Het is eveneens of gij hier een rechter met de schuldige ziet worstelen; en de rechter zegt: ik leg de woorden in uw mond, maar de schuldige wil niet horen. Hij wil niet eens zeggen tot de rechter: Wees mij genadig! Ligt er dan heil in uw dood? Zegt God, waarom wilt gij sterven en in de hel vallen? Zal het dán goed met u zijn? Ach, hoe náár zal het in die plaats van eeuwig ach en wee wezen! Zo spreekt God. Moest nu niet elkeen zeggen: ach Heere! Gij zijt mij te sterk geworden, Gij hebt mij overreed en ik ben overmocht? - Dat geve God. Ach, mochten wij allen dát geluk hebben!

Wij hebben tot onze stichting nog een woord tot slot.

Wordt gij nog niet gaande om u te bekeren, beweegt het u nog niet?

Of zegt u: gij beweegt mij bijna?

Zou u niet zeggen, wat een dwaas is die schuldige, die vergiffenis kan krijgen, en dat hij dan zegt: gij beweegt mij bijna om de vergiffenis aan te nemen?

Zegt u: bijna!

Wel, het moest geheel geweest zijn! Zegt gij: ik zal het nog wat in beraad nemen? Met wie zult gij te rade gaan? Met de duivel? Met uw verdorven vlees? Met uw zondig gezelschap? Hoelang zult gij u beraden, totdat gij dood zijt?

Zegt gij: ja, maar Predikant, pleistert gij niet met loze kalk, geneest gij de breuk niet op het lichtste, zal het wel zo zijn? Gij spreekt zo liefelijk, maar zal ik wel ontferming krijgen?

Dat laat God verre van ons zijn, dat wij u zouden pleisteren met loze kalk, of dat wij u kussens onder de ellenboog zouden leggen, op welke gij al snurkende, in zorgeloosheid in de hel zou vallen! Nee, dit is Schriftuurlijk.

U zult zeggen: het is misschien maar deze éne tekst waar dit staat, en zou ik het daarop geloven?
Ja, al was het maar deze éne tekst. Maar daar zijn er wel honderd en wel duizend. Heel de Bijbel loopt uit op de gehele schuldvergeving. Willen wij u nog één of twee noemen? leest dan Jesaja 1, de achttien eerste verzen, leest die als gij thuis gekomen zijt. God had Zijn volk groot gemaakt, maar zij waren tegen Hem opgestaan. Gij zijt ondankbaarder, zegt God, dan een gemeste os, of een lompe ezel. Gij zijt een zaad der boosdoeners, de Heilige Israëls hebben ze gelasterd. Het ging zó hoog, dat God in het achttiende vers zegt: gij zijt als die van Sodom, die door het vuur van de hemel verbrand zijn. Zou God zulk een volk dan nog vergeven? *Ja, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad doen, leert goed doen. Komt dan, en laat ons tezamen richten. Al waren uw zonden zo rood als scharlaken en als karmozijn, Ik zal ze vergeven,* zegt God.
Wilt gij het lezen, leest dan Jes. 43: 24, 25. Daar zegt God en verwijt Hij hun: Gij hebt Mij vermoeid en Mij arbeid gemaakt met uw zonden. En nochtans zegt God: *Ik delg uw overtredingen uit, om Mijnentwil, en Ik gedenk uw zonden niet.* En Ezech. 18, het gehele hoofdstuk: Zo de goddeloze zich bekeert, al zijn ongerechtigheden zullen niet gedacht worden. En zo in vele andere Schriftplaatsen meer.
Ja, zult gij zeggen, maar zijn er wel voorbeelden van zulke vergeving?
Ja, de állergrootste zondaar die ooit op de wereld geweest is, heeft vergeving gekregen. Wie is de allergrootste zondaar geweest? Ik weet niet of ge het wel zult weten: dat was Adam, die zijn volmaaktheid heeft verloren, en veranderd is in een verdorven schepsel, en hij heeft de vloek over de gehele wereld gebracht, over al zijn nakomelingen. En die Adam heeft genade gekregen. Gen. 3: 15.
Wilt ge een monster in de zonde zien? Dat is Kaïn, die zo in koele bloede zijn broeder vermoordde. Is er niet, indien gij wéldoet, verhoging, zegt God. Gen. 4: 7.
Manasse, wat was dat een monster, 2 Kron. 33, geheel Jeruzalem had hij met bloed vervuld. Hij spotte met het Woord des Heeren en hij was een moordenaar van de Profeten. Hij rookte op de hoogten. Maar hij geraakte gevangen. Hij vernederde zich voor de Heere, en de Heere vergaf het hem.
Wat was de moordenaar niet een monster! Wat heeft hij liggen loeren op verborgen plaatsen, of er niet een arm reiziger voorbij kwam om die het leven te benemen, ja hij heeft het zó erg gemaakt ,dat de wereldlijke macht hem zocht. Eindelijk, zij krijgt hem en hij moest sterven door de wereldlijke macht. Als die man met de dood op de lippen was, zo valt hij voor God neder. Bij de wereldlijke macht was geen genade voor hem, maar God geeft hem genade.
Wat ontbreekt er nu nog? U hebt teksten en u ziet een gehele wolk van getuigen en voorbeelden. Ik kan het niet begrijpen, zult u zeggen, dat Gods genade zó groot is.
Maar weet: Zijn gedachten zijn niet als ónze gedachten. Willen wij het u een weinig uitdrukken, hoe zeer groot Gods genade is? *Zij is hoger dan de hemelen en dieper dan de hel. Breder dan de zee en langer dan de aarde.* Zij is hoog: *Gods goedertierenheid is groot tot boven de hemelen.* Ps. 108: 6. Zij is dieper dan de hel. Ps. 16: 10. Gij zult mijn ziel in de hel niet verlaten. Zij is breder dan het oosten van het westen is. Ps. 103:12. Zover het oosten is van het westen, zover doet Hij onze overtredingen van ons. Zij is langer dan de aarde, Zijn trouw is niet alleen alle morgen vers en nieuw, maar zij duurt eeuwig.
Zegt u: ik kan het niet aannemen, hoe kan God het dan doen? In Christus kan hij het doen. Daar is een verzoenend bloed. 2 Cor. 5: 19. God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenende. Daar is een toornstillend bloed. God heeft Zijn Zoon voorgesteld tot een betoning van Zijn rechtvaardigheid. Rom. 3: 25. Daar is een

genezend bloed. Jes. 53: 5. Door Zijn striemen is óns genezing geworden. Daar is een zuiverend bloed. De Papisten zeggen, dat het wijwater zuivert, maar dit mogen wij met recht van dit bloed zeggen; 1 Joh. 1: 7. Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden. Daar is een verlossend bloed. Col. 1: 14. In Dewelke wij hebben de verlossing door zijn bloed, namelijk de vergeving der zonden.
Zegt gij: ik kan het nog niet aannemen. Waarom niet? God zweert het nochtans met een dure eed, dat Hij geen lust in uw dood heeft. Ezech. 33: 11. God toont het ook, wij hadden anders al lang in de hel kunnen liggen. Hij toont het daarin, dat Hij Zijn boden zendt, die u bidden van Christuswege, alsof God door hen bade, dat gij u met God zou laten verzoenen. Hij toont, dat Hij u nog genadig wil zijn.
Hij wenst het: och, of dit volk zulk een hart had, om Mij te vrezen! kan dat al van uw hart, en wilt gij nóg in uw goddeloosheid voortgaan, dan moet gij wel een gruwelijk versteend hart hebben; Christus was bedroefd als Hij de hardheid van der Joden hart zag.
Wij vragen u nog eens: Wilt u het doen, wilt ge u bekeren?
Ja, zult u zeggen, u weet wel, dat ik mijzelf niet kan bekeren.
Het is waar, maar zeg ten minste: ach God! geef Gij het mij, schep in mij een rein hart: bekeer mij, zo zal ik bekeerd zijn! Als uw huis brandde, hoe zou u het op een roepen zetten. Doe het nu ook zo en roep uit: Heere, een mens kan zich niet bekeren, maar trek Gij mij, en ik zal U nalopen, maak mij een nieuw hart! Doe wat gij kunt, zoek méér onder de middelen te komen dan gij deed, het zal u geen kwaad doen. Laat óngodsdienstigheid de mode en de regel van het land en van uw huisgezinnen niet worden! Wie had ooit gedacht, dat de ongodsdienstigheid in Nederland, onder groot en klein, zó algemeen zou geworden zijn! Ja, dat atheïsterij de zonde van onze zeven provinciën zou geworden zijn, daar God zóvele weldaden aan ons doet. Daar is een beker van gramschap in Gods rechterhand. Het zou wel kunnen gebeuren, dat Nederland het grondsop uitzuigende die zou moeten uitdrinken. Hij zal u misschien in de wateren nog doen smoren, en u in de diepte van de zee werpen, in plaats van uw zonden. Kan u dát niet dringen, is er niet één woord, dat u dringt?
Of zegt u: ja, uw woorden dringen mij, - wel, God geve dat dit werk doorga, en dat het geen predicatieziekte zij, die 's avonds of 's morgens weer over is.
Iemand zal zeggen: ik wil mij wel bekeren, maar ik denk, dat ik het zo zwaar zal hebben, ik heb zo schrikkelijk gezondigd! Ik vrees, dat ik als door de hel gesleept zal worden!.
Scheelt u dat? Ziet dan onze tekst. God handelt wel eens zo, maar Hij doet ook wel ánders. Hij vergeeft ook zulken wel menigvuldig, zodat zij moeten zeggen: God handelt met mij zo genadig, dat Hij mij als overstroomt met Zijn liefde.

En u, die door zulke beweegredenen uitgelokt, en op zulke gronden bekeert en er doorgeraakt zijt, - maakt de Heere groot, zegt vrijuit en overal:

Waar is er, breed ofte wijd,
Een alzulk God als Gij zijt? Psalm 86

Wie kan in de hemel tegen U geschat worden? Wie is U gelijk onder de kinderen der sterken? Die zó naar God gegaan zijt, met tranen in de ogen, op zulke teksten, - u hebt Schriftuurlijk gehandeld. Leert het anderen óók zo doen.
Een Predikant moet niet altijd verdoemen, hij moet ook wel eens de goedheid van God tonen, de zegen zowel als de vloek, het leven zowel als de dood moet hij voorstellen. Als hij het net aan de éne zijde geworpen heeft, en hij ziet, het is niet nuttig, dan moet hij het aan de ándere zijde ook gaan doen. Als dat zo gepaard ging, zou het gezegend

kunnen zijn. Zo moeten ook de ouders aan hun kinderen doen, naardat die een karakter hebben, moeten zij ze zoeken te behandelen; en zo moet een Predikant aan de gemeente doen.

Wij hebben nu nog een woord tot een kind van God, dat in verval is.
Ach Heere! zegt het, ik ga zo achteruit. Tegen hoe veel licht, blijdschap, verbonden, ondervindingen en goedheden Gods heb ik gezondigd! Ik ben zo zondig, zo donker, ik beef voor het minste! Wel kinderen van God, die in verval zijt, zult gij u dan afkeren met een altoos- durende afkering? Zal dit altoos duren? Zal men vallen en niet weer opstaan? God zegt: *Al hebt u met vele boeleerders geboeleerd, keer nochtans weder tot Mij, mijn Sulamith! Keer weder, keer weder, o Sulamith! Ik zal uw afkeringen genezen!*
Wel, kinderen van God, zijt gij gevallen, staat weer op. Zit ge in het donker, de Almachtige zal u tot een licht zijn. Zo gij niet wederkeert, u zult niet terecht komen. Maar doet gij het, dan zal het liefelijk zijn. Want Hij vergeeft menigvuldig.
Ja, zult u zeggen, ik kan dat wel geloven, dat God dat aan goddelozen doet, die niet tegen hun beter weten gezondigd hebben. Maar ik heb tegen mijn beter weten gezondigd, ná ontvangen genade en verzekering. Ik geloof het niet, het kan haast in mijn hart niet komen, omdat ik zo tegen mijn beter weten gezondigd heb.
Ja, gelovige zielen, ziet het aan Noach. Hij was zo zwaar gevallen, - nochtans, God vergaf het hem. Ziet het aan Lot, ná ontvangen genade had hij zo schrikkelijk gezondigd, - God vergaf het hem. Ziet het aan David, ná ontvangen genade was hij zo schrikkelijk gevallen, - toen hij inviel, zei God: *Ik heb uw zonden weggenomen*. Ziet het aan Petrus, ná ontvangen genade verloochende hij driemaal zijn Meester. Ik ben vervloekt, zei hij, zo ik Hem ken, - Ik vergeef het u, zei de Heere.
Maak er staat op, wie gij ook zijt, zo gij tot God komt, Hij vergeeft menigvuldig. *Bekeer u tot Mij, zegt de Heere, en Ik zal Mij tot u keren.* Al is uw zonde tegen de állerhoogste Majesteit Gods begaan, als u maar ootmoedig en gelovig zegt: Heere, hier kom ik kruipen als een wormpje, vergeef het mij, en heilig mij tot Uw dienst. U zult voor eeuwig Zijn knecht en dienstmaagd wezen. Dat wensen wij u en ons toe.
AMEN.

ZESTIENDE PREDICATIE, OVER HANDELINGEN 15: 26.

OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

Mensen, die hun zielen overgegeven hebben voor de Naam van onze Heere Jezus Christus.

Wij lezen Jesaja 55: 1-3: *O, alle gij dorstigen, komt tot de wateren; en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja, komt, koopt zonder geld en zonder prijs, wijn en melk! Waarom weegt gijlieden geld uit voor hetgeen geen brood is? En uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Hoort aandachtiglijk naar Mij, en eet het goede, en laat uw ziel in vettigheid zich verlustigen. Neigt uw oren, en komt tot Mij, hoort, en uw ziel zal leven!*
Zij mochten zeggen: Heere! wat wilt u met ons doen?
Ik zal met u een eeuwig verbond maken, zei God. Ja, God maakt een verbond alléén met sommige mensen; die brengt Hij onder de band des verbonds. Ezech. 20 : 37.
U zult in uw hart denken: ik wenste, dat ik zo gelukkig was, dat ik in een verbond met God stond! Wie is daarin?

Ten eerste. Die in een verbond met God is, die weet dat hij het van nature niet is. Ach Heere, zegt zo een, daartoe had ik geen hart, ik wilde het niet doen. Ik zei steeds weer nee tegen U, ik hield het met de vader der leugen, de duivel. Hos. 6: 7.

Ten tweede. Die hebben dat oude verbond verbroken; dat vorige verbond met de duivel hebben ze opgezegd, het verbond met de wereld, het zondige gezelschap en met zichzelf, met hun eigen gerechtigheid. Ik verbreek het verbond, ik kan niet meer met u te doen hebben, zeggen ze.

Ten derde. Die is in het verbond met God, die het niet uitdrukken kan, hoe waardig en hoe nodig de Heere Jezus hem is. Zulk een zegt: Gij zijt mij de fontein des levens. Ps. 36: 10. Als ik U heb, dan kan ik met Jakob zeggen: Ik heb álles. Gen. 33: 11.

Ten vierde. Die is er in, die op een rechte wijze in dat verbond gekomen is, langs de weg van overtuiging, tranen, angsten, gebeden. Joh. 16: 8. Zo zijn ze er allemaal ingekomen, die er ingekomen zijn.

Ten vijfde. Die is er in, die de voorwaarden van het verbond zo van harte inwilligt. Welke zijn die? Daar zijn er zovele. Wij zullen er enige noemen. Wilt u Mij liefhebben, zegt de Heere, dankbaar jegens Mij zijn, Mij getrouw zijn? Het alles bij Mij opzetten, voor Mijn Naam en zaak? Wilt ge uzelf aan Mij geven? 2 Cor. 8: 5 zegt Paulus van de Macedoniërs: Zij gaven zichzelf eerst aan de Heere, en daarná aan ons.

Wilt u nu weten, of u in dat verbond bent? Onderzoek u dan aan de genoemde kentekens. Die in het verbond is:
(1) Kent dat hij het van nature mist.
(2) Zij verbreken hun oude verbond.
(3) Zij kunnen het niet uitdrukken, hoe nodig en hoe waardig hun de Middelaar is.
(4) Die is er in, die er op een rechte wijze ingekomen is.
(5) Zij willigen de voorwaarden in, zij willen de Heere liefhebben, dankbaar en trouw zijn, zij willen álles voor de Heere opzetten, zij zouden dat wel willen onderschrijven: alles wat ik ben, heb en kan, dat is voor U ten dienste.

Geliefden, dit zullen wij zien uit onze tekst, daar vindt gij zulk een paar mensen, die in dat verbond waren, en die zulk een zin hadden in de voorwaarden: *zij hadden hun zielen overgegeven voor de Naam des Heeren Jezus*. Wij zullen letten op vijf zaken.

I. Zullen wij zien, hoe dit vers hier inkomt.
II. Dan zullen wij dit paar mensen bezien, die deze lof hebben.
III. Moeten wij bezien wat zij overgaven: *hun ganse zielen.*
IV. Waarvoor zij hun zielen overgaven: *het was voor de Naam en de zaak van de Heere Jezus Christus.*
V. Dat zij dus bekwaam waren tot het werk, waartoe zij gezonden werden.

I. ***Wat het eerste aangaat, - hoe komt dit vers hier te pas?***
Dat zult u vinden in het eerste vers van dit hoofdstuk. Paulus en Barnabas komen te Antiochië. Sommige joden aldaar hangen de besnijdenis aan. Wat doen de broeders? Zij handelen niet los en op eigen gezag, - maar in het tweede vers zeiden ze: Wij willen wel dat u naar Jeruzalem ging over dit geval, om de Apostelen te vragen, wat ze van het geval denken. In het derde vers gaan ze heen, van de gemeente uitgeleid zijnde. Daar reizen ze door de steden, waar Christenen waren, en zij verhaalden hun de grote genade onder de heidenen, en deden al de broeders grote blijdschap aan. In het vierde vers komen ze te Jeruzalem: daar verhaalden ze, wat grote dingen God met hen gedaan had. In het vijfde vers zeiden ze: Daar zijn sommigen opgestaan van de secte der Farizeeën, die gelovig geworden zijn, zeggende, dat men hen moet besnijden. In het zesde vers komen ze samen om op die zaak te letten. Van het zevende tot het eenentwintigste vers gaf elk zijn mening. In het tweeëntwintigste vers verkiezen ze enige mannen, om die met Paulus en Barnabas te zenden.
Van vers 23-29 vindt gij de brief, die zij hun meegaven. De oproermakers mochten gezegd hebben: gijlieden zijt niet trouw. Daarom zonden zij er enige mee, onder welke waren Judas en Silas, die ook zelf Profeten waren. Daar komen ze te Antiochië. Zij geven opening van hetgeen verhandeld en besproken was. Daar worden die mensen verblijd, als ze hoorden, dat de zaligheid niet hing aan de besnijdenis; en zij verkeerden daar nog wat met die mensen te Antiochië tot hun stichting en vertroosting. En als ze er een tijd lang geweest waren, lieten zij ze weer met vrede naar Jeruzalem gaan, en zij wensten ze allen genade. Silas, die een Profeet was, dacht het goed daar te blijven. Maar Judas (niet de Iscarioth) ging weg. Het was die Judas, wiens pen God gebruikt heeft, om een brief in Zijn Boek te schrijven. Silas bleef dus en Paulus en Barnabas bleven daar ook nog enige tijd.
Maar in het zesendertigste vers zei Paulus: het is niet genoeg om gemeenten te planten, maar men moet er ook naar omzien. Daar viel toen iets droevigs voor. Barnabas wilde Johannes Marcus meenemen, en Paulus verkoos Silas. Daardoor ontstond er een verbittering. U zult zeggen: Wie had gelijk?
Paulus. Dat toont de gemeente: er staat niet, dat ze Barnabas de genade Gods bevolen, maar wel Paulus. Zo komt er dit vers dan in.

II. ***Paulus en Barnabas, dit paar mensen, - dit is ons tweede stuk dat wij bezien moesten, - die bezaten het hart en de liefde van het volk.***
Zij gaven hen een grote lof, zij werden geacht pilaren te zijn, zij staken uit als sterren aan het uitspansel: zij stonden daar en blonken als de zon aan de hemel. Maar de Apostelen wisten ervan hoe zich hun hart verheffen kon. Zo zorgden ze onder al die lof, dat ze zich niet te veel mochten verheffen: Waarmee? Zij noemden ze mensen. God verleerde aan Ezechiël zo de hovaardij: mensenkind, zegt God. Zo verleerde God aan Daniël de hovaardij ook: gij zijt maar een mensenkind, al openbaar Ik u zovele

geheimen. Dan. 8: 17. God verleerde Paulus de hoogmoed wat harder. Hij liet de duivel op hem afkomen. 2 Cor. 12: 7. De Apostelen dan en de Ouderlingen wisten dat ook wel, dat zij nog een verdorven hart hadden, en nog zovele zwakheden en gebreken. Ze zeiden: het is Barnabas en Paulus. Zij zijn wel geliefd bij ons, maar het zijn slechts mensen.
De mens was vóór de val een heerlijk schepsel, maar ná de val is het een slecht schepsel, tot elk goed werk onbekwaam. Wat is hij gering geacht bij God! Een bloempje, een grasje, een druppeltje aan de emmer, een stofje aan de weegschaal! Jes. 40 : 6, 15.
Ná ontvangen genade, welke verdorvenheden zijn er dan nog in hem! Daar woont niets goeds in hen. Zodat deze zelfde Paulus het uitschreeuwde: Ik ellendig mens! wie zal mij verlossen? Rom. 7: 24. God legt in sommige mensen een grote genade, zodat elk, die hen ziet, moet zeggen: het zijn mensen, die veel genade hebben! De Geest der heerlijkheid en de Geest Gods rust op hen. 1 Petr. 4: 14. Daar zit wat in, daar zitten schatten in die aarden vaten, het zijn parels van mensen, zodat ze een ere van Christus genoemd worden. Daar zijn mensen, die voorgangers zijn en die in waarde gehouden moeten worden om hun werks wil. Daar zijn mensen, die vissers van mensen genoemd worden.

III. ***Wat waren dit nu voor mensen?*** Dit is ons derde stuk.
Het waren mensen, die hun zielen hadden overgegeven voor de Naam onzes Heere Jezus Christus.
Geliefden! gij zijt deze morgen aan de tafel des Heeren geweest, maar hebt u ook uw zielen aan de Heere Jezus Christus gegeven? Of was het maar uw oog of uw hand? uw uitwendige tegenwoordigheid? Kunt u dat zeggen: ik heb mijn ziel aan de Heere Jezus gegeven? Deze twee mensen waren kostelijke mensen; zij hadden een ziel, een kostelijke ziel, een edele ziel. Wat is dat? Hun binnenste, hun hart. God zei eens: Mijn zoon, geef Mij uw hart. Spr. 23: 27. Deze beide mannen hadden naar die stem gehoord. Spreek Heere, zeiden ze, uw knechten horen. 1 Sam. 3: 10.

A. Wat moet u door de ziel verstaan?

Ten eerste. De gehele persoon. In het Woord vindt ge, dat de ziel voor de gehele persoon genomen wordt: Jakob kwam in Egypte met zeventig zielen. Gen. 46: 27.

Ten tweede. Door de ziel moet u verstaan de redelijke geest. Zo leest men Lukas 23: 46. In Uw handen beveel Ik mijn geest. En Matth. 26: 38. Mijn ziel is geheel bedroefd.

Ten derde. Door die ziel of geest worden al de levensvermogens verstaan: het verstand, de consciëntie, de wil, alles wat in de ziel is. Matth. 22: 37. U zult liefhebben de Heere uw God, met geheel uw hart, en met geheel uw ziel, en met geheel uw verstand.

Wat moeten wij dan hier door *hun zielen* verstaan?
Ten eerste. Hun gehele personen, gelijk er staat van de Macedoniërs, 2 Cor. 8: 5, dat zij zichzelf aan de Heere gaven.
Ten tweede. Hun redelijke geest. Gij wilt niet alleen het lichaam hebben, Heere, om U te verheerlijken, maar ook de ziel. U komt dat alles toe. Ik zal het met mijn hart doen.
Ten derde. De redelijke geest niet alleen, maar ál de krachten van ziel en lichaam. Zij hadden het alles voor de Heere Jezus over.

B. U zult in uw hart denken: Wat is dat, zijn ziel over te geven aan de Heere?
Ten eerste. Men begint met op te zeggen zen dienst aan de duivel, de wereld, de zonde, het zondig gezelschap. Ik kan niet meer met u meedoen, zegt zo iemand. Zij zeggen als Abraham: ik kan het in dit Ur niet langer uithouden.
Zij beginnen te doen als Ruth: ik kan het bij mijn volk niet langer houden, zei ze, ik raak verijdeld, ik zou geheel verstrikt worden. Ik wil van nu aan de begeerte van mijn hart niet meer voldoen: ik kan met dat gezelschap niet meer meedoen. Ik vergeet mijn volk en mijns vaders huis. Ik zal daarvan uitgaan; nu moet ik van u scheiden. Tevoren was ik bij u in mijn element. Maar nu niet meer; ik wordt bij u verijdeld.

Ten tweede. Het bestaat in oprecht, hartelijk en plechtig te zeggen: Heere Jezus! Uw volk verkies ik voor mijn volk. Uw zaak voor mijn zaak. Anderen mogen dienen, wie ze willen. Maar ik en mijn huis wij zullen God dienen, Jos. 24: 15. Ik kom hartelijk aan U de opdracht doen; ik wil niet hinken op twee gedachten. - Zij doen de opdracht bij hun eerste overtuiging: Wat wilt Gij, Heere, zeggen ze, dat ik doen zal? Hand. 9: 6. En Hand. 16: 30. Wat moet ik doen om zalig te worden? Zij zeggen: ik ben uw knecht en uw dienstmaagd: Ik zal op uw bevelen letten; gebruik mij maar. Zij schrijven het met hun hand, dat ze des Heeren zijn, Jes. 44: 5.

Ten derde. Het bestaat daarin, dat ze voor de dag komen. Zij zijn er niet af te brengen, door schade noch door voordeel. Zij zeggen tegen de wereld: doe mij geen moeite aan, ik heb mijn woord gegeven, en zo moet het blijven. Ook als ze er toe geroepen worden, komen zij er voor uit.

Ten vierde. Het bestaat daarin. In mijn praktijk en wandel zal ik zulks alles gaan uitdrukken, dat het niet maar woorden zijn en alles schijn is, maar dat het in waarheid is. Dat ik zo spreek èn zo doe: zij durven tegen de wereld zeggen: zie of mijn wandel niet is naar mijn woorden.

Ten vijfde. Het bestaat hierin, in alles voor de Heere op te zetten. Nu is er niets te kostelijks, niets te dierbaar voor de Heere Jezus. Zij zeggen: moet ik om U alles kwijt zijn, - hier ben ik. De liefde van Christus dringt mij. Nu oordeel ik, indien Hij voor mij gestorven en opgewekt is, dat ik ook voor Hem leven moet. Ik reken het alles schade en drek te zijn. Om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus mijn Heere.

Ten zesde. Als dat gedaan is, dan hebben ze genoegen met alles: of ze verdrukt worden. Of de rivieren gaan bruisen, of eens mans huisgenoten zijn vijanden zijn, zij wentelen hun weg op de Heere, en zij vertrouwen : heb ik mij aan U overgegeven, U zult mij nooit verlaten. Uw goedertierenheid is in der eeuwigheid: U zult het voor mij voleinden, zeggen ze, want Gij laat nooit varen de werken Uwer handen, Ps. 138: 8.

U zult zeggen: doen al de vromen dat? Ja zij, in het Oude en het Nieuwe Testament. Er is er geen één in de hemel gekomen, of zij deden dat. Zo deed Abel. Zo deed Enoch. Zo deed Abraham. Zo deed Izaäk. Zo deed Jacob. Zo deed Mozes. Deden ze in het Nieuwe Testament ook zo? Ja. Zo deden deze beide mannen. Ja, zo deed geheel de gemeente. Hand. 11: 23. Zij bleven met een voornemen des harten bij de Heere. In 2 Cor. 8: 5 staat: Zij gaven zichzelf eerst aan de Heere, en daarná aan ons.

Op welke wijze gaat dit overgeven toe? Hoe moet het geschieden?
1. Aanstonds, zodra God het hart geraakt heeft. Bent u overtuigd, dat u het nog niet hebt gedaan? Doet het vanavond nog! Heden, terwijl u Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet! Geeft u aan de Heere over, hoe eerder hoe liever.
2. Hoe nog verder? Geheel en al, dat is met uw ganse persoon. Met ziel en lichaam met al uw vermogens.

3. Hoe ook nog? Gewillig, vaardig, gereed. Het is niet tegen hun hart noch borst, Ps. 90: 3. Het is een gewillig volk.
4. Voor altijd. Niet maar voor een korte tijd, voor dit Avondmaaltje, of voor deze avond, of deze week, maar voor altijd, zolang wij leven.
5. Nog eens. Bij alle gelegenheden en onder allen. In het eenzame. In uw huis. Met uw huisgenoten. Onder uw vrienden. Onder de vromen. Op het Avondmaal. Op bededagen. In de godsdienst. Vóór de godsdienst. Ná de godsdienst, - altijd en bij iedere gelegenheid, kiezen ze de Heere en Zijn dienst.
6. Met al wat er aan verbonden is. Ik heb het wel bekeken, en de kosten eerst berekend, zeggen ze: ik zie wel, dat ik het druk zal hebben. Ik kies evenwel de Heere en Zijn dienst met al het zuur en het zoet, dat er aan vast zit.
7. Nog eens. Zij doen het met blijdschap. Hun hart is er verheugd over. Zolang zij het niet gedaan hebben, kennen ze geen ware blijdschap, Hand. 8: 39. Nu ik in het verbond gekomen ben, zei de kamerling, nú reis ik mijn weg met blijdschap. Nu ik met mijn huis aan God gelovig geworden ben, zei de stokbewaarder, nu ben ik verheugd, Hand. 16: 34.
8. Nóg eens, zij doen het op zulke redelijke en betamelijke wijze. Kan men zich wel redelijker en beter geven dan aan de Heere Jezus? Kan men zijn ziel wel aan zaliger of machtiger koning geven? Ik weet geen beter. Daar is immers niets redelijker. Waarom?

a. Wel, het komt Mij toe, zegt de Heere Jezus. Het is Zijn eigendom. Hij is uw Schepper, o Jacob; en uw Verlosser, o Israël. Zijn wij Zijn schepselen, Zijn verlosten? En zullen wij Hem dan niet dienen? Hij heeft toch ons gekocht, opdat wij God verheerlijken zouden, 1 Cor. 6: 20.
b. Aan wie zult u het geven? Komt het Hem niet toe? Hij heeft Zichzelf aan u gegeven. Wat gaf Hij aan de tafel, door de tekenen, anders dan Zichzelf? Joh. 6: 54. Mijn vlees is waarlijk spijs, Mijn bloed is waarlijk drank. Tit. 2: 14. Hij heeft Zichzelf voor ons overgegeven.
c. Als ge uzelf aan de Heere niet geeft, bedenkt dan, dat u Hem niet aangenaam zijt. Ons bidden, preken, ten Avondmaalgaan, is de Heere niet aangenaam, als dat geschiedt zonder het hart aan Hem te geven. Al wat zonder het hart geschiedt, is niets. Al gaf u uw lichaam over om verbrand te worden, en gij had de liefde niet, zo waart gij maar een luidende schel, 1 Cor. 13: 1-3. Uw tranen, beloften, gebeden, het is alles niets, als ge uw hart aan de Heere weigert.
d. Moet de Heere het niet hebben? Hij let op ons bidden, ons preken, ten Avondmaalgaan. Hij ziet naar waarheid in het binnenste. Gelijk ze in het Oude Testament zagen naar het hart, het innigste, het ingewand van de offerdieren, zo ziet God naar het hart, naar uw ingewand.
e. Zult u Hem uw ziel niet geven? Hij ontdekt alle geveinsdheid, en verfoeit ze. Dan bent u Mij niet-met-al waard, zegt de Heere. Ik heb geen achting voor u. Dan gaat u ledig heen. Dan zegt God: uw handen zijn vol bloed. Gij gaat met een leugen in uw rechterhand ten verderve. Gij zijt als een stinkend graf, dat van buiten wel schoon schijnt, maar van binnen deugt u niet.
f. Is het dan niet beter, uw zielen te geven aan de Heere Jezus dan aan de duivel, de wereld, de ijdelheid, aan de tijd, aan de wraak, aan dronkenschap, aan onkuisheid, aan goddeloze gezelschappen? U kunt het niet beter geven dan aan de Heere. De ganse vergadering getuigde dit tot lof van deze mensen, dat zij hun zielen aan de Heere gegeven hadden. Zij hadden een voornemen des harten om bij de Heere te blijven.

IV. *U zult zeggen: Waarvoor gaven zij hun zielen over*? Dat is ons vierde stuk.
Zij gaven hun zielen over voor de Naam onzes Heeren Jezus Christus. Zij hadden niet alleen hun zielen aan de Heere overgegeven. Maar hadden het gedaan *voor Zijn Naam*. Wat is dat te zeggen?

- Ten eerste. Zullen wij u zeggen, wat de Naam des Heeren is.
- En dan, wat het zeggen wil zijn ziel daarvoor over te geven.

A. De Naam des Heeren, dat is:
Ten eerste. Zijn eer, Zijn roem, Ps. 8: 2. *O HEERE! onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde! H*et is Zijn gerucht dat zover gehoord wordt. Zijn geluid wordt gehoord over geheel de aarde, Ps. 19: 2-5.
Ten tweede. Het is Zijn dienst, Gen. 4: 26. *Toen begon men de Naam des HEEREN aan te roepen.* Hand. 9: 15 zei God van Paulus: Deze is Mij een uitverkoren vat om Mijn NAAM te dragen onder de heidenen, enz., - dat is: om Mijn dienst bekend te maken.
Ten derde. Het is Zijn volk, die de Naam Zijns Vaders, en ook Zijn Naam, op hun voorhoofden dragen, Openb. 3: 12. 14: 1.

B. Wat is dat nu: voor de Naam van de Heere Jezus zich over te geven?

Ten eerste. Alles op te zetten voor de eer van Christus. Wordt de eer van Christus benadeeld, dan zijn ze als een brandend vuur. Dan worden ze door ijver verslonden, al zouden ze er de dood van halen: dan ontzien zij niets.

Ten tweede. Voor de ware Christelijke godsdienst hebben ze ook álles ten beste: Maar ik acht op geen ding, noch houd mijn leven dierbaar voor mijzelf, opdat ik mijn loop met blijdschap moge volbrengen, en de dienst, welke ik van de Heere Jezus ontvangen heb, om te betuigen het Evangelie der genade Gods onder de heidenen, Hand. 20 : 24. Zij houden tijdig én ontijdig aan om te planten en nat te maken, en dan bidden zij, dat God de wasdom geve. Hun gedurige bede is, dat de Koning voorspoedig rijde op het Woord der waarheid, Ps. 45: 4, 5.

Ten derde. Zij zouden voor dat uitverkoren volk hun leven inzetten. Gelijk Paulus van Aquila en Priscilla getuigt, Rom. 16: 4. Die voor mijn leven hun hals gezet hebben. Hun lust is tot de heiligen, die op de aarde zijn, tot die heerlijken in het land, Ps. 16: 3. Zij zeggen: *dát volk is mijn volk en hun God is mijn God*.

Wat deden ze dan voor de Naam des Heeren Jezus Christus? (1) Zij spraken er voor. (2) Zij streden er voor. (3) Zij reisden er voor. (4) Zij wilden er wel voor sterven.

1. Zij spraken er voor. Wij binnen niet zwijgen, zeiden ze. Wilt u ons in het gevangenhuis werpen, wij kunnen evenwel niet zwijgen. Zij gingen met blijdschap van het aangezicht van de Raad, omdat ze waardig geacht waren voor de Naam van Christus smaadheid te lijden. Zij waren gegeseld, dát was een kroon op hun hoofd, voor de Naam van Jezus' smaadheid te lijden. En zij hielden evenwel niet op met alle dagen in de tempel en bij de huizen te leren, en Jezus Christus te verkondigen, Hand. 5: 41, 42.
2. Zij streden er voor. Al de haat van geheel de wereld kan dat niet breken. Het waren wakkere strijders. Zij rustten niet vóórdat de dwaalgeesten de mond gestopt was. Zij ontweken ze niet één ogenblik.
3. Niet alleen spraken en streden zij er voor, maar zij reisden er ook voor. Zij hielden hun gemak niet: van de éne plaats reisden ze naar de andere, ook als er gevaar was van

moordenaars, of wilde beesten, of rivieren, die dreigden te overstromen, 2 Cor. 11: 26.
4. Zij leden er voor, in hun eigen naam, in hun goed, in hun bloed. Zij ontzagen niets: geen arbeid, moeite, waken, geen honger, dorst, vasten, koude, naaktheid. Al werden zij aan het lijf gestraft. Ja, al werd hun de dood aangedaan. Dat alles hadden zij over voor de Naam des Heeren Jezus, 2 Cor. 11: 27.
5. Het vijfde stuk was: dat zijn trouwe mannen, aan die mag een taak opgedragen worden. Gaat en brengt het bericht, geliefde Barnabas en Paulus, die alles zo aan de Heere overgaven: Gij moet weer gaan reizen. Gij gaat nu met onze brief naar Antiochië. Wij weten, dat gij niet rusten zult, vóórdat de tegenstanders de mond gestopt is en de gelovigen gesterkt zullen wezen. Wij zenden er nog anderen mede, om getuigen te zijn.

U zult wellicht zeggen: Wie is deze Barnabas?
Het was een Leviet. Was dat dan zijn eigen naam? Waarschijnlijk niet. Hand. 6: 26, werd hij genaamd Joses, maar hij werd van de Apostelen toegenaamd Barnabas. - Waarom? Ach, het was zulk een zoon der vertroosting. Hij had zulk een talent om te troosten. Hij was daar al meteen zo bekend door zijn milddadigheid. Hij had een stuk goed te veel: meteen ging hij het verkopen, en legde het geld aan de voeten der Apostelen. Ik heb dat te veel, zegt hij. Geef het waar het nodig is.

Wie Paulus was, behoef ik u niet te zeggen. Die geliefde en getrouwe man is ons genoeg bekend. Ziet, zulke wakkere mannen zonden zij. Het waren zulke trouwe mannen. Zij zouden liever zèlf verloren gegaan zijn, dan iets van de zaak Gods verloren te laten gaan. Dit gezien hebbende, geloven wij, dat het u alles wel klaar is van de inleiding af.

Wij kunnen nu niet meer ver van elkaar blijven.
Geliefden, moeten zulke dingen u niet bekoren, om uw zielen ook over te geven voor de Naam onzes Heeren Jezus Christus? Hebt u dat deze dag gedaan? Hebt u het in meer andere Avondmalen gedaan? Hebt u geen overtuiging gehad, dat u dit niet missen moogt? Is bedrog en geveinsdheid u aangenaam? Hebt ge u ooit of ooit wel overgegeven? Moet u het dan nú niet doen? Kunt u wel behouden worden zonder dat? Is ieder uitstel niet gevaarlijk? Dat u zou zeggen: ik moet eerst getrouwd zijn: eerst die reis gaan doen: eerst dat en dat werk nog gaan doen?
U zult zeggen: ik weet het niet. Daar is wat gedaan. Maar ik weet niet of ik mij overgegeven heb?
Wil ik u dan eens zeggen hoe gij het weten kunt?

Ten eerste. U zult al uw achting voor de Heere hebben. U zult zeggen: mijn God in Christus Jezus, Gij weegt mij méér dan geheel de wereld. Wie heb ik nevens U in de hemel? Al het andere is mij te licht bevonden, U hebt al mijn achting.

Ten tweede. Wanneer gij uzelf overgegeven hebt, zult u bevinden, dat uw ganse ziel voor de bewerkingen van Zijn Geest openligt; voor Zijn prikkels, voor Zijn raad, voor Zijn opwekkingen, voor Zijn invloeden. Het is mij tot smart, zegt zulk een, als ik Uw bewerkingen niet opvolg: ik wil mij voor Uw bewerkingen steeds openstellen. en blootleggen.

Ten derde. U zult al uw vertrouwen aan Hem geven, zodat, als de Heere Jezus zegt: laat Mij uw deel en de rotssteen van uw hart zijn, het enige fundament van uw zaligheid, - dan zult gij kunnen zeggen: *dat zijt Gij, Heere!*

Ten vierde. Al uw schreien, verlangens en begeerten zullen naar God zijn, naar de Heere Jezus. U zult kunnen zeggen: *Ik zoek U in de dageraad, mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land dor en mat, zonder water,* Ps. 63: 2. Geen

arme schreit er dan zo om een aalmoes. Geen naakte om een stuk kleding, dan gij schreit om God en om de Heere Jezus. Bekijk uw gebeden, die gij doet. Uw schreien, - om wie gaat het? Weet u het niet? Moet elk, die het hoort en ziet, van u zeggen: het is die mens om God te doen. Niet om groot te zijn in de wereld. Daarvan hoort u hen niet spreken. Maar het is hun alleen om God te doen.

Ten vijfde. Ach, hebt u uzelf aan de Heere gegeven?

1. Zo zult u ook uw consciëntie aan Hem geven. Wie toch moet daar meester over zijn, dan God? Zij hebben geen lust om ze te kwetsen. Al wist het niemand. Hand. 23: 1. Ik heb in alle goede consciëntie voor God gewandeld. Hand. 24: 16. *Hierin oefen ik mijzelven om altijd een ónergerlijke consciëntie te hebben bij God en de mensen*. Dat ik die roem mag hebben, van een goed geweten. Wat zegt ge. Is uw consciëntie voor de Heere Jezus?

2. Nog eens. U zult dan uw liefde aan Hem willen geven. Hij bezit dan uw hart. Waar uw schat is, aldaar zal ook uw hart wezen. Is het de Heere Jezus, die in uw hart vernacht? Als u 's morgens wakker wordt, aan wie is het, dat u denkt? Als u niet slapen kunt, aan wie is het dat u denkt? Is het aan de Heere Jezus? Is het uw bekommering: hoe staat het tussen mij en U? Tussen de Vader en mij?Ttussen de Heiligen Geest en mij?

3. Dan zal uw overdenking en uw aandacht omtrent de Heere wezen, Ps. 139: 17. *Daarom, hoe kostelijk zijn mij, o God! uw gedachten*! enz. Het is mij zo kostelijk als ik aan U denk. Als ik bij U mag zijn, en mag bedenken de dingen, die boven zijn, Col. 3: 1. Dan zult u met aandacht denken aan hetgeen u zo al ontmoet is van de Heere: Wat weldaden Hij al gedaan, en wat beloften Hij al vervuld heeft bij u. Wat u al van Hem gehoord hebt, als gij met Lydia acht gaf op hetgeen van de Heere gesproken is.

4. Nog eens. Dán geeft ge u in oprechtheid aan de Heere, zodat u kunt zeggen: Ach Heere, mijn hart is oprecht: daar is geen bedrog in mijn geest, Ps. 32: 2. Ik wandel voor Uw aangezicht in oprechtheid. Ik haat de valsheid, en heb er een gruwel van, Ps. 119: 163. Dan zult gij steeds bidden: *Laat toch oprechtheid en vroomheid mij behoeden*, Ps. 25: 21.

5. Nog eens. Die zich overgegeven hebben, geven hun voorzichtigheid aan de Heere: zij willen als de slangen zijn, voorzichtig: niet driftig. Niet met het hoofd overal door te willen maar verstandig. De verstandige weet tijd en wijze.

6. Nog eens. Zij geven hun blijdschap aan de Heere, zij zijn vrolijk in de Heere, zij vermaken zich in Zijn inzettingen. Zij verheugen zich voor Hem met beving, Ps. 2: 11.

7. Nog eens. Zij wentelen hun weg op de Heere: zij zeggen: leid Gij mij maar zoals het U belieft. Ik zal U volgen in water en in vuur. Hebt ge u zó aan de Heere gegeven, en in Zijn hand gesteld?

U zult zeggen: het is mij nog ietwat duister: zeg mij nog een paar tekentjes: Want het is mij zoet. Ik heb er smaak in.

Ten eerste. Het gaat niet gemakkelijk toe: Van buiten zijn er aanvallen, verleidingen, verzoekingen. Van binnen zijn er vurige pijlen des duivels, vreesachtigheid, valse schaamte, enz. Ging het wel gemakkelijk toe, toen Ruth uit haar land, en van haar volk moest gaan? Daar is gunst en ongunst; daar is allerlei verdrukking, allerlei tegenstand, van vijanden èn van vrienden. Dat staat daar dan als bergen voor hun ogen. De tranen lopen langs hun wangen: zij kunnen niet doorbreken.

Ten tweede. Daar komt nog bij, als ze hun woord gegeven hebben aan de Heere, en als ze doorgebroken zijn o, dan zijn ze zo blij, dat ze hun woord gegeven

hebben. Nu heb ik mijn woord gegeven zeggen ze, en ik zal het niet terug trekken.

Ten derde. Nog eens: Het heugt hun steeds, hoe het gegeven is, waar, en hoe zij in eenvoudigheid, in afhankelijkheid van Gods genade, het deden.

Ten vierde. Nóg eens: Ik heb mij overgegeven, zeggen ze, en het zal mij nooit berouwen. Ja, al was er nóg zoveel bitters. Al zouden alle anderen met Jobs vrouw zeggen: Houdt u nog vast aan uw oprechtheid? Ach ja! zeggen ze, Mozes, verkiest u nu nóg, met het volk Gods verdrukt te worden, nu u al veertig jaar zo gesukkeld hebt? Ach ja! Hij verkoos evenwel liever met het volk Gods, en om de Naam des Heeren verdrukt te worden, dan een koning in Egypte te zijn. In Hebr. 11 leest u ook van die godvruchtige helden. Zij hadden tijd en gelegenheid om weer te keren. Maar zij wilden niet, vers 15, 16.

Ten vijfde. Als ze zich aan de Heere hebben overgegeven, dan zeggen ze tegen hun zondige hart, en hun inwonende zonden: U zult nu de meester niet meer spelen, Rom. 7. En als zij de meeste willen spelen, dan zeggen ze: *Heere, in ons is geen kracht tegen zulk een menigte, maar onze ogen zijn op U,* gelijk er van Josafat staat, 2 Kron. 20 : 12.

Ten zesde. Nóg eens: Die het gedaan hebben, houden zoveel van geestelijke bewerkingen, van geestelijke mensen, van een geestelijke bediening.

Ten zevende. Zij zijn zo bevreesd voor zelfbedrog, daarvoor schrikken zij, - en daarom zijn zij zo verblijd, als zij een tekentje van genade in zich bevinden volgens het Woord.

Ten achtste. Zij houden zoveel van een ontmoeting en invloeiing van Gods Geest te hebben. Anders zeggen ze: *Ach Heere! Mijn ziel dorst naar U, als een land, dor en mat, zonder water,* Ps. 63: 2.

Wat zegt nu uw hart? Hebt ge u aan de Heere overgegeven? Ik geloof, dat de meesten van ons moeten zeggen: nee. - Waarom hebt u het niet gedaan? Zegt u soms: het is de manier niet. Die en die doen het ook niet?
Wel, of die en die in het vuur liepen, zou u het dan ook moeten doen? - Een tweede zegt: daarom doe ik het niet. Het hoopje is zo klein, het zijn een deel arme en geringe lieden, en ik zou met dát volk moeten verkeren? Wel, daar zou u ook mede verheerlijkt worden. Ja, zegt een derde: ik heb het niet gedaan, want ik zou er over gesmaad worden, en er voor moeten lijden.
Wel, als u dan ware genade en de Geest Gods in uw hart ontvangen had, dan zou u het kruis niet eens voelen.
Ach mensen! wat zijt gij dwaas, dat gij geen lust hebt om uw zielen voor de Heere over te geven! Aan wie wilt u uw zielen dan geven? Aan de duivel, de wereld, de zonde, een eigen gerechtigheid en een gedaante van het Christendom? Wat zal het u helpen, o mens! als u zult verloren gaan? Als u God verlaten hebt, dan zal Hij u óók tot in alle eeuwigheid verstoten.

Ja, zal mogelijk iemand zeggen: ik heb mijn ziel aan de Heere gegeven. Ach, is het wel waarheid? Zijt ge uw ziel wel aan Hem kwijt geworden? Onderzoek uzelf eens terdege. Zegt u dan ja. Ik weet niet beter? Wel, ik antwoord u:
1. Gij moet het dikwijls doen. Gij moet het dagelijks doen.
2. Gij moet het bij alle gelegenheden doen: in voorspoed en in tegenspoed, in vreugde en in druk, in ál de wegen, die God met u mocht inslaan.
3. Gij moet het onbepaald doen, zonder iets achter te houden. U moet zeggen: *Maar ik acht op geen ding, en houd ook mijn leven niet dierbaar voor mijzelven,* Hand. 20 : 24. Leid Gij Mij maar naar Uw raad. Breng Gij maar over mij, hetgeen Gij over mij

bescheiden hebt.

Die het nog niet gedaan hebben. - Ach, geeft uw zielen aan de Heere toch over. Gij gaat nu uit de kerk, en zijt er vandaag misschien driemaal geweest, én ten Avondmaal geweest; maar wat zal het u baten, als gij niet kunt zeggen: *Ja, ik ben Uw knecht en dienstmaagd?* Als u de kerk uitgaat, verbeeldt u dan, dat de Heere aan elk van u vraagt: aan wie geeft u uw ziel? U moet ze toch aan iemand geven; en u moet het zeggen. U moet het uitspreken, of u zult er niet uitkomen; en ik zal er bij staan. Deze tekst zal Ik eenmaal in het oordeel voor uw ogen brengen. Bent u daarover niet soms in de engte? Zodat u zeggen moet: ik moet mijn ziel aan de Heere geven, of ik zal het voor God en voor mijn consciëntie niet kunnen verantwoorden. De Heere zal het mij in het oordeel in het openbaar verwijten, dat ik mijn ziel aan Hem geweigerd heb; en Hij zal rechtvaardig zeggen: nu wil Ik u de hemel ook niet geven; ga nu naar de hel toe.
U zult zeggen: als ik mij aan de Heere heb overgegeven, wat zal Hij dan met mij doen? –
Hij zal u sterken, troosten, verkwikken, u leiden, versieren, bewaren. Uw gebroken hart soms eens verbinden. Hij zal u raad geven en u doorhelpen; en als u sterft dan zal Hij u bij Zich nemen. Hij zal u zo sierlijk opschikken en verheerlijken. Hebt u dáár wat tegen? –
Wat zal Hij doen, als Zijn raad hier over ons voleindigd is?
In Zijn heerlijkheid ons bij Zich nemen. *Hebt ge u aan Mij gegeven, dan heb Ik Mij ook aan u gegeven,* zal de Heere zeggen. U zult nu voor eeuwig bij Mij wezen, gelijk als een man en vrouw, die zich aan elkaar overgeven. Zo zal het zijn. Hebben wij ons aan de Heere gegeven, en Hij Zich aan ons, dán zullen wij ook altijd bij Hem wezen, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil.
AMEN.

ZEVENTIENDE PREDICATIE, OVER OPENBARING 1: 7.

OP HET EERSTE AVONDMAAL IN HET NIEUWE JAAR.

Ziet, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven. Ja, Amen.

Wij lezen 1 Thess. 4: 18: *Zo dan, vertroost elkaar met deze woorden.*
Wat voor woorden? Met de opstanding, die zo heerlijk is.
Wat voor woorden nog verder? Die woorden, dat, als de Heere ten oordeel komen zal, dat wij dan de Heere tegemoet gevoerd zullen worden in de wolk en in de lucht, en dat wij dan altijd met de Heere zullen zijn. Is dat een stof van vreugde en vertroosting? Voor het volk van God? Ja, voorwaar. En waarom?

Ten eerste. Dan zullen zij bekend worden bij de gehele wereld. Hun geloof zal bekend worden. Hun liefde tot God zal bekend worden. Hun hoop, hun gehele genadewerk zal bekend worden. Nu kent de wereld Gods volk niet. Maar zij zullen niet altijd zulke onbekenden blijven. Zij zullen ééns bekend worden als een zaad, dat de Heere gezegend heeft.

Ten tweede. Hun vereniging met de Heere Jezus Christus zal bekend worden. Nu zijn zij een rankje van de wijnstok, maar dán zullen zij één zijn met Christus, gelijk de Vader en Christus één zijn, Joh. 17: 21.

Ten derde. Dat is hun vertroosting, dat zij de Heere zullen zien: Nu wandelen zij door geloof. Dán zal het door aanschouwen zijn, 1 Petr. 1: 8. *In Dewelke gij nu, hoewel Hem niet ziende, maar gelovende, u verheugt.* Dán zal het een zien zijn oog aan oog. Ik zie de Heere Jezus staan, zei Stéfanus. Dan zullen zij de Heere in Zijn schoonheid aanschouwen, van aangezicht tot aangezicht.

Ten vierde. Vertroost u daarmee, dat daar uw geluk op het hoogste zal gebracht worden. Daar zal zijn verzadiging van vreugde, liefelijk.. heden aan Gods Rechterhand, eeuwig en altoos. Daar zullen zij verzadigd worden met Gods beeld bij het ontwaken. Zo verkrijgen zij het einde van hun geloof, de zaligheid der ziel. Dát is tot troost van Gods volk. Deze woorden zijn tot beving voor een mens, die geen kind Gods is. Al wie niet bekeerd is, schrikt voor deze woorden: opstanding en oordeel. Waarom?

Ten eerste. Daar zal ook de zondaar bekend worden. U hebt nog wat geschenen in uw leven. Gij waart de witgepleisterde graven gelijk. Gij scheen een lampje te hebben, waarin de olie nog brandde. Maar gij zijt niet recht bekend geweest. - Uw eigen hart zei wel: kenden de mensen mij, zij zouden mij voor zo goed niet groeten. Dáár zal bekend worden wat gij gedacht en gedaan hebt. Uw ingebeelde genade, uw schijndeugden. Dáár zal het zijn: kom in, gij huisvrouw Jerobeams.

Ten tweede. Daar zult gij gescheiden worden van de vromen, van God, van de engelen, van de beste soort van mensen. Daar zult gij zijn als het kaf om verbrand te worden. Daar zult gij een zeug zijn, een hond, een bok. De Koning zal zeggen: scheidt de schapen van de bokken af. Zij zullen in de vergadering der rechtvaardigen niet bestaan.

Ten derde. Tot uw verschrikking zal het wezen, dat gij de Rechter ook zult zien voor een kort ogenblik. Al zijt gij dan nog onbekeerd, - U zult de Heere Jezus zien voor een kort ogenblik. Nu denkt gij: Wat vraag ik er naar, al is het, dat ik de Heere

Jezus en de vromen niet zie, en al moet ik ze missen, - U zult de Heere Jezus evenwel zien, maar het zal zijn gelijk een Belsazar, Dan. 5. De banden van zijn lendenen werden los, en zijn knieën stieten tegen elkaar. Dán zult gij uitroepen: *Bergen, valt op ons! Heuvelen, bedekt ons!*
Ten vierde. Zondaar, het zal tot uw verschrikking zijn. Waarom?
Omdat gij dan het toppunt van uw ongeluk zult ondergaan. Dan zal de Rechter zeggen: ga, bind deze de handen en voeten. *Gaat weg van Mij, in het eeuwige vuur. Ga in de eeuwige pijn.*

Geliefden, wij dachten: Wij spreken altijd zo van ons komen tot de Heere, maar elk Avondmaal is een bewijs van de komst des Heeren tot óns. Wij dachten, het is het eerste Avondmaal van dit jaar, en de eerste rustdag van het jaar, - laat ons onszelf nu dat eens te binnen brengen, dat Hij zal komen. En laat ons ons hart bereiden tegen die tijd. Wij zullen ook haast tot Hem komen. Wat is dat, of wij al jaar op jaar het goede genieten? De Heere zal komen. Johannes bond dat al de gemeenten op het hart. Paulus, die grote man, predikte dat te Athene, Hand. 17 en 24. De liefste Heere Jezus, wat zei die? De Zoon des mensen heeft het oordeel van de Vader gekregen. De engelen zeiden: Hij zal alzo wederkomen. De geliefde Apostel Paulus wil, dat wij dat onthouden zullen.
Als wij het Avondmaal houden, dan moeten wij aan de dood van de Heere gedenken, totdat Hij komt. Wij mogen Zijn komst niet vergeten. Dat belijdt die grote Apostel Johannes ook. Die banneling, die een gebannene was.
De Geest komt deze man eens bezoeken op het eiland, waarop hij was, en gaat hem tonen, hoe het de kerk vanaf die tijd tot aan het einde der wereld gaan zal. Wat een macht van vervolgers tegen haar komen zullen, tegen een handje vol volks. Daarop draagt hij de gehele kerk op zijn hart, en zegt: ik wens u allen genade toe om staande te blijven, *van Hem, die is, die was en die komen zal, en van de zeven Geesten, die vóór Zijn troon zijn.* Ik wens dat gij staande mag blijven in al zulke bezoekingen. God geve u daartoe Zijn Geest en genade. - Daarmede begon hij zijn boek.
En als gij hem in het tweeëntwintigste hoofdstuk vindt, eer hij zijn hand van het papier aftrekt, zo nodigt hij elkeen en zegt: *Die dorst heeft kome, en neme het water des levens om niet.* Hij trekt zijn hand niet van het papier, of als hij gaat besluiten, heft hij weer zijn hart tot God op, en hij wenst elk de genade van onze Heere Jezus Christus toe.
Van wie spreekt hij in dit hoofdstuk?
Eerst van de Vader, dan van de Geest, dan van de Zoon. U zult zeggen: hoe is dat zo? Ik heb dat alzo niet geleerd. Wij hebben geleerd, dat wij geloven in God de Vader, Zoon en Heiligen Geest! Hoe keert Johannes die orde zo om? En 2 Cor. 13: 13 vinden wij, dat de Apostel Paulus de Middelaar het eerst zet: *De genade des Heeren Jezus Christus, en de liefde Gods, en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen, Amen.* –
Hoe komt het, dat die gewone orde niet gehouden wordt?

- Ten eerste. Om aan al Gods volk te tonen, dat er geen wezenlijk onderscheid is tussen de drie Goddelijke Personen. Hun komen gelijk toe dezelfde namen, eigenschappen, werkingen en eer.
- Ten tweede. Vromen, gij wordt misschien in uw gebed geleid tot de Zoon, dán tot de Geest, dán tot de Vader, - laat u dat niet bekommeren. God geeft u daar vrijheid toe.
- Ten derde. Johannes had zich voorgenomen van de Heere Jezus verder te

spreken. Zijn hart was dan uitgebreid over de ganse kerk. Het is alsof gij hem nog tot óns hoort preken en spreken: *ik wens u genade toe van Hem, die is, en die was, en die komen zal, en van de zeven Geesten, die vóór Zijn troon zijn, en van Jezus Christus die de getrouwe Getuige is.* Die Middelaar moet ik u verder gaan tonen. *Weet, zegt hij, dat Hij ééns komen zal. Alle ogen zullen Hem zien, ook die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven. Ja, Amen.*

Wij zullen letten op deze vier stukken:

I. De Heere Jezus zal komen.
II. Hij zal op de wolken komen.
III. Hij zal zichtbaar komen. Aller ogen zullen Hem zien.
IV. Welke uitwerking dat zal hebben?

De vromen zullen zeggen: *ja, Amen.* Wat voor uitwerking zal het bij de ónvromen hebben? *Alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven.* Tegen de vromen zegt de Apostel: gaat nu maar moedig met mij door de bloedplassen en naar de schavotten; en zegt al maar: *amen, ja kom, Heere Jezus.* De Geest en de Bruid zeggen*: kom. En die het hoort, zegge: kom,* - en haal ons over tot U.

I. ***Ons eerste stuk is de komst van de Heere Jezus: Ziet, Hij komt.***
Ten eerste. Daar is een woord: ziet, ter opmerking. Men zet soms op een schrijfboek een vinger of een hand aan de kant. Dat is, opdat gij daarbij wat stil zou staan. Die het leest, merke daarop. Jes. 7: 14. *Ziet, een maagd zal zwanger worden*!
Ten tweede. Daar is een ziet, ter waarschuwing. Ziet toe, dat u niemand verleide, Matth. 24: 4 en vers 25. *Ziet, Ik heb het u voorzegd*.
Ten derde. Daar is een ziet, van verwondering, 1 Joh. 3: 1. *Ziet, hoe grote liefde ons de Vader gegeven heeft.*
Ten vierde. Daar is een ziet, van verzekering, Matth. 28: 20. *Ziet, Ik ben met ulieden al de dagen, tot aan de voleinding van de wereld.*

Dit woordje "ziet" geeft dan hier te kennen: óf een waarschuwing en opwekking om er aan te gedenken, en dat ter harte te nemen; óf een verzekering: gij kunt er staat op maken. Hij, die te komen staat zal zeker komen. - Maar wie is die Hij, die te komen staat?
Het is de Middelaar, de Zoon des mensen. Het is de Rechter van geheel de wereld. Het is de Rechter over allen. God de Vader is met u verzoend; en Hij heeft u Zijn Geest gegeven. Hij heeft u ook de Middelaar gegeven, Wiens dood gij verkondigen moet totdat Hij komt. Hij is de Rechter als Middelaar, als God en mens in één persoon. Dus zal Hij gezien kunnen worden, omdat Hij de Zoon des mensen is; en Hij zal álles zien kunnen, omdat Hij de Zoon Gods is. Wat zegt nu de Apostel van die Hij?
Dat Hij komt of komen zal. *Ziet, Hij komt.* In het Oude Testament zeiden zij: Hij zal komen. Hab. 2: 3. *Indien Hij vertoeft, verbeidt Hem, want Hij zal gewisselijk komen.* In het Nieuwe Testament zeggen wij: *Hij is gekomen, én Hij zal komen*.
In het Oude en het Nieuwe Testament is Hij gekomen met Zijn geestelijke werkingen, Hoogl. 2: 8. *Ziet Hem, Hij komt springende op de bergen, huppelende op de heuvelen*. Joh. 14: 23. Wij zullen tot hem komen, en zullen woning bij hem maken. God laat Zijn volk soms staan, alsof Hij 235
Zich met hen niet bemoeide, maar Hij heeft daarmee Zijn wijze bedoelingen. Een kind

moet niet aanstonds een jongeling, een jongeling moet niet aanstonds een man, een man moet niet aanstonds een vader willen wezen. Ik wil u zo schielijk niet groot hebben, zegt God. Daar komen winters van verlating, en die zijn ook even goed en nuttig als de zomers van vertroosting.
De Heere komt dan tot een ziel, eerst met overtuiging. Daarna met licht en troost*; en dan is er ook een komst op de wolken, en dat is deze, waarvan hier gesproken wordt.* De laatste wordt hier beoogd.
Soms wordt deze komst uitgedrukt in het verleden. De Heere is gekomen, Jud. vers 14. Dan eens in het toekomende: Hij zal komen, Matth. 25: 31. Hier wordt het uitgedrukt in het tegenwoordige: *ziet, Hij komt*. Dat geschiedt om de zekerheid er van uit te drukken. Wij lezen Openb. 10 : 6, dat er een engel stond tussen de hemel en de aarde, en hij stond daar te zweren, dat er ná deze tijd geen tijd meer wezen zal. Om te tonen, dat het waarachtig en zeker was. Zo wil het hier ook zeggen: U mag er staat op maken. Zijn toekomst is zo zeker alsof u ze reeds voor uw ogen zag.

II. ***Nu gaat Johannes ons tonen, waar Hij komen zal***; en dat is ons tweede stuk. *Hij zal op de wolken komen.* Wat geeft dat te kennen?
Ten eerste. *Zijn grote Majesteit*. De Koning Salomo had een elpenbenen troon, en trappen met leeuwen, om zijn grootheid aan het volk te tonen. Maar in het oordeel, - wat een vreselijke majesteit zal dát vertonen, dat de wolken zich zullen samenpakken, en tot een troon zullen verstrekken voor de Rechter.
Ten tweede. Het geeft te kennen de *plaats*, waar Hij komen zal. Het zal niet op de aarde zijn. Maar tussen hemel en aarde, in de ruime zaal, daar in de lucht. Opdat iedereen Hem te gemakkelijker zou zien.
Ten derde. Het geeft te kennen Zijn *Rechters-gestalte*. Als Hij rechterlijk in Egypte zou komen, het was snel als op een wolk.
Ten vierde. Een wolk is tot *verkwikking* van een amechtige. De Heere zou over alle woningen van de berg Sion, en over hun vergadering, scheppen een wolk des daags, tot verkwikking van Gods volk, Jes. 4: 4. Zij zouden dan hun hoofd heerlijk omhoog heffen, en zeggen: *daar is onze Verlosser!*
Ten vijfde. Een wolk is tot verschrikking van de goddelozen, als er een zware en donkere wolk is, zijn zij verschrikt. Vat gij het? Dán is het: Wat een wonder is er aan de hemel te zien! en elk loopt uit: Hier is ook een wonder: Alle oog zal Hem zien, óók die Hem doorstoken hebben.

III. ***Dat is ons derde stuk: Hij zal zichtbaar komen.***
Hoe nauw dienden wij op te letten, of wij Hem doorstoken hebben? Toen Hij verheerlijkt werd op Thabor, waren er maar drie, die het zagen. Stéfanus, toen hij gestenigd werd, zag Hem maar alléén. Paulus zag Hem maar alléén op de weg van Damascus. Gaat Hij naar de hemel varen, Zijn Apostelen alléén zien het voor hun ogen, en niemand anders. –
Maar als Hij op de wolken zal wederkomen, dán zal er geen mens in de gehele wereld zijn, die Hem niet zien zal. Groot en klein, rijk en arm, dienstbare en vrije, Leraar en gemeente, elkeen zal met het oog naar boven zien. Geheel de wereld; elk geslacht. Geen geslacht noch taal, noch natie zal er zijn, waar het gerucht van des Heeren Jezus komst niet gehoord zal worden. Dat zien wij Openb. 7: 9. Daar hebt u een grote schare, die niemand tellen kan, uit alle natiën en geslachten, en volken, en talen. Die vroom geweest zijn, zullen Hem zien, - die goddeloos geweest zijn, zullen ook niet blind zijn. Met deze onze ogen zullen wij Hem zien, maar het zal met een groot onderscheid zijn.

Ten eerste. De vromen zullen hun ogen naar boven slaan, en zeggen*: daar is mijn Zaligmaker, mijn Middelaar. Mijn liefste Heere Jezus, - zijt Gij daar!*
De anderen zullen zeggen: Wel, ik heb geen deel aan U. Gij zijt mijn Zaligmaker niet geweest.

Ten tweede. De vromen zullen Hem zien met liefde. Zij zullen mogen zeggen: *Heere, Gij weet alle dingen. Gij weet dat ik U liefheb*. Ik heb U liefgehad op aarde, en ik heb U nog véél liever, nu ik van mijn lichaam der zonde en des doods verlost ben!
Maar de zondaar zal moeten zeggen: ik heb U gehaat toen ik op aarde was, en ik haat U nú niet minder. Opwaarts ziende, zo laster ik U, en ik vloek, omdat Gij mij met een ijzeren scepter wilt te morsel slaan als een pottenbakkersvat.

Ten derde. De vromen zullen Hem zien met een verblijd en ruim hart, en met alle vrijmoedigheid. Zij heffen hun hoofden omhoog, omdat hun verlossing nabij is, en omdat de kroon der heerlijkheid nu op hun hoofd gezet zal worden.
De anderen zullen Hem zien met schrik en droefheid, uitroepende: *Bergen, valt op ons! Heuvelen, bedekt ons, voor het Aangezicht Desgenen, die op de troon zit.* Openb. 6: 16.

Ten vierde. De vromen zullen Hem eeuwig zien. Zien zij Hem nu eens, het is dikwijls zo kort. Zij zien Hem hier nog met zoveel donkerheid, zelfs aan het Avondmaal. Zij moeten er dadelijk weer af. Maar dán zullen zij Hem eeuwig zien. De Heere zal zeggen: haalt nu uw hart maar met Mij te aanschouwen op. Ik ben Jozef, zei Jozef tegen zijn broeders. Zo zal de Heere Jezus ook zeggen: *Ik ben Jezus, uw Middelaar*. Beziet Mij nu van nabij, laat nu uw oog niet terug zien. Wat ziet Gij zo naar boven? Het zal dan niet meer gezegd worden, maar het zal dan zijn: ziet nú uw Koning in Zijn schoonheid, ziet Hem nu met de kroon der heerlijkheid, waarmee Hij gekroond is. Ziet Hem nú blinken met meerder glans en heerlijkheid dan de zon, wanneer zij schijnt in haar kracht.
De anderen zullen Hem maar voor een korte tijd zien, en dan in eeuwigheid niet meer.
Niet alleen zullen alle ogen Hem zien, maar inzonderheid de ogen dergenen, die Hem doorstoken hebben.
Ziet dat op de daad van die soldaat, die Hem doorstoken heeft? Ja, ook die zal Hem zien, maar dat is het niet alleen. Maar het ziet ook:

Ten eerste. Op de Joden en de heidenen, die de Heere der heerlijkheid smaadheid aangedaan en Hem gekruist hebben.

Ten tweede. Het ziet op állen, die hun genoegen daar in getoond hebben: gij zijt verraders en moordenaars geworden van die Rechtvaardige, zei Stéfanus. Hand. 7: 52.

Ten derde. Wie doorsteken Hem thans nog? Allen, die de overblijfsels van Christus' lijden aan Zijn leden doen: *Voor zoveel gij dit één van deze minsten gedaan hebt, zo hebt u het Mij ook gedaan.* Matth. 25: 45. Die u verwerpt, verwerpt Mij. Saul, Saul, wat vervolgt gij mij?

Ten vierde. Die Hem doorstoken hebben, zijn zulken, die door alle eeuwen deden zoals de Joden, die dartel, overmoedig en wulps leven, die de Geest bedroeven en weerstaan, die de Zoon Gods vertreden en het bloed des Nieuwen Testaments onrein achten.

Ten vijfde. Alle ónbekeerde mensen, die niet gewild hebben, dat Jezus Koning over hen zou zijn. Die niet tot Hem wilden komen om het eeuwige leven te hebben, die hebben Hem doorstoken door hun ongeloof en ongehoorzaamheid aan het Evangelie.
Ach zondaar, kwam dát eens op uw hart te liggen, hoe kwaad en hoe bitter dat is, tegen het aanbod van genade te zondigen! Gij doet de Heere Jezus méér smart aan,

dan degenen, die Hem gekruisigd hebben!

IV. ***Welke uitwerking zal nu dat zien hebben van Hem, die zij doorstoken hebben?*** Alle geslachten der aarde zullen rouw bedrijven. - Wanneer bedrijft men rouw?

Ten eerste. Als men een geliefd pand verliest. Als die vrome koning Josia aan zijn volk was ontvallen, ieder die maar een klaaglied kon maken, deed het. 2 Kron. 10 : 35. 25: 25. Gelijk een vrouw, die haar geliefd pand, haar man verliest. Wat maakte die weduwe een rouw. 2 Kon. 4: 1. Uw knecht, mijn man, is gestorven, en gij weet dat uw knecht de Heere was vrezende. Ja, wat is er een rouw in het gezin, waar men een geliefd kind verliest, waaraan het hart hangt, een eniggeborene, een énig kind! Wat maakte David een gekerm, toen het kind ziek was, hij doornatte zijn bed met tranen. En Rachel beweende hare kinderen, omdat zij niet zijn, Matth. 2: 18.

Ten tweede. Men bedrijft rouw, als men van zijn zonden overtuigd is. Job zegt: Ik heb berouw in stof en as. Job 42: 6. Dan rouwklaagt men, gelijk men rouwklaagt over een ééngeborene. Zach. 12: 10.

Ten derde. Men bedrijft rouw, als de tijd van de bekering voorbij is, en als men in de hel ligt, gelijk de rijke man. Lukas 16. O, welk een rouw zal er zijn als de Heere Jezus komt!

- Ten eerste. Een wanhopige rouw, gelijk Judas, zodat men zichzelf wel zou verdoen, als men kon.
- Ten tweede. Het zal een eeuwige rouw zijn zonder enige verzachting of verpozing, nacht noch dag. Daar zal men zijn ogen niet kunnen bedwingen van tranen. NU hebt u wel tranen, maar gij wilt die niet storten, maar dán zult gij een vloed van tranen hebben. Het zal een eeuwig geween zijn. Gij bewaart nu uw tranen, totdat gij in de hel zijt, o schrik! Mocht u ze liever hier over uw zonden storten, dan zou u ze in de hel niet nodig hebben!
- Ten derde. Het zal een zware rouw zijn. Daar was een zware rouw als Jacob begraven werd. Gen. 50. Welk een zware rouw was het, als Korah, Dathan en Abiram in de hel verzonken, geheel Israël vlood van hun geschrei!
- Ten vierde. Het zal een pijnlijke rouw zijn. Zij zullen hun tongen niet sparen, maar zij zullen die tussen hun tanden klemmen en ze kauwen van pijn, uitroepende: Wie kan voor een eeuwige gloed bestaan! Wie kan wonen bij een verterend vuur!
- Ten laatste. Het zal een algemene rouw zijn, álle geslachten der aarde zullen zo rouw bedrijven, dat is te zeggen: de onbekeerden uit alle geslachten der aarde, niemand uitgezonderd: rijk en arm, jong en oud, dienstbare en vrije, koning en onderdaan, Leraars en gemeente, - elk zal als met een koude schrik bevangen, als zij het geluid der bazuin zullen horen, als zij daar zullen zien de Rechter, Wiens ogen zijn als vuurvlammen. Als zij zullen zien die duizendmaal duizend, en tienduizendmaal tienduizend dienaren van de Rechter, die elk als een vlammend vuur zijn, en als zij zullen zien die ontzaglijke troon van vuurvonken, en wiens raderen zijn een brandend vuur!
- Ach, welk een verschrikkelijk zien zal dát zijn! elk zal misbaar maken en huilen, als de draken en de jonge struisen! Zij zullen staan als Belsazar, toen hij die hand aan de wand zag. De één zal het zoeken te ontvluchten, de ánder zal zich zoeken te versteken in de spelonken en holen der aarde. De vrouw zal de man vasthouden, en de kinderen hun ouders; en ieder zal als verstijfd staan, en uitroepen: Wee, wee! want de grote dag van Gods toom is gekomen! en wie kan bestaan!

Maar, - hoe zal het nu met de vromen gaan? Die zullen zeggen: *ja, amen!* - Wat wil dat zeggen?
Ten eerste. Wij geloven het, wij zijn er van verzekerd. Wij kunnen met Job zeggen: W*ant ik weet, mijn Verlosser leeft; en Hij zal de laatste over het stof opstaan. En als zij na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen, Dewelke ik vóór mij aanschouwen zal, en mijn ogen zien zullen, en niet een vreemde.* Job 19: 25-27.
Ten tweede. Wij stemmen het toe, wij achten het rechtmatig, o Heere, dat Gij ten oordeel komt. *Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen?*
Ten derde. Wij hebben er zo naar verlangd, wij zeggen: *Amen, ja kom Heere Jezus, kom haastelijk! Onze ziel dorst naar U, ons vlees verlangt naar U. Ach, stel Uw komst toch niet langer uit. Onze nieren verlangen zeer in onze schoot!*
Daar hebt u onze verklaring over dit zevende vers, der vromen troost èn der onvromen schrik.

Nu nog een stichtelijk slot.
Zal dat wel wáár zijn, dat de Heere Jezus zo op de wolken zal komen? Ja, dat zal zo zeker zijn, als het zeker is, dat gij ten Avondmaal geweest zijt. Elk Avondmaal is er een bewijs van. De duivelen weten dit ook, en zij sidderen. Uw consciëntie weet het, de goede engelen weten het, de gehele Bijbel is er vol van! En bovenal wat is Hij al gekomen met algemene en bijzondere oordelen, die alle als overluid roepen, dat God óók een dag gesteld heeft, op welke Hij de gehele aardbodem rechtvaardiglijk zal oordelen.

Geliefden, hoe staan ik en gij er bij? Is de komst van de Heere Jezus op de wolken tot ónze vertroosting of tot ónze verschrikking? Behoren wij onder degenen, die Hem nóg doorsteken? Of behoort gij onder degenen, die Hem kussen en Zijn verschijning liefhebben?
Ach, zondaar! wat moest het uw hart doorpriemen, dat gij de Heere Jezus nog dagelijks zoveel arbeid maakt met uw zonden, en Hem zo vermoeit met uw ongerechtigheden! Gij handelt erger met de Heere Jezus dan de Joden en de heidenen, die Hem kruisigden, - zij deden het uit onwetendheid, maar gij doet het nádat gij verlicht zijt, en nádat gij zovele voorrechten van Hem ontvangen hebt?
De Heere is tot ons gekomen met vele zegeningen, met de kandelaar van Zijn Woord, met de ontdekkende bediening. Hij komt met de wagen van Zijn Woord. Hij is tot mij en tot u gekomen met vele zegeningen. Wat al zegeningen geniet gij! Kunt u ze wel tellen? Zelfs als de Heere tot mij en u gekomen is met tegenheden en slagen, - welk een zegen was er in dat alles, het was om u tot bekering te brengen.
Zondaar! de Heere is tot u gekomen met vele overtuigingen. Ik geloof dat gij menigmaal in de kerk wel zoveel hebt als gij houden kunt. Welke nepen hebt u al gehad in uw consciëntie, zodat gij zoveel had als gij houden kon. Wat deed gij een moeite, om het te verbergen en op te kroppen. U wilde daarvoor niet te boek staan. Het vuur werd wel zó na aan uw haard gelegd, dat gij zei: ik moet ánders leven, ik moet bekeerd worden of ik moet verloren gaan. U zou wel aan de vromen willen gaan vragen, hoe dat werk wel toegaat. U zou misschien wel eens willen gaan luisteren naar de gebeden en werkzaamheden der vromen. Is Hij niet wel eens tot u gekomen met ziekte en met de bedreiging des doods, zodat gij vreesde te zullen sterven? Hoe dikwijls is Hij tot u gekomen met waarschuwingen door het plotseling sterven van uw vrienden of bekenden, die voor uw ogen werden weggerukt? Hoe velen van zulke plotselinge

sterfgevallen hebt u in het verleden jaar beleefd! Ach mens! als het komen van de Heere Jezus in genade een einde heeft, dán zult gij tot Hem móéten komen: Het is toch de mens gezet, éénmaal te sterven. Hij zal dan tot u komen als een Rechter, om u rekenschap af te eisen, welk gebruik gij van Zijn komst tot u in genade gemaakt hebt. U zult dan rekenschap moeten geven, waarom gij niet tot Hem wilde komen toen Hij u riep. Waarom ge uw hart niet voor Hem open deed, toen Hij zei: Zie, Ik sta aan de deur, en Ik klop? Ach mens! Hoe durft gij het wagen, om de komst van die Rechter af te wachten, - o vlucht toch, eer het te laat is, naar Hem toe, en zeg: *Heere, zie hier ben ik. Ik kom tot U, wees Gij mijn God en mijn Zaligmaker.*

U zult zeggen: Waarom komt de Heere niet aanstonds ten gerichte, waarom vertoeft Hij zo lang? - Om vier redenen.

Ten eerste. Daar liggen nog profetieën, die nog vervuld moeten worden, waaraan geen feil mag zijn.

Ten tweede. Om der uitverkorenen wil. Weet gij wel, dat de laatste uitverkorene eerst binnen moet zijn? God is lankmoedig over állen: Hij wil niet, dat er één van de uitverkorenen verloren gaat, maar dat ze allen tot bekering komen. Omdat gij binnen zijt, meent gij daarom, dat allen binnen zijn? O, daar zijn nog zovele dwalende schapen, die nog bekeerd moeten worden.

Ten derde. Om al die vromen, welke nog groeien moeten in de genade. Als de laatste zijn bepaalde groei heeft verkregen dan zal de Heere spoedig komen.

Ten vierde. Opdat de goddelozen de Heere niet beschuldigen zouden, dat Hij hun geen tijd gegeven heeft om zich te bekeren. De eerste wereld gaf Hij honderd-en-twintig jaren tijd. De Kanaänieten gaf Hij vierhonderd jaren om zich te beproeven. Verstaat gij het? Als de Heere zo spoedig ten oordeel kwam, zou de gehele wereld zeggen: U hebt ons overvallen, en ons geen tijd van bekering gegeven.

Geliefden, ik en gij moeten daar komen. Misschien zullen wij wel naast elkaar staan. Ons stof zal misschien uit één graf komen: in één kerk en in hetzelfde graf worden er velen begraven. Wij zullen dan komen met ons allen. Onze ogen zullen Hem zien. Hoe komt het u voor? Hoe zal het u en mij daar gaan? Het zal daar ánders gaan dan hier aan het Avondmaal. Waar zullen wij gesteld worden? Waar zullen wij geschikt worden? Ik weet dat niet, zult gij zeggen. Gij moest het toch wel weten. Wil ik het u eens zeggen, wie aan de linkerhand zullen geplaatst worden?

Ten eerste. De zodanigen, die zeggen: ik denk daaraan van mijn leven niet. Ik laat dat op God afgaan, waar Hij mij zetten zal. - Staan uw zaken zo goed, dat gij daaraan niet denkt? Is uw zaligheid u zo klaar en vast? God vergeve het u, dat gij er niet ernstiger aan gedenkt. Maar ik zeg u uit Gods Naam: *U zult aan de linkerhand gezet worden, zo ge u niet bekeert.*

Ten tweede. Zulken, die zeggen: ik denk aan geen ziek- noch sterfbed, noch aan een dag des oordeels. Zou ik zo leven als de vromen? Nee, ik wil mijn zondig leven aanhouden. - U zult zeker aan de linkerhand staan. Wilt gij niet als een vrome leven, U zult dan als een goddeloze sterven én geoordeeld worden.

Ten derde. Die zullen aan de linkerhand gezet worden, die zeggen: Wat een zwaar hoofd gij mij ook zoekt te maken, ik zal rustig mijn gang gaan. Ik heb geen nood; en wie weet of de Heere ooit wel eens komen zal. Al zoekt gij nóg zulk een kracht op mijn gemoed te doen, ik zal het zoeken weg te denken. Geheel de Bijbel zoek ik uit mijn gedachten te zetten en mijn consciëntie zoek ik de mond te snoeren.
Ach, vrienden! wij zouden verwonderd moeten zijn, dat er zulke mensen gevonden

worden, ja, dat er zelfs spotters met die dag zijn, indien de Bijbel het ons niet zei, dat er zulken zouden komen.

Ten vierde. Die zullen aan de linkerhand gezet worden, die de Heere doorstoken hebben. Wij roepen u gedurig uit Gods Naam toe: ach, zondigt toch niet tegen de Heere, verbittert Hem niet langer, doet Hem toch niet nog méér smart aan met uw zonden! Maar Ach, wat helpt het! Het is alsof gij u niet verzadigen kunt vóór gij de Heere doorstoken hebt. Zult gij nu op deze eerste zondag in het jaar aan het Avondmaal gaan, waar gij die lieve Zaligmaker zo doorstoken hebt, daar gij Hem gedurig zoveel smart aandoet, - hoe kunt gij het goedmaken? Zult gij dit de Heere vergelden? Is dat uw dankbaarheid voor Zijn grote liefde, dat Hij Zich zo smartelijk heeft laten doorsteken om onze zonden?

Ten vijfde. Die zullen aan de linkerhand gezet worden, die nooit door Gods Geest overtuigd zijn, de Zoon Gods doorstoken te hebben. Die dat nooit geloofd, noch betreurd hebben, die nooit een rouwdrager noch een rouwklager over hun zonden geweest zijn.

Ten laatste. Die zullen aan Zijn linkerhand staan, die dat alles zo vlot kunnen toestemmen, en zich daarom inbeelden, dat zij het in het oordeel wel goed zullen hebben, dat zij onder de schapen staan, en vrijgesproken zullen worden. Die zo leven van hun inbeeldingen. Ik ben de slechtste niet, zeggen ze, ik ben burgerlijk en godsdienstig. Maar zo was die jongeling ook. Matth. 19: 20. Ik houd veel van goede, stichtelijke preken en van Godzalige lieden, zeggen ze. Maar daar hield Herodes ook veel van, en hij bleef evenwel goddeloos.

O, mens! bedrieg uzelf niet! Al komt gij nóg zo ver, als gij niet tot de Heere Jezus komt met een waarachtig geloof, als gij niet met Hem verenigd, en een van Zijn schapen wordt, - U zult aan de linkerhand geplaatst worden! Schrik! zondaar! de Heere zal komen, en gij zult Hem zien! U zult niet blind zijn, uw ogen zullen u tot smart zijn. Dán zult gij schreien en rouwklagen, als het te laat is. U zult dan rekenschap moeten geven, regenten, of gij rechte vaders van het vaderland geweest zijt, waar gij recht gedaan hebt, waar gij het kwaad geweerd hebt, waar gij voorgangers in het goede geweest zijt.

Leraars der gemeente, u zult rekenschap moeten geven, of gij wel door de rechte deur zijt ingekomen, of ge uw hart wel op de kudde gezet hebt, of gij wel getrouw geweest zijt, of gij wel gewaakt hebt voor de zielen. Zijt gij wel voorbeelden der kudde geweest? Zal de Heere zeggen.

Huisvaders en moeders, u zult rekenschap moeten geven, hoe gij u gedragen hebt. De Heere zal zeggen: Waar zijt gij Mij getrouw geweest? Waar lag u met uw arme kindertjes op uw knieën? Waar hebt u die aan Mij opgedragen? Waar hebt u die opgevoed in de leer en de vermaning des Heeren?

Wij állen zullen daar moeten verschijnen, om rekenschap te geven, hoe wij ons gedragen hebben omtrent God, omtrent onze naasten en omtrent onszelf. De Heere zal u vragen: hoe ging gij aan het Avondmaal? Hoe hebt u Mijn Woord gehoord of gelezen? Wat vrucht heeft het gedaan? Hoe dikwijls hebt u de Geest wel bedroefd, en geslapen als gij waken moest? Hoe slordig waart gij in uw bidden? Hoe was uw verkeer onder de mensen? Hoe was u in uw beroep? Welk nut hebt u gedaan met uw talenten?

Ach mens! schrik! - hoe zult gij dan moeten verstommen, en niets tot uw verschoning kunnen inbrengen! O, mocht gij al deze dingen uzelf nu reeds afvragen! mocht ge uw schulden voor de Rechter belijden, en de Heere nu nog om genade smeken! O, mocht gij nu nog tot de Heere Jezus vliegen als een wolk, en als een duif tot de vensters. Hij zou u toeroepen: vrees niet, uw zonden zijn u vergeven!

Wie zal in het oordeel aan de rechterhand staan?
Ten eerste. Die al dikwijls met hun ganse hart geloofd en erkend hebben, dat de Heere een rechtvaardig Rechter is. O, wat roepen zij gedurig uit: *De Heere is rechtvaardig! Heere, zegt zo een, in al het bittere dat mij ontmoet, zijt Gij rechtvaardig*. Het zoete, zegt hij, ben ik niet waardig, èn in het bittere èn in het zoete heb ik mij zo gedragen, dat ik mijzelf moet veroordelen: Ik ben niet waardig aan Uw rechterhand gesteld te worden. Zulk een kan zo van harte zingen:

Ik zeg en meen het: Gij deedt wél,
Dat Gij mij wierpt tot in de hel.
Het is wel hard, maar toch rechtvaardig,
Ik ben de schend', Gij d' ere waardig.
Zijt Gij met mijn verdoem' gediend, -
Zoek Uwe eer, ik heb 't verdiend.

Ten tweede. Het zijn zulke rouwklagers. Zij bedrijven zulk een boete voor God, zij liggen soms in hun bed te schreien. Zij gaan langs de straat, al zuchtend, dat zij zo zondig zijn. O, wat heb ik al een onrecht gedaan! zeggen ze, wat heb ik zottelijk gehandeld! Dan zeggen die rouwklagers: *Heere! Ik heb U doorstoken met mijn zonden, het doet mij zeer aan mijn hart. Wat zal ik U doen? O Mensenhoeder!*

Ten derde. Zulk een zegt: Heere, het is mij soms zo onzeker of ik wel Uw schaapje ben, of ik wel aan uw rechterhand zal staan! Ik heb mij zo misdragen, dat ik voor Uw voeten moet neervallen, dat ik U, mijn Rechter, om genade moet bidden, en dat ik zeggen moet: Treed toch niet in het gericht met Uw knecht!

Ten vierde. Die zal aan de rechterhand staan, die zo zegt: het is mij schrikkelijk, te moeten horen: gaat weg van Mij! Ik wil liever door het geloof de toevlucht tot U nemen. Ik houd er zoveel van, als een wormpje aan Uw voeten te kruipen, en als een hondeke de kruimpjes Uwer genade te mogen smaken.

Ten vijfde. Die de verschijning van de Heere Jezus zo liefhebben. Zij zeggen: *Heere Jezus, ik zie uit naar Uw komst. Ik verlang er naar. Ik zou nog wel willen blijven, als ik meer nut kon doen, als ik heiliger voor U kon leven. Maar anders verlang ik, dat Gij maar komen mocht. Mijn ziel roept uit: Amen, ja kom, Heere Jezus!* En mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot. Ik wenste wel, dat ik de wolk al zag, en dat ik de Heere al tegemoet gevoerd werd in de lucht. Ik wenste, dat ik al hoorde zeggen: *Ziet, Hij komt met de wolken*. En als de wolk ergens buiten de stad te zien was, ik zou de Heere tegemoet lopen, ik zou de stad uitlopen, en vragen: is mijn Jezus daar, is mijn Verlosser daar? Ik zou naar dat plaatsje lopen, waar ik de Heere zag. Ach Heere! Ik zou dan vernemen of Gij zou zeggen: *gij zijt Mijn schaap. Gezegende van Mijn Vader, beërf nu het koninkrijk*. - Ik zou zeggen:
liefste Heere Jezus, al durf ik het niet zeggen, dat ik U veel liefgehad heb, - heb ik evenwel mijn hart niet aan U gegeven, heb ik U soms niet wel eens gespijsd in Uw leden, heb ik voor Uw Naam, en voor Uw zaak, en voor Uw volk niet wel eens wat over gehad? Zijt Gij niet mijn Koning, ben ik niet Uw knecht of dienstmaagd?

Geliefden, wat zegt u? Kent u deze dingen?
U zegt soms: als de dood komt, wie zal mij afleggen? En gij legt zo alles gereed, wat daartoe nodig is, - doet gij ook zo voor uw ziel? Zoekt gij intijds uw bewijsjes klaar te

hebben?
Kunt u zeggen: toen ben ik veranderd, toen kreeg ik het geloof. Toen kreeg ik deel aan de Heere Jezus. Toen heb ik liefde tot God gekregen. Toen kreeg ik de Geest in mijn hart, zonder Welke ik niet meer leven kan, - als ik die Geest niet werkzaam in mij voel, dan loop ik om en om?
Kunt u zeggen: Heere, als Uw aangezicht niet is als gisteren en eergisteren, dan kan ik niet leven. Dan gedenk ik aan de dagen van ouds, dan moet ik leven op de vorige ondervindingen van Uw liefde, op die tros druiven uit Kanaän! Heere, hoe wonderlijk hebt u mij al geleid! –
Kunt u zeggen: ik houd mijn kaars brandende. Ik zou niet graag de Koning met vrees en beving zien komen. Ik zoek zo te leven, dat ik Hem zeker zal mogen zien met verkwikking, en dat Hij eens tot mij zeggen moge: *Mijn vriendin, Mijn schone, Mijn duif, Mijn volmaakte, kom bij Mij, - over weinig zijt gij getrouw geweest, over veel zal Ik u zetten, ga in, in de vreugde uws Heeren.*

Geliefde toehoorders, hebt u dáár geen zin in? Zou u niet ook één van Gods kinderen willen zijn, die dát voorrecht genieten zullen? Zou u de Heere Jezus wel tot uw deel willen verkiezen? Ach, waart gij zo gelukkig!
Dat is mijn nieuwjaarswens aan u.

- Ik wens, zo gij in dit jaar sterft, dat de Heere u zal vrijspreken; en als gij vóór Hem staat, dat Hij dan zal zeggen: komt binnen! En dat u tot uw verkwikking zult mogen ondervinden, hetgeen wij gepredikt hebben, en gij gehoord hebt.
- Ik wens, dat wij ééns met elkaar zullen mogen zeggen: daar is Hij nu, Hij, onze Zaligmaker; en dat, als Hij al Zijn en onze vijanden onder Zijn voeten gelegd zal hebben, Hij dán ons, en al Zijn en onze vrienden, met Hem in de wolk zal opnemen naar de hemel, gerechtvaardigd en vrijgesproken; en Hij ons dan eeuwig zal verheerlijken.
- Ik wens, dat gij dán zult mogen zeggen: hetgeen ik gehoopt en hetgeen ik verwacht heb, dat geniet ik nu.
- Ik wens, dat u mag zeggen: Heere, Gij hebt mij overreed, en ik ben overreed geworden. Gij zijt mij te sterk geweest, en Gij hebt mij overmocht.
- Ik wens, dat u aan het Avondmaal bij de Heere mag aangenaam zijn. Dat u zult mogen zeggen: ik ben tot de Heere genaderd, en Hij is tot mij gekomen. Hij is mijn Liefste boven állen, die in de wereld zijn! En als er geen tijd meer wezen zal, dat gij dan ook geen tijd meer nodig zult hebben. Dat ge uw tijd dan niet zult moeten beklagen, dat u dan niet zult behoeven te treuren, dat ge uw kostbare tijd niet beter hebt doorgebracht. De Heere geve u lust om de tijd uit te kopen.
- Ik wens u Gods zegen en genade toe. De Heere zegene Zijn Woord aan ons en aan ulieden, - tot Zijn eer, om Zijn Zoons wil.
  AMEN.

ACHTTIENDE PREDICATIE, OVER JOB 36: 23.

GEHOUDEN NA EEN ZWARE ZIEKTE VAN DE SCHRIJVER, EN HET VERLIJDEN VAN ZIJN NEEF, Ds. MARINUS SMYTEGELT, PREDIKANT TE BORSSELEN.

Wie heeft Hem gesteld over Zijn weg?

Wij lezen Hand. 15: 18, dat de eerste Christen-synode, die te Jeruzalem vergaderd was, zei: *Gode zijn al Zijn werken van eeuwigheid bekend.*
Wij dienen alzo naar hun gevoelen, een God, die alwetend is, tegen Wie Petrus, die een lid van die synode was, had gezegd: *Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb*. Joh. 21: 17, Van Wie Paulus, die door die synode tot de heidenen gezonden werd, schreef: *Daar is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alle dingen zijn naakt en geopend voor de ogen Desgenen, met Welken wij te doen hebben.* Hebr. 4: 13. God weet álles, de mogelijke en de onmogelijke dingen. De Zaligmaker merkte dat zo aan: *Is het mogelijk, Vader, zei Hij, laat dan deze drinkbeker voorbijgaan. Maar indien niet, Ik zal hem drinken.* Matth. 26: 39.
De alwetende God heeft vastgesteld al de zaken, die gebeuren zullen. Daarover heeft Hij reeds een raadslag genomen, toen er nog geen mens was. Als des konings Nebukadnezars hart in een beestenhart veranderde, was dat óók naar het besluit van God. Dan. 4: 17. Zo gebeuren er geen zaken, zei Paulus, dan volgens het besluit Gods, Eféze 1: 11. Zo valt er zelfs geen musje op aarde, noch een haar van ons hoofd, zonder de wil van de hemelse Vader, zei de Zaligmaker, Matth. 10 : 29, 30.
Die God, die alwetend is, als er nog geen zaken in de wereld waren, en Hij de zaken vaststelde, die in de wereld geschieden zouden, hield geen raad met mensen, gelijk de groten dezer wereld doen, die niet alwetend zijn. Die roepen een college bijeen, en vragen aan elkander: hoe zullen wij dit en dat beleggen en organiseren? Zo deed God niet. Hij had niemands raad nodig. Rom. 11: 34, 35. *Want wie heeft de zin des Heeren gekend, of wie is Zijn raadsman geweest, of wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem wedervergolden worden*?
Die alwetende God, die alle dingen bepaald heeft, welke in de tijd geschieden zouden, heeft daarbij bepaald de tijden en stonden, waarop zij geschieden zouden. De mensen spreken soms van tijdvakken, maar God spreekt van gehele eeuwen. Hij is een Koning der eeuwen. 1 Tim. 1: 17. *De gangen der eeuwen zijn Zijne*. Hab. 3: 6. Hij weet, wat van de beginne af zo zijn loop zal hebben tot het einde der eeuwen toe. Die gangen ziet men dan in zijn heiligdom. Die grote God heeft de tijden en de stonden en gelegenheden in Zijn eigen macht gesteld: Hij bepaalt alles. Onze tijden zijn in Zijn hand Dan laat die God Zijn besluit, dat Hij in Zijn raad bepaald heeft, soms wel een honderd jaar of twee- of driehonderd jaar lang zwanger gaan, eer Hij het uitvoert: zodat Zijn besluit begint te roepen: ik ben zwanger, en heb barenswee. *Maar ter bestemder tijd zal God het snellijk doen voortkomen,* Jes. 60 : 22.
Als het besluit zwanger is, dan schreeuwen al de beloften, en al de bedreigingen: ik heb barensnood! En de Heere vraagt niet aan het schepsel: zal Ik er nog mee voortgaan? Is het naar uw zin? Zal het tot uw verblijding of uw bedroeving zijn? Dan zegt God: ziet toe, dat ge u wél gedraagt. Ik wil niet, dat u Mij tegenspreekt. Ik versta niet dat u verdrietig zijt, of onrustig. Ik versta niet dat u tegen Mij opstaat, daar ben Ik

u veel te hoog toe. Gij zijt maar een gering en zondig schepseltje. Gij moet zwijgen. Ach, of ze wijs waren: zij zouden dit vernemen, zij zouden op hun einde merken, Deut. 32: 29. Ik kan het niet verdragen, zegt God dat het schepsel tegen Mij opstaat.

Geliefden, de tekst, die wij u voorgelezen hebben, geeft ons aanleiding tot al zulke zaken. God heeft ons believen te bezoeken met bedroevende ontmoetingen, met een zware ziekte. Op ons ziekbed lazen wij dit hoofdstuk, en God leidde onze gedachten, om Hem ere te geven. En zo drukte God ons dit vers op het hart, en Hij bepaalde ons daarbij, zodat wij het moesten beloven: als wij ooit of ooit weer tot de gemeente spraken, dat we dan over dit vers zouden spreken, en zodoende God heerlijkheid zoeken te geven.
Geliefden, of het ons vandaag al voorspoedig gaat, morgen kan het Mara zijn, gelijk gij bij de godvruchtige Job kunt zien. Elihu, die de spreker is van onze tekstwoorden, leefde toen er nog geen geschreven Woord was. Hij leefde nabij God in de hoogte. Ik heb ulieder gesprek gehoord, zei hij tegen de drie vrienden van Job: Wat hebt u zoveel te praten tegen Job? Ik wenste dat u mijn gestalte had. Welke gestalte? Ik zie de hoogheid Gods aan! Hoe groot is Hij, en wij begrijpen het niet. Wij kunnen Hem niet begrijpen, noch in Zijn Wezen, noch in zijn Aanzijn. Dat u klachten had, als God door iemand aangesteld was om de wereld te regeren, en Hij regeerde niet wél, dat was redelijk. Maar dat heeft bij God niet plaats. Hij is door niemand aangesteld om te regeren en zo past het u dan, te zwijgen en te bukken voor die hoge God.
Wij zullen u niet langer hiermee ophouden, maar wezenlijke zaken in uw hart trachten neer te leggen.
Wij hebben te bezien:

(1) De weg van God.
(2) Dat er niemand in hemel noch op de aarde is, die God over die weg gezet heeft, die tegen Hem gezegd heeft: ik zal U in deze regering stellen, en Gij zult zo en zo regeren.
(3) Wat vloeit daaruit voort, als God een weg heeft, waarover niemand Hem gezet heeft? Laat God doen wat Hem behaagt; vertrouw Hem álles toe. Laat Hij u naar Zijn raad geleiden, en laat Hem doen met u wat Hem belieft. Dat zijn onze drie zaken.

I. De weg, die God inslaat in het regeren.
II. Daar is niemand, die God daarover gesteld heeft.
III. Is God alléén vrijmachtig, legt gij dan de hand op de mond, dat betaamt u.

I. Wat het eerste aangaat: God heeft een weg. Dat leest men dikwijls in de Bijbel, dat aan God een weg wordt toegeschreven. God heeft vele wegen. Daar is een weg, die God de mensen voorschrijft, en een weg die Hij Zichzelf voorschrijft.

1. God heeft een weg, die Hij de mens voorschrijft. Ik wil het niet dragen, zegt God, dat u afgaat van de weg, die Ik u voorschrijf. Het is de mens geboden om te geloven en godvruchtig te zijn. Te treden. op de weg des vredes en des verstands. Dat is de koninklijke weg der wijsheid, de gebaande weg. Duizenderlei namen heeft die weg. De dwaas, die daarop wandelt, zal niet dwalen. Het is een weg van geloof en bekering: Die er op wandelen, hebben de belofte van genade en heerlijkheid. Wat eist de Heere ánders, dan: Wandel voor Mijn aangezicht. Gen. 17: 1. Als de Geest zegt: dit is de weg, wandelt op dezelve, - dan zijn wij verplicht en gehouden daarop te wandelen.

2. Dan heeft God een weg voor Zichzelf, die Hij met de schepselen inslaat voor tijd en eeuwigheid. Die weg zal Ik bewandelen, zegt God, en Ik zal er Mijzelf naar richten. En dat is:

(1) Een weg van Gods Voorzienigheid over al Zijn schepselen.

(2) Een weg, die God houdt omtrent de geestelijke en eeuwige staat der mensen.

(3) Een weg omtrent Zijn kinderen wegens hun ontmoetingen naar ziel en lichaam.

(4) Dan is er nog een weg van Zijn oordelen.

Ten eerste. God heeft een weg van Zijn algemene Voorzienigheid. Hij doet aan állen goed: elk mens zal moeten dragen, wat over hem bescheiden is. Hij verdeelt de landen onder de volken: en Hij zegt: gijlieden zult in Afrika, en gijlieden in Azië, en gijlieden in andere plaatsen wonen.

Ten tweede. Dan heeft God een weg omtrent de inwendige en eeuwige toestand der mensen, Rom. 11: 33. *De Heere kent degenen die de Zijne zijn*, 2 Tim. 2: 19. Van eeuwigheid heeft Hij het geweten, wier namen in het boek des levens en in de hemelen geschreven zijn: Wie er ooit genade zullen krijgen. Op welke tijd, op welke wijze en door welk middel. - Of het door Petrus of door Paulus, of door een ander zal zijn.

Ten derde. Dan heeft God een weg van de ontmoetingen Zijner kinderen, naar het lichaam en naar de ziel. Wat voorsmaken van de hemel of van de hel zij zullen hebben. Welke kussen, omhelzingen en zegeningen, óf welke slagen zij zullen hebben. Welke verblijdende, én welke bedroevende dagen zij zullen ervaren. Dat alles is in de raad van God bepaald.

Ten vierde. Zo heeft God ook een weg van Zijn gerichten, Jes. 26: 8, waarin de goddelozen Hem verachten, en de vromen zich verheugen. Waarover de vromen Gode lof en ere geven, en de goddelozen Hem lasteren. Waarin de rechtvaardigen wandelen, en waarin de overtreders vallen, Hos. 14: 10. De goddelozen willen onder die weg niet buigen. Farao, zei God, verheft gij uzelf nog? U zult evenwel moeten bukken: Want daarom heb Ik u verwekt, opdat Ik Mijn kracht aan u zou betonen. Exod. 9: 16, 17. Hij moest in de zee, al lasterde hij God, - Ik zal u zetten tot een vloek, en tot een oordeel, zegt God.

Zulk een weg van gerichte hield God ook met Zijn knecht Job. Wat ontmoette hem? O, zegt hij, God slaat zulk een wonderlijke weg met mij in. Hij schrijft tegen mij zulke bittere dingen. Zulk een weg erkende Elihu ook; hij zag het, dat God zulk een weg met Job insloeg.

U zult zeggen: Waarom worden de handelingen Gods *een weg* genoemd? Hierom:

- Ten eerste. Een mens verkiest zich doorgaans een weg. En God heeft deze weg uitgedacht: *Ik weet, o HEERE, dat bij de mens zijn weg niet is: het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richte*, Jer. 10 : 23. Al was het een koning: Sanherib wist zijn weg niet, Jes. 10 : 6, 7. Zo is het met God niet. Komt het aan op de kracht, - Hij is de sterkste.
- Ten tweede. Een weg is bepaald. De weg van Gods Voorzienigheid, hoe Hij de mens leiden zal, is in Zijn raad ook bepaald. Wie genade zal krijgen, en wie niet, het is alles bepaald. Hoe lang God toornen zal, het is al bepaald. Al die dingen zijn in Gods boek geschreven, Ps. 139: 16. *Mijn raad zal bestaan, zegt God, en Ik zal al Mijn welbehagen doen.* Jes. 46: 10.
- Ten derde. Een weg is doorgaans gebaand. Gods weg is altijd bereid: W*at Hij*

eens besluit te Zijner eer, zal zonder verhindering voortgaan. Nebukadnezar zei: Wie kan Uw hand afslaan, of tot U zeggen: Wat doet Gij? Dan. 4: 35. Hij doet met het heir des hemels en met de inwoners der aarde al wat Hem behaagt. En Hij laat het elk aanzien.

- Ten vierde. Een weg heeft een einddoel. Dat men een weg bewandelt, doet men met een oogmerk en tot een zeker doel. God heeft óók een doel met deze weg. Ik wil Mijn Naam verheerlijken, zegt de Heere: Ik zal Mijn onbepaalde vrijmacht, Mijn wijsheid en heiligheid tonen, en dat al Mijn doen majesteit en heerlijkheid is. Alles wat God doet is tot prijs van Zijn heerlijke genade en van Zijn onkreukbare rechtvaardigheid. *Uit Hem, en door Hem, en tot Hem zijn álle dingen, - Hem zij de heerlijkheid*. Rom. 11: 36. Eféze 1: 5, 6.
- Ten vijfde. Een weg is dikwijls bij de mens zo verborgen en duister. Zo is Gods weg dikwijls ook: Zijn weg is soms in de zee, en Zijn pad in de grote wateren, en Zijn voetstappen worden niet gekend, Ps. 77: 20. Ik zag de weg van een arend in de lucht, zei Salomo. Het was mij zo wonderlijk. Ik zag de weg van een schip in het hart van de zee. Ik zag de weg van een gladde slang op de spits van een steenrots; ik kon er niet bij. Kon Salomo dit zeggen? Kan Paulus het dan niet zeggen, die nog wijzer was: *O, diepte des rijkdoms, beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe ondoorzoekelijk zijn Zijne oordelen, en onnaspeurlijk Zijn wegen!* Rom. 11: 33.
  Daar hebt u de weg, die God houdt, en waarom hij een weg genoemd wordt.
  Daar hebt u nu ons eerste stuk, dat God regeert over alle schepselen, voor tijd en eeuwigheid.

II. Kon nu deze man Job wel klagen? Bij wie zou hij gaan? ***Is er iemand hoger dan God?***

Dan hebt u billijk geklaagd. Ga dan naar die ándere over God klagen. Maar is er geen hoger, billijk moet u dan zwijgen.

Dat is ons tweede stuk: W*ie heeft God over zijn weg gesteld*? Is er ergens een wijze Achitofel? Of zijn er enige wijze mannen, die God aan dat roer gesteld hebben, en die nu gezegd hebben: Gijzult Job zo niet bezoeken, noch zo slaan. U zult de wereld ánders en wijzer regeren, of het zal Uw dag óók eenmaal worden. Zo Gij niet afgezet zult worden, zo zal Job of enig andere schepsel, U voor de stoel van die andere, hogere, doen komen, en horen of Gij recht doen zult, en gelijk geven. Dat ligt in die vraag. Bij de wereld gaat het zó toe: daar is een grotere over de groten. Daar zijn keizers. Daar zijn stadhouders. Daar zijn mindere regenten. Men komt met hen in een verdrag, en zegt: ik stel u tot regent. Naar deze wetten zult u dat volk regeren. In de wereld vindt men, dat er onderschikkingen in de college's plaats hebben; en dan gaat het zo van de mindere tot de meerdere; en van de hoge tot nóg hoger. In alle college's kan men zeggen: daar is één hoger. Zo gaat het in de wereld, dat men zegt: naar al die wetten moet gij ons regeren. En doen ze het niet, dan gaan de onderdanen klagen en zeggen: U zult mij rechtdoen. Zo gaat het onder de mensen.

Deze man zegt: God heeft ook een regering. Door Zijn voorzienigheid regeert Hij al Zijn schepselen, en in het bijzonder de mensen, zowel in genade als in toorn, zo in zegeningen als in oordelen. De HEERE heeft Zijn troon in de hemelen gevestigd, en Zijn koninkrijk heerst over alles, Ps. 103:19. Maar is er ook iemand, aan wie God daarvan rekenschap moet geven? Is er iemand, die Gods raadsman is geweest? David en Absalom hadden een Achitofel tot raadsman. Maar is er wel iemand, met wie God raadpleegt? Dan moet u er het vierentwintigste vers bijleggen: W*ie is een Leraar als Hij?* - Job, met al uw Machten schijnt gij wijzer te zijn dan God. Zult gij Zijn meester

wezen? Meent ge, dat Hij u gelijk is? Wie is Zijn raadsman geweest? Wie heeft Hem het verstand gegeven? Wie heeft Hem de weg des veelvuldigen verstands bekend gemaakt? Wie onderwees Hem aangaande de paden des rechts? Jes. 40 : 13, 14. Gij moet er bij vergelijken het laatste deeltje van ons vers. Wie heeft gezegd: *Gij hebt onrecht gedaan?*

Nu kunt u begrijpen, wat Elihu zeggen wil met deze vraag. Hij wilde zeggen: Wel, Job, is er één hoger dan God, ga er dan naar toe, en klaag over God: breng uw twistzaak van Gods rechterstoel naar een hogere rechtbank. Bij de mensen kan dat geschieden. Daar zijn hoge en nóg hogere rechterstoelen. Als men bij de één geen recht kan krijgen, dan gaat men naar de ander toe. En al wordt men kwalijk behandeld door de allerhoogste op de aarde. Dan is er nog een Allerhoogste in de hemel; daar kan men dan nog over hem gaan klagen.

Dat wist Nebukadnezar wel, die zo groot was, dat Daniël van hem getuigde: Die hij wilde, doodde hij, en die hij wilde, behield hij in het leven; en die hij wilde, verhoogde hij, en die hij wilde, vernederde hij. Alle volkeren moesten voor hem beven en sidderen. - Die trotse vorst moest evenwel uitroepen: Dat God de allerhoogste Heerser is over de koninkrijken der mensen, en over dezelve stelt wie Hij wil, Dan. 5: 19, 21.

Dat kunt u ook zien Richt. 1: 7. Daar was die geweldenaar, Adoni-Bezek, die had zeventig koningen onder zijn tafel gehad, met afgehouwen duimen van hun handen en voeten, en zo moesten ze de kruimpjes oplezen, die van zijn tafel vielen. Als hem later hetzelfde gebeurde, zei hij: God is rechtvaardig, gelijk ik aan anderen gedaan heb, is mij ook geschied. U ziet dan, dat, al zijn de mensen op de aarde nóg zo groot, zij hebben nog een hoger boven hen. Die hen aangesteld heeft, en die hun rekenschap afeisen en hen straffen kan.

Maar wie heeft God over Zijn weg gesteld? Moet u niet zeggen: niemand? Ach Job, weet gij er wel één te noemen? Ik weet er ook geen: Hij is het, die daar zit boven de kloot der aarde, en haar inwoners zijn als sprinkhanen. Hij is het, die de vorsten teniet maakt, de richters der aarde maakt Hij als ijdelheid, Jes. 40. Is het dan niet billijk en redelijk, dat men voor God zwijgt?

1. God is de eeuwige God en Zijn weg is een eeuwige weg. Eer er een schepsel was, heeft God in de eeuwigheid vastgesteld, dat er schepselen in de tijd wezen zouden.
2. God is de enige God. Deut. 6: 4. *De HEERE onze God is een énig HEERE.* Jes. 45: 22. Ik ben God, en niemand meer. Hij kan zeggen: Ziet nu, dat Ik, Ik, die ben, en geen God met Mij. *Ik dood en maak levend. Ik versla en ik heel, en daar is niemand, die uit Mijn hand redt*. Deut. 32: 39.
3. God is een volmaakt God: al Zijn wegen zijn volmaakt, daarin valt niets te berispen. Deut. 32: 4. *Hij is de Rotssteen Wiens werk volkomen is.*
4. God is de Algenoegzame: Hij is aan niemand iets schuldig: Hij heeft van niemand iets te verwachten, noch voordeel noch schade. *Wie heeft Hem eerst gegeven, en het zal hem weder vergolden worden?* Rom. 11: 35.
5. God is een vrijmachtig God: Hij heeft al de schepselen voortgebracht. Hij is de Pottenbakker, en het schepsel is Zijn leem. Mag Hij nu met het zijn niet doen wat Hem behaagt? Of heeft de pottenbakker geen macht over het leem? Mag hij het niet buigen en kneden zoals hij het wil?
6. God is een rechtvaardig God: Wij zijn arme misdadigers, door onze erf- en dadelijke zonden. De gehele wereld is voor God verdoemelijk, Rom. 3: 19. *Is God dan wel te beschuldigen, als Hij toorn over ons brengt?* Wij zijn immers schuldige, verwerpelijke en verdoemelijke schepselen voor God.

Geliefden, dit alles ligt in die vraag opgesloten. Het is alsof Elihu zeggen wilde: o Job, hoe durft gij met God twisten? Wie heeft ooit Zijn wil doorstaan? Of het zou een monster moeten zijn! Zal een werk tegen zijn werkmeester zeggen: gij hebt geen handen? Zal een zoon tegen zijn vader zeggen: Waarom hebt u mij zó gegenereerd? Of zal de dochter tegen de moeder zeggen: Waarom hebt gij mij alzo gebaard? Zal het leem tegen de pottenbakker zeggen: Waarom maakt u zulk een vat van mij? Wat monster zou dát zijn? Zal dan een doodschuldige misdadiger tegen God zeggen: Waarom hebt Gij mij zo of zo gedaan? Zo klemt God het schepsel. - Wie heeft God over Zijn weg gesteld? Niemand. Hij heeft dus de algehele beschikking over ons.

III. ***Waar wil de man dit brengen?***
Zwijg Gode. U hebt niets te zeggen! Woel niet; buk u voor die hoge God. Buk en zwijg Gode. Daar moet het toch toe komen, dat wij zeggen:
1. Gij zijt de Regent van ons en van al Uw schepselen.
2. Dat wij zeggen, lieve Heere! Ik wil onder niemands regering liever staan dan onder de Uwe. Uw regering is zo'n volmaakte regering. Zij is zo betamelijk, zo rechtvaardig, zo goedertieren. Ik wenste niets of Gij waart mijn Regent.
3. Allerliefste God! Al weet ik Uw weg niet, die Gij met mij houden zult, - ik zal hem evenwel afwachten naar ziel en lichaam, in mijn huisgezin en geslacht, voor tijd en eeuwigheid! Ik ben tevreden, dat Gij over mij doet komen, alles wat Gij over mij bescheiden hebt. Leid mij slechts naar Uw raad.
4. Ik zal U zelfs bidden, dat ik het middel moge zijn om Uw weg uit te voeren.
5. Als ik Uw weg bezie, al denk ik, dat hij kwaad is, - ik zal hem evenwel prijzen, omdat het *Uw* weg is. Dat ik denk kwaad te zijn, is dikwijls zo goed!
6. Wel, mijn Heere! Mij geschiede naar Uw Woord. Doe met mij, met het mijn en al de mijnen, wat U belieft. Mijn allerliefste schepseltje zet ik onder U. Ik geef het in Uw handen, om ermee te doen zoals Gij het goed vindt.
7. Vlees en bloed, gij moet zwijgen! Ga achter mij, satan! Ik wil met geen vlees en bloed te rade gaan. Of mensen zeggen: het is zo hard voor vlees en bloed! - Nee, zal ik zeggen, ik wil u niet horen. God legt mij niet teveel op.

Daar liggen onze drie stukken: (1) God heeft een weg; (2) niemand heeft Hem tot regent aangesteld; (3)
Het past elk schepsel te zwijgen, en te zeggen: *doe met mij, wat U belieft.* Onze God is toch in de hemel, en Hij doet al wat Hem behaagt. Hij neemt. Hij geeft. Hij slaat. Hij kust. Hij wondt. Hij heelt. Hij leidt dan eens in het donker, dan eens in het licht. Hij doet al wat Hem behaagt. Het past ons te zeggen: Heere! leer mij Uw weg: verenig mijn hart tot de vreze van Uw Naam: Ps. 86: 11. Veel minder mij, vermeerder mij, verlaag mij, verhoog mij. Neem mijn liefste schepsel weg, of laat het blijven. Neem mijn gezondheid weg, of laat ze blijven, - ik zal zeggen: *Hij is de Heere, Hij doet wat Hem behaagt.*
Tot die laagte moeten wij komen, dat wij voor God bukken. Als ge uw kind het Onze Vader hoorde opzeggen, en gij hoorde het de derde bede overslaan, hoe wakker zou u zeggen: kind, dat mag u niet doen. *Het Uw wil geschiede,* moet je ook bidden! En zult gij het dan niet doen in uw gedrag? Ik hoop, dat God het in ons hart zal indrukken. –
Zijn wij wel in die gestalte van Elihu? Die man had geen geschreven Bijbel; en nochtans hoort u die man zulk een kostelijke taal spreken. Zo verheerlijkte hij God; en daar wilde hij Job ook hebben. Dat hij niet langer klaagt over de weg van God. Nochtans was Job wat bitters ontmoet. Zo er iemand was, die wat tegen God spreken

mocht, - men zou zeggen: die man zal wat ontvallen! Hij was ál zijn goed kwijt, en dat zo onverwacht, zo smartelijk, en zonder herstel, naar het scheen Zijn kinderen! Zijn aangename kinderen, die met hem en onder elkaar zo aangenaam verkeerden! Op één dag die allemaal tegelijk kwijt! Al zijn vee, en alles wat hij had, op éénmaal kwijt! En dan nog vol van verachtelijke plagen!
Zodat hij daar in het stof neerzit, en een potscherf neemt, om zich daarmee te krabben. De hand Gods was niet alleen tegen hem uitgegaan, maar hij werd ook van elk mens verlaten. Zodat niemand bij hem kwam. Ja dat elk het hoofd van hem afkeerde. Zijn adem was zelfs zijn huisvrouw vreemd. Zijn eigen lieve vrouw, die tevoren de lust van zijn ogen was! Hij kon zelfs geen ingang in het hart van zijn vrouw vinden, bij welke hij zovele kinderen geteeld had! Ik smeekte ze, om de kinderen haars buiks. Maar zij wilde niet in het vertrek komen daar ik was.
In plaats van door zijn vrienden getroost en geholpen te worden, waren die hem zelfs tot bitterheid. Zij zouden hem eer wanhopend gemaakt hebben. Wat deden zij? Zijn vrouw gaf hem zulk een goddeloze raad: zij snauwde hem zo bits toe: *Houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? Zegen God en sterf!* - laat God maar varen. U hebt toch niets goeds van Hem te verwachten! - Wat deden zijn vrienden? Die kwamen om hem te troosten. Maar het waren zulke moeilijke vertroosters: zij vielen hem zo bitter. Zij beschuldigden hem zo valselijk: zij handelden trouweloos met hem. Job 6: 15. –
Wat is die man nog meer ontmoet? Het bitterste van álles was, dat God Zijn aangezicht voor hem verborg! Zodat hij moest schreeuwen: W*aarom verbergt Ge uw aangezicht, en houdt mij voor Uw vijand?* Job 13: 24. Ik roep tot God, zegt hij. Maar Hij antwoordt mij niet: Hij is als in een vijand veranderd.
Wat is hem nog verder ontmoet? Hij was zijn achting kwijt, in huis en buitenshuis. Ik riep mijn knecht, zei hij, maar ik kreeg geen antwoord. Hij wilde niet horen. De jongens op straat jouwden hem na. De ouden en aanzienlijken verachtten hem. Hij was het voorwerp van ieders spot.
Wilt u eens weten, wat hij al geleden heeft, en wat hij al kwijt was? Leest dan eens de drie eerste hoofdstuken van Job. Bij dat alles kwamen nog zijn verdorvenheden. Het was alsof zijn ongerechtigheden hem aangrepen, zijn verdorvenheden raakten ook gaande, die waren zo sterk. Hij sprak zo verwoed, dat hij daarná moest zeggen: hoe heb ik mij zo onbetamelijk gedragen! *Daarom verfoei ik mij. Ik heb berouw in stof en as*, Job 42: 6.
Wie onzer heeft zulks ooit ontmoet? En áls ons iets ontmoet, hoe is het dan? Hoe gedragen wij ons dan, als het niet naar onze zin gaat? - Was het nog maar dat of dat niet. Wist het die eens. Leefde die nog maar. Had ik dát gedaan; had ik dát gelaten. Ach, dat ik vleugelen van een duif had. Ik vloog weg! Zo heeft of zoekt men duizenderlei uitvluchten, als Bileams ezelin. Of gelijk Palti, hij wilde niet wijken van Michal, totdat Abner zei: ga naar uw huis, 2 Sam. 3: 16. Zo hebben wij duizenden uitvluchten, totdat wij op het laatst niet meer kunnen.

Ja, zal mogelijk iemand zeggen: Wist u het maar eens, wat mij ontmoet is! Het is niet wat gerings: het is zo zwaar! - Meent u dat wij ook niet weten, wat er zo al ontmoet wordt? Wij zijn ook niet altijd misdeeld. Weet u wat wij antwoorden?
1. Denk veel aan anderen, die ook wat zwaars ontmoeten in de loop van hun leven. Ach, daar zijn er zovelen behalve u.
2. Het is de hel nog niet, en dáár moesten gij en ik al lang wezen, als God naar Zijn rechtvaardigheid met ons had gehandeld.
3. Kent u er geen in de stad, die het nóg zwaarder hebben? Weet gij er niet sommigen, met wie gij niet zou willen ruilen. Die klagen moeten, dat God hun de wateren der

verdrukking met volle bekers inschenkt? En zou u dan nog klagen?
4. Kent u er geen voorbeelden in de Bijbel, die u in bittere ontmoetingen overtreffen? Overleg het eens. Lees eens het leven van Paulus, 2 Cor. 11; en van al die geloofshelden uit Hebr. 11. Wat hebben die al uitgestaan!

Ja maar, zal mogelijk een ander zeggen: die en die hebben zoveel voorspoed, en ik heb zulke droevige ontmoetingen. Het gaat deze en die zo wél. Hun kinderen rollen er altijd door. Hun beroep gaat zo voorspoedig! Meent u, dat ik dit zo gemakkelijk dragen kan?
Ik antwoord:
1. Wacht u voor nijdigheid! Wees niet boos als God goed is!
2. Uit hun voorspoedige dagen kunt u niet besluiten, dat God hen liefheeft; en uit uw tegenspoedige dagen kunt u niet besluiten, dat God u haat, Pred. 9: 1, 2.
3. Onder de voorspoed wordt iemand maar al te dikwijls goddeloos, gelijk de rijke man: En Lazarus bleef vroom onder de tegenspoed. Lukas 16. De voorspoed der zotten zal ze vérderven, Spreuk. 1: 32.
4. Weet u het dan niet, dat de weg naar de hemel een enge weg is? Matth. 7: 13, 14. Dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in Gods koninkrijk, Hand. 14: 22.
5. De voorspoed der goddelozen is dikwijls vervloekt; en het kleine weinigje van de vromen is dikwijls gezegend.
6. De voorspoed der goddelozen bezitten zij dikwijls zonder achting. Men heeft toch geen achting voor hen, dan alleen gedwongen. En de tegenspoed der vromen is dikwijls gepaard met veel achting.

Ja maar, zal iemand zeggen: ik heb zulke harde dagen. God heeft mij op het gevoeligst gedrukt! - Waarmede?
Ik ben mijn man kwijt! Ik ben mijn vrouw kwijt! Ik ben al mijn goed kwijt! God heeft mij op het allergevoeligst gedrukt. - Ik antwoord:
1. Hebt u wel gelezen 2 Kon. 4: 1, 2? Daar komt een weduwe uit de zonen der Profeten, die moest klagen dat haar man gestorven was, en het was zulk een godvruchtig man. Daarbij kwam nog de schuldheer, om haar beide kinderen tot slaven te maken. En zij was zo arm dat zij niets in huis had dan een kruik met olie. Is het met u wel eens zover gekomen?
2. Zijt gij waarlijk een weduwe: betrouw op God. Laat uw weesjes achter; en al moesten ze u ook verliezen, - Ik zal ze in het leven behouden, zegt God.

> Ik heb vandaag met veel verwondering gelezen Job 19: 13: *Het hart der weduwen deed ik vrolijk zingen*. Kon Job dat zeggen, en zal God het niet kunnen doen? Job 31: 16 zegt die man, de ogen der weduwen heb ik niet laten versmachten. De zegen desgenen die verloren ging kwam op mij. Zal een man dat doen, en zal God het niet doen? Hoort eens, als God uw mans plaats vervult, wat zal u dan ontbreken? Als God uw Man en der wezen Vader is, wat zal u dan ontbreken? O, daar zijn geen beloften zichtbaarder noch groter, dan die voor weduwen en wezen! Niemands zaak trekt God Zich zo aan. Lees maar eens Exod. 22: 22-24. Ps. 68: 6. 146: 9.

Ja, maar, zult u zeggen: ik kan het niet geloven. Het komt mij zo onmogelijk voor. Het ziet er zo donker uit. - Ik antwoord u:
1. Misschien is uw genade u nog niet klaar, zodat u niet kunt zeggen: mij is barmhartigheid geschied. Zoek tot verzekering van uw genadestaat te komen.
2. Door een donkere weg doet God wel eens het grootste licht komen. Was het niet donker, toen Mozes' ouders hun kind op het water neerlegden? Heeft God al de zaken

niet gered en ten goede gekeerd?

Ja maar, zult u zeggen: ik moet zoveel verminderen in middelen en in staat! Wat moet ik mij kleiner en lager instellen. Ik vrees dat ik nog tot armoede zal komen! Ik antwoord u:
1. Als het de wil Gods zo is, wilt gij dan niet bukken, en tot Hem zeggen: *Uw wil geschiede?*
2. Wat zult u klein zijn, als u naakt ter wereld zult uitgaan! Gij zijt er immers naakt ingekomen.
3. Ziet eens, wat de Heere Jezus vernederd is om u. Daar Hij rijk was, is Hij om uwentwil arm geworden.
4. Dat u vreest nog arm te zullen worden, zal misschien nooit komen. Op de berg des Heeren zal het wellicht voorzien worden.

Ja maar, zegt ge: het is zo hard voor het vlees! Hoe durft u het zeggen! Wat hebben wij met het vlees te doen? Daar hebben wij voortdurend maar tegen te vechten, Gal. 5: 16, 24. Daar moeten wij maar tegen bidden:

Neem van ons weg dat vlees en bloed,
Dat tegen Uwen wille doet. Ber. Gebed des Heeren

Durft gij zeggen: het is zo hard voor het vlees? - Wel, trap dat vijandig vlees onder uw voeten!

Ja maar, zal iemand zeggen: het is wel goed getroost. Maar kwam het eens aan u, gelijk het ging met Job, toen het aan hem kwam, toen zag hij, hoe bitter het is. - Ik antwoord:
Het zou u niet passen, dat u het iemand toewenste, die u zoekt te troosten uit en naar het Woord. Acht dat niet gering. Of God zou moeten zeggen: Waar zal Ik troosters voor u vinden? Uw breuk is als de zee, - gelijk de klagende profeet eens zei. Reken het toch niet gering, als er zo een is, die u zoekt te troosten, maar dank er God voor.

Ja maar, zij zullen mij aanzien, dat ik van God gehaat ben, en dat ik een monster in de zonde ben, omdat ik zo hard geslagen word? –
Dán zal God tegen hen zeggen: Ik moet u bestraffen. Gelijk Hij tegen Jobs vrienden zei; en gelijk de Heere Jezus tegen Zijn Apostelen zei, toen die vraagden: Wie heeft er gezondigd, deze of zijn ouders, dat hij blind zou geboren worden? Joh. 9: 2, 3. Noch deze, noch zijn ouders, zei Hij, maar dit is geschied opdat de werken Gods zouden openbaar worden. Of gelijk er staat Lukas 13: 4: Meent gij, dat die mensen, op welke de toren te Siloa viel, groter zondaars zijn geweest dan de anderen?

Ja, zult u zeggen: het is zo onverwacht! Ik had er geen enkele gedachte op gemaakt. - Daarin bent u schuldig voor God. Het was beter, dat u het kruis verwacht had, en dat u had kunnen zeggen: Ik ben bereid, niet alleen om gebonden te worden, maar ook om te sterven, Hand. 21: 13. Het was beter, dat men tegen u had kunnen zeggen, hetgeen Paulus tegen de Thessalonicenzen zei: Gij hebt niet nodig, dat ik u van de gelegenheid des tijds schrijve, 1 Thess. 5: 1. Zij waren op hun hoede. Doe ook zo. Waak en bid! Als gij geen bastaard zijt, maar een kind van God, dan moet u hier niet anders dan kruis verwachten. Als u wat ánders onverwacht ontmoet, dan vaart u evenals Jona, die zo uit de slaap in de zee gesmeten werd. Verneder u dan en belijd uw schuld, uw traagheid en zorgeloosheid.

Ja maar, zegt ge: ik zou het nog wel alles te boven komen, als het alleen een lichamelijk kruis was. Maar ik vrees dat de ziel verloren is! Ik ben mijn vriend, mijn vriendin, mijn vrouw, mijn man, mijn kind kwijt, en ik vrees voor de ziel, dat die verloren is. Dát valt mij zo bitter! - Ik antwoord u:
1. Daar mag u wel over treuren; en dat zoveel te meer, hoe nader ze u bestaan. Gelijk David over Absalom: Ach, mijn kind, zo in de hel te vallen!
2. Maar onderzoek u, of gij er uw plicht aan gedaan hebt. Al is het u dan smartelijk, als het maar uw schuld niet is, hetzij door zwijgen, of door er niet voor te bidden, of door ze zelf tot zonde te brengen. Hebt u uw plicht gedaan, rechtvaardig dan God, al waren ze in de hel; en zoek de gedachten over hun eeuwige toestand uit uw hart te zetten. Dat is de Heere aangenaam.

Ja maar, zal iemand zeggen: ik heb zulk een zwaar kruis, waaronder ik niet bukken kán! –
En wat is dat?
Ach, die en die van mijn familie zijn nog zo onbekeerd, en dat valt mij zo ondragelijk! - Hoe kan ik het aanzien dat mijn man, mijn vrouw, mijn kind naar de hel gaat? –
Ik antwoord: het is zwaar en smartelijk. Maar:
1. Zoek ze te stuiten zoveel u kunt. Zoek ze uit het vuur te trekken.
2. Bid er aanhoudend voor. Zeg tot God, gelijk Abraham, Gen. 17: 18, Ach, dat Ismaël mocht leven voor Uw aangezicht.
3. Van wie gij dikwijls de slechtste gedachten hebt, van die heeft God soms de beste gedachten. Zie dat in die vader van de verloren zoon, Lukas 15.
4. Al zijn zij nu nog onbekeerd, God kan ze daarna nog bekeren. Hij zal misschien uw gebed eerst vervullen ná uw dood, als gij in de hemel zijt.

Ja, zal een ander zeggen: hoe zou ik stil kunnen zijn! Ik vrees, dat ik zelf nog ónbekeerd ben, en naar de hel ga! - Ik antwoord u:
Doe uw best. Werk uw zelfs zaligheid uit. Strijd om in te gaan. Worstel. Verzoek God aanhoudend om een nieuw hart. Gij smeekt wel om gezond te worden, en om zegen in uw beroep. Wel, smeek óók voor uw ziel, dat God uw stenen hart wegneemt. Hierom wil Ik aangebeden zijn, zegt God. Laat het u niet onverschillig zijn, verloren te gaan. Zeg, het is zo hard, maar het zou evenwel rechtvaardig zijn dat Gij mij liet verloren gaan.

Geliefden, wat hebben ik en gij nog meer te zeggen? Wie heeft God over Zijn weg gesteld? Niemand. Hij is de HEERE. Dat is in álle delen genoeg om u te doen zwijgen. Doe maar uw plicht en geef alles aan God over. U zult zeggen: u zei, dat u deze tekst zou prediken voor de voorspoedigen en voor de tegenspoedigen. Dat is waar. Nog een kort woordje dan.
1. Zie dikwijls op deze tekst. Wij hebben er ons gehele leven zulke dingen niet in gezien: Wie heeft God over Zijn weg gesteld?
2. Zie dikwijls hoe de godvruchtigen zich wel gedragen hebben. Op de berg des Heeren wordt het alles voorzien! Aäron zweeg stil.
3. Zie dikwijls op de kwade gedragingen van anderen. Welke lelijke vlekken zijn het, Gods weg niet voor recht te houden!
4. Of Gods wegen goed óf kwaad zijn in uw ogen, geef alles maar in Zijn hand. Laat Hem werken. - Want de wezenlijke goedheid, maakt het goed met dat zij wil. Gij moet zwijgen en God Meester laten zijn. Dát zal uwe verkwikking wezen in uw tegenspoed

en droefheid.

Dat is nu mijn raad. Wilt gij er naar luisteren, U zult er u wél bij bevinden. Ach, het is zo betamelijk en zo troostelijk, voor God neer te vallen, en de heerschappij over álles op Zijn schouders te leggen!
Maar wilt gij niet? Wel, woel u dan dood, en laster God in de hel. Ik heb liever te bukken. Ik heb geen zin in het woelen. Wilt gij zelfs uw meester zijn? God kan uw ijzeren nek haast breken. U zult er toch niet mee vorderen. Of gij al woelt over uw kruis. Of gij al klaagt over het verlies van uw vrienden. Waren ik en gij in de hemel, en wisten wij, dat er over óns zo getreurd en geklaagd werd, wij zouden, indien het mogelijk ware, uit de wolken roepen tot diegenen, die over ons treuren. Wat doet ge, dat u zo weent? Wij hebben het hierboven beter dan gij beneden!
Wat baat dat liggen razen met al die complimentjes. Wij beklagen uw verlies. Gij zijt elkaar eer een duivel dan elkaar tot sterkte. Wij zeggen van hetgeen ons overkomen is: God heeft Zijn werk gedaan. En wij willen onder niemands regering liever staan dan onder de regering van God. Past het ons niet, zo te handelen in al onze ervaringen en ontmoetingen? Ik moet het doen, en gijlieden ook. Daartoe wens ik u des Heeren zegen.
AMEN.

NEGENTIENDE PREDICATIE, OVER PSALM 89: 49.

OVER DE ZEKERHEID VAN DE DOOD.

Wat man leeft er, die de dood niet zien zal?

Wij lezen Pred. 3: 1-8, dat Salomo van vele tijden en ontmoetingen die de mens in dit leven overkomen, spreekt. Sommige, die hij daarbij noemt, staan de natuurlijke mens wel aan. *Daar is een tijd, zegt hij, om te lachen, een tijd om te planten, een tijd om te bouwen,* - maar daar komt een boze tijd onder, en die valt hem koud op zijn hart, in het tweede vers, - en dat is: een tijd om te sterven! Die tijd nu zou zo koud op uw hart niet vallen, als gij deed gelijk de grote heiligen in het Woord gedaan hebben. Wat deden die? Drie zaken:
Ten eerste. Gij vindt, dat zij die tijd voorzagen.
Ten tweede. Zij vermaanden er zichzelf alle dagen over.
Ten derde. Zo vindt u, dat zij er zichzelf tegen voorbereidden. - Als ik en gij dat ook doen, dan zal de dood ons niet koud op het hart vallen.

1. De grote heiligen in het Woord zagen de dood reeds van verre aankomen. Een pijl, die men ziet vliegen, kan men ontwijken. Men zegt, als men de Basiliskus eerst ziet, dat hij u dan niet zal beschadigen. Izaäk zag die ook van verre, en hij leefde nog drieënveertig jaar daarna.
2. Zij gingen zichzelf alle dagen vermanen en zich de dood voorstellen. De heiligen in het Woord vermaanden zich alle dagen over hun dood. Jozef van Arimathéa was een vroom man. In zijn hof had hij zijn graf. Hij gaat daar dikwijls naar toe. Daar zag hij zijn graf. - Hij zei: mijn God, ik bezit het alles als niet-bezittende. Ja, de állergrootste Heilige, namelijk Christus, liet het toe op de berg, dat Mozes en Elia Hem vermaanden van Zijn dood en uitgang uit Jeruzalem, Matth. 17. Wilt gij u de dood alle dagen van uw leven voorstellen, dan zult gij zijn prikkel niet voelen. - Wat is de prikkel van de dood? De zonde.
3. Nóg eens: Wat deden de grote heiligen? Zij bereidden er zich tegen. Wat deed zelfs een Achitofel? Hij wilde niet sterven, of hij stelde op alles in zijn huis goede orde, 2 Sam. 17: 23, en 2 Kon. 20 : 1. Daar komt die vriend van Hizkia, en zei: hebt u wat te bestellen in uw rijk, in uw huis, tussen uw kinderen, en tussen God en uw ziel? Hebt u nog wat te doen? Doe het. De Zaligmaker zei eens: *Daarom, zijt ook gij bereid. Zalig is die dienstknecht, welke zijn Heer komende zal vinden, alzo doende,* Matth. 24: 44, 46. De dood was voor de Bijbelheiligen alzo geen koning der verschrikking, maar een aangename bode. Zij zagen hem van verre aankomen. Zij voorzagen er zich tegen. Zij vermaanden er zich over in hun grootste vreugde. Zij bereidden er zich tegen. Zij maakten dat zij olie in hun lampen hadden. Zij baden: *Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen,* Ps. 90 : 12.
Ach, om dát te overdenken zijn wij ook hier tezamen. Ik ben zo ver gekomen, dat ik hier voor uw aangezicht sta. Daar zijn nog veel zieken, kranken en stervenden in de stad; en als ik het heir overzie, dat hier voor mijn aangezicht zit, dan zie ik er in de rouw zitten, die moeten zeggen: *Jozef is er niet, Simeon is er niet, en wilt Gij mijn Benjamin ook wegnemen?* Ik ben mijn kind kwijt, mijn man kwijt, mijn vrouw, mijn goede vriend kwijt!
Daar zijn er, die ziek geweest zijn, en die nu een weinig hersteld zijn, maar het is niet volkomen. Het is hun te veel, dat zij eten, drinken, of iets anders doen. Zij kunnen niet slapen. De één zegt: mij is bang, ik ben mijn man kwijt. De ander: en ik ben de lust

van mijn ogen kwijt. - Een ander zegt: daar komt de dood om mijn enig ooilam Een ander: ik heb een oude dag, ik ben onder de afgaanden.
En allemaal hebben wij de laatste maand van het jaar. Binnen drie weken is het ten einde. Al die dingen roepen ons, om een woordje daarover te spreken.
God bewerkte ons hart daartoe op ons ziekbed, dat wij eens spreken zouden over: *de zekerheid des doods, en over de ónzekerheid van zijn tijd.*
Wij zijn nu zover hersteld, dat wij denken, dat wij het zullen kunnen doen. Vanavond zullen wij bezien de zekerheid des doods; en daarná de ónzekerheid van zijn tijd; en dan, als het God belieft, zullen wij met een nieuwe moed gaan tot ons oude werk, dat wij onder handen hebben.

U zult vragen: Welke is de inhoud van deze Psalm? Wilt gij het eens weten? - ja maar, wij zullen er geen komedie van maken, met hier een deel sprekers in te voeren. Ik heb geleerd, dat een kind Gods velerlei gestalten heeft en velerlei ontmoetingen, en dat die gestalten en ontmoetingen geen sprekers mogen genoemd worden. Als men over het Woord Gods spreekt, moet men het met véél meer eerbied doen.
U zult zeggen: van wie spreekt de Profeet dit, van zichzelf of van een ander? Hij spreekt van zichzelf, èn van de gemeente Gods in velerlei gevallen. Hoe was de Profeet te moede?
Ik zou wel kunnen zingen, zegt hij. Ik kan niet altijd klaagPsalmen aanheffen, van het eerste tot het zesde vers. Hij zag op het welgeordineerd verbond.
Van het zevende tot het vijftiende vers zegt hij: ik moet u de hoogheid Gods tonen, om Zijn verbond staande te houden. Daar zal niet tegen gewoeld worden, of de hoogheid en de machtige arm Gods zal ze staande houden. –
Man, hoe rekent gij dat volk, dat in dat verbond is? Vers 16-19 toont hij, dat dit alleen het gelukkige volk is. Zij zullen zóveel blijdschap hebben, dat zij de blijdschap der wereld verre overtreffen zal, maar het zal in God wezen. Het zal geen dienstbaarheid zijn, want hun dienstbaarheid aan God zal de rechte vrijheid zijn. Dat volk zal het geklank des Konings kennen, en zich de ganse dag verheugen in Zijn Naam. Waaruit vloeit dat alles?
Die Held, bij Welke God hulp besteld heeft, heeft het voor hen verkregen. Zal Hij veel volks hebben? Want in de veelheid der onderdanen bestaat des konings heerlijkheid. Ach ja! Hij zal Zijn Hand in de zee zetten, en Hij zal heersen van zee tot zee. Zal het lang duren? Ja zeker, tot aan het einde der wereld. Eer zal hemel en aarde voorbijgaan, dan dat de Heere Jezus geen Koning zou zijn! Hoe volgt dat, dat die Held Koning zal zijn? Waaruit vloeit het?
Uit de verbintenis Gods, van het twintigste tot het dertigste vers. Zal dat volk niet vallen? Ja, zij zullen veel gebreken hebben. Zullen die gebreken niet het verbond breken, of de liefde Gods? O nee. Zolang als zon en maan zullen schijnen, zal God voor dat volk zorgen, in het éénendertigste tot het achtendertigste vers. Zal Hij ze
dan niet bezoeken? Ja, zij zullen wel dikwijls langs nare, donkere wegen geleid worden. Daarvan haalt hij een gehele lijst op, vers 39-46. Wat zal dat zwakke volk dan doen?
Zij zullen het op een schreien en bidden stellen, vers 47, 48. Zij zouden zeggen: Wij zijn zowel mensen als anderen. Wat bedroevende eeuw beleven wij? Wij worden vermoord. laat ons zulk een geweldige dood niet sterven! Moeten wij evenwel sterven, laat ons dan blijven zonder moorden. –
Daar gaan zij pleiten, van het negenenveertigste vers en nederwaarts: Wat voor weg is dat, wat zult Gij dan met Uw grote Naam doen? Hoe zullen dan de vijanden boosaardig Uw eer schenden? En hoe verblijd zullen Uw kinderen zijn, als Gij hen

uithelpt!
Daarop zegt de man: *sela!* Ik ben gerust, ik voel het amen in mijn hart. - Daar hebt u de inhoud van deze Psalm. Wij wilden nu wel eens voor uw gedachten brengen:

I. Het leven dat wij allen hebben.
II. Dan wilden wij wel een vraag stellen: W*at man leeft er, die de dood niet zien zal?*
III. En dan de grond, waarom wij die zien zullen.
IV. Het vierde is: hoe pleit de kerk Gods hiermede?

I. ***Wat het eerste aangaat, het leven, - wat is dat?***
Het bestaat in twee dingen, in de vereniging van onze ziel met ons lichaam, en in de werkzaamheid van die beide. Van het leven heeft God ons veel beelden gegeven in planten, kruiden, enz. Het leven is zoet, het is kort en het is ónzeker.

A. Het leven is zoet. Als de bomen, planten, kruiden, enz. tongen hadden, zij zouden zeggen, dat er niets dierbaarder was dan het leven. Konden de beesten spreken, ook zij zouden zeggen: het leven is ons het beste. Welk een zorg draagt een mens voor zijn leven! Is het koud, hij doet dubbele kleren aan. Is hij ziek, hij gaat naar de dokter. De schippers en bootsgezellen van Paulus en van Jona, hoe weerden zij zich voor hun leven! De duivel, die de leugenaar is van de beginne, sprak daarin de waarheid, Job 2: 4: *Huid voor huid, en al wat iemand heeft, zal hij geven voor zijn leven.*
B. Het leven is kort en vol van moeite. Job 14: 1. De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen, en zat van onrust. Dat leven moeten wij alras afleggen, gelijk iemand zijn zondagse kleren aflegt. Mijn leven, zegt Petrus, is kort. De dood is dichtbij: *Ik weet, dat de aflegging mijns tabernakels haast zijn zal*. 2 Petr. 1: 14.
C. Het leven is onzeker, Wij weten wel, dat wij nu leven, maar wij weten niet of wij morgen leven zullen. Het leven is gelijk het gras, of gelijk een bloempje des velds, dat heden bloeit en aanstonds afgemaaid wordt. Zodat een mens, hoe aangenaam hem ook het leven is, de dood niet in zijn vertrek ziet komen, of hij zegt: daar hoor ik de stem van de dood; en de dood gaat dat huis niet uit, of dat schepsel is geveld.

II. Gelijk wij u het leven getoond hebben, zo moeten wij u de dood ook doen zien. U ligt daar zo en schrikt voor de dood, maar de voorbereiding voor de dood, is de dood zelf niet. Het éne stuk van de dood voelt gij nooit, en het ándere stuk vat gij nooit. Wat is sterven?
De breking van die nauwe band tussen ziel en lichaam, en de scheiding van die beiden. Het eerste stuk vat gij niet, en het andere gevoelt gij niet. Het verbreken van de nauwe band tussen ziel en lichaam zult gij nooit bevatten, en de scheiding van uw ziel uit het lichaam zult gij nooit weten. Ik ben in mijn leven bij een stervende geweest, die, gevoelende dat de dood kwam naderen, lag te luisteren, hoe die scheiding toeging, maar als het er op aankwam, wist hij er toch niets van. Het ene zult gij niet vatten en het andere niet gevoelen.
Als de dood in een huis komt, gaat hij er niet uit, zonder dat hij degene meeneemt, waarvoor hij kwam. En als hij dan dood is, al was hij uw állerbeste vriend, dan is het: ik zal hem niet meer zien. Dan gaat men hem ter aarde bestellen, en men scheidt van zijn Benjamin. Men mag achter de baar of in een verborgen vertrek eens schreien, maar men is gewoonlijk toch ook blij, dat men van dat dode lichaam ontslagen is. Daar ligt dan zulk een mens in de aardhoop, en is een spijs der wormen, die niet rusten vóórdat zij zijn huid doorknaagd hebben.

Welke zijn nu de middelen, die gebruikt worden, om een mens ter dood te brengen?
Die zijn velerlei. Meestal geschiedt het door ziekte of ouderdom. Een man sterft als hij verzwakt is, en een mens geeft de geest, - waar is hij dan? Anderen worden weggerukt op een gewelddadige wijze. Daar ligt een Abel onder het mes van een moorddadige Kaïn. Daar valt een steen op de kop van Abimelech, en vermorzelt zijn hersenpan. Ginds valt een Eli achterover, en breekt de nek.
Een zeker koning van Engeland, op een heimelijke plaats zijnde, werd onder door zijn fondament met een gloeiend ijzer gedood. Bij anderen komt slechts een hik en een snik, en de geest gaat tot God, Die hem gemaakt heeft, en het lichaam keert weder tot de aarde. Het leven geniet elk schepsel en de dood ondergaat hij eveneens.

II. Nu moeten wij in de tweede plaats een vraag doen: W***elke man of vrouw, jongeling of maagd, of kind, leeft er, die de dood niet zien zal?***
Een zeker koning, op een berg zittende, overzag zijn leger eens, en ziende zovele duizenden mannen bijeen, zat hij in het eenzame te schreien. Daar kwam een zeker overste bij hem, en ziende dat hij zo zat en schreide, vraagde hem die, waarom hij schreide.
Toen antwoorde die koning: omdat er over honderd jaar, of nog minder, geen van die allen meer te vinden zal wezen. –
En geliefden, overzie ik deze vergadering, en ziet u mij, o, dan mogen wij ook wel schreien, dat wij elkaar over veel minder tijd dan honderd jaren niet meer zien zullen! Wij zullen állen sterven. Zij liggen hier onder u, die dat getuigen; en daarom mogen wij wel vragen: Welke man of vrouw, of kind, of broeder of zuster, leeft er, die de dood niet zien zal?
U zult zeggen: is de dood dan te zien?
Ach nee, met geen menselijk oog. U mag hem op een schilderij zien afgebeeld met een gevleugelde zandloper, met boog en pijlen, met blinkende tanden, en in een geraamte, maar eigenlijk is de dood niet te zien met lichamelijke ogen. Zag u de dood, als hij u op het lijf viel, - hoe verschrikt zou u dan zijn! Maar is hij evenwel niet te zien?
Ja. Met welke ogen? Met de zielsogen. Met het verstand en met de ondervinding van anderen. Ik zal hem zien met mijn zielsogen, en u ook.

A. Daar zijn vele dingen onder de mensen, die algemeen zijn.
Ten eerste. Dit hebben wij met elkaar gemeen, dat wij mensen zijn. Sommigen, gelijk een Herodes, mogen het zich laten aanleunen, als er geroepen wordt: een stem van God en niet eens mensen! Zij mogen zich inbeelden, dat zij goden zijn, evenals een Belsazar, maar zij zijn het niet.
Ten tweede. Wij hebben het állen gemeen, dat wij op dezelfde wijze in de wereld komen: Wij worden allen uit een vrouw geboren.
Ten derde. Hebben wij gemeen, dat wij zondige mensen zijn. Welk mens leeft er, die goed doet, en niet zondigt?
Ten vierde. Het wedervaren op de wereld hebben wij gemeen. Enerlei wedervaart degenen, die God vrezen, èn die God niet vrezen.
Ten vijfde. Wij hebben allen de dood gemeen; elk sterft, die het leven erft, uitgenomen een paar mensen, Henoch en Elia; en dan die mensen, welke nog zullen leven als de laatste bazuin zal slaan.
Ten zesde. En dan hebben wij gemeen, begraven te worden. Waar het dode lichaam ligt, dat is zijn graf, boven of onder de aarde, of op de bodem der zee.

Ten zevende. Dan hebben wij nog gemeen, voor het gericht van God te komen. Want wij állen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus. 2 Cor. 5: 10.
Ten achtste. Wij hebben eindelijk gemeen, opgewekt te zullen worden uit de dood. *Want de ure komt, in welke allen die in de graven zijn, Zijn stem zullen horen.* Joh. 5: 28. En gelijk wij allen deze dingen gemeen hebben, zo is het ook met het sterven. Wat man leeft er, die de dood niet zien zal? Dit is ons allen gemeen, dat wij zullen sterven, en de dood smaken. Het is waar, de Zaligmaker zei eens: *Zo iemand Mijn Woord zal bewaard hebben, die zal de dood niet zien in der eeuwigheid*. Joh. 8: 51. Maar dat wil alleen zeggen: U zult er het bittere niet van smaken. U zult dezelfde uitkomst niet hebben als de wereldling.

B. Wat hebben alle mensen niet gemeen?
Drie dingen: (1) Van God uitverkoren te zijn ten leven. (2) Genade in Gods ogen te vinden. (3) Eeuwig verheerlijkt te worden.
Ten eerste. Verkoren te zijn ten leven, dát is niet gemeen, dat is het vrije welbehagen Gods in Christus. Hier is het*: Jacob heb Ik liefgehad, en Ezau heb ik gehaat.* Rom. 9: 13.
Ten tweede. Genade in Gods ogen te vinden, is óók niet algemeen. Ach, gans niet! Noach alléén vond genade in de ogen des Heeren, zodat hij met zijn huisgezin behouden werd in de ark, terwijl de gehele eerste wereld verdelgd werd. En zo is het nóg: twee slapen soms op één bed, en de één wordt aangenomen en de ánder wordt verlaten. Honderd of duizend zijn soms in één kerk, en maar één van deze wordt aangenomen.
Ten derde. Eeuwig verheerlijkt te worden is ook niet algemeen. Ach, hoe weinigen zullen er ten jongste dage aan de rechterhand van Christus staan! Ach, welk een klein kuddeke zal in de hemel komen en het koninkrijk des Vaders beërven! Maar o, welk een grote menigte zal er dan aan de linkerhand staan, en in de hel geworpen worden!
Ach Heere, daar is de uitzondering! God geve, dat wij onder het getal van de uitverkorenen mogen zijn, die genade in Gods ogen vonden, en eens eeuwig verheerlijkt zullen worden!

III. ***Laat ons nu zien, waarom de dood zo algemeen is, dat niemand hem kan ontgaan.***
Ten eerste. Dat kwaad zal elk mens overkomen om de zonde. Uw zonden zijn daarvan de oorzaak. Hadden wij niet gezondigd, wij zouden nooit behoeven te sterven. Die in de hemel zijn, hebben geen zonden, en daarom zal ook geen dood noch verderf hun overkomen.
Ten tweede. De uitspraak en het vonnis Gods moet uitgevoerd worden: Gij zijt stof, en gij zult tot stof wederkeren, dat mag en zal niet veranderd worden.
Ten derde. God zegt: Ik kan, Ik zal, Ik wil niemand zonder de dood in de hel óf in de hemel brengen, - hoe zou u rechtvaardigen, anders eeuwig volmaakt kunnen zijn, en gij goddelozen, eeuwig volmaakt goddeloos worden? Het is dan de mens gezet, éénmaal te sterven.

IV. Het vierde is***: hoe pleiten de Heiligen bij God hiermee?***
Wij antwoorden: op deze wijze: zij willen zeggen: Wij weten dat wij sterven moeten, maar wij willen toch niet graag vermoord worden. Het is niet vermakelijk als slachtschapen geacht te zijn. Wij willen wel sterven, maar laat de vervolging ophouden: slaat ons niet omdat wij in leer en leven gebrekkelijk zijn, lieve Heere. Hoe zouden de vijanden razen! Zij zouden zeggen: daar zijn geen Christenen meer, zij zijn

uitgeroeid. Laat hun zo toch niet schelden en razen. Als wij vermoord worden, wie zal er dan overblijven? Heere, waar blijft Gij dan met Uw eeuwig verbond? Wat zult Gij dan met Uw grote Naam doen? Die moet immers voortgeplant worden van geslacht tot geslacht.

Nu wilde ik wel een vraag doen.
Geliefden, hoe zijn wij gesteld geweest onder het prediken van deze stof, - ik in het preken, en gij in het horen? Ach, het is te vrezen, dat velen onder ons niet wél gesteld zijn geweest! Wilt gij eens weten, wie er niet goed gesteld zijn?
Ten eerste. Die in hun hart zeggen: Wij wensten wel dat gij dit nooit predikte, dan weten wij geen raad met onszelf, en die daarom wel zouden zeggen: zwijg, ik weet het zowel als gij.
Ten tweede. Dán zijt gij niet goed gesteld, als gij handelt als Thomas, die bij de Apostelen niet wilde komen, omdat er over de opstanding gesproken werd. Dát kon hij niet geloven. Velen van ons zullen ook moeten zeggen: ik ben wel zo geweest, dat ik niet in de kerk wilde komen, omdat daar over de dood gesproken werd.
Ten derde. Die zijn niet wel gesteld, die zeggen: ach man! gij bezwaart mij. Als gij nog zo sprak als ik ziek was. Maar nu ontstelt uw spreken over de dood mij méér dan mijn zonden: daar ging een koude rilling over mijn hart, toen gij er zo van sprak. Toen Paulus predikte over de dood en van het oordeel, hoe werd Felix ontsteld! gij nijpt mij. Zal ik in het oordeel komen! Ik onmatige! Ik onrechtvaardige! mij is bange!
Ten vierde. Die is niet goed gesteld, die zegt: ik heb u al meer daarover gehoord, maar ik heb er geen zin in. Ik heb geen gedachten daaraan om mij te begeven tot zulk een leven, om mij van de wereld af te scheiden, en God te gaan vrezen. U zult mij tot uw opvattingen niet krijgen. Het is mij een verdrietig prediken, ik wil het liever met die rijke houden, die zijn schuren groter ging bouwen, Lukas 12: 18, en met die ándere rijke, die alle dagen lekker leefde, Lukas 16: 19. U hebt van mij niet te verwachten, dat ik mij bekeren zal. Ik wil liever gaan zwerven over de aarde met een Kaïn, die een stad ging bouwen, om zich te vermaken. –

Ach mens! zijt gij zo gesteld! dat zal zo leven, zo sterven worden! Daar zal een stem uit de hemel komen: *kapt die boom af. Waarom beslaat hij onnuttig de aarde*? De bijl ligt reeds aan de wortel: gij draagt misschien zo al een ongemak dat niet te genezen is, vóórdat het u de dood zal doen smaken. Ach, of gij wijs waart, en dit vernam, - gij zou op uw einde merken!
Wilt gij niet, dan wensen wij u toe, hetgeen eens gebeurde aan Petrus Waldus, een rijk koopman in Frankrijk. Deze, met zijn gezelschap in dartelheid en zonden bezig zijnde, was er iemand in dat gezelschap, die plotseling neerviel, en in een ogenblik stierf. Hij, dat ziende, gaat weg uit het gezelschap. Hij valt in voor God, en geeft zichzelf aan God over, en is daarna een voortreffelijk Predikant van de Waldenzen geworden, die hun naam naar hem dragen, en daarbij ook wel *Armen van Lion* genoemd werden. –
Ach geliefden! Als gij het sterven van anderen, ja ook van uw eigen aanstaande dood, zó mocht ter harte nemen, en dit ook zulke gezegende werkingen in u voortbracht, dán zou u ook spoedig kunnen zingen, volgens Ps. 23:

Al waar 't schoon dat ik in 't dal des doods ginge,
En dat mij des doods schaduwe omvinge,
Ik vreze niet, Gij zijt bij mij gestadig,
En Gij troost mij met Uwen staf genadig.

Gij maakt rijk met goeden zeer veler handen,
Mijn tafel, voor d' ogen mijner vijanden.

Ach, hoe klein is het getal van de zodanigen, welke die Psalm recht kunnen zingen, met toepassing op zichzelf! Met een blote zucht en vrome wens kunnen het velen wel doen, maar weinigen door ondervinding.

Nu zult gij zeggen: Wie is er onder dit prediken dan wéI gesteld? Laat ons dat ook eens zien: Wie gedraagt zich zoals het betaamt onder het prediken van deze stof?

Ten eerste. Die in de loop van zijn leven naar een goed uitziet, waarmee hij in de eeuwigheid handelen kan. Daar is geen zodanig goed in de gehele wereld. Welk is het goed, waarmee een Christen handelt? Het nieuwe leven, een nieuw hart, een verslagen geest, het geloof in de Heere Jezus, de liefde tot God, de hoop op God, de vrees voor God, het voortdurend en gestadig vragen naar Zijn Woord en Wet, en God te verheerlijken en te danken in alles, zo'n mens is wél gesteld. Maar die het meeste ophebben met het goed, dat alleen in dit leven, maar ná dit leven niet te pas komt, die zijn niet wél gesteld.

Ten tweede. Die zijn wel gesteld, die niet leven kunnen, zonder God tot het deel van hun ziel te hebben, die zo zeggen: *mijn ziel dorst naar U, ik kan U niet missen!* Geliefden, wat is uw keus? Kunt gij zonder God niet leven noch sterven? Is dát de grond, waarop gij hoopt zalig te zullen sterven en onbevreesd voor het oordeel te komen, dat gij deel hebt aan een Drie-enig God?

Ten derde. Die is wél gesteld, die in het eenzame met God in een verbond komt. Ach mens, waar, en op welke tijd hebt u het geschreven dat gij des Heeren zou zijn? Hebt u wel ooit gezworen: *ik ben Uw knecht, Uw dienstmaagd?* Ach, die de Heere vrezen, hebben het wel duizendmaal gedaan. Dat is hun dagelijks en hun vermakelijkst werk.

Ten vierde. Die is wél gesteld, die zulk een liefde tot God in zich voelt. Dat hij zegt: ik kán niet leven als ik U niet liefheb, als ik mijn liefde aan wat anders zou geven. Als ik die zou geven aan man, of vrouw, of kind, of aan een ander geliefd pand. Zo ik dit al eens gedaan heb, zegt zulk een, ik moet er weer van af, God moet geheel mijn hart hebben, en geheel mijn liefde.

Ten vijfde. Ach, zegt zo iemand, ik wil U tot mijn God niet hebben dan in Christus. Ik kan niet leven zonder geloofsoefeningen in Christus, want buiten Hem weet ik, dat God een verterend vuur is; en ik wil niet zalig worden, dan tot Uw eer! O, de zodanigen kleven Christus zo aan. Zij dorsten naar Hem. Zij kunnen niet uitscheiden!

Ten zesde. Die zijn wel gesteld, die zich aan de leiding Gods overgeven, en zo zeggen: leid mij naar Uw raad, hetzij bitter of zoet, laat er maar geen toom in zijn, maar anders, beschik over mij zoals het U belieft. Gij zijt God. O, hoe betamelijk is het zó gesteld te zijn, en te zeggen: ik wil niet teveel vooruitlopen, - ik zou mij soms kwellen over dingen die nietig zijn, en die mogelijk nooit geschieden zullen.

Ten zevende. Die is wel gesteld, die zijn gronden, waarop hij hoopt voor God te komen, zoekt klaar te houden: zijn geestelijk leven, zijn geloof. Het mocht, zegt zulk een, op het laatst nog eens gaan stormen, opdat ik dan moge kunnen zeggen: dáárop ga ik heen.

Ten achtste. Die zo in alle oprechtheid voor God en voor de mensen zoeken te leven, die zo hun ziel zoeken te bezitten in lijdzaamheid en in stilheid, en die zo allengskens beginnen te zeggen: ik wacht op de komst van de Heere. –

Ik heb een vrome gekend, die zei: kwam de dood in een lichamelijke gestalte in de stad, ik zou uit mijn huis naar hem toe lopen en ik zou zeggen: "Ik heb al lang naar u gewacht. Ik heb al zo lang geleefd, is nu mijn reis uit? Gij zijt mij een aangename bode."
Geliefden, was het niet goed, als wij állen zó gesteld waren?
Een kind Gods zal zeggen: Ja, ik zoek het wel zo te krijgen, maar ik vrees, dat ik het in eeuwigheid niet krijgen zal. –
Wel, werp het immers niet weg, al is het nog voor u verborgen. Men zegt soms wel: van dat kind zal niet met al worden, - en het wordt soms het voornaamste in zijn stad.
U zult misschien nog groot worden in het koninkrijk Gods. Gij zet u misschien op de laagste plaats, en gij doet wél. De Koning zal misschien spoedig zeggen: *vriend of vriendin, schuif gij wat hoger op.*
Dat wens ik, dat de Heere tot mij en u ook eenmaal zal zeggen, en dat Hij dit gesprokene aan een iegelijk van ons zal believen te zegenen, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil.
AMEN.

TWINTIGSTE PREDICATIE, OVER GENESIS 27:2.

NIEUWJAARSDAG

OP DE ONZEKERHEID VAN DE DAG DES DOODS.

En hij zei: zie nu, ik ben oud geworden, ik weet de dag mijns doods niet.

Wij lezen Matth. 8: 8-1O, dat daar een hoofdman was, die zei: *ik heb krijgsknechten onder mij, en ik zeg tot deze: ga, en hij gaat, en tot de andere: kom, en hij komt*. –
Zijn er zulke Heren onder de mensen, - wat dunkt u dan, hoe het met God wezen moet, Die heeft ook knechten onder Zich. Wie zijn Zijne knechten?
De duivelen, de engelen, álle mensen, en inzonderheid heeft God een knecht, de dood, die Hij aan elk schepsel toezendt. En wat is dat voor een bode? Het is Gods bode. Tegen deze dood zegt God: *kom, wees Mijn bode.* Die zendt Hij tot alle mensen, in allerlei jaren des levens, en in allerlei omstandigheden.
Wie of wat gij zijt, die bode komt tot ons allen. Hoe hoog iemand ook zij, hoe schoon, hoe rijk, die bode wordt gezonden tot een bedelaar en ook tot een koning Dat zwaard verteert zowel deze als gene. God zegt tegen de dood: val op hem aan dat hij sterve. Of hij vroom of ónvroom is, of hij willig of ónwillig is, - als Ik u zend, zegt God, dan is zijn uitstelbrief uit. Als die bode zijn boodschap doet, hoe staat het dan met sommige mensen?
Sommigen zouden dikwijls wel doen gelijk die twee zonen, Matth. 21: 29, 30. De één zei: *ik wil niet, en daarna berouw hebbende, ging hij heen.* En de ándere zei: *ik ga, Heere; en hij ging niet.* Sommigen zeggen eerst: ik wil niet sterven, totdat God het hun zó moede maakt, dat zij berouw krijgen, en met Paulus naar de dood verlangen, Fil. 1: 23. Zij krijgen wel door de genade Gods te zeggen: het heugt mij nog, dat ik onwillig was, maar dat is voorbij.
Daar zijn anderen, die tevoren gewillig waren om te sterven, maar als de dood komt, dán veranderen zij, dan zouden zij liever nog wat willen leven. Ach, de dood is zulk een nauwe weg en enge poort, waarin velen geen zin hebben om op te wandelen: maar het leven is de brede weg en de wijde poort, waarop velen graag wandelen. Hoe node willen de meesten er van scheiden! Evenzo node als Palti van Michal. 2 Sam. 3: 15, 16.
Wat is er een omkijken, eer dat men scheidt!

Daar is door Gods genade nog een geslacht, dat, als de dood tot hen gezonden wordt, gewillig is om te sterven. Als die bode komt naderen tot hun persoon, dan zeggen ze: ik heb er niets tegen. Zij zouden wel zeggen: Welkom, bode! Of gelijk Jonathan, 1 Sam. 14: 33. *Moet ik sterven? Hier ben ik.* Wij zijn, zeggen ze, maar gasten en vreemdelingen op deze wereld. De wereld is hun maar als een korte verblijfplaats en herberg. Zij vinden zoveel zoetheid in de genadegoederen, die hun als voorsmaken zijn van de aanstaande heerlijkheid, dat ze zeggen: ik verlang om te sterven. Ik heb al lang genoeg geleefd op deze genadespijze. Ik verlang naar de spijze der heerlijkheid. Ik ben al lang genoeg in deze herberg geweest. - Zij zoeken een beter vaderland, dat is de hemel, Hebr. 11: 16. Dat vaderland is beter dan de aarde, vanwege de plaats, en wegens het gezelschap, en wegens het werk dat zij daar doen. Zij beginnen er naar uit te kijken. Zij zijn blij als zij kunnen zeggen: mijn tijd is voorts kort. De tijd van mijn

vertrek uit mijn stad of dorp is aanstaande.
En nóg blijder zijn zij: als zij kunnen zeggen: *het is mijn laatste ure.* Zij hebben dikwijls dan nog iets te spreken tot de één of de andere. Ik ga sterven, zeggen ze, ik moet u eerst nog eens aanspreken. Ik heb u te zegenen in de Naam des Heeren. Zo deed die oude vader Jacob: hij riep al zijn kinderen vóór zijn bed, om ze te zegenen, zijn kinderen en kindskinderen. Hij doet ze allemaal voor zijn bed komen, en hij-zegende ze.
Hier hebt u de oude Izaäk. Die was gemeenzaam met de dood. Hij was een rechte teller van zijn dagen. Hij dacht, hij kon niet veel langer leven. Ik kan niet sterven, zei hij, of ik moet u vóór mij roepen, mijn zoon! mijn kind! Zie uw vader aan, hij is oud, en ik weet niet wanneer het mijn uur van sterven wezen zal. Wat doet de oude man? Hij wil zijn kind zegenen, maar hij wordt misleid. Gods raad bestaat evenwel. Als hij het bedrog zag, toen zag hij tegelijk dat Gods raad bestond. –

Op 11 december van het verleden jaar hebben wij u de zekerheid des doods doen zien in een avondpredicatie uit Ps. 89: 49. Wat man leeft er, die de dood niet zien zal? Wij zeiden toen, dat, als God ons spaarde, wij ook nog eens de onzekerheid van onze doodstijd zouden tonen: daartoe zijn wij heden hier.

I. Hier hebt u een groot man, met zijn zoon vóór zijn bed.
II. Zijn aanspraak: *Zie nu, ik ben oud geworden,* enz. Ik weet niet wanneer ik sterven zal. Ik moet dus mijn stonde waarnemen. Ik word aangezet om Gods zegen over u uit te spreken.

I. Wat het eerste aangaat, hier is een groot man, die ook een kind van een groot man was, namelijk van de vader aller gelovigen, Abraham.
1. Het was een wonderkind, dat door een wonderwerk geboren was. Of zou dát geen wonder zijn, als er een kind gehouwen werd uit de holligheid der steenrots? Het was een kind dat gewonnen werd, toen Abraham en Sara oud geworden waren, en de loop van de natuur geheel uit was, Rom. 4: 19.
2. Het was een kind van de beloften Gods. Gal. 6: 28.
3. Het was een kind dat een lachen genoemd werd, Gen. 21: 6. Verscheiden personen hebben om dat kind gelachen; één door het geloof; één door ongeloof; één door bespotten; en enigen door blijdschap. Wie heeft er door geloof gelachen? Abraham. Hij lachte door geloof, hij was zo blij dat hem dit kind toegezegd werd, Gen. 17: 10. Wie heeft door ongeloof over dat kind gelachen? Zijn moeder Sara, Gen. 18: 12. Wie door bespotting? Ismaël zijn broeder, als Izaäk gespeend werd, Gen. 21: 9. Wie hebben door blijdschap over dit kind gelachen: De ganse Kerk, al de gelovigen waren en zijn vrolijk over dát kind.
4. Het was een kind, dat bij God begeerd, en van zijn ouders geliefd was.
5. Het was een kind dat door zijn vader aan God gegeven werd, Gen. 22, en God gaf hem dat kind weer terug. - Ouders, worden uw kinderen ziek, geeft hen volvaardig aan God, dan zult gij hen allicht het allereerst weerkrijgen.
6. Het was een kind, dat geheel en al onderscheiden was van Ismaël en van die kinderen, die Abraham gewonnen heeft uit Ketura.

a. Niet alleen in het lichamelijke, want Abraham gaf Izaäk al wat hij had. Maar aan de zonen der bijwijven gaf hij alleen maar geschenken, Gen. 25: 5, 6.

b. Maar vooral in het geestelijke, want hij was een man, die zeer godvruchtig was, waarvan Jacob zoveel blijken gezien had, dat hij God noemt: de vreze Izaäks, Gen. 31 42. Hij was een man, die zijn vermaak in het bidden had, Gen. 24: 63. Hij

> was een man, die met zijn huisgezin bad, Gen. 25: 26. Hij was een man, die gemeenzaam met de dood omging. Hij was een man, die een teller van zijn dagen was. Hij was een man, die verlangde te mogen sterven. Hij was een man, die liefde aan zijn vader bewees, want als Abraham gestorven was, zijn zonen Izaäk en Ismaël begroeven hem.

Wat doet de man hier? Hij roept één van zijn kinderen voor zijn bed. Zijn zonen, die hij had, waren tweelingen. Wie van de twee roept hij? Ezau, die was de eerstgeborene en hij was het, die het hart van zijn vader bezat, en dat om een lichamelijke reden. Hij geeft zijn vader af en toe wat vermaak met zijn jacht. Het wildbraad was Izaäk smakelijk. Maar hij was op verre na de beste niet: Weest toch geen onheilige noch hoereerder, zegt Paulus, gelijk Ezau, Hebr. 12: 16. Wij lezen, dat hij zijn ouders tot verdriet was in het nemen van zijn vrouwen uit de dochteren Heths. De oude man doet het evenwel ook uit Godvruchtigheid, zoveel wij kunnen merken; Ezau was de eerstgeborene, en - zo dacht hij - hém kwam de zegen toe, die God over Abraham had uitgesproken. Dat Ezau zijn eerstgeboorterecht verkocht had, was Izaäk niet onbekend. Maar hij dacht: hij is vermoeid geweest, en hij is nog een jongeling, God zal dat inschikken.

II. **Wat spreekt deze man tegen Ezau?**

A. Mijn kind, zegt hij, *ik ben oud.* Zie nu, ik ben oud geworden.

In de eerste wereld werden de mensen zéér oud, zevenhonderd, achthonderd, en wel negenhonderd en meer jaren. Dat was opdat de wereld niet verwoest, maar bebouwd zou worden.

In de tweede wereld werden de mensen zo oud niet meer, toen was de tijd van Gods verdraagzaamheid zo lang niet meer. En in Mozes' tijd was de levenstijd der mensen al bepaald op zeventig of tachtig jaar, naardat het een sterker mens was; en dat zal wel zo duren totdat de Heere ten gerichte zal komen.

Hoe stond het met de mensenleeftijd onder de Patriarchen? Farao vroeg aan Jacob, toen hij vóór hem stond, Gen. 47: 8, 9: Hoeveel zijn de dagen der jaren uws levens? En wat zei Jacob? *De dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderd en dertig jaren. Weinig en kwaad, zei hij, zijn de dagen der jaren des levens- mijner vaderen.* En toen leefde Jacob nog zeventien jaren in Egypte, zodat de man honderdzevenenveertig jaren geleefd heeft. Abraham is honderdvijfenzeventig jaar oud geweest toen hij stierf. Hoe was het met Izaäk als hij dit sprak? Toen was hij honderdzevenendertig jaar. Hij was drieënveertig jaar bedlegerig; en dus stierf hij als hij omtrent honderdentachtig jaar oud was.

De mensen schrikken doorgaans, als zij aan de dood gedenken, maar deze man niet: hij leefde zeer gemeenzaam met de dood. Ik ben oud, wilde hij zeggen, en afgeleefd: ik ben voldaan van God; en al zou ik geen dag meer leven: het is genoeg, al was het vandaag mijn laatste dag. Ik ben als de top van een aar, die rijp geworden is. Als een schoof, die gereed is om opgevoerd te worden. Mijn ogen staan stijf van ouderdom. Op alles aan mij staat de dood. Op ogen, handen, tanden, voeten. In alles is de naderende dood te zien. Daar staat, Openb. 6: 8: En ik zag en ziet, - wat was er te kijken? Een vaal paard, en de ruiter daarop was ook vaal, dat was de dood; en de page, die hem volgde, was de hel.

Waren er te kijken naar een Mordechaï, met een koninklijke kroon, en een Haman, één van de grootste vorsten, die de heraut en uitroeper was? - Ach nee!

Zijn er dan te kijken drie jongelingen, die uit de vuuroven ónbeschadigd gekomen zijn? Is er te kijken een Daniël, die van tussen de leeuwen ónbeschadigd gekomen is?

Nee. –
Waren er zulke dingen te kijken geweest, wat zouden zij een grote toeloop gehad hebben! Maar daar was wat ánders te kijken. Wat was het? Een vaal paard, waarin dus geen kracht was. Het was evenwel een paard. Wie zat er op? De dood. Wie was de page? De hel. –
De knecht was nog schrikkelijker dan de heer, die hij op de hielen volgde. Het paard was vaal, maar de knecht was zwart. Kom mijn kind, zei deze man, zie, hier is de vale ruiter, maar de hemel zal volgen. Ik schrik niet voor die vale ruiter.
Maar gedenk, mijn kind, dat zal u óók eens gebeuren. U zult ook eens moeten zeggen: Ik ben jong geweest, en ik ben oud geworden.

A. Als de man dat gezegd had, voegt hij er aan toe: *Ik weet de dag mijns doods niet. Ik* weet niet, hoe lang of hoe kort ik het nog zal maken. Doch het zal evenwel zeker zijn. Al weet ik de dag niet. Ik weet niet in welk jaar, maand, week of dag, ik sterven zal. De dood zal evenwel haast komen. Doet gij die vraag eens in uw gezelschappen, of aan uw man, vrouw, of vriend, in wat jaar, maand, week of dag gij sterven zult? Met wat kalf gij ook ploegt, daarop zal u niemand kunnen antwoorden dan God, bij Wien al uw paden zijn. Die tijden en stonden zijn in de macht van Zijn hand gesteld. Hij heeft onze maanden en dagen besteld. God heeft dat aan sommige van Zijn kinderen bekend gemaakt.
God zei tegen Aäron: Klim op de berg Hor, en sterf aldaar; en tegen Mozes: klim mede op, en trek hem de Priesterrok uit, Num. 20. God zei tot Mozes, Deut. 3: 27: *Klim op de hoogte van Pisga, en sterf aldaar*. Klim er op, maar u zult er nooit weer afkomen.
Petrus zei: God heeft het mij ontdekt. Ik weet dat de afIegging van het aardse huis mijns tabernakels haast zijn zal, 2 Petr. 1: 14.
Elia, zei God, gij moet weg. God had het ontdekt aan EIiza en aan meer andere profeten, 2 Kon. 2. Schoon de loop der natuur en de dokters ons wel voorzeggen: dit jaar zult gij sterven, of U hebt een ongemak dat u voorzegt, dat gij het niet lang kunt houden, - nochtans kan het zulk een, als het God belieft, nog wel achtendertig jaar houden, of drieënveertig jaar, gelijk Izaäk.
Mozes zei: *Heere! leer ons alzo onze dagen tellen,* Ps. 90 : 12. De beste teller en rekenaar kan het niet weten. Het is er juist mee gelijk met een vis. Hij weet niet, wanneer hij in het boze net zal gevangen worden; en een vogel weet niet, wanneer hij in de strik zal gevangen worden: zó is het met de mens. Hij weet niet wanneer hij sterven zal.
Sommigen mogen zeggen: ik heb vele ontdekkingen van de Heere ontmoet. Maar dát kunnen zij niet zeggen, dat hun de dag van hun dood is bekend gemaakt. Men mag er naar raden, maar men blijft er naar raden. Al wat iemand raadt, - God de Heere zegt: het is Mijn raad zo niet.
De duivel of de hel weten het niet. De duivel zei wel tegen Saul: morgen zult gij en uw drie zonen bij mij zijn. Maar hij loog het, gelijk hij in álles een leugenaar is. Het duurde tenminste nog wel twee of drie dagen.
Tegen Eli zei God: uw kinderen zullen op één dag sterven, 1 Sam. 2: 34, maar God zei niet wanneer. Gods kinderen krijgen wel eens bij bewerking te zeggen: in dit jaar, of van deze ziekte zal ik sterven. Maar zij weten toch de dag of ure niet.

Als een kind Gods zegt: *ach God! Ik ga sterven, en ook weet ik de dag mijns doods niet,* — wat geeft dat te kennen, en wat meende Izaäk, toen hij dat zeide?
Ten eerste. Mijn kind, ik kan het niet lang meer maken. Mijn kind, ik ben los van

alles. Ik ben nergens aan vast, noch aan uw smakelijke spijzen, noch aan mijn lieve Rebekka, noch aan mijn lieve leven: geen schepsel heeft mij vast.
Ten tweede. Weet dit, dat ik de dood niet vrees. Moet ik sterven, al was het ook deze avond, mijn werk is afgedaan. Moet ik in het dal der schaduwen des doods, ik zal geen kwaad vrezen.
Ten derde. Mijn kind, ik vaar wél naar de ziel. Ik ben zo uitermate goed gesteld. Het is of God de hemel in mijn hart stelt. Ik kan zeggen: op Uw zaligheid wacht ik, o Heere! Mijn kind, mijn genade is levend, en mijn hoop is wakker. Paulus zei, Hand. 24: 6: Ik word over de hoop en de opstanding der doden geoordeeld. Dat is over de hoop der vaderen. Hier lag zulk een oude vader, met zijn enige en vaste hoop. *Amen, Heere Jezus, zegt hij, kom haastelijk!*
Ten vierde. Mijn kind, niet alleen ben ik bereid en verlangend, en is mijn hoop levend, maar mij dunkt, ik voel de dood komen. Het zal haast gedaan zijn. U zult uw vader haast kwijt zijn. Maar ik kan niet gerust sterven, of ik wil u graag Gode bevelen. Ik wil bevel aan mijn huis geven. Ik moet niet belemmerd voor God komen. Dan zult gij hierna kunnen zeggen: dát waren de laatste woorden van mijn vader. En wil God mij laten blijven, ik wil wel, ik zal wachten en bidden, en op de Heere vertrouwen , en Hem aankleven. Ik schrik er niet voor, zei de man, want dan gaat mijn ziel van stonden aan naar God. Drieënveertig jaar daarná kwam de dood, en toen werd hij door Jacob en Ezau begraven, Gen. 35: 28, 29, en God bewaart nog zijn stofjes tot heden toe, totdat hij zijn hoop deelachtig zal worden in de opstanding der rechtvaardigen en van állen, die in Christus gestorven zijn. Totdat zij allen tezamen vergaderd zullen worden door de engelen, en dan door de wolken en door de lucht de Heere tegemoet zullen worden gevoerd, 1 Thess. 4: 17, en zo zullen zij altijd met de Heere wezen. Dan zullen al de Patriarchen en al de uitverkorenen eeuw uit en eeuw in, God verheerlijken. Daarop zegent Izaäk zijn kind, maar hij wist niet dat het Ezau niet was. Maar ziende de hand Gods hierin, zo bevestigt hij de zegen. En Ezau daarna komende, schreit en schreeuwt, maar hij vond bij zijn vader geen berouw, Hebr. 12: 17. *Ik heb hem gezegend, zei hij, ook zal hij gezegend blijven.*
Daar hebt u onze overdenking over deze stof.

Nu nog een woord tot een stichtelijk slot.
Ten eerste. Laat niemand zeggen: Wat preekt gij over zulk een tekst in het begin van het jaar? Ik ben nog jong, en ik zal vrijzeker nog vele dagen tellen. Mijn beenderen zijn nog vol merg, en mijn melkvaten vol melk. Ik denk dat ik nog wel lang leven zal! Die dat zouden denken, hoort eens, gij weet evenwel de dag van uw dood niet. Als gij in het voorjaar een boomgaard met bomen zaagt bloeien, zou u niet zeggen: daar zullen meer bloeisels afvallen dan er aanblijven? Ik heb dat al zovele jaren gezien, en ziet gij het ook niet, dat er altijd meer oude mensen rouw dragen over hun kinderen, dan kinderen over hun ouders?
Komt u in een huisgezin, waar vijf of zes kinderen zijn, - eer zij vijfentwintig jaar getrouwd zijn, zijn er dikwijls al een stuk of twee, drie of vier van hen in het graf. Ziet gij dat niet? Ik heb het in mijn familie wel ontmoet. Als de ouders graag troost van hun kinderen zouden hebben, dan is het: Jozef is er niet, Simeon is er niet, wilt gij nu mijn Benjamin ook wegnemen?

Ten tweede. Als hier een jongeling of jongedochter was, die zei: ik wil mijn hart nog wat ophalen in de zonde, - doet het, zeggen wij, indien het u zo lust. Maar wij hebben dan tot u ook een woordje:
1. Gedenkt aan uw Schepper in de dagen van uw jongelingschap, Pred. 12: 1: dient

God in uw jeugd.
2. God te dienen, is recht vermakelijk. De zonde te dienen is geen vermaak. De wereld te dienen, is geen vermaak. U zult er veel scherpe en pijnlijke doornen in vinden.
3. Zeggen wij: verblijdt u, maar weet dit, dat gij om al deze dingen in het gericht zult komen, Pred. 9: 9. O, er is zulk een verradelijk en droevig, maar achter de zonde.
4. Het zal niet lang meer duren dat ge uw hart zo zult ophalen in de zonde. Dat vermaak is zo kort. Maar God te dienen duurt zo lang, dat duurt eeuwig. O, wat is zestig, zeventig of tachtig jaar, bij een eeuwigheid! Dient dan liever Hem, die gij graag eeuwig dienen zou.
5. Hoe ónzeker doet gij het, gij die heden een opgaande zon zijt, en op de hoogste trap van eer staat, - gij kunt zo sterven in het midden van uw vermaak, in het zondebedrijven. Gij kunt u niet beroemen over de dag van morgen.
6. Niemand zal het zwaarder hebben in het sterven en in de hel, dan de uitstellers van hun bekering. Daar zullen zij over liggen schreien in die lange eeuwigheid. Niemand zal het zwaarder hebben, dan die tegen ontvangen licht gezondigd zal hebben. Kon u dan met uw tanden uw vlees daarover opeten en verscheuren, u deed het, maar dat zal u dan niet kunnen helpen.

Ten derde. Zijn hier oude of jonge lieden, die Izaäks God ook tot hun God verkregen hebben? Wij zeggen tot u: ach, vreest toch niet voor het sterven: het éne deel van de dood zult gij nooit vatten, en het ándere zult gij nooit voelen. De scheiding van ziel en lichaam vat u niet, en het verderf van uw lichaam voelt u niet. –
Ja, zult u zeggen: dán zou ik niet vrezen, had ik Izaäks genade en Izaäks gestalte. –
Wel, Izaäk heeft het gezocht en hij heeft het uit genade verkregen. Oud of jong, wilt gij Izaäks gestalte hebben, zij is nóg te krijgen!
Weet u wanneer u kunt zien dat u die gekregen hebt?

1. Als gij, gelijk Izaäk, met God in het eenzame gemeenzaam omgaat, Gen. 24: 63. Hij kende God in al zijn wegen. Zijn er op uw weg zulke eenzame plaatsen, daar u hebt gaan overleggen, hoe gij er deel aan gekregen hebt of krijgen zult?
2. Kent gij dat: met uw gezin dikwijls uw knieën te buigen? Hebt u iets van node, dat gij er tezamen de Heere om aanloopt, gelijk Izaäk deed? Gen. 25: 21.
3. Dát is Izaäks gestalte, als God het voorwerp van uw vrees is. Ik wil niet zondigen, zult gij zeggen, ik vrees God.
4. U zult dan staat maken op de hoop der vaderen.
5. U zult dan zulk een vreemdeling wezen op de aarde. Door deze wereld zult u dan reizen als een vreemdeling, en uw woonplaats zult u dan maar houden als uw herberg. U zult zeggen: ik ben al lang genoeg in de herberg geweest, ik verlang naar mijn huis; en als u de dood voelt, dan zult u zeggen: ik wil wel sterven al was het vanavond of vanmiddag en in uw sterven zult u u zo met een stille hoop aan God overgeven.

Geliefden, wilde Izaäk zijn zoon zegenen, wij willen ook zo doen. ***Het is heden de eerste dag van het jaar***. Wij kunnen u zonder dat niet laten heengaan.
Zijt ge oud geworden, wij wensen u toe, dat God u begiftige met Izaäks gestalte, zodat gij u vertrouwd maakt met de dood, al moest gij nog drieënveertig jaren leven. Hij zei: mijn kind, ik kan niet sterven, of ik moet u zegenen. Ik wens u toe de genade van de oude Barziliaï. 2 Sam. 19: 34, 35. God geve u Abrahams, Izaäks en Jacobs genade, en hun heerlijkheid.
Zijt gij onder de grijs geworden mannen of vrouwen, ik wens u toe, dat u mag zeggen: de zaligheid is mij nu nader dan toen ik eerst geloofde. Mij dunkt, ik zie land. De

zeelieden, als zij lange tijd op de woeste zee hebben omgezworven, dan zijn zij zo verblijd als zij land zien: *land, land, land, welkom land*! roepen ze.
Ik wens, dat gij ook eenmaal mag roepen: W*elkom hemel!* gij komt mij allengskens nader! Zijt ge nog jong, ik wens u toe, dat gij dikwijls mag denken aan uw uiterste, en dan zult u niet zondigen. Ik wens, dat gij al vroeg aan uw Schepper mag gedenken, en dat ge u zo in de vreze Gods mag houden.
Mijn geliefde toehoorders, ik wens, dat wij állen in ons beroep, in ons huis en in onze bediening veel blijdschap mogen hebben, en dat die blijdschap heilig moge zijn, en dat onze droefheid gematigd en ook heilig moge wezen.
Ik wens dat wij mogen blijven in het geloof en in de liefde tot de Heere Jezus.
Ik wens, dat gij veel geloofsoefeningen mag hebben. Dat u mag schreeuwen en kermen om de Heere Jezus, dat Hij elke dag, die ge nog leeft, u dierbaarder worde. En als u van deze dag of avond alleen gaat en de Heere u vraagt: *Hebt gij Mij lief?* Dat gij u verklaren moogt, en met vrijmoedigheid zeggen: *Ja Heere, Gij weet dat ik U lief heb.*
Ik wens van harte, dat de Drie-enige God u dat voorrecht en die eer geve, dat u mag zeggen: God kroont ons allen met goedertierenheden. Zo ver het oosten is van het westen, heeft Hij onze overtredingen van ons gedaan. Gelijk een vader zich ontfermt over zijn kind, zo ontfermt Zich de Heere over mij en mijn huis.
Ik wens u van harte toe, dat de liefde Gods in uw hart zó branden moge, dat ge uw liefde vertonen mag door de werken, zodat ge uw licht mag laten schijnen te midden van een krom en verdraaid geslacht.
Ik wens, als ik en gij sterven zullen, dat wij zullen kunnen zeggen: ik heb de Heere geleefd, en ik zal óók de Heere sterven. *Het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin.*
Ik wens u toe, als uw pad begint kort te worden, dat Gods genade overvloedig in u moge wezen, zodat u zult kunnen zeggen: *ik heb een begeerte om ontbonden te worden en met Christus te wezen.* Dat U zult mogen uitschreeuwen: nu heb ik de loop geëindigd. Ik heb de strijd gestreden, en nú ga ik heen om de kroon der rechtvaardigheid te verkrijgen.
Ik wens, dat ook álle ándere dingen u mogen toegeworpen worden. En al wat u in uw familie wedervaart en ontmoet, wens ik, dat u ten goede moge werken. Ja, dat u zult kunnen zeggen: ik had het ten kwade gedacht, maar God heeft het ten goede gedacht.
Sion wensen wij toe allerlei verkwikking.
Ik wens, dat Gods kerk gezegend moge zijn tot in de buitenlandse steden.
Ik wens, dat het Sions laatste jaar van haar verdrukking moge wezen, en het eerste van haar verkwikking.
Wij wensen uw land en kerk álle goeds toe: ambachtsman, weduwen en wezen, groot en klein, - de Heere zij met u, en Hij zegene u en mij.
AMEN.

EENENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER PREDIKER 11: 3.

OP HET TWEEERLEI UITEINDE, EN ZIJN ONHERROEPELIJKHEID.

En als de boom naar het zuiden, of als hij naar het noorden valt; in de plaats, waar de boom valt, daar zal hij wezen.

Wij lezen Gen. 3: 19, dat God tot Adam zei: W*ant gij zijt stof en gij zult tot stof wederkeren*. U zult zeggen: Wel, hoe moet ik dat verstaan? Ben ik stof, en zal ik tot stof wederkeren, daar ik vlees ben! Let dan hierop:

1. De mens is stof ten aanzien van zijn afkomst. God had Adam gemaakt niet uit zilver of goud, niet uit koper noch ijzer, maar uit het stof der aarde, Gen. 2: 7, en alzo zijn wij allen uit de aarde aards, 1 Cor. 15: 47. De eerste mens is uit de aarde aards, maar de tweede mens is Heere uit de hemel.
2. Voeg er dan dit bij: e*n gij zult tot stof wederkeren*. Wanneer keert de mens weder tot stof?

Ten eerste. In de loop van zijn leven, met dat hij geboren is. Hier is het: *Gij hebt mij met het gruis des stofs bekleed*, gelijk Job zei, Job 7: 5. En Abraham zei: *Ik heb mij onderwonden te spreken tot de HEERE, hoewel ik stof en as ben*, Gen. 18: 27.

Ten tweede. Zij worden het niet alleen in hun levensloop, maar voornamelijk in het uur van hun dood. Tevoren was het een levend en werkzaam stof, maar dán wordt het een dood stof, dat stil temeer ligt. Men mag ervan zeggen: zie, daar ligt nu dat aardse huis verbroken.

Ten derde. Nóg eens, de mens wordt tot stof als hij in het graf neergelaten wordt met de handbomen des grafs. Daar zijn de groeven der vertering. Hij is uit de aarde, en hij keert weder tot de aarde. U zult zeggen: dat is zo, en ik weet het, mij overkomt niets dan al de anderen, dat is nu eenmaal de weg van álle vlees. Ja maar, zeggen wij: gij moet de dood ook eens van achteren bezien. De éne mens maakt het wel wat langer dan de ándere, maar hij moet evenwel sterven. Het is ermee gelijk een uurwerk, dat opgewonden is, het laatste tikje komt eenmaal, en als een zandloper, het laatste zandje komt eenmaal. Zo is het met de mens ook.

Ten vierde. Maar ziet nu eens, wat er áchter die vale ruiter, namelijk de dood, volgt. Daarachter volgt voor de goeden de hemel, en voor de kwaden de hel, al naar dat de mens in de tijd geweest is.

Merkt er op, gij goddelozen, daar volgt achter die vale ruiter een eeuwig ongeluk, - en let er op, gij rechtvaardigen, daarop volgt een eeuwig geluk voor u. Het einde van u zal vrede zijn, Ps. 37: 37. Dit is het, wat Salomo, die prediker te Jeruzalem, op het hart wilde drukken van al het volk.

Wij hebben voor heden voorgenomen, dat ook een weinig te bezien, ook al omdat het jaargetijde weer daar is, waarin God wel gewoon is menigeen van ons weg te nemen; en wie weet, wie er van de zijnen, die nu nog hier zijn, zal moeten missen; en dit nog temeer omdat daar hangt en drijft die zwarte wolk, namelijk de pest. Als die eens kwam, hoe zouden de predikanten dán van de dood moeten prediken! Het zal geen kwaad doen, al kwam hij niet, dat men ons de dood eens voor ogen gesteld heeft. Wij hopen, al spreken wij er van, dat hij niet zal komen. Wij wensen het hartelijk. Maar of God die bittere drinkbeker wel voorbij zal laten gaan, weten wij niet. En als de pest

onder ons kwam, dan zal men moeten zeggen: het is voorzichtig geweest dat men er eens van gepredikt heeft.

De prediker zegt hier in het eerste vers: W*erp uw brood uit op het water. Want gij zult het vinden ná vele dagen.* Het is te zeggen: Werp er uw aalmoezen op. Waarom wordt dat genoemd: op het water werpen? Omdat de mens denkt: ik ben het kwijt, als ik wat geef. Nee, zegt de prediker, gij zult het vinden ná vele dagen. Het is een gelijkenis, ontleend aan een arm mens, staande daar váór u met zijn betraand aangezicht: Werp uw brood op zijn betraand aangezicht, en droog er zijn tranen mee af. Of het is een gelijkenis van een rijke, die zijn vijvers heeft, hij werpt zijn brood op het water, en ná vele dagen vindt hij het nog, als hij de vrucht daarvan op zijn tafel krijgt.
Doe het niet ééns, zegt de prediker, maar aan zeven en aan acht. De prediker schijnt te menen: gij mocht ook eens in ellende raken, en dat het kwaad u ook eens in het oog kwam. Daarom zegt hij in het begin van het derde vers: Als de wolken vol geworden zijn, zo storten zij plasregens uit op de aarde. Het kan wel op zegeningen zien, maar ook wel op oordelen, en dan zult u dat kwade daarmee afwenden, als gij de armen uw brood geeft. Doe het toch, wil hij zeggen. U zult er immers niet lang gelegenheid toe hebben! Daar komt een hak van de bijl aan de boom, en hij valt, en: Wáár hij valt, daar zal hij wezen. - Wij hebben te bezien:

I. Dat een levend mens bij een staande boom vergeleken wordt.
II. Een stervend mens wordt vergeleken bij een vallende boom.
III. Het uiteinde van die beide mensen.
IV. Dat er geen herstellen aan is, het is onherdoenlijk, ónherstelbaar.
V. Het betoog: W*erp uw brood dan uit op het water, en geef een deel aan zeven en aan acht.*

Dat zijn onze vijf zaken. Laat het u niet vervelen, die aan te horen. De zaken zijn het zeer wel waard om eens overdacht te worden.

1. ***Wat het eerste aangaat,*** daar is niets zo algemeen in het Woord, dan dat een mens bij een boom vergeleken wordt, de aanzienlijken en de slechten. Waarom wordt de mens nu bij een boom vergeleken?
1. Een boom heeft zijn planter; een mens ook, Ps. 128: 3. Uw kinderen zullen zijn als olijfplanten rondom uw tafel.
2. Een boom heeft zijn groei en wasdom. De mensen ook. Zij komen tot de volkomen grootte, tot de mate eens mans. Wat zijn zij in het begin maar een teer spruitje! De Heere Jezus Christus wies op in grootheid en in aangenaamheid. Zo doen zij ook.
3. Nóg eens, wat heeft een boom al uit te staan? Zijn winters, zijn zomers, koude en hitte, stormwind, enz. Maar wat heeft een mens al uit te staan! Geen boom staat zoveel uit. De ene mens in de stormwinden, de andere in de wateren, anderen in koude, anderen in hitte! Ik ben geweest, zei Jacob, dat mij bij dag de hitte verteerde, en bij nacht de vorst, Gen. 31: 40. Het uitnemendste van des mensen leven is slechts moeite en verdriet, Ps. 90 : 10.
4. Een boom heeft zijn verjaringen. Alle jaren vallen zijn bladeren weer af, en hij krijgt weer nieuwe. Zo is het met de mens ook: elke week en elke dag druipt er een blad af, totdat zij niet meer verjaren zullen.
5. Een boom mag nóg zo kloek zijn, het einde komt evenwel. Zo is het met een mens ook, hij is kort van dagen, al was hij nog zo welgesteld. Gelooft gij dat wel, mensen?
6. Daar zijn bomen van allerlei slag: goede en kwade, vruchtbare en ónvruchtbare, zo

is het met de mens ook: Daar zijn goeden en kwaden; daar zijn er, die vruchtbaar zijn in goede werken. Daar zijn er als bomen in het afgaan van de herfst, ónvruchtbaar, tweemaal gestorven en ontworteld, Jud. vs. 12.
7. Nóg eens, een boom, al staat hij nóg zo lang, - eindelijk, daar komt een stormwind, die hem uitrukt, of daar komt een houthakker, en die kapt hem af. Zo is het met de mens ook, hij raakt eindelijk tot zijn hoogte, en de dood houwt hem af.
8. Nog eens, een boom, als hij uitgekapt is, geen menselijke kunst kan hem weer herstellen. Zo is het ook met de mens, hij blijft liggen, waar hij gevallen is, Job 14: 12, 14. Daar hebt u het eerste beeld, waarom een levend mens bij een staande boom vergeleken wordt, zo schoon als hij daar staat met loof rondom. Absalom had zulk een schone gestalte, dat hem niemand gelijk was. Hij is evenwel geveld, en zo, dat hij ónherstelbaar was.

II. Nu gaan wij over tot het tweede, namelijk ***dat Gods Geest een stervend mens bij een vallende boom vergelijkt, en waarom dat?'***
1. In de eerste plaats, omdat een boom allengskens valt. Zo ook. een mens. Hij gaat allengskens naar zijn eeuwig huis. Zij sterven alle dagen. Hij krijgt een ziekte, en hij wordt weer hersteld. Hij krijgt dan weer een tweede ziekte, en zo wordt hij al gestadig gekapt van tijd tot tijd, totdat hij eindelijk omvalt.
2. Nóg eens, dáárom wordt hij bij een vallende boom vergeleken,. omdat de val van een boom zo verschrikkelijk is. De grond davert, kraakt en dreunt, als hij valt, zodat die er bij staan, vluchten. Zo is het ook met een mens, als hij sterft. Wat is het niet verschrikkelijk voor het gezicht! de slaapstede kraakt, waarin hij ligt: het klamme zweet breekt aan alle kanten uit. De keel en de borst maken een schrikkelijk geluid. Dat schrikkelijke vinden wij in de hovelingen van Perzië, als die boom (Belsazar) begon te vallen, terwijl zij weelderig bijeen waren. - Daar komt een hand aan de wand! en daar zagen zij die boom vallen! de banden van zijn lendenen werden los. Men zou zeggen: Waarom kwamen zijn hovelingen nu niet om hem met een kluchtje te vermaken? Of waarom kwam er niet één, die die hand weerde? Maar zij stonden daar verschrikt en bedeesd over de val van die boom.
3. Nog eens, een boom is niet te stuiten in zijn val. Zo ook een mens, als die valt in de dood. Al zijn vrienden mogen hem bijstaan, zij mogen hem de kinderen van zijn schoot tonen, en zeggen: blijf toch bij ons, om de kinderen van uw schoot, - al kwamen al de vrienden bijeen met al hun liefde, en zeiden: Wij zullen u niet laten gaan, gij weet hoe nodig wij u hebben; en, wat zullen wij gaan doen! Het is alles tevergeefs, het is niet te beletten, 2 Kon. 13: 14, daar kwam de koning Joas bij Eliza, en zei: zult gij weggaan? Gij zijt als onze gehele menigte! Of Eliza ook Elia naroept: *mijn vader! mijn vader! - wagen Israëls en zijn ruiteren!* 2 Kon. 2: 12, het is niet te stuiten.
Ja een boom, als hij valt, kan hem niets ondersteunen, met wat voor schragen gij ook komt. Zo is het met een stervend mens ook, niets kan hem ondersteunen, dat hij niet zou vallen. Al legde ge uw linkerhand onder zijn hoofd, en al omhelsde gij hem met uw rechterhand. Al geeft gij hem de allerbeste medicijnen, het helpt niet. Daar is geen medicijn tegen de dood; en was er wel ergens zulk goed te krijgen, wij geloven dat er ons land wel van voorzien zou zijn, al zou het sommigen álles kosten dat zij hadden.
4. Nóg eens, als een boom gevallen is, ligt hij stil, hij beweegt zich niet meer. Tevoren maakte hij dikwijls een beweging met zijn takken en bladeren, maar dán niet meer. Zo is het met een mens ook, met dat hij gestorven is. Hij ligt daar stil, en hij verroert zich niet meer als hij geveld is. - Daar is geen werk noch bezinning in het graf, Pred. 9: 10.
5. Als een boom daar zo ligt, verwelkt en verdort hij. Zo is een mens ook. Het vlees

gaat weg. De beenderen beginnen uit te steken. De lippen kruipen op. Daar beginnen de tanden te blikken. Zodat men ervan moet zeggen: is dát Naomi! Is dát die mens!
6. Een boom, als hij uitgeroeid is, vergeet men de plaats, waar hij gestaan heeft. Zo is het met de mens ook. Al was hij als een inlandse boom, zijn plaats is weg, zij wordt niet meer gevonden, Ps. 37: 10, 36. Niemand heeft nog een langere gedachtenis dan een rechtvaardige, wiens naam is tot zegening, - maar die van een goddeloze is tot verrotting; en zelfs van het állerlie£ste schepsel dat wij kenden, gaat het geheugen weg.

III. Nu, ten derde, stapt Gods Geest nog wat verder, en zegt: ***de boom valt in het zuiden of in het noorden.***
Het zuiden en het noorden heeft God beide gemaakt, Ps. 89: 13. Zuid en noord, daaronder moet gij de twee andere winden ook verstaan, namelijk oost en west. Waarom belieft God dan maar twee winden te noemen? Dat is zeer zoet: daar zijn maar twee uiteinden van de mens: één naar de hemel en één naar de hel. En dan belieft God juist deze twee winden te noemen, omdat zij zo rechtstreeks tegengesteld zijn, èn zo veel verschillen. Door het zuiden moet gij verstaan de gelukzalige uitgang van Gods kinderen; en door het noorden de rampzalige uitgang van de goddelozen.
Waarom zegt God de uitgang van zijn kinderen in het zuiden te zijn, en die der goddelozen in het noorden?

1. Omdat die twee winden zo lijnrecht tegenover elkaar staan. Zo ook de hel staat recht tegenover de hemel. Hier is niet te verzinnen een voorburcht der vaderen in het Oude Testament. Noch een vagevuur in het Nieuwe Testament. Daar is ook niet te verzinnen, dat de zielen van de mensen sterven mét het lichaam. Hier is het: óf hel óf hemel, als gij uitgehouwen zijt. Gij kunt dat zien in de gelijkenis van de rijke man en Lazarus, Lukas 16: 22, 23. De rijke man was in de hel, en Lazarus was in de hemel.

2. Omdat noord en zuid zover van elkaar zijn. Komt de koningin uit het zuiden tot Salomo, daar staat: Zij is gekomen van de einden der aarde, Lukas 11: 31. Wilde God eens tonen, waar Hij Zijn onderdanen allen vandaan zou doen komen, Hij zegt: Ik zal zeggen tot het noorden: geef, en tot het zuiden: houd niet terug, Jes. 43: 6. Vader Abraham zei tegen de rijke man, Lukas 16: 26: Tussen ons en ulieden is een grote kloof gevestigd. Daar is zulk een grote kloof tussen u en mij.

3. Nog eens, in het zuiden zijn geheel andere gewoonten en gebruiken dan in het noorden, een andere taal, een geheel andere aard. Zo is het hier ook: in de hemel hebben zij een hemelse aard. Maar in de hel een duivelse aard. Het is hier, gelijk er staat Jer. 24: 2. In de éne korf waren zeer goede vijgen, maar in de andere korf waren zeer boze vijgen, die vanwege de boosheid niet konden gegeten worden. Daar zijn andere zeden.
In de hemel hebben zij het witte kleed, het reine en blinkende fijne lijnwaad, zijnde de rechtvaardigmaking en heiligmaking der heiligen, Openb. 19: 8. Maar in de hel hebben zij een rouwkleed. De taal is ook anders. In het zuiden is het: *Hallelujah! Gij Heere zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, en de eer, en de kracht.* Openb. 6 ; 11.
Maar in de hel is het: W*ee, wee, wee! dat wij zo gezondigd hebben*; en: ik lijd smarten in deze vlam! Lukas 16: 24.

4. Nóg eens, het zuiden is een plaats van licht. Zo is het in de hemel ook, God is er het Licht; een eeuwig licht is daar, het is de erve der heiligen in het licht. Col. 1: 12. In het noorden, in de hel, is het een stikdonker land, daar is geen licht dan de vlammen van Gods toorn, om er eeuwig hun ellende bij te zien.

5. Het zuiden is een land van echte vermakelijkheid en zoetheid. Wat is het

land in de hemel vermakelijk! daar is de verzadiging van vreugde en lieflijkheid aan Gods rechterhand, eeuwiglijk en altoos. Ps. 16: 11. Zij zingen, zij juichen van ganser harte. Maar in de hel is het vol van smart, en zeer náár, zeer vervloekt, zeer zwaarmoedig.

6. Nog eens, in het zuiden is het warm. Zo is het ook in de hemel, het is een plaats van warmte. Daar zijn zij zo brandend van liefde, zo vurig van geest, dat men er wel van zeggen moet: De liefde is sterk als de dood, de ijver is hard als het graf, hare kolen zijn vurige kolen, vlammen des HEEREN, Hoogl. 8: 6. Hun hart is daar zo warm van de nabijheid Gods.

Maar in het noorden is het ijskoud. Zo is het ook in de hel, zij mogen daar branden door het vuur van Gods toorn, en door de hitte van een knagende consciëntie. Maar daar is geen warmte van liefde tot God of tot elkander.

7. Nog eens, in het zuiden is het een land van overvloed. Maar in het noorden is het alles gebrek, daarom lezen wij van Job 26: 7, dat God het noorden over het woeste uitbreidt. Het is in de hemel altijd volop. Die daar zijn mogen zeggen: ik heb genoeg, mij lust niets meer.

Maar in de hel is het een land van eeuwig gebrek, daar is zelfs geen druppel water om de tong te verkoelen. Ziet gij wel, geliefden, hoe nadrukkelijk het is, dat God de hemel bij het zuiden, en de hel bij het noorden vergelijkt? Ach, hoe groot is het onderscheid tussen zaligheid en verdoemenis! Mocht God het ons maar op onze harten drukken.

IV. Nu komen wij tot het vierde stuk: W***aar nu die val gebeurt, is hij onherstelbaar, want in de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen.***

Het is te zeggen:

1. Sterft iemand in zijn zonden, hij zal in de hel zijn; en sterft iemand niet in zijn zonden, hij zal in de hemel zijn.

2. Elk mens, waar hij valt, waar hij sterft, daar zal hij blijven. Het zal niet zijn gelijk met een Paulus, die in de derde hemel werd opgetrokken. Hij moest er toch ook weer uit. 2 Cor. 12: 2. Maar dit mogen wij ervan zeggen: U zult dag of nacht daar niet uit mogen, dan op een buitengewoon bevel Gods. Zei God tegen Mozes: ga er eens uit, om op de berg met de Heere Jezus te spreken. Hij deed het. Zijt gij als een bekeerde ontslapen, u zult zeker in de hemel zijn; en zo niet, dan gaat gij naar de hel, en de afgrond zal boven u verzegeld worden.

Ach, zondaar! als gij aanstonds uw ogen in de hel open doet, dan zult u moeten zeggen: nu moet ik voor eeuwig, voor eeuwig, in deze nare plaats blijven! De rijke man bad niet daarom, dat hijzelf mocht heengaan om zijn vijf broeders te waarschuwen, maar dat Lazarus of iemand anders dat doen mocht. Lukas 16: 27-30. Hij wist wel, dat hij daar nooit zou uitkomen.

3. Nóg eens, waar zij gevallen zijn, dáár moet gij ze zoeken, in het noorden of in het zuiden. En daarom, van dat breed spreken houd ik niet. Het is al altijd maar: *mijn man en vrouw zaliger*. Wij zeggen: gij liegt dikwijls. David zei: ik zal tot het kind gaan, 2 Sam. 12: 23. Hij wist het, dat het kind in de hemel was, hij wilde het in de hel niet gaan zoeken. Saul handelde schrikkelijk kwalijk, hij wilde Samuël in de hel gaan zoeken.

4. Nog eens, een boom gevallen zijnde, is dan tot gebruik van de eigenaar, hetzij om er een kunstig stuk werk uit te maken, of om zich daarbij te warmen. Zo is het ook met de mens: die in het zuiden valt, die heeft God geformeerd om Zijn lof te vertellen, maar die in het noorden valt, die wordt overgegeven tot eeuwig afgrijzen.

5. Ten laatste, al had een boom ook honderd jaar lang de aarde beslagen, als hij valt, is daar geen verbidden meer aan, noch herstellen mogelijk. Zo is het ook met de mensen.

Die in het noorden gevallen zijn, al haalde gij ze uit de hel, daar is geen mogelijkheid meer tot hun bekering. God zal zeggen: daar is geen herstel noch verbidden aan. Al ging gij, gelijk een David, achter de baar, en riep: *mijn zoon Absalom, mijn zoon Absalom, mijn zoon! ach, ware ik voor u gestorven!* - het zou niet helpen, en die in de hemel zijn, moeten bij Mij blijven, zegt God.

V. Nu komt Gods Geest met kracht en klem, en zegt: W***erpt dan uw brood uit op het water, en geeft een deel aan zeven of aan acht.***
U zult zeggen: Wat klem is er in deze tekst om zo mild en zo liefdadig te zijn?
Geliefden, zéér veel. De prediker wil zeggen:
1. Zijt gij tevreden met te zeggen tegen een arme: Wordt warm, en wordt verzadigd, - zonder dat gij hem wat geeft, - dan zijt gij maar een boom met loof zonder vruchten, en dan zult u uitgeroeid en in het helse vuur geworpen worden, Matth. 3: 10.
2. Doet het terwijl gij nog leeft, want uw boom zal aanstonds vallen. Deelt dan van uw goed aan de arme, maar meest aan de huisgenoten des geloofs.
3. Uw boom zal vallen, en zo gij het niet doet, zo zal God zeggen: Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij niet te eten gegeven. Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij niet te drinken gegeven. Ik was naakt, en gij hebt Mij niet gekleed. Want zoveel gij dit aan een van deze minsten niet gedaan hebt, zo hebt gij het Mij ook niet gedaan, Matth. 25.
4. U moet niet denken, dat gij ná uw val nog eens weer zult komen. Nee, nee, waar de boom valt, daar blijft hij liggen.
5. Nóg eens, gij zou de dienst van die armen in het zuiden wel willen hebben, als gij in de hel waart. De rijke man in de hel, zei: zend toch die arme Lazarus, dat hij het uiterste zijns vingers in het water dope, en verkoele mijn tong, Lukas 16: 24.
Ziedaar, toehoorders, hebt u onze vijf stukken, zo klaar en bevattelijk als wij konden, u voorgesteld.

Nu nog een woord tot een stichtelijk slot.
God geve ons bekwaamheid om te spreken, en ulieden om te horen. Staat eens met uw gedachten stil voor elke boom. Vraagt het eens aan oude lieden, hoe menigeen zijn er mét hen al geplant? Zij zouden met Elia wel moeten zeggen: ik ben alléén overgebleven.
U zult zeggen: gaat maar zien in uw en mijn tijd; hoe menigeen zijn er mét ons al geplant, in de scholen opgeleid, op kantoor, fabriek en winkel, ter zee? Hoe menige boom is er al uitgekapt? Zij worden niet allen oud. Al de mensen door elkaar gerekend, zo zeggen de geleerden en doktoren, die er over gestudeerd hebben, worden gerekend vijf of zes jaren oud te worden. Doch anderen zouden dat nog niet durven zeggen, maar denken liefst, dat het niet meer is dan drie jaar, of op het hoogst vier jaar.
En hoe menige veel belovende, geliefde boom is er al geveld, die ons als Jonas wonderboom was, waaronder wij schuilden. Het is zo opmerkelijk, dat Jacob zei: *Aldaar hebben zij Abraham begraven, en Sara zijn huisvrouw; en daar heb ik Lea begraven,* Gen. 49: 31. En dan nog, dat Jacob zei: *Jozef is er niet, en Simeon is er niet, nu zult gij Benjamin wegnemen. Al deze dingen zijn tegen mij.* Zouden dit niet, onder degenen die hier tegenwoordig zijn, kinderen van hun ouders kunnen zeggen, en ouders van hun kinderen? Ja, hoe haastig gaat het menigmaal. Men heeft dikwijls eerder van hun dood dan van hun ziekte gehoord; en de bomen, die geveld zijn, blijven liggen, waar zij gevallen zijn.
En als de Heere de pest eens zendt, dan zal het zijn: houw bomen af. God geve, dat het

niet zal zijn. Ach, hoe menige bomen zijn er al gekapt, die in het noorden, dat is in de hel, gevallen zijn! - wij geloven dat gij het zelf moet toestemmen, dat gij het van velen geloven moet. Zij komen niet weer, en die in de hemel zijn ook niet. Het zal u en mij óók eenmaal treffen, dat zegt ons het onfeilbaar Woord van God: Het is de mens gezet éénmaal te sterven. Hebr. 9: 27. Sedert Adams tijd is de dood tot álle mensen doorgegaan. Rom. 5: 12. Wat man leeft er, die de dood niet zien zal. Ps. 89: 49. Daar zijn wormen aan de bomen, die zo allengskens zijn wortels afvreten en doorknagen. Wij zijn waarlijk bekommerd over enigen van u. Weet gij over welke bomen?

1. Gij ziet er niets goeds aan: zij zijn slecht in hun gedrag en in hun spreken. Gij staat gereed om zo geveld te worden, en gij zijt nog ónbekeerd.
2. Nog eens, over die bloempjes, die tonen soms een overtuiging te hebben: zij hebben een voornemen, zij zullen dán naar God gaan; en zij blijven daarbij staan, of zij keren weer terug. Wij kennen zulke bomen wel. Ach, mochten wij toch ingang bij u vinden! Wij komen niet om uw goed, noch om u kwade raad te geven. Gij zijt onze getuigen, en voor God zult u het moeten getuigen, dat gij ons hier zo dikwijls hebt zien staan smeken, en horen zeggen: geeft ons toch plaats! U gelooft het en weet immers, dat u zult afgekapt worden, en dán zult u of zalig of rampzalig zijn. En zo gij niet bekeerd zijt, het laatste zal u zeker treffen! Gij zijt wel bekommerd over een reis, hoe gij die zult maken. Gij zijt wel bekommerd over een toeval en over voortekenen van een ernstige ziekte, en zult ge u dan over uw eeuwige staat niet bekommeren?
Geliefden, deze gedachten zullen u niet zwaarmoedig maken, of u moest goddeloos willen blijven, en er dan aan denken. Maar hebt u lust om met God verzoend te worden, gedenkt dán aan uw einde, en het zal u wel ernstiger maken om God te zoeken, maar het zal u niet benauwen.
Ach zondaar! verneder u! Hoeveel proefjaren hebt u al uitgestaan? Hoeveel tranen zijn er al over u gestort! Wat al hartbrekend prediken is er al aan u ten koste gelegd! Denk toch eens: ben ik dan niet te stuiten? Zal ik dan nooit van mijn goddeloos leven afstaan, zal ik het nóg langer tegen God en mensen blijven uithouden? Ach, ik ellendige! wat zal er van mij worden! –
Dit willen wij u raden: gedenk aan uw dood, spreek er dikwijls van. Doe gelijk de Emmaüsgangers, zij spraken over de dood van Christus. Doe als Izaäk, die zei*: Ik ben oud, ik ga sterven.* Denk er om als gij achter de baar van andere doden gaat. Die dode, die niet kan spreken, spreekt u daar evenwel aan, en zegt: Wat mij heden geschiedt, zal u morgen óók geschieden, en elke trede, welke gij achter mijn baar gaat, bent u een trede nader aan uw graf.
Wees toch zo ongevoelig niet als de beesten, die anderen zien sterven of doden, en zij weten er niet eens van, hoewel het terstond hun beurt is. Zo gaat het ook in de lijkhuizen en achter de lijken, men denkt er nauwelijks aan, en men spreekt ook daar van allerlei onverschillige of zondige dingen.

Geliefden, mogen wij niet nog een woord spreken?
Ach, hoort het, wij stelden u het zuiden èn het noorden voor: Wat kiest gij, verloren of zalig, leven of dood, zegen of vloek? Ach, antwoordt toch niet losweg hierop dat gij zo maar zou zeggen: ja, in de hemel wenste ik wel te zijn. Daar wilt gij niet zijn, of u zult óók zin hebben in de weg, die naar de hemel leidt! Wij zeggen: zit eens bedaard neer, vraag uzelf eens af: Wat verkies ik? Waar wandel ik naar toe? Hoe leef ik? Leeft u goddeloos? U zult in het noorden vallen, maar zoekt gij voor God te leven, U zult in het zuiden vallen.
U zult zeggen: eilieve zeg mij nu eens, wie zal in het zuiden, en wie zal in het noorden

vallen? Het is van groot gewicht, maar wilt gij het klaar weten?

1. Als u in het zuiden zult vallen, dan zult u bekeerd zijn, dan moet gij ook ten naastenbij weten de tijd en de plaats van uw bekering. Het zal u gebeurd zijn in uw jeugd, of in uw verdere leeftijd. Gij weet de ouderdom wel van uw natuurlijk leven. Gij moet die tijd ook ten naastenbij weten van uw geestelijk leven. Wanneer zijt ge bekeerd? Zijt ge er geen vijand van? Spot u er niet mede? Een kind Gods rekent het uit, en hij weet enigszins die tijd zowel als die van zijn natuurlijke geboorte.
2. U moet het waarachtig geloof hebben: *Die in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, maar die de Zoon ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem*. Joh. 3: 36. Kent gij het, wat het is: gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel naar U, o God? Ps. 42: 2. Kent u het, wat het is te zeggen: Hij is mij de springader des eeuwigen levens, en Hem kleef ik achteraan? Of weetgu daar niets van?
3. Zulk een is een vroom mens, niet alleen op straat, maar ook in huis, overal, bij alle mensen, en in alle gezelschappen. Zondaar, dat zijt gij niet, men moet menigmaal treuren, als men in uw gezelschap is.
4. Die mens wordt zo nauwelijks zalig, en hij wil evenwel alles uitstaan, zuur en zoet. Maar de anderen niet, die gaan langs de brede paden.
5. Als u volhardt in het werk van uw bekering, geloof en heiligmaking, totdat u kunt zeggen: nu heb ik de loop geëindigd. Die volhardt zal zalig worden. Maar hier vallen de meesten af.

Geliefden, wij kunnen niet nalaten nóg een woordje tot u te spreken.
U moet u toetsen: Hoe staat het met u? Aan welke kant denkt u te vallen, als de dood u uitroeit? Ach, het is zo náár, in het noorden te vallen! U zult zeggen: hoe komt het dan, dat de goddeloze mensen zo gerust zijn met de dood af te wachten?
1. De eerste reden is: hij verlangt naar de dood door onkunde. Wist hij het, wát de dood was, hij zou die zo vrijmoedig en zo gerust niet afwachten.
2. Door verkeerde inbeeldingen, gelijk de koning Agag. 1 Sam. 15: 32. De bitterheid des doods is geweken, zei hij, maar hij wist niet, dat hem het kwaad zó spoedig treffen zou.
3. Men heeft verdriet en tegenspoed, kruis en kwelling. Men zegt: ik wenste dat ik er al van ontslagen was. O dwaas! u weet niet, dat u dán naar het eeuwig verdriet en de eeuwige kwelling moet gaan!
4. Dat is bij hem een edelmoedigheid, gelijk die dolle koppen in de oorlog, maar het is een ijdele edelmoedigheid.
5. De duivel, die het geweld des doods heeft, houdt het huis in vrede. Zij durven dan beter sterven dan Gods kinderen.

Een ander geval is dit: W*aarom vromen zo benauwd zijn om te sterven?* Wat schort hun dan?

1. Eerst zeggen wij: dit is niet altijd zo. Het is wel eens, dat zij moeten zeggen: ach, was ik bij U! en, ik heb een begeerte om ontbonden te worden!

2. Het is met allen zo niet. Wij vinden er wel, die met een Jacob kunnen zeggen, Gen. 49: 18: *Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere!* En met Paulus: *het leven is mij Christus, en het sterven is mij gewin*, Fil. 1: 21. Of als Stéfanus: *Heere Jezus, ontvang mijn geest*, Hand. 7: 59.

3. Het is natuurlijk, het is zelfs zo bij een beestje. Gij kunt geen mens zijn, of het is zo. De Heere Zelf werd verhoord uit de vreze des doods, Hebr. 5: 7. En Hij bad

tot driemaal: *Vader, indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker voorbijgaan*, Matth. 26: 39.

U zult zeggen: dat voldoet mij nog niet, - wel, let dan hierop:

1. Het komt daar vandaan, omdat het u ontbreekt aan een voorbeeldig Godzalig leven.

2. Weet gij, waar het u nog scheelt? Gij verlaat uw eerste liefde.

3. Zij kunnen hun staat van genade niet opmaken, en zij schrikken terug voor bedrog.

4. Zij zijn soms zo met een schepseltje verbonden, en zij zien dat er met hun tegenwoordigheid nog wel wat van doen is.

5. Zij willen soms nog wel wat leven, om dit of dat nog zus of zo te zien, gelijk Jacob, die wilde wel sterven toen hij Jozef gezien had. Gen. 46: 30. En Simeon wilde wel sterven toen hij de Zaligmaker gezien had. Lukas 2: 29.

6. Ten laatste, de zaak is zo gewichtig. Ach, zeggen ze, die grote overstap te doen naar een eeuwig zuiden, óf een eeuwig noorden, daaraan hangt zulk een eeuwigheid!

Kinderen van God, nog een woordje tot uw bemoediging. Al gaat gij daarheen met de vrees des doods, Jezus zal ze wegnemen. Hij was de Zoon Gods nog wel, en Hij was zo beroerd. Schrikt niet al te veel. U zult evenwel in het zuiden vallen. De tijd is voor de deur, dat gij spoedig feest zult houden! H*oudt dan uw lendenen omgord, en uw lamp brandende, en weest gij de mensen gelijk, die op hun Heere wachten. - Zalig zijn die dienstknechten, welke de Heere, als Hij komt, zal wakende vinden.* AMEN, ja AMEN.

TWEEENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER1 TIM. 1:16.

OP HET AVONDMAAL.

Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.

Wij lezen Eféze 2: 11-13, dat de Apostel zegt: *Daarom, gedenkt: dat gij, die eertijds heidenen waart in het vlees, dat gij in die tijd waart zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der beloften, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld. Maar nu in Christus Jezus, gij die eertijds verre waart, zijt nabij geworden door het bloed van Christus.*
Als God een mens verandert, dan drukt Hij doorgaans die dingen op het hart. Hij wil hebben dat zij nooit hun ellendige toestand vergeten zullen, waarin zij vóór hun bekering geweest zijn, en dan de gelukkigste toestand ná hun bekering. Dit is de weg, die God ook al met Israël insloeg. Deut. 26: 5. Als gij in het land zult gekomen zijn, zegt God, dan zult u voor het aangezicht des HEEREN uw Gods betuigen, en zeggen: Mijn Vader was een bedorven Syriër. En Ezech. 16: 5, 6, zegt God: Gij lag daar walgelijk op het veld, en ik zei tot u, in uw bloed leef, ja Ik zei tot u in uw bloed: leef. En 1 Cor. 6: 10, 11: *Eertijds waart gij hoereerders, dronkaards, enz. Maar nu zijt gij afgewassen, geheiligd en gerechtvaardigd.* En Eféze 5: 8. Eertijds waart gij duisternis, maar nu zijt gij licht in de Heere. En gelijk God ons die twee dingen op het hart wil drukken, zo wil ook Zijn volk die dingen zo graag overdenken. Waarom willen zij die zo graag overdenken?
Ten eerste. Opdat zij God de eer van dit werk zouden geven. Eféze 2: 8. Uit genade zijt gij zalig geworden, het is door de uitnemende grootheid van Gods kracht. Eféze 1: 19.
Ten tweede. Opdat ze nederig zouden zijn, en moeten zeggen: Wat heb ik, dat ik niet heb ontvangen? Alle roem is buiten gesloten. Zij moeten voor de gehele wereld zeggen, dat zij van zichzelf tot álle goed werk ónbekwaam zijn: het is niet uit de werken, maar uit de roepende. Rom. 9: 11.
Ten derde. Opdat ze zich als een schilderij aan anderen zouden vertonen, opdat die ook moed zouden scheppen. Als iemand ziek is, en hij hoort, dat ánderen, die op hem geleken in hun ziekte, hersteld zijn geworden, dan verkwikt dat zo een. Zo is het ook, als een groot zondaar ziet, dat al zulke grote zondaars, als hij is, bekeerd zijn geworden, dat verkwikt hem, en hij kan zeggen: "Heere, Uw hand is nog niet verkort, U hebt nog des Geestes over en Gij kunt ook mij barmhartigheid bewijzen."
Ten vierde. Dat te overdenken, geeft een groot nut om bemoedigd omtrent anderen te zijn: voor een vader, om gemoedigd te zijn omtrent zijn huisgenoten. Voor een leraar, omtrent zijn gemeente. Men kan daarmee pleiten, en zeggen: is er iemand getrokken, die zo hard, die zo goddeloos was. Gij kunt dan deze of die ook trekken, Heere, het kan maar een slechte en goddeloze zijn. Gij kunt het doen, al was het ter elfder ure.
Ten vijfde. Dat te gedenken, doet hun Christus en Zijn verdiensten groot achten. 1 Joh. 1: 7. *Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden*. Alle zonde en lastering zal de mens vergeven worden. Matth. 12: 31. En zo prijzen zij Jezus' rantsoen.

De Apostel schreef niet alleen aan anderen, dat ze gedenken zouden, wat zij tevoren geweest waren, en wat ze nu geworden waren door de genade Gods, maar hij heeft het ook zelf beoefend. In de vier eerste verzen van ons teksthoofdstuk toont hij de

zuiverheid van de leer, en in het vijfde vers de zuivere verkondiging van de Wet: het einde van de wet was liefde. Daarop toont hij in vers zes en zeven dat er ijdelheidsprekers waren, die zeiden dat een mens door de wet gerechtvaardigd moest worden, of zij stelden ze buiten alle hoop van genade. Dat toonde de Apostel dat maar ijdelheidspreken was: de Wet rechtvaardigde niet. En in het achtste, negende en tiende vers zegt hij: Wij hebben tegen het prediken van de Wet niets, als het maar juist gedaan wordt. De Wet toch is de goddelozen gezet om hen te verslaan, en opdat ze zouden zoeken naar genade: dát zijn gezonde woorden, die zullen de zieke zielen gezond maken.
En hier hebt u dan al de tien geboden bijeen. Daar is geen tekst in de gehele Bijbel, waar al de tien geboden zo precies bijeen gevonden worden, dan hier, hoewel niet met dezelfde woorden, maar de zaken zijn er alle in te vinden.
Vervolgens gaat de Apostel tonen in het elfde vers, dat hij geen gemeenschap heeft met zulke verkeerde wetpredikers, maar dat hém het Evangelie is toevertrouwd. Dan zegt hij in het twaalfde vers: voor die gunst ben ik al mijn leven dankbaarheid schuldig. Waarom, Paulus?
Wel, ik ben zulk een slecht mens geweest, in het dertiende vers: *Ik was een Godslasteraar, en een vervolger, en een verdrukker, maar mij is barmhartigheid geschied.* Ik had wel zwaar gezondigd tegen de Vader en de Zoon, doch evenwel niet tegen de Heiligen Geest. Maar omdat ik het uit onwetendheid gedaan heb, kon God mij barmhartigheid bewijzen. Evenwel, God was zulks niet verplicht, volgens vers 14.
O nee, zegt hij, maar de genade onzes Heeren is zéér overvloedig geweest met geloof en liefde, die daar is in Christus Jezus. Die grote genade kon hij niet vergeten, maar hij moest het uitschreeuwen, welk een kracht het rantsoen van Christus gedaan had: *Het is een getrouw Woord, en aller aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is om zondaren zalig te maken, van welke ik de voornaamste ben.* Zulk een voornaam zondaar heeft God barmhartigheid bewezen: de Heere toonde aan hem ál Zijn lankmoedigheid, tot een schilderij voor anderen, vers 15, 16. Daarop barst hij uit in de allerhartelijkste dankzegging, vers 17: *De Koning nu der eeuwen, de Onverderfelijke, de Onzienlijke, de alleen-wijze God, zij ere en heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen.*
In onze tekst hebben wij dan:

I. Een zondig gesteld man, vóór zijn bekering.
II. Tegenwoordig een gelukkig man.
III. Een vroom en verzekerd man.

I. Wat het eerst aangaat, ***hier hebben wij een man, die zeer deerlijk gesteld was, eer God hem bezocht met genade.***
Zijn naam vóór zijn bekering was Saul. Hand. 9: 4. *Saul, Saul! wat vervolgt gij Mij?* Hij was van afkomst een Jood, een Hebreeër uit de Hebreeën, hij was uit de stam van Benjamin. Zijn beroep was tentenmaker. Van studie was hij een Farizeeër. Zijn leven was bescheiden. Fil. 3: 5, 6. Hij was een godsdienstig man, een ijveraar voor de vaderlijke rechten en inzettingen. Maar hoe was hij in zijn inwendige toestand? Daarin was hij, volgens Eféze 2: 3 een kind des toorns en dood in zonden en in misdaden. Maar hij was ook een werk-heilige, die in zijn werk, zijn gerechtigheid voor God zocht. Fil. 3. En ten aanzien van Jezus' leer was hij een bittere vijand, zodat hij opdracht kreeg, om te binden en ter dood toe te vervolgen allen, die in die Naam spraken. Hand. 9: 1, 2. Hij blies vervolging en moord, en als er geen beulen te vinden waren, dan was hij zelf beul. Hij wies zijn handen in het bloed der Christenen. Hij

dwong ze om te lasteren. In het vermoorden van Jezus' Discipelen was hij bijna de eerste. Ik was, zegt hij, bovenmate tegen hen woedende, zodat ik een schrikkelijk monster voor God was. En toen men Stéfanus stenigde, brachten zij zijn klederen aan zijn voeten. Hij zei: ik zal ze wel bewaren; en hij had er mede een welbehagen in.
Hij kreeg zulk een schrikkelijke naam, dat hij de schrik was voor al de Christenen, zodat Ananias, als God hem naar Paulus toezond, zei: *Heere, ik heb van velen gehoord van deze man, hoeveel kwaads hij uw heiligen in Jeruzalem gedaan heeft.* Hand. 9: 13. Hij durfde niet naar hem toegaan, vóórdat God zei: Hij is Mij een uitverkoren vat. Mag men niet wel zeggen: Wie kan Paulus' afdwalingen verstaan? Mocht hij niet wel zeggen: ik weet de getallen niet! Zijn zonden waren zo rood als scharlaken: hij was de voornaamste zondaar onder de zondaren. Daarenboven was hij een laatdunkend man, vol van inbeeldingen. Hij was ontbloot van genade, en wilde God om geen genade bidden. Hij was naakt, en wilde niet gekleed zijn. Dat zag hij daarná eerst, toen hij het moest uitschreeuwen: Ik heb alle dingen gebrek!

II. ***Nu hebben wij te bezien zijn tegenwoordige staat.***
Hij was nu een gelukkig man. Daar keert de zaak om: *Mij is barmhartigheid geschied.* Het is alsof hem de tranen uit de ogen springen, en hij overluid uitroept: Mij is barmhartigheid geschied! Het is eveneens gelijk het ééns was met zeker rover, die ter dood veroordeeld was, en onverwacht genade kreeg. Dat deed zijn hart zó smelten, dat hij uitriep: de genade heeft gedaan, wat het doodvonnis niet heeft kunnen doen. Tevoren was mijn hart verhard, maar nú is het verbrijzeld geworden! Dat kon Paulus ook zeggen: hij dacht, hoe is het mogelijk? Waarom smeet God zulk een hellewicht als ik was, niet in de hel? Maar nee, zegt hij, dat deed God niet, maar Hij bewees mij Zijn onbegrijpelijke barmhartigheid.

A. De barmhartigheid is een deugd in een mens, maar in God is zij een wezenlijke eigenschap. De barmhartigheid in een mens is, als hij een ellendige ziet, gevoelt hij er smart over, en hij biedt hem zijn hulp aan om hem te redden. Dit zien wij in die Samaritaan jegens die man, die in de handen van moordenaars gevallen was. Lukas 10. Maar hoe is de barmhartigheid in God? Heeft het daar plaats dat God rommelingen en smart heeft? Nee, maar het is die eigenschap in God, waardoor Hij genegen is om aan een ellendige wél te doen. De ellende is de oorzaak niet waarom God het doet, maar Zijn goedheid, als die gaat omtrent een ellendige, wordt barmhartigheid genoemd. Zij is die wezenlijke eigenschap Gods, waarvan gemeld wordt Exod. 34: 6 en Lukas 6: 36. Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is. Zij is groot, zij duurt van geslacht tot geslacht voor állen, die Hem vrezen. Lukas 1: 50.
De barmhartigheid Gods is groot in hare heftigheid. In geen moeder kunnen zulke rommelingen gevonden worden. Het zijn ingewanden van barmhartigheid. God is rijk in barmhartigheid. Eféze 2: 4. Het is een grote barmhartigheid. Neh. 9:6. 9: 10. Het zijn innerlijke bewegingen der barmhartigheid. Lukas 1: 78.

B. Nu zegt Paulus hier: *Mij is barmhartigheid geschied.* Daar is een barmhartigheid Gods voor de tijd, van alle eeuwigheid, en in de tijd, en in de dood, en in het oordeel.
Ten eerste. Barmhartigheid bewijst God voor de tijd, in de eeuwigheid, in het verkiezen van de zondaar.
Ten tweede. In de tijd, in die verkoren zondaar te trekken, 1 Petr. 1: 3. Gezegend zij de God en de Vader onzes Heeren Jezus Christus, die door Zijn grote barmhartigheid ons heeft wedergeboren.

Ten derde. Daar is barmhartigheid Gods in de dood en in het oordeel, 2 Tim. 1: 16. God geve den huize Onesiforus barmhartigheid in die dag.

Ten eerste. God had aan Paulus barmhartigheid bewezen van alle eeuwigheid. Toen al had God zijn naam geschreven in het Boek des levens.

Ten tweede. En in de tijd had hij dubbele barmhartigheid ontvangen: (1) Dat God hem in het hart gegrepen had. (2) Dat hij hem de bediening had toevertrouwd, 2 Cor. 4: 1.

Ten derde. Hij verwachtte ook barmhartigheid in de dood en het oordeel.

Waarop ziet Paulus hier meest?
Ik denk, op de bekering en de genade, die hij in de tijd verkregen had. Als God iemand barmhartigheid geeft in zijn leven, wat is dat? Dit moeten wij nu nog een weinig overdenken.

- Ten eerste. Hebben wij te overleggen, dat het uitverkorenen zijn.
- Ten tweede. De oorzaak, door - en om welke God het doet.
- Ten derde. De staat, waarin God hen vindt.
- Ten vierde. De staat, waarin de Heere hen brengt.
- Ten vijfde. Op welke wijze God zulks doet. De Heere loopt ze als achterna, en opent hun hart en verstand.

Ten eerste. Aan wie bewijst God barmhartigheid?
Het zijn uitverkorenen, die daartoe opgeschreven zijn, Hand. 13: 48. *Daar geloofden er zovelen, als er geordineerd waren ten eeuwigen leven.* Rom. 8: 30. Die Hij tevoren verordineerd heeft, dezen heeft Hij ook geroepen. Dat is het eerste. U zult in uw leven geen barmhartigheid krijgen, of uw naam moet in het Boek des Levens staan.

Ten tweede. De bewegende oorzaak is enkel Gods genade: daarvoor is geen reden dan zijn loutere goedheid. Het is door genade; en dit moet elk zeggen, die barmhartigheid verkregen heeft: Door de genade Gods ben ik dat ik ben. Daar was geen schoonheid noch deugd in 6ns, die het ons waardig maakte. Het was niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wij gedaan hadden. Maar naar Zijn barmhartigheid, Tit. 3: 5. Het zij u bekend, zegt God, Ik doe het niet om uwentwil. De verdienende oorzaak daarvan is Christus: Joh. 1: 16. Uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen ook genade voor genade. Om Zijn verdiensten ontvangen wij ook de eeuwige zaligheid. De werkende oorzaak is God de Heilige Geest, die werkt het uit, dat ze uit de staat der natuur in de staat der genade overkomen. Die neemt het stenen hart weg. Die is hun een Geest des Levens.

Ten derde. Hoe vindt God nu de mens vóór zijn bekering? Verloren, koud, hard, zorgeloos, van de Heere aflopende, verdoemelijk, onder de verbondsbreuk, onder toom en vloek, gans walgelijk. Paulus was zulk een goddeloze: hij was op verre na de beste niet.

Ten vierde. De staat, waarin God hen brengt, is een staat des levens. Hij brengt ze over tot Zijn gemeenschap in Christus. Hij schenkt ze vergeving der zonden, en genade om heilig voor Hem te leven. Hij schenkt ze een vrijmoedige gestalte. Hij brengt ze tot het licht, zodat zij zien, dat God hun deel is. Dat is het dat ze hier al verkrijgen. Dat zijn de eerstelingen van de hemel. En bij de dood krijgen zij het volle genot, eerst naar de ziel, en dan naar ziel en lichaam beide.

Ten vijfde. Op welke wijze doet God dit? De Heere loopt ze als achterna. Hij opent hun hart en het verstand. Hij verslaat de zondaar, zodat het Woord hem wordt als een vuur in zijn beenderen, gelijk met de Emmausgangers, Lukas 24: 52. Zij

beginnen uit te roepen, te schreeuwen, te bidden en te schreien. Zij zoeken door te breken: zij doen openhartig belijdenis van hun zonden. Zij smelten in tranen. Zij kleven Jezus achteraan als een arme een rijke, om wat te ontvangen. Als een naakte om een kleed doet. Als de Kanaaänese vrouw zeggen ze: geef mij maar een hondekensdeel. Als de verloren zoon zeggen ze: Maak mij maar een van uw huurlingen. Als Jacob zeggen ze: Ik zal u niet laten gaan.
Daarop volgt dan een leven tot heerlijkheid van God. God is dan het einde van ál hun doen en laten: zij wensen slechts dit, dat de Koning der koningen heerlijkheid moge ontvangen.
Nu komt Paulus, en zegt: zo heeft God met mij gedaan. Ik was verloren, en God de Vader heeft in de eeuwigheid mij verkoren. De Zoon heeft het verdiend, en God de Heilige Geest werkte zo krachtig in mij, dat ik, die een Godslasteraar was, ja zelfs als een beul voor de christenen bekend stond, nu barmhartigheid verkregen heb. God heeft mij uit die staat verlost, en Hij riep mij tot Zijn gemeenschap. En Hij deed het op die wijze, gelijk Hij gewoon was te doen. Ofschoon de wijze van mijn roeping wel wat ongewoon was. Het is buiten verdienste: ik was een ondeugend mens. Het was tegen verdienste. Alle vloeken was ik waardig. Het was boven verdienste. Ik had dat mijn gehele leven niet kunnen verdienen, al was ik volmaakt geweest. Als ik alles gedaan had, wat mij bevolen was, zo was ik nog maar een onnutte dienstknecht geweest, Lukas 17: 10.

III. Nu komen wij tot het derde stuk. ***Hij was evenwel een verzekerd mens: mij is barmhartigheid geschied.***
Had gij het dan wel zo zeker, Paulus? Ja, zegt hij.
Ten eerste. De Heere Jezus zelf had hem gezegd, toen Hij hem riep: *Ik ben Jezus*, Hand. 9: 5
Ten tweede. Zijn verandering was te klaarblijkelijk niemand kon dat ontkennen. Zij was zo onverwacht, zo openbaar, zo krachtdadig. Hij was daar op de weg, geen gedachte hebbende van gegrepen te worden.
Ten derde. Ananias was het hem komen zeggen uit Gods Naam, dat hij een uitverkoren vat was, Hand. 9: 15.
Ten vierde. Hij kon zeggen: ik toon mijn geloof uit mijn werken. Dat toonde hij door zijn ijver, die hij voor God en voor Zijn zaak had.
Ten vijfde. Hij wist het zeker, omdat hij zulke heerlijke bewerkingen had. Hij zag gezichten Gods. Dan stond Jezus bij hem op de weg. Dan werd hij eens tot in de derde hemel opgetrokken. Dan kreeg hij eens het getuigenis van Gods Geest. Gods Geest getuigde met zijn Geest, dat hij een kind Gods was. Dan deed God hem eens vreugde en blijdschap horen, zodat hij met zoveel ruimte kon zeggen: *Ik weet in Wie ik geloofd heb, en ik ben verzekerd, dat Hij machtig is mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot die dag,* 2 Tim. 1: 12.

Laat ons nu nog een woord tot toepassing spreken.
Geliefden, wij zijn nu hier allen tegenwoordig voor Gods aangezicht: daar staat de tafel, - Ach, mochten wij ook kunnen zeggen, man voor man, hoofd voor hoofd: *Mij is barmhartigheid geschied!* Wat denkt gij van uzelf? Hoe staat het tussen u en God? God zei eens, Hos. 2: 22*: Ik zal Mij ontfermen over Lo-Ruchama; En Ik zal zeggen tot LoAmmi: Gij zijt mijn volk.* Ach Heere! mocht dit ook maar ons geluk zijn, dat allen, die aan dit plaatsje zijn, op hun voorhoofd stond: Mijn volk, de ontfermde. Dit was het, dat wij een weinig onderzoeken zouden.
Wij zijn toch één van beide; een ontfermde of een niet-ontfermde. Wij moesten als

ontfermden aan de tafel komen. Men moet daar niet komen om ontferming te krijgen, als wij die nog nooit gehad hebben. Gij moet die al tevoren hebben, of de Koning zal geen behagen in u hebben: gij moet de ontferming, zo gij die nooit gehad hebt, onder het Woord zoeken. Maar niet aan het Avondmaal. Kan de Koning wel genoegen hebben in duivelskinderen? Weet gij niet, wat het formulier zegt? Het is het brood, dat God alléén Zijn kinderen verordineerd heeft. De Koning zegt, Hoogl. 5: 1: *Eet, vrienden, drinkt, en wordt dronken, o liefste.* - En weet gij niet, dat al wat uit het geloof niet geschiedt, zonde is? Weet gij niet, dat het zonder geloof onmogelijk is, God te behagen?
Als gij geen ontfermde zijt, en het geloof niet hebt, dan kunt gij niet eten. Dan liegt gij. Dan hebt u geen ogen, geen handen, geen voeten, geen mond. Dan zijt gij maar een goddeloze, een natuurlijk of burgerlijk mens. Dan kunt gij uzelf niet beproeven. Dan hebt u geen gebroken en verslagen hart. Al had gij álle ontferming van álle mensen, - U hebt hier geen recht toe.
U zult zeggen: u raakt mij aan mijn gemoed: mag daar niemand komen, als die dat weet en daarvan verzekerd is? Ik antwoord:

Ten eerste. Een verzekerde mag altoos zeker komen, die kan ook het beste komen. Die moet ook komen, want die verzekerd is kan het weer kwijt worden. U kunt weer donker worden. Uw verzekering kan nog groter en volmaakter worden. U kunt in het lichamelijke van uw huizen en goederen niet teveel verzekerd zijn, dat het uw eigen is. Zo ook hierin niet.
Ten tweede. Op de vraag antwoord ik: ontferming te hebben, of daarvan verzekerd te zijn, is een groot onderscheid, 1 Cor. 2: 12. Gij kunt wel ontfermd zijn, maar dan moet gij de Geest nog hebben, om u te tonen, dat gij genade in Gods ogen gevonden hebt, en dus een ontfermde geworden zijt.
Ten derde. Iemand kan genade hebben, en toch in grote donkerheid zijn. Ik ben verbrijzeld, ik draag Uw vervaarnissen. Ik ben twijfelmoedig, zei Heman, Ps. 88: 16.
Ten vierde. De beloften van het Evangelie, die in het Avondmaal verzegeld worden, zijn niet zozeer voor verzekerden als voor kleinen en treurigen, Matth. 11: 28: *Komt tot Mij, die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven*. En Matth. 5: 4: Zalig zijn, die treuren. In al die zaligsprekingen hebt u er niet één tot de verzekerden. Maar de Heere Jezus wendt Zich tot de kleinen: het gekrookte riet zal Hij niet verbreken, de rokende vlaswiek zal Hij niet uitblussen.
U zult zeggen: zeg dan eens, wie de ontfermden zijn, en dus ten Avondmaal mogen komen? Wij zullen trachten het u klaar en eenvoudig te tonen, zodat ook de állerdonkerste, de állerminste in de genade, het zal kunnen vatten:

Ten Eerste. Heeft de Geest van God op uw verstand zó gewerkt, dat u merkte, dat u zo ellendig waart? Werd u aan uzelf bekend gemaakt, zodat u alleen ging, u voor God neerlegde, en zei: "O God! wat een zondige, en gruwelijke natuur heb ik!" Kreeg u een indruk van uw jammerlijke natuurstaat? Moest u uitroepen. Ik heb God vertoornd, en geen schepsel is bekwaam om mij met God te verzoenen? Ja, begon die ellendige toestand u zó zwaar te wegen, dat u zei: ik wist niet dat de zonde zó gruwelijk was! Ach, hoe gelukkig zijn de ontfermden, die genade gevonden hebben in Gods ogen! O, was ik óók eens zo gelukkig!

Ten tweede. Werkte de Geest zó, dat u bekommerd werd hoe u het in de eeuwigheid zou maken? Hoe het in uw uiteinde zou zijn? Riep u het uit? Kon u het niet dragen? Als u bij een geestelijk mens kwam, zei u dan: W*at moet ik doen, lieve heren! Wat moeten wij doen, mannen broeders!*

Ten derde. Werkte de Geest zó, dat u moest treuren over uw zonden, dat u de duivel en de wereld zó lang gediend had, dat ge uw vlees zo opgevolgd had?

Ten vierde. Heeft Gods Geest u leren kennen het onderscheid tussen de weg naar de hemel of die naar de hel? Verkiest u in het verbond met de Heere over te gaan, met al wat aan Zijn dienst verbonden is? Doet u het graag en gewillig? Zegt u: ik verkies U Heere, voor mijn God en Vader, U, Heere Jezus, voor mijn Middelaar; en U, Geest van God, ik verkies U voor mijn Heiligmaker? Wilt u van de weg der zonde en des verderfs af? Zegt u: niemand zal mij daarop nog langer houden?

Ten vijfde. Hebt u lust om volstandig te blijven strijden, tegen uw verdorvenheden? Haat u de voorheen beminde zonde? Vliedt u nu alle gelegenheden tot zonde? Treedt u nu in een verbond om voortaan niet meer te zondigen? En bidt u om vergeving van uw verledene bedrevene zonden?

Ten zesde. Is de Heere Jezus Christus u nu zo dierbaar? Zegt gij: de Vader kon mij geen barmhartigheid bewijzen dan in die Zoon? De Geest kon het niet doen dan om die Zoon? Is de Heere Jezus u nu zo dierbaar, dat Hij het Voorwerp is van uw gedurige overdenkingen, de énige grond van al uw verwachting, het hoogste van al uw begeerten? Hongert en dorst u nu gedurig naar Jezus' gerechtigheid? –
Zegt u ja? Dán kunt u ook zeggen: Mij is barmhartigheid geschied. Dán kunt u ook gerust aan des Heeren tafel naderen; en staat maken, dat de Heere Zich verder over u zal ontfermen. De Meester roept u: Komt maar, al was het met een bevende hand en met een beroerd hart! Bedroeft de Geest Gods niet. U hebt dat zo dikwijls gedaan. Doet het nu niet meer. Veracht de dag der kleine dingen niet!

Ja maar, zult u zeggen: ik wenste wel, dat u eens zei, op welke blijken van genade ik zou mogen toenaderen.
Ten eerste. Op een diepe verwondering over de vrije en soevereine genade Gods, dat hij deze aanneemt, en gene niet; en dat u zo zegt: Heere, wat was ik óngelukkig zo u mij voorbij ging!
Ten tweede. Op dat betuigen: Heere, u zou mij geen groter geschenk kunnen geven, dan dat u mij barmhartigheid schonk. Ik zou dat geschenk het állerliefste hebben! - Gaat daarop maar ten Avondmaal.
Ten derde. Daarop, dat ge u zo voor Gode neerlegt als een áller-onwaardigste; en dat u zegt: Wat zou God omzien naar een dode hond! Ik ben niet waardig een kind Gods genoemd te worden.
Ten vierde. Daarop, dat u zegt: allerliefste Heere, ik heb tenminste lust gekregen om genade bij U te komen zoeken. Ik zal daarom ook niet van U gaan, tenzij Gij mij zegent. Kom ik om, zo kom ik om. Ik vat de hoornen des altaars. Ik kan slechts sterven. En dát verkwikt mij, dat ik niet weggelopen ben. Wie weet, God mocht op mij nog zien! –
Gij allen, die dat zo kunt betuigen, u zult ondervinden, als u zó komt, dat het niet vruchteloos zal zijn; het is wat goeds. En daarom, als u tot de tafel nadert:

- Ten eerste. Verwondert u over Gods genade.
- Ten tweede. Betuigt, niets liever te hebben en te ontvangen dan barmhartigheid.
- Ten derde. Als u aan tafel gaat, zegt: Heere, ik ben het niet waardig, dat u op mij zou zien.
- Ten vierde. Zegt: ik zal blijven liggen voor Uw voeten. Ik bid U, zie toch op mij.

God zal dan wellicht tot u zeggen: *Leeft, ja leeft.* En zo zal eindelijk uw geloof en hoop veranderen in volmaakte liefde en in aanschouwen. Als de zonde en de strijd geëindigd zullen zijn, dan zult u eeuwig bij God zijn.
Ik hoop, dat ik en gij, aan tafel gaande, èn thuis komende, zullen kunnen zeggen: *Mij is barmhartigheid geschied.*
AMEN.

DRIEENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 55: 13.

Voor een doorn zal een dennenboom opgaan; voor een distel zal een mirteboom opgaan.

Wij lezen in het Boek Ruth, in het eerste hoofdstuk vers 19 en 20, toen daar een arme vrouw, die weduwe was, na jaren in Bethlehem terugkwam, dat geheel de stad beroerd was, en zei: *Is dát Naomi?*
God heeft grote veranderingen in de wereld doen voorvallen. Wat al grote veranderingen zijn er ons bekend! De engelen zijn tot duivelen geworden; en de volmaakte reine mens is in een zondaar veranderd.
Wat zijn die mens al een veranderingen overkomen sedert hij gezondigd heeft. Rijken worden arm, en armen worden rijk: rijken en voorspoedigen, wier naam liefelijk was, als gij ze kort daarna aanziet, zeggen ze: noemt mij niet liefelijkheid, maar noemt mij Mara.
De vrome Job was de éne dag de rijkste van het gehele oosten, en de ándere dag de armste ter wereld.
Wat een verandering kwam er over die Koning Nebucadnezar! Het éne uur was hij groenend en gevierd in zijn Paleis, en het ándere uur kreeg hij een beestenhart, en werd hij van de mensen onder de beesten verstoten, totdat zeven tijden over hem voorbijgegaan waren, Dan. 4.
Wat een verandering vindt men altijd weer onder de mensen! Bij Saul, die een boze geest had, verandert God het hart, en hij krijgt een koninklijke geest. Hij, die op verre na de beste niet was, als hem een troep Profeten ontmoette, trok hij ook zelf zijn klederen uit, en lag de ganse nacht bloot tegen de aarde, en hij profeteerde ook.
De Nineviten, die op verre na de beste niet waren, als God door de Profeet Jona liet prediken: *Binnen veertig dagen zal Ninevé vergaan*, dan gaan de Koning en al het volk in een zak, zij vasten, en roepen tot God om het verderf te ontgaan en te voorkomen. Zo er eens iemand geweest was, en hen gezien had, eer zij zich vernederden, en hen dán in hun vernedering gezien had, hij zou daarover geschreeuwd hebben, en gezegd: is dát Ninevé? Is dat diezelfde stad?
Hoe ontmoet ge die goddeloze Achab, hij gaat in een zak al mijmerende over al zijn schelmstukken. Maar het is alles maar uitwendig. Het is geveinsdheid, het kan met de rampzaligheid gepaard gaan.

Maar nooit is er zulk een grote verandering in de wereld gezien, dan wanneer een uitverkorene bekeerd wordt. Dan diende men wel te doen zoals die blinde, die ziende geworden was, Lukas 18: 43. Hij verheerlijkte God, en al het volk, als ze zagen dat hij genezen was, gaf Gode lof. En als die kreupele genezen was, die al zolang aan de poort des tempels zat en bedelde, liep geheel de stad tezamen, Hand. 3.
Als God een mens in het hart grijpt, dan moet men verbaasd staan schreeuwen, en zeggen: is dát Manasse! Is dát die verloren zoon, die daar zo uitliep in overdadigheid? Dan moet men zeggen, is dát die Saul, die zo moord en vervolging blies tegen het volk van God! Is dát diezelfde man?
Dan moet men zeggen: is dát diezelfde moordenaar, die daar zo in het veld lag, en loerde om bloed te vergieten? Valt hij daar nu zo in voor een man, die mét hem gekruist wordt! Dan moet men zeggen: *is dát die doorn! Is dát die distel!* Is dát diezelfde mens? Wel ja, hij is het, maar God heeft hem geheel en al ómgekeerd: Hoe is het geschied? Door een wonder van Zijn Hand. Hij roept de dingen, die niet zijn,

alsof ze waren. Hij doet het licht schijnen in de duisternis. De God Israëls alleen doet wonderen. Dat is het, wat Gods Geest door de Profeet spreekt.
God zou Zijn dienaars en de vrome mensen zenden onder de wilde heidenen. En men zou zeggen, als ze er met het Evangelie der genade kwamen, zij zouden verscheurd worden. Maar in plaats van dat, als zij zo uittrokken, werden zij van Gods Geest voorgeleid in vrede. Men mocht denken: zij zullen geen ingang vinden, de zaak zal daar niet gaan. Maar ziet, zij werden met toejuiching ontvangen, met een toegenegene blijdschap. - De bergen en de heuvelen zullen geschal maken!
Hoe kwam het, dat die woeste heidenen het Evangelie aannamen, en dat ze er ook vrolijk over waren? Het zou door de Heere geschieden. De God Israëls zou onder hen wonderen doen. Daar zou een zichtbare en tastbare verandering bij hen komen. Hun ganse hart zou worden ómgekeerd, gelijk een doorn, die tot een dennenboom wordt, en een distel, die een mirteboom wordt.
In onze tekst hebben wij drie stukken:

I. Hoe Gods dienaars het vonden onder de heidenen. Zij waren vol doornen en distelen.
II. Wat er gewerkt werd onder die doornen en distelen. Zij werden veranderd.
III. Op welke wijze die verandering geschiedde, en Wie er Zijn hand in zou hebben?

I. Wat het eerste aangaat, als de dienaars onder de heidenen kwamen, - ***hoe vonden zij het onder die woeste mensen?***
Een woestijn waar het álles rondom woest en wild is. Zij vonden ze als doornen en distelen. Waarom worden de heidenen en alle ónbekeerde mensen vergeleken bij doornen en distelen?

Ten eerste. Omdat de zondaar zo wild is in zijn aard, en zo woest in zijn manier van leven en zo ongebonden van zeden, Rom. 1: 29. Vervuld zijnde met alle ongerechtigheid, hoererij, boosheid, gierigheid, kwaadheid. Vol van nijdigheid, moord, twist, bedrog, kwaadaardigheid. Zij leefden in veelal Sodomitische gruwelen, en in álle andere zonden. Daarom zegt Paulus van de bekeerde heidenen, dat ze tevoren een wilde olijfboom waren, Rom. 11: 17. Daarom wordt de zondaar ook vergeleken bij de allerwildste beesten, als bij een wolf, een luipaard, een leeuw, enz. Jes. 11: 16. En bij de wilde en woeste aarde, die doornen en distelen voortbrengt en vervloekt is, Hebr. 6: 8. God zei Gen. 3: 17: *Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt. Ook zal het u doornen en distelen voortbrengen!* Zo is het ook met een zondaar. Hij ligt door de zonde onder de vloek. Zij worden genoemd *kinderen der vervloeking*, 2 Petr. 2: 14.

Ten tweede. Doornen zijn ook zeer snel uitbreidende en vermenigvuldigende. Zo was het ook met die wilde heidenen en met alle onbekeerde mensen. Zij overliepen als het ware de gehele wereld. - De gehele wereld ligt in het boze. Zodat we mogen zeggen: die doornen en distelen maken het grootste getal uit. Die mensen maken, dat de wereld is als de akker des luiaards, waarin distelen opschoten, en die met netelen overdekt was.

Ten derde. Doornen en distelen zijn uitermate stekelachtig, kwetsend, scherp en pijndoend als men er mee omgaat. Men diende wel voorzien te zijn van ijzeren handschoenen als men er mee omgaat. Men dient ook wel voorzien te zijn om met een

ónwedergeboren mens om te gaan. Wat kwetsen en grieven ze een Godzalig mens, Ezech. 28: 24. Wat zijn ze een stekende distel. De beste van hen is als een doorn, Micha 7: 4. Het is alsof ze er toe geboren zijn om smart en wee aan te doen. Zij zullen tot doornen in ulieder ogen wezen, en tot prikkelen in uw zijde, zegt God, Num. 33: 55. Wat kwetsen ze een Godzalige wel, met hun tongen en hun daden, zodat er wel van mag gezegd worden, gelijk van de bruid in het Hooglied, hoofdstuk 2: 2: *Gelijk een lelie onder de doornen, alzo is Mijn vriendin onder de dochteren.*

Ten vierde. Een doorn is onhandelbaar, stug en stijf. Zo is een natuurlijk mens ook. Hoe voorzichtig moet gij ze vermanen en bestraffen, of gij krijgt een steek. Ezech. 2: 8 zegt God: *Mensenkind, vreest niet, hoewel wederwilligen en doornen bij u zijn, en gij in het midden van schorpioenen woont.*

Ten vijfde. Doornen en distelen, wat zitten ze aan elkaar vast. Zij hangen aan elkaar als klissen. Zo is het met de goddelozen ook. Zij zijn aaneen gegroeid met onverbrekelijke banden. Zij zijn in elkaar gevlochten als doornen, Nah. 1: 10.

Ten zesde. Doornen en distelen zijn onaanzienlijk en veracht: De goddelozen zijn ook van niemand geacht; En worden ze al geacht, het is gedwongen en al zuchtende: Hoe geacht zij ook in de wereld zijn, zij zijn nochtans veracht in de ogen der vromen, Ps. 15: 4. Ja, God Zelf veracht hun beeld, Ps. 73: 20.

Ten zevende. Wat zijn doornen en distelen ook uitermate hard! Zo is het met de zondaar. Men dient wel een staalharde hamer te hebben om indruk op hen te maken. Zij hebben een stijve nek en harde zenuwen, Ezech. 2: 4. Een hard harte, Jes. 48: 4.

Ten achtste. Doornen en distelen, hoe krom en hoe averechts zijn ze! Zo is het met de zondaar, wat begrijpen ze de dingen steeds weer verkeerd. Wat zijn ze verkeerd in hun wil en oordeel, in hun hartstochten, en in hun tong. Zij hebben kromme en slechte paden. Zij worden genoemd een krom en verdraaid geslacht, Fil. 2: 15.

Ten negende. Doornen en distelen beletten ook de groei van het goede kruid. De zondaar doet niet anders. O, zij staan een kind Gods altijd tegen: zij beroven hem van zijn groei en zijn voedingsstof; en trekken het zelf naar zich toe.

Ten tiende. Een distel en een doorn, zij mogen nóg zo weelderig groeien, zij zullen evenwel niet eeuwig duren. De hovenier komt op zijn land. Hij trekt ze er uit en steekt ze in brand. Zo zal onze God met de goddelozen ook doen: als zij doornen en distelen blijven. God zal ze voorzeker uitroeien, Hij zal ze met onuitblusselijk vuur verbranden.

Ten elfde. Doornen en distelen, wanneer die verbrand worden, wat een geknetter en wat een geraas maken ze. Zo ook de goddelozen, als God hen voor eeuwig in brand zal steken door Zijn toom, - hoe zullen ze schreeuwen en vloeken tegen de Heere, en Hem lasteren, als ze hun tong zullen kauwen van pijn in dat onuitblusselijk vuur.

II. Nu komt de Heere, en zegt tot Zijn knechten: ***gaat met Mijn Woord onder die doornen en distelen.***
En wat zal er dan gebeuren? Voor een doorn zal een dennenboom opgaan, en voor een distel een mirteboom. - Dat is te zeggen: door middel van de verkondiging des

Woords zou er een wonderbare ommekeer en verandering komen. In zulke landen, waar tevoren niets dan doornen en distelen groeiden, waar niets anders dan ónbekeerde en ónheilige mensen waren, zouden nú dennen- en mirtebomen voor de dag komen. Zulke mensen, die tevoren onvruchtbaar en tot alle goed werk onbekwaam waren, zouden vruchtbaar worden, en als schone bomen opwassen, nadat zij door de Heilige Geest zouden vernieuwd en wedergeboren zijn. God zou onder allerlei staten en rangen van mensen zodanig werken, dat ze bekeerd en waarachtig veranderd werden, zodat men zou kunnen zeggen: in plaats dat ze doornen en distelen waren, zijn ze nu dennenbomen en mirtebomen geworden.

A. Waarom wordt een bekeerd mens bij een dennenboom vergeleken?
Let er eens op. Spant u eens wat in, zo gij lust hebt.

A. In het algemeen. De dennenbomen, wat zijn ze veel aanzienlijker dan een doorn! zij zijn schoon en heerlijk. Zo is ook een bekeerd mens. Is hij niet heerlijker dan hij tevoren was? Is een rechtvaardige niet voortreffelijker dan zijn naaste? God legt op hen zulk een glans, dat men moet zeggen: *dát zijn de heiligen en heerlijken in de lande. Al Mijn lust is tot hen, zegt God.*

B. Dat is zo in het algemeen, waarom ze bij een dennenboom vergeleken worden. Maar wat is het nu in het bijzonder?

Ten eerste. Daar is niet één dennenboom die vanzelf opgekomen is. Hij heeft een planter. Zo is het ook met een bekeerde. O nee, die bekeerde heeft zichzelf niet bekeerd, maar de grote God is er de Planter van: zij zijn een planting des Heeren. Jes. 61: 4. Hij maakt de woestijn tot een vruchtbaar veld. Een Koning stelt in zijn lusthof kastanjebomen, beuke- en busbomen, en allerlei aangename planten. En is een boom groot, en komt er vrucht aan, dan zegt hij: dat is mijn gewas, dat is de boom, die ik geplant heb. De Heere Jezus zei: *Alle plant, die Mijn hemelse Vader niet geplant heeft, zal uitgeroeid worden*. Matth. 15: 13.

Ten tweede. Een dennenboom heeft ook zijn eigen grond, waarin hij groeit, hij kan niet overal groeien waar men wil. Hij moet een waterachtige grond hebben, door welks sap hij groeit en in het leven bewaard wordt. Zo is het met een uitverkoren en bekeerd mens ook. En welke is zijn grond? De voorhoven des Heeren. Ps. 92: 14. *Die in het huis des Heeren geplant zijn, die zal het gegeven worden te groeien in de voorhoven onzes Gods. Zij zullen vet en groen zijn*. Zij kwijnen, als ze buiten de berg Sions zijn. O, zij kunnen het niet uithouden in de grond der goddelozen, dan kwijnen ze en zij gaan achteruit. Zij verkiezen daarom liever een dorpelwachter te zijn in het huis des Heeren, dan te zijn in de tenten der goddelozen. Jozef kwijnde aan het hof van Farao, Mozes kwijnde aan het hof van Egypte. O, zij moeten een rechte grond hebben, dan groeien zij weelderig.

Ten derde. De dennenbomen zijn van een uitermate grote hoogte. Ps. 104: 17. Des ooievaars huis zijn de dennenbomen, zij maken hun nest in de kruin en top van de dennenboom. Een bekeerde, wat groeit hij hoog op, hij bedenkt de dingen, die boven zijn. Zijn wandel is in de hemelen. En zij hebben geen rust vóórdat ze hun kruin in het paleis van God steken. Wat heeft een gelovige soms een schone Hemelvaartsdag! Hij wordt opgetrokken tot vóór de troon des Heeren! Paulus zei: *ik ken een mens, die opgetrokken is geweest in het paradijs Gods.* 2 Cor. 12: 4. Zij zijn als de arend, die boven de rook van de wereld heenvliegt. Zo doet een kind van God ook. Zij zijn heiligen der hoge plaatsen. Dan. 7: 18. Zij zoeken de dingen, die boven zijn. Col. 3: 1. Zij kunnen zeggen: Onze wandel is in de hemelen. Fil. 3: 20. Zij zien de zienlijke

dingen niet aan, maar letten op de hemelse. De zienlijke dingen raken uit hun oog.

Ten vierde. Van de dennenbomen zeggen ze, dat zijn takken doorgaans door elkaar kruisgewijs zijn. Is een bekeerde ook zo niet? Zijn ze niet doorgaans vergezeld van kruis en druk? De duivel legt het op de Godzaligheid altijd toe. Zij zijn er ook best toe in staat om een kruis te dragen. Hoe meerder kruis zij hebben, hoe hemelser ze dikwijls zijn.

Ten vijfde. Dat niet alleen, maar der dennenbomen loof is uitermate groen, kunstig en sierlijk. Zo zijn de bekeerden ook. Ik zal hun zijn als een groenende dennenboom, zegt God. Hos. 14: 9. Als God in de verdrukking met Zijn kinderen is, dan zijn ze als een groenende dennenboom om u in te vermaken. Wat is een kind Gods sierlijk! Hoort u ze eens bidden of schreien, ziet ge ze in hun geloofsoefeningen, ziet gij ze eens samen met hun kinderen op de knieën, ziet gij ze eens een verbond maken, en zeggen: Ik en mijn huis, wij zullen God dienen. - Wat staan zij dan sierlijk! ja, wat hebben zij een schoon loof, tot in hun ouderdom toe. Wat zijn ze schoon in hun sterven. Zij dragen vruchten, die vet en groen zijn, zij zijn als een boom aan waterbeken, welks blad niet afvalt. Ps. 1: 3. Zij verliezen hun luister niet tot op hun doodsbed. Wat is er zelfs dán nog sap van genade in hen! Ja, komen ze voor het gericht, zij staan daar vol loof. Uit de vruchten van hun geloof wordt hun een kroon gevlochten en op hun hoofd gezet, tot Gods lof en eer. En de Heere prijst ze dan vanwege hun schoonheid en heerlijkheid.

Ten zesde. De dennenbomen kunnen wel een storm uitstaan. Welk een diepe wortels hadden ze in de berg Sions geschoten! Zij stonden vast, wat stormen daar ook kwamen. Hebben Gods kinderen in die berg Sions, de Heere Jezus, wortel geschoten, - al vallen dan de plasregens, en al waaien de winden, en al slaan ze tegen dat huis aan, zij blijven staan. Hun hart is wél ondersteund met genade, Ps. 112: 8. Zij zijn standvastig, onbeweeglijk. 1 Cor. 15: 58.

Ten zevende. De dennenbomen zijn bomen, die de koningen gebruiken om zich daarmee te vermaken. Zij gebruiken ze in hun paleis tot sieraad en vastigheid. Zo zijn Gods kinderen mede een pilaar in Gods huis. Gal. 2: 9. Zij zijn tot sieraad van de kerk. Beziet gij de kerk eens in de steden en dorpen, hier en daar ziet u er zo een door de hoop heenschijnen.

C. U zult zeggen: Wij zien nu wel, dat de bekeerde mensen bij dennenbomen mogen vergeleken worden. Maar waarom wordt een mens, die tevoren goddeloos was, als hij veranderd wordt, bij een mirteboom vergeleken?

Ten eerste. Een mirte is van een liefelijke reuk. Zo is een mens, die God vreest. Hij is overal welkom. Als een goddeloze in tijd van nood naar iemand omziet tot zijn hulp, het is naar zo een. Paulus zei: W*ij zijn Gode een goede reuk van Christus.* 2 Cor. 2: 15. Daar gaat een liefelijke reuk van hun geloof, van hun bekering en van hun Godzaligheid. Zulke mensen hebben ook een goede naam, die beter is dan welriekende olie.

Ten tweede. Een mirteboompje is niet alleen liefelijk, maar gescheurd of geplukt zijnde, zo spruit er klaar sap uit: als gij het drukt, komen er traantjes klaar water uit. Zo is het ook met de bekeerde mensen. Als God hun hart scheurt, liggen de tranen op hun aangezicht. Worden ze gescheurd door de vervolging, dan komen er veel druppeltjes uit. Ja, worden ze gedrukt door tegenheden, het sap loopt er uit. Mijn sap wordt veranderd in zomerdroogte, zeggen ze dan.

Ten derde. Een mirte staat gewoonlijk in diepe plaatsen, in een diepe vallei. Zo is het met een bekeerd mens ook. Al is hij als een dennenboom, hij groeit evenwel in de laagte ook, hij groeit het best in ootmoed en in nederigheid. Wat heb ik, dat ik niet

ontvangen heb? Zeggen ze. *Houd toch Uw knecht terug van trotsheden*. Zij hebben een nederige geest, zij zijn ook uitwendig nederig. Zij hebben soms niet veel bij zich. Het is dikwijls een arme Lazarus, die zijn brood moet bedelen, en op de milddadigheid van anderen moet leven.

Ten vierde. Een mirte is sierlijk, zodat er elk naar ziet, om die in zijn hof te hebben, om die daarmee te versieren. Zij wordt zo hooggeschat. Zo is het met een kind Gods ook. De cipier had Jozef zo graag in zijn huis. Darius had Daniël zo graag aan zijn hof. Wat zorgde David dat ze aan zijn hof mochten wezen, in Psalm honderd en een. De goddelozen mogen ze uitwendig drukken, maar zij moeten er toch inwendig ontzag voor hebben. Daar is geen volk waarvoor zij méér ontzag hebben. Herodes had zulk een ontzag voor Johannes. Zo gaat het thans nog, die zich rechtuit en ongeveinsd als een veranderd mens toont, heeft zulk een ontzag.

Ten vijfde. Een mirte is altijd groen, wat barre winter het ook is. Als het alles verflenst en kaal staat, is de mirte nog groen. Zo is het met een kind Gods in de verdrukking ook, en in de tegenspoed. Hun Godzalig aanzien, dat zij door de invloed van het genadesap des H. Geestes betonen, dat blijft. Dit alles, kunnen ze zeggen, is ons overkomen. Nochtans hebben wij Uwer niet vergeten, noch valselijk gehandeld tegen Uw verbond. Ps. 44: 18.

Ten zesde. Een mirte heeft dát eigen, dat zij graag in een vochtige grond staat waarin water is. Een bekeerde ook. Ach, het water der genade, daarvan moet hij groeien, gelijk er Jer. 17: 8 staat. Zij zijn als een boompje, dat staat aan de waterbeken, zij spruiten uit als een wilg aan de wateren.

Ten zevende. Een mirte kan wel door de beesten vertrapt worden. Zo is het ook met Gods kinderen. Zo de Heere het niet verhinderde, elk zou hen verschoppen en vertrappen. Daarom, wat zag de Profeet Zacharia bij de mirten, die in de diepte waren? Hij zag er een Man bij, die het kwaad afkeerde. Het is de Heere Jezus, Hij bidt voor hen, Hij bewaart ze, dat niemand hun kwaad kan doen: *blijft er af, zegt Hij, en tast ze niet aan.*

III. Nu zult u zeggen: hoe geschiedt dat, ***als God een doorn tot een dennenboom maakt, en een distel tot een mirteboom?*** Wat doet God dan? -
Geliefden, dát is een werk, dat ik en gij in ons leven moeten ondervonden hebben. Men kan wel bevatten, hoe dat is, als een doorn tot een dennenboom, en een distel tot een mirteboom gemaakt wordt, en dat een bekeerde daaronder afgeschaduwd wordt. Maar wij moeten zien, óf gij en wij van een doorn tot een dennenboom, en van een distel tot een mirteboom geworden zijn. Ik en gij moeten die verandering ondervonden hebben, óf God zal ons verbreken en verbranden. En zo moeten we dan zien, hoe die verandering geschiedt. Wat doet de Heere, als Hij die verandering zo zichtbaar maakt?

Ten eerste. Hij komt met Zijn Woord, en dat zegt: volk, gij zijt van nature wilde en goddeloze doornen en distelen. Het Woord vleit niemand. Het Woord zegt: gij beslaat nutteloos de aarde, gij zijt onwijs, ongehoorzaam, dwalende. Tit. 3: 5. Welk een onbuigzaam, hard en krom hart hebt gij! Of men het horen wil, of niet, God vleit niemand.

Ten tweede. Dan komt God nader, en maakt dat de consciëntie haar werk doet. Gij kunt niet zonder consciëntie zijn: als gij er op merkt, zij begint te woelen en te malen, zij is verschrikt en verontrust. Daar leeft geen mens zonder consciëntie, en die zegt hem dat de bezoldiging der zonde de dood is. Als ze hebben horen prediken, doet zij haar werk, en zij zijn er door vervaard. Ze zien, dat ze door hun vervloekte natuur een vervloekt mens geworden zijn.

Ten derde. Dan komt God, en brengt ze zo klaar voor ogen Zijn grote lankmoedigheid, dat Hij hen nog verdraagt, ja van hun geboorte af, en al de tijd, in welke zij als doornen en distelen geleefd hebben. "Ik heb in al die tijd in Mijn lankmoedigheid alles overgezien, zegt God, en Mij niet onbetuigd aan u gelaten. Wat al druppels, ja plasregens van zegeningen heb Ik wel op u laten vallen, toen u nog een doorn was. Ik liet Mijn zon opgaan over goeden en kwaden. Wat al verkwikkingen hebt u toen wel genoten!"

Ten vierde. Dan komt God, en zegt: ziet gij Mijn recht wel? Zou Ik niet rechtvaardig zijn geweest, toen gij onnut de aarde besloeg, als Ik u met de bijl van Mijn oordelen uitgekapt had, en als Ik u allang in brand had gestoken? Was u het niet waardig, dat Ik u tot een voorbeeld van een gehele stad gesteld had? Dat een gehele stad gezegd zou hebben: *God heeft eindelijk die doorn uitgeroeid?*

Ten vijfde. Dat leven, dat ze als een doorn geleid hebben, begint dan zijn aantrekking op hen te verliezen. Vloeken, onkuis, goddeloos leven, ongodsdienstig te zijn, daarvoor hebben ze geen achting meer.

Ten zesde. Hoe zijn ze over hun vorig leven gesteld? Heere, zeggen ze, ik ben zo beschaamd: ik walg daarvan, ik treur daarover. Ik belijd het voor U, dat ik zulk een leven geleid heb, ik sta daarover verwonderd en verlegen, ik weet mij geen raad. Ik zie, dat geen één schepsel raad weet. Ik zal, terwijl ik nog kan, zo niet meer leven. Ik moet daarvan af, het koste wat het koste, al kost het mijn naam en goed, ik kán zo goddeloos niet meer leven, noch mij met een burgerlijke en nette wandel meer tevreden houden.

Ten zevende. Dan komt God hen bewerken, en Hij opent hun het hart, en zij horen, dat er een genadige vergeving in de Middelaar is, en hoe goedertieren en getrouw Hij is in Zijn beloften, en dat Hij reeds méér zulke doornen en distels, als zij zijn, gered heeft. Daar zien ze de voorbeelden van, zij horen ze spreken, zij verkeren daarmede. Gij zijt een God, zeggen ze dan, Die menigvuldig vergeeft!

Ten achtste. Daarop vindt gij dit, dat ze naar de Heere lopen, ja, als een wormpje kruipen, en worstelen om genade. Zij vlieden naar Jezus, zij houden Hem vast, zij wagen het met Hem, zij vertrouwen op Hem, zij eigenen Hem aan zichzelf toe, en zij zeggen: *Ach Heere! Gij zijt mijn Heiland!*

Ten negende. Dan zeggen ze: nu moet ik voortaan en gedurig een leven van geheel andere aard leiden. Ik ben diezelfde man, vrouw, jongeman of jongedochter niet meer, - die tevoren toornig was, is nu zachtmoedig. Die onkuis was, is kuis. Die onrechtvaardig was, is heel nauwgezet. Die hij tevoren zocht te verleiden, brengt hij nu mee naar de kerk. Tevoren was hij óngodsdienstig, nu geheel godsdienstig.

Ten tiende. Voor het laatst. Zo een kruipt op zijn knieën als een wormpje, in dankzegging voor God, dat Hij hem zo veranderd heeft, en hij verhaalt, waar God dat werk begonnen is, en hoe Hij het voortgezet heeft, hoe God Hem heeft doen doorbreken; en hij dankt God, dat Hij hem bekwaam gemaakt heeft, om deel te hebben in de erve der heiligen in het licht. *Ach, Heere*, zegt hij, doe het groeien! *Ach, Heere, doe het bestendig zijn.*

Nu zult u zeggen: Wie bewerkten dat, de Apostelen of de bekeerden?
Ach nee, het komt van God. Gaat heen en predikt, zei God tegen de Apostelen, en Hij wrocht mede met tekenen en wonderen, door de kracht van de Geest. Zo zien wij, dat God de oorzaak van het gehele werk was. God was er in te zien, en zo komt Hem de naam toe.
Hij krijgt hem ook van de Predikanten en van de gemeente. Zij zeggen: W*ij dragen deze schat in aarden vaten.* Dat zullen wij in het vervolg zien. Het zou de Heere

wezen tot een naam en tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden.

Mocht er in ons land ook zo eens een hemelse lusthof gezien worden! Dat had plaats in de eerste Christenkerk, als God die door tekenen en wonderen ging voortzetten. In de tijd van Johannes kwamen de soldaten, en zeiden: En wij, wat moeten wij doen? En de Heere maakte die doornen tot dennenbomen.
In Christus' tijd zag men een Mattheus en een Zachéus, en meer andere tollenaren en zondaren, die openlijk uitkwamen, ook al tot vervulling van deze tekst. Wat hadden de Apostelen een opgang, toen ze eerst in hun bediening kwamen! Van het slechtste slag mensen werden er zelfs bekeerd. Hand. 19. Daar hebt u een hoop tovenaars, die bekeerd werden; en die bekeerd waren, brachten hun toverboeken op de markt, en verbrandden ze openlijk. Paulus zegt, 1 Cor. 6: 10, 11: *gij waart eertijds overspelers, hoereerders, dronkaards, afgodendienaars, maar nu zijt gij afgewassen en gerechtvaardigd.*
In deze heidense landen heeft God ook eertijds Zijn kerk groot gemaakt, en hoeveel duizenden doornen zijn er tot dennenbomen gemaakt! Wat zijn er in deze stad al velen geweest!
Ja, wij mogen tot roem van God zeggen, dat er niet één jaar in deze stad voorbijgaat, of daar wordt wel een doorn tot een dennenboom gemaakt. Wij mogen tot roem van de Heere zeggen, dat er niet één jaar voorbijgaat, of daar doen er zich nog wel op, waarvan wij het verwachten dat ze tot dennenbomen zullen gemaakt worden. Ja, wij mogen tot roem van God zeggen, dat Hij de állersnoodsten wel voor onze ogen in het hart gegrepen heeft, waarvan niemand het ooit gedacht had. Zulke onhandelbaren, die men niet te na mocht komen. Die u liever geslagen, dan naar u zouden gehoord hebben. Zulken, die als een weggeworpen kind op het veld lagen, waarvan men het opgaf, waarmede de ouders noch iemand anders raad wisten; en hoe wonderlijk zijn ze veranderd in dennen- en mirtebomen!

Maar, ofschoon wij dit, tot roem van God, omtrent sommigen mogen zeggen, - hoe menigte van doornen zijn er evenwel nog in de stad, waardoor zij is als de akker des luiaards. Hoe velen zijn er stekelachtig, onhandelbaar, onvruchtbaar. Zij zijn de plaats niet waardig daar ze staan. Zij zijn al tien, twintig en meer jaren doornen en distels geweest, en zij zijn nóg doornen en distels; en die geestelijke regen van het Woord valt op hen, zowel als op anderen. Maar zij blijven evenwel doornen: zij hadden nog wel genoegen in het prediken, maar zij bleven al doornen. Ook al worden ze op een ziekbed geworpen, zij blijven al doornen. En hoe menigeen is het een doorn in het vlees, als er iemand veranderd wordt in zijn huis, al was het zijn kind of dienstbode. Of als zich iemand veranderen wil! Hoe menigeen veranderen wel, maar het is onbedacht en onstandvastig: hoe menigeen hinken er op twee gedachten; en die zijn bij God, noch bij de wereld aangenaam. Hoe menigeen denken, dat ze van doornen in dennenbomen veranderd zijn, omdat ze wat beschaafder zijn dan tevoren!

Om uzelf niet te bedriegen, - gij kunt het hieraan weten, of gij van een doorn en een distel in een dennen- en mirteboom veranderd zijt:
Ten eerste. Zo gij het geworden zijt, zult u onderscheid kunnen maken tussen mensen èn mensen.
Ten tweede. De doornen zullen u lelijk en afschuwelijk voorkomen. Bij zulken kunt gij het niet langer harden.
Ten derde. U zult zoeken op die doornen te werken. Gelegenheid of geen gelegenheid.

Ach, mocht ik maar merken, zult u zeggen, dat de Heere in hen werkte; en de vrouw zal op de man, en de man op de vrouw gaan werken; en de ouders op de kinderen. Ach, mocht ik het toch in u zien! zult u zeggen.
Ten vierde. Daar zal iets in u gekomen zijn, dat tevoren niet in u was. Die u tevoren achtten, zullen u nu verachten, bespotten en haten. Of zij zullen u ontzien. Daar begint dan iets in u te komen, dat zij, die u tevoren wel lijden mochten, u nu daarom haten.
Ten vijfde. Daar komt iets in u, waarom Gods kinderen liefde voor u gekregen hebben. Daar is iets in u, zeggen ze, dat onze liefde aantrekt; en gij begint te zeggen: ach Heere! Ik wil liever mijn vroeger gezelschap missen dan Uw liefde, en Uwer kinderen liefde.
Ten zesde. De verandering zal u zo dierbaar wezen.
Ten zevende. De doornachtige eigenschappen zullen zo niet meer in u te vinden wezen. Maar de eigenschappen van de dennenbomen en de mirtebomen. U zult sierlijk, aangenaam en nuttig wezen. En gelijk gij in de hoogte zult groeien, zo ook in de laagte, in de nederigheid. –

Is dit alles aan u gebeurd of niet? Durft gij wel antwoorden? Zou u naar waarheid niet moeten zeggen: ik ben nog een oude doorn. Misschien zegt gij: ik zal het mij in het minst niet aantrekken. Of zo gij nog enigszins redelijk zijt, zo zult u zeggen. Ik weet het niet, ik durf het niet zeggen, wat ik ben. - Durft gij het niet zeggen? Wel, wij moeten u dan zeggen:
Ten eerste. Gij zijt zulk een onwaardig schepsel voor God als een doorn, zo veracht zijt gij bij God èn mensen.
Ten tweede. Indien gij niet bekeerd wordt, dan zijt gij een pest voor de wereld, een vloek, en zijt gij nabij het verderf.
Ten derde. Gij zijt onder de vloek des Almachtigen. Gij zijt vervloekt in uw eten en drinken. In uw uitgaan en in uw ingaan. God zal zeggen: daar gaat die vervloekte! Ligt gij op uw ziekbed, en sterft gij, God zal zeggen: gaat, ziet naar die vervloekte. Moet gij voor het gericht komen, uw vonnis zal wezen: *Ga weg van Mij, gij vervloekte!* Ja, met ziel èn lichaam beide zal uw deel wezen, als dat van de ranken buiten de wijnstok; en als dat van de doornen, die verbrand zullen worden!

U zult zeggen: ik beken het, ik ben een doorn, maar of ik het blijven zal, weet ik niet.
Ik weet dat ook niet, maar dát weet ik: zolang gij een doorn zijt, staat gij zo lelijk in de kerk. Een doorn aan het hof van een koning is lelijk. Gij leeft onder zovele hartelijke bedieningen en gij blijft evenwel een doorn.
Ach, hoe schandelijk is dat! Zijt gij een doorn, gij zijt voor uzelf zowel stekelachtig als voor een ander. Maar, God leeft nog: Hij kan u tot een dennenboom maken. Uit stenen kan Hij Abraham kinderen verwekken. Hij zou u vandaag nog wel tot een dennenboom kunnen maken! Al Gods kinderen zijn ook eertijds doornen geweest. Zij waren het niet waardiger dan gij.
Ach, zondaar! mocht gij nog veranderd worden, eer God met Zijn oordelen komt! Ach, zondaar! neem het toch waar, eer het te laat is! Ach, was u eens veranderd, u was zo verachtelijk niet meer!

U zult zeggen: Wat wilt gij dan, dat we doen? Deze raad geven wij u:

- Ten eerste. Verbeeld u dikwijls, dat gij bekeerd óf onbekeerd zijt, dat gij zalig óf rampzalig zijt, dat gij naar de hel óf naar de hemel moet.
- Ten tweede. Geloof, dat gij van nature een doorn zijt, en dat gij veranderd moet worden, en dat uzelf niet doen kunt.

- Ten derde. Gedenk, dat de middelen, die Gods Geest gebruikt om mensen te veranderen, zijn: het lezen en horen van Gods Woord. Derhalve moet u de onderlinge bijeenkomsten niet nalaten. U moet niet nalaten het lezen van het Woord in uw huizen. En dat alles moet u al biddende doen.
- Ten vierde. Als u naar de kerk komt. Zeg dan: Ach, mocht dit nu het middel tot mijn verandering zijn! Mocht dit de predicatie en de Predikant zijn, waardoor ik bekeerd zal worden! Gaat gij in uw leven wel zó naar de kerk? Als gij er zit, zeg dan: Wat zal er van deze dag worden? Zal ik alweer dezelfde blijven? Ach, Heere, is er niet een zegen voor mij?
- Ten vijfde. Deze raad geven wij u: dewijl God Zijn Geest wil geven aan die Hem daarom bidden. Bid dikwijls: ach Heere! mocht Ge uw Geest geven in het binnenste van mij! ach Heere! Verwerp mij toch niet van Uw aanschijn! En verwacht Hem dan langs zulke middelen. U zult niet tevergeefs zoeken. Want daar staat: *Die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.*

Zegt iemand: ik heb het gehoord en ik denk, dat God mij van een doorn tot een dennenboom gemaakt heeft. –
Zou u dat mogen denken? Hebt u daar grond toe? Kent gij reeds al de veranderingen, die wij genoemd hebben?
Zegt u: ja?
Wel, verwonder u dan. Sta voor de Heere stil. Hij had u immers ook kunnen voorbijgaan. Heeft God u uit het noorden van de hel getrokken. Verneder u dan over al de doornachtigheid, die gij tevoren getoond hebt. Wees zéér klein voor God. Zeg tot Hem: Wat was ik, dode hond, dat God naar mij zag, daar Hij Zichzelf had kunnen verheerlijken met mij in de hel te werpen!
Roem Zijn liefde; en wacht dan, dat God u nog eens veranderen zal van onvolmaakt in volmaakt. Als Hij u overplanten zal uit de hof van Zijn kerk in het Paradijs der heerlijkheid, om daar deel te hebben aan de Boom des levens.
Ik besluit met te zeggen: *Zalig zijn ze, die Zijn geboden doen, opdat hun macht zij aan de Boom des levens, en zij door de poorten mogen ingaan in de stad.*
AMEN.

VIERENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 55: 13.

En het zal de HEERE wezen tot een naam, en tot een eeuwig teken (dat) niet uitgeroeid zal worden.

Wij lezen Spr. 16: 4: *De HEERE heeft alles gewrocht om Zijns Zelfs wil.*
Dat is geen kwaad in een mens, die een werkmeester is, dat hij een stuk werk maakt om tot zijn eer te tonen wat hij kan; en is dit in een mens niet te misprijzen, dan is het ook in onze God niet te misprijzen, dat Hij een werk maakt tot Zijn lof en heerlijkheid. En is er een wonderlijk werkstuk dat God gemaakt heeft, dan is het wel de mens: die is het hoofdstuk van de wegen Gods. *God schiep de mens naar Zijn beeld*, Gen. 1: 26, en Hij hing hem in de wereld op als een schilderij van Zijn schoonheid en heerlijkheid.
Maar door de zonde ontbreekt de mens in zijn plichten, en hij eert God niet, waartoe hij gemaakt is. Maar God heeft evenwel middelen, waardoor Hij tóch aan de zondaar verheerlijkt wordt. Zelfs aan de hardnekkigste zondaar, verheerlijkt God zich in rechtvaardigheid. God verheerlijkt er Zich zo aan, dat Hij hem bewaart tot de dag des kwaads, om gestraft te worden. Ja, God verheerlijkt er Zich aan, als hij naar de hel en het verderf moet. Dan wordt God heerlijk gemaakt in Zijn rechtvaardigheid.
Maar ál de mensen zijn niet zulke zondaars, die in de zonde sterven zullen. Daar zijn ook vaten der barmhartigheid, uitverkorene vaten. Wordt God aan hén ook verheerlijkt? Ja, door de genoegdoening en de gerechtigheid Zijns Zoons in hun plaats. De Zoon Gods zei in Zijn leven op deze benedenwereld: *Ik heb U verheerlijkt op de aarde*, Joh. 17 4. En Joh. 12: 24 roept God, *dat Hij Zijn Naam verheerlijkt had, en dat Hij het nóg doen zou.* God verheerlijkt Zichzelf door de bewerkingen des Geestes te geven in het hart van de uitverkorene en gekochte zondaren.
Daar komt die grote God met kracht in het hart; en hoe wild en woest, óf hoe burgerlijk en net ook iemand is, Hij werkt zó, dat, dat schepsel wordt een spruit Zijner planting, een werk Zijner handen, waardoor Hij verheerlijkt wordt, Jes. 60 : 21. Dan zegt God, als Hij een mens bekeert: *Dit volk heb Ik Mij geformeerd, zij zullen Mijn lof vertellen,* Jes. 43: 21. Dan zegt God: *Gij zijt een uitverkoren geslacht, opdat gij zou verkondigen de deugden Desgenen, Die u geroepen heeft uit de duisternis tot Zijn wonderbaar licht,* 1 Petr. 2: 9. Als Gods Geest in het hart werkt, dán ziet men een wonderlijke omkeer van zaken. Dán ziet men wonderen. De God Israëls doet dan wonderen, die men niet begrijpen, noch tellen kan. Als Hij doornen tot dennenbomen maakt, dan wordt Hij geroemd en krijgt Hij vermaardheid en een grote naam onder de mensen en onder de engelen in de hemel.
O, zondaar! dát moet u en mij overkomen zijn vóór onze dood! Als u die wonderlijke verandering en ommekeer niet ondervonden hebt, dan is het alles met u maar schijn zonder zijn. Jacobs' stem en Ezau's handen. Het is dan alleen maar een gedaante zonder wezen. Zodra iemand veranderd is, wil hij tot heerlijkheid van God zijn. Maar een zondaar, die niet veranderd is, als hij van genade mag horen prediken, dat staat hem nog wel aan. Dan zou zulk een Predikant wel zoveel toeloop hebben als zijn Meester, wanneer Hij de broden uitdeelde. Zij zouden hem dan zelfs wel koning willen maken. Maar als een Predikant dáárop staat, dat men veranderd moet worden, dan is het de zondaar evenzo pijnlijk als hem het rechteroog uit te steken.
Evenwel, het mag wezen zo het wil, - God kan anders niet verheerlijkt worden, of daar moet een wonder aan u geschieden; en dat kán niet aan u geschied zijn, als gij God niet tot eer zijt.

Dat ziet men in onze tekst: daar staan ze eerst als doornen en distelen, en zij worden tot dennen- en mirtebomen. Zulk een verandering moet er komen, gelijk een doorn, die tot een dennenboom, en een distel, die tot een mirteboom gemaakt wordt. Ik zeg dat aan de aller-burgerlijkste zowel als de aller-woestste, zijn gehele hart én zijn gehele gedrag moet anders zijn!
Men moge denken: op wie zal men dat toepassen? Wie zal dat werk doen? –
Dat is niemand toe te passen dan Mij, zegt God. En het zal Mij tot een naam zijn. Laatst zagen wij de wonderen, de grote veranderingen. Nu hebben wij het slot: Niemand kan dat doen dan God; en aan wie het gedaan wordt, die zijn onder het volk de Heere tot een Naam en tot een eeuwig teken.

I. Hebben wij te zien, waartoe God de Heere zulk een verandering werkt? ***Het is om Hem tot een Naam en tot een teken te zijn.***
II. Hoe vast het werk is van die veranderde mensen. ***Het zal een eeuwig teken zijn, dat niet uitgeroeid zal worden.***

I. Wat het eerste aangaat. Als een mens zo tastbaar veranderd wordt, hetzij dat het een woest of een burgerlijk mens is, als die doornen en distels, die verandering krijgen. Waartoe is dat? Het is tot eer van God, opdat ze tot Zijns Naams roem zouden wezen.

A. Het kan wel zijn, dat hier gezien wordt op een gebruik in oude tijden.
1. Als ze n.l. toen een boom plantten, dan sneden ze een naam daarin, om te herinneren en aan te tonen wie er de planter van was; en opdat niemand hem zich zou kunnen toeëigenen. Zo komt God, en Hij zet Zijn Naam en Zijn beeld op die veranderde mensen, en Hij eigent de veranderde mensen Zichzelf toe. *Het is Mijn volk, zegt God.* Het is Mijn boom, zegt Hij, opdat niemand ter wereld daaraan de handen zou slaan.
2. De heidenen hadden ook de gewoonte, als ze een boom plantten zetten zij daar de naam van een god op. Waarmee zij te kennen gaven, aan welke god die boom toebehoorde; en zo hij dan die boom deed groeien, dat ze hem daarvan een afgodsbeeld zouden maken. Zo zouden die veranderde mensen doen: zij zouden zich naar Gods Naam benoemen, om te tonen Wie zij toebehoorden: Jes. 44: 5. *Deze zal zeggen: ik ben des HEEREN; en die zal zich noemen met de naam Jacobs; en gene zal met zijn hand schrijven: ik ben des HEEREN, en zich toenoemen met de naam Israëls.* Het zouden mensen zijn, die hun ziel aan de Heere overgegeven hadden, Hand. 15: 26.

B. Wanneer wij lezen dat deze bomen de Heere tot een naam waren, dan kan er ook gezien worden op zekere grote daden of werken, die iemand doet of maakt, waardoor hij beroemd en vermaard wordt. Neem eens, als iemand een stad inneemt, en veel volk verslaat. Wat zei Joab tegen David? Kom zelf voor Rabba, opdat, als ik haar sla, mijn naam over haar niet uitgeroepen worde, 2 Sam. 12: 27, 28. Wanneer David met de kop van Goliath kwam, welk een naam ging er van hem uit! Ze zeiden: *Saul heeft zijn duizenden verslagen, maar David zijn tienduizenden,* 1 Sam. 18: 7. Als de heldenstukken van Davids helden opgeteld worden, 2 Sam. 23, zo staat er: die had een naam onder de drie; en die had een naam onder de dertig. Zo zou de Heere God Zich ook een Naam maken door het veranderen van doornen en distels in dennen- en mirtebomen; en elk zou moeten zeggen: dit is de vinger Gods. Niemand doet dit dan de HEERE. Niemand is er de oorzaak van dan de God Israëls, Die alléén wonderen doet! Hij doet het tot roem van Zijn Naam, om te tonen dat Hij zulk een genadige, almachtige en goede God is. Niet één mens is er, die veranderd wordt, of God zegt: ziet

ge het wel, dat u zelf er de werkende oorzaak niet van zijt? - dat doe Ik, opdat Ik een Naam daardoor zou hebben!
Wanneer er een hovenier was, die het onkruid wist te veranderen in goed kruid, welk een naam zou er van hem uitgaan, dat hij zulke wonderen en tekenen kon doen! Nu komt God, en Hij zegt: als ik een hardnekkig zondaar verander, Ik doe dat tot eer van Mijn Naam. Hoe zou Gods Naam daardoor verheerlijkt worden?

Ten eerste. Als die genadige boodschap van het Evangelie onder de heidenen kwam, en de mensen daardoor bekeerd werden, dan verloren ál de afgoden hun naam en achting. Zij wilden er niet eens meer van horen: Jupiter, Mercurius en Baäl, daar zou niets meer van gehoord noch zelfs aan gedacht worden. Zij zouden zeggen: henen uit! weg met deze! Zij zouden ze verwerpen. Men zou dat geschreeuw nooit meer horen: groot is de Diana der Epheseren! De naam van al die andere goden zou vergaan. Gelijk in dit land, men denkt er ook niet meer aan: zij moesten uit de weg, zij verloren al hun eer en achting.
Ten tweede. Die veranderde mensen zouden de Drie-enige en waarachtige God maar alléén achten en vereren. Zij zouden tegen elkaar zeggen: Wij zien, dat God een werk werkt dat boven het bereik van elks verstand gaat. Zij zouden zien, en bekennen, en overleggen en verstaan, dat de Hand des HEEREN zulks gedaan, en dat de heilige Israëls zulks geschapen had, Jes. 41: 20. Zij zouden er alleen de drieenige God de eer van geven.
Ten derde. Daar zouden die veranderde mensen onder elkaar staan, en zeggen: Wat wil dit zijn? Zij zouden twijfelmoedig en ontsteld zijn. Hand. 2:12. Zij zouden zeggen: is die goddeloze vroom geworden! Is die verharde zondaar week geworden! die onhandelbare, die leeuw en tijger, is die nu zo mak en buigzaam geworden! Wil dat schepseltje zich nu zo laten leiden door zijn consciëntie en door Gods Geest! Zij zouden verbaasd staan, en zeggen: het is van álle eeuwen af noch gezien, noch gehoord!
Ten vierde. Daar komt bij, dat ze daarvan hun mond vol zouden hebben. Zij zouden het elkaar vertellen, wat er in die plaats, en in dat koninkrijk, aan zo of zo een mens nu geschied was, onder de Tyriërs, Palestinezen en Moren. Zij zouden het alom vermelden: dát dorp, dát land, die familie, die mens is geraakt! Van Paulus zei men: Degene, die ons eerst vervolgde, verkondigt nú het geloof, dat hij eertijds verwoestte! Gal. 1: 23. Die tevoren de moordbazuin aan zijn mond had, heeft nu de bazuin van het Evangelie aan zijn mond, - en zij verheerlijkten God daarvoor.
Ten vijfde. De mensen, die bekeerd werden, noemden zich naar de Naam van God; en die naar de Naam Gods waren genoemd geworden, dát volk zou worden als zulken, waarover Gods Naam nooit genoemd was, Jes. 63: 19. Dat God onder de verworpen Joden verliezen zou, dát zou Hij onder de heidenen wederkrijgen. God had nooit méér achting gehad onder Abraham, Izaäk en Jacob, dan Hij nu onder de heidenen zou hebben. Hij zou de God des gansen aardbodems genoemd worden! God zou hen noemen: *Mijn volk; en zij zouden zeggen: Gij zijt mijn God.*
Ten zesde. Het is te zeggen, dat Gods deugden en volmaaktheden geheel de wereld door bekend gemaakt en ontdekt zouden worden. Wij lezen, dat er van Salomo een naam uitging, 1 Kon. 4: 31. Zijn naam was bekend onder al de heidenen rondom. Zijn naam werd zelfs in het zuiden van de zuider-koningin gehoord, 1 Kon. 10 : 1. Zo zou de Naam Gods ook heel de wereld door onder de heidenen klinken. Die tevoren geen begrip van God hadden, als ze door Gods Geest veranderd zouden worden, wat zouden ze een groot begrip krijgen van God! Wat zagen ze nu verrukkings-makende volmaaktheden in God! Daarop vestigden zij hun oog, en riepen uit: *o, diepte des rijk-*

doms, beide der wijsheid en der kennisse Gods!

1. Zij begonnen te zien de ónbegrijpelijke liefde en genade, die God al vóór de tijd voor hen gehad en aan hun bewezen had, als ze nog niet geboren waren. Dat God hen had liefgehad met een eeuwige liefde. Dan, de genade, die God hun betoond had in de tijd, toen zij naar God nog niet zochten. Dan, de eerst-voorkomende genade, hoe God hen getrokken had met goedertierenheid. Hoe zij van dood waren levendig geworden. Hoe zij deel aan de Heere Jezus hadden gekregen; en hoe zij met God verzoend waren. Dan, de genade ná de tijd in de heerlijkheid, dat grote goed, dat zij ná dit leven nog te wachten hadden!
2. God zou hun bekend worden in Zijn ontferming, dat Hij Zich ontfermd diens Hij wil, en dat niemand kan zeggen: W*at doet Gij?*
3. Zij zouden zien de uitnemende wijsheid Gods, hoe hij gezorgd had, dat de eer van Zijn Naam niet benadeeld werd, als Hij de áller-goddeloosten aannam. Daarin zouden zij zien de wijsheid Gods, dat Hij alzo van eeuwigheid kent, die de Zijne zijn. Dat Hij zo nauwkeurig bepaald had, de tijd van hun verandering, en het middel daartoe en wat mate van genade ze krijgen zouden. Hoelang zij op aarde zouden staan groeien, en wanneer zij uit deze wereld in de hemel zouden verplant worden.
4. Zij zouden zien Gods soevereiniteit in de bedeling der genade. Dat de genade niet voor állen was. Maar dat er uit de hoop met doornen hier en daar maar één veranderd werd. Het was maar hier en daar één uit de menigte. Het was maar een Zacheüs uit de menigte, uit die gehele schare. Het was maar een Paulus uit het gehele gezelschap. Het was maar een Lydia uit de gehele vergadering, die het hart geopend werd. Het staat er met zulk een nadruk: God opende het hart van Lydia!
5. Ja, Gods Naam werd onder de heidenen zo bekend door Zijn Almacht, dat Hij overwinnende genade had. Ja, of ze wilden of niet, God werkte Zijn werk, en dán werden ze wel gewillig. Zo werd Gods Almacht ook gekend in Zijn bevestigende genade, dat zij staande bleven, niettegenstaande al de watervloeden en stormwinden van binnen en van buiten.

Nu kunt gij begrijpen, als God doornen tot dennenbomen, en distels tot mirtebomen maakt, hoe zulks God tot een naam is. De Heere riep eenmaal Zijn Naam uit voor Mozes, Exod. 34: 6: *HEERE, HEERE, God, barmhartig en genadig, lankmoedig, en groot van weldadigheid en waarheid*! Zo heeft God ook Zijn Naam uitgeroepen onder de heidenen, als Hij hun Christus voorstelde tot een verzoening door het geloof in Zijn bloed; en als Hij zulke grote en genadige wonderwerken onder hen verrichte. O, zij moesten het uitschreeuwen: *Heere, Gij zijt groot, en wij begrijpen het niet! Wel, Heere! Hoe heerlijk is Uw Naam over de ganse aarde! O diepte des rijkdoms!*
Men zou mogen denken: maar of er al een grote naam van iemand uitging, en daar was geen daad, - wat zou dat dan nog zijn? Was het dan genoeg?
Neen. Als er een hovenier was, die de naam en de roem had, dat hij doornen tot dennenbomen kon maken, en men zag er nooit de tekens van, - wat had men er dan aan? Nu, die veranderde mensen, zegt God, zullen Mij zijn tot tekenen. Overal waar u hen vindt, in steden of op dorpen, in velden of op wegen, zij zullen Mij tot tekenen zijn. Wat wil dat zeggen?

Ten eerste. Zij zullen bewijstekenen zijn van des Heeren volmaaktheden. Een mens is altijd belust, als hij aan God geloven zal, om een teken te hebben. Ach God! zeggen ze, had ik toch een teken! Maar de Heere zegt: hun zal géén teken gegeven

worden, dan die veranderde mensen. Die zullen ze overal ontmoeten, en dát is hen tot een openbaar teken, dat niet weersproken kan worden. Zij zullen niet alleen de Heere tot een naam zijn, maar ook tot een teken. U zult er niet één zien, of men zal zeggen: hier geeft God een teken van Zijn grote kracht en wijsheid.

Ten tweede. Zij zullen zijn tot een kenteken, dat God dit werk gedaan heeft, en niet enig schepsel, hetzij Profeet, Apostel of Predikant. Die veranderde mensen zullen zeggen: Hij heeft ons gemaakt, en niet wij. Hier moet elk zeggen: Wie is Paulus, wie is Apollos? Zij zijn het die planten en nat maken, maar God is het, Die de wasdom geeft.

Ten derde. Zij zullen zijn tot een onderscheidingsteken tussen God en de afgoden. Die zijn geen scheppers van hemel en aarde, die voorzeggen geen toekomende dingen, die kunnen zulke grote veranderingen niet teweeg brengen. Ach, nee! Al die deze veranderde mensen zagen, moesten uitroepen: *De HEERE is God! De HEERE is God!* Zij moesten zeggen. *Onder de goden is niemand U gelijk, Heere, en daar zijn geen gelijk Uw werken. Gij zijt groot, en doet wonderwerken. Gij alléén zijt God.* Ps. 86: 8, 10.

Ten vierde. Zij zullen tot wondertekenen zijn onder de mensen van hetgeen God gedaan had. Dat gij en ik gezien hadden Jona's wonderboom, die zo schielijk opging, en zo schielijk stierf. De staf Aärons, die bloeide. De ledige, onvruchtbare vijgenboom, die in een ogenblik verdorde. Die tien plagen in Egypte. Het gaan door de Rode Zee, en al die wonderen in het Oude Testament. Dat wij gezien hadden al die wonderen in het Nieuwe Testament. Dat doden levend werden. Dat doven hoorden. Dat de stommen sprekende en de blinden ziende zouden worden, - men zou hebben moeten zeggen: *Heere! Hier zijn duizend wonderen*! En al zulke geestelijke wonderen doet God nóg: Hij maakt, dat een stenen hart een vlesen hart wordt, dat het murw, week en gewillig wordt.

Het is een wonder van Zijn genade, als een duivelskind tot een kind Gods gemaakt wordt. Het is even groot, ja, nóg groter wonder, dan dat een leeuw een lam wordt. De Zaligmaker zei: *Ziet, Ik en de kinderen, die de HEERE Mij gegeven heeft, zijn tot tekenen en tot wonderen in Israël,* Jes. 8: 18. Daar is niet één kind van God, of hij is een wonder: de doden worden levend, de blinden worden ziende, de harde keistenen worden kinderen Abrahams; een duivelskind wordt een kind van God. De kreupelen en lammen die niet gaan konden, kunnen gaan en springen als een hert. Die zulk een afkeer van de hemel hadden, zuchten nu, bezwaard zijnde, om met de woonstede, die uit de hemel is, overkleed te worden. Tevoren, als er hen iemand naar toe wilde hebben, dan wilden zij niet. Maar nu gaan ze gewillig. Het is een wonder!

Zij beginnen als een veranderde te spreken. Zij verkeren daarmee. Hun bewerkingen en hun gestaltenis, daar staan ze zelf voor stil. Zij kunnen er niet bij: hoe ben ik dus? Zeggen ze: Ben ik gewend te schreien? te zuchten? Ik sta er over verbaasd!

Zij staan over zichzelf verbaasd, en zijn een wonder in hun eigen oordeel. Zij zouden tevoren het volk Gods wel gedrukt hebben. Maar nú schatten zij hen zo hoog. Zij zijn wonderlijke mensen, een koning zonder kroon. Zij zijn rijk, al hebben zij niets in de wereld. Zij zijn vrij en nochtans Gode dienstbaar. Zij zijn blijde als ze schreien. Ik win, zeggen ze, als ik verlies.

Zij zijn een wonder in hun kruis, in lijden en verdrukking. Dan kunnen ze God nog eens danken: ach, Heere! zeggen ze: had Gij mij niet geslagen, ik was een bedorven kind geweest. Zij danken God voor Zijn Vaderlijke kastijding. Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, zei David. In hun lijden zeggen ze: *Acht het voor grote vreugde, als gij in velerlei verzoekingen komt. Zijt geduldig in de verdrukking*. Zij roemen en zingen in de gevangenstok. Zij zijn ook een wonder in het uur van hun dood.

Als alle mensen willen blijven, dan willen zij weg: ach, Heere, zeggen ze, ik wenste, dat Gij mij maar bij U nam. Ik zucht daarnaar. Ik heb een begeerte om ontbonden te wezen.
Stelt nu eens zulke wonderen voor uw ogen. Kunt gij ze wel tegenspreken? Wat dunkt u, geliefden, kunnen zulke veranderde mensen niet met recht een teken genoemd worden?
Men mocht denken: het is waar, dat ze tot tekenen zijn. Maar zal dat wel zo blijven? Zal het niet weer spoedig overgaan? Dat zou treurig zijn, als zulke dennen- en mirtebomen weer doornen en distels konden worden.
Maar nee, zij zullen nooit meer doornen en distels worden. Zij zullen zijn tot een eeuwig teken, zij zullen niet meer uitgeroeid worden.

A. In het algemeen: Het zijn eeuwige tekenen, in weerwil van de duivel en van de gehele wereld. Door álle eeuwen zullen ze die tekenen niet kunnen stuiten; en dat zal onder de heidenen zolang zijn gang gaan, totdat de laatste binnen is; totdat de volheid der heidenen zal ingaan, en God andermaal tot de Joden komen zal, en zo geheel Israël zal zalig worden.[3]
Daar zijn geen wonderen in het Oude of het Nieuwe Testament geschied, of zij zijn door de tijd, of door gebrek aan geheugen, versleten en vergaan. Waar zijn de stenen, die ze gedurig tot een gedachtenis hebben opgericht? Waar zijn ál die mensen, waaraan de Heere Jezus zovele wonderen gedaan heeft? Maar déze tekenen blijven. Al is het, dat die mensen sterven. Als de één binnen is, dan staat er weer een ander in zijn plaats op. En zo zal de Naam Gods van kind tot kind worden voortgeplant, zolang de zon en de maan zullen staan.

B. In het bijzonder: *Het zullen* eeuwige *tekenen zijn.*
Ten eerste. Zij zijn er in de *eeuwigheid* toe geschikt en verkoren, Jer. 31: 3. Ik heb U liefgehad met een eeuwige liefde.
Ten tweede. Al de uitverkorenen worden niet gelijk geboren, noch gelijk wedergeboren: dat zal zo door al de eeuwen heen zijn. Door al de eeuwen heen zullen ze zo al voor de dag komen.
Ten derde. Zij zullen de eeuwen verduren. Absalom had een pilaar, die hij noemde Absaloms hand, tot een teken, dat er zulk een Absalom geweest was. Maar al die tekenen zijn door de tijd versleten, of door de vijand verbrand. Maar veranderde mensen staan daar tot eeuwige tekenen, van Abel af tot nu toe: sommigen staan bekend met de naam en de plaats van hun woning. Maar anderen in het algemeen; en dat blijft daar zo staan.
Ten vierde. Het zullen eeuwige tekenen zijn. Zij zullen ook voor het oordeel zo staan. Indien ik en gij daar als bekeerden zullen staan, wij zullen er dan als een wonder staan. Dán zal God verheerlijkt worden in Zijn heiligen, en wonderbaar in allen, die geloven, 2 Thess. 1: 10.

---

[3] Dan zal Ik ook bij die gelegenheid, als de volheid der Heidenen zal ingaan, aan Mijn oud volk, de Joden, denken, en daar zal dan een nieuw leven, als uit de doden, voortkomen; "en zo zal dan geheel Israël zalig worden". Denk eens, hoe dat zal toegaan, als zij eens zullen moeten komen en verfoeien hun hardnekkigheid en zullen zeggen: "Ik ben ook een Christen!" Het zal een krachtige hand van God moeten zijn! Als de volheid der Heidenen zal ingaan, dan zullen zij tot jaloersheid verwekt worden. Het zal zijn als met een baldadig kind, waarvan de ouders het hart afgetrokken hebben en het geven aan een vreemde. Dat kind, dat ziende, zal zeggen: "Ik wil mij ook liever goed gaan gedragen, opdat ik de liefde van mijn ouders wederom mag krijgen". Maandagse Catechisatiën, B. Smytegelt

Ten vijfde. Het zullen eeuwige tekenen zijn. Zij zullen in de hemel staan als een eeuwig teken van Gods almacht en trouw: dan zullen wij kunnen verstaan, wat het is: *Ik zal op hem schrijven de Naam Mijns Gods, en de Naam der stad Mijns Gods, en ook Mijn nieuwe Naam,* Openb. 3: 12. Het is dit te zeggen: in de strijdende kerk zijn zij geweest tot heerlijkheid van God, en zij zullen óók tot eer van God opstaan; en in de triomferende kerk zullen ze de deugden en volmaaktheden Gods zien en vertonen, veel helderder en klaarder dan hier; en als ze in die stad zullen zijn, zullen ze daar in eeuwigheid niet meer uitgaan. Dát is het nu. Zij zullen de Heere wezen tot een eeuwig teken.

Iemand mocht denken: ach, Heere! zullen ze toch niet weer doornen worden? Daar zal hun evenwel zoveel moeite aangedaan worden. Zullen zij dan niet uitgeroeid worden? - Nee, zegt de Heere. Wat al moeite hun aangedaan wordt, daar zal niet één mens zulke bomen kunnen uitkappen. Zij zullen tot een teken zijn, dat niet uitgeroeid zal worden. Daarin zijn wederom Gods kinderen het grootste wonder, dat er in de wereld is; en weet gij waarom?

Ten eerste. De ganse macht der hel, de ganse macht der wereld en der zonde zijn tégen hen. Zij zijn als lichten in een krom en verdraaid geslacht. Men zou denken. Die storm zal ze uitblazen. Zij zijn als een kaarsje in een woeste zee, daar komen zovele baren tegen! Hun vijanden zijn zo veel en zo machtig, om hen te verbreken. Zij hebben zovele doodsvijanden, en die zijn ónvermoeid. Men zou denken: hoe kunnen zij staande blijven!
Ten tweede. Behalve dat, die veranderde mensen zijn zélf zó zwak, dat ze zich dagelijks moeten verwonderen, hoe zij kunnen staande blijven. Zij zijn zo vol van zonden en gebreken in hun hart. Men zegt van een mens, als hij zo ellendig is: het is een wonder, dat zo'n mens leeft! maar het is een wonder, dat Gods kinderen nog blijven in de genade, met al hun verdorvenheden!
Ten derde. Behalve al die tegenheden en verdrukkingen, zo verbergt God nog Zijn aangezicht wel eens, en dát is erger dan álles wat hun ooit ontmoette. Dan is het: *Mijn ziel is geheel bedroefd tot de dood toe.* Mijn ziel druipt weg van treurigheid! Dát is niet uit te spreken. Dan ontzinkt hun menigmaal de moed. Zij gaan eenzaam en zitten stil. Vriend en metgezel gaan dan weg. Hun beste vrienden worden dan trouweloos en onoprecht. Zij keren hun de nek en de rug toe. Is het dán geen wonder, als ze staande blijven? En evenwel zegt God. Zij zullen niet uitgeroeid worden. Wat is dat wonderlijk!
Wat wil het zeggen, dat ze niet uitgeroeid zullen worden?
(1) Dat slag van volk zal er altoos zijn.
(2) Daar zal er niet één van verloren gaan.
(3) Hun genadegaven zullen blijven.

Ten eerste. Welke volken er op de wereld ook uitgeroeid zijn, dát slag van volk niet: in de zondvloed had Noach een ark. In Sodom kreeg Loth een Zoar. In Egypte kregen ze een Mozes en Aäron. In Babel was Daniël, en de drie jongelingen. In Chaldea waren goede vijgen. Wat oordelen er ook komen, al moest men uitroepen, dat geheel de wereld Ariaans geworden was. Al moest de trouwe Profeet Elia uitroepen: *Ik ben maar alleen overgebleven!* - Nee, zegt God, daar zijn er nog zevenduizend, die hun knieën voor de Baäl niet gebogen hebben.

Ten tweede. Het is te zeggen: hun getal zal vol blijven: van al die veranderd zijn zal er niet één verloren gaan zij zullen wel vermeerderen, maar niet verminderen.

Als God het getal overzien zal in de hemel, daar zal er niet één achtergebleven zijn.

Ten derde. Hun genaden mogen soms wat verminderen. Zij mogen in groot verval komen. Maar hun geestelijk leven blijft. In hun verval zijn ze zo beschaamd en zo gejaagd en zo ongerust. Zij zullen er zulk een hartklopping over hebben. Zij hebben smart en berouw, doch de wortel der zaak blijft altijd. Al had de bruid te bed gelegen, en zich verschoond, dat zij niet kon opstaan, - zij kon evenwel niet langer blijven liggen en zij stond weer op om haar liefste te gaan zoeken. De rechterhand des Heeren verandert wel eens. Maar Hij bewaart ze evenwel in Zijn kracht: God bewaart ze en draagt ze met Zijn eeuwige amen. Weet gij wat voor eeuwige armen God heeft?

1. Hij heeft vijands-machtverbrekende armen.
2. Hij heeft altijd-wakende armen: De Heere slaapt noch sluimert niet. Als gij slaapt dan waakt Hij over u.
3. Hij heeft alomtegenwoordige armen: Hij kan met Zijn armen overal bij, zowel als met Zijn ogen, die doorlopen de ganse aarde. Al ware het, dat iemand in de aarde of in de hel verstoken werd, Hij zou hem vinden.
4. God heeft énvermoeibare armen. Jes. 40 : 28. Hebt u het niet gehoord, dat de Schepper van de einden der aarde noch moede noch mat wordt?
5. God heeft ónveranderlijke armen. Simson, hoe sterk hij was, hij verloor zijn kracht. Maar in God is een eeuwige kracht. Hij zal Zijn volk niet verliezen. Ja zulk een kracht is er in God, dat Hij eer een wonder zal doen om Zijn volk staande te houden, dan dat Hij het hen zou laten verliezen. Hij deed een wonder aan Daniël in de kuil, en aan die jongelingen in de oven. Ach, wat is dát troostelijk voor Gods kinderen, dat zij in de handpalmen van zulk een almachtig God gegraveerd zijn!

Wij hebben nu nog een stichtelijk woord tot slot van hetgeen wij verhandeld hebben.

Geliefden, zijn wij de Heere tot een teken en een naam? Zolang wij niet veranderd zijn, zijn wij wel een droevig teken:

Ten eerste. Wij zijn tot een teken, dat de vloek in de wereld gekomen is.

Ten tweede. Wij zijn tot een teken van de duivel zolang wij niet bekeerd zijn of worden. Gij zijt een teken, dat die onzalige tiran en moordenaar uw koning is. Gij zijt het met hem eens. Gij zijt een slaaf van de zonde.

Welk teken zijt gij? Gij zijt een teken van uw grote onmacht. O zondaar, ge moet u bekeren, en hoe ónmachtig zijt gij! En ging het naar ów zin, gij bleef een doorn en distel! Gij zijt zolang een doorn geweest, en u wilt er één blijven! Ja, komt er eens enig werk in u, dat het schijnt alsof God u van een doorn in een dennenboom zal veranderen, u verzet er u zolang tegen als gij kunt. Gij wilt dat ge niet veranderd werd!

Ten derde. Welk teken zijt gij, als een teken van de vloek? Als u langs de straat gaat, en gij ziet een onbekeerde, dan ziet u een teken van Gods vloek, evenzo als een doorn een teken is dat God de aarde vervloekt heeft. En meent u, dat het gering is, van God vervloekt te zijn? Als uw ouders u vervloekt hadden, u zou er over treuren tot uw sterfbed toe.

Ja, wat voor een naam maakt de zondaar?

Ten eerste. Zij maken zichzelf een naam door hun kunsten en wetenschappen; en zij zijn blij, als men zegt: Wat voor gaven heeft die man! Zo maakt hij zichzelf een naam, en pronkt op zijn ontvangen gaven. Maar, mens! U zult die naam verliezen. U mag wezen wie gij zijt! Herodes was ook zo weltevreden en gestreeld als ze riepen: Een stem Gods, en niet eens mensen!

Ten tweede. Zij maken zichzelf een naam door de zonde. Daar gaat een naam uit, dat deze of die mens een vloeker, een zuiper, en gokker, een overspeler is. Zij zijn dan de helden om daarvan te spreken; en ach arme! Het zijn zulken, van wie God zegt. *Zwijgt van dezen, want zij zijn niet om Mijn Naam te vermelden*. U zult uw naam Mijn uitverkorenen tot een vervloeking laten. Uw naam zal met u verrotten!

U zult zeggen: is de zondaar tot geen naam van God? Ja hij.
Ten eerste. In zijn schepping: hij is het hoofdstuk van Gods werken, méér dan enig ander schepsel.
Ten tweede. Tot een teken van Gods goedheid. Wel, hoe goed en vriendelijk handelt God met u: Hij zegent u dikwijls meer dan Zijn kinderen. Wat al zegen giet Hij op u! goddelozen. Nee, God laat Zich aan u niet onbetuigd.
Ten derde. Tot een teken dat het oordeel niet haastig gekomen is over uw boze daad. Dat gij in uw jonge jaren niet weggeworpen zijt. Dat God u tijd gegeven heeft om tot Hem te komen, twintig, dertig, veertig, vijftig, zestig jaar, min of meer.
Ten vierde. Zo gij u niet bekeert, zult u tot een teken van Gods rechtvaardigheid zijn, gelijk een opgehangen boosdoener tot een teken van de Justitie is.
En zulk een teken van Gods rechtvaardigheid zult u zijn:

1. In uw leven. Een vroom mens staat dikwijls stil en kijkt voor het huis van een goddeloze, en zegt: Immers is er een God, die op aarde recht doet.
2. U zult in uw dood tot een teken zijn. Dán zal het Magor missabib zijn, schrik van rondom!
3. Ja, zondaar, U zult tot in eeuwigheid een teken zijn van Gods rechtvaardigheid, indien gij u niet bekeert. Loths vrouw veranderde in een zoutpilaar, en dat bleef zij. Maar u zult tot een brandende staak worden; een teken van Gods rechtvaardigheid; en dát zult u voor eeuwig, eeuwig, eeuwig blijven.
   Ach, zondaar, mocht gij er eens indruk van krijgen, en door de schrik des Heeren bewogen worden om u tot God te bekeren!

U zult misschien in uw hart zeggen. O God! Had ik in die tijd geleefd, toen God zulke wonderen deed, ik was misschien ook bekeerd geworden.
Wel mens, die doornen hadden er evenzo weinig kracht toe als gij. Gij zijt onder dezelfde schone en zuivere bediening. Wat al arbeid wordt er aan u gedaan? Wat al raad en middelen ontvangt gij? En wat al grote voorrechten hebt gij. Beter dan zij. Wel, zondaar! kan het nóg aan uw gemoed niet komen? God biedt het u aan: het kan u nog gebeuren. Zijn er geen van uw vrienden, of van uw kwaad gezelschap, die het ook gebeurd is, die tevoren een doorn waren, en nu een groen mirtje? Groet u ze er niet voor? Moet u niet zeggen: ik kom deze wonderen tegen? - Wel, God is nog even zo machtig en goedertieren: gelijk Hij aan hen gedaan heeft, kan Hij ook aan u doen. Zij waren het ook niet waardig. Zij waren ook doornen.
Spreekt uw hart eens uit: komt het dikwijls niet al eens dicht bij? Kent u niet een tijd en een plaatsje waar uw hart zó woelde, dat de tranen uit uw ogen sprongen? En als ge in uw eenzaam plaatsje kwam, dat ge op uw knieën ging liggen en dat u een voornemen had om ánders te leven? En als u voor Gods aangezicht zit, wat geeft dan uw betrokken gezicht te kennen? En als er zo een schrik over u komt, meent u, dat zulks niet met alles is? Toont God niet, dat Hij het u kán en wil doen?
Ach, konden wij u eens brengen aan de deur van de afgrond! Wat zou u dáár ontelbaren zich bitterlijk horen beklagen over de verharding van hun harten, en dat ze geen acht gegeven hadden op zo grote zaligheid! Mochten de verdoemden nog eens uw voorrechten genieten, - met wat een toegenegenheid zouden ze het aanbod van

genade horen! Hoe verblijd zouden ze er over naar huis gaan, dat er nu nog hoop was. Kunt gij dan als een steen en een blok dat aanbod aanhoren? Zou het niet beter zijn, dat gij op uw knieën viel en zei. O God! wilt Gij mij, stekende doorn en harde, scherpe distel, óók eens veranderen in een dennen- en mirteboom, en U alzo tot een naam maken! - en dat ge daartoe de middeltjes gebruikt. Als u zo werkt, het zou misschien gezegend zijn. U zou er wel niets mede verdienen. Maar God belooft daar Zijn zegen op. Nu scheiden wij van de zondaar.

En tot Gods kinderen hebben wij dan nog een woord.
Wel, Kinderen van God, uitverkorenen, bekeerden, moest Gods oog op ú vallen? - wel, verbeeldt u eens, dat God u aanspreekt. Op ú viel Mijn oog. U heb Ik veranderd, opdat gij Mij tot een wonder en tot een lof zou zijn. Maar Mijn kinderen, hoe slecht laat gij het liggen! Hoe zijt gij zó stom bij elkaar én bij anderen? Toen Ik u eerst van een doorn tot een dennenboom maakte, - hoe lief had u Mij! Hoe was u tot overtuiging en verkwikking van ánderen? Hoe was uw wandel tot sieraad van de kerk! Hoe ijverig was u! U was bij niemand gezeten, of uw mond was vol tot heerlijkheid van Mij! Elk, die u zag, zei: Welk een verandering is er in dat schepsel! U lokte en nodigde elkeen uit tot Mijn gemeenschap! - maar nu zwijgt gij. Hoe zijt gij zo vervallen, dat u zo weinig tot Mijn lof zijt? Heb Ik u dáártoe veranderd, opdat gij de wereld gelijkvormig zou zijn? Opdat u opspraak zou geven? Moet Mijn Naam nu om uwentwil onteerd worden?
Gedenk eens aan de vorige dagen, aan de weldadigheid uwer jeugd, aan de liefde uwer ondertrouw: hoe lief gij Mij toen had! Hoe week u was. Hoe hoog u zweefde. Uw hart en uw wandel was in de hemel. Hoe klein was u toen als een mirte in de diepte. Hoe nederig, hoe groen. Altijd was u groen en vol goede vruchten. Heb Ik u nu veranderd, opdat u tot óneer van Mij zou zijn? Opdat u zou zwijgen en stom zijn? Heb Ik u dáártoe veranderd, opdat u zo ondankbaar, zo onvergenoegd zou zijn, zodat Ik het bijna nooit naar uw zin kan maken? Is het werk dat Ik aan u gedaan heb, dan zo gering, dat gij er nauwelijks meer aan gedenkt? Is Mijn gemeenschap u zo weinig waard? Mag Ik nu niet eens meer tussen uw borsten vernachten? –

Ach, dat moet toch door uw hart snijden! Denkt niet, dat wij de vromen teveel opleggen. Ach, nee! maar wij staan zo schuldig! –
Wel, Ik had u veranderd, zegt God, opdat gij Mij tot een naam zou wezen; en eert u Mij dan niet, wie zal het dán doen, als u het niet doet? Gij moet het in uw leven doen. U zijt er toe uitverkoren. U zijt er toe gekocht met het dierbaar bloed van Christus. U zijt er toe geroepen en veranderd door Mijn Geest. Al de schepselen gaan u daarin voor. Ik zal er u toe in de hemel brengen. Dáár zult u het eeuwig moeten doen; eert Mij dan toch op aarde!

U zult zeggen: Wie willen dat nog enigszins doen? Weet u wat voor mensen de Heere nog enigszins tot een naam zijn?

- Ten eerste. De nederige kinderen Gods. Heb ik wat, zeggen ze, wat roem ik dan, of ik het niet ontvangen had? Wat zal ik de Heere vergelden? Ik ben het alles onwaardig.
- Ten tweede. De oprechte Kinderen van God, wier hart zo op hun tong ligt. In wie geen bedrog is; en in wie geen vreemde beweegreden is. Die zo zuchten: laat oprechtheid en vroomheid mij behoeden.
- Ten derde. De bidders, die zo aanhouden. Het is hun dagelijks vermaak tot God te bidden. Ach, zij kunnen niet leven zonder bidden. Zij moeten gedurig hun hart uitstorten voor het aangezicht des Heeren.

- Ten vierde. Die zo bevreesd zijn, om tegen God te zondigen. Zij zoeken zich zo te wachten voor de paden der inbrekers, en hun gangen te houden in Gods sporen.
- Ten vijfde. Die zo lijdzaam zijn. Hebben ze een kruis, zij zetten er hun schouders naar.
- Ten zesde. De zelfverloochende Kinderen van God, die geen eigen zin noch wil hebben.
- Ten zevende. Die hoogachters van Gods gemeenschap. Het is hun zo goed, nabij God te wezen. Zij gewennen zich aan God; zij kunnen niets doen, of zij beraden zich met hun God.

Ach, Kinderen van God, geeft ge uw naam voor God ten beste. Hij zal het onder Zich niet laten: *Die Mij eren, zegt God, zal Ik ook eren.* Zolang u tot eer van God zult wezen, de áller-goddelooste vijanden moeten achting voor u hebben, als u in hun gezelschap komt.
Kinderen van God, roemt de Heere, maakt Zijn daden bekend. Zegt, hoe groot en machtig God is, aan elk, met wie u omgaat! Doet uw best tot verandering van uw medemens. God kan het aan hen óók doen, wat Hij aan u gedaan heeft. Ziet of ge iemand behouden kunt.
En zijt gij veranderd van een doorn tot een dennenboom, God zal u nog ééns verplanten uit deze woestijn in het hemelse Kanaän, waar gij dan voor altijd de Heere zult wezen tot een naam, en tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden.
AMEN.

VIJFENTWINTIGSTE PREDIKATIE, OVER LUCAS 23 : 39-41.

En één van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende: indien gij de Christus zijt, verlos uzelven en ons.
Maar de andere, antwoordende, bestrafte hem, zeggende: vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? en wij toch rechtvaardig, want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben; maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.

Wij lezen Spreuken 22 : 2: *Rijken en armen ontmoeten elkander; de Heere heeft ze allen gemaakt.*
Wij vinden veel onderscheid tussen mensen én mensen; de één is koning, de ander is gewoon onderdaan; de één is gezond, en de ander óngezond; de één is rijk, en de ander arm. En wij betwisten dit God niet: die gezond is, en die koning is, die betwist het God niet, dat er zulk onderscheid tussen de mensen is.
U zult zeggen: waar wilt ge daarmee heen? Wij willen er dát mee zeggen: kan God zulk een onderscheid maken naar het uitwendige, - naar het inwendige kan Hij het dan óók doen, en spreekt gij God daarom dan ook niet tegen. Maakt God zulk een onderscheid naar het uitwendige, en spreekt gij Hem daarin niet tegen, dan moet uw mond óók gestopt zijn naar het inwendige, Daar is het: *twee op een akker, en de één zal aangenomen, en de ander verlaten worden; twee vrouwen zullen malen in een molen, en de één zal aangenomen en de ander zal verlaten worden*. Matth. 24 : 41. Daar zullen er twee samen getrouwd zijn, en de man zal genade krijgen en de vrouw niet. David bad genade, maar Michal, zijn vrouw, niet. 2 Sam. 6 : 20-22. Of de vrouw zal genade in de ogen Gods vinden, en de man niet. 2 Cor. ? : 16. Wat weet gij, vrouw, of gij de man zult zaligmaken?
Een vader en een moeder moeten het soms wezen, die genade krijgen, en hun kind niet. God had Zich ontfermd over Abraham en Sara, doch over Ismaël niet; hij zou een woudezel van een mens zijn. Gen. 17.
Ook zijn er soms kinderen, die genade krijgen, en de ouders niet, zodat de vader opstaat tegen de zoon, en de moeder tegen de dochter. Hoe bedroevend is dat, als de ouders de kinderen in het goede beletten, hen daarom tegenstaan, haten, bedroeven of bespotten!
Dan heeft men twee broeders van dezelfde ouders, de één krijgt genade en de ander niet. Ismaël en Izaäk tonen ons dat. Dan ziet men kinderen van één dracht, de één krijgt genade en de ander niet. Jacob en Ezau zijn daarvan bewijzen. God zei: *Jacob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat.* Rom. 9: 13.
Hier zijn er twee op één kruis-bed naast elkander, die op één dag in de eeuwigheid zullen liggen, en de één zal aangenomen, en de ander zal verlaten worden. Vele mensen leven er onder één en dezelfde bediening; en gelijk Gods genade alleszins vrijmachtige genade is, zo is het soms toch maar één ziel uit de gehele hoop, die Hij trekt.
De Heere Jezus had een schare van vijf- of zesduizend mensen achter Zich, en maar één Zachéus werd in het hart getroffen uit die ganse hoop. Paulus en Silas, zij hadden een goed gehoor, maar uit die gehele hoop opende God alléén maar het hart van Lydia, zoveel wij weten. Hand. 16: 14.
Paulus was met zijn gezelschap op de weg naar Damascus, Hand. 9, maar wij lezen niet, dat er iemand bekeerd werd buiten hem.
Ja, op die kruisheuvel, daar op Golgótha, waren er zovele duizenden, die stonden om

te aanschouwen dat vreselijk recht en dat wrede vonnis, en nochtans vinden wij dat daar slechts deze éne man bekeerd werd, en dat was nog een misdadiger! En de andere, die mede gestraft werd, viel in de hel. Uit geheel deze hoop grijpt God, zoveel wij weten, maar deze éne man in het hart.
U zult zeggen: Wat nu? Waar wilt u daarmee heen?
Ik wil er dat mee zeggen, dat u zoveel uw mond niet roeren zou, als God de één aanneemt en de ander niet! Onze godsdienst leert ons, dat de genade zeldzaam, en een vrijmachtig werk Gods is, en geenszins een vanzelfsprekende zaak. Hij ontfermt Zich diens Hij wil. En daarmee hebben wij u willen overtuigen, met u het lichamelijk onderscheid te doen zien, dat gij het God niet betwist, als de één rijk en de ander arm is.
Wij hebben hier op Golgótha drie wonderlijke lijders, waarvan twee die kwaaddoeners waren en daarom gestraft werden, en één Lijder, die nooit zonde gekend noch gedaan had. De één bidt voor de overtreders. De ander aanbidt die Lijder; en de derde doet zijn lippen open om te spotten en te lasteren.
Het zijn drie wonderlijke lijders! De één is de Zaligmaker der wereld. De ander verzoekt de zaligheid van Hem, en hij verkrijgt ze; en de derde geeft op zulk een grote zaligheid geen acht, en hij gaat verloren. Die samenspraak van die twee kwaaddoeners willen wij dan heden eens bekijken. Wij willen daarin bezien:

I. Een booswicht, die de Heere lasterde.
II. Een booswicht, die zijn medegestrafte getrouw behandelde.
III. Hoe vruchteloos dat was.

I. ***Wat het eerste aangaat.***
Zij hebben de Heere der heerlijkheid gekruisigd, en volgens de Schrift moest Hij met de overtreders gesteld zijn, Jes. 53: 12. Hier wordt dit vervuld. Daar waren twee kwaaddoeners, die met Hem gekruisigd werden. Zij richtten ze alle drie op, en de Heere in het midden. Zij slaan de spijkers door de allergevoeligste leden, door de zenuwen en de aderen, hun handen en voeten worden doorgraven. Daar was van de Middelaar voorzegd, dat Zijn handen en voeten zouden doorgraven worden. Ps. 22: 17. Hij moest zat van smaad worden, Hij moest naar medelijden wachten, maar het niet vinden, volgens Ps. 69. Hier werd dat vervuld. Daar ontmoette Hij niet alleen smaad van de Joodse kerkvoogden, maar ook van de soldaten, die Hem bespotten. Doch, opdat de duivel hier terdege zijn rol zou spelen, zo was hij gevaren in deze éne kwaaddoener, een kwaaddoener, die daarvoor bekend was bij zijn naam, die het op een moorden gezet had, die van dat gruwelijk ambacht zijn werk gemaakt had. Het was er een, die als een morenhuid had en luipaardsvlekken, die gewoon was om kwaad te doen.
Deze was ook vastgespijkerd en hij hing daar aan het kruis, en wachtte de dood met de doodskleur op zijn gezicht. Hij zou er niet lang meer hangen, hij zou haast scheiden uit de tijd en in de geduchte eeuwigheid overstappen. Maar, wat doet hij op het laatst nog, terwijl hij worstelt met de dood op zijn lippen? Hij lastert de Heere der heerlijkheid. Wij zouden niet verwonderd zijn, had hij het zonder zijn banden gedaan. Was hij zonder banden en in de woestijn geweest, hij had de Heere wellicht vermoord, maar daar hangende, lastert hij de Heere. Hij was als een booswicht gestraft, en hij eindigt zo al lasterende zijn leven. Hij hoort de overpriesters en hij ziet de schare, hoe zij spotten en boosaardig spreken en lasteren, en hij toont, dat ook hij een tong heeft van de hel aangestoken. Jac. 3: 6. Hij lastert de Heere.

Lasteren, wat is dat?
Dat is in het openbaar iets vuils in iemands aangezicht smijten, ofschoon men overtuigd is dat het leugen is, en men in zijn hart weet, dat hij er geen schuld aan heeft. Hij lasterde Hem. Had hij de overpriesters en de schare gelasterd, het was beter geweest, maar hij lastert de Heere, die hem nooit iets misdaan had, die hij van zijn leven niet gezien noch gekend had, en daarbij nog ooggetuige geweest was, hoe de rechter Hem ontschuldigd had, hoe zijn vrouw liet zeggen: *Heb toch niet te doen met die Rechtvaardige.* Hoe de rechter water eiste, en zijn handen wies. Hoe godvruchtig de Heere Zich gedroeg in het rechthuis. Wat smaad zij Hem in het aangezicht smeten, en wat smart zij Hem ook aandeden.
Hoe lastert deze booswicht de Heere? Met deze gruwelijke woorden: *Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf èn ons*!
U zult zeggen: is dát zo gruwelijk, te zeggen: *indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons?*
Ja, het waren lasterende en bespottende woorden. Het schijnt, dat deze booswicht nog al wat opvoeding had gehad, of dat hij nog enige middelen had waargenomen, of dat hij nog een weinigje van de Bijbel wist, en dat hij die wel eens wat doorgebladerd had. Hij wist zo te spreken van de Christus, en dat die een Koning was, alsof hij zeggen wilde: "Ik heb gehoord dat de Christus komen zou, gelijk die vuile Samaritaanse vrouw zei: W*ij weten dat de Christus komen zal*. Het was, alsof hij zeggen wilde: ik weet, dat Gij er U voor uitgeeft, en dat de schare, die U aanhangt, U daarvoor houdt. Maar, indien Gij dan de Christus zijt, verlos Uzelf. De Christus toch zou machtig en sterk zijn. Zijn arm zou Hem heil beschikken. Het was, alsof hij uit de Bijbel wist, dat de Christus Zichzelf zou kunnen redden, als Hij in nood was. Nu zijt Gij in de uiterste nood, wilde hij zeggen, benevens mij en mijn makker. Ik zie, dat U de doodskleur op uw lippen ligt. De Christus zou een arm met macht hebben, - toon nu Uw macht door van het kruis af te komen, en doe het dan ons ook. Indien Gij de Christus waart, Gij zou toch al dat ongelijk en onrecht niet kunnen dragen. Gij zou een vuur van de hemel doen komen, en deze hoop verbranden, gelijk die Profeet aan die hoofdman met zijn vijftigen deed. Nu zijt Gij in ongelegenheid, benevens mij en mijn makker. Derhalve zijt Gij een leugenaar, als Gij zegt, dat Gij de Christus zijt. U hebt dan het volk verleid, en Gij ontvangt straf, waardig hetgeen Gij gedaan hebt."

Dát was het gruwelijke en bespottende dat er in lag. Het waren dus woorden, veel scherper dan de nagelen, die door de handen en voeten van de Heere geklonken waren, scherper dan de edik, vergiftiger dan het állerergste vergif. Deze booswicht kwam nog zover niet als de overpriesters en de schare kwamen, die zeiden. *Zo Gij van het kruis afkomt, dán zullen wij in U geloven.* Hadden zij geestelijke ogen gehad, dan hadden zij het gezien, dat Hij Zichzelf verloste, dewijl Hij door Zijn kracht Zichzelf ondersteunde, om dit bittere lijden te dragen: èn dat Hij anderen verloste, dewijl Hij Zijn ziel gaf tot een rantsoen voor velen. Ja, dat - was Hij van het kruis afgekomen, - Hij dan de Christus niet zou geweest zijn. *En moest de Christus niet ál deze dingen lijden, en alzo in Zijn heerlijkheid ingaan?* Misschien heeft dit snode schepsel nog wel meer van zulk vuile woorden tegen de Heere uitgebraakt, maar de Geest tekent alleen deze maar aan. Wat schortte deze booswicht, dat hij zulk een taal uitbraakte? Waarom deed hij dat?

Ten eerste. Om te tonen welk een held hij was en hoe moedig. Dat hij nog een heldenhart in zijn lijf had.
Ten tweede. Hij wil het volk wellicht nog behagen. Hij deed het mogelijk, opdat ze

hem niet bespotten noch smaden zouden.
Ten derde. Mogelijk speelde de duivel er ook wat onder. Die mag hem wijsgemaakt hebben: als gij dát zegt, dan zullen zij u misschien nog wel loslaten. Zij zullen zulken zin in u krijgen, dat zij u nog wel zullen afnemen van het hout. Zij lieten Barabbas immers los, en dus zullen zij het u dan ook wel doen!

II. ***Wat doet de Heere omtrent deze booswicht?***
Hij zwijgt, Hij antwoordt hem niet één woord: Antwoordt de zot naar zijn dwaasheid niet zei Salomo. Spr. 26: 4. De Heere antwoordde hem niet naar zijn dwaasheid. Daar staat Matth. 7: 6: *Geeft het heilige de honden niet, noch werpt uw paarlen voor de zwijnen*. Zo deed de Heere ook. Hij wierp Zijn genadewoord voor dit zwijn niet. Maar laat Hij hem evenwel zó varen, al zwijgt Hij? O nee, maar Hij opent het hart van de andere moordenaar. En die was nu der woorden vol! die kán niet langer zwijgen, die was nu veranderd, en door een zonderlinge kracht Gods bekeerd. En dat toont hij, hij brengt vruchten voort der bekering waardig. Hij spreekt hem hartelijk en als met tranen aan. - Welke blijken gaf deze man van zijn bekering? Let er eens op:

1. Zijn eerste blijk, dat hij een ander mens geworden was, was dit, dat hij niet zwijgen kon, als de Heere gelasterd werd. Hij zei: ik heb het tevoren ook gedaan. Daar staat Matth. 27: 24: En hetzelfde verweten Hem ook de moordenaars. Maar nu kon hij het niet verdragen. Het was alsof hij zei: het is mij een doodsteek in mijn beenderen, dat gij deze Man lastert, die hier nevens mij hangt. Het doet mij méér pijn dan de nagelen, die door mijn handen en voeten zijn geslagen. Ik kán daarop niet zwijgen. Die Man heeft mij tot bekering gebracht. Ach, mocht gij ook nog bekeerd worden! Waarom wilt gij sterven?
2. Hij verlaat zijn vorig lasteren. Hij had het kort tevoren waarschijnlijk ook gedaan, maar hier geeft hij blijken van zijn bekering. *De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechtige man zijn gedachten, en hij bekere zich tot de Heere*, Jes. 55: 7.
3. Het derde bewijs van zijn bekering was, dat hij God vreesde. Dat blijkt omdat hij ook zijn metgezel tot de vreze Gods zocht te bewegen. Hij bekent niet alleen openlijk, dat hij God vreesde, maar hij wil ook zeggen: heb ik het gekregen, God kan het u óók geven. Ik ben van mensenhanden gegrepen, om mijn boze feiten. Ik zie dat ik nabij de eeuwigheid sta. Ik zie, dat mijn ziel zal overblijven als ik sterf. Dat er een leven ná dit leven is. O God! de haren van mijn vlees rijzen ten berge! Hoe zal ik voor Uw heilig Wezen verschijnen! Ik beef, omdat ik zo aanstonds sta te verschijnen vóór Hem, Die niet alleen macht heeft om het lichaam te doden, maar Die, nadat Hij gedood heeft, ook machtig is om in de hel te werpen ten verderve!
4. Het vierde teken van zijn bekering was, zijn trouwe behandeling van zijn medemakker! "Hoe? *Vreest gij ook God niet! zegt* hij; en hij klemde hem door die vraag. Is het dan nog geen tijd voor u, wilde hij zeggen, om God te vrezen? Wilt u die niet vrezen, die hier in ons midden hangt. Wel, vrees dan voor God. Hij gaat nog verder, en zegt: *daar gij in hetzelfde oordeel des doods zijt*. Wat gruwel is dit, dat u God nu nóg niet vreest! Dat u het niet deed, toen u in de wildernissen en op de eenzame wegen, en dus vrij van banden waart; en toen u gewin kon krijgen met moorden en roven, dat was nog in te schikken. Maar ziet u nu geen ontzaglijke dood voor uw ogen staan! Wordt het nu nóg geen tijd om te denken aan de aanstaande eeuwigheid! Zult u met zulk een boze tong voor het gericht Gods durven komen! Zal de Heere u zó in de wapens tegen Zich moeten vinden! U bent van de menselijke justitie op de daad betrapt en gegrepen, - moet de Goddelijke justitie u ook zo op de daad betrappen, en zult u zo al lasterende in de eeuwigheid komen! Het is alsof hij zei:

mijn ingewand rommelt, ik ben benauwd om uwentwil! Wij hebben zulk een lange tijd, en tot hiertoe in goddeloosheid samen verkeerd. Ik wenste dat u nu óók nevens mij God vreesde.

5. Het vijfde bewijs van zijn bekering was, dat hij God en de wereldlijke macht rechtvaardigde, en zichzelf schuldig verklaarde: *En wij toch rechtvaardig*, (zegt hij) *want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben*. Hij tast zo zijn medemakker nog dieper in zijn hart. Ach, wil hij zeggen, wij lijden rechtvaardig. u moet niet denken: Wij worden te zwaar gestraft naar onze daden waren. Nee, dat kunt u niet zeggen. De menselijke justitie is nergens in te beschuldigen. U en ik wisten het wel, als wij het op een roven en moorden zetten, wat het zou zijn, als wij gegrepen werden, en onze consciëntie zegt het ons wel, dat het een straf is naar onze misdaad. Wilden wij ánderen niet laten leven, zo zijn wij ook niet waardig te leven. Hebben wij ánderen wreed vermoord, deze vreselijke dood zijn wij dan ook waardig. Ziet gij op Gods rechtvaardigheid, dit is het recht Gods, dat degenen, die zulke dingen doen, des doods waardig zijn. Rom. 1: 32. Nu wordt de toorn Gods geopenbaard van de hemel over al de goddeloosheid, die wij begaan hebben. Rom. 1: 18. Het was alsof hij zei. O, wij hebben tegen God schrikkelijk gezondigd! Laten wij ons schikken om de gramschap des Heeren te dragen, want wij hebben tegen Hem gezondigd."

6. Het zesde bewijs van zijn bekering was, dat hij voor de onschuld van de Heere Jezus zo vrijmoedig uitkwam. Dat hij zijn tong nu niet meer aan de duivel, maar aan God en aan de Heere Jezus leende. Hij zegt: *Maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan*. Hij heeft niets gedaan tegen God, noch tegen de keizer, noch tegen de stadhouder, noch tegen de overpriesters, noch tegen het volk.

God zorgde altijd zo, dat zijn vrienden en vriendinnen zeer vele blijken hadden van Christus' onschuld. Als de martelaren leden, zorgde God altijd zo, dat hun onschuld voor het volk bleek; en zou God wel zo gezorgd hebben voor de blijken van de onschuld der martelaren, en zou Hij het niet gedaan hebben voor de oversten Leidsman hunner zaligheid? God deed dat, al zou Hij een moordenaar bekeren, en hem de mond openen. U weet het zelf wel, wilde hij zeggen, dat u zovele gruwelstukken begaan hebt. Maar deze heeft niet met al gedaan, dat straf waardig is. Hoe wist hij het dan, dat de Heere onschuldig leed?

1. Hij had het de rechter vijfmaal horen zeggen, en in zijn tegenwoordigheid horen betuigen: Ik vind geen schuld in Hem.
2. Hij had het des rechters vrouw door een knecht horen zeggen: Heb toch niet te doen met die Rechtvaardige. Ik heb heden veel geleden in de droom om Zijnentwilt
3. Hij had het gezien in al die uitvluchten, die de rechter maakte, en in al de beschaamde kaken, die de Joodse kerkvoogden hadden
gekregen.
4. Gij ziet het toch wel, wilde hij zeggen, in zijn Godzalig gedrag. Hoe lijdzaam is Hij! Hoe stil! Hij doet Zijn mond niet open. Hij bidt zelfs voor de overtreders. Ziet gij de tekenen niet groeien, door welke Hij het zal doen blijken, dat Hij onschuldig lijdt? Ziet gij niet, dat het donker wordt? Voelt gij niet, dat de aarde begint te dreunen? Gij hoort Hem hier zo godvruchtig spreken. En weet u, waarom Hij niet van het kruis afkomt? Dat is opdat de Schrift vervuld zou worden! En weet u wel, dat Hij Zichzelf niet verlossen mag? Ziet u niet, dat de geestelijke verlossing hier geschiedt? Daar ben ik zelf een bewijs van. Van wie heb ik dit? Hij heeft mij verlost met een véél betere verlossing, dan dat Hij mijn handen en voeten van dit kruis had losgemaakt. En dat moesten de overpriesters en al het volk aanhoren, hoewel het hun niet aangenaam was.

Daar hebt u de getrouwe behandeling van deze moordenaar jegens zijn medemakker, en de blijken van zijn bekering.
Nu, zei hij, heb ik mijn consciëntie ontlast, nu ga ik sterven. Ach, zo gaat het, als er uit een gezelschap één bekeerd wordt. Nu kan ik er niet van scheiden, zegt zo een, of ik moet ze eerst nog eens waarschuwen, en als het geen ingang vindt, dan moet ik er van afscheiden en het aan God overgeven, en moet ik zeggen tegen mijn vrienden: *vaart wel!*

Wat doet nu deze man? Ik heb, zegt hij, met u gesproken. nu scheid ik van u af, en ik ga voorts met de Heere spreken, en het met Hém houden. Nu zal ik in Zijn armen vallen, en Hem smeken, dat Hij mij, arm monster, al mijn zonden wil vergeven, en mij in genade moge aannemen. Ik zie, gij zijt als een harde rots, en gij gaat met grote schreden naar de hel. Ik wil uw voetstappen niet volgen.
Wel, Heere, wil hij zeggen, geef toch Uw Geest der genade en der gebeden aan mij! wel, gedenk toch aan mij! U zult naar alle waarschijnlijkheid eerder de geest geven dan ik. Gij zijt zo gemarteld, en gij zijt zoveel bloed kwijt geraakt. Als U dan in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn, denk dan: daar hangt daar nog zulk een schepseltje, dat tot Mij riep, terwijl Ik nabij was, die Mij zocht, terwijl Ik te vinden was. En zeg dan: *Vader, laat dit schepseltje niet in het verderf nederdalen. Ik heb de verzoening voor hem gevonden.* –
En de Heere opende Zijn mond met zoveel hartelijkheid, (daar Hij zo stilgezwegen had, als Hij zo beschuldigd werd. Daar Hij tegen de andere booswicht, als hij Hem lasterde, niet wilde spreken), daar zegt Hij tegen deze: *Heden, nog deze dag, zult gij met Mij in het paradijs zijn!*

III. ***Nu hebben wij het derde. Hoe ging het die lasteraar, hoe liep het met hem af?***
Men moet ervan zeggen: hij is in zijn zonden gestorven. Daarvan moet men zeggen: van u komt geen vrucht meer in eeuwigheid! Wij moeten ervan zeggen, dat hij hard als een kei bleef, en als een rots. Men moet ervan zeggen, dat hij al spottende en al lasterende in de hel viel. Van de kruisbalk af is hij in de hel gevallen, want geen lasteraar zal het koninkrijk Gods beërven, 1 Cor. 6: 10. Van het menselijk gericht is hij gekomen voor Gods gericht. Het is toch de mens gezet éénmaal te sterven, en daarna het oordeel, Hebr. 9: 27. Hij moet zó voor het gericht van God verschijnen, daar de Heere gezegd heeft: "Heden zult u bij de duivel in de hel zijn, en uw ogen in de vlammen opslaan; en daar zult u ondervinden een schat van toorn; en waar die boom valt, daar zal hij eeuwig wezen!" En die tot hun dood toe metgezellen waren, stonden nu voor eeuwig gescheiden te worden. De één voor eeuwig gelukkig, en de ander voor eeuwig óngelukkig.
Zo gaat het nóg. Die dikwijls vele jaren makkers in gruwelen geweest zijn, als God de éne bekeert, zo worden zij voor eeuwig gescheiden. Het gaat ermede als met een man en vrouw, die dikwijls dertig, veertig of vijftig jaar getrouwd zijn, en als metgezellen leven. Daar is één van hen bekeerd, en de ander niet, - door de dood worden zij dan voor eeuwig gescheiden. De één gaat naar de hel, en de ander naar de hemel.

Wat dunkt u, toehoorders?
Wij moeten u onze inleiding nog eenmaal te binnen brengen. Wat kan God al doen! en Hij antwoordt niet van Zijn daden! *Mag Ik met het mijn niet doen, zegt God, wat Ik wil?* Eilieve, laat ons dat met elkaar nog wat behandelen. Wij zullen het misschien niet lang meer kunnen doen!

Wat zijn Gods wegen wonderlijk, als Hij voorheeft een mens te bekeren. De koning Manasse was een tiran, een moordenaar en een tovenaar. Toen hij in gouden ketenen was, was hij een monster. Maar toen hij in ijzeren boeien was, werd hij aan zichzelf bekend gemaakt en tot God bekeerd.
Zachéus, een overste, was nieuwsgierig om de Heere te zien. Hij klimt op een boom. Die nieuwsgierigheid was het middel, dat God hem het hart veranderde. Het gaat nóg wel zo. Men is soms nieuwsgierig om iemand te horen, en God gebruikt dan dat middel om ons in het hart te treffen. O, welke wonderlijke wegen gebruikt God!
Onesimus, de knecht van Filémon, stal zijns heren goed, hij vlucht naar Rome, hij komt bij Paulus in het gevangenhuis, waar Paulus predikte; en dat is het middel tot zijn bekering.
Paulus en Silas, die twee heerlijke lieden, worden gegeseld. Zij raken in het gevangenhuis; en dat is het middel van des cipiers bekering. Wat is God wonderlijk! Deze moordenaar moest juist in handen van het gerecht raken, en sterven op dat zelfde ogenblik als de Heere Jezus sterven moest; en dat is het middel van zijn bekering en eeuwige behoudenis.

De kerkelijke geschiedenissen en het Martelaarsboek verhalen ons dat een martelaar eerst met stokken schrikkelijk geslagen werd, dan haalden ze een stok met een haak, om zijn buik open te trekken; en de cipier, ziende zijn standvastigheid, werd er door bekeerd. Het is gebeurd, dat een martelaar tussen twee dieven geleid werd. De één zei: als deze onze leidsman is, dan zullen wij wel in de hemel komen. De andere was dat zeggen tot een steek in het hart, en het was een middel tot zijn bekering, zodat hij stervende het volk en zijn metgezel nog getrouw aansprak. Zo wonderlijk is God in Zijn voorzienigheid. God wil evenwel niet, dat men de bekering een ogenblik uitstelt. Dat was het oogmerk, dat wij hadden om u dit te prediken. U zult door het uitstellen van uw bekering niet beteren.
Al kreeg gij de bekering nog op het laatste van uw leven, het zou u slechts zoveel te zwaarder vallen, dat u de duivel zolang gediend had. Wanneer uw hand uit het lid, of gebroken was, en gij stelde het een week of drie uit, eer gij het liet inzetten, of het eerste verband leggen, - het zou u zoveel te ongeneeslijker en pijnlijker zijn!
Een geleerd man werd eens van iemand gevraagd: Wanneer moet ik mij wel bekeren? En hij antwoordde hem: een uurtje vóór uw dood.
Wanneer is dat? Zei hij.
Dat is te zeggen, zei die man: doe het nú, of nooit, want gij weet immers niet of unog wel twee uren leven zult. Wilt u het aan ons vragen: Wanneer? Wij zeggen ook: een uurtje vóór uw dood.
Zegt u: Wanneer is dat?
Ach, aanstonds, heden! In het gehele Woord Gods heb ik nog in geen één tekst ooit gelezen, dat er iemand te vroeg gekomen is. Maar wel, dat men te laat kan komen, gelijk de dwaze maagden, Matth. 25. Ja, wilde u het doen, als u gaat sterven, - misschien zult u dan geen verstand, noch spraak, noch lust hebben.
Ik vraag u dan, of u dat voorzichtig oordeelt, het uit te stellen tot het uiterste? Maar, wilt gij zo dwaas zijn. Wilt u het uitstellen tot uw uiterste. Ik weet u dan te zeggen: u zult onvoorzichtig, onredelijk en onnatuurlijk handelen. U zou in het natuurlijke niet graag zo onvoorzichtig willen zijn. Wel, weest het dan in het geestelijke ook niet! U zijt immers niet verzekerd dat God u op uw sterfbed genade en Geest zal geven om u te bekeren. Is de waarschijnlijkheid niet tégen u? Heeft God niet gedreigd, dat Hij dan in uw verderf zal lachen, en spotten als uw vreze aankomt? Spr. 1. Ja, dat Hij dan zeggen zal: Ik heb u nooit gekend?

Zegt u: ja, God heeft het ééns gedaan.
Dat is waar. Doch ook maar aan die éne. De andere kreeg het niet. U kunt niet verwachten, dat God zo een wonder van Zijn genade aan u zal willen doen. Hebt u uw ogen op die ándere moordenaar niet geslagen? Waarom denkt u niet: het lot van de andere mocht ook mijn lot zijn, die al lasterend in de hel viel? Ach, schrik toch voor dat oordeel, dat uw lampen zullen uitgaan. Dat u geen plaats des berouws zult kunnen vinden, al was het dat gij die met tranen zocht! dat gij met velen zult zoeken in te gaan, en niet kunnen, omdat de deur der genade gesloten is!
U zult zeggen: er is dan niets tot mijn moedgeving, dat ik nog bekeerd zou kunnen worden? Ja:

- Ten eerste. Bedenkt, dat gij een God dient, die uit vrije genade zalig maakt, Eféze 2: 8. *Uit genade zijt gij zalig geworden.* Of gij nóg zo goddeloos, of nóg zo burgerlijk zijt, het zal altijd genade wezen, als gij bekeerd en zalig wordt.
- Ten tweede. Gods genade is een onderscheidende genade. Denkt, dat God onderscheid kan maken tussen mensen en mensen. God kan door de bekering en genade onderscheid maken tussen u en uw gezelschap. - Wie onderscheidt ons, dan de Heere?
- Ten derde. Tot uw moedgeving, al had u nóg zo schrikkelijk gezondigd, Gods genade is een overvloedige genade. De veelheid van uw zonden stuit de genade niet. Hij vergeeft menigvuldig. Al waren uw zonden zo rood als scharlaken en als karmozijn, Hij vergeeft ze.
- Ten vierde. Gods genade is een krachtige genade. Paulus sprak van de uitnemende grootheid en van de sterkte Zijner macht, Eféze 1: 19. Daar is geen één hart, al was het nóg zo hard, dat Hij niet vermurwen en verbrijzelen kan.
- Ten vijfde. Gods genade is een ónverwacht werkende genade. U zou het deze ochtend wel niet kunnen verwacht hebben, en u zou het evenwel kunnen krijgen. Waar verwachtten het Zachéus, Paulus en de cipier, dat zij bekeerd zouden worden? Waar verwachtte het deze éne moordenaar. Dat hij stervende zalig zou zijn? God kan ook ónverwacht komen. Hij heeft een hand, sterk met macht. Hij doet het uit vrije genade, en maakt daardoor onderscheid tussen de éne mens en de ándere.

In onze stad en in geheel ons land, als er iemand sterft, het is altijd: *mijn vriend of vriendin zaliger (gedachtenis),* - maar ondertussen ligt soms niet alleen het dode lijk binnenshuis op stro, maar ook de ziel in de hel.
Hoort! wilt u weten, wanneer u van uw gestorven vriend, of van uzelf niet veel goeds mag denken, als- u of zij sterven? U hoort ze almaar klagen over het sterven, en dat zij zo ellendig zijn, en over hun lichaam. Komt er eens een vrome bij, om naar de zieke te vragen, dan mag u niet eens in hun hart kijken. U mag niet onderzoeken, hoe zij er bij staan. Of zij al bekeerd zijn. Of zij al deel aan de Heere Jezus hebben. Of zij de vromen liefhebben. Of hun hoop op de hemel wel gegrond is?
Nee, daaraan moet u niet eens komen, dat moet men daarlaten. Vraagt gij, of zij God gevreesd hebben? Spreekt u ervan, hun hart en staat te onderzoeken, en dat er bijzondere genade is, en dat er een krachtige verandering moet wezen. Dát staat de zieke niet aan. Maar wilt u hen maar vleien en troosten, dát is hun wel aangenaam. Als u iemand zo ziet sterven, zegt dan niet: *mijn vriend zaliger[gedachtenis].*
Maar dáárvan mag u goede gedachten hebben: Waar de zieke zegt: ik wil wel sterven. Waar de zieke eens weent over zijn misdrijven, en God rechtvaardigt, al wilde hij met Hem twisten; en waar zij hun zonden eens ophalen, en elk eens aanspreken, die bij

hen komt. Waar een zieke zijn metgezellen bestraft, en hen zoekt uit het vuur te rukken; en als men van God niet kwalijk kan horen spreken, maar als een vuur wordt als God niet geëerd wordt.
Waar de zieken de hand des geloofs naar de hemel opheffen. Waar zij zulke achting voor God hebben. Waar zij zo dorsten en lopen naar Jezus, en zo worstelen met de Heere.
Als het zó is, dan mag u wel zeggen: deze mijn vriend en vriendin zaliger. Maar anders, - wat hebt u er aan, met dat te zeggen? U doet er uw vriend of vriendin noch goed noch kwaad mee. u doet er uzelf alleen maar kwaad mede. Dat is het stuk.
Ach, mochten wij het geluk hebben, Predikant en gemeente, man en vrouw, ouders en kinderen, dat wij niet eenmaal voor eeuwig gescheiden werden, maar met elkaar gemeenschap zouden hebben tot de dood, ja, tot in alle eeuwigheid, om God te verheerlijken! Was dat niet beter dan eeuwig van elkaar gescheiden te worden? Laat ons dan genade zoeken, om de genade roepen en de Heere dienen. Dan zullen wij ééns eeuwig in de hemel bij God èn bij elkaar zijn.
AMEN.

ZESENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER LUKAS 23: 42.

En hij zei tot Jezus: Heere, gedenk mijner. Als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn.

Wij lezen Matth. 22: 14: W*ant velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren.* Het is te zeggen: het Woord wordt tot velen gesproken, en onder die velen is hier en daar maar één uitverkorene, wiens naam geschreven is in de hemel, in het Boek des levens. En hoe weinigen er zijn, God kent ze evenwel bij name. *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel. De Heere kent degenen, die de Zijne zijn.* Hij weet waar zij zijn, bij de wegen en straten. Voor elke uitverkorene heeft God een stondje der minne, waarin Hij Zich over hem ontfermt; en als dat stondje dáár is, dan krijgen zij een pijl in hun hart, en worden zij van de Heere in het hart getroffen, Ps. 45: 6. *Die Hij tevoren verordineerd heeft, deze heeft Hij ook geroepen*, Rom. 8: 30. En dat naar Zijn eigen voornemen en genade, 2 Tim. 1: 9.
God de Heere belieft soms voor de uitverkorenen hun *stondje der minne te* bepalen in de morgenstond van hun leven. Soms doet Hij het in de middelstaat, als zij een jongeling of in de mannelijke jaren zijn. Soms ook doet hij het in de ouderdom, en soms in de avond van hun leven, op het doodsbed. En zo gaat de Heere ook wel ter elfder- of ter laatster ure, en Hij grijpt ze in het hart.
Wij zullen ons niet ophouden met hiervan meer te zeggen. Hier in onze tekst zult u een man ontmoeten, die daar hangt tussen hemel en aarde, en zo staat te stappen uit de tijd in de eeuwigheid. Daar was maar een kleine schrede tussen hem en de dood. Het was een man, die van een rampzalig hellewicht in één ogenblik een gelukzalig hemeling werd.
De Heere was hier niet gaande naar de markt, om arbeiders in Zijn wijngaard te huren, maar Hij komt zo-even uit het rechthuis van Pilatus met het kruis op Zijn schouders, gaande om geslacht te worden, met een groepje bedrukte mensen, die Hem achterna volgden, en een deel vrolijken, die Hem vooruit gingen. U vindt Hem hier tussen twee snode mensen, vastgehouden door de dienaars van het gerecht, die hun werk aan hen alle drie gingen doen. Zij grijpen nu de hamer der arbeidslieden, en zij klinken hen met de spijkers door de allergevoeligste leden aan het kruishout vast.
Hier zijn drie wonderlijke lijders; een dergelijk drietal is er nooit geweest. Men ziet altijd, dat er voor een veroordeelde gebeden wordt eer hij berecht wordt, maar hier bidt een Veroordeelde voor Zijn beulen, en zegt: *Vader, vergeef het hun. Zij weten niet wat zij doen*. De andere veroordeelde bidt voor zichzelf en zijn medeveroordeelde om een gunstige verhoring; en de derde veroordeelde lastert de Heere der heerlijkheid. Hier is de kruisheuvel een plaats der wedergeboorte. Men kan ervan zeggen: *Deze is aldaar geboren.*

Wij hebben onlangs tot uw aandacht gesproken over Jesaja 55: 13: *Voor een doorn zal een dennenboom opgaan; voor een distel een mirte-boom opgaan; en het zal de Heere wezen tot een naam, tot een teken dat niet uitgeroeid zal worden.* Wij dachten: laat ons daarvan eens een voorbeeld of twee geven aan de gemeente, als God voor een doorn een dennenboom doet opgaan, en voor een distel een mirteboom; en hoe waarachtig het is, dat overal, waar het Evangelie gepredikt wordt, dat het de Heere tot een naam is. Hier hebt u een biddende veroordeelde, die worstelt om genade en heerlijkheid; en een veroordeelde, die een gunstig antwoord geeft.
Nu zullen wij het worstelen van die ene bezien; en daarna het antwoord dat hij kreeg.

Voor heden hebben wij dan te bezien:
I. Wie het is, die bidt.
II. Wie hij aanspreekt.
III. Wat zijn verzoek is.

I. Wat het eerste aangaat. ***Wie is het, die bidt?***
Ten eerste. Het is een man, die van nature zéér goddeloos was. Die van nature ook niet gewoon was te bidden. Het was voor hem een ongewoon werk.
Ten tweede. Wat is het voor een man? Misschien van afkomst een Joods man, of van godsdienst een Jodengenoot. Hij weet zo gereed te spreken. Heere. Hij spreekt van een koninkrijk. Dus was hij misschien van godsdienst een Jood, of Jodengenoot.
Ten derde. Misschien had hij een goede opvoeding gehad, zoals vrome ouders hun kinderen wel opvoeden, maar zij misbruiken het. Gelijk Absalom, de verloren zoon, en anderen. Misschien ook had hij geen goede opvoeding gehad. Hij was mogelijk geboren en opgevoed in de woestijn bij rovers en moordenaars; en zo was hij wellicht een zoon des moordenaars, een kind des duivels, een vijand van alle gerechtigheid, een gans bittere gal, en een samenknoping van alle óngerechtigheid.
Ten vierde. Het was een mens, die vele boosheden en gruwelen gedaan had. Hoe dikwijls had hij op de wegen liggen loeren, gelijk een leeuw, die daar ligt en wacht of er niet een schaapje komt, om het te verscheuren. Hoe menig arm reiziger heeft hij in die tijd wel overvallen en neergeveld! Hoe dikwijls hij het gedaan heeft, dat tekent de Geest niet aan. Maar vrijzeker heeft hij al menige moord gedaan, omdat het uitgedrukt wordt: een moordenaar.
Ten vijfde. Het was een man, die reeds door de justitie werd gezocht. Zij waren uitgegaan met lantaarns en stokken om hem te vangen, en God had het zo beschikt, dat hij in hun handen was terecht gekomen.
Ten zesde. Welk een snood mens hij ook was, en hoelang hij zijn misdaden gedaan had. Als hij voor de justitie kwam, meteen was hij verstomd. Zijn eigen mond moest hem veroordelen, gelijk hij tegen zijn makker zei: W*ij lijden rechtvaardig, doch Deze onschuldig.*
Ten zevende. Voor het laatste. O wonder! wat de hoofdzaak van álles was. Het was een man, waaraan God Zijn genade verheerlijkte, terwijl hij daar zo hing, met hem in het hart te grijpen, en zijn consciëntie wakker te maken. Zijn gemoed wordt verslagen, en in zijn hart stort God de Geest der genade en der gebeden uit. Kon hij kruipen op zijn knieën, hij had het gedaan! Maar nu hangt hij daar, vastgenageld aan het hout; en daarom buigt hij inwendig de knieën van zijn hart, en opent hij zijn mond met smekingen. Daar hebt u nu deze bidder.

II. Maar tot wie bidt hij? Wie spreekt hij aan? ***De Heere Jezus Christus.***
Die Veroordeelde, die daar naast hem aan het hout hangt. Hij kijkt er naar toe. Hij wendt zijn verslagen hart naar Hem toe. Heere! zegt hij, U meen ik, U die hier nevens mij hangt. Ik kan niet voor U knielen. Maar ik kruip als een worm met mijn hart voor U. Hij kan niet zeggen: mijn Heere! zover was hij nog niet in de genade. Thomas zei: *mijn Heere! mijn God!* Niemand kan Christus mijn Heere noemen, dan door de Heiligen Geest. Hoe komt deze man tot zulk. spreken? Wat wil dat uitdrukken? Let er toch op. Als hij Hem Heere noemt, dat geeft te kennen:

Ten eerste. Zijn goede gedachten, die hij van de Heere had. Zij hebben de Heere der heerlijkheid gekruist, 1 Cor. 2: 8. Hij begon een straal van Goddelijkheid te zien in die mede Veroordeelde.

Ten tweede. Het is te zeggen: Heere! Ach, hoe blijde zou ik zijn, als Gij de mijn waart, en ik Uw knecht! Mijn hart gaat open naar U, en al mijn begeerte is tot U!
Ten derde. Gij zijt zulk een groot Persoon, zulk een wijs en machtig Heere, om mij te helpen. Gij zijt de sterke God. Machtig om te doen, boven al wat ik zou kunnen bidden of denken.
Ten vierde. Heere, ik doe hier belijdenis van mijn godsdienst. Hij had dat mogelijk zijn levenlang nog niet gedaan. Ik belijd dat Gij de Heere zijt. Al wordt Gij hier thans zo bespot, ik erken U er voor, voor God en voor geheel de wereld. –
Hoe kwam hij er toe, zijn mede-Veroordeelde Heere te noemen, die mede sterven moest door de justitie! Die zo bespot en zo gelasterd werd! die daar hing als een verachte ziel, in welke geen gedaante noch heerlijkheid was! - hoe komt hij tot zulk een taal? Let er eens op. Als gij het wilt overdenken, dan zult u het haast vatten kunnen.

Ten eerste. Hij had Hem horen beschuldigen, hij was een medemisdadiger. De ene misdadiger luistert de beschuldigingen van de andere af. Hij had ook geluisterd naar al de beschuldigingen, waarmee zij de Heere beschuldigd hadden. Daar waren er geweest, die zeiden, dat Hij gezegd had, dat Hij een koning was; en hij had gezien hoe de krijgsknechten Hem bespot hadden als koning; en boven het kruis zag hij dat gespijkerde bordje: *Deze is de Koning der Joden*.

Ten tweede. Hij had ook gezien, in wat voor bochten de rechter zijn gemoed moest wringen. Deze man was geen vreemdeling van hetgeen er geschied was. Hij had gezien hoe die Man daar gestaan had, onschuldig, zwijgend, godvruchtig; en welk een glans er op Zijn aangezicht lag; en dat de rechter tot vijfmaal toe zei: ik vind geen schuld in deze Mens. Waarom hij ook zo gereed uitkwam tegen zijn makker: *Maar deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.* Hij had dit rechtspreken goed doorzien. God had hem aandachtig gemaakt.

Ten derde. Weet gij wat hem bewoog? Hij had deze Veroordeelde zo zachtzinnig horen spreken, en zo krachtig horen bidden, zelfs voor Zijn vijanden. Dat moest ieder wel het hart breken. Zodat hij mocht denken: Gij zijt wel een wonder van een Mens! Ja, hij zag dat Hij zulk een godvruchtig hart had voor een vrouw, die Zijn moeder was. En hoe zijn bedrukte vriendinnen daar stonden. Hoe er sommige van de toeschouwers zich op de borst sloegen. En buiten twijfel heeft hij gezien de wonderwerken, die er geschiedden: de aarde beefde, en daar gebeurden verscheidene wondertekenen. Hij zag ook mogelijk het begin van de verdonkering der zon, en meer andere wonderen in de natuur.

Ten vierde. Hij had gelet op de bespottingen, waarmee zij de Heere bespotten; en hij had acht geslagen op die beschimping Zijner. vijanden: Anderen heeft Hij verlost! Hij heeft op God vertrouwd, dat Hij Hem nu helpe!

Ten vijfde. Al wat wij daar gemeld hebben, dat zagen de Joden en de andere moordenaar ook wel, en dus zou dat álles niet geholpen hebben, ofschoon het krachtige middelen en duidelijke tekens waren. Maar Gods Geest opende zijn ogen en zijn hart, dat hij acht gaf op al hetgeen hij hoorde en zag. Gods Geest grijpt hem uit het rijk des duivels, en haalt hem over in het koninkrijk van de Heere Jezus Christus. Gelijk Hij bij Mattheüs deed, die van de tolboom opstond; en bij een Zachéus, een Paulus en een stokbewaarder. In één ogenblik was hij in het hart gegrepen.

III. ***Nu moeten wij zien wat zijn gebed was.***
Hij mompelt niet maar wat binnensmonds. Hij zegt niet maar wat in zijn hart. Maar het was klaar en goed te horen: W*el, Heere!* zegt hij. Misschien heeft de Heere, zodra

Hij begon te spreken, Zijn aangezicht naar hem toegewend, en dan gezegd. Wat is uw bede, en wat is uw verzoek? Spreek uw hart maar vrij uit! O, Hij wendt Zich tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is. Ja, eer zij roepen, zo hoort Hij hen al. *Ach, Heere! zegt hij, gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn.* Het was een groot gebed.
(1) Hij sprak van een koninkrijk.
(2) Daar zult U inkomen, zei hij.
(3) Gedenk dan aan mij! bad hij.

1. Hij erkende dat Hij een Heere en Koning was, die een rijk heeft. Wat voor een koninkrijk meent hij?
Ten eerste. Hij meent geen aards koninkrijk. Daar geleek hem de Heere niet naar. Dat kon hem ook niet troosten, of de Heere op aardse wijze regeerde, en of Hij hem dan een tijdelijk voordeel kon geven: Hij ging toch sterven.
Ten tweede. Het was ook zozeer het Geestelijk Koninkrijk niet. Dát was reeds binnen in hem: Dat toonde hij door de Geest des gebeds, die hij had ontvangen.
Ten derde. Het ziet op het koninkrijk der heerlijkheid. Ach, mocht dát voor mij bereid zijn van vóór de grondlegging der wereld! Dat koninkrijk der hemelen, waar het alles volop is, rijkdom en ere, en duurachtig goed.

2. Hij weet en erkent dat deze Heere, meteen als Hij stierf, in Zijn koninkrijk zou ingaan: hij geloofde dan, dat de Heere Jezus terstond als Hij stierf, met Zijn ziel daarnaar toeging; en mogelijk wist hij al, dat de Heere Jezus óók naar het lichaam haast zou opstaan, om ten hemel te varen en dan, naar volkomen recht en in volle kracht, als Koning over Zijn koninkrijk te gaan heersen.

3. Ach Heere! Gij zijt er zo nabij. U zult vóór mij sterven. De doodskleur overdekt U al. Gij zijt zoveel bloed kwijt geworden. Ik zie dat Gij U al bereidt om heen te gaan; en ik, arme en ellendige, kan hier nog wel één, twee of drie uur blijven hangen. Hij wist niet, dat zijn beenderen zouden gebroken worden. Gij gaat mij vooruit, wil hij zeggen; en als Gij mij niet helpt, zo is mijn ziel in de hel, en mijn lichaam zal met een ezelsbegrafenis begraven worden; en dan, dán wacht mij een opstanding tot versmaadheid en eeuwige afgrijzing! Zo Gij U onttrekt, zo ben ik voor eeuwig ongelukkig! *Gedenk dan toch aan mij,* als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn! –
Wanneer gedenkt men iets?
(1) Men gedenkt iets door het in zijn geheugen te onthouden.
(2) Men gedenkt iemand met ontferming: Gedenkt de gevangenen, alsof gij mede-gevangen waart. Hebr. 13: 3.
(3) Het is niet slechts iemand in zijn geheugen te houden, en er zich over te ontfellnen, maar het is ook iemand krachtdadige hulp toe te brengen. Zo zei Jozef tot de schenker, Gen. 40 : 13, 14: Doch gedenk mijner bij uzelf wanneer het u wél zal gaan, en maak dat ik uit dit huis kom. - Hij wil dan zeggen:

Ten eerste. Houd mij in Uw gedachten, gedenk, als Gij in de hemel zijt. Daar hangt zulk een ellendige op de aarde aan het hout, die zijn smeking voor Mij uitgoot.
Ten tweede. Houd mij niet alleen in Uw gedachten, maar gedenk aan mij met ontferming. Zie hoe ik hier hang in de pijn. Ik zie niets dan de dood en de hel voor ogen. Ik beklaag mijn ongeluk. Al kom ik dan zo laat, ik kom evenwel oprecht. Ik verfoei mijzelf over mijn feilen. Ik ben er beschaamd en verlegen over. Daar staan er hier, die U bespotten. Maar ach, Heere! Ik niet. Ik wilde mij liever in Uw armen

werpen: Ik geloof, Heere! kom mijn ongeloof te hulp. Ik zal U niet laten gaan. Vóórdat Gij mij gezegend hebt.
Ten derde. Dat Gij mij krachtdadig en spoedig helpt, dat verzoek ik, maar niet om van dit kruis bevrijd te worden. Want ik weet wat een boos hart ik heb. Ik mocht weer uitspatten: maar als Gij U over mij ontfermen wilt, dán wil ik wel sterven, en dan zal ik ook welgemoedigd sterven. En of ik al vroom leefde, ik zal evenwel eens moeten sterven. Als Gij U maar over mij ontfermt, dán ben ik wel bereid om te sterven. Ach Heere! Hoe zou u mij overgeven! Hoe zou u mij overleveren! Heere, kan dát wel van Uw hart! Laat Uw ingewand over mij rommelen, en dán wil ik wel sterven. –
Wat was de drang van zulk een bidden?

- Ten eerste. Mijn lichaam moet sterven: Heere! Help mij! nog maar een weinig tijd, en het is met mij gedaan.
- Ten tweede. De last der zonde kan ik niet dragen. Al die bloedschulden staan steeds vóór mij! Hoe kermden die mensen, als zij daar onder mijn moorddadige handen waren! Wat schreeuwden zij. Och, spaar mij om mijn vrouw of kinderen wil, en om mijner vrienden wil! - Ik ben zó belast. Ik kan het niet dragen!
- Ten derde. Dat de Koning op Zijn vertrek stond, dat kon hij niet dragen, dat maakte hem vurig: Hij riep om vergiffenis, terwijl de Heere nog nabij was. Hij zocht Hem, terwijl Hij nog te vinden was.
- Ten vierde. Wat perste deze man nog meer? De Geest van God, werd hem als een vuur in zijn beenderen. Die drong hem om naar de Heere te gaan. Dat heeft hij niet langer kunnen tegenstaan.
- Ten vijfde. Ik zie dat Uw discipelen ook vergiffenis van U gekregen hebben. Doe het ook aan mij Heere!
- Ten zesde. Voor het laatst, het is nóg de wélaangename tijd, het is nóg de ure der zaligheid. Mijn uurglas is nog niet uitgelopen, en daar is nog een korte tijd, waarin Gij mij genadig zou kunnen wezen. Daar ligt de drang.

Zou de Heere niet wel hebben mogen zeggen: daar zijn er velen, die ten dage van dodelijke benauwdheid tot Mij roepen: *Heere, Heere, doe mij open!* maar Ik zeg tot de zodanigen: gaat weg, Ik heb u nooit gekend! Zou de Heere niet rechtvaardig hebben mogen zeggen: dewijl Ik geroepen heb, en gij niet geantwoord hebt, zo zal Ik, nu gij roept, óók niet antwoorden. Maar Ik zal spotten in uw verderf?
Maar nee, dat doet de Heere niet. Hoort, wat doet de Heere? Hij sprak tot deze man van vrede. Jezus zei tot hem: *heden zult u met Mij in het paradijs zijn*! Dat moest wel als balsem op zijn wonden wezen! Maar dát zullen wij op een andere tijd, als het God belieft, met de gemeente verhandelen.

Wat dunkt u van dat stuk? Daar zijn ons maar twee staten mogelijk in dit leven; en wij zijn in één van beide. Wij zijn in dit leven bekeerd óf ónbekeerd, dood óf levend, vriend óf vijand. Gaat eens in uw hart, en ziet eens, wat gij zijt. Of gij van God bekeerd zijt óf niet? En daar zijn ook maar twee staten ná dit leven: Wij gaan naar de hel, óf naar de hemel. Wij zijn verloren óf zalig. En verliest ge uw ziel, zo is alles verloren. Behoudt ge uw ziel, zo is alles behouden. In één van die beide staten zijn ik en gij; en in één van beide zullen ik en gij komen.
Ach, Geliefden, laat ons elkaar nog eens trouw behandelen: mensen, die nog ónbekeerd zijt, wat gebruik maakt gij van de twee gekruisigde moordenaars?

Ten eerste. Sommigen maken alléén gebruik van de moordenaar, die ónbekeerd gestorven is: Ach, zegt zulk een zondaar, het is voor mij niet te krijgen! Het is met mij gedaan! Ik heb mijn tong aan de duivel geleend! Ik heb Gods Naam aangetast. Ik ben een monster: ik vrees dat ik zó sterven zal, en dan moet ik naar de hel! Maar, arme zondaar! dát moge de duivel u wijs maken, doch het is zo niet. De geschiktste gaat God wel voorbij, en Hij neemt de monsters in goddeloosheid wel aan. De burgerlijksten en zedigsten gaat God wel voorbij, en Hij neemt de goddeloosten wel aan. Geeft het daarom niet op. *Want Christus, als wij nog krachteloos waren, is te Zijner tijd voor de goddelozen gestorven,* Rom. 5: 6.
Ach, vrome ouders, zegt dan niet: met dát kind is het gedaan. Daar is niets meer aan te doen. Geeft het niet op. Het is nog niet buiten hope. God geeft u hier zulk een klaar bewijs van de grootheid Zijner barmhartigheid, van de kracht Zijner genade, en van de waardigheid van Jezus' bloed. Hij heeft er hier zelfs op het sterfhout nog één in het hart gegrepen; en Hij heeft niet gezegd, dat dat de laatste zou zijn. De Heere kan het nóg doen: het bloed van Christus is nog zo vers als het toen was, toen het eerst gestort werd. Ach, mocht gij de wonderlijke bekering van de moordenaar gebruiken tot uw bemoediging, om er op te pleiten bij de Heere, en te zeggen: ach Heere! Ik ben van nature óók een moordenaar. Ach, ik heb óók zovele bloedschulden! maar dat Gij aan die moordenaar gedaan hebt, mocht Gij dat aan mij óók doen!

Ten tweede. Zitten hier ook geen onbekeerden, die alléén werken met de bekeerde moordenaar, om zichzelf gerust te stellen. Die zeggen. Het is waar, ik stem het toe, dat het werk moet gedaan worden. Ik moet mij bekeren. Maar ik heb immers nog tijd genoeg.
Ach, arm mens! Het is waar, het is nóg tijd om genade te krijgen. Maar morgen kan het te laat zijn. Zegt gij: deze moordenaar kreeg wel genade kort vóór zijn dood.
Dat is waar, maar de Heere Jezus werd toen mèt die twee gekruist, en dát zal nooit meer gebeuren. En daarenboven, waarom denkt gij niet aan die ándere moordenaar, die geen genade kreeg, en die genoot nog zulk een getrouwe aanspraak van zijn makker, wat u mogelijk nog niet eens gebeuren zal op uw sterfbed.
Ach mens! die onbekeerde moordenaar heeft duizend metgezellen in een jaar, en de andere moordenaar nauwelijks één. Zou het niet dwaas zijn, dat men, omdat de zon ééns heeft stilgestaan, nu alle dagen ging kijken of de zon niet weer stil stond? Omdat God ééns een vis heeft beschikt, die Jona aan land bracht. Zou u daarom zo dwaas zijn om in de zee te springen, en te zeggen: God kan dát aan mij ook doen? Omdat God zulk een wonder van genade ééns aan die moordenaar gedaan heeft, zou u niet dwaas zijn, wanneer gij het daarom op het laatste liet aankomen?
Wij bidden u. Onthoud het. Druk het toch op uw hart. Misschien zult u belemmerd zijn in uw spraak, of bedwelmd in uw verstand, of geen kracht of lust hebben. Misschien zult u zeer haastig naar de eeuwigheid gaan. Wat denkt gij wel, dat gij zo gemakkelijk en zo zorgeloos zalig zou worden? Zullen het een Hizkia, David en Petrus, zó zwaar gehad hebben, en zou u het zó gemakkelijk hebben?
Gij zondaar! die de Heere zolang getergd en met een opgeheven hand tegen Hem gezondigd hebt, wat laat gij u al verstaan? Zal iemand in de hemel komen, zonder op aarde een verbrijzeld en veranderd èn gereinigd hart gehad te hebben? Weet u niet! dat de rechtvaardige maar nauwelijks zalig wordt? Hebt u het wel ooit gelezen, dat iemand zo gemakkelijk zalig werd? Het zal u niet zomaar aanwaaien bij de weg, en op de straten, noch in de goddeloze gezelschappen.

Ten derde. Mogelijk zitten er hier, die denken: ik bemoei mij met geen van die beide

moordenaars; ik behoef mij onder zulk soort niet te tellen. Ik heb mij nooit aan zulke goddeloosheden schuldig gemaakt; ik heb al mijn leven godsdienstig gewandeld; ik kan vele deugden optellen.
Maar, arm mens! dán behoort gij tot de Farizeeër, en niet tot de Tollenaar. Dán hebt u geen recht om tot de Heere Jezus te komen, want Die is voor de goddelozen gestorven, Rom. 5: 6, en Die roept alléén de goddelozen, Jes. 55: 7.

Kinderen van God! Wat zijt gij toch gelukkig! Gij was ook moordenaars. Men moet van u ook zeggen: Dit waart gij sommigen. En gij moet nu nóg dikwijls bidden. *O God! verlos mij van bloedschulden!* Maar de Heere is uwer gedachtig geweest. U hebt het op de Heere mogen wentelen, en Hij heeft u geholpen! Ja maar, zult u misschien zeggen: Was ik ook zo gelukkig! Weet gij, van wie wij goede gedachten hebben?

- Ten eerste. Die soms zo verslagen over hun zonden zijn, en zichzelf zo graag en zo van harte verfoeien en veroordelen voor God én mensen.
- Ten tweede. Die bidders geworden zijn. Die niet gaan of staan kunnen, of zij zenden al een zucht op naar de hemel.
- Ten derde. Bij wie de Zoon Gods zulk een glans heeft. O, Hij is hun zo dierbaar! Daar is géén naam hoog noch lief genoeg om Hem te geven. Het is al: mijn Heere! mijn Meester! mijn Liefste! mijn Appelboom! mijn Schoonste onder de mensenkinderen! O, Hij is zo kostelijk in hun ogen!
- Ten vierde. Die zo dikwijls aan de Heere denken. Zij kunnen zeggen: *Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, zo peins ik aan U in de nachtwaken,* Ps. 63: 7. O, als zij aan de Heere en aan Zijn daden gedenken, dan roepen zij uit: Daarom, hoe kostelijk zijn mij Uw gedachten, Ps. 139: 17. Zij kleven Hem zo aan.
- Ten vijfde. Die de Heere Jezus zo graag voor Koning uitroepen. Zij zijn zo in hun schik, als zij kunnen zeggen: *mijn Heere en Koning! mijn Heere en mijn God!* Als zij zo kunnen betuigen. *Gij zijt toch mijn Koning van ouds af!* Zij verklaren zich zo graag voor hun Heere, aan Wiens gebiedende wil en vrijmachtige regering zij zich wensen te onderwerpen. Ach, zij nemen de Heere Jezus aan, zowel tot hun Koning als tot hun Behouder en Zaligmaker. Zij scheiden Zijn ambten niet. Zij willen Hem wel tot hun Hogepriester hebben. Maar zij willen óók onder zijn Koninklijk gebied gehoorzame onderdanen zijn.

Wat dunkt u, geliefden, kunt gij dit zó bij u vinden? O dán is Jezus uw Koning! en dán zal Hij bij uw dood en ten jongste dage óók tot u zeggen: *Heden zult u met Mij in het paradijs zijn!*
AMEN.

ZEVENENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER LUKAS 23: 43.

En Jezus zei tot hem: Voorwaar zeg Ik u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn.

Wij lezen Jesaja 43: 19, 20. *Ziet, Ik zal wat nieuws maken, nu zal het uitspruiten, en zult gijlieden dat niet weten? Ja, Ik zal in de woestijn een weg leggen, en rivieren in de wildernissen. Het gedierte des velds zal Mij eren, de draken en de jonge struisen. Want Ik zal in de woestijn wateren geven, en rivieren in de wildernissen, om Mijn volk, Mijn uitverkorenen, drinken te geven.*
Onder al de nadrukkelijke woorden, die God hier gesproken heeft, letten wij nu maar op deze. Ziet, Ik zal wat nieuws maken.
Ten eerste. Het is niet wat nieuws, dat God in Zijn Woord de goddelozen onder het zinnebeeld van beesten ons doet voorkomen; en wel onder het zinnebeeld van verachte beesten, als honden, bokken, stieren. Dan weer onder het zinnebeeld van venijnige beesten, als schorpioenen, slangen, Basiliscussen enz.. Dan weer onder het zinnebeeld van wilde beesten, als eenhoornen, leeuwen, tijgers, luipaarden enz.
Ten tweede. Gelijk het niet nieuw is, dat God de goddelozen bij beesten vergelijkt, zo is het óók niet nieuw, dat Hij de natuur en de aard van de beesten gebruikt, om er het natuurlijk leven van de zondaar mee uit te drukken:

1. De wilde beesten, wat zijn zij trots! Een natuurlijk mens, wat is hij hoogmoedig! Hij spreekt ook uit de hoogte! Al komt de hoogmoed voor de val, het komt evenwel in zijn hart niet op om te zeggen: Houd mij toch terug van trotsheid.
2. De wilde beesten, wat zijn zij onversaagd: al ratelt de pijlkoker, hij belacht hem. Zo is het met de zondaar. Het is alsof hij als de Leviathan gemaakt is, om zonder vrees te zijn, het moet hem wel klemmen, zo hij eens bevreesd wordt, als Felix, Hand. 24: 25. Vertoon hem de brandende hel, of de wereld die door het water vergaan is. Of Sodom en Gomorra, die door het vuur verbrand zijn. Verkondig hem het eeuwig ach en wee! - zo hij niet bekeerd wordt, hij belacht het, 2 Petr. 3:3,4.
3. Die wilde beesten, wat zijn zij ongemanierd! Zo is het met een zondaar ook. Wat is hij ongemanierd! u kunt hem tot geen goede zeden krijgen: al bidt en schreit gij voor hem, het helpt niet: hij laat zich niet leren, hij is gelijk een paard en een muilezel, die men moet breidelen met toorn en gebit, Ps. 32: 9.
4. Ja, wat zijn die wilde dieren niet bloeddorstig! Is een zondaar dat ook niet? Hij is een man des bloeds, Ps. 5: 7. Zijn handen zijn vol bloeds.

Ten derde. Weet gij wat dan het nieuws is, dat God maken zou? God zou maken dat zulke wilde beesten veranderden. Zij zouden tam worden. Dát is dan wel zo'n geweldig en opzienbarend nieuws, als toen de aarde haar mond opende, en Korach, Dathan en Abiram met hun ganse vergadering levendig ter helle deed dalen! En even-als de Heere maakte, dat de ezelin van Bileam in mensentaal sprak. Het was zowel wat nieuws, als dat de vrouw de man zou omvangen, Jer. 31: 22. Of is het niet wat wonderlijk, als de áller-goddelooste mens daar voor de Heere invalt, Hem erkent, en Hem aanbidt om vergiffenis voor zijn ziel? Als dát geschiedt, dan schept God een nieuw hart; en daar gaat voor een doorn een dennenboom op, en voor een distel een mirteboom, en het is de Heere tot een naam, en tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden. Daar gewaagt dan een gehele stad en een geheel land van, van zulke wonderen in de genade; en overal waar het Woord gepredikt wordt, daar wordt tot hun gedachtenis gesproken. En al is dit wonderlijk in ónze ogen, voor God niet. Hem is geen ding te wonderlijk!

Wij zullen u heden zo'n wonder tonen in een lijder, die mét de Heere gekruisigd is. Hier zijn drie lijders. De éne is de Zaligmaker. De andere wordt zalig gemaakt. De derde gaat verloren. Hier ziet gij een veroordeelde, die bidt voor de kwaaddoeners; èn hier ziet gij een andere, die bidt die Bidder aan, en hij verzoekt zielsvergiffenis van Hem; èn hier ziet gij zijn medegenoot spotten met de Heere, en hij valt al lasterend in de hel. Hier ziet gij, dat de Heere Zich onfermt over die Hij wil, èn dat Hij verhardt, die Hij wil. Het is hier twee op één galgenveld: de éne aangenomen, en de ándere verlaten. Het waren twee mensen, die in een gevangenhuis gezeten hadden, en die in hun leven van elkaar niets verschilden.
Even gelijk als de hovelingen van Farao. Zij zaten gevangen elk om zijn misdaad. Zij dromen elk een droom. De uitlegging was ook al enerlei in het begin. Maar in het einde verschilde het. Deze twee boosdoeners waren beide gegrepen. Hun gerechtsplaats, hun vonnis en uitspraak was geheel eender. Zij werden beide ter dood veroordeeld, het was alles eender - behalve het einde: toen was het*: Let op de vrome, ziet naar de oprechte, - het einde van die man zal vrede zijn*. Ziet naar de verslagene van geest, - God zal hem niet verachten.

Wij predikten onlangs over Jesaja 55: 13: *Voor een doorn zal een dennenboom opgaan. Voor een distel zal een mirteboom opgaan.* Dat is: God zal de állergoddelooste zijn woestheid doen afleggen, en hem bekeren; en zo zal hij Zich een Naam maken. Wij zeiden laatst, dat wij niet nalaten konden om dat met een paar voorbeelden te bevestigen. En wij dachten, dat het voorbeeld van deze moordenaar hiertoe niet ongepast zou zijn. Was die niet een doorn? En maakte God hem niet tot een dennenboom, welks kruin tot in de hemel steeg? Is het de Heere niet tot een Naam, en tot een eeuwig teken?
Verleden maandag was er ook één in deze stad, die door de handen van de justitie ter dood gebracht werd. Waar hij gevallen is, daar is hij blijven liggen, in het zuiden van de hemel, óf in het noorden van de hel. Wij weten het niet.
Maar laat ons deze veroordeelde eens bezien in zijn uiteinde. Van hém kan men althans zeker weten, waar zijn uiteinde was. Want Jezus zei tot hem: *voorwaar zeg Ik u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn.*
Men heeft dikwijls teksten genomen op deze ijdele dagen van kermis, doch die de meeste schuld aan deze openbare zonden hebben, horen ons niet. Wij dachten daarom: laat ons die maar laten gaan, en laat óns dan met elkaar eens het vermaak hebben van te zien, hoe God een ellendige en álles verbeurd hebbende schuldenaar de hemel geeft. Zijn deemoedig bedelen zagen wij laatst, hoe hij tot de Zoon Gods zei: *Heere, gedenk mijner, als Gij in Uw koninkrijk zult gekomen zijn!*
Nu hebben wij dan het gunstig antwoord, dat de Heere gaf aan deze ellendige en nochtans gelukkige man: Jezus zei tot hem: *voorwaar zeg Ik u, heden zult u met Mij in het paradijs zijn.*
Om deze dingen thans met elkaar te overdenken, zo hebben wij te bezien:

I. Hoe de Heere die bidder aanspreekt.
II. Wat Hij hem beloofde.
III. De verzekering: Hij kon er staat op maken.

I. Wat het eerste aangaat.
God had eertijds gezegd: *Roep Mij aan in de dag der benauwdheid, en Ik zal er u uithelpen.* Klop en u zal opengedaan worden. Deze man was nu in een dag der

benauwdheid en beroerte: Hij riep de Heere aan, terwijl Hij nabij was. Hij zocht Hem, terwijl Hij te vinden was.
Hoe billijk had de Heere mogen roken tégen zijn gebed. Hij was immers rechtvaardig geweest, indien Hij had gezegd: Wat noemt gij Mij Heere, en doet niet wat Ik u gebied! U hebt niet gedaan dat Ik u bevolen heb. Wat neemt gij dan Mijn Naam in uw mond. Ik wil hem van u niet genoemd hebben!
Het was rechtvaardig geweest, als die man had moeten zeggen: ik schrei, maar Gij acht mij niet. Ik hang hier, maar Gij ziet naar mij niet. Het was rechtvaardig geweest, indien de Heere had gezegd: uw gebed is Mij een gruwel, want uw handen zijn met bloed bevlekt. Het zou rechtvaardig geweest zijn, als de Heere had gezegd: Wel gij booswicht, de justitie laat u niet leven. Het gerecht moet recht aan u doen over al uw boze daden: uw eigen consciëntie is er van overtuigd dat het rechtvaardig is. Uw eigen mond heeft u verdoemd; en zou de Rechter der ganse aarde dan geen recht doen! O, Schandvlek! U hebt tegen uw gemoed gezondigd, en tegen de wet, en tegen het licht van het Woord des Heeren! Ja, daar liggen de wonden der verslagenen te roepen om wraak. Daar is een stem des bloeds van die vermoorde mensen tot Mij gekomen! Zou de Heiland niet hebben kunnen zeggen: nú zoekt God het bloed van die mensen, wier benauwdheid der ziel gij zag, als zij u om lijfsgenade en om het leven baden, Maar gij hoorde niet naar hun geroep; en daarom, nu gij roept, zal Ik u óók niet antwoorden! Zou Mijn ziel zich niet wreken aan zulk een booswicht als gij zijt?

Maar de zaak heeft een betere uitslag. Hij bad een barmhartige Hogepriester aan, die de Middelaar is tussen God en de zondaar, en Die gekomen is, om te zoeken en zalig te maken wat verloren was. Hij bad die Middelaar aan, Die zijn arme ziel, - al ware het dat deze zo rood van de zonde was als scharlaken, witter kon maken dan sneeuw of witte wol. Jesaja 1: 18. Hij bad die Middelaar aan, Die door Goddelijk gezag genoemd was Jezus. Matth. 1: 21. Het was de Zaligmaker. Maar het was er niet één als Josua, de zoon van Nun, - die kon het volk in de waarachtige rust niet brengen, al bracht hij ze in Kanaän. Het was ook geen valse Christus. Maar het was Die, die de Vader verzegeld en in de wereld gezonden heeft, Die Zichzelf die eer niet had aangenomen. Hij was die énige Naam, die onder de mensen gegeven is, zonder welke niemand kan zalig worden. Hand. 4: 12. Die volkomen kan zalig maken állen, die door Hém tot God gaan. Hebr. 7: 25. Die zeggen kan: *Ik ben de deur der schapen. Die door Mij ingaat, zal behouden worden. Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben en overvloed bij Mij hebben.* Joh. 10. Hij is de Hoorn der zaligheid, in welke alle volheid is. Col. 1: 19.
Och, hij had te doen met een álgenoegzame Zaligmaker, Die tegen álle gebrek een hulpmiddel had. Had iemand schuld, of vlekken, of naaktheid, of armoede, of dorst, of honger, Hij was tot dat álles gepast, bekwaam en ook gewillig. Ja, Hij was niet alleen een Zaligmaker, die in de tijd kon zalig maken, maar ook ná de tijd. Dat zien wij in deze arme man, aan wie Hij in de tijd zijn zonden vergaf, én die Hij ná de tijd eeuwig gelukkig maakte.
Zo'n Hoorder des gebeds, zulk een almachtig Zaligmaker, doet nu Zijn mond voor die ellendige open. Zolang zij de Heere gesmaad hadden, zweeg Hij stil. Hij was als een lam dat stemmeloos is. Jesaja 53: 7. Maar zo spoedig komt deze arme lijder geen genade verzoeken, of Hij, die tevoren als stom was, doet Zijn mond open, en hoort het gebed van deze ellendige.
O, hier bleek het, dat Zijn gehemelte enkel zoetigheid is, en Zijn lippen als leliën zijn, druppende van vloeiende mirre, Hoogl. 5: 13. Dat genade is uitgestort op Zijn lippen, Ps. 45: 3, en dat Hij een tong der geleerden heeft om met de moede een woord ter

rechter tijd te spreken. Jesaja 50 : 4.
Wat moet toch het hart van die man niet open gegaan zijn, en tegelijk zijn oren, toen hij zag, dat de Heere Zijn aangezicht naar hem wendde! Wat moet zijn hart niet open gegaan zijn, als hij zag, dat de Heere hem een vriendelijk gelaat toonde! Wat moet het die man niet geweest zijn als Benhadads knechten. Zij vernamen zeer naarstig, of het van Benhadad was dat de koning sprak. 1 Kon. 20 : 33. Buiten twijfel zal hij als Habakuk geweest zijn, die luisterde wat God spreken zou. Hab. 2: 1. Hij zal gedaan hebben gelijk zij omtrent Job deden, Job 29: 23: Want zij wachtten naar mij, gelijk naar de regen, en sperden hun mond op als naar de spade regen. Hij deed als de Psalmist, Ps. 85: 9: Ik zal horen wat God de Heere spreken zal. En als de Kananese vrouw, Matth. 15: 27. O, zij vatte de Heere op Zijn woord, toen Hij zei: Het is niet betamelijk dat men het brood der kinderen de hondekens voorwerpe. Zij greep de Heere op dat woord. Ben ik een hondeke, zei zij, geef mij dan een hondekens deel, die krijgen immers ook van de brokskens, die van de tafel hunner heren vallen.

II. Wát hoorde nu deze man de Heere Jezus spreken? Hij zegt: ***Voorwaar zeg Ik U, heden zult u met Mij in het paradijs zijn.***
A. In het algemeen, wil de Heere Jezus zeggen: gij man, die zo lang in uw ónbekeerden staat gedwaald hebt. Die u zelf verkocht had om kwaad te doen. Gij man, die reeds met de doodskleur bedekt zijt. Die waardig was om mét uw makker in de hel begraven te worden. Gij, die zo uit de tijd in de geduchte eeuwigheid staat over te stappen! Gij, die waardig waart te verzinken in de jammerpoel van eeuwige ellende, om daar eindeloos uw tong te kauwen, uw tanden te knersen, en uw handen te wringen van de pijnen en smarten der hel! Ik wil u niet doen naar uw zonden, noch u vergelden naar uw ongerechtigheden. Nee, nee! maar integendeel, nu u met oprecht berouw en gelovig vertrouwen u naar Mij wendt, nu u Mij voor uw Heere en Koning erkent, terwijl elk met Mij de spot drijft. Nu u zo gebroken van hart en zo verslagen van geest zijt, dat gij wel van het kruis zou willen afkomen, om voor Mijn voeten te kruipen en te bidden om genade, - nú rommelt Mijn ingewand over u. Nú wil Ik Mij over u ontfermen. Ik zal u genade geven op uw bede daarom!
U spreekt van een koninkrijk, maar Ik zeg u een paradijs toe. U mag denken, dat gij nog lang ná Mij in uw smart zult blijven hangen, maar Ik zeg u, dat gij héden in het paradijs zult zijn. U verzoekt slechts, dat Ik u zal gedenken, als Ik daar zal gekomen zijn, maar Ik zal van hier niet gaan, man, of Ik zal u meenemen, opdat u zijn mag waar Ik ben. U bent nu Mijn metgezel aan het kruis, maar u zult óók eeuwig Mijn metgezel in het paradijs zijn.

B. Maar laat ons nu nog eens in het bijzonder zien wát het is, als de Heere Jezus zegt: *Heden zult u met Mij in het paradijs zijn.*
Een paradijs, wat is dat naar de letter? Dat is een verlustigingsplaats, welke de grootste monarchen en heersers van deze wereld hebben om er zich in te verlustigen, waarin álles bijeen is, wat het oog bekoren en trekken, wat de smaak voldoen, het oor strelen, en de reuk verkwikken kan. Het is een hof tot uitspanning en verkwikking. Zo lezen wij, Neh. 2: 8, dat Azaf de bewaarder was van de lusthof van koning Arthasasta. De grote koning Salomo, wiens gelijke er niet geweest is, maakte zich ook lusthoven, Fred. 2: 5. Dit is nu een paradijs in het algemeen.
Maar in het Woord vinden wij drie heerlijke paradijzen.
(1) Een aards paradijs, en dát is het paradijs voor de volmaakte mens in de staat der rechtheid geweest.
(2) Een geestelijk paradijs, en dát is de kerk, de gemeente van God, en de genademid-

delen.
(3) Is er een hemels paradijs. Zodat er naar de stijl van het Woord, drie paradijzen zijn.

Ten eerste. Een lichamelijk paradijs, waarin God de volmaakte mens stelde. In de staat der rechtheid, toen er nog géén zonde in de mens noch in de wereld was, maakte God een hof, waarin Hij het volmaakte schepsel zette; en daarin was voor die volmaakte mens álles wat de smaak verkwikken, het oog verlustigen, het oor strelen en het hart vergenoegen kon. Gen. 2: 8, 9.
Ten tweede. Toen nu dát paradijs door de zonde verloren was, heeft God een genadeparadijs geplant, een geestelijke lusthof, waarin elke vrome een boom is, en hun deugden zijn als zoveel bloemen in die hof. Daarvan leest gij, Hoogl. 6: 13, 14: Een paradijs van granaatappelen, met edele vruchten, cyprus met nardus, en nardus met saffraan, calmus en kaneel, met allerlei bomen van wierook, mirre en aloë, mitsgaders alle voornaamste specerijen. Dat toont ons, wat al spruiten van genade daarin door de Drie-enige God geplant waren.
Ten derde. Dan is er een derde lusthof, het eeuwig leven, waarin God de zielen van de gelovigen opneemt, zodra ze uit het lichaam gaan, en in de opstanding lichaam en ziel tezamen. Van dat laatste paradijs spreekt Paulus, als hij zegt, dat hij opgetrokken is geweest in het paradijs Gods, in de derde hemel, en daar zulke dingen gehoord heeft, die een mens niet geoorloofd zijn uit te spreken. Hij was niet bij machte om dat uit te spreken noch te beschrijven. Hoe geleerd hij ook spreken en schrijven kon, hij zou dit alleen maar verduisteren. Van dit paradijs wordt ook gesproken, Openb. 22: 12. Daar zag Johannes de boom des levens, en een zuivere rivier van het water des levens, in het midden van het paradijs Gods. Dit laatste paradijs is het, dat de Heere Jezus die man toezegde. Waarom belieft God de hemel door zo'n lusthof af te beelden?

- Ten eerste. Omdat in zo'n lusthof alles is, wat ons lief is en verkwikken kan, zó ook in de hemel. Zijn dáár niet liefelijkheden aan Gods rechterhand en verzadiging van vreugde? Gij kent geen blijdschap, als gij geen geestelijke blijdschap kent en die haalt nog niet bij de eeuwige, die schenkt pas recht verzadiging.
- Ten tweede. In het paradijs van de volmaakte mens had gij de boom des levens. In het hemels paradijs hebt u de Heere Jezus Christus, die ware Boom des levens, staande in het midden van het paradijs, die elke maand zijn vrucht geeft, en wiens blad is tot genezing der heidenen.
- Ten derde. In het aardse leven waren allerlei kostelijkheden en schatten. Maar daar zijn véél betere schatten in de hemel dan goud of paarlen. God is hun overvloedig goud en krachtig zilver. Hij is hun bestendig Goed en algenoegzaam Deel, dat nooit meer van de bezitter zal weggenomen worden.
- Ten vierde. In het paradijs had gij volmaakte mensen. In de hemel is alles volmaakt! Een volmaakt God! volmaakte engelen, volmaakte zielen der rechtvaardigen! Dáár zult u in eeuwigheid niet dan volmaakte inwoners vinden, want daarin zal nooit iets komen wat onrein is.
- Ten vijfde. In het paradijs ging de volmaakte mens met God gemeenzaam om, zonder tussenkomst van een Middelaar. In de hemel zal God alles en in allen zijn, dáár zal God Zich volmaakt mededelen, zodat al de vaatjes zullen vol lopen, en elk zeggen zal: ik heb genoeg. O, dáár spreekt God met de hemelingen als een vriend met een vriend, en als van aangezicht tot aangezicht.
- Ten zesde. In het paradijs was de mens zonder enig gebrek. O, dat zal van de hemel ook voor eeuwig waar zijn: dáár zijn ze zónder zonde, zónder duisternis, zónder

verandering of vermindering.

- Ten zevende. Het paradijs was een plaats van rust. De hemel ook. Openb. 14: 13. *Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan. Zij rusten van hun arbeid. Ziet,* om deze en dergelijke zaken wordt de hemel bij een paradijs vergeleken.
  Wij zullen het niet verder uitbreiden. Ja, de hemel is zelfs véél schoner dan het aardse paradijs. Hij is veel ruimer. In het huis Mijns Vaders zijn vele woningen, zei de Heere Jezus, Joh. 14: 2. Het hemels paradijs is véél heerlijker dan het aardse. Zijn de buitenwerken reeds zo schoon, wat zullen dan de binnenkameren zijn, waar de Koning is! Het is er ook véél veiliger, daar is nooit de duivel ingeslopen, en nooit heeft de duivel daar zijn afschuwelijke rol gespeeld, en nooit zal hij dit kunnen. De draak is gegrepen en geworpen in de poel des vuurs. In het aardse paradijs was de volmaakte mens valbaar, maar hier niet. Nooit komen zij er uit. Die daarin zijn, zullen er in blijven, zonder ooit meer te scheiden.

Ziedaar, geliefden, dát is nu de plaats, welke de Heere deze man toezegde. Ach, wat moet zijn hart opgesprongen hebben van vreugde over zo'n aangenaam woord. Maar hij mocht misschien denken: het zal nog lang aanlopen.
De Heere voegt er daarom bij: *heden, nog deze dag zal het zijn.*
O, hoe traag is de Heere tot toorn, en hoe ras is Hij tot genade! Zegt de Heere, dat de eerste wereld door het water zal vergaan, Hij verdraagt ze en waarschuwt ze nog honderd en twintig jaren lang. Israël in de woestijn droeg hij veertig jaar. De Ninivieten laat Hij zeggen: nog veertig dagen zal het duren, eer u zult vergaan.
Ik kom met geen trage schreden, zegt de Heere. U wist dat Ik vandaag sterven zal, dat hebt u wel vermoed, maar U hebt kwalijk gegist dat gij nog een dag of twee hangen zult. De zon zal niet onder zijn gegaan, of u zult uw leven afleggen. Uw aardse huis zal dan gebroken worden. Van deze dag nog zult u een gebouw bij God hebben, eeuwig in de hemelen. 2 Cor. 5: 1.
Welk een verandering overkwam deze man! De éne dag was hij een woest, goddeloos mens, en de ándere dag een Godvrezend mens. Gisteren was hij nog een kind des duivels, en vandaag is hij een kind Gods. Kort tevoren was hij in de hand des duivels, en nu is hij in de hand Gods! Kort tevoren was hij nog voor de poort van de hel, en nú in de hemel! Welk een verandering was dat! Ach, de man stond stijf en sprakeloos van verwondering!

De Heere spreekt nog al verder met hem, u zult er *mét Mij* zijn, zegt Hij. Dát maakt het vooral zo schoon. U en Ik hebben beiden voor één gericht gestaan, u en Ik hebben het kruis op onze schouders moeten dragen. U en Ik zijn beide aan het kruis genageld, u en Ik moeten vóór de avond sterven, man. Maar beef niet. Meent ge dat u nog zolang zult leven, en dat Ik eerder zal heengaan? Ik zal u niet verlaten, maar Ik zal u meenemen. Ik ga naar de hemel, en u óók; u zult ook dáár bij Mij zijn.
Het was groot geweest, als de Heere had gezegd: u zult zijn bij de duizenden engelen, die grote schare van duizendmaal duizenden, die vóór Mijn troon staan. Het was groot geweest, als de Heere had gezegd: u zult wezen bij de duizenden engelen, bij Abraham, Izaäk, Jacob, bij Mozes en al de aartsvaderen, Profeten en Apostelen, die binnen gebracht zijn, waarvan al gezegd werd toen zij nog hier waren. Mijn lust is tot de heiligen, die op aarde zijn, en tot die heerlijken. Welk een stichtelijk gezelschap moet dat wezen!
Maar het gaat nóg al hoger, de Heere zegt: u zult er *mét Mij* wezen. Paulus zei: *Ik heb begeerte om ontbonden te worden, en met Christus te zijn, dat is mij verre het beste.* Fil. 1: 23. Maar hoe vérre zulks het beste is, weten wij hier nog niet, dat zal pas

verstaan worden in de hemel. Paulus zei, 1 Thess. 4: 17, 18: *Alzo zullen wij altijd met de Heere wezen, zo dan vertroost elkaar met deze woorden.* Bij de Heere Jezus te zijn, doet álle kruis verzetten, en in het kruis alle moed scheppen en alle vermaak hebben!
O, wat is het een voorrecht, zonder scheiden bij Jezus te zijn, in de tegenwoordigheid van Gods Zoon! O, Zijn tegenwoordigheid doet ons alle bitter zoet zijn! Worden Paulus en Silas in de kerker gesloten, als zij de Heere maar bij zich hebben, dan is het hun een aangename gebedsplaats. Zijn de drie jongelingen met Christus in de gloeiende oven, dán is het hun een vermakelijke wandelplaats. Was Christus met Daniël in de kuil der leeuwen, hij behoefde dán niet te vrezen; en waarom niet? Wel, de Heere was mét hem er in. Het ingewand van een vis doet God een plaats van vertrouwen zijn voor Jona. Waarom? Wel, de Heere was bij hem met Zijn tegenwoordigheid.
O, als de Heere met Zijn volk is, dan behoeven zij niet te vrezen, al gaan zij dan ook in het water en in het vuur, en in een dal der schaduw des doods. Ps. 23: 4. Zij hebben mij állen verlaten, zei Paulus, 2 Tim. 4: 16, 17, maar de Heere heeft mij bijgestaan. Waar de Heere Zijn tegenwoordigheid laat vinden, welk een vermaak is er dan in het hart!
O, dán lacht de tong, de nieren springen op van vreugde. Dan maken Gods kinderen geschal met vrolijk gezang. Als goede vrienden vanéén gescheiden zijn, door de dood of door andere oorzaken, hoe dikwijls overdenken zij het dan, hoe zoet het was, toen zij bij elkaar tegenwoordig waren. Worden goede vrienden vanéén gescheiden door de dood, het is of er een stuk van hun lichaam afgerukt wordt. Als de Heere Jezus vér is met Zijn tegenwoordigheid, dan druipt hun ziel weg van treurigheid. Maar als Hij hen nabij is, als zij in de binnenkameren en in het wijnhuis gevoerd worden, als Jezus hen omhelst, en getuigt dat zij de Zijnen zijn, dán verheugen zij zich met een heerlijke en onuitsprekelijke vreugde.
En is het hier al zo zoet, wat zal het dan in de hemel zijn! Is het hier zo goed, door het geloof met de Heere te leven, wat zal het dan in het aanschouw zijn! Dán zal men met volkomen waarheid kunnen zeggen, hetgeen de zuider-koningin van Salomo's knechten zei, 1 Kon. 10 : 8: Welgelukzalig zijn uw mannen, welgelukzalig deze uw knechten, die gedurig voor uw aangezicht staan, die uw wijsheid horen.
Wel, man, die daar zo aan het kruis hangt, wat denkt u wel! Als dat aan u gebeurt, zult u dan ook niet moeten zeggen. Zalig ben ik, dat ik zo gedurig voor Uw aangezicht mag staan? Hoe zult u verbaasd staan kijken, man, als gij in het paradijs komt, in dat groot en eerwaardig gezelschap! Dán zult u in deze dag uw kroontje met dankzegging voor de Heere neerleggen, en aanstonds met de hemellingen gaan zingen van Gods goedertierenheden en Hem danken voor Zijn genade.

U zult in uw hart denken: had de Heere daar recht toe, om die man zo gereed het paradijs toe te zeggen? Wel ja. Weet u waarom?
Ten eerste. Hij heeft het Zelf gebouwd, Hebr. 1: 10: Gij Heere hebt in de beginne de aarde gegrond, en de hemelen zijn de werken Uwer handen. Hij zal hem dus een plaats in Zijn eigen stad geven; en mag Hij met het Zijn niet doen wat Hij wil?
Ten tweede. God de Vader heeft Hem alle macht gegeven in hemel èn op aarde. Hij heeft Hem macht gegeven om de zonden te vergeven, en dus ook om deze man de hemel te geven.
Ten derde. Deze man was Hém ook geschonken, en niet één, welke de Vader Hem geschonken heeft, of Hij moest ze hebben. Hij kon zeggen: deze man was Uwe, maar U hebt hem Mij gegeven. Ik wil, Vader, dat hij nog vandaag zijn zal, waar Ik ben.
Ten vierde. Nóg eens, de Heere Jezus had de sleutel van de hel en van de dood, Hij

had de sleutel van de hemel, om te openen èn te sluiten.
Ten vijfde. Verwondert u niet. Deze man geloofde in de Heere Jezus, en kon Hij iemand de hemel weigeren, die in Hem geloofde? Joh. 3: 36: *Die in de Zoon gelooft, die héέft het eeuwige leven.* Ja, hij geloofde zodanig, dat de Zoon Gods mocht zeggen: Ik heb zo groot geloof in Israël niet gevonden! *O, man, groot is uw geloof*! Mocht de Heere hier zeggen.

III. Nu voor het laatst hebben wij de verzekering. De Heere zegt: ***Voorwaar zeg Ik u.***
De man mocht zeggen: Heere, wie kan dát geloven, dat ik vandaag in de hemel zal komen!
Wie kan mij dát verzekeren?
Ik, zegt de Heiland, Die gij daar Heere en Koning genoemd hebt. Ik, Die gij geloofd hebt, dat spoedig naar de hemel zou gaan. Ik, Die gij zo aangebeden hebt. En u kunt er staat op maken. Voorwaar zeg Ik u, met een dure betuiging zeg Ik het u!
De mensen in de wereld zijn dikwijls rijk in beloften, en arm in hun schuld te betalen. Waarom? Ach, zij zijn veranderlijk, zij kunnen het soms niet doen, daar zij ónmachtig geworden zijn. Zij zijn dikwijls geen mensen van hun woord. Zij geven er niet om of zij eens liegen. Maar Ik, wil de Heere zeggen, Ik ben machtig om overvloedig te doen, boven wat gij bidden of denken kunt. Eféze 3: 20. Ja, Ik ben de getrouw en waarachtige Getuige, daar is nooit feil of bedrog bij Mij geweest.
Voorwaar zeg Ik u, zei de Heere, voorwaar, heden zult u met Mij in het Paradijs zijn.
Het woord amen, door voorwaar overgezet, is een spreekwijze, welk in het Oude en Nieuw Testament dikwijls gebruikt wordt. Het is een woord van toestemming. Deut. 27: 26. Al het volk zal zeggen: amen. Het is
een woord van wensen: *De genade onzes Heeren Jezus Christus, de liefde Gods en de gemeenschap des Heiligen Geestes zij met u allen, amen.* 2 Cor. 13: 13.
Het is een woord van verzekering: *Voorwaar, voorwaar, zo iemand niet wedergeboren wordt, hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan.* Joh. 3: 5. Ziedaar, dat laatste amen heeft hier plaats, een amen van verzekering.
Man, Ik verzeker het u, zo waarachtig als Ik leef! spreekt de Heere. Wat behoefde de Heere hier zo duur te spreken?

Ten eerste. Het was, omdat Hij wist aan wie het geschiedde. Aan zo'n onwaardig mens.

Ten tweede. Om de grootheid van de zaak.

Ten derde. Omdat deze man in gevaar was van de pijlen des duivels.

Ten vierde. Opdat deze man te sterker vertroosting zou hebben. Hiermede besluit de Heere Zijn gesprek, en de man bleef uitziende naar de Heere en wachtende op de God zijns heils. Hij kon nu met Jacob gezegd hebben. Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere!

De man heeft hierna niet één woord meer gesproken, maar buiten twijfel zijn ogen op de Heere gevestigd gehouden, als hij Hem zag sterven en Zijn hoofd op Zijn borst zag zinken. Hij zal wel bezig gebleven zijn in verwondering, in dankzegging en andere Godvruchtige werkzaamheden, totdat de beulen met het ijzer kwamen, om hem de benen te breken, en zo een einde aan zijn leven te maken. En o, toen zijn aardse huis dezes tabernakels verbroken werd, toen ging hij heen om een gebouw te hebben bij de Heere in de hemel. En zo heeft hij op het woord van de Heere staat gemaakt; en hij is nú al over de zeventienhonderd jaren bij de Heere Jezus in het paradijs geweest.

Ziedaar geliefden, de wereld heeft zo'n vermaak in de kermis, en in hetgeen daar allemaal te kijken is, maar was het niet beter zúlke tekenen en wonderen te bekijken, als wij u daar uit Gods Woord getoond hebben?

1. U ziet het: hoelang een boosdoener de handen der justitie ontlopen moge, hij toch eindelijk in haar macht raakt. Deze moordenaar mocht zolang het ontlopen als hij kon, hij raakte toch ééns in haar hand. Mens! u weet niet, wat u al ontmoeten kan. Bid dikwijls, dat gij voor verzoekingen mag bewaard worden. U zou soms uw handen uitsteken tot een misdaad, die bij de rechter strafbaar is. U mag het dan misschien twee- of driemaal ontlopen, maar eindelijk vindt u de rechter. Die veroordeelde meende ook, dat hij altijd óngestraft zou blijven. Joab, Abner en Amaza, zij mochten lang vrijlopen, maar eindelijk moesten zij toch hun hoofd verliezen. Simeï vloekte David, maar eindelijk zei de koning: laat zijn grijze haren niet met vrede in het graf dalen.

Hoe komt dat, dat een misdaad bij de rechter strafbaar, eindelijk uitkomt? Wel, de wraak Gods laat die mens niet leven, zeiden de barbaren van Paulus. Hoe komt het dan? Wel, zij zijn als gejaagd, zij hebben een veroordeeld gemoed. Kaïn! wie jaagde u voort, man? Zijn consciëntie: al wie mij vindt, zegt hij, zal mij doodslaan!

Ja, geliefden, zo iemand de handen van de justitie al ontkwam, zo zou God dikwijls de eigen handen van zo'n mens gebruiken, om de wraak over hem uit te voeren. Gelijk Saul. Hij valt in zijn eigen zwaard. Judas, een misdaad begaan hebbende, die bij de rechter niet gestraft werd, noch voor een misdaad gerekend werd, - wat doet nu God? Hij beschikt het zó, dat zijn hart zo slaat en woelt, dat hij zijn handen aan zijn eigen leven slaat. Ja, eer God het kwaad en het onrecht óngestraft liet blijven, zou Hij liever een oorlog laten aanrichten, dan dat Hij niet waarachtig zou maken*: Die mensenbloed vergiet, zijn bloed zal door de mensen vergoten worden!* Hij eiste het bloed, dat binnen Jeruzalem vergoten was, van het bloed van de rechtvaardige Abel af, tot het bloed van Zacharia, die gedood is tussen de tempel en het altaar, Matth. 23: 35.

2. Merkt ook dit: u moet niet ál de mensen, die door de handen der justitie sterven, opgeven, alsof zij verloren waren. De Zoon van God werd hier berecht; en hoe veel duizenden martelaren zijn er om Zijnentwil omgekomen, door ongehoorde wreedheden van beulshanden? Als Stéfanus gevonnist werd, zo riep hij de Heere aan: *Heere Jezus, ontvang mijn geest!* De zielen, die onder het altaar zijn, roepen voortdurend: *hoelang, o Heere, wreekt Gij ons bloed niet van degenen, die op aarde wonen?* Ja, deze man strekt tot een levendig bewijs. God heeft toch niet gezegd, dat Hij het maar aan deze éne doen zal, Zijn hand is nog niet verkort; en het bloed van Christus is heden nog even vers en nieuw, als toen het eerst gestort was, en de Geest van God is nog even levendig en krachtig. Die dit schepseltje daar in het hart greep, Die kan het er méér doen. Ja, in het Woord der genade lezen wij, dat de Heere in de laatste ure óók uitgaat. En hoe weten wij, of het voor zo'n schepsel de laatste ure niet is? Wij moeten niet lusteloos worden om het werk aan dergelijke lijders te doen. Maar wij moeten hen met al onze macht en vlijt zoeken terecht te brengen.

3. Nóg eens: Wij zien soms dat eerst pas bekeerden naar de hemel gaan, en dat ánderen, die lang op de weg zijn geweest en die wel mee zouden willen heengaan, hier moeten blijven, zie 1 Kon. 14: 12, 13. Daar gaat dat kind naar de hemel, en de oude Profeet moet nog hier achterblijven. Hier gaat de Heere Jezus naar de hemel; en daar staat Zijn bedroefde moeder en moet blijven. De Heere zou wel zeggen: u kunt dit nog niet vatten, maar hierná zal Ik u allen ook tot Mij trekken.

Waarom doet God het, dat Hij soms bedroefde oude harten laat blijven, en dat de

jongeren, die nog wel wat zouden willen blijven, worden weggenomen? Waarom handelt de Heere alzo?

Ten eerste. Hij is vrijmachtig. *Indien Ik wil dat hij blijve totdat Ik kome, wat gaat het u aan?* Joh. 21: 22. Zo zeggen wij ook: jongeren, indien God wil dat de ouden blijven, wat gaat u dat aan?

Ten tweede. God bepaalt een ieders leven. De vromen worden niet op een zekere tijd geboren, noch op een tijd wedergeboren. Zij zullen óók niet op een tijd sterven. Onze tijden zijn in Gods hand.

Ten derde. God doet dat, om Zijn kinderen te beproeven in hun geloof. De Meester heeft ze nodig. Hij doet het om van hen bedrevene en geoefende lieden te maken. De Heere heeft ze nodig om ánderen, die eerst overtuigd zijn, te besturen, te troosten en te stichten. Paulus zei: ik wenste wel in de hemel te zijn, maar ik zal bij u blijven tot u aller blijdschap, Fil. 1: 24, 25. Zij blijven bij de jongeren, om er eens mee te bidden, en ze op te wekken.

4. Gij allen, die belang stelt in de bekering van ánderen. Gedenkt aan dit voorbeeld. Geeft uw leverslang geen mens op. Ouders, doet het toch niet van uw kinderen. Man, geef het niet op van uw vrouw. Het is zo kwalijk gezegd: van dát kind, of van dát lelijke schepsel is alle hoop van behouden te worden, afgesneden! Het is immers nog de wélaangename tijd, zolang zij leven. Al moet u zeggen: 'hij bidt niet. Hij leest niet. Hij vloekt, hij raast, hij tiert.' Geef het nochtans niet op! Deze moordenaar was tot het laatste toe goddeloos geweest. In het eerst zou men het er niet van hebben durven denken. Onesimus steelt en hij loopt weg. Wie zou het van die gezegd hebben? Hij was voortvluchtig! Maar ik heb hem, zei Paulus, in mijn banden geteeld.

Geeft het niet op, ouders! Predikanten, doet het ook niet van uw gemeente, dat u zou zeggen: ik heb geen gedachten van dit of dat schepsel. Zou u het opgeven? Uw ouders hadden het van u ook al opgegeven; en het is evenwel gekomen. God schept wat nieuws, - al is er nergens geen waarschijnlijkheid. Laat uw handen dan niet slap hangen, maar laat elk in zijn werk getrouw zijn! Zegt soms maar: Zou een man, een vrouw, een kind van zóveel tranen en zóveel gebeden verloren gaan!

Ja, zal de zondaar zeggen: u spreekt al een weinig naar mijn hart. Zij stoten mij overal voor het hoofd. Het is of u mij een weinig wilt verkwikken. Ik zal het dan maar op het laatst laten aankomen, en dan meen ik, dat het ook nog tijd genoeg is!

Maar zó meen ik het niet, zondaar! Dát heb ik u niet gepredikt. U moet de genade Gods niet misbruiken tot zorgeloosheid, om daarop gerust te zijn, en te denken: als ik op mijn sterfbed lig, dan zal ik óók wel genade krijgen, zowel als deze moordenaar. Nee, zondaar! wij hebben wel gezien, dat God dit doen kan. Maar dat is geen bewijs dat Hij het aan u ook zal doen. Dit is een voorbeeld zonder voorbeeld. Dit is geschied bij een gelegenheid, die gij nooit zult hebben. Wij wensten, dat u op de andere moordenaar ook zag. Die had het er óók op laten aankomen, en hij valt al lasterend in de hel!

Zegt u: ik zal het er op laten aankomen, en God zal mij dan wel in Zijn paradijs nemen, op het ogenblik dat ik sterf.

Wel, dan zou u ook moeten wezen als deze man.

Ten eerste. Hij was goddeloos, dat is waar, maar hij werd ook verslagen; en hoe kermde de man! Hoe was hij in zijn ziel verlegen! en had hij zijn handen van de spijkers kunnen loskrijgen, hoe had hij zich op zijn borst geslagen!

Ten tweede. Die man werd een bidder: hij zette het op een worstelen. Men kon van hem zeggen. Zie, hij bidt.

Ten derde. Hij was een gelovig aannemer van de Heere Jezus. Hij vlucht naar

Hém, en neemt Hém aan.

Ten vierde. Hij was een hoogachter van de Heere Jezus: hij achtte Hem boven alles. Hij erkende Hem als zijn Heere, Koning en Hogepriester.

Maar hoe zijn de meeste mensen op het doodsbed? Het is: Och, laat mij slapen, ik heb zo'n pijn! Haal een heelmeester voor mijn lichaam. Ik kan van de dood niet horen. Ach, dat is met Gods kinderen zo niet.

Zondaar, wij waarschuw u. Waag het er niet op! God laat zich niet bespotten! Zou u in uw leven de duivel dienen, en dan in uw sterven bij God komen? Wij zeggen u: als u zo voortgaat, dan zult u zorgeloos èn genadeloos sterven, en met dat uw ogen gesloten zijn, zal het wezen: heden, heden zult gij bij de duivel in de hel zijn! Van uw heerlijke tafel, van al uw pracht in uw huizen en daarbuiten, van al uw genoegens en van uw ijdel gezelschap wordt U dan weggesleept naar de hel. Ja, gij draagt nú al de beginselen van de helse pijn, in dat wroegen en knagen, en in die beroerten, die in uw consciëntie zijn! dan durft gij voor God niet komen en dan moet gij zonder bidden of lezen in uw bed. Gij draagt de beginselen van de hel al in uw ziel. Het zal wat te zeggen zen, zó gewaarschuwd te zijn, en dan nóg verloren te gaan!

Kinderen van God, uw geluk is groot. Hoe zult u stijf en sprakeloos van verwondering staan, als gij in dat koninkrijk komt! Wat zult u daar verbaasd staan kijken! Welk een schone hemel!, zult u zeggen. Welk een kostelijk gezelschap! U zult uzelf nauwelijks kennen, als gij daar zult staan, bekleed met uw lange witte klederen, en te blinken als de zon, in het koninkrijk uws Vaders!

Kinderen van God, u, die hier dikwijls maar een schamel kleedje hebt, en niets dan een hutje, dat slechts water- of winddicht is! Wat zal die verandering groot zijn! Hier zit u dikwijls als een eenzame mus op het dak. Maar bekijkt uw gezelschap eens, dat gij dáár zult genieten: het is de Drie-enige God, de Middelaar, de engelen, de heiligen! En dat geluk hebt u om niet verkregen! Alléén door het bloed des Lams! O, hoe groot is dan uw geluk!

U zult misschien in uw hart denken. Zal het mijn geluk wel wezen? Mag ik het mij wel toe-eigenen? - Wij noemen u hiertoe twee of drie tekentjes.

- Ten eerste. Gij leeft hier zo graag in de nabijheid en de gemeenschap met God. U kunt geen vervreemding of scheiding van Hem dragen, dát is u bitterder dan de dood. Geen bitterder zaak is er voor u, dan: Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet! Nooit bent u vrolijker, dan als u kunt zeggen: Toen ik een weinigje van Hem weggegaan was, zo vond ik Dien, die mijn ziel liefheeft! Kent u dát niet?
- Ten tweede. Legt de gemeenschap van de wereldse lieden én de gemeenschap Gods eens bij elkander. Waarheen zal de schaal overslaan. Naar de zijde Gods, óf naar de zijde van de zonde en de wereld? Zegt u niet: naar de zijde Gods?
- Ten derde. Het volk, dat gij naar de hemel ziet gaan, is dat úw volk niet? De weg naar de hemel, is dat uw pad niet, waarop u wandelt? Zoekt u niet de dingen, die boven zijn? Dit zijn toch zulke moeilijke en zware dingen niet, om ze niet te zoeken!

Gij, die dit nog niet kent, bedriegt u niet. Zoekt liever nog ontdekt te worden, eer het te laat is, en gij eeuwig zou moeten uitroepen: verraad! verraad! Ik ben bedrogen! –

Maar die het wél kent, ach, benaarstigt u om het stuk vast te maken, dán zult u zo niet struikelen, noch wankelen.

Geliefden, die God vreest, U mag op het laatste nog een storm hebben, laat daarom al

uw liefde, rust en genoegen in God zijn! Ach, wat moesten de vromen niet verlangen naar de hemel! Maar die zijn er niet veel. Zij zitten ook al te vrezen en te schrikken voor de dood. Maar overkomt hun verdriet of kruis, ja, dán verlangen zij uit verdrietelijkheid, om van hun druk en van de wereld ontslagen te zijn.
Ach, als men zo bevreesd is voor de dood, óf als men alleen uit verdrietelijkheid en ná teleurstelling daarnaar verlangt, dán is het van binnen niet helder. Dán schuilt er enige zaak. Weet u, hoe men naar de dood verlangen moet?
Ach, ik ben een vreemdeling! Ik ben buitenshuis! Ik wenste dat ik bij mijn Vader en bij mijn vrienden was! Ach Heere!, ik zondig zo, ik wenste dat ik van de zondeheerschappij ontslagen was! Maar ik ben U onderworpen, ik wil wel blijven, als het U belieft.
Zo gematigd en zo gelaten te zijn, hoe dat het Gode ook behaagt, is dát niet het beste?
Kinderen van God, leeft véél in de beschouwing van uw uitnemende voorrechten, en van dat eeuwig heil, dat u nog te wachten hebt. Looft, dank en prijst uw Vader, die u zo liefgehad heeft, en uw Koning, die u tot Zijn onderdanen gemaakt heeft. En als de tijd van uw ontbinding daar zal zijn, dán zal de Heere tot u óók zeggen: *heden zult gij mét Mij in het paradijs zijn.*
AMEN.

ACHTENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER 1 PETRUS 1: 17.

En indien gij tot een Vader aanroept dengene, die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk, zo wandelt in vreze de tijd uwer inwoning.

Het is opmerkelijk wat wij lezen, 2 Cor. 6: 16, 17. *Of wat samenvoeging heeft de tempel Gods met de afgoden? Want gij zijt de tempel des levenden Gods, gelijkerwijs God gezegd heeft: Ik zal in hen wonen, en Ik zal onder hen wandelen; en Ik zal hun God zijn, en zij zullen Mij een volk zijn. Daarom, gaat uit het midden van hen, en scheidt u af, zegt de Heere, en raakt niet aan hetgeen onrein is, en Ik zal ulieden aannemen.*
God wil ons hiermee zeggen: Wilt u Mij tot een Vader hebben, en wilt u Mijn kind zijn, dan moet u ánders leven dan de wereld. Gij zijt een uitverkoren geslacht. Wilt u hebben dat Ik uw Vader ben, dan moet gij leven als geliefde én gehoorzame kinderen. Daar is niets beter om een mens op te wekken tot een heilige wandel, dan deze volgende dingen:
Ten eerste. Dat u hem volmaakte voorbeelden voor ogen stelt: W*eest dan gijlieden volmaakt, gelijk uw Vader, die in de hemelen is, volmaakt is*, Matth. 5: 48. *Leert van Mij, zegt de Zaligmaker, dat Ik zachtmoedig ben, en nederig van hart*, Matth. 11: 29. Ja, wij moeten doen, gelijk de Zaligmaker deed, Matth. 6. Hij stelt ze het voorbeeld van die volmaakte hemelingen voor in het dagelijks gebed: *Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, alzo ook op de aarde.*
Ten tweede. Niet alleen is het goed, om een mens tot een heilig leven op te wekken, dat men hem voorhoudt volmaakte voorbeelden, maar óók, dat men hem met alle ernst voorhoudt de geboden Gods, en tot hem zegt: *Dit is de wil Gods, uw heiligmaking*. Daartegen zijn geen twisten of uitvluchten. Immers. Zonder heiligmaking zal niemand God zien, Hebr. 12: 14.
Ten derde. Het is zeer krachtig om een mens tot een heilig leven op te wekken, dat men hem voorhoudt de grote gerichten Gods, 2 Cor. 5: 10. *Wij allen moeten geopenbaard worden voor de rechterstoel van Christus, opdat een iegelijk wegdrage hetgeen hij in het lichaam gedaan heeft, hetzij goed, hetzij kwaad*. En de Apostel Petrus zegt, 2 Petr. 3: 11: *Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanig behoort gij te zijn in heilige wandel en Godzaligheid?*
Ten vierde. Het is een zeer krachtig middel om iemand tot een heilig leven aan te zetten, dat u hem voorhoudt de onzekerheid van zijn leven, en de kortheid des tijds. O, ons leven is uitermate kort! Het is een handbreed gesteld, Ps. 39: 6. Ná dit leven te gaan wensen, dat wij in dit leven heilig geleefd hadden, is vruchteloos. Gelijk Ezau, hij zocht te laat een plaats des berouws, maar hij vond ze niet, Hebr. 12: 17. En de rijke man riep, dat er toch iemand mocht heengaan om zijn broeders te waarschuwen. Maar het was te laat.
Ten vijfde. Het is een zeer krachtig middel, aandachtig te letten op al de voorrechten, die een kind Gods boven ánderen ontvangen heeft, de genade en liefde Gods aan hem bewezen; en de grote beloften, die aan de heiligheid gedaan zijn: *Dewijl wij dan deze beloften hebben, geliefden, zo laat ons onszelf reinigen van alle besmettingen des vleeses en des geestes*, 2 Cor. 7: 1. *Een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf*, 1 Joh. 3: 3. Dán kunnen ze zeggen: De genade Gods is ons verschenen, en onderwijst ons, dat wij matig, en rechtvaardig, en Godzalig zouden leven in deze tegenwoordige wereld, Tit. 2: 12.

Dit is de zaak waarmee Petrus het volk beklemde: hij vond ze in de smeltkroes van ellende. Hun verdorvenheden werden mogelijk meer gaande nu zij in de druk waren. Zij waren hun goed, hun vaderland, en álles kwijt. Zij hadden nodig, te worden opgespoord, en aangezet tot heiligmaking. Zo gij lust hebt, u kunt het met aandacht lezen als gij straks thuis komt.
De Apostel leidt ze eerst in hun voorrechten, die zij hadden. Hij zegt, vers 2-6: gij zijt evenwel een uitverkoren en wedergeboren volk, die een erfenis bij God hebt. Gij wordt in de kracht van God daarvoor bewaard!
Mijn Geliefden, mijn hart is tot u uitgebreid. Zij mochten zeggen: Wel man, mogen wij niet eens schreien?
Ja zeker mag u dat, maar het mag niet hoog gaan. Zie dan eens, of gij ook geen reden van blijdschap hebt? Uw geloof zal door de beproeving als goud te voorschijn komen.
Ja, Geliefden, ik heb u nóg wat te zeggen. Het einde van uw geloof zal komen, en dát zal de zaligheid der zielen wezen. Het is zo een zaligheid, waarvan de Profeten gevraagd en onderzocht hebben, vers 7-12. Dan gaat de Apostel hun enige plichten voorschrijven, vers 13-16.
Wel, geliefden, laat uw gedachten niet te breed uitweiden. Opschortende de lendenen uws verstands, weest nuchter, en hoopt volkomen op de genade. Ik bid u, wordt deze wereld niet gelijkvormig. Stelt u de wil van God voor. Weest heilig in al uw wandel, gelijk God, Die u geroepen heeft, heilig is.
Dan gebruikt de Apostel enige drangredenen, vers 17-25. Wij zullen die alle nu niet opnoemen. Maar in onze tekst gebruikt hij Gods onpartijdigheid en rechtvaardigheid in het gericht, en houdt hun dat voor als een reden en een middel om God te vrezen.
Wij hebben in dit zeventiende vers deze twee stukken:

I. Hebben wij een onderstelling*, dat zij tot een Vader aanriepen Hem, die zonder aanneming des persoons oordeelt.*
II. Dat moet zeker ook tot gevolg hebben: W*andelt dan in vreze de tijd uwer inwoning.*

I. Wat het eerste aangaat: ***daar is een God, Die zal oordelen zonder aanneming des persoons.***
A. Daar is een God, dat weten zelfs de duivelen wel. De mensen weten dat ook wel. Het gehele schepsel roept het ons toe, aan alle plaatsen, dat er een zeer heerlijk God is. Dat weet een Christen, en elk kind Gods; en niemand kan het beter weten dan zij die genade in hart hebben.

B. Die God nu zal oordelen naar eens iegelijks werk. Hij heeft al algemene oordelen gehouden over geheel de wereld. Het eerste was Zijn oordeel in het paradijs. Het tweede was ten tijde van Noach, dat God geheel de wereld door het water liet vergaan. Het derde was het verwarren van de spraak te Babel, toen ze die toren bouwden, Gen. 11.
God heeft niet alleen zeer schrikkelijke algemene oordelen maar ook nog bijzondere: Daar veranderde Hij een mens in een zoutpilaar! Daar werden de steden Sodom en Gomorra verbrand. Daar werden de mensen door de aarde verslonden, en voeren levend ter hel! Daar werd een mens van de wormen gegeten! Daar verteerden ze door de pest! Daar werden de mensen door de voeten der mensen verpletterd! God klopt de goddelozen tezamen in een plaats, daar aanschouwers zijn. Zúlke oordelen heeft God, gehouden, waarvan uw haren wel moeten te berge rijzen, en uw aangezicht betrekken als een pot.

En zo zal God nog eenmaal een vierde algemeen oordeel houden in de laatste dag van de wereld, door een Man, Die Hij daartoe verordineerd heeft, Hand. 17:31. Daarvan zijn blijken in de consciëntie. Dáár zal elk mens moeten verschijnen, groot en klein, dienstbare en vrije, Jood en heiden. De koning mét zijn onderdanen!
Indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart. Dat leest men klaar in de HEILIGE Schrift; en men ziet het uit de gerichten, die de overheid houdt. En men weet het uit het recht, dat er bij Godis, Rom. 1: 32.
Het gaat toch hier gewoonlijk de goddelozen wél, en de rechtvaardigen kwalijk, en dát kan niet blijven voortduren. Nee. God is een rechtvaardig Rechter, en dat zal Hij ook eens tonen, dat Hij een iegelijk vergeldt naar zijn werken, en dat zonder aanneming des persoons. God neemt geen persoon noch hoedanigheden aan, wat dikwijls hier in het gericht wél geschiedt en ook buiten het gericht.

Ten eerste. In het gericht. Hier kan de ene mens wat meer vrienden en krachten hebben dan de ándere; en dan verschoont men de grote van de kleine in allerlei zaken. Neem aan, dat men de geringe Atheïsten strafte, en de grote voorbijging. Men buigt het recht, en verschoont de goddelozen, als zij groot en aanzienlijk zijn, en de on-aanzienlijken en kleinen worden gestraft.

Ten tweede. Dat zelfde heeft ook plaats buiten het gericht, in het verkeer met mensen. Neem eens twee mensen. De ene is evenwaardig en met even goede gaven voorzien als de ándere, maar hij is arm; en de ándere is rijk. Dan doet men zoals er Jac. 2 staat: tot de man met een sierlijke kleding zegt men. Zit hier omhoog, nevens mij. Maar tot de arme met verscheurde klederen zegt men. Zit hier onder aan mijn voeten. Het is kwaad, als zulks geschiedt in het verkeer der mensen. Maar bijzonder in het gericht. Gelijk Salomo zegt, Pred. 4: 1: Aan de zijde der arme verdrukten waren tranen, maar aan de zijde der verdrukkers was macht.

In de wereld geschieden dikwijls de gerichts- houdingen uit inzicht of berekening, maar bij God is geen aanneming des persoons. Door geld of vrienden of door geschenken kan Hij niet bewogen worden: Hij kent de rijke niet voor de arme. Zij zijn állen van even grote rijkdom en afkomst bij God. Zij gaan allen naakt uit de wereld. Hun kleed, hun ambt, hun sieraad dekt hen niet in het graf. Hier is de knecht precies evenals de koning, zij zijn even groot.
U zult zeggen: U hebt daar wel gezegd, *dat er bij God geen aanneming des persoons is.* Maar bewijs het mij eens, opdat ik er gerust op kan zijn.

Ten eerste. Dat blijkt uit Hand. 10:34. Daar zegt Petrus, toen hij tot de heidenen gezonden werd: Ik verneem in der waarheid, dat God geen aannemer des persoons is. O, het is zo nadrukkelijk, dat er staat, Ps. 62: 10: De grote lieden zijn leugen, de gemene lieden zijn ijdelheid. Al tezamen in de weegschaal opgewogen, zouden zij tezamen lichter zijn dan de ijdelheid.

Ten tweede. Hebt u wel gelet op de boodschap, die Gods knechten hebben? Is het maar alleen voor kleinen dat ze spreken? Nee, Jeremia moest naar het hof. Ook Mozes en Aäron moesten aan het hof van de koning gaan. Zo zeggen wij dan: daar is geen aanneming des persoons bij God. God zei tot Ezechiël, hoofdstuk 33: 7: Mensenkind, Ik heb u tot een wachter gesteld over het gehele huis Israëls. De groten moet men zowel prediken, dat ze overtuigd moeten worden en de genade Gods in Christus moeten hebben, zullen zij zalig worden, als de kleinen.

Ten derde. Als God Zijn oordelen uitstort, gaan de groten dan wel vrijuit? Ach nee! dat zien wij in Egypte. De eerstgeborenen van hen die op de troon zaten, stierven zowel als de eerstgeborenen van de slavinnen.

Ten vierde. God kan Zichzelf niet verloochenen om de groten der aarde. Hij

zegt. Zou Mijn ziel Zich niet wreken aan zo'n volk als dit is?

Ten vijfde. De aanzienlijken maken het dikwijls heel slecht. Zij verdienen het dikwijls méér dan de anderen. God zegent ze, en zij zijn ondertussen zorgeloos en dartel: hun hand is dikwijls de eerste in de overtreding. Zij kunnen niet verschoond worden. Zij verdienen de meeste straf.

Ten zesde. De dood komt bij de ene zowel als bij de andere, bij vroom en ónvroom. Bij hem, die kostbaar opgeschikt is, zowel als bij hem, die met gescheurde klederen gaat. De dood gaat zowel in der groten huizen, als in der armen hutjes: Wat man leeft er, die de dood niet zien zal, die zijn ziel zal bevrijden van het geweld des grafs?

Dèze God roept gij aan, zegt Petrus. Het is te zeggen: Hem bidt gij aan.
Er zijn verscheidene soorten van gebeden: er zijn smekingen, gebeden, voorbiddingen en dankzeggingen. Hier wordt het bidden *een aanroepen* genoemd. Dat is: in zulke nood te zijn, dat men bekommerd wordt en zo zijn hart uitstort, en aanhoudt: Wij wilden wel gered zijn! *Roep Mij aan in de dag der benauwdheid,* zegt God, Ps. 50 : 15. Zij knielen voor God neer, en roepen om genade, als een misdadiger. En het is geen wonder, dat een schepsel zijn Schepper aanroept, en een misdadiger zijn Rechter. Als men in nood is, dan bidden ál zulke mensen, die anders niet veel van bidden weten: in dreigende of drukkende, in toekomende of tegenwoordige nood, ziet gij ze bidden; en bijzonder wel het gebed van David, Ps. 6 en 143. *O, Heere, straf mij niet in Uw toorn, enz. Treed niet in het gericht met Uw knecht,* enz. - Daar is geen schepsel, al is het nóg zo goddeloos, of het stelt zich, als het in nood is, op een bidden. De scheepslieden van Jona riepen ook tot God. Waar zij mogelijk ánders van geen bidden wisten.

Wat wil het nu zeggen, als Petrus getuigt, *dat de gelovigen een Vader aanriepen, die zónder aanneming des persoons oordeelt?*
Ten eerste. Dat zij van harte geloofden en erkenden, dat God zo'n Vader is, Die zonder aanneming des persoons oordeelt. Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen?
Ten tweede. Dat zij erkenden, dat God met hén ook zo rechtvaardig handelde. Dat ze voor God schuldig stonden. Dat ze zeiden. Zo Gij naar het recht wilt oordelen, wie zal bestaan! Ik weet, Heere, dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn. Wij worden van de vijanden wel verdrukt als onnozele lammeren. Maar bij U zijn wij tóch schuldig.
Ten derde. Dat die indrukken, dat God rechtvaardig is, hen benauwd maakten: het was er niet altijd zo ruim bij hen. Meent gij, dat het bij een Godzalige altijd even ruim is? Nee: Gij zijt evenwel een Vader, zeiden ze, die zonder aanneming des persoons oordeelt! en ik ben zo schuldig en maak mijn schuld nog dagelijks groter! Dát maakte hen wel eens verlegen; en nood leert roepen.
Ten vierde. Dat aanroepen geeft te kennen, dat zij soms wel wat moesten wachten. Zij baden wel, maar God gaf hun niet ogenblikkelijk antwoord. Hij verborg zich wel eens, en dit maakte hen verlegen, zodat zij gingen roepen: Waarom houdt Gij U als doof? Ja, zij werden aanhoudend. Zij baden zónder ophouden.
Ten vijfde. Het geeft ook te kennen hun geloofsvrijmoedigheid. Zij stonden niet van verre. Nee, zij aanbaden met een kinderlijk vertrouwen tot zo'n Vader, Dien zij wisten dat zónder aanneming des persoons oordeelt.
Het geeft ook te kennen hun liefde en hoogachting voor die Vader, dat Hij waardig was aangeroepen te worden: *Gij zijt waardig onze aanroeping.* Gij bezit een onbepaalde alwetendheid, een oneindige majesteit, een onuitputtelijke volheid van

genade! Al wat ik zo nodig heb, dat bezit Gij. Zij aanbaden dus wel zo een God, Die zonder aanneming des persoons oordeelt, maar evenwel daar kwám een vrijmoedigheid, zodat ze God niet meer hun Rechter, maar hun Vader noemden.

Wel, verstrooide gelovigen!, zei de Apostel. Beziet uw gebed eens, dat u dagelijks bidt. Beziet eens, hoe de Heere u in dat gebed uitlokt, en leert bidden. *Onze Vader!* God was wel de Vader van de mens vóór de val, door de schepping naar Zijn beeld, door onderhouding en vaderlijke behandeling. Maar door de zonde is die mens van God áfgevallen, het beeld en het kindschap Gods kwijtgeraakt, en een kind des duivels geworden. Nu is God alléén de Vader van Zijn uitverkoren volk, op een wijze, die de zondaar niet kent:

Ten eerste. Door wedergeboorte, Jac. 1: 18. *Naar Zijn wil heeft Hij ons gebaard, door het Woord der waarheid, opdat wij zouden zijn als eerstelingen Zijner schepselen.*

Ten tweede. Door aanneming tot kinderen, Eféze 1: 5. *Die ons tevoren verordineerd heeft tot aanneming tot kinderen door Jezus Christus, naar het welbehagen van Zijn wil.* Rom. 8: 15. *Gij hebt ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen, door Welken gij roept: Abba, Vader.*

Ten derde. Door het geloof. God was uw Vader niet, maar gij kreeg het geloof, waardoor gij Jezus Christus hebt aangenomen, en zo kreeg gij macht om een kind Gods te worden, Joh. 1: 12.

Ten vierde. Gij zijt een kind Gods door het huwelijksverbond met Gods Zoon in te willigen. Hij kuste u, Hij ondertrouwde u in kennis, in geloof, en in goedertierenheid tot in eeuwigheid, Hos. 2: 18, 19. De verdrukkingen scheiden u van uw God niet af. Gij blijft wat gij zijt.

Maar waarom zegt de Apostel: *Indien gij God tot een Vader aanroept?* Hoe wordt hier zo voorwaardelijk gesproken?

Ten eerste. Om de mond-Christen uit te sluiten; een waar Christen zegt het niet losweg.

Ten tweede. De Apostel wil zeggen: hebt ge u al onderzocht? Hebt u wel zekere gronden van uw kindschap? Hebt ge u al beproefd, of uw werk goed en in waarheid is?

Ten derde. De Apostel deed het, om er dan een wettig gevolg uit te trekken. *Zo wandelt in vreze de tijd uwer inwoning.*

II. Dat is ons tweede stuk: ***Is dat zo, dat gij zo'n God tot een Vader aanroept, dan zijt gij ook verplicht om de tijd uwer inwoning met vreze te wandelen***; óf gij hebt niet te geloven, dat God uw Vader is. Is het eerste waar, laat dán het laatste óók waar zijn.

Ten eerste. Een kind Gods heeft een tijd van zijn inwoning.
Ten tweede. In die tijd heeft hij een wandel.
Ten derde. Die moet zijn met vreze.

A. Als de Apostel spreekt van een tijd der inwoning, dan kunt u tevens weten, dat het ziet op een man, die een reis voor heeft. U kunt vatten, dat het ziet op een man, die een gehuurde woning heeft. Als de huurtijd uit is, moet de man vertrekken. Een kind van God is als een reiziger. Zij wonen in de wereld, dat jammerdal; én zij wonen in de kerk. Al zijt gij in verdrukking. Gij zijt evenwel in die ark van behoudenis. En zij wonen in een hutje van hun lichaam, dat aardse huis, 2 Cor. 5: 1. Waarom vergelijkt

de Apostel, door de Geest, ons leven in de wereld, in de kerk, en in ons lichaam, bij een gehuurde woning?
Ten eerste. Een gehuurde woning is onze eigen woning niet. Zo ook, wij hebben het álles verbeurd. Wij zijn het niet waardig dat wij nog wonen in de wereld, in de kerk, in ons lichaam. Doch een kind Gods heeft dat verbeurde recht in Christus wedergekregen. Maar evenwel zo, dat God hem doet vertrekken als het Hem belieft.
Ten tweede. In gehuurde woningen woont men met verscheidene partijen dicht bijeen. Zo ook Gods kinderen, zij wonen mét de wereld, de duivel en de zonde, zolang zij hier op aarde zijn.
Ten derde. In een gehuurde woning wacht men, dat ze opgezegd zal worden. Zo wacht ook een kind Gods, dat God zal zeggen: maak u gereed om te vertrekken.
Ten vierde. Die een gehuurde woning hebben, gaan verhuizen van het éne huis in het andere. Zo ook moeten de mensen vertrekken door de dood. God wijst ze een ánder huis aan. De goddelozen de hel. Maar Gods kinderen de hemel, dat huis des Vaders, waar vele woningen zijn, Joh. 14: 2. Die dingen, die zo meestal doorgaan in het natuurlijke, neemt God tot beelden in het geestelijke.
Ten vijfde. De huur van hem, die in een huurhuis woont, is dikwijls kort en onzeker. Zo is het hier ook: een mens heeft geen ogenblik zekerheid van zijn leven. Vraagt een mens, hoelang hij leven zal? Het is zéér kort. Zeventig of tachtig jaren naardat het een sterk mens lang maakt, Ps. 90 : 10. De Rechter staat voor de deur. Het is voor velen de laatste ure. Maak staat, dat het ook voor u niet lang meer duren zal. Gij zijt niet zeker van uw leven. U kunt u van de dag van morgen niet verzekeren. Ik ga sterven, zei Izaäk, en ik weet de dag mijns doods niet.

B. Nu, zegt de Apostel, *gedurende de tijd van uw inwoning hebt u een wandel.*
Ach, dat is weer zo zoet om te overleggen. Uw verkeer op de reis naar de eeuwigheid noemt hij een wandel; en hij vergelijkt de mens in het algemeen, en Gods kinderen in het bijzonder, bij wandelaars. Waarom?
Ten eerste. Een wandelaar heeft een tijd, dat hij begint te wandelen. Zo ook een mens. Natuurlijk, als hij geboren wordt; en geestelijk, als hij wedergeboren wordt.
Ten tweede. Een wandelaar heeft een weg. Zo ook een mens, In het *natuurlijke* is de weg álles, wat hij verricht. Het hart des mensen overdenkt *zijn weg*, zegt Salomo, Spr. 16: 9. En *geestelijk* is de weg: de ware godsdienst, de weg des geloofs en der heiligheid, of álles wat een mens verricht in het godsdienstige.
Ten derde. Een wandelaar heeft zijn voortgang. Zo ook hier. In het natuurlijke wordt men alle jaren een jaar ouder; en in het geestelijke gaat men van deugd tot deugd, van kracht tot kracht, Ps. 84: 8.
Ten vierde. Een wandelaar ontmoet allerlei tegenheden. Zo ook hier. In het natuurlijke heeft men allerlei tegenspoed; en in het geestelijke heeft men strijd, donkerheid, verberging van Gods aangezicht. Zodat Gods kinderen wel eens moeten klagen: Ik ben der tegenheden zat.
Ten vijfde. Een wandelaar heeft ook ééns zijn einde. Zo ook hier. Natuurlijk door de dood, en geestelijk, als geloof en hoop in aanschouw veranderd worden. Dán zetten Gods kinderen de reisstaf neer.

C. Hoe moet nu deze wandel wezen? *Met vreze,* zegt Petrus.
Soms zegt God: Wandel voor Mijn aangezicht, Gen. 17: 1. Van Henoch en Noach staat er, dat zij wandelden met God. Dan wordt het genoemd een wandelen als Christus gewandeld heeft; dan eens een wandelen waardig het Evangelie. Dan een wandelen in Christus, enz. Hier is het een wandelen met vreze, dat al die andere

benamingen niet vermindert of benadeelt, maar ze álle insluit. Wat wil het zeggen: W*andelt met vreze?*

A. In het algemeen, dat wij al ons verkeer in de wereld zo zouden richten, dat wij het in de vreze Gods deden. Ach, het is zo schoon, wat Obadja zei: *Uw knecht vreest God van zijn jonkheid aan!* Het is zo beminnelijk, wat Jozef zei: *Ik vrees God.* Maar het is zo vreselijk, als men zeggen moet: Alleenlijk is de vreze Gods aan deze plaats niet.

B. Maar wat is dat in het bijzonder, te zeggen: *met vreze te leven, en te wandelen?*
Ten eerste. Te leven met een diepe indruk van de hoogheid Gods! Van die heerlijke en majestueuze God te zeggen: *God is groot, en ik begrijp het niet! O Heere, onze Heere! Hoe heerlijk is Uw naam over de ganse aarde!* Zo te leven in het aanschouw van Gods grootheid!
Ten tweede. Zo te leven met een diepe indruk van onze geringheid. Zo gedurig te moeten uitroepen: Wie kan de afdwalingen verstaan! O, hoe bederf ik het gedurig! Wat doe ik vele zonden! Wat ben ik toch een gering stofje aan de weegschaal, en als een drupje aan de emmer! en als Jesaja te zeggen: W*ee mij, ik verga, omdat ik de Heere der heirscharen gezien heb,* Jesaja 6: 5.
Ten derde. Altijd zo te kunnen betuigen. Ik haat het kwade. *Het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik.* Zo een mishagen te hebben aan zichzelf. Zo voor God te belijden. Ik heb gedaan dat kwaad is in Uw ogen! Ik heb gedaan dat mij niet betaamde! Ik heb geen rust. Ik ben er zo verlegen en beschaamd over. De zonden zo te betreuren, te belijden en te haten.
Ten vierde. Te kunnen zeggen: Ach, hoe lief heb ik Uw gebod! Ach, kon ik U dienen, Heere, dát zou al mijn vreugde wezen. Het zou mij zo'n blijdschap zijn, recht te doen. *O, Heere, richt mijn gangen in Uw sporen!*
Ten vijfde. Zich zo te wachten van alle gelegenheden om te zondigen. Zo bang te zijn voor de verleidingen van de wereld en van zijn eigen bedrieglijk hart. Zo te kunnen zeggen: Ik heb mij naar het woord Uwer lippen gewacht voor de paden des inbrekers, houdende mijn gangen in Uw sporen. Zo nauw en zo teder van consciëntie te zijn, dat men kan zeggen: Ik wachtte mij van mijn ongerechtigheid.
Ten zesde. Zo te zuchten: ach Heere! Ik heb zoveel verdorvenheden, die mij gedurig van U aftrekken. Daar zijn zoveel gelegenheden, waardoor ik in zonde zou kunnen vallen, - laat mij toch niet van U afwijken! bewaar mij toch in Uw kracht! Leid mij toch in geen verzoeking. Houd Uw knecht ook terug van trotsheden, laat die niet over mij heersen! Ach, die zo met vreze wandelen, die zingen zo graag dat zoete versje uit Psalm 19:7

Uwen knecht toch bewaart,
Dat hij niet zij bezwaard
Met moedwilligheid kwaad,
Dat zulks niet over mij
Heerse, maar dat ik zij
Rein van zulk een misdaad.
Al wat ik spreken zal,
En mijn gedachten al,
Laat U, Heer, wel behagen!
Ja U, Die mijn troost zijt,
Die mij verlost altijd
Uit al mijn kwade dagen.

Nu, dát wandelen in vreze moet geschieden *in de tijd onzer inwoning*.
Dat is, zolang wij leven. Zolang wij in het lichaam zijn. Te allen dage moet men wandelen in de vreze des Heeren.
U zult zeggen: hoe volgt dat, als wij zo een Vader áanroepen, dat wij zo met vreze moeten wandelen? Hoe kan dát toch samengaan, dat God onze Vader is, èn dat wij dan in zodanige vreze moeten leven?
Wel, dat is een even dwaze vraag, alsof u vroeg, of een kind zijn Vader wel vrezen moet? Dat gaat even vast op, als dat een knecht zijn heer moet vrezen. Dat is zelfs bij de Barbaren bekend: Een zoon zal de vader vrezen, en een knecht zijn heer. Wel, zegt God: *Ben Ik dan een Vader, waar is Mijn eer? Ben Ik een Heere, waar is Mijn vreze?* Mal. 1: 6.

Ten eerste. U moet dan met vreze wandelen, want God kan de zonden in Zijn kinderen niet verdragen: Hij wil gevreesd zijn, óf Hij komt met de roede. Als gij zondigt, Hij zal Zijn aangezicht voor u verbergen, en in tegenheid met u wandelen; en dán zou u moeten verschrikken. Wandelt daarom in vreze. Ziet dat gij Gode geen oorzaak geeft om te klagen.

Ten tweede. Een kind Gods heeft zoveel vijanden. En daarom moet hij gedurig op de wacht staan, om niet verstrikt of verleid te worden: W*aakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt!* Als u zult strijden tegen uw vijanden, wacht u dan van kwade zaken. Anders krijgt gij God tégen u. Maar als gij God aan uw zijde houdt, wat zal u dán schaden?

Ten derde. U hebt zo'n dodelijk en arglistig hart, en daarom, welgelukzalig is hij, die gedurig vreest. U kunt al terneer liggen eer gij er om denkt. Behoedt dan uw hart boven ál dat te bewaren is!

Ten vierde. Vreest de Heere, óf u kunt anders niet bewijzen dat Hij uw Vader is. Dient de Heere met vreze, en verheugt u met beving, Ps. 2: 11. Zo gij staat maakt, als gij sterft, tot God te gaan, en Hem nu niet vreest, het zal u missen. Of u al zegt: ik ben gedoopt, ik heb belijdenis gedaan. Ik ga ten Avondmaal, ik heb burgerlijk geleefd. Het zal u missen. Dat zal bij de Heere niet gelden. Slechts wezenlijke genade zal daar alleen gelden. De vreze Gods zal daar maar gelden, - dat is ónweersprekelijk.

Ten vijfde. Het is zo voordelig, met vreze te wandelen, want God is niet onrechtvaardig, dat Hij dit onbeloond zou laten. Die de Heere vrezen, hebben geen gebrek van enig goed. Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt Zich de Heere over degenen, die Hem vrezen. De Heere doet het welbehagen dergenen, die Hem vrezen, Hij hoort hun geroep en verlost ze. En zij zullen hiernamaals deel krijgen aan dat grote goed, dat God weggelegd heeft voor degenen die Hem vrezen, Ps. 31: 20.

Geliefden, laat mij nog een kort woord tot uw stichting spreken.
Zondaar! Hoe dikwijls roept gij God wel tot een Vader aan, - daar Hij uw Vader nog nooit geworden is? Gij zijt immers nog nooit met Jezus verenigd. Zijt gij wel wedergeboren? Draagt u het beeld wel van die hemelse Vader? Wandelt u wel met vreze en eerbied voor die Vader? Hebt u wel ontvangen de Geest der aanneming tot kinderen? Vindt u die kinderlijke vrijmoedigheid, waardoor u soms kunt zeggen: *Gij zijt tóch mijn Vader?* Vindt u dat kinderlijk schuilen bij God? Dat kinderlijk vertrouwen op God, als uw almachtige en getrouw Vader?
Ach nee! Ik beroep mij op uw eigen consciëntie. Weet gij, wiens kinderen gij zijt? Gij bent uit de vader de duivel, Joh. 8: 44. Weet ge hoe gij wandelt?

Ten eerste. Gij wandelt naar de eeuw dezer wereld. Gij verkeert met de wereld. Al wat wereld en haar begeerlijkheid is dat hebt u lief.
Ten tweede. Velen wandelen naar de overste van de macht der lucht, in brasserijen, in slaapkamers, in ontuchtigheden. Zij wandelen goddeloos. Komt u ze op de straten tegen, zij zijn dronken of dartel. Het beeld des duivels ziet hun de ogen uit. Anderen wandelen burgerlijk, of geveinsd, of op een gruwelijke weg van atheïsterij, die geen God willen erkennen, die een rechtvaardig Rechter is. Wij moeten ze met bedroefde ogen aanzien.
Ten derde. Velen wandelen voor een korte tijd met Gods kinderen. Zij beginnen met de Geest, en zij eindigen met het vlees. In de beginne zou men gezegd hebben. Zij wandelen naar de hemel, zij lopen op het pad van Gods geboden. Maar ach, zij zijn omgekeerd als een bedrieglijke boog! Zij wandelen nú anders: hun treden houden nu de hel vast. O, het ware hun beter, dat zij de weg der gerechtigheid nooit gekend hadden! Gedenkt aan de vrouw van Lot.
Ten vierde. Velen hebben geen zin in zulke wandel. Zij willen niet graag in verachting zijn, of onderdrukt worden. Zij schamen zich het Evangelie en de belijdenis van Christus, - alsof het een schande was God te vrezen!
Ten vijfde. Anderen zeggen: Wij willen zulk werk wel toelaten, en zo'n leven aanzien in geringe, slechte mensen. Maar de aanzienlijke mensen moeten dat toch niet doen! Is het u dan niet aangezegd, dat er bij God geen aanneming des persoons is?
Ten zesde. Anderen zullen het te laat wensen, dat ze het toch mochten gedaan hebben; en dát zullen zulke vruchteloze wensen zijn. Ach, mens! u moet God vrezen in de tijd uwer inwoning; ánders zult u het te laat en tevergeefs wensen! Gij weet immers, dat het zo redelijk is, God te vrezen. Wel, vreest dan God, want dat betaamt álle mensen.
Ten zevende. Anderen, al wandelen ze niet in de vreze Gods, denken evenwel, dat God hun Vader is, en dat het evenwel wel gaan zal. Ach, mens! bedrieg uzelf niet! Laat ons onszelf eens onderzoeken, of wij grond hebben om te denken, dat het in het gericht met óns wel gaan zal.
Weet gij, wie het in het gericht wél zal gaan?

Ten eerste. Wiens Vader die Rechter geworden is op een ándere wijze dan door schepping, namelijk door wedergeboorte, door aanneming tot kinderen, door een geestelijk huwelijksverbond. Die zulke liefde tot God hebben, Hem zo gehoorzaam zijn. Die de Heere navolgen, die zulke liefde tot de broeders hebben.

Ten tweede. Ach, dát zijn zulke bidders! zij zijn gedurig in het gebed, dat is zo'n mens zijn leven. Daartoe koopt hij zijn tijd uit. U zult zo een niet als een luiaard op zijn bed zien bidden. Nee, als hij bidt, dan ligt hij op zijn knieën: Hij wil het anders doen dan zulken, over welke God klaagt, Hos. 7: 14. *Zij roepen ook niet tot Mij met hun hart, wanneer zij huilen op hun legersteden.* Zij doen het zo dikwijls als zij daartoe bewogen worden, en inzonderheid op gezette tijden, gelijk een Izaäk, David en Daniël. Dán dragen ze de Heere al hun noden voor. Wat zegt nu uw hart? Leeft en doet gij zo?

Ten derde. Die God tot zijn Vader heeft, die ondervindt dat het goed is in de vreze Gods te leven. Zij hebben een andere trant van leven dan de wereld. Zij doen álles met zoveel tederheid, met zo'n omzichtigheid en waakzaamheid. Zij zoeken zo'n goede consciëntie te hebben voor God en de mensen.

Ten vierde. Zo'n zegt: Ach Heere! geef mij toch een wijs hart; en dat ik zó moge leven, gelijk ik zal wensen geleefd te hebben wanneer ik zal moeten sterven; en dat ik met Hizkia moge kunnen zeggen: ik heb in waarheid en met een volkomen hart

voor Uw aangezicht gewandeld.

Ten vijfde. Zij leven als een man, die in een huurhuis woont; zij wachten dat hun de huur zal opgezegd worden, en dat ze in het kort in een ándere woning zullen zijn. Zij leven hier als gasten en vreemdelingen.

Nu vragen wij u: leeft u zó? Antwoord niet los. Ach, u zult haast moeten vertrekken! Men ziet het dagelijks aan zijn vrienden en buren; en die dan niet zo geleefd hebben, wat is het vertrek voor hen dan smartelijk!

Zegt u: ik geef om niemand minder dan om God, - wel, arm mens! weet gij niet, dat u haast voor die Rechter zult moeten komen? Zegt u: ik heb vrienden, en goed, en aanzien in de wereld. Wel, weet gij niet, dat uw vonnis ónpartijdig zal vallen? God zal zeggen: als gij niet wedergeboren zijt, en Mij niet gevreesd hebt, uw vonnis is in de hel! En dat wordt u in de dood aangezegd. Bij Mij, zegt God, is geen aanneming des persoons. Wat is er een moeite aan verbonden, als een regent een godslasteraar, een hoereerder of overspeler is, als hij zijn hand het eerst in de overtreding heeft, om hem hier gestraft te krijgen! Maar dát zal bij God niet gelden: Hij oordeelt naar een iegelijks werk!

Wel, zondaar! Wordt u de huur dan opgezegd, als gij nog ónbekeerd zijt, dan moet gij in de gloeiende oven! In dat náre Tofet, waar gij eeuwig zult branden, zonder verteerd te worden! Hoe zult u dán moeten vrezen voor de duivelen en voor al de verdoemden, omdat gij hier God niet wilde vrezen! Ach, mocht gij door de schrik des Heeren nog bewogen worden om God te vrezen en Hem heerlijkheid te geven: *Kust de Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij op de weg vergaat, wanneer Zijn toorn maar een weinig zou ontbranden.*

Want Zijn gramschap ontsteekt zeer haast en brandt
Gelijk een vuur, als men daarop niet achtet.
Och, hoe zalig is hij in zulken stand,
Die Hem vertrouwt en op Zijn goedheid wachtet. *Psalm 2:7*

En gij, Kinderen van God, hoe leeft gij zo moedeloos, ja soms ook zo hovaardig, zo weinig tot een licht in de wereld? Hoe dikwijls geeft gij de Heere reden om te klagen: *Gij hebt Mij op uw hart niet gelegd*. Of om u te vragen: *Ben Ik dan een Vader, waar is Mijn eer? En ben Ik een Heere, waar is Mijn vreze?* Weet gij niet, welk een schat het is, God te dienen en te vrezen? Hoe méér gij God vreest, hoe minder gij álles ter wereld behoeft te vrezen!

Ach geliefden! laat ons oprecht zoeken te handelen, en tegen onze zwakheden zoeken te strijden. Dát zal ook een blijk zijn van de vreze Gods.

Kinderen van God, wat zijt gij gelukkig! Gij roept God aan als uw Vader! Bedenkt eens, wat dát is: De Rechter tot een Vader te hebben! Als u de huur opgezegd wordt, dán zult u een woning in de hemel hebben, in die stad, die fundamenten heeft. Als gij uit het lichaam zult uitwonen, dán zult u bij de Heere inwonen. U weet het, *dat, als uw aardse huis dezes tabernakels gebroken wordt, gij dan een woning bij God zult hebben, een huis niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen*, 2 Cor. 5: 1. Wij hopen, dat als u sterft, u dan zoveel licht zult hebben, om dát te kunnen geloven.

AMEN.

NEGENENTWINTIGSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 64: 5.

Gij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet, degenen die Uwer gedenken op Uw wegen.

Wij lezen, Lukas 15: 11-32, dat de Zaligmaker sprak van de verloren zoon, hoe hij weggegaan was van zijn vader. Hoe hij deerlijk in de engte geraakte; en hoe hij toen weer tot zichzelf kwam, en zei: *Ik zal opstaan, en tot mijn vader gaan*; en dan zegt Hij ook de uitslag, hoe de vader hem ontving en verwelkomde. Dat zijn de vier stukken van de verloren zoon, die de Heere met een bepaalde bedoeling sprak, n.l. om te tonen, hoe het gaat met een verloren zondaar:
(1) In zijn natuurstaat nog zijnde.
(2) In zijn overtuiging.
(3) In zijn bekering.
(4) In de uitslag.

Ten eerste. Hoe gaat het met een mens in zijn natuurstaat? Evenals met de verloren zoon. Hij vroeg naar zijn ouders niet. Zo is een verloren zondaar ook. Hij vraagt naar God niet. Ik zal wel terecht komen, zegt hij, zónder God: hij heeft zelf goed genoeg, denkt hij, om te leven. Zij gaan dan ook de duivel trouw dienen. Zij gaan hun hart ophalen in de zonde.
Ten tweede. Hoe gaat het in de overtuiging van zo'n mens, wat doet God dan? Die brengt zo'n zondaar in de engte, hij wordt zo arm, evenals de verloren zoon, zo deerlijk dat hij niet meer leven kan. Zij zoeken het hier en daar. Zij kunnen het evenwel nergens vinnen. Zij kunnen zo spoedig ook niet terugkeren. God brengt de verloren zondaar soms in engte, zodat hij begint te zeggen: Wat een gebroken bak is de wereld! Daarin is niets dat verzadigen kan, Jesaja 55: 2. Hun gemoed begint hen te slaan. Daar komen allerlei zwarigheden. God bindt ze met banden der ellende, en Hij zegt éénmaal en meermalen: bekeert u! O God! daar komt een Manasse, die verloren zoon, in het gevangenhuis met banden der ellende gebonden zijnde, tot zichzelf!
Ten derde. In de ellende gekomen zijnde, krijgen zij betere gedachten, gelijk het verloren kind, tot zichzelf komende, zegt. O! wat heb ik gedaan! Mijn vader is vertoornd. Ik zal evenwel opstaan, en tot mijn vader gaan. Maar billijk zal hij mij voor het hoofd stoten, en zeggen: ga heen. Laat die u nu helpen, met wie gij verkeerd hebt.
Zo is het met een verloren zondaar, tot zichzelf komende, ook. "Ach God! zegt hij, Gij zijt vertoornd: ik ben tot mij zelf gekomen. O! Hoe zal ik voor U komen! Ik zal komen met tranen, met schaamte, met belijdenis, ja, met een ronde belijdenis van de gruwelijkheid en vloekwaardigheid van mijn zonden! Ik zal mij aan de genadige God overgeven, dat Hij met mij doe zoals Hij wil, gelijk als de verloren zoon." Zo gezegd, zo gedaan. Zij staan op, zij komen zo tot God, en werpen zich voor Zijn voeten neer.
Ten vierde. Wat was de uitslag? De vader gaat zélf naar zijn zoon toe, hij spreekt van geen misslagen, maar hij valt hem om de hals, hij kust en omhelst hem. Wat is nu de uitslag bij een verloren zondaar, die zich aan de genade Gods overgeeft, en zegt: Ach, mocht ik maar één kruimpje genade hebben! Op deze zal Ik zien, zegt de Heere, op de arme en verslagene van geest, en die voor Mijn Woord beeft. Wat is de uitslag?
De Heere komt hem tegen, en Hij ontmoet zo'n ziel: Ik weet dat gij overstelpt zou worden, zegt Hij, als Ik niet kwam om u op te helpen. Hij troost het hart van die nederige: Hij spreekt naar het hart van zulke verslagene zielen.

Zúlke dingen hebt u in een mens, die bekeerd wordt; en ook hebt u zulke dingen in de dodige kinderen Gods. Zij zijn weggelopen en afgezworven. De Heere brengt ze in de engte. Zij komen tot schaamte en tot erkentenis. God brengt ze weer terecht.

Dat kunt u zien Jesaja 63: 17. Zij dwaalden, zij waren verstokt, zij geraakten in engte, Ze zeiden: Heere, het is niet goed daarbinnen. Ach Heere! Hoe zijn wij zo slecht gesteld! In het achttiende vers raken zij tot verslagenheid; en, in het vierenzestigste hoofdstuk van het eerste tot het vierde vers, keren zij weder. *Ach Heere! zeggen ze, dat Gij de hemelen scheurde en nederkwam!* Laat het blijken wat Gij doen zult aan die, die op U wachten!
En in ons tekstvers hebt u de gelukkige uitslag: ***Gij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet, degenen, die Uwer gedenken op Uw wegen.***

I. Hier hebt u schone mensen, die de gerechtigheid doen. *Zij zijn vrolijk. Zij gedenken aan de Heere hun God op ál Zijn wegen.*
II. Hebt u de uitslag, de weldaad die God hun bewees. *Hij ontmoette hen, Hij kwam ze tegen.*

I. Hier vindt gij een vrolijke.
Wie is hier die vrolijke? Vraagt gij het aan de wereld, die zullen wel zeggen, als Haman: tot wie zou de koning lust hebben dan tot ons? Wie zijn er zo vrolijk als wij? Wij lachen, wij springen, wij zijn uitermate vrolijk en blij! Maar Gods kinderen, denken zij, die zijn altijd bedroefd en beklemd, zij gaan in het zwart, wij horen ze zuchten, en wij zien ze gedurig schreien, zeggen ze. Maar, zo geweldig als Haman in zijn gedachten mis is en zich in alle delen vergist in de uitslag, zo moet het u ook buiten uw gedachten gaan.
Nee, wereld, gij zijt het niet. God spreekt er in het vijfenzestigste hoofdstuk van, wie het wél zijn: mijn knechten, zegt God, zullen blij zijn en juichen van goeder harte. Doch gij, wereld, zult schreeuw van weedom des harten, en van verbreking des geestes zult u huilen. –
U zult zeggen: Wie zijn dan de vrolijken? Wij zeggen: het zijn Gods kinderen. Hebben zij er wel stof toe? Het schijnt wel niet veel. Zij schijnen in het eerste niet veel oorzaak tot vreugde te hebben, maar u moet ze wel terdege bekijken. Hebben zij dan stof tot vreugde?
Ja, zij hebben schone en rijke juichensstof.
Welke is die?
De verkiezing Gods, dat hun namen geschreven zijn in de hemelen, in het boek des levens des Lams!
De roeping Gods. Dat zij geroepen zijn uit zoveel duizenden mensen in de wereld!
Het geloof in hun hart. Dat het hun uit genade gegeven is te geloven!
De rechtvaardigmaking. Die genadige vergiffenis.
Dan een heilig gemoed. Een goede consciëntie. De vrede Gods, die alle verstand te boven gaat. Een gedurig verkeer met God.
De verzegeling in hun hart. Zij hebben de vertroosting van binnen. De Vader heeft de verkiezing voor hen. De Heere Jezus koopt ze. Al wat Gods Geest werkt, het is voor hén. Dát is hun stof tot vreugde. Hoe is zo'n mens, als hij vrolijk is?

Ten eerste. Zij zien de stof van hun blijdschap aan als wat heerlijks en wat vreemds en als iets bijzonders. Er is niets daarbij te vergelijken van álles wat onder de zon is. Die stof van blijdschap heeft haars gelijke niet. Waarover wij verblijd zijn, zeggen ze, dat

overtreft álles!
Ten tweede. Ach God, zeggen ze, ik ben zo verlangend naar zulke dingen! Had ik die! bezat ik die! Ja, ik geloof dat ik er iets van heb. Ik kan het er zo mede stellen; ik ben er zo mee vergenoegd. Ik heb naar niets anders om te zien, als ik die stof van blijdschap heb.
Ten derde. Het is een vrolijk hart eigen, zich altijd nóg méér te beloven; het is hier ónvolmaakt. De blijdschap is soms klein en duister. Zij wordt bestreden. Maar zij beloven zich nóg wel méér van God te krijgen. Hij heeft nog meer, zeggen ze: het is een schat, die vermeerderd zal worden. Zij zullen vreugd op vreugd hebben; het licht is nog gezaaid voor de rechtvaardige. Daar is nog zoveel onder de kluitjes, dat ook nog op zal komen.
Ten vierde. Zij spreken van hun stof van blijdschap. Zij gaat álles te boven, zeggen ze. Zijn zij in velerlei verzoekingen, zij achten het voor grote vreugde. Zij roemen in de verdrukking. Ik kan alles wat er is, zeggen ze, gemoedigd dragen in mijn geestelijke stof tot blijdschap. Wat is dán verdrukking en kruis? Zeggen ze. Een dag of vijf of zes tevoren, lag ik in een zee van diepe ellende, en nu word ik bestraald met licht, met vastheid en zekerheid. Nu komt God met blijdschap mij vervullen!

Gods kinderen, als zij nu zo vrolijk zijn, wat doen zij dan? Gaan zij zich dan wat vermaken? Zijn zij dan overmoedig en onhandig in die zoete gedachten? Nee, maar zij doen de gerechtigheid. Als gij blij zijt, en u doet de gerechtigheid niet, kijk dan naar uw blijdschap om! Nehemia zei: De blijdschap des Heeren is uw sterkte, Neh. 8: 11. Zij gaan werken voor God, Ps. 119: 32. Als Gij mijn hart verwijd zult hebben, dan zal ik lopen op het pad van Uw geboden. Hoe meer vreugde, hoe meer liefde en heiligheid. Dat is niet te zeggen, hoe heilig een vrolijk en verblijd Christen zoekt te leven.

Die blij in God zijn, *die doen de gerechtigheid.*
Zij wensen te doen wat de Zaligmaker zei, Matth. 3: 15: Alzo betaamt ons alle gerechtigheid te vervullen. Het is te zeggen, nauwkeurig naar de inhoud van de Wet en het Evangelie te leven voor God én voor de mensen. Weet gij hoe het is? Zij zijn als bomen in een boomgaard en hof, elk heeft zijn vruchten, gelijk gij leest in het Hooglied: Aan onze deur zijn allerlei edele vruchten, o mijn liefste! En in het Nieuw Testament, ook dáár zijn vruchten der lippen. Vruchten in de wandel, Fil. 1: 11. Vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs Gods. Zij betrachten al wat eerlijk, liefelijk en welluidend is, en zo daar enige lof of enige deugd is, dát bedenken zij. De vruchten des Geestes worden openbaar in diegenen, die de gerechtigheid doen.
Zij zijn wel niet volmaakt. Ach nee! zij bedenken zeer wel hetgeen er staat, Jesaja 64: 6: Wij allen zijn als een onreine en al onze gerechtigheid is als een wegwerpelijk kleed. De wereld liegt van Gods volk. Zij zegt, het zijn werkheiligen, als het lieden van praktijk zijn. Nee, Gods kinderen hebben te geringe gedachten van zichzelf en van ál hun doen, dan dat zij daarop zouden steunen. Nee, daar schort het hun niet, dat zij iets zouden willen verdienen. Nochtans doen zij de gerechtigheid. Wát doen zij dan?

Ten eerste. Zij zorgen dat zij de gerechtigheid van Christus mochten hebben. Die is hun fundament, waarop zij voor God kunnen bestaan. Zij hebben geen gerechtigheid. Zij zoeken de gerechtigheid Gods, die door het geloof in Christus is. Die Heere onze gerechtigheid, dáárin is hun gerechtigheid overvloediger dan die der Farizeeën en Schriftgeleerden.

Ten tweede. Zij zeggen. Zo vind ik dan nu, dat ik het met mijn God ééns ben, dat ik een beminnaar van deugd en heiligheid moet wezen, dat al wie een rankje in die Wijnstok, de Heere Jezus, is, ook de vrucht niet missen kan, Joh. 15: 5. Dat zij de heiligmaking moeten najagen, zonder welke niemand God zien zal.

Ten derde. Zij zijn zo, dat zij van de oefening van een Godzalig leven niet áf te krijgen zijn: Daar is niemand in de wereld, die er hen afkrijgen kan. Zij zijn niet te stuiten, al was het door hun naaste bloedverwanten. De rechtvaardige zal zijn weg vasthouden, Job 17: 9. Zij houden hun stuk staande.

Ten vierde. Zij zeggen: ik wenste dat ik álle dagen beter mocht worden. Ik kom alle dagen zoveel te kort. Ik ben nog niet heilig genoeg. Zij wensen volgnaakt te zijn, gelijk hun Vader, Die in de hemelen is, volmaakt is. Zij jagen naar de heiligmaking en naar de volmaaktheid. Zij wensen heilig te zijn, gelijk Hij, Die hen geroepen heeft, heilig is.

Ten vijfde. Zij vallen dikwijls op hun knieën met smekingen en gebeden, en zeggen: Heere! Is dát niet de belofte van Uw Genadeverbond, dat Ge uw Geest zou geven in het binnenste van mij; en dat U zou maken dat ik in Uw inzettingen zou wandelen? Ezech. 36: 27. Zij bidden. O, God des vredes, heilig mij geheel en al; en laat mijn lichaam en geest onberispelijk bewaard worden tot de dag van Uw toekomst! Heilige Vader, heilig ons toch in Uw waarheid, dit is dikwijls hun bede. Gelijk de Heere Jezus ook voor hen bad, Joh. 17: 17.

Kan die vrolijke wel de gerechtigheid doen, zonder *dat er tevens bijkomt dat zij aan God denken?*

Ach nee! zij beginnen eerst aan God te denken. Zij zeggen: *Mijn overdenking van U zal zoet zijn*, Ps. 104: 34. - *O God! Hoe kostelijk zijn mij Uw gedachten*, Ps. 139: 17. Hoe denken zij aan God? Zij denken aan God in Zijn Wezen. Aan de personen in dat Wezen. Aan dat verbond van die Drie-enige God, dat in álles zo wél geordineerd en vast is. Zij denken aan Gods beloften en goederen. Die grote en dierbare beloften. Aan al dat grote goed, dat God weggelegd heeft voor degenen, die Hem vrezen. Maar, waar het hier het meest op aankomt. Zij gedenken aan God op Zijn wegen. Het is daarom, die Uwer gedenken *op Uw wegen.*

Wat zijn die wegen Gods?

Men maakt soms zo'n ophef van de wegen Gods, van de gangen onzes Konings. Dát weet men dikwijls zo uit te meten tot de zichtbare kerk in het algemeen. Maar het past op de onzichtbare kerk, op die vrolijken, die de gerechtigheid doen. God heeft drie wegen, namelijk. Zijn Zoon, de weg van Zijn getuigenissen, en het beleid van Zijn voorzienigheid, bijzonder met Zijn volk, zowel in de natuur als in de genade. Dat zijn de drie wegen Gods:

- Ten eerste. God heeft Zijn Zoon gezonden, Die is de Weg, de Waarheid en het Leven: Joh. 14: 6. U mag overal zoeken waar gij wilt. Of u schreit of bidt, doch u moet door die weg, óf u komt nooit terecht. Kentekens, tranen, deugden, gaven, of gebeden, moeten uw gronden niet zijn. Uw enige grond moet Jezus zijn, *die Weg, die Waarheid, dat Leven. Niemand komt tot de Vader, dan door Hém.* Hij is die verse en die levendige weg.
- Ten tweede. Dan is er de weg van Gods geboden, Ps. 119: 32, die een smalle, en nochtans ook een effen weg is, waarop de dwaze niet kan dwalen. Die de verstandige naar boven leidt.
- Ten derde. Dan heeft God voor een vrolijk hart, dat de gerechtigheid doet, Zijn wegen en handelingen, Zijn leidingen en besturingen in de natuur en in de

> genade, waarop ik geloof dat hier gezien wordt. Zo een vrolijke ziet de wegen en gangen Gods met Zijn kerk in het paradijs begonnen, en ook in zijn ganse leven. Zij worden hem als de galerijen van de koning. Ps. 134, 136, 145, en in vele andere plaatsen van de Bijbel ziet u Gods kinderen zo gedenken aan Gods wegen. Zij stonden met de koning als op de galerijen, om de gangen des konings te zien; en Ze zeiden: Wat wegen heeft God met mij en de mijnen gehouden? En wat wegen houdt God met de uitverkoren zondaren?

Wereld, zou u soms vragen: hoe gaat het toe? Wel, wij kunnen u dat zo niet zeggen. God geve, dat gij het bij ondervinding weten moogt.
Gods kinderen zeggen: hoe wordt God de God van een zondaar? En hoe is Hij het mij geworden? Wat wegen sloeg de Heere met mij in? En zij denken aan Gods weg, hoe zij bekeerd en overtuigd zijn, hoe God het werk begonnen en doorgezet heeft. Mijn ziel, zeggen ze, gedenkt er wel terdege aan. Het kan uit mijn hart niet gaan. Dat herhalen en bewaren zij gedurig bij zichzelf. Zij sluiten het op in hun hart. Zij zeggen: Hoe kostelijk zijn mij, o God! Uw gedachten! Hoe machtig veel zijn haar sommen! Zij aanbidden de Heere. Zij danken Hem. Zij wandelen met God. Slapen zij, hun hart waakt. Worden zij eens wakende gehouden, zij zoeken God des nachts op hun leger. Zij overdenken eens de wegen Gods. Zijn zij in ongelegenheid geweest, in druk, kruis, ziekte, ellende,- zij overdenken wat weg de Heere met hen gehouden heeft. Hoe veel ontferming en liefelijkheid zij al ondervonden hebben. Dat zijn zo de overdenkingen van die vrolijken. Al de handelingen Gods met hen, het is hun zo vers, alsof het maar gisteren gebeurd was, al is het vijfentwintig jaar geleden, zo overdenken en herkauwen zij het.

II. Nu ons tweede stuk. ***De weldaad, die God aan de zodanigen bewijst.***
Wat doet God met zulke mensen? Ach Heere! zeggen ze, Gij ontmoet mij. God komt ze tegen: Ik vond Hem, die mijn ziel liefheeft, zei de Bruid. Rebekka zei tegen Eliëzer: Wie komt ons daar tegemoet? Hij zei: Weet gij wie het is? Het is mijn heer. Zo moet dan ook een vrolijk hart zeggen: Heere, Gij ontmoet mij, Gij komt mij voor. Gij zijt een God des aanziens. Wie ontmoet hem? Het is God, het is hun Zaligmaker. Het is hun Vriend. Hoe komt Hij ze tegen op de weg?
Wat is dat, als God hen ontmoet? Wat doet Hij dan?

Ten eerste. In die ontmoetingen geeft Hij hun te kennen, dat het alles vrije genade is: Gij zijt het niet waardig, dat Ik u tegenkom, zegt de Heere. Al gedenkt gij aan Mij op Mijn wegen. Dat is weinig genoeg èn slecht genoeg, zodat Ik eer zou kunnen zeggen, dat gij Mijner vergeet, dat gij op Mijn wegen niet let. Nee, het is ónverdiend, het is zo vrijmachtig. En Gods kinderen bekennen het ook. Ik ben het niet waardig, zeggen ze.

Ten tweede. Hoe ónverwacht en schielijk geschiedt het, als zij aan God denken, en in kommer en kleinmoedigheid zeggen: ik zal de Heere in mijn leven niet zien! - daar ontmoet God hen ónverwacht, zodat zij zeggen: had ik dát vandaag in mijn gedachten, ik had mij dat niet voorgesteld! Komt de Heere bij mij? Dat is boven mijn gedachten, boven dat ik gebeden èn gedacht heb. Ik durfde er niet om bidden, omdat ik het zo slecht gemaakt had! Zij zeggen: God doet overvloedig boven dat wij bidden of denken kunnen, Eféze 3: 20. *Ik heb van Hem verkregen; mijn begeerte, en nog méér.* Ps. 6 berijmd

Ten derde. God ontmoet ze niet als een leeuw en een beer. Maar Hij ontdekt Zijn liefde en vriendelijkheid aan hen: 'mijn kind, mijn vriendin, zegt God, laat Mij u

eens vriendelijk en in liefde omhelzen. Ik zal u uw vertroosting wedergeven, gij treurige. Ik zal uw hart eens verblijden.' Daar troetelt, daar kust Hij ze, daar onthaalt Hij hen op het beste van Zijn genadegoederen. Zijt gij Mij ook niet een dierbaar kind? Zegt God.
Ach Heere! zijt Gij mij ook niet een dierbaar God? Zeggen ze. De genade en de vrede worden daar vermenigvuldigd. Zij ondervinden dán hetgeen de Heere Jezus beloofde, Joh. 14: 21. *Die Mij lief heeft, zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben, en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren*. En vers 23: W*ij zullen tot Hem komen, en zullen woning bij Hem maken.*

Ten vierde. God ontmoet hen, dat is te zeggen. God vervrolijkt ze. Het is zo wonderlijk en zo aangenaam, als liefde-gezellen, die elkaar in lange tijd niet gezien hebben, onverwacht elkaar ontmoeten. Zij gaan over de weg alléén, zij denken eens aan hun lieve vriend, en terwijl zij er aan denken, daar komt hun vriend hen tegen! Al hun liefde wordt wakker: het is mijn vriend, zeggen ze. Zo doet God ook. *Als u aan Mij denkt, zegt God, dan ben Ik niet verre van u.* Het is dan met hen, als met de Emmaüsgangers, Lukas 24. Zij spraken van Jezus, en eer zij het wisten was Jezus bij hen. En gelijk met Maria, als zij aan het graf stond te wenen, zo stond Jezus bij haar. O, hoe verblijd zijn dan Gods kinderen, als zij zo van God ontmoet worden! Zij zouden dan wel uitroepen: *Dát is de stem mijns liefsten*! Zij zijn dan zo blij in de Heere. Zij zijn dan zo wélgesteld. Zij verheugen zich dan in de roem van Zijn Naam. Die Naam te noemen is hun zo goed.

Ten vijfde. Voor het laatste. God ontmoet ze, dat is: Hij blijft bij hen. Ik wil wel wat bij u blijven, zegt de Heere. Gij zijt nu wélgesteld. Ik wil met u gaan wandelen. Ik ga zo meteen niet weg.
Zij houden de Heere ook vast. Zij laten Hem niet gaan. De Heere heeft het ook in de zin om niet van hen weg te gaan. Denkt u aan de Heere op Zijn wegen, Hij zegt: Ik zal zo spoedig niet weggaan. Daar is in zo'n hart als een geestelijke huizing. Daar is plaats in die herberg. Dit heeft nu zijn vervulling gehad door álle tijden heen. Die aan de Heere dachten op al Zijn wegen, die ontmoette Hij. Dat heeft niet alleen plaats gehad bij Henoch en bij Noach in die oude dagen. Maar nóg heden worden deze woorden in de harten van Gods kinderen vervuld.

Laat ons nu nog een woordje spreken tot stichting van uw en mijn ziel.
Arme wereld, ik weet het, dat gij ook blij zijt. Maar het is met een hel van binnen: in al uw lachen moet uw hart droefheid hebben. Gij zijt over nietige dingen blij. Over dingen, die geen wezen hebben. Ja, over zondige dingen. In drinken, dansen, springen, in het voeden én najagen van de boze begeerten is uw vermaak en blijdschap. Hoe haast kan God het doen keren? Hoe licht kan God tegen u zeggen, als tegen die rijke boer: *Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen, Lukas* 12: 20. .En duurt het wat langer, zoveel te óngelukkiger maakt gij uzelf. Gij vergadert uzelf toorn als een schat. Ja, als u scheiden moet, zoveel te noder zult u van dit alles áf kunnen! En sterft u, en wordt uw consciëntie wakker, dan is uw sterfbed al een hel voor u! En wordt uw consciëntie niet wakker, dán zal zij het in de dag van de uitvoering worden. Daar zult u dan bersten van spijt, en smarten lijden in de vlam! Zult u het dan niet wél gemaakt hebben?
Ach mens! Is het zo met u gesteld? Roept dan vrij de klaagvrouwen, dat die over u wenen! Dat onheil kunt u nu nog voorkomen: Daar staat nog de goede God met vergiffenis in Zijn handen, en zegt: mens, waarom beslaat gij onnut de aarde? Ach, wil u toch bekeren en leven! Ik heb geen lust in uw dood. Uw ongeluk kunt u nu nog voorkomen.

Ach mens! zó staat God daar nacht en dag voor uw gemoed met vergiffenis! Ach, kon u eens aan het schreien en bidden komen. Anders zal God u ontmoeten als een beer die van jongen beroofd is, en als een vertoornd Rechter!
Ach, zoek het te voorkomen, door voor uw Rechter neer te vallen, door ootmoedig schuld te belijden, door te vluchten naar de Heere Jezus, en door u met God te laten verzoenen!

Kinderen van God, u zult zeggen: Ach, ik geloof uw prediken wel, maar ik ben van die vrolijken niet. Ik doe niet met al. Ik werk geen gerechtigheid. Ik gedenk zo niet aan God op Zijn wegen! Dat alles vind ik bij mij niet. Wel, ik vraag u:

- Ten eerste. Wát is evenwel de stof, waarvan gij voor God zou kunnen zeggen, dat gij er blij over zijt? Is het over de natuurstaat? Over weelde, ere, geld of goed? Zou u niet moeten zeggen, dat gij u verheugt over de verkiezing Gods, over de roeping, over de verzoening met God, over het geestelijk leven? Ge zijt dan één van de vrolijken, die zo zegt: Ach, ik ben er zo ziek naar! Ik verlang er zo naar!
- Ten tweede. Hoe staat u met de deugd? Is zij schoon of lelijk in uw ogen? Hebt u geen lust om de gerechtigheid te werken? Om voor God èn mensen onberispelijk te zijn?
- Ten derde. Lieden van praktijk, en van een praktikale bediening, en praktikale boeken, - hebt u dáár geen hart voor? Is de deugd u niet zo schoon, dat u zegt: ik moet ook een mens van praktijk wezen. Al had ik dan nog geen genade, ik wil geen praat-christen maar een daadchristen zijn. En als u spreken moet, zoekt u dan zo te spreken, èn zo te doen?
- Ten vierde. Durft u aan God niet te denken op Zijn wegen, hoe donker en hoe klein het werk der genade in u ook is? Ontmoet gij God soms niet eens, als gij zo ootmoedig en met tranen in uw ogen, en met uw hand op uw borst en heup, voor God verschijnt? Als u in het gebed betuigt, dat het u zo lief zou zijn, als Hij naar u eens kwam omzien? Kunt u het wel stellen zónder God?
  Zegt u: Ach, dat alles ligt zo op de grond van mijn hart! daarvan is de Heere getuige! Wel, wij roepen u toe: Weest verkwikt. God zal u wellicht onverwacht tegenkomen, en dán zult u misschien nog aan dit verhandelde denken, en zeggen: Dát had ik niet gedacht, dat de Heere mij zo ónverwacht en zo schielijk ontmoeten zou!
  En als de Heere u hier in genade heeft ontmoet, dán zal Hij u ook ééns in heerlijkheid ontmoeten, dáár waar u volmaakt vrolijk zult zijn, en volmaakt gerechtigheid zult werken, en volmaakt aan God gedenken zult op al Zijn wegen, - en dat tot in een eindeloze eeuwigheid.
  AMEN.

DERTIGSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 64: 5.

Ziet, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben.

Wij lezen, Pred. 8: 11. *Omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad des mensen geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen.* Als de mensen zondigen tegen God, Hij doet het hun gevoelen, in het kort of lang, dat Hij er geen genoegen in heeft. Soms aanstonds. Over een Rabsaké, hoe haast kwam het oordeel? Over Nebukadnezar, zodra was er het hoogmoedige woord niet uit, of de stem Gods verwijst hem bij de beesten. De goddeloze Joden sterven, als zij het begeerde vlees nog tussen hun tanden hadden.
God laat ook wel eens enige tijd verlopen tussen de boze daad en de dag des gerichts. De eerste wereld had honderden- twintig jaar uitstel, Gen. 6: 3. De Kanaänieten kregen vierhonderdzesendertig jaar uitstel, eer het gericht over hen kwam. Wij blijven dan bij ons stuk: God kan de zonden niet verdragen. In het kort of lang zal Hij er het oordeel over doen komen. Hij kon de zonde niet ongestraft laten in de engelen, maar Hij wierp ze uit de hemel in de hel. Hij kon de zonde niet verdragen in onze voorouders, Adam en Eva, maar Hij dreef ze uit het paradijs. God wil de zonde niet zien in de weerspannigen, Hij gedoogt ze niet in de overtreders, maar Hij straft ze schrikkelijk.
Beziet het in de eerste wereld, hoe God die gestraft heeft. Ziet het in de heidenen, in de Joden, en daarná in de Christenen, in later tijd. God kan en wil de zonde niet verdragen in de weerspannigen: maar Hij kan het kwaad óók niet verdragen in Zijn kinderen. Zondigen zij tegen hun koning, Hij heeft roeden, geschikt naar hun zonden. David zult u zowel bang vinden als Farao. Hij had zo zwaar gezondigd, 2 Sam. 24. Daar komt een Profeet van God, die stelt hem drie zware oordelen voor, en hij moet kiezen. *Mij is zeer bang!* zegt hij. U zult hem ook zien kruipen als een worm voor God over dat kind, 2 Sam. 12:16.
Niet alleen maken de zonden het hun zo bitter. Maar van binnen is het hun nog bitterder dan de dood. Daar ligt zo'n klem op hun hart, als zij gezondigd hebben, door de blijken van Gods ongenoegen: Hij bindt ze met banden der ellende. Hij geeft ze hun ongerechtigheid te kennen, opdat zij zich weer tot God zouden bekeren. Gelijk nu Gods grimmigheid de onbekeerde mens vernielt. Zo doet Gods ongenoegen over Zijn kinderen niet. Hij verderft ze niet, maar Hij kastijdt ze tot hun nut. Zij vallen eens in. Zij schreien: Ach, wat kom ik tekort, Heere, in het beantwoorden van Uw liefde! Ach, hoe onbetamelijk is het, dat ik zo zondig!
Zij spreken goed van Gods rechtvaardigheid! En dát komt hun zo onbegrijpelijk voor, dát is zo wonderlijk in hun ogen, daar zij zo zondigen, hoe het kan zijn, dat zij niet verteerd zijn! Ach, zeggen ze, daar ligt een eeuwigheid van liefde Gods in!

Zulke zaken worden ons hier getoond in het volk van God. Zie Jesaja 63: 17-19, daar klaagden zij: Wij hebben gezondigd, lieve Heere! wat hebben wij U dikwijls vertoornd! Ons hart is zo verstokt! Wij dwalen altijd weer af van Uw wegen! Lieve Heere! zeiden zij, Gij slaat ons terdege! Gij slaat ons geheel tegen de grond. Daar liggen onze heiligdommen! Het is of Gij u nooit met ons bemoeid had! Wij staan daar, en Gij acht ons niet.

Dan gaan zij voort in ons teksthoofdstuk, vers 1-3: Lieve God, zeggen ze, het is U niet te wonderlijk, ons te helpen. U hebt het al méér gedaan. Wij zijn al meer in vrees

geweest. Het stond al méér zo hopeloos.
In het vierde vers gingen zij eens stilstaan bij al de rijkdommen van de genade Gods, voor die hoogte, breedte en diepte van de liefde des Heeren, die niet is te peilen! Wie weet het, behalve Gij, Heere! wat Gij aan Uw volk doen zult?
In ons tekstvers zeggen ze: Gij ontmoet Uw kinderen, Heere! Ach, dat wij óók zo eens een liefelijke ontmoeting hadden! Gij ontmoet de vrolijken, die lust hebben om tot U te naderen met hun overdenkingen, die de gerechtigheid doen, die zónder U niet gaan of staan kunnen, die aan U denken op al Uw wegen, die met U wandelen. Gij komt ze tegen. Gij vervrolijkt ze dikwijls op het ónverwachtst. Gij troost ze. Gij spreekt ze naar hun hart. Waarom haalt de kerk dat zo op?
Wij antwoorden. Om te tonen hun geloof, dat God het aan hun óók zou kunnen en willen doen. Maar dat de Heere nu rechtvaardig was, als Hij anders met hen handelde. *Ziet, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben.* Wij deden geen gerechtigheid. Wij gedachten aan de Heere niet op al Zijn wegen.
Wel, kerk, hoe komt het, dat gij niet verteerd zijt onder de verbolgenheid des Almachtigen? Wel, zegt zij, In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden worden. Zijn kastijdingen verbreken Zijn eeuwige liefde, Zijn trouw en genade niet.
Wel, kerk, hoe komt het, dat gij nog zo Vaderlijk door God behandeld wordt. Is er dan iets in u, dat Hem beweegt?
Ach nee! Wij állen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed.
Wij hebben het eerste deeltje van het vijfde vers op zo'n gelegenheid als deze, reeds met de gemeente verhandeld. Nu moeten wij zien, wat redenen er waren, dat God hen niet ontmoette. ***Ziet, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben.***
En, als het God belieft, dan daarná de redenen dat zij niet vernield waren: *In dezelve is de eeuwigheid,* enz. En dan, hoe onwaardig zij zichzelf zien. *Wij állen zijn als een onreine.* Voor ditmaal hebben wij dan:

I. De redenen van Gods ongenoegen: *Wij hebben gezondigd.*
II. Gods ongenoegen zelf: *Gij waart verbolgen.*
III. Hun opmerking, dat zij Gods ontmoeting niet konden verwachten. *Ziet,* enz.

I. ***Wat het eerste aangaat, ook vrome mensen hebben zonden.***
Wij moeten dat niet verwachten van de vrome mensen, dat zij zonder zonden zijn, maar zij hebben hun verdorvenheden, struikelingen, zwakheden, ja, zelfs hun moedwilligheden en stoute zonden. Het gaat er soms eens overheen, zodat Gods kinderen er benauwd over zijn: De besten van Gods kinderen hebben niet méér beloften van bevrijd te zijn van grote zonden, dan David, Noach, Lot en anderen hadden. De schenker stond eens voor de koning Farao, en zei: *ik gedenk heden aan mijn zonden.* De kerk, het volk van God, staat hier ook voor hun koning, en moeten ook zeggen.
Ziet, wij hebben gezondigd. U zult misschien zeggen: het staat daar zo algemeen, wij hebben gezondigd. Hoe zult u er achter komen, wát voor zonden het waren? Wat zonden zij op het oog hadden, kunnen wij aflezen uit het zeventiende vers van het drieënzestigste hoofdstuk. Wij zijn als dwalende schapen, zeggen ze, wij dwalen steeds van Gods wegen af. Wat zijn het dan wel voor zonden, als Gods volk zo dwaalt?

Ten eerste. De zonde van ongeloof. Dan verzegelen zij zo niet meer, dat God waarachtig is. Het is als met een Thomas. Ik wil noch ik zal geloven. Met een Sara en

anderen, twijfelen zij aan Gods waarheid, aan Zijn macht en aan Zijn liefde. Dát was hun zonde. Ach Heere! wij beginnen aan Uw waarheid, macht en liefde te twijfelen. Zij begonnen te zeggen: het is al uit en gedaan met ons.

Ten tweede. Dan is de zonde des volks van God hopeloosheid en mismoedigheid, Klaagl. 3: 18-28. Nu is onze hoop en onze sterkte vergaan van de Heere: Het was bijna of er in hun gedachten kwam, dat er een afval der heiligen plaats had. Of er in de dienst der zonde en der wereld méér vermaak was, dan in de dienst van God. Hun ziel buigt zich dan neder. Zij zijn als doden in de graven. Ezech. 37.

Ten derde. Liefdeloosheid. Zij worden zo koud en koel omtrent God. Het is met hen niet meer zoals in het begin. Zij plachten niet één dag te hebben, of zij mochten met de Heere gemeenzaam verkeren. Maar nú kunnen zij jaar en dag leven zonder enig werk van Gods Geest of enige nadering Gods tot hun hart te ondervinden. De Heere moet dan klagen: Ik heb tegen u, dat ge uw eerste liefde verlaten hebt. U kunt uit- en ingaan, zonder dat gij eens naar Mij vraagt, zonder dat ge uw achting voor Mij eens uitdrukt: Ik gedenk aan de dagen uwer jeugd, aan de liefde van uw ondertrouw. Heugt het u niet, hoe lief gij Mij in het begin had? Maar nú zijt gij verkoeld, verflauwd, en jammerlijk vervallen.

Ten vierde. Dan is hun zonde: klagen en murmureren over Gods handelingen. De Heere kan hun nooit genoegen geven. Het is altijd kermen en klagen over Gods handelingen. Maar wat klaagt een levendig mens over Gods handelingen? Het was beter dat men stil zweeg, en de hand op de mond legde. Zij hebben dan gedurig wat te bedillen in Gods wegen: het gaat die zo, en mij zo, is het dan. Het gaat die goddeloze zo goed, en mij zo kwalijk. Daar is evenwel niemand dan God, die hen zo ziet: Hij kent de zonden en de noden van Zijn kinderen door en door. Daar is niemand, die hen zo beschamen kan dan God. Zijn oog is op hen: Hij zou liever een wonderwerk doen, dan dat Hij hen niet beschamen zou, gelijk aan Jona gebeurde, Jon. 4: 6-11. *Wat onrecht hebt u aan Mij gevonden? Zegt God. Betuigt tegen Mij. Is uw toorn billijk ontstoken?*

Ten vijfde. Weet gij wat ook nog hun zonde is? Niet veel te bidden. Zij zijn traag in het bidden. De koning moet wel eens zeggen: ik heb uw stem in lang niet gehoord, noch uw gedaante gezien. Waar zijn uw slappe handen en uw trage knieën, dat gij die niet eens opricht?

Ten zesde. Zij zijn dodig, als een dorre boom. Zij groeien niet. Daar is niet één vruchtje aan hen, noch op hun tong, noch in hun hart, noch in hun daden: het is alsof zij niet met al deden. Of zij hun plaats onnut besloegen. Daarbij komt nog hun hardigheid: David kon elf maanden gaan, eer hij gevoelig werd. Hebt u nóg uw verhard hart, zei de Heere Jezus. Hoe stond het met het bidden? Zij moesten zeggen: *Daar is niemand, die Uw Naam aanroept.*

U zult zeggen: Wat een schrikkelijk verval was dat? Wat was daar nu nog goeds in? Dat zij het zagen: *Wij hebben gezondigd*, zeiden zij. Zij vielen voor God in. Zij spraken van de gangen Gods. Zij kwamen belijdenis doen. Dat niet alleen, maar Ze zeiden ook: Gij kastijdt ons met recht. Gij doet ons rechtvaardig versmelten om onze ongerechtigheden. In het midden van hun afwijkingen zeiden zij: Wij hebben gezondigd, het past ons niet zo te doen. Zouden wij zó handelen met zo'n goedertieren

en heilig God, en zouden wij dan géén kastijding hebben? Dat goede was er nog in, dat die oounoedige gestalte nog in waardij was, om God zo te billijken; en dat zij er voor God van durfden spreken. Zij vallen voor God in, en smelten er over voor Gods aangezicht: Ja, zij hebben een indruk, dat het hun niet wél vergaan zal: Wee onzer, dat wij zo gezondigd hebben! Jozefs hoveling zei tegen zijn broeders: Weet gij niet, dat zo een man, als mijn heer is, dat zekerlijk waarnemen zal? Zo zeggen ze ook: Wij hebben er de overtuiging van in ons hart. Wij hebben gezondigd, en God zal het zien en het zoeken. Wij zullen onze ongerechtigheden gewaar worden, ten dage als God ze zoeken zal. *Wij hebben gezondigd*, dat is het eerste stuk.

II. Nu komen wij tot het tweede: ***hoe God het waargenomen heeft?***
Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben. Het is geen kleine gramschap. Het is als een leeuw, die elk verscheurt die hij ontmoet. Als een beer, die van jongen beroofd is, die niemand spaart. Of als een wind, die schielijk opsteekt en schrikkelijk woedt! Nu, zo zeggen ze, Heere! zó waart gij tegen ons ontstoken: het was geen kleine gramschap. Maar een verbolgenheid, die ons in het hart drukte. Is God dan als een mens, dat Hij toornt? Als een mens toornt, dat is zondig en onvolmaakt. Maar dat is zo bij God niet: nochtans is God verbolgen. Waarom noemen Gods kinderen de oordelen Gods een toorn of een verbolgenheid? God zondigt toch immers niet als Hij toornt! Wilt u het levendig begrijpen? Dan moet gij in Gods eigen Wezen Zijn toorn bezien. Men spreekt daar licht van, maar het wordt weinig gekend. Die Hem tegenspreken hebben nooit begrepen wat die heilige toorn voor God is.
Wat is Gods toorn of verbolgenheid?

Ten eerste. God neemt kennis van ál de misdaden der mensen, en ook die van Zijn kinderen, Spr. 15: 3. De ogen des Heeren zijn in alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden. En Hij geeft die mens, die zondigt, die indruk, dat Hij er kennis van heeft. God is meerder dan ons hart, en Hij kent álle dingen, 1 Joh. 3: 20. Hij beticht de mens van de daad. Weet gij wel dat gij dat gedaan hebt? Zegt God. Hij bewijst het met de stukken: uw eigen hart, zegt God, veroordeelt u en zegt: Gij zijt die man. Deed gij dát daar en daar niet? Ging mijn hart niet mee, als gij dat deed? Dan, Ik spreek het vonnis over u uit, zegt God. Gij zijt des doods schuldig. Ik geef u vrijheid om uzelf te verdedigen, zo u kunt. Ach Heere! moeten zij zeggen, mijn mond is gestopt! Ik ben verstomd! Ik leg mijn hand op mijn mond! Dat is het eerste.

Het tweede is, dat God een afkeer van de zonde heeft. Daarvan heeft elk mens een levendige bevatting. Weet u niet, zegt God, dat Ik Licht ben, en dat geen duisternis in Mij is? Wat gemeenschap zou Ik met u kunnen hebben, daar gij zó vuil en onrein zijt. Ik kan de zonde niet zien noch verdragen. Mijn hart walgt er van.

Ten derde. Gods toorn of verbolgenheid geeft te kennen, Zijn rechtvaardige wil om de zonde te straffen. Ik verklaar, zegt God, dat Ik zo'n heilig Wezen ben, dat Ik de zonde niet kan laten vrijgaan, of Ik moet ze u doen zien én doen gevoelen door straf. Anders zou Ik geen God wezen. Jesaja 5: 9. *Zou Ik over die dingen geen bezoeking doen? Spreekt de Heere? Of zou Mijn ziel zich niet wreken aan zo'n volk als dit volk is?* Kan een leeuw wel nalaten te brullen? Kan een vuur wel nalaten te branden? Kan een slang wel nalaten te vergiftigen? Alzo eigen is het Mij, zegt God, in Mijn oordelen te tonen, dat Ik zo'n ongenoegen in de zonde heb.

Ten vierde. Het is te zeggen. Ik, de Allerhoogste Koning trek de klederen van Mijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid uit; en Ik trek het kleed van Mijn wraak aan als een pantser, en de ijver als een mantel; en dan kom Ik tonen Mijn rechtvaardigheid en heiligheid.

Ten vijfde. De vijfde daad is een daad naar buiten: Daar komen dan de dadelijke oordelen. Dat zijn die bittere vruchten, waardoor het de zondaar zó bitter wordt, dat het aan zijn hart raakt. Hier opent zich de aarde, zodat zij levendig ter helle zinken. Daar brandt een Sodom en Gomorra door het vuur van de hemel. Ginds wordt er één tot een zoutpilaar. Daar krijgt er één een beestenhart en wordt bij de beesten opgesloten. Ginds komt er een engel, die de koning slaat, dat hij van de wormen gegeten wordt en de geest geeft. Daar komt een engel met het zwaard van de pest, als zij misdaan hadden. Daar komt. God Zijn kinderen zó bezoeken, dat zij moeten uitroepen: ach Heere! Ik ben zo verschrikt en verbrijzeld! behoud ons, of wij worden overstelpt!

Nu kunt u eens denken, wat die mensen doen, die de toorn in God tegenspreken. Zij spreken tegen, wat zij hun levenlang niet verstaan hebben. Zij spreken eeuwige waarheden tegen, die zó klaar blijken, al ware het dat er geen Bijbel was!
U zult vragen: Waarom komt Gods toorn hier voor onder de naam van verbolgenheid!
Wij antwoorden. Omdat de oordelen zo schrikkelijk waren. Het was geen gewone of lichte bezoeking. Het was of het alles het onderste boven zou keren, het was niet te stuiten, daar was ook niemand, die in de bres kon staan. Zij dachten: Dit zal een gehele verwoesting worden!
Velen willen nu onderzoeken, op wat tijd en plaats dit was. Maar dat is ons niet veel waard. Wij willen liever onderzoeken, wat kwaad hen drukte, dat zij een verbolgenheid noemen. Hoe was het met hen gesteld?
Ach Heere! In onze godsdienst is het zo droevig gesteld. Wij zijn onze trouw Leraars kwijt. Zij zijn van ons weggegaan als met arendsvleugelen. Daar zijn geen middelen meer, die ons kunnen wakker maken of opwekken; en o Heere! wij vrezen voor verdere verdrukkingen! Verstrooiing staat ons voor de deur. Heere! Uw kinderen sterven uit. Daar blijft welhaast niemand van Uw zaad meer over in de kerk. Onder de gehele hoop is haast niet één tarwe! Behoud, o Heere! wie zal van Jacob overblijven? De weldadige lieden ontbreken! Ach Heere! onder de Predikanten en de lidmaten zijn haast geen oprechten meer, die de hemel in het oog hebben, die de gemeente naar God willen leiden. Ach God! wij zullen ten lande uitmoeten. Gij komt met Uw boze gerichten, met oorlogen en pest. Onze beste jongelingen, Daniël, Ezra, Nehemia en anderen, zij zijn allen het land uit, die als onze schaduw en als de adem van onze neus waren. - In het zevende vers was het weer: Waarom verbergt Ge uw aangezicht? Hoe lang nog zult u dus tegen ons roken? Het gaat niet meer als in de dagen van ouds. Dát is de verbolgenheid.

III. Nu hebben wij hun opmerking, dat is het derde stuk. Zij zeggen. ***ZIET, Gij waart verbolgen.*** Wat geven zij daarmee te kennen?
Ten eerste. De rechtvaardigheid Gods. Het is zo billijk. Gij, Heere, zijt rein in Uw spreken, bij U is de gerechtigheid, maar bij ons de beschaamdheid.
Ten tweede. Wij zijn tot stilte gekomen, wij murmureren niet, dat Gij ons niet ontmoet. Wij zitten daar eenzaam, en zeggen: laat ons des Heeren gramschap dragen, want wij hebben tegen Hem gezondigd. Wij willen dan niets doen, dan de hand op de mond leggen.
Ten derde. Ons heugt die storm. O God! ons heugt het! wat was het een geweldige storm! wat was het als een vuur, hoe waart Gij ontstoken, toen wij daar aan de rivieren van Babel zaten te wenen, als wij gedachten aan Sion en Jeruzalem.
Ten vierde. Dat niet alleen, maar hoe zijn wij er doorgeraakt? Wie heeft ons gered? Ten ware de Heere, Die bij ons geweest is, zegge nu Israël, zo zouden zij ons levendig

verslonden hebben. Ps. 124: 1-3. Ach, Heere, wij danken U, dat Gij toornig op ons geweest zijt. Maar nu troost Gij ons. Jesaja 12: 1.
Ten vijfde. Het geeft te kennen een waarschuwing voor elk. Zie toe, doe uw ogen open, zondig niet meer, opdat u niet wat ergers overkorne. Zie, waar komt het u vandaan, dat God u niet ontmoet!
Zondaar, indien de rechtvaardige nauwelijks zalig wordt, waar zal dan de goddeloze en de zondaar verschijnen!
Daar hebt u ons derde stuk.

Nu nog een woord tot stichting.
Zondaar, wat zondigt gij kille dagen! wat zondigt men thans in deze stad! De duivel zegt nu: ten tijde als u zult horen het geluid der pijp, der citer, der vedel, der psalteren, des accoordsgezang, dan zult u neervallen en mij aanbidden, - dat hoort de wereld, en zij gehoorzaamt. Zij zondigen als om strijd. Die het meest liegen, vloeken, drinken, zich opschikken kan, - het is, of hij een kroontje van de hemel zou ontvangen. Zij zijn niet van de zonde af te scheuren. Ouders, kinderen, dienstboden, zij zouden schreien als zij er van áf moesten. Zou u dan zó wel willen sterven, met uw kermisdagen, met vloeken in uw mond? Zou u wel wensen, dat de dood u zó aantrof? Zou u als zo'n werelds uitgedoste pop wel voor God durven komen? Zou u zó wel in de kist willen gelegd worden? Denkt gij niet: Ach, God is verbolgen! zult u dán nóg voor God niet invallen? Zou u met zo'n gewaad wel willen opgewekt worden? Zou God dan niet van u walgen? Zou God niet zeggen: Dat zijn de dingen, waarmee gij Mij tot toorn verwekt hebt?
Hoe bitter zal het zijn, als God zal zeggen: gij zijt Mijn vijand, en u zult het eeuwig blijven! Val dan toch in voor God, eer het voor eeuwig te laat is! Ach, geef uw geld en uw tijd, èn uw kostelijke zielen in deze kermisdagen toch niet uit voor hetgeen geen brood is, en wat uw zielen niet kan verzadigen! Koop, liever de Parel van grote waarde, die schat in de akker, die kostelijke ogenzalf, die klederen des heils, dat beproefde goud, dat duurzaam en bestendig goed, dat éne nodige, dat beste deel, dat in eeuwigheid niet kan worden weggenomen.
Ach mens! dat álles behoeft u geen geld te kosten, het wordt u nu nog om niet aangeboden; en zou het u zo goedkoop niet aanstaan? Ach mens, ik raad u, al Gods knechten en kinderen raden u, ja, de Zoon Gods Zélf raadt u, dat u het koopt, eer de markt voorbij is, eer die tijd komt, dat u het niet meer zónder geld of prijs, ja, niet meer voor een gehele wereld met al haar goud zult kunnen kopen! Ach, wat zult u het u dan eeuwig beklagen!

Kinderen van God, zondigt gij toch niet! Hoe zijt gij zo ongelovig, zo mismoedig, zo murmurerend, zo dor en dodig? God heeft al dikwijls reden om op u verbolgen te zijn, weet u dát wel? Gij durft bijna niet tot God komen, het valt u alles tegen. U hebt geen vrijmoedigheid in openbare en verborgene godsdienstplichten, noch in ten Avondmaal gaan. Gedenkt eens uw vorige dagen, gestalten en werkzaamheden. Waren die niet beter dan nu? Gedenkt aan uw oprechtheid, kleinheid, nederigheid. Zegt: ach, ik heb gezondigd, vernedert u voor de Heere, verschoon mij, gelijk een man zijn zoon verschoont, welke hem dient. En gelooft dan, dat er in Gods barmhartigheid óók een eeuwigheid is, opdat gij behouden zou worden.
AMEN.

EENENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 64:5.

In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden werden.

Wij lezen in de 34e Psalm, het twintigste vers: *Vele zijn de tegenspoeden der rechtvaardigen, maar uit al deze redt hen de Heere.* Het volk van God heeft vele lichamelijke tegenspoeden, het is veelal de ene tegenspoed op de andere. De ene is niet weg, of de andere is er al weer. Daar zijn zeven benauwdheden. Job 5: 19. Zij zijn menigmaal der tegenheden zat; hun bestraffingen zijn er iedere morgen. En was er niet meer dan de lichamelijke tegenspoeden, dan was het nog te dragen, dan raakten zij er wel door, en zouden zij als Job zeggen: *De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen. De Naam des Heeren zij geloofd!* Ja, met Habakuk, kap. 3: 17: *Alhoewel de vijgeboom niet bloeien zal, dat het werk des olijfsbooms liegen zal, en dat er geen rund in de stalling wezen zal, zo zal ik nochtans in den Heere van vreugde opspringen! God is evenwel onze God, in Hém zullen wij ons verheugen, en van vreugde opspringen in den Heere.*
Maar gelijk zij vele lichamelijke tegenspoeden hebben, zo hebben zij ook vele geestelijke tegenspoeden, zie Ps. 77 en 88. Hun zielen zijn dikwijls zo benauwd. Wat zijn de geestelijke tegenspoeden? Hun zonden, waardoor zij dan soms moeten ondervinden, dat God Zich omtrent hen niet gedraagt als tevoren. Zij hebben zo geen toegang tot de troon, de Heere verbergt Zijn aangezicht. Hij schijnt hun in een vijand veranderd te zijn. Komen zij aan het bidden, het gaat niet. Zoeken zij de Middelaar eens, het gaat niet. Dan druipt hun ziel weg van treurigheid, en zij kunnen hun hoofd niet meer boven houden. Dan zeggen ze: De Heere heeft mijner vergeten, Hij heeft mij verlaten, ik moet ondervinden, dat de Heere van mijn deur weggegaan is. Dan worden zij geheel beroerd, en klagen: *Mijn Liefste trok zijn hand van het gat der deur, en mijn ingewand werd ontroerd om Zijnentwil.* Hoogl. 5: 4.
God geeft enige middelen om deze treurige ingezonkenheid te boven te komen. Hij geeft een viertal wegen aan, door welke zij er uit kunnen komen:

Eerst. Overlegt het eens, zegt God, als Ik zo handel met u, of gij niet in de schuld zijt? Of gij het er niet naar gemaakt hebt? Ben Ik niet heilig in al Mijn wegen? Ach, zij moeten dan uitroepen:

O God! Heilig zijn Uw wegen,
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen!
Waar is een God als Gij
Groot van macht en heerschappij? Psalm 86

Hebben wij al in- en uitwendige tegenspoeden, zeggen ze: Wat is God rechtvaardig in Zijn richten, en rein in Zijn spreken! Wat zal ik dan meer tot de Koning roepen: *ik ben een kind des doods.*
Ten tweede. Als gij deze gehele weg beziet, dat zal er u uitbrengen. Is het altijd zo geweest tussen Mij en u? Zegt God.
Ach Heere! zeggen ze, ik moet denken aan de vorige tijd, hoe vrolijk ik toen was. Gij ontmoette mij! Als ik de dagen van ouds overdenk, dan moet ik zeggen: ik gedenk, Heere, aan Uw goedheden, die Gij voormaals hebt gedaan. *Gedenk aan het woord tot Uw knecht gesproken, op hetwelk Gij mij hebt doen hopen.*
Ten derde. God geeft nog een weg om er uit te komen. Ik geef, zegt God, het in uw

overleg: meent gij, dat het altijd zó blijven zal? Ik weet wat maaksel gij zijt, u zou voor Mijn aangezicht overstelpt worden. Weet gij wel, dat de rechterhand des Heeren, die wel eens ten kwade verandert, ook wel eens ten goede verandert? Ik zal u weer ontmoeten. Het mag nu zo náár zijn als het wil, u zult nog vreugd op vreugd hebben! Waarom zijt gij zo onrustig? Wat buigt gij u zo neder? Hoopt op God. Gij zult Hem nog loven.
Ten vierde. Weet gij, welke weg God ook nog aan de hand geeft om er uit te komen? Klimt met uw gedachten op naar de eeuwigheid, zegt God. Meent gij, dat Mijn liefde uit is, als het eens stormt, uit- of inwendig? Klimt eens op tot Mijn eeuwige gronden en fundamenten, waarop Ik u gezet heb.
En komen Gods kinderen eens dáár met hun gedachten, dat zij gaan zien naar die eeuwige gedachten, welke God gemaakt heeft, en waarnaar Hij álles in de tijd verricht heeft, dán lopen zij met God door een bende, en springen met Hem over een muur! En vinden zij dan lichaams- of zielstegenheden, zij geloven, dat die hun niet zullen schaden, maar dat zij, niettegenstaande al die stormen en baren, evenwel behouden aan land zullen komen.

Zulke zaken vindt gij in het zeventiende vers van het drieënzestigste hoofdstuk. Ach, hoe zondig zijn wij! Wij dwalen van Uw wegen, onze harten zijn zo hard.
In het achttiende en negentiende vers zeggen ze: ach, Heere! Gij slaat en drukt ons! Gij stelt U aan alsof Gij onze Koning niet meer waart, alsof Gij het voor een korte tijd maar geweest waart.
In het eerste vers van het vierenzestigste hoofdstuk zeggen ze: lopen wij naar onze binnenkamers, Uw hemel is dicht, wij staan voor een gesloten hemel. Ach, wij hopen, dat de Heere, Die zulke grote dingen aan onze vaderen gedaan heeft, in de woestijn en aan de zee, zulke dingen, die zij niet hadden durven verwachten, zulke dingen aan óns ook zou doen. Ach, dat Gij zo eens tot óns mocht komen! Onze nood is groot.
O, Allerhoogste God, daar ligt nog wat goeds voor Uw volk in het vierde vers. Het is van oude tijden niet gehoord, wat Gij daarna doen zult, het is niet vernomen wat Gij doen zult. Niemand weet het, dan Gij, o God! wat Gij doen zult aan diegenen, die op U wachten. Welke ondervindingen hebben Uw kinderen wel gehad bij onze vaderen, in oude tijden! Gij ontmoette zulken, die zich in God zochten te verlustigen.
Dan, Heere! als wij dát zien, al zijn wij nóg zo slecht, zo zullen wij U heiligen. Gij zijt vrij, en wij zijn in de schuld, wij zijn zondig, daarom zijt Gij zo verbolgen.
Nu komt God, en helpt ze naar de eeuwigheid op met hun gedachten. Zou u denken: het is nu uit, wij gaan verloren, omdat gij tegenspoed hebt? Nee, zegt God, klimt op in de eeuwigheid met uw gedachten.
Dat doen zij en roepen nu uit: *In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden worden!* Daarop raken zij in de ootmoedigheid, zij werpen zichzelf gans temeer als onwaardigen, in het zesde vers: *Wij allen zijn als een onreine, en onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed.*
Wij hebben over het vijfde vers met de gemeente zover gesproken. *Zie, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben.*
Nu is ons nog over: ***In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden worden.***
De Apostel Petrus zei eens van zijn geliefde broeder Paulus, dat er in zijn brieven vele dingen zwaar om te verstaan waren. Wij mogen het van de geschriften der Profeten ook wel zeggen, dat er vele dingen zijn, zwaar om te verstaan, en bijzonder ook wel van Jesaja, en van deze tekstwoorden, zoals zij hier ons voor ogen komen. Zwaar zijn die laatste woorden, die wij nu bezien moeten. Waarom is het, dat zij zo zwaar zijn? Omdat zij hun betrekking op het vorige èn het tegenwoordige hebben. Wij zullen

zoeken er dat licht over te geven, dat God óns gegeven heeft.

1. Hebben wij te bezien iets dat zijn betrekking op het vorige heeft. De Profeet zegt: *In dezelve is de eeuwigheid.*
2. Dat was de reden, dat zij zeker zalig zouden worden. *Opdat wij behouden worden.*
3. De verkwikking, die daarin was in hun lichaaams- en zielstegenheden.

1. Wat het eerste aangaat, de Profeet zegt: ***in dezelve.***
Gij ziet tevens, dat dit zijn betrekking heeft op wat ánders. Waar zullen wij dat vinden in dezelve? In het vierde en vijfde vers.
Eerst. Gij, o God, zijt het! In die God, dat zalige Wezen, is de eeuwigheid, om mensen gelukkig te kunnen maken. Duizend jaren zijn bij de Heere als één dag, en één dag als duizend jaren. Gij zijt Dezelfde, en Uw jaren zullen niet ophouden. Hij heeft geen beginsel des levens, noch einde der dagen. Die eeuwige God kan daarom wezen uw zalig, algenoegzaam en eeuwig Deel. U kunt in die God behouden worden, het ga zo het ga.
Ten tweede. In dezelve is de eeuwigheid, dat kan zijn betrekking hebben op het goed, in het vierde vers vermeld. O God! U hebt zoveel goeds voor Uw volk! Geen oog heeft het gezien. Wie weet het, dan Gij, o God! wat Gij bereid hebt voor diegenen, die U liefhebben? Het is zo'n eeuwig, duurzaam en bestendig goed. *O, hoe groot is het goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen,* Ps. 31: 20. Het is duurzaam goed en gerechtigheid. *Gij doet uw liefhebbers beërven, dat bestendig is*. Spr. 8: 18, 21. Ja, het is dat beste deel, dat nooit van hen weggenomen wordt. Lukas 10 : 42. Daar is in God een oneindig Goed, om Zijn volk voor eeuwig gelukkig te maken.
Ten derde. *In dezelve is de eeuwigheid.* U kunt het brengen tot het vijfde vers, tot de wegen Gods. Ze zeiden: *Die Uwer gedenken op Uw wegen*. Die wegen, langs en door welke God iemand overbrengt tot Zijn gemeenschap, en bewaart, en naar de eeuwigheid brengt. Die wegen lopen zo door álle tijden heen, totdat zij in de eeuwigheid eindigen, als Hij al Zijn volk zal gelukkig gemaakt hebben. Die gangen van onze God en onze Koning zullen niet ophouden omtrent Zijn kinderen, totdat zij in de zalige eeuwigheid zijn.
Ten vierde. U kunt het brengen tot de ontmoetingen, met welke God Zijn volk ontmoeten zal. Dat zal zo tot in eeuwigheid zijn gang gaan. Door ál de eeuw heen ontmoet Gij degenen, die Uwer gedenken. Dat is zo geweest van Adams tot Mozes' tijd, van Mozes' tot Davids tijd, van Davids tijd tot de komst van Christus in de wereld, en het zal voortduren tot Christus ten oordeel zal komen.
Ten vijfde. U kunt het brengen tot Gods verbolgenheid. O God! wat is dezelve groot en sterk, wat blijft ze eeuwig op Uw vijanden! Toen wij dát begonnen te zien, was dat het middel, waardoor wij behouden werden! Die schrik des Heeren viel op ons, en bewoog ons tot het geloof. 2 Cor. 5: 11.
Ten zesde. In dezelve is de eeuwigheid, dat kunnen wij brengen met betrekking op de zonde. Wij hebben tegen U gezondigd. Daar is een eeuwigheid in de zonde. Al wordt zij door eindige mensen begaan, omdat zij bedreven wordt tegen de óneindige Majesteit Gods, zo is er een soort van eeuwigheid in de zonde. De zondaar is waardig om daarvoor eeuwig in de hel te branden. Toen wij dát zagen, was dat een middel, dat wij behouden werden. Wij geraakten er door tot schaamte, en tot een vlieden naar U om genade.
Wij geloven, dat u nu kunt zien, dat het op al die stukken zijn betrekking kan hebben.

Nu verwachten wij, dat u zult zeggen: Waar brengt u het dan naar toe?
1. Ik wil het liefst brengen *tot God, tot die eeuwige voornemens en wegen,* die God houdt om een mens te brengen tot de eeuwige zaligheid, volgens Zijn eeuwig verbond. Ik zeg: Wij brengen het tot Gods eeuwige voornemens, en tot al die wegen, die God volgens Zijn eeuwig verbond inslaat, om mensen voor tijd en eeuwigheid gelukkig te maken; en ik denk dat wij uw toestemming hierin wel hebben.
Nu moeten wij in de eeuwigheid een weinig opklimmen met onze gedachten, en zien, hoe de eeuwigheid van God en Zijn wegen moeten dienen om Gods kinderen te bemoedigen in hun uitwendige of zielstegenheden.

Eerst. Er is dat eeuwig zalig Wezen voor u, dat ónveranderlijk Wezen, dat altoos Hetzelfde is, waarop al Zijn volk gezien heeft. Abraham bouwde een altaar en riep de Naam des eeuwige Gods daarop aan. Gen. 21: 33. Ik ben een God van eeuwigheid tot eeuwigheid, zegt de Heere; en daarom, gij huis Jacobs, omdat Ik uw eeuwige God ben, dáárom zijt gij niet verteerd. Ik woon in de eeuwigheid, om levend te maken het hart der verbrijzelden, Jesaja 57: 15. U hebt een eeuwig God, Die nooit moede noch mat wordt. Jesaja 40 : 28.

Ten tweede. Dat eeuwig Wezen is niet alleen uw deel tot in de eeuwigheid, maar Zijn eeuwige liefde is ook voor u. Jesaja 31: 3. *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde.* Jacob heb Ik liefgehad. Rom. 9: 13. Dat eeuwig Wezen roept u toe: *Maar gij, Israël, mijn knecht, gij Jacob, die Ik verkoren heb. Het zaad Abrahams mijns liefhebbers, vrees niet, want Ik ben met u, en zijt niet verbaasd, want Ik ben uw God.* Jesaja 47: 8, 10. En heb Ik iemand liefgehad, zegt God, Ik heb hem lief tot den einde toe.

Ten derde. Daar ligt in de eeuwigheid een eeuwige borgtocht van de Zoon Gods voor de ganse kerk. Die Vader der eeuwigheid naderde tot God, en Hij besprak het ganse stuk, dat Hij állen, die de Vader Hem gegeven had, in heerlijkheid zou brengen, en dan zou Hij Zijn bediening neerleggen. Voor u is het Lam dat geslacht is vóór de grondlegging der wereld. De kracht van die eeuwige borgtocht wordt niet gebroken door w kruis, door uw uit- of inwendige tegenspoeden.

Ten vierde. Daar liggen eeuwige besluiten en voornemens van God, om deze en gene, uit zoveel andere mensen in de wereld, in het hart te grijpen, om ze te brengen tot geloof en heiligmaking, èn om ze te bewaren en te troosten. *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn.* 2 Tim. 2: 19. Al breng Ik u dan in nóg zulke ongelegenheden, zegt God, Ik ken ze, die de Mijnen zijn, Ik ken u bij naam Ik heb Mijn fundament verzegeld. Ik zal u wel weervinden, al schijnt u als vergeten en verlaten te zijn. Al was u als in Basan en in de zee, al lag u tussen twee rijen van stenen.

Ten vijfde. Daar ligt een eeuwig verbond, en daarin zijt gij begrepen. Laat het dan álles ten onderste boven gaan, de gedachten van Mijn hart zal Ik toch daarstellen. Daar ligt Mijn eeuwig verbond, dat nooit verbroken noch vergeten zal *worden, zo weinig als het verbond van de dag en de nacht verbroken wordt. Jes. 54: 10. Want bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer.* Geen schepselen, noch zonden, noch moeilijkheden, groot of klein, zullen dát verbond breken.

Ten zesde. Daar ligt een eeuwig en alwijze weg, langs welke God al Zijn kinderen altoos binnenbrengt; een wijze waarop Hij ze zalig maakt. Welke is die wijze en die weg? Door het Woord, en door de Geest van Christus, en door vele verdrukkingen. U zult er niet één vinden zonder zijn kruis. Zodra krijgen zij geen

genade, of zij worden een stukje van een martelaar. Ik vermaan u, zei de Heere Jezus, dat gij in de wereld vele verdrukkingen zult hebben. Joh. 16: 33. U moet door vele verdrukkingen ingaan in het koninkrijk der hemelen. Daar zal geen ándere weg naar de hemel zijn, dan de enge weg. Matth. 7: 14. U mag wel opkijken en toezien, als gij niet door die weg geleid wordt!

2. Daar ligt nu de eeuwige God, Zijn eeuwige besluiten, Zijn wegen en Zijn verbond, en dat moet alles dienen, zeggen Gods kinderen, opdat wij behouden worden. Is er in dezelve zo'n eeuwigheid, dan zal die God niet rusten, totdat Hij ál Zijn kinderen gebracht heeft in de eeuwige zaligheid. Wij lezen, Hand. 27: 44, dat enigen met zwemmen, anderen met planken, en sommigen met een stuk van het schip behouden aan land kwamen. Die zwommen, kwamen er wat gemakkelijker, dan die op een plank of op een stuk van het schip moesten drijven. Zo gaat het met Gods kinderen ook. Die verzekerd en sterk is in de genade, komt er wat gemakkelijker dan ánderen. Zij zwemmen als het ware door al de tegenheden en zwakheden heen. Anderen, die in 't donker, slingerend en sukkelend hun weg gaan, moeten het dikwijls op een klein grondje wagen, en met veel vrees en bekommering binnenkomen. Maar zij komen er evenwel, zij worden evenwel állen behouden. Hoe worden zij behouden? Wel, God maakt Zijn kinderen gelukkig, en Hij zal ze behouden in de tijd, in de dood, én in het oordeel.

Eerst. God zal u zalig maken en behouden in de tijd. Hoe? Zo, dat Hij u bevrijdt van al wat uw ziel meest kan drukken, en Hij geeft u in de tijd al wat uw ziel meest kan verblijden, op de ene of andere stond.
Wat dunkt u, wat zou de kerk gedrukt hebben?
De zonde drukt u zo dikwijls. Maar u heugt het ook, dat gij soms een verlichting kreeg, dat u kon geloven, God heeft mijn zonden weggenomen.
Wat drukt u soms nog al meer? Gods toorn. Wel, daar komt een tijd dat u kunt zeggen: Uw toorn is afgekeerd, en Gij troost mij, Jesaja 12: 2.
Wat drukt u? Dat gij van nature een vervloekte zijt. Wel, daar komt een stondetje, dat u kunt zeggen: God heeft mij gezegend.
Wat drukt u? De heerschappij der zonde. Wel, daar komt een stondetje, dat u kunt zeggen: het schijnt of ik wat op mijn verdorvenheid winne. Of ik er wat kracht tegen krijg. Zij heerst zo niet: al ben ik gevallen, ik zal weer opstaan, en haar tirannie ontlopen. Zij zeggen: ik ben het niet met u eens.
Wat drukt u? Al die wederwaardigheden, zodat gij zegt: Waarom moeten wij het altijd zo kwalijk hebben? En op een andere tijd zeggen ze: het moest toch alles medewerken ten goede! Rom. 8: 28.
Wat drukt u? Uw beroerde consciëntie; en op een andere tijd moet gij zeggen: het is zo kalm. Zo stil. Zo vol van vrede.
Wat drukt u? De vreze des doods. Op een andere tijd, zeggen ze: ik vrees de dood niet. Ach, kwam hij maar!

Wat verkwikt Gods kinderen nu?
Ten eerste. Dat zij staan in de eeuwige gerechtigheid, die in Christus Jezus is; en uit kracht daarvan is God hun Vader, en genieten zij de vriendschap Gods en de voorsmaak van de eeuwige zaligheid. Zo worden zij behouden. Zo maakt God Zijn volk zalig in de tijd, onder al de bejegeningen, die zij mochten hebben.

Ten tweede. Hij maakt ze zalig in de dood, als zij daar liggen en wachten op hun

sterven: hoe zo? Dat dan al hun kommer weg zal zijn: hun strijd, hun donkerheid, hun zonden, hun ellendig lichaam, dat hier dikwijls zo ziek en pijnlijk is; en dat hier zoveel van node heeft, - dat alles gaan zij dan afleggen, dat ganse lichaam der zonde en des doods. Al die last, al die moeilijkheden, raken zij dan kwijt; en dat alles tegelijk. Zij zullen dat niet in de hemel meenemen.
Maar daar gaan zij dan genieten: De Drie-enige God te kennen, de Bijbel te kennen, en al de Voorzienigheid Gods, die Hij over hen en over Zijn kerk gehouden heeft. Zij gaan er genieten nabij God te zijn; en dat niet kortstondig, niet maar in de binnenkameren, niet voor een kort stondetje, dat hun hier zo verkwikkelijk op de wereld was, maar voor eeuwig.
Dáár zijn zij dan in een ander stichtelijk gezelschap, dan zij op de wereld genoten hebben, bij de vele duizenden der heilige engelen, bij de zielen der volmaakt rechtvaardigen, en bij hun lieve Heere Jezus; en dat niet maar kort, niet voor een uur of twee, zoals hier op aarde, - maar het zal zijn:

Al mijn misdaden en mijn zonden
Waren zeer groot en zwaar;
Maar Uw goedheid, niet om doorgronden,
Vergaf die al voorwaar.
Wel Hem, dien Gij hebt uitgelezen,
Dat hij bij U zij, Heer!
Die ook altijd bij U mag wezen,
Zonder te scheiden meer. Psalm 65 vers 2

Ten derde. Maar hoe zal het gaan, als de Heere ten oordeel komen zal? Dan zal Hij ze vrijmaken van het verderf, de smarten des doods zal Hij ontbinden, en die laatste vijand zullen zij in eeuwigheid niet meer zien. Hij zal ze heerlijk maken: Hij zal ze naar ziel en lichaam doen beërven een gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid.

3. Zie daar, *in dezelve is de eeuwigheid.* Ik, die grote God, heb Mijn Besluiten, Mijn verbond en wegen, langs welke Ik Mijn kerk en Mijn kinderen leid, en in dezelve is de eeuwigheid. Verkwikt u daarmede, zegt Jesaja tegen ons, en tegen de ganse kerk, als u eens afdwaalt, en een gesloten hemel vindt, en als u moet zeggen: Wij hebben gezondigd, God is verbolgen. Troost u dan daarmee: *In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden worden*. Hoe moest hen dat verkwikken?

- Eerst. In al hun ziels- en lichaams-tegenheden: nemen die Gods eeuwige liefde dan weg? Ach nee, Hij bemint het goud mét het schuim. Die Hij ééns liefheeft, die heeft Hij lief tot het einde toe.
- Ten tweede. De tegenheden benemen u de genade niet. U kunt wel in vele ongelegenheden geraken, maar de wortel der zaak is evenwel bij mij, zei Job: het moge gaan zo het wil, God is evenwel hun toevlucht in nood en dood; en het vervallen volk ziet, dat de wortel der zaak in hen groeit, in dat klein en nederig zijn, in dat klagen dat zij zo hard zijn, in dat meer en zuiverder werken met de Middelaar en het Verbond.
- Ten derde. O, Houd moed, elke dag is er één: u zult wellicht haast uit die storm zijn. Wie weet hoe spoedig! Gij zijt mogelijk dicht aan de hemel; en zodra u

> voet aan land gezet hebt, zult u al de moeite vergeten, of haar gedenken als de wateren, die voorbijgegaan zijn.

Geliefden, dit is nu het raadsel. Hebben Gods kinderen zoveel lichaams- en ziels-tegenheden, wordt het bij hen dikwijls zo donker, en zal dat volk evenwel staande blijven?
Ja, Geliefden. Wie zou ooit gezegd hebben, dat die ark, waarin Noach met zijn huisgezin ging, nog zou terecht komen? God doet haar rusten op de bergen van Ararat. Mozes zei: Wat een wonderlijk gezicht is dat braambos! Wat brandt er lichter dan doornen! Het brandt evenwel en het verteert niet. Laat de oven nóg zo heet gestookt zijn, de jongelingen wandelen er evenwel in. Laat Israël in Egypte, in Babel en onder de Romeinen nóg zo gedrukt worden. Daar zal evenwel altijd weer een overblijfsel wezen naar de verkiezing der genade, dat God terecht brengen zal.
Ik moet u een verborgenheid zeggen, zei Paulus, God zal ze [de Joden] weer terecht brengen. Rom. 11. Laat er zulke mannen afvallen als er willen, - evenwel het vaste fundament Gods staat. Laat er sterren van de hemel vallen, al waren het zulke, die men noemt: Alsem. Al kwam de gehele hel tégen hen. Laten zij soms zondigen, en in 't donker en bestreden zijn, en dat God moet zeggen: Ik heb dat tegen u, dat ge uw eerste liefde verlaten hebt. Laat God schijnen de hand van Zijn volk áf te trekken, - het heeft evenwel geen nood. Hij zál ze evenwel wel binnen brengen.

Kinderen van God, houdt dan maar moed. Niemand van u ontvalle het hart. Zijt sterk in de Heere, en Hij zal uw hart versterken. Ja, wacht op de Heere. De eeuwige God is u een woning, en van onder eeuwige armen:

> *Hebt God lief, gij zijn uitverkoren,*
> *Die de vromen behoedt,*
> *En de wreden verdoet.*
> *Zijt kloek, geeft den moed niet verloren;*
> *Want God wil die aanschouwen,*
> *Die op Hem vast betrouwen.* Psalm 31 vers 19

Maar, gij zondaar, die weigert u te bekeren, - of het u lief of leed is, die eeuwige God zal tegen u wezen! Wat zondigt gij dan, alsof gij een meesterstuk beging? - Wel, die God is een eeuwige God, Die eeuwige besluiten heeft, en een eeuwige toorn en eeuwige wegen en middelen om u te verderven, - óf u zou voor Hem moeten invallen, en uw Rechter om genade moeten bidden, en zeggen: Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder? En staan als een tollenaar, uitroepend. *O God! zijt mij zondaar genadig!* En schreeuwen: *Wat moet ik doen om behouden te worden!* –
Ge moet u bekeren, zondaar. Keer weder, keer weder, waarom wilt gij sterven?
Maar u zult zeggen: ik kán niet, ik ben zo ónmachtig!
Ach, mocht dat u op uw knieën brengen, en dat gij zei: Wat ik niet doen kan, o eeuwige God! Dat U het aan mij deed!
Ach zondaar, Is dát een troost om tegen die eeuwige God te strijden, en een eeuwig verderf te ondergaan! Wel, hoe vreselijk zal het u zijn, in de handen van de levende God te vallen! Denkt niet, dat die smart licht zal zijn! De nepen in uw gemoed, de pijnen die gij hier al in uw lichaam lijdt, tonen het u wel anders. Een opgejaagde Kaïn, een wanhopende Saul, een overstelpte Judas, zij tonen het u wel anders. De Heere Jezus, die de Sterke God was, en die als een worm kroop, toen Hij die toorn van God

droeg, zal u er wel ándere blijken van geven.
Ach, zondaar! dat u dan nog mocht zoeken te ontvlieden die toekomende toorn van God, waarin óók een eeuwigheid is, tot uw verschrikking. O, mocht gij nog intijds vluchten naar de Heere Jezus, Die een eeuwige gerechtigheid bezit, om uw ónnoemelijke schulden te verzoenen, en Die eeuwig leeft om voor de overtreders te bidden, en Die een oneindige almacht en goedertierenheid bezit om u te kunnen èn te willen behouden.

Kinderen van God, vreest gij hen vrees niet. Ontzet u niet met hún ontzettingen. Moet u soms zeggen: ach Heere: ik ben zo hard, zo zondig! Ik heb zo weinig licht, ik ben zo vervallen. Van welke kant ik het ook bezie, ik zie niet, hoe ik gered zal worden door die eeuwige God! O, hoor, dát zuchten, dát zien van uw verval, dát bidden en worstelen, dát roepen: Ach, dat Gij mij eens mocht ontmoeten! ach, dat ik mijn hoofd eens uit al de gebreken mocht opheffen! dát roepen tot God: ach Heere! Gij zijt evenwel mijn toevlucht in nood èn dood, - dát zijn de blijken, dat gij dát volk zijt, die de eeuwige God zal behouden. Die zo zuchten over hun verval, die daar soms in een hoekje liggen te zuchten met onuitsprekelijke zuchtingen, zodat de tranen langs hun aangezichten neerlopen.
Tot hén zeggen wij: Hij is evenwel uw God. O, daar is een eeuwigheid in God om u te behouden! Hij zal u wel binnen brengen. Hij zal u, om álles wat u gedaan hebt, niet verwerpen, niet verlaten, noch vergeten. Komt gij in velerlei ongestalten, o die eeuwige God zal niet veranderen, noch Zijn eeuwige wegen en besluiten.
En spoedig komt u in dat eeuwig huis, waar u eeuwig zult blijven, volmaakt heilig en volmaakt zalig, en waar u de eeuwige God voor Zijn eeuwige en Zijn tijdelijke wegen zult toebrengen de aanbidding, de dankzegging en de heerlijkheid, in alle eeuwigheid.
AMEN.

TWEEENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER JESAJA 64: 6.

Doch wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed: en wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg als een wind.

Wij lezen in de 32e Psalm: *Welgelukzalig is de mens, in wiens geest geen bedrog is.* Wat is dat voor een mens?
Het is zo'n man, die door God genoemd wordt, gelijk Jacob: een oprecht man; en als Nathanaël. Ziet, waarlijk een Israëliet, in welke geen bedrog is. U zult zeggen: Dat blijft mij nog al even duister. Wie is nu een *oprecht* man?
Eerst. Het is zúlk een man, die zijn hart aan God geeft. De geveinsden geven Hem slechts hun mond, hun lippen, hun handen, hun voeten, hun gedaante. Maar zij wachten zich wel, dat zij Hem hun hart geven. Een oprecht man zegt: Wat is mijn mond, wat zijn mijn lippen, wat zijn mijn handen en voeten? O, God! daar is mijn hart.
Ten tweede. Het is een man, die altijd dezelfde zoekt te wezen binnen- en buiten zijn land, of binnen- en buiten zijn huis. Dat zien wij in Jozef, hij was zowel vroom in Egypte als in Kanaän. Daniël was vroom aan het Perzische hof, gelijk ook die drie jongelingen. Daniël. 3: 16-18.6: 11.
Een ónoprechte vindt gij niet altijd dezelfde: sterven zijn vrome ouders, is hij eens vér van zijn vrienden of Leraars, dan is het met zijn vroomheid gedaan. Dat zien wij in Israël, Richt. 2: 7. Zij waren zolang vroom als hun vrome vorsten en richters leefden. De koning Joas was zolang vroom als zijn vrome oom, de hogepriester Jojada, leefde.
Ten derde. Een oprecht man zult u van zijn oprechtheid niet afkrijgen, door zuur noch zoet, door bedreigingen noch door aanlokkelijkheden. Dat ziet u in Daniël en die drie jongelingen. Zal het zo zijn, o koning, zeiden zij, weet evenwel dit, dat wij u niet zullen gehoorzamen. Maar een ónoprechte schikt zich naar het beloop der zaken.
Ten vierde. Een oprechte heeft geen slechte beweegreden, waardoor hij zijn werk begint, maar een goede beweegreden. Hij werkt álles vanuit het leven, dat God hem gegeven heeft. Gal. 2: 20. De liefde tot God dringt hem, om niet meer zichzelf te leven. Hij werkt alles tot eer van God. De anderen doen het alles om zichzelf, en tot hun eigen eer.
Ten vijfde. Een oprechte is openhartig. Bij de oprechten is goedwilligheid. Spr. 14: 9. Het komt er álles uit wat er in is. Zijn tong ligt op zijn hart, en zijn hart op zijn tong. Zij zeggen al wat vóór hen én al wat tégen hen is. Zij prijzen God, zij verkleinen zichzelf. God is bij hen het ál, en zij zijn zó klein, ja, als niet met al, in hun eigen ogen.

Om u niet te ver te voeren: hier hebt u zo'n soort van mensen, gelijk wij u daar beschreven hebben. Zij waren in een wonderlijk verstel van zaken, in het voorgaande hoofdstuk. Wij zijn zo vervallen, Heere! zeggen ze, waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen? Ach, wij liggen onder Uw oordelen gedrukt en van U verlaten! Heere! wij kunnen het zo niet langer uithouden!
En in ons teksthoofdstuk zeggen ze: Ach, wij wilden de hemel zo graag open hebben, wij zijn immers Uw volk, Heere! Help ons. Heere! Gij placht het wel te doen, toen Gij ons in het eerst tot een volk gemaakt hadt. Ach, dat U het weer deed. U alleen kunt ons en onze vervallen zaken herstellen. Bewijs ons Uw oude trouw en goedheid. Allerliefste Heere! zie eens nederwaarts, U hebt immers zulke voornemens en

besluiten. Allerliefste Heere! ontmoet U dan Uw volk niet meer? Komt U ze niet meer tegen, die Uwer gedenken op Uw wegen, die U zoeken, die de gerechtigheid doen?
Dán zeggen ze: Heere! wij heiligen U, als Gij ons slagen geeft. U was rechtvaardig verbolgen. Wij hadden gezondigd. Dán zeggen ze: Heere! U hebt evenwel eeuwige gedachten en eeuwige wegen, opdat wij zalig zouden worden. Gedenk aan de raadslagen van Uw hart.
Daarop zeggen ze in ons tekstvers: Wij vernederen ons tot in het stof. Wij állen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed. Heere, zult u nu de hemel niet eens scheuren, als wij ons zo gering aanstellen, als wij tot U komen, ellendig, diep in nood, gans van heul en hulp ontbloot? Ach, Heere! daar blijven nog maar zo weinig zulke oprechten onder ons. Ons schone Gemenebest was tevoren als een boom vol loof en bladeren. Maar nú vallen wij allen af als een blad! Wat zal er van Uw volk overblijven! Onze misdaden voeren ons henen weg als een wind. Wij rechtvaardigen U, en wij beschuldigen onszelf.
Is zulk soort nu niet oprecht, die zo het innerlijk van hun hart voor de Heere openleggen? Wij hebben het vijfde vers overdacht op drie zulke beurten als deze is. Nu hebben wij het zesde vers, daarin zult u vinden:

1. Waarvoor de vromen zichzelf bij God houden? ***Wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed.***
2. Hoe weinig er van dat soort waren. Zij waren zo weinig en zo dun geworden*: Wij allen vallen af als een blad.*
3**. De weinigen, die er nog over waren, onder die kwam dan een wind van oordelen, die hen nog méér verstrooide.** ***Onze misdaden voeren ons henen weg als een wind*.**
4. Dat kan evenwel onze zaligheid niet verhinderen: ***In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden worden.***

1. Wat het eerste aangaat: ***Wij allen zijn als een onreine.***
Wie waren dat? Het waren misschien de vromen in Babel, of het waren misschien de vromen in de tijd van de Heere Jezus, of in de tijd zijner Apostelen. Neem het zoals gij wilt, dat kan ons niet schelen. De zaak is dezelfde. Onze tekst is het fundament van de godsdienst in het Oude èn het Nieuw Testament.
Onze woorden zijn als een schans en voorschans van de kerk. Al de vromen belijden het, tegen állen, die het hun betwisten, dat zij uit genade gerechtvaardigd en zalig gemaakt worden, alléén om de gerechtigheid van Christus.
En als gij het zó neemt, dan kan het ons niet schelen, of gij er de vromen door verstaat voor die tijd, of in die tijd, of ná die tijd; elke vrome van alle tijden verenigt er zich mee. Die tekst heeft zo'n klem en waarheid in het hart van al Gods volk. Vraagt hun eens: hoe zijt gij gesteld? Ach Heere! zeggen ze, wij zijn zo lelijk als een onreine. Hun gemoed schiet hun vol. Zij bekijken hun natuur eens. Ach, hoe lelijk is zij, zeggen ze. Wie kan een reine geven uit een ónreine? Niet één. *Het gedichtsel der gedachten onzes harten is te allen dage alleenlijk boos.* Gen. 8: 21. Zo lelijk zijn wij, zeggen ze, eer God onze natuur verandert.
En als zij in de genadestaat zijn, hoe zijn zij dán? Dan moeten zij zeggen: Daar woont in ons niets goeds. Als het gebod gekomen is, is de zonde bovenmate levend in mij geworden. Zo'n oorzaak nam zij door het goede gebod. Ik werd bovenmate zondigende, ik wist tevoren niet, dat ik zó zondig was. Ach Heere, zeggen ze, wij zijn aards, natuurlijk, ja duivels, door de overblijfsels der verdorvenheid. Wij zijn zó onrein, dat Gij niets walgelijkers bedenken kunt! Als een kind, dat daar walgelijk ligt

in zijn bloed, als een man die vol zweren en etterbuilen is, wie de etter langs zijn lichaam neerloopt. Als een mens, die de plaag van de pest heeft, zo onrein zijn wij.
Allerliefst willen wij het nemen en vergelijken bij een mens, die in het Oude Testament onrein naar de wet was. Dat was een onreinheid, die met sommigen korte tijd duurde, en bij sommigen jaar en dag. Wie waren het? Het waren de melaatsen, Lev. 13 en 14. Zij droegen gescheurde klederen. Op hun gezicht hadden zij een doodskleur. Zij waren zeer vervallen, schurftig, vol zweren en puisten. Het waren zulke mensen, die als 't ware levend wegteerden. De etter vloeide langs hun lichaam neer. Zij hadden een teken aan hun huis, zij gingen blootshoofds, of op hun hoofd hadden zij een teken. Zij moesten een pleister op hun lippen leggen. Als er iemand kwam, dan moesten zij van verre staan en roepen. *Onrein, onrein! wijk, hier is een onreine!*
Lukas 17, daar leest gij van die tien melaatse mannen, die van verre stonden, en zij bogen zich voor de Heere, zij durfden niet naderen. Zij moesten alléén wonen in afgezonderde plaatsen. Zij waren zo besmettelijk. Zij hadden nodig de ontzondiging door water en bloed.
Ach Heere! zeggen Gods kinderen, zó zijn wij! Wij kunnen het niet beter uitdrukken. Ons verstand en onze consciëntie is bevlekt. Heere! daar is een besmetting des vlezes en des geestes in ons. 2 Cor. 7: 1. Heere! wij dienden elkeen wel te waarschuwen, die maar bij ons komt, want met onze woorden en daden zouden wij hen besmetten. Heere! wij dienden wel ons hart te scheuren, in plaats van onze klederen! Wij dienden ook onze lippen wel te bewimpelen! Wij dienden wel van verre te staan, zoals die tollenaar, die zijn ogen niet durfde opheffen naar de hemel. Wij moeten ook uitroepen voor het aangezicht van God èn mensen. *Onrein, onrein!* Heere! wij hebben die Hogepriester, de Heere Jezus Christus, zo nodig; het bloed van Jezus Christus, des Zoons Gods, moet ons reinigen van ál onze zonden! Wij hebben water en Geest nodig om ons te reinigen. 1 Cor. 6: 11. Dat deed Paulus zo uitroepen: *Ik ellendig mens! wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods.* Rom. 7: 24. Een mens moet wel zéér vuil wezen, als hij van zichzelf walgt. Maar zo is het met Gods kinderen: Die zijn niet alleen van nature weggeworpen geweest op de vlakte des velds, om de walgelijkheid hunner ziel, Ezech. 14: 5, maar zij walgen ook van zichzelf. Ezech. 20 : 43.

Wel, mensen, zijt ge allen zó gesteld? Ja, wij allen zijn zo onrein, man voor man, geen één mens uitgezonderd. In Israël waren de meesten vrij van de melaatsheid, en het waren maar enige weinigen, die met die plaag bezocht waren. Maar Gods kinderen moeten zeggen: Wij allen zijn zo. De één kleeft dit, en de ander dat gebrek wel het meest aan, maar allen zijn van nature onrein. Ja, elk kind Gods houdt zichzelf voor de onreinste, voor de minste der heugen, en voor de grootste der zondaren, als zij recht gesteld zijn. Waarom dat? Omdat zij zichzelf het beste kennen. Hun naaste zien zij maar van buiten, maar zichzelf zien zij van binnen. Hun naaste beoordelen zij naar de aard der liefde, en door ootmoedigheid acht de éne broeder de andere beter dan zichzelf. Ach, zij zijn zo ónrein in hun ogen, dat zij van verre staan! Zij zijn in hun verstand, hun wil en hartstochten als doorkankerd van de zonde.
U zult zeggen: maar maken ze het niet te groot? Hebben de vromen niet ál te lelijke gedachten van zichzelf, en van de onreinheid hunner zonden? Het zijn immers mensen, die de gerechtigheid doen. Daar zijn onder de vromen zulke kostelijke mannen, met zulke grote genade en deugden! En al mogen zij zo spreken als zij zichzelf zien op hun slechtste. Is het evenwel niet beter met hen gesteld, als men hen beziet op hun beste?
Ach nee! zij hebben niet teveel gezegd! Wilt u hen eens bezien op hun best, hoe zijn

zij dán gesteld? Ach, zeggen ze, ál onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed.
Wat zijn die gerechtigheden van Gods kinderen?
Dat zijn die deugden en daden, die met de Wet overeenkomen. Die goede vruchten, die zij tonen in een Godzalige wandel. Sommigen worden in de Goddelijke gaven en genade zeer groot. Zij zijn soms zó groot, dat de Heere zegt: Des konings dochter is uitermate uitgedost. Zij is geheel verheerlijkt inwendig. Hoe schoon wordt ons dit beschreven, Ps. 45 en Hoogl. 4. Zij gaan soms met duizend deugden, en dat gij geen tien fouten aan haar ziet. Zij maken zich soms vermaard. De ganse stad uws volks weet het, dat gij een deugdelijke vrouw zijt, zei Boaz tegen Ruth, kap. 3: 11. Pinehas werd vermaard door zijn vroomheid.
Waar gij de vromen soms beziet, zij zijn als lichten in de wereld: Henoch was het in de eerste wereld, Noach in de eerste en tweede wereld: hij was rechtvaardig in zijn geslacht. Jozef aan Farao's hof. Mozes in Egypte. Daniël in Perzië; en Zacharias en Elizabeth, zij waren onberispelijk. Daar zijn zelfs soms burgerlijke mensen, die vele deugden hebben: Die jongeling, Matth. 19. Die Farizeeër, Lukas 18. Paulus vóór zijn bekering, Fil. 3. Hij zei: ik leefde vóór mijn bekering naar de bescheidenste sekte der Farizeeën.
Om nu niet alles op te noemen: telt eens de deugden op van Gods kinderen, wil de kerk zeggen, zij staan soms vervuld met vruchten der gerechtigheid, Fil. 1: 11. Zij tonen hun geloof uit hun werken. Zij zijn wel eens zo, dat zij tegen de Koning zeggen: Ach, dat Mijn liefste tot zijn hof kwame, en ate van zijn edele vruchten, Hoogl. 4: 16. Aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, Hoogl. 7: 13. Maar laat Gods kinderen nóg zo vroom zijn, al wandelen zij onberispelijk. Al volbrachten zij alle gerechtigheid met hun hart en hun tong, met hun daden en wandel, - hoe zijn zij, als zij die gerechtigheid voor God brengen, en als zij die bij hun verlicht verstand bezien? Zij zijn dán als een wegwerpelijk kleed.
U zult zeggen. Zijn dan deugden als deugden niet met al?
Wij zeggen: in de éne betrekking, ja, maar in de andere betrekking, nee.
In de éne betrekking zijn zij veel, om er God door te verheerlijken, om dankbaar voor Zijn genade te wezen. Om het geestelijk leven te tonen. U kunt er door zien dat u een goede boom zijt. Dat u geen dood geloof hebt. U kunt er uw naaste mee stichte. Een bidder kan zijn naaste beter stichten dan een vloeker; een Godzalig man kan zijn naaste beter winnen dan een, die goddeloos is.
Maar in de ándere betrekking zijn zij niet goed, daar zijn zij maar een wegwerpelijk kleed, vóór de bekering en ook ná de ontvangen genade.
U zult zeggen: *Waar zijn zij zo geacht?*
In de vierschaar Gods: Ach, God is zó volmaakt heilig, dat Hij te rein van ogen is om het minste kwaad te aanschouwen. De állerminste afwijking is de Heere een gruwel! Daarom zegt Elifas, Job 15: 15. Zie, op Zijn heiligen zou Hij niet vertrouwen ; en de hemelen zijn niet zuiver in Zijn ogen. Maar zij zijn ook zó in de ogen van Gods kinderen, als zij die beschouw bij de oneindige heiligheid Gods, en bij die zuivere heiligheid, die God in Zijn Wet eist. O, dán durven zij er niet aan denken, om op- of om die deugden vrijgesproken te zullen worden van de zonde, of daardoor een erfgenaam des eeuwigen levens verklaard te zullen worden.

Wat is nu een wégwerpelijk kleed?
Het is een vuil, oud, versleten kleed, dat men daarheen werpt, om er zich van te ontdoen, omdat men zulke vodden in zijn huis niet wil hebben. De Gibeoniten kwamen eens in zo'n kleed, Joz. 9: 5. Jozefs broeders kwamen met zo'n kleed bij

Jacob voor de dag, Gen. 37: 31, 32. Het was gescheurd, bestopt en bebloed. Ebed-Melech ging een deel vodden, die gescheurd waren uit de hoek opzoeken, om Jeremia uit de kuil te trekken. Het zijn zulke klederen, waarvan men zegt: het is mij te veel, dat die vodden in mijn huis zijn.
Ach God! zegt een kind van God, mijn deugden zijn voor Uw ogen, gelijk zo een wegwerpelijk kleed voor mijn ogen is. Waarom?
Dáárom: bij God bestaat niets, dan wat volmaakt is. Dat zien wij in de engelen, en in Adam en Eva vóór de val. Toen zij volmaakt waren, konden zij voor God bestaan; maar zodra zij verdorven werden, moesten zij uit Gods gemeenschap weg: De boze kan bij God niet verkeren. De onzinnigen kunnen voor Zijn ogen niet bestaan. De beste van Gods kinderen heeft nog zóveel gebrek, dat hij moet zeggen: ik zou voor U niet kunnen bestaan, indien er geen Middelaar was. Daar is nog zóveel onreinheid in de beste; elk heeft nog zoveel gebrek, dat hij moet zeggen. O God! Die goed zijt, doe toch verzoening over de onreinheid van onze heilige dingen, 2 Kron. 30 : 18, 19.
God zegt, als gij álles doet wat gij kunt, dan doet gij nóg niet wat gij schuldig zijt: Daar steekt geen aasje waardigheid in! En al het goede dat er in is, dat hebt u van Mij. Wat hebt gij, dat gij niet ontvangen hebt? En wat zou u dan roemen alsof gij het niet ontvangen had? U kunt ook in eeuwigheid niet doen wat er te doen is, noch lijden, wat er te lijden is. Als ik u in uzelf beschouw, dan zou u slechts verwerpelijk zijn! Dát zijn wij nu, man voor man, en deugd voor deugd. Zo hadden zij zich zelf gezien, niet alleen op hun slechtst, maar nu zagen zij zich zo op hun best.

2. ***Waren er wel velen, die dat zó zagen?***
Ach Heere! zij zijn maar zo weinige; en die er nog zijn, die verminderen zo: Wij vallen af als een blad: Dit schone gemenebest, staat en koninkrijk, dat weleer als een schone boom was, welks takken en bladeren vele waren, zodat er elk onder nestelde, en daarover verblijd in God was, - beziet gij het in Jesaja's tijd, in Babel, of in Christus' tijd. Wat is er maar een klein overblijfseltje! Het loof is uitermate dun geworden! Ach God, Jacob is zeer dun geworden! Behoud, o Heere! wie zal er van Jacob's overblijfseltje blijven staan! Zij begonnen te schreeuwen: De weldadige lieden worden weggeraapt! Allerliefste Heere! als wij ons ergens bij vergelijken zouden, het zou wezen bij een boom in de herfst, die als tweemaal verstorven schijnt te wezen. Daar drupt er nu en dan een blad af. Wij weten niet, wie de eerstvolgende zal wezen. Daar liggen de dode vrome mensen te verrotten. Is er ergens een blad, men kan het er niet meer aan lijden. De ene vrome sterft vóór en de andere ná.

3. Ach, Heere! de vromen, die er nog over zijn, die zijn zo weinig geworden! En dat gaat maar zo zijn gang; gelijk het met onze medebroeders gegaan is, zal het met ons ook gaan. En als er dan nog ***een wind van oordelen*** komt onder die weinige vromen, die verstrooit ze in de vervolging.
Heere, Gij zijt zo rechtvaardig! Het komt vanwege ónze misdaden! Wat hebben wij dat klaar gezien in Israël. Zij moesten naar Babel; en in de tijd der Apostelen, toen het begon op het eind te komen, raakte het gehele Joodse volk in de verstrooiing. Is dan door die verstrooiing de gehele Joodse kerk, en al dat volk, uitgestorven?
Ach nee, dat niet! Maar onder de heidenen zijn zij weer levend geworden.

4. ***Zo is het met óns, zeiden Gods kinderen, doch wij zullen daarom evenwel niet verloren gaan, maar zeker zalig worden.***
Ja, want: in dezelve is de eeuwigheid, en dát is onze moedgeving en verkwikking, dat er een eeuwigheid is in Gods raad en voornemens; en die álle zal God uitvoeren tot

Zijn eer én tot ónze zaligheid; en dat zal zo álles zijn gang gaan tot in de eeuwigheid, totdat God ons volkomen gelukkig gemaakt zal hebben.

Eerst. Wij moeten in de vierschaar Gods niets met al hebben: Dáár koopt men zónder geld: Wij worden om niet gerechtvaardigd.

Ten tweede. De genade van de grote God zal daar het gehele werk doen. Moest het door ónze eigen waardigheid zijn, daar kwam niemand binnen. Maar onze onbekwaamheid en ongeschiktheid breekt nochtans de liefde Gods niet.

Ten derde. Wij hebben een ándere gerechtigheid: In de Heere zijn gerechtigheden en sterkte, Jesaja 45: 24. Dit zal Zijn Naam zijn, waarmede men Hem noemen zal: *De HEERE onze gerechtigheid,* Jesaja 23: 6.

Nu nog een woord tot een stichtelijk slot.

Eerst. Onbekeerd, onheilig, goddeloos mens, wat moet u voor God een ónreine zijn! wat moet gij voor God een walgelijk mens zijn! Moeten de vormen zulke taal spreken, die reeds afgewassen, geheiligd en gerechtvaardigd zijn. Wat zijt ge dan! Gedenkt eens aan uw onreine natuur, aan al uw boze bedenkingen des vlezes, die vijandschap zijn tegen God. Aan al uw vloeken, liegen, zot geklap; aan uw nijdigheid, trotsheid, ongodsdienstigheid. Gedenk eens aan ál uw boze wegen en handelingen, - ach, wat moet gij een gruwel bij God zijn. Wat moet en wat zal God tegen u zeggen? Kind des duivels, vijand van alle gerechtigheid: De bijl ligt aan de wortel, als gij geen vruchten voortbrengt, Ik zal u uitroeien en in het vuur werpen!

Ten tweede. Zit hier een burgerlijk mens, die zegt: van die goddeloosheid ben ik vrij. Maar ik heb al vrij vele deugden. Wel, hier toont God, dat uw bed te smal is, en uw dek te kort. Uw werk zal u geen nut doen. U zult er niet mee voor God kunnen bestaan. Zegt u: ik trek mij dat niet eens aan. Ik ben er niet onder te tellen.

Wie behoren onder de burgerlijken?

1. Zulken, die het allermeest van hun eerste godsdienst houden. Weet gij, welke die is? Het werkverbond. Zo door zijn werken voor God te willen bestaan. Zij vinden zo'n wet in hun hart geschreven, en doen zij daar enigszins naar, hun consciëntie verontschuldigt hen dan. Zij zullen hun best doen zoveel als zij kunnen, en God zal wat door de vingers zien; en zo zullen zij voor Hem bestaan.
2. Weet gij, wie er onder de burgerlijken is? U kunt ze nauwelijks ontdekken noch overtuigen van de valsheid van die godsdienst: Ik wil mijn levenlang daar niet van veranderen, zegt zo een. Ik wil er bij blijven: Het is moeilijk, iemand van godsdienst te doen veranderen.
3. De ware godsdienst, de godsdienst van Gods kinderen, staat hun niet aan. Uit genade, door de Heere Jezus, door de bewerking des Heiligen Geestes, zalig te worden - nee, denken zij, dán zouden wij toch zorgeloos worden!
4. Zo een zegt: Dát kan ik niet verdragen, dat de zondaar zó klein gemaakt wordt, dat hij van zichzelf niets kan, niets wil, en niets deugt.
5. Zij kunnen Gods kinderen, die God in Geest en waarheid zoeken te dienen, die zoveel spreken van hun ónreinheid, en die zoveel ophebben met het bloed en de Geest van Christus, daarom niet verdragen, maar zij zouden hen wel vervolgingen willen aandoen om van hen en hun getuigenis ontslagen te worden. Aan die vier of vijf dingen worden de burgerlijken openbaar. Die jongeling ook keerde de Heere Jezus de nek toe, toen Hij zei, dat hij door genade alleen moest zalig worden.

Ten derde. Ach, waar zullen de geveinsden blijven, die zoveel voorgeven! Ach, gij ongelukkige! Ge bedriegt uw naaste. Ge bedriegt de vromen, die u voor een van hen

aanzien, omdat gij u zo aanstelt. Ge bedriegt uzelf! Als de Koning komt om de aanzittende gasten te overzien, en als Hij zeggen zal: vriend, zonder bruiloftskleed, hoe zijt gij hier gekomen? Dán zult u verstommen! Ach, kreeg u nog eens lust tot waarheid in het binnenste!
En u állen, die nog in uw onreine natuur zijt, en die nog weggeworpen ligt op het vlakke des velds, om de walgelijkheid uwer ziel, - mocht u eens een walging van uzelf krijgen; en mocht gij eens zó tot de Heere Jezus komen, gelijk de melaatsen onder het Oude Testament tot de Priester kwamen: Hoe kwamen zij? Met ontblote hoofden, met bewimpelde lippen en met gescheurde klederen. Wat gaf dat te kennen? Dat uw harten moeten gescheurd zijn over uw onreinheid. Dat u ontbloot moet zijn van alle eigengerechtigheid, en dat uw mond moet gestopt zijn voor God, zodat gij niets weet in te brengen, al wilde Hij u voor eeuwig verstoten.

Kinderen van God! Ook gij zijt bij lange na niet gelijk u wezen moest. U hebt ook nog zoveel onreinheid.
Eerst. U luistert nog teveel naar wat ánderen van u zeggen.
Ten tweede. Prijst een ander u, ach, hoe blij bent u!
Ten derde. Laken zij u, hoe bedroefd zijt gij!
Ten vierde. Ach, u durft tot de genade Gods niet gaan, als u niet veel deugden hebt! U durft niets goeds verwachten, of u moet het eerst zélf zo en zo goed gemaakt hebben. Uw gebrek moet u wel nederig maken, - maar niet óngelovig! U moet leren ál uw hoop en al uw vrijmoedigheid te gronden in de eeuwigheid van Gods genade, en van Jezus' verdiensten en Zijn voorbidding, en in de ónveranderlijkheid van Gods verbond. Dán zult u meer vaste paden maken voor uw voeten.

Wie is er dan zo gesteld als dit volk?

- Eerst. Zo iemand zegt: ach Heere! Ik heb aan alle dingen gebrek.
- Ten tweede. Ach, ik kan naar waarheid en ongeveinsd zeggen, dat mijn beste deugden zo vuil, zo lelijk en zo walgelijk zijn, en ik acht ze als schade en drek.
- Ten derde. Allerliefste God! zegt zo een, ik heb Uw genade zo van node. Ik heb alle ogenblikken nodig, dat Uw barmhartigheden mij vóórkomen. Dat gij U over mij ontfermt gelijk zich een vader ontfermt over zijn kinderen; en dat Gij mij verschoont gelijk een man zijn zoon verschoont!
- Ten vierde. Ach, de Heere Jezus is zo dierbaar en kostelijk in hun ogen! Hij is hun de schoonste onder alle mensenkinderen. Hun hart springt op, als zij van de Heere Jezus horen spreken. –

Kinderen van God, legt u bij deze stukken neer. Zij zijn u niet onbekend. Zoekt méér door het geloof gebruik te maken van de Heere Jezus en Zijn gerechtigheid! En als u dan eerlang voor God zult komen, dán zult u verkrijgen het einde uws geloofs, de zaligheid der ziel!
AMEN.

DRIEENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER PSALM 50 : 7.

Ik, God, ben uw God.

Wij lezen, Joh. 13: 1, dat de Heere Jezus Christus Zijn volk, dat Hij in de wereld had, liefhad tot den einde toe. Het is een onsterfelijke vriendschap, die er tussen God en Zijn volk bestaat. Gods liefde heeft geen einde. Maar zij heeft een begin. Wat zeg ik? Zij heeft een begin als géén begin dan aan de zijde Gods. Hij heeft ze lief met een eeuwige liefde, Jer. 31: 3. *Jacob heb Ik liefgehad, en Ezau heb Ik gehaat,* Rom. 9: 13. Eer zij geboren waren heeft God hen lief, en dát duurt zo voort tot het einde van de wereld. Ja, dát loopt zo door al de eeuwen heen omtrent al Gods volk. Al was het, dat de aarde, met al wat daarop is, het onderste boven keerde, zo blijft die liefde ónveranderlijk. Al stonden zij tussen de levenden en de doden, God heeft gezegd: Ik zal u niet begeven noch verlaten.
De liefde Gods blijft totdat hun leven een einde heeft: Dan is het: *Deze God is ónze God, eeuwig en altoos. Hij zal ons geleiden tot de dood.* Ja, tot óver de dood. En dan is het nog. *Zalig zijn de doden, die in de Heere sterven, van nu aan,* Openb. 14: 13.
God heeft Zijn volk lief tot het einde van de ganse zichtbare kerk, en in de ganse tijd van Zijn lankmoedigheid over de kerk, in welke zij leven: En wanneer de tijd van Zijn lankmoedigheid ten einde loopt, en Hij de uiterlijke belijders noemt Lo-Ruchama, *niet ontfermde*, dan blijft nóg de naam van Zijn gunstgenoten Lo-Ammi, *Mijn volk*, en Hefzibah, *Mijn lust is aan haar.* Zij is tot het einde van de wereld. Als al deze zichtbare dingen een einde hebben, dan heeft de liefde Gods nog géén einde. Zij blijft tot op het laatste oordeel toe. In alle stormen zorgt God voor Zijn juwelen; en in de laatste storm zal Hij Zijn engelen zenden om ze bijeen te vergaderen. Want Hij kent degenen, die de Zijnen zijn.

Zulke zaken toont ons hier de Psalmist. In de negenenveertigste Psalm toont hij, dat al het rantsoen, dat in de wereld was, niet één ziel kon verlossen. En in deze vijftigste Psalm, dat al het offeren van zoveel ossen en andere beesten, géén zoenoffers waren. Zij gaven er God niets mee. Want het was alles het Zijne, al wat er leefde op aarde. Ja, Hem hongerde noch dorstte niet, Hij was een volmaakte Geest.
En dan wijst Hij in het vijfde vers aan, welk het énige Zoenoffer was, dat bij God aangenaam was, dat was de Heere Jezus Christus, aan Wie Zijn gunstgenoten door het geloof deel hadden: en die moesten de Allerhoogste dankofferen, hun geloften aan Hem betalen, en de Heere aanroepen in hun benauwdheid, dan zou Hij hen daaruit helpen, en zij zouden Hem eren, vers 14, 15.
Dán toont hij, hoe die het hebben zouden, die het Evangelie ongehoorzaam waren, en de Heere Jezus voorbij gingen, vers 16-22. Ja maar, wanneer iemand in Christus God tot zijn God had, die zou vervolgingen uitstaan! Dát heeft geen nood, zei de Heere, zo gij Mij dankoffert, en Mij zo eert, Ik zal u Mijn heil doen zien, vers 23.

In ons vers zegt de Heere: *Ik, God, ben úw God. De* maker schaamde zich dit lied ook niet. Hij zette er zijn naam voor: het is Asaf. Paulus zei eens van Jesaja, dat hij zich verstout had om te zeggen, dat God de Joden zou verwerpen én de heidenen zou aannemen. Deze man verstoutte zich ook om te zeggen, dat als de schaduw ten einde waren, en als zij op het rechte offer zagen, dat zij dan God tot hún God zouden hebben.
Asaf was een uitlegger van grote profetieën. Hij heeft behalve deze Psalm, nog elf

andere gemaakt: van de drieënzeventigste tot de drieëntachtigste Psalm. Zodat hij de schrijver is van twaalf schone en heerlijke Psalmen. Nu wilden wij dit woordje, dat hij tot moedgeving voor Gods volk geeft, onder al de oordelen, die er over het kaf zouden gaan, wel eens bezien. Daar u hebt:

1. God.
2. Ik, God.
3. Ik, God, ben.
4. Ik, God, ben úw God.
5. Vreest dan niet. Hij zal úw God zijn in stormen en baren. Weest maar getrouw. Laat het gaan zoals het gaat, laat het stormen onder het kaf, - onder het koren zal het wezen: *Ik, God, ben úw God.*

1. ***Wat het eerste aangaat.***
1.Als u God hoort noemen, verstaat daardoor: Dat lief, zalig, volmaakt, goed, algenoegzaam Opperwezen. Uw hart moest opengaan, als u Hem maar hoort noemen, zo gij er enige betrekking op hebt. Hij is dat Wezen, dat in Zichzelf genoegzaam is, dat niemand nodig heeft. Dat in Zichzelf volmaakt gelukzalig is. In Wie wij állen leven, ons bewegen, en zijn, tegen Wie niemand iets vermag, tegen Wie alle geweld gebroken wordt. God, is dat vólschoon en vólzalig Opperwezen.

2. Ik, God, zoals Ik mij hier laat beschrijven in deze Psalm, Ik heb een voorzienigheid voor Mijn kerk, daar is een offerande in Mijn kerk, Ik heb een verbond met Mijn kerk, in die kerk zijn Mijn gunstbewijzen. - Ik, die God, aan Wie mijn gunstgenoten zich overgeven, die waarachtige, die rechtvaardige, zoals Ik Mij hier laat beschrijven.

3. IK BEN, zegt God. God heeft Zich laten ontdekken, dat Hij is vóór de val, èn Hij heeft Zich laten ontdekken, dat Hij is ná de val; en Hij zal ook in eeuwigheid zijn dat Hij is. Vóór de val heeft God Zich ontdekt, dat Hij was in de schepping van álles: Want Zijn onzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan, uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid, Rom. 1: 20.
God ontdekt Zich ook, dat Hij is ná de val. Daar heeft niemand te vragen: is er zo een heilig, rechtvaardig, genadig en zalig Opperwezen? Is er zo een Verbondsgod? Zo een almachtige Beschermer, Die, als er vijanden tegen de kerk opkomen, hen doet beven en aflaten. Niemand is meester over die gedachten, of er zo een God is óf niet is. Het staat aan niemands verkiezing, zegt God, of IK BEN óf niet ben. Al wenste een goddeloze, dat Ik niet was, Ik ben evenwel, in weerwil van állen, die wilden dat Ik niet was, en al wie tegen Mij woelt en strijdt, die woelt en strijdt vruchteloos, redeloos en gevaarlijk. Hij is in gevaar, dat Ik Mijn hand van hem zal aftrekken, hij woelt tot zijn schande en schade; en als hij zijn levenlang gewoeld heeft, dan moet hij nog altijd horen: *Ik, God, ben.* Ik heb zoveel blijken gegeven dat Ik ben, in het kennelijke dat er in elks hart is, ook in het hart der kinderen.
Daar is een consciëntie in elk mens. Ik toon het ook, dat Ik ben, door zoveel schepselen, door Mijn voorzienigheid, door de wonderwerken die Ik doe. Ik heb het in Mijn Woord ontdekt, dat Ik ben, wat Ik ben, èn wat Ik worden wil voor een arm, verloren zondaar in Christus; en buiten dat Woord kent Mij niemand recht. Ook ontdekt de Heere aan allen, die Hem zoeken te dienen, dat Zijn last licht is, en Zijn geboden niet zwaar zijn.

4. ***Maar, hetgeen het grootste wonder is: Ik, God, ben uw God.*** Daar is een volk in de wereld, dat veel, ja, álles aan Mij heeft, daar Ik Mijzelf aan geef, daar Ik allermeest aan toon, dat Ik ben, en dat Ik voor hen ben.

A. God was de God van de mensen vóór de val, en Hij is het ook ná de val. Vóór de val was Hij het door de schepping naar Zijn beeld, als Hij de mens schiep recht naar het beeld Gods. Zolang de mens dat beeld droeg, was God zijn God, zijn goed, zijn deel, uit kracht van het werkverbond, waardoor de mens verplicht was om God volmaakt te dienen, tot het eind van de tijd der beproeving, en waarin God Zich verplicht had om álles wat Hij was, en wat Hij vermocht, voor Zijn gunst- en bondgenoot over te hebben, en dat die mét Hem in de eeuwige zaligheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen.
Als God hier zegt: *Ik, God, ben úw God,* zo wordt er niet beoogd, dat God de God van de mens was vóór de val. Nee, maar het zijn zondaars ná de val, met wie God hier handelt in de Middelaar, en met wie Hij door de Middelaar Zich verzoent, en in een verbond der genade komt, en die Hij naar Zijn beeld herschept. God is de God van de zondaar door het verbond der genade, dat in álles zo wél-geordineerde verbond, waarin de Vader eist voldoening aan Zijn gerechtigheid. De Zoon voldoet aan deze eis van de Vader, en de Geest brengt de uitverkorenen onder de band des verbonds.

Ik, God, ben Uw God, dat begrijpt alzo heerlijke en kostelijke zaken in zich. Wat voor zaken? zult u zeggen.
Eerst. Dat zo'n zondaar en zondares deel heeft aan de verzoening. 'Daar is geen grimmigheid bij Mij, zegt God, Ik heb Mijn toorn afgelegd, Ik leg de wapens neer.' God kan niemands God zijn, als Hij de toorn zou behouden, maar Hij is nu met hen verzoend. Zullen die twee tezamen wandelen, zo zij niet tezamen gekomen zijn door verzoening? Daarom zegt God, Jer. 31: 33, 34: *Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn. Want Ik zal hun ongerechtigheid vergeven, en hun zonden niet meer gedenken.*
Ten tweede. Zij hebben niet alleen deel aan de verzoening, maar ook aan de herschepping. Zij blijven niet dood in de zonden, maar zij worden levend gemaakt, Ef. 2: 1. Col. 2: 13. Daar wordt aan hen vervuld, hetgeen God heeft beloofd, Ezech. 36: 26: *En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuw geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven*. Zij worden de nieuw mens deelachtig.
Ten derde. Dat niet alleen, maar zij krijgen deel aan het gehele Genadeverbond, aan ál de goederen van het verbond, aan al de beloften en aan de verzegelingen van het verbond. Hoe krijgen zij deel aan dat verbond! Ik zal zo'n eeuwig verbond met hen maken, zegt God, Jesaja 55: 3.
Ten vierde. Het geeft te kennen, dat zij deel hebben aan het Goddelijk Wezen Zelf. Niet alleen aan de schepselen, aan de engelen, aan de goederen, maar aan het Wezen Zelf. Zodat de Drie-enige God, dat verrukkensmachtig, zalig, algenoegzaam Wezen, hun Deel is, Klaagl. 3: 24. *De Heere is mijn Deel.* Zij mogen zeggen: God is de rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid, Ps. 73: 26. Gij zijt het Deel mijner erve en mijns bekers, Ps. 16: 5. Ach, wie zou dan niet uitroepen: *Welgelukzalig is het volk, wiens God de Heere is!*
Ten vijfde. Het geeft te kennen, dat zij deel hebben aan de Personen in dat Wezen. Aan de Vader, aan de Zoon, en aan de Heilige Geest. Aan álles, wat die Personen in het werk der zaligheid doen, naar elks huishouding in de bedeling der genade. Heeft de Vader een eeuwige verkiezing, een tedere liefde en zorg, een Vaderlijke

ontferming, het is voor hén. Heeft de Zoon een eeuwige gerechtigheid, een lijdende en een dadelijke gehoorzaamheid, een krachtige voorbede, het is voor hén. Is de Geest een Getuige, past Hij het alles toe, wat de Vader voor hen geordineerd en de Zoon voor hen verworven heeft. Is Hij een Zegel een Onderpand, een Trooster, het is alles voor hén.

Ten zesde. Het begrijpt in zich: Deel te hebben aan al de eigenschappen van dat Wezen. Aan al de volmaaktheden en loffelijkheden. Daar is er geen één, of zij zijn er erfgenamen van. Heeft God een ontferming, zij hebben er deel aan: *Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, zo ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vrezen.* Is God vol van liefde, genade, goedheid, kracht. Zij hebben er deel aan. Zij hebben deel aan Zijn wijsheid. Zij gaan bij Hem om raad. Als zij donker en verlegen zijn, dan onderricht Hij ze wel, zodat zij soms niet weten, waar zij het onderricht vandaan halen. Zij gaan soms blindelings een middel gebruiken, en in de uitslag zien zij, dat het van God is.

Ten zevende. Zij hebben deel aan Gods bestuur en Zijn regering. Gelijk God de wereld geschapen heeft, zo bestuurt Hij ze ook. Ten beste van wie? Van niemand anders dan Zijn volk. Zij, die God dienen, zouden wel eens zeggen: Waarom moet ik zo geslagen en gekastijd worden? Maar Hij doet het tot hun nut, uit getrouwheid. De goede vijgen werden naar Chaldéa geschikt ten goede, Jer. 24: 5. En Gen. 50 : 20 zei Jozef: Wel, mijn broeders, gij hadt het wel ten kwade gedacht; (wel, Jozef, had u het óók niet gedacht, toen u zo gevangen zat? - ja, zo dikwijls). Maar God had het ten goede gedacht. Rom. 8: 28. *Wij weten, dat degenen, die God liefhebben, álle dingen moeten medewerken ten goede.* Laat het gaan zo het gaat: het zal voor Gods kinderen alles ten goede keren. Nehemia zag dat ook. Wij zullen ons opmaken, en de goede hand onzes Gods zal het ons doen gelukken, zei hij. De vijanden mogen doen wat zij willen.

Ten achtste. Gods volk heeft deel aan het geschapene; en al bezitten er niet veel van, zij hebben het weinigje in een geheiligd en gezegend recht. En in de Middelaar kunnen zij het gebruiken als het hunne. Het kleine of grotere portie dat zij hebben, is van hun Vriend en Vader; en weinigje is beter dan de overvloed van vele goddelozen, Ps. 37: 16. *Alles is uwe,* zei Paulus, 1 Cor. 3: 21. Zij zijn als een rijk kind, dat onder voogden staat. Zij hebben hun goed in recht, al is het nog niet in gebruik.

Ten negende. Uit kracht van dat woord: *Ik, God, ben Uw God,* hebben zij deel aan de voorsmaken van de eeuwige heerlijkheid, aan de voorproeven. In die blijdschap, in dat licht, in die stilte, in die verheffing van hun hart, in die nabijheid Gods, in de eerstelingen van hetgeen boven is.

Ten tiende. Zij hebben niet alleen deel aan de eerstelingen, maar zodra zij sterven, wordt hun ziel tot Christus, hun Hoofd, opgenomen; en dus krijgen zij ook deel aan dat grote goed, dat God weggelegd heeft voor diegenen, die Hem vrezen. Die ónuitsprekelijke dingen, waarvan Paulus sprak, 1 Cor. 12, zullen zij ook ééns horen en zien! O, dán zullen zij zeggen, als Job, hoewel in een ander opzicht: met het gehoor der oren heb ik van U gehoord, maar nu zien U mijn ogen; en met de zuiderkoningin: *De helft is mij niet aangezegd!*

Ten elfde. Ik, God, ben uw God, geeft ook te kennen: *Ik ben geen God der doden, maar der levenden.* U zult weer tot stof keren. Maar Ik zal u weer levend maken, en Ik zal u opwekken tot heerlijkheid; en dán zal Ik u in Mijn gemeenschap brengen, en u daar eeuwig laten blijven. *Ik zal bij u wonen, en gij zult Mijn volk zijn, en Ik Zelf zal Uw God wezen,* Openb. 21: 3. Dán zal God hen brengen tot die stad, die fundamenten heeft, en in het bezit stellen van dat goed dat Hij voor hen bereid heeft. En dat zal zo voor eeuwig en altijd zijn. Langer kán het niet, en korter mág het niet wezen! O, hoe

gerust zullen Gods kinderen dáár neerzitten! Niets zal hun storen of hinderen! Het is een duurzaam, een eeuwig en een algenoegzaam deel! Wij lezen, 1 Kon. 4: 25, dat de kinderen Israëls in de dagen van Salomo zo zeker woonden, een iegelijk onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom. Maar hoe gerust en veilig zal het wel in de hemel zijn, daar komen geen Kanaänieten in dat huis des Heeren!

5. ***Dit diende nu tot schrik voor de ónbekeerden en goddelozen.***
Zijt gij vijanden van Mij en van Mijn volk, dan zal Ik komen en niet zwijgen; een vuur voor Mijn aangezicht zal verteren, en rondom Mij- zal het stormen! Maar zijt gij mijn gunstgenoot, die door al de offeranden héénziet op het rechte zoenoffer; en al verbrandde het ganse heelal, Ik zal uw God en uw Goed zijn. Het hoofdartikel in het Genadeverbond is: *Ik, God, ben uw God*. Ik, zegt God, blijf van Mijn zijde getrouw, wat er ook kome. Maar dan eis Ik ook, dat u getrouw aan Mij zult blijven, niet hovaardig zult zijn, en dat u aan de schaduw niet zult blijven hangen. Maar dat u Mij als uw Verbondsgod in geest en waarheid zult dienen. Dat u Mij zult toebrengen de offeranden van een gebroken hart, en van een verslagen geest. De offeranden des lofs en der dankzegging. Dat ge in uw nood en benauwdheid Mij alléén zult aanroepen, op Mij alléén vertrouwen , en dat u zult wandelen waardig het Evangelie, en zo als kinderen en bondgenoten van zo'n grote God betaamt.

Geliefden, laat ons nu nog een woord spreken tot een stichtelijk slot.
Wat Zegt u, zondaar! Is Gods volk niet een gelukzalig volk, wiens God de Heere is? Wordt gij er nog niet op verliefd? Zegt u nog niet: Ach, was ik óók zo gelukkig! Zijt ge nog niet lang genoeg in zo'n náre staat geweest? Zonder Christus, vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der belofte, geen hoop hebbende, en zonder God in de wereld? Ef. 2: 18. Ach, wat zijt ge ongelukkig! Weet u wel wat het te zeggen is, een mens te zijn, die geen God heeft?
Ach, is God -Uw God niet, wat troost, wat zegen, wat zaligheid kunt u dán verwachten? En waar zult u heengaan, als al de schepselen u verlaten? Ach, dan hebt u geen toevlucht! dan zult u als Saul moeten zeggen: Ik ben zeer beangstigd, want God is van mij geweken! Ach, mens! mocht u nog eens voor God invallen. Daar is nog raad voor u, al waart u nóg zo goddeloos. u wordt nog geroepen, en de Heere heeft nog lust om in de Middelaar u tot een God te worden.

Vromen, is God úw God, - wel, wat behoeft u dan zo te vrezen? Vertrouwt dan op Hém, en Hij zal het voor u maken. Hij zal altijd met u wezen. Zijt u in het water, of in het vuur, of in de gevangenis, God is bij u. Moet u schepselen verliezen, u verliest God niet. Gij, die Gods volk zijt, vreest niet. Het zal u álles ten goede meewerken. God zal u nooit verlaten. Wie, of wat tégen u mag zijn, en in al hetgeen u drukken of dreigen mocht, God zal met u wezen. Houdt uw betrekking op die God maar altijd onder het oog, dán kan u niets hinderen. Dan zult u zelfs in uw kommervolle omstandigheden nog kunnen zingen:

Vertrouwt God, laat uw goede werken schijnen;
Gij zult dat aardrijk bezitten hiernaar,
En gebruiken met vreugde vrij van pijnen,
In God zal uw blijdschap wezen eerbaar;
Hij zal u al uwes harten begeren
Laten volgen, naar Zijn belofte klaar. Psalm 37

U zult zeggen: ik wilde wel een paar kentekenen hebben, waaraan ik het weten kan, dat God mijn God is.

Eerst. God zal zo'n hebben doen zien, dat hij van nature zónder God en zónder hoop was. Wij zijn zonder God in de wereld, geen hoop hebbende. Ach, wij zijn zo deerlijk gesteld! - dát zal God zo'n hebben doen zien.

Ten tweede. Als God dát doet zien, dan zal Hij gezegd hebben tegen ons: kunt u daarop nu wel gerust wezen, dat u Mij mist? Dat hart zal zijn levenlang geen rust kunnen hebben. Het zal zeggen: ik mis het beste deel, het éne nodige: Ik ellendig mens!

Ten derde. O, zo'n mens zal gaan wensen in de eenzaamheid, zich stellende voor dat grote Wezen: Ach, dat Gij mijn God was! Wilde U mij dát geluk geven! - daar zal hij ziek om wezen, en hij zal voor de Heere betuigen, dat er dán geen rijker noch gelukkiger mens in de gehele wereld zou zijn dan hij, als hij dát kreeg. Heere, dán zou ik voldaan zijn, zegt zo een.

Ten vierde. Zij gaan al zuchtend, zoekend en verlangend, dat zij het eens aan hun hart mochten horen, dat zij de Heere tot hun deel hadden. Dat zij er eens gerust op mochten wezen. Daarnaar is ál hun begeerte, dat zij dát eens mochten kunnen vaststellen.

Ten vijfde. Zij zullen een plaatsje in de wereld kennen, waar zij op hun knieën God gekozen hebben. Waarvan zij kunnen zeggen: toen, op dát stondje, op dát plaatsje, heb ik God gekozen, gelijk Jozua: *Kiest u heden, wie gij dienen wilt. Maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen*, Joz. 24: 25.

Ten zesde. Zij zullen het niet éénmaal, maar wel duizendmaal gedaan hebben. Zij zullen niet éénmaal het verbond gemaakt hebben, maar wel duizenmaal, en gezegd hebben: ach, Heere! Ik wil U in Christus tot mijn God hebben, en ik zal U alleen dienen, onder beding van Geest en kracht.

Ten zevende. Zij zullen ondervinden, dat zij nú Godes zijnde, ook van harte gewillig zijn, om álles wat zij zijn of hebben en vermogen, voor God te zijn, voor God te hebben en voor God te besteden. Bent U vóór mij? Heere! zeggen ze, - Heere, dan wil ik ook voor U zijn. Hebt Gij Uzelf en al wat U hebt, voor mij! - mijn naam, mijn goed, mijn bloed, is dan ook voor U.

Kent u dat? Weet u van zulke dingen? Kent u zo een plaatsje, waar u God als een waterstroom aanliep, Hem verkoos en aannam en met Hem in een verbond ging. Daar u al zuchtend en al wensend naar God ging, en zei: *Ach, mocht ik U tot mijn God hebben?*

Misschien zal hier een dodig hart zeggen: ik ben in zulk verval. Ik heb het vóór dezen wel geweten. Maar zouden er nog kentekens zijn voor de áller-dodigste en de állerdorstigste? Ja, daar zijn er ook voor dezen.

Eerst. Uit dat ónvoldaan zijn over uw verval. Gaat u er al zuchtend over langs de straat? Schreit u er over? Weent u er wel over? Of is het zo niet? Zijt u er niet zo bedroefd over?

Ten tweede. u wordt het met de duivel en de wereld nooit eens. Zegt u: Dát ontvalt mij ook al. Want ik doe al veel met die mede. Wel, dan blijft er nog over.

Ten derde. Ach Heere! Ik wenste, dat ik weer eens kwam tot mijn vorige licht! dát kan ik maar niet vergeten! Ja, raken zij daar nog eens over aan het spreken, zij spreken er met zoveel smaak en warmte van, dat de tranen voor de dag komen.

Ten vierde. Zij blijven trouw aan het Woord Gods, trouw aan Gods volk, en aan Gods zaak. Die zullen zij nooit verlaten.

Ten vijfde. Zij zeggen: ik wilde evenwel mijn onzeker deel voor de gehele

wereld niet ruilen. Het mag met nóg zoveel kommer, twijfel en aanvechting zijn, daar is evenwel soms een klein aanblikje van hoop, de Heere zal mijn dan ééns wel redden. En u, die zo bekommerd zijt, in nood en dood, wie is dan uw toevlucht? Is het God niet? Op zulke wijze moeten wij onszelf onderzoeken. Vindt u zulke tekenen in u? De Heere zal met u wezen, en eeuwig uw God zijn.

Maar Geliefden, al kent u deze tekentjes dan nog, weest daarbij niet tevreden, al bent u zo dodig en zo dor. Ach, als u zo blijft, dan hebt u geen troost in uw ziel. Dan kunt u met God niet werken als úw God. Dan kunt u God ook zo niet verheerlijken, noch uw naaste stichten, dan hangen uw handen zo slap temeer. O, zoekt eens weer in het licht te geraken, en te zien dat God úw God is.
Zegt u: Wat raad? Wel, wij raden u:

- Eerst. Onderzoekt eens, waarvan het komt, dat u zo ongesteld zijt? Misschien leeft u in verzuim van verborgene of openbare plichten. Misschien bent u niet getrouw noch oprecht in uw beroep. Misschien stelt u God niet gedurig vóór u. Misschien maakt u geen werk genoeg van u af te zonderen tot overdenking en gebed, of tot het onderzoek van Gods Woord, of van aanhoudend te zuchten om wat van God aan uw hart te ondervinden: Schuilt er niet enige zaak bij u? Ach, vindt u iets? Vernedert u dan voor de Heere. Richt dan weer op uw trage handen en slappe knieën. De Heere houdt van geen luie dienstknechten. Maar Hij wil dat Zijn kinderen standvastig, onbeweeglijk, en altijd overvloedig in Zijn werk zullen bezig zijn!
- Ten tweede. Laat evenwel uw zwakheden u niet moedeloos maken. Uw God en Vader weet, wat maaksel u zijt: al is het dat u struikelt, dat zal het verbond niet breken. Staat in uw schaamte, neemt altijd weer de toevlucht tot God, in de Middelaar van het verbond. Zegt: Heere, om Uws Naams wil, om Uws verbonds wil, om des Middelaars wil, zo vergeef mijn ongerechtigheid, want die is groot!
- Ten derde. U moet meer werken met de beloften Gods dan met uw gestalten. Gods beloften blijven altoos dezelfde, ook al veranderen uw gestalten. Zegt dan: Heere! U hebt gezegd: Ik, God, ben úw God! Komt die belofte mij ook niet toe? Is dat Woord der zaligheid tot mij ook niet gezonden? u getuigt immers in Uw Woord: Ik, God, ben uw God! Dat hebt u aan mij betuigd en verzegeld in de Doop.

> *Doch Gij hebt Mij uit Mijn moeders lichaam*
> *Gebracht, en hulpe bewezen bekwaam;*
> *Van Mijn moeders borst Gij Mij steeds bijstaat,*
> *God Mijn toeverlaat!*
> *Ja dat meer is! zo haast Ik was geboren,*
> *Hebt Gij Mij ontvangen ende verkoren.*
> *Ende getoond dat Gij Mijn God wilt wezen,*
> *Hoog geprezen.* Psalm 22

Ach, roept dan maar gelovig uit, zodat het engelen en mensen horen. O God! Gij zijt mijn God! Ik verkies U voor het énig, algenoegzaam en eeuwig Deel van mijn ziel! *Wie heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de rotssteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid.*

Kinderen van God, die méér bevestigend zijt, denkt u er wel genoeg aan, wat het te zeggen is, dat God úw God is? Moest u niet stijf staan van verwondering? Moest u niet duizendmaal in één adem uitroepen: vanwaar komt mij dit? Waarom heb ik genade gevonden in Uw ogen?

Ach, zijt beschaamd en bedroefd, dat u het zo slecht maakt met God, Die het zo wél met u maakt! Ach, hoedanig behoorde u te zijn! Wat moest u uitblinken! Schaamt u dan, dat u het zo slecht laat liggen. Maar troost u dan ook daarmede, dat God u toeroept: *Gij nu, o mijn schapen, schapen Mijner weide, gij zijt mensen, maar Ik ben de Heere, uw God.* Ik heb het wel geweten, dat u trouweloos en ondankbaar handelen zou. Ik zal evenwel uw God blijven, en u verschonen, gelijk een man zijn zoon verschoont, die hem dient.

Wat moet nu een kind van God doen? De genade gaan erkennen, en God gaan danken, en zijn weg wél aanstellen. Dán zal God eeuwig Uw God zijn.

AMEN.

VIERENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER PSALM 87: 5.

En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren, en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen.

Wij lezen Joh. 18: 36, dat de Heere Jezus voor Pilatus zei: *Mijn koninkrijk is niet van deze wereld.* Hij ontkende niet dat Hij Koning was, en dat Hij een koninkrijk had, maar dát ontkende Hij, dat Hij een rijk had, dat naar de aardse zwier geschikt en op de eisen van de wereld en het vlees ingesteld was. Het koninkrijk van de Zoon Gods is ook wel in de wereld, maar niet ván de wereld. Het verschilt dan ook véél van de koninkrijken der wereld.

Eerst. Jezus' koninkrijk verschilt veel in ouderdom en jaren. De aardse koninkrijken zijn maar van gisteren en heden. Zij mogen een honderd jaar of wat langer bestaan, maar eindelijk toch gaan zij te niet. Waar is het koninkrijk van Griekenland, van Babel, van de Meden en Perzen? Zij zijn vergaan en al voor lang te niet gelopen. Hun plaats in de wereld wordt niet meer gevonden. Maar het koninkrijk van Jezus is als die steen, die uit de berg kwam rollen zonder handen, Daniël. 2. en die dat beeld van goud, van zilver, van koper, van ijzer en van modderig leem, vermaalde, en zo al die koninkrijken vernielde. Het koninkrijk van de Heere Jezus Christus is van den beginne, en het loopt zo door ál de eeuw heen, en het eindigt in de eeuwigheid.
Ten tweede. Het verschilt veel van de koninkrijken der wereld in heerlijkheid. Het is véél heerlijker dan ál de koninkrijken, die op de aarde zijn. De Koning van dit koninkrijk heeft op Zijn kleed en op Zijn dij deze Naam geschreven: *Koning der koningen, en Heere der heeren,* Openb. 19: 16. Hij zegt, Spr. 8: 15, 16: *Door Mij regeren de koningen, en de vorsten stellen gerechtigheid*. De koning Salomo is mogelijk de heerlijkste koning geweest, die er ooit op aarde was. Maar ziet, méér dan Salomo is hier. Deze Koning heeft het heerlijkste bewind over geheel de wereld en over de hemel. Ja, over de zee en al de afgronden. Als Zijn onderdanen Hem eens beschouwen, zo is er geen geest meer in hen. Dan roepen zij uit. *O Heere, onze Heere! Hoe heerlijk is uw Naam over de ganse aarde, die Uw Majesteit gesteld hebt boven de hemelen!*
Ten derde. Het koninkrijk van Jezus overtreft de aardse koninkrijken in privilegiën en voorrechten. Daar zijn geen aardse koningen die hun onderdanen zó beschenken kunnen. Zij mogen de één een vooruitdeel geven boven de ánder. Maar in dit koninkrijk krijgen zij vrede met God, blijdschap door de Heiligen Geest, een eeuwige gerechtigheid om te kunnen bestaan in de vierschaar Gods. Daar mag hun niemand leed doen, of de Koning trekt het Zich aan; en het is: *Saul! Saul! wat vervolgt gij Mij*, Hand. 9: 4.
Ten vierde. Het overtreft de aardse koninkrijken in de veelheid der onderdanen. Daar is zo'n rijk koninkrijk onder de zon niet, als het koninkrijk van Christus. Zerah de Moor had wel tienduizendmaal duizend onderdanen, 2 Kron. 14: 9. Ahasveros heerste over honderdzevenentwintig landschappen. Maar déze Koning heerst van zee tot zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde, Ps. 72: 8. Het is er zó volkrijk, dat het er krioelt van mensen, zodat Johannes in zijn tijd al een schare zag, die niemand tellen kon, Openb. 7: 9.
Ten vijfde. Het verschilt veel van de aardse koninkrijken in fundamenten en vastigheden. Het is vaster gegrond dan de aarde. Het heeft tot zijn fundamenten:

1. De eeuwige verkiezing, 2 Tim. 2: 19. *Het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn.*
2. Het lijden en de gehoorzaamheid van de Zoon Gods: Niemand mag een ánder fundament leggen, dan hetgeen reeds gelegd is, namelijk Christus.
3. Het eeuwig verbond, het verbond der genade, Jesaja 54: 10. *Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal niet wankelen in eeuwigheid.*
4. De onwankelbare trouw Gods, 2 Tim. 2: 13. *Indien wij óntrouw zijn, Hij blijft getrouw. Hij kán Zichzelf niet verloochenen.*

Ten zesde. Jezus' koninkrijk overtreft de aardse koninkrijken in het nauwkeurig register, dat er in gehouden wordt. David mocht eens zeggen: telt Israël. Augustus mocht eens een gebod laten uitgaan, om al zijn onderdanen te beschrijven. Zij wilden eens een juist register hebben van hun onderdanen. Maar daar is geen netter register dan dat God houdt. Hij houdt zo'n precies register: Wie er al wedergeboren wordt? En waar? Op wat tijd? Uit wat volk? En wat hun al ontmoeten zal in de wereld?
Ten zevende. Daar is geen koninkrijk, waarin zoveel blijdschap is. Ahasveros maakte eens een feestmaal voor al zijn groten. Maar het bestond alléén maar in wat te eten en te drinken; en het duurde slechts honderd en tachtig dagen. Belsazar maakte een gastmaal voor al zijn geweldigen. Het waren prachtige maaltijden: maar met wát een hinder werden zij gehouden! Ahasveros werd gestoord door zijn vrouw; en Belsazar was ontsteld over de schrijvende hand, die daar aan de wand kwam. Zodat die blijmalen in treurmalen veranderden. Maar in dit koninkrijk kunnen de onderdanen zeggen: De Heere heeft mij méér vreugde en blijdschap in mijn hart gegeven, dan ten tijde als der goddelozen koren en most vermenigvuldigd wordt, Ps. 4: 8. Als er geen rund in de stallingen is, en al de voorraad opgeteerd is, als God dán maar licht in hun gemoed geeft, dan verblijden ze zich tot opspringens toe.

Spant u een weinig in: al deze dingen zult u vinden in deze Psalm. In het eerste vers hebt u de grondslag van dit koninkrijk. Zijn grondslag is op de bergen der heiligheid. Behalve dat, wat voorrechten heeft het? Dat vindt gij vers 2, 3. *De Heere bemint de poorten Sions boven de woningen Jacobs. Zéér heerlijke dingen worden daarvan gesproken! Maar daar zijn ook vele onderdanen, vers 4. Ik zal Rahab en Babel vermelden onder degenen, die Mij kennen. Ziet, de Filistijn, en de Tyriër, met de Moor, deze is aldaar geboren. Dan hebt u de vastigheid van dat volk, vers 5. En van Sion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren; en de Allerhoogste Zelf zal ze bevestigen*.
In het zesde vers worden ze opgeschreven en geregistreerd. *De Heere zal ze rekenen in het opschrijven der volken, zeggende: Deze is aldaar geboren.* In het zevende vers hebt u de blijdschap, die er wezen zal: *En de zangers, gelijk de speellieden, mitsgaders al mijn fonteinen, zullen binnen in u zijn.*
Welgelukzalig is dan zo'n schepsel, dat geboren is in zó een grote stad, en dat behoort onder de regering van zó een Koning! Ik wenste, dat ik en gij elk dát geluk hadden. Wij hebben voor ditmaal het vijfde vers te bezien. Spant u een weinig in. Het zal u niet kunnen vervelen. In dit vijfde vers hebben wij te bezien:

1. De vermeerdering van de onderdanen der kerk: Daar zou van Sion gezegd worden: *Die en die is daarin geboren.*
2. De bevestiging van elke onderdaan: Als God iemand veranderd heeft, Hij laat ze er niet altijd onkundig van zijn: *De Allerhoogste Zélf zal hen bevestigen.*

I. Wat het eerste aangaat. Hier wordt gesproken van Sion, dat is de gemeente van Christus, de kerk Gods, het geestelijk Jeruzalem, bijzonder in de dagen van het Nieuwe Testament. Wat zou daarin geschieden?

(1) Daar zouden er velen in geboren worden.
(2) Het zou bekend worden.
(3) Men zou het tot elkaar zeggen.

(1) Als de kerk Gods in een plaats komt, dan is er veel gelegenheid voor een zondaar om wedergeboren te worden.

Eerst. Daar komt dan God de Vader, en Die maakt Zich vele geestelijke kinderen. God de Zoon komt daar, Die machtig is doden levend te maken; en Die ontfermt Zich in de tijd der minne over de uitverkorenen. Hij breidt Zijn vleugelen over hen uit. God de Heilige Geest komt daar met Zijn geestelijke bewerkingen, en dán wordt de woestijn tot een vruchtbaar veld. Dan wordt deze en die geraakt, en wedergeboren. Waar de Man van de kerk Zijn uitverkorenen heeft, dáár vergadert hij de kerk, dáár zendt Hij Zijn Geest én Woord. Dat doet Hij niet, waar geen uitverkorenen zijn.

Ten tweede. De kerk zelf is een vruchtbare moeder, die ze baart. Uit die baarmoeder des dageraads komt de dauw der jeugd. Zodra toch komt de kerk niet op een plaats, of God maakt ze vruchtbaar. Gij ziet meteen de dauw van de genade aan sommigen, gelijk men des morgens vroeg aan de groene graskens de glanzende druppeltjes dauw ziet hangen.

Ten derde. Waar de kerk komt, dáár komt dan de bediening, de Leraars, die planten en natmaken. Zij bidden, zij smeken, daar wordt vermaand en gepredikt in zo een stad. God zendt zulke Predikanten daar wij niet over kunnen klagen, die geschikt zijn naar onze toestand; en Hij maakt, dat zij een klem op het hart hebben. God komt dan in de woningen eens kijken. Daar zeggen dan de ouders tegen de kinderen, en de kinderen tegen de ouders: laat óns ook eens gaan horen, wat de Geest tot de gemeente zegt. En daar komen dan groten en kleinen, rijken en armen tezamen. De één komt uit nieuwsgierigheid, de ander uit boosheid; een ander uit een goede opvoeding, die hij gehad heeft; en zij komen vast allen voor het net; en zo zijn zij in staat om door Gods hand gevangen, en in Sion geboren te worden. Het is er meer gebeurd, zoals bij een Zacheüs, dat God hen in het hart greep, en dat zij wedergeboren werden, als zij alleen maar uit nieuwsgierigheid kwamen.

U moet dit weten: u komt uw levenlang onder geen predicatie, of zij doet haar werk. Zij doet kracht aan u. Is het géén werk dat met de zaligheid gevoegd is, het is dán tot een reuk des doods, en tot verzwaring van iemands oordeel. Doet het Woord géén goed, het doet dán kwaad. Het is evenals een krachtige medicijn. Zij doet haar werk. Doet ze géén goed, dán doet ze kwaad. Is het lichaam zó vol bederf, dat het kwaad de medicijnmeester is, dán bederft ze. Maar indien de medicijn het overwinnen kan, dán doet ze goed. Is er in de kerk iemand, die zulke verdorvenheden in zijn hart heeft, dat hij zich schrap zet en het Woord meester wordt, dán zal het Woord geen vat doen. Maar kan het Woord de verdorvenheden overwinnen, dán doet het goed. U mag wezen, wie u wilt, - het Woord doet zijn vrucht, ten kwade of ten góede. *Want gelijk de regen en de sneeuw van de hemel nederdaalt, en derwaarts niet wederkeert, alzo zal Mijn Woord ook zijn, zegt God, het zal doen, hetgeen Mij behaagt, en het zal voorspoedig zijn in hetgeen, waartoe Ik het zend,* Jesaja 55: 10, 11. Weet gij, wat voor werk het Woord doet op de zondaar, en dan, wat werk het doet op een uitverkorene en begenadigde? Eilieve, spant u eens wat in. De dingen zijn toch klaar, en zij zullen u

niet kunnen vermoeien of vervelen. O, mocht gij met aandacht luisteren. God zou u nog kunnen raken!

Eerst: Als het Woord bij de zondaar ten kwade werkt, weet gij wat het dán soms wel teweeg brengt?
1. Dit. Zij zouden zelfs in de kerk, als zij het Woord horen, wel willen uitroepen: Wat wil toch deze klapper zeggen? Hand. 17: 18. Zij lachen en spotten ermee, als in 2 Kron. 30 : 10. Zij spotten met de boden Gods, en met het Woord. Hand. 2: 13 zeiden ze: zij zijn vol zoete wijn.
2. Weet gij, wat voor een kwaad werk het ook nog doet? Dit, dat zij dan in hun hart de Predikanten verachten en Gods volk verachten. Zij zijn niet aanzienlijk genoeg. Het is een deel slecht volk, zeggen ze, dat er in de kerk gevonden wordt. Het is het dwaze van de wereld, het zwakke Gods. De hoge God kan er, naar hun gedachten, niet veel mee uitrichten. En God heeft er nochtans méér mee uitgericht, dan de sterkste koning met ál zijn machten uitricht. O, zeggen ze, het zijn niet vele rijken, niet vele edelen. Het is zo'n gering volk in hun ogen. Maar gij moest weten, dat dit de raad Gods is, dat Hij de rijken voorbij gaat, en dat Hij de armen van de wereld heeft uitverkoren!
3. Als het Woord ten kwade werkt, dán doet het soms dit, dat gij het gaat lasteren en zegt: komt, laat ons dán maar de zonde doen! U hoort in de kerk voorstellen, als God een groot zondaar bekeert, dat dan Zijn genade te overvloediger wordt; en u gaat lasteren en zegt: Wel, laat mij dan gaan zondigen, opdat de genade Gods te overvloediger worde!
4. Weet gij, wat voor kwaad het nóg wel werkt? Dat het de toehoorders verhardt. Het Woord slaat als een hamer op het hart. Maar dán is het hart als een aanbeeld. Hoe langer er op geslagen wordt, hoe vaster het wordt. Zo is het ook: hoe meer de hamer van het Woord op uw hart klopt, hoe harder het wordt! Maakt het hart dezes volks vet, zei de Heere, Jesaja 6: 10. Profeet, wilde God zeggen, u zult ánders niet uitrichten, dan dat gij het hart nog harder zult maken. Evenals een Vader, die met al zijn vermaningen en kastijdingen het kind verhardt.
5. Weet u, wat het Woord nóg doet? Dan komt het tot een vervolgen van diegenen, die dat Woord des Konings zoeken voort te zetten en te verkondigen, ja zelfs tot moorden, Hand. 9. Als zo een begint, dan gaat hij moord en vervolging blazen. Het zijn pesten, zeggen ze, het is een sekte, die overal behoort tegengesproken en tegengestaan te worden.

U zult zeggen: Wel, het Woord heeft zulke werkingen in mij niet gehad. Wij hopen dat het waar is. Maar het Woord heeft nog wel ándere uitwerkingen, die kwaad zijn, en evenwel zo gruwelijk niet dan de voorgaande. Het heeft ook soms een uitwerking die veel beter is: maar het brengt u evenwel niet tot de gemeenschap met God. En weet gij, welke uitwerkingen het Woord dán heeft?
- 1. O, het overtuigt u. Het zet u vast. Zó vast, dat u moet zeggen: ik kan er niet van tussen! En waart gij eens alléén, u zou met Farao zeggen: ik heb gezondigd! Hoe menigeen heeft wel eens moeten zeggen: ik heb gezondigd! Ik geloof dat er hier niet één zit, of hij heeft wel eens een overtuiging onder het Woord gehad.
- 2. Het beweegt zo: Het kan soms een mens wel tot grote beweging brengen. Hand. 26: 28, zei Agrippa: Gij beweegt mij bijna een Christen te worden! Het is te zeggen, gij beweegt mij bijna om God te gaan dienen. Daar scheelt niet veel aan, of ik zou ook geweld gaan doen op het koninkrijk der hemelen!
- 3. Het doet die werking, dat het een mens wel eens verschrikt, en hem benauwd maakt voor de dood en voor de eeuwigheid. Ik geloof, dat gij van uw leven wel zó

hebt horen prediken, dat het Woord zo een schrik door uw hart gaf. Gelijk een Felix: hij werd zeer bevreesd, als Paulus predikte van de rechtvaardigheid, matigheid en van het toekomend oordeel.
- 4. Ja, het doet dit wel, dat het de mens uitwendig vernedert. Achab lag in een zak. Herodes deed veel om Johannes Zij verbeteren wel véél. Zij laten veel kwade en zij doen vele goede dingen. Men zou zeggen: het zijn geheel ándere mensen.
- 5. Het doet dit wel, dat zo een begint lust en trek te krijgen om het Woord te horen. Zodat hij zegt: ach Heere, de predicatiën vervelen mij niet. Zij zijn als dat volk, dat een lust had om tot God te naderen, Jesaja 58: 2. Zij zijn als de toehoorders van Ezechiël, Ezech. 33: 10, 11. Daar zeiden de buren tegen elkander: komt, laat ons hem gaan horen; hij was hun als een lied der minne. Het is een man, zeiden zij, die schone gaven heeft. Zij maakten elkaar gaande om hém te gaan horen! De Heere zei tot de Profeet: Zij zitten voor uw aangezicht als mijn volk placht te doen. Zij horen uw woorden, maar zij doen ze niet.
- 6. Nóg eens, het doet dit, dat zij wel blij zijn als zij het horen. Ach, zeggen ze, ik heb daar toch met zo'n blijdschap, die predicatie gehoord, Matth. 13: 20. Maar die in de steenachtige plaats bezaaid is, deze is degene, die het Woord hoort, dat terstond met vreugde ontvangt. Johannes was een brandende en lichtende kaars, en zij hadden zich voor een korte tijd in zijn licht willen verheugen, Joh. 5: 35.
- 7. Nog eens, het Woord doet dát wel, dat het u verantwoordelijk stelt, zodat u moet zeggen: ga ik verloren, God zal altoos rein zijn van mijn bloed. O, hoeveel mensen gaan er verloren, die door het Woord gewaarschuwd zijn! Maar God zal rein van hun bloed wezen, evenals God rein was van het bloed van de eerste wereld; en gelijk God rein was van het bloed der Sodomiten, en van de Kapernaïten, en van de Nineviten: Hoe dikwijls heb Ik u willen vergaderen, gelijk een hen haar kiekens, maar U hebt niet gewild, zei de Heere Jezus. Het is evenals of er een publieke wachter 's nachts bij u aanbelt, en hij zegt: uw huis staat in de brand; of: De dief zal in uw huis komen, - en het lust u niet om op te staan. Wordt u dán verbrand in uw huis, of wordt al uw goed gestolen, de wachter is vrij, en het is úw schuld! Zo zegt God ook: Ik ben rein van uw bloed, als u verloren gaat: Ik heb het u wel duizendmaal en méér gezegd. U zult niet óngewaarschuwd verloren gaan! Hoe zult u het ontvlieden, indien gij op zo een grote zaligheid geen acht geeft?

(2) Ten tweede. Daar is ook een vrucht des Woords omtrent de uitverkorenen en gelovigen, die met de zaligheid gepaard gaat, en dat is een goede vrucht, waarvan men zeggen kan: ***Die en die is er geboren***. Die vrucht wordt hier meest beoogd, in ons tekstvers. Hebt u nu de kwade gezien, laat ons de goede ook eens bekijken. Die goede vruchten zijn er maar weinig. De meesten hebben er geen kommer over. Het is vrede, als gij maar ter kerk geweest zijt, en dat u kunt zeggen: ik heb heden weer goed horen prediken! Maar dát zijn de rechte vruchten niet. De heilzame vruchten van het Woord, die gij niet missen kunt, dat zijn die, waarover Gods volk menigmaal bekommerd is, om het besluit van hun genadestaat op te maken. Wij zullen het u klaar trachten te zeggen.

1. Zo een komt onder het Woord, want dáár krijgt niemand leven dan door zaad, en bij wijze van voortteling, - zo is het in het natuurlijke, èn zo is het hier ook. Het zaad waardoor de uitverkorenen leven krijgen, en wedergeboren worden, is het Woord Gods. Rom. 10 : 17. Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor is door het Woord Gods.

2. Daar zittende, brengt God het Woord in hun hart, en daar het ontvangen wordt, werkt het velerlei werk. Wat werkt het voor een werk?

a. Het ontdekt zo iemand, hoe hij gesteld is, hoe vervloekt van nature, en dat hij onder Gods toorn ligt. Hoe zondig hij is. Wat heb ik gedaan? Zeggen ze, hoe vele weldaden heb ik misbruikt! o God! Ik ben een monster! Wat al zonden heb ik tegen U gedaan! Dát is het eerste, dat God hen niet alleen ontdekt, hoe zondig zij zijn, maar welke walgelijke schepsels zij zijn.

b. Het werkt, dat zij zien wat een onderscheid er is tussen verloren te gaan óf zalig te worden. Ach Heere! zeggen ze, wat een onderscheid is er tussen zalig worden, of in de hel geworpen te worden! En wat een onderscheid is er tussen opgewekt te worden tot versmaadheid en afgrijzing, of tot eeuwige heerlijkheid! En wat een onderscheid is er tussen in het oordeel aan Uw rechter- of Uw linkerhand gesteld te worden, en in de eeuwigheid bij God óf bij de duivel te zijn! Wat een schrikkelijk onderscheid is het!

c. Dan komt God hen ontdekken het onderscheid tussen vromen en ónvromen. Dat hadden zij heel hun leven niet gekend, het onderscheid tussen een dronken of een nuchter mens, tussen een speler of een ijverig mens, tussen een hovaardige en een nederige, tussen een goddeloze en een Godvruchtige. O, de rechtvaardige is hier voortreffelijker dan zijn naaste. Eertijds was u een gierigaard, een dronkaard, een lasteraar, een hoereerder of overspeler. *Maar gij zijt nu afgewassen, geheiligd en gerechtvaardigd in de Naam des Heeren Jezus, en door de Geest onzes Gods.*

d. Dan komt dat Woord, en het begint ze aan te zetten om die middelen te gaan gebruiken, die ze gehoord hebben dat tot de wedergeboorte nodig zijn. Ben ik zo een monster, zeggen ze, en is daar raad toe, om nog wedergeboren te worden? Wel, die middelen wil ik gaan gebruiken, al zou ik als een wormpje moeten kruipen, en wat van mijn werelds wezen moeten afleggen, en mijn zondig gezelschap moeten laten varen. O, ik wil graag álles doen, om maar wedergeboren te worden!

e. Dán komt God met Zijn Woord en geeft ze een klop op hun hart, zodat zij wegzinken in zichzelf. Ach Heere! zeggen ze, ik ben verloren. Ik weet dat ik U niet missen kan. Ik móet U hebben, en ik mis U evenwel! En daar liggen zij dan, handeloos en voetenloos, hopeloos en radeloos. Ik móet naar de Heere, zeggen ze, en ik kán niet komen! o God! wat zal ik gaan doen! Ik ben niet in staat om U te dienen, zeggen ze, maar ik zoek het evenwel te doen, want ik ben het schuldig! Dán wordt zo een schepseltje als was, het smelt weg in tranen, en het komt met zijn smekingen kruipen als een worm voor God.

f. Maar dán komt Gods Geest door het Woord op Evangelische wijze werken, en Die zegt tot hen: Wat doet gij hier? Hoe blijft gij zo in uzelf? Ziet gij de beloften Gods niet? Ziet gij de Middelaar niet? Ziet gij de Geest Gods niet? Ziet gij al de goederen van het Genadeverbond niet, dat die al voor ú zijn? Weet gij het dan niet, dat God wel woont in het hoge, maar dat Hij óók ziet op zulke verslagenen van geest? Weet gij het dan niet, dat Jezus u vraagt: verloren schaapje, wilt u van Mij óók gevonden worden? Dan komt dat schepseltje met tranen in de ogen, en het kleeft de Heere aan, Ps. 63: 9. Mijn ziel kleeft U achter aan. En dan zeggen ze als Jacob: Ik zal U niet laten gaan, tenzij Gij mij zegent; en als de Kananese vrouw: ik kan van U niet af. Zo Gij mij helpen kunt, doe het toch. Ik werp mij op U. Ik wil de Uw worden! O, dán wordt de Heere Jezus zo geliefd en zo hoog geacht!

g. Dan doet het Woord al meer, het brengt een geheel nieuw vrucht voort. Het is ermee evenals als met een kind, dat pas geboren is. Of een kind klein of groot is, hoe zwak het ook is, mét dat het in de wereld komt, het is een volkomen mens: het heeft ogen, oren, een tong, en in het opwassen gebruikt het dezelve. Een

wedergeboren mens ook. Zij hebben geestelijke ogen, om de Koning in Zijn schoonheid te zien. Zij hebben oren om te horen de woorden des Boeks. Zij hebben hun leven- lang zo niet gehoord. Zij hebben een tong om tot lof van de Heere te spreken, zo goed als een bejaarde. Zij hebben handen om te werken het werk des Heeren, en voeten om te wandelen op de weg Gods.
Dáár hebt u dan zo een geheel nieuw schepsel, 2 Cor. 5: 17. *Het oude is voorbijgegaan, ziet, het is álles nieuw geworden.* Dát geluk nu krijgt een mens onder de bediening, vroeg of laat, hard of zacht, naardat het God belieft.
En als die wedergeborene dat dan krijgt, dan komt de Allerhoogste Zélf zo een bevestigen.

Dat werk nu wordt bij een geboorte vergeleken.

- Eerst. Omdat het er zo mee overeenkomt.
- Ten tweede. Om te tonen, dat wij even ónmachtig zijn tot de wedergeboorte als tot de natuurlijke geboorte. God moet ze werken, zodat men zeggen moet: *Hij heeft ons gemaakt (en niet wij), Zijn volk, en de schapen Zijner weide,* Ps. 100 : 3.
- Ten derde. Om te tonen, dat een kind Gods het beeld Gods, dat door de zonde verloren is, nu wederkrijgt. Een kind gelijkt naar zijn ouders. Zo ook de wedergeborenen. Zij hebben zo een zweem naar God, in kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Zie, dáár hebt u nu de wedergeboorte. Aan wie zou dit geluk nu te beurt vallen? Aan die en die. In de grondtaal staat: *man en man.* Dat deed sommigen denken, of het niet Christus was, van Wie hier gesproken wordt, die God én mens was, een dubbel man. Het deed anderen denken aan de grote machten, aan koningen, Profeten en Apostelen. Maar het allerliefst zeggen wij, dat het zeggen wil de veelheid van die wedergeboren zouden worden. Het zou geen schaars werk zijn. Het zou zijn: man en man, vrouw en vrouw. En dat is klaar: gelijk God Abraham beloofde, dat zijn zaad wezen zou als de sterren aan de hemel, zo zou het hier ook gaan.

II. ***Zou nu dát werk in een hoek geschieden? Zou het verborgen blijven?***
Ach nee, dát werk zou zo'n glans aan de kerk geven, dat het openbaar zou worden. Men zou er zó verblijd over zijn, dat men het niet zou kunnen verzwijgen, elk zou er van spreken. Daar zou gezegd worden: *Die en die is aldaar geboren*. Wie zou dat zeggen? Zouden het de vijanden zeggen? Ja, die ook wel, doch met spijt, gelijk zij van de Heere Jezus zeiden: De gehele wereld gaat Hem na. En gelijk zij van de Apostelen zeiden: U hebt met deze uw leer geheel Jeruzalem vervuld.
Maar wie zouden het met blijdschap zeggen? Allen, die Sion liefhebben, die zeggen kunnen: *Uw knechten hebben een wélgevallen aan hun stenen, en medelijden met haar gruis.* Deze zouden in het verborgen én in het openbaar God daarvoor bedanken. Zij zouden er met elkaar van spreken, zij zouden zeggen: Daar is er één overtuigd, daar is er één doorgebroken, daar is er één tot ruimte gekomen. En zou het in de hemel ook niet gezegd worden? Ach ja, de hemellingen zouden het óók weten, en er blijdschap over hebben. Lukas 15: 10.

2. Zou nu dat werk wel vastheid hebben? Zou het wel blijven daar het begonnen was? Ach ja, zegt God, als dát gebeurt, dat er openlijk van gesproken wordt, en gezegd: Die en die is er geboren, weet gij, wat Ik dan doen zal? Ik, de Allerhoogste, zal ze bevestigen.

A. Wat is dat te zeggen, dat God de Allerhoogste is. *Waarom wordt Hij de Allerhoogste genoemd?*

Eerst. Vanwege zijn woonplaats. *Hij is de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, die zeggen kan: Ik woon in de hoogte en in het heilige.* Jesaja 57: 15. De hemel is Zijn troon.

Ten tweede. God is de Allerhoogste vanwege Zijn Wezen. Niemand is Hem gelijk. Daar is maar één zo'n Wezen, daar is geen tweede. Hij alléén is de Allerhoogste. Ps. 83: 19. *Opdat ze weten dat Gij alléén met Uw Naam zijt de HEERE, de Allerhoogste over de ganse aarde.*

Ten derde. Vanwege Zijn regering. Hij is Opperheer van álle schepelen. Ps. 103: 19. De Heere heeft Zijn troon in de hemelen gevestigd, en Zijn koninkrijk heerst over alles. Ps. 115: 3. *Onze God is toch in de hemel, Hij doet al wat Hem behaagt.*

Ten vierde. Vanwege Zijn werkingen. Niemand is er, die Zijn werken kan nádoen, zowel in de natuur als in de genade. Neh. 9: 6. *Gij zijt die Heere alléén, U hebt gemaakt de hemel, de hemel der hemelen en al hun heir, de aarde en al wat daarop is, de zeeën en al wat daarin is.*

Ten vijfde. In eer en heerlijkheid. O, wie heeft zúlk een eer als God! Matth. 4: 10. *De Heere uw God zult u aanbidden, en Hém alléén dienen.*

B. Nu komt daar een wedergeboren kind Gods in de kerk. Ach Heere! zegt hij, zal het wel waar zijn. Zal het werk niet overgaan, zal het wel blijven? Ach Heere! zal het niet zijn als een vroegkomende dauw? Als er tegenspoed komt, zal ik dan niet afvallen? En zo gaat een wedergeborene uit de kerk. Maar wat doet God?
Hij kan dat niet altijd zien: *Hij zal ze bevestigen.* Ik, de Allerhoogste, zegt God, zal dat doen. O, waar de rechte vrucht is van het Woord, dáár zal de Heere u niet vinden als die gast zonder bruiloftskleed. Hij zal u niet vinden als de dwaze maagden, die geen olie in hun lampen hadden; en Hij zal u niet vinden als die dwaas, die zijn huis op een zandgrond gebouwd had, noch als Judas, één van de Apostelen, die verloren ging uit het getal der Apostelen. Die het werk begint, zal u allengskens tot vastheid van uw staat doen komen; evenals een nieuwgeboren kind, het raakt allengskens tot vastheid, en het begint het éne voetje voor het ándere te zetten, totdat het rap en vast op zijn treden wordt.
Wat doet God de Allerhoogste dan, als Hij de wedergeborenen bevestigt?

Eerst. Hij komt het werk eens bekijken, en keurt het goed. Hij bekijkt het, of het naar het Woord is, of tégen het Woord. Gen. 1: 31. God zag al wat Hij gemaakt had, en ziet, het was zéér goed. Zo doet Hij ook. Hij bekijkt dit werk, en het is zeer goed.

Ten tweede. Hij zal er Zijn hand ook niet aftrekken. Hij zal het niet laten varen. Hij zal Zijn hand aan u houden. Daar zullen weinig predicatiën doorgaan, of Hij zal tonen, dat Hij Zijn hand aan u houdt. U zult spoedig niet horen prediken, of uw zwarigheden zullen opgelost worden. De pijlen des duivels zullen verbroken worden. Het goede werk, in u begonnen, zal God voleindigen, tot op de dag van Jezus Christus. God zal het voor u voleindigen, Hij laat nooit varen de werken Zijner handen.

Ten derde. Hij lokt u naar Hem toe: Wentelt uw weg op de Heere, zegt Hij, en Hij zal het wél maken. En zij beginnen dat te doen, door geloofsoefeningen. Ja, zij beginnen te zien, dat die woelingen van hun hart minder worden. En zij durven het werk zo niet meer ontkennen, zij zouden het eer zoeken te erkennen. Heere, zeggen ze, ik zou niet graag Uw Geest bedroeven, noch tegen Uw genade zondigen. Dat wil

ik niet doen. Dorstte ik niet naar U? Achtte ik U niet boven álles? En zo komen zij een beetje tot stilte en tot rust.

Ten vierde. Ja, dan komt Gods Geest, en zet er het zegel op, en toont hun de tekentjes in de Bijbel. Legt er uzelf eens naast, zegt Gods Geest. Zou u het wel durven ontkennen, dat gij ze niet bezit?

Nee ik, Heere, zeggen ze, en zij worden zo klein. Ik wil het getuigen door Mijn Geest, zegt de Heere, dat gij een kind Gods zijt. Wel, Heere! zeggen ze, had ik dát van mijn leven geloofd! Geloven of niet, zegt de Heere, voelt u het niet? Kunt u nu wel twijfelen?

Nee ik, zeggen ze, ik voel de Geest der aanneming tot kinderen. Ik ondervind zulke heerlijke werkzaamheden. Ik begin zo Vader te kunnen zeggen, en ik begin nu zo kinderlijk op de Heere te vertrouwen .

Dat is nu ons stuk. Wat dunkt u? Is het niet de waarheid, dat er zéér heerlijke dingen van die stad gesproken worden, als er dit van kan gesproken worden: *Deze en die is er geboren, en de Allerhoogste Zelf zal ze bevestigen*.

Al overkwam hun, die er geboren zijn, nóg zo veel, om Uwentwil, Heere, zeggen ze, zoek ik getrouw te zijn. Ik vraag niet meer naar de wereld. Zij mogen het daar maken zo zij het willen, laat gaan zo het gaat, ik zal met een voornemen des harten bij de Heere zoeken te blijven.

Wij zeggen niet, dat zij niet kunnen vallen of vervallen. Ach ja, het kan soms wel heel vér komen met Gods kinderen! maar zij kunnen nooit uit de staat der genade vallen. Het zaad Gods blijft in hen. Wij zeggen ook niet, dat de kerk altijd even vruchtbaar is. Ach nee, Heere! Wij vrezen, dat wij van onze stad méér moeten zeggen, dat er elk jaar die en die wedergeborenen sterven en naar de hemel gaan, dan dat er die en die wedergeboren worden. Wij vrezen, dat er méér weggaan dan er bekeerd worden. De kerk is evenwel nog geen ónvruchtbare moeder.

Wij geloven, dat er niet één jaar voorbijgaat, of dat er de één of de ánder nog toegevoegd wordt.

Wij hebben nog een kort klemmend woord tot slot.

Eerst. Weest blij over de voortgang, die de kerk in de wereld heeft, dat er nog zoveel verlorenen terecht gebracht worden. Dat des konings pijlen nog zo scherp zijn, dat zij treffen in het hart van zijn vijanden. Dat er nog verscheidenen voor Hém vallen. Die dood waren, worden levend gemaakt. Weest blijde. De engelen zijn er blij over. God heeft er genoegen in, als de mensen wedergeboren worden, en als zij Zijn onderdanen worden. Maakt dan tezamen de Heere groot, en wekt elkaar op om Zijn Naam te verhogen!

Ten tweede. Weest niet alleen verblijd, maar laat mij en gij bidden voor onze landgenoten, voor onze medeburgers, buren, vrienden en huisgenoten. Voor andere landen, staten en koninkrijken. De Heere Jezus heeft ons leren bidden: *Uw koninkrijk kome!* Roept veel uit: *Gord Uw zwaard aan Uw heup, o Held, en laat Uw rechterhand U vreselijke dingen leren. Laat Uw pijlen treffen tot in het hart van des Konings vijanden, zodat volkeren onder U vallen!*

Ten derde. Laat ons állen ook een onderdaan tot de Koning zoeken te brengen. Die bekeerd zijt, breng er ook één toe. Daar is licht wel iemand onder de uwen, die nog ónbekeerd is: uw man of uw vrouw of uw kind. Zoekt ze ook toe te brengen. Zo gij er één toebrengt, het zal uw kroon en uw geluk wezen. Ja, u moet uw talentje niet willen gaan begraven. U wilt het immers wel op winst gaan leggen. Zijt ge bekeerd, zoekt

dan ook uw broeder te bekeren!
Ten vierde. Onderzoekt uzelf, of gij in Sion geboren zijt. Het is toch een zaak van groot gewicht! Velen missen het, velen bedriegen zich. Velen zijn gerust en zorgeloos, velen zijn goddeloos, velen hebben een gedaante en een schijn van Godzaligheid. U zult misschien niet lang de tijd hebben om het te doen.
Het zou niet vreemd zijn, dat het vanavond de laatste predicatie was, die gij ooit hoorde. Het zou gemakkelijk kunnen gebeuren, dat gij deze avond uw laatste predicatie hoorde; en dat gij nu voor het állerlaatst gewaarschuwd werd! U mag erover misnoegd zijn, zo u wilt. U zou de eerste niet zijn, die heden onder het gehoor, en over acht dagen in de eeuwigheid was!
Zijt ge in deze Stad niet geboren, dán zult u in die Stad, welke fundamenten heeft, óók niet komen! Zijt ge in deze Stad, de kerk, niet wedergeboren, dán zijt gij in de Stad des verderfs geboren! En o, wat is uw staat dán ongelukkig! dán zal de hemel op u regenen stukken vuur en zwavel, en een geweldige stormwind zal het deel uws bekers zijn! O, mocht u nog intijds zoeken te ontkomen! Haast u, mens, eer het besluit baart, en zoekt te vluchten naar die geestelijke vrijstad, de kerk: Dán zult u in een woonplaats des vredes wonen, in een wél verzekerde woning.

Of Zegt u: ik ben reeds in de kerk geboren, ik ben reeds een burger van Sion.
Wel, wat nut hebben dan de gehoorde Predicatiën aan u gedaan? Of denkt u daar uw leven niet aan? Met voordracht hebben wij in de beginne wat breed het nut getoond, het werk het Woord doet. Of had het Woord niet wel eens een kwade uitwerking bij u? Werd u niet harder, werd u niet boos? Ging u niet lasteren? Of, zo het u al eens bewoog of overtuigde, zodat de tranen uit uw ogen kwamen, bleef het dáár niet bij, of liet gij maar alleen wat grove goddeloosheid?
Hoort. Zijn wij wedergeboren? Dát is de zaak waarop het aankomt! Men kan het spoedig weten, of er van óns gezegd mag worden: *Die en die is daar geboren.*

- Eerst. Dan zult u overtuigd geworden zijn, dat u het van nature niet bent.
- Ten tweede. Dan zult u gezien hebben, hoe óngelukkig u bent als u er buiten bleef, even óngelukkig als de eerste wereld die buiten de ark was, en dat u dan nóg onder de heerschappij des duivels leefde.
- Ten derde. Dan zult u gezien hebben, dat het béter voor u ware, nooit in de wereld geboren te zijn, dan in de kerk niet wedergeboren te zijn. Dat het béter geweest ware, dat gij nooit een voet op de aarde gezet had, dan dat gij niet wedergeboren zou worden.
- Ten vierde. Het zal u hebben doen kruipen als een worm voor God, en u tot tranen en belijdenis gebracht hebben: u zult gezegd hebben: ach Heere! Ik ben zo bang, dat zijn de zonden van mijn jeugd, èn dat zijn mijn dagelijkse zonden. Zij zijn zo veel èn zo lelijk. Ach Heere! wat zal ik gaan doen?
- Ten vijfde. O, u zult ondervonden hebben, dat uw hart open ging, als u van genade voor genade in Christus hoorde. Uw hart ging open als u van Christus begon te horen. Dan zult u dit ondervonden hebben, dat u duizendmaal zei. O God! waarom hebt U naar mij omgezien? En dat u zei. O God! Ik ben evenwel ziek naar Uw gemeenschap, schenk er mij deel aan; en zo Gij het nog niet doet, ik zal evenwel vóór Uw voeten blijven liggen. Ik zal U niet laten gaan. Ik dien een zegen van U te hebben, het gemis is mij óndragelijk. Ik heb een dorst en honger, die óndragelijk is, naar Uw gemeenschap. Ach, God, breng er mij eens toe, dat ik voldaan worde!

Wat dunkt u, is het u een vreemde taal? Ga dán naar uw huis en zeg: Ach Heere! Ik ben nog niet wedergeboren! o wat ben ik ongelukkig! Ach Heere! mocht ik nog in Sion geboren worden, eer ik sterf!
O, mensen, die dát geluk tot nog toe missen, mocht u dat geluk hebben, dat u het deze avond nog kreeg. Wat u deze ganse dag nog niet gekregen hebt, mocht u dat in dit avonduur nog krijgen! God zou de eer van het werk ontvangen. Mocht het u zó gaan, gelijk God van Paulus zei tegen Ananias: ga in de straat, genaamd de rechte, daar zult u Paulus van Tarsen vinden, die een vervolger was, - ziet, hij bidt, hij schreit.
Dát wensen wij u toe, dat God deze avond in uw eenzaamheid dit nog aan u moge schenken.

En gij, kinderen van Sion, die wedergeboren zijt, dankt er de Vader, en de Zoon en de Heilige Geest voor. Gelooft dat de Allerhoogste u ook zal bevestigen. Hij zal u ondersteunen in al uw zwakheden. Geraakt u in óngevallen, vertrouwt de Heere uw zaken toe, en zegt: *De Heere zal het voor mij voleinden. Uw goedertierenheid is in der eeuwigheid; en laat niet varen de werken Uwer handen.*
AMEN.

VIJFENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER GENESIS 17:1.

OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

Als nu Abram negenennegentig jaren oud was, zo verscheen de Heere Abram, en zei tot hem: Ik ben God de Almachtige. Wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht.

Het is opmerkelijk, dat wij lezen in de 71e Psalm, het negende vers: *Verwerp mij niet in de tijd des ouderdoms, en verlaat mij niet, terwijl mijn kracht vergaat*. En in het achttiende vers zegt dezelfde man: *Daarom, ook terwijl de ouderdom en de grijsheid daar is, verlaat mij niet, o God!*
Het is zo uitermate schoon, als een mens al vroeg de genade deelachtig wordt. Als ge in uw jonge jaren des Heeren goedheid mag ondervinden, gelijk een Jacob, waarin al vroeg des Heeren vreze was, Gen. 25 en Rom. 9, en gelijk een Obadja, die tegen die trouw Profeet durfde zeggen: *ik vrees God van mijn jonkheid aan.* 1 Kon. 18: 12. Het is zo uitermate schoon, als er van ons kan gezegd worden, gelijk van dat kind van Jerobeam, 1 Kon. 14: 12, 13, daar was wat goeds in voor de Heere, de Gods Israëls. Het is zeer lief, als men van ons zeggen kan, gelijk er staat van Timotheüs, die had de Heilige Schriften geweten van kindsbeen aan. 2 Tim. 3: 15.
Hoe schoon en beminnelijk dat is, het is evenwel geen gave voor allen. Een mens moet soms zijn jonge jaren in het bedrijf der zonde doorbrengen: De Heere belieft de jongeling wel te laten leven naar de wegen van zijn hart. Matth. 20 : 3, daar ging de Heere niet alleen in de wijngaard om arbeiders te huren ten derde ure, maar ook ter zesde ure, ter negende ure, ter elfde ure en ten laatste ure. Het is niet alleen een Timotheüs, die genade in Gods ogen vindt, maar het mocht ook een Zachéus gebeuren, en die moest tot mannelijke jaren gekomen zijn, eer hij de genade kreeg. De stokbewaarder was al vader in een huisgezin, eer God zijn hart raakte. Hand. 16.
Het is zo uitermate schoon, als men de genade in de mannelijke jaren krijgt. Maar dat gebeurt ook allen nog niet: een zondaar moet soms oud en grijs in de zonde worden, zodat zij de duivel dienen, de één vijftig, de ander zestig jaren, of nog meer, eer zij genade krijgen. Handelingen 2 zegt God: *Ik zal Mijn Geest uitstorten over alle vlees: uw zonen en dochteren zullen profeteren, uw jongelingen zullen gezichten zien, en uw ouden zullen dromen dromen.*
Zo was het met een Abraham. Toen God hem verscheen en in het hart raakte, was hij omtrent zeventig jaren oud. De oude, kwade dagen zijn dikwijls koude dagen. Dan beginnen de krachten en de lusten van ziel én lichaam te vergaan. Pred. 12: 1. De oude Barzillaï zei: uw knecht is zéér oud, hoe zou ik kunnen horen of lust hebben in de zangers of zangeressen?
Het is evenwel uitermate schoon, dan nog vet en groen te zijn, Ps. 92: 15. Het is uitermate schoon, als men de kroon van grijsheid met genade versierd ziet, en dat men dan een oude Anna, en een Simeon in de tempel vindt, en hem hoort zeggen: Nu laat Gij, Heerel uw dienstknecht gaan in vrede. Lukas 2: 29.
Het is zo uitermate schoon, dat men Paulus, die jong geroepen was, in zijn oude dag zelfs hoort zeggen: ik ben een oud man in een keten. De Heere Jezus zei tegen Petrus, toen Hij hem had aangesproken en behandeld over zijn verloochening: *Toen gij jonger waart, gordet gij uzelf, en wandelde waar gij wildet. Maar wanneer u zult oud geworden zijn, zo zult ge uw handen uitstrekken, en een ander zal u gorden, en*

brengen waar gij niet wilt. Dit zei de Heere, betekenende met hoedanige dood hij in zijn oude dag God verheerlijken zou.
De koning David zag dit ook en zei: Heerel verwerp mij niet ten tijde des ouderdoms, en als de grijsheid daar is. God zal het ook niet doen: heeft Hij iemand jong geroepen, of heeft Hij iemand oud geroepen, Hij zal getrouw blijven in het voleinden van Zijn werk, tot den einde toe.

Dat toonde God aan Abraham, die, als hij oud in jaren was, de genade kreeg. God verwierp hem niet, toen zijn kracht vergaan was. Hij was vijfenzeventig jaar oud als hij geroepen werd. Nú was hij negenennegentig jaar. Toen toonde God dat Hij hem nog niet verlaten had, maar dat Hij omtrent hem de Getrouw gebleven was. In het twaalfde hoofdstuk had hij gebreken bij zijn genade, in het dertiende hoofdstuk hebt u Lot, zijn neef, én hij. Zij tonen dat zij gebreken hadden, maar dat de genade evenwel heerste. In het veertiende hoofdstuk doet Lot een slechte keus: hij kiest naar Sodom te trekken. Daar wordt de koning van Sodom met zijn volk weggevoerd door de vreemden, en Lot voerden zij ook weg. Abraham verneemt dat, en, door de zegen van God, roept hij ze. Daar komt Melchizédek, die zegent Abraham. De man is als verwonderd over zo'n ontmoeting. Daarop komt de koning van Sodom, en zegt: man, wij zijn aan u verschuldigd. Onze personen wilt u niet hebben, maar wilt u de buit hebben, ik geef hem u. Abraham weigert het, en zegt: ik zal geen draad van u aannemen, opdat gij niet zegt: ik heb Abraham rijk gemaakt.
In het vijftiende hoofdstuk komt God, en toont dat hij in die edelmoedigheid van Abraham genoegen nam. Hij geloofde, dat de Almachtige zijn Schild was, die hem gered had; en dat de Algenoegzame zijn Loon was, en dat was hem méér waard, dan hetgeen de koning van Sodom hem kon geven. Daarom komt de Heere, gaat een trapje verder, en zegt: *gij zult een zaad hebben, en in uw zaad zullen álle geslachten der wereld gezegend zijn.* Uw nakomelingen, die gij nog in uw lijf hebt, zullen tot een groot volk worden. Zij zullen vreemde mensen vele jaren moeten dienen, en Ik zal diens volks Rechter wezen. Ik zal de verdrukking matigen, dat zij niet te hoog gaat. Maar u zult slapen als die fakkel door de struiken door zal gaan, dán zult u rusten in uw graf.
In het zestiende hoofdstuk tekent God aan de fouten van Abraham en Sara, hoe zij zich tegen Hagar bezondigden. Die dienstmaagd van Sara moet het huis uit. Doch God troost haar.
Daarop komt God in het zeventiende hoofdstuk, en verschijnt al weer aan Abraham, als hij negenennegentig jaar oud was, en Hij geeft hem een les, welke wij u zo even voorgelezen hebben. Daarop zegt God: Ik richt een verbond op tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad ná u, en daar is het sacrament, tot een teken en een zegel van dat verbond, en dat is de besnijdenis; en Ik zal u stellen tot een vader van vele volken. U mag dat gelovig verwachten, Ik zal het doen komen. *Wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht.* Dit eerste vers, dat wij u voorgelezen hebben, daarin zult u vinden:

1. Wie Abraham verschijnt? Het was de Heere; en de tijd wanneer? Het was toen hij negenennegentig jaren oud was.
2. Wat de Heere van Zichzelf zegt: *Ik ben God de Almachtige.*
3. De dubbele les. Wandel voor mijn aangezicht, en zijt oprecht.
4. Dát past een bondgenoot Gods, dat is er het merkteken en het karakter van.

1. Wat het eerste aangaat, Abraham, als hij negenennegentig jaren oud was hoe oud was hij toen in de genade? Vierentwintig jaar. Vierentwintig en vijfenzeventig maken negenennegentig jaren. God was hem verschenen toen hij zesentachtig jaar oud was,

toen was hij elf jaren oud in de genade. Dertien jaren daarná komt God, en verschijnt hem al weer. Zij hadden in die tijd geen Bijbel, geen geschreven Woord. Waarom niet?
Eerst. Omdat de kerk toen nog zo klein was, het was nog maar aan enige weinige huisgezinnen, waaraan God Zijn gunst gaf, in de eerste wereld en in het begin der tweede wereld.
Ten tweede. Omdat de mensen toen langer leefden dan nu, de één kon het de ander meedelen en overleveren als er iets gebeurde.
Ten derde. Om de menigvuldige verschijningen Gods, die zij hadden.
De Heere openbaarde Zich toen menigvuldiger dan daarná. De Heere openbaarde zich hier aan Abraham, en zo vervult Hij het ontbreken van de Bijbel en van het geschreven Woord. De Heere sprak voortijds véélmaal èn op velerlei wijze tot de vaderen, Hebr. 1: 1.

Hij, Die hier aan Abraham verschijnt, draagt de naam van HEERE.
Het is de Jehovah. Exod. 3: 14 zei God dat Mozes zeggen zou: “Ik zal zijn" heeft mij tot u gezonden. En wij lezen Exod. 6: 2, dat God met die naam HEERE, Jehovah, alzo aan de vaderen niet bekend geweest was. Ge zou u soms stoten, als gij dat las, en denken: hoe komt het dan, dat hier staat, de HEERE verscheen aan Abraham?
Het is te zeggen: God heeft Zich in de vervulling van die Naam eerst zo niet bekend gemaakt, gelijk ten tijde van Mozes, toen Hij hen uit Egypte ging uitleiden. Hij was met die naam wel bekend door ontdekking. Gen. 4: 2 zei Eva toch al: Ik heb een man van de HEERE verkregen. En Gen. 4: 26 staat: Van toen aan begon men de Naam des HEEREN aan te roepen. Zij hadden die naam zo klaar niet in de vervulling, maar wel in de belofte. Wie is deze HEERE?
Wij lezen Gen. 19: 24: Toen deed de HEERE vuur en zwavel over Sodom en Gomorra regenen van de HEERE uit de hemel. Zo is er dan een meerderheid van Personen in het Goddelijk Wezen, en elk Persoon draagt de naam van HEERE, Jehovah. Wij geloven, dat het de Zoon is, de tweede Persoon in het Goddelijk Wezen, die al meer aan Abraham en aan zijn nakomelingen verschenen is. De Heere zag tegemoet, dat hun geloof zou bezweken zijn, en daarom kwam Hij soms tot hen in een vóórspel van Zijn menswording. Hoe meent u, dat zij zouden kunnen staande gebleven zijn, in dat grote stuk van te geloven, tenzij de Heere soms hun zwakheden ware te hulp gekomen, door eens aan hen te verschijnen.
De Heere verscheen aan Manoah op de dorsvloer, Richt. 13. Aan Josua bij Jericho, Jos. 5: 13. Aan Mozes in het brandende braambos, Exod. 3: 2. Aan Jacob, Gen. 32: 24. Zodat zij tezamen lichamelijk èn geestelijk worstelden; en aan Lot, Gen. 19. Zo verscheen de Heere hier ook aan Abraham. Hij komt bij hem in een menselijke gedaante, gelijk Hij ook deed toen Hij met hem sprak over Sodom en Gomorra. Christus was toen nog geen waarachtig mens. De Goddelijke met de menselijke natuur waren toen nog niet tezamen verenigd. Het was maar een tijdelijk verschijnen, en dan verdween Hij weer. Het was een komen èn weggaan. De band van vereniging lag er nog niet tussen Zijn Goddelijke en menselijke natuur, het waren verschijningen van korte duur, voor dat gesprek en verder niet. In het tweeëntwintigste vers van dit hoofdstuk eindigt dit gesprek. Daar staat: *en God voer op van Abraham.*
U zult denken: hoe weet gij het, dat de Heere hier kwam in een menselijke gedaante? Dat weten wij uit het tweeëntwintigste vers: De Heere sprak met hem, en mét dat Hij geëindigd had te spreken, zo vier Hij op.
Deze man vraagde niet, wie Hij was, die hem verscheen, gelijk Jacob, die vraagde: hoe is Uw Naam? En Manoah zei: geef mij toch Uw Naam te kennen. Ook Mozes

wilde de Naam weten, maar deze man niet: Waarom? Wel, daarom, de man kon het wel weten, dat het méér dan een mens was, die met hem sprak, die zulke stralen van Goddelijkheid vertoonde, zodat hij moest zeggen: het is de HEERE.
Hieruit kon hij het weten, dat Hij God was en geen mens: uit die verbondmaking. Aan de goederen, die Hij hem beloofde. Aan de beloften en aan het sacrament dat Hij hem gaf, en aan de vervulling. Niemand kon het vervullen dan de Heere. Dat het de Heere was, dáárvan was de man wel overtuigd. Dat hij ervan overtuigd was, kunt u zien in het derde vers: hij viel op zijn aangezicht ter aarde. U kunt het zien aan de nederigheid en de eerbied, die hij betoonde.
U kunt het zien in het zeventiende vers: toen viel hij op zijn aangezicht in nederige verwondering, en lachte. Hij zei in zijn hart. Zal één die honderd jaar oud, is een kind geboren worden? Wij lezen in het achttiende hoofdstuk, dat Sara ook lachte, toen haar geboodschapt werd dat zij een zoon baren zou. Maar tussen het lachen van Sara én van Abraham was een groot onderscheid. Sara's lachen was in ongeloof, maar Abrahams lachen in blijdschap en verwondering. Zijn hart was gesterkt door het geloof, gevende God de eer, ten volle verzekerd zijnde dat, hetgeen Hij beloofd had, Hij ook machtig was te doen. Hij zei: amen, Heere! doe zo, ik verblijd mij over dat woord, ik val op mijn aangezicht over zo'n toezegging. Sara valt niet op haar aangezicht, maar Abraham zegt als het ware: mijn hart is verblijd, en ik vertrouw, dat Gij dat Woord óók zult volbrengen, dat Gij gesproken hebt. Zo verschijnt dan de HEERE aan Abraham, en in het tweeëntwintigste vers hebt u Zijn weggaan.

2. De Heere zo bij hem staande, of hij nog al enige twijfeling in zijn hart had, (ofschoon wij dat niet vinden), komt zijn geloof versterken, en zijn liefde opwekken, tonende wie Hij was, en tot hem zeggende: ***Ik ben God de Almachtige.***

A. *Ik ben GOD.* Daar zijn drie Personen in het Goddelijk Wezen, en elk Persoon is God. De Vader, de Zoon, de Heilige Geest is God. Hier is het de Zoon, die aan Abraham verschijnt, waarvan Johannes zei: Deze is de waarachtige God en het eeuwige leven. 1 Joh. 5: 20. En Paulus noemt Hem, Rom. 9: 5: God boven ál te prijzen in der eeuwigheid. Het is de grote God en Zaligmaker Jezus. Dat zielverrukkend Wezen staat hier bij u, Abraham! Ik, Die het zalig en algenoegzaam Deel Mijns volks ben, Die álles bezit, en u álles geven kan, wat gij nodig hebt, om u eeuwig gelukkig te maken. Wat is úw geluk groot! Ik ben uw God, en gij zijt Mijn bondgenoot, Mijn kind, en erfgenaam van al Mijn goederen!

B. *Ik ben God de Almachtige.* Het grondwoord ziet vooreerst op de kracht van dat Wezen, ten tweede op de algenoegzaamheid van dat Wezen.
Eerst. Het beduidt, dat God de Almachtige is. Zou Mij enig ding te wonderlijk zijn? Wil de Heere zeggen, - als het aan de kracht komt, Ik ben sterk. Is Sara bijna negentig jaar oud, en zijt gij bijna honderd jaar oud, moet gij zaad zien in uw ouderdom uit uw huisvrouw, - Mijn hand is niet verkort: Ik ben niet alleen machtig om u zaad te doen zien, maar óók om het zéér te vermenigvuldigen. Kan Ik u een Izaäk geven, Ik kan hem óók zó doen vermenigvuldigen, en zijn zaad maken als de sterren des hemels, en als het zand, dat aan de oever der zee is. En als dan uw zaad verdrukt zal worden vierhonderd jaar, dan zal Mijn hand óók niet verkort zijn om het te verlossen, dewijl Ik alle mensen onder Mijn geweld heb. Ik kan ze de handen openbreken, zodat zij hen zullen móeten loslaten. Moet uw zaad in Kanaän komen, en dáár wonen waar uit de Kanaänieten, de Ferezieten en andere volkeren, ja, de kinderen Enaks wonen. Ik ben God de Almachtige, Ik kan het al verwoesten en verdoen, en zo een plaats voor uw

zaad maken. Daar zijn geen palen aan Mijn kracht.
Ik weet, zei Job, dat Gij alles vermoogt. Op de macht van God gaan zijn kinderen door de donkerste wegen heen.
Die drie jongelingen zeiden: Die God, die wij eren, is machtig ons te verlossen.
Zij zeggen met Nehemia: De goede hand Gods, des Gods van de hemel, zal het ons doen gelukken. Zo sterkte de Heere deze zijn liefhebber. Hij zei: man, maak er staat op, dat Ik kan doen bóven dat gij bidden of denken kunt; hoop dan toch op hoop tegen hoop!

Ten tweede. Ik ben niet alleen God de Almachtige, maar Ik ben óók de Algenoegzame. Ik ben genoegzaam voor Mezelf, èn ook genoegzaam om n tot een God te zijn, en om u eeuwig gelukkig te maken. Tot Mijn geluk kan nooit enig schepsel, engel of mens iets toedoen, hij kan er ook niets afdoen. Dat Ik u verschijn, is enkel vriendschap. Ik word van geen mensenhanden gediend als iets behoevende, Ik geef niemand genade omdat Ik het móet doen. Ik behoef haar aan niemand te geven. Als ik het doe, zo is het uit de overvloed van Mijn goedheid. Ik ben genoegzaam, voor Mezelf niet alleen, ook niet alleen voor de engelen, die in de hemel zijn met hun duizendmaal duizenden, de duizenden verdubbeld, om al die geesten te vervullen en te verkwikken. Ik ben niet alleen een Vader van de engelen, maar Ik ben óók de grote God van al Mijn schepselen. De hemel en de aarde hang Ik als aan een niet, die draag Ik door het Woord Mijner kracht, ik ben genoegzaam om het altemaal staande te houden. Is iemand de tegenpartij van Mijn volk, Ik ben genoegzaam om hem te verwoesten of tegen te staan, en te zeggen: tot hiertoe zult u komen, en niet verder! Zo iemand u óngelijk doet, of zo gij in óngelegenheid geraakt, komt tot Mij, Ik zal u álles geven wat ge tot uw zaligheid en tot de Godzaligheid nodig hebt. Ik ben een volle fontein, een zee van algenoegzaamheid, waarin gij u verliezen kunt. Wilt u Mij tot uw God hebben, en Mijn bondgenoot wezen. U kunt nooit in zulke óngelegenheden komen, of Ik kan én zal u redden, zodat u zult moeten zeggen. Het is genoeg, Heere. Mij lust niets meer nevens U in de hemel én op de aarde. Als Ik U maar heb, dan heb ik genoeg!

3. Nu komt de Heere en zegt: man, het is niet genoeg, dat Ik u toon wat Ik wezen wil voor Mijn volk. Daarin zal elk wel zin hebben, dat ik zijn God ben. Maar wilt u Mij tot uw God hebben, daar is dan een dubbele les, die gij te betrachten hebt. Wat eist de Heere? ***Wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht***.
Hier hebt u:

(1) Gods aangezicht.
(2) Daarvoor wil God, dat Abraham en zijn zaad wandelen zal, en oprecht zijn.

(1). Hier hebben wij het *aangezicht Gods.* Het is, of gij de Heere hier hoort zeggen: man, wat ligt gij zo op uw aangezicht? Zie eens op, zie Mij eens aan. Ik zie u wel aan. Ik heb ook een aangezicht, bekijk Mij eens met aandacht. Joh. 8: 56 zegt de Heere: *Abraham, uw vader, heeft met verheuging verlangd om Mijn dag te zien, en hij héét hem gezien en is verblijd geweest.* Dat misschien hierop ziet. Het aangezicht Gods beduidt. Zijn tegenwoordigheid, de blijken van Gods gunst of óngunst. Als God dan van Zijn aangezicht spreekt, zo spreekt Hij van de blijken van Zijn gunst of óngunst. Als Hij van Zijn gunst spreekt, dan zegt Hij. Zou Mijn aangezicht moeten meegaan, om u gerust te stellen? Exod. 33: 14. En in die zegenbede: Num. 6: 26. *De HEERE verheffe Zijn aangezicht over u.* Zo ook Ps. 4: 7. Verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o HEERE! Gelijk een mens in zijn aangezicht met zijn ogen zijn genoegen

óf zijn ongenoegen toont, en laat blijken. Zo komt God, en wil door Zijn aangezicht zijn genoegen of ongenoegen verstaan hebben. Dit aangezicht Gods is ook in de Heere Jezus te vinden. Jesaja 63: 9, wordt Hij genoemd: *De Engel van Gods aangezicht*. En Hebr. 1: 3, *het áfschijnsel van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte beeld Zijner zelf-standigheid.*

(2). Nu komt die HEERE, die Abraham zo verscheen, en zei: *ben Ik, het aangezicht Gods, overal tegenwoordig en bij u, wandel dan voor Mijn aangezicht.* Hier zult u vinden

(A) een wandel.
(B) Voor des Heeren aangezicht.
(C) En dat oprecht.

A. U kunt niet begrijpen, dat twee tezamen wandelen, of daar worden enige zaken toe vereist.

Eerst. Daar moet kennis van elkaar wezen. Alzo is het hier ook. Daar is kennis tussen de Heere en Zijn volk. De Heere kent hen door Zijn alwetendheid èn door de verkiezing. 2 Tim. 2: 19: De Heere kent degenen, die Zijnen zijn. Hij kent ze door de roeping. Die Herder kent Zijn schapen. Joh. 10 : 14. Ik ken de Mijnen, en word van de Mijnen gekend. Zij hebben ook kennis aan de Heere, zij kunnen zeggen, gelijk er staat, Hos. 8: 2: Mijn God, wij, Israël, kennen U. Zij zoeken door Zijn kennis gerechtvaardigd te worden. Jesaja 53: 11. Zij weten, dat daarin het eeuwige leven is, God te kennen. Zij weten wie God is, en wat God is èn worden wil voor een arm, verloren zondaar in Christus.

Ten tweede. Dat twee tezamen wandelen, kunt u weer niet begrijpen, of u moet er bij begrijpen, dat er vereniging des harten moet zijn. Welke mensen wandelen tezamen, daar twist is? Hoe zullen twee tezamen wandelen, waar twist is? Als nu God en de mens tezamen wandelen, zo geeft het te kennen, dat er een wederzijdse vrede is tussen de Heere en die mens. De Heere had geen grimmigheid tegen zijn bondgenoot, en zijn bondgenoot had de sterkte Gods aangegrepen, en vrede, ja vrede, met Hém gemaakt. God was in Christus niet alleen de wereld, maar ook Abraham, met Zichzelf verzoenende, zo zegt Jacobus, hoofdstuk 2: 23. Abraham is zelfs een vriend Gods genoemd geweest.

Ten derde. U kunt het niet begrijpen, of u moet denken, als twee tezamen wandelen, dat zij elkaar vermaak aandoen. Zo is het hier ook: God heeft lust in Zijn kinderen, zijn behagen is in der mensen kinderen. Lukas 2: 14. Hij heeft lust in hén, en zij hebben lust in de Heere, zij zeggen: nevens U lust mij niets in hemel noch op aarde!

Dát is nu hetgeen wandelen onderstelt.
Eerst. Die tezamen wandelen, moeten kennis van elkaar hebben.
Ten tweede. Daar moet vrede tussen die beiden zijn.
Ten derde. Zij hebben lust in elkanders gezelschap.

Nu moeten wij de wandel zelf zien, en waarom ons verkeer met God bij een wandel vergeleken wordt? Waarom wordt de omgang van Gods volk met God bij een wandel vergeleken? Dáárom:

- Eerst. Een wandelaar kiest zijn weg, zo ook het volk van God. Zij kiezen de weg, die naar God, naar de hemel leidt, die enge weg, Matth. 7. Die weg, die de verstandigen naar boven leidt. Spr. 4. Zij zeggen met Jozua: anderen mogen dienen wie zij willen, maar dát zal mijn weg wezen; Ik en mijn huis, wij zullen de

Heere dienen. Joz. 24: 15. Zij kiezen de weg des geloofs, der liefde, der heiligmaking, om daarop voor God te wandelen.

- Ten tweede. Een wandelaar stelt zijn voeten op de weg, die hij verkozen heeft. O, hij komt op die weg. Zo is het met een mens, die wandelen wil voor Gods aangezicht. Hij komt op die weg, die hij verkoren heeft, - wanneer? Als hij overtuigd en bekeerd wordt, en tot het geloof gekomen is, dan, als hij áfkomt van de weg der zonde. De goddeloze verlate zijn weg, en hij bekere zich tot de Heere. Jesaja 55: 7. Daar slaat hij dan de weg naar de hemel in, mét dat God hem overtuigd en in het hart gegrepen heeft.
- Ten derde. Een wandelaar is niet haastig, hij geeft acht op zijn voeten. Zo zei Hizkia: Ik zal zachtkens voortgaan al mijn jaren, Jesaja 38: 15. Zij gaan van kracht tot kracht, Ps. 84: 8. Zij voegen de éne deugd bij de ándere. 2 Petr. 1: 5, 6. Zij gaan gestadig en stil voort.
- Ten vierde. Een wandelaar heeft zijn ontmoetingen op de weg. O, Gods kinderen ook. Zij hebben blij en droevige ontmoetingen. Zo spoedig zijn zij niet op die weg, of daar zijn stenen des aanstoots. Zij worden dikwijls gestremd, maar zij gaan evenwel stil voort. Zij zijn ook wel menigmaal tot hinken en tot zinken gereed, zij hebben hun vrolijke èn smartelijke ontmoetingen. O, de één veracht ze eens, de ánder prijst ze eens, de één doet hun eens goed, de ánder eens kwaad.
- Ten vijfde. Een wandelaar voorziet zich van een staf. Zo ook Gods kinderen. Zij hebben de staf des geloofs. O, het geloof is hun oog, waarmee zij soms eens naar het land zien. Het is hun hand, waarmee zij de beloften Gods aangrijpen. Het is ook hun voet, waarmee zij naar de hemel wandelen. Het is ook hun staf, waarop zij leunen, en met welke zij al de vijanden afkeren.
- Ten zesde. Als iemand wandelt, is het een teken dat hij nog niet thuis is. Alzo is het met een kind Gods ook; hij is nog niet thuis. Zijn gemoed zucht soms eens, om met die woonstede, die uit de hemel is, overkleed te worden.
- Ten zevende. Eindelijk komt een wandelaar dan thuis, en zet zijn reisstaf daar neder. Een kind Gods ook, gaande door al de moeilijke ontmoetingen. Zij worden wel eens moede, zij zuchten eens om thuis te komen; en aan het eind gekomen zijnde, zetten zij aan de deur van de hemel de reisstaf voor eeuwig neder.

B. U zult nu in uw hart denken: Wat is het nu, voor Gods aangezicht te wandelen? Het is evenals een vader, die tegen zijn kinderen zegt: gaat een weinigje vooruit, en voor mijn ogen, opdat ik op uw gedrag lette. Zo komt God ook, en zegt: *Wandel voor Mijn aangezicht.* Wat houdt dat i

- Eerst. Zó alles te doen als in des Heeren tegenwoordigheid, niet alleen zo maar te zeggen: ik weet dat God overaltegenwoordig is, dat weten de goddelozen ook wel. Ach nee! maar zo een zegt: Waar ik ben, is God bij mij. In mijn gezelschappen, in mijn eenzaamheid, in mijn huis: Wáár ik ben, Hij let zo nauw op, Hij onderzoekt, hoe ik het maak met mijn oren, en met mijn ogen, met ál de leden van mijn lichaam, en ál de krachten van mijn ziel. Wat ik doe, hoe ik doe, mijn bedoelingen en mijn oogmerken. Dát is: voor Gods aangezicht te wandelen, zo als in Zijn tegenwoordigheid te zijn. Zo te kunnen zeggen: Ach, ik heb de Heere gedurig vóór mij. Waar ik ben, is Zijn oog op mij.
- Ten tweede. Dat niet alleen, maar zo een is met zo'n ontzag voor God vervuld! Komt de duivel, de wereld en het eigen hart, en zeggen die: Doe ook eens de zonde, wat behoeft gij zo stipt te leven? Wat behoeft gij op álles zo nauw te letten? Ach, zegt hij, ik heb zo'n ontzag voor Gods aangezicht, ik vrees Hem te

mishagen! Zij leven niet gelijk de wereld en hun verdorven vlees het graag hadden, maar gelijk zij het graag eens voor God zouden verantwoorden. Zij zoeken zo álles te doen, als in de tegenwoordigheid van God. Zo een mens zegt: Heere! laat mij U toch niet mishagen. Zij zouden elkaar wel toeroepen. Ontziet u voor Hem, gij zaad Israëls!! Zo was Job. Ik kon wel een menigte verdrukt hebben, zei hij, maar ik vermocht het niet, vanwege Gods hoogheid. Jozef zei: Zou ik zo'n groot kwaad doen, en zondigen tegen God?

- Ten derde. Dát is: voor Gods aangezicht te wandelen, van Zijn gebod, van Zijn Woord en van de invloeden Zijns Geestes zó af te hangen. Zo al gedurig te zeggen: Wat wilt Gij, dat ik doen zal? Bij duizend gelegenheden te zeggen: ik heb geen wil dan Uw wil, en ik hang in álles van Uw invloed af. Ik moet gedurig zeggen: in mij is geen kracht tegen deze grote menigte. In mijn vlees woont geen goed. Als ik het goede wil, zo ligt het kwade mij bij. Wie is tot deze dingen bekwaam, om u te dienen, om voor Uw aangezicht oprecht te wandelen?
- Ten vierde. De zodanigen doen noch ondernemen niets, of zij kennen God in ál hun wegen, en zeggen: Dat, of dat, of dat zou ik doen, Heere! Ik kom om er U kennis van te geven, en te beproeven, wat Gij mij raden zou. En als zij de raad Gods vernomen hebben, zeggen ze: nu wentel ik mijn weg op de Heere, nu ben ik in geen ding bezorgd, nu zal het God voor mij voleinden!

C. Nu komt de Heere, en voegt er bij: *en zijt oprecht*. Wat is dat, oprecht te wezen? Wanneer wandelt een mens in oprechtheid voor Gods aangezicht?

(1) Eerst. Als hij in álles wat hij doet, kan zeggen: ik deed het met mijn hart. Wat kan het baten, met de lippen tot God te naderen, en Hem te vereren met de mond, als het hart daar niet bij is! Matth. 15: 8. Wat zijn uw tranen, gebeden? Wat is prediken en horen, en wat is het ten Avondmaal gaan, als het zónder uw hart geschiedt? Al ware het, dat ik allerlei liefde betuigingen deed, zónder hart, zo was het niets.

(2) Ten tweede. Het is dit, dat men van buiten gelijkt, gelijk het van binnen met ons staat, dat gedaante èn hart één zoet accoord slaan. Dat men niets ánders van buiten vertoont dan men van binnen bezit, zich te laten zien gelijk wij van binnen zijn, hetzij dat het er wél, of dat het er kwalijk gesteld is. Hanna, de moeder van Samuël, als zij niet verhoord was, was zij droevig; en men zag het. Als zij daarná verhoord was, haar aangezicht was haar zodanig niet meer. Als het van binnen èn van buiten zó overeenkomt, dát is oprecht te zijn.

(3) Ten derde. Het is dit, dat men in het openbaar èn in het verborgen dezelfde is, binnen èn buiten het huis, bij de mensen en alléén, voor God èn voor mensen altijd hetzelfde te zijn, gelijk Jozef in zijns vaders huis vroom was, zo was hij het óók in Egypte. Zou ik zo'n kwaad doen, zei hij, en zondigen tegen God. Daniël was een gewenst man, al was hij aan het hof te Babel. Die goede vijgen waren in Babel zowel goed als in het land Kanaän. Zij houden vast aan hun oprechtheid.

(4) Ten vierde. In hetgeen zij doen, zijn zij volstandig. Zij doen het niet ongestadig. Nee, een oprecht man is een gestadig man, zij zijn standvastig en onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren. 1 Cor. 15: 58.

(5) Ten vijfde. Voor het laatst, zij begeren dikwijls met een volkomen hart voor de Heere te wandelen. Zij willen niet parten en delen, dat zij wat bij God èn wat bij de wereld zouden verkeren. Zij zeggen niet: ik zal elk een weinig tevreden stellen, maar zij zoeken te leven, gelijk er Lukas 1: 6 staat van Zacharias en Elizabeth. Zij waren beide rechtvaardig voor God, wandelende in ál de

geboden en rechten des Heeren onberispelijk.

4. ***Dat is nu de eis van God de HEERE, die hier aan Abraham verschijnt, als hij negenennegentig jaren oud was.***
Wilt u nu Mij vinden als de Almachtige en als de Algenoegzame, wil de Heere zeggen, dan moet gij die eis volbrengen: Wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht. Wilt u mijn bondgenoot wezen, doet dan gelijk er van Henoch staat: Henoch wandelde met God; en als er van Noach staat: Noach wandelde met God. Zij wandelden met God, en vonden genade in de ogen Gods. God ontslaat niemand van deze eis, of het in het begin, of op het einde van de wereld is, dát eist God van ons állen. Hij belooft aan niemand anders te wezen de HEERE God, de Almachtige en Algenoegzame.
Ja, niet één bondgenoot heeft te zeggen, dat het tevergeefs is, God te dienen, als hij de algenoegzame God dient. Die algenoegzame God heeft wel wat voor Zijn bondeling over. Zou Ik uw God zijn, zegt God, en zou u niet voor Mij leven! Zou u de zonde doen tégen het licht van uw gemoed? Tégen uw beloften? Tégen uw keus? Zou Ik uw God zijn, en zou u uw hart in de zonde ophalen? Zou u voor Mij niet leven? Zou Ik uw God zijn, de Algenoegzame, uw Almachtige Helper, en zou u Mij niet kennen in ál uw wegen, en van Mijn gebod en invloed niet afhangen, om u in alles bekwaam te maken? Zou u niet alles opzetten voor Mij?

Daar hebt u onze vier stukken.
Wij zijn geen negenennegentig jaar. Wij hebben die uitwendige verschijning niet te verwachten. Maar of wij oud óf jong zijn, zo God ons verscheen, zo Hij tot mij of tot u sprak, - wat zou Hij spreken?
Als wij deze ochtend aan des Heeren tafel zaten, zo God ons bij onze naam genoemd had, wat zou Hij tot óns gesproken hebben? Het zou geweest zijn: *Wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht*. Zou de Heere wel iets ánders geëist hebben? En als Hij dát geëist had, zouden wij niet moeten gezegd hebben: naar Uw Woord, Heere, past het ons te doen. Het betaamt ons zó te leven?
Maar, ach, arme zondaar, als gij recht uitspreken moest, zou u niet moeten zeggen: ik ken het niet, wat het is, voor Gods aangezicht te wandelen, en ik heb er mij zelfs mijn leverslang niet aan gelegen laten liggen om het te kennen. Ik heb het óók nu nog niet gedaan, terwijl er van gepredikt is?
Ach, hoevelen wandelen naar de eeuw dezer wereld, naar de gelijkenis van deze wereld! Dat ligt als in hun mond bestorven: het is de wijze zo. Als u hen vraagt, waarom leeft u zo? Het is de wijze zo, zeggen ze. Zij wandelen ontuchtig, onkuis, naar hun vlees, naar hun lusten. Zij willen wandelen naar hun genoegen, gelijk zij het verstaan.
Lieve mensen! wat zal dát worden? Zullen wij wandelen naar de gedachten en de begeerten van ons vlees? Naar de wijze van de wereld, en niet voor Gods aangezicht? Is dát naar het Avondmaal geleefd? Naar de eed, die gij voor God gedaan hebt? Is dát de vergelding, die gij aan God doet, voor ál hetgeen gij genoten hebt gedurende het ganse jaar, dat nu zo na aan het einde is, dat gij naar uw lust en naar uw gedachten wilt leven?
Mens! die naar de hel gaat, in eeuwigheid zult u het niet goedpleiten, dat God zó wél aan u gedaan heeft, en u zó met Zijn gunsten heeft overladen, en dat u tóch Zijn vijand gebleven zijt! Weet u wel, dat God almachtig is, om u in één ogenblik te verwoesten? U kunt geen kaars zo gemakkelijk uitblazen, als dat God u kan verwoesten. Wat een Algenoegzame is God, om u eeuwige smart aan te doen. Alzo algenoegzaam als Hij

is, om al de engelen en al zijn kinderen eeuwig te verkwikken en te verblijden! Wat is uw leven en wandel dán, als gij niet voor Gods aangezicht wandelt? Immers is uw wandel dán als in een beeld. Nog weinige stappen, en uw wandeling is ten einde. Weet u wel, dat gij dán aan een schrikkelijke uitslag zult komen? Waar zult u in het kort komen? Niet alleen in de groeve der vertering, dat huis der samenkomst aller levenden: Maar in de hel, in die put des afgronds!
Zegt u: ik wandel immers voor Gods aangezicht.
Maar bedriegt gij u niet? Ik geloof, als ge uw hart op uw wegen zet, dat gij wel zult moeten zeggen: ach Heere! Ik leef zó niet! En of gij al inbeeldingen hebt, hebt u er wel grond of reden toe?
Goddelozen, u maakt de vromen voor geveinsden uit. Maar gijlieden zijt oprecht, zo denkt ge! Ja, gij zijt oprecht zóndig. U dient oprecht de duivel en de wereld; en al wat u omtrent God doet, is geveinsdheid. Neemt er de uiterlijke gedaante, de schone schijn en het fatsoen eens van weg, dan is het álles weg! Willen ik en u weten, of wij voor Gods aangezicht wandelen in oprechtheid?
Heel kort, met één woord, zullen wij het u zeggen.

Eerst. U zult zo'n uitermate groot medelijden hebben met zulken, die zo niet wandelen, inzonderheid als u er wat nauw betrekking op hebt. Ziet ge uw man, vrouw, of uw ouders, of kinderen, die zo niet wandelen, dan is het: Absalom, mijn zoon! mijn zoon! Uw hart zal met zulke ontferming over hun arme zielen zijn aangedaan. Ach, zult u zeggen, Heere! mijn man, mijn vrouw, mijn kind, mijn broeder, leeft voor God niet! Ach, dat Ismaël leven mocht voor uw aangezicht!

Ten tweede. U zult dit ondervinden, dat u omtrent elkeen, naar de betrekking, die u er op hebt, zo zult werkzaam wezen. U zult voor hen zo schreien, zo bidden, hen zo vermanen, om hen als een vuurbrand uit het vuur te rukken. Hoe werken vrome ouders op hun kinderen. Hoe werken zij op anderen. Zij zeggen allen als Paulus: ik wilde, dat gij was gelijk als ik, uitgenomen deze banden.

Ten derde. U zult op de weg der zonde niet langer te houden wezen, door niemand in de wereld, al lagen uw vrouw, of man, of uw ouders, op hun knieën voor u, en dat Ze zeiden: u zult mijn vriend niet wezen, als u op de weg der zonde niet blijft, - u zou dan zeggen: u doet mij zo'n hartzeer, maar ik kán er niet op blijven!

Ten vierde. U zult dit kennen, daar zal u niemand van de weg des hemels doen áfkomen. Noch duivel, noch wereld, noch voorspoed, noch tegenspoed. Het is opzet, zeggen ze. Met een voornemen des harten willen zij er op blijven. Zij gaan zo rechtuit, rechtaan naar de hemel. Niemand in heel de wereld zal ze van die weg áfkrijgen.

Ten vijfde. U zult dit ondervinden, dat u zo nederig en ootmoedig zult zoeken te leven: Wat eist de Heere, dan dat u ootmoedig zou wandelen met uw God, Micha 6: 8. Altijd zoeken zij zo klein te wezen: Ach, Heere! zeggen ze, ik ben geringer dan al deze Uw trouw en weldadigheid, Gen. 32: 10.

Ten zesde. Ach, de zodanigen zijn zo treurig, dat zij van die zondenwandel maar niet gehéél kunnen ontslagen raken; en zij zijn evenwel zo blijde, dat zij een ándere weg verkoren hebben!

Ten zevende. Zij leggen zich zo blank voor de mens en voor God: beproef mij, toets mij, o Heere, zeggen ze. Zij hebben zo een lust tot waarheid in het binnenste, en zo een gruwel van alle bedrog en geveinsdheid!
Ten achtste. Wat de wereld hun voor een naspraak geeft, of zij hen veracht en versmaadt, zij achten dat voor niets. Ik ben mij, zo zeggen ze, van geen ding bewust. Al is het, dat zij nog uitwonen van de Heere, zij zoeken Hém slechts welbehaaglijk te wezen.

Ten negende. Zo u één van de oprechten zijt, het schepsel zal u zo weinig van waarde wezen. God moet al uw achting hebben. Als God én het schepsel in één weegschaal liggen, wat weegt er het meeste? Zegt u: liever álle schepsels laten varen, dan God?

Ten tiende. Ach, ge zult u zo veel aan Zijn gunst gelegen laten liggen, en van niemands gunst zoveel werk maken als van Gods gunst! U zult het zónder God niet kunnen harden. U zult niet vér van God kunnen leven. Het zal u zulke bittere taal zijn, te moeten zeggen: Ik zocht Hem, maar ik vond Hem niet! En het zal u zo zoet zijn, te kunnen zeggen: Toen ik een weinig van Hem weggegaan was, vond ik Hem!

Ach zondaar! Het is met u zo niet, gelijk met de oprechten! Hebt u zo'n ontferming met állen, die u aangaan? Werkt u zo op anderen? Kan niemand u op de weg der zonde houden? En kan u niemand van de weg des hemels áfkrijgen? Zijt u zo nederig? Zijt ge zo treurig, omdat u zo zondig zijt? Legt ge u zo ter beproeving open voor God én mensen? Geeft u om geen naspraak of verachting? Is het schepsel u zo weinig waardig, in vergelijking met God? Laat u aan Gods gunst zoveel gelegen liggen?
Ach zondaar! die dát nog niet kent, - hoe óngelukkig zijt gij! Ge zijt een gruwel in Gods oog! God haat u! Hij zal u, die voor Zijn aangezicht niet in oprechtheid hebt willen wandelen, voor eeuwig van Zijn aangezicht verstoten, en uw deel stellen bij de geveinsden, in die poel, die van vuur en sulfer brandt!
Ach, mocht ge u nog intijds neerleggen voor de Heere Jezus, die almachtig én algenoegzaam is om u van de weg des verderfs af te brengen, en om u te geleiden op de weg der gerechtigheid. Hij kan geven dat uw werk in der waarheid is. Zeg dan tot Hem, gelijk David deed: *Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vaste gees.* En bid dat Hij aan u vervulle die belofte, Ezech. 36: 27: *En Ik zal u een nieuw hart geven; en Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken, dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen.*

Kinderen van God, gij was ook gelijk de anderen. Wie heeft het gedaan dan God? Hoe heeft Hij u getoond, dat Hij de Almachtige en de Algenoegzame is! Heeft u wel eens iets ontbroken? Heeft Hij niet gedaan bóven dat u zou durven bidden of denken? Is God niet ónuitputtelijk in algenoegzaamheid, in macht, in wijsheid, in getrouwheid, in ontferming?
Laat mij u nog eens vragen: gaat u met God wandelen, met een indruk van Zijn overaltegenwoordigheid? Hangt u van Zijn gebod en invloed steeds af? Kent u Hém in al uw wegen? Zijt ge niet geveinsd maar oprecht? Ach, zult u zeggen, ik weet niet beter dan ja. Bij déze dingen leef ik, en in alle deze is het leven mijns geestes; maar het is nog zo gebrekkig!
Wel, God ziet naar de volvaardigheid des gemoeds. Troost u met deze tekst: *God zal u nog wel eens verschijnen.* En als u wat ontmoet, spreekt Hém eens aan, vraagt Hém raad. Hij zal u wel eens aanmoedigen.
Hij zal u misschien wel verschijnen als u gaat sterven. U zult wellicht geen negenennegentig jaren leven.
Dan zal Hij u nóg eens verschijnen ten laatsten dage op de wolken, en zeggen: hebt gij voor Mijn aangezicht gewandeld in oprechtheid? Nu zal Ik u eeuwig verkwikken.
AMEN.

ZESENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER PSALM 119: 120.

OP EEN BIDDAG[4]

Het haar mijns vlezes is ten berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen.

Wij lezen, Jesaja 26: 10: *Wordt de goddeloze genade bewezen, hij leert evenwel geen gerechtigheid, hij drijft onrecht in een gans richtig*[5] *land, en hij ziet de hoogheid des HEEREN niet aan.*

Iemand kan zo overwonnen ziek naar het lichaam zijn, dat hij geen enkele spijs lust, en dat hem de geneesmiddelen geen nut doen. Zo kan een goddeloze wel álle Godszegeningen genieten, terwijl zij hem geen nut doen. Als nu Jeschurun vet werd, zo sloeg hij achteruit, Deut. 32: 15. *Hoort gij hemelen, en neemt ter ore, gij aarde, zegt de Heere: Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tégen Mij overtreden*, Jesaja 1: 2. De Heere moet klagen: *Wat zal Ik nog méér aan Mijn wijngaard doen, dat Ik aan hem niet gedaan heb? Ik verwachtte dat hij goede druiven zou voortgebracht hebben, maar hij heeft stinkende druiven voortgebracht*, Jesaja 5: 4. Het is uitermate slecht, als men zelfs onder de zegeningen Gods goddeloos wordt. Evenwel, zo staat er Pred. 8: 11. *Omdat niet haastelijk het oordeel over de boze daad geschiedt, daarom is het hart van de kinderen der mensen in hen vol om kwaad te doen.* Wanneer een volk het zware pak van de weelde niet dragen kan, zo verandert Gods hand, en Hij begint, in plaats van zegeningen, oordelen te geven; en Hij beproeft het op een ándere wijze. Wil een kind onder de velerlei liefdeblijken van een vader niet gehoorzaam zijn, dan neemt hij de roede.

Zo doet onze God ook: Hij kan de zonde niet zien, zonder bezoeking te doen. Ziet Hij die in de hemel onder de engelen, Hij werpt ze er uit. Ziet Hij de zonde op de aarde in de volmaakte mens Adam, Hij werpt hem èn zijn nakomelingen uit het paradijs. Ziet Hij ze op de aarde, Hij doet Zijn toorn van de hemel openbaar worden. Jesaja 26: 9 staat: *Als Uw gerichten op aarde zijn, zo leren de inwoners der wereld gerechtigheid.* Hetgee*n* dikwijls de zegeningen niet doen kunnen, dát doen de slagen. De zegeningen zijn dikwijls middelen tot het verderf, en de slagen zijn dikwijls middelen tot verbetering. Farao, toen hij de oordelen zag in Egypte, en toen zijn knechten zeiden. Ziet gij nóg niet, dat uw land verdorven is? Begon klein te worden.

Die goddeloze Achab, toen God hem door de Profeet liet aanzeggen, dat de honden zijn bloed zouden lekken, daar komt de koning in een zak, en het hoofd hangt hem als een bies. Als Jona van het gericht over Ninivé, predikte, het komt de koning ter ore. De koning èn al het volk gaan in de zak. Hij zei*: laat mens of beest nóch eten nóch drinken gegeven worden*. Waarom! wel, God mocht Zich wenden, en berouw hebben over het kwaad!

Het is méér gezien, als er gerichten op de aarde waren, dat de inwoners dan gerechtigheid leerden. Dat is de mens als in de natuur ingedrukt. Die scheepslieden van Jona op zee waren niet zorgeloos: Die tevoren wellicht van geen bidden wisten, riepen ral tot God. Zo ging het ook met de kinderen Israëls, Ps. 78: 34. Als Hij ze doodde, zo vraagden zij naar Hem; en keerden weder, en zochten God vroeg. Het mist

---

[4] Gelezen zondag 25 januari in de Oud. Geref. Gemeente te Stavenisse, door ouderling J. W. Slager op de zondag vóór de Ramp van zondag 1 februari 1953, war onder veel anderen uit de gemeente ook Leen Potappel verdronk.

[5] Gerichtigd = land wat rechtvaardige gerichten ondergaat

ook wel: het gebeurt ook wel, dat de slagen tot geen beterschap zijn. Jesaja 8: 21 leest men van zúlke goddelozen, die als zij gedrukt werden, gingen vloeken op God en op hun koning. Zij leggen de schuld wel op ánderen, Ezech. 18: 2. *De Vaders hebben onrijpe druiven gegeten, en de tanden der kinderen zijn stomp geworden*. Of zij beschuldigen God van ónrecht, Ezech. 33: 17.
De weg des Heeren is niet recht. Maar daar is altijd een volk, aan hetwelk de zegeningen goed doen en de slagen ook. Zij smelten onder de zegeningen. Jacob zei, Gen. 32: 10: Ik ben geringer dan ál deze Uw trouw en weldadigheden. En de slagen doen hun óók goed. Zij staan ze met vewondering aan te kijken. Men zou ervan zeggen: het is zo'n onnozel volk. Zij staan daar onder het volk, zij zuchten eens, zij bidden eens, zij gedragen zich onder de oordelen zo stichtelijk. Zij zien Gods hoogheid aan en zij zeggen: *De haren mijns vlezes zijn ten berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen*!

Geliefden, gij en ik zijn geen vreemdelingen van hetgeen geschied is vanaf de eerste September tot de vijf- en zesentwintigste December van dit jaar. Wat een verschrikkelijke stormwinden hebben wij gehoord! In wat gevaar zijn wij geweest om in de zee begraven te worden! Ach, wij dachten daarom thans elkaar eens op te wekken om voor God te beven. U kunt zien, dat onze tekst daar alle aanleiding toe geeft. Wij zullen zoeken in het verklaren èn toepassen van deze woorden eenvoudig en oprecht voor de Heere te zijn, en getrouw omtrent ulieden te handelen. In dit vers, dat wij u voorgelezen hebben, hebt gij:

1. Een vroom man.
2. De gedaante, onder welke hij God verbeeldt als een Rechter.
3. Hij staat als vóór het schavot en ziet de uitvoering van zijn vonnis komen.
4. Zijn gemoedsgestalte: De weke gestalte is altijd goed, en de harde is altijd kwaad.

1. ***Wat het eerste aangaat: Wel, hier is een vrome ziel; een Godvruchtig koning.***
Wel, hoe schoon is het! Zo een groot man, die zèlf een rechter op aarde was, ligt hier op zijn knieën terneder voor Hém, die de Rechter van hemel en aarde is! Het was een rechte worstelaar. Het was een man, die veel genade èn veel zonde had. Het was een man, die bij al zijn verdorvenheden een zeer heerlijk gedrag had: hij kende ze. Hij beleed ze. Hij was er zeer verslagen en ootmoedig onder. Zijn vrouw had die genade niet, die belacht hem: is dát u koninklijk aangesteld? Zegt zij. Hoe zijt gij nu verheerlijkt, nu gij u zó gering voor ál het volk hebt gedragen! Hij zei: ik zal mij nog al geringer aanstellen; en mét dat volk, van hetwerk gij zo verachtelijk en zo smadelijk spreekt, zal ik verheerlijkt worden.

2. ***Deze man ligt hier vóór de Heere neer; en hij moet hem ergens onder vertegenwoordigen.***
Hij doet het als een Rechter. Soms doet hij het onder liefelijke beelden: Dán als een Vader, en in Zijn grote goedertierenheid. Dán als zijn Herder, Borg, Schild, Rotssteen, enz. Hier is het als een Rechter. Hoe dikwijls, komt God in Zijn Woord ons voor als een Rechter: En Hij is evenzo nodig, als zodanig beschouwd te worden, als in Zijn liefelijke eigenschappen. Paulus telt onder de fundamentele artikelen ook op: het oordeel. Henoch, de zevende van Adam, stond ook al in dat gezicht: D*e Heere is gekomen met Zijn véél-duizend heiligen, om gericht te houden tegen allen,* Judas vs. 14, 15. Noach, de prediker der gerechtigheid, heeft er in de eerste wereld al van gepre-

dikt, 2 Petr. 2: 5. Job zei: *Ik zal mijn Rechter om genade bidden,* Job 9: 15. Abraham zei. *Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen?* Gen. 18: 25. Al de Profeten en rechtvaardigen hebben van dézen Rechter gesproken. Waarom wordt God een Rechter genoemd?
Wij antwoorden: al wat een Rechter bezitten moet, wordt in God gevonden.
1. Een Rechter is een wetgever. Onze God is de énige Wetgever, Die behouden èn verderven kan: Daar is geen schepsel zónder wet.
2. Een Rechter heeft een vierschaar. Onze God heeft een vierschaar in elks consciëntie. Zo heeft elk in zichzelf een vierschaar, waarin deze Rechter komt, Rom. 2: 14, 15.
3. Een rechter doet de misdadiger het proces aan. God in de hemel doet het de zondaar ook aan, Micha 6 ; 2. Hij zal Zich met Israël in het recht begeven; en daar gaat deze Rechter dan alles ophalen wat Hij gedaan heeft; en als Hij dát gezegd heeft, dán zegt Hij: nu is het uw beurt. Hoe hebt u gedaan in die tijd, en op die plaatsen? En de Rechter stelt hem ordelijk zijn geheel bedrijf voor ogen, Ps. 50 : 21.
4. Een rechter, als de beklaagde niet in staat is om zijn stukken goed te pleiten, is genoodzaakt om oordeel te vellen: Deze Rechter spreekt óók vonnis uit tegen grotere en tegen kleinere goddelozen, zonder aanzien van persoon, van staat, rang of jaren, Deut. 27: 26. Vervloekt zij, die de woorden dezer wet niet zal bevestigen!
5. Een Rechter heeft een troon, waarop hij het vonnis uitspreekt: God óók. In de hemel, op de wolken, is Zijn troon. Salomo had een troon, wiens gelijke er nooit geweest was. Maar déze troon is daarbij niet te vergelijken: De hemel is Zijn troon, waarvoor Hij de beschuldigden en gevonnisten daagt.
6. Een rechter heeft een schavot, waarop hij de veroordeelde brengt ten aanschouwe van al het volk.
Déze Rechter heeft ook Zijn schavotten, waarop Hij een gevonnist land, een familie, of bijzonder mens brengt: De aarde en de zee, voor het oog van álle mensen. Tot Farao zei God: Maar waarlijk heb Ik u verwekt, opdat Ik Mijn kracht aan u betoonde, en opdat men Mijn Naam vertelle op de ganse aarde, Exod. 9: 16. Hij bracht Farao voor Israël èn voor de ganse wereld op het toneel.
7. Deze Rechter heeft Zijn uitvoerders, en de instrumenten Zijner gramschap. De uitvoerders zijn de goede èn de kwade engelen.
De instrumenten Zijner gramschap zijn: vuur, water, pest, honger, zwaard, en ál die schepsels, die de Rechter gebruikt, om Zijn oordelen over de gevonnisten uit te voeren. En de aanschouwers, die op het vonnis letten, zeggen: Wij moeten verstandig letten op het huis der goddelozen. Immers is er een God, die op aarde recht doet.

Daar ziet nu onze Godvruchtige man een land, een familie, of een bijzonder mens vóór Gods rechterstoel staan. Hij staat er eens voor stil; en ziet, hoe God dat land omlaag doet dalen. Hoe die familie vermindert. Hoe dat mens te gronde gaat, - en deze man bekijkt de Rechter in Zijn rechterlijke eigenschappen en vonnissen. Hij bekijkt Hem in den brede in Zijn verschrikkelijke eigenschappen.
Welke eigenschappen ziet hij dan in déze Rechter?

Eerst. Zijn alomtegenwoordigheid, zodat er geen plaats is, waar God niet is. De justitie kan overal niet bij zijn, waar het kwaad gedaan wordt, maar God wél, Jer. 23: 23. Vervul Ik niet de hemel èn de aarde? Ben Ik niet een God van verre èn een God van nabij? Daar is géén land, waar God niet tegenwoordig is, Ps. 139: 7.
Ten tweede. Déze Rechter heeft door Zijn alwetendheid een nauwkeurige kennis van zaken. Menig Rechter moet het alles uit de misdadiger halen. Maar déze Rechter niet.

Hij heeft een nauwkeurige kennis van zaken: het is alles naakt en geopend voor Zijn ogen. Daar is géén schepsel ónzichtbaar voor Hem.
Ten derde. Dan beziet deze man de Rechter in Zijn rechtvaardigheid: Hij heeft nooit kwaad recht gedaan. De rechters van deze aarde kunnen soms een kwaad recht doen. Maar deze Rechter niet: bij Hém is geen aanneming des persoons, noch ontvanging van geschenken.
Ten vierde. Dan beziet hij God in Zijn heiligheid, dat Hij te rein van ogen is om het kwade te aanschouwen. Dat de zonden een scheiding maken tussen God en de mensen. Dat God een Licht is, Die met de duisternis géén gemeenschap kan hebben.
Ten vijfde. Deze man beziet de Rechter niet alleen in Zijn rechtvaardigheid én in Zijn heiligheid, maar ook, dat Hij een waarachtig Rechter is, Die altijd doet gelijk Hij gesproken heeft, Die altijd naar waarheid oordeelt.
Ten zesde. Iemand die rechter was, moest één van de oudsten zijn, als het wél ging. Déze Rechter is de Oude van dagen, Daniël. 7. Hij is de eeuwige God.
Ten zevende. Hij is de almachtige Rechter, Hij kan Zichzelf staande houden en verdedigen, Hij behoeft voor niemand te vrezen. Job. 42: 2. Ik weet dat Gij álles vermoogt. Hij voert álles uit wat Hem belieft. Als het aan de kracht komt, Hij is sterk.
Ten achtste. Hij is een Rechter, die hoger is dan al de hogen der aarde. Jesaja 57: 15. Alle koningen en vorsten zijn bij God als een droppeltje aan de emmer en als een stofje aan de weegschaal.

3. ***Hier komt nu deze man als voor de gerechtsplaats, en was hij onder de toeschouwers en kijkers.*** Hij zag allerlei oordelen, en hij erkende, dat die van God kwamen.

A. Wat zijn er al schrikkelijke oordelen van deze Rechter gezien in de eerste én de tweede wereld! In de eerste wereld zag men, hoe God de wateren over geheel de aarde deed komen, en al de bewoners van dezelve deed smoren. In de tweede wereld, welke uitvoeringen zag men daar? Daar zag men het vuur van de hemel komen, dat Sodom en Gomorra verbrandde. Ginds zag men een vrouw in een zoutpilaar veranderen. Dáár zag men tien plagen in Egypte, en de elfde was nog de zwaarste, namelijk: De verstoktheid van het hart. Ginds opende de aarde haar mond, waarin Korach, Dathan en Abiram met hun ganse vergadering wegzonk. Dáár zag men vier- of vijfentwintig duizend Israëlieten op één dag vallen. Num. 25: 9. Ginds stak het vlees nog tussen hun tanden, als God hen strafte. Ginds kijken ze in de Ark des Verbonds, en God doet een grote slachting door de pestilentie. Ginds komt een honger, Amos 4: 1-12. Daar was de hemel koper, en de aarde ijzer. Daar komt de rups en de sprinkhaan, die het kruid des lands opeten.

De oordelen, die deze koning David in zijn tijd gezien had, waren groot èn zwaar.

Eerst. Daar komt een Profeet, van God tot hem gezonden met drie zware plagen. Kies u één uit die, zei hij, en zie, welk antwoord ik die geven zal, die mij gezonden heeft. Zeven jaar honger, of drie maanden door het zwaard van uw vijanden geslagen te worden. Of drie dagen pestilentie? En hier is niet te ontvlieden. Gij móet kiezen. Als het wezen moet, zei hij, laat mij dán in de handen van God vallen, want Zijn barmhartigheden zijn vele. Daar komt het; en eer de derde dag komt, waren er al zeventigduizend geveld. En als hij het kwaad ziet, en de slaande engel, zo valt hij in, en zegt: ik heb gezondigd, maar wát hebben deze schapen gedaan? Sla mij, Heere! En daar stuit God het kwaad, op het verzoek van zo'n deemoedige bidder, wiens haren van zijn vlees ten berge gerezen waren.

Ten tweede. Wat zag hij al gruwzame nederlagen in zijn tijd! 2 Sam. 1. Daar zag hij de helden verslagen liggen op het gebergte van Gilboa, de koning Saul en zijn zoon Jonathan: ach, verkondigt het niet te Gath, zei hij, boodschapt het niet op de straten van Askelon, opdat de vijanden zich niet verblijden!

Ten derde. Hij zag in zijn tijd een driejarige honger, 2 Sam. 21: 1, om Saul en des bloedshuizes wil te Gibea. Hij zei tegen hen: Waarmee zal ik u genoegen geven? Wilt u geld hebben? Of bevorderd worden? Eist het maar. Nee, zeggen ze. Het is ons dáárom niet te doen. Maar geef ons die mannen, die dát kwaad gedaan hebben, dat wij ze de Heere ophangen; en hij gaf hun zeven zonen van Saul. Daar gaan zij heen, en zij hangen ze de Heere op, en Zijn toorn werd gestild, en Hij liet Zich van de lande verbidden.

Ten vierde. Hij was een man, die wel wist, wat zwarte wolken er nog hingen. Hij was een Profeet. Hij zag, wat schrikkelijke wolken er nog uitregenen zouden.

B. Deze oordelen schrijft onze Godvruchtige spreker aan God toe: *Heere, zei hij, als hij de rechterlijke oordelen zag, het zijn Uw oordelen.* Het zijn Gods oordelen. Zij komen van God. In deze Atheïstische tijd is het wel noodzakelijk, om u dit een weinig te doen zien, dat zij van God komen: Het is de stem des Heeren, die tot de stad roept. In wie enige liefde tot de waarheid is, die moet zeggen: het is de stem Gods, en niet eens mensen! Wat zag hij? Dat er niets bij geval was geschied. Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet? Amos 3: 6. Gaat niet uit de mond des Allerhoogste het kwade èn het goede? Klaagl. 3: 38. In deze Atheïstische tijd zullen wij enige tekenen noemen, waaraan gij zien kunt, dat de oordelen van God zijn.

Eerst. Hij voert ze uit door kleine en geringe dingen. Door een sprinkhaan, een wormpje, door het stof in luizen te veranderen, waarvan de Egyptische tovenaars zeiden: Dit is de vinger Gods!

Ten tweede. Als gij het wilt zien, dat het van God is, u kunt het zien: Hij weet zo net te vinden, dát land, dié familie, dát mens, daar de zonde begaan is. Waar vliegt de vloekrol? Zach. 5: 4. In het huis des chefs, en in het huis desgenen, die valselijk zweert; en zij rust niet, vóórdat zij dat huis verteerd heeft, met al zijn balken en zijn muren. Men zou zeggen: Hij zal daar niet in komen. Maar Hij komt er evenwel in.

Ten derde. Het komt dikwijls op dezelfde plaats, waar de zonde gedaan is: Achab en Izébel hadden Naboths wijngaard genomen: Wat gebeurt er? Daar komt een Profeet, en zegt hun. Op diezelfde plaats, waar de zonde begaan is, daar zullen de honden uw bloed lekken; en het geschiedde ook zo. Toen de koning zo gewond was, lekten daar de honden zijn bloed.

Ten vierde. Dat de oordelen van God uit de hemel zijn, het blijkt uit het onderscheid, dat God houdt: Hij weet er Zijn kinderen wel uit te trekken: De koning Farao had het van zijn leven niet geloofd. Als gij lezen wilt, leest Exod. 9: 9-11, alsook Exod. 9: 23-26, daar die hagel, donder en bliksem geweest waren in gans Egypteland, maar alléén in het land Gosen was geen hagel. Nog eens, Exod. 10 : 21-23, daar was duisternis over gehéél Egypteland. Maar alleen in het land Gosen was het licht.

Ten vijfde. Het zijn *Gods oordelen*: Waaraan zijn zij te kennen? Doorgaans kunt u het in de oordelen en straffen zien, u kunt niet klaarder boven het hoofd van Christus op dat bordje Zijn beschuldiging lezen, dan dat gij in de straf de misdaad kunt lezen. Zie ook eens Richt. 1: 5-7, waar van die heidense koning Adoni-Bézek gemeld wordt: hij werd overwonnen, en kreeg tot zijn straf, dat de duimen van zijn handen en voeten werden afgehouwen; en zo moest hij de kruimpjes van onder de tafel oplezen, al grabbelend! Toen zei hij. Zeventig koningen met afgehouwen duimen

hunner handen en voeten waren onder mijn tafel, de kruimen oplezende. Gelijk ik gedaan heb, alzo heeft mij God vergolden.
Dat kunt u ook zien in Absalom: Hij staat tegen zijn vader op. Wat doet God? Hij maakt, dat in zijn straf zijn misdaad openbaar wordt: Als hij vluchtte, kwam hij onder een tak van een boom. Daar bleef hij hangen. Dát was de galg. Zijn haar was de strop. Zijn muilezel het schavot. Zijns vaders generaal was de beul. Gij ziet geen familie of land, dat God straft, of gij ziet in de straf hun misdaad.

Ten zesde. Daarin ziet gij het: in de stilling van Gods toorn als de straf gedaan is: Als Jona buiten boord was geworpen werd de zee gestild: Als God Zijn oordelen uitvoert, wordt Zijn toorn gestild.

4. Nu hebben wij ons vierde stuk: ***hoe was deze man gesteld, als hij de Rechter en Zijn gerichten aanzag? Wat was zijn gemoedsgestalte?***
Hij zegt: *Het haar mijns vlezes is ten berge gerezen van verschrikking, en ik heb gevreesd*. Weet gij, waaruit dit genomen is?
Uit Job 4: 15. Toen ging voorbij mijn aangezicht een Geest. Hij deed het haar mijns vlezes ten berge rijzen! Het schrikken èn het vrezen of beven is onderscheiden. Het gaat wel tezamen. Maar het verschrikken is zo schrikkelijk en zichtbaar niet als het beven.
A. Hoe is zo een, die voor Gods oordelen schrikt?

Eerst. Zo een ziet het gericht. Hij had dat niet verwacht. Hij verschrikt daarvan. De koning Belsazar had niet verwacht, dat daar die vingeren van eens mensen hand zouden komen, en dat die op de kalk van de wand in het koninklijk paleis zo'n schrift zouden schrijven: Gij zijt gewogen, en gij zijt te licht bevonden! Daniël. 5: 5, 6. Des konings glans veranderde, en zijn gedachten verschrikten hem. Hoe verschrikte Job! Hij had toch die éne onheilbode ná de andere niet verwacht.

Ten tweede. Niet alleen had zo een dát niet verwacht, dat het hem zo buiten zijn schikkingen zou gaan. Maar zo een heeft zo'n wijd begrip des harten: Het is een, die het oordeel dóór en dóór ziet in zijn schrikkelijkheid en droevige gevolgen.

Ten derde. Als iemand voor de oordelen schrikt, dan begint hij er God in te zien. Als Farao Israël nájaagde door de zee, meende hij, er evenzo door te trekken als Israël: Dáár ziet God op het leger der Egyptenaren, en Hij verschrikte ze. Daar kwamen de wateren over hun wagenen en ruiters gelopen. De raderen van hun wagens stieten tegen hen. Toen verschrikte Farao, en hij zei: God strijdt voor Israël! wat wil dát wezen! wij zullen hier niet uit geraken!

Ten vierde. Als iemand schrikt, dan is hij ook nieuwsgierig, en bijna ongeduldig, om te weten, hoe vér het nog gaan zal. Ik ben ongeduldig om te weten, wat mijn droom geweest is, zei Nebukadnezar: ik ben ervan verschrikt. U zult het mij zeggen, of ik zal u állen doden, zei de koning tegen de tovenaars, Daniël. 2.

Ten vijfde. Als men verschrikt is, dan schreeuwt men het uit. De koning Belsazar schreeuwde het overluid uit, hij riep met kracht om al de wijzen des konings, Daniël. 5: 7.

Ten zesde. Dan vindt gij tevens, dat de consciëntie spreekt in de benauwdheid. Jozefs broeders zeiden: nu zoekt God het bloed van onze broeder. Past op, nu zal het ons gelden; en zij staan harte- en handeloos. Hun polsaderen rusten niet. Denkt eens na, hoe het met óns ging op de eerste September, en ook op de verleden kerstdag, en onder al de oordelen Gods sedert die tijd. Hoe betrokken waart gij! De haren van uw vlees rezen ten berge! U zult zeggen: Wat beduidt dat? *Als de haren ten berge rijzen*? Weet gij, hoe dat gaat?

- Eerst. Gij verandert dan in uw aangezicht: Dán ziet gij bleek, dán rood: Dán paars, dán blauw. Ach, zegt u, mijn hart is zo beklemd!
- Ten tweede. Gij begint er een koude rilling over te krijgen. De doodskoude komt als over uw lijf. Uw tanden klapperen tegen elkander, uw lippen beven, uw ingewanden worden ontroerd, en in die doods-koude straalt uw bloed zo niet door. U begint te beven, uw haren beginnen zich naar omhoog te heffen, gij staat stijf, u kunt niet opstaan. Het gaat evenzo gelijk ik van mijn leven wel gezien heb in een misdadiger, die ter dood veroordeeld was. Ja, als uw haren te berge rijzen, al waart gij in de állerveiligste plaats, u zou verschrikt zijn.

B. Niet alleen zei de man: ik ben verschrikt voor Uw oordelen. Maar hij was er zó over aangedaan, dat zijn hart stond te sidderen en te beven. *Ik heb gevreesd, zegt hij, voor Uw oordelen.*

- Eerst. Daar is geen één lid aan mijn lijf stil. Van mijn hoofd tot de voeten toe, is álles in beweging, vanwege het gemis mijns harten.
- Ten tweede. Daar springen hem tranen uit de ogen. Al had iemand zijn leven niet kunnen schreien, hij schreit en schreeuwt dán overluid: behoud, o Heere! wij vergaan! en hij begint wel overluid te tieren. De scheepslieden van Jona riepen een iegelijk tot zijn God.
- Ten derde. Zo een gaat erkennen, dat het rechtvaardig is: Dit álles is ons rechtvaardig overkomen, zeggen ze: *Bij U, o Heere! Is de gerechtigheid. Maar bij óns de beschaamdheid!*
- Ten vierde. Dán beginnen zij, in dat beven en belijden, beloftenis van betering te doen. Zij hebben zo'n berouw. De kinderen beginnen dan te bezien, dat zij zich tegen hun ouders niet wél gedragen hebben; en de ouders, dat zij hun kinderen niet voor God opgekweekt hebben: en elk belijdt dan zijn zonde, èn Gods rechtvaardigheid. Zij doen duizend beloften van beterschap. Laat ons leven, zeggen ze, en wij zullen ons niet meer tot afwijken begeven, help ons alleenlijk ditmaal!

Wat denkt gij, geliefden, is die gestalte goed of kwaad? Als wij ons hart laten spreken, zo weten wij wel, dat een harde gestalte kwaad is, en een weke gestalte is altijd goed. Zo hebben Mozes en Aäron, en al de vromen gedaan: Is er niet, zei God tegen Kaïn, indien gij wéldoet, verhoging? Zo gij u bekeert tot Mij, zegt God, Ik zal berouw hebben over het kwaad. Gods engel stak het zwaard in zijn schede, toen David op zijn knieën lag, 2 Sam. 24. Is een harde gestalte niet kwaad? Ja zij, altijd. God wordt daardoor zo getergd, dat Hij de oordelen zevenvoudig wil verdubbelen. Daar hebt u dan ons honderdtwintigste vers in deze vier stukjes afgehandeld.

Wij hebben heden bededag.

Zet u nog wat. Het is hier in ons land verbodsdag op verbodsdag: Het was verleden Zondag het achthonderd- vijfenveertigste Avondmaal in deze gemeente? Dát is een verbondsdag voor de zielestaat, opdat wij door het bloed van Christus verzoening zouden krijgen; en nu, slechts drie dagen daarná, is het weer een verbondsdag, en dát is voor het uitwendige, voor land en kerk. Zegt u: Weet gij niet, hoeveel biddagen wij wel gehad hebben? Nee ik. Maar het getal is groot. Het is zeer veel: jaarlijkse, maandelijkse, wekelijkse! Wat hebben wij nu te zien op onze bededag?

(1) Het goede dat wij genieten.
(2) Het kwade dat ons drukt.
(3) Het kwade dat ons dreigt.

(4) De redenen van de dreigende en drukkende oordelen.
(5) De middelen daartegen.

(1). Wat goeds God ons te genieten gegeven heeft, dát is het eerste: Hebt u er wel opgelet?

Eerst. Wij genieten maar Gods dierbare goedheid. Lankmoedigheid en verdraagzaamheid, waarmede Hij ons zolang verdragen heeft: Nu al vele jaren achter elkaar heeft God ons met veel lankmoedigheid verdragen.

Ten tweede. Weet gij, wat nóg? Rust en vrede ná een veeljarige oorlog. Vijf of zes jaren vrede, ná een tien- of elfjarige oorlog. Wat is het een goedheid, dat God onze landpalen in vrede stelt. Dat Hij de grendelen onzer poorten van binnen versterkt: Daar er in vele oorden van de wereld vuur en oorlog is, daar is het onder óns voor de in- en uitgaande vrede.

Ten derde. Over onze vrijheid moeten wij God danken, dat vreemde heren over ons niet geheerst hebben, dat wij onder tirannieke ouders of overheden niet moeten zuchten, maar dat wij kunnen leiden een leven vol van eerbaarheid en van Godzaligheid, en dat wij van niemand behoeven af te hangen, dan van onze God: Dat wij die vrijheid hebben, waarnaar onze vaders zo verlangd hebben. Als de Spaanse koning zei: hoe kunt u daar zo naar staan, u zult ze immers niet lang kunnen genieten, gij zijt te oud? Dán zullen onze kinderen ze genieten, zeiden ze.

Ten vierde. Het vierde, dat wij genieten als iets goeds, is onze kostelijke godsdienst, die ons tot heden toe bewaard is, hoe veel er de duivel en zijn werktuigen ook tegen woelden!

Dat zijn onze vier of vijf dingen, die wij mogen genieten. Waar krijgen wij dat goede vandaan? Uit Gods nooit volprezen goedheid en trouw, en om Gods volk, die dikwijls in de gezelschappen voor huichelaars worden aangezien. Wij zeggen u, dat het de fonteinen zijn, waaruit het vloeit.

(2). Wat kwaad drukt ons? Is er iets, dat ons zwaar drukt? Ja, en wel verscheidene dingen.

Eerst. Daar zijn ongemakken en merkelijke schaden, die de koophandel van het land krenken. Die oorlog in het oosten: Dat weten die het best, die daarbij schade lijden. Vóórdezen zouden onze voorouders zulke belemmeraars van hun handel wel weggeblazen hebben; en nu kan men het die niet beletten. Waar het aan hapert, weten die best, die daaraan vast zijn. Wie zijn het toch, die deze oorlog voeren? Het zijn aan de éne kant de Moscoviters, en aan de ándere kant de uitgeputte Zweed. Wil onze staat handel drijven op de Oostzee, dan vallen zij op onze schepen aan; en het gaat op een stropen tot vóór onze zeegaten toe. Onze voorouders zouden zulke kleine vijandjes wel wéggeblazen hebben.

Ten tweede. Wat ons drukt, is deze sterfte onder het vee, zoveel jaren achtereen; en nóg duurt zij voort. Nóg zien wij het einde niet. Hoe menige wélgezetene is er door verwoest.

Ten derde. Die óngewone stormwinden. U kunt er niet aan denken, of de haren van uw vlees moeten ten berge rijzen, als gij de geruchten hoort van de eerste September tot nu toe: Van deze winter is het schrikkelijk gegaan: De eerste September dachten wij in onze huizen begraven te worden; en op de Kerstdag meenden wij in de zee gesmoord te zullen zijn. Gelijk God gedaan heeft te Emden, en andere plaatsen. In Groningerland, in Friesland, in Noord-Holland, en in een gedeelte van Zuid-Holland, hebben wij gehoord, dat het getal der verdronken beesten óntelbaar is! En het is schrikkelijk om te horen, hoeveel mensen door het water gesmoord zijn!

Denkt aan dit land: Wat een schade is er de vijfentwintigste en zesentwintigste

Februari door de schrikkelijke ijsgang geschied! Denkt aan hetgeen er gebeurd is op de twaalfde, vijftiende en achttiende Maart: Koningsbergen en Danzig zijn haast weg. De straten worden met schuiten bevaren!
Denkt aan onze provincie en ons land: het is alles in rep en roer geweest! Onze regenten van al de steden èn ten plattenlande moesten gaan kijken naar de schaden, die aan de dijken waren: het is al in rep en roer geweest.
Daar is staatsvergadering op staatsvergadering gehouden. Te Schoondijke is het meeste al weg, daar het broeinest van de Atheïsterij is! Gaat men naar Zuid- Beveland, de brede wateren lopen er over, en zij zijn in het uiterste gevaar. Zij zeggen: Wij kunnen niets meer doen, dan zuchten tot God.
Ten vierde. Wat drukt ons? Gods toorn is in de vrede over het land ontstoken: het is, of overal een vloek op ligt: De zegen gaat overal uit weg; en dát niet alleen, maar dát gaat gepaard met geestelijke oordelen. Zorgeloosheid, hardigheid des harten, en ónbekeerlijkheid. De heerlijkheid Gods gaat weg. Hij neemt Zijn kinderen weg. De getrouw verminderen, die de pilaren zijn, worden weggenomen.

(3). Wat dreigt er, zo God het niet verhoedt?
Eerst. Een ganse vernieling. Dat God ook ónze dijken zal doen doorbreken. Zo gij u niet bekeert, zegt God, u zult állen desgelijks vergaan. Het hangt ook óns boven het hoofd. U mag het wel weten.
Ten tweede. Weet gij, wat ons nóg boven het hoofd hangt? De éne of andere oorlog. Die verstand hebben, weten wel, hoe licht het tegenwoordig daartoe zou kunnen komen!
Ten derde. Daar hangt ons boven het hoofd schrikkelijke verdeeldheid, en inzonderheid als de Atheïsten van onze tijd wat meester worden. Zij woelen en werken zó, dat wij moeten zeggen: Daar dreigt ons een oproer!
Ten vierde. De sterfte onder het rundvee in het eiland van Zuid- Beveland is groot. In één stal zijn twintig beesten gestorven aan een ziekte, die niemand kent; en men zegt, dat deze ziekte sedert enige tijd merkelijk is voortgegaan. Denkt eens, hoe het ons zal gaan, als het eens tot óns komt. Te meer, terwijl de geruchten al gehoord worden: ik meen dat het náár in Zeeland gesteld zal zijn, als die ziekte zo zal voortgaan.
Ten vijfde. Weet gij, wat ons dreigt? Een algehele ondergang. Waarom? Wel, de staten zeggen, dat de zonden steeds meer aanwassen onder de zegeningen èn onder de slagen; en dat wij onder de zegeningen nog niet beteren. En daar is geen waarschijnlijkheid, dat wij het belijden zullen, of dat wij ons zullen bekeren! Daar het zó staat, staat de bezem des verderfs daar niet gereed?

(4). Wij hebben gezien het goede, vanwaar dat komt, namelijk van God en van de vromen. En het kwade, waar komt dat vandaan? Van óns. Bij óns is de beschaamdheid, bij regenten en Predikanten en opzieners van de kerk. Ouders, vromen, en bij ál de ingezetenen!

Eerst. Hoe staat het met vele regenten? Zij zijn óngodsdienstig, zij verlaten God, ja, hun ongodsdienstigheid loopt er overheen! En áls gij hen eens onder het gehoor ziet, dan moet de Predikant en de predicatie al zeer wél naar hun zin zijn. Het moet hun al heel goed te pas komen! Velen maken zich meester van de kerk. Als er een ambachtsheerlijkheid te koop is, het is mét het weggeven van het Predikantsambt! Als onze vaderen het eens zagen, zij zouden zeggen: gij zijt ónze kinderen niet! Kunnen een Paaps heer en vrouw een Predikant maken?

Ten tweede. Onder de groten, hoe staat het dáár? Hoe naakt en hoe ónkuis zijn velen in hun kleding. Om die leden te ontdekken, die God en de natuur leren te

bedekken. Als zij het uit armoede deden, men zou ze spoedig handreiking doen! En dezen druisen tegen de getrouw waarschuwingen in. Zij maken geen werk van bidden, noch voor zichzelf, noch met hun huisgezin. Gods Woord wordt nooit of bijna nooit in hun huizen gelezen. Hun kinderen brengen zij voor de hel op: Die moeten leren dansen en ijdele deuntjes zingen! Als zij wat groter worden, dan moeten zij in de grote wereld verkeren, en gaan reizen naar vreemde landen, alles om daarvan veel te leren. Daar zuigen zij dan het venijn van de Atheïsterij in, en dat braken zij dan uit, als zij weer thuis gekomen zijn!

Ten derde. Onder de Predikanten, hoe staat het dáár? Zijn zij allen wel rechtzinnig in de leer? In het toepassen zijn zij het zeker altijd niet. Sommigen stijven de voorstanders van een algemene genade. Velen zijn door hun losse wandel voorstanders van de losheid, en tegenstanders van de oprechten. Zij zijn wereldsgezind. Tussen menige Predikant en een militair is bijna geen onderscheid. Velen zijn ónkundig en ónbekwaam. Zij moeten wel zwijgen en zuchten. Als zij prediken, dan moeten zij voor weinig volk prediken, omdat zij de mensen, door hun eigen óngodsdienstigheid, óngeestelijkheid en lauwheid, ook óngodsdienstig en lauw maken!

Ten vierde. Hoe staat het met de kerkenraad? Zij gebruiken de tucht niet getrouw en niet onpartijdig. Ja, bij een kleine en geringe nog wel. Maar is er wat aan een grote te doen, dan krimpen zij in en krabbelen terug! De opzieners verzorgen niet altijd zoals het behoort, dat er beproefde mannen in de kerk zijn. Bekende vromen, trouw mannen, die in de stad hun ouders of familie hebben, die men jaar en dag gekend heeft. Waar komen de kerkelijken op bid- of andere dagen tezamen met hun families? Zij hebben geen onderwezenen van hun huis. Zij vertellen de grote daden Gods niet aan hun kinderen. Zij kweken hun kinderen ten eerste voor de wereld op; en zij zijn méér bekommerd, dat zij allerlei gebruiken en plichtplegingen der wereld leren, dan de leer der waarheid uit de catechismus.

Ten vijfde. Beziet de vromen: Die zijn veelal zo liefdeloos. Zij keren elkaar het hoofd en de nek toe. Gij durft ze bijna niet meer vertrouwen . Tevoren konden zij de minste vervreemding van God niet dragen. Maar nu kunnen zij weken- en maandenlang heengaan, zonder dat zij wat van de Heere Jezus of van Zijn Geest aan hun harten gewaar worden! Ach, waar lijkt het met velen naar een nauwkeurig en écht Christendom! Waar lijkt het naar dat dagelijks gebruik maken van Christus! naar dat wandelen door de Geest! naar dat kennen van de Heere in al zijn wegen! Wat zijn zij trouweloos omtrent ónbekeerde mensen! Zij zijn stom. Zij komen niet uit voor de Heere. De vromen, het is of hun hoofd ook hangt naar wat nieuws. Zij weten ook hun kinderen op te schikken, en worden hoe langer hoe meer de wereld gelijk. Dat doet de vromen schrikken voor de dood, en opzien tegen het Avondmaal.

Ten zesde. Wat doen de ingezetenen? Om hun vervloekte hovaardij ontbloten zij hun leden. Als zij het uit armoede deden, men zou ze een handreiking doen! Wat is de ónkuisheid menigvuldig; en het saletteren met open vensters, zelfs op de Sabbathdag. En bijna álle dagen zijn zij op saletten of gezelschappen, waar vermaken en spelen een vaste regel zijn! Wat komt het spelen en gokken onder ons sterk in zwang! Zij zijn óngodsdienstig, zelfs op Gods dag. Dit alles verslaat bij ons zijn tienduizenden! In de week kunnen zij niet één uurtje uitkopen. Hun hoofd hangt slechts naar dwalingen. Het is, of het alles maar vermaak ware, hoe lelijk en Godtergend die dwalingen ook zijn! Wat zijn de meeste ingezetenen zorgeloos! Zij zijn in 't minst niet begaan over hun staat. Zij zijn bedriegers van zichzelf. Hardnekkigen. Zij kanten zich tégen de roede Gods. Zij zijn onkundig, en zij hebben ook geen lust in de kennis van Gods wegen, geen lust om bekeerd te worden, noch om

God te dienen! Dat is zo maar een klein stukje der zaak. Ach, Heere! wat zal het nog worden!

U zult zeggen: Wat zullen wij dan doen? Het opgeven?
Nee, dát zij verre, maar schuld belijden. Ons voor God verootmoedigen. Voor Hem neervallen in tranen. Verslagen zijn. De haren van ons vlees ten berge doen rijzen: te beven voor God; áfkomen van de kwade weg, dadelijk en hartelijk, en overkomen op de goede weg, hartelijk en standvastig! Wilt u dat niet? Laat het. Zijt ge uw vrijheid en Gods gunst dan moede?
Ach Heere! dán moeten uw haren ten berge rijzen, als u hoort van de vijand, van de pest, van het water, van de dood. Als u die ziet komen, die vale ruiter, die tot zijn gevolg de hel heeft!
Ik bid u, dat ge God dankt voor al het goede, dat gij nog geniet. Valt voor Hém neer: stelt het toch niet langer uit!
Overheden, leraars, opzieners, huisvaders, ingezetenen, herstelt wat er ontsteld is.
Of wilt u het niet doen? Dán is God rein van uw bloed; en wacht u dán, totdat de haren van uw vlees zullen ten berge rijzen, als het te laat is!
Komt ten minste zóver als Farao, Achab en als de Nineviten. En wilt u niet, het is wél.
Wij hopen het met de getrouwen in den lande te houden; en wij zullen zien het zolang te houden als wij kunnen bij de Heere en bij Zijn zaak.

En Kinderen van God, al moest u verdrinken, God zal mét u wezen. Noach kreeg van God een ark, en Lot een Zoar.
Dit is het, dat wij dachten te verhandelen. Laat het geen vergeefse stof wezen, of geen tergdag geweest zijn. U hebt zo maar weinig stappen te gaan, en het is met u voor eeuwig gedaan. Laat dan God uw Koning wezen. Keert weder tot uw vorige Man, en Hij zal berouw hebben over het kwaad!
AMEN.

ZEVENENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER PSALM 104: 3.

NA EEN VERSCHRIKKELIJKE STORMWIND.

Die op de vleugelen des winds wandelt.

Het is opmerkelijk, wat wij lezen, Job. 37 ; 22. *Bij God is een vreselijke majesteit.* Waarom is er bij God zo'n vreselijke majesteit?
Eerst. Wegens Zijn hoogheid. De koning Farao zei eens: Wie is de Heere! En een Rabsaké lasterde God. Maar een verstandig mens ziet de hoogheid van God aan; evengelijk de zuiderkoningin de heerlijkheid van Salomo aanzag. Daar was geen geest meer in haar Zo gaat het ook met een ziel, als ze ingeleid wordt om de grootheid Gods te zien. Dan is zij gesteld zoals Jesaja was, Jesaja 6: 5: *Wee mij, ik verga! zo riep hij, dewijl ik een man ben van onreine lippen. Want mijn ogen hebben de Koning, de Heere der heirscharen gezien!* Dan roept zo een ziel uit. *O Heere, onze Heere! Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde! Gij die Uw Majesteit gesteld hebt boven de hemelen*. Maar als een goddeloze ingespannen is om Gods grootheid te zien, dan gaat het hém als zulken, van wie men leest Jesaja 33 44: *De zondaren te Sion zijn verschrokken, beving heeft de huichelaren aangegrepen. Zij zeggen: Wie is er onder ons, die bij een verterend vuur wonen kan? Wie is er onder ons, die bij een eeuwige gloed wonen kan?*
Ten tweede. Daar is bij God een vreselijke majesteit, als gij let op Zijn vreselijke eigenschappen. Zijn overaltegenwoordigheid, alwetendheid, almachtigheid, heiligheid, rechtvaardigheid, en dergelijke. Als gij let op de plaats waar God woont. De hemel is Zijn troon: *als gij let op Zijn dienstknechten. Duizendmaal duizenden dienen Hem, en tienduizend maal tienduizenden staan vóór Hem. Zijn engelen zijn als een vlamme vuurs.*
Ten derde. Bij God is een vreselijke majesteit, als gij met uw gedachten wandelt in het gevangenhuis en in de kerker die God heeft, dat is de hel, die gapende poel! Dáár gaat de rook van hun pijniging óp van eeuwigheid tot in alle eeuwigheid. Daar is de uitvoerder de duivel; elk mens is vervaard als hij er maar aan denkt! Hoe verschrikt was Saul, toen de duivel in de gedaante van Samuël opkwam als hij bij de tovenares was!
Ten vierde. Bij God is een vreselijke majesteit, als gij wilt bedenken, hoe Hij daar op de wolken zal ten gerichte komen, en hoe daar elk voor Hém zal moeten verschijnen, de kleinen met de groten, de rijken met de armen, de dienstbaren met de vrijen, - niemand uitgezonderd. Als de elementen branden zullen, en de hemelen als met een gedruis zullen voorbijgaan!
Ten vijfde. Daar is een vreselijke majesteit bij God, als gij Hem beschouw wilt in de werken der natuur op de wereld. De sterren streden éénmaal tegen Sisera. De wateren, daar zou God óns mee kunnen bedekken als met een kleed. Daar hebt u dan nog de donder en bliksem van Gods mogendheid; en daar doet God de winden waaien uit de schatkameren des winds, zodat de bergen bewogen worden en springen als rammen. De grond davert en kraakt, al wat er is dreunt. Het is alom het vreselijkst als het zich vertoont: God is het, die de wind het gewicht geeft.
God is een vreselijke majesteit, als Hij Zich vertonen wil op de aarde. Met zijn geblaas verstijft Hij de wateren. Hij brult met Zijn stem op de aarde. Zijn bliksemen verlichten de wereld, en met Zijn donder verheft Hij Zijn stem in de hoogte. Met die

stem maakt God geraas in de wateren; en zo toont Hij aan elk, dat Hij een groot en geducht God is.
Niemand van die hier zijn, kan een vreemdeling zijn van hetgeen wij verleden Maandag gehoord hebben in de avond. Elk heeft toen kunnen zien, hoe God met majesteit bekleed is. Het is weer als een nieuw blijk van Gods goedheid, dat wij allen nog leven! Het was alles in beroering tégen ons. Water, lucht, wind.

Wij dachten, dat het wel nodig was daarover te prediken; en dat delen wij te dien einde, opdat het u nog te langer zou heugen. En om dát te doen, nemen wij dit korte deeltje uit het derde vers van deze Psalm. Deze ganse Psalm is als een toneel van Gods grootheid, van Zijn majesteit, goedheid, liefde en rechtvaardigheid: als gij er op let, zult u moeten verbaasd staan. Of het Davids Psalm is, of hij er de maker van is, weten wij niet. Hij kan er tenminste wel voor doorgaan. Hij heeft wel meer zulke Psalmen gemaakt. Als gij leest Psalm 8 en 19 - al staat er niemands naam op - het is evenwel een schone Psalm van Gods grootheid; en hij is tevens een zwaard tegen de Atheïsten.
Daar waren er in het Oude Testament ook al, die durfden zeggen. Zo de wereld al door God gemaakt is, dan is evenwel de beweging niet van God, maar van de kracht, die Hij in het schepsel gelegd heeft; en, zo meenden ze, had God de kracht van bewegen in het schepsel gelegd; en als dan de beweging van dat schepsel ten einde was, dan viel het omver.
Men had ook wijsgeren onder de heidenen, die dit tegenspraken: maar dan had men ook een ander soort, eveneens als onze Atheïsten zijn. Zij kenden ook geen God. Ze zeiden: De hele natuur is God; en het gaat zo alles naar een eeuwige orde; en die God was gebonden aan een vaste en noodzakelijke orde, gelijk een horloge dat opgewonden is: het kán niet anders: het moet ten einde lopen. Zo begrepen zij het: en zo begrijpen het de Atheïsten; en zo zien wij, dat er al in die oude tijd Atheïsten waren. De Atheïsten zijn dan ook niets nieuws.
Dan waren er, die zeiden, dat álles geschiedde bij toeval. Daar was in álles geen hand. Het geschiedde alles als bij geluk of bij óngeluk. Dat gevoelen was voor de heidenen zeer vruchtbaar: laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij! Om die oorzaak nu vindt u zulke Psalmen. U zou anders kunnen denken: Waartoe zijn er zulke Psalmen?

God geeft zulke stukken in Zijn Woord:

Eerst. Omdat de boze natuur van de mens tot zulke dwalingen geneigd is. Zulke gebreken en zonden zitten in ieder van ons, en God geeft daarom zulke stukken, opdat wij genezen zouden worden.

Ten tweede. Daarom: De Joden èn de Christenen zouden over de gehele wereld verspreid worden; en zo zorgt God voor Joden en Christenen, dat ze wapenen zouden hebben, om de vijanden te overtuigen, en om ze nog terecht te brengen. De áller-verstandigsten moesten zeggen: gijlieden vat het wél. Wij kunnen de Bijbel niet weerstaan. Met zulken had Stefánus te doen. Zij konden niet weerstaan de wijsheid en de geest, door welke hij sprak, Hand. 6: 9, 10. Zo vrijmoedig sprak hij van die God, in Wie wij leven, ons bewegen en zijn.

Ten derde. Opdat wij zouden kunnen zien, van Wie het álles komt. Dat de hand des Heeren al deze dingen doet; en opdat wij door die natuurlijke dingen zouden opklimmen tot God; en zo niet verre van God zouden zijn.

Wij hebben in onze woorden te bezien:

1. De wind.
2. De *vleugelen des winds*.
3. Wat het is, *dat de Heere daarop wandelt?*
4. Dat dit een bewijs is van het eerste vers: *Dat God met heerlijkheid bekleed is*.

Let er toch op. U zult er geen dingen in vinden, die u zullen kunnen vervelen, als u maar eerbiedig en aandachtig zijt.

1. Wat het eerste aangaat.
Wij vinden in het Woord,
(1) Een geestelijke wind.
(2) Dan een wind van duivelen, of een helse wind.
(3) Een natuurlijke wind.

(1). Wij vinden een geestelijke wind. Dat zijn de zaligmakende werkingen van God de Heilige Geest, Hand. 2: 22. *Er geschiedde haastelijk uit de hemel een geluid als van een geweldig gedrevene wind, en vervulde het gehele huis waar zij zaten.* En Ezech. 37, daar kwam een wind van Gods Geest in de dorre doodsbeenderen. De bewerkingen van Gods Geest zijn als een wind, zie Hoogl. 4: 16. *Ontwaak, gij Noorde- wind, en kom, gij Zuidewind, doorwaai mijn hof.* De Zaligmaker zei, Joh. 3: 8: *De wind blaast waarheen hij wil.* Zo is het ook met de Geest, als Hij een mens bewerkt. Daar komt eerst een stormwind van overtuiging, die het hart openscheurt. Dan komt er een Noordewind, die het hart zuivert. Dan komt er een aangename Zuidewind in de ziel, die het hart verwarmt en vruchtbaar maakt.

(2). Maar daar is een ándere wind in de hel, daar verwekt de duivel een wind tegen dat huis, dat op een zandgrond gebouwd is, en het wordt omvér geslagen, Matth. 7: 27. De duivel is de overste van de macht der lucht. Hij kan ook in de lucht werken, onder Gods toelating. En dan is er nog een verleidende wind van verleidende leer, Ef. 4: 14, en van vervolging, zie Jesaja 32: 2. De duivel doet de bomen in Gods hof zeer dikwijls hevig schudden.
(3). Dan is er een natuurlijke wind; en die stellen de natuurkundigen, te zijn een sterke beweging der lucht. Het is ook enigszins te bevatten, want naardat men harder of zachter wil spreken, moet men zich méér of minder bewegen. De Schrift spreekt dat niet tegen, dat de wind een beweging der lucht is. Maar God doet ze uit Zijn schatkameren voortkomen. En deze wind is óf een gewone wind, die men dagelijks min of meer hoort en voelt; óf een óngewone wind. Als het zeer hard waait of stormt. De wereld zou zónder wind niet kunnen bestaan. Alles zou verpesten. De wind is de bezem van de wereld, om haar te zuiveren. God wil ons niet zonder wind laten, opdat wij niet zouden versmachten.
Maar daar is een wind, die de gewone wind verre te boven gaat, en die men een stormwind of orkaan noemt. Als God die wind op aarde zendt, dan vertoont het:

Eerst. Gods gramschap tegen Zijn vijanden. Adam en Eva hoorden de stem des Heeren Gods aan de wind des daags, en zij vreesden en verborgen zich, Gen. 3: 8. Dan verwekt God een vreselijke Noordenwind, of een sterke Westenwind, gelijk toen God Israël door de Schelfzee deed gaan, en Farao daarin begroef. God verbrak met Zijn Oostenwind de sterke schepen van Tarsis.

Ten tweede. Dát niet alléén, maar God zendt die wind ook in Zijn gunst, tot hulp van Zijn volk. De Heere verwekte in het leger der Syriërs een wind als het geluid

van wagens en van paarden, en als het geluid ener grote heirkracht. Zodat het leger vlood, 2 Kon. 7: 6. Zo staat er ook, Ps. 18: 11, dat God kwam snel gevlogen op de vleugelen des winds, tot hulp van Zijn volk. Doch hoeveel wij nu al van de wind kennen en ondervinden, wij kennen evenwel maar een klein stukje van de zaak. Wie heeft de wind in zijn vuisten verzameld? Spr. 30 : 4. Wie kent de weg des winds? Pred. 11: 5. De Zaligmaker zei: *Gij hoort zijn geluid, maar gij weet niet vanwaar hij komt, noch waar hij heengaat*, Joh. 3: 8. Daar hebt u nu hetgeen God van de wind ontdekt.

2. Nu volgt het tweede stuk. ***De vleugelen des winds.***
Er zijn verscheidene vleugelen. Daar zijn vleugelen van vogelen. Daar zijn vleugelen van Gods voorzienigheid. Daar zijn vleugelen van genade en goedertierenheid Gods, die Hij uitbreidt over Zijn kinderen: Dat zijn die vleugelen, die de Heere Jezus verdiend heeft door Zijn lijdelijke én dadelijke gehoorzaamheid, en waarvan Hij spreekt, Matth. 23: 37. *Hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen haar kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen, maar gij hebt niet gewild.* Dat zijn die vleugelen, waaronder Gods kinderen hun toevlucht nemen, Ps. 36: 8, en waaronder zij genezing vinden, Mal. 4: 2. Hier leest men van vleugelen des winds.
Waarom wordt de wind vergeleken bij de vleugelen van een vogel?

- Eerst. Daarom, een vogel drijft op zijn vlerken tussen hemel en aarde. Zo is het met de wind ook. Hij drijft tussen hemel en aarde.
- Ten tweede. Als een vogel drijft, spreidt hij zijn vleugelen uit, wijd en breed. Zo is het ook met de wind. Wat weet God hem niet breed overal uit te breiden, de gehele aarde over. Overal waar de zon is, waait de wind.
- Ten derde. De vleugelen van een vliegende vogel maken een geluid. De wind ook. Gij hoort zijn geluid, soms wel zó dat de aarde er door beroerd wordt.
- Ten vierde. Een vogel vliegt snel en vaardig. De wind ook, die is zó snel, dat geen vogel zo snel kan vliegen als de wind. Is de wind in de éne hoek, - hoe haast keert hij om, en is meteen in een ándere hoek.
- Ten vijfde. Een vogel houdt geen streek. Hij vliegt dán naar het oosten, dán naar het westen, dán naar het noorden. Zo is het ook met de vlugge wind: Dán waait hij uit die streek, en dán uit die streek. Dán uit het oosten, en dán uit het westen. Hoe ras weet God de windstreken te veranderen!
- Ten zesde. Een vogel, als hij vliegt, maakt een schaduw met zijn vleugelen. Zo is het met de wind ook, die maakt zulk een schaduw, dat u bijna geen licht ziet.

3 Maar nu moeten wij zien het derde stuk. ***Hoe de Heere op de vleugelen des winds wandelt?***

- Eerst. Het is te zeggen, de Heere is er de Besteller van. Wie kan het doen waaien, dan die grote God? Aan wie is de wind ánders gehoorzaam dan aan God? De Heere wierp een grote wind op de zee, en daar werd een grote storm in de zee, Jon. 1: 4. De mensen zeggen wel. Het is van het jaargetijde, het komt van de open winter, of van een maan- of zoneclips, - nee, het is God, Die de wind voortbrengt uit Zijn schatkameren, en Die op de vleugelen des winds wandelt.
- Ten tweede. Het geeft te kennen, dat er niemand het bestuur over heeft, dan God. Hij maakt de winden het gewicht. Het is een gelijkenis van iets, dat men

weegt, dat men weet hoe zwaar of hoe licht het moet zijn. De Heere zegt. Zó hoog zal de wind rijzen, en zó lang zal hij duren, en zóveel schade zal hij doen, niet minder en niet méér.

- Ten derde. Gelijk de wind metéén overal bij is en gij hem nergens buiten kunt sluiten, zo is God ook metéén overal bij ons. Hij kan nergens buiten gesloten worden! Wie heeft zich tégen de Heere verhard, en vrede gehad? Wilt u de wind ergens buiten sluiten, hij smijt de glazen aan stukken! Zo is het ook met de Heere. Hij is een God van vérre èn een God van nabij. Hij vervult de hemel èn de aarde, Jer. 23: 23, 24.
- Ten vierde. Het is te zeggen, de. Heere heeft de wind gemaakt, en Hij verlustigt Zich eens daarin. Hij heeft er Zijn vermaak in. Hij ziet dán eens, hoe klein dat elk schepsel wordt; en Hij ziet eens, hoe elks aangezicht betrekt als een pot. Nu lach Ik, zegt de Heere, als uw vreze komt gelijk een verwoesting, en uw verderf als een wervelwind.
- Ten vijfde. Dán ziet de Heere eens, hoe Zijn kinderen zich gedragen. Zij bidden. Zij erkennen Zijn grootheid eens. Zij zeggen: *De Heere regeert, en Hij is met hoogheid bekleed.* Zij bestraffen de goddelozen eens, en zeggen: Waar is ná uw kloekhartigheid, uw vermaak en zorgeloosheid? zult u God nóg niet vrezen? De Heere schept er vermaak in, dat Zijn kinderen dán tezamen met hun huisgezin komen bidden. Zij geven Hem dan ere en grootheid.
- Ten zesde. In de wind geeft God blijken van Zijn ónovertreffelijkheid. Hij overtreft het al. Dat een vogel opvliegt en zich verheft op zijn vleugels, en dat een vis zwemt op zijn vinnen; en dat een mens gaat op zijn voeten, dát is elks aard zo; en dat een mens door de wind wordt opgeheven, dat is geen bewijs van zijn sterkte, maar van zijn zwakheid. Maar dit is een bewijs van Gods grootheid, dat Hij wandelt op de vleugelen des winds.

4. Nu komen wij vanzelf tot het vierde stuk: ***Dat dit een bewijs is, dat God met hoogheid bekleed is***. En weet gij hoe?

Eerst. Hij doet, wat wij niet vatten kunnen. Hij doet grote dingen, die wij niet peilen noch doorgronden kunnen. Het is een eer voor een werkbaas, dat hij iets doet, dat ánderen niet vatten kunnen, en waarin hij hen overtreft. Zo is dit ook een eer voor God, dat Hij zulke dingen doet, die wij niet vatten kunnen. Hij doet de wind opkomen, en dan weer stil zijn. Hij zendt de wind bij de éne, en bij de ándere niet.

Ten tweede. Daar kan het niemand ter wereld Hem nádoen. Deze troon alleen is God hoger dan álle mensen.

Ten derde. Het is een bewijs van Gods grote majesteit. Hoe goddeloos de mensen ook zijn, zij moeten die hoogheid Gods erkennen. Als God met Zijn geweldige stormwind komt, dan ziet u de áller-goddelooste met bleekheid bevangen. En hoe het op de schepen, die ter zee varen, toegaat, kunt u lezen, Ps. 107: 26. Hun ziel versmelt van angst. En dat kunt u zien, als gij leest Jona 1. De ervarenste zeelieden, die de streken van de zee kenden, stonden handeloos; en zij, die misschien aan God nooit dachten, schreeuwden: behoud ons, en help ons! U kunt het zien, Hand. 27: 33. De matrozen en de schippers hadden in veertien dagen geen lust om te eten.

Ten vierde. De Heere toont dán, dat Hij met heerlijkheid bekleed is. Het is dán zichtbaar, dat God groot is. U kunt dat niet ontkennen, als gij de wind zo hoort.

Ziedaar, nu komt de Psalmist, en zegt: *Loof dan de Heere, mijn ziel! die Heere, Die op de vleugelen des winds wandelt!* Dat is:

(1) Eerst. Erkent het, dat God zo groot is.
(2) Ten tweede. Roemt Hem, dat Hij Zijns gelijke niet heeft.
(3) Ten derde. Spreekt daarvan met elkander.
(4) Ten vierde. Dient en vreest Hem.
(5) Voor het laatste. Roept uit: *Hem zij toegebracht álle eer en dienst, van álle schepselen in hemel en op aarde!*

Ziedaar, geliefden, dit is het woord dat wij dachten te spreken.

Nu nog een woord tot een stichtelijk slot.

Weet u allen niet, wat er deze dagen geschied is? Is het geluid van verleden maandag niet nóg in uw oren? Van die vreselijke orkaan! Waar waart u, toen het opkwam? De één in zijn woning, de ander op zijn werk, de derde in een drinkhuis, de vierde op een salet en op een bezoekje, nog anderen waren wellicht bezig met kaartspelen. Maar welke bewegingen kreeg ieder van u in zijn hart, toen u zag dat het de hemel ernst was? Is er wel bijna één huis geweest, dat God niet heeft doen schudden en kraken? Het zijn droevige en beroerde tijden! Het is in geen hoek geschied. Wie weet, wat er die nacht en die dag allemaal op gevolgd is op het platteland! Hoe God het ook al benauwd gemaakt heeft in andere plaatsen? Het water is over dijken en dammen gestroomd, en wie weet, wat er buiten ónze stad alles geschied is? Dat zal de droevige tijding ons mogelijk wel spoedig doen horen.

Wij bidden u, zeg het, wat voor bewerkingen hadt u toen? Sommigen spraken op zijn heidens, en zeiden slechts. Och, het is de tijd des jaars, en een open winter! O, mens! beef. Hebt u Gods hoogheid niet gezien? Anderen waren niet eens vervaard, zij wisten er niets van. Zij hadden een nieuw huis, dat was sterk gebouwd, zij vreesden niet, zij stelden hun eer in hun schande! Het was uw schande dat u niet beroerd werd! Zal God slaan, en zult u geen pijn voelen? Zal Hij Zijn stem verheffen, en zult u niet sidderen?

Anderen kwamen bijeen, en zeiden: Wat heeft het gewaaid! Elk had de mond vol, om te vertellen van zijn benauwdheid, en om te vragen. Hebt ge geen schade? Weet ge, hoe het gegaan is? Het is zó gegaan: Enigen hadden kommer, dat God hun goederen zou slaan. Zij waren benauwd, welke tijding zij zouden horen van hun man, of van hun vriend op zee.

Anderen, door de bezigheid van hun schade te repareren, hebben de Heere vergeten, en Hem niet eens aangeroepen; en ánderen, die dikwijls nóg zo kloek wilden wezen, hebben in hun huizen al sidderende gestaan of gezeten, zodat ze wel van kamer in kamer zouden gevloden zijn, zodat hun de lust van het eten en drinken verging. Zij zouden wel uit hun huizen gevloden zijn. De goddelozen zeiden: Het waait over geheel Europa, en daarom is het juist geen bezoeking voor óns! Maar zou men daarom evenwel niet moeten beven, al zendt God Zijn oordelen op vele plaatsen tegelijk? Zou men het daarom niet mogen opmerken?

Anderen hebben veel béter gedaan, die erkend hebben, dat God op Nederland vergramd is. Nederland is nauwelijks twee jaar vrij, zonder merkelijke oordelen! En die hebben nog eens gedacht aan het jaar 1682, aan dat schrikkelijk onweer, waarvan nóg overal de gedenktekens te vinden zijn!

En anderen zullen gedacht hebben aan het jaar 1688, hoe God toen met Zijn storm-wind zo vreselijk tegen ons streed, en de schepen verbrak. Zij zijn ook gaan gedenken aan de zevende en achtste December van het jaar 1703, toen God óók zo'n vreselijke stormwind verwekte.

Toekomende Woensdag is het biddag: is het niet om óp te merken? Zou het niet wel beduiden, dat God wil zeggen. *Heft geen geschrei op, Ik zal u niet horen; en,*

Ofschoon gij het gebed vermenigvuldigt, het zal alles niet helpen!
Wat al schade is er geschied aan de huizen en aan de kerken! De glazen waren bijna overal uitgeslagen. Daarvan hebt u het teken in dit huis, waar ge nu zit. Zou God daarmee niet wel willen zeggen: Ik zal uw huizen woest maken, dat er geen inwoner in zij, en Ik zal van Mijn huis eerst beginnen?
En denkt eens, wat al schade is er aan de schepen geschied! Kunt u dan niet denken, dat God u toeroept. Zet uw hart op uw wegen, en dat de Heere zegt: Ik zal uw schat van u wegnemen. Gij ziet óm naar veel, maar ziet, gij bekomt weinig, en als gij het in huis gebracht hebt, zo blaas Ik daarin. Haggai 1: 9.
En toen u elk zo benauwd was, moest u dan niet denken. Hoe schrikkelijk zal het zijn, als de zondaar voor God zal staan! En moest u niet denken. Hoe schrikkelijk zal het zijn, als God ten oordeel zal komen! De Heere smeet de gevels en schoorstenen neer, en lichtte de daken af. Wilde God dáármee niet tonen, welk een gruwelstuk er in de huizen al omgaat? Wilde God dáármee niet zeggen: als gij u niet bekeert, zal er op het laatst niet één steen meer op de andere gelaten worden?
Daar groeit wat kwaads voor Nederland. Wij hebben u al zolang gewaarschuwd! De zaken en de tijden staan zo kommerlijk. Zou God door deze storm niet wel willen zeggen: Ik zal uw huizen ledig maken, dat er geen inwoner meer in zij? Wie wijs is, lette er op, en zette zijn hart op deze zaak.

U zult zeggen: *Wat moeten wij dan nu doen?*

Eerst. Die grote majesteit Gods ontzien, en zeggen, als die moordenaar tot zijn metgezel: Vreest u óók God niet? Hebt u geen ontzag voor die God, Die zo op de vleugelen des winds wandelt? Ziet u het dan niet, dat God, als het Hem belieft, alles tégen u kan doen werken? zult u dán nóg God niet vrezen, Die uw gehele land in één uur zou kunnen onder water doen lopen?

Ten tweede. Wij raden u, valt voor die hoge God in. Vreest God, en geeft Hém heerlijkheid! Of wilt u liever voortgaan in uw zorgeloos en goddeloos leven? U kunt het doen, maar wij raden u: keert terug! Vloeker, óngodsdienstige, hovaardige, - wij raden u. Bekeert u toch! God geeft u nog tijd.

Ten derde. Wij raden u: merkt toch de hoogheid van God aan. Spreekt er met elkaar van, spreekt aandachtig van al Zijn wonderen! Zo u zwijgt, wel, de stenen zullen dán spreken. Zo u zwijgt, de glazen, die uitgevlogen zijn, zullen spreken. Zo u zwijgt, de wateren zullen spreken. Zo u zwijgt, de lijken, die daar verongelukt zijn, zullen tot u spreken. Zo u zwijgt, de wrakken van de schepen, die vergaan zijn, zullen tot u spreken!

Ten vierde. Wij raden u, dat u allen eens gaat zien, welke de Jona's in het scheepje van óns gemenebest en van ónze stad, en van ónze huizen zijn! Wie de Jona's zijn, die de Opperstuurman door déze storm kwam wakker maken. Wij houden niet van zich te verschonen, en de oorzaak van dit kwaad op anderen te schuiven! Nee, elk moet zichzelf schuldig kennen! Jona zei: De storm komt om mij. U, vloeker, óngods-dienstige, hovaardige, de storm komt om Uwentwil!

Ten vijfde. Wij raden u, dat u dan die Jona's over boord zou werpen, hoe vermakelijk ze ook zijn, èn hoe voordelig! Ene schrikkelijke en afschuwelijke zaak geschiedt er in den lande. Zij zouden liever de Bijbel wegsmijten, dan de nieuw modes en dan hun hardnekkige zonden!

Ten zesde. Bekent uw schuld voor God, vernedert er u over, en dankt God dan, dat Hij die storm nog weer zo genadig gestild heeft, en dat wij het gevaar nog zo ontkomen zijn.

Ten zevende. U moet de Heere smeken om een geestelijke wind. Dat die

mocht komen in uw huizen, in uw kamers, en in uw hart! Zegt. *Ontwaakt, noordenwind, en komt, u zuidenwind. Doorwaai de hof van mijn ziel.*

Ten achtste. Verbeeldt u eens, de komende schrikkelijke dag des oordeels. NU behoefden wij uit onze huizen nog niet te gaan, als wij niet wilden, maar dán zal niemand het kunnen ontvluchten. En hoe vreselijk zal het dán zijn, te vallen in de handen van die vreselijke God, Die een verterend vuur is! Laat toch de schrik des Heeren u bewegen tot het geloof! U zult toch dáártoe móeten komen, of u wilt of niet, of u zult in die vreselijke dag verloren gaan. Het zal u op zulke wegen van zorgeloosheid en goddeloosheid toch niet gelukken!

Ach, dat het God beliefde, ons zo te bewerken, dat wij met Job konden zeggen. Het verderf Gods was mij tot een schrik, en ik vermocht niet vanwege Zijn hoogheid! En dat wij uitriepen: *Bij U, Heere, is de gerechtigheid, maar bij óns de beschaamdheid!* Wie weet, God mocht Zich laten verbidden!

Aanstaande Woensdag is het biddag, maar wij hebben gedurende de oorlog zoveel benauwdheid niet gehad, dan sedert de vrede, en het zijn misschien nog maar beginselen der smart. Daar wordt toch in het land buitengewoon zwaar gezondigd, en de groten trekken het zich niet veel aan; en daarom, het ligt óns op het gemoed, dat God aanstonds met buitengewone straffen zal komen! Het is niet te doen, met ééns te zuchten óf er eens over te prediken, maar daar zal de hand aan het werk moeten geslagen worden! Als er geen krachtiger middelen gebruikt worden, dan wat tégen de zonde te prediken en te schrijven, dán zal het niet veel helpen!

Ach, goddeloze en ónbekeerde mensen, verlaat toch uw weg en treedt op de weg des verstands! Verlaat de slechtheden en leeft. Ach, daar is nog ontkoming voor u bij die Man, Die een verberging is tegen de wind, en een schuilplaats tegen de vloed. Hij roept u nóg toe: *Wendt u naar Mij toe en wordt behouden*! O, dat u eens zeggen mocht. *Zie, hier zijn wij, wij komen tot U. Weest Gij onze God!*

Kinderen van God, die God vreest, houdt u dicht bij de Heere Jezus, opdat Hij u met de schaduw van Zijn vleugelen bedekke. In alle stormen en baren zal de Heere der heirscharen met u zijn. Al veranderde de aarde en ook dit land zijn plaats, u behoeft niet te vrezen. Dat is de erve van de knechten des Heeren.

Vromen, houdt maar moed. Spoedig zult u komen, waar het niet meer stormen zal, waar ál de orkanen zullen ophouden, waar u eeuwig in een woonplaats der vrede zult wonen, in wélverzekerde woningen, en in stille, geruste plaatsen.

Nu, wij wensen, dat de Heere het gesprokene zal zegenen, tot Zijn eer, om Zijn Zoons wil.

AMEN

ACHTENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER 2 KRONIEKEN 30:8.

BIJ HET AVONDMAAL.

Geeft de Heere de hand, en komt tot Zijn heiligdom, hetwelk Hij geheiligd heeft tot in eeuwigheid.

Wij lezen, Spr. 28: 28: *Als de goddelozen opkomen, verbergt zich de mens. Maar als zij omkomen, vermenigvuldigen de rechtvaardigen.*

A. Als het bewind der zaken van de kerk of van de politie in de hand van goddelozen valt, dán moeten de oprechten zich verbergen, en zij moeten dan ánders niet doen dan maar vervolging en moord horen blazen. Daar is dán niet béter voor de rechtvaardigen, dan in verborgene plaatsen te gaan wenen. Zij kunnen dan niets béters doen dan hetgeen God eenmaal tot Zijn volk zei: *Gaat henen, mijn volk, gaat in uw binnenste kamers. Sluit uw deur naar u toe, en verbergt u als een klein ogenblik, totdat de gramschap overga.* Dán doen zij wel als een Elia, die zat onder een Jeneverboom en zei: *Ik ben maar alléén overgebleven, en nóg zoeken zij mijn ziel;* en hij bad God, dat zijn ziel mocht sterven. 1 Kon. 19: 4. Het gaat dan met hen dikwijls niet anders, dan met die honderd Profeten, die ten tijde van Achab, van Obadja telkens bij vijftigen in een spelonk met brood en water werden onderhouden, 1 Kon. 18: 13. Daar is dan niets te wachten, dan óm te komen en teniet te worden!

B. *Maar als de goddelozen omkomen, dan vermenigvuldigen de rechtvaardigen.* Dán komen zij uit hun verborgen plaatsen en schuilhoeken, waar zij zichzelf verborgen hadden, gelijk de tortelduiven van tussen de kloven der steenrotsen. Daar zijn vele plaatsen in het Woord, om dát te bewijzen. Maar wij zullen u niet lang ophouden, om die álle op te halen. Hier hebt u zo'n klaar bewijs als er één is. In het achtentwintigste hoofdstuk hebt u die goddeloze Koning Achaz. Het moest alles door hem lijden, zo'n goddeloos mens was hij. De tempel werd gesloten, de godsdienst werd veracht; en werd die man benauwd, zo zei hij: *ik zal nog al méér zonde doen;* dit was die koning Achaz.
Maar ziet, daar komt een vroom kind in zijn plaats, in het negenentwintigste hoofdstuk, in hetwelk wat goeds was voor de Heere, de God Israëls. Het was Hizkia, een man, in wie God woonde, in wie de deugd woonde, in wie de liefde, en de vreze Gods woonde. Zodra komt die niet op de troon, of hij legt zijn ganse hart open, dat hij de Heere dienen wilde, naar het recht; en hij zei tegen de kerkelijken: *reinigt u én uw huizen tot des Heeren dienst. Weest lustig, mijn zonen*! en zo moedigt hij ze aan. En alles wat er ontsteld was, wordt hersteld, volgens dit dertigste hoofdstuk; en hij houdt een geheime raad met de oversten en de ganse gemeente te Jeruzalem, of het niet goed zou zijn, dat zij eens Profeten en boden zonden tot al de stammen, om hen te nodigen tot de God hunner vaderen. Het is wél, doe het, zeggen ze, wij zijn het met u eens. Daar zenden zij dan boden en posten, die zeiden tot al de stammen: Eilieve, volk, wij nodigen u, dat u zou wederkomen tot de God uwer vaderen. Laat ons des Heeren Paasfeest eens houden, hetwelk in lange jaren niet meer gehouden is.
Maar de boden werden niet hartelijk ontvangen, integendeel; wat mag gijlieden al doen? Zeiden zij. Wij hebben de kalveren te Dan en te Bethel liever, en de hoogten van Baäl, dan God. En God tekent aan in het tiende vers, dat die van Efraïm en Ma-

nasse tot Zebulon toe zich niet verootmoedigden. Evenwel waren er nog enigen van Aser en Manasse en van Zebulon, die zich wel verootmoedigden.
Nu was het Benjamin en Juda, over welke de koning regeerde, die kwamen uit hun schuilhoeken voor de dag, en vergaderden zich, om het Paasfeest te houden, een groot getal mensen. Wat doet nu de koning? Hij zei: mannen, het is niet genoeg, *dat gij de koning geeft wat des konings is, maar gij moet óók Gode geven wat Godes is.* Weest niet hardnekkig, laat mij u eens aanspreken; en hij doet dat met de woorden, die wij u hebben voorgelezen: *Dient dan de Heere, opdat de hittigheid van des Heeren toorn van u afgekeerd worde.* De woorden van onze tekst zijn zeer bewegelijk en opmerkelijk. Gij staat daar vóór het heiligdom, wil de koning zeggen, maar ik moet u vooraf waarschuwen, het komt u niet toe te offeren, of u moet de Heere de hand geven. Dat mogen ik noch gij doen, of u moet Hem de hand geven.
Wij hebben dan te zien:

1. Wat de eis is: *Geeft de Heere de hand.*
2. Dat diegenen, die zulks deden, de vrijheid hadden om tot het heiligdom te komen.

1. Wat het eerste aangaat, *de Heere de hand te geven,* dit is een grote eis, en het bevat vele zaken in zich. U weet, dat men onder de mensen, elkaar de hand gevende, vele zaken daardoor kunt uitdrukken. Ik zal u niet ophouden, om het alles op te tellen, dan alléén hetgeen ter zake dient. En zo zal ik het er tussen invoegen, hoe het toegaat, als men zulks in het geestelijke doet. Als men dus aan iemand de hand geeft, wát geeft dat te kennen?

Eerst. Zo betuigt men aan zo iemand, dat men als zijn hart aan hem geeft, zijn innigste, zijn binnenste. Men zegt als tegen hem: *ik geef u mijn hart, mijn binnenste.*
Nu, de Heere de hand te geven, dat is zoveel als Spr. 23: 26: *Mijn zoon, geef mij uw hart*. Het is zijn hart, zijn liefde, zijn binnenste aan de Heere te geven. Zodat u kunt zeggen: mijn hart veroordeelt mij niet, ik heb een goede consciëntie. Ik zoek in álles eerlijk te wandelen voor God èn mensen. Ja, zó dat, als hen iemand beschuldigt, zij dan kunnen zeggen: ik ben mijzelf van geen ding bewust. Mijn consciëntie vliegt mij niet in mijn aangezicht, ik heb vrede van binnen. Heere! *Ik geef U mijn nieren, mijn ingewand, mijn hart, mijzelf geheel en al!*

Ten tweede. Als men iemand zijn hand in een zaak geeft, zo betuigt men zijn oprechtheid; 2 Kon. 10 : 15 zei Jehu tegen Jonadab: *Is uw hart recht met mij, gelijk mijn hart met uw hart is? En Jonadab zei. Het is, ja het is, geef uw hand; en hij gaf zijn hand*.
Zo ook, als men de Heere de hand geeft: Ach Heere, zeggen ze, ik wil op geen twee gedachten hinken. Maar ik wil oprecht zijn als de duif. Laat er in mijn geest geen bedrog gevonden worden! Laat mij als Nathanaël, een waar Israëliet zijn, in welke geen bedrog is! Ik wens te wandelen in mijn oprechtheid.

Ten derde. Als men iemand de hand geeft dat geeft te kennen, onze liefde. Wilt u aan iemand uw liefde uitdrukken, gij drukt uw hand in zijn hand.
O, zo is het ook, als men de Heere de hand geeft. Het is om onze liefde uit te drukken. Men kan dán zeggen: *Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijn Sterkte.* Ps. 18: 2. Zo een kan zeggen. *Heere, gij weet álle dingen, Gij weet dat Ik U liefheb.*

Ten vierde. Men betuigt ermee de achting, die men voor iemand heeft, dat hij bij ons zwaar weegt en ons veel waardig is. 2 Kron. 29: 24 leest men, dat al de vorsten en helden, ja, ook al de zonen des konings Davids, de hand gaven, dat zij onder de

koning Salomo zijn zouden. Zij gaven de hand aan Salomo, dat zij zijn knechten zouden zijn, en dat zij achting en eerbied voor hem zouden hebben, al was hij nog een jongeling.

Zo geeft het hier te kennen die hoge achting, die men voor de Heere heeft. Zij zeggen. Heere, laat niemand zo zwaar bij mij wegen als Gij. *Wie heb ik nevens U in de hemel. Nevens U lust mij ook niets op de aarde!* Ps. 73: 25. *Gewis, ik acht álles schade en drek te zijn, om de uitnemendheid der kennis van Jezus Christus mijn Heere.* Fil. 3: 8. Heere, zegt zo een, het is alles bij U gewogen, maar het is álles te licht bevonden.

Ten vijfde. Als men iemand de hand geeft, zo verzekeren wij hem van onze trouw en standvastigheid, zo staat er Ezra 10 : 19. En zij gaven hun hand, dat zij hun vreemde vrouw zouden doen weggaan. Als men iemand de hand geeft, dan geeft men hem zijn getrouwheid. Daar is de hand van trouw; dit was een spreekwoord, bij de heidenen al gebruikelijk, en het is nóg zo onder ons.

Zo ook, de Heere de hand te geven, wil zeggen. Heere, ik zal met een getrouw, standvastig en onbewegelijk voornemen des harten bij U blijven. *Ik wil het álles bij U en voor U opzetten. Ik acht op géén ding, ik wentel mijn weg op U, Heere. Gij zult het wel maken!*

Ten zesde. Het geeft te kennen, als men iemand de hand geeft, dat men met hem in een verbond komt. Ik geef u de hand, zegt men, dat ik het verbond niet breken zal. Klaagl. 5: 5. Wij hebben de Egyptenaar de hand gegeven. De koning Zedekia had zich verbonden met de koning van Babel, en hij had hem de hand gegeven. Ezech. 17: 18.

Zo geeft men ook de Heere de hand als men zich aan Hem verbindt. Komt in een verbond met God, wil de koning zeggen, geeft zo Heere de hand, en zegt: *Zo waarachtig zullen wij U tot dienstknechten en tot dienstmaagden wezen.* Zegt: ik zal mij aan U onderwerpen, U vrezen en dienen. *Ik wil het schrijven, en er mijn hand onder zetten, en onze oudsten zullen het ondertekenen, en God is Getuige.*

Ten zevende. Als men iemand de hand geeft, dat is een erkentenis van dankbaarheid, wegens het goede, dat hij ons gedaan heeft.

Wel, wil de koning zeggen, wat heeft God al goeds gedaan aan zijn volk! Geeft de Heere de hand: *Dankt Hem, betuigt dat gij véél te gering zijt, dan al die weldadigheden en trouw.* Zegt voor Zijn aangezicht: *Wat zal ik de Heere vergelden voor ál Zijn weldaden? Ik zal de beker der dankzegging opnemen, en de Naam des Heeren aanroepen.* Ps. 116: 12, 13.

Ten achtste. O, als men iemand de hand geeft, dan betuigt men daarmee, dat men zijn vertrouwen op hem zet.

Als men de Heere de hand geeft, het is te zeggen: Ik stel U tot het eeuwig en het enig fundament van mijn zaligheid, waarop ik rust. Gij zijt de rotssteen van mijn hart, en mijn Deel in eeuwigheid! Gij zijt die Petra, waarop ik bouw. Het is dan, of de koning zei: *Vertrouwt op Hém te allen tijde, o gij volk. Stort ulieder hart uit voor Zijn aangezicht. God is ons een toevlucht. Sela,* Ps. 63: 2.

Ten negende. De Heere de hand geven, is Hem aan te roepen. Komt, waar zijn uw handen, wil Hizkia zeggen, breidt ze eens uit voor de Heere. Laat er geen trage handen of slappe knieën zijn. Betuigt dat u gereed zijt Gods zegen te ontvangen. Ja, steekt de hand van uw geloof uit, grijpt de sterkte Gods eens aan, houdt Hém vast, laat Hem niet gaan!

De Heere dan de hand te geven, is te zeggen: geeft Hem uw hart, uw consciëntie, uw oprechtheid, uw liefde. Geeft Hem uw hoogachting, uw trouw. Uw hand, die u aan de ploeg geslagen hebt, trekt die niet terug; geeft Hém uw hand van onderwerping. Treedt in een verbond met Hem, geeft Hem uw dankbaarheid, geeft Hem uw gebed en

uw geloof; en met één woord, het is, of de koning vóór het aangezicht van de ganse gemeente staat, en haar toeroept: *Nu dan, Israël, wat eist de Heere uw God van u? Dan de Heere uw God te vrezen, in al Zijn wegen te wandelen, en Hem lief te hebben, en de Heere uw God te dienen, met uw ganse hart, en met uw ganse ziel,* Deut. 10 : 12.

Geliefden, wij zijn nu gekomen, om de Heere, de hand én het hart alleen te geven. Moet en mag wel iemand ánders het hebben? De duivel en de wereld verzoeken zo dikwijls uw edele ziel. Zij vragen zo dikwijls om uw achting en liefde te hebben. Zij verzoeken u zo dikwijls: geef mij toch uw kostelijke ziel! En indien dat naar uw consciëntie tevéél was, zij zouden dan wel zeggen, evenals die vrouw van het dode kind. Het levende kind zij nóch het mijne, nóch het uwe. Snijd het door, 1 Kon. 3: 26. Stelt het zó, zeggen ze, dat gij elk wát geeft. Dan zal God niet te klagen hebben, en wij óók niet. Hinkt wat op twee gedachten, zeggen de duivel en de wereld. Daarmede zullen wij wel tevreden zijn, en laat er God óók mee tevreden zijn!
Maar nee, geliefden, God staat wel stipt op die eis, van het hart én de hand gehéél en alléén te hebben! Waarom is de duivel zo toegevend, dat hij zegt: laat de Heere en mij ieder de helft hebben? Waarom doet de duivel dat? Wel, dat doet hij, omdat het ánders voor velen al te grof zou zijn. Zij zouden het merken; en daarom durft hij niet teveel eisen. Hij doet het ook, omdat hij wel weet, dat gij tóch geen twee heren tegelijk kunt dienen. Hij weet wel, dat al wie dát doet, zeker verloren gaat!
Maar nee, de Heere laat van Zijn eis niets vallen. Hij moet het hart gehéél en alléén hebben! *Vreest God, en houdt Zijn geboden, want dát betaamt alle mensen.* Hier is geen parten noch delen! En wat is er redelijker en billijker?

Eerst. De Heere is er immers de Heere en Eigenaar van. Hetzij nu, dat gij dat woord Heere neemt Wezenlijk voor de Drie-enige God, óf Personeel en bepaaldelijk voor de Heere Jezus Christus, dat maakt gen verschil. Wat is er redelijker? Het komt de Heere toe. Hij is er de Maker en Eigenaar van; en bovendien, God de Vader heeft de uitverkorenen gegeven aan de Heere Jezus, om ze te verlossen. Dáárom zegt Hij: *Als Zijn ziel zich tot een schuldoffer zal gesteld hebben, zo zal Hij zaad zien,* Jesaja 53: 10. Zij zijn de Zijnen door schenking Gods, Joh. 17: 6. *Zij waren Uwe, en Gij hebt ze Mij gegeven.*

Ten tweede. De hand én het hart komen de Heere niet alleen toe. Maar ik verklaar u. Zo gij de Heere iets ánders geeft, al het andere is Hem niet aangenaam. Of gij Hem uw gebeden en tranen geeft, en uw offeranden van beesten, of anderszins. Ja, al gaf ge uw lichaam over om verbrand te worden, - het zou God niet aangenaam zijn, en het zou u geen nuttigheid geven!

Ten derde. Aan wie zult u het geven? Hij is er niet alleen de Eigenaar van, en niets van u staat Hem aan dan dát, maar als gij tot het heiligdom komt naderen, daar is niets, waarnaar gezien wordt, dan naar het binnenste, of het dáár recht staat. De ogen des Heeren zien de oprechte van wegen. Daar zal zozeer niet gezien worden, hoe gij zit of staat. Wat gedaante gij er vertoont. Maar naar het binnenste, het hart en de nieren, Ps. 26: 2. Het eerste waarnaar de Priesters keken, was naar het hart en ingewand.[6]

Ten vierde. Waarom moet God het hart hebben? Wel, ánders is al ons doen maar

[6] Ingewand is Bijbels gezien zijn de edele delen

bedrog en geveinsdheid; en van de man des bloeds en des bedrogs heeft de Heere een gruwel, Ps. 5: 7. Vervloekt is hij, die het werk des Heeren bedriegelijk doet! *De mens ziet aan wat voor ogen is, zegt God, maar de Heere ziet het hart aan,* 1 Sam. 16: 7.

Ten vijfde. Het is een voorwaarde, zonder welke wij geen vrijheid hebben om tot het heiligdom te naderen. Treedt dán niet toe, blijft er van af, zo ge uw hand niet wilt geven! Anders zal God zeggen: *Wat neemt gij Mijn verbondsteken in uw mond? Terwijl gij de kastijding haat, en Mijn woorden achter u heenwerpt!* Ps. 50 : 16, 17.

Het is ook niet evenveel, hoe ge uw hand geeft. Het moet op een rechte wijze geschieden; en welke is die?

- Eerst. Het moet aanstonds geschieden. De zaak lijdt geen uitstel. U mag niet aarzelen, maar u moet het vaardig én gereed doen. Héden, terwijl gij Zijn stem hoort.
- Ten tweede. U moet het oprecht doen, en met geheel uw hart, met geheel uw ziel, met geheel uw verstand en met al uw krachten, Matth. 22: 37. *De God des vredes Zelf heilige u geheel en al, en uw geheel oprechte geest en ziel en lichaam worden ónberispelijk bewaard,* 1 Thess. 5: 23. Zó dat men zegt: ach Heere! daar is mijn ganse hart.
- Ten derde. Het moet geschieden dikwijls. Het moet uw dagelijks werk wezen. Meent u, dat u het alleen maar aan het Avondmaal moet doen? Nee, u moet het duizendmaal doen. Niet alleen zevenmaal, maar zeventigmaal zevenmaal. Dat het zo de gestadige daad van uw ziel is.
- Ten vierde. Het moet geschieden zónder enige tegenstribbeling. Het moet geen gedwongen spel wezen. Niet tegen de borst stuiten, maar met blijdschap geschieden, gelijk men leest, 2 Kron. 15: 15. En gans Juda was verblijd over deze eed, want zij hadden met hun ganse hart gezworen, en met hun ganse wil Hem gezocht. Wij zullen onze uren nooit béter besteed weten. Dat zal ons het beste vermaak wezen. Als wij Gode de hand en het hart geven, dán zullen wij best in onze schik wezen. *Mijn God!* zegt zo een, nu is het wél. Daarnaar heb ik lang verlangd. In zo een stondje is al mijn lust en vermaak.
- Ten vijfde. Alle man moet het doen; elk in zijn rang. De koning, de oudsten, de hovelingen, de levieten, mannen, vrouwen, de rijken, armen, dienstbaren, vrijen.
- Ten zesde. U moet de Heere de hand geven voor áltijd, eens voor ál, voor eeuwig. Gelijk een man en een vrouw elkaar de huwelijkshand geven, en zeggen: Dát is voor ons leven gebeurd. Wij betuigen het, dat wij zuur èn zoet met elkaar dragen zullen. Zo ook moeten wij de Heere de hand geven, eens voor ál, voor eeuwig. Dát is U gegeven, Heere, moeten wij zeggen, met álles, wat aan Uw dienst en gemeenschap vast is.
- Ten zevende. Het moet geschieden binnen- èn buitenshuis, in wat plaats men ook moge verkeren. Vóór, in- en ná de godsdienst. In voor- en tegenspoeden. In kruisen. Op het sterfbed. Gelijk de koning deed, Jesaja 38. Op zijn ziekbed zegt hij. *Heere, ik word onderdrukt. Wees Gij mijn Borg!* Dan vatten zij de Middelaar nog eens aan met de hand des geloofs; en zij geven de Heere de hand èn het hart nog op het laatste.

Nu komt onze Godvruchtige koning, en wil zeggen: U hebt zulke trage, zondige, trouweloze handen. Gij zijt zolang van God en van achter het heiligdom weggelopen. Wast uw handen van die boosheid, en betuigt, dat het u leed is, dat u zolang

omgezworven hebt, en zegt: **Heere! zie, hier zijn wij, wij komen tot U, wees Gij onze God!** Dát is nu de grote eis.

2. Daarop komt de koning, en zegt: ***Doet gij zó, dan nodig ik u tot het heiligdom.*** Hier is geen gouden kalf, zoals te Bethel en te Dan, voor de ándere stammen. Hier zijn geen Baäls-priesters in de tempel, gelijk ten tijde van Achab. Komt, mannen, gij staat hier vóór die heerlijke tempel, waarvan God gezegd heeft, dat Hij dáár gediend moet worden. Die plaats is heilig, het is een heiligdom. Daarin zijn heilige dingen. Heilige mensen. Het is een heilige grond. Welk een heiligdom is het! wil de koning zeggen. U weet, dat daar áchter het voorhangsel is het Heilige der heiligen. Dat het een beeld is van de hemel? Weet u niet, wat voor kostbare vaten er zijn? De gouden kruik, Aäron's staf, de Ark des verbonds is daar in het heiligdom, met het verzoendeksel, daar God spreekt van tussen de vleugelen der Cherubijnen. De koning Salomo heeft het gebouwd zonder licht, want, zegt hij, God zou in de donkerheid wonen. De Heere de Heere Zelf zou er het licht wezen, daar in het Heilige zijn des Priesters, die duizenden, die Hem daar dienden in hun witte siergewaden. Daar staken zij de lampen aan. Zij staken het reukwerk aan. Zij richtten de broden toe op de tafel.
Daar hebt u in het voorhof het altaar der verzoening. Daar offeren zij de dieren. Daar staan de lammeren gereed om geslacht te worden. U staat daar voor de deur. Maar, - eer u er binnentreedt, geeft de Heere de hand, óf blijft er buiten. Want,

Eerst. Het is een heiligdom: Meent gij dat zo te ontheiligen? God heeft het geheiligd, en zou u dat gemeen maken? Het is de ware godsdienst, die haar gang zal gaan totdat zij ééns weggenomen zal worden, als de Heiligheid der heiligheden gezalfd zal worden over Sion, de berg van Gods heiligheid. Al is dit heiligdom dan beweeglijk, hetgeen daardoor beduid wordt, zal echter in de hemel eerst ophouden. Het Middelaarswerk van Christus zal in de hemel eerst ophouden. Als God dan zegt, dat al die dingen in eeuwigheid zullen zijn, zo ziet het op hetgeen daardoor beduid wordt, dat zal in de hemel eerst ophouden. Het is alles heilig, wat daar gezien en verricht wordt. Ach, schikt u dan, om God te ontmoeten! Bereidt uw hart, eer ge uw handen voor God uitbreidt! Bewaar uw voet, eer gij ten huize Gods intreedt.

Ten tweede. De Heere kan het niet verdragen, dat gij hier slechts met uw lippen zou naderen. Nee, u moet de Heere de hand geven, of ge zijt de Heere niet aangenaam. Maar hebt u het gedaan? Wel, God zal u zegenen; eet en drinkt dan van goeder harte: prijst en dankt en verheerlijkt dan God, en draagt u aan Hem op zo ruim als u wilt. Komt nu Zijn liefelijkheden in Zijn huis aanschouwen, en onderzoeken in Zijn tempel. U zult nu ondervinden, dat één uur of één dag in de voorhoven des Heeren u béter is dan duizend elders. Dat het beter is een dorpelwachter te zijn aan het huis des Heeren, dan lang te zijn in het huis van Achab, of in andere tenten der goddeloosheid. Is uw hart recht voor God, genaakt dan tot God, en Hij zal tot u genaken.

Ten derde. Zo ge uw hand niet aan de Heere zou geven, komt dan niet, spot dan niet met God, op dat uw banden niet vaster worden. Zou u liegen met uw mond! God zou de vleiende lippen afsnijden!

Ten vierde. Het is des Heeren heiligdom. Het staat elk maar niet vrij, om toe te treden. zult u zó in het kabinet van de koning komen, als een verrader, als een ontrouwe? Als een, die de koning verklikken en achterklappen wil? Wilt u hier met een uiterlijke gedaante komen voor Hem, Die de kenner der harten van álle mensen is. Voor Wiens

ogen álle dingen naakt en geopend zijn? Het is zo'n heilig en rechtvaardig God! Wat heeft Hij al gedaan door Zijn aanbiddelijke rechtvaardigheid, als er iemand ónheilig of ónbereid in dit heiligdom kwam! Wat heeft God ontzaglijke oordelen over hen uitgevoerd! en dat zónder aanneming des persoons! De Bethsemiten zijn bij zulke menigten gestorven, vijftig duizend en zeventig mannen werden er verslagen, omdat zij in de ark des Heeren gezien hadden, 1 Sam. 6: 19. Aärons zonen werden van God verbrand, omdat zij met vreemd vuur voor des Heeren aangezicht kwamen, Lev. 10 : 1, 2. Een Uzza, die met die vrome koning David de Ark op bracht, raakte ze maar eens ónbedacht aan, tegen het gebod. De toorn des Heeren ontstak, en Hij sloeg hem dat Hij stierf, 1 Kron. 13: 10.
En daarom, wil de koning zeggen, ontziet u voor die hoge en vreselijke Heere! Ach, daar is nog zo'n hitte van toorn! Juda werd nog zo vernederd om Achabs wil! En wie weet, wat een zware wolk van toorn er nog over óns hoofd hangt! Geeft dan ere de Heere uw God, eer Hij nog méér duister make, en komt betamelijk tot zijn heiligdom!

Geliefden, Gods heiligdom is óók onder óns, zolang er de bediening des Geestes, en de ware godsdienst door het geloof in Christus, en door de bewerking des Geestes, plaats heeft. Gods heiligdom is de kerk, en daar maakt God onderscheid. Mogen wij het dan ook niet doen? Bijzonder als het in tijden van Avondmaal is? *De mens beproeve zichzelf, en ete alzo. Zo iemand onwaardig eet of drinkt, die eet en drinkt zichzelf een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.*
Nu wilde ik, dat wij elk eens naar binnen keerden, en voor de Heere het eens onderzochten, of wij de hand én het hart al aan de Heere gegeven hadden, in al die omstandigheden en zaken, die wij u daareven genoemd hebben? Namelijk: de hand van liefde, hoogachting, vertrouwen . De hand des geloofs? Waar deed u het? Wat bewoog u! Op welke tijd deed u het? Met welke woorden deed u het? Wat was het middel, dat er u toe bewoog? Wat verandering ondervond u toen van binnen? Wat verandering betoonde gij toen naar buiten? Ach, dat wordt in zijn leven niet geheel vergeten. Al was iemand in het grootste verval, hij weet ten minste nog enigszins, met wat uitdrukkingen, omstandigheden, voornemens en betuigingen dat geschied is.
U zult zeggen: gij overreedt ons, zodat wij u wel gelijk moeten geven. Maar laat ons eens klaar zien, of wij de Heere de hand gegeven hebben of niet. Die het niet gedaan heeft, al heeft hij nóg zoveel inbeelding van zichzelf, en al betoont hij nóg zoveel gedaante. Weet ge, waaraan die te kennen is?

Eerst. Hij voelt er zo'n innige afkeer van in zijn hart! als hij rechtuit zou spreken, dan zou hij zeggen: aan wie ik mijn hand gegeven heb, áltijd aan God niet. Ach Heere, zou hij zeggen, aan wie ik mijn hart zou geven, áltoos aan U niet. Want ik heb U niet graag dicht bij mij, en ik ben niet graag dicht bij U. Bij U is het mij bang. Waarvoor ik mij zal wachten, … is het dáárvoor.
Ten tweede. Die het niet gedaan hebben, Ach, zij zien ook niet graag dat het ánderen doen. Ik hoop, zeggen ze, dat er geen één onder mijn geslacht moge zijn, die dat doet. Noch één van allen, die ik onder mijn ogen moet zien. Noch knecht, noch dienstmaagd, noch kind, noch man, noch vrouw. Ik mag ze onder mijn ogen niet zien, die dat doen!
Ten derde. Zo er ergens één in zijn geslacht of in zijn huis is, die hij moet zien. Hij verzint al wat hij kan, om dat schepseltje mismoedig te maken. Daarvan maakt hij zijn werk. Zodat het dat schepseltje welhaast ondoenlijk is om door te breken.
Ten vierde. Ontmoet hij iemand, die het gedaan heeft, hij heeft van niemand een

grotere áfkeer. Hij zet niemand lager te boek dan die. De rechtvaardige is bij de goddeloze een verachte fakkel.
Ten vijfde. Ach, zij geven hun hand aan hun grootste vriend, de duivel! die behoeft bij hén nooit dat te doen, dat hij zegt: ik zal u al de koninkrijken der aarde geven, indien gij voor mij wilt neervallen en mij aanbidt! Hij kan het al vrij wat gemakkelijker van hen verkrijgen.
Ach mens! Hebt u uw hand aan hém gegeven, u zult uw hand niet gemakkelijk weerkrijgen! Wordt gij dan daarná eens overtuigd, gij krijgt ze niet gemakkelijk weer, of het kost zweet en tranen; en mochten die dan nog maar helpen! dan zou u nóg gelukkig zijn.
Ten zesde. Die heeft zijn hand niet aan de Heere gegeven, die ze geeft aan zijn plichten, aan zijn godsdienstigheid en deugden. Als die zo groot in zijn ogen zijn. O, zo'n mens is ziek in het gasthuis van eigengerechtigheid! - gelooft het, dát is de weg niet naar de hemel!
Ten zevende. Die heeft het ook niet gedaan, die zegt: ik zal zó leven, dat de wereld noch God niet te klagen hebben. Ik zal de wereld wat dienen, en óók God wat. Ik zal het ze, doen, dat beiden niet klagen.
O, onze God is daarmee niet tevreden! Dán zijt gij een halve verrader èn een halve vriend! Een mens is daar niet mee tevreden.
Ten achtste. Die hebben het ook niet gedaan, die de hand geven aan hun eigen zin. Die willen leven gelijk zij het verstaan. Ik wil daarop zo nauw niet letten, hoe ik leven moet, zegt zulk een. Wel, tot de Wet en tot het getuigenis, zegt God, zo gij daar niet naar spreekt en doet, het zal zijn, dat gij géén dageraad zult zien, Jesaja 8: 20. Dát zijn ze, die hun hand niet aan God gegeven hebben.

Wie hebben nu hun hand aan de Heere wél gegeven?

- Eerst. Die hun hart en handen afgetrokken hebben van de duivel, de wereld en de zonde. Zij zeggen er “nee" tegen. Ik zeg u mijn hart op, zeggen ze, dat ik u gegeven heb in mijn natuurstaat. Het wordt bij u maar verijdeld en verleid. Ik zie nu, dat gij de oneindige begeerte van mijn ziel niet voldoen kunt. Kent gij dát?
- Ten tweede. Die, gelijk zij hun hart en handen opgezegd hebben aan de vijanden, zo hebben zij deze meteen ernstig en statig aan God opgedragen. Zij zeggen: ach Heere! U zal ik dienen, als Gij mij bekwaam zult maken. Daar is zoveel oorzaak van verleiding, maar zo Gij mij Uw Geest belieft te geven, dan zal ik U dienen; en zij roepen uit: *De Heere is God! De Heere is God*! Ik zal Uw knecht en dienstmaagd zijn, zolang ik zal leven.
- Ten derde. Die het gedaan hebben, zullen het óók verklaren voor God èn mensen. Tegen de mensen zeggen ze: Doe mij geen moeite aan, het moet zó blijven. Ik ben mijn woord kwijt. Ik kán niet terug, en ik wil ook niet!
- Ten vierde. Die over deze zijn verklaring hartelijk blij is. Zij zeggen: mijn God! O, wat schenkt Gij mij! Dat kon ik toen en toen niet doen. Toen kon ik geen blijdschap zien in Uw dienst. Maar nu moet ik verklaren, dat ik van mijn leven geen blijder uren gehad heb, dan toen ik dát begon.
- Ten vijfde. Zo een zegt: ach Heere! Ik heb er mijn leverslang geen berouw over, dat ik mijn hand aan U gegeven heb. Wat mij ook ontmoet, al is het, dat zij zeggen. Houdt gij nu nóg vast aan uw oprechtheid? - Ik wil liever met het volk Gods smaadheid lijden, dan voor een tijd de genieting der zonde hebben! O, kent gij dát? Versterk er uw hart mee!
- Ten zesde. Ná een oprechte verklaring en opdracht aan God, dan wilt u

> praktikaal gaan leven, waardig uw opdracht. Hoewel gij het wel weet, dat er in u, dat is in uw vlees, géén goed woont, Rom. 7: 18. Al is het, dat u moet zeggen. Hoe meer ik het op de uitoefening zet,, hoe meer het er dikwijls overheen gaat! *Als ik het goede wil*, zei Paulus, *ligt het kwade mij bij*. Kunt u evenwel niet zeggen, het zou mij zo lief zijn, dat ik zo waardig het Evangelie mocht wandelen?

Wat zegt u nu? Is het zo?
Gaat dán naar de Tafel toe. Smelt in liefde. Des Heeren zegel is voor u. De tafel is voor u. De Middelaar is voor u. God zal u gunstig zijn.
Zegt u: nee, ik ken dat niet. Wacht u dán. God is een heilig, alwetend en rechtvaardig God. Wij verzoeken u dán niet aan de bondstafel. Maar wij verzoeken u, dat gij éérst de Heere de hand geeft. Wij betuigen u, dat de Heere uw hand èn uw hart waardig is. Ach, verhardt dan nu uw hart niet! Geeft de Heere de hand. Dient de Heere. Zo zal de hitte Zijns toorns van u áfgekeerd worden. Zo gij u bekeert, uw broeders en uw kinderen zullen barmhartigheid vinden voor het aangezicht desgenen, die ze gevangen hebben. Ja, u zou het u nooit beklagen. U zou ondervinden, dat God te dienen zo vermakelijk is, dat de wegen der wijsheid liefelijkheid, en al haar paden vrede zijn.

Kinderen van God, wat zijt gij gelukkig, dat gij de Heere de hand gegeven hebt! Heeft het u nog wel ooit berouwd? Ach, mocht gij het méér herhalen! U moest het dagelijks, ja gedurig doen. Inzonderheid, nu u tot des Heeren tafel zult naderen. Ach, mochten uw harten nu gericht zijn, om de Heere de hand te geven. Is het zo niet naar de reinheid des heiligdoms, - wij smeken, dat God verzoening doe over u en ons.
AMEN.

NEGENENDERTIGSTE PREDICATIE, OVER JOHANNES 6: 37.

Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen.

Wij lezen, Hand. 26: 28, dat Paulus vóór de koning Agrippa stond, en dat hij zó krachtig predikte, dat de koning zei: *ik raak in beweging. Man, gij beweegt mij bijna, een Christen te worden!*
Wat heeft God al bewegingen aangericht in de wereld door de dienst van Zijn knechten in het Oude en Nieuw Testament! Wat een beweging was er in Egypte door Mozes' en Aäron's dienst. Geheel Egypte raakte in beroering! Wat een beweging was er onder de kinderen Israëls door de dienst van Elia! zodat hij de koning en zijn onderdanen deed schreeuwen: *De Heere is God! De Heere is God!* 1 Kon. 18: 39. Wat een beweging bracht Jona te Ninivé! De koning en zijn ganse hof zeiden: Laat mens en beest tot God schreeuwen! Wat een beweging maakte Johannes de doper! Daar kwamen de burgerlijken, de kerkelijken, de soldaten, en het was bij allen: *En wij, wat moeten wij doen?* Het gehele land raakte als in beroering, Lukas 3.
En heeft iemand beweging aangericht onder Gods knechten, het was Paulus. Ze zeiden van hem: Dát is die man, die geheel de wereld in beroering brengt! Daar raakten bijna gehele koninkrijken in beweging. In Spanje en te Jeruzalem, tot Illiricum toe. Wat voor bewegingen kwamen daar door de Apostelen, Hand. 2 en 5. Daar waren er zoveel duizenden, die in beweging raakten.
En zo er ooit bewegingen onder de mensen verwekt zijn, zo is het wel door de Zoon Gods geweest, toen Hij op de wereld kwam prediken en Hij daarbij toonde, dat Hij een Man was, krachtig in woorden en werken. Zij liepen uit, de steden en dorpen. Hij had altijd een troep mensen achter Zich. Het was of geheel het land bekeerd zou worden.
Maar ál die bewegingen, die er zijn, zijn juist niet goed. Die de meeste toeloop heeft, en de meeste beweging in de wereld maakt, doet dikwijls de minste vrucht. Het maakt soms wel veel meelopers, maar weinig rechte discipelen. Evenwel, een Predikant ziet graag vrucht op zijn prediken, evenzo als een koopman op zijn handel. Missen zij vrucht, wat moeten zij dan doen? Stil zijn in het beleid en in de raad Gods. Al gewon hij nooit één ziel, ja, al was het waar, dat hij als een Jesaja voor het volk was! Wat uitslag had diens prediken? Het hart des volks werd er dik en zwaar onder. Wat moet hij doen? In de raad Gods tevreden zijn, gelijk een landman, zeeman, koopman of ambachtsman, en zeggen: *De wil des Heeren geschiede.*
De Heere Jezus, hoe krachtig predikte Hij! en hoe weinig vrucht deed het! Zou u méér willen wezen dan de Heere Jezus? In wat een beroering bracht Hij ze! En hoe weinig vrucht deed het! Maar Hij was er stil in. Waardoor? *Al wat Mij de Vader geeft, zei Hij, zal tot Mij komen, en die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen*.

In de vijftien eerste verzen hebt u gezien, hoe er vijfduizend mensen verzadigd worden met weinige spijs en daar was nog over. Van het zestiende tot het éénentwintigste vers hebt u een zeldzame scheepvaart. Daar komt een storm op zee, daarop komt de Heere op de zee wandelen, zij wisten niet dat het de Heere was, zij schreeuwden, menende te vergaan! *Ik ben het*, zei de Heere, neemt Mij in. Zij namen Hem in, zij waren overstelpt en Hij redde ze.
Daar is de schare nu haar Meester kwijt. Van het tweeëntwintigste tot het vijfentwintigste vers lopen zij Hem zoeken, even alsof hun zaligheid aan Zijn tegenwoordigheid verbonden was. Daar komen zij te Kapernaüm, en zij vinden de

Heere. Vinden wij U hier, Meester? Zeiden zij, Gij zijt ons welkom. Maar de Heere zag wel, dat zij verrot aan het hart waren, en Hij zei: al die woorden gelden hier niets. Weet gij waaróm Ik u zo aangenaam ben? Gij ziet de tekenen, en Ik maak, dat gij aan de kost komt. U zou Mij altijd wel volgen, indien Ik was als Mozes, die de kinderen Israëls veertig jaar in de woestijn gespijsd heeft. Hun kleren waren niet vergaan, noch hun schoenen waren aan hun voeten versleten of veranderd.
Dán zou u Mij wel blijven volgen, maar werkt niet om zulke spijs, die vergaat, maar om die, die blijft tot in het eeuwige leven, die Ik u geven zal, vers zes- en zevenentwintig. Zij mochten denken: Dát staat ons wel aan: Geef ons áltijd dat brood, zeiden zij, gelijk die vrouw die zei, Joh. 4: 15: Geef mij dát water. Zij mochten zeggen: Waar is die spijs? Wie is Hij, die ze ons geven zal?
Daarop komt de Heere in het vijf- en zesendertigste vers, en zegt: Ik ben die geestelijke spijs. Maar wat mag Ik al Mijn predicatiën en al Mijn woorden aan u ten koste leggen. Ik zie toch, dat Ik voor de meesten van u allen een steen des aanstoots ben, en dat Ik in úw zaligheid niet verheerlijkt zal worden. Ik weet, dat Ik Mijn krachten onnut aan u besteed. Wel, Heere! waarin zijt Gij dan tevreden? Wel, zegt Jezus, dat mijn recht is bij de Heere, en mijn werkloon bij mijn God, Jesaja 49: 4. Wel, Heere, wát is uw loon? *Al wat Mij de Vader geeft zal tot Mij komen*.
Hoe zullen die het bij U vinden? *Ik zal ze geenszins uitwerpen.*

Verleden jaar, op zo een tijd als deze is, predikten wij over Jesaja 64: 6. "Doch wij állen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleed." En verleden rustdag predikten wij over 2 Kron. 30 : 8: "Geeft de Heere de hand, en komt tot Zijn heiligdom, hetwelk Hij geheiligd heeft tot in eeuwigheid."
Wij dachten: laat ons dit er nu eens op laten volgen. Daar is soms wel een grote beweging onder het volk, en evenwel, God zal in de zaligheid van die állen niet verheerlijkt worden!
Wij hebben dan heden voorgenomen te verhandelen: ***Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen.***
En als het God belieft, toekomende rustdag: ***En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen***.
Om dan nu het stuk goed te begrijpen, zo moeten wij bezien:

1. De Gift van de Vader aan de Zoon.
2. Dat die gegevenen ook met der daad Zijn eigendom zullen worden.
3. Dat de Heere zegt: Daar ben Ik mee tevreden in de loop van Mijn bediening.

1. Wat het eerste aangaat, daar hebben wij een Vader, die geeft, en een Zoon, aan Wie iets gegeven wordt, en dan de gift, die gegeven wordt.

A. U hebt hier de Vader, dat is de eerste Persoon, en de Zoon, dat is de Tweede Persoon in dit Goddelijk Wezen, dezelfde Godheid hebbende, die de Vader heeft. Zij zijn evenwel van elkaar onderscheiden.
In namen. De eerste heet Vader, de tweede Zoon.
In wijze van bestaan. De Vader is de eerste Persoon, de Zoon de tweede.
In wijze van werken. De Vader werkt van Zichzelf dóór de Zoon en de Heilige Geest. God de Vader is zó de Vader van de Heere Jezus, en op zulk een wijze als Hij niemands Vader is. En de Heere Jezus is zó de Zoon Gods, dat er niemand zó de Zoon Gods genoemd kan worden. Hij is de énige, de eeuwige, de natuurlijke, de geliefde Zoon. De Vader werkt van Zichzelf dóór de Zoon, en door de Heilige Geest, en de

Zoon werkt ván de Vader, en dóór de Heilige Geest.

De Vader geeft nu wat aan de Zoon, en wát geeft Hij?

- Eerst. Hij geeft de Zoon, het leven te hebben in Zichzelf.
- Ten tweede. Hij gaf Hem wat. Wát gaf Hij Hem? Al de uitverkorenen, die ten eeuwigen leven waren opgeschreven, Joh. 17: 6. *Ik heb Uw Naam geopenbaard de mensen, die Gij Mij uit de wereld gegeven hebt. Zij waren Uwe, en U hebt Mij dezelve gegeven.* Allen, waaraan Gij U in genade verheerlijken wilt, hebt u Mij gegeven.
- Ten derde. Nadat Hij voldaan had als Middelaar, zo gaf de Vader Hem die heerlijkheid, die Hij bij Hem had eer de wereld was.
  Op deze twee laatste dingen ziet de Heere Jezus het meeste, en bijzonder op het middelste. Het ziet zozeer niet op het Zoonschap, als wel daarop, dat God de uitverkorenen aan Hem geeft.

B. Aan wie is het, dat de Vader wat geeft? Het is aan de Zoon. De Gever is de Vader; en de Ontvanger, aan Wie gegeven wordt, is de Zoon. Wat wordt daardoor te kennen gegeven, als God de Vader de uitverkorenen aan de Zoon geeft?

Eerst. Dat Hij de zaligheid van de uitverkorenen Zich aantrekt. Dat Hij er ook belang in heeft, en dat Zijn genadige èn vrijmachtige hand daarin ook werkzaam geweest is: Ach ja! wij moeten God de Vader ook de eer daarvoor geven, Col. 1: 12. *Dankende de Vader, Die ons bekwaam gemaakt heeft om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht.* Ef. 1: 3. *Gezegend zij de God en Vader onzes Heeren Jezus Christus, Die ons gezegend heeft met álle geestelijke zegeningen in de hemel in Christus.* De Vader heeft er ook Zijn hand in. Hij baant en opent de weg door Christus' verdiensten, om Zijn genade aan de zondaar uit te laten, èn, de zondaar tot Zijn genade in te laten.

Ten tweede. Het doet zien, dat er tussen de Vader en de Zoon een verbond en contract is, waarin de Zoon iets aan de Vader, en de Vader iets aan de Zoon belooft te zullen geven. De Zoon zei: *Ik heb lust, o mijn God! om uw welbehagen te doen. Ik zal Mijn ziel tot een schuldoffer stellen.* En de Vader zei: *Dán zult u zaad zien. Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting.*

Ten derde. Het doet zien, hoe gemeenzaam de Vader met de Zoon is. Hoe liefderijk handelen zij met elkander, als zij handelden over de zaligheid van de uitverkorenen! Al is de Vader de Rechter, Hij blijft evenwel de Vader. De Heere Jezus zei in Zijn állergrootste benauwdheden en banden des doods nog: *Vader, in Uw handen beveel Ik Mijn geest.*

Ten vierde. Het geeft te kennen, wat een groot en wonderlijk Persoon de Heere Jezus was: De Heere Jezus is de Vader gelijk. En het geeft ook te kennen, tot wat een heerlijke staat Hij Zijn volk heeft verheven! *Mijn Vader,* zegt Hij, *is uw Vader.* Daarom leerde Hij hun bidden en in het begin van het gebed zeggen: *Abba! Vader! onze Vader!*

C. Dus hebben wij gezien, wie de Gever is; en aan Wie Hij wat gaf. Nu moeten wij zien, wie de gegevenen zijn? Zijn dat álle mensen, al de Joden èn al de heidenen? Neen. Het is een zeker juist getal uit álle mensen, dat de grote en vrijmachtige God

bepaald heeft met namen. Van wie de Zoon de Borg en Losser zal zijn. In wie de Geest werken zal. Zou daar iemand iets tégen kunnen hebben? Heeft de Pottenbakker dan geen macht over het leem? Die nu niet willen, dat de Heere Jezus koning over hen zou zijn, die zal Hij als pottebakkersvaten verbrijzelen: *brengt ze hier, zal Hij zeggen, die niet gewild hebben, dat Ik koning over hen zij, en slaat ze voor Mijn voeten dood!* De verworpenen zijn óók wel aan de Heere Jezus gegeven, om het oogmerk Gods uit te voeren. Hij gaf Hem Judas ook, om te vervullen hetgeen geschreven was, opdat hij het middel zou wezen, waardoor de Heere Jezus verraden en gedood zou worden, Joh. 17: 12. Maar eigenlijk zijn de gegevenen alléén: De kinderen der beloftenis, de uitverkorenen, de beminden, die tot de verkiezing der genade behoren. Die vaten der barmhartigheid en ontfermden zijn. Nu komt de Zaligmaker en spreekt in de tegenwoordige tijd, *dat de Vader Hem de uitverkorenen geeft,* - wat geeft Hij daardoor te kennen?

Eerst. Dat er bij God géén verledene noch toekomende tijd bestaat, maar alléén de tegenwoordige. Want één dag is bij de Heere als duizend jaren, en duizend jaren als één dag. Het is nóg zó heden, dat de Vader de uitverkorenen aan de Zoon geeft, als het van eeuwigheid geweest is.

Ten tweede. Hij is tegenwoordig nóg bezig om al de uitverkorenen, elk op zijn tijd, toe te brengen: Dat Ik bedongen heb, zegt Jezus, brengt de Vader door de Geest nog alle dagen toe. In gestikte klederen worden zij tot de koning geleid, als het stondje der minne dáár is. Dán wordt de één eens toegebracht, dán de ándere. Dán honderd, dán duizend. Dán bijna gehele steden, die in gestikte klederen tot de koning geleid en met de mantel van Christus' gerechtigheid omhangen worden, die mantel der gerechtigheid, die God de Zijnen omhangt en toerekent tot zaligheid. Joh. 6: 44, staat: *Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke.* God heeft er in álle tijden, die Hij trekt én toebrengt. Zij zijn Hem altemaal even aangenaam. Allen die tot de Heere Jezus komen, zo in het Oude als het Nieuw Testament, zijn allen Hem even lief en aangenaam. Alle giften verouderen in de wereld, of zij verliezen hun waardij. Maar déze gift niet. Of het nu, of in ouder tijd is, of daarná, zij is al even vers.
Daar hebt u de Gever. De daad van het geven; en de Persoon, aan Wie de Vader de uitverkorenen geeft, het is aan de Zoon.

Wat ligt daar al in, dat de Vader de uitverkorenen aan de Zoon geeft?

- Eerst. Het geeft te kennen, dat de uitverkorenen wat groots moeten zijn. Het is een groot geschenk, een grote gift, van een groter Gever: Naarmate de man is, is zijn kracht; en naardat de man is, is zijn goed. Naardat iemands rijkdom is, is zijn geschenk. De uitverkorenen, die de Vader schenkt, moeten wat groots zijn: in zichzelf zijn zij het niet, maar in de gaven en genaden, die zij krijgen, zijn zij groot: De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste. Die schone en grote gift geeft de Vader aan de Zoon. In zichzelf zijn zij uitermate slecht. Maar door de genaden, die God in hen legt, en door de bewerkingen des Heiligen Geestes, zijn zij groot.
- Ten tweede. Het drukt uit, dat God de Zoon bekwaam en machtig rekende om dat werk uit te voeren, en hen, tot Zijn eer en heerlijkheid, te verlossen. Ik heb een uitverkorene uit het volk verhoogd, zegt God. Ik heb hulp besteld bij een held. Zijn machtige arm zou Hem heil beschikken.
- Ten derde. God drukt er mee uit, dat de Zoon getrouw zal zijn in hetgeen

waartoe Hij gesteld was. Mozes was getrouw in hetgeen waartoe hij van .God gesteld was. Maar Deze.is nog zoveel méér getrouw, als de Heere meerder is dan de knecht.

- Ten vierde. God drukt er mee uit, in de uitverkorenen aan de Zoon te geven, dat Hij Die de grootste Ontfermer is, hen leiden zal. Hij had een tong der geleerden om met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken. Zij konden Hém aanschouwen als de Herder, die Zijn schaapjes weiden zou met zóveel ontferming, méér nog dan een tedere moeder voor haar kind. Hun gebrek zal Zijn liefde niet breken. Uw ongeloof zal Zijn liefde niet breken. Maar Hij zal zeggen: *mensen, gij schapen Mijner weide, gij Zijt mensen. Maar Ik ben de Heere uw God*. Ik zal u met meerder ontferming behandelen dan Mozes, die zó zachtmoedig was méér dan enig mens op de ganse aarde, hoezeer de kinderen Israëls zich ook tegen Hem misdroegen. Als dan de Vader de uitverkorenen aan de Zoon geeft, dat geeft te kennen, dat de Zoon hen zal aanzien met de aller-zachtngoedigste gestalte. Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder; en Hij zal Zich op Zijn gemak voegen naar de gang van het werk. Hij is ook de machtige, Die volkomen in staat is om de uitverkorenen te verlossen, te verzorgen, te bewaren en te beschermen, in welke toestand zij zich ook zouden mogen bevinden.

2. Wat zal er nu van die mensen worden, die aan de Zoon gegeven zijn? ***Al wat Mij de Vader geeft, zegt Hij, zal tot Mij komen.***
Daar zal niet der tijd een gewemel onder de dorre doodsbeenderen. Gij zult een gewemel in uw hart voelen, zodat gij van Mij niet zult kunnen áfblijven. Zij zullen allemaal tot Mij komen. Daar hebben wij het komen, en dat zij allen zullen komen. Én tot wie, namelijk, tot de Heere Jezus Christus. Het wil in het algemeen zeggen, door het levendige Woord Gods worden zij allen bekeerd; zij zullen het ware geloof krijgen. Zij zullen krijgen, om hun vertrouwen op Mij te zetten in leven en in sterven.
U zult zeggen, zeg het mij een weinig omstandiger! Dat zullen wij doen. Weet u wat het te zeggen is, als de uitverkorenen tot Christus komen?

Eerst. God de Heere stelt zo een voor de vreselijke Majesteit, die bij Hem is; en Hij zegt: man, vrouw, jongeman, jongedochter, schepseltje, hoe zult u het maken, waarmee zult u voor Mij komen? Waarmee zult u voor Mij kunnen bestaan? U hebt Mijn Majesteit gekwetst, Mijn Geest vertapt, onder Mijn slagen zijt gij verhard, onder Mijn zegeningen verdarteld. Gij zijt opgestaan tegen Mijn Wet, ja, ongehoorzaam geweest onder de aanbieding van Mijn Evangelie. En Ik ben de Rechtvaardige, de Alwetende, de Almachtige, en de heilige God! Ziet u Mij zó niet staan, als een verterend vuur, en als een eeuwige gloed? Hoe zult u het maken!

Ten tweede. Bekijk uzelf eens. Wat hebt u gedaan? Wat is uw bedrijf geweest van uw jeugd af aan? Is het niet een Godonterend leven geweest? Een gruwelijke zorgeloosheid; een weelderig, dartel, overspelig en verdoemenswaardig gedrag?

Ten derde. Bekijkt uw middelen eens. Als ge uw zonden zo wat ziet, wat voor heelpleisters legt ge op uw consciëntie, om uw hart tot stilte te brengen? Zijt gij niet blij, als men het maar niet ziet dat ge beroerd zijt? Ziet u het wel, dat de wereld een gebroken bak is, waarvan gij niets te hopen noch te verwachten hebt? Ziet u het niet, als ge in de zonde niet te stuiten zijt, dat gij allengskens erger wordt? Ziet u wel, dat al uw pleisters van uitstel, van voornemens of beloften, niet goed zijn? Blijft u daarbij,

zo zullen zij u ontvallen, en u zult moeten uitroepen en zeggen: *ach God! nu heb ik niets met al!*

Ten vierde. Daarop zegt God: Ik houd u bij deze gedachten. U moet nu een besluit nemen. Wilt u blijven bij uw oude dienst? óf wilt u die verlaten? –
Daarop raken zij ingespannen. U moet Mij zeggen, zegt God, wát gij kiest? Zij zeggen: blijf ik al mijn leven bij de wereld, bij de duivel, bij de zonde, dan heb ik het vonnis in mijzelf, en dat is: de dood. Scheid ik er mij van áf, wend ik het naar God toe, dán is er nog een mogelijkheid om behouden te worden! Wie weet, het mocht mij nog eens gelukken!

Ten vijfde. Daarop komt God, en zegt: nu moet gij u verklaren, of u van uw vorige leven wilt afscheiden óf niet. En Ik vraag u, of ge door vrije genade wilt zalig worden? Beproef het, en Ik verklaar u, dat Ik Mijn Zoon machtig, om al de zaken van állen, die naar Hem toekomen, uit te voeren. Ik verklaar u, dat Hij machtig èn gewillig is, om u eeuwig gelukkig te maken, zodat de Wet, en al de duivelen uit de hel, en al uw zonden, en ál de vloeken, die u verdiend hebt, niet machtig zullen zijn, om u te verdoemen. Dát is Mijn vrijmachtig wélbehagen. Dat is Mijn Goddelijk, getrouw en aller-aannemingwaardig Woord, dat Ik u Mijn Zoon tot een volkomen Zaligmaker schenk, en dat Die machtig èn gewillig is om u te behouden, zodat niets noch niemand meer machtig zal zijn, om u te beschadigen of te verdoemen.

Ten zesde. Dan zegt zo een: *ach Heere! dat geloof ik.* Daar worden zij van overreed, en daarmee komt er een gewemel in hun hart. Daar begint dat woord vervuld te worden: Zij zullen komen met geween, en met smeking zal Ik ze voeren. Al wandelende en wenende zullen zij heengaan, en zoeken de Heere hun God. Zij zullen de Heere toegevoegd worden met een eeuwig verbond.
Ach Heere, zeggen ze, mijn hart klopt, mijn borst hijgt, mijn ogen schreien, ik vouw mijn handen, ik buig mijn knieën, ik wilde dat ik U dienen mocht! Heere! doe het mij toch gelukken!

Ten zevende. Dán begint God hun te doen begrijpen, dat de Heere Jezus naar hen toekomt, dat die hen roept en nodigt. Dat die dan tot hen zegt: is er geen volheid in Mij? Zijt gij zo arm, schuldig, belast en verslagen, - Ik bied Mezelf u aan. Wat draalt gij? Hier past toch geen talmen! Zeg maar oprecht: ik geef mijn hart en mijn hand aan U. Wilt u Mij niet aangrijpen en tot uw deel hebben?
Ach ja, Heere! zeggen ze: Wilt U mij de weg wel leren als Profeet? Wilt U mijn Hogepriester en mijn Koning wel zijn, en mij met God verzoenen, en als Uw onderdaan regeren? Zij blijven zo al worstelen, maar zij durven nog niet toetasten. Zij zijn nog zo vol vrees; en daar is nog zoveel onwil, die zij niet zien kunnen. Daar zijn nog zoveel banden, die nog moeten losraken. De Heere mocht hun wel verwijten: Gij wilt niet tot Mij komen! Hoe lang zult gij u onttrekken?

Ten achtste. Eindelijk komen zij tot die bevatting, dat zij zeggen: ach Heere! Ik geloof, dat Gij zo gewillig zijt. Ach, laat ik mij niet bedriegen. Geef dat ik niet mis. Ben ik aan U geschonken! Zijt Gij zo gewillig om mij aan te nemen! Dringt U zo op mij aan? Schenk mij dan het geloof van uw uitverkorenen. O, laat dan mijn werk in der waarheid zijn! Ik grijp U dan aan als de Heere mijn Gerechtigheid. Als mijn Heiland, in Wie gerechtigheden en sterkte zijn. Als mijn Profeet, Hogepriester en Koning; en dat zult U eeuwig blijven. Ik laat U nooit meer los!

Ten negende. Daarop zegt zij: allerliefste Heere! dit arme hart verlaat zich op U, ik werp mijn arme ziel in Uw schoot, ik geef mij in Uw hand, ik geef mij aan uw bloed en voorbede over. En dát zal ik doen zolang ik zal leven, en ik zal mijn arme ziel ook aan U geven op mijn sterfbed, dán zal ik zeggen. *Heere Jezus, ontvang mijn geest!* Ja, ik zal het ook in het gericht doen voor engelen en mensen. Hier ben ik, Heere! Ik kom tot U, ik kies Uw zijde en Uw zaak, en ik verklaar mij vijand te zijn van mijn eigen boze hart, en van mijn inwonende verdorvenheden en zonden, en van ál Uw vijanden! Ja, ik verklaar óók,vriend te zijn van U, Heere, en van Uw Woord, en van Uw dienst, en van Uw zaak, en van Uw volk, en van Uw knechten. - Dát is dit komen.

Nu zegt de Heere. Zij zullen *állen komen*.
Daar is soms een kind in een huis, een man, of vrouw, of vriend. Men denkt, wat zal er van die worden? Zij zullen misschien hun leven niet bekeerd worden! Nee, zegt de Heere, zij zullen óók wel komen, als het gegevenen zijn! Ja, *zij zullen állen komen, die van de Vader aan de Zoon gegeven zijn*. Wat is dat te zeggen?

Eerst. God de Vader zal er raad toe weten, om ze te doen komen: Door de consciëntie, door Woord, door Geest. Door slagen en zegeningen zouden zij tot Hem komen, én zou Hij ze tot Hem brengen.

Ten tweede. Dat er bij God een zeker stondje is, dat Hij daartoe gesteld heeft, de tijd der minne: Dán zou Hij de schapen, die nog met der daad van Zijn stal niet zijn, ook toebrengen. Joh. 10 : 16. Wat kan er in een uur, ja, in een ogenblikje, een omkering komen!

Ten derde. Niet alleen zullen zij állen komen, maar daar zal er geen één achterblijven: Daar zal er niet één in beraad nemen, wat hij doen wil. Of hij komen wil of niet. Maar het zal zijn als met Paulus, Hand. 9: 6. *Heere, wat wilt u dat ik doen zal?*

Ten vierde. Zij zullen allen komen, en elk zal het moeten aanzien, al zagen zij het nóg zo node. Of het een man, of vrouw, of kind is, een dienstbare of vrije, als God het werk komt doorwerken, - geen duivel of mens zal het keren! Al knarsten zij op hun tanden, en al barstten zij van spijt, zij zullen het evenwel moeten aanzien! Zo gaat het nóg met dit werk, daar het begonnen is, daar blijft het! Zij zullen állen tot Mij komen. Al was het nóg zo ónmogelijk, bij Mijn Vader, zei de Heere Jezus, is het mogelijk. Al zeiden zij: Hoe kan uit Galiléa en uit Nazareth iets goeds voortkomen? Al zeiden zij. Zal er van dát mens iets goeds voortkomen? Ach, ja als het gegevenen van de Vader zijn. Al de zieken, die genezen werden, moesten naar het Bethesda komen. Al de gebeten Israëlieten moesten op de koperen slang zien. Allen die in de zondvloed zouden behouden worden, moesten in de ark komen. En zouden dan ál de gegevenen niet tot de Heere Jezus komen?

3. ***Nu komt de Heere Jezus en Hij verklaart, dat Hij daarmee tevreden is.*** Dat is ons laatste stuk. Al kan Ik aan de meesten van u allen niet verheerlijkt worden, zegt Hij, Ik ben evenwel tevreden. En geen wonder, want:

- Eerst. Hij wist, dat zij Hem niet gegeven waren. Hij was en is toch de alwetende. *Zijn zij Mij niet gegeven*? zegt Hij, Ik heb hen ook niet gekocht, en daarom eis Ik hen óók niet. Hij wist, dat Hij anders niet bedongen had, en dat

Hij voor niemand ánders de borgtocht had opgenomen.
- Ten tweede. Hij wist ook, hoe getrouw Zijn Vader was, dat Die Hem Zijn werkloon niet zou onthouden.
- Ten derde. Het is ten uiterste redelijk, als de Vader Zijn Woord houdt, dat Ik óók tevreden ben. Mijn loon wordt niet verkort. De Vader zou kunnen zeggen: Vriend, U hebt het Uwe, zoals Wij immers overeenkwamen in onze Vrederaad. Om de arbeid Uwer ziel zal U het zien en verzadigd worden.

Daar hebt u nu onze drie stukken, die als een slingersteen zijn tegen het hoofd van de Arminiaanse Goliaths, of de drijvers van de algemene genade en de vrije wil. Daardoor tuimelt die grote Dagon omver.

Geliefden, klimt gij met uw gedachten wel zo hoog? Klimt eens met uw gedachten in de eeuwigheid. Zijt gij niet eens belust, te weten hoe het dáár met u staat? Welke betrekking gij in dat geheim hebt? Men zit en praat over dingen, die geen nut doen. Dat gaat maar elke kostbare dag opnieuw. Hebt u er wel ooit kommer over gehad, of gij in dát contract begrepen zijt? Of maakt gij het goed met te denken: Wie zal ten hemel opklimmen, om het mij te doen weten? En te zeggen: Die dingen behoren tot de diepten Gods. Hoe kan ik die weten?
Wel, mens, God spreekt zo niet. Hij wil, dat ik en gij dat weten! U kunt het weten, of God de Vader ook íi aan Zijn Zoon geschonken heeft.
U zult zeggen. Hóe kan ik dat weten?
Wel, al de gegevenen zullen tot Christus komen!
Zegt u: Wel, ik ben gekomen!
Hoe? Door belijdenis? Door een uiterlijke vertoning? Met uw lippen? Of zo eens terloops en schielijk? Wel, dát is het rechte komen tot Christus niet! Ik vraag u nóg eens. Hoe zijt gij gekomen? Wanneer? Hoe was u gesteld? Was u alzó gesteld, en ondervond u datgene, wat wij u in de verklaring gezegd hebben?
Of zegt u: ik weet het niet. Misschien heb ik het wel ondervonden, maar het is weer overgegaan.
O mens, bedrieg u niet. U moet het weten: men vergeet dat toch zo licht niet! Waar de wortel is, daar zal het werk wel blijven. Ach mens! van het rechte komen tot Jezus hangt uw en mijn zaligheid af; en daaruit kunt u alléén maar besluiten, dat gij zeker een gegevene van de Vader zijt.
U zult zeggen. Zeg mij dan een tekentje twee, of drie, waaruit ik kan weten, of ik gekomen ben. Het is zeker, die een gekomene is, die is ook een gegevene! Zo ik en gij gekomenen zijn:

Eerst. Dán zal God ons van ons leven ingeleid hebben in het gezicht van Zijn vrijmacht; en u zult er niet één woord tégen te zeggen gehad hebben, maar u zult hebben moeten zeggen. O, Heere! ligt de gehele wereld verdoemelijk voor U, en belieft Gij sommigen naar Uw vrijmacht aan te nemen, - ik heb hier niets tégen te zeggen. Gij behoeft niemand rekenschap te geven van Uw doen. Gij ontfermt U diens Gij wilt, en Gij verhardt die Gij wilt! O, ja, U hebt macht over Uw leem. Al was U mij voorbijgegaan, wat had ik te zeggen gehad?

Ten tweede. Dán zult u ook kunnen zeggen, dat gij ook dit ondervonden hebt, dat gij gezegd hebt: Wel, vrijmachtige God! mocht het Uw believen geweest zijn, dat ik onder Uw genade in Christus mocht begrepen zijn! - ik betuig, dat Gij mij niets liever

zou kunnen geven. Ik wilde liever een bedelaar zijn en dááraan deel hebben, dan een koning en dát missen! U moet dit kennen, als u er deel aan hebt, nl: ach Heere, dat betuig ik U, dat ik dan genoeg heb, als ik maar dat voorrecht moge genieten. Uw goedertierenheid toch is mij béter dan het leven!

Ten derde. Dán kent gij ook dit, dat gij zegt: grote en lieve Heere! wat mag ik, onwaardige worm, hier voor U neerliggen! Ik ben er véél te gering toe. Ik ben véél te gruwelijk en te slecht, dan dat Gij mij met Uw gunst zou verwaardigen. Mijn vader was een Amoriter, en mijn moeder was een Hethitische. Ik ben maar een dode hond. Wat zou u op mij zien! Zijt gij ooit in zo'n staat voor God geweest?

Ten vierde. Dán zult u ook dit kennen. Heere! Ik mag nóg zo gering en zo onwaardig zijn, een dode hond, ja, een hellewicht, een kind des duivels, - ik heb evenwel, ja, zoveel te méér, Uw genade in Christus zo nodig. Ik mag er geen gebrek aanhebben! Ik al zo vóór Uw voeten blijven liggen, al zou U mij verstoten, gelijk ik waardig ben. Ik weet evenwel geen andere weg, dan voor U in te vallen, en U, mijn Rechter, om genade te verzoeken. Al zou ik dan vóór, Uw voeten in de hel vallen.

Ten vijfde. Dan zal God, door het Evangelie, Zijn Zoon aan uw hart geopenbaard hebben. Dan zult u de Middelaar zó aanschouwd hebben in Zijn schoonheid, in Zijn noodzakelijkheid en Zijn bereidwilligheid, dat gij niet langer van Hem kon afblijven,- maar dat u moest zeggen. Heere! Ik kom tot U met mijn lelijke, schuldige en verdoemelijke ziel. Ik verkies en omhels U om mij te rechtvaardigen, te heiligen en te zaligen, en geef mij voor altoos aan U over!

Ten zesde. Dán zult u ook dit kennen: Ach Heere! nu ben ik blij. Nu ik mij zo verklaard heb, nú heb ik eerst genoegen in mijn leven, en ik ben verkwikt in mijn ziel. Dat is er nu uit, en het móet zo blijven, en het zal zo blijven. Doe mij geen moeite aan, wereld! Ik ben mijn woord kwijt!

Ten zevende. Komt er dan eens een donker wolkje, en vraagt God u eens: Houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? O ja, zult u zoggen ik wil niet trouweloos zijn, ik wil niet van U scheiden, al gingen zij ook allen weg. Tot wie zou ik heengaan, Heere! Gij alleen hebt de woorden van het eeuwige leven! Ik heb er geen berouw over en ik heb er mijn leven geen berouw over gehad.

Wat zegt uw hart? Kent gij dat?
Zegt u: ja. De God der goden weet het, en mijn ziel weet het ook, dat deze zaken mij niet onbekend zijn. en ik zoek nog dagelijks zó tot de Heere Jezus te komen, of ik kan het niet dragen.
Wel, dan zeggen wij u` gij zijt één van de gegevenen van de Vader, en één van de gekomenen tot de Zoon! U kunt en u mag uzelf dan ook daarmee troosten, dat Hij u nú noch ooit zal uitwerpen! Dat hopen wij nog in het vervolg te tonen.
De Heere zegene dit gesprokene, om Zijns Zoons wil.
AMEN.

VEERTIGSTE PREDICATIE, OVER JOHANNES 6: 37.

En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.

Wij lezen, Joh. 3: 5, dat de Zaligmaker zei: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest. Hij kan in het koninkrijk Gods niet ingaan*. De wedergeboorte zal elk mens niet verstaan, noch te ondervinden krijgen. Daar zijn altijd natuurlijke mensen, die niet begrijpen de dingen, die des Geestes Gods zijn. Maar de uitverkorenen zullen het te verstaan krijgen, en zij zullen het ook allen ondervinden. Zoveel zullen de wedergeboorte te verstaan èn te ondervinden krijgen, als er ten eeuwige leven zijn uitverkoren en verordineerd, niet één meer èn niet één minder.
God draagt de uitverkorenen soms zéér lang. Dertig, veertig of vijftig jaren, minder of meerder in de zonde levende, en dán brengt Hij hen tot de middelen, of de middelen tot hén. Hoe zwak het middel ook schijnt, daardoor werkt God de Vader. God heeft zonderlinge voorzienigheden, door welke en onder welke Hij de mens verandert, en tot Zijn gemeenschap brengt.
Wat was het een wonderlijke besturing omtrent de Samaritaanse vrouw, dat zij niet eer nóch niet later komt naar die put, om water te putten! dat zij er juist kwam als de Heere Jezus daar neerzat om te rusten! tóen kreeg zij genade.
Welk een zeldzame handelwijze was het omtrent Zachéus! daar moest een boom op de weg staan, waarop hij klom, en zo kreeg hij gelegenheid om de Heere te zien, en de Heere ook om hem te zien en aan te spreken en om hem genade te geven.
Welk een zeldzaam stuk was het met de bekeerde moordenaar! Hij moest gevangen worden op dezelfde tijd als de lieve Heere Jezus gevangen werd! Hij moest in één en dezelfde terechtzitting veroordeeld worden. Hij moest op één en dezelfde tijd heengeleid en ter dood gebracht worden opdat de Heere die man vóór zijn dood nog bekeren zou. Lukas 23.
Welk een wonder geval was het met de stokbewaarder! daar had hij in zijn éne hand een lantaarn, in zijn ándere een zwaard; en daar moesten juist die twee uitmuntende mensen, Paulus en Silas, gevangen zitten, die deze man terecht brengen! Hand. 16.
Welk een vreemde beschikking heeft de Heere gehouden met Onesimus. Hij werd een dief, en lag nu gevangen in het gevangenhuis waar ook Paulus gevangen zat. Dáár wordt hij in het hart gegrepen, en uit het vuur gerukt; en hij wordt zijn heer bekeerd thuis gezonden.
Het is dikwijls gebeurd, dat een mens niet naar de predicatie wilde, en als hij evenwel ónwillig ging, dat hij bekeerd werd! ja, anderen gingen alléén ter kerk om gezien te worden, of om hun onkuise en overspelige ogen te voldoen, en God beliefde hen tot Zijn genade te brengen, en hen zalig te maken! En, áls dan zo'n zondaar bekeerd wordt, dan zoekt de duivel hem tot wanhoop te brengen, en hij werkt op zo'n mens gelijk hij op Saul deed, dat hij in zijn eigen zwaard zou vallen; en gelijk hij op Judas deed, die zichzelf het leven benam. Hij zegt: gij zijt een verworpeling, u zult aan handen en voeten moeten gebonden worden, en in de hel moeten liggen, voor eeuwig! Ach, en dat hart vreest dan, dat het zo is! Het is zo vol schroom. Het beeft. Daarop komt de Heere Jezus, en Hij zorgt dat de duivel die ingang niet krijgt, en Hij belet het hem. Ach, zegt Hij, kom maar naar Mij toe, en u zult welkom wezen. Ik zal u om geen "waarom" voor het hoofd stoten: *Ik zal u geenszins uitwerpen.*

Laatst behandelden wij de gift des Vaders aan de Zoon, toen zagen wij: *Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen.* Daar zijn nu soms gruwelijke zondaars onder, die de

moed ontvallen zou; en dáárom komt nu de Heere Jezus, en zegt tot zulken: komt maar, en u zult wélkom wezen. Ja, u zult een barmhartige en ontfermende Middelaar aan Mij vinden. Dát moeten wij dan heden bekijken, naar de bekwaamheid, die God ons zal believen te geven. Wij hebben daarin drie stukken:

1. Waarvoor de Heere een komende ziel aanziet.
2. Met welk een toegenegen hart Hij haar ontvangt.
3. Dat Hij niet wil, dat het in haar gedachten zou opklimmen, dat Hij haar zal uitwerpen.

1. Wat het eerste aangaat, als een ziel tot de Heere komt, met geween, met smeking en met geloof, waarvoor ziet Hij haar dan aan?
Eerst. Voor een uitverkorene, Hand. 9: 15. Hij is Mij een uitverkoren vat, zei God van Paulus, toen hij zo naar Hem toekwam, met geween en met smekingen, en hij in drie dagen en drie nachten at noch dronk.
Ten tweede. Hij ziet haar dáárvoor aan, dat zij geschonken zijn van de Vader. Niemand kan tot Mij komen, of het moeten geschonkenen van de Vader wezen, die aan Mij in de eeuwigheid gegeven, en in het contract, dat er tussen Mij en Mijn Vader is, begrepen zijn.
Ten derde. Hij ziet haar dáárvoor aan, dat de Vader in haar het werk der genade begonnen heeft. Zij kunnen en zij willen toch anders niet komen. Joh. 6: 44: *Niemand kán tot Mij komen, tenzij de Vader, die Mij gezonden heeft, hem trekke.* En Joh. 5: 40: *Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven mag hebben.*
Ten vierde. O, zegt de Heere, als gij komt, zondaar, zo zie Ik u aan, dat gij nu zijt in de ure der genade, en in de dag der zaligheid! Nú heeft de tijd der minne voor u een aanvang genomen.
Ten vijfde. Nu zie Ik u daarvoor aan, dat uw werk in der waarheid is, dat het recht in Mijn ogen is. O, dát werk, dat met zaligmakende overtuiging is begonnen, en zó doorgewerkt is, dat men Christus in het oog krijgt, en met zijn schulden en onreinheid zich door het geloof naar Hem begint te wenden, dát zal zijn levenlang niet overgaan! Rom. 11: 29: *De genadegiften en de roeping Gods zijn ónberouwelijk.*
Ten zesde. Ik zie u voor zo een aan, die hulp bij Mij komt zoeken, en die hulp hebben moet. Als zulk een, die geheel verslagen is, die geen raad meer weet, die van droefheid zou verslonden en overstelpt worden, zo gij niet geholpen wordt.
Ten zevende. Ik zie wel de achting, die gij voor Mij hebt: meent gij, dat Ik u niet ken, én dat Ik niet weet, waarvoor gij Mij houdt? Ik weeg bij u het zwaarste. Gij wilt Mij hebben tot de rotssteen van uw hart, en tot het énige fundament van uw vertrouwen . U zou zo graag willen zeggen: *Die God is mijn God. Hij is mij een God van volkomen zaligheid!*
Ten achtste. Ik verklaar, dat gij zo'n mens zijt, waarmee Ik tevreden ben. Al was u de áller-verachtelijkste in uw huis of geslacht: Ik ben met u voldaan en tevreden. U mag zijn, wie gij zijt, Ik ben met u tevreden. Gij zijt Mijn lot en Mijn erve. God zei tegen de Levieten: u zult geen kwaad beest voor een goed beest nemen. U zult het geenszins verwisselen. Ach, zegt de Heere, Ik zal u geenszins verwisselen, gelijk de mensen doen. Zij nemen het beste en laten het slechtste liggen. Maar dát doe Ik niet, zegt de Heere, al was u de áller-slimste, Ik zal u niet verwisselen. Al waart gij de áller-verachtelijkste, Ik zal u niet verwerpen om álles wat gij gedaan hebt.

2. ***Nu komt zo'n komende ziel, en zegt:*** ach God! Ik ben slechts waardig om in de hel te branden. Ik ben een stank in mijn eigen neusgaten; ik ben zo walgelijk! Hoe zal het

nog met mij aflopen! Jacob was zo bang, toen Ezau hem tegenkwam, hoe het met hem zou aflopen! O, zo'n komende ziel, als zij al bevend en schreiend komt, hoe zal het met mij vergaan? Zegt zij. Ik karmozijnrood zondaar of zondares. Ik ben als tweemaal gestorven in de zonde! Hoe is de Heere tegen zo een? Ach, daar is genade uitgestort op Zijn lippen als leliën, druppende van vloeiende mirre; en u moet u verwonderen over de aangename redenen, die uit Zijn mond voortkomen. Ik weet, zegt Hij, waar het u scheelt: vrees niet, *Ik zal u geenszins uitwerpen.* Wij lezen van Benhadads knechten, zij vatten de Koning op dat woord, als hij zei: leeft Benhadad nog? Hij is mijn broeder, 1 Kon. 20 : 32. De Kananése vrouw, zij vatte de Heere op dat woord, toen Hij haar een hondeke noemde. Komt u tot de Heere Jezus, vat Hem dan óók op dat woord, dat Hij zegt: *Ik zal u geenszins uitwerpen*.
De Zaligmaker gebruikt hier een woord, dat zegt, iets te laten liggen. De engel zei tegen Johannes: De voorhof, die buiten de tempel is, laat uit, (dat is: laat die liggen) en meet die niet. Dan zegt het ook, iets ván zich te doen, of weg te werpen, gelijk de blindgeborene door de Joden uit de synagoge werd geworpen. Joh. 9: 34, 35. Als dan de Heere Jezus zegt: *Ik zal u niet uitwerpen*, dan geeft het in het algemeen te kennen. Ik zal u niet licht achten, Ik zal u niet laten liggen, Ik zal u niet wegwerpen, noch óngetroost van Mij laten gaan.

In het bijzonder geeft het uitwerpen of wegwerpen van iets te kennen.
Eerst. Dat men het niet acht. David zei, 2 Sam. 1: 21: Aldaar is der helden schild smadelijk verworpen. God zegt, 1 Sam. 2: 30: *Die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden, zullen licht geacht worden!*
Ten tweede. Dat het nergens toe deugt. Ondeugende dingen, die men niet hebben wil, werpt men weg, evenals kaf, slijk of drek. Men smijt het weg.
Ten derde. Dat men iemand niet horen noch helpen wil. Men werpt iemands verzoek vér van zich. Men stoot hem voor het hoofd, men laat hem óngetroost gaan, men wil hem niet horen. De Heere Jezus wil dan zeggen: Ik zal zo'n komende ziel niet verachten noch versmaden. Ik zal haar niet voor het hoofd stoten, noch verwerpen. Ach nee! Integendeel, het zal zo'n ziel gaan gelijk er in dat zoete versje staat:

Een recht offer, dat de Heere neemt aan,
Is een gemoed, benauwd door angst en klagen;
Een need'rig hart en enen geest verslagen,
En zal God niet verachten, maar ontvaan.
O Heer! doe Sion wel naar Uw goedheid,
En Jeruzalem, die op U betrouwet;
't Welk is de stad, die Gij U hebt bereid,
Haar muren toch genadiglijk opbouwet. *Psalm 51*

Kon de Heere Jezus de scharen niet hongerig laten gaan, en zou Hij dan een hongerige ziel wel óngetroost van Zich laten gaan? Vat gij het nu?

Nu moeten wij er nog wat dieper in treden, en eens gaan zien, waaruit de Heere hen niet zal werpen. Let er toch eens op:

Eerst. Hij zal ze niet werpen uit Zijns Vaders gunst en liefde. Heeft mijn Vader u liefgehad in de verkiezing. Ik zal maken, dat mijns Vaders hart niet van u ga. Kaïn

zei eenmaal. Heere, ik zal van Uw aangezicht en van Uw gunst verborgen zijn! Maar daarvoor zal Ik zorgen, zegt de Heere Jezus, dat gij, komende ziel, van Mijn Vaders gunst niet verborgen zult zijn. Maar God zal voor u en over u waken ten goede, zolang u leeft.

Ten tweede. Uit mijn huis en woning, uit mijn kerk, zal Ik u niet werpen. Maar Ik zal u in mijn huis en binnen mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan der zonen en der dochteren. U zult Mij in mijn liefelijke woning aanschouwen. Ik zal u in het huis des Heeren planten, en u daarin doen blijven een lengte van dagen. U zult Mij een recht huisgenoot wezen, en een medeburger der heiligen.

Ten derde. Ik zal u niet werpen uit de hoofdbelofte van het Genadeverbond, noch uit de goederen van het verbond: *Ik, God, ben uw God.* Ik zal u helpen, en uw deel in eeuwigheid zijn. Ach, dat verbond, dat in álles zo wél geordineerd is, waarin al uw lust en al uw heil is, dáár zal Ik u niet uitwerpen. U zult uw ganse leven geen vreemdeling zijn van de verbonden der beloften.

Ten vierde. Ik zal u niet werpen uit het genot der vruchten van Mijn Middelaars-ambt. Ik zal u niet werpen uit Mijn lijden, gehoorzaamheid en voorbede. Ik zal u niet werpen uit Mijn krachtig rantsoen en Mijn gerechtigheid. O nee, u zult eeuwig bekleed zijn met die mantel der gerechtigheid, en die klederen des heils, die Ik u zal aandoen, en zolang u leeft, zal die fontein, die geopend is tegen de zonde en tegen de onreinheid, óók voor ü openstaan.

Ten vijfde. Ik zal u niet werpen uit Mijn ontfermende ingewanden, uit Mijn onbezwijkbare liefde, die Ik voor u heb. Op de goddelozen zal ik aanvallen als een leeuw, om ze te verscheuren. Maar u zal Ik als een lam ontmoeten, als een Vader en als een Herder. Zóveel ontferming zult u bij Mij vinden.

Ten zesde. Ik zal u niet werpen uit de volheid van Mijn genade, noch uit de staat der genade, noch uit de kentekentjes van de genade, noch uit de verzekering van Gods gunst. Hebt u ze ééns genoten, Ik zal zeggen: leeft er op, blijft er bij, zodat gij eindelijk eens zult kunnen zeggen: *Ik heb de goede strijd gestreden, ik heb de loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. Voorts is mij weggelegd de kroon der recht-vaardigheid.*

Ten zevende. Ik zal u niet werpen uit het gebed, uit de liefde en achting der vromen, noch uit de bewerking van Gods getrouw knechten. Nee, die zullen u behandelen, besturen en raad geven. Tijdig en óntijdig aanhouden. U zult er áltijd énigen, of tenminste, zo één hebben, om u te behandelen, hetzij in het bijzonder, of in het openbaar.

Ten achtste. Ik zal u niet werpen uit het eeuwig leven, noch uit de hemel, noch uit het gezelschap van de engelen ende volmaakt rechtvaardigen. U zult niet behoeven te vrezen van in busselen gebonden en verbrand te worden. Uw toevlucht zult u niet behoeven te zoeken in de spelonken en holen der aarde. U zult niet behoeven te roepen: Bergen, valt op ons! Heuvelen, bedekt ons! In die grote gerichtsdag zal dat “Maranatha" u niet treffen: Gaat weg, gij vervloekten! - maar daar zal tot u gezegd worden: Komt, gij gezegenden, ziet of Ik u niet liefheb, nu neem Ik u met Mij mee door de wolken in de lucht, om eeuwig in heerlijkheid te zijn bij Mijn Vader, bij Mij, en bij ál de hemellingen. - Verstaat gij het nu wel, wat het te zeggen is: *Ik zal u niet uitwerpen?*

3. ***Nu komt de Heere, en zegt: mens, dát zult u zeker zó ondervinden.***

Wat ligt u dan zo te aarzelen en te talmen? En wat buigt gij u dan zo neer? Wat giet u het zo in allerlei vaten, om tegen uzelf te pleiten? Wat zit ge uw hart te bedroeven? Ik versta het niet. *Ik zal u geenszins uitwerpen.* Dat is weer een liefelijke uitdrukking:

geenszins!
Wij lezen, Matth. 5: 26, dat de Heere zegt: als iemand in de gevangenis zou geworpen worden, u zult er geenszins uitkomen. Het is te zeggen: u zult er nooit uitkomen. Komt nu iemand tot de Heere Jezus, zo zal Hij zo'n komende ziel in der eeuwigheid niet verstoten, noch in de hel storten. Hij zal nooit, nooit, nooit in de hel komen! Al had hij alléén zóveel zonden begaan als honderd, ja als duizend ándere mensen begaan hebben! Ja, al had hij zóveel zonden bedreven als álle mensen samen hebben bedreven, al had hij zijn leven lang de duivel gediend. Als u tot de Heere Jezus komt, Hij zal u geenszins verachten, verstoten noch verwerpen. Al was u een verdriet van uw ouders geweest. Al hadt u zo'n wanstaltig leven geleid, dat er vele ánderen door verleid en in de hel gekomen waren, al hadt u gezondigd tegen consciëntie, tegen licht, tegen overtuiging. Al was u anders niet dan zonde, en een samenknoping van ongerechtigheid: *als u maar tot Mij komt, zegt de Heere Jezus, Ik zal u geenszins uitwerpen!* Al hadt u ná ontvangen genade, zwaar gezondigd. Al was u nóg zo dikwijls gevallen, al was u nóg zo ver afgeweken, ja al hadt u Mij laten kloppen, met de bruid, en geweigerd op te staan. *Ik zal u evenwel geenszins uitwerpen.*

Dan zult u tevens vatten, dat daarin is:
(1) een sterke ontkenning.
(2) Een sterke bevestiging.
(3) Dat de Heere niet verstaat, dat het in onze gedachten zou opkomen. Let eens op:

Eerst. Het is een sterke ontkenning. 1 Kon. 3: 24, eiste de koning Salomo een zwaard, om het levende kind te doorsnijden. Wat zei toen de vrouw, welke er de moeder van was? Mijn ingewand wordt ontroerd! dood het geenszins! Zo doet ook de Heere Jezus. Als de duivel en de wereld, ja zelfs Gods rechtvaardigheid, de Wet en de consciëntie van zo'n komende ziel roepen. Hij moet gedood worden! - nee, zegt Hij, Mijn ingewand rommelt over zo'n ziel, dood haar geenszins!

Ten tweede. Daarin is ook een sterke bevestiging. Zijt ge een hardnekkig zondaar, hebt u God vertoond, zolang gij geleefd hebt. Ik betuig u, zegt de Heere, komt gij zó met tranen, wil u graag Mij tot uw Middelaar hebben, - Ik zeg het u: Ik zal u zeker aannemen. Ik zal u, en elk, die zó komt, aannemen. Ja, Ik zal zeggen. Zondaar of zondares, waar zijt ge zolang geweest? Hoe hebt u zolang gedwaald? Waarom riep Ik maar hebt ge u zolang aan Mij onttrokken? Ik heb al zo lang gewacht om u genadig te zijn. Ik heb Mijn handen de ganse dag uitgestrekt om u te nodigen. Ik heb al zoveel jaren geklopt, en geroepen: Doe Mij open, want Mijn hoofd is vervuld met dauw, en mijn haarlokken met nachtdruppen! En zou Ik dan nu weigeren om u aan te nemen? Nee, Ik wil én Ik zal u geenszins uitwerpen.

Ten derde. De Heere wil zeggen: Ik versta het niet, dat het in uw gedachten opkomt. Ik wil niet, dat het in uw geest opkomt. Zo Ik u toeliet daaraan te twijfelen, zo liet Ik u toe te twijfelen aan Mijn macht, aan Mijn genade, barmhartigheid, ja, aan Mijn rechtvaardigheid en waarheid. Nee, Ik ben goed en recht, en daarom wil Ik de zondaars onderwijzen in de weg. En zou Ik n dan voor het hoofd stoten? Nee, Ik zal u geenszins uitwerpen.
Arm hart, U mag dat zelfs in uw geest niet laten opkomen! Integendeel, Ik zal u omhelzen, troetelen, kussen. Ik zal uw vriendelijke en getrouw Heiland wezen! Ach, gij zijt Mij zo lief! Gij zijt Mijn vriendin, Mijn schone! gij zijt Mij duizendmaal welkom!

U zult misschien zeggen: is dat alzo waar?
Ja, het kán niet anders wezen. Als de Heere Jezus zo'n ziel uitwierp, dan zou Hij de verkiezing moeten verbreken, de Geest bedroeven, het verbond, dat er tussen Hem en Zijn Vader is, vernietigen. Zijn loon zou Hij moeten wegwerpen. Ja, Hij zou het gehele Woord Gods leugenachtig moeten maken! En is dat nu wel mogelijk? Het mag of kán niet zijn. Het mag in uw gedachten zelfs niet opkomen! Smijt het óngeloof weg, zegt de Heere, en zeg: ik verfoei mijzelf, dat het ooit in mijn gedachten is opgekomen.
U zult zeggen. Zijn daarvan ook voorbeelden, dat de Heere zulke komende zielen niet uitwerpt?
Ja zeker, gehele wolken van getuigen hebben wij daarvan rondom ons. Wierp Hij een Manasse wel uit? Wierp Hij die tollenaar wel uit, die zo van verre stond, die niet durfde naderen, noch door de mensen heendringen? Wierp Hij de verloren zoon, wierp Hij de moordenaar aan het kruis, wierp Hij Zachéus, wierp Hij Paulus, die een Godslasteraar was, wel uit? –
Wilt u duizend voorbeelden hebben? Kent u er geen in de tijd van uw leven, die tot Jezus gekomen, en van Hem aangenomen zijn? U kon anders zeggen: al die voorbeelden zijn al zolang geleden. Maar kent u er geen in uw eigen tijd? Zijt gij het misschien zelf niet? Als ge in uw overtuigde staat was, toen dacht gij wellicht: Ach, God zal mij nu uitwerpen! En u zijt mogelijk nu al tot licht en tot vastheid gekomen.

Bekommerde zielen, moet nu uw hart niet breken? Kunt u nu wel langer zeggen: ja, de Heere heeft macht genoeg om mij te helpen, had Hij ook maar wil genoeg? Ach, mocht u eens geloven, dat de Heere Jezus véél gewilliger is om u te zaligen, dan gij zijt om u door Hem te laten zaligen! Zult u nu nog langer in het óngeloof blijven? Of moet u nog wachten, om iets te kunnen meebrengen? Hebt u dan niet genoeg om te brengen? Breng Hém uw stenen hart. Breng Hem uw ongeloof, uw ongehoorzaamheid, uw onmacht, uw onwilligheid, - en geloof, dat Hij machtig én gewillig is om al uw ongerechtigheden te vergeven, om al uw krankheden te genezen, om uw leven te verlossen van het verderf en u te kronen met goedertierenheid en barmhartigheden!

O, zondaar! wat zult u het zwaar te verantwoorden hebben, als u ónbekeerd blijft! kunt u dan wel ruimer Evangelie begeren? Zult u wel iets kunnen inbrengen tot uw verschoning, als u vóór de Rechter staat? De Heere Jezus zegt zo ónbepaald, *die tot Mij komt,* wie het ook zijn mag. Gij was waard dat Hij tot u zei: ga weg van Mij, gij vervloekte! Maar nu zegt Hij, integendeel, nog tot u: Wend u naar Mij toe, neig uw oren en kom tot Mij; en áls gij komt, Ik zal u geenszins uitwerpen! O, mocht u eens tot Hem zeggen. *Heere! zie hier ben ik, ik, kom tot U, wees Gij mijn God en mijn Zaligmaker!*
Daar zit er misschien wel één, die zegt: ik heb zo dikwijls tot de Heere gezegd: nee, ik wil niet komen, en zou ik Hem nú wel aangenaam wezen?
Ja, al had u dat duizendmaal gezegd, het zal u vergeven worden! Die ene zoon zei: ik wil niet werken in de wijngaard, en daarná kreeg hij berouw, en ging toch heen. Matth. 21: 29.

Een ander zegt: ik ben wel eens gekomen, maar ik ben weer heengegaan, en ik krijg nu berouw. Zou de Heere Jezus mij nu niet uitwerpen?

Ach nee! zie het in David. Die was ook tot Hem gekomen, en daarná was hij een lange tijd weer heengegaan, toen hij dat overspel begaan had met die getrouwde vrouw, en als hij nog de man van die vrouw had laten vermoorden. Hij zei evenwel: Een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten, Ps. 51: 19. Petrus was al vér heengegaan van de Heere. Hij had Hem verloochend. Maar Hij komt weer terug en weende bitterlijk. Wat doet de Heere? Hij zei: ga, zeg het aan Simon, dat Ik opgestaan ben, en Hij gaat zelfs met hem eten.

Als iemand nu zegt: ik placht vóór jaar en dag al beter te zijn, maar ik ben zo vervallen, ik ben zondiger geworden!
Wel, keer weder, o Sulamith, zegt de Heere. En wat zal Hij u doen? Hij zal uw afkering genezen. Ga dan niet verder. U ziet wel, dat u niet terecht raakt met zondigen tegen de Heere. Hebt u gezondigd, keer weer!
Zegt u: ik durf onder Zijn ogen niet komen, - doe het evenwel. Op de wonden, die u gekregen hebt in uw afkeren van Hem, zal de Heere een pleister van Zijn genadebloed en Geest leggen!
Ach, zegt u, ik ben een vergeten mens ander de mensen, niemand denkt aan mij! - kom maar tot Mij, zegt de Heere, Ik zal Mijn oog op u slaan. Ik zal u Mijn hart en hand geven.
Ach Heere! zegt een ander, ik word zo bestreden. Het stuk wordt mij zo betwist. Het is alles tégen mij. Mijn consciëntie valt mij tegen, die veroordeelt mij, en ik vrees, dat de Heere Jezus mij ook zal tegenvallen!
Wel, het kan wel zijn, dat gij uzelf hebt schuldig gemaakt. Maar zijt ge goedwillig om uw schuld te bekennen? Zijt ge gezet op vergeving en genezing? Kom maar, Hij zal u geenszins uitwerpen!
Ja, zullen ánderen zeggen: De vromen keren hun hoofd van mij af. Zij schijnen mij te laten varen, zij willen met mij niet te doen hebben. Kom ik tot hen, zij zouden mij wel uitwerpen!
Kom tot *Mij,* zegt de Heere, Ik zal u niet uitwerpen! En is dát niet beter, dan dat ál de vromen op u zagen? Wat voordeel had u daarbij? O, zo'n stil verkeer met de Heere is het beste.
Ach Heere! mag ik dan naar U toekomen? Zegt het overkropte hart. Ach, ja gij, zegt de Heere, zo dikwijls als u wilt, bij nacht en bij dag. Op de rustdag of op ándere dagen. In uw huis en in Mijn huis. Mijn hart, Mijn hemel, Mijn voorbede, Mijn bloed, Mijn Geest, Mijn volheid is voor u.
Nu, Heere zegt dat hart, ik zal dan zó doen. Ik zal telkens tot U komen, als mij wat ontbreekt.
En Ik, zegt de Heere, zal telkens tot u komen, en zal zeggen: Daar komt er weer één om van Mij geholpen te worden. Ik zal u helpen en ondersteunen met de rechterhand Mijner gerechtigheid. U zult van Mij niet verstoten worden. Doe uw mond maar wijd open, en Ik zal hem vervullen.

Kinderen van God, hebt u zulk een vriendelijke Zaligmaker, die zó algenoegzaam en zó gewillig is, om u te helpen, - wat kan u dán ontbreken? O, maakt toch gedurig gebruik van deze Heere in alles wat u ontbreekt! Vertrouwt Hém uw zaken toe. Hij zal u nooit begeven, noch verlaten!
Wij roepen u tot slot toe: *Dewijl wij dan, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom, door het bloed van Jezus, op een verse en levende weg, welke Hij ons ingewijd heeft door het voorhangsel, dat is: door Zijn vlees; en dewijl wij hebben een grote Priester over het huis Gods, zo laat ons toegaan met een waarachtig*

hart, in volle verzekerdheid des geloofs. De Heere zegene daartoe het gesprokene, om Zijns Zoons wil.
AMEN.

EENENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER 1 JOHANNES 1: 9.

OP EEN VOORBEREIDING VOOR HET AVONDMAAL.

Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.

Wij lezen, Marus 10 : 17. dat daar een jongeman kwam, die op de weg op zijn knieën neervalt voor de voeten van Jezus. Hij schijnt zeer ontsteld te zijn, zeggende: *Goede Meester, wat zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve?*
Elk mens, die met een indruk leeft van zaligheid óf rampzaligheid, van hemel of van hel, - die ziet, dat er in het éne niets is dan dat smarten kan, en in het ándere niets dan dat verblijden kan. Die dát ziet, het kan hém niet onverschillig zijn, wat hem ontmoeten zal. Die de indruk heeft, dat in de hel ál het ongeluk is, en in de hemel ál het geluk, die doet zijn mond open mét die jongeman, om te zeggen: *Goede Meester, wat moet ik doen om ten leven in te gaan?*
En zij staan als die drieduizend, die zo verslagen en verwond waren door de pijlen van Jezus Christus. Zij schreeuwden: *Wat zullen wij doen, mannen, broeders?* Hand. 2: 37. Wat moeten wij doen om zalig te worden?
En zij zijn als die man, Hand. 9, die tevoren zo bovenmate woedend was tegen de gemeente én tegen God, toen Jezus hem riep, en zei: *Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?* Daar valt die vervolger, die tevoren een verscheurende leeuw was, voor de Heere neer; en daar hij Hem tevoren zo graag had horen lasteren, zei Hij nu: *Wie zijt Gij, Heere? En, wat wilt Gij, dat ik doen zal?*
Dat vindt u ook, Hand. 16: 30, in de cipier, die de oppasser van de gevangenen was. Hij was op verre na de godsdienstigste niet. Maar als God hem een aardbeving had doen horen, zo valt hij voor de gevangenen neer, en zegt: *Lieve heren, wat moet ik doen, opdat ik zalig worde?*
Dat vindt u ook, Micha 6: 6. *Waarmee zal ik de Heere tegenkomen, en mij bukken voor de hogen God?*
En Job 7: 20, *Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder?* Wat zal ik doen? Ik weet niet, wat ik doen moet! En God heeft het zo'n verlegene bekend gemaakt, wát hij doen moet. Wat eist God? Wat wil Hij? Zegt Hij, als tegen Abraham, offer Mij uw énig kind? - Ach nee.
Als een mens op zijn knieën vóór God gaat liggen, en zegt: Wat moet ik doen? Ik zou zo graag zalig worden! - wat middelen geeft hem God dan aan de hand? Onder andere middelen is het ook dit middel. *Zo gij schuld bekent, Ik zal het u vergeven.*
Het verbond der werken had een geheel ándere klank. Zo gij zonde begaat en die belijdt, u zult evenwel sterven en verloren gaan! Maar het verbond der genade zegt. *Zo gij zonde begaat, en gij die belijdt, God is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve!* In het verbond der werken kón God zo niet spreken, omdat daarin geen Middelaar was. In het verbond der genade kan God het doen in de Middelaar. Wie oren heeft om te horen, die hore, wat de Geest tot de gemeenten spreekt.

Johannes, die oude man, moest ook al beleven dat er Atheïsten waren, die zeiden: Wie weet of het waar is, wat hij spreekt? En daarom zegt hij in de vier eerste verzen. *Hetgeen wij gehoord hebben, hetgeen wij gezien hebben met onze ogen, hetgeen wij aanschouwd hebben, en onze handen getast hebben, van het Woord des levens, dát*

verkondigen wij u. U kunt althans niets zekerder hebben; en dat prediken wij u, *opdat gij gemeenschap zou hebben met de Vader èn met Zijn Zoon Jezus Christus.* Zij mochten zeggen: is dat dan zó groot, deel te hebben aan de genade? Is dat zóveel waardig? Ja het. Het is zéér groot, op het vijfde vers*: Wij verkondigen u, dat God zuiver Licht is, en dat er géén duisternis in Hem is.* Geen duisternis van zonde, geen duisternis van ónvolmaaktheid. Die dan gemeenschap aan God heeft, is geheel in het licht, - wandelt dan als kinderen des lichts.
In het zesde vers beantwoordt hij de mondchristen, die zei, hij had al deel aan Christus. Dat is onwaarachtig, zegt hij. Gij liegt, want gij wandelt nog in de duisternis van uw verdorvenheden. U zult met uw godsdienst bedrogen uitkomen!
En in het zevende vers behandelt hij de vromen nog wat: Al is het, dat gij nog enige zonden hebt, en dat gij nog enigszins in het duister wandelt, gij zijt evenwel kinderen des lichts.
Maar, zult u wellicht zeggen, hoe zal het gaan met mijn verdorvenheden ná mijn bekering, en ná ontvangen genade?
Heel wèl, het zal uw gemeenschap, die gij aan God hebt, niet kunnen scheiden. Het bloed van Jezus Christus reinigt ons van alle zonden.
Ja maar, zult u zeggen, als God in Christus de zonden vergeeft, wat is er dan nog aan gelegen, of wij de zonden doen. Zij zijn toch vergeven.
Wij moeten zeggen: ja, zij worden zó vergeven, even alsof gij geen zonden hadt. Ja, alsof gij álle gerechtigheid Gods volbracht hadt. Maar al is de schuld verzoend en de straf kwijtgescholden, de smet blijft evenwel. U hebt evenwel nog vele zonden! En zo gij zegt, dat gij géén zonden hebt, zo verleidt gij uzelf, en de waarheid is in u niet. De rechtvaardigmaking neemt de zonde niet weg. Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben, zo maken wij Hem tot een leugenaar, en Zijn Woord is niet in ons.
Laat ons liever zeggen: Wij zijn zondig. Wij zijn nóg altijd zondig. Maar wij moeten er ons óók over verootmoedigen, onze zonden belijden, en er beschaamd over zijn. Wel, zegt die oude, eerlijke man, God is getrouw en rechtvaardig. *Als wij onze zonden belijden, Hij zal die ook vergeven.*
In deze woorden zult u drie stukken vinden:

1. De plicht van Gods bondsvolk, die zij moesten doen. *Zij moesten de zonden belijden.*
2. Wat hun Bondsgod doen zou? *Hij is getrouw én rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve.*
3. Het verband tussen het belijden en het vergeven der zonden. Indien het eerste voorgaat, dat het tweede dan zeker zal volgen.

1. Wat het eerste aangaat, hier hebt u zonden, die worden genoemd ónze zonden.

A. Zonde is ongerechtigheid; álle ongerechtigheid is zonde. Zonden zijn misdaden. Onze daden zijn zonden, als zij missen het rechte doel en oogmerk, waartoe zij strekken moeten. Als wij zondigen, dan missen wij die gehoorzaamheid, die wij schuldig zijn aan God. In de zonde missen wij dát leven, hetwelk Gode behaaglijk is. De zondaar is alzo een misser of een misdoener in zijn natuur, in zijn gedachten, in zijn woorden en werken. Hij is een misser in zijn bedoelingen en oogmerken. Hij is een ongerechtig man. Hij is een dief. Hij is één, die geen recht doet in al zijn handel. Hij steelt van God, van zichzelf en van zijn naaste, al wat hij kan. O, hij is een onrechtvaardige jegens God. Hij vergeldt kwaad voor goed. Hij doet zichzelf kwaad. Hij loert op zijn eigen bloed. Zijn naaste sticht hij niet. Doch hij maakt, dat zijn naaste

mét hem naar de hel gaat.
De zonde heeft lelijke namen, zij wordt door afschuwelijke beelden ons vertoond. Zaagt gij dat monster eens in zijn eigen ware gedaante, u zou er van vlieden, gelijk Mozes van zijn staf vlood, toen hij in een draak of slang veranderd werd, Exod. 4: 3. En gelijk Israël vlood voor het geschrei van Korach, Dathan en Abiram, Num. 16: 34. Men behoeft niet te zeggen, de zonde heeft geen wezen. Als er eens een Atheïst op het [overheids]kussen zat, en men rukte hem daar af, zou dat niet met al zijn? Dat een kind tegen zijn ouders opstaat, is dat niet met al? Zo is het hier ook. Laat ons niet zeggen, de zonde heeft geen wezen. Het is toch hetzelfde als dat een kind tegen zijn ouders opstaat! Waarom worden de ongerechtigheden in het meerdervoud zonden genoemd?

Eerst. Omdat haar getal zo groot is.
Ten tweede. Haar soorten zijn zoveel.
Ten derde. Zij zijn niet te tellen, noch in orde te stellen, haar naam is legio.

Haar soorten zijn vele: Daar zijn zonden, bedreven in de natuurlijke staat, en ná ontvangen genade, zonde door doen en laten. Huiszonden, beroepszonden. Ja, wie zal die alle kunnen noemen? Het zijn zonden en ongerechtigheden, die óntelbaar zijn. En gelijk zij aan de éne kant niet te tellen zijn, zo zijn zij aan de ándere kant ook niet in orde te brengen. Wij weten de orde niet.

B. Nu spreekt Johannes van zonden en ongerechtigheden, en die noemt hij de *ónze.* Dat is te zeggen:

Eerst. Dat de zonden geen daden van God zijn.
Ten tweede. Dat álle zonden geen daden des duivels zijn. Wij zijn dikwijls zéér spoedig gereed om het álles op de rekening des duivels te stellen.

Maar in het bijzonder worden ze hier ónze zonden genoemd:

Eerst. Omdat zij ons eigen zijn, zij zijn ons eigen goed. Daar is niets, dat ons zó eigen is als de zonde. Ons verderf is uit óns. Het is onze boosheid, en om ónze zonden, dat het ons zo bitter is, dat het aan ons hart gaat. Jer. 2: 19.
Ten tweede. Het zijn ónze zonden, omdat elk al zijn bijzondere zonden heeft, waaraan hij vastgeketend is. De één die, en de ánder deze zonden. Elk heeft zo zijn lekkere bete, zijn rechteroog en rechterhand, die uitgestoken en afgekapt moeten worden.
Ten derde. De zonde, o, zij is een algemeen kwaad. Het is áller mensen kwaad, 1 Kon. 8: 46. Want geen mens is er, die niet zondigt, Pred. 7: 20. *Voorwaar, daar is geen mens rechtvaardig op de aarde, die goed doet en niet zondigt.*
Ten vierde. De zonde is ónze, omdat zij ons zolang bijblijft als wij hier op aarde met elkaar verkeren, en niet langer, daarná niet meer.

C. De zonden, zegt onze heerlijke getrouwe Apostel, *moet beleden worden.*

Eerst. Men moet dit niet verstaan gelijk de papisten, die hun zonden in de oren der Priesters belijden, en zeggen, dat er ánders geen vergiffenis van zonden te verkrijgen is. Maar dán dient de mond van de belijder wel te zijn als de mond van die vis, waarin een geldstuk was, om in de hand des Priesters te geven. Daar staat wel: belijdt elkaar de misdaden, Jac. 5: 16, maar dát past zowel op de Priester of predikant, als op al het volk. Het is te zeggen: als de zonde zichtbaar is en in het openbaar is begaan, dat het schandaal zichtbaar is, laat dán de belijdenis ook openbaar en zichtbaar zijn. Dat begreep David, die daarom zijn boetepsalmen in het openbaar gaf.

Ten tweede. Het past ook wel, als men gezondigd heeft, en men vindt een

getrouw man of een Godvruchtige vrouw, van wie men weet dat zij de deuren van hun lippen bewaren kunnen, dat men het die ook eens zegt, en zich zo ontlast. Doch op déze belijdenis van zonden wordt hier ook niet gezien. Waarop Johannes ziet, is de belijdenis omtrent God. En waarin bestaat die?

- Eerst. Dat een hart, bezwaard over de zonden, zegt: Ach, ik ben zo gebogen. Ik heb zo gezondigd! mijn zonden wegen mij als zware stukken lood! Ik ga er krom en gebukt, belast en beladen onder. Als een zware last zijn ze mij te zwaar geworden.
- Ten tweede. Dan komt zo'n belijder en zegt. Heere, ik weet wel, dat Gij al mijn zonden weet, maar Gij wilt hebben, dat ik die óók weet. En dán gaan zij hun zonden zo schatten en belijden voor de Heere. Hun hovaardij, hun achteloosheid en dwaasheid, hun vergeten van Gods daden, hun ongeloof, hun ongehoorzaamheid en weerspannigheid, hun trouweloosheid jegens God én mensen. Bij de mensen is niemand verbonden om zichzelf te beschuldigen, maar bij God wél, daar moeten wij zeggen als David, Ps. 51: 6: *Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd!*
- Ten derde. Zij spreken hun eigen vonnis uit. Zo een zegt: ach Heere! om alle deze misdaden ben ik waardig aan handen en voeten gebonden en in de hel geworpen te worden.
- Ten vierde. Zo'n belijder, die de zonde voor God belijdt, rechtvaardigt de Heere, indien Hij een bloedig zwaard tegen hem uittrekt. Zo Gij mij verdoemt, en in het gericht met mij treedt, zegt hij, ik zou niet kunnen bestaan. Maar bij de Heere zou de gerechtigheid zijn, en bij mij de beschaamdheid.
- Ten vijfde. Die zijn zonden belijdt, die is het te doen om genade in Gods ogen te mogen vinden, en barmhartigheid te verkrijgen. Gelijk een kind, dat zijn misdaad bekent op hoop van vergeving. Zo'n belijder is het ook te doen om vergiffenis te verkrijgen. Dat ziet gij in de verloren zoon en in de tollenaar. Die beleden zo hartelijk hun misdaad, op hoop van genade. *O God, wees mij zondaar genadig!* zegt de tollenaar, Lukas 18: 13.
- Ten zesde. Die belijder vliedt naar de Middelaar. Hij weet wel, dat God zijn zonden niet kan vergeven zónder voldoening, en daarom vlucht hij naar het bloed van Christus, daarop pleit hij, en dat omhelst hij, en dáárop verwacht hij ook van God de vergeving van zijn zonden en de bewustheid daarvan in zijn consciëntie. Ik rust niet, zegt zulk een, vóórdat ik het getuigenis Uwer genade in mijn hart gevoel, dat mij mijn zonden vergeven zijn!
- Ten zevende. En eindelijk, heeft de zonde en de vloek der zonde, hun onkunde en hun zorgeloos leven, hen zó benauwd, - zij willen die niet blijven aan de hand houden. Zij willen er van af; evenals een mes, dat in de wond steekt. Zij rusten niet vóórdat het er uit is. De zonden hebben hun zulke steken en wonden gegeven. Zij rusten niet vóórdat het door Gods Geest gebeterd is. Zij staan áf van hun ongerechtigheid: Die zijn overtredingen bekent èn laat, zal barmhartigheid verkrijgen. Al schreide gij een zee van tranen, en al kwam u gedurig uw schuld voor God belijden, en u zag dan weer met uw hart naar uw ongerechtigheden om, het zou niet helpen!

Nu zegt onze heerlijke en in zo ruime mate begenadigde Johannes, (die het werk van de belijdenis der zonden zo in de grond verstond, en er bij geweest was toen Petrus zo bitter over zijn zonden geschreid had), *wij moeten die belijden*. Wij, hoofd voor hoofd, die de zonden begaan hebben; elk zijn eigen zonden; een vader mag de zonden van

zijn kind, of een kind de zonden van zijn vader belijden, dat is wel goed. Maar het is niet genoeg. Een vrouw mag het doen voor de man, en een man voor de vrouw. Het is wel goed, maar het is niet genoeg. Wilt u gemeenschap aan God hebben, die zuiver Licht is, u moet uw zonden belijden, en met David zeggen: *Ach, Heere, ik heb gezondigd. Ik heb gedaan dat kwaad is in Uw ogen.* En met de verloren zoon: *ik heb gezondigd tegen de hemel en voor U, en ik ben niet waardig Uw zoon genoemd te worden*. Een zondaar is daartoe niet te krijgen, om zó zijn eigen schuld te belijden. Hij handelt met de zonden, gelijk een mens, die een aanstotelijk schilderij heeft. Hij hangt er een gordijntje voor, opdat het niet zou bekeken worden. Maar nee, wij moeten onze zonden belijden en openleggen voor God, elk voor zichzelf en hoofd voor hoofd.

2. Welnu, Johannes, als het bondsvolk zich zo aanstelt, wat zal hun Bondsgod dan doen? ***Hij zal onze zonden vergeven***, en ons reinigen van álle ongerechtigheid, en dát zal voortvloeien uit Zijn trouw en rechtvaardigheid.

A. Hij zal de zonden vergeven. Wie is die Hij? Het is die Hij, die de Apostel tevoren het Licht genoemd had. Het is God in Christus. Buiten Christus is God een verterend vuur. Maar in Christus is Hij een verzoend God en Vader. Het is die God, Die de eer alléén heeft, dat Hij vergeven kan, Marc. 2: 7. Die God in Christus is het, die rechtvaardig maakt, Rom. 8: 33. Wat zal die God nu doen?
Hij zal de zonden vergeven. De vergeving der zonden heeft vele namen in de HEILIGE Schrift, waarin anders al veel zoetigheid ligt. Maar wij kunnen die nu niet ophalen. Als daar een mens gering, met tranen, met schaamte en met zélfveroordeling voor God komt, wat doet de Heere dan? Die zegt: Ik zal u niet straffen in Mijn toorn: Ik zal met u niet treden in het gericht. Ik heb een Borg voor u geordineerd en gezalfd, met Hém ben Ik in het gericht getreden. Ik heb al Mijn gramschap op Hém doen aankomen. Al uw ongerechtigheden heb Ik op Hém doen aanlopen. Hij is een Zaligmaker, die volkomen kan zaligmaken. Die zo een schepseltje als gij zijt, gelukkig kan maken! Het heeft Hem een bloedig en bitter lijden en een zéér groot rantsoen gekost. Daarop kan uw vermoeide ziel rust vinden. En dáármee kunt u bestaan in het Goddelijk gericht. Zodat ál uw schulden verzoend en vergeven zijn; en Ik reken u alsof gij nooit enige zonden gehad of gedaan had, maar integendeel, of gij álle gerechtigheid Gods volbracht hadt, en zó geef Ik u het geestelijk leven, én een recht tot het eeuwige leven. Ik verklaar u onschuldig, en dat u niet zult verloren gaan, maar eeuwig behouden worden, - gelooft u dát?
Ach, kón ik dat geloven, zegt de ziel, eer zij doorgebroken is; en als zij wat verder gekomen is, dan zegt zij: ach Heere! Ik geloof het, maar kom mijn óngeloof te hulp! En dan zegt zij: ach ja! Heere, ik geloof het! Het wordt haar uit genade gegeven te geloven, Fil. 1: 29.
Het is wél, zegt God, u zult niet sterven. Ik spreek u zalig, hier in de tijd, en hiernamaals eeuwig. Dát is de daad van de Verbondsgod. Meent u, zegt God, dat Ik u zal slaan als u met tranen komt? Ach nee. Hoe zou Ik u overgeven, hoe zou ik u overleveren! En zo vergeeft God alle ongerechtigheden, of deze veel zijn in haar soorten en veel in haar getal; en of gij wat min of meer gezondigd hebt. Al zijn het oude zonden, zonden, die al vóór vele jaren gepleegd zijn, of nieuw zonden, die nog onlangs bedreven zijn. Ik vergeef ze altemaal. En als gij weer in zonden valt, al ware het zevenmaal, ja, al ware het zeventigmaal zevenmaal daags, en u komt tot Mij met berouw en leedwezen, langs die verse en levendige weg van Mijn Zoons verdiensten, dan herhaal Ik de vergeving, zegt God. Ik zal het u dan alweer vergeven. Ik zie u met medelijden aan, dat u nog zo zondig zijt. Ik ontferm Mij over u, gelijk een vader zich

ontfermt over zijn kind als het struikelt. Ja, Ik vergeef het u met het áller-volmaaktste vergenoegen. Ik vergeef het u zó, dat Ik Mij zéér verblijd, als Ik u wéldoe. Als ge u zo aanstelt, dat gij met oprechte belijdenis komt, Ik zal doen gelijk een vader aan zijn kind, dat zich wél aanstelt. Ik zal het doen zoals de vader aan de verloren zoon deed. O, hoe teder ging dat toe! *En opstaande ging hij naar zijn vader. En als hij nog verre van hem was, zag hem zijn vader, en werd met innerlijke ontferming bewogen; en toelopende viel hem om zijn hals, en kuste hem.* Lukas 15: 20.

B. Kunnen nu Gods kinderen wel tevreden zijn, als de schuld en de straf der zonden door de rechtvaardigmaking worden weggenomen? Is de smet der zonden hun ook niet lastig?
Ach ja, zij deugen niet, die alléén naar de rechtvaardiging staan, en niet naar de heiligmaking. Nee, Gods kinderen zoeken zowel naar de genezing als naar de vergeving. Wel, Johannes, wil God aan zulke belijders van hun zonden alléén maar de rechtvaardigmaking of de vrijspreking schenken?
Nee, zegt de Apostel, God wil u óók reinigen van álle ongerechtigheid, door de heiligmaking. Wij hebben een lelijke natuur, waarin een kracht en heerschappij der zonden is. Zo een vuil en onrein hart zal Ik wegnemen, zegt God, zodat Ik als géén zonden meer in u zie. Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u, en Ik zal maken, dat gij in Mijn wegen zult wandelen. Ik zal Mijn vreze in uw hart geven, opdat gij van achter Mij niet afwijkt.
Dan komt er niet één met een oprechte belijdenis, of God heiligt hem ook. Hoe heiligt God Zijn volk?
Door de weldaad der wedergeboorte; en dan zet Hij het voort door de heiligmaking. Daarin doet Hij ze groeien. Hoe sterker iemand in de heiligmaking wordt, hoe groter Christen Hij wordt. *Gijlieden zijt nu rein,* zei Jezus, *om het woord dat Ik tot u gesproken heb.* Hij doet hen allengskens vaster worden; en Hij zal hun heiligheid volmaken, als Hij hun de heerlijkmaking schenkt, eerst naar de ziel, en dán naar ziel èn lichaam beide. Dán zullen alle Gods kinderen zonder vlekken of rimpels zijn.
Geliefden, wij moeten met onze schuld en smet zinken in de afgrond van Christus' verdiensten. Dat is, wij moeten langs Zijn verdiensten tot God komen, niet alleen om rechtvaardigmaking, maar óók om heiligmaking. Ja, wij moesten meerder staan naar heiligmaking dan naar rechtvaardigmaking. Dan zouden wij zuiverder werken, en méér gezet zijn op Gods eer dan op onze eigen troost; en denkt u dat de Heere dat onbeloond zou laten?
O nee! Hij zou tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken, en zeggen: gij zijt mijn vriend, gij zijt mijn kind, gij zijt een gewenst man. Ik ben uw schild en uw loon zeer groot!

C. U zult zeggen. *Hoe kan ik dat weten, als ik mijn zonden belijd, dat ik dan gerechtvaardigd en gereinigd zal worden?*
Wel, onze heerlijke Apostel zal het u zeggen. Hij kende de schoonheid van onze godsdienst, en de gronden des geloofs! Waarmee zegt hij, dat een kind Gods kan aandringen?

Eerst. Met de trouw Gods: *God is getrouw,* zegt hij.
Waarin is God getrouw? In Zijn raad. Gij hoeft er niet naar om te kijken. Hij is trouw in daad. Hij is een God, die de vromen in géén nood verlaten zal, tot in de dood. Hij is getrouw in Zijn beloften, in het Woord der belofte. Zijn Naam is: *De waarachtige en getrouw God, Die het verbond en de weldadigheid houdt.* Hij is standvastig om Zijn

Woord te vervullen. Wie heeft er ooit feil aan gevonden? Waar is Zijn Woord ooit ledig weergekeerd? Het heeft altijd Zijn oogmerk volbracht. Weest er gerust op, belijders van uw zonden. Gaat er op af. God is béter te betrouw dan enig schepsel. Hij is de grote God, Die onveranderlijk en eeuwig is, die Zijn verbond houdt tot in duizend geslachten; beproeft de Heere, u zult nooit feil aan Hem vinden. Zelfs al is het, dat wij óntrouw zijn. U mag er wel zeker op aangaan, méér dan op iemand anders. Hij is de Almachtige; een mens kan wel trouw zijn, doch het ontbreekt hem aan de macht. Maar God is volkomen in staat om álles wat Hij beloofd heeft, ook dadelijk te volbrengen!

Ten tweede. God is niet alleen trouw, maar *Hij is ook rechtvaardig.*
Gods rechtvaardigheid wordt onderscheiden in een wezenlijke rechtvaardigheid, die anders Gods heiligheid genoemd wordt. Alsook in een rechtvaardigheid als Opperheer. In het regeren van álles; en een rechtvaardigheid als Rechter, waardoor Hij een iegelijk vergeldt naar zijn werken. Wij kunnen het hier in zijn ruimte nemen. Maar waarom zegt Johannes niet: *God is barmhartig*, Hij heeft een rijkdom van genade, en drom zal Hij uw zonden wel vergeven?

- Eerst. Omdat in de belijdenis der zonden Gods rechtvaardigheid aanstonds in de weg zou komen! Ach, zegt een bekommerde ziel, hoe zal God, Die zó rechtvaardig is, mijn zonden kunnen vergeven! Hij zegt immers. *Zou Mijn ziel Zich niet wreken aan zo'n volk als dit is?*
  Nee, zegt de Apostel, uit Gods Naam: schrikt voor Gods rechtvaardigheid niet, als gij zo met belijdenis van uw zonden komt. Mijn rechtvaardigheid, zegt God, heeft niets meer tegen u. Die oven, die brand, dat vuur, die verterende gloed is uitgeblust door het kostelijke bloed van Mijn Zoon, en daarom heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op u toornen, noch u schelden zal.
- Ten tweede. Is God rechtvaardig, dan kunnen en mogen Zijn kinderen wat goeds van Hem verwachten. Zullen aardse vaders, die boos zijn, de misdaden aan hun kinderen vergeven, als zij dezelve belijden, en zou dán de Heere, Die zo volmaakt rechtvaardig is, Zijn kinderen niet graag de schuld kwijtschelden, als zij zich zo voor Hem vernederen? Och ja, want gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, zo ontfermt Zich de Heere over degenen, die Hem vrezen.
- Ten derde. Het bloed van Jezus Christus roept betere dingen dan het bloed van Abel. Als er bloed op aarde is gevloeid, dat om wraak roept, dan eist Gods rechtvaardigheid straf. Maar dit bloed roept om vergeving voor de boetvaardige zondaar; en bijgevolg eist Gods rechtvaardigheid ook, dat Hij de zonden vergeeft.
- Ten vierde. God heeft de vergeving der zonden op de ootmoedige belijdenis van dezelve, in het Verbond en Testament der genade beloofd. Wil God nu niet dat de menselijke gerechtigheid iemand zijn erfgoed onttrekken zal; en zou Hij het dan wel doen? Verre zij de Almachtige van ónrecht!
- Ten vijfde. De schulden van de belijder zijn gestraft in de Middelaar, en als God die dan in de (schuldige) mens nóg eens strafte, dan zou Hij dubbele straf oefenen. De rechtvaardigheid Gods vordert dan, dat Hij de zonden, die de Middelaar gedrukt hebben, aan de belijder vergeeft.

3. Nu ons laatste stuk. Gaat dat altijd zo vast, ***dat de vergeving der zonden op de belijdenis ervan volgt?*** Wij zeggen: ja.

- Eerst. Daar hebt u zoveel voorbeelden van: Dat ziet gij in David, in Manasse, in Zachéus, in de Tollenaar, in die boetvaardige zondares, in Paulus, en meer anderen.
- Ten tweede. Dat blijkt uit verscheidene plaatsen, als Lev. 26: 40-42: *Dan zullen zij hun ongerechtigheid belijden, en de ongerechtigheid hunner vaderen, met hun overtredingen, waarmede zij tegen Mij overtreden hebben,* enz.. Zo dan hun onbesneden hart gebogen wordt: en zij dan aan de straf hunner ongerechtigheid een welgevallen hebben, dan, zegt God, zal Ik gedenken aan Mijn verbond met Abraham, Izaäk en Jacob. Dat belooft God ook, Jer. 3: 12, 13. Want Ik ben goedertieren, spreekt de Heere, Ik zal de toorn niet in eeuwigheid behouden. Alleen, kent uw ongerechtigheid, dat gij tegen de Heere uw God hebt overtreden. En Spr. 28: 13: Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn, maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.
- Ten derde. Zullen het de mensen, die boos zijn, aan elkaar doen, en zou God het niet doen? Dat dringen wij toch aan in de vijfde bede. *Onze Vader vergeef ons onze schulden, gelijk wij vergeven onze schuldenaren.*
- Ten vierde. De vergeving der zonden is bij zo een, die zijn overtredingen kent èn belijdt, alléén welkom. O, die is voor hem als een dronk koud water op een vermoeide ziel!
- Ten vijfde. Zo een belijder is in een gepaste toestand gesteld om het waardig te erkennen en te beleven. O, als God aan zo een boetvaardige belijder de vergeving schenkt, staat hij zo verwonderd, hij roept zo uit: *Waarom heb ik genade in Uw ogen gevonden! o, Gij God des aanziens!* Hij zegt: ik had de eeuwige dood verdiend, - en ik krijg het eeuwige leven! Och, hij kan zo hartelijk zingen:

  Al mijn misdaden en mijn zonden
  Waren zeer groot en zwaar;
  Maar Uw goedheid, niet om doorgronden,
  Vergaf die al voorwaar.
  Wel Hem, dien Gij hebt uitgelezen,
  Dat hij bij U zij, Heer!
  Die ook altijd bij U mag wezen,
  Zonder te scheiden meer. Psalm 65

Geliefden, het is morgen des **Heeren Avondmaal,** en het is nu een dag van voorbereiding, om uzelf te schikken om uw God morgen te ontmoeten. Gaat nu niet uit wandelen, noch naar uw hoven, noch naar uw gezelschappen. Of moet gij buiten wezen, gaat alléén, gaat nu naar uw binnenkamer. Zegt u: Wat zouden wij daar doen? Onderzoekt daar uzelf. Belijdt daar uw zonden. Of hebt u er geen? Weet u er geen? Zijt gij er uitgesloten? Of bent u er te trots en te hard voor? Gaat, overloopt uw ganse leven eens, zolang als u heugt. Denkt zo eens aan de voornaamste zonden. Staat er eens wat bij stil, en zegt: Heere, ben ik wel ooit over mijn zonden recht verootmoedigd en verbrijzeld geweest?
U zult misschien zeggen. Het is goed, ik zal het doen. Maar zal het dan morgen klaar zijn? Zal God mij dan reinigen van mijn ongerechtigheid? Mag ik dat dan verwachten?
Wel, zacht wat, weest niet te voorbarig. Saul en Judas beleden óók hun zonden!
Waar haperde het dan aan? zult u zeggen.

Wel, aan het rechte belijden! Wilt u weten, op welk een belijdenis u de vergeving te verwachten hebt? Op deze:

Eerst. Als uw belijdenis zo gewillig is. Niemand zet er u toe aan. Gij vindt er zo een drang van binnen toe. U zou het niet kunnen noch willen laten. U zou het doen, al hadt gij deze predicatie niet eens gehoord. Zondaar, weet gij, hoe het u gaat? Gij zijt er niet toe te krijgen. U loopt al om en om. Maar gij komt tot geen rechte belijdenis. Uw hart raakt niet vlot, of het is als er eens een sprank van de hel in uw consciëntie komt. Of als de dood en de eeuwigheid schijnen te naderen. Daar het recht is, daar is het vanzelf, gelijk bij de verloren zoon, en de Tollenaar.

Ten tweede. De rechte belijders noemen hun zonden. Zij zeggen. Dat en dat heb ik bedreven met mijn tong, en dat met mijn ogen, en dat met mijn handen, en dat met mijn voeten, en dat met mijn hart, - op die plaats, in dat huis, met die en die verzwarende omstandigheden. O God, zeggen ze, waaraan ben ik niet al schuldig! Zoals Daniël deed: Wij hebben niet gehoord naar Uw dienstknechten de Profeten, Daniël. 9: 6. De zondaar doet als Nebukadnezar: ik heb gedroomd, zei hij, maar de zaak is mij ontgaan. Ik heb gezondigd, zegt de zondaar. Maar hij weet bijna niets nader te noemen. De zaken zijn hem ontgaan.

Ten derde. Een rechte belijder komt tot de oorsprong van het kwaad, tot de verdorvenheid van zijn ganse natuur, gelijk David, Ps. 51: 7. Ziet, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonde heeft mij mijn moeder ontvangen. Daar zijn de ánderen niet toe te krijgen. Hun hart is zo goed. Het is zo wel gesteld. Zij komen tot de oorsprong van de zonden, tot hun verdorven natuur niet!

Ten vierde. Een rechte belijder veroordeelt zichzelf zo graag, en hij is zo bereidwillig, om God te rechtvaardigen. O, hij komt zo graag met het eigen doodvonnis in zijn hand voor zijn Rechter! Hij zou het wel met zijn bloed willen onderschrijven.

Ten vijfde. Dan gaat zo een schreeuw om genade, om Jezus tot zijn Losser te hebben. Hij doet afstand van zijn vorige weg. Hij rust niet, vóórdat zijn consciëntie door het bloed en de Geest van Christus gereinigd is van dode werken, om de levende God te dienen, en om zo met een verwijd hart te kunnen lopen op het pad van Gods geboden. Onthoudt deze dingen: beproeft uzelf daaraan!

Zou u kunnen zeggen, dat u zó beleden hebt?
Zegt u: nee, ik weet daar niet van, - of zegt u: ik weet niet wat ik zeggen zal. Ik zie dikwijls wel veel schuld, en ik kom ook wel eens tot belijdenis. Maar ik krijg geen vrede. Ik vrees, dat het nog niet recht met mij gesteld is.
Wel, mens, ik raad u, ach, ga naar uw binnenkamer, val voor de Heere op uw knieën, roep er om, zo ernstig en zo aanhoudend als gij kunt. Wie weet, of gij het deze avond nog niet krijgt! En of gij morgen niet al zult kunnen zeggen: *Mijn zonden maakte ik U bekend, en mijn ongerechtigheid bedekte ik niet. Ik zei: ik zal belijdenis van mijn overtredingen doen voor de Heere; en Gij vergaf de ongerechtigheid mijner zonden, sela!*

Die nu van de Heere barmhartigheid ontvangen hebben, om hun zonden zó te belijden en vergeving te verkrijgen, en die kennis heeft aan die stukken, die wij daar genoemd hebben, - gaat aan het Avondmaal. God is getrouw, Hij zal u opnieuw vergeving en genezing schenken.
Ik wens, als u morgen aan de Tafel komt, dat God tot u zeggen zal: *Weest wélgemoed, uw zonden zijn u vergeven.*
Komt door het geloof tot de Zoon Gods, en het zal u wél gaan! En als u sterft, dan zult

u komen in die plaats, waar gij volkomen vergeving van al uw zonden zult hebben, en waar u God en het Lam eeuwig volmaakt zult loven en danken.
Dat wensen wij, dat de Heere u èn ons uit genade wil schenken.
AMEN.

TWEEENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER HEBREEËN 11: 10.

OP NIEUWJAAR.

Want hij verwachtte de Stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.

Wij lezen, Gen. 45: 17-20, dat Jozef met bewilliging van Farao, wagens en paarden zond, om zijn vader en zijn broeders, met hun ganse huisgezin, uit Kanaän naar Egypte te brengen; en, omdat de wagens en paarden niet genoeg waren, om al hun huisraad op te laden, zo deed de koning hun aanzeggen: *Uw ogen verschonen uw huisraad niet, want het beste van gans Egypteland is voor u;* komt er maar met uw lijf uit, wilde hij zeggen, en laat uw huisraad maar achterblijven!
Het was een moeilijke zaak, alles achter te laten, dat zij in Kanaän hadden, en te gaan leven in een vreemd land, en daar zij wisten, dat de schaapherders de Egyptenaren een gruwel waren, en zij op de gunst van een vreemde koning zouden moeten gaan leven. Evenwel, zij doen het: maar wat gaf bij hen de doorslag om het te doen? Die aanmoediging, die de koning er bij doet. Het beste van gans Egypteland zal het uw zijn. Wat wilt u met een deel slechte vodden doen? Die zijn niet te vergelijken met hetgeen ik u aanbied, wilde de koning zeggen. Die belofte kon het alles goedmaken.
Weet gij, waarheen wij willen? Wij willen dáárheen, dat God tot een Christen, die naar de hemel gaat, ook zegt: laat het alles achter, pak en zak, alles wat de wereld heeft of geeft, verloochen het alles om Mijnentwil. Ik zal het goedmaken met al de goederen van het Genadeverbond, met de zegeningen Abrahams, met duurachtig en bestendig goed, dat ál uw schatkamers vervullen kan!
Zal Jacob met zijn huisgezin dan alles achterlaten, als een aards koning alléén maar zegt: en het beste van mijn land is voor u, - en kan God het dan niet goedmaken met u, door u het beste van Zijn hemel te geven?
"O, zegt God, verlaat ge uw vader, Ik zal u tot een Vader wezen, 2 Cor. 6: 18. Verlaat ge uw moeder, Mijn kerk zal u tot een liefelijke moeder wezen; en zal dát niet beter dan uw aardse ouders wezen? Verlaat ge uw broeders en zusters, uw natuurlijke maagschap, - al de heiligen, die in de hemel èn op de aarde zijn, zullen uw geestelijke maagschap wezen. Verlaat gij ál uw goederen, Ik zal uw hoogste Goed, uw Schild en uw Loon wezen. Het állerbeste deel zal het uwe zijn. Verlaat ge uw leven, voor dit leven zal Ik u een eeuwig leven schenken. Verlaat gij stad en vaderland, Ik zal u een béter hemels vaderland, en een Stad geven, die Ik Zélf bereid en gemaakt heb, een Stad, die fundamenten heeft, waarvan Ik Zelf de Kunstenaar en Bouwmeester ben."

In het tiende hoofdstuk had de Apostel de gelovigen tot standvastigheid vermaand: Wat is er aan de beroving van uw goed gelegen? Zei hij: u moet toch uit het geloof leven. Gij weet, dat gij ná dit leven een béter goed zult hebben.
Daarop komt hij in dit elfde hoofdstuk, en hij zegt: u kunt het geloof niet hebben, of u moet het met de daad betonen. U moet dan ook met lijdzaamheid hopen op hetgeen gij gelooft. U kunt het geloof niet hebben, of u moet geloven, niet alleen dat God is, maar ook, dat Hij een Beloner is dergenen, die Hem zoeken.
En daarop stelt Hij hen enige helden in het geloof voor: bekijkt, zegt hij, Abel, die heeft door het geloof een betere offerande geofferd dan Kaïn. Bekijkt Henoch, die geloofde, dat dát het beste was, God tot zijn God te hebben, en Hém tot een volk te zijn. Bekijkt Noach, die had door het geloof in de Goddelijke openbaring en belofte,

een ark bereid, waarin hij met zijn huisgezin behouden werd. Let op Abraham, als God hem riep, hoe gehoorzaam hij was, al wist hij niet waar God hem brengen zou. Hij toonde te geloven, dat God een Beloner was van diegenen, die Hem zoeken, want hij verwachtte de Stad, die fundamenten had, waarvan God de Kunstenaar en Bouwmeester was.

Bij gelegenheid van het Nieuwjaar dachten wij u deze woorden eens te binnen te moeten brengen. Wij leven door Gods goedheid nog in deze stad. Maar wij zullen er ééns uit moeten verhuizen naar een andere Stad; en elk jaartje is zo een grote stap naar die andere Stad, waar wij eeuwig zullen blijven, - naar de stad des verderfs, óf naar die Stad, die fundamenten heeft! Ach, dat wij, met Abraham, deze Stad ook konden verwachten! Wij hebben in deze woorden te bezien:

1. De Stad, waarvan God de Kunstenaar en Bouwmeester is.
2. Hoe Abraham, en zijns gelijken, die Stad hebben verwacht.
3. Wat voor uitwerking de verwachting van die Stad op hun hart en hun leven had?

1. Wat het eerste aangaat, u kunt dadelijk zien, dat het een Stad is, die Boven is, waarvan hier gesproken wordt; een Stad, die een vaderland is voor al de vreemdelingen van het Oude en Nieuw Testament; een Stad, waar Abraham heen reisde. Dat kan geen stad in deze wereld zijn. Het is een hemelse Stad, die vele heerlijke namen draagt in het Woord. Zij wordt genoemd. Het Paradijs Gods, het Paleis Gods, de Stad Gods. Waaróm wordt de hemel een stad genoemd?

Eerst. Omdat er in een stad een regering is. In de hemel ook. Daar is een Koning, die regeert, het volk daar ziet de Koning in Zijn schoonheid, Jesaja 33: 17. De Heere heeft Zijn troon in de hemelen gevestigd, Ps. 103: 19.

Ten tweede. In een stad zijn burgers. In de hemel ook, De engelen Gods zijn daar als de burgers, die in een groot getal zijn, *Duizendmaal duizenden dienen Hem, en tienduizendmaal tienduizenden staan vóór Hem*, Daniël. 7: 10. Daar zijn de burgers de zielen der volmaakt rechtvaardigen, die God reeds ten hemel heeft binnengebracht. Zó een grote schare, dat niemand die tellen kan, Openb. 7: 9.
De burgers van die stad zijn ook de gelovigen hier op de aarde. Die zullen daar óók komen. Zij mogen soms de beginselen en de voorsmaakjes daarvan reeds in hun harten gevoelen. Hun wandel en burgerschap is nu reeds in de hemel, Fil. 3: 20. Gods kinderen mogen wij vergelijken bij de stam van Manasse. Hij was half in Kanaän en half nog daarbuiten. Zo zijn Gods kinderen ook. Half op aarde en half in de hemel, met hun verheerlijkt Hoofd, de Heere Jezus; met hun hart, en met hun wandel, zijn zij reeds in die hemelse Stad.

Ten derde. In een stad is een wet. In de hemel ook; en dat is de liefde. De liefde blijft, 1 Cor. 13: 8. De liefde vergaat nimmermeer.

Ten vierde. In een stad zijn vele schone gebouwen, die haar heerlijk maken; maar in die Stad der heerlijkheid zijn óók zulke schone gebouwen. Doch het zijn geen lichamelijke of eigenlijke gebouwen, maar óneigenlijke, namelijk die onderscheidene trappen van heerlijkheid, die de hemellingen bezitten; elk krijgt daar ere naar zijn gewonnen talentje, en naar de getrouw arbeid, die hij voor God gedaan heeft. Daarvan zegt de Zaligmaker, Joh. 14: 2: *In het Huis Mijns Vaders zijn vele woningen*. Het is te

zeggen. Daar zijn vele plaatsen; elk krijgt er zijn plaats van eer en loon.

Ten vijfde. In een Stad is allerlei voorraad. In de stad Gods hierboven ook. Wat is er een voorraad voor allen, die daar wonen en verkeren! Daar is geen gebrek. Daar is alles volop. De kinderen Israëls in de woestijn kregen soms een proefje, een voorsmaakje van het land Kanaän, waar zij naar toe gingen, zodat zij konden zeggen, dat het een zéér goed land was. Zo is het hier ook. God geeft aan Zijn kinderen soms wel wat vooraf. De eerstelingen des Geestes, de kussingen van Zijn mond, de geestelijke blijdschap. Zodat zij kunnen zeggen: voorwaar, het is een uitermate goed land!
Maar in de hemel zal het evenwel nog geheel ánders wezen. O, als zij dáár komen, dan zullen zij als bezwijken van verwondering! Het zal hun gaan als de koningin van Scheba, daar bleef geen geest in haar, toen zij al de heerlijkheid van Salomo zag. O, Gods kinderen zullen dan óók zeggen: De helft is ons niet aangezegd! Daar zal het een eindeloze maalstroom van eeuwige algenoegzaamheid zijn. Verzadiging der vreugde, en liefelijkheden aan Gods rechterhand, Ps. 16: 11.

Ten zesde. Een stad heeft haar voorrechten. Zo is het in de hemel ook. Paulus zei: *Het koninkrijk Gods heeft tot zijn voorrecht, rechtvaardigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest*, Rom. 14: 17. Die Stad heeft ook tot een voorrecht, dat daar geen inwoner zal zeggen: ik ben ziek, want het volk, dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben, Jesaja 33: 24. Zij hebben dit voorrecht, dat zij de Koning zien, gekroond met eer en heerlijkheid!

Ten zevende. Een stad heeft haar veiligheid. Deze stad is een veilige plaats; alle vijanden zijn er buiten, en alle vrienden zijn er binnen. Daar kan geen duivel komen, om te verzoeken, of als een briesende leeuw om te verscheuren. Noch om te ziften als de tarwe. Noch om zijn pijlen te schieten op Gods kinderen. Dat paradijs is zónder die slang: Daar zal geen verleidende wereld wezen, die zoveel moeite aan Gods kinderen baart. *In deze Stad zal niet inkomen iets, dat verontreinigt, en gruwelijkheid doet*, Openb. 21: 27. Die onrein is, zal daar niet binnen komen. Geen bedorven hart zal het volk Gods daar zo meer doen treuren. Al de verdorvenheden zullen voor de poort van die Stad afgelegd worden en blijven liggen. Vlees en bloed zullen daar buiten blijven, die zullen het koninkrijk Gods niet beërven.

Maar zou het wel een Stad, en wel een gelukzalige Stad, mogen heten, indien zij niet vast was, indien zij vernietigd kon worden? Nee, ganselijk niet! Zou deze Stad, die Abraham reeds verwachtte, en die álle Gods kinderen verwachten, wel zo begeerlijk zijn, als zij inneembaar en wankelbaar was, en maar enige tijd duurde? O nee, geliefden! en daarom wordt er van deze Stad getuigd, dat zij fundamenten heeft: Wat geeft dat te kennen?

- Eerst. De vastheid en ónwankelbaarheid van die Stad. Geheel anders als Abrahams tent, die maar los op de aarde stond, en geen vastheid ter wereld had, dan slechts enige pinnen en touwtjes. Zij mocht een dakje hebben, maar zij had geen fundament. Zij kon ontbloot worden tot de fundamenten toe, - maar déze stad is een ónwankelbare stad, Dat hemelse Jeruzalem is een geruste, veilige woonplaats, een tent, die niet temeer geworpen zal worden.
- Ten tweede. Dat die Stad gezegd wordt fundamenten te hebben, dat geeft de eeuwigdurendheid van die Stad te kennen. Alle ándere steden gaan verouderen. Zij kunnen door het vuur verbrand, door het water weggespoeld, of door

merkelijke plagen vernield worden. Maar déze Stad niet. God heeft ze in de eeuwigheid bereid, en in de beginne geschapen; en Hij zal ze tot in eeuwigheid doen duren. Daar staat op de poorten van die Stad geschreven. Onsterfelijkheid en onverderfelijkheid, en het eeuwige leven.

U zult in uw hart wellicht benieuwd geworden zijn, en zeggen: Welke zijn die zware fundamenten? Weet gij, welke zij zijn?

- Eerst. De eeuwige vrijmachtige verkiezing. *Het vaste fundament Gods staat, het heeft dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn*, 2 Tim. 2: 19.
- Ten tweede. Het tweede fundament is het bloed van de Zoon Gods. Daar kán noch mág geen ánder fundament gelegd worden dan hetgeen reeds gelegd is, namelijk: Christus, 1 Cor. 3: 11. Op die Petra, op de verdiensten van Christus, is zij gesticht. Op Zijn lijden en gehoorzaamheid.
- Ten derde. Het derde fundament is het verbond der genade. Dat is zulk een vast verbond, dat God ervan zegt: *Bergen mogen wijken, en heuvelen wankelen, maar het verbond Mijns vredes zal niet wankelen tot in eeuwigheid,* Jesaja 54: 10. Het is zo vast als het verbond van de dag en de nacht, Jer. 33: 11. Het wordt genoemd een eeuwig verbond, Jesaja 55:3.
- Ten vierde. Weet gij, wat nog een hecht fundament is? De krachtdadige roeping: De roeping Gods is ónberouwelijk, gelijk al de genadegiften onberouwelijk zijn, Rom. 11: 29.
- Ten vijfde. Het vijfde fundament is de onwankelbare trouw en de onbepaalde macht van God. Hij is een eeuwige Rotssteen; een God, Die trouw houdt tot in der eeuwigheid; en Die het aan geen macht ontbreekt om deze Stad te bewaren door het Woord Zijner kracht.

Geliefden, kan men dan van een Stad, die zoveel en zo deugdelijke fundamenten heeft, niet met waarheid zingen: *Wij hebben een sterke Stad, God stelt heil tot muren en voorschansen?*
Zegt u: Wie heeft die Stad gebouwd?
Paulus zegt het, door Gods Geest, *God is er de Kunstenaar en Bouwmeester van*. Een bouwmeester in de wereld kent men uit zijn gebouw; een schrijver uit zijn boeken; een schilder uit zijn schilderijen. Zo is het hier ook. Uit het werk leert men de werkmeester kennen. God is een Werkmeester, wiens werk volkomen is. Hij is de Formeerder van álles. Daar is er maar één zo, en geen tweede. God is de Kunstenaar en de Bouwmeester van die Stad.

A. Waarom wordt God de Bouwmeester van die Stad genoemd?

Eerst. Omdat God alléén de Schepper en de Formeerder van die Stad is. In de beginne schiep God de hemel en de aarde, Gen. 1: 1. Gij zijt die Heere alleen. U hebt gemaakt de hemel, de hemel der hemelen, zei Nehemia, kap. 9: 6.

Ten tweede. Wie heeft de burgers van die Stad gemaakt? Zijn niet de engelen door God geschapen? Hij maakt Zijn engelen geesten, Ps. 104: 4. Wie heeft God daar nog verder gemaakt? De zielen der volmaakt rechtvaardigen. Is God niet een Vader der geesten? Hebr. 12: 9.
En moeten niet al de gelovigen zeggen. Hij heeft ons gemaakt (en niet wij) Zijn volk, en de schapen Zijner weide? Ps. 100 : 3. Moeten alle Gods kinderen niet zeggen: Want wij zijn Zijn maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken? Ef. 2: 10. God vergadert op aarde allengskens Zijn uitverkorenen. Zij worden wedergeboren tot een levende hoop. Zij worden inwoners van de strijdende kerk, en zij worden hoe

langer hoe meer bekwaam gemaakt om inwoners te zijn van die Stad der heerlijkheid. En zodra zij dáár binnengekomen zijn, zo beginnen zij te zingen: *Gij, Heere, zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, en de eer, en de kracht. Gij hebt alle dingen geschapen. Gij hebt ons gemaakt tot koningen en priesters,* Openb. 4: 11, en 5: 10.

B. Waarom wordt de Heere niet alleen de Bouwmeester, maar ook de Kunstenaar van die Stad genoemd?

Eerst. Om te tonen, dat de hemel zo een voortreffelijk kunststuk is. Als Bezaleël en Aholiab de Geest gekregen hadden, om kunstige werken te maken, zo kwam er niets uit hun handen voort dan verrukkensmachtige werken. O, zó is de hemel ook. Die Stad der heerlijkheid is het hoofdstuk van Gods werken! Wat zijn er al vele kunstenaars onder de mensen geweest! wat zijn er al vele kunstige werken gemaakt, waarvan de historiën niet genoeg weten te spreken! wat hebben sommigen van hen al kunstige en prachtige lusthoven en prachtige paleizen kunnen maken! Maar die de hemel gezien had, zou moeten zeggen. De hemel overtreft álles! Elk die er inkomt, zal als bezwijken van verwondering, en moeten uitroepen. *Heere, Gij zijt groot, Gij doet wonderwerken, Gij alléén zijt God!*

Ten tweede. Als er gezegd wordt, dat God de Kunstenaar van die Stad is, dat geeft te kennen, dat niemand dit werk zich kan aanmatigen. De goden, die de hemel en de aarde niet gemaakt hebben, zullen vergaan. Wie is er onder al de schepselen zo wijs en zo machtig, die zúlk een kunststuk, als de hemel is, zou kunnen namaken?

Ten derde. Het is te zeggen, dat al wat er kunstig en kostelijk is, in die Stad gevonden wordt. Wat heeft de Heere Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid getoond in het scheppen van deze aarde, zodat David daarover als verrukt stond, en uitriep. *O Heere, onze Heere! Hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde!* Ps. 8: 2. En Ps. 104: 24. Hoe groot zijn Uw werken, o Heere, U hebt ze alle met wijsheid gemaakt! Wat is de mens een kunststuk van Gods handen, zodat er de Psalmist over moest uitroepen: Ik loof U, omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaar gemaakt ben! Wonderlijk zijn Uw werken. Ook weet het mijn ziel zeer wél, Ps. 139: 14. En is er zoveel kunst hierbeneden te zien, wat zal het dán hierboven zijn! Is het álles zo wonderlijk op deze voetbank van Gods voeten, zodat er de gehele wereld over verbaasd moet staan. Wat moet er dan wel in Gods paleis zijn!

Ten vierde. Het is te zeggen, daar is in de hemel niets, of het vertoont de kunst Gods, of het roept Zijn kunst uit, Rom. 1: 20. *Want Zijn ónzienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, beide zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid.* En is het hier zo, dan kunt u eens denken, hoe het in de hemel is. O, daar is niets in de hemel, of het schreeuwt uit de wonderheden van die God, Die volmaakt is in wetenschappen.

2. Die nu zo een Stad op goede gronden verwacht, ***zou die niet álles kunnen verlaten?*** Zou die zo'n stad als de wereld is, niet gewillig daarvoor kunnen overgeven? Die van zo een Stad hoort, zou die met geen lust bevangen worden, om dáárheen te reizen? Zij reizen wel naar de verre Indiën, om aardse schatten te halen; en naar de einden der aarde, om wat mooi goed, dat maar tijdelijk is. Maar die zo een Stad in het oog houdt, zou die niet belust zijn, om dáár naar toe te spoeden?
Ach ja, geliefden, zulken kunnen zeggen: *Wij aanmerken niet de dingen, die men ziet,*

maar de dingen, die men niet ziet. Want de dingen die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig, 2 Cor. 4: 18. Dát toont ons de Heilige Geest in al die gasten en vreemdelingen. Hoe waren zij gesteld? Zij verwachtten dat zij er komen zouden; en zij verlangden om er binnen te geraken.
Wat behelst dat, die Stad te verwachten?

Eerst. Ik geloof het, dat er zo een Stad is. Ach Heere, zegt zo een, daaraan twijfel ik niet. Ik zie tegen de onderste vloer aan. Als het mij lust, zo loop ik eens buiten mijn tentje, en ik bezie de hemel, dat werk Uwer vingeren, eens aandachtig. En dan denk ik: Daar boven is dat Vaders-huis, waarin zoveel woningen zijn, die Stad, die fundamenten heeft, dat Vaderland, waar ik wens eeuwig te zullen wonen.

Ten tweede. Ik geloof niet alleen, dat er zo een zaligheid te verwachten is. Maar ik geloof ook, Heere, dat ze voor mij is. Dat Gij er ook mij toe geroepen hebt! Ik weet, in Wie ik geloofd heb. Ik geloof, Heere, dat ik boven in de hemel bij U komen zal!

Ten derde. Bij mijn geloof heb ik zulke hoop op de hemel. Mijn hart is niet veel neergebogen, het is niet zeer onrustig. Ik geloof op hoop tégen hoop. Al doodde mij de Heere, zo zal ik evenwel nog hopen en op de Heere wachten, als de wachters op de morgen! Ach, die zó een Stad verwachten, die zien uit naar de Heere en zeggen: Indien wij in *dit leven* alleen op Christus waren hopende, zo waren wij de ellendigste van alle mensen. Al zijn zij nóg niet in de bezitting van hun goed, zij leven evenwel in de verwachting. Zij wandelen door geloof, en niet door aanschouwen.

Ten vierde. Die stad te verwachten, is te zeggen, ik verlang er naar. Kon David zeggen, Ps. 42: 3: Wanneer zal ik ingaan en voor Gods aangezicht verschijnen? En Ps. 84: 3: Mijn ziel is begerig en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven des Heeren, Dan kunt u eens denken, hoe deze vrome man, Abraham gesteld was, en hoe alle Gods kinderen, die zo een Stad gelovig verwachten, gesteld zijn, en hoe zij menigmaal in hun hart zeggen: Ach, ware ik in mijn Vaderland! Jacob, zijn kleinzoon, die het van zijn Godvruchtige vader Izaäk misschien ook gehoord had. Als hij bezig was met zijn kinderen te zegenen met een profetische zegen, zo brak hij opeens af en zei. *Op Uw zaligheid wacht ik, Heere!* Gen. 49: 18. En hoe schreeuwde Job het uit, toen hij aan die schone Stad gedacht, en aan die grote zaligheid, die daarin zal genoten worden: *Mijn nieren, zei hij, verlangen zeer in mijn schoot,* Job 19: 27.

Ten vijfde. Ik wil evenwel mijn ziel in lijdzaamheid bezitten en niet driftig, noch haastig zijn. Ik weet, Heere, zeggen ze, dat Gij de tijd bepaald hebt, en ik zal het einde afwachten. Ik weet, dat ik eerst de reis ten einde moet gebracht hebben, eer ik tot U kan komen. Als een mens naar Oost-Indië gaat, en hij eenmaal aan boord is, of hij dan al wenste bij zijn vrouw te wezen, het kan niet zijn, vóórdat hij de reis ten einde heeft. Zo zeggen Gods kinderen ook. Onze reis moet eerst ten einde wezen. Zij verwachten het met lijdzaamheid. De tijd wanneer, het middel waardoor, en de wijze waarop zij in die Stad zullen opgenomen worden, dát alles geven zij aan Gods bestelling over. U ziet soms Gods kinderen zwak en ziek. Zij denken dat de dood komt. Zij heffen hun hoofden eens omhoog, en denken dat hun verlossing nabij is.
Maar, nee, zegt de Koning, al zijt gij dodelijk ziek en zwak, u zult Mij evenwel nu nog niet volgen. Wat doen Gods kinderen? Zij willen evenwel stil zijn, en met lijdzaamheid die Stad verwachten, gelijk een landman wacht naar de kostelijke vrucht des lands. Zij denken, het zal evenwel voorrecht genoeg zijn, in die Stad te mogen

aankomen, al duurde de reis negenhonderd en negenenzestig jaar, met Methusalem. En zou ik dan, zeggen ze, verdrietig zijn, nu het maar een reisje van zeventig of tachtig jaren is. Ach nee, Heere! zeggen ze, leid Gij mij maar naar Uw raad, en neem mij dan tot U op in heerlijkheid! Dat is nu het liefelijke van Abrahams gestalte in het verwachten van die Stad.
Geliefden, is het niet heerlijk? In álle Gods kinderen, die zo een Stad gelovig verwachten, zult u zulke werkingen vinden.

3. Nu moeten wij voor het laatst bekijken, ***welke uitwerking het verwachten van zo een Stad had op het gemoed en in het gedrag van Abraham, en van al de geloofshelden?*** Weet gij, wat het bij hen teweeg bracht?

Eerst. Nu wilden zij graag hun vaderland verlaten, en gehoorzaam zijn, als zij geroepen werden om te gaan naar een vreemd land, niet wetende, waar zij komen zouden. Nu wilde Abraham wel een vreemdeling wezen op deze wereld, en dat belijdt hij openlijk, dat hij en zijns gelijken maar vreemdelingen op de aarde waren. Voor de oren der zonen Heths belijdt hij, dat hij maar een vreemdeling was in een vreemd land, en dat hij niet een voetje lands had dat zijn eigen was, dan alleen de akker, die hij van de zonen Heths kocht, om zijn dode daarin te begraven, Gen. 22: 4.

Ten tweede. Weet gij, wat het nog uitwerkte? Zij verachtten al de dingen van de wereld. Al het mooie had geen kracht op hen. Hoe edelmoedig sloeg Abraham af al wat de koning van Sodom hem aanbood om hem rijk te maken! Hij wilde zo rijk niet wezen. Opdat gij niet zegt, zei hij: ik heb Abraham rijk gemaakt, Gen. 14: 23. Hij verwachtte een Stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is. O, die schone heerlijkheid, die blinkende hemelstad deed bij hem ál de aardse heerlijkheid verdoven en verbleken. Die zon deed ál de aardse sterren uit zijn ogen verdwijnen! Hij koopt geen landerijen, hoewel hij middelen genoeg had. Hij had wel driehonderd onderwezenen van zijn huis.

Ten derde. Dat niet alleen, maar het veroorzaakte, dat zij hun aangezichten naar die Stad gewend hebbende, hun reis derwaarts ook wilden voortzetten. Zij reisden alle ándere steden voorbij, en zij bleven daarbuiten. Ze zeiden: Wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomende. Wanneer Abraham een stad naderde, waarin de vreze Gods niet was, dan was hij bevreesd. Dan plaatste hij zijn tentje eens hier, en dan eens daar. Heere, zei hij, gelijk mijn tentje gereed staat tot mijn beschikking, om het neer te zetten en op te breken, zo ben ik ook voor U gereed, om te komen en te gaan als het U belieft. Belieft Gij mij uit het lichaam te doen uitwonen, en tot U in de hemel te nemen, het is wél. Ik wil hier niet hoger dan een vreemdeling wezen, Hebr. 11: 14-16. Jacob, tegen Farao sprekende, zei: De dagen der jaren mijner vreemdelingschappen zijn honderdendertig jaren, Gen. 47: 9. David zei: Want ik ben een vreemdeling bij U, een bijwoner, gelijk al mijn vaders, Ps. 39: 13. Mozes prentte dat ook in zijn hart, opdat hij het zijn gehele leven niet vergeten zou. Hoe doet hij? Hij krijgt een kind, en hij noemde zijn naam: Gersom, want Hij zei: ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land. Exod. 2: 22. Dit deed hij, opdat, zo dikwijls als hij het kind zijn naam noemde, hij er aan gedenken zou.

Ten vierde. Weet gij, wat het verwachten van zo'n Stad nog uitwerkt bij Gods kinderen? Zij kunnen de wereld niet uitgaan, maar wat de wereld prijst, laken zij, en wat de wereld laakt, prijzen zij. Waarover de wereld treurt, daarover zijn zij verblijd. Met alle mensen kunnen de kinderen der wereld zich nog vermengen, maar met Gods volk niet. Maar Gods volk kan het ook met de wereld niet. Welke gemeenschap heeft het licht met de duisternis? De vromen zijn bij de wereld een gruwel, maar de wereld is óók bij de vromen een gruwel. Zou ik niet haten, Heere, zeggen ze, die U haten? Ik

haat ze met een volkomen haat.

Ten vijfde. Zij worden als vreemdelingen behandeld. Zij worden bespot of gehaat. De beschimping is op hen een last. Zach. 3: 18. God zorgde zo, dat de kinderen Israëls geen vreemdeling kwalijk zouden behandelen. Maar daar worden er geen kwalijker behandeld dan het volk van God.

Ten zesde. Ach, de dingen van de wereld wegen hun zo weinig! Het is alles het geestelijke en hemelse, wat zij zoeken. Het aardse hindert hun teveel in hun gemeenschap met God. Zij bedenken de dingen, die boven zijn, daar hun Vader is, daar hun Middelaar is, daar al hun vrienden zijn. Ja, waar hun schat is, daar is ook hun hart.

Ten laatste. Het doet hen graag uit de wereld gaan. Zij zijn zeer begerig om uit het lichaam uit te wonen, en bij de Heere in te wonen. Zij rekenen het sterven voor een gewin. Zij hebben begeerte om ontbonden te worden en bij Christus te zijn, als zéér verre het beste. Zij zeggen al menigmaal met de Geest en de Bruid: *kom haastelijk. Ja, kom, Heere Jezus! Amen.*

Geliefden, laten wij nu nog een kort woordje tot uw zielen spreken.
Hoe staat gij er bij? Verwacht gij óók zo'n Stad, die fundamenten heeft? Is uw reis ook naar die Stad, - of niet? Of is uw reis naar de stad des verderfs? Wij zullen u enige tekentjes geven, wie niet naar die Stad des hemels, maar integendeel, naar de stad des verderfs gaan,

Eerst. Die hier zo vastgeworteld zijn. Zij zouden niet wensen naar de hemel te gaan, zo God hen de aarde maar gaf. Al was het een stad als Sodom. Zij kiezen de wereld, al hun deel is in dit leven, zij denken om geen eeuwigheid, zij denken om geen hemel of hel, zij denken aan geen dood. Zij vergeten, dat het de mens gezet is, éénmaal te sterven. Zij durven aan geen God noch dood of eeuwigheid denken. O, hoe dwaas zijt gij, arme mensen! Gij denkt er niet aan, dat de gedaante van de wereld voorbij gaat. Dat alles wat de wereld heeft of geeft, niet beter is dan ijdelheid der ijdelheden! En zult ge uw ogen laten gaan op hetgeen niets is? Dat minder is dan de ijdelheid? Gedenkt gij niet, dat gij mét al het goed van de wereld zult moeten ten verderve gaan?
Ach, mocht gij méér gedenken aan de dood en aan de eeuwige staat van uw ziel! U nadert alvast met zulke grote stappen uw eeuwig huis. De dood loopt u zo snel tegemoet: Wat man leeft er in deze stad of plaats, die de dood niet zien zal? En in die stad, waar de dood u brengen zal, daar zult u eeuwig moeten blijven!
Geliefden, het is nu het nieuwjaar, maar wie weet, of wij wel meer zullen doen, hetgeen wij nu doen! wij prediken op dit nieuwjaar, en gijlieden hoort ons. Maar wie weet, of de Heere, eer dit jaar geëindigd is, niet al een einde aan ons leven zal gemaakt hebben? Wie weet, of wij wel ooit nog een nieuwjaar beleven zullen? O, hoe zult u dán eeuwig moeten klagen, dat gij de tijd uwer bezoeking niet hebt waargenomen!

Ten tweede. Alle ónbekeerde mensen zijn niet op de weg naar deze Stad. De oprechten alléén zijn er op. Allen, die niet wedergeboren zijn, zij mogen burgerlijk of godsdienstig, of openbaar goddeloos zijn. Zijn zij nog buiten Christus, dan zijn zij op de brede weg, die naar de stad des verderfs leidt.
Ach, geliefden, als wij eens het gedrag van velen onder u beschouwen, dan moeten wij zeggen: Dát is de weg naar de hemel niet. Aan het lage einde van die weg is het verderf. Het vermaak, dat u hebt in de zonde, mag in het begin aangenaam zijn, maar in de voortgang zult u allerlei distelen en doornen ontmoeten, die u steken en verwonden zullen, en het einde zal zijn. Het verderf van ziel én lichaam in de hel. Wilt

u naar de hemel, dan moet u van die weg der zonde áfkomen. Langs die brede weg in de hemel te willen komen, dat zou hetzelfde zijn, alsof u naar het westen reisde, en dat u in het oosten wilde uitkomen. Of dat iemand tegelijk wilde op- en neerklimmen, naar de hemel én de hel tegelijk. Dat kán niet zijn.
Ach, zondaar! Hoe zijt ge zo dwaas, dat u wilt blijven op zo'n weg, waaraan de dood en de hel vast is! Hoe bang zult u zijn ten dage van dodelijke krankheid! Hoe zwaar heeft het uw lichaam menigmaal, en hoe zult u het dan naar uw ziel maken, als u er aan zult denken op uw sterfbed! Hoe naar zult u het hebben, als u zult gedenken: toen dronk ik mij dronken, toen vloekte ik, toen ontheiligde ik Gods dag, toen heb ik die en die zonde bedreven, toen heb ik die of die plicht verzuimd! Ach, hoe zult u dán uw verzuimde tijd beklagen! O, mocht u dan naar onze raad luisteren, en uw slechtheden verlaten, en treden op de weg des verstands!

Ten derde. Die zullen in de hemelstad niet aankomen, die op de weg naar de hel, én op de weg naar de hemel tegelijk zullen wandelen, die op twee gedachten hinken: bij de vromen zijn zij vroom, bij de burgerlijken zijn zij burgerlijk, en bij de goddelozen zijn zij goddeloos. Zij zouden méér ontsteld zijn, als u zei: Die mens verstaat zijn wereld niet, dan dat u zei. Hij heeft geen genade!
Ach, mensen, u kunt in die Stad niet komen; en áls u er in kwam, u zou er niet in willen blijven. Want de heiligheid haat gij, en heilige mensen zijn u een hatelijk gezelschap. U kunt het er nu nog geen korte tijd onder harden, hoe zou u het dan zo'n lange eeuwigheid in de hemel kunnen houden? Ach, mens, geloof het toch: Die Stad is voor u niet. Het zou u een onverdragelijke last zijn, zólang in de hemel te wezen!

Ten vierde. Die zullen er niet inkomen, die zich maar zo los inbeelden, dat zij die Stad ook verwachten. Waarom beelden zij het zich in? Dat weten zij soms zelf niet, zij zouden er niet één goede reden van kunnen geven. Ach, mens, wat zijt u dwaas, dat u op zulke losse gronden uw arme ziel waagt! Uw huizen en rentebrieven zou u op zo'n losse voet niet willen bezitten, u zou niet rusten vóórdat u ervan verzekerd waart. En kunt u in zo'n gewichtig werk zo lichtvaardig gerust zijn? Het is een klaar bewijs, dat u uzelf bedriegt. Want de oprechten zijn zo voorbarig niet, die willen hun huis niet bouw op een losse zandgrond, maar op de steenrots Christus Jezus.
Ach, mens! Wat zult u staan kijken, als u ziet, dat u bedrogen zijt, en als God met een onherroepelijk vonnis tot u zeggen zal: ga weg van Mij, u vervloekte! wat zult u verbaasd staan, als de onveranderlijke God u met een eeuwig vonnis naar de stad des verderfs zal verwijzen! Ach, wat zal dát véél verschillen van uw inbeelding!
O, mens, wat zult u dán doen, in de helse vlammen, dan eeuwig uw tong kauw van pijn, en uitroepen: ach, ik heb mij bedrogen! Ach, mocht het toch met indruk op uw hart komen, zoals die drieduizend zielen op het Pinksterfeest. Dat u óók zo verslagen van hart mocht worden, dat u moest uitroepen: Wat zullen wij doen? Ach, dat u eens mocht bewogen worden, om zoals u zijt, voor de voeten van de Heere Jezus neer te vallen! O, Hij is oneindig machtig, en óók gewillig, om uw afkeringen te genezen, en u te brengen op die weg, die de verstandige naar boven leidt!

Zegt u: maar wie zal dan verkeren in des Heeren tent? Wie zal wonen op de berg van Gods heiligheid? Wie heeft grond, om die Stad, die fundamenten heeft, te verwachten?

- Eerst. God verandert zo'n zijn hart, om in die stad te kunnen zijn. Onze godsdienst leert ons, dat wij van nature genegen zijn God te haten, en zó'n schepsel kan in die Stad niet komen, die ónbekwaam is om iets goeds te doen. Die in die Stad zal

komen, moet niet onbekwaam zijn om iets goeds te doen. Hij moet geen vijand van God zijn. Hij moet een hart hebben, dat liefde tot God heeft. Het moet een wedergeboren mens zijn. Anders kán hij bij de Koning in die Stad niet komen. Geliefden, wat zegt uw hart? Kent u die geboorte uit God? Weet gij, wat het is: in Sion geboren te worden? Zegt u: ja. Dan zult u óók in het hemelse Sion aankomen; en kent u het niet, dán zult u er eeuwig buiten moeten blijven.

- Ten tweede. Die in die Stad zal komen, moet een gerechtvaardigde door het geloof zijn. U kunt er niet komen, of u moet gerechtvaardigd zijn van de zonde, want die gerechtvaardigd zijn, worden ook verheerlijkt. Onderzoekt uzelf dan eens, of u al gerechtvaardigd zijt. Hoe is het met zo'n gesteld? Ach, hij kent zijn ongerechtigheid, bij belijdt en betreurt ze. Zo een veroordeelt er zichzelf over. Hij vlucht door het geloof naar de Heere Jezus, en zó wordt hij zalig.
- Ten derde. Het moeten reinen van harte zijn, die zullen God zien, Matth. 5: 8. Een iegelijk, die deze hoop op die Stad heeft, reinigt zichzelf, 1 Joh. 3: 3. De Koning, de wetten, de burgers, ze zijn daar altemaal rein. Hebt u de reinheid des harten lief, dan is de Koning uw Vriend, en dán zal Hij u ook in die Stad brengen, opdat u zijn moogt, waar Hij is.
- Ten vierde. Zij hebben zo'n liefde tot hun Leidsman, die zij gekregen hebben. O! zij kunnen niets bijzonders doen, zonder die Leidsman te kennen. O! zij bidden gedurig: *ach, Heere, leer mij toch Uw weg, en ik zal in Uw waarheid wandelen, verenig mijn hart tot de vreze Uws Naams. Ach, laat Uw goede Geest mij toch geleiden in een effen land*

  Kent u dat ook geliefden? Weet u wat het is, zo'n Leidsman te hebben? Weet u wat het is, op die Leidsman liefelijk te leunen op uw reis naar die stad? Ach, de rechte reizigers naar die hemelstad komen zónder hun Leidsman en zónder Zijn Geest niet voort!
- Ten vijfde. Zij hebben zo'n liefde tot het Woord Gods. 0! dát is het kompas, dat zij gedurig gebruiken op hun reis naar die Stad. Het is hun een lamp voor hun voet, en een licht op hun pad! Zij zoeken gedurig naar die regel te handelen en te wandelen, en zo hun pad zuiver te houden.

  Geliefden, is het met u óók zo? Kunt u met de Psalmist zeggen. *Hoe lief heb ik Uw wet! zij is mijn betrachting de ganse dag?*
- Ten zesde. Zij hebben zo'n liefde tot diegenen, die naar die Stad gaan. 0! Al die vreemdelingen en reizigers voegen zich bij elkander, zij hebben elkaar zo lief, zij ondersteunen en troosten elkander.

  Is het met u óók zo? Kunt u zeggen: Dat u de broeders liefhebt, en dat u een metgezel zijt dergenen, die de Heere vrezen? Ach, bedriegt u niet, indien u dit mist, u zult in die Stad niet aankomen.
- Ten zevende. Zij bedenken de dingen, die boven zijn. Waar hun schat is, daar is hun hart.

  Wat zegt Uw hart hierop? Ach, mochten wij elk onszelf onderzoeken, en naar waarheid kunnen zeggen: Wij verwachten die Stad, wij gaan er naar toe.

Maar, hoe zouden wij kunnen scheiden, zónder op dit ogenblik naar de gelegenheid des tijds, een woordje te spreken? U weet, dat het de eerste ochtend van het jaar is. Wij willen u nog niet laten gaan, of wij willen nog een kort woord tot u spreken.

- Die getrouwd zijn, en kinderen hebben, wij wensen u van ganser harte toe, dat u elkaar mag liefhebben. Dat des Heeren gunst op uw huis nederdale, en hetgeen u gebeden hebt op uw knieën, dat God u dat geve.
- Wij wensen, dat u in uw familiën niet vele smarten mag hebben, en bijzonder,

dat uw kinderen u niet tot smart, maar tot blijdschap mogen wezen.

- Wij wensen u met ons ganse hart, dat God aan de vrouw de man, en aan de man de vrouw, tot onderlinge verkwikking en hulp nog lange jaren wil geven; en dat ge uw kinderen als spruiten van des Heeren planting mag zien opwassen.
- Zondaar, wij wensen u toe, dat u de zonde eindelijk eens moede mag worden, en dat u van die náre slavernij des duivels eens verlost mag worden! Ach, zondaar! Hoe vele jaren hebt u de duivel nu al gediend! u zijt misschien in uw laatste jaar gestapt, en indien u zó sterft, zo zult u in de hel zijn! Wij wensen, dat dit jaar eens het jaar van uw vrijlating moge zijn, en dat u dit jaar als het jaar van uw geestelijke geboorte tot in eeuwigheid mag gedenken!
- Gekrookte rietjes, zwakke lammetjes, wij hopen, dat God u uw genade zal doen zien. Wij wensen, dat God u late zien de dingen, die Hij u geschonken heeft, en dat u ook eens genade mag ontvangen, om die Stad, die fundamenten heeft, gelovig te verwachten.
- U allen, die als vreemdelingen door deze wereld heenreist, en naar dát vaderland zoekt, dat Boven is. Wij wensen u geluk met uw keuze.
- Wij wensen, dat u de wereld niet veel mag achten, dat u haar gunst niet teveel mag zoeken, en haar óngunst niet teveel mag vrezen! Wil de wereld u verachten, laat ze het doen. Wacht u maar van enige oorzaak tot lastering te geven, en zoekt te betrachten al wat eerlijk is, al wat rechtvaardig is, al wat liefelijk is, al wat wél luidt; en tracht zo een goed gerucht te brengen over het land, waar u naar toe gaat.
- Wij wensen u toe, dat u mét de Moorman uw weg naar die Stad met blijdschap mag reizen, en dat u veel mag kunnen zingen over hetgeen u op deze weg al ontmoet.
- Wij wensen u èn onszelf toe, dat, als wij uit deze stad uitgaan, wij dan mogen instappen in die grote Stad Gods, waarvan wij u gesproken hebben. O, dáár zullen wij heel spoedig vergeten al de moeite, die ons op de reis ontmoet is; en daar zullen wij dan onze reisstaven des geloofs neerzetten, en van vreemdelingen op de aarde, gemaakt worden tot burgers van de hemel. O, hoe aangenaam zal het zijn, in zo'n Stad te wonen, waar álle kwaad buitengesloten, en álle goed ingesloten is!
- Nu, wij wensen u toe, dat ge u veel met deze Stad mag kunnen vertroosten; en dat de Heere het gesprokene believe te zegenen, tot Zijn eer, om Zijns Zoons wil. AMEN.

DRIEENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER MATTHEUS 3: 9.

En meent niet bij uzelf te zeggen: Wij hebben Abraham tot een vader; want Ik zeg u, dat God zelfs uit deze stenen, Abraham kinderen kan verwekken.

Wij lezen, Pred. 7: 29: *Alleenlijk, ziet, dat heb ik gevonden, dat God de mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht.*
Salomo was een man van grote wijsheid en van grote geleerdheid. Hij had iets gevonden aan de zijde Gods én iets aan de zijde des mensen. Aan de zijde Gods had hij gevonden, dat God de mens geschapen had. Hij had gevonden, dat Hij hem goed geschapen had. Hij had gevonden, dat God hem naar zijn beeld, en dus: Wijs, heilig, rechtvaardig en zalig geschapen had.
Hij had óók iets gevonden aan de zijde des mensen: Die hadden vele vonden gezocht. Daar had hij gevonden, dat zij vele verzinsels, vele arglistigheden en bedenkingen gezocht hadden. De mens had in- en ná de val zóvele vonden gezocht! Wat zocht hij al vonden in de val, om van diens booms vrucht te proeven. Daar stond hij bij de verzoeker, hij kreeg lust tot de spijze. Hij sloeg alle wegen in, om maar tot het eten van de vrucht des booms te komen. En ná de val, - wat waren er al arglistigheden? Jeremia zegt: Arglistig is het hart, méér dan enig ding, ja dodelijk is het. Wie kan het kennen? Wat heeft de mens ná de val al vonden gezocht, om zijn consciëntie gerust te stellen, omtrent God, omtrent de zonde, en omtrent de dood en de eeuwigheid!

Eerst. Omtrent God.
1. Zij zagen wel, nu zij gevallen waren, dat ze strafbaar waren. Dan gingen ze bedenken, dat ze de schuld der zonde op God gingen werpen, daar er bij God geen duisternis en geen onrecht is.
2. Als het hun kwalijk ging op de wereld, dan zeiden ze: De weg des Heeren is niet recht. En dan kwam het zelfs zóver, dat ze zeiden: *Er is geen God.* Ps. 14: 1.
3. En opdat het gedenken dat er een God is, hun niet verschrikken zou, wat vonden ze dán uit? Zo er een God is, dán is Hij niet alwetend, niet overaltegenwoordig; en zij begonnen zichzelf wijs te maken, dat God zo'n afkeer van de zonde niet eens had, omdat de straf niet aanstonds komt over de boze daad der mensen, en omdat God de zondaar nog wel zegent. Ps. 50 : 21: *Deze dingen doet gij, en Ik zwijg. Gij meent, dat Ik ten enenmale ben als gij.*
Ten tweede. Zij hadden vonden gezocht omtrent de zonde, om zich daarin gerust te stellen. Zij gingen haar wat verkleinen, wat bemantelen en wat bedekken. Elke dwaas zal zijn schuld verbloemen. Spr. 14: 9. Ach, hoe rein is hij in zijn eigen ogen, zelfs dán, als hij van zijn drek niet gewassen is! Of zij gingen dezelve stijf ontkennen, gelijk Gehazi: Ik ben noch herwaarts, noch derwaarts geweest! In al mijn wandel, zeggen ze, is gans geen onrecht.
Ten derde. Zij hadden vonden gezocht tégen de dood en de eeuwigheid, door hun ingebeelde gronden, waarop zij hun staat gingen bouwen. Daar werden ze met stro zwanger, en zij baarden stoppelen. Zij waren als een hongerig mens, welke droomt dat hij eet, en als hij wakker wordt, zo is zijn ziel mat en ledig.
En dáárom komt God, en gaat dan de mens ontdekken, en Hij zegt: Dát bed zal te kort zijn, en dat deksel te smal; u kunt er niet onder liggen. Uw webben deugen niet tot kleding. God de Heere heeft altoos gezocht Zijn werk te maken, van de zondaar naakt

uit te kleden, opdat hij daardoor zó bewogen en bewerkt mocht worden, om zijn schuld te bekennen. Zo deed Nathan aan David. Zo deed God aan Israël, als ze dachten dat ze wel kracht hadden om ál de geboden te onderhouden. Al wat de Heere gesproken heeft, zeiden ze, is altemaal goed, en wij zullen het doen! Ach, zegt de Heere, dat dit volk zo'n hart had om Mij te vrezen! Dat was als het einde van het Oude Testament, en het is ook het begin van het Nieuw Testament.
De Heere knoopt het Oude en het Nieuw Testament aanéén. Hij zag, hoe ze in het Oude Testament verdwaald waren, met zich in de bedeling van het Genadeverbond te vergrijpen. Dat ze dachten, dat die uiterlijke voorrechten de genade zélf was. En het is bijna de eerste predicatie in het Nieuw Testament. Houdt u toch met geen voorrechten op, want zo gij u niet bekeert, gij zult állen desgelijks vergaan! - zo gij dát tot een fundament wilt leggen, dat gij enige voordelen hebt.

Ziet toe, dat gij in hetzelfde oordeel niet valt! Verleden dag des Heeren hebben wij moeten prediken. *Zo Christus de éniggeboren Zoon Gods is, waarom dat wij dan óók kinderen Gods genoemd worden?*
Wij dachten, er dit op te moeten laten volgen, opdat wij onszelf niet zouden verleiden met uiterlijke voorrechten, en opdat wij, buiten die voorrechten, waarlijk goede gronden zoeken, om op te bouwen.
Johannes de Doper kwam hier prediken. Daar was al in enige jaren niet rechtzinnig gepreekt. De Joodse geestelijkheid had het volk van het wezenlijke áfgetrokken. Die Leraars zeiden, dat ze mochten bouw op hun voordelen. En toen kwam God, en zond hun déze Elia, die het hart van de kinderen weer tot de vaderen zocht te brengen. Dát kwam hun onverwacht voor! Zij hadden in lang zó niet horen prediken! Johannes was alzo in het eerste een gezegend Predikant. Gehele steden en dorpen liepen uit om hem te horen: Daar kwamen de tollenaars en zondaars, Lukas 3: 12, het kwam alles naar hem toe; en God overtuigde ze. Zij werden verbrijzeld en klein voor de Heere. Zulken, die van geen voordelen wisten, werden getroffen. Die soldaten kwamen ook, met hun geweer op hun zijde, met tranen in hun ogen, en ze riepen uit: *Wat moeten wij doen, om te ontvlieden de toorn Gods?* Zij kregen geestelijk onderricht, en zij werden er door verkwikt, Lukas 3: 14.
De Sadduceeën en Farizeeën kwamen ook. De Sadduceeën waren bijna Atheïsten; en de Farizeeën waren hoogmoedig. Zij kwamen niet, omdat ze verslagen waren, maar zij kwamen alleen om het eens alles af te kijken, en daardoor dan weer kwaad te kunnen stoken. Wel, vind ik ü hier? Zegt Johannes, gij adderengebroedsel, goddeloos gespuis! ziet gij maar toe, en ontvliedt de toekomende toorn! Hij zocht hen ook te treffen en te beroeren, maar hij had geen vat op hen: *Brengt dan vruchten voort der bekering waardig*, zegt Johannes. Maar het had geen vat op hen. Waarom had het op hen geen vat? Ze zeiden: *Wij hebben Abraham tot een vader*. Zij dachten, dat zij zo beroerd niet mochten zijn!
Wel, zei Johannes tot hen: *Meent niet bij uzelf te zeggen, wij hebben Abraham tot een vader. Want ik zeg u, dat God zelfs uit deze stenen kan Abraham kinderen verwekken.*
Wij zullen in deze woorden twee stukken overwegen:

1. Hebben wij te bezien het vermeende voorrecht der Joden. Ze zeiden: *Wij hebben Abraham tot een vader.*
2. Een waarschuwing tegen hun bedrog: *Meent niet bij uzelf te zeggen*, enz.
3. Het bewijs en de grond van die waarschuwing: *Vleit u daarmee niet. Want ik zeg u, dat God uit deze stenen kan Abraham kinderen verwekken.*

1. Wat het eerste aangaat, daarin hebben wij te letten:
   A. op Abraham.
   B. Op Abrahams zaad.
   C. Wat voordeel daarin lag, in Abrahams zaad te zijn?
   D. De verkeerde besluiten, die zij daaruit maakten.

A. Wat het eerste aangaat, Abraham was een zoon van Terach, geboren in Ur der Chaldeeën. Hij was lange jaren zondig en goddeloos geweest. Hij was van nature een heiden en had de duivel gediend. Hij was vóór zijn bekering dood in zonden en misdaden. Daarvan zeiden ze. Onze vader was een bedorven Syriër. En Ezech. 16: 3. Uw vader was een Amoriter. Het was een man, die de afgoden gediend had in Ur tot zijn vijfenzeventigste jaar. Toen bleek het eerst, dat hij een uitverkoren vat was, als God hem riep uit Ur naar Haran, Hand. 7: 4. God zei: *u moet de Mijne zijn.* Het was een man, die God getoetst heeft in zijn gehoorzaamheid. Hij zei: ga uit uw land en uit uw maagschap, niet wetende waar naar toe, naar een land, dat Ik u wijzen zal, Hand. 7: 3. Abraham mocht zeggen: God is mij te sterk geworden, en heeft overmocht. Het was een man, die God beproefde in zijn liefde, als Hij zei: *Offer Mij uw énige zoon, uw Izaäk, die gij liefhebt.* Het was een man, die God beproefde in zijn geloof, als Hij hem zaad beloofde in zijn ouderdom, en als de moeder in Sara al verstorven was, Rom. 4: 19. Het was een man, die tot God zei: *Gij zijt mijn God;* en die God deed zeggen, dat Hij zijn God èn de God van zijn zaad zou zijn tot in eeuwigheid. Het was een man, die het teken des verbonds in zijn vlees had. Het was een man, die deel had aan ál de goederen van het Genadeverbond.

B. Deze Abraham had ook een zaad. God had aan Abraham gegeven een vierderlei zaad, namelijk:
   1. Christus, die was Abrahams zaad naar den vleze, Gal. 3: 16.
   2. Het geestelijk Israël. Al die door Gods Geest wedergeboren zijn, zowel in het Oude als het Nieuw Testament, Jesaja 41: 8. Het zaad Abrahams mijns liefhebbers. Gal. 3: 29. *Indien gij van Christus zijt, zo zijt gij dan Abrahams zaad.*
   3. De heidenen, die in Christus geloven zouden, Rom. 4: 11.
   4. Het Jodendom naar den vleze. *Ik weet dat gij Abrahams zaad zijt,* zei Jezus. Joh. 8: 37. Daarom zeiden zij: Wij zijn Abrahams zaad, en hebben nooit iemand gediend. Wij zijn niet geboren in slavernij. Wij behoeven ons onze afkomst niet te schamen, die ons zulke heerlijke voordelen geeft bóven alle andere volken.

C. Is dat zo'n groot voordeel, Abrahams zaad te zijn? Wij zeggen: ja. Immers de Zaligmaker zei: *en zou deze, die een dochter Abrahams is, niet ontbonden en losgemaakt worden van haar band op de dag des sabbats?* Lukas 13: 16. De Joden snorkten ook altijd daarop, zij riepen gedurig: *Wij hebben Abraham tot een vader.* Wat voordeel is er in, Abrahams zaad te zijn?
- Eerst. Als men Abrahams zaad was, dan was men onder het uiterlijke verbond begrepen, onder de beloften Gods, onder de mogelijkheid van zalig te worden. Zij waren dan géén vreemdelingen van de verbonden der beloften.
- Ten tweede. Zij alléén hadden dan het ware Woord van God, door hetwelk men wijs kan worden tot zaligheid: Daarom zegt Paulus: *Welk is het voordeel der Joden, of de nuttigheid der besnijdenis? Vele, in alle wijzen. Want dit is wel het voornaamste, dat hun de woorden Gods zijn toebetrouwd,* Rom. 3: 1, 2. Zodat ze kunnen zeggen: Waar

is een volk als dit volk, dat zulke heerlijke wetten en inzettingen heeft?
- Ten derde. Dát voordeel was er in, zij alléén waren tot een volk Gods aangenomen. Zodat God hen Zijn eerstgeboren zoon noemt: Mijn zoon, mijn eerstgeborene, is Israël, Exod. 4: 22. Ik heb u uitverkoren, zegt God, niet om uw aanzien, maar om Mijn vrijmacht te tonen, en omdat Ik u liefheb, al was het, dat ze daar vertreden waren in hun bloed, Ezech. 16.
- Ten vierde. Zij hadden dát voordeel, dat de Middelaar hun broeder is naar den vleze: De Zaligmaker noemt daarom de Joden Zijn broederen. Hij was been van hun benen, en vlees van hun vlees. Hij was uit de vaderen, zoveel het vlees aangaat, Rom. 9: 5.
- Ten vijfde. Zij hadden dát voordeel, als God een ándere bediening, of vermeerdering van genade zou geven, dan zou hij dat het eerst aan hén doen. Wij waren genoodzaakt, zeiden de Apostelen, eerst het Woord Gods tot u te spreken. Maar nademaal gij hetzelve verstoot, en u des eeuwige levens onwaardig maakt, zo keren wij ons tot de heidenen, Hand. 13: 46. *De Heere Jezus zei tot de Samaritaanse vrouw. De zaligheid is uit de Joden*, Joh. 4: 22. Ziedaar dát was nu: Abraham tot een vader te hebben.

D. Uit deze vijf dingen maakten zij nu een besluit op: Wat voor valse besluiten maakten zij daaruit op?
- Eerst. Gelijk ze besneden waren, dat zij nu ook geen erfzonde noch verdorvenheden hadden. De Zaligmaker, dat bemerkende, zei tot hen: Al wat uit vlees geboren is, dat is vlees, Joh. 3: 6, of het een Leraar of een lidmaat is. Wat een moeite had de Heere Jezus, om dát die Leraar der Joden, Nicodémus, te doen begrijpen! Joh. 3. Wat een moeite had Hij, om dat de Joden te doen begrijpen, Joh. 8. Hij zei: *Gij moet door de Zoon vrijgemaakt worden, óf gij zijt niet vrij!* Wel, zeiden ze: Wij hebben nooit iemand gediend. Daar was zo'n moeite aan vast, om ze te doen begrijpen, dat ze dienstbaar waren aan de zonde. Abraham tot een vader te hebben, dát was, naar hem gedachten, in het hart veranderd te zijn.
- Ten tweede. Het was bij hun zoveel als God tot een Vader te hebben: Dat was bij hen eveneens. Omdat God tot Abraham gezegd had: *Ik zal uw én uws zaads God zijn tot in eeuwigheid*, Gen. 17.
- Ten derde. Abraham tot een vader te hebben, dat was bij hen te zeggen, dat ze zeker zalig zouden worden. Want, zeiden ze, ál de beloften zijn voor óns. Anders zou God niet getrouw zijn aan Zijn verbond. Als Paulus dat predikte, dat er ook onder de Joden zouden verloren gaan. Wel, zeiden ze, zou dan het Woord Gods uitgevallen zijn?
- Ten vierde. Als zij Abraham tot een vader hadden, dat was te zeggen, dachten ze, dat ze nooit verandering in hun godsdienst mochten hebben: Dat die schaduw en offeranden eeuwig zouden blijven duren; en dat die wijngaard nooit aan andere landlieden zou verhuurd kunnen worden.

2. ***Nu komt Johannes, en die zegt: ik weet het, hoe het in uw hart ligt.*** Hij waarschuwt hen bijtijds. Houdt dat toch voor zo vast niet. Al die besluiten zijn vals:

1. Uw eerste besluit is vals: Al had iemand de beste uitwendigheden, die is daarom niet bekeerd, Rom. 2: 28. Want, die is niet een Jood, die het in het openbaar is. Noch die is niet de besnijdenis, die het in het openbaar in het vlees is, maar die het inwendig is, in de besnijdenis des harten.

2. De tweede grond is ook vals, omdat gij kinderen Abrahams zijt, dat gij daarom God tot een Vader zou hebben. Zij schreeuwden het zo eens met volle mond en met hoge borst uit tegen de Heere Jezus: Wij zijn Abrahams zaad! wij hebben Abraham tot een vader! Het is er zó ver van af, zegt de Heere Jezus, dat gij integendeel uit de vader de duivel zijt. Anders zou u ook Abrahams werken doen, Joh.

8: 44.

3. De derde grond is vals: Gij meent, om uw voordelen zalig te worden: Paulus telt ze eens op, Rom. 9: 4-6, en bewijst het hun, dat ze daarom niet zalig zullen worden, met een Ismaël, die was ook Abrahams zaad, maar hij was evenwel geen erfgenaam; en hij ging mogelijk verloren. Wel, Paulus, mochten ze zeggen, die was toch in hoererij geboren! dat zag Paulus, dat ze zeggen zouden: Wel, zegt hij, wat Zegt u dan van Izaäk en Rebekka? Dat was althans een echtpaar. Daar hadt gij twee kinderen van een dracht, een Jacob en Ezau. En God zegt ervan: Jacob heb Ik liefgehad en Ezau heb Ik gehaat.

4. Het vierde besluit was vals. Zij hadden Abraham tot een vader, dus, hun godsdienst was de ware godsdienst, en die moest blijven, dachten ze, dewijl God de besnijdenis had gegeven aan Abraham en zijn zaad, tot een eeuwig verbond. Wij zeggen: De besnijdenis is géén bewijs van de ware godsdienst. Want Abraham was al bekeerd en diende God al, toen hij nog in de voorhuid was; en daarná kreeg hij het teken der besnijdenis tot de tijden der verbetering. Wij zeggen nog: De besnijdenis is eeuwig, ja. Maar dit is te zeggen, daar zal eeuwig aan gedacht worden; en het tegenbeeld van de besnijdenis, dat is de geestelijke besnijdenis, zal eeuwig duren. Nu waarschuw ik u, zegt Johannes, bouwt er niet op. Want uw gebouw zal omvér vallen!

3. ***Nu moeten wij ten derde zien, waarmee Johannes zijn waarschuwing bewijst.***
Hij zegt: *Ik zeg u, God kan uit deze stenen Abraham kinderen verwekken.* En bijgevolg kunt u zien, dat gij op die uiterlijke voorrechten niet bouw moogt.
Johannes predikte aan de Jordaan, en daar lagen stenen bij menigte. Joz. 1: 3, leest men, dat ze twaalf stenen uit de Jordaan genomen, en tot een gedachtenis opgericht hebben. Nu menen sommigen, dat Johannes wilde zeggen. Ziet gij die stenen daar wel? Ik zeg u, dat God machtig is, uit die stenen Abraham kinderen te verwekken. Eveneens gelijk de duivel eens tegen de Heere Jezus zei: Indien gij Gods Zoon zijt, zeg, dat deze stenen broden worden, Matth. 4, zodat men er mensen mee zou kunnen voeden. Of gelijk de Heere Jezus eens zei. Zo deze zwegen, de stenen zouden spreken! Gelijk als gij ziet in de schepping, daar werd de mens uit de aarde geschapen. Zo zou God ook machtig zijn om uit stenen Abraham kinderen te verwekken.
U zult zeggen. Hebt u niet tégen dat gevoelen?
Ik zeg: ja, ik gevoel niet, dat daardoor verstaan moet worden, dat God uit eigenlijke stenen, mensen, en wel Abraham zaad, zou verwekken. Want als het formeren van mensen uit stenen in deze woorden te zeggen is, dezelve uit stenen te scheppen, dán zouden die mensen goed en naar Gods beeld moeten geschapen worden; en dán zouden die mensen geen Abrahams zaad kunnen zijn.
Ik denk dan zo, dat er door die stenen de soldaten, en die Tollenaars moeten verstaan worden, die daar stonden en zo verlegen waren. En dán is het te zeggen: eer Abraham zónder zaad zou zijn, zo zou God uit de heidenen aan Abraham een geestelijk zaad geven. En waarlijk, waren de heidenen niet als stenen? Zij dienden goden van hout en steen. De heidenen, hadden zij geen stenen harten? En bovendien is zulks ook door de uitkomst bewaarheid.
In het tiende vers toonde Johannes, hoe de Joodse republiek geheel ten onder zou gaan: De bijl ligt reeds aan de wortel der bomen, - hoe zou dan Abraham een zaad krijgen? Immers uit de heidenen. Want in Christus Jezus heeft nóch besnijdenis nóch voorhuid enige kracht, maar een nieuw schepsel; en zovelen er uit het geloof zijn, die zijn kinderen Abrahams, Gal. 3: 7, 29. Ik geef het aan uw overdenking, of het zo niet het best kan begrepen worden? Het zou dan door hérschepping zijn.

Johannes voegde er tot bevestiging bij: Ik zeg u: Ik, die óók een kind van Abraham ben. Ik, die van Priesterlijke afkomst ben. Ik, die van God gezonden ben; ik, die de stem des roependen in de woestijn ben. Ik, die Elias, de voorloper van de Zoon Gods ben. Waarom beklemtoonde Johannes dat zo?

- Eerst. Omdat hij zag, dat zij zo gevaarlijk dwaalden. Het was in de fundamenten! Waren hun dwalingen maar als hooi en stoppelen, als zij nog maar de fundamenten vasthielden, dán was het nog zo gevaarlijk niet.
- Ten tweede. Johannes drong dat zo krachtig aan, omdat het zo gevaarlijk is, met een leugen in zijn rechterhand naar de hel te gaan! Ach, wilde hij zeggen, de bijl ligt alrede aan de wortel der bomen! o, ik wilde u nog intijds ontdekken!
- Ten derde. Omdat het zo moeilijk is, een mens van zulke grote dwalingen af te krijgen. Zijn wij dan ook blind? Zeiden ze.
- Ten vierde. Omdat het bijna ónmogelijk was, hen daarvan af te krijgen. Zó was het met de Joden. Zó is het ook met de zogenaamde Christenen, die op verkeerde gronden menen zalig te worden. Daar moet haast een wonder geschieden om ze ervan áf te krijgen.

Geliefden, diende dit nu niet om die opgeblazene mensen te overtuigen, dat hun inbeelding vals was? Zij dachten: Wij zijn Abrahams zaad, en dus zijn wij Gods volk, wij zullen zekerlijk zalig worden.
Maar nee, zegt Johannes, die grond deugt niet. God is wel de God van Abraham en zijn zaad, maar dat is niet val. lichamelijk, maar van zijn geestelijk zaad; en dát behoeft God niet uit de Joden te verwekken. Dat kan God wel uit die stenen, dat is, uit de heidenen en tollenaren, verwekken!

Laat ons nu nog een woord spreken tot een stichtelijk slot.
U zult zeggen: Wat raakt óns deze tekst? Die raakt toch slechts de Joden, in het Oude Testament! Wij antwoorden: Die tekst raakt óns ook.
Eerst. Wij hebben dezelfde voorrechten. U hebt mede de bediening des Woords en der sacramenten. Gij leeft mede onder de beloften van het Genadeverbond. Ja, méér nog dan de Joden. God laat het Evangelie onder u prediken. Hij biedt u Zijn Geest aan tot aanneming tot kinderen. Hij komt u uitlokken, dat gij het naar Hém zou wenden. Dat doet Hij in het openbaar én in uw huizen en families.

Ten tweede. Gij maakt óók zulke valse gronden van uw uiterlijke voorrechten.
1. U zegt ook: Wij zijn Gods volk. Wij behoren tot de ware kerk. Wij zijn gedoopt. Wij gaan ten Avondmaal. Wij zullen dus wel zalig worden.
2. U bouwt daarop, dat u zeggen kunt: niemand heeft wat op mij te zeggen: ik ben Christelijk opgevoed, ik doe niemand leed, ik ben onberispelijk, en als ik sterf, dan zal ik zeggen: ik dank God, dat ik in geen ergerlijke zonden gevallen ben.
3. Een ander zegt: ik heb zulke grote gaven, ik ben zo geoefend in het Woord, ik heb zo'n liefde tot de godsdienst, ik ga als te gast als ik naar de kerk ga, ik hoor zo graag Godvruchtig preken.
4. Een ander zegt: Dit alles kan mij nog niet voldoen, maar ik kan een gehele bekering opmaken. Ik kan spreken van overtuigingen, en van begeerten naar Christus, ik heb een lust tot de heiligheid, ik weet van een strijd tegen de zonde.

Maar geliefden, al die gronden zijn vals, die zijn maar rietstaven, die u, als ge sterft, de handen zullen doorboren! Hoe kunt u zo dwaas zijn, dat u op zulke losse gronden uw arme ziel durft wagen? Doet u wel zó in uw tijdelijke zaken? Zijt ge daar ook zo lichtvaardig gerust in? Ach nee! Ik moet u zeggen, als gij geen ándere, bétere gronden hebt, en u dáármee sterft, u zult zó zeker verloren gaan, als het zéker is, dat gij een mens zijt!

U zult nu misschien zeggen: Wel, wie zal dán zalig worden? Dat zullen wij u tonen, geliefden, wie er dan recht kinderen Abrahams zijn. Let er eens op: Wij zullen bij Abraham blijven.

Eerst. Abraham werd krachtdadig geroepen uit zijn maagschap en uit zijn land. Vindt gij dat óók, dat God door het Woord en door Zijn Geest tot u gesproken heeft, en gezegd: Gaat uit uw volk en maagschap, uit het diensthuis van de zonde en de wereld? Al die van God verordineerd zijn tot aanneming tot kinderen, die heeft Hij óók zo geroepen: tegen die zegt Hij ook: *Vergeet uw volk en uws vaders huis.*

Ten tweede. Hebt u mét Abraham het ware geloof? Hebt u al deel aan de Middelaar? Zijt gij mét Abraham ook gerechtvaardigd in de vierschaar Gods, en ook in uw consciëntie? Toont gij nu uw geloof uit uw werken? Jaagt gij nu de heiligmaking na, zonder welke niemand God zal zien?

Ten derde. Abraham had niets te kostelijk voor God. Hij verliet zijn volk en zijn land, en hij offerde zijn énig kind, Izaäk, die hem zo lief was. Hebt u zo óók álles over voor God en voor de Heere Jezus, en voor de goede zaak? Kunt u zeggen: Al gaf mij iemand al het goede van zijn huis voor deze liefde, ik zou hem ten enenmale verachten?

Ten vierde. Abraham was een vreemdeling. Hij woonde in tenten. Hij maakte zich niet vast aan de wereld. Hij zag naar boven, en zocht een ánder vaderland, Hebr. 11. Hij vond hier zijn rust niet. Hebt u óók zo een vreemdelingenhart? Zijt gij ook zo losgemaakt van de aarde? Kunt u óók zeggen: Wij aanmerken niet de dingen, die men ziet? Als het aardse huis uws tabernakels verbroken wordt, hebt u dan óók een Stad, die fundamenten heeft? Hebr. 11: 10.

Ten vijfde. Abraham is geweest een vader van vele volken. Hebt u ook lust om geestelijke kinderen te gewinnen voor God? Zijt gij gedurig in arbeid om te baren, opdat Christus ook in ánderen een gestalte mocht krijgen? Verlangt gij zo, om tweelingen te mogen voortbrengen, om niet jongeloos voor God te komen, maar dat u ook mag kunnen zeggen, als u voor God komt. *Zie hier, mij én de kinderen, die de Heere mij gegeven heeft?*

Ten zesde. Abraham is in het geloof gestorven. Staat u daar óók naar, om op uw doodsbed te kunnen zeggen: ik heb de goede strijd gestreden, ik heb het geloof behouden?

Wat dunkt u, geliefden! Kent u al die dingen? U moet niet maar zeggen: ik hoop ja. U moet ook niet maar antwoorden naar uw verbeelding. Ach nee! U moet die dingen door Gods Geest geleerd én ondervonden hebben. Ach, mens! bedrieg u niet, de bijl ligt alrede aan de wortel der bomen. Als gij u dan bedriegt, als u meent, Gods kinderen te zijn, en gij zijt ondertussen kinderen des duivels! - wat zou het u baten? Zijt gij ónvruchtbare bomen, u zult dan door de dood uitgeroeid en in het helse vuur geworpen worden!

Ja, zal mogelijk iemand zeggen: ik zie wel, dat ik nog maar een steen ben. Maar hoe kom ik veranderd? Zou er voor zó een als ik ben, nog wel mogelijkheid zijn om een kind Gods te worden?

Wel, mens! meent u dat? Zou u zo graag veranderd worden? Gebruikt u daartoe alle middelen? Buigt u daartoe zo dikwijls uw knieën voor God in het verborgen? Zou u het voor oneindig groter geluk achten, een kind Gods, dan een koningszoon of -dochter te worden. Wel, ik antwoord u:

- Eerst. God kan uit stenen wel Abraham kinderen verwekken. God kan uit stenen harten wel vlezen harten maken. Zijn hand is nog niet verkort.
- Ten tweede. Voor de bekommerde en verslagene zielen, die nergens raad weten, zijn de beloften. Ik heb mijn ganse leven niet gelezen, dat er een belofte is voor de zorgelozen. Maar wél voor de armen en de kleinen, Ps. 72: 12. Want Hij zal de nooddurftige redden, die daar roept. Mitsgaders de ellendige, en die geen helper heeft.
- Ten derde. Géén zondaar is te oud of te groot. Ziet het in Abraham, in Manasse en in de tollenaar. God zegt: alleenlijk, kent uw ongerechtigheid.
- Ten vierde. Ach, wij dienen zo'n goede God! Hij vergeeft menigvuldig; en Zijn Zoon is een volkomen Zaligmaker. Hij geeft de doden het leven.

U zult zeggen: Welke weg moet ik dan inslaan om de Heere tot mijn Vader te krijgen?

- Eerst. Dikwijls denken aan uw uiterste: Ach, u leeft zo onzeker als een bloempje en als een grasscheutje! In een ogenblik kunt u afgemaaid en naar de eeuwigheid gebracht worden! Het is zo nuttig, dat veel te gedenken.
- Ten tweede. Bedenkt veel wat u van nature zijt, namelijk dood in zonden en misdaden, en dat u onder de heerschappij en het geweld van de duivel zijt.
- Ten derde. Zoekt te geloven, dat gij uzelf niet kunt noch wilt bekeren, en dat gij u niet wilt laten bekeren. Ach, dat zou u zo ootmoedig maken, en u zo hartelijk doen uitroepen. *O, God trek mij!*
- Ten vierde. Zoekt daarvan een besef te krijgen: ik zal ná dit leven zalig óf rampzalig zijn. Het zal hemel óf hel met mij zijn.
- Ten vijfde. Denkt veel: God gebruikt anders géén middel om stenen harten weg te nemen, dan de genademiddelen. Daardoor wil Hij uit stenen Abraham kinderen maken. Als u dan naar de kerk gaat, denkt dan: ach Heere! zou ik ook wel uitverkoren zijn? Zou er wel een plaatsje in de wereld zijn, waar ik bekeerd zou worden? Zou er wel een Predikant in de wereld zijn, die God als het instrument zou gebruiken, om mij te bekeren? Zou er wel een tekst in de Bijbel zijn, die het middel zou zijn tot mijn verandering, waardoor ik geraakt zou worden? En als u onder de bediening zijt, zegt dan: *Ach Heere! mocht mijn tijd nu eens zijn de tijd der minne!* Mocht Ge Uw vleugelen nu eens over mijn arme ziel uitbreiden! mocht ik nu eens komen onder de band des verbonds! –
  En als God u dan komt bewerken, stelt het niet uit om eens alléén te gaan. Als u straks thuis komt, buigt dan uw knieën voor God, en zegt: "Ach Heere! Ik heb gehoord, dat Gij zo'n genadig en barmhartig God zijt, dat Gij geen lust in mijn dood hebt, en dat Gij zó almachtig zijt, dat Gij uit stenen Abraham kinderen kunt verwekken. Mocht Gij mij ook eens veranderen, en tot een kind Gods maken! Ach, mocht Gij zó werken, U zou het niet tevergeefs doen!"
  Vanouds is het niet gehoord, noch met de oren vernomen, en geen oog heeft het gezien, wat God doen wil aan degene, die zó op Hem wacht.

Nog één énig woord tot een kind van God. Wel,

- Eerst. Dankt God, dat gij van stenen tot Abrahams-kinderen zijt geworden. En

wat waart gij, dat God op u zag? Hoe genadig is het u geschied, en hoe krachtig! Zegt al dikwijls: O, mijn ziel, vergeet dit nu, noch ooit!

- Ten tweede. Werkt dan ook niet moedeloos omtrent anderen. God, die het ü gegeven heeft, kan het óók aan ánderen doen. Hij is machtig genoeg. Werkt dan met ontferming aan uw kinderen en bekenden. Doet het aanhoudend, én ook met vertrouwen op die almachtige en goedertieren God.
- Ten derde. Dankt God, dat Hij uw Vader geworden is, dat Hij zo goed jegens u was, daar gij kinderen van de duivel en Zijn vijanden waart.
- Ten vierde. Prijst Hem anderen aan. Geeft anderen moed, die kleinmoedig zijn.
- Ten vijfde. Troost u daarmee, als u de adem zult moeten geven. Dan zal er wel een steen op uw graf gelegd worden, maar uw ziel zal opvaren, als met vleugelen der arenden, naar de hemel. Ja, u zult van de engelen gedragen worden in Abrahams schoot. En in de opstanding zal de steen weer van uw graf áfgewenteld, en uw lichaam met uw ziel weer verenigd worden. En dán zult u eeuwig aanzitten met Abraham, Izaäk en Jacob in het koninkrijk der hemelen.
  AMEN.

VIERENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER JOHANNES 15: 1.

Ik ben de ware Wijnstok, en Mijn Vader is de Landman.

Het is opmerkelijk, wat wij lezen, Hoogl. 5: 16: Al wat aan Hem is, is gans begeerlijk. Zo'n is mijn Liefste, ja, zo'n is mijn Vriend, gij dochters van Jeruzalem. De spreker is hier de ware kerk of gemeente, waarvan al de gelovigen leden zijn. De uitmuntende Persoon, van Wie daar gesproken wordt, is de Middelaar, de Zoon Gods. En het getuigenis, dat van Hem gegeven wordt, is áller-voortreffelijkst. Het is: *al wat aan Hem is, is gans begeerlijk.* Al de liefelijkheden van Christus worden onder liefelijke en schone beelden uitgedrukt.
Eerst. Dán komt Hij eens voor onder de benaming van een kleed voor de naakten. Zo zegt Paulus, Rom. 13: 14: Maar doet aan de Heere Jezus Christus. O, een koning is in zijn schoonste klederen zo niet versierd als een Christen met Christus! Dat de Hogepriesters zulke sierlijke kledingen hadden, wat wilde dat ánders zeggen, dan dat de Christus nog véél sierlijker kleed is voor een naakte ziel?
Ten tweede. Is Hij niet begeerlijk, als Hij voorkomt als waterbeekjes in een dorstig land? Jesaja 32: 1. Wat is er begeerlijker voor een dorstige ziel, dan waterbeken? Was er wel iets begeerlijker voor Elia in die dorre woestijn, dan neer te zitten aan die waterbeek Krith? 1 Kon. 17: 5. Tegen een dorre en dorstige ziel zegt de Heere: kom naar Mij toe, Ik ben de Fontein des levens, die altijd vloeit voor een amechtig hart.
Ten derde. Is Hij niet begeerlijk, als Hij voorkomt als die schat in de akker? Matth. 13: 44. De Zoon Gods is die schat, waarnaar die man zocht, hij verkocht al wat hij had, om die schat te verkrijgen. De engelen zijn begerig geweest om die schat in te zien, maar zij hebben de grond daarvan niet kunnen vinden. Niemand heeft zo'n schat, dan die deel aan de Zoon Gods heeft. En die deel en gemeenschap aan de Zoon heeft, die heeft ook gemeenschap aan de Vader. En die die schat heeft, hij kan er de gehele wereld mee doorraken. Elke zondaar veracht die schat. Maar die er deel aan heeft, die kan álles wat in de wereld is, als schade en drek rekenen, opdat hij Christus moge gewinnen.
Ten vierde. Hij is begeerlijk, als Hij voorkomt als een rotssteen. Gij zijt de rotssteen van mijn hart, zegt Asaf, Ps. 73: 24. Al de tegenpartijders van Gods volk lopen er zich tegen te pletter, maar Jezus' tortelduifje, de gelovige ziel, is in de kloof van die Steenrots, en zij schuilt onder Zijn schaduw, om verberging te vinden voor de toorn Gods.
Ten vijfde. Hij is begeerlijk, als Hij voorkomt als een fundament, waarop elk rusten mag; en als een kostelijke hoeksteen, waarop het gehele gebouw der kerk rust. O, zo is Hij als een levende Steen, niet alleen uitverkoren en dierbaar bij God, Zijn Vader, 1 Petr. 2: 3, maar ook bij ál de ware gelovigen; 1 Petr. 2: 7: *U dan, die gelooft, is Hij dierbaar.*
Ten zesde. Hij is begeerlijk, als Hij voorkomt als een roos van Saron, Hoogl. 2: 1. O, zo is Hij een roos, die altijd bloeit, die nooit haar reuk of geur verliest.
Ten zevende. Ja, Hij is begeerlijk, als gij Hem beziet als een wijnstok, die zo verkwikkelijk is voor een ziel, die dorst naar de gemeenschap Gods, gelijk Hij Zich noemt in onze tekst, die wij u voorgelezen hebben.

De Zoon Gods, als Hij in de wereld kwam, sprak allerlei gelijkenissen, en zo sprak Hij ook deze gelijkenis. Hij zegt: *Ik ben de ware Wijnstok, en Mijn Vader is de Landman.* Vervolgens spreekt de Heere van tweeërlei ranken, namelijk ónvruchtbare en

vruchtbare. En Hij toont, hoe ongelukkig de eersten waren, die in Hem geen vrucht droegen. Zij werden weggenomen en buitengeworpen. Maar de Heere toont ook de onmacht van de anderen, die mét Hem verenigd waren, als zij niet in Hem bleven. Hij zegt: gelijkerwijs de rank geen vrucht kan dragen van zichzelf, zo zij niet in de wijnstok blijft, alzo ook gij niet, zo gij niet in Mij blijft.
Het was, of de Zoon Gods hier een deel wijngaarden voorbijging, en dewijl Hij een geheel geestelijk hart had, zo bracht Hij alles tot het geestelijke over. Hij wilde dan zeggen. Hebt u die wijngaarden daar wel gezien? Nu, dat zijn maar lichamelijke wijnstokken. Zij brengen maar lichamelijke ranken en druiven voort, tot nut van het lichaam: maar Ik ben de ware en geestelijke Wijnstok. Ik heb geestelijke ranken en druiven, tot nut voor de ziel.
Of kan u die gedachte niet behagen, denkt dán, dat de Heere Jezus deze woorden gesproken heeft bij gelegenheid van het Avondmaal. Hij had dan mogelijk de beker van het Avondmaal in Zijn hand En dan wilde de Heere Jezus zeggen. O mensen, kan deze wijn u zo verkwikken. Denkt dan eens, wat Ik doen kan. Ik ben de ware Wijnstok voor de ziel!

Wij hebben in onze woorden te letten op twee stukken:

1. De uitspraak, die de Heere van Zichzelf doet: *Ik ben de ware Wijnstok.*
2. De uitspraak, die Hij van Zijn Vader doet, met betrekking op Zichzelf en op ál de ranken: *Mijn Vader is de Landman.*

1. Wat het eerste aangaat: **De Heere Jezus spreekt van Zichzelf, en zegt: *Ik ben de ware Wijnstok*.**
Ik, de Middelaar Gods en der mensen. Ik, die u geroepen heb. Ik, met Wie u tot hiertoe verkeerd hebt. Ik, die Mij nu gereed maak om te vertrekken. Ik, van wie u eens getuigde: Gij alléén hebt de woorden des eeuwigen levens. Ik, van Wie u zei: Wij hebben geloofd en bekend, dat Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods. Ik, van Wie u denkt: als Hij gaat lijden, wat zullen wij doen! U zult het weten en geloven en erkennen, dat Ik de Wijnstok ben.
Wij zullen ons niet ophouden met te onderzoeken, wat eigenlijk een wijnstok is. Het is, met één woord, een welbekende plant, die niet alleen aangename druiven tot spijs, maar ook een liefelijk vocht tot drank voortbrengt. De wijnstok is een zinnebeeldige benaming:
Eerst. Van de gehele Joodse natie, Ps. 80 : 4: Gij hebt een wijnstok uit Egypte overgebracht.
Ten tweede. Van een voornaam geslacht. Zo wordt de aanzienlijke familie van Zedekia een wijnstok genoemd, Ezech. 17: 6.
Ten derde. Van de kerk, Hoogl. 7: 12. Laat ons zien, of de wijnstok bloeit.
Ten vierde. Van de Heere Jezus Zelf als de Middelaar. Gelijk in onze tekst.

Waarom vergelijkt de Heere Zichzelf bij een wijnstok?
Wij antwoorden. Om de zoete overeenkomsten tussen de Heere Jezus en een wijnstok.
Eerst. Een wijnstok, daaraan is uitwendig weinig schoonheid. Ik heb uitwendig ook weinig schoonheid, zegt de Heere Jezus: *Ik ben een worm, en geen man.* Ik heb uitwendig géén gedaante noch heerlijkheid, dat men Mij zou begeren. Ik ben veracht en de onwaardigste onder den volke, Jesaja 53: 3, 4. En daarom moet gij Mij niet beschouw gelijk de natuurlijke mensen, die maar naar het aanzien oordelen. Maar u moet Mij beschouw met een geestelijk oog. O dán zult u moeten uitroepen: *Wij*

hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als des Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid, Joh. 1: 14.

Ten tweede. Wat is de wijnstok óngemeen vruchtbaar! Numerie 14, daar sneden ze een tros druiven af. Zij moesten hem met twee mannen dragen, zó groot was hij. Maar ziet, wil de Heere zeggen, hoe Ik behangen ben met allerlei aangename vruchten, die Ik door Mijn lijdelijke èn dadelijke gehoorzaamheid verworven heb, als: De verzoening en vrede met God, de rechtvaardigmaking, de heiligmaking, de verzegeling, de bewaring, en al die andere vruchten des Geestes, die als in een tros bij elkaar gevonden worden, Rom. 14: 17 en Gal. 5: 22.

Ten derde. De wijnstok is om zijn heerlijke eigenschappen uitnemend begeerlijk.

1. Hij heeft een álleraangenaamste zoetheid. Zo ben Ik ook voor de ziel, wil de Heere Jezus zeggen. O, hoe zoet is de verzoening met God, het geestelijk leven, de vergeving der zonden, de vertroosting des Geestes! O, die vruchten zijn voor Gods kinderen zó aangenaam, dat zij zeggen. Zijn vrucht is mijn gehemelte zoet.
2. De vrucht van de wijnstok heeft een genezende, versterkende en verheugende kracht. Zo is ook de Heere Jezus. O, de bladeren van deze geestelijke Wijnstok zijn tot genezing der heidenen, Openb. 22: 2. Alle verwonde zielen vinden genezing onder Zijn vleugelen, Mal. 4: 4. Zijn vruchten zijn zó versterkend, dat Gods kinderen kunnen zeggen: Ik vermag álle dingen, door Christus, Die mij kracht geeft, Fil. 4: 13. De geestelijk-treurigen worden daardoor zó verheugd, dat ze verblijd kunnen zijn in de Heere, en dat hun hart zich verheugt in God hun Zaligmaker.

Ten vierde. De wijnstokken zijn overal te vinden, in wanne en in koude landen. Zo ben Ik ook overal te vinden, wil de Heere Jezus zeggen, Ik zal met Mijn Woord en Geest de ganse wereld doortrekken, en het Evangelie laten prediken aan alle schepselen, zodat gij welhaast niet één hoekje vinden zult, of Ik zal daar als zo'n geestelijke Wijnstok te vinden zijn.

Ten vijfde. Een wijnstok, zal hij vruchtbaar zijn, moet in de aarde geplant worden, of ánders kan hij geen aangename en nuttige vruchten voortbrengen. Zo heeft ook de Heere Jezus de plaats Zijner bijzondere woning moeten verlaten, en door Zijn menswording als in de aarde geplant worden, anders zou Hij nooit die zalige vruchten voor de uitverkorenen hebben kunnen voortbrengen, Hebr. 2: 14, 15.

Ten zesde. Een wijnstok is zeer uitgestrekt. Hij spreidt zijn ranken wijd en zijd uit. Zo is het ook met de Heere Jezus. O, Hij schiet Zijn ranken uit tot aan de zee, en Zijn scheuten tot aan de rivier. Ja, Hij heerst van zee tot zee, en van de rivier tot aan de einden der aarde. *Zolang als er de zon is, zal Zijn Naam van kind tot kind voortgeplant worden,* Ps. 72: 17.

Ten zevende. Een wijnstok bezit al de vettigheden en sappen, waardoor de ranken vruchtbaar worden. Zo is het ook met de Heere Jezus. Al de kracht van het geestelijk leven, al de vruchtbaarheid, die de gelovigen bezitten, moeten zij uit Christus, als hun Hoofd, ontvangen. Uit Zijn volheid ontvangen zij ook genade voor genade. Hij is de oorzaak van hun rechtvaardigmaking, heiligmaking en volkomen verlossing, 1 Cor. 1: 30. Zodat Hij zeggen mag: *Uw vrucht is uit Mij gevonden,* Hos. 14: 9.

U zult zeggen: Waarom vergelijkt Zich de Heere Jezus niet liever bij een ceder, of bij een andere boom? Waarom juist bij een wijnstok? Ik antwoord:

Eerst. Hij zal zekerlijk de éne of andere bekwame gelegenheid of aanleiding gehad hebben, om Zich hier bij een wijnstok te vergelijken.

Ten tweede. Omdat een wijnstok, schoon hij de ónaanzienlijkste, de laagste en zwakste van álle bomen is, en ook de aller-slechtste schors heeft, evenwel het áller-volst van ranken is, en zich állermeest in dezelve uitspreidt, zodat zijn takken boven alle andere takken van bomen het aller-vruchtbaarst zijn. Gij ziet dan, hoe gepast en hoe krachtig deze gelijkenis is, om aan het oogmerk van de Heere Jezus te beantwoorden.

Maar de Heere Jezus vergelijkt Zich niet alleen maar bij een wijnstok, maar Hij noemt Zich de ware Wijnstok. Waarom doet Hij dat?

Eerst. Omdat er in een eigenlijke wijnstok niets te vinden is, of het is óók op een geestelijke wijze in Hém te vinden.

Ten tweede. Omdat de wijnstok nog maar een flauw afbeelding is van de Heere Jezus. Al neemt u de voortreffelijkste eigenschappen van een wijnstok, en bijzonder zijn vruchtbaarheid in takken en vruchten, - o, dat álles is maar een schaduw van hetgeen in de Heere Jezus te vinden is! Gelijk God alleen kan zeggen: *Ik zal zijn, die Ik zijn zal*, en álle ándere dingen maar een schaduw van zijn hebben. Zo heeft ook de Heere Jezus alléén waarlijk en dadelijk in Zich al de voortreffelijkheden van die dingen, waarbij Hij vergeleken wordt. Daarom kan Hij zeggen: Mijn vlees is waarlijk spijs. Ik ben het ware brood, enz.

Ten derde. De Heere Jezus noemt Zichzelf de ware Wijnstok, om te kennen te geven, dat Hij niet slechts de naam of de gedaante van een wijnstok bezat. Maar dat Hij inderdaad en in waarheid zo'n geestelijke Wijnstok was. U zult het in uw hart ondervinden, wil de Heere zeggen, dat Ik waarlijk een geestelijke Wijnstok ben. Zodat u zult moeten zeggen: Gij zijt waarlijk de Christus. Gij zijt waarlijk de Profeet. Gij zijt waarlijk de Koning Israëls!

2. U zult zeggen: ***is de Heere Jezus een geestelijke Wijnstok, wie is dan de Landman?*** Dat zullen wij nu gaan zien. Dit is het tweede deel van onze tekst.
Wie is de Landman? Het is geen Salomo, die een wijngaard te Baäl-Hamon had. Nee! Het is Mijn Vader, zegt de Heere Jezus. Ik heb een Vader, zegt Hij, een eigen Vader. Ik ben Zijn geliefde Zoon. Dat heeft Hij méér dan eens getuigd. Toen u die stem uit de hemel gehoord hebt, toen zijt gij niet bedrogen geweest. Toen de Geest in de gedaante van een duif nederdaalde, en de Heere zei: Dit is mijn geliefde Zoon. En wanneer Ik voor u van gedaante veranderde, toen hebt u het gezien en gehoord, dat Mijn Vader zei: *Dit is mijn geliefde Zoon, hoort Hém.* Mijn Vader heeft het gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, Ps. 2: 7. Mijn Vader bezat Mij in het beginsel Zijns wegs. Ik was geboren, als de afgronden nog niet waren, Spr. 8: 23, 24. Zodat Ik het Afschijnsel ben van Gods heerlijkheid, en het uitgedrukte Beeld Zijner zelfstandigheid, Hebr. 1: 3. Ik ben het Beeld van de onzienlijke God. Die grote God, Die Mijn God en Vader is, is de Oppasser van de gehele wijngaard.
Mijn Vader is de Landman. Hij is de Landman van de wijnstok Christus. Hij is de Landman van elke rank én van de gehele wijngaard.

A. Hoe is de Vader de Landman van de Middelaar, als zo'n geestelijke Wijnstok?
Eerst. De Vader heeft Hem geplant. Hij heeft Hem geplant van eeuwigheid, in de raad des vredes. Toen heeft Hij Hem verordineerd en geschikt om zo'n geestelijke Wijnstok

te zijn. Hij heeft Hem geplant in de beloften, Gen. 3: 15. Jer. 23: 5, 6. Hij heeft Hem geplant in zoveel schaduw en voorbeelden. Hij heeft Hem geplant in de profetische Schriften, waar de plaats en de tijd van Zijn komst, en álles wat Hij doen en lijden zou, bepaald wordt. Hij heeft Hem geplant als Hij Hem in de wereld gezonden heeft, toen is Hij als een rijsje opgeschoten, en als een wortel uit een dorre aarde. Hij heeft Hem geplant, als Hij Hem de Geest zonder mate gegeven, en gezegd heeft: *Deze is Mijn geliefde Zoon, in Welke Ik Mijn welbehagen heb. Hoort Hem.*

Ten tweede. De Vader heeft Hem ook als zo'n geestelijke Wijnstok behandeld. Hij heeft Hem door lijden besnoeid, zodat Hij een Wijnstok van rode wijn werd. Hij heeft Hem geperst in de pers van Zijn toorn: Want het betaamde Hem dat Hij, vele kinderen tot heerlijkheid leidde, die overste Leidsman der zaligheid door lijden zou heiligen, Hebr. 2: 10. Dat merkte Christus op in Zijn lijden, als Hij zei: *De drinkbeker, die Mij de Vader gegeven heeft, zal Ik die niet drinken?* Joh. 18: 11.

Ten derde. De Vader heeft een uitermate genoegen in deze Wijnstok. Hij zegt: al Mijn welbehagen is in U. Zijn offerande was de Vader tot een welriekende reuk, Eféze 5: 2.

Ten vierde. Al de vruchten, die van deze Wijnstok voortkomen, zijn voor de Vader. Hij zegt, Jesaja 49: 3: Gij zijt Mijn Knecht, in Welke Ik verheerlijkt word. De Vader is in de Zoon verheerlijkt. Al wat God, de Zoon, gedaan en geleden heeft, dient tot heerlijkheid des Vaders. En al de ranken, die aan deze Wijnstok groeien, zijn vervuld met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs Gods. Fil. 1: 11.

B. Maar hóe is de Vader de Landman, ten opzichte van elk rankje in de Wijnstok?
Eerst. De Vader heeft elk rankje daartoe verkoren. Ef. 1: 4. *Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem, vóór de grondlegging der wereld, opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Hem in de liefde.*

Ten tweede. Het is het bijzonder werk des Vaders, om elk rankje op zijn tijd in de wereld te brengen. Gelijk er een tijd is om te sterven, en tot stof weder te keren. Zo is er ook een tijd om geformeerd en geboren te worden. Daar plant God dán zo'n rankje in de wereld Zijns aardrijks, en laat het zo enige tijd staan groeien als een verbasterde rank van een vreemde wijnstok, totdat de tijd komt, dat zo'n rankje moet verplant, en in de ware Wijnstok ingeënt worden.

Ten derde. De Vader brengt elk rankje in de bestemde tijd naar Christus. *Niemand kan tot Mij komen, zegt de Heere Jezus, tenzij de Vader hem trekke.* Joh. 6: 44. In de tijd der minne brengt Hij ze naar de Zoon toe. Hij verenigt ze door de H. Geest met de Zoon; en zo worden zij, die van nature verbasterde ranken van een vreemde wijnstok waren, in de ware Wijnstok ingeënt. Zodat zij zijn een spruit van des Vaders planting, en een werk Zijner handen, opdat Hij verheerlijkt worde. Jesaja 60 : 21.

Ten vierde. De Vader heeft een nauwkeurig opzicht over elk rankje, als het ingeënt is. Hij is de Behouder aller mensen, maar meest der gelovigen. Ik, de Heere, behoede die Wijnstok, zegt God, alle ogenblikken zal Ik Hem bezoeken.

U zult zeggen: *Waarin bestaat dat nauwlettend opzicht, dat de Vader over de ranken heeft?*

Eerst. Het bestaat daarin: in die nauw kennis, die de Vader van elk rankje heeft. Ik weet het, zegt de Heere, als gij groeit, of als gij kwijnt. Ik ken uw kleine

kracht. Ik weet het, wanneer gij vastgebonden en ondersteund moet worden. Ik zie uw tranen en vergader ze in Mijn fles. Ik ken al uw treden. Ik weet de diepte van al uw noden en zwarigheden. Ik weet wat gij behoeft: Ik zie hun wegen, en Ik zal hen genezen.

Ten tweede. Het bestaat in die tedere liefde, die de Heere voor elk rankje heeft. Ik heb u van eeuwigheid liefgehad, zegt de Heere. Denk dan toch niet, dat Ik u niet meer lief zou hebben, nu Ik u overgebracht heb. Ik heb u liefgehad, zegt de Heere, eer Ik u verkoor, en toen u mij nog haatte; en zou Ik u dan nu verwerpen, om alles wat u gedaan hebt? Nee, uw zonden zullen Mijn liefde niet veranderen. Gij zijt Mij een dierbaar kind. Mijn ingewand rommelt over u. Sedert Ik tegen u gesproken heb, gedenk Ik nog wel ernstig aan u. Ik zal Mij zekerlijk over u ontfermen. Jer. 31: 20.

Ten derde. Het bestaat in die nauwkeurige zorg, die God voor hen heeft. Zorgt God voor de ossen, zorgt Hij voor de jonge raven, zorgt Hij voor de muskens, zorgt Hij voor de haren van het hoofd, - en zou Hij voor Zijn kinderen niet zorgen?
Hij zorgt in de tijd voor hun lichaam èn ook voor hun ziel. Ach, Ik zorg, zegt de Heere, voor uw lichamelijke toestand: Weest in geen ding bezorgd: Wentel uw weg op Mij, Ik zal het maken. Wentel al uw bekommernissen op Mij want Ik zorg voor u. Op de berg des Heeren zal het voor u voorzien worden.
Naar de ziel, zegt de Heere, zal Ik maken dat gij genade genoeg hebt. Ik zal het werk Mijner handen niet laten varen. De grootste en dierbaarste beloften zijn voor de geestelijke ranken. De Godzaligheid heeft de beloften voor dit èn voor het toekomende leven.
En op uw sterfbed, zegt de Heere, zal Ik u verkwikken, dan zal Ik de rotssteen zijn van uw hart. Ik zal maken, dat het sterven uw gewin zal zijn! Wat zorgde God voor Lazarus' ziel. Zij werd van de engelen gedragen in de hemel; en zo doet de Heere met elk rankje. O, als het verplant moet worden uit de benedenhof in de bovenhof, dán zendt Hij Zijn engelen om zo'n ziel af te halen, en veilig in de hemel te brengen!

Ten vierde. Het bestaat daarin, dat de Heere de ranken ook beschennt, Hij zou er het zwaard voor uittrekken. Zij zullen altoos de beschutting Gods hebben: *Vreest niet, gij klein kuddeke, Ik help u, Ik sterk u, ook ondersteun Ik u met de rechterhand Mijner gerechtigheid, zegt de Heere,* Jesaja 41: 18. Zou u vrezen? Wel, als u zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn; en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen: Wanneer gij door het vuur zult gaan, zult u niet verbranden, en de vlam zal u aansteken, Jesaja 43: 2. O, als God vóór hen is, wie zal dan tégen hen zijn?

Ten vijfde. Het bestaat daarin, dat de Vader elk rankje zo naar zijn toestand behandelt. Hij let zo nauwkeurig op, wanneer het rankje de mest van vruchtbaarmakende middelen moet hebben. Wanneer het een zonneschijn van voorspoed, of een winter van tegenspoed moet hebben, wanneer het een snoeimes van beproeving moet hebben, wanneer het opgebonden en ondersteund moet worden. Is er ergens een ónvruchtbaar rankje, Hij brengt het naar de Zon der gerechtigheid. Is ergens een in een verscholen plaatsje; een donkere, treurige, een afgezakte. Dát heeft al lang genoeg geduurd, zegt God, en Hij doet hun duisternis opklaren. Hij geeft ze hun vertroosting weder, en geneest hun afkeringen. Sion moge klagen: *De Heere heeft mijner vergeten, de Heere heeft mij verlaten.* Maar nee, zegt de Heere, het is onbetamelijk van u gesproken, Ik zal u nooit vergeten, Ik zal u in eeuwigheid niet verlaten! Het is wel waar, de Heere doet soms met de ranken, gelijk wij met de

wijnstokranken doen. In de winter laat men hen soms maar hangen, alsof ze niemand aangingen, maar tegen het aankomen van de zomer laat men hen snoeien en binden. Zo doet de Heere ook met de ranken: soms gedraagt Zich de Heere omtrent hen als een vreemde, alsof Hij Zich met hen niet bemoeide, zo dat zij klagen moeten: *Ik sta, maar Gij acht niet op mij.* Maar de Heere zegt: In de tijd des welbehagens heb Ik u verhoord; en ten dage des heils heb Ik u geholpen! O, dán is het: *Sta op, mijn vriendin, mijn schone, en kom. Want ziet, de winter is voorbij: De plasregen is over, hij is overgegaan. De bloemen worden gezien in den lande. De zangtijd genaakt; en de stem der tortelduif wordt gehoord in onzen lande. De vijgenboom brengt zijn jonge vijgjes voort, en de wijnstokken geven reuk met hun jonge druifjes*. Hoogl. 2: 10-13.

C. Laat ons nu nog met een enkel woord zien, hoe de Vader de Landman is van de gehele Wijnstok, van Christus én van al de ranken tezamen.

Eerst. Hij bepaalt, wie er al ranken van die Wijnstok zullen zijn, en wie niet. Hij bepaalt, in wat grond die Wijnstok, in die of die eeuw zal geplant worden. Hij plant die Wijnstok, waar het Hem lust. Dán eens in Egypte, dan weer in Kanaän, dan in Chaldéa. Hij laat die Wijnstok zo kort óf zo lang aan een plaats blijven als het Hem lust, en Hij verplant dezelve als het Hém behaagt.

Ten tweede. Dat de Vader de Landman van geheel de kerk is, dat is te zeggen. Hij geeft ze zulke arbeiders of wijngaardeniers als het Hem lust. Hij huurt ze. Zij staan altemaal onder Mijn Vader, wil de Heere Jezus zeggen. Zij moeten de Vader rekenschap geven, zij moeten Hém al de vruchten toebrengen. Al de vrucht des Wijnstoks is door Jezus Christus, tot heerlijkheid en prijs Gods.

Ten derde. De Vader bepaalt, hoe lang óf hoe kort de rankjes hier op aarde blijven zullen. Hij verplant elk rankje op zijn tijd uit de voorhoven in het eeuwig hemels paleis.

Ten vierde. De Vader neemt de onvruchtbare ranken weg. Hij snijdt ze af, en werpt ze in de hel.

Ziedaar, geliefden, waarom de Vader een Landman genoemd wordt. Mogen wij Hem niet wel noemen: De ware Landman, gelijk de Heere Jezus Zichzelf de ware Wijnstok noemt? Ach ja, Hij overtreft álle ándere landlieden, gelijk de Heere Jezus alle andere wijnstokken, want:

- Eerst. Hij is een almachtige Landman. Andere landlieden mogen planten en natmaken, maar God alléén geeft de wasdom. 1 Cor. 3: 6, 7.
- Ten tweede. Hij is de allervlijtigste Landman. Hij kan zeggen: Wat is er méér te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Hij neemt dagelijks kennis van de ranken. Hij beschouwt wat vrucht zij dragen, en wat elk rankje al nodig heeft.
- Ten derde. De Vader is de aller-getrouwste Landman. O, de Heere is omtrent deze wijngaard als een vurige muur, om hem te beschermen. Als een zon om hem te verwarmen en vruchtbaar te maken. Als een rivier om hem gedurig te bevochtigen. Jesaja 27: 2. *Te dien dage zal er een wijngaard van rode wijn zijn. Zingt van dezelve bij beurte! Ik, de Heere, behoede die, alle ogenblik zal Ik hem bevochtigen. Opdat de vijand hem niet bezoeke, zal Ik hem bewaren nacht en dag.*

U zult zeggen: *Waarom noemt de Zoon Gods juist de Vader de Landman?*
Ik antwoord:

- Eerst. Dat vloeide zo best. Was de Zoon de Wijnstok, daar moest dan ook een

Landman zijn; en wie zou dat ánders kunnen zijn, dan de Vader?

- Ten tweede. In de natuur wordt de Vader de Voorzienigheid toegeschreven. Wel, zó moest het ook in de genade zijn.
- Ten derde. De Vader heeft de Zoon geordineerd, gezonden en bekwaam gemaakt, om zo'n Wijnstok te zijn. De Vader zei. *Ziet, Mijn Knecht, die Ik ondersteun, Mijn uitverkorene, in Welke Mijn ziel een welbehagen heeft. Ik heb Mijn Geest op Hem gegeven.* Jesaja 42: 1.
- Ten vierde. Het begin van al het genadewerk komt van de Vader. Al deze dingen zijn uit God. 2 Cor. 5: 18. *Uit Hém zijt gij, in Christus Jezus, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing.* 1 Cor. 1: 30.

Daar hebt u dan het stuk. **Nú nog een kort woord tot een stichtelijk slot.**

Geliefden, is dát niet uitnemend troostelijk voor een bekommerd gemoed, voor een dorstige en heilbegerige ziel, dat de Heere Jezus zo'n ware Wijnstok is? O, als Gods Geest in de zielen werkt, waarnaar dorsten zij dan? Naar verzoening met God, en naar vergeving der zonden. Zij dorsten naar geestelijk leven, zij dorsten naar vrede in het gemoed, zij dorsten om eens verblijd te mogen zijn, zij dorsten om heilig voor God te mogen leven. Niet één ziel, waarin Gods Geest werkt, of hij is zó gesteld.
Wel, gij dorstigen, komt maar! zegt de Heere. Al die trossen hangen aan deze Wijnstok: komt vrienden, tast maar toe! drinkt maar zoveel u lust, tot dronken-worden toe. U behoeft niet te zeggen: Wat moet ik de Heere geven, eer ik een teugje van deze Wijnstok drinken mag?
Ach nee. Het is te koop zónder geld en zónder prijs! Wel, gij arm hart, zegt de Heere, Ik geef u deze Wijnstok mét al Zijn trossen edele vruchten voor niet! O, komt dan maar, en koopt. Hoe minder geld gij meebrengt, hoe beter! Erkent maar, dat gij niets waardig zijt en niets hebt, en gelooft alleenlijk!
Een kind van God, die een rank van déze Wijnstok geworden is, zal misschien zeggen: ach, ik ondervind de sappen van deze Wijnstok zo niet. Ik moest zo toenemen en zo groeien in de genade. Maar helaas, ben ik als een droge rank en als een dorre boom.
Wel, geliefden! zijt ge niet gegroeid door de sappen van deze Wijnstok? Neemt eens, sedert gij de Geest des Gebeds gekregen hebt, wat heeft de Heere al ingevloeid, en wat zijt gij gegroeid! In het eerst, als u bad, hoe kinderachtig, hoe óngelovig was het. Maar daarna, hoe krachtig, hoe gelovig kon u aanhouden.
In het eerst, hoe klein was uw kennis van het genadewerk, van het Verbond der genade, van de Middelaar. Maar nu vervolgt u de Heere te kennen: u wast op in de genade en in de kennis.
In het eerst, toen u het geloof kreeg, in het ene uur was het iets, en in het andere was het al weer weg; en nu kunt u wel eens zeggen: *Maar ik zal uitzien naar de Heere, ik zal wachten op de God mijns heils. Mijn God zal mij horen.* Micha. 7: 7. Of met de klagende kerk, Klaagl. 3: 24: De Heere is mijn Deel, zegt mijn ziel. Daarom zal ik op Hém hopen.
Wat vloeide de Heere al dikwijls in uw geloof. Hoe dikwijls kwam Hij uw ongeloof te hulp• dán vermeerderde Hij eens uw geloof. Dán werd uw geloof eens door de liefde werkende. Dán werd het eens zo versterkt, dat het een verzekerd geloof werd, zodat u kon zeggen: ik weet in Wie ik geloofd heb!
Zo was het ook omtrent uw liefde. In het eerst was zij zo klein, maar door de invloed en werking van déze Wijnstok kunt u nu soms wel zeggen: ik ben krank van liefde.
Uw heiligmaking, hoe klein was zij in het eerste! Maar hoe zijt ge nu doorgebroken.

Hoe gezet zijt ge nu om heilig te zijn, hoe zucht u gedurig. *O, God des vredes! Heilig mij geheel en al!* Hoe teer wordt u omtrent uw verdorvenheid. Wat wordt zij u een knellende last! Hoe zucht gij, om van dat lichaam der zonde ontslagen te zijn.
Is dat álles niet door de invloeiing van deze Wijnstok?

O, Kinderen van God, wat is het verkwikkelijk een rankje in zo'n Wijnstok te zijn! Ach, erkent uw geluk. Het is een Wijnstok, die nooit kwijnt, wiens vrucht nooit liegt; een Wijnstok, die nooit uitgerukt, en wiens ranken nooit afgesneden kunnen worden. Kinderen van God, maakt ook veel gebruik van deze Wijnstok. Zegt: ach Heere, Gij zijt mij zo nodig. Uw Goddelijke en menselijke natuur is mij zo nodig. Uw namen en ambten zijn mij zo nodig, - want zonder U kan ik niets doen!
Wat is het vertroostend, Kinderen van God, dat uw Vader de Landman is! o, wat is het verkwikkelijk in de hand van Uw Vader te zijn!

- Eerst. Hij is zo'n wijze Landman, die al uw noden kent, die weet wat u behoeft. O, daar is geen doorgronding aan Zijn verstand.
- Ten tweede. Hij is zo'n almachtige Landman. Andere landlieden hebben geen macht om te doen regenen, noch om de zon te doen schijnen, noch om wasdom te geven. Maar uw Vader kan geestelijke regen geven. Hij is een zon en een schild. Hebt u geestelijke mest nodig, uw Vader kan ze u bezorgen. Kwijnt gij, uw Vader is machtig om u te doen groeien als de lelie, en uw wortels te doen uitslaan als de Libanon.
- Ten derde. Hij is zo'n getrouw Landman in woorden én in werken. Zelfs als gij óntrouw zijt, blijft Hij getrouw! *Want bergen mogen wijken, en heuvelen wankelen, maar Zijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Zijner vrede zal niet wankelen tot in eeuwigheid.* Jesaja 54: 10.
- Ten vierde. Hij is zo'n naarstig Landman. Hij is nacht en dag werkzaam om Zijn kinderen te zegenen en wél te doen. Hij slaapt noch sluimert ooit! De ogen des Heeren zijn op de rechtvaardigen, en Zijn oren tot hun geroep. Ps. 34: 16. O, wij roepen u dan toe: *Vertrouwt op Hém te aller tijd, o gij volk! stort ulieder hart uit voor Zijn aangezicht. God is ons een toevlucht. Sela!*

Maar zo troostelijk het is voor Gods kinderen, dat de Vader de Landman is, zo schrikkelijk is het voor álle ónbekeerde mensen!

- Eerst. Het is schrikkelijk voor álle onvruchtbare ranken. God zal zeggen. Hoe zijt u in Mijn wijngaard gekomen? Zijt u wel ware ranken van de Wijnstok geweest? Hebt u wel deel gehad aan de sappen van de Wijnstok? Waar zijn de vruchten van uw doop en uw Avondmaal? De Landman zal zeggen: Waar zijn de vruchten van Mijn Woord en Geest? Waar zijn de vruchten van ál de genademiddelen, die u genoten hebt? Wat vruchten hebt u gedragen in voor- en tegenspoed? Welke vruchten hebt u gedragen, in het verborgen èn in het openbaar. In uw huis of in uw gezelschappen? O, schrikt! de Vader zal u uitwerpen! Hij zal zeggen: Ik heb zoveel jaren vruchten van die ranken verwacht, en Ik vond ze nimmer. Houw ze uit! waartoe beslaan zij nutteloos de aarde?
- Ten tweede. Het is verschrikkelijk voor zulke ranken, die niets dan bladeren voortbrengen. De bladeren van een uiterlijke belijdenis, en van enige uitwendige deugden, daar zij ondertussen aan het hart verrot zijn, en geen vruchten voortbrengen, die het geloof en de bekering waardig zijn. Ach, schrikt, álle onbekeerde naambelijders! De Landman zal zeggen: Daarom, dat

dit volk tot Mij nadert met zijn mond, en zij Mij met hun lippen eren, doch hun hart verre van Mij doen. Daarom, ziet, Ik zal voorts wonderlijk handelen met dit volk, wonderlijk en wonderbaarlijk. Jesaja 29: 13, 14.

- Ten derde. Het is schrikkelijk voor zulke ranken, die stinkende druiven voortbrengen. Voor alle ontheiligers van Gods Naam en Zijn dag, voor alle vloekers, leugenaars, gierigaards, dronkaards, hoereerders. U maakt dat Gods Naam om uwentwil gelasterd wordt, en dat Gods kinderen bedroefd worden. u verderft uzelf èn uw naaste. Maar schrikt: Alle bomen, die geen goede vruchten voortbrengen, worden uitgehouwen en in het vuur geworpen. Matth. 3: 10. Die doornen en distelen draagt, die is verwerpelijk, en nabij de vervloeking, welker einde is tot verbranding. Hebr. 6: 8. Ach mens, mocht u het nog ter harte nemen! Wat zijt u ongelukkig! En kunt u dit zo aanhoren, zónder te ontroeren? Dán zijt u als Farao, die zette er zijn hart niet op. zult u dan zolang wachten, tot de laatste slag komt, en tot u voor eeuwig uitgeroeid wordt?
  U zegt misschien: Wat wilt u van ons hebben? Wij kunnen onszelf immers niet veranderen?
  Maar wij antwoorden u: ach, mocht u dát recht geloven, dat ge zo ónmachtig zijt, èn dat het evenwel uw plicht is; en mocht u er bij zien, dat ge zo onwillig zijt; èn dat God evenwel nog machtig èn gewillig is om u te veranderen! U leeft immers nog onder een mogelijkheid om veranderd te worden. Het is nog niet te laat. God laat u de Middelaar nog voorstellen als de ware Wijnstok, en Hij biedt u Zijn Geest nog aan, om u van doornen en distelen, van ónvruchtbare en vervloekte ranken, te veranderen in levende en vruchtbare ranken van de ware Wijnstok!
  Ach, mocht u dan veel gebruik maken van de middelen der genade, en u, zoals u zijt, neerleggen voor de Heere Jezus, en zuchten om de bewerking van Zijn Geest, Die alléén machtig is om u in Christus in te enten, en te maken tot een spruit van Gods planting, en een werk Zijner handen, waardoor Hij verheerlijkt wordt.

Nog een woord moeten wij spreken tot zulken, die menen, dat zij ranken van deze Wijnstok zijn. Wij weten wel, dat sommigen goede gronden hebben, om zulks te geloven. Maar wij weten ook wel, dat velen zichzelf jammerlijk bedriegen. En daarom moeten wij nu eens getrouw met elkaar handelen.
Wij vragen u dan voor God en uw gemoed: kunt u zeggen, ik ben ook een vruchtbare rank van deze Wijnstok? Eén van beide is waar: óf u zijt in- óf u zijt buiten deze Wijnstok. Zijt u buiten die Wijnstok, dán zijt u vreemdelingen van de verbonden der beloften, zónder God en zónder Christus in de wereld. Dan zijt u zónder hoop. Maar zijt u er in, dán past op u hetgeen Paulus zegt, Rom. 8: 1. *Zo is er dan geen verdoemenis voor degenen, die in Christus Jezus zijn.*
Ach, het is zo gevaarlijk, als u hier mist. Daarná toch zult u in eeuwigheid geen ranken kunnen worden! Daarom, neemt het niet te gereed aan.

U zult zeggen. *Zeg het mij dan eens, waaraan kan ik het weten, of ik een rank van die ware Wijnstok ben?*

- Eerst. Ach, God zal het vóór uw ogen en óp uw hart gebracht hebben, en u zult het gewillig hebben kunnen toestemmen, dat u van nature buiten die Wijnstok waart. Ja, dat u van nature een rank in de wilde wijnstok was.
- Ten tweede. U zult kunnen zeggen: Ach Heere! wat was ik een schrikkelijk

monster! Ik was ónwijs, óngehoorzaam. Ik dwaalde. Ik diende menigerlei begeerlijkheden en wellusten. Ik leefde in boosheid en in nijdigheid. Ik was een hatelijk schepsel, en ik was mijn naaste hatende! En ik was er nog zo mee in mijn schik! Ik wenste nooit ánders te worden! O, dát zult u gezien èn met ootmoedigheid en tranen beleden hebben. U zult met uw ganse hart gezegd hebben: Ach Heere! zo'n vervloekte rank als ik ben, is waardig om in het helse vuur geworpen te worden!

- Ten derde. U zijt uit de wijnstok van Sodom uitgerukt, en in de ware Wijnstok ingeënt zijn; en dát zal geschied zijn langs Gods gewone weg. Langs de weg van ootmoedig bidden, langs de weg van geloof in de Heere Jezus. Ach, onderzoekt uzelf! Hoe komt u in deze Wijnstok? Als u van de staat der natuur in de staat der genade overging, - hoe is dat geschied? Het zal zónder uw kennis niet geschied zijn, dát geloven wij niet!
- Ten vierde. Hebt u de sappen van deze Wijnstok gesmaakt? Hebt u de geestelijke bewerkingen van de Heilige Geest in uw hart ondervonden? Ik kan u dat zó niet zeggen, dat u het recht verstaat, of u moet het ondervonden hebben. Maar ik vraag u: Hebt u zo'n walging van uzelf, zo'n innerlijke hoogachting en liefde voor de Heere Jezus, zo'n honger en dorst naar Zijn gerechtigheid ondervonden? Kent u dat toevluchtnemen onder de schaduw van Jezus' vleugelen? Kent u dat kwijt-worden van uzelf? Dat komen onder de band des Verbonds? Kent u dat verbinden van uzelf om Zijn knecht of dienstmaagd te zijn?
- Ten vijfde. Die een rankje van déze Wijnstok geworden is, zal ook geestelijke vruchten dragen, de vruchten van geloof, van bekering, van een stichtelijk, Godvruchtig gedrag. De vruchten van matigheid, rechtvaardigheid, Godzaligheid, enz., waarvan wij in het vervolg ook nog wel eens zullen spreken.
- Ten zesde. Die een rankje is, die heeft zo een lust om in die Wijnstok te blijven. Zij zoeken met een voornemen des harten bij de Heere te blijven. Zij hebben zo een lust om te blijven in de leer der genade, in het Verbond der genade, in het roemen en prijzen der genade. Zij zeggen tot de Heere Jezus: *Heere, tot wie zullen wij gaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens!*
- Ten zevende. Voor het laatste; die een rankje van déze Wijnstok is, die is over zijn ónvruchtbaarheid zo aangedaan: ach, zegt hij, ik ben maar een dorre boom, een uitgeledigde rank! Wat doe ik, zo een onvruchtbaar schepsel, in de wereld? Ik besla maar onnuttig mijn plaats! En als hij dán eens denkt aan zijn "voorheen", toen het hem beter was, dan zucht hij wel eens tot die hemelse Landman: *Och, werd ik derwaarts weer geleid!*

Geliefden, zijn u deze zaken ónbekend? Ach, bedriegt u dan niet! Wat zou het u kunnen baten, geméénd te hebben, dat u een rank in deze Wijnstok waart, en evenwel buitengeworpen te worden? Ach, wij raden u: leeft niet langer bij inbeelding. Maar zoekt een levendige rank in deze ware Wijnstok te worden. Daar is nóg hoop dit aangaande voor u, al waart u nóg zo een verdorde en vervloekte rank. God is nog machtig om u in die Wijnstok in te enten.

Misschien zullen sommigen zeggen: Ja, ik weet het niet, wat ik van mijzelf zal denken!
Wel, wij raden u: vraagt het aan de Heere Jezus Zelf. O, Hij zal u niet bedriegen! En rust niet vóórdat ge daarvan verzekerd zijt!

En gij, geliefden, die barmhartigheid van de Heere ontvangen hebt, om de zaken, die wij daareven genoemd hebben, te kennen: Wij roepen u toe:

Eerst. Ach, weest vrolijk. Zegt: Deze mijn ziel was dood, maar zij is levend geworden. Zij was verloren, en zij is gevonden!

Ten tweede. Draagt toch veel vrucht. Zoekt voort te gaan van deugd tot deugd en van kracht tot kracht. Ach, schaamt u, dat u zo weinig vruchten draagt. Waar scheelt het aan? Zijn er geen middelen genoeg? Is er geen bediening des Geestes onder u? Is het niet een vette heuvel, waarop u geplant zijt? Waarom draagt u dan niet meer vrucht? Vernedert er u over; en zoekt in de kracht van Christus vervuld te worden met allerlei vruchten der gerechtigheid.

Ten derde. Ach, geeft u aan de leiding van uw hemelse Landman over, laat uw Vader doen wat Hém behaagt. Hij is wijzer dan gij, Hij weet wat best voor u is. Weest maar in voorspoed dankbaar, in tegenspoed geduldig; en vertrouwt dan, dat Hij het zal maken. Zijt stil en laat de Heere werken en Zijn raad over u uitvoeren.

Ten vierde. O, vertroost u dan daarmee, dat u met Asaf zeggen mag: Gij zult mij leiden naar Uw raad. En dat uw getrouwe Landman u ééns zal overplanten uit Zijn voorhoven in het hemels paradijs, daar u eeuwig volmaakte vruchten zult dragen, vóór de troon Gods en des Lams.

AMEN.

VIJFENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER JOHANNES 15: 2.

Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg.

Wij lezen, Ps. 147: 19, 20. *Hij maakt Jacob Zijn woorden bekend. Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. Alzo heeft Hij geen volk gedaan!*
God gaf in Ophir het fijne goud, in Arabië kostelijke specerijen, en in Babel allerlei schatten. Maar Zijn volk, Zijn Israël, gaf Hij Zijn Woord; en dát was het beste van alles! Paulus, vermeldende het voordeel der Joden, en de nuttigheid der besnijdenis, zegt: Dit is wel het éérste en grootste voorrecht, dat hun de Woorden Gods zijn toevertrouwd. En voorwaar, die met het Woord Gods bedeeld is, die mag waarlijk tevreden zijn. Dát is een zegen, die álle zegeningen te boven gaat. Waaróm is dat zo'n voorrecht, het Woord van God te hebben?

Eerst. Daarom: Waar het Woord Gods is, daar is God. *Aan alle plaatsen, waar Ik Mijns Naams gedachtenis stichten zal, zal Ik tot u komen, en u zegenen*, Ex. 20 : 24. En: Waar twee of drie in Mijn Naam vergaderd zijn, daar ben Ik in het midden van hen, Matth. 18: 20. Waar het Woord is, daar wandelt de Koning in het midden van de gouden kandelaren, en beziet elke toehoorder, Openb. 2: 1.
Ten tweede. Daarom is het zo'n zegen. Onder het middel van het Woord wordt de bekering en verandering in een mens gewerkt, Rom. 10 : 17. Zo is dan het geloof uit het gehoor, en het gehoor is door het Woord Gods. Is dát geen zegen, dat men vóór het net is, daar men kan gevangen worden? Is dát geen voorrecht, dat men onder een mogelijkheid is, om bekeerd en zalig te worden?
Ten derde. Daarom is het zo'n zegen, omdat God Zijn bijzondere zorg heeft over Zijn kerk. Daar is Hij de Landman van die wijngaard. Hij bezoekt die alle morgen, en alle ogenblikken bevochtigt Hij hem. Ja, Hij let ook op de ónvruchtbare ranken. Doch, gelijk het ten uiterste schoon is, dat voorrecht te hebben, en daaronder te leven. Zo is het nochtans niet genoeg, om te kunnen denken, als men dat voorrecht maar had, dat men dán zalig zou worden. Dat was de misvatting, die de Joden hadden. Zij hadden de tempel. Zij hadden de Woorden Gods. Zij hadden Abraham tot een vader; en daarom meenden zij, dat God hun Vader was. En dát liet God hun gedurig ontdekken, dat zulks mis was. Dat die niet een Jood was, die het in het openbaar in het vlees was, maar die het in het verborgen was. God nam die valse gronden weg. U zou vertrouwen op valse gronden, zegt God, als u zou roepen: *Des Heeren tempel, des Heeren tempel zijn deze!*

Ziet gij wel, geliefden, deze drie dingen zult u moeten toestemmen. Dat weten we:

- Eerst. Dat het een grote zegen is, het Woord en de bediening te hebben.
- Ten tweede. Dat gij het Woord en de bediening kunt hebben, en evenwel verloren gaan, zo gij er geen hartveranderende genade bij krijgt.
- Ten derde. U zult moeten toestemmen, als gij lang onder het Woord en onder het genademiddel geleefd hebt, en evenwel ónbekeerd gebleven zijt, dat gij dán zoveel te zwaarder oordeel zult ontvangen! Dat leerde de Zaligmaker zo krachtig, als Hij zei: *Wee u, gij Chorazin. Wee u, Bethsaïda. Want zo in Tyrus en Sidon die krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden zich eertijds in zak en as bekeerd hebben,* Matth. 11: 21. Ja, de Niniviten en Sodomiten, die toch zó goddeloos waren, zullen het beter hebben, dan zulken, in de dag des oordeels. O, als het Woord geen goed doet, dán doet het kwaad.

> Als het niet vermurwt, dan verhardt het. Als het Woord geen reuk des levens is, dán is het een reuk des doods!

Dát blijkt ook uit deze gelijkenis. Het onkruid, dat bij de wegen groeit, is in zo'n gevaar niet om uitgerukt te worden, als dat in een lusthof staat! Johannes de Doper zegt zo nadrukkelijk, Matth. 3: 10: De bijl ligt alrede aan de wortel der bomen. Alle boom dan, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen!
En datzelfde toonde de Zaligmaker zo klaar in de woorden, die wij u hebben voorgelezen. In het eerste vers had Hij gezegd: *Ik ben de ware Wijnstok, en Mijn Vader is de Landman*, Die heeft het opzicht over Mij, de Wijnstok, én over elk rankje in het bijzonder. Welk was dat opzicht?
Dát toont Hij in het tweede vers: *Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg; en alle rank, die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij méér vrucht drage.* Hij zal ze naar haar aard behandelen: gelijk de landlieden. De kwade ranken trekken zij uit, maar de goede ranken besnoeien zij, opdat zij te vruchtbaarder zouden worden, en te méér vrucht zouden dragen.
Ik heb u over het eerste vers onlangs gepredikt, en kon het niet nalaten, het tweede daarbij te voegen; en misschien, als God wil, ook wel het derde op een andere tijd.

U hebt in dit tweede vers:
(1) tweeërlei ranken, namelijk ranken, die geen vrucht dragen, en ranken, die vrucht dragen.
(2) Gods tweeërlei handelwijze omtrent de ranken: God behandelt ze elk naar hun aard: Die geen vrucht dragen, die neemt Hij weg. Maar die vrucht dragen, reinigt Hij, opdat ze méér vrucht dragen.
Voor heden hebben wij overvloedige stof, om het eerste deel af te handelen van de ónvruchtbare ranken. Ach, dat het God beliefde, dat het op ons hart mocht komen! En die tot nog toe ónvruchtbare ranken zijt, dat gij daardoor eens uitgelokt, en begerig gemaakt werd, om door Gods genade een vruchtbare rank te worden! En dat deze predicatie zo aan uw onsterfelijke ziel mocht gezegend worden!

1. Wij hebben dan ditmaal te bezien: *een rank in de Wijnstok.*
2. Die rank in de Wijnstok zijnde, *dat zij geen vrucht draagt.*
3. Gods rechtvaardige handel daaromtrent. *Hij neemt ze weg.*
4. Waarom Christus dit zo aan Zijn Apostelen zei, *als Hij van hen wegging?*

1. Wat het eerste aangaat, ***wij hebben te bezien een rank in Christus.***
Men zou zeggen: een rank in Christus, daar is immers wat goeds van te verwachten, die op zo'n vette stam is? De Heere voorzag dat ook, welk een kracht de Christelijke godsdienst in de wereld zou doen. Toen Hij eerst predikte, en toen Johannes predikte, geraakte de gehele wereld als in beroering; en dat zou nog maar eerst terdege aangaan, als Hij verheerlijkt was. Dán zou het koninkrijk geweld aangedaan worden!
Dat is te zeggen: Daar zal zo'n beroering komen, dat er duizenden Joden èn heidenen zullen komen, om belijdenis van de Christelijke godsdienst te doen. Als ze de Apostelen hoorden prediken, gevoelden zij, dat het Woord Gods scherper was dan enig tweesnijdend scherp zwaard, en dat het doorging tot de binnenste verdeling der ziel, en der samenvoegselen, en des mergs; en dat het een oordeler was der gedachten en der overleggingen des harten.
Zij moesten zeggen, dat ze nooit zó hadden horen prediken noch spreken; en al die

mensen deden belijdenis. Maar dat alles was geen ware verandering des harten. Het maakte hen wel tot uitwendige ranken in Christus, maar het waren nochtans ranken, die weggenomen zouden worden. Zij deden belijdenis. Maar zij werden niet bekeerd. U moet door deze ranken dan verstaan: mondchristenen, bijna-christenen, naam-christenen, tijdgelovigen. Zij hadden ook al een lampje, dat enigszins scheen te branden, in de belijdenis der waarheid, en het betrachten van enige uiterlijke deugden, maar zij waren als de gewassen zeug. Zij keerden weer tot het slijk, zij waren grote kenners, doch kleine beoefenaars. Zo dan, zulke naamchristenen zijn hier de ranken in Christus.
U zult zeggen: is dát niet teveel gezegd, dat zij ranken in Christus zijn?
Neen. Weet u, waarom zij zo kunnen genoemd worden?

Eerst. Zo een uiterlijk Christen houdt het met ál de wezenlijke stukken van de godsdienst, daar het de vromen mee houden. Hebt u de zuivere leer, zeggen ze, wij óók. Al de wezenlijke stukken des geloofs hebben zij ook aangenomen.
Ten tweede. Zij worden ook ingeënt, namelijk uitwendig, door onderwijs, door doop, door Avondmaal, zowel als de vromen. Het onderscheid is, dat er géén geestelijk inwendig genadewerk van de Heilige Geest in hun harten is, dat er géén inwendige geestelijke vereniging tussen de Wijnstok Christus en tussen hun ziel is. Zij zijn als een rank, die er zo maar van buiten aangebonden is.
Ten derde. Alles wat God uitwendig aan de goede ranken geeft, dat geeft Hij óók aan hen. Hij geeft hun Zijn dierbare Middelaar der genade. Het Woord, de sacramenten, Zijn kastijdingen, Zijn zegeningen, en vele andere voorrechten.
Ten vierde. Zij worden ranken genoemd, omdat ze zich uitwendig vertonen, alsof ze ranken waren. Daar is soms geen onderscheid te zien tussen hen én de ware ranken. Zij tonen een schoon gelaat, zij kunnen óók spreken van hun ondervindingen, zij kunnen zo schoon bidden en spreken of prediken, dat zij zelfs van Gods kinderen voor ware ranken gehouden worden. Het gaat hun als Judas. Hij was in het openbaar een Apostel, en in het heimelijke een duivel.
Ten vijfde. Daarom worden zij ranken genoemd, omdat zij zichzelf daarvoor houden, en zich bij ánderen daarvoor uitgeven! O, zeggen die uitwendige ranken, het tegendeel komt in mijn hart niet op. Ik trek dat niet eens in twijfel, of ik wel een ware rank ben óf niet. Ik ben daar wel gerust en zeker op, en die mij voor géén ware rank zou aanzien, ik zou het hem zeer kwalijk nemen! Ik heb daar niet eens enige nágedachten over.

U zult zeggen. Hoe zal ik evenwel de ranken, die van de rechte soort niet zijn, van de ware ranken kunnen onderscheiden? Hoe zal ik weten, wie géén ware ranken zijn? Wij antwoorden: uit deze drie dingen.

Eerst. Uit de verklaring Gods in Zijn Woord. God ontdekt ze in het Woord, wie goede of wie kwade ranken zijn. Te twisten of er een zichtbare en een onzichtbare kerk is, dat is onnut, het is altijd zo geweest. In Adams tijd hadt gij een Kaïn en een Abel. In Noachs tijd hadt gij een gezegende Sem en een vervloekte Cham. In Abrahams tijd hadt gij een Izaäk en een Ismaël. In der Profeten tijd hadt gij een David en een Saul, een Absalom en een Salomo. In de tijd van Christus en de tijden der Apostelen hadt gij een Judas. Daar was door alle tijden een Israël naar het vlees én een Israël naar de Geest, Rom. 9: 6-8. De Zaligmaker verklaart hetzelfde. Hij zegt, de kerk is als een akker, waarop onkruid èn goede tarwe is. Als een dorsvloer, waarop koren èn kaf is. Als een visnet, waarin goede èn kwade vissen zijn. Als een wijnstok, waaraan goede èn stinkende druiven zijn. En Gods Woord geeft ons de kentekenen

aan de hand, waaruit wij de valse van de ware ranken kunnen onderscheiden.

Ten tweede. Het tweede teken, om de ware van de valse ranken te onderscheiden, zijn de vruchten, die zij dragen: Aan hun vruchten zult gij ze kennen, zegt de Zaligmaker, Matth. 7: 16. De ware ranken brengen vruchten voort, het geloof en de bekering waardig. Zij tonen dat zij ware ranken zijn, door hun Godvruchtig gedrag en wandel. Maar de valse ranken brengen geen goede vruchten voort. En als zij al enige schijnvruchten voortbrengen, dragen zij nochtans géén vrucht in Christus.

Ten derde. Zij worden openbaar door het oordeel Gods. De Heere zegt. Zij worden buitengeworpen. Gelijk wij hierná zien zullen.

2. U zult zeggen: ***Wat is dat voor een rank, die geen vrucht draagt in Christus?***
Eerst. Het zijn zulke mensen, die tevreden zijn met de naam dat ze een rank zijn. Zij zijn tevreden, als ze als ranken aangezien en geëerd worden. Wij vinden, dat Judas tevreden was met die naam, dat hij een Apostel was. Die engel der gemeente te Sardis was zo tevreden met de naam dat hij leefde, Openb. 3: 1. Hij was er mee in zijn schik, doch Johannes moest hem schrijven: Gij hebt de naam dat gij leeft, en gij zijt dood! Zij zijn als Israël. zij hoereren met hun naam.
U zult denken: Wat is dat te zeggen, met zijn naam te hoereren?

1. Dat is: De naam méér te achten dan de daad.
2. Daarop gerust en trots te zijn, en daarop te gaan zondigen.
3. Het is te zeggen, dat wij onze eigen eer liever hebben dan de ere Gods. Ach, wat zijn er veel zulke ranken! En ook de beste van ons zal de overblijfselen van die verdorvenheid en hoogmoed nog wel in zijn hart ondervinden.

Ten tweede. Dat zijn ranken, die in Christus geen vrucht dragen, die met de uitwendige bediening en voorrechten zo wonderlijk in hun schik zijn, en daarop zo roemen kunnen. Zij zeggen: Wij zijn Christenen, wij zijn gedoopt. Wij gaan ten Avondmaal. Wij leven onder het Nieuw Testament, ja, zij zijn er zo gerust op, alsof zij reeds in de hemel waren!

Ten derde. Het zijn zulke Christenen, die de Christelijke vrijheid misbruiken, tot een oorzaak voor het vlees. Die daarop slordig en ongebonden gaan leven; en zó de genade Gods misbruiken tot ontuchtigheid. Zichzelf vrijheid belovende, zijn ze dienstknechten der zonde geworden. Als de zonde meerder is, zeiden ze, zal God teméér verheerlijkt worden in genade te bewijzen! Onder de christelijke naam beginnen ze ónchristelijk te leven; en zo geven ze de vijanden van onze godsdienst oorzaak om te lasteren, en te zeggen, dat onze leer zorgeloze èn goddeloze mensen maakt!

Ten vierde. Onder zulke ranken behoren ook die mensen, die het wel verstaan, dat zij de Christelijke vrijheid niet mogen misbruiken. Zij hebben een rechtzinnig historisch geloof. Zij zijn stichtelijk in hun wandel, zowel in het openbaar als in hun huizen, zij leven onbesproken. Zij houden veel van Godvruchtig preken en spreken. Zij zijn als de toehoorders van Ezechiël, de Godvruchtige leraars zijn hun als een lied der minne, zij steunen op Gods barmhartigheid, en zijn ze eens onder een ernstige predicatie, waar wat beweging onder is, dan zijn zij in hun schik over de aangename woorden.

Ten vijfde. Onder zulke ranken behoren al verder zulke mensen, die weten te spreken van overtuiging van zonde, zij betuigen een afkeer van het kwade, en lust tot het goede te hebben, zij betonen veel hoogachting voor Gods kinderen, zij weten ook te spreken van geestelijke ondervindingen, zij worden van de vrome mensen, die niet veel doorzicht hebben om de geesten te beproeven, of zij uit God zijn, voor vrome mensen aangezien.
Maar die wat meer doorzicht hebben, die merken wel, dat zij niet van de rechte ranken zijn. Ik geloof wel, dat er onder mijn toehoorders zulke mensen gevonden worden, die zó bestaan. Ik geloof wel, dat u soms met overtuigen naar huis gaat, als uw zondig gedrag wat geraakt wordt, uw consciëntie slaat en klopt dan, maar het blijft niet. Hebt ge uw Zondagse kleren uitgetrokken, en daar neergelegd, zo legt ge uw overtuigen óók neer, het zijn maar Zondagse overtuigingen. Hoort men u spreken van uw ondervindingen, en van uw vermaak in het Woord. Het is maar hartstochtelijk werk en geen hartenwerk. Uw voornemens en uw betuigingen om heilig te willen leven, zijn maar als een morgenwolk, en een vroegkomende dauw. Uw werk is géén zaligmakend genadewerk van de Heilige Geest. Uw vruchten zijn niet in Christus, uw huis is slechts met bezemen gekeerd en versierd.
Daar zei eens iemand: "Toen gij nog jong was, geleekt ge een jonge heilige. Maar nu ge oud zijt geworden, nu zijt ge als een oude duivel!" Ach, hoe gevaarlijk is uw toestand! De duivel houdt u maar in die verbeelding, dat u bekeerd en wedergeboren zijt, en zo stuiten ál de pijlen van Gods Woord op u af, gij zijt bijna buiten álle mogelijkheid om ontdekt en overtuigd te worden! Hoeren en tollenaren gaan zulken voor in het Koninkrijk.
Ach, van hoevelen moeten wij zeggen: gij begon met de Geest, waarom eindigt ge dan met het vlees? Gij liep wel, wie heeft u verhinderd? O, als uw vrome ouders nog leefden, en die dienstknechten Gods, waarin ge zo'n zin hadt, en die nog enige kracht op uw gemoed deden, wat zouden zij bedroefd zijn, dat zij in hun goede verwachting, die zij van u hadden, zó bedrogen zijn!

3. ***Nu hebben wij het oordeel van de Landman te bezien.***
Mijn Vader komt, zegt de Heere Jezus, *en Hij neemt ze weg*.
Eilieve, verleent ons nu nog een weinig aandacht: *De Landman zal komen en ze wegnemen.* Wat geeft dat te kennen?

Eerst. Dat de Heere hen ziet en kent: De ogen des Heeren zijn aan alle plaatsen, beschouwende de kwaden en de goeden. Hij komt de aanzittende gasten eens overzien. Hij ontdekt de vriend zónder bruiloftskleed. Hij kent ze állen: Wie de Zijnen zijn, en wie niet.

Ten tweede. Hij zegt: Wat al gelegenheid geef Ik u om vruchtbaar te zijn! Ik geef u zonen des donders èn zonen der vertroosting, Leraars met allerlei talenten en gaven. Het heeft u aan geen gaven ontbroken. U hebt zegeningen èn kastijdingen gehad. Ik heb álles aan u gedaan, wat men van een getrouw Landman zou kunnen verwachten, om u vruchtbaar te maken; en Ik kom nu zien, zegt God, hoe het met u staat, en of gij wel goede vruchten draagt. Ik heb u proefjaren genoeg gegeven, sommigen wel zestig of zeventig jaar, min of meer, om u te laten bearbeiden, daar Ik u allang in de hel had kunnen werpen! Wat zal Ik nog méér aan u doen?
En dán komt de Vader en neemt ze weg. Ik zie, dat gij al slechter wordt, zegt de Heere. In plaats van goede vruchten te dragen, zo keert het geheel andersom. U draagt hoe langer hoe kwader vruchten; en daarom, mens, ge zijt in uw laatste jaar, en in uw laatste maand, in uw laatste week, en in uw laatste dag, ja, in uw laatste uur en ogenblik. In déze nacht zal men uw ziel van u wegnemen. En van u kome géén vrucht

meer in der eeuwigheid!

U zult zeggen. Zeg het ons eens wat meer in het bijzonder. Wat doet de Heere, als Hij zúlke ranken wegneemt?

- Eerst. De Heere zet hen onder een onderscheidende bediening van Zijn Woord, waar hun duidelijk getoond wordt, wie ware ranken en wie valse ranken zijn. Wie de oprechte en wie de geveinsden zijn. Wie al waarheid in het binnenste bezitten en wie zichzelf bedriegen. Daar tot de rechtvaardige gezegd wordt. Het zal u wélgaan; en tot de goddeloze: Wee u, het zal u kwalijk gaan.
- Ten tweede. God stelt ze onder een ontdekkend Woord, waar ál hun valse gronden ondermijnd, en waar zij naakt en bloot uitgeschud worden. Hij laat hun tonen, dat niet een iegelijk, die daar zegt: *Heere, Heere*, zal ingaan in het koninkrijk Gods, maar die daar doet de wil des Vaders, die in de hemelen is. En dat zulke mensen, die het Woord horen, en hetzelve niet doen, gelijk zijn aan een man, die zijn huis op een zandgrond gebouwd heeft; en als de plasregens en de watervloeden en de stormwinden daartegen aankomen, dan valt het omver. Zij worden ontdekt, dat zij valse ranken zijn.
- Ten derde. De Heere verklaart, dat ze geen gemeenschap hebben met de Vader, noch met Zijn Zoon Jezus Christus, noch ook met Zijn Geest. Want wat gemeenschap heeft het licht met de duisternis? Of Christus met Belial? God verklaart, dat ze geen deel, noch gerechtigheid, noch gedachtenis hebben in het geestelijk Jeruzalem.
- Ten vierde. God neemt ze zo weg, dat Hij hen uitsluit uit het verbond der genade, en dat Hij hun de goederen van het Genadeverbond onthoudt. Zodat ze zijn vervreemd van het burgerschap Israëls, vreemdelingen van de verbonden der beloften, zónder God en zónder Christus, en zónder hoop! De Heere noemt hen: *Lo-ruchama, Lo-ammi, dat is: gij zijt Mijn volk niet, gij zijt géén ontfermde!*
- Ten vijfde. De Heere neemt ze weg uit de liefde en achting der vromen. Ik kan mij niet meer met u verenigen, zeggen ze. Ik kan met u niet meer zo gemeenzaam omgaan als tevoren; en zo worden ze weggenomen uit de gezelschappen der vromen. Gelijk Judas uit het gezelschap der Apostelen.
- Ten zesde. En als het wat grof gaat, dat ze zich openlijk als kwade ranken vertonen, dan neemt God ze weg uit de ware kerk. God zegt dan: u zult ze tekenen, u zult ze afsnijden. Doet dat boze uit het midden van u weg. Zij zijn als een verrot lid, of een lichaamsdeel waarin het vuur is. Zo het niet afgezet wordt, loopt het over tot een ander lid. Daar is geen genezen aan, en daarom moeten zij áfgesneden worden.
- Ten zevende. God neemt ze weg van de aarde. Het is: Wég van de aarde met zulk een! O, de Heere heeft soms zulke wonderlijke wegen om hen weg te nemen. Dat zien we in Judas, hij verworgde zichzelf. De koning Herodes werd van de wormen gegeten en gaf de geest. Een Juliaan, de Apostaat [afvallige], ging in de krijg en de Heere nam hem weg. Die aartsketter Arius ging in een heimelijke plaats en God liet hem zijn ingewand uitstorten. Zij staan dikwijls als een groene inlandse boom, en in één ogenblik zijn ze weg!
- Ten achtste. Voor het laatste, God neemt ze weg uit de zaligheid. Sterven ze, hun zielen gaan niet mét Lazarus naar de hemel, maar mét de rijke man naar de hel! In het oordeel worden ze niet geplaatst aan de rechter-, maar aan de linkerhand. Daar worden ze dan veroordeeld, en als kwade ranken en onvruchtbare bomen in de hel geworpen, om daar eeuwig te branden zonder verteerd te worden. Van die ónnutte dienstknecht, zegt God: *Werpt hem uit in de buitenste duisternis, waar wening is*

en knersing der tanden. Ach, wat een schrikkelijk oordeel! wie zou niet schrikken om een kwade of onvruchtbare rank te zijn! O, mochten wij elk vragen: *ben ik het, Heere?*

Is God nu onrechtvaardig, als Hij zo handelt?
Ach nee. Het is naar de Wet van de Landman. Het is immers in een landman te prijzen, als een boom al zolang de aarde onnut beslagen heeft, dat hij hem uitroeit. Dat kan van niemand tegengesproken worden; en zou God dan zulke onvruchtbare ranken, die de Wijnstok zo ontsieren, en zoveel nadeel aan de andere ranken doen, niet mogen uitwerpen?

4. Nu komen wij tot het laatste: ***Waaróm de Heere dit tegen Zijn Apostelen op het laatst nog zo zegt?***
Daartoe had Hij grote redenen. De Apostelen moesten geheel de wereld door gaan prediken; en het zal overal in beroering raken, wilde de Heere zeggen. Maar rekent uw zegen niet te groot! Zij zullen niet allen bekeerd zijn, die belijdenis doen. U zult onderscheiden preken; en als u zult zien, dat er velen afvallen, verwondert u toch niet te zeer, maar bedenkt dan, dat het geloof niet aller is, en dat er aan de Wijnstok tweeërlei ranken zijn: Sommige weinigen zijn er ingelijfd door de Heilige Geest, en door het geloof der uitverkorenen. Maar de meesten zijn er maar als aan vastgebonden door een historisch of tijdelijk geloof, en enige niet-zaligmakende bewerkingen van Gods Geest. Weest daarom niet verzet, als u zult horen, die is afgevallen, en die is afgevallen, en die heeft de tegenwoordige wereld liefgekregen. U zult dáárom ook onderscheiden prediken, wil de Zaligmaker zeggen, en dit aan uw toehoorders klaar vertonen, en met nadruk op hun harten zoeken te drukken, dat er zulke tweeërlei soort van ranken zijn, opdat niemand zichzelf moge bedriegen; en dat elk zichzelf nauwkeurig moge beproeven, onder welke soort van ranken hij behoort.

Nu moeten wij nog een woord tot een stichtelijk slot spreken.
Geliefde toehoorders, moet uw hart niet inéénkrimpen, dat er zoveel ranken zijn, die geen vruchten dragen? Ach, als wij eens de wijngaard van Gods kerk beschouwen, wat gelijkt hij eerder een dorre woestijn, dan een vruchtbare wijngaard!

Eerst. Wat zijn er veel onvruchtbare, ja zelfs verdorde ranken! Als u in hun huizen komt, wat godsdienst is daar te vinden? Hoe weinig gebruik maken zij van Gods dierbaar Woord! Zij weten van geen Psalmen te zingen tot verheerlijking van God. Zij stichten elkaar niet met Psalmen, lofzangen of geestelijke liederen. Zij kraken van dorheid. Zouden zij, gelijk Abraham, hun kinderen en huisgenoten de weg des Heeren leren? Zouden zij met- en voor elkaar de knieën buigen? Zouden zij op gezette tijden zich afzonderen? Ach, waarnaar gelijkt het? Daar is bijna geen godsdienst meer in de huizen te vinden! En komt men op de gezelschappen, het is of die maar dienen om elkaar hoe langer hoe ónvruchtbaarder te maken.

Ten tweede. Hoeveel ranken zijn er, die wel bladeren hebben, maar geen vruchten, gelijk die vijgenloze vijgenboom, Marc. 11: 13. Zij hebben anders niet, dan de bladeren van belijdenis, van doop en Avondmaal; en soms komen er nog wel enige bloeisels bij van goede voornemens en beloften. Maar het blijft daarbij. Daar is geen doorbreken. Daar komt van al die beloften en van al dat voornemen niets! Zij brengen geen vruchten voort in Christus. Zij missen zulke vruchten, die het geloof en de

bekering waardig zijn.

Ten derde. Daar zijn sommige ranken, die misschien nog wel enige vruchten voortbrengen, maar het is al voor zichzelf, en niet voor een ander. Het is of zij maar voor zichzelf in de wereld leefden, en of zij niet zowel gebonden waren aan de plichten van de tweede tafel als aan de plichten van de eerste tafel der Wet. Of zo zij al iets doen omtrent anderen, het is maar om een goede naam te hebben, en om van mensen gezien en geprezen te worden.

Ten vierde. Ach, velen zijn er onder ons, beladen met kwade vruchten! Wat trossen van kwade vruchten zijn er in de leer, en in het gevoelen! Het is of álle dwalingen nu smakelijk zijn geworden. Daar zijn er geen zo snood, of zij hebben hun navolgers, en zij worden nog vóórgesproken, tot de Godslasteraars toe! En komen wij tot de zeden, die zijn goddeloos. Het vloeken wordt een bloempje van de rede geacht. Het kaartspel gaat vóór de Bijbel. 's Zondags op saletten te zitten gaat vóór het kerkgaan. De bijeenkomsten van een stel dronken bouten op de rustdag houdt men voor eerlijk gezelschap. Danserijen zijn bij velen een aangename ontspanning. Wij weten wat wij zeggen. En zou ulieden ranken zijn, die goede vruchten dragen! O, het zijn de bittere beziën uit de wijnstok van Sodom!

U allen, die onder zúlke kwade ranken behoort: Wij moeten u nog een drietal vragen doen, en daarmee besluiten wij.

- Eerst. Moet gij het niet tot uw schande rekenen, dat gij zo onvruchtbaar zijt? Dat heidenen en Turken ónvruchtbaar zijn, is niet te verwonderen. Maar hoe is het te verantwoorden voor u, die geplaatst zijt op zo'n vette heuvel? Die zo'n heerlijke belijdenis gedaan hebt? Voor Christenen, die zoveel kostelijke genademiddelen hebben? Waaraan God zóveel gedaan heeft, dat Hij wel mag vragen: Wat is er méér aan u te doen, dat Ik aan u niet gedaan heb?
- Ten tweede. Wij moeten u déze vraag doen: als gij voor God zult komen, en als Hij zegt: Waar zijn uw vruchten? Wat hebt u op aarde uitgevoerd? Waar zijn de vruchten van al die genademiddelen, die Ik u geschonken heb? Welke vruchten hebt u in uw huis en buiten uw huis gedragen? Waar hebt u Mij verheerlijkt en gediend? Waar hebt u uw naaste gesticht en gewonnen? Ach, wat zal het dan náár zijn, als gij niets zult kunnen vertonen!
- Ten derde. Wij vragen u, of ge dan wel kunt denken, dat u de vrucht des hemels zult genieten, en dat uw macht en uw deel zal zijn aan de boom des levens, die in het paradijs Gods staat? Kunt u wel denken, dat zulke kwade ranken in de hemel zullen verplant worden? Wat zou u in de hemel doen? U zou dat paradijs Gods maar ontsieren, en indien het mogelijk was, het verderven! Moet u niet toestemmen, dat u in een goede rank moet veranderd worden, terwijl gij nog leeft; óf dat gij anders, als gij sterft, naar de hel moet?
- Ten vierde. Welke vrucht zal de zonde hebben, dan dat gij er u over zult moeten schamen? Welke vrucht, dan de dood en de verbranding? O, u draagt de dood vruchten! Als gij sterft, dan zal het zijn: neemt die ranken weg, kapt ze af! Ach, wat zijt ge ongelukkig! Draagt u geen vrucht, dan zijt gij maar een bijloper ja een heimelijke vijand. U bent er één te véél in de wereld èn in de kerk. Elk keurt u af. Hoe dikwijls wordt u afgekeurd van Gods knechten en kinderen, dat u in de staat der genade niet zijt? u zijt overal uit. u zijt weggenomen uit de liefde van de vromen. u zijt weggenomen uit het verbond der genade. u zijt weggenomen uit de gemeenschap Gods. u staat maar gereed om zo voor eeuwig afgesneden te

worden!
Ach, mocht u nog bewogen worden! Is het nóg geen tijd om te veranderen? Zijt ge nóg niet lang genoeg zo'n kwade rank geweest? Moet u dan zolang wachten, totdat de laatste slag komt? Is het niet betamelijk, dat u goede vruchten draagt? Is het niet sierlijk, zo vervuld te zijn met vruchten der gerechtigheid, die door Jezus Christus zijn tot heerlijkheid en prijs Gods? Is het niet een onverderfelijk versiersel, zo ootmoedig, zo nederig, zo zachtmoedig, zo Godzalig te zijn?
Ach, wat zou u getroost en vrolijk kunnen leven, en het zou u zo zoveel ruimte geven op uw doodbed. U zou dus niet behoeven te vrezen van weggeworpen te worden! Ach nee! De Heere zou u dan verplanten in de hemel, en dáár zou u dan eeuwig staan groeien als een spruit van Gods planting, en een werk Zijner handen, waardoor Hij verheerlijkt wordt.

U zult zeggen: *Gij beweegt mij bijna.* Doch wijs mij dan de weg, die ik moet inslaan om zo veranderd te worden! Wel, als u het meent, zo zeggen wij:

- Eerst. Gaat in uw eenzaamheid, legt u neder voor de Heere; en zegt: *ach Heere! Ik ben maar een onvruchtbare rank, ja, ik draag niets dan kwade vruchten!* Belijdt het voor de Heere. Het zal u geen kwaad, maar goed doen. u behoeft het juist tegen geen mensen te zeggen, maar belijdt het voor de Heere alléén.
- Ten tweede. Vernedert u voor de Heere, zo u kunt. Zegt: grote God, wat een voorrechten heb ik al uit Uw hand ontvangen! Hoe menige predicatie heb ik al gehoord! Hoe menig genademiddel heb ik al gehad en nog ben ik zo'n ónvruchtbare rank! Ach, weest er beschaamd en bedroefd over.
- Ten derde. Zegt: Heere, ik ben zéér verwonderd over Uw doen. Hoe hebt u mij zó'n verschrikkelijk goddeloos schepsel, zo lang kunnen verdragen? Mij, zo'n dwaze en hardnekkige! U hebt mijn vriend en bekende weggenomen, en mij hebt u nog laten staan! O, hoe dikwijls hadt u mij al in het eeuwige vuur kunnen werpen!
- Ten vierde. Geeft het evenwel nog niet op. Al veroordeelt ge uw eigen consciëntie, dat u tot hiertoe nog geen vruchten gedragen hebt, maar dat u altijd een kwade rank geweest zijt.
  Ja, maar, zult u mogelijk zeggen: ik ben al zoveel jaren oud, en zou zo'n oude en verdorde rank nog wel vruchtbaar kunnen worden?
  Wel, Abraham was vijfenzeventig jaren oud, toen God hem riep. De Heere bekeert ook wel oude mensen. Gij zijt voor God niet te oud.
  Ja, zal een ander zeggen: ik ben véél te goddeloos.
  Wel, als een goddeloze zich bekeert en God zoekt, schept de Heere er Zijn vermaak in. De Heere Jezus is voor de goddelozen gestorven. Slaat eens die weg in, die wij u aanwijzen, en u zult ondervinden, dat er bij de Heere barmhartigheden zijn en vergevingen, alhoewel u tégen Hem opgestaan zijt. En als wij het beleven, zo zult u ons getuigenis geven, dat wij u de waarheid gepredikt hebben.
- Ten vijfde. Dit raden wij u: komt onder het Woord, daaraan is de belofte van zegen vastgemaakt! Maakt er dagelijks gebruik van, en vooral op de dag des Heeren. O, gedenkt toch de sabbatdag, dat u die daartoe afzondert en getrouw besteedt, om God te zoeken en uw zaligheid uit te werken. Gedenkt, dat de Heere een almachtig én genadig Landman is. Hij kan doornen en distelen veranderen in dennen en mirtebomen, en zó zou Hij óók u van een dorre en

verdroogde rank in een vruchtbare rank kunnen veranderen, om Zich een grote en heerlijke Naam te maken.

- Ten zesde. Doet dát altijd, als u naar het huis des Heeren gaat, buigt eerst uw knieën voor God, en zegt: ach Heere! Ik moet van mijzelf denken, dat ik nog geen genade heb, en dat ik nog een onvruchtbare rank ben; en nu ga ik naar huis. Ach, mocht er wat goeds voor mij zijn! Mocht er een zegen voor mij zijn weggelegd! Ik ga er als een ónbekeerde naar toe, maar, Heere! mocht ik als een bekeerde wederkomen! Ach, mocht het stondetje van mijn bekering dáár zijn! Ach mocht U dit schepsel, dat nu uw Woord zal spreken, als een werktuig gebruiken tot mijn bekering! Ach, mocht dit huis het plaatsje zijn, waar ik bekeerd zal worden! Ach Heere! mocht ik die sterkte van Uw kracht ondervinden, die u bewezen hebt in Uw Zoon uit de doden op te wekken! Ach Heere! mocht ik in dit huis eens een gedenksteen kunnen oprichten, dat u mij hier aan mijzelf hebt bekend gemaakt, en dat u mij aan deze plaats wedergeboren hebt!

Ach mensen, wij smeken u, merkt er toch op! Laat onze raad u toch behagen, anders zult u het voor God niet kunnen verantwoorden. U zult niet kunnen zeggen, dat u niet gewaarschuwd bent! Wij zoeken rein te zijn van uw bloed, en daarom smeken wij u, dat u het toch ter harte neemt, eerdat er geen mogelijkheid meer zal zijn om veranderd te worden.

Wij hebben nog een kort woord voor Gods kinderen.

Eerst. Aanbidt de soevereiniteit van uw hemelse Landman, dat Hij zoveel ranken onvruchtbaar laat blijven en eindelijk voor eeuwig in de hel wegwerpt.

Ten tweede. Verwondert u veel over de vrije genade Gods, dat Hij ánderen liet liggen, die niet erger waren dan gij, en dat Hij juist n wilde veranderen. O, roept er veel over uit*: Waarom heb ik genade gevonden in Uw ogen, waarom ik meer dan zoveel anderen?*

Ten derde. Dankt er uw hemelse Landman voor. U moet altijd zeggen: *Door de genade Gods ben ik, dat ik ben.* Zoekt nu uw Vader te verheerlijken door het dragen van veel vruchten. Maakt, dat men het aan u zien kan, dat u vruchtbare ranken van de ware Wijnstok zijt.

Ten vierde. O, hebt veel medelijden met zulke dorre en dode ranken. Denkt altijd: Wat onderscheidt u? Ach, bidt er veel voor, dat God ze mag veranderen. Pleit op Gods macht, dat Hij een God is, Die de doden kan levend maken, Die uit stenen kan Abraham kinderen verwekken! Pleit op Zijn beloften, dat er voor doornen en distelen, denne- en mirtebomen zouden opgaan. Pleit veel op Zijn vrije genade, dat Hij die zowel aan hen als aan u zou kunnen verheerlijken! En hebt u enige talentjes van de Heere ontvangen, o, besteedt die toch om op hen te werken, of u nog een middel mocht zijn tot hun verandering.

Ten vijfde. Vertroost u daarmee, dat u niet behoeft te vrezen van ooit weggeworpen te zullen worden. U zult haast komen in een plaats, waar geen kwade ranken meer zijn. Waar niets ánders gevonden wordt dan goede en volmaakte ranken. Dáár zult u dan eeuwig staan groeien, en vet en groen zijn, om te verkondigen de deugden van uw Landman, en Hém te verheerlijken voor Zijn genade.
AMEN.

ZESENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER JOHANNES 15: 2.

En alle, die vrucht draagt, reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage.

Wij lezen, Hebr. 4: 12: Want het Woord Gods is levendig en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend scherp zwaard. Het is levendig, dat is te zeggen. Het Woord, als u het leest of het hoort prediken, het is áltijd werkzaam. Het Woord, als u het leest of hoort, doet u goed of kwaad: als het u niet bekeert, zo verhardt het u. Het is krachtig. Het is als de nagels, die door de sterke arm van een ambachtsman met een hamer worden ingeslagen. Het is als de pijlen, die overal doordringen en waarvoor niets kan bestaan. Zo is het Woord, het is een kracht Gods tot zaligheid. Het zijn de pijlen des Almachtigen, Ps. 45: 6. *Uw pijlen zijn scherp*. Wie kan voor de pijlen des Almachtigen bestaan? Het Woord is scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard. Het snijdt aan weerszijden, en zoals u het houdt, snijdt het! O, het Woord snijdt krachtig aan de zijde van de goddelozen, èn aan de zijde van de vromen.

Eerst. Het snijdt krachtig in het hart van de goddelozen, als het hun de schrik des Heeren op het hart brengt. - De Heere is een heilig en rechtvaardig God zegt het. Ziet u God wel? Zegt het Woord. Hij bezit een vreselijke majesteit. Hij is voor de zondaar als een verterend vuur, en als een eeuwige gloed!
Dán is het krachtig, als het hun doet toestemmen hun verloren staat en hun onmacht om zichzelf daaruit te kunnen redden. Ziet u wel, zegt het Woord, wat de Wet Gods van u eist, èn hoe schandelijk u haar verbroken hebt? Ziet u de vloek Gods wel?, zegt het Woord. De vloeken van de Wet èn van het Evangelie? Ziet u wel, wat een stenen hart U hebt? Ziet u wel, hoe zorgeloos, hoe goddeloos, hoe ongodsdienstig, of op zijn best, hoe burgerlijk u zijt? Hoe nabij u ook komt, ziet u wel, dat u toch een rank zijt, die géén vruchten draagt?

Ten tweede. En gelijk het Woord een snede geeft aan de zijde van de goddelozen, zo geeft het óók een snede aan de zijde van de vromen. Maar dáár is het een liefelijke en aangename snede: nochtans is het er ook scherp. Ziet u het wel, zegt het Woord tot hen, dat God tot u zegt: grimmigheid is bij Mij niet? Jesaja 27: 4. Ziet u het wel, zegt het Woord tot hen, dat er een Middelaar is? Ziet u wel, dat er géén zondaar te oud is, geen zondaar te lelijk, geen zondaar te goddeloos, nóch te ellendig, noch te jammerlijk, noch te arm, noch te blind, noch te naakt? Niemand, als hij maar komt, komt te laat! Het Woord zegt: De Heere Jezus is een Middelaar voor verlegene zondaars, die bij zichzelf geen raad weten. Voor verslagenen van geest. Voor armen, die aan álle dingen gebrek hebben. Voor beladenen en belasten met het pak van hun zonden, Matth. 9: 28. En komt u zó tot de Heere Jezus, en wordt u een levende rank van die ware Wijnstok, dán zegt het Woord: u zult niet buiten de Wijnstok worden geworpen. Nee, de Vader, die de Landman is, zal het er niet bij laten. Maar, gelijk Hij vóórkomende genade gegeven heeft, zo zal Hij u ook achtervolgende vruchtbaar makende, ja de volmakende genade geven. Hij zal u reinigen, opdat u te meer vrucht zou dragen.

Geliefden, is dat wáár van het ganse Woord Gods in het algemeen, dat het als een tweesnijdend zwaard is, - het is in het bijzonder wáár van dat Woord, dat onmiddellijk

uit de mond van Gods Zoon, Die het zelfstandige Woord Gods is, voortkomt. Jesaja 49: 2 betuigt Hij van Zichzelf, dat de Heere Zijn mond gemaakt had als een scherp zwaard: álles, wat Hij spreken zou, zou levendig en krachtig zijn. Aan de éne kant om de zondaar aan te tasten; en aan de ándere zijde tot troost van Gods kinderen.
En zo wij dat ooit gezien hebben, zo is het in dit hoofdstuk. Daar zegt Hij van Zichzelf: *Ik ben de ware Wijnstok; en mijn Vader is de Landman,* van Mij én van elk rankje, én van de gehele kerk. En Hij spreekt de ranken aan, die voorgeven dat zij in Hém zijn, en géén vruchtdragen. Al was u een hogepriester Gods, en al was u een gewoon priester. Of ge een Leraar of een lidmaat der gemeente zijt, of u rijk of arm zijt, - als u in Mij geen vrucht draagt, mijn Vader, die de Landman is, zal u wegnemen!
Dat zagen wij onlangs aan deze plaats: toen toonden wij, welk een scherp zwaard het Woord voor de zondaar was. Dat de Heere doet gelijk de landman: is er een boom, waaraan Hij veel mest gelegd en veel moeite gedaan heeft, en daaraan komt ná lange jaren wachten géén vrucht, - Hij roeit hem uit!
Maar nu heeft het Woord nog een ándere snede voor Gods kinderen: *En alle, die vrucht draagt, reinigt Hij, opdat zij méér vrucht drage.* Dat brengt de natuur der zaak mee: als een landman ziet, dat er een vruchtbare rank aan de wijnstok is, die bewaart hij, die bindt hij vast, die snoeit en zuivert hij; en zo zoekt hij haar al méér vrucht te doen voortbrengen,.
Zo doet mijn Vader ook, zegt de Heere.
Voor hen hebben wij het laatste deel van ons tekstvers, waarin wij te bezien hebben:

1. Een rank, die waarlijk in Christus is.
2. Dat die rank, in Christus zijnde, *vrucht draagt.*
3. Het gedrag van de Landman omtrent die rank, *Hij reinigt ze.*
4. Het doel, dat de Landman daarmee had. Het was, *opdat ze méér vrucht drage*.
5. Waarom de Heere dit aan Zijn Apostelen zei bij Zijn vertrek uit de wereld.

O, let er eens op, als een rank moet gereinigd worden, daar gaat al wat bij om. Daar moet met zo een rank heel wat gebeuren! Maar geen nood, het is, opdat ze méér vrucht drage!

1. Wat het eerste aangaat: ***Wij hebben te bezien een rankje, dat waarlijk in Christus is.***
U zult zeggen: Dat is moeilijk om te begrijpen; en temeer, dewijl er zoveel zijn, die wél de naam hebben van ranken, en die het evenwel niet zijn. Weet u wie een ware rank in Christus is?

Eerst. Zo een is van eeuwigheid daartoe van God in Christus uitverkoren. Ef. 1: 4. Gelijk Hij ons uitverkoren heeft in Hem vóór de grondlegging der wereld. Hij is in der tijd krachtdadig geroepen tot de gemeenschap van Gods Zoon. 1 Cor. 1: 9. Zo een is met Christus op het nauwste verenigd door het geloof. Ef. 3: 17. Opdat Christus door het geloof in uw harten wone.
U zult zeggen: Die vereniging tussen Christus en de gelovigen is mij zo duister. Verklaar ze een weinigje, dat wij dezelve begrijpen kunnen.
Wel, wij zeggen: Daar zijn zoveel verenigingen duister, die evenwel waarachtig zijn. Kunt u wel begrijpen, hoe de zeilsteen [magneet] met het ijzer verenigd is? Het is duister, om te begrijpen, hoe de zon met de stralen, en hoe de stem met het gehoor verenigd is. En die verenigingen zijn evenwel wáár en ondervindelijk. Het is duister,

hoe uw ziel met uw lichaam verenigd is; en hoe Christus' Goddelijke natuur met Zijn menselijke natuur verenigd is. Het is verder duister om te begrijpen, hoe de Drie Personen in het Goddelijk Wezen met elkaar verenigd zijn. Eveneens is het ook duister, hoe de Middelaar is verenigd met de uitverkorenen. Evenwel geeft er de Heere zulke klare gelijkenissen van. Verleent ons maar eens uw aandacht:

1. Die vereniging tussen Christus en de gelovigen komt ons voor onder het beeld van een verbondsvereniging. Zo was Adam in het werkverbond, als het hoofd, verenigd met ál zijn nakomelingen. En zo is Christus in het Genadeverbond, als het Hoofd, verenigd met álle uitverkorene mensen.
2. Deze vereniging komt voor onder het beeld van een gebouw met zijn hoeksteen. Ef. 2: 10: *Gebouwd op het fundament der Apostelen en Profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen.*
3. Die vereniging komt voor onder het beeld van de vereniging tussen het Hoofd met het lichaam en al deszelfs leden. Ef. 1: 22: *En heeft Hem der gemeente gegeven tot een Hoofd boven álle dingen. Welke Zijn lichaam is, en de vervulling Desgene, Die alles in allen vervult.*
4. Zij komt voor onder het beeld van de vereniging, die er is tussen man en vrouw. Eféze 5: 31, 32: *Daarom zal een mens zijn vader en zijn moeder verlaten, en zal zijn vrouw aanhangen; en die twee zullen tot één vlees wezen.* Deze verborgenheid is groot. Doch ik zeg dit, ziende op Christus en op de gemeente.
5. Die vereniging wordt vergeleken bij de vereniging, die er is tussen een boom en zijn takken, en tussen een wijnstok met zijn ranken. Als gij dát enigszins bevatten wilt, dan moet gij denken aan twee bomen, een goede én een kwade boom. Men neemt een takje van die kwade boom, en men gaat het oculeren of inenten in de goede boom. Het begint te hechten, het wordt de sappen van de goede boom deelachtig, het groeit, het begint óók goede vruchten te dragen, gelijk die goede boom.

Ach, zó is het ook met Gods kinderen. Zij waren van nature takken van een wilde olijfboom, en van die vreemde wijnstok. Maar zij zijn daarvan door het zwaard des Geestes afgehouwen. Zij zijn in Christus, die vette Olijfboom, en die ware Wijnstok, door de H. Geest, en door het geloof ingeënt, en zo op het nauwste met Hém verenigd. Rom. 11: 17, 18. Ziet gij nu, geliefden, dat een rank van de wijnstok te zijn, wil zeggen, op het nauwste met Christus verenigd te zijn?

Ten tweede. Een rank te zijn, wil zeggen: *in Christus te blijven*. O, die geestelijke ranken zijn zo benauwd, dat zij er weer uit zullen raken! O, zulken zijn én blijven in de genade. Zij blijven in het geloof, in de hoop, in de liefde. Zij willen met een voornemen des harten bij de Heere blijven. Zij zoeken niets te doen, waardoor zij de Geest bedroeven of tegenstaan of uitblussen zouden. Ach, daaromtrent zijn ze zo zorgvuldig! Zij bidden steeds weer om in de kracht Gods bewaard te worden.

Ten derde. Dát zijn ranken van de ware Wijnstok, die de sappen en de invloed van die Wijnstok deelachtig worden. Zij ondervinden de kracht van de genade en de Geest van Christus aan hun zielen. O, als zij die zo niet gewaar worden, dán schreien en bidden zij er weer om! Zij ontvangen uit de volheid van Christus genade voor genade. Uit die Wijnstok vloeit gedurig het geestelijke sap in hun zielen; en als ze maar één daag zender deze zíjn, dan hangt hun het hoofd als een bies. Dan menen zij, dat zij het álles kwijt zijn, en dat de Heere hen verlaten en vergeten heeft. Maar nee, de Heere neemt de ééns-gegeven genade en Geest nooit geheel weg, maar Hij geeft er meerdere

genade bij. De Heere zei: als Ik u een vlezen hart gegeven heb, ziet dan, of Ik óók niet maken zal, dat gij in Mijn wegen zult wandelen, en dat gij van achter Mij niet zult afwijken. Mijn genade zal u in álles en tot álles genoeg zijn. Ik heb een eeuwig verbond met u gemaakt, dat Ik u nooit begeven noch vergeten zal! De Heere heeft beloofd: Ik zal u gedurig leiden, en uw ziel verzadigen in grote droogten. Jesaja 58: 11.

Ten vierde. Die een rank is, is beter van binnen dan van buiten. Hij oefent meer godsvrucht in het verborgene, dan hij in het openbaar vertoont. Al heeft zo'n rankje een vruchtje, gelijk een trosje druiven, het verbergt zich als onder de bladeren van ootmoedigheid. Zij groeien méér inwendig dan uitwendig. Zij bezitten de verborgen mens des harten, in het overderfelijk versiersel van een zachtmoedige en stille geest, die kostelijk is voor God. 1 Petr. 3: 4.

Ten vijfde. Die een rank is, draagt ook vruchten, niet slechts met woorden, maar in der daad en waarheid. O, een ware rank is een Godvruchtig mens, een oprecht mens, een zachtmoedig mens. Zij dragen vruchten van geloof, en van liefde tot God en de naaste. Zij zijn ootmoedig, nederig, vriendelijk, getrouw. O, zij zijn vervuld met vruchten der gerechtigheid! Dán zeggen ze eens: *ach, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate zijn edele vruchten!* Dán zijn ze eens als een paradijs van granaatappelen, en roepen zij uit: *Aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten, nieuw en oude. O, mijn Liefste, die heb ik voor U weggelegd!* Hoogl. 7: 13.

Geliefden, die deze vijf stukken bezit, die is een geestelijke rank, maar die dezelve niet bezit, verbeeldt u dan ook niet, dat gij een rank in Christus zijt!

2. ***Nu hebben wij te zien, dat die rank in Christus een vruchtbare rank is.***
De Zaligmaker zegt: *Alle rank, die vrucht draagt.* Door deze vrucht verstaat de Heere Jezus ál die goede gestalten, en heilige betrachtingen, die Gods kinderen, uit kracht van hun gemeenschap met Hem, voortbrengen, met gedachten, woorden en daden. Paulus noemt ze: vruchten der gerechtigheid. Fil. 1: 11. En Petrus noemt ze: geestelijke offerranden, die Gode aangenaam zijn door Christus Jezus. 1 Petr. 2: 5.
Vraagt u, waarom die goede gestalten en werkzaamheden van Gods kinderen vruchten genoemd worden?
Wij antwoorden. Omdat de Heere Jezus Zichzelf bij een wijnstok, en de gelovigen bij ranken vergelijkt. Zo wil Hij bij die gelijkenis blijven, en daarom vergelijkt Hij al het goede, dat van de gelovigen voortkomt, bij vruchten, en wel bij vruchten, die aan de ranken van een wijnstok groeien.
Daar is ook een zoete overeenkomst tussen die beiden.

Eerst. Gelijk de ranken de vruchten wel voortbrengen en dragen, maar evenwel hun vruchten door de kracht en de invloed van de wijnstok voortbrengen. Zo is het ook met de geestelijke ranken. O, al hun vruchtbaarheid komt door de kracht van Christus, en door de invloed van Zijn Geest. Daarom zegt de Heere Jezus in het vijfde vers: *Zonder Mij kunt u niets doen.* En daarom zegt Paulus, 1 Cor. 15: 10: Door de genade Gods ben ik, wat ik ben; en Zijn genade, die aan mij bewezen is, is niet ijdel geweest, maar ik heb overvloediger gearbeid dan zij allen. Doch niet ik, maar de genade Gods, die met mij is.

Ten tweede. Gelijk de vruchten niet voor de rank, maar voor de wijngaardenier zijn.

Zo zijn ook de goede werken van Gods kinderen niet zozeer voor hen zelf, maar voor de Heere, het zijn vruchten der gerechtigheid, tot heerlijkheid en prijs Gods. Fil. 1: 11. En de Heere Jezus zegt daarom in het vijftiende vers. *Hierin is Mijn Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt.*

Ten derde. Gelijk het de wijngaardenier zeer aangenaam is, als de ranken vele vruchten dragen. Zo heeft de Heere ook een ongewoon genoegen, als Zijn volk overvloedig is in het betrachten van allerlei goede werken: De Heere zegt dan*: Ik ben in Mijn hof gekomen, o mijn zuster, o bruid. Ik heb Mijn mirre geplukt, met Mijn specerijen. Ik heb Mijn honigraten met Mijn honig gegeten. Ik heb Mijn wijn, mitsgaders Mijn melk gedronken,* Hoogl. 5: 1.

Laat ons nu eens zien, wat een rank is, die in Christus vrucht draagt.

- Eerst. Zo'n geestelijke rank leeft onder die indruk, dat de Drie-enige God zo waardig is, dat zij Hém door het dragen van veel vruchten verheerlijkt. Zo'n ziel zou wel gedurig uitroepen. *Heere, wie zou U niet vrezen. en Uw Naam niet verheerlijken? Het komt U immers toe! Gij zijt waardig te ontvangen de heerlijkheid, en de eer, en de dankzegging*! Niet alleen, Heere! zegt zo'n ziel, zijt Gij het zo waardig. Maar ik ben het ook duizendmaal aan U verplicht! Zou u, Heere, álles voor mij ten beste hebben, en zou ik dan niet álles voor U hebben. Zou u mij van een vervloekte rank een gezegende rank van de ware Wijnstok hebben gemaakt, en zou ik dan niet vervuld zijn met vruchten der gerechtigheid, waardoor Gij verheerlijkt wordt?

- Ten tweede. Zo'n rank is zo gezet op goede vruchten. Zij heeft zo'n hartelijke lust en liefde, om Gode vele vruchten te dragen. Zij heeft zo'n lust tot heiligheid en Godzaligheid. Zij zou zo graag leven om God te verheerlijken, om haar naaste te stichten, om onbekeerde mensen voor de Heere Jezus te gewinnen. Zij bidt zo welmenend. Och, dat mijn wegen gericht wierden om Uw inzettingen te bewaren! En zij kan zo hartelijk zingen.
  Heilige Jezus, heilig mij,
  Ik moet heilig zijn als Gij.

- Ten derde. Een ware rank, die vrucht draagt, bevindt zich in het gezicht van haar algehele onmacht om uit zichzelf enige goede vrucht voort te brengen. O, zegt ze, wie is tot deze dingen bekwaam? Als ik het goede wil doen, dan ligt het kwade mij bij: ik ben gedurig tot hinken en tot zinken gereed! Zij kan het zo welmenend belijden voor God én mensen: *Ik weet, dat in mij, dat is in mijn vlees, géén goed woont.*

- Ten vierde. Een rank, die vrucht draagt, leeft zo nederig en zo afhankelijk van de Heere Jezus. Ach Heere, zegt ze, U moet ik dienen, en U wil ik dienen. Maar mijn ónmachtig èn ónwillig vlees zit mij gedurig in de weg. Ach Heere, zonder U kan ik niets doen. Maar U kunt mij tot álles goeds gewillig èn bekwaam maken! Schep mij een rein hart, en vernieuw in het binnenste van mij een vaste geest. *Trek mij, en ik zal U nalopen!* Ach, zij zucht zo gedurig om de invloed van die geestelijke sappen te mogen ondervinden, en om door de kracht van Christus' Geest en genade gedurig bevochtigd en vruchtbaar gemaakt te worden. Zij zegt. Heere! Gij zijt de heerlijkheid van onze sterkte. In óns is geen kracht, maar onze ogen zijn op U geslagen. Zij zoeken zo niet één deugd te betrachten, dan onder

inroeping van des Heeren invloed. Zij kunnen zich zo verenigen met dat gereformeerde versje uit de negenentachtigste rijmpsalm:

Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer;
Vermogen wij ook iets, zulks alles komt, o Heer!
Van Uw goedheid, die onz' bescherming is bevonden;
Is 't dat wij benauwd zijn nu of t' eniger stonde,
Gij, o heilige God Israëls hoog verheven,
Zijt onz' Koning, tot Wien wij ons gans'lijk begeven.

- Ten vijfde. Een vruchtbare rank, al zijn haar vruchten nóg zo bedekt, daar komt zo nu of dan wel een trosje druiven in het verschiet tussen de bladeren uitsteken. Zo is het ook met een geestelijke rank, al maakt zij niet veel ophef. Al zoekt zij door heilige schaamte en ootmoedigheid haar vruchten te bedekken. O, die haar zien en met haar omgaan, kunnen het wel bemerken, dat zij vrucht dragen. Het blinkt uit in haar ootmoedigheid en zachtmoedigheid, in haar afkeer van de zonden, in haar begeerte tot het goede. In haar matigheid, rechtvaardigheid, Godzaligheid. Zij dragen vrucht met haar gedachten. O, zij hebben zulke zoete overleggingen! Zij bedenken de dingen, die boven zijn. Zij gedenken aan God en Zijn werken. Zij kunnen wel eens zeggen. *Hoe kostelijk zijn mij, o, God! Uw gedachten.* Hoe machtig vele zijn haar sommen! Zij dragen vruchten met haar lippen. Zij spreken wat ánders dan tevoren: *De lippen der rechtvaardigen voeden er velen.* Hun monden zijn soms vervuld met Gods lof. De mond der rechtvaardigen (zegt Salomo) is een springader des levens, Spr. 10 : 11. Zij dragen vruchten in hun gedrag en wandel. Zij betrachten zulke deugden, dat elk, die hen ziet, moet bekennen, dat zij een spruit van Gods planting zijn, en een zaad, dat de Heere gezegend heeft. Overal waar zij komen, laten zij een voetstap van een Christen na. Zij voegen bij hun geloof deugd, en bij de deugd kennis, en bij de kennis matigheid, en bij de matigheid lijdzaamheid, en bij de lijdzaamheid Godzaligheid, en bij de Godzaligheid broederlijke liefde, en bij de broederlijke liefde, liefde jegens állen.

- Ten zesde. Een vruchtbare rank brengt vruchten voort te bekwamer tijd. Hebben zij dagen van tégenspoed! dan dragen zij vruchten van lijdzaamheid en onderwerping onder Gods vaderlijke hand. Dan zeggen ze: Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hém gezondigd. Dan kussen zij de roede, en zeggen: *Ik weet, Heere, dat Uw gerichten de gerechtigheid zijn, en dat Gij mij uit getrouwheid verdrukt.* Hebben zij voorspoedige dagen, dan dragen zij vruchten der dankbaarheid. Dan zeggen ze: *Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en al deze trouw. Of: Wie ben ik, Heere, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?* O, in allerlei omstandigheden, waarin zij zich bevinden, zoeken zij zich zo betamelijk te gedragen: De rechtvaardige weet tijd en wijze.

- Ten zevende. Zij dragen vruchten in volstandigheid. Het kan van hen niet gezegd worden, dat zij beginnen met de Geest, en eindigen met het vlees. Of dat zij, gelijk Demas, met de Heere beginnen en met de tegenwoordige wereld eindigen. Nee, een vruchtbare rank is als een boom, die aan het water geplant is, en zijn wortelen uitschiet aan een rivier, en het niet gevoelt, wanneer er een hitte komt, maar zijn loof blijft groen: en in een jaar van droogte zorgt hij niet, en houdt niet op van vrucht te dragen, Jer. 17: 8. Van zo een rank wordt gezegd: *In de grijze*

ouderdom zullen zij nog vruchten dragen. Zij zullen vet en groen zijn, Ps. 92: 15. Zij zoeken standvastig, onbeweeglijk en áltijd overvloedig in het werk des Heeren te zijn. Zij willen volharden tot het einde toe. Zij zeggen: ik moet toezien! dat men niet zegt: uw laatste is slechter dan uw eerste! *Ach Heere, zeggen ze, mocht mijn laatste tijd mijn beste tijd zijn! Ach, mocht ik van U gevonden worden alzo doende!*

3. ***Maar ofschoon de rank vóór de val in het Paradijs volmaakte vruchten mocht gedragen hebben, het is evenwel ná de val zo niet.***
Ach nee, álle ranken hebben haar onvolmaaktheid, en daarom hebben zij nog gedurig de zorg en de arbeid van de Landman nodig. Zo is het ook met de geestelijke ranken. Zij dragen geen volmaakte vruchten. Ach nee, daar scheelt nog zóveel aan: *Wij struikelen allen in velen.* Wie kan zijn afdwalingen verstaan? Wie kan zeggen: ik heb mijn hart gezuiverd? Ach ja, zij hebben nog gedurig de zorg van hun hemelse Landman nodig, om hen meer vruchtbaar te maken. En daarom doet de Heere gelijk een landman doet. Hij beziet, welk rankje vrucht draagt, en daaraan spaart Hij dan geen kosten noch moeite. Hij gebruikt allerlei middelen en wegen, die dienen kunnen om ze nóg vruchtbaarder te maken. Hij reinigt ze, zegt de Heere Jezus, opdat ze meer vrucht dragen. Wat wil dat zeggen, dat God hen reinigt? Het is te zeggen, dat de Heere hen dagelijks meer en meer vernieuwt naar Zijn beeld. De kracht der verdorvenheid wordt meer en meer in hen verbroken. Hun geestelijke vermogens worden hoe langer hoe meer versterkt, zij krijgen meer kennis, meer geloof, meer liefde tot God en de naaste. Al die hinderpalen, die hun geestelijke groei beletten, worden al meer en meer weggenomen.
U zult zeggen: Wat voor middelen gebruikt de Heere, om Zijn volk zo te reinigen?

Eerst. Het eerste middel, om hen te reinigen, is slagen en kastijdingen van Zijn hand. De oordelen, zolang ze tegenwoordig zijn, schijnen geen oorzaak van blijdschap, maar van droefheid te zijn, maar ziet het eens daarna, wat heilzame gevolgen zij hebben. Zij brengen voort een vreedzame vrucht der gerechtigheid. Zij worden er Gods heiligheid meer en meer door deelachtig. De Heere geeft ze slagen, soms over hun huis, of hun kinderen, of over land of kerk, om hen tot nadenken en inkeer te brengen, om hen te verootmoedigen, om hen de zonde meer en meer te doen haten, om hen nauwkeuriger te doen wandelen, om hen getrouwer en vlijtiger in de weg van Gods instellingen te maken. David zei: *Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu houd ik Uw Woord,* Ps. 119: 67.
Zo deed God aan Manasse. Hoe werd hij tot de genade gebracht? Door de boeien en banden. Hoe ging het met de verloren zoon? Door slagen en oordelen kwam hij tot zichzelf. De Heere zegt dan tegen Zijn volk: gij zijt een ál te weelderige loot. Dat en dat zou uw wasdom verhinderen; en dán komt Hij met de roede der tucht, en met het snoeimes van verdrukkingen, om Zijn kinderen te reinigen. De Heere werpt hen in de smeltkroes der ellende, gelijk er staat, Mal. 3: 2: *En Hij zal zitten, louterende en het zilver reinigende, en Hij zal de kinderen Levi reinigen, en Hij zal ze doorlouteren als goud, en als zilver. Dán zullen zij de Heere spijsoffer toebrengen in gerechtigheid.*

Ten tweede. God gebruikt daartoe de consciëntie, die binnen in de mens is; en die zegt gedurig. Zult gij, die zó begenadigd zijt, die zóvele weldaden van de Heere hebt ontvangen, zult u zó handelen? Is dát de weldadigheid van uw vriend en weldoener? Voelt gij het niet soms, kinderen Gods! als u zondigt, dat uw consciëntie u zo beschuldigt? Ach, hoe beschaamd staat u soms! Hoe moet ge uzelf soms veroordelen en

verfoeien over uw gedrag! Ziet eens, hoe God Davids consciëntie daartoe gebruikte. Zijn hart sloeg hem, staat er, als hij het volk geteld had. Hoe werkte de consciëntie van Petrus, als hij de Heere verloochend had! Hij ging naar buiten en weende bitterlijk. Zij krijgen een waakzaam hart, een levende consciëntie; en hebben ze dán zonde gedaan, dan komt God, en doet het hart kloppen, zodat zij er beschaamd èn bedroefd over worden.

Ten derde. God reinigt de vruchtbare ranken door het Woord. Soms geschiedt dat door het horen van het Woord. Dán eens door hetzelve te lezen of te overdenken. Het Woord ontdekt hun de lelijkheid van de zonde, zodat zij er een afkeer van krijgen, en hun best doen, om die zonde ten onder te brengen. Het Woord brengt hun de beminnelijkheid van de heiligheid onder het oog, zodat zij er op verlieven. Het Woord brengt hun enige Goddelijke beloften aan het gemoed, waardoor zij gesterkt worden, om de zonde te overwinnen. Of het Woord vestigt hun aandacht op enige Goddelijke eigenschappen of andere nuttige waarheden, waardoor de inwendige mens gesterkt en het vlees verzwakt wordt.
O, wat een gezegend middel was het Woord voor Asaf, als zijn verdorvenheid zo gaande was, dat hij nijdig werd, ziende de voorspoed der goddelozen, en als hij zo murmureerde over de wegen van Gods voorzienigheid! Waardoor geraakte hij toen terecht? Het was door middel van het Woord. Totdat ik in Gods heiligdommen inging, en op hun einde merkte, zegt hij, Ps. 73: 17. O, tóen moest hij uitroepen: Ik was onvernuftig, en wist niets. *Ik was een groot beest bij U!*

Ten vierde. God reinigt Zijn kinderen soms ook wel door zegeningen. Hij overlaadt hen dag bij dag, Hij doet hun het goede dezes lands eten, zij genieten gezondheid, voorspoed, rust en vrede. Het gelukt álles zo wel, waaraan zij hun handen slaan, zij geraken er verlegen over. Zij zien hun onwaardigheid, zodat zij met verwondering moeten vragen: *Wie ben ik, Heere Heere, en wat is mijn huis, dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt?* Zij worden langs deze weg wel eens ingeleid in hun óndankbaar gedrag, dat de Heere zóveel voor hen over heeft, en dat zij zo weinig voor God over hebben; en zo worden zij opgewekt, om de Heere te vereren van hun goed, en van de eerstelingen hunner inkomsten.

Ten vijfde. Soms brengt God hen eens op een ziek- en krankbed. Hij doet hen eens naderen tot aan de poorten des doods, zodat zij moeten klagen: ach, de banden des doods omvangen mij. Ik word getroffen van de angsten der hel. Ik vind benauwdheid en droefenis! O, wat een kostelijk middel is dát menigmaal geweest, om een vervallen kind Gods terecht te brengen, en meer vruchtbaar te maken! Als dan zo een ellendige roept, en de Heere hem verhoort, en hem verlost uit zijn benauwdheid. O, wat vinden zij zich dán verplicht en gedrongen om voor het aangezicht des Heeren te wandelen in het land der levenden!
Ach, hoe hartelijk kunnen zij dán wel eens zingen:

Gij hebt Uwen Naam gemaakt groot,
Als Gij in nood
U toont waarachtig.
Als ik U aanroepe, Heer, Gij
Verhoret mij
En troost mij krachtig.
Dies moeten de koningen al,

In dezen val,
U zeer vereren,
Als zij verstaan, dat steeds Uw woord
Vast blijft nu voort,
O Heer der heren! *Ps. 138*

Ten zesde. God reinigt Zijn kinderen, door hen meer en meer te verzekeren van Zijn wonderlijke liefde, en hen zó tot wederliefde te ontvonken. Zodat zij moeten zeggen: ach, de liefde van God en Christus dringt ons. Zij moeten dan wel eens vragen: ach Heere, wat bewoog U toch om mij van eeuwigheid lief te hebben, én om Uw liefde in de tijd aan zo een ónwaardige als ik ben te betonen? O, zij worden daardoor zo opgewekt om voor God te leven, en hun lichaam en ziel te stellen tot een levende, heilige en Gode welbehaaglijke offerande!

Ten zevende. De Heere reinigt Zijn volk óók door hun meer kennis te geven van de Middelaar; en hen door Zijn Geest te onderwijzen, om van Hem tot uitzuivering van hun onreinheid gebruik te maken. Ach, alle ándere middelen zijn alsof men zich wilde wassen zonder zeep, maar de Heere Jezus en de kracht van Zijn dood en opstanding zijn als de zeep des vollers. Mal. 3: 2. Hij is die geopende Fontein tégen de zonde en de onreinheid! O, hoe meer wij dán gebruik leren maken van deze Fontein, hoe meer wij van onze onreinheid kunnen gezuiverd worden.

Ten achtste. Dan gebruikt de Heere ook wel voorbeelden van anderen, om Zijn volk te reinigen. De Heere zegt dan: gedenkt aan de vrouw van Lot. Gedenkt aan de eerste wereld. Gedenkt aan Sodom en Gomorra. Gedenkt aan het murmurerend Israël. Gedenkt aan de val van David en Petrus! O, al die voorbeelden zijn beschreven tot waarschuwing van ánderen, opdat zij zich voor die zonden zouden wachten!
Dan gebruikt God ook goede voorbeelden, om hen daardoor tot heilige jaloersheid te verwekken. Hij stelt hun voor: De zachtmoedigheid van Mozes. De lijdzaamheid van Job. De oprechtheid van Hizkia. De kloekmoedigheid en standvastigheid van zoveel bloedgetuigen, van die gehele wolk van vrome geloofshelden, Hebr. 11. Ziet op een Henoch en een Noach, zegt de Heere, die met God wandelden: Ja, ziet op het Voorbeeld aller voorbeelden, op de overste Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Die geen zonde gekend, die geen onrecht gedaan heeft, en in Wiens mond geen bedrog gevonden is. O, hoe krachtig zijn soms zulke voorbeelden, om Gods kinderen tot heilige schaamte en tot verfoeiing van zichzelf te brengen, en om hun te doen zeggen: ik ben maar een groot beest bij God! Hoe worden zij soms daardoor verliefd op zo'n Godvruchtig gedrag, zodat zij een innige lust en voornemen des harten krijgen, om zulke voetstappen na te volgen!

Ten negende. God gebruikt daartoe ook wel de kortheid en de ónzekerheid van ons leven. Dat de dood ons zeer schielijk zou kunnen overvallen; en dat er nog zoveel werk is af te doen. Zij krijgen wel eens indrukken, wat het te zeggen is, die grote stap te doen naar de ontzaglijke eeuwigheid, en dat zij nog zo ónbereid zijn. Dat zij nog zo weinig voor God, èn voor hun naaste èn ook voor zichzelf hebben uitgevoerd!
O, dit doet hun haast maken, om álles wat hun hand vindt om te doen, te doen met alle macht, omdat er geen werk, noch verzinning, noch wetenschap, noch wijsheid is in het graf, daar zij naar toe gaan! O, zij kunnen dan zo hartelijk bidden: *Leer ons alzo onze dagen tellen, dat wij een wijs hart bekomen,* Ps. 90 : 12.

Ten tiende. De Heere reinigt Zijn volk ook door hen in te leiden in het gezicht van die ontzaglijke dingen, die ná dit leven te wachten zijn. Zullen de doden opgewekt worden, zegt God, o, ziet dan toe, dat gij deel krijgt aan de Opstanding der rechtvaardigen! Zullen de hemelen met een gedruis voorbijgaan? Zullen de elementen branden en vergaan? Zullen de aarde, en de werken, die daarin zijn, verbranden? - Wèl, hoedanigen behoorde gij dan te zijn in heilige wandel en Godzaligheid? Staat de Rechter voor de deur, Wiens ogen zijn als vuurvlammen, en Die een iegelijk zal vergelden naar zijn werken? - Wel, ziet dan toe, dat uw werken mogen vól gevonden worden voor God. Opdat de Rechter tot u moge kunnen zeggen: *Wel, gij goede en getrouw dienstknecht, over weinig zijt gij getrouw geweest. Over veel zal Ik u zetten, ga in, in de vreugde uws Heeren!*
O, hoe troostelijk zal dát zijn, van die taal te mogen horen: "Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft het koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld! Want Ik ben hongerig geweest, en gij hebt Mij te eten gegeven. Ik ben dorstig geweest, en gij hebt Mij te drinken gegeven. Ik was een vreemdeling, en gij hebt Mij geherbergd. Ik was naakt, en gij hebt Mij gekleed. Ik ben krank geweest, en gij hebt Mij bezocht. Ik was in de gevangenis, en gij zijt tot Mij gekomen! Daar hebt u zo enige middelen, die de Heere gebruikt, om de vruchtbare ranken te reinigen.

4. Nu komen wij tot het vierde stuk, namelijk: ***Welk oogmerk de Heere heeft, als Hij de ranken meer en meer reinigt?***
Het is, zegt de Heere Jezus, opdat zij méér vrucht dragen. O, de Heere ziet zo graag, dat Zijn kinderen groeien als een palmboom, en wassen als een ceder op de Libanon! - Hoe is het dan met hen, als ze meer vrucht dragen?

- Eerst. Zo een mens krijgt meerdere geestelijke kennis Hij leert meer zien de geestelijkheid van de Wet, de verborgenheid van zijn natuur, en de zondigheid in álles, wat hij verricht, zodat hij nederiger en ootmoediger wordt. O, hij ziet meer en meer, dat zijn gerechtigheden een wegwerpelijk kleed zijn. Hij kan met Job uitroepen: *Met het gehoor der oren heb ik U gehoord, maar nú ziet U mijn oog, daarom verfoei ik mij, en ik heb berouw in stof en as!* O, zij worden meer en meer overtuigd van de noodzakelijkheid der vrije genade, de dierbaarheid en noodzakelijkheid van Christus' Persoon, van Zijn verdiensten en Zijn voorbidding. Zij worden meer ervaren in het gelovig gebruikmaken van de Heere Jezus. Zij wassen op in de genade en kennis onzes Heeren en Zaligmakers Jezus Christus, 1 Petr. 3: 18. Zij zien meer de schoonheid van de deugd, en de uitgebreidheid van de plichten der Godzaligheid, zodat zij zeggen moeten. Heere, in álle volmaaktheid heb ik een einde gezien. Maar Uw gebod is zeer wijd, Ps. 119: 96.
- Ten tweede. Zo'n kind van God groeit ook in het geloof: Dat wordt zo licht niet meer geschat. Zij worden geworteld in het geloof. Zij kunnen de zwarigheden van het ongeloof beter overwinnen, zij durven meer staat maken op de getrouwheid van God, en meer bouw op de waarheid der beloften. Zij durven al hun tijdelijke en eeuwige belangen meer aan de Heere toevertrouwen , en geloven dat Hij het maken zal.
- Ten derde. Zij groeien in de hoop. Al ziet het er wel eens kommerlijk uit, zodat anderen zouden zeggen: mijn sterkte is vergaan, en mijn hoop van de Heere. O, zij zeggen: *Als ik in de duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een licht zijn.* Verbergt de Heere Zijn aangezicht eens voor hen, zij zeggen: Ik zal de Heere verbeiden, die Zijn aangezicht verbergt voor den huize Jacobs. Al worden zij

aanstonds niet verhoord, zij zeggen: *Maar ik zal uitzien naar de Heere. Ik zal wachten op de God mijns heils. Mijn God zal mij horen!* Zij beginnen te komen tot de volle verzekerdheid der hoop; en zo willen zij navolgers zijn dergenen, die door geloof en lankmoedigheid de beloftenis beërven, Hebr. 6: 11, 12.

- Ten vierde. Zij groeien in de liefde. Men kan van hen niet zeggen, dat zij hun eerste liefde verlaten hebben. Ach, nee! De liefde van God en Christus dringt hen tot wederliefde. Zij kunnen zeggen: *De liefde is sterk als de dood. De ijver is hard als het graf. Haar kolen zijn vurige kolen, vlammen des Heeren,* Hoogl. 8: 6.
- Ten vijfde. Zij groeien in het betrachten van allerlei plichten der Godzaligheid. Zij kwijnen niet, maar zij gaan voort van deugd tot deugd en van kracht tot kracht. Zij voegen de éne deugd tot de andere. Zij zijn als David, die bezat de deugd van nederigheid. Maar hij wilde er nog meer in toenemen: Ik zal mij nog geringer houden, dan alzo, en zal nederig zijn in mijn ogen, zei hij, 2. Sam. 6: 22. Zij zijn als ranken van de wijnstok. Het éne jaar brengen zij één of twee trosjes voort. Maar in het volgende jaar veel meer. Van de liefde tot God gaan zij voort tot de liefde jegens de naaste. Van de liefde tot hun vrienden gaan zij voort tot de liefde jegens hun vijanden. Tevoren waren zij wel dankbaar in voorspoed en geduldig in tégenspoed. Maar nu beginnen zij in tegenspoed ook stof tot dankbaarheid te zien, en te zingen van milde goedheid en van heilig recht. Zodat zij met Job zeggen: *De Heere heeft gegeven, de Heere heeft genomen. De Naam des Heeren zij geloofd!* Job 1: 21.
- Ten zesde dit meer-vrucht-dragen bestaat dáárin, dat men nauwkeuriger wordt in het betrachten van de plichten. Tevoren kon men nog wel die en die zonde over het hoofd zien, en die en die plicht verwaarlozen. Maar als de heiligheid groeit, o, dán begint men álle valse paden te haten, en álle Godsgeboden in alles voor recht te houden. Dán kan men met David zeggen: *Ik heb mij, naar het Woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers, houdende mijn gangen in Uw sporen, opdat mijn voetstappen niet zouden wankelen,* Ps. 17: 4, 5. Zij oefenen zichzelf om in álles een ónergerlijke consciëntie te behouden voor God èn mensen. O, de bedachtzaamheid houdt steeds zo de wacht over hen, dat zij wel gedurig zouden bidden:

  Uwen knecht toch bewaart,
  Dat hij niet zij bezwaard
  Met moedwilligheid kwaad,
  Dat zulks niet over mij
  Heerse, maar dat ik zij
  Rein van zulk een misdaad.
  Al wat ik spreken zal,
  En mijn gedachten al,
  Laat U, Heer, wel behagen!
  Ja U, Die mijn troost zijt,
  Die mij verlost altijd
  Uit al mijn kwade dagen.

- Ten zevende. Zij beginnen dan zuiverder te werken. Tevoren liepen zij er dikwijls maar overheen, en waren wel tevreden, als zij de plichten maar betracht hadden. Maar nú beginnen zij meer te letten op de hoedanigheden van hun goede werken. Zij weten nu wel, dat het alle geen goede vruchten zijn, wat goede vruchten schijnen, zij leven nu meer met zielvernederende indrukken van de Goddelijke

volmaaktheden op hun hart. Al wat zij doen of laten geschiedt nu meer met beproeving en gehoorzaamheid van Gods Vaderlijke wil, uit liefde tot God en Christus, en uit dankbaarheid voor al Gods weldaden aan hen bewezen. Ach, zij hebben zoveel indruk van hun dodelijke onmacht tot enig geestelijk goed, dat zij niets durven ondernemen, zónder dat zij eerst tot de Heere Jezus door het geloof de toevlucht nemen, opdat Hij hun wijsheid en sterkte mocht geven; en dat Hij het zondige ook van hun beste deugden mocht verzoenen. En als zij enige zonde gelaten of ten ondergebracht hebben, of als zij enige deugd hebben betracht, dan willen zij niet offeren aan hun eigen garen, noch roken aan hun eigen net - Ach, nee. Integendeel, zij roepen dán zo hartelijk uit: *Niet óns, o Heere! niet óns! maar Uw Naam zij de eer!* O, zij betrachten hun plichten allengskens geestelijker, allengskens gemakkelijker en vermakelijker.

- Ten achtste. Zij groeien als zij meer bestendig worden in de oefening der Godzaligheid, en in een heilige wandel. Hun harten blijven zo onwankelbaar in geestelijke genegenheden, in heilige werkzaamheden, en in de gemeenschaps-oefening met God. Dát is een bewijs, dat de inwendige mens vernieuwd wordt van dag tot dag. Zij zijn als de palmboom, hun blad valt niet af. Zij zijn des winters èn des zomers groen. Zij krijgen zo een gezette gang van Godzaligheid, zodat men zeggen moet: Waar of wanneer ik die mens beschouw, in huis of buitenshuis, in druk of in voorspoed, hij is overal en altijd een Godvruchtige.
- Ten laatste. Zij dragen méér vruchten, als hun Godvruchtigheid meer openbaar wordt aan ánderen. O, daar ligt zulk een glans op hen, dat het afstraalt voor het oog van een ieder. Zij zijn als een schone tros druiven, waarop een iegelijk het oog heeft. Gelijk Boaz van Ruth zei: De ganse stad uws volks weet, dat gij een deugdelijke vrouw zijt. Ruth 3: 2. O, zo kan men ook van hen zeggen: De ganse stad huns volks ziet, dat er als een glans van godsvrucht en van oprechtheid op hen ligt. De heiligheid blinkt hun als de ogen uit: men kan van hen zeggen, gelijk die Sunamitische vrouw van Elia zei. Ziet nu, ik heb gemerkt, dat deze man Gods heilig is, 2 Kon. 4: 9. Zij laten hun licht schijnen voor de mensen. Zij wandelen als lichten in een krom en verdraaid geslacht, en allen, die hen zien, moeten erkennen, dat zij een zaad zijn, dat de Heere gezegend heeft.

5. Daar hebt u nu onze vier stukken. ***Laat ons nu voor het laatst eens zien, waarom de Heere dit aan zijn Apostelen vóór Zijn vertrek onder het oog brengt?***

- Eerst. Dáárom. Om hun en ál Zijn kinderen te leren, al zijn zij vruchtbare ranken, dat zijn evenwel nog vele verdorvenheden bezitten, en dus nodig hebben om dagelijks meer en meer gereinigd te worden. En dat zij daarom geen reden hadden om hooggevoelend te zijn, maar wél om gedurig te vrezen, te waken en te bidden.
- Ten tweede. Opdat anderen van Gods kinderen niet verbaasd zouden staan, als ze zien zouden, dat zij nog zoveel verdorvenheden hadden.
- Ten derde. Opdat Zijn Apostelen èn alle andere Leraars op de praktijk zouden prediken, en dat op het hart van elkeen zouden leggen, dat niemand een levendige rank is, of hij draagt hoe langer hoe meer vrucht, opdat niemand zich mocht bedriegen. Zij moesten daarom onderscheidenlijk preken, en een ieder zijn bescheiden deel geven.
- Ten vierde. Om hun èn elk te leren, als ze zagen dat zij meer vrucht begonnen te dragen, dat zij dan zouden denken aan de Landman, en God de eer daarvan zouden geven.

Nu hebben wij onder Gods zegen eens gezien de behandeling van de Vader omtrent de ranken, die niet waarlijk in de Wijnstok zijn, én de behandeling van de Landman omtrent die ranken, die waarlijk in de Wijnstok zijn.

Geliefden, wat zegt nu uw hart?
Als gij met aandacht geluisterd hebt, zult u dan niet moeten zeggen, dat gij nog buiten de ware Wijnstok zijt, dat gij nog nooit vruchten in Christus hebt gedragen, en dat gij dus nog verre zijt van te behoren onder die ranken, die door de Landman worden gereinigd om méér vruchten te dragen? Of zult u nu nóg zeggen, dat gij het niet weet? Wel, dán zijt gij moedwillig blind, dan sluit ge uw ogen toe omdat gij het licht niet wilt aanschouwen. Laten wij u evenwel nog een weinigje behandelen, of het God de Heere behagen mocht dat gij eens aan uzelf werd bekend gemaakt, en leerde zien, dat gij nog buiten de ware Wijnstok zijt. Willen wij u eens zeggen, waaruit gij dat kunt weten?

Eerst. Allen, die in de ware Wijnstok zijn, hebben vroeg of laat leren zien, dat zij van nature daarbuiten waren. Weet gij daar óók van? Mens! zag gij uzelf ooit vervreemd van het burgerschap Israëls, en een vreemdeling van de verbonden der beloften, ja zónder God en zónder Christus in de wereld?
Ten tweede. Welke uitwerking heeft dat gezicht op uzelf bij u gehad? Maakte dat u zó bekommerd en verlegen, dat gij moest uitroepen: Ach, ik ben een verloren schepsel? Maakte het u zó begerig naar de Heere Jezus, dat gij alle dingen wilde schade en drek achten, om in Hém gevonden te worden? Kreeg u zoveel gezicht van de uitnemendheid der kennis en der gemeenschap van de Heere Jezus Christus, dat gij er alles voor wilde overgeven?
Ten derde. Kunt u enig versalg geven, hoe gij in die Wijnstok gekomen zijt? Ach, dat geschied toch in geen hoek, noch in een diepe slaap! Hoe raakte u los van uw oude stam? Hoe raakte u verenigd met de Heere Jezus? O, daar gaat bij Gods kinderen dán wat om, dat zij nooit meer geheel kunnen vergeten!
Ten vierde. Hebt u ook deel gekregen aan de Geest van Christus? O, al de ware ranken krijgen deel aan de geestelijke sappen van de Wijnstok. Uit Zijn volheid ontvangen zij genade voor genade!
Wat zegt uw hart? Ondervindt gij, dat die Geest in u werkt? Is die Geest in u een Geest der genade en der gebeden, een Geest der nederigheid, een Geest des geloofs en der heiligheid?
Ten vijfde. Kunt u ook zeggen, dat gij geestelijke vruchten draagt? Waar zijn uw vruchten, in uw huis, in uw familie, in uw gezelschappen, in uw beroep? Wie sticht gij al? Wie wordt er door uw Godzalige wandel uitgelokt, of voor Christus gewonnen?
Ten zesde. Die ware ranken zijn, die dragen hun vruchten in Christus. O, zij leven in zo'n gezicht van hun dodelijke ónmacht tot enig geestelijk goed. Zij leven in zo'n ootmoedig en gelovig afhangen van de Heere Jezus. Zij moeten het gedurig zo uitschreeuwen:

Kom Heer! toon dat Gij zijt
Met mij tot allen tijd;
En dat Gij mijn vijanden
Op 't kinnebakken slaat.
En hen breekt met der daad
In stukken hare tanden.

Van U is 't, o Heer, goed!
Dat men verwachten moet
Hulp en troost vroeg en spade.
Want over Uw volk hier,
Stort Gij, Heer, goedertier
Zeer rijk'lijk Uw genade. *Psalm 3*

Ten zevende. Als zij enige vruchtjes mogen voortbrengen, zijn zij er zo klein onder. Zij zien er nog zóveel verdorvenheid en gebrek in, dat zij dezelve bijna voor geen goede vruchten durven aanmerken, en zij zeggen. Heere, zo er iets goeds in mocht zijn, U komt er de kracht en de heerlijkheid van toe. *O, zo wij sterk zijn, zo wij iets mogen doen, daarvan hebt Gij alléén de eer!*
Ten achtste. Die vruchtbare ranken zijn, worden door de hemelse Landman dagelijks gereinigd. Ach mens! Weet gij daar óók van? Ondervindt gij ook, dat God de Heere zo gedurig de hand aan u houdt, om de zonde in u ten onder te brengen, en om u hoe langer hoe meer Zijn beeld gelijkvormig te maken? Kunt u merken, dat de wegen van voorspoed of van tegenspoed, die God met u inslaat, daartoe aan uw ziel geheiligd worden?
Ten laatste. Allen, die in de ware Wijnstok zijn, dragen hoe langer hoe meerder vruchten. O, állen, die in het huis des Heeren geplant zijn, die wordt het gegeven te groeien in de voorhoven onzes Gods! Hoe staat gij daar nu bij? Vindt gij ook, dat gij groeit? Is uw geestelijke kennis al vermeerderd? Wordt u hoe langer hoe ootmoediger, geloviger, Godvruchtiger? Leeft u hoe langer hoe nauwkeuriger? Zijt gij in het betrachten van uw plichten hoe langer hoe zuiverder en standvastiger? Groeit u zo, dat uw toenemen ook aan ánderen openbaar wordt?

Wat zegt u nu van uzelf? Ach, mocht u eens bedaard bij al deze stukken gaan neerzitten, en uzelf nauw, ja zéér nauw onderzoeken, of gij wel in het geloof zijt, of gij wel in Christus zijt, en of Christus wel in ü is?
Ach mens! dit is zo'n gewichtig stuk, waarvan uw zaligheid óf uw verdoemenis afhangt! Zijt ge buiten deze Wijnstok, dan zijt ge vervloekt; en zijt ge er in, dan is er géén verdoemenis voor u. Moet uw consciëntie zeggen: ik vrees dat ik nog geen vruchtbare rank van de Heere Jezus ben? Ach, wat bent u dán ongelukkig!

Eerst. Dan zijt gij een dorre rank van een dode stam, en zolang gij daarin blijft, kunt u geen goede vrucht voortbrengen.
Ten tweede. Dan is álles tevergeefs, wat er aan u gedaan wordt om u vruchtbaar te maken. Welke middelen men ook gebruikt, om een verdorde rank te doen groeien, het is álles vergeefse moeite. O, zondaar, zó is het ook met u. De Predikanten of de vromen mogen al hun krachten inspannen en tot zweten toe arbeiden om u te veranderen, maar gij blijft al dezelfde. God moge dagelijks de regen van het Woord op u doen nederdalen. Hij moge rondom u graven en mest om u leggen. Hij moge u met voorspoed óf tegenspoed bezoeken. Hij moge u op een ziek- of doodsbed neerleggen. Hij moge met de algemene bewerkingen van Zijn Geest aan uw hart komen kloppen, zodat gij soms begint te schudden en te beven - ach, het is álles tevergeefs. Al stampte men zo'n dwaas als gij zijt, in een mortier, uw dwaasheid zou niet van u wijken!
Ten derde. Dan mist u al de voorrechten van de ware ranken. U mist de geestelijke sappen van de Wijnstok. U wordt dan niet bestraald door de Zon der gerechtigheid. U mist dan de geestelijke dauw en regen. U mist dan die tedere

verzorging en behandeling van de Landman; en U hebt dan ook niet te verwachten, dat u bij uw sterven in het hemelse Paradijs zult overgebracht worden.

Ten laatste. Als gij buiten deze Wijnstok zijt, dan beslaat gij nutteloos de aarde, dán zijt gij een vervloekte rank, dan hebt u niet anders te verwachten, dan dat gij uitgehouwen, en bij de dood in het eeuwige vuur geworpen zult worden.

Ach zondaar! wat zal ik nu nog méér tot u zeggen, om u te bewegen? Al de voorrechten van de staat der genade mist gij, en al de vloeken van de staat der natuur rusten op u! Alles wat ik nog tot u zeggen kan, is, dat de zaak nog niet geheel hopeloos met u is. O, daar is nóg hoop deze aangaande! daar is nóg mogelijkheid om uit uw oude stam te geraken, en met de Heere Jezus verenigd te worden! O, de Landman is de Heere, de almachtige God Zélf, Die kan u uit uw oude stam uitrukken, al waart gij er nóg zo vast in geworteld; en Die is machtig èn genadig genoeg, om u in Christus in te enten. Ach, rust dan niet, vóórdat u één plant van de hemelse Landman, en een vruchtbare rank van de ware Wijnstok geworden zijt!

Ach, zal een kind Gods zeggen: *ik vrees, dat ik maar een dorre rank ben, want ik draag geen vruchten!*
Wel, wij antwoorden u:

Eerst. Durft gij dat zó vrijuit zeggen? Is er niet hier of daar een vruchtje in u te vinden? U zult zeggen: ach, maak mij niet hovaardig! - dat willen wij ook niet doen. Maar lieg niet tegen de waarheid. Verdonker of verklein het werk Gods niet!

Ten tweede. Gij leeft misschien in een geestelijke wintertijd, en dán kan men zo niet zien, of een boom groeit of niet. Zij groeien dan alleen maar aan de wortel, zij vergaderen dan sappen, om daarná weer te méér vruchten voort te brengen.

Ten derde. Al ziet gij geen vruchten in u, de vromen zien ze misschien wel in u. Ja, wij zeggen. Ziet gij ze zélf niet, de Heere ziet ze wél, als gij zo bedroefd en beschaamd zijt over uw onvruchtbaarheid. Als gij zo komt schreien om Zijn gemeenschap. Als gij zo'n innige lust hebt om voor God te leven. Als gij zo graag iets zou willen doen voor de eer van Zijn Naam, en voor de zaligheid van uw evenmens. Of als gij soms eens een liefdadige handreiking aan een arme vrome doet, uit liefde voor de Heere Jezus: Dat álles ziet gij voor geen vrucht aan, maar de Heere wel.

Een ander zal zeggen: U mag al spreken, wat gij wilt, u zult mij evenwel niet zorgeloos krijgen: ik verval hoe langer hoe meer. Ik ga schrikkelijk achteruit. Ach, ik mis mijn vorige liefde, ik mis die vorige tederheid, die gezetheid om voor God te leven. Ik mis die weekheid des harten, die ijver voor de zaak Gods, en voor de bekering van mijn evenmens! De smaak en de zoetheid van het Woord is zo verminderd: ik kan nu al eens doen, waaraan ik tevoren niet durfde denken; en met één woord, ik vrees dat ik mijn eerste liefde verlaten heb.
Wel, wij antwoorden:

Eerst. Het kan wel zijn, dat gij gelijk hebt, en dat de Heere zeer vele redenen heeft om over u te klagen, en te zeggen. *O, Mijn volk, wat heb Ik u gedaan, en waarmee heb Ik u vermoeid? Betuig tegen Mij!* Of: *Waar is de weldadigheid uwer jeugd, en de liefde uwer ondertrouw, toen gij Mij náwandelde in de woestijn, in onbezaaide landen?* Verlangt gij dáárnaar nog wel eens met smart en met heimwee, zodat u moet zuchten. Och, werd ik derwaarts weer geleid!

Ten tweede. Wij zeggen: vernedert u er over, valt voor Zijn aangezicht in de schuld. Belijdt, dat het verderf uit u is, en dat de Heere rechtvaardig zou zijn, als Hij u

geheel wilde laten verdorren, en als een onvruchtbare rank wilde wegwerpen.

Ten derde. O, vergeet toch niet het goede, dat nog al in u gevonden wordt. Uw bidden om herstel, uw uitgangen van liefde, uw wakende consciëntie, uw toevluchtnemen naar de Heere Jezus, uw geloofsoefening. Ach, erkent des Heeren vrije goedheid, in dat nog in het leven te behouden!

Ten vierde. Is het u te doen om meerdere vrucht te dragen? O, slaat dán uw handen in des Heeren mogendheid aan het werk! Begeef u tot vasten en bidden, tot gezette afzonderingen, tot een naarstig gebruik van het Woord en de genademiddelen, en pleit op des Heeren beloften. Hij heeft immers gezegd: *Ik zal uw afkeringen genezen,* Jer. 3: 22. In Hos. 14: 8 belooft de Heere. Zij zullen wederkeren, zittende onder zijn schaduw. Zij zullen ten leven voortbrengen als koren en bloeien als de wijnstok. O, wacht op de Heere, en houdt Zijn weg. U zult niet áltijd zo vervallen noch zo onvruchtbaar blijven. Het zal u nog wel eens weer gegeven worden, te groeien in de voorhoven onzes Gods.

Kinderen van God, die van de Heere verwaardigd wordt, om vruchten te dragen, en nog vet en groen te zijn:

- Eerst. Weest toch zorgvuldig om hoe langer hoe meerder vrucht te dragen! Maakt toch, dat uw toenemen aan ánderen openbaar worde! O, hoe méér vruchten er aan een rank gevonden worden, hoe meerder eer is het voor de Wijnstok, en ook voor de Landman! *Hierin is uw Vader verheerlijkt, dat gij veel vrucht draagt.* Joh. 15: 8.
- Ten tweede. Zoekt toch hoe langer hoe meerder in afhankelijkheid van de Heere Jezus te leven en te werken. Verwacht van Hém al uw licht, leven, sterkte, en álle andere geestelijke weldaden. U moet mét Paulus kunnen zeggen: *Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij, en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods*. Gal. 2: 20.
- Ten derde. Wij moeten tot uw verkwikking zeggen: als gij in de Heere Jezus, uw geestelijke Wijnstok, door het geloof blijft, en in Hem veel vrucht draagt, zult u hoe langer hoe meerder de liefde van God en van de Heere Jezus en de vertroosting van de Heilige Geest in uw harten ondervinden. U zult genoemd worden: *De discipel die Jezus liefheeft; een man naar Gods hart; en een zeer gewenst man.* Het zal u zóveel troost geven en ondersteuning in al uw tegenheden, en zóveel ruimte op uw doodsbed, dat gij mét Hizkia zult kunnen zeggen: *Ach Heere, gedenk toch, dat ik voor Uw aangezicht in waarheid, en met een volkomen hart gewandeld heb, en dat goed in Uw ogen is, gedaan heb.* En hierna zult u dan zo'n grote kroon hebben, als u zult blinken gelijk de zon, in het koninkrijk uws Vaders. O, dán zult u ondervinden, dat er vrucht is voor de rechtvaardige, en dat uw arbeid niet ijdel is in de Heere!
  AMEN.

ZEVENENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER LUKAS 12: 16-21.

TIJDENS DE KERMIS.

En Hij zei tot hen een gelijkenis, en sprak: Eens rijken mensen land had wél gedragen. En hij overlegde bij zichzelf, zeggende: Wat zal ik doen? Want ik heb niet, waarin ik mijn vruchten zal verzamelen. En hij zei: Dit zal ik doen: Ik zal mijn schuren afbreken, en groter bouwen, en zal aldaar verzamelen al dit mijn gewas, en deze mijn goederen. En ik zal tot mijn ziel zeggen. Ziel, U hebt vele goederen, die opgelegd
zijn voor vele jaren. Neem rust, eet, drink, zijt vrolijk. Maar God zeide tot hem: gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen, eisen, en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? Alzo is het met die, die zichzelf schatten vergadert, en niet rijk is in God.

Wij lezen, 1 Tim. 6: 6-8: *Doch de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging, want wij hebben niets in de wereld gebracht, en het is openbaar dat wij ook niet kunnen iets daaruit dragen. Maar als wij voedsel en deksel hebben, wij zullen daarmee vergenoegd zijn.*
Een vroom mens is een winnend mens: Daar wint niemand zoveel als vrome mensen. Ja, zij winnen altijd, zelfs als zij schijnen te verliezen. Zij winnen zelfs met hun dood. Het leven is hun Christus, en het sterven is hun gewin. Zij kunnen zeggen: *Wij zijn méér dan overwinnaars.* Een vrome zoekt vergenoegd te zijn, komt tot die hoogte dat hij gerust leeft en voldaan is, als hij maar God tot zijn deel heeft. De vergenoegdheid, hadden de engelen die bewaard, zij waren geen duivelen geworden! Had Adam de vergenoegdheid bewaard, daar was geen zonde in de wereld gekomen. Sedert die rampspoedige val van de engelen én van Adam, wordt de vergenoegdheid maar zéér zelden gevonden; elk mens zal zeggen: ik heb niet genoeg!
De vergenoegdheid is een zeldzaam ding. De vergenoegdheid is uitermate sierlijk. Ontmoet gij een mens, die vergenoegd is, het is een sierlijke kroon op zijn hoofd. Jacob zei tot God: als Gij mij brood en water zult gegeven hebben, en kleren om aan te trekken, dan zal ik weten en erkennen, dat Gij mijn God zijt. Gen. 28: 2O, 21. Agur zei: *Heere voed mij met het brood mijns bescheiden deels*. Spr. 30 : 8. En Job zei: *Naakt ben ik uit mijns moeders buik gekomen, en naakt zal ik daarheen wederkeren. De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen: De Naam des Heeren zij geloofd!* Job. 1: 21. Vergenoegdheid, daaraan mogen wij geen gebrek hebben, want zij is nodig: Waarom? Wegens Gods raad, bevel en belofte.

Eerst. Wegens Gods raad. Woelt zo u wilt, zegt de Heere, u zult voor Mij moeten wijken: *Mijn Raad zal bestaan, en Ik zal al Mijn welbehagen doen.* Jes. 46: 10. Hij werkt alle dingen naar de raad Zijns willens. Ef. 1: 11. Ach ja, dat erkende ook Asaf, die zei: *Gij zult mij leiden door Uw raad.* Ps. 73: 24.
Ten tweede. De vergenoegdheid is niet alleen nodig wegens het besluit Gods, maar ook, wegens het bevel Gods. Hebr. 13: 5. *Uw wandel zij zonder geldgierigheid, en weest vergenoegd met het tegenwoordige.* Een kind Gods kan dikwijls zeggen: aangaande het inwendige ben ik onbeweeglijk als een pilaar, maar aangaande het uitwendige ben ik als een riet, dat heen en weer geschud wordt. Maar als een gelovige kan zeggen: *Ik heb geleerd, overvloed te hebben, en heb geleerd gebrek te lijden.* Dat is dan een parel van een mens.

Ten derde. De vergenoegdheid is nodig wegens Gods belofte. De Godzaligheid heeft niet alleen de belofte voor het toekomende, maar óók voor het tegenwoordige leven. 1 Tim. 4: 8. Gods kinderen kunnen volgens Gods beloften staat maken, dat God hen van álle lichamelijke nooddruft zal verzorgen:

Géén ding ontbreekt hem vroeg of spade.
Zalig is hij die op Hem bouwt
En Hem van harte gans vertrouwt. Psalm 84 Datheen

En als hun iets kwaads in dit jammerdal overkomt, dan kunnen zij verzekerd zijn, dat God hetzelve tot hun beste zal keren. Ach ja, de Heere heeft gezegd: Ik zal u niet begeven noch verlaten. Zodat zij met David kunnen zeggen: *De Heere is mijn Herder. Mij zal niets ontbreken.* Ps. 23: 1. En met de kerk. Klaagl. 3: 24: De Heere is mijn deel, daarom zal ik op Hém hopen. Maar - daar moet in de vergenoegdheid verhoed worden de zonde van Sodom, namelijk: stille gerustheid, zatheid van brood, en een wellustig, weelderig leven. Een mens zegt soms: ik ben vergenoegd in mijn staat; en hij slaat tot dartelheid over. Beide vergenoegdheid in het uitwendige, moeten wij onze hand slaan om zoveel te vlijtiger het hemelse te zoeken. Wij moeten onze handen uitsteken en werken om de spijze, die niet vergaat, en tot onze ziel zeggen. Zoek éérst en vóór álles Gods koninkrijk. Als het ánders is. O wee! wat helpt dán al de vergenoegdheid, die in de wereld is, als zij ons leidt tot een dartel, overdadig en overmoedig leven?

In dit hoofdstuk, waarvan wij u enige verzen voorgelezen hebben, staat de Zaligmaker, volgens vers 1-3, onder duizenden van mensen. Het krioelde er van volk. Nu was het tijd voor de Heere om te werken. Hij neemt hier waar te prediken tegen de geveinsdheid. Weest niet, zegt Hij, als de geveinsden, want hetgeen gij bedekt, God zal het voor een iegelijk openleggen.
Zij mochten zeggen: Gij predikt zo wel goed. Maar het is geen tijd om oprecht te zijn. Dan raken wij in banden en boeien.
Laat het gaan zoals het wil, zei de Heere, zij kunnen uw ziel niet doden. Maar het gaat niet altijd zo, dat ge uw leven moet verliezen, vers 4: 5.
Zij mochten zeggen. Heere, wij kunnen de kost niet winnen. Wel, let op de voorzienigheid des Heeren. Weet gij niet, dat God gezegd heeft, dat Hij de rechtvaardigen nooit heeft verlaten? Ps. 37: 25. Vertrouwt dan op de Goddelijke Voorzienigheid, en belijdt Mijn Naam met veel vrijmoedigheid voor de mensen, dan zal u het goede nooit ontbreken, en de Zoon des mensen zal u ook belijden voor de engelen Gods, enz., vers 8-12.
De Heere sprak aldaar veel heerlijke woorden van allerlei raad en wetenschap; en als Hij die heerlijke woorden sprak, roept daar één uit de schare. "Heere, ik word benadeeld van mijn broeder. Zeg toch tegen hem, dat hij met mij de erfenis dele. " - Wel, zegt de Heere, daartoe ben Ik niet in de wereld gekomen, maar wel, om de oorzaken van al die wanorde en onvrede, die in de wereld is, weg te nemen, dat is: De onvergenoegdheid en de kwade begeerlijkheid. Ach, zegt de Heere: of iemand al méér heeft dan hij nodig heeft, zodat hij leeft van de overvloed, wat kan het hem baten? Vermeerdert het goed, de eters vermeerderen ook, en hij heeft er dikwijls niet van, dan het aanschouw van zijn ogen, vers 13-15.
Ja, mocht men zeggen, dan zal ik een gemakkelijke oude dag hebben. Dan zal ik wellustig kunnen leven.
Doch daarop stelt de Heere ook orde. Het wellustige leven gaat de Heere afschilderen onder een zoete gelijkenis, van het zestiende tot het éénentwintigste vers. Voor wie zal

het zijn, dat u nalaat? Als gij het al hebt, hoe los bezit gij het? Daarop komt de Heere, van het tweeëntwintigste vers en nederwaarts, en zegt tegen Zijn volk. Ziet eens de hand Gods over mindere schepseltjes dan een mens, en over mindere mensen dan een vroom mens. Wel, vertrouwt God dan uw lichaamszorg toe, en werkt om het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid. Die spijs, welke niet vergaat, zoekt die éérst en vooral. Laat Mijn Vader u maar leiden naar Zijn raad en Vaderlijke wil; en u zult er Hem eeuwig voor danken.
En zo gaat de Heere Jezus al voort, en zegt: Wat vertrouwt gij zo op eigen kracht, in alles wat u ontmoet? Vertrouwt op God en niet op uzelf, noch op enig mens. Ik weet wel, zegt de Heere, als Ik zo spreek, dat er dan geen vrede kan zijn. De één en de ander zal bekeerd worden, en dan zal uw naaste bloedverwant uw vijand zijn. Maar geen nood! Laat u dat niet ergeren. En zo gaat de Heere voort met allerlei even heerlijke als wijze woorden te spreken, tot aan het einde van het hoofdstuk.

Voor ditmaal hebben wij de gelijkenis met het oogmerk van de Heere Jezus. Waarin wij te bezien hebben.

1. Christus zei een gelijkenis, en Hij sprak.
2. De gelijkenis zelf.
3. Het oogmerk: Waarheen de Heere daarmee wilde.

1. Wat het eerste aangaat. ***Hij zei tot hen een gelijkenis, en sprak.***
Wie is deze Hij? Is Hij dan geen naam waardig? Ach ja, maar de Evanlist heeft Zijn naam reeds dikwijls genoemd in de vorige hoofdstukken, en Hij heeft ook geen naam nodig, om Hem te onderscheiden. Wie is toch een Leraar als Hij? Het is Jezus Christus. Het is de aller-schoonste áller mensenkinderen, Ps. 45: 3. Het is die Profeet, die God verwekt had. Die Leraar der gerechtigheid, die een tong der geleerden had. Hij zei, en sprak een gelijkenis of parabel.
Wat is een gelijkenis? Het is een verbloemde wijze van spreken, om een gebeurde of gebeurlijke zaak te aangenamer èn te duidelijker voor te stellen. Een Predikant, die dat talent heeft, heeft er zich niet over te beklagen. De Profeet Ezechiël schijnt er veel gebruik van gemaakt te hebben. Zijn toehoorders zeiden: *is hij niet een verdichter van gelijkenissen?* Ezech. 20 : 49. Salomo was er ook op gesteld, die zoveel heerlijke spreuken gesproken heeft. De Heere Jezus hield er ook veel van, om door gelijkenissen te spreken. En weet gij, waarom?

Eerst. Hij geeft er Zélf de reden van, Matth. 13: 34, 35. Die Schrift moest vervuld worden: Ik zal mijn mond opendoen met spreuken. Ik zal verborgenheden overvloedig uitstorten, van oudsher, Ps. -78: 2.

Ten tweede. Hij sprak door gelijkenissen, opdat vervuld zou worden dat oordeel, dat God voorzegd had, Jesaja 6:9. Zij zouden horende horen, maar niet verstaan, en ziende zien, maar niet bemerken. Zij zouden niet weten, waarheen de Heere wilde, opdat, volgens Gods rechtvaardig oordeel, hun harten vet, en hun oren zwaar zouden worden.

Ten derde. Hij sprak door gelijkenissen, opdat Hij om nadere uitleg gevraagd zou worden. Dat had Hij graag. Daarom zei Hij de gelijkenis van de zaaier. Hij wilde er wel een gesprek over hebben.

Ten vierde. Hij deed het, om onderscheid te stellen tussen de kinderen des Koninkrijks en de kinderen der duisternis. Hij zei tegen Zijn discipelen. Het is u gegeven te verstaan de verborgenheid des Koninkrijks, maar hem is het niet gegeven.

Ten vijfde. Hij deed het, omdat Hij te minder in Zijn woorden zou gevangen worden. Matth. 21: 23 waren ze daarop uit. Hij sprak zulke woorden, die met de zaak overeen kwamen, èn die er tegen schenen te strijden. Het waren duistere redenen.

Ten zesde. Hij deed het, omdat ze er te langer over peinzen, en het dus te beter begrijpen en te vaster onthouden zouden. Zo deed de Heere dan ook hier. Hij sprak een gelijkenis, die wel naar binnen wilde. Die klaar was, en die veel onder de mensen gezien werd.

2. ***Wat voor een gelijkenis sprak de Heere?***

Het was een wonderlijke gelijkenis, die zeer klaar te verstaan was, en zeer krachtig diende tot het oogmerk van de Heere Jezus. Laat ons letten:

(1) op de man zelf.
(2) Op zijn goddeloze taal.
(3) Op het verschrikkelijk vonnis, dat over hem uitgesproken werd.

(1). Wat het eerste aangaat, de Heere spreekt van een rijk mens, die véél goed had, en inzonderheid vele landerijen. Het was er één, die een grote zegen van God ontvangen had. Die zich daarop verhief, en daarop peinsde. Dat past immers een mens niet, zich te verhovaardigen op Gods zegen. Een mens is maar een gering, sterfelijk en zondig schepsel. Zult u zó doen? Zegt de Heere, wat dwaasheid is dit! Hij noemt niemand. Hij benadeelt ook niemand. Had de Heere gezegd: Daar zit er hier één, of, daar staat er hier één, dán zou Hij hen aan het peinzen geholpen hebben, en zij zouden niet hebben willen horen; en daarom zegt Hij maar zo in het algemeen: *Eens rijken mens land had wél gedragen,* enz.

(2). Het was een mens, die rijk was, een gegoed man. Zijn ouders hadden voor hem gezorgd, door schatten voor hem te vergaderen. God had hem rijkelijk gegeven het goede te genieten. Het was een zwaar, gegoed man, als Nabal, 1 Sam. 25: 2. Als die oude Barzillaï, 2 Sam. 19: 32. Als die rijke jongeling, die daar op zijn knieën op de weg viel, en riep: Wat moet ik doen, om ten leven in te gaan? Marc. 10 : 22. En als die rijke man, die Lazarus voor zijn deur had liggen, en die alle dagen vrolijk en prachtig leefde, Lukas 16.

U zult zeggen. Hoe ging het deze rijke man? Het ging hem zéér voorspoedig, zijn land had wél gedragen.

De rijkdommen en bezittingen in die tijd bestonden meest in vee en landerijen. Zo was het met deze rijke mens ook. Hij bezat een grote streek lands. Men placht vóór dezen de mensen rijk te schatten, die hoeven of landerijen hadden. Maar tegenwoordig verteert de vloek het land, zodat het thans een last is, veel land te hebben. Maar deze mens was het zijn lust. Het ging hem zo wél. Zijn velden waren bekleed met kudden, en zijn dalen waren bedekt met koren. Hij ging eens naar zijn maaiers. Zijn land, zag hij, was gezegend als een Obed-Edom, 2 Sam. 6: 10. Het was bij hem als in die zeven vette jaren van overvloed in Egypte, toen het land voortbracht bij handvollen, Gen. 41: 47. Zijn landerijen gaven de éne voorraad ná de andere. Zijn akkers brachten veelvoudige vrucht voort. Hij had er gevoel van; álles ging hem naar de wens zijner ziel.

(3). Daar hebt u nu de rijke man en zijn voorspoed. Hoe gedraagt hij zich daaronder? Wat doet de man? Hij beziet eens wat hij allemaal heeft. Wat raad? Zegt hij, (hij komt in gesprek met zijn ziel. Hij was zo wijs in zijn ogen, dat hij geen raad van anderen nodig had), ik heb zoveel schuren niet, zegt hij, om deze mijn vruchten in te bergen.

Hij overlegde bij zichzelf. Hij spreekt in zijn hart: Wat zal ik doen? Wel, rijke man! Hadt gij eens om een ander “wat-zal-ik-doen" gedacht! Hadt gij eens gedacht aan Job 7: 20. Heb ik gezondigd, wat zal ik U doen, o Mensenhoeder? Hadt gij eens aan David gedacht, Ps. 116: 12: Wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden? Hadt gij eens gedacht aan die mensen, die tot Johannes de doper kwamen, met berouw in hun hart, uitroepende: Wat zullen wij doen? Lukas 3. Hadt gij eens gedacht aan die jongeling, die zoveel goed had, en die daar op de weg op zijn knieën viel en zei: goede Meester, wat zal ik doen, opdat ik het eeuwige leven beërve? Marc. 10 : 17.
U hadt beter gedaan, dat u hadt uitgeroepen: Wat zal ik doen, om mijn roeping en verkiezing vast te maken? Wat zal ik doen, om de oude mens in mij gedood te krijgen? Om het geloof te oefenen? Om de liefde Gods in mijn hart te laten heersen? Had u gezegd: Wat zal ik doen, om de Heere te vereren van mijn goed, van de eerstelingen mijner inkomsten? Had u mét Job, gezegd: ik wil mijn bete niet alléén eten, maar de weduw en wezen moeten er deel van hebben! Hadt gij gezegd: mijn vader was een bedorven Syriër, en nu, ziet, ik heb gebracht de eerstelingen van de vrucht dezes lands, dat Gij, Heere, mij gegeven hebt, Deut. 26: 2-11. Had u gedaan als Jacob, Gen. 32: 10: Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, die Gij aan uw knecht gedaan hebt, enz. Maar nee, hij vergat die God, Die hem zo gezegend had. Hij sloeg met Jeschurun achteruit, en liet God varen.

Zo overleggende en zo peinzende, denkt hij: Daar is niets beter, dan dat ik aan het breken en aan het bouw ga. Ik móet meer ruimte maken, om al mijn vruchten te verzamelen. Ik moet aan het afbreken van mijn schuren gaan, en ze groter herbouwen, dat staat vast. Ik zal met het maken en breken niet ophouden, vóór ik klaar ben. Vóór mijn oogst is ingezameld. Dán zal ik, zodoende, veel mensen aan het werk helpen. Dan zal mijn gewas niet verloren gaan, en dan zal ik al mijn goederen in veiligheid hebben en gerust kunnen zijn, dat zij niet bedorven of gestolen kunnen worden!
U zult zeggen. Hij had immers gelijk? Als men zijn goederen niet kan bergen, dan mag men toch wel grotere schuren laten bouwen!
Ach ja! maar zijn hart deugde niet, en zijn oogmerk was ook boos. Hij was zo'n rijke, die zijn hart op zijn goederen zette; en waarvan Salomo spreekt, Spr. 18: 11: Des rijken goed is de stad zijner sterkte, en als een verheven muur is zijn inbeelding. En weet gij, waaruit zulks blijkt? Het blijkt daaruit:

Eerst. Hij noemt álles zo het zijne. Het is almaar: mijn vruchten, mijn schuren, mijn gewas, mijn goederen. Ach man! Het is alles het uwe! Heeft uw hand u dan dat vermogen gegeven? Het is al openbaar, dat hij een dwaas was, dat moet bij elk woord worden aangetekend. Wat zegt een kind Gods? De aarde is des Heeren, mitsgaders al haar volheid. Ps. 24:1. Zij zeggen mét Jacob: Gij, Heere, hebt mij gevoed van dat ik was, tot op heden toe. Zij zeggen: Ik ben geringer dan al deze Uw trouw en weldadigheid. En als zij hun goederen eens overzien, dan zeggen ze. Het is de zegen, Heere, die Ge uw knecht genadig verleend hebt. Zij zeggen mét David, 1 Kron. 29: 13, 14: Nu dan, onze God, wij danken U, en loven de Naam Uwer heerlijkheid. Want wie ben ik, en wat is mijn volk, dat wij macht zouden verkregen hebben, om vrijwillig te geven als dit is? Want het is alles van U, en wij geven het u uit Uw hand. Zo spreken Gods kinderen, als zij wat bezitten. O, zij klimmen al tot God op, en zeggen: Wat heb ik, dat ik niet ontvangen heb?

Ten tweede. Weet gij, waaruit het al meer blijkt, dat hij een goddeloze rijke was? Uit zijn goddeloze woorden. Toen het bouw gedaan was, en de vruchten in zijn nieuw en grote schuren ingezameld en geborgen waren, toen sprak hij zijn ziel of zichzelf aan, en zei. Ziel, U hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren.

Neemt rust, eet, drink, zijt vrolijk. O, mijn ziel, wil hij zeggen: Wees niz tevreden. U zult niet tekort komen, al ware het, dat gij nóg zolang leefde! Mijn ziel, het gaat u zo wél. Haal uw hart nu maar op, u zult het niet opteren, al leefde gij nóg zo overdadig en wellustig. U zult uw leven niet tekort komen noch gebrek hebben! En gij behoeft niet bekommerd te zijn voor de dood. U moet die boze dag maar verre stellen. Ik kan nog vele jaren leven. Ik ben nog kloek en gezond. Mijn melkvaten zijn nog vol melk. De maalsters staan nog niet stil. De twee deuren naar de straten zijn nog niet gesloten; en die uit de vensteren zien, zijn nog niet verduisterd; en de kruik aan de bornput wordt nog niet aan stukken gestoten: En naar de ziel gaat het mij óók wél: Ik kan doen al wat mij lust, al wat ik wil. Het is alle dagen feest. Ik ben gast, óf ik heb gasten. Leef maar zo voort, o mijn ziel, wees maar vrolijk en prachtig. Leef maar welgemoed, zorgeloos en ónbekommerd! Dat zei die dwaas tot zichzelf. In al hetwelk doorstraalt, dat hij een dwaze en goddeloze rijke was.

Ach man! gij spreekt wel zo. Maar wat zegt God? Wat zal uit die mond des Allerhoogsten komen? Zal uw goddeloos gedrag en uw onheilige taal Hem wel aangenaam zijn? Ach nee! wat een verschrikkelijk vonnis wordt er over u uitgesproken! Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen! Uw ónsterfelijke ziel, uw kostelijke ziel, zal van u weggenomen worden! en wat nóg? Het zal niet lang aanlopen. Gij ligt aan de beurt, deze nacht zal het zijn. Uw vreze zal komen gelijk een verwoesting, en uw verderf als een wervelwind! o, schrik! de benauwdheid en angst zullen u in één ogenblik overvallen! En wat zegt God nóg? En hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? Uw goederen voor uw vijanden, en uw ziel voor de duivel!

Maar laat ons, tot onze stichting, deze woorden, die zo vol van nadruk zijn, dat zij elk door lijf en ziel moeten snijden, nog eens elk in het bijzonder overwegen.
1. God noemt hem *een dwaas.* Het is of God de Heere, deze man zo horende spreken, als met een hoorbare stem uit de hemel hem toeriep: “Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en goddeloos mens? zult u zó al mijn goederen, die Ik u gegeven heb, misbruiken, om Mij tot toorn te verwekken, en om uw arme ziel ten verderve te brengen? Gij slechte, hoe lang zult u de slechtheid beminnen? En gij zot, hoe lang zult u de wetenschap haten? Gij dwaas, overdenkt gij niet eens, dat u moet sterven, en dat de gehele wereld voorbijgaat met al haar begeerlijkheid? Weet u niet, dat het u niet baten kan, al hadt gij de gehele wereld, als gij schade aan uw ziel moet lijden?" Maar geliefden, wilt u, dat ik u nog eens in het bijzonder aantoon, waarin zijn dwaasheid bestond?

- Eerst. Hij had daarop niet gemerkt, dat de allerrijkste mens in één dag arm kan zijn, gelijk de vrome Job, die in zo'n korte tijd van álles beroofd en bedelarm werd; en Naomi, hoe rijk was zij, en binnenkort zó arm, dat zij zeggen moest: Vol toog ik weg, maar ledig heeft mij de Heere doen wederkeren, Ruth 1: 21.
- Ten tweede. Hierin was zijn dwaasheid, dat hij zich een zeer lang leven inbeelde; en het gehele Woord zegt, dat wij maar een korte tijd hebben, zeer weinig dagen, en dat die nog zeer ónzeker zijn. Niemand kan zichzelf de dag van morgen beloven.
- Ten derde. Dáaruit bleek het, dat hij een dwaas was, omdat hij niet dacht aan sterven en aan het oordeel; en dat hij nooit op zijn knieën lag met dat gebed van Mozes, Ps. 90 : 12: Leer ons alzo onze dagen tellen. Of met het gebed van David, Ps. 39: 5. Heere, maak mij bekend mijn einde, en welke de maat mijner

dagen zij. Dat ik wete hoe vergankelijk ik zij.

- Ten vierde. Dááruit bleek het, dat hij een dwaas was, uit zijn beestachtig leven, dat hij leidde. Hij leefde erger dan een ezel, dan een kraan, zwaluw, tortelduif of ooievaar. Die waren tot zijn beschaming.
- Ten vijfde. Het bleek dat hij een dwaas was, omdat hij geen beter goed ging zoeken. O, dat duurachtig en bestendig goed kende hij niet en begeerde hij niet. Hij liet zijn ogen maar gaan op hetgeen niets is; dat zich vleugelen der arenden maken en in een ogenblik wegvliegen kan. Hij hield zich maar alleen op met het beuzelgoed van deze aarde, en maakte geen werk van de eeuwige dingen. En in plaats van enige geoorloofde uitspanningen, zo sloeg hij over tot dartelheid in zingen, springen, en allerlei misbruik van Gods gaven.
- Ten zesde. Dááruit bleek dat hij dwaas was, omdat hij dacht, dat hij nu gelukkig was. Hij zei in zijn hart: Wél die man, die het alzo gaat; en hij begreep niet, dat ál het goed van de wereld geen nut doet ten dage der verbolgenheid, en dat de voorspoed der zotten hen zal verderven. O, had hij liever gedacht aan hetgeen er staat, Jer. I7: 11: Gelijk een veldhoen eieren vergadert, maar broedt ze niet uit, alzo is hij, die rijkdom vergadert, doch niet met recht. In de helft zijner dagen zal hij die moeten verlaten, en in zijn laatste een dwaas zijn.

  Ik heb gelezen van Augustinus, dat hij zei: ik was beschroomd als God mij een voorspoedige dag gaf, omdat ik vreesde, dat die dag verkeerd zou geëindigd zijn, of God zou enigszins afscheid van mij nemen, omdat ik mijn hart teveel aan het schepsel gegeven, en het de Heere geweigerd had.

2. God noemde hem niet alleen een dwaas, maar Hij sprak ook *een schrikkelijk oordeel over hem uit.* Uw taal, zegt God, staat Mij niet aan. In deze nacht zal men uw ziel van u afeisen, enz.

Ach, hoe zal hij verschrikt zijn geworden door zulke ontzaggelijke woorden! Evenals Belsazar, toen hij die vingers van eens mensen hand zag, die aan de wand schreven: gij zijt gewogen en gij zijt te licht bevonden! O, de glans des konings veranderde, en zijn gedachten verschrikten hem, en de banden zijner lendenen werden los, en zijn knieën stieten tegen elkander! Daniël. 5: 5, 6.

Het was bijna als met Nebucadnezar, Daniël. 4: 31: Dit woord nog zijnde in de mond des konings, viel er een stem uit de hemel: u, o koning Nebukadnezar, wordt gezegd: Het koninkrijk is van u gegaan, en men zal u van de mensen verstoten; en uw woning zal bij de beesten des velds zijn!

Het was met hem als met de dwaze Nabal, die zo rijk was, en in korte tijd was hij dood! 1 Sam. 25: 36-38.

Wel man, zegt de Heere, u zult van uw tafel niet opstaan, en uw maaltijd niet geëindigd hebben, of daar zal een bode zijn, die uw ziel zal opeisen! In déze nacht zal God uw ziel van u wegnemen, en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? Wie zal dan uw ziel eisen? De duivel eist uw ziel. De dood eist ze, die past op u. Hij komt aan uw huis staan en let op u als gij opstaat, neerligt, uit- en ingaat. Ik heb bevel, zegt de dood, om de pijl des doods in uw hart te schieten, die óngeneeslijk is.

De grote God zei: Ik heb uw dag bepaald. Het is de mens gezet, éénmaal te sterven. En U hebt uw gezette tijd volbracht. De tijd van Mijn Raad is nu volbracht. U zult willen blijven, maar niet kunnen. Gij wilt uw schuren afbreken, maar Ik zal uw aardse huis afbreken. En, gelijk Ik het gesproken heb, zal Ik het doen. Ik zal het geen vijftien jaar uitstellen. Het is binnen de tijd van vierentwintig uren bepaald. Ja, nog nader, in déze nacht zal het geschieden. Daar zal op déze nacht voor u géén dag meer volgen!

Ge zijt deze nacht met uw vrienden en uw gezelschap weer zeer vrolijk geweest. Misschien bent ge volgezopen, zodat uw tafel vol uitspuwsel is? Maar als u naar uw bed gaat, of al eerder, zal de doodkoorts u op het lijf vallen, zodat uw gezelschap u zal zoeken op uw bed te krijgen. Het ongemak of de ziekte zal zó snel toenemen, dat gij geen tijd zult hebben om iemand te laten roepen. Of krijgt u iemand, elk zal de handen inéénslaan en zeggen. Hier bezwijkt de kracht van mensen, voor deze ziekte is geen raad!
Men zal ook van geen bekering, of wedergeboorte, of geloof in de Middelaar spreken. Of van geen sterven. Het mocht de zieke bezwaren. Het slot van deze nacht zal een onverwachte en verschrikkelijke dood zijn. De minste tijdruimte is in Gods hand. Hij doet de mensen wederkeren tot verbrijzeling, en zegt: keer weder, gij mensenkinderen, Ps. 90 : 3. Hij zal zo schielijk verbroken worden, dat er geen tijd zal zijn om nog voor hem te bidden of te lezen. Misschien zal hij zelfs geen gebruik van zijn verstand hebben! En wat dán? Zo'n leven, zo'n einde! Voor de duivel geleefd én voor de duivel gestorven! Waar de heer is, daar zal zijn knecht ook zijn!
Het zal met hem zijn als met die andere rijke man, Lukas 16: 23. Hij hief zijn ogen op in de vlammen. En zijn uw schuren zó vol, dat gij niet tekort zou komen, al leefde gij nog Methusalems jaren, - wiens zal al dat goed zijn? Door huwelijken of anderszins zal het zulk een krijgen, die gij in uw leven nooit zag noch kende. Daar hebt u nu de gelijkenis.

3. Ja wel, zult u zeggen, maar zijn er wel zulke mensen? Of zo ze er al zijn, is het niet maar een klein getal? Wie zou zó zot kunnen zijn, dat hij zó zou handelen? –
Ik zal het u zeggen, wie het is, die zó bestaat, zei de Zaligmaker in het éénentwintigste vers. ***Alzo is het met die, die zichzelf schatten vergadert, en niet rijk is in God.*** Dáárheen wil Ik, zegt de Zaligmaker. Daar zijn mensen in de wereld, die zichzelf schatten vergaderen, en die niet rijk zijn in God. Die doen zó. Die leven zo, en die sterven zó.
U zult zeggen: leg ons nu nog wat nader uit, wie het zijn, die zichzelf schatten vergaderen, en niet rijk zijn in God?

Eerst. Het zijn zulke mensen, die het eerst en het meest werken en zorgen voor de mond en voor het lichaam, en niet voor het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid. U hoort ze altijd weer vragen: Wat zal ik eten? Wat zal ik drinken? En waarmee zal ik mij kleden? Maar u hoort ze nooit of héél weinig vragen: *Wat moet ik doen om zalig te worden?*

Ten tweede. Zij dragen maar vrucht voor zichzelf. Willen anderen wat van hen hebben, zij krijgen een hoogmoedig woord of een grauw. Wil God wat van hen hebben, het is al afslag of uitvlucht. Zij zijn niet rijk in God, noch rijk voor God, maar rijk voor zichzelf. Zij zijn als andere Nabals, die zei. Zou ik dan mijn brood en mijn water, en mijn geslacht vlees nemen, en zou ik het die mannen geven, die ik niet weet vanwaar zij zijn! 1 Sam. 25: 11.

Ten derde. Het zijn alle ónbekeerde mensen, alle, die géén genade hebben, alle, die géén deel hebben aan de Heere Jezus. Al deze mensen zijn niet rijk in God.
Vraagt u nu: Wie zijn het dan, die rijk zijn in God? Zijn er zulke mensen?
O ja! Waren er zulke mensen niet, God zou alras de hemelen met gedruis doen voorbijgaan en de elementen haast doen branden!
Weet u wie rijk zijn in God?

Ik zeg: al Gods kinderen, al zijn ze nóg zo arm en ellendig naar de wereld, zij zijn nochtans rijk in God!

- Eerst. Zij hebben de Drie-enige God tot hun Deel. Zij kunnen met gerustheid zeggen mét Asaf, Ps. 73: 26: *Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de rotssteen mijns harten, en mijn Deel in eeuwigheid*.
- Ten tweede. Zij zijn rijk in genade. Zij hebben deel gekregen aan dat beproefde goud, komende uit het vuur, Openb. 3: 18. Zij zijn rijk in het geloof, Jac. 2: 5. Rijk in een heilige en stichtelijke wandel. Zij zijn rijk in goede werken. Zij kunnen door genade zeggen: *Aan onze deuren zijn allerlei edele vruchten. Nieuw en oude. O Liefste, die heb ik voor U weggelegd.*
- Ten derde. Zij zijn rijk, omdat álle dingen hun moeten medewerken ten goede, Rom. 8: 28. Omdat alles tot hun zaligheid moet dienen, 1 Cor. 3: 21, 22. *Want alles is uwe. Hetzij Paulus, hetzij Apollos, hetzij Cephas, hetzij de wereld, hetzij leven, hetzij dood, hetzij tegenwoordige, hetzij toekomende dingen. Zij zijn alle de uwe.*
- Ten vierde. Zij zijn rijk in de hoop der heerlijkheid; en die onverwelkelijke kroon, die onbevlekkelijke erfenis. Zij hebben een groot goed, een hemelse schat, een onverderfelijk en onafneembaar goed, een eeuwige schat. Zij zijn rijk in dat gans zéér uitnemend gewicht der heerlijkheid.

U zult zeggen: Waarom wordt dit alles genoemd: *rijk in God?*

- Eerst. Om te tonen, dat het niet slechts tijdelijke dingen zijn, die Gods kinderen bezitten, maar eeuwige, die zo eeuwig zijn als God eeuwig is. Het is een duurachtig en bestendig goed.
- Ten tweede. Om de zekerheid van hun rijkdom aan te tonen. Zij kunnen er staat op maken. Zij lopen niet op het ónzekere, zij kampen niet als in de lucht slaande.
- Ten derde. Omdat hun voornaamste rijkdom in God gelegen is: God is hun hoogste goed, en al hun andere rijkdommen bezitten zij uit kracht van hun gemeenschap aan God: *Welgelukzalig is het volk, wiens God de HEERE is,* Ps. 33: 12. Zij kunnen zeggen: *In God is mijn heil,* Ps. 62: 8.

Nu kunt u gemakkelijk begrijpen, wie het zijn, die niet rijk zijn in God. Het zijn, álle natuurlijk mensen, de Geest niet hebbende. Die zijn zónder God, en zónder Christus, en zónder hoop. Die zijn vervreemd van het burgerschap Israëls, en vreemdelingen van de verbonden der beloften.
O, schrikt, ónbekeerde mensen! al meent u rijk en verrijkt te zijn, en geen ding gebrek te hebben: gij zijt evenwel arm, en ellendig, en jammerlijk, en naakt, en blind, Openb. 3: 17.

Tot een stichtelijk slot zullen wij nog overwegen:

Eerst. Waaróm wij deze gelijkenis gepredikt hebben?
Ten tweede. Sprak Christus in raadsels, wij zullen óók enige raadsels hebben.
Ten derde. Wie is zo'n dwaas, als van wie wij gesproken hebben? En wie niet?

A. Weet gij, welke de gelegenheid was, die ons tot het prediken van deze gelijkenis gebracht heeft?
1. De eerste gelegenheid was de oogst, die voor de deur staat. God heeft het gewas gezegend. Wij hebben landlieden gesproken, die zeggen, dat het hun niet heugt, dat het gewas zó goed gestaan heeft! Enige dagen geleden stond het te bezien, of de

landman zijn hoop zou verloren hebben. Maar nu is het gevaar waarschijnlijk weer afgewend. Nu zullen velen ook wel aan het breken en bouw van hun schuren willen; en in de overvloed God vergeten, en laten varen!
Maar wij roepen u toe: spiegelt u aan deze dwaas! Vergeet toch niet, dat regen en vruchtbare tijden van de Heere afkomen! O, mocht gij er liever klein en nederig onder worden: Vereert toch de Heere van uw goed, en van de eerstelingen uwer inkomsten. Dan zullen uw schuren van koren en uw perskuipen van most overlopen!

2. De tweede gelegenheid was: De schepen uit het Verre Oosten zijn binnengekomen, tot zeven in getal. Wij weten niet, of dit wel veel gebeurd is. De één zit nu en schreit over zijn verlies van goed of bloed. Anderen zijn uitermate verblijd. Zij zouden licht met deze dwaze man wel meedoen, en tot hun ziel zeggen: U hebt vele goederen gewonnen; eet, drink, wees nu maar vrolijk!
Maar wij roepen u toe, als uw vermogen zo overvloedig aanwast. Zet er toch uw hart niet op! Zet uw vertrouwen toch niet op de ongestadige rijkdom! Hoe haast kan al uw rijkdom als met vleugelen wegvliegen! Huilt en weent liever over uw arme en ellendige ziel; en rust niet, vóórdat de almachtige, algenoegzame en onveranderlijke God, in de Heere Jezus, uw overvloedig goud en uw krachtig zilver geworden is!

3. De derde gelegenheid was, omdat elk mens het van nature in zijn hart heeft, te werken om die spijs, die vergaat; en maar te zorgen om door de wereld te geraken. Of om wat opzij te leggen voor de oude dag. Om dán een gerust leven te kunnen hebben!
Maar, arme, dwaze mensen, was het niet béter, dat gij het Koninkrijk Gods zocht; en dat ge uw best deed om wél uit de wereld en om in de hemel te komen? Wie weet, of u wel eens een oude dag zult hebben? En áls u al een oude dag krijgt. Hoe ras zal de avond van die dag komen! Als dán het aardse huis uws tabernakels verbroken wordt, dán zal uw einde zijn als dat van deze dwaas! Dán zal uw lot zijn: Een zondaar, honderd jaar oud zijnde, zal vervloekt worden! Terwijl ze uw maaltijd gereedmaken om te eten, en om te drinken, en om vrolijk te zijn, zo kunt u in diezelfde nacht wel in de hel vallen!

4. De vierde gelegenheid, waarom wij deze tekst gepredikt hebben, is, dat het over acht dagen Avondmaal is. De Koning roept nu: *gij slechten, verlaat uw slechtigheden! goddelozen, verlaat uw weg, en leeft. Treedt op de weg des verstands. Komt, eet van Mijn brood, en drinkt van Mijn wijn, die Ik gemengd heb!* En zou u dan maar eten en drinken en vrolijk zijn, en u niet bekommeren over uw ziel! Zou ge u dan niet schikken om de Heere uw God te ontmoeten? U kunt aan de Tafel des Heeren niet gaan, èn aan de tafel der duivelen! Bent u belast en beladen met de zorgen of met de goederen dezes levens? Wel, zoekt dan liever belast, en beladen en vermoeid te zijn over uw zonden; en gaat dan zó naar de Heere Jezus toe. Hij zal u verkwikken. Of zijt ge een van Zijn vrienden, gedraagt u dán niet als een vijand Gods! Heeft God u wél onthaald, zegt dan: *Mijn ziel, keer weder tot uw rust: Want de Heere heeft aan u wél gedaan!*

5. De vijfde gelegenheid was: De aanstaande kermis. Wij geloven, dat er al velen in hun hart naar verlangen, en er zich al toe gereedmaken, om dán weer eens te eten, te drinken, en vrolijk te zijn. En het zal mogelijk sommigen wel gebeuren, dat ze in één van die nachten, of die dagen, in de hel zullen vallen!
Wat dunkt u, geliefden, geven al zulke gelegenheden ons niet een reden, om eens over zo een stof te prediken? Ach, dat gij állen u aan deze dwaas mocht spiegelen, dat u

intijds zocht wijs te worden, en op uw einde te merken!

B. Maar opende de Heere Jezus Zijn mond met gelijkenissen, en sprak Hij soms duistere redenen, die uitleg nodig hadden: Wij zullen u óók enige duistere redenen of geestelijke raadsels voorstellen.

Eerst. Wie is rijk èn arm tegelijk? Ach, dát is een mens, die het nooit wél gaat. Die altijd klaagt en giert om méér. Hij kleeft aan het zienlijke. Hij heeft veel, maar hij geeft niets. En geeft hij al iets, het is zo'n kleine gift. Het heugt hem zolang. Het diende wel overal uitgetrompet te worden. Hij kan een ander geen goed doen, en hij doet zijn eigen ziel gebrek hebben. Dat is een grote ijdelheid, Pred. 4: 8. Die zijn ook rijk èn arm, die rijk zijn naar de wereld. Maar zónder genade. U mag wezen wie gij wilt. Zijt gij een rijk regent, of een rijk burger, en hebt u géén genade, gij zijt dan straatarm.

Ten tweede. Wie is arm èn nochtans rijk? Die arm is naar de wereld, en evenwel vergenoegd leeft. Hij schikt zich naar de bedeling van Gods voorzienigheid. Het moge gaan zo het wil, zij zwijgen Gode. Gods bestel is bij hen goed. Zij zien in het kleintje zo'n schat, dat zij zeggen: mijn weinigje is méér dan de overvloed van vele goddelozen, - al zijn zij arm, zij zijn nochtans rijk in God. Die zo vergenoegd is in zijn hart en in al Gods doen; en die zo zegt: ik heb genoeg als ik maar deel aan de Heere Jezus, en aan de Drie-enige God heb, - die zijn arm, en nochtans dubbel rijk.

Ten derde. Wie is arm èn die evenwel het meeste geeft? Dat is een mens, die arm naar de wereld is, en nochtans genade heeft. Hij heeft niets, en hij geeft véél. Hij zucht en schreit tot God voor zijn naaste; en heeft hij wat, al waren het maar twee penninkjes, hij geeft ze. Heeft hij niets, hij geeft een gebed. Hij geeft raad. Hij geeft aanmoediging, hij geeft stichting. Hij zegt: al heb ik geen zilver of goud, ik geef álles wat ik heb, voor de Naam van de Heere Jezus over!

Ten vierde. Wie heeft véél goed èn geen goed? Een mens, die grote schatten heeft, èn doodarm naar de ziel is. Ach, uw schatten zijn vloeken om de zonden. Gij zijt arm naar de ziel, en nochtans rijk van de vloek: gij zijt zo vol vloeken als vol zonden. Uw huis is zo vol vloeken als vol schatten. Wij zeggen het niet, maar God. Als wij het zeiden, u zou het niet verdragen. Leest eens Lev. 26 en Deut. 28. Daar zult u een zwart register vinden van al de vloeken, die op u liggen.

Ten vijfde. Wie is rijk in zijn leven, zolang hij leeft, maar arm in zijn dood? Een rijke zónder genade, die is tot aan zijn dood rijk, en dán gaat zijn geld en goed naar zijn arme of rijke erfgenamen; en hijzelf gaat naakt en arm naar het graf en naar de hel.

Ten zesde. Wie is de wijste èn de dwaaste? Denkt het eens. Het is een machtige en rijke naar de wereld, die niet rijk in God is. Gij houdt u met wat nietigheden op. Het is ermee als een man of een vrouw, wier huis in brand staat. Zij halen er een bundel stro uit, en laten hun kind er in. Zó doet gij met uw ziel. Gij handelt als een dwaze Indiaan, die voor een spiegeltje of wat kraaltjes, veel goud geeft. Zo doet gij ook: voor wat goed van de wereld geeft ge uw kostelijke ziel! - Dat zijn zo enige duistere redenen.

C. Wie is nu deze mens gelijk? Wie is zo'n dwaas als van wie wij gesproken hebben?

* Eerst. Die in hun jonkheid slaven en draven, en zorgen en wroeten, opdat zij het op hun oude dag goed en gemakkelijk zouden hebben. Zijn dát geen dwazen, dat zij hun kostelijke tijd besteden voor iets, dat zó ónzeker en zó kort is? Zouden zij niet wijzer handelen, als zij hun tijd gingen besteden om te zoeken het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid; en dat zij zochten deel te krijgen aan die dierbare belofte, Jesaja 46: 4: En tot de ouderdom toe zal Ik Dezelfde zijn. Ja, tot de grijsheid toe zal Ik ulieden dragen.

Ten tweede. Zulken zijn zó dwaas, die steeds opgepast, en een gemakkelijke dag gekregen hebbende, dán zeggen. Ziezo, nu heb ik op niemand te zien, nu heb ik de onbezorgde kost, - zijn dát geen dwazen, die het goed tot hun vertrouwen , en het goud tot hun hoop stellen? Mag men niet over zo'n dwaas lachen, zeggende. Ziet de man, die God niet stelde tot zijn sterkte. Maar vertrouwde op de veelheid van zijn rijkdom!

Ten derde. Die door Gods goedheid overvloed gekregen hebbende, dán zó denken of spreken, alsof álles het hunne is. Zonder dat zij ooit eens vragen: Waar is die goede God, Die mij al dat vermogen gegeven heeft? Of met verlegenheid uitroepen: Wie ben ik, Heere, en wat is mijn huis, dat Gij mij zó gezegend hebt?

Ten vierde. Die maar spreken van maken en breken, van het goed dat zij hebben, en van het goed dat zij doen. Maar die men zelden of nooit hoort vragen, wát zij doen moeten om zalig te worden! Zij stellen de boze dag verre. De dood is hun al te naar, om er aan te denken! Ga eens in uw hart. Durft gij aan de dood wel denken? U zou het bijna wel besterven, als gij nu hoorde, dat de dood spoedig in uw vensters zal klimmen!

Ten vijfde. Die wéltevreden zijn, als zij een gemakkelijke dag bekomen hebben. Al missen zij God, al missen zij het waarachtig genadewerk. Dáárover bekommeren zij zich niet eens. Zij zeggen: nu kan ik mijn kinderen met ere groot zien. Nu ben ik op de trap van eer en aanzien. Ik kan nu eten en drinken en goedsmoeds zijn!

Gij allen, die zó bestaat, gij zijt deze man gelijk. En wat zal uw einde zijn? Gelijk gij die dwaas in zijn leven gelijk geweest zijt, zo zult u hem in zijn sterven en in zijn eeuwige staat óók gelijk zijn! Als u niet wijs wordt en u bekeert, dan zult u mét deze dwaas, én met die ándere rijke man, uw ogen in de hel opendoen, en zeggen: Ik lijd smarten in deze vlammen! En ach, hoe schielijk kan u dát overkomen! Misschien zal God tot u óók spoedig zeggen: *Gij dwaas, in déze nacht zal men uw ziel van u wegnemen, en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn?* O, hoe naar zal dát wezen, hoe deerlijk zult u staan kijken, als gij in de hel komt! Daar zult u dan tegen elkaar zeggen: Dáárom, en daarom, en daarom, zijn wij zo ongelukkig! Ach, hadden wij ons intijds bekeerd, maar nú is het te laat! En zo zult u het u in eeuwigheid beklagen, dat u de vindenstijd hebt laten voorbijgaan!

Ach, arme mensen, mocht u intijds uw dwaasheid leren zien, en bewenen, eer u naderhand zult wenen, als het te laat is! Hier is één traan over uw zonden béter dan duizend ná uw dood.

Klopt uw hart niet? Wij weten dat het zo is. Of u moest het met een brandijzer toegeschroeid hebben! Ach, dat u nog eens wijs mocht worden, en op uw einde merken!

Vromen, gij zijt deze dwaas niet gelijk. U zegt integendeel mét Luther: *ik betuig voor God, dat het tijdelijke mij niet voldoen kan.* Gods kinderen zeggen met Paulus, dat zij niet aanmerken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet. Heere, zeggen ze, wat baat mij de gehele wereld, als mijn arme ziel zou moeten verloren

gaan, en als ik zou blijven zónder Uw genade, en zónder een schat in mijn ziel? Wat baat het, of mijn kasten vol goed liggen, en dat ik naar de ziel doodarm zou zijn, en álle dingen gebrek zou hebben?
Zo doet een kind van God. Dáárin is mijn geluk niet, zeggen ze, als ik rijk ben, en dáárin is mijn óngeluk niet, als ik aam ben. Ik heb beleden, dat mijn geluk in God is. Heere, zeggen ze, geeft Gij mij niet veel van het goed der wereld, het zal mij te onbelemmerder maken. En heb ik voor het lichaam niet veel te zorgen, het is een middel, dat ik zoveel temeer tijd en gelegenheid heb om God te dienen en mijn naaste goed te doen.
Luther kon niet voldaan zijn, dan met God. Zó zijn al Gods kinderen. Wat baat het mij al, zeggen ze, zolang ik God niet zie? Zij zeggen: *Wie heb ik nevens U in de hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde*. Zij bereiden zich intijds voor om te scheiden. En als gij zei: Wiens zal dit alles zijn? Dat scheelt mij niet, zeggen ze. Heere, geef het die Gij het belieft te geven! En zo raken zij los van het schepsel. En zo zeggen ze: moet ik die náre vallei in, Gij, Heere, zult er mij inleiden, èn doorleiden, èn uitleiden! En zo gaan zij met hun geestelijk leven, gelovende en verlangende naar de Heere, en roepen uit: *kom haastelijk, ja, Heere! kom haastelijk*!
En zij gaan nog eens ophalen van hun eerste verandering, overtuiging, en van de voortgang van het werk. Hoe Gods goede en trouw hand het begonnen, en niet onder zich gelaten heeft.
En als ze op hun uiterste liggen, dan zeggen ze: Heere Jezus! Gij zijt mijn Middelaar! En zij leggen al hun zaken voor Hém open, en vertrouw het Hém álles toe. En zo geven zij een hikje, en een snikje, en daarmee vliegt hun ziel naar boven.
En ofschoon hun lichamen gelegd worden in het stof des doods, nochtans zal God de Heere, Die hun tranen en de haren van hun hoofd alle geteld heeft, ook wel voor hun stofjes zorgen! Hij zal ze opwekken in hun lot. Als hun laatste vijand, de dood, teniet gedaan zal zijn, zal Hij ze opwekken in onverderfelijkheid. AMEN.

ACHTENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER MATTH. 6: 19.

TIJDENS DE KERMIS.

Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen.

Wij lezen, 2 Cor. 4: 18: *Dewijl wij niet aanmerken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet. Want de dingen, die men ziet, zijn tijdelijk, maar de dingen, die men niet ziet, zijn eeuwig.*
Zij mochten zeggen: Wel, Paulus, ziet gij geen zienlijke dingen aan? Moeten de vromen die voorbijgaan? Moeten zij daarop geen oog slaan?
Ja, zij zien de zienlijke dingen ook wel. Zij heffen hun ogen wel menigmaal eens omhoog, en zij zien wie al deze dingen geschapen heeft. Jesaja 40 : 26. Het is met hen als met Abraham, tegen wie God zei. Zie nu op naar de hemel, en tel de sterren. Gen. 15: 5. Het is met hen als met David, die zei: *Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan en de sterren, die Gij bereidt hebt.* Ps. 8: 4. Als Gods kinderen de zienlijke dingen zó beschouwen, dan roepen zij met David uit: *De hemelen vertellen Gods eer, en het uitspansel verkondigt Zijner handen werk.* Ps. 19: 1. En met Paulus zeggen ze dan: *Want Zijn zienlijke dingen worden van de schepping der wereld aan uit de schepselen verstaan en doorzien, beide Zijn eeuwige kracht en Goddelijkheid.* Rom. 1 20. Het gaat zó hoog, dat ze er wel eens mee spreken. Job 12: 7-9. *En waarlijk, vraagt toch de beesten, en elkeen van die zal het u leren, en het gevogelte des hemels zal het u te kennen geven. Of spreekt tot de aarde, en zij zal het u leren. Ook zullen het u de vissen der zee vertellen. Wie weet niet uit alle dezen, dat de hand des Heeren dit doet?*
Het is een misslag, als u zou denken, dat Gods kinderen de zienlijke dingen niet eens aanzagen. Nee, dat is het werk van de goddelozen, dat zij niet letten op de daden des Heeren, noch op de werken Zijner handen. God klaagt daar zo over, Jesaja 5: 12. Zij aanschouw het werk des Heeren niet, en zij zien niet op het maaksel Zijner handen. De Heere Jezus vermaant er Zijn volk toe: *Aanmerkt de vogelen, aanmerkt de leliën, zegt Hij.* En Gods kinderen hebben er ook lust in. O, zij kunnen soms zóvele wonderen in de zichtbare dingen zien, dat zij er met verbaasdheid over moeten uitroepen. *Hoe groot zijn Uw werken! U hebt ze alle met wijsheid gemaakt, en het aardrijk is vol van Uw goederen!* Ps. 104: 24. U zult zeggen. Hoe zegt de Apostel dan: Wij aanmerken ze niet?
Ik antwoord. Hij spreekt de waarheid. Zij zien ze niet aan gelijk Achan dat sierlijk Babylonisch overkleed, en dat goud en zilver aanzag. Joz. 7: 21. Noch zoals Achab de wijngaard van Naboth aanzag, om die meteen hartelijk te begeren. 1 Kon. 21: 2. Zij begeren ze niet het eerst en het meest, gelijk andere mensen, die wel zeggen zouden: geef mij het goed van de wereld, geef mij kinderen, of ik ga dood!
Nee, zeggen ze, ik moet Gód hebben, Die is mij meerder waardig dan het goud! Ik weet, dat God gezegd heeft, in het tiende gebod: U zult niet begeren uws naasten huis, uws naasten vrouw of goed, noch iets, dat uws naasten is! Zij begeren van het zienlijke niet het eerst en meest. Ze zijn er niet ziek naar, gelijk sommigen, die zónder het zienlijke niet leven kunnen. Zij zien het niet aan als hun hoogste goed. O, zij weten wel, dat het hen verlaat in hun meeste óngelegenheden. Zij weten wel, dat zij het missen kunnen en evenwel gelukkig zijn, en dat zij het bezitten kunnen en evenwel óngelukkig zijn. Ziet dit in dat paar mensen, Lukas 16. De arme Lazarus, die

daar voor de deur van de rijke lag, miste het, en evenwel was hij gelukkig; en die rijke, die het bezat, die binnen de deur was, was diep óngelukkig!
Zij zien het dan niet aan als hun enig deel en hoogste goed. Zij hebben geleerd vergenoegd te zijn, als zij maar voedsel en deksel hebben. Zij zeggen: Wij zijn naakt in de wereld gekomen, wij zullen er óók naakt weer uit gaan. De rijkste, als hij in wereld komt, hoe walgelijk is hij in zijn bloed! en hoe arm gaat hij ook uit de wereld! Dan wordt zijn schoon kleed, zijn kostbaar nachtgewaad, waarmee hij gepronkt heeft op zijn ziekbed, uitgedaan, en daar ligt hij dan, zó walgelijk, dat elk afkerig van hem is!
Wel, Paulus, wel, man, is dát uw deel niet, waarop gij in de wereld ziet? Ach nee! zegt Paulus, en álle vromen mét hem, wij aanmerken die dingen niet? Wel, Paulus, de wereld zou aan u en aan al de vromen wel vragen, en zeggen: Wij zien evenwel aan uw naarstig zwoegen en jagen, dat gij een zeker doel in het oog hebt, gij bedoelt iets: Wij zien, dat gij ergens ziek naar zijt: Daar is ergens een goed, waarvoor gij hoogachting hebt. Wát zoekt gij? Waarom bidt en werkt gij zo? Hoe hebt u het zo druk? Wij zullen het u zeggen, zegt Paulus, daar speelt wat ánders in ons hart. Dat grote goed, dat God weggelegd heeft voor degenen, die Hém vrezen. Ps. 31: 20. Het is een goed, dat een uitnemend gewicht van heerlijkheid heeft. Het is het beste deel, het éne nodige, het is God in Christus.
Dáárom hebben wij het zo druk in de wereld, met naar dát hoogste, dát duurachtig en bestendig goed te vragen en te jagen, om dát te verkrijgen; en als wij het verkregen hebben, om er ons dán van te verzekeren, en het dan waardig te beleven! Weet gij, waarom ál ons roepen en vragen is? Het is als gij leest, Lukas 3: En wij, wat moeten wij doen? Zeiden ze tegen Johannes. En als Hand. 2: 37: Wat zullen wij doen, mannen broeders? Het is als Hand. 16: 30: Lieve Heere, wat moet ik doen om zalig te worden? En als Hand. 9: 6. Heere, Die mij daar zo boven de zon aanspreekt, wat wilt Gij dat ik doen zal?
Wel, Paulus en uws gelijke, mocht de wereld zeggen: gij zijt immers nog niet ziek? Die die weg op willen, zijn zo een klein en verachtelijk hoopje? Wie weet, of zij het recht hebben? Wel, wie weet wat er van de eeuwigheid worden zal? Het tegenwoordige, daar kunnen wij wel bij leven!
Maar wij antwoorden: ach, arme wereld, uw redenen zijn zotte redenen, en slechts bedenkingen des vlezes. Weet gij, wat redenen wij hebben, om niet aan te merken de dingen, die men ziet, maar de dingen, die men niet ziet? Deze éne reden is genoeg. Anders zouden wij er zoveel kunnen noemen: *Want de dingen, die men ziet zijn tijdelijk. Maar de dingen, die men niet ziet zijn eeuwig*. O, wij hebben al uw goed bekeken. Het is maar zienlijk en tijdelijk. Het komt naar u toe en het groet u maar eens. Zo haast heeft het u niet gegroet, of het neemt al weer zijn afscheid. Het goed vliegt weg, erf gij vliegt weg: De wereld gaat voorbij met al haar begeerlijkheid. Maar de ónzienlijke en eeuwige dingen, komen te pas, als geen gehele wereld met al haar volheid te pas komt. Als de tijd en het ganse schepsel van ons wegvliegen! O, dát állerhoogste Goed, dat in de eeuwigheid geldt, is het doel van al Gods volk! Wij aanmerken de zienlijke dingen niet, zeggen ze. De eeuwige, dáár zit ons hart in! Al moeten zij met Petrus en Johannes zeggen. Zilver en goud hebben wij niet. Zij kunnen óók met Paulus zeggen: Wij hebben niemands goud of zilver begeerd.
Wel, mocht de wereld zeggen: Dat is een nieuw en vreemde leer! Maar wij zeggen: nee, wereld spreek zo niet. Het is een leer, die overeenkomt met de leer van Mozes, Samuël, Salomo, en al de Profeten, en met de leer van Johannes de doper, en van de Heere Jezus Zelf.

1. Het komt overeen met de godsdienst van Mozes, Hebr. 11: 24-27. Hij staat daar

bij ál de schatten van Egypte: Ik wil ze niet hebben, zegt hij. Ik loop er van weg. En wie weet, wat al schatten in dat koninkrijk geweest zijn! Ik wil al die schatten niet hebben, zegt hij: ik wil het liever met het volk Gods houden, en mét hen een kruisdrager zijn, dan met de wereld een kroondrager.
2. Het is de godsdienst geweest van Mozes tot op Samuël, 1 Sam. 12. 3. Ik ben, zegt hij, uw Regent geweest. Maar heb ik wel een os of ezel van u genomen? Heb ik wel van iemands hand een geschenk genomen? Nee gij, zei het volk.
4. Het komt overeen met de godsdienst van Salomo, 1 Kon. 3: 5-10. Kom Salomo, zei God, gij zijt een jongeling, en een groot koning. Ik wil eens weldadig aan u zijn; eis en begeer wat Ik u doen zal? - Wat doet nu Salomo? Ziet hij het zienlijke aan? Nee. Maar hij zegt: lieve Heere, geef mij wijsheid, dan heb ik genoeg. En Spr. 30 : 3, bad Agur: voed mij met het brood mijns bescheiden deels.
5. Het is de godsdienst van de Profeten. Wat liet God door Jeremia aan Baruch zeggen? Wel, Baruch, hoe hangt uw hoofd zo naar het stof? Zoudt gij u grote dingen zoeken? Zoek ze niet, Jer. 45: 5.
6. Het stemt overeen met de godsdienst van Johannes de doper, die at sprinkhanen en wilde honig. Hij was omgord met een lederen gordel, en een slecht kleed van kemelshaar, Matth. 3: 4. Dat is genoeg, zei hij, om over de weg te komen. Ik wil geen onnodige omgang met de wereldse mensen hebben; en als ik maar voedsel en deksel heb, dan heb ik genoeg!
7. Het is een godsdienst, die overeenstemt met de leer van onze gezegende Heiland. De Heere Jezus predikte op de berg. Hij was een zeer begaafd en gezegend Predikant. Hij drong door tot in het hart.

Wat al heerlijke troostredenen en wat nuttige lessen sprak Hij in het voorgaande vijfde hoofdstuk! En Hij besluit het met te zeggen: U hebt een Vader in de hemelen, weest Hem gelijk, doet uw vijanden wél. Hebt ze lief. Toont, dat gij béter zijt dan de wereld! In dit zesde hoofdstuk zegt de Heere Jezus. Ontmoet u soms een arm mens, beklaagt u niet als gij hem wat geeft; erkent het niet voor wat groots. Weest er niet hovaardig op, vers 1-4. Vindt gij soms trek om te bidden, neemt een weinigje van uw dag en avond af. Valt eens op uw knieën. Zegt u: ik kán niet bidden, - Ik zal u een schets geven. Laat uw gebed maar altijd daarop uitlopen, gelijk Ik u leer, dán zult u altijd stof hebben om te kunnen bidden, vers 5-15.
Ach, Heere! mochten ze zeggen. Onze verdorvenheden zijn zo groot! daar komen zulke zware tijden! de zonden groeien zo aan! - wel, neemt dan een vastendag, zegt de Heere. Maar u moet het niet willen weten; doet het in het verborgen, vers 16-18.
Vervolgens zegt de Heere: Wel, volk, Ik zie dat gij het zo druk hebt. Hoe zijt gij zo bezig? Wat zoekt gij al? Zijn het schatten van de aarde? Ach, vergadert die niet! Maar wilt u goederen en schatten hebben? Ik wijs u op een hemelse schat; en waar die schat is, aldaar moet óók uw hart zijn. Oordeelt hetgeen Ik zeg: Doet de ogen van uw verstand eens open, en u zult verstaan hetgeen Ik u zeg: maar wilt u boos zijn, en een afkeer hebben van Mijn spreken, dán zult u schrikkelijk donker worden, vers 19-23.
Zij mochten denken: Wat kwaad steekt er in aardse schatten te vergaderen? Men kan toch daarbij God óók wel dienen? Nee, zegt de Heere, dát is ónmogelijk. U kunt géén twee tegenstrijdige dingen tegelijk doen. U kunt niet God dienen èn de mammon tegelijk, vers 23.
Ja maar, mochten ze zeggen: moeten wij dan niet werken en zorgen? Ja, zei de Heere. Maar de ónbetamelijke zorg moet gij wegdoen, en God laten zorgen. U mag wel zorgen voor de tijdelijke dingen. Maar u moet voorál zorgen voor de eeuwige dingen. Zoekt éérst en voorál Gods koninkrijk, en Zijn gerechtigheid, en álle andere dingen

zullen u toegeworpen worden! God zal het Zijn beminden als in de slaap geven. U zult genoeg hebben om uw weg te gaan, en bij Mij te komen, vers 25-34.
Dan vervolgt de Heere Zijn predicatie in het zevende hoofdstuk. Hij geeft allerlei heerlijke lessen, wat elk te betrachten heeft omtrent de naaste, én omtrent zichzelf; en inzonderheid, hoe zij voorzichtig moesten zijn om een goed fundament te leggen voor het toekomende, om niet bedrogen uit te komen. Daar zal een storm komen. Wat zullen er al winden waaien! U zult voor God moeten komen; en zo gij géén goed fundament legt, wat zal uw val dan groot zijn! - Dat is zo de inhoud van de predicatie.
Geliefden, wij hebben gezien, dat elk het zo druk heeft, elk verlangt rijk te zijn of het spoedig te worden: Dit is niet alleen zo bij deze kermis, maar doorgaans. Daar rekent men niets te veel noch te zwaar voor, dat móet er bij door, men móet geld en goed hebben. Men móet hier een schat hebben, al zou men die als vóór de deur van de hel halen!
We dachten dit woordje eens op uw hart te leggen, van de valse èn de ware schat, en het gedrag der mensen daaromtrent: De Heere Jezus zegt: Zoekt de valse niet, maar zoekt de ware schat, dán zult u gelukkig leven én sterven, u kunt het wel weten, waar uw schat is? Waar uw schat is, dáár zal uw hart wezen. Is uw schat in de hemel of op de aarde. Waar uw hart het meest is, dáár is ook uw schat.
Voor ditmaal hebben wij de valse schat, waarin wij te bezien hebben:

1. Daar zijn schatten.
2. Vergadert ze niet.
3. De Heere dringt het aan. De mot en de roest komt er in. Of de dief slaat er zijn handen aan, en gij zijt het kwijt.
4. Dan zullen wij enige bedenkingen oplossen, en zoeken zo onder Gods zegen, de nagels en de prikkels in uw gemoed te slaan.

1. ***Daar zijn schatten in de wereld.***
Wij lezen van de schatten van Egypte, Hebr. 11: 21. Wij lezen van de schatten van Hizkia, die hij liet zien aan de gezanten van Babel, Jes. 39: 2. Wij lezen van de schatten van de machtige koningin der Moren, Hand. 8: 27. Die Kamerling was over al haar schat, staat er. Wat zijn schatten? Het is véél geld of ander kostbaar goed, men legt het weg voor een kwade dag, of voor een andere tijd, om het dan aan te spreken. Het is zo'n goed, waartoe men in tijd van nood zijn toevlucht neemt. Dat iemands staat vermeerdert en zijn positie versterkt. Men zegt: het is een schatrijke man of vrouw. Men komt er door in aanzien in de voorspoed; en in de tegenspoed verkwikt men er zich mee door het gebruik of door het gezicht. Maar alle schatten zijn niet even groot, het zijn juist niet altijd koninklijke schatten. Een arme man of een burger heeft ook zijn schatje. Welke schatten zijn het zo al, die elk heeft?

1. Daar zijn schatten van goud en zilver, gemunt of ongemunt. Het zilver was in de dagen van Salomo zo gering geacht als straatstenen; en het goud was er in menigte.
2. Welke schatten zijn er nog? Behalve de edele metalen, zijn er edele gesteenten en parels, die wit gemaakt worden door de zon, geschuurd op de gronden van de rivieren, en waaraan een glans gegeven wordt door menselijke kunst. Men rijgt ze aanéén, en men hangt ze om de hals. Dan zijn er diamanten, die edele gesteenten, die uit rotsen worden gehouwen, zij worden in het goud gezet als in kastjes der ringen. Dan is er de Smaragd, de Turkoois, zulke vurig brandende stenen! De koning van Tyrus was van al het edelgesteente als in de brand. Hij wandelde in

het midden der vurige stenen, Ezech. 28: 13, 14. Koning Herodes' kleed was zó vol edelgesteente, dat als de zon er op scheen, men er zijn ogen niet op kon houden. De borstlap van de Hoogepriester Aäron was vervuld met edele gesteenten, de allerbeste, die er in de wereld waren, en waardoor de heerlijkheid van het nieuw Jeruzalem wordt uitgedrukt, Openb. 21: 19, 20.

3. Daar zijn schatten van prachtige gewaden. Als u die wilt zien, dan moet u in uw gedachten de koffer van de dochter Sions openen, Jesaja 3. Zij ging in het purper, in het scharlaken, in het fijn getweernd linnen, zij was gekleed in zijde, van wormen gekomen. Als u zulke schatten wilt zien, dan moet u zien de kleedkamers van de groten der aarde. Zij moeten speciale klederbewaarders hebben, om die schatten goed te bewaren.
4. Dan zijn er schatten van koren en most, en olie, en allerlei koninklijke lekkernijen. Die tien mannen zeiden tot Ismaël: Wij hebben verborgen schatten in het veld, van tarwe en gerst, en olie en honig, Jer. 41:8.
5. Daar zijn schatten van akkers, landerijen en van vee, als de kudden bij duizenden werpen, en bij tienduizenden op de hoeven vermenigvuldigen, Ps. 144: 13.
6. Dan is er een schat van het huwelijk, als men een gewenst man, een gewenste vrouw, of aangename kinderen heeft.
7. Dan zijn er nog schatten van eer en aanzien. Of van vrienden, die men onthaalt of die ons onthalen. Men is gast, óf men heeft gasten.

Geliefden, die hier zit of staat: klopt uw consciëntie niet, als u dit hoort? Moet u niet zeggen: ach, Heere! zulke schatten zijn het, die ik tot hiertoe gezocht en vergaderd heb? U zoekt slechts een staat om hier weelderig te kunnen leven, en zat te zijn van rijkdom en eer en weelde! En wat is het dan, als gij die schat verkregen hebt? Dán zijt gij trots en hovaardig, dan diende elk wel voor u neer te vallen, gelijk voor Haman, dán wilt u voor een aanzienlijk man of vrouw doorgaan bij aanzienlijken en geringen, dán wilt u van elk geëerd zijn, daarop stelt men dan zijn hart. Als men die schat ziet, men begeert hem, en men zegt als Ezau: ach, geef mij van dat rode, dat rode daar! men kan niet rusten vóórdat men die schat heeft, - al zou men om die schat voor de duivel moeten neervallen, - dáárnaar ben ik ziek, zegt zo een, die die schat begeert, die schat, zegt hij, móet ik zien te verkrijgen, het koste wat het koste, al die heerlijkheden móet ik hebben, zeggen ze: En die schat verkregen hebbende, dán gaan ze leven naar hun lust, tégen God, en tégen het Woord, en tégen de consciëntie in! Zij vragen naar geen God noch hemel, als ze tot zo een staat van rijkdom, eer of gemak geraakt zijn!

2. Wat zegt nu de liefste Heere Jezus van déze schatten? Hij zei, onder duizenden van mensen, tegen allen, die daar tegenwoordig waren: ***vergadert u géén schatten op de aarde***.

Deze les behelst verscheidene kostelijke zaken. Wat wil het zeggen: vergadert u geen schatten op de aarde? Het is te zeggen:

Eerst. Vergadert ze u niet éérst en vóór alle andere dingen. Zij schreeuwden eens onder de heidenen: O burgers, vergadert u eerst goud, - en dán deugd! Dat schijnt de Christenen óók na aan het hart te zijn, beter dan de les van de Heere Jezus: éérst de aarde en dán de hemel! O, wat al een mensen zijn er, die alle andere dingen zoeken, in plaats van het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid! Zij moeten éérst hun huizen bouwen, eer zij aan Gods huis gedenken, gelijk de Joden, Hagg. 1: 9.

Nee, zegt de Heere Jezus, vergadert u zó geen schatten op de aarde! U moet die niet éérst en bóvenal zoeken te verkrijgen, zodat gij daarmee al uw tijd zou verspillen en doorbrengen, en zodat, als men u op uw ziek- of sterfbed zou vragen. Hebt u al deel

aan de Heere Jezus? Hebt u uw voet al op de weg naar de hemel gezet? Gij dan zou moeten zeggen: ach nee! o, daar heb ik nog niet aan gedacht! Ach, mens! dat mag hier zo al verschoond en geplooid worden. Maar in het gericht Gods zullen die verontschuldigingen niet gelden, daar zal het niet gelden, dat gij een ijverig en vlijtig man, of een huishoudelijke vrouw geweest zijt? Dat zal ook niet gelden, dat u zou zeggen: ik ben geweest, dat bij dag de hitte, en bij nacht de vorst mij verteerde, mijn thuis blijven was zeer weinig, ik heb mijn tijd zó naarstig doorgebracht, dat ik voor het zoeken van de eeuwige schat geen tijd had. Dat heeft God nooit van uw handen geëist. God wil niet, dat gij zó naarstig voor het lichaam bezig zou zijn, dat gij geen tijd zou hebben om voor uw arme ziel te zorgen, of om het Woord met aandacht te lezen. Of om enige tijden daags, en vooral des morgens en des avonds, uw knieën te buigen! Nee, zó mag u geen schatten op de aarde zoeken!

Ten tweede. Het is te zeggen: vergadert ze u niet alleen, en zónder tegelijk de ándere en bétere schatten te zoeken. Zodat u almaar zou zeggen: ik moet zien, hoe ik goed door de wereld zal komen; en niet, hoe ik goed uit de wereld zal komen! Wat God heeft samengevoegd, dat zult u niet scheiden. zult u wel voortdurend dorst hebben naar goud en goed voor uw lichaam, en zult u niet hongeren en dorsten naar genade voor uw ziel?

Ten derde. Vergadert die aardse schatten niet bóven God, boven het hemelse en het eeuwige, zodat u zou zeggen: ik acht de gerechtigheid van Christus schade en drek, opdat ik het goed van de wereld mocht gewinnen! Vergadert ze zó niet, dat u zou zeggen: Wie of wat heb ik nevens rijkdom, eer, aanzien en vermaak? Nevens de aardse schatten lust mij niets in de hemel! Laat er toch niet gezegd worden in uw hart. God is gewogen, maar Hij is bij mij te licht bevonden!

Ten vierde. Het is te zeggen: vergadert ze niet tégen het gebod van God; en dus door onrechtvaardige wegen en middelen. Dat heeft de Heere zo duidelijk verboden in het achtste gebod. En Salomo zegt, Spr. 21: 6: Te arbeiden om schatten met een valse tong, is een voortgedrevene ijdelheid dergenen, die de dood zoeken. Komt u in het huis van de dief, als zijn kasten en kisten openstaan, zo moet het goed dat er in is, uitroepen. *Het is bij u gestolen*! En daar komt een vloekrol in het huis, die verteert zijn balken en zijn stenen, Zach. 5: 5.

Ten vijfde. Vergadert u geen schatten op de aarde, is te zeggen: Doet het niet zónder God daarin te kennen. Als gij schatten vergadert, zo moet gij niet zonder de Heere optrekken. Dan moet u kunnen zeggen: ik heb er God in beoogd en gezocht. Gij, kooplieden en kramers, die in deze stad woont, of uit andere plaatsen naar hier gekomen zijt,u wilt koopmanschap gaan bedrijven, en u wilt winst gaan doen. Maar ik bid u, houdt gij God wel in het oog? Zegt u wel: als de Heere wil en wij leven, zo zullen wij dit of dat doen? Wat beoogde gij in uw reizen en trekken, in uw kopen en verkopen, en met al uw slaven en draven? Waar is het u om te doen? Ach, moet uw consciëntie niet zeggen, dat gij in álles slechts uw eigen wil, uw eigen lust en voordeel beoogt, en niet de eer van God, noch het nut van uw naasten, noch de bevordering van het wélzijn uwer onsterfelijke ziel?

Ten zesde. Het wil zeggen: vergadert ze niet onmatig. Weest niet als een ónverzadelijke, dat gij huis aan huis, en akker aan akker zou willen trekken. Zodat u zou beminnen het woord: geeft, geeft! En als gij het verkregen hebt, dat gij dán geen hart zou hebben, om het wél te gebruiken. Wacht u voor de gierigheid! Eens gierigaards ganse gereedschap is kwaad, Jesaja 32: 7. Een gierigaard doet zijn ziel gebrek hebben van het goede, en hij zegt niet: voor wie arbeid ik toch? Pred. 6: 8.

Ten zevende. Het wil zeggen: vergadert ze zó niet, dat u geen medelijden noch hulp aan anderen zou willen oefenen. Dat u zo ongevoelig zou zijn, dat u geen hart

zou hebben om u over ellendigen te ontfermen, of om weduw en wezen te verkwikken. Vergadert ze zó niet, dat gij maar zou zeggen, als die rijke boer, Lukas 12: 19. Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren. Neem rust, eet, drink, wees vrolijk! O, hoe veel zulke schrapers zijn er! Het is al voor henzelf, en niets voor een ander; en áls ze al wat geven, met wat een stuursheid is het dan dikwijls, zodat de tranen op de gift druipen! Geven zij wat, het is dikwijls zo klein, en zij rekenen het zo, zij halen het zo dikwijls op. En hoe menigmaal zenden zij de nooddruftigen ledig weg, en zeggen alleen maar: gaat heen en word warm, word verzadigd. Of: God helpe u.

Ten achtste. Vergadert u geen schatten op de aarde, om er uw vertrouwen op te zetten. U mag al zoveel schatten van rijkdom, vrienden of eer en staat vergaderen en bezitten als gij wilt, zodat gij geen gebrek hebt aan enig goed zolang gij leeft, het zijn evenwel maar gebroken rietstaven, die uw handen zullen doorboren! O, laten zij daarom de stad van uw sterkte niet zijn. Ach, als gij het meeste hulp en troost nodig zult hebben, dán zal het u álles ontvallen! Absalom had zo'n vertrouwen op zijn muilezel gesteld. Hij zou het daarmee wel ontkomen, dacht hij, maar daar gaat dat beest van onder hem door, als hij met zijn lokken aan de takken van een boom bleef hangen. Ach, zó is het met het goed van de wereld, het begeeft en verlaat zijn bezitters, in de álleruiterste nood en benauwdheid!

3. ***Het derde stuk is de aandrang.***

Ach, het zijn maar schatten op de aarde. Daar ze de mot en de roest verderft, daar de dieven doorgraven en stelen. Wat klem ligt daarin?

Eerst. Zijn het maar schatten op de aarde, dan zijn ze slechts tijdelijk, dan kunnen zij u alléén in dit leven te pas komen, zolang gij hier zijt, en langer niet. O, is het dan wel de moeite waardig, om zoveel arbeid te doen tot het vergaderen van zúlke schatten, die hiernamaals niet te pas komen, die men op zijn doodsbed moet verlaten, en die dán van ons als met arendsvleugelen wegvliegen? Ik moet u op dit stuk eens een geschiedenis verhalen, die ik onlangs gelezen heb. Het was al van ouds, en het is nóg bij vele koningen een gewoonte, dat zij hun zogenaamde gekken, of hofnarren hebben, die hen met allerlei kluchtjes of grilletjes zo wat vermaken.

Een zeker koning, die ook zo een gek of hofnar had, was zó wél over hem voldaan, en had zóveel genoegen in hem, dat hij hem een kostbare rotting liet maken, die met goud en zilver beslagen was; en als hij die aan hem ter hand stelde, zei hij: Die stok geef ik aan u, totdat u iemand vindt, die gekker is dan gij.

Wat gebeurde er? Die vorst werd door Gods voorzienigheid op het ziekbed geworpen; en hij was zó benauwd, dat hij geen raad wist! Die hofnar, wijzer dan zijn meester, komt bij hem, en zegt dan: maar mijn heer koning, hoe zijt ge zo benauwd? Ik sta verbaasd, dat ik u zó vind! Hoe kan een man, die zoveel schatten heeft, zo benauwd zijn?

Ach, zei de vorst, de dood is met geen schatten af te wijzen, hij laat zich met geen schatten paaien.

Wel, heer koning, zei de gek, ik vrees ook, dat u zult gaan sterven, maar, is de dood nergens mee te verzetten, ik stel dan vast, dat u naar dat ándere land, waar u naar toe gaat, wel zoveel wisselbrieven zult gezonden hebben, dat gij in dát land ook rijkelijk zult kunnen leven?

Ach, zei de vorst, ik moet naar een land toe, waar noch geld noch wisselbrieven te pas komen!

Wel hoe, zei toen de gek, moet u dan nu uit al uw schatten stappen, en voor eeuwig

arm zijn! Wel, mijn heer, zei hij, nu geef ik u die stok, want gij zijt gekker dan ik, - omdat gij niet gezorgd hebt voor zo een groot goed, en voor zulke schatten, die ná de dood te pas komen!
Ziet u wel, geliefden, dat geld, goed, ambten, wisselbrieven, vrienden, en àl de aardse schatten, ons ná de dood niet helpen kunnen? Ach, op uw doodsbed zult u moeten zeggen: staat daar, ambten, knechten, dienstmaagden, goede vrienden, omstanders, ja, vrouw en kinderen. Staat daar, u kunt mij nu niet helpen! Ach, dán zult u tot uw huizen, lusthoven of tuinen, tot uw gouden ringen, kostbare gesteenten, tot het gehele voorraad prachtige en luxe kleding, ja tot al uw geld en goed moeten zeggen: ligt daar neder, gij verveelt mij maar, u kunt mij toch niet helpen, uw pronk verveelt mij! Nu gaat uw meester voor eeuwig heen! uw meester zal in eeuwigheid niet tot u, en u zult in eeuwigheid niet tot uw meester wederkeren! –
Geliefden! moet uw hart niet kloppen, als u dit hoort? Ach, vergadert u dan géén schatten, die maar tijdelijk zijn! Ze blijven u maar bij voor dat ogenblik, dat u op de aarde zijt; en zij laten dikwijls zulke smartelijke gevolgen na!

Ten tweede. Als het aardse schatten zijn, dan vergadert gij ze maar voor een ánder, en niet voor uzelf.

1. U vergadert ze voor de mot en de roest. Hebt u veel goud en zilver en kostbare gewaden: u sluit die schatten in uw kamers en in uw kasten en koffers weg, en u opent ze soms eens. Hebt u ze wat bekeken, u sluit ze weer weg. Komt u enige dagen of maanden daarnet ze weer bekijken, de schimmel en de roest staan er op, de glans is er af. Daar moet een dienstbode komen om ze te reinigen en schoon te maken. Ziet ge uw beste kleren eens, hoe ras komt er de mot in? Hoe ras worden zij verdorven, en ongeschikt om ze te gebruiken! En dáárvoor hebt u ze dan vergaderd!
2. U vergadert ze voor de dieven. U mag het wel zo druk hebben met het vergaderen van aardse schatten. Als u die verkregen hebt, dan komt er een dief en steelt ze. Daar zijn grote en kleine dieven. Daar zijn vorsten, die metgezellen der dieven zijn. Zij weten het zó te bewerken, dat er niemand achter kan komen. Dan zijn er kleine dieven, die stelen met de el, met maat en gewicht, of met de waar en munt. Of door andere onrechtvaardige middelen en wegen. Daar zijn geweldige dieven, die komen om het huis te doorgraven, en zo te stelen. In één nacht kunnen zij u beroven van ál die schatten, die u in vele jaren en met veel arbeid en moeite vergaderd hebt!
   En wat zijn er al vele andere wegen, waardoor u van al uw aardse schatten in één ogenblik kunt beroofd worden! Hoe onverwacht kan de Heere al uw schatten door de vlammen doen verteren, of in het water doen verdrinken? En zult u dán uw ogen laten gaan op hetgeen niets is, dat zich gewis vleugels zal maken, en in één ogenblik voor eeuwig zal wegvliegen?
   Waar is de gouden kroon van Salomo? Waar zijn al die gouden schilden? Waar zijn al de schatten van Ahasveros? Waar is dat grote gouden beeld van Nebukadnezar? Waar is de kostelijke borstlap van de Hogepriester? Waar is de gouden tafel der toonbroden? Al die schatten zijn al lang verteerd. Het is er mee gegaan als met de koperen slang, die is vergruisd, en als met het gouden kalf van Aäron, het is tot stof vermalen. Waar is al het gewaad van de Hogepriester, waarmee hij zo schoon versierd was? Daar was wel een tijd om te naaien, maar daar was óók een tijd om te scheuren. Daar was een tijd om te maken, maar daar was óók een tijd om te breken! - Dát is nu de aandrang.

4. ***Nu, tot onze toepassing hebben wij nog enige dingen te zeggen, die u mogelijk al in uw hart overdacht hebt.***

A. U zult zeggen: mogen dan ouders of anderen geen goed vergaderen voor hun kinderen of vrienden? Mogen zij niet zoeken rijk te worden?

Eerst. Daar hebben wij niet tégen. Dat wil ons prediken ook niet zeggen. Ja, mensen, U mag wel naar goed zoeken. God geeft u daarom zes dagen om te werken, en als u getrouw arbeidt, dan zegent Hij het werk uwer handen.

Ten tweede. God verbiedt de ledigheid. 2 Thess. 3: 11, 12: *Want wij horen, dat sommigen onder u ongeregeld wandelen, niet werkende, maar ijdele dingen doende.* Doch de zodanigen bevelen en vermanen wij door onze Heere Jezus Christus, dat zij, met stilheid werkende, hun eigen brood eten. En in het negentiende vers zegt Paulus, dat zo iemand niet wil werken, hij ook niet mag eten. Ja, welk een voorbeeld van naarstigheid was die Apostel! Hij kon zeggen, in het achtste vers: Wij hebben geen brood bij iemand gegeten voor niet. Maar in arbeid en moeite, nacht en dag werkende, opdat wij niet iemand van u zouden lastig zijn. Hij begeerde niemands goud of zilver of kleding. Maar hij werkte liever met zijn handen, Hand. 18: 3; 20 : 33, 34.

Ten derde. God èn mensen hebben een walg van een luiaard. God wilde daarom geen ezels op zijn altaar hebben. En Salomo zegt: *Gelijk edik voor de tanden, en gelijk rook voor de ogen is, zo is de luie voor degenen, die hem uitzenden.* Spr. 10 : 26.

Ten vierde. God heeft lust tot naarstigheid. Hij belooft er Zijn zegen over. Spr. 10 : 4. *De hand der vlijtigen maakt rijk.* En Spr. 12: 24 staat: De hand der vlijtigen zal heersen. En daarom, ouders, of andere mensen, als u wat vergaderen wilt voor uzelf of voor uw kinderen en nabestaanden. U mag het wel doen, u moet daar geen klopping over hebben. *Want zo iemand de zijnen, en voornamelijk zijn huisgenoten niet verzorgt, die heeft het geloof verloochend, en is erger dan een óngelovige*. 1 Tim. 5: 8. Maar wij zeggen u: u moet binnen de paden des rechts blijven:

- Eerst. Het tijdelijke goed moet hier uw beste deel niet zijn, waarin u ál uw schat zou rekenen en ál uw geluk. Ach, u moet de aarde niet hoger dan de hemel achten, noch het goud boven Gods schatten.
- Ten tweede. Uw hart moet er los omtrent zijn. U moet het álles in de hand van de Heere geven, en zeggen. Heere, wij hebben het alles uit uw milde hand ontvangen, en wij geven het weer in Uw hand. U kunt er over beschikken, zoals het U belieft.
- Ten derde. U moet graag zeggen. Het is maar een toewerpseltje. Ik heb een béter goed van U verkregen, Heere. U moet niet rusten vóórdat u kunt zeggen: ik dank U, Heere, Gij hebt mij Uw genade verleend. U hebt mij deel gegeven aan de erve der heiligen in het licht. Die aardse schatten reken ik maar voor het goed van Uw voetbank en van Uw linkerhand. Ik acht het goed van Uw rechterhand oneindig veel hoger!
- Ten vierde. Als u wat van de aardse goederen verkregen hebt, dat moet uw hart in liefde ontsteken omtrent de armen, om hun rijkelijk mede te delen; evenals Boaz, die zei tot de maaiers: beschaamt die arme dochter niet; en hij gelastte ze, dat ze allengskens wat zouden laten vallen, opdat Ruth, die arme weduwe, wat vergaderen kon.
- Ten laatste. U moet de aardse schatten zó vergaderen, dat uw hart evenwel vlug blijft, om naar boven te vliegen, om de Heere te gehoorzamen en Hem te

dienen. Zij moeten u zijn als liefdekoorden, om u naar de Heere te trekken, en om u hoe langer hoe vaster aan de Heere te verbinden.

B. Het tweede geval is: Daar zit hier misschien een arme vrome, die zegt: ik heb het zo bekrompen in de wereld, ik heb zoveel moeite om met mijn huisgezin aan de kost te komen. Zou ik niet wel mogen wensen om het wat ruimer in de wereld te hebben?
Wij antwoorden: Ja, als u het doet op een behoorlijke wijze, gelijk wij daareven gezegd hebben. Maar evenwel moet u vergenoegd zijn met uw lot, en zeggen: *Vader, Uw wil geschiede*. Ondertussen moet u dit bedenken:

- Eerst. Daar overkomt u niets vreemds: De vromen zijn soms bedelarm. Denkt eens aan Naomi, aan Ruth en aan Lazarus. Wat waren zij arm!
- Ten tweede. God geeft u soms een bestendige gezondheid. Ach rijke, de geringe spijs, welke de arme vromen eten, is dikwijls al smakelijker dan een koninklijke maaltijd. Hun slaap is hun zo zoet. Zij worden niet gekweld met de bekommeringen der rijken. Zij walgen niet van de gemene spijzen. Alles smaakt hun zo goed, en het gedijt hun zo ten beste.
- Ten derde. God maakt u zo tevreden in uw staat. Ge zijt soms vergenoegder in de Goddelijke bedeling over u, dan een koning U zou met geen koning van de wereld uw staat willen ruilen. U zou liever arm blijven, dan dat u God zou moeten missen!
- Ten vierde. God legt een dubbele zegen in uw geringe delen. De vrome armen zijn als die jongelingen, die de stukken van de spijs van de koning niet begeerden. Zij hadden liever een schotel moes dan al die koninklijke lekkernijen, en het gedijde hun beter dan die de koninklijke spijs aten. Daniël. 1: 15. u ziet dikwijls dat de rijken veracht worden met al hun kostelijke klederen, en een arme vrome, die maar een schamel kleedje aan heeft, wordt dikwijls geëerd. Ziet u de rijken, met al hun overvloed zijn zij nóg niet verzadigd; en ziet u een arme vrome, God zegent hem met de staf des broods, zodat een droog stukje brood hem soms zo lekker smaakt en zo verzadigt, dat hij er als verbaasd over staat, en moet zeggen. *Heere, ik heb overvloedig en tot verzadiging toe gegeten. Ik moet er Uw Naam voor prijzen.*
- Ten vijfde. Mist u de aardse schatten, God zegent u met genade in hun plaats: u vindt een toegang tot de troon der genade. Gij geniet blijdschap in God, u bezit een goede naam, daar de rijken dikwijls een slechte naam hebben. En is een goede naam niet beter dan grote rijkdommen? Ja, ge hebt deel aan die rijkdom en eer, aan dát duurzaam goed met gerechtigheid, dat bij de Heere Jezus te vinden is! Gij bezit die schatten, die geen mot noch roest kunnen verderven, en die geen dief doorgraven noch stelen kan! *Ja, u leeft in de verwachting van dat grote goed, dat de Heere weggelegd heeft voor degenen, die Hém vrezen, en gewrocht heeft voor degenen, die op Hem vertrouwen* . Ps. 31: 20.

C. Een derde geval. Ja, zegt de wereld, maar de vromen vergaderen ook wel schatten. Daar zijn wel vromen, die zéér rijk zijn geworden. Hoe rijk was Abraham, en Lot, en Job, en David, en zoveel anderen? Strijdt dat niet tégen deze les?
Wij antwoorden: De vromen mogen géén schatten bezitten, als zij er Christus of Zijn zaak om zouden moeten verlaten, of als zij er schade door zouden lijden aan hun zielen. Dán moeten zij liever álles verlaten om des Heeren wil. Dán moeten ze zeggen: vaarwel, rijkdom, vaarwel, schatten, vaarwel, eer en staat, u zijt mijn hart niet waard. Maar ánders mogen de vromen wel goed bezitten. Zij moeten het niet wegsmijten,

maar zij moeten het bezitten als een vrome. Zij moeten hun schat niet boven God stellen. U moet uw schat niet wegsmijten. Vromen, die God vele goederen geeft, U mag ze wel bezitten en gebruiken, u moet ze niet wegsmijten noch verkwisten. Petrus zei tegen Ananias, Hand. 5: 4. Zo het gebleven ware, bleef het niet uwe? En verkocht zijnde, was het niet in uw macht? En Lukas 8: 3 leest u van die Godvruchtige vrouwen, die zo rijk waren, dat zij de Heere dienden van haar goederen. Zij smeten het niet weg, zij vereerden de Heere van haar goed, en van de eerstelingen harer inkomsten.

Geliefden, eer wij eindigen, wilden wij het woord van de liefste Heere Jezus nog wel wat op uw en op mijn gemoed binden.

Eerst. Troost er u niet teveel mee, als u het goed dezer wereld bezit. Als uw vermogen overvloedig aanwast, zet er toch uw hart niet op! O, gedenkt toch veel, dat de wereld voorbijgaat mét al haar begeerlijkheden!

Ten tweede. Gedenkt toch, dat ál het goed van de wereld niet in staat is om uw ziel te vergenoegen of gelukkig te maken! O, het zal u in de hemel niet brengen, noch u zalig maken. Nebukadnezar en de rijke man zijn allang in de hel!

Ten derde. Zoekt nog intijds uw harten los te krijgen van de tijdelijke schatten. Ach, zij zullen u anders zo benauwd doen sterven! Daar was een goddeloze koning in Engeland, toen dat land nog paaps was. Hij móest sterven, maar hij wilde niet sterven. Hij zei tegen de dood. Zijt u niet te verzetten? Mag ik geen uitstel van enige jaren hebben? Maar de dood wilde hem geen uitstel geven. Hij bood til zijn goederen aan, en hij wilde met behulp van zijn vrienden nog veel méér geven. Maar het mocht álles niet helpen. Zijn ziekte nam steeds toe, en de dood maaide hem af. Hij moest al zijn goederen en vrienden op één ogenblik verlaten. Moet u het niet toestemmen, wereld, dat het zó gaat? Misschien zult u een opgaande zon zijn, als u in een ogenblik afgemaaid werd. En hoe zult u het maken, als u eens uit al uw schatten zult moeten uitstappen? Ach, hoe zult u dán alléén staan, en zien dat het een mens niet kan baten, al bezat hij de gehele wereld; en dat al de tijdelijke schatten geen aasje troost op uw doodsbed kunnen geven.

Ach, mens, al liet u ál uw schatten voor uw doodsbed brengen, zij zouden u maar méér benauwen. En wie weet, hoe spoedig de Heere komen zal om uw ziel op te eisen? Hebt u dan geen ándere schat, dan hier op aarde. O, hoe arm zult u dán voor God verschijnen! Dan zult u niets hebben tot lossing van uw ziel! U mag dan uw toevlucht nemen tot de heuvelen en de bergen, of tot de spelonken en holen der aarde, - maar ach, die zullen u niet kunnen verbergen voor het aangezicht Desgenen, die op de troon zit, noch voor de toorn des Lams!

Wij moeten nog een woordje tot u spreken, en inzonderheid tot zulken onder u, die zich in deze kermisdagen, de dagen der ijdelheid, zó schuldig gemaakt hebben.

- Eerst. Wij moeten u zeggen: U hebt uw geld verkwist, uw tijd verkwist, en uw kostelijke ziel verkwist. Maar wat vrucht hebt u daar nu van? Moet u er u niet over schamen? Hoe dwaas zijt gij, dat ge uw geld gaat uitgeven voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan! Ach, hadt ge uw geld liever aan de armen gegeven! Hadt ge uw kostelijke tijd liever besteed met het lezen van Gods Woord, en met bidden op uw knieën, dat u mocht bekeerd worden! Wie weet, wat God zou gedaan hebben!
- Ten tweede. Wij moeten u zeggen: ach, vernedert u over uw schuld, belijdt ze voor de Heere, en zegt: *Om Uws Naams wil, o Heere! vergeef mijn ongerechtigheid, want zij is groot!*

- Ten derde. Ziet ge uw schuld? Is het u om barmhartigheid en vergeving te doen? Ach, dán kunnen wij u in des Heeren naam ook zeggen: De Heere Jezus staat nog met Zijn handen vol van ándere schatten. Hij biedt u al de goederen van Zijn koninkrijk voor niets aan, zónder geld en zónder prijs! Hij roept nog door de straten van de stad: *Ik raad u, dat gij van Mij koopt goud, beproefd, komende uit het vuur, en ogenzalf, opdat u zien moogt, en klederen des heils, om de schande uwer naaktheid te bedekken!* Hij laat u nog toeroepen: *Waarom weegt ge uw geld uit voor hetgeen geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan?* En kan u dát niet bewegen, mens? Zult ge dan zoveel geld en zoveel tijd over hebben voor een tijdelijk schatje, en zult ge niets over hebben voor Zijn eeuwige schatten? Zult u de Heere Jezus láten roepen, en uw oren voor Hém toestoppen, en zult u zo luisteren naar het geroep van de goddeloze wereld? Ach, hoe zult u het u, te laat, beklagen, als al die kostelijke schatten, welke u nu voor niet worden aangeboden, voor geen gehele wereld met goud meer zullen te bekomen zijn! Ach, mocht u dan nog intijds wijs worden, en het beste deel verkiezen, dat in eeuwigheid niet van u kan worden weggenomen!

Kinderen van God, u was tevoren óók zo dwaas, dat ge uw ogen liet gaan op hetgeen niets is. Het arme deel van de wereld, daarin stelde u tevoren óók uw rijkdom, omdat u geen béter goed kende. Maar wat zijt u gelukkig! De Heere heeft uw ogen verlicht, Hij heeft uw banden losgemaakt. U kunt nu zeggen:
Een ándere schat, een van groter waarde
is het, waarnaar mijn ziel hijgt.

Ach, dankt er de Heere voor, dat Hij u zo wijs gemaakt heeft, dat u het beste deel hebt verkoren. Bidt Hem, dat Hij uw harten meer en meer van de aardse schatten losmaken zal, opdat u die mag bezitten als niet-bezittende, en als de Heere dezelve van u wil nemen, dat u ze gewillig aan Hem overgeeft; en dat u stervende mag kunnen zeggen: *Wie heb ik nevens U in de hemel? Nevens U, Heere! lust mij ook niets op de aarde! Al bezwijkt nu mijn vlees en hart, en al vliegen nu á1 mijn tijdelijke schatjes weg. Gij, Heere, zijt én blijft evenwel de Rotssteen van mijn hart, en mijn Deel tot in een eindeloze eeuwigheid!*
AMEN.

NEGENENVEERTIGSTE PREDICATIE, OVER MATTHEÜS 6: 20.

TIJDENS DE KERMIS.

Maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen.

Wij lezen, Spr. 23: 5. *Zult ge uw ogen laten vliegen op hetgeen niets is? Want het zal zich gewisselijk vleugelen maken, gelijk een arend, die naar de hemel vliegt.*
De aardse dingen dragen bijzonder slechte namen in het Woord. Men mag er van zeggen: De aarde is woest en ledig, en duisternis is op de afgrond. De wijze Salomo noemt ze, Pred. 1: 2, ijdelheid der ijdelheden. Het is alles ijdelheid; en hier noemt hij ze een niet. Waarom dragen de aardse dingen zulke slechte namen?

Eerst. Omdat er niets in is, wat een beroerde consciëntie kan verkwikken. Al was Adam in het paradijs: toen hij gezondigd had, kon het ganse paradijs hem niet verkwikken. Saul, als hij bij die tovenares zo verschrikt was, al was hij een koning, zijn gehele koninkrijk kon hem niet verkwikken. Belsazar, al zat hij aan die prachtige en heerlijke maaltijd, als die schrijvende hand aan de wand kwam, al zijn lekkernijen en al zijn voorname en doorluchtige gasten konden hem niet verkwikken. O, nee! Maar de banden zijner lendenen gingen los! Judas, al had hij die dertig zilverlingen, dat geld kon hem niet verkwikken, toen zijn consciëntie hem zo benauwde! Al had iemand nóg zoveel goed, hij kan er zijn bang gemoed niet mee stillen.

Ten tweede. Omdat het aardse goed zo gering, en niet-met-al is voor een mens, die de hemel in het oog heeft. Als iemand de zon ziet, hoe klein wordt hem de kaars! Als men goud of zilver ziet, hoe gering wordt tin en lood dan in onze ogen! O, als iemand de hemel en het hemelse in het oog heeft, dan doet hij, gelijk men leest Hand. 4: 34, 37. Zij leiden hun geld aan de voeten der Apostelen, de naaste trap om vertreden te worden. Die vrouw, van welke men leest Openb. 12: 1, had de maan, dat is: al de aardse dingen, onder haar voeten.

Ten derde, Dán zijn ze niet-met-al, als men gaat sterven. Niemand is beter in staat, om over aardse dingen te oordelen, dan zo een mens. O, dán ziet men de nietigheid van al het aardse! Dán ziet men de dingen van de wereld in hun naaktheid! Dán zou men wel zeggen. Houdt al de dingen van de wereld maar voor u, - als mijn arme ziel maar gelukkig mag zijn!

Ten vierde. Dán zijn de dingen van de wereld niet-met-al, als zij ons zouden moeten troosten in koortsen, ziekten, smart of pijn. Dat ziet gij, als de rijken eens bezocht zijn met zulke of dergelijke kwalen. Al hun geld en goed kan hun ziekte of pijn niet wegnemen, noch hen daarin vertroosten. Ziet u wel, geliefden, hoe gering al het aardse is? U kunt er niet één zonde mee afkopen. Of als u zou menen, dat het u te pas zou komen, om Gods gunst daarmee te kopen, dan zou men tot u moeten zeggen: Uw geld zij met u ten verderve! Als uw gemoed ontsteld is. Als gij de hemel in het oog hebt, als gij op uw doodsbed ligt, of als u ziet dat u er niets mee kunt kopen voor uw ziel, dán worden de dingen van de wereld zo klein!

Geliefden, als die dingen dan zo klein worden, dan kán het niet anders wezen, of men zegt: is er niet een béter goed? Ja, daar is een beter. In hiertoe dient deze les van onze lieve en getrouwe Zaligmaker. Hij heeft nooit iemand bedrogen, en Hij zal het ook nooit doen.
Wat zegt Hij van het aardse goed? *Vergadert u geen schatten op de aarde*. *De dief*

steelt ze, de mot verteert ze, de roest verderft ze!
Wel, Heere, wat dán?
Vergadert u een schat in de hemel, waar de mot niet bij kan, waar de roest geen verderf kan aanbrengen, en waar de dief niet doorgraven kan.
Heere, wat zal het dán zijn?
Dan zult u hemels leven, want waar dan uw schat is, dáár zal ook uw hart zijn. Is uw schat aards, u zult mét uw schat verloren gaan. Is uw schat hemels, hij zal u in de hemel brengen.

Wij zijn al enige jaren bezig geweest met op de tijd te prediken. Vóór twee jaren predikten wij op zo'n tijd als deze, van die dwaze rijke man. Daarop lieten wij in het verleden jaar volgen het eerste vers van ons teksthoofdstuk, over de valse schat.
De kermis staat weer voor de deur, de marktdagen staan hier weer gehouden te worden: elk wil wát hebben. Hij voorziet zich voor een jaar, min of meer, naardat hij nodig heeft. Wij dachten: laten wij u daarom déze schat eens doen zien, de waarachtige schat, terwijl de gehele wereld zo druk bezig is met het zoeken en vergaderen van de valse schat.
Geliefden, elke rustdag is een geestelijke marktdag. Mogen ánderen zo doende zijn op de aardse markt, om het aardse goed te kopen, en zouden wij dan op de geestelijke markt niet wat voor onze zielen kopen?
De Zaligmaker hield in het vijfde, zesde en zevende hoofdstuk zulke heerlijke predicatiën. In het vijfde hoofdstuk predikte Hij, hoe wij ons omtrent God gedragen moeten.
In het zesde hoofdstuk, hoe wij handelen moeten omtrent onszelf; en in het zevende hoofdstuk, hoe wij ons gedragen moeten omtrent onze naaste. In dit zesde hoofdstuk leert Hij, hoe wij ons omtrent onszelf gedragen moeten. Hebt u enig vermogen, zegt Hij, geeft soms eens een aalmoes aan de anderen. Dat niet alleen, maar bidt dikwijls. Weet gij niet, hoe gij het beleggen zult? Ik zal u een kort voorschrift geven. Zij mochten denken: *allerliefste Heere, Gij geeft ons vijf beden voor de ziel, en maar één voor het lichaam;* en dat nog met zulke woorden, die de soberheid uitdrukken! En dan zegt u nog, dat wij soms eens vasten zouden! Wij vrezen, dat wij arm zullen worden.
Wel, zegt de Heere, dan zult u naar de ziel zó rijk worden. En al kunt u het niet zien, gelooft het evenwel. Het is met het oog der ziel gelijk met het oog des lichaams. Het gehele lichaam wordt van het oog geregeerd. Laat zo ook uw geestelijke ogen uw ziel regeren. Daarop zegt Hij. Zou u Mij én de wereld elk wat geven? Nee, u kunt die twee heren niet tegelijk dienen! *Zoekt dan éérst het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, en de ándere dingen zullen u toegeworpen worden!* Laat het zwaarste bij u het zwaarste wegen; en dan zal God u op die grote en eeuwige goederen die kleinigheden toegeven. Gelijk een koopman, die een zware partij goed verkoopt, hij geeft zo enige kleinigheden op de koop toe. Daar hebt u zo het beloop van het zesde hoofdstuk.
Wij zullen u zonder omslag vertonen:

1. De ware schat in de hemel.
2. Het onderscheid tussen de ware schat en de valse.
3. De vermaning omtrent de ware schat. *Voorziet er u van, vergadert hem.*
4. De aandrang, door het woordje: *maar*. Hij staat tegenover die andere schat. U moet de slechte óf de beste kiezen.

1. Wat het eerste aangaat, ***daarin wordt gesproken van de hemel,*** die prachtige en heerlijke plaats!

Hoe schoon is zij! Ziet u ze soms wel eens met aandacht aan? Als u de vloer ziet, die is als een gegoten spiegel. Daar is een hemel, waarin de vogels vliegen, en waarin wij leven, dat is de hemel der lucht. Dan is er een hemel, waarin de zon, maan en sterren zich aan ons vertonen, dat is de hemel des uitspansels.
Dan is er het paradijs Gods, de hemel der hemelen, dat prachtige paleis, Openb. 21: 22. Daar is het zo heerlijk! Weet u waarom? Wegens de grootheid, sierlijkheid en heiligheid van die plaats. Wegens het voortreffelijk gezelschap.
Daar hebt u God Drie-enig, de Vader, Zoon en Heilige Geest. Daar hebt u de heerlijke Middelaar, de miljoenen engelen, dat schone en zoete gezelschap van al de gelukzalige mensen, die u daar verwachten, en waarnaar gij hier zo verlangt.
In die hemel zijn schatten, zegt de lieve Heere Jezus.

Eerst. Daar zijn schatten in die hemelen, die hemels zijn, en die op de aarde worden genoten.

Ten tweede. Dan zijn er hemelse schatten, die in de hemel boven de wolken genoten worden, maar die echter op de aarde verkregen worden.
Ik zeg: Daar zijn schatten in de hemel, die reeds op aarde bezeten worden; en daar zijn ook schatten, die wel eerst in de hemel zullen bezeten worden, maar die echter reeds op de aarde moeten vergaderd worden.
Hizkia toonde al zijn schatten aan de gezanten des konings van Babel, Jesaja 39: 2. God nam dat zeer kwalijk. Maar God zal het niet kwalijk nemen, als wij u de schatten onzes Gods vertonen, om u op te wekken en gaande te maken, om dezelve te begeren en te vergaderen. De wijzen uit het oosten kwamen en openden hun schatten, Matth. 2: 11. Zo komt God ook als uit de hemel, en Hij opent Zijn goede schat, de genade in Christus, voor de arme zondaars; en al die zaligheid, die zij eeuwig zullen genieten.

A. Welke zijn die hemelse schatten, die op de aarde verkregen en genoten worden?
Eerst. De Drie-enige God tot Zijn deel te hebben. Te kunnen zeggen: *De Heere is mijn deel, zegt mijn ziel,* Klaagl. 3: 24. *Gij zijt de rotssteen van mijn hart, en mijn deel in eeuwigheid,* Ps. 73: 26. Zo te kunnen zeggen: *De Heere is het deel mijner erve en mijns bekers. De snoeren zijn mij in een liefelijke plaats gevallen. Ja, een schone erfenis is mij geworden,* Ps. 16: 5, 6. Ach, wat is dat een onvergelijkelijke schat voor Gods kinderen! Als ze zo stil zitten, dan te kunnen denken: De eeuwige God, de almachtige God, de algenoegzame God, de onveranderlijke God, de getrouwe God, de goedertierene God, die God, die alles geschapen heeft en nog onderhoudt. *Die Drie-enige God is mijn God*. Hij is mijn overvloedig goud en mijn krachtig zilver. Wat Zegt u? Is dat geen schat der schatten?

Ten tweede. De Heere Jezus is die schat: u dan, die gelooft, is Hij dierbaar, 1 Petr. 2: 7. Wie is die schat in de akker van de wereld? Is het niet de Heere Jezus Christus? Wie is die parel van grote waarde? Is het niet de Heere Jezus?

Ten derde. Die schat is de Geest van God met al Zijn genadegaven. Is die Geest geen kostelijke schat? Het is een van de grootste en dierbaarste beloften van het Evangelie: *Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u*. Ezech. 36: 27. Zach. 12: 13.

Ten vierde. Die schat zijn al de genadegoederen, die God mededeelt uit kracht van het Genadeverbond: als het nieuw geestelijk leven, de roeping, het geloof, de rechtvaardigmaking, de heiligmaking, de bewaring, de geestelijke blijdschap, en die onderpanden van de eeuwige zaligheid.

Ten vijfde. Die schat is het Evangelie der vervulling, met al die schone beloften; en de waardige bediening van het Woord. O, dat werd als zo'n grote schat

door het oude Israël aangemerkt, Ps. 147: 24. Hij maakt Jacob Zijn woorden bekend. Israël Zijn inzettingen en Zijn rechten. O, dat Woord is begeerlijker dan goud, ja, dan véél fijn goud, zegt David, Ps. 19: 11. En Ps. 119: 72 zegt hij: De Wet Uws monds is mij beter dan duizenden van goud of zilver. Onze voorouders gingen er álles voor opzetten. Zij wilden liever álles laten varen en kwijt zijn, dan het dierbare Woord Gods en de waardige bediening van hetzelve.

U zult misschien in uw gedachten zeggen: Worden die schatten bezeten op aarde, hoe noemt u ze dan hemelse?

Eerst. In de hemel zijn ze verordineerd. Daar is bepaald en vastgesteld, waarin die schatten zullen bestaan. Wie de bezitters van die schatten zullen zijn; en hoeveel elk daarvan hebben zal.

Ten tweede. Die schatten komen van God uit de hemel nederdalen als goede gaven, Jac. 1: 17: Alle goede gave, en alle volmaakte gift is van Boven, van de Vader der lichten afkomende. God doet als het ware de vensters des hemels open, en Hij doet die schatten op de aarde nederdalen, Hand. 2: 2.

Ten derde. Zij zijn hemels, in tegenstelling van de koninkrijken dezer wereld. Deze schat bestaat in geen spijs, noch drank, maar in gerechtigheid, vrede en blijdschap door de Heilige Geest, Rom. 14: 17.

Ten vierde. Die schatten geleiden de mens naar de hemel. Zij maken de bezitter hemels in zijn gedachten. Hij zoekt en bedenkt de dingen, die boven zijn, Col. 3: 1. Zij doen hemels werk. Zij bidden alle dagen, om Gods wil te mogen doen, gelijk in de hemel. Zij zuchten naar de hemel. Zij zeggen*: Ach, wanneer komt die dag! Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot.* Ik heb een begeerte om in de hemel te zijn!

Ten vijfde. In de hemel zal het alles vergroot worden. Daar zal het alles vólop zijn. Daar zal God alles in allen wezen.

Ten zesde. Als die schat in 't hart is, zo rusten zij niet, of zij moeten in de hemel zijn. Zij jagen daarnaar. Zij schieten naar dat doelwit, naar die prijs der roeping Gods, die van boven is. Zij jagen naar 't eeuwige leven

B. Nu zijn er schatten, die op aarde wel verkregen worden, maar die alléén in de hemel bezeten worden. En die zijn óf in de voorbereiding, óf in de dadelijke bezitting.
Eerst. In de voorbereiding op het ziek- en doodsbed. Weet u wat zij dán ondervinden?

1. Zij worden zo losgemaakt van de wereld, en van hun liefste schepseltjes; al hadden zij een afgodje, zij willen er af; gelijk Abraham, hij was zo los van zijn Izaäk en van zijn Sara. Is het een godvruchtig man, hij zegt: ik ben zo los van mijn geliefde vrouw. Is het een godvruchtige vrouw, zij zegt: ik geef mijn man, mijn dierbaar pand, aan de Heere over, ik ben er los van. Jacob zei: ben ik van kinderen beroofd, zo ben ik beroofd.

2. Als de dood komt, zijn zij er niet verschrikt voor; zij vrezen niet in dat dal der schaduwen des doods. O, dan begint hun hart een goede reden op te geven; zij zijn dan zo hemels in hun woorden! Het moet er dan alles eens uit, wat zij zolang opgekropt hadden. Ze spreken dan dikwijls een taal, die de omstanders niet verstaan, dan die genade hebben, die verstaan het wel. Dan begint als de hemel in hun hart te komen; zij geraken in zón klaar licht, zodat ze zijn als Mozes op Nebo, en als de discipelen op Thabor. Zij liggen te verlangen, om maar ontbonden te worden, en bij de Heere Jezus te zijn. Ze zeggen: *o dood! kom maar haast, en doe uw laatste geweld maar aan mij!* En zo geven zij een hik en een snik, en zij zijn weg.

Ten tweede. Op die voorbereiding volgt de dadelijke bezitting.

1. Ten opzichte van de ziel: Zodra zij sterven, gaat de ziel van stonden aan tot de Heere Jezus, haar Hoofd. *Heden, zegt Hij, zult gij met Mij in het paradijs zijn.* Lazarus' ziel ging terstond naar de hemel. De ziel krijgt eerst een heerlijk geleide van engelen, eer het lichaam geleid wordt naar het graf. Dán zeggen ze: "Mijn God! ik ben al mijn pijnen kwijt! al mijn ellenden, al mijn kommer is weg! Heere, ik heb nu niet één kruisje! Heere, ik heb nu geen strijd! Heere, hier is geen wolk, die Uw aangezicht voor mij verbergt! Heere, hier is niet één zonde om mij te bevlekken!" En dat zal zo duren tot in de eindeloze eeuwigheid! Dát is die schat in de hemel, die hier verkregen en daar bezeten en genoten wordt. Daar bezitten zij alles, wat hen verkwikken en verblijden kan; daar zijn zij bij de Drieënige God, die is hun algenoegzaam Deel. Nu ontbreekt hun niets. "Heere, zeggen zij, het is mij zo goed geweest, nabij U te wezen op aarde; maar hier is het nog véél beter. Heere, zeggen zij dan, hoe heilig word ik nu, door U zo onmiddellijk te aanschouwen! Als ik op aarde eens verwaardigd werd, om Uw heerlijkheid als in een spiegel te aanschouwen, dan werd ik als van gedaante veranderd! O, daar lag dan zulk een glans op mij! Maar nu ik U zo onmiddellijk mag aanschouwen, word ik van de heiligheid als doortrokken. Nu ligt er een volmaakte glans op mij. Op de wereld was mijn liefde maar een liefde van verlangen; maar hier is zij een liefde van genieten. Heere, op de wereld was ik wel eens verheugd, maar nu springt mijn hart op in de volle verzadiging der vreugde." Dát is de schat in de hemel voor de ziel.

2. Ten opzichte van het lichaam, in de opstanding. O, als de ziel van het lichaam gescheiden is, daar gaat die ziel dan liggen verlangen: Ik heb wel geschrokken om te scheiden van mijn lichaam, zal zij zeggen, maar ni verlang ik, om er weer mee verenigd te zijn. Ach, wanneer komt die dag! Dan zal ik eerst recht verzadigd zijn. Naar de ziel ben ik nu verzadigd, maar ik heb een verlangen, om ook naar het lichaam verzadigd te wezen; het is ook een deel van mij. "Wees stil, zegt God, Ik zal uw stofjes bewaren; verlaat u maar op Mij, zegt de Heere."
Dat doe ik ook, Heere, zegt de ziel, ik geloof, dat Gij mijn lichaam eens weer levend zult maken, en uit het stof des doods doen verrijzen. O, dán zal ze de Bijbel kennen, ook in dat deel van de opstanding der doden. *Dit stuk van de wederopstanding van hun lichaam zal de ziel dán volmaakt kennen en geloven.* Als dan de dag der algemene opstanding komt, zal God Zijn hand tot de aardhoop uitsteken en zeggen*: waakt op en juicht, gij, die in het stof woont, wordt weer levend; gij hebt al lang genoeg in de aardhoop gewoond! O*, dán zal het sterfelijke de onsterfelijkheid aandoen, en het verderfelijke de onverderfelijkheid! Dán zullen zij het verheerlijkte lichaam van Christus gelijkvormig gemaakt worden. Zij zullen dan zulke vlugge lichamen hebben, zij zullen geen gebreken hebben. Dáár zal geen hinkende Jacob wezen, geen kreupele Mefibóseth, geen kranke Lazarus, geen zwakke Timotheüs. O, al die lichaams-gebreken, waaronder Gods kinderen hier op aarde zo menigmaal moeten zuchten, daarvan zullen zij dán op éénmaal en voor eeuwig bevrijd worden!

3. Naar ziel en lichaam beide hebben Gods kinderen nog méér schatten te wachten. Weet u welke? -
a. Dat zij in het oordeel zullen staan aan de rechter hand. De Heere zal dan zeggen: scheidt nu mijn kinderen af van die grote hoop, en zet ze aan Mijn rechterhand; Ik wil Mijn schapen niet langer onder de bokken hebben.
b. Dat ze openlijk door de Rechter vrijgesproken zullen worden; Ik spreek u vrij, zal de Heere zeggen, van al uw erf- èn dadelijke zonden, en van al de straffen, die gij daardoor verdiend hebt. Ja, gezegenden Mijns Vaders, Ik wijs u ni toe dat koninkrijk,

dat Mijn Vader van eeuwigheid voor u bereid heeft, en dat Ik voor u verdiend heb.
c. Dat ze door de engelen zullen worden opgenomen. De Heere zal zeggen: gij engelen, weest eens gedienstige geesten van mijn kinderen, die daar nog beneden staan; brengt ze eens door de wolken en door de lucht. Daar zullen zij dan als een Henoch en een Elias opgenomen en in de hemel gebracht worden, in dat paleis Gods, in dat huis huns Vaders, in die Stad, die fundamenten heeft. Daar komende, wat zal het dan zijn? Daar zullen zij tot een schat hebben, dat hetgeen ten dele was, teniet gedaan zal worden. Zij zullen dán volmaakt kennen de Drie-enige God. Zij zullen geheel de Bijbel kennen. Zij zullen de voorzienigheid kennen, die God in de natuur èn in de genade, zo in het algemeen onder de wereld en over de kerk, als in het bijzonder over hén gehouden heeft. Daar zullen zij God met al hun macht verheerlijken en dienen. O, dáár zullen zij genieten hetgeen geen oog gezien, noch geen oor gehoord heeft, noch hetgeen in geen mensenhart is opgeklommen!

Bekoort het u niet, geliefden? Is het niet een kostelijke schat, God te kennen zonder duisternis. Te dienen zonder zonden. Te verheerlijken zonder vermoeidheid. Te genieten zonder verstoring? En dat zó eeuw uit en in. Alle vrienden en alles goeds binnen, en alle vijanden en alles kwaads buiten! Mag de Zaligmaker dát nu niet met recht een Schat noemen? De wereld moge het verachten, maar de Heere Jezus noemt het een schat, en állen, wie de ogen verlicht zijn, moeten zeggen. Het is een Schat der schatten! Wat is een schat? Het is een groot, zeldzaam en kostelijk goed, dat men met veel moeite en kosten vergadert, en met zorgvuldigheid bewaart. Dat ons aanzienlijk maakt, en waarvan men zich in tijd van nood bedient. Zo is het ook met deze hemelse schat.

Eerst. Deze schat is ook een groot goed. Men moet er van zeggen: in alle volmaaktheden heb ik een einde gevonden, maar in dát goed niet, Ps. 31: 20. *O, hoe groot is het goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen!*

Ten tweede. Het is een zeldzaam goed, dat van weinigen gekend, en door nóg minderen genoten wordt. *Ja, van ouds heeft men het niet gehoord, noch met oren vernomen, noch geen oog heeft het gezien, behalve Gij, o God! wat Hij doen zal die, die op Hém wacht!*

Ten derde. Deze schat is een kostelijk goed. Het is rijkdom en eer, duurachtig goed met gerechtigheid. Is er wel iets te vergelijken bij genade hier, en heerlijkheid hiernamaals? O, de engelen zijn begerig geweest, om er in te zien! Allen, die deze schat hebben, moeten zeggen: nevens die schat lust mij niets meer op aarde. Het állerminste van die schat, zei Mozes, acht ik méér rijkdom, dan ál de schatten van Egypte.

Ten vierde. Deze schat is ook een goed, dat zijn bezitter aanzienlijk maakt. Genade en heerlijkheid, maken die een mens niet aanzienlijk? Wie is er geëerd, dan zulk volk? Wie worden van God geëerd, dan die Hém vrezen? De rechtvaardige is voortreffelijker dan zijn naaste, Spr. 12: 26. Tien rechtvaardigen werden van God meer geacht dan vier steden. Gen. 18: 34.

Ten vijfde een schat spreekt men aan in tijd van nood. Men maakt er gebruik van. Zo doen Gods kinderen ook met déze schat. Zij vertroosten er zich mee. Zij maken in tijden van zwarigheden gebruik van Gods Woord, van de Heere Jezus, van de H. Geest. Ja, van de Drie-enige God Zélf. Zij kunnen zingen:

In zulke stormen ende baren
Is met ons de Heer' der heirscharen;

God Jakobs is ons een burcht vast
Tegen geweld en overlast;
Komt toch al, wilt zien en bemerken
Onzes Gods grote wonderwerken;
Die Hij hier op der aarde doet,
Naar Zijne grote wijsheid goed. Psalm 46 vers 4 Datheen

Ten zesde. Een schat bewaart men goed. Men sluit hem weg. O, zó is het ook met déze schat! Het is dat pand, bij God weggelegd en bewaard, 2 Tim. 1: 12. Het is dat bestendig wezen, en dat grote goed, dat voor de oprechten is weggelegd, Ps. 31: 20. Spr. 2: 7.

Ten zevende. Men krijgt een schat niet gemakkelijk. Het kost veel arbeid en moeite, eer men die kan bekomen. O, zó is het ook met déze schat: Wat al tranen en gebeden, wat al worstelingen en strijden kost het, eer men die schat bekomt! Men moet alles wat men heeft verkopen, om er deel aan te krijgen. O, wat is er al te lopen en te strijden, eer men in het volle bezit van die schat geraakt, en in de hemel komt!

Geliefden, U hebt nu gezien, waarin de rijkdommen van Gods kinderen bestaan, en waarom die een schat genoemd worden? Wat moesten onze harten er op verlieven! Moeten wij nu niet zeggen. Het zijn dwazen en blinden, ja geheel zinnelozen, die er geen werk van maken, maar die zich alleen maar ophouden met de valse schat! O, als gij déze schat vergelijkt bij de valse schat, dan moet gij uitroepen: Weg, wereld met al uw begeerlijkheden! gij zijt mijn hart niet waardig om u te beminnen. Ja, gij zijt mijn hand niet waardig om u op te rapen! Gij zijt bij mij gewogen en ik heb u véél te licht bevonden!

2. ***Wilt u, dat wij u eens met de stukken tonen, het grote onderscheid tussen de ware en de valse schat?***

- Eerst. De hemelse schat is een áller-voortreffelijkste schat. O, een klein weinigje van déze schat is véél meer dan de overvloed van vele goddelozen, Ps. 37: 16.
- Ten tweede. Het is een áller-troostelijkste schat. O, hoe kunnen Gods kinderen zich daarmee troosten in al hun droefenissen hier op aarde! Missen zij enige schepsel, zij vertroosten zich met de Schepper. Moeten zij treuren over het verlies van aardse vrienden, zij troosten zich met hun geestelijke en hemelse vrienden. Worden zij beroofd van hun tijdelijke goederen, zij zeggen: geen nood. Wij hebben een béter en blijvend goed in de hemel! Ja, al moeten zij sterven, dan zeggen ze: God is de Rotssteen van mijn hart; en dan zingen zij:

  Want in de dood, de bangste nood,
  Is Godes Zoon ons 't leven.

- Ten derde. Het is een ónverderfelijke en ónverliesbare schat. Deze schat kan door geen mot noch roest verdorven, en door geen dieven gestolen worden: Daar, kan geen dief bij, noch enig verderf. *Simon, Simon, zei de Heere Jezus, zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd te ziften als de tarwe. Maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoude,* Lukas 22: 31, 32. De poorten der hel zullen hen niet overweldigen. Geen dief noch rover, noch andere vijanden, kunnen Gods kinderen beroven van hun geestelijk leven, noch van hun geloof,

noch van hun hoop, noch van hun liefde, noch van hun voorrechten.
O, Kinderen van God, weest dan nooit bevreesd. De vijanden kunnen uw lichaam wel doden, en uw tijdelijke goederen wel roven. Maar zij kunnen uw geestelijke en hemelse schat niet van u nemen! Want ik ben verzekerd, zegt de Apostel, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel, ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onze Heere. Rom. 8: 38, 39.

- Ten laatste. Deze schat is eeuwigdurend, dit goed gaat met u mee, als gij álle ánder goed moet verlaten. O, als de lieden, die van deze wereld zijn, wier deel alléén in dit leven is, moeten zeggen: ik ben rijk geweest, ik heb die en die schatten indertijd bezeten. Dan kunnen Gods kinderen zeggen: ik ben rijk geweest, ik ben nóg rijk, en ik ga nóg rijker worden. Als zij gaan sterven, dan kunnen zij zeggen: ik ga heen, om mijn ónvolmaakte schatten voor volmaakte en eeuwige schatten en rijkdomdom te verwisselen.
  Ik ga nu heen, om volkomen bezit te nemen van ál die rijkdom en eer, van ál dat duurachtige en bestendig goed, dat mijn Vader voor mij bereid heeft.
  Dat mijn Middelaar voor mij verdiend heeft, en waarvan de Heilige Geest de beginselen in mijn hart gewrocht heeft.
  En als ze dan in de hemel komen, dan wordt hun de kroon der heerlijkheid opgezet, en tot hen gezegd: *komt, gij gezegenden Mijns Vaders, beërft nu dat Koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging der wereld; en geniet nu verzadiging der vreugde, en liefelijkheden aan Gods rechterhand, eeuwig en altoos.*

Geliefden, wordt gij nu nóg niet verliefd op deze schatten? Wordt er uw hart niet door uitgelokt en begerig om er óók deel aan te mogen krijgen? Ach, zo dát waar is, dan moet de les van de Zaligmaker ook ingang bij u vinden: Vergadert u schatten in de hemel. Zoekt die deelachtig te worden, niet alleen voor u, maar ook voor ánderen: voor uw man of vrouw, of uw kinderen, voor uw vrienden en bekenden.

3. Wat wil het zeggen, die schatten te vergaderen?

- Eerst. Het wil zeggen, dat men die schat heeft leren kennen, want ónbekend maakt ónbemind. Waarvan komt het, dat de wereld deze schat niet vergadert? - o, zij ziet hem niet, en zij kent hem niet. Zal men dan deze schat gaan vergaderen, men moet er éérst kennis van krijgen.
- Ten tweede. Het geeft te kennen: Die schatten zo hoog te achten. O, wie deze schatten in hun dierbaarheid en noodzakelijkheid heeft leren kennen, die speelt daarop met zijn gedachten. Hij acht die schat zo uitnemend hoog. Hij kan hem uit zijn hart niet zetten: *Dat is nu dat bedenken van de dingen, die boven zijn,* Col. 3: 1. Heere, zeggen ze, zijn er zulke dierbare schatten, en heb ik die nooit gekend noch gezocht! O, die gaan ze overdenken langs de straat. Zij komen er mee thuis. Zij achten niemand gelukkig, dan die die schat heeft; en zij achten elk ongelukkig, die die schat mist. 'O, hoe ongelukkig ben ik, zeggen ze, als ik die schat mis; en hoe gelukkig zou ik zijn, als ik die mocht bezitten. O, hoe oneindig gelukzalig, zeggen ze, is dat volk, dat er deel aan heeft!'
- Ten derde. Het is te zeggen, dat men overtuigd is, dat men die schatten van nature niet bezit.
  Ach, zeggen zulken, ik meende tevoren dat ik rijk en verrijkt was, en dat ik geen

ding gebrek had; en ik wist niet, dat ik was ellendig, en jammerlijk, en arm, en naakt, en blind!

Ach, Heere, zeggen ze, wat ben ik een arm schepsel! Ik ben vervreemd van het geestelijk leven. Ik ben vervreemd van het burgerschap Israëls, en van de verbonden der belofte, ik leef zónder God, zonder Christus, en zonder hoop! Ach, ik ellendig mens!

- Ten vierde. Het is te zeggen, die schat te begeren. Ach Heere, zeggen ze, wat Gij er ook voor eiste, ik zou het U daarvoor geven. Ik wilde liever een bedelaar zijn, gelijk Lazarus, als ik die schat maar mocht bezitten, dan een rijke man, en die schat te missen! O God, wat arm schepseltje is dat, zeggen ze, die dat grote goed mist!

  Ach, Heere! zeggen ze, mijn ziel is er zeer begerig naar. Ik bezwijk van verlangen, nu ik die schat heb leren kennen, nu zou ik wel álles willen verkopen, om dezelve te verkrijgen! O, daar geraken zij dan los van de valse schat. Hetgeen mij tevoren gewin was, zeggen ze, dat acht ik nu voor schade en drek. Nu willen zij al hun rijkdom, vrienden, eer en staat, waarmee de wereld zoveel op heeft, gewillig wegwerpen voor de mollen en de vleermuizen, om maar deel aan de ware schat te verkrijgen.
- Ten vijfde. Die schatten te vergaderen, is te zeggen: alle middelen te gebruiken om die te bekomen. O, als een mens déze schatten in hun volstrekte noodzakelijkheid en dierbaarheid heeft leren kennen, dan kán hij niet rusten, vóórdat hij er deel aan heeft! O, wat raakt hij aanstonds aan het vragen: Wat moet ik doen, om deze schatten te verkrijgen? Wat wordt hij naarstig in het gebruiken van de middelen der genade!

  Wilt u zo een mens vinden, u moet hem zoeken in het verborgen op zijn knieën, of met de Bijbel in zijn hand. Of onder het gehoor van het Woord. Hij is gelijk die vrouw, die naar de verloren penning zocht. Zij ontstak een kaars, en zocht naarstiglijk, totdat zij die vond, Lukas 15: 8. En zijn zij in hun beroep, o, die schatten zijn gedurig in hun gedachten, daar zuchten zij om.

  Ach, Heere! zeggen ze, geef mij Jezus, of ik sterf. Geef mij Uw Geest, geef mij Uw genade. Laat mij deel hebben aan de goederen van Uw koninkrijk. Laat mij ook een naam en een plaats hebben in Uw huis, en binnen Uw muren, gelijk Uw kinderen! Ach, Heere! zeggen ze, laat mij ook eens kunnen zeggen: *De Heere is mijn deel, God is de rotssteen van mijn hart, en mijn deel in eeuwigheid!* Zij wordén geestelijke worstelaars, om die schatten te bekomen. Zij zeggen met Jacob. Heere, ik zal U niet laten gaan, vóórdat ik deel aan die schatten verkregen heb!
- Ten laatste. Het is te zeggen: al ben ik geen kruimpje genade waardig. Al is het állerminste van deze schatten méér waard, dan een gehele wereld met al haar volheid. Ik wil evenwel met de eerste beginseltjes niet tevreden zijn: Wij, die de eerstelingen des Geestes verkregen hebben, zei Paulus, wij zuchten in onszelf, verwachtende de aanneming tot kinderen, namelijk de verlossing onzes lichaams, Rom. 8: 23. O, zij jagen naar de volmaaktheid; en zij houden niet op met het vergaderen, totdat zij in het volle bezit van die hemelse schatten gekomen zijn.

4. Nu het laatste stuk, namelijk de aandrang, door het woordje maar: ***verkiest en vergadert de valse schat toch niet,*** wil de Heere zeggen, wat zult u daaraan hebben?
Gij zijt al die aardse schatten zo ras kwijt, zij kunnen uw arme ziel niet baten, zij kunnen u niet troosten als gij gaat sterven. O, dán moet u zo arm uit de wereld gaan, als u er ingekomen zijt! Wat hebt u er dan aan, dat ge uw geld uitgeeft voor hetgeen

geen brood is, en uw arbeid voor hetgeen niet verzadigen kan? Wat moet u dikwijls zweten en wroeten, om die aardse schatten te verkrijgen, en dan kosten ze u nog uw arme ziel! Als u op uw sterfbed ligt, waar zult u dán om schreeuwen? Zult u dan roepen om spijs of drank? zult u dán roepen om goud of zilver, of om uw zakken met geld, of om uw obligaties? Als men dan de aardse schatten bij uw sterfbed bracht, zou u dan niet roepen: breng ze weg, wat kan dat alles mijn ziel baten, als die verloren moet gaan! O, wat zult u dán om de ware, hemelse schatten schreeuwen! Dan zult u roepen: O, ik móet genade hebben, ik moet deel aan de Heere Jezus, en aan Zijn Geest hebben, ik moet met God verzoend zijn, ik moet een erfdeel hebben onder de geheiligden!
Maar ál dat roepen zal u dan niet kunnen baten; de vindenstijd is dan voorbij, de geestelijke marktdag is dan gedaan; en dán moet gij zónder de ware schat, èn zónder enige mogelijkheid om hem ooit te kunnen verkrijgen, naar een rampzalige eeuwigheid heengaan!
Ach, wil de Heere Jezus zeggen, weest dan zo dwaas niet, dat ge uw ogen zou laten gaan op hetgeen lichter is dan de ijdelheid. Maar zoekt liever het koninkrijk Gods en zijn gerechtigheid, werkt om de spijze, die niet vergaat. Doet liever als Abraham, als Mozes, als Asaf, en als Maria, die de hemelse schatten verkoren. Zij zochten het beste deel, dat zij in eeuwigheid niet konden kwijtraken. Zij gingen álles verkopen en kochten déze schat.

Geliefden, hoe staat gij er bij?
Zijt gij óók van het oordeel van de Heere Jezus? Acht u de hemelse schatten óók vér boven de aardse schatten? Ach, allen, die God vrezen, zijn ook van dat oordeel: Daar is er geen één in de Bijbel bekend, of zij zijn van het oordeel en van de leer van de Heere Jezus; en daar is nog niet één vrome, of hij doet zo. Zo deden onze voorouders. O, de genade Gods, de heerlijkheid, het Woord, de godsdienst, dát waren hun schatten, waarnaar zij zochten, en hoe duur stonden deze schatten hun aan! Als onze Godvruchtige voorouders eens opstonden, zouden ze niet tot velen onder ons moeten zeggen: u zijt ónze kinderen niet? Zij stonden zelfs bij nacht op, om in de kerk te gaan! Zij moesten het doen met gevaar van hun leven, of van boete en ballingschap; en u kunt de genademiddelen zó overvloedig en zó gemakkelijk hebben, en u zou er soms niet eens om van uw tafel opstaan! U schat de aardse goederen méér. Daar pronkt u mee, met uw paarlen en diamanten, of uw andere schatten. Daar zit uw hart in. Ge maakt uw hart los van de hemel, en vast aan de aarde. Dat zult ge wel weer doen zien in deze ijdele dagen van kermis, daar zult u weer branden als een oven in de zonde. Of ge zult u al maar bezig houden met het kopen of verkopen van de aardse schatten, en ondertussen zult u de hemelse schatten vergeten!
Ach, geliefden, mocht u dat geluk hebben, dat u niet uit de kerk ging, of u was begerig geworden om deel te krijgen aan die hemelse schatten! Willen wij u van Godswege eens zoeken aan te dringen?

- Eerst. Deze schatten zijn zo noodzakelijk: Kunt u de genade en de barmhartigheid Gods, kunt u de Middelaar, kunt u de Geest met Zijn bewerkingen, ja kunt u de Drie-enige God wel missen? O, u zou eerder uw beide ogen, of uw beide handen en voeten, kunnen missen, dan deze schatten! Kunt u wel zalig worden, kunt u wel in de hemel komen, zónder deze schatten? Vraagt het eens aan een kind Gods: Waarom schreit u zo? Waarom bidt u zo? Waarom zijt ge gedurig zo vlijtig onder de middelen? Wel, zal hij zeggen, het is om de hemelse schatten te bekomen. Die zijn voor mij het éne

nodige, het beste deel, en dat zal ik zoeken al de dagen van mijn leven!

- Ten tweede. Die schatten zijn zo vermakelijk. Ach, zondaar, is er wel enig wezenlijk vermaak in de wereld, als er God niet in is, en als u déze hemelse schatten mist? Is het wel anders dan een zondig en ijdel vermaak, daar eeuwige smart op volgt? Is uw lachen wel anders dan het gekraak van doornen onder een pot? Is uw vermaak wel anders dan een Ezau's-vermaak over dat rode, dat rode! waarom hij zijn eerstgeboorterecht moest verliezen? Maar hoe groot is het vermaak van een mens, die naar de hemel gaat! O, hij zou zijn vreugde niet willen verwisselen voor ál de vermaken van de wereld. De goddelozen mogen blij zijn als hun koren en most vermenigvuldigd wordt. Maar als u deel krijgt aan de hemelse schatten, o, dan zult ge veel meer vermaak hebben in het Woord, in het gebed, in de gemeenschap en de dienst van God, en in de verkering met de Godvruchtigen.
- Ten derde. Het zijn zulke aanzienlijke schatten, die een mens zo aanzienlijk maken, dat hij voortreffelijker is dan zijn naaste, zijn vijanden zelfs rechters zijnde. O, die deze hemelse schatten bezitten, zijn de rijken onder het volk. Zij zijn de heerlijken op aarde. Zij zijn geheel verheerlijkt inwendig. Hun kleding is van gouden borduursel. De Heere zegt er van: *Die Mij eren, zal Ik eren*.
- Ten vierde. Het zijn zulke nuttige schatten. Ge moogt, als u thuis komt, uw schatten bezien, doet vrij uw koffers of kabinetten open; en als u er deze schatten bij vergelijkt, dan zullen al uw schatten als drek in uw ogen moeten worden. O, als u eens uw geld ging bezien, en u zag dat het altemaal vals geld was, hoe zou u verschrikken! Maar, arm mens, zó is het met al uw aardse schatten: U kunt er niets mee doen voor uw kostbare ziel, noch voor de toekomende eeuw! Zo u er de hemelse schatten niet bij krijgt, zo zijt ge vervloekt in uw eten, in uw drinken, en in uw uitgaan en in uw ingaan, in uw neerliggen, en in uw opstaan. O, de hemelse schatten zijn het alléén, die u gezegend en eeuwig gelukkig maken! Dán kunt u van alles zeggen, dat u ontvangt, of dat u overkomt. Het is van Gods Vaderlijke liefdehand in Christus.
- Ten vijfde. Deze schatten zijn zo goedkoop. U kunt er zo gemakkelijk aankomen. Kunt u ze wel goedkoper begeren dan om niet, en zónder prijs of geld? De Heere wil ze u geven voor een oprechte zucht of traan! Al sloeg u maar eens ootmoedig op uw borst. Al viel u maar eens op uw knieën, om uw Rechter van harte om genade te bidden. De allerliefste Heere eist wel geloof en bekering. Maar Hij wil u Zelf Zijn Geest geven om dat in u te werken. Hij wil u een gewillig hart geven, dat u alles gaat verkopen om déze schatten te verkrijgen.
- Ten zesde. Het zijn zulke onberouwlijke schatten. O, als u deze schatten bezit, dan mag u overkomen wat er wil, al ontmoet u nóg zoveel kruis en tegenspoed, u zou er geen berouw van hebben. Vraagt het aan állen, die deze schatten bezitten, of het hun wel eens berouwt, dat zij dezelve vergaderd hebben? O, zij zullen allen uit één mond zeggen. Had ik het niet gedaan, ik begon vandaag nog! Al moest ik nog duizendmaal méér tegenspoed ondergaan, ik wil om die hemelse schatten álles uitstaan wat maar uitgestaan kan worden, en álles missen wat maar gemist kan worden!

  Vraagt het hun, zij zullen zeggen: al werd het nóg zo donker, en al moest ik van nieuws af aan beginnen, ik zou naar de Heere gaan en zeggen: ach Heere! Ik móet deel hebben aan Uw hemelse schatten, of ik kan niet leven! Zij zeggen: als ik berouw had, dan had ik wel tijd gehad om weer uit te scheiden.

> Maar nu zoek ik de hemelse schatten, ik zoek een beter Vaderland, dat boven is, die Stad, die fundamenten heeft!
> Ja, zó spreken de rechte kenners van deze schatten; en zó zouden zij spreken, al was het, dat de duivel rondom hen ging, om hen te verslinden! O, zij hebben de Schepper verkoren voor het schepsel, Christus voor Belial, het ónzienlijke voor het zienlijke, het leven in plaats van de dood, de eeuwigheid in plaats van de tijd, en de gelukzaligheid in plaats van de verdoemenis! O, als u ook déze schatten vergadert, u zult er geen berouw van hebben in uw leven, en nog véél minder op uw doodsbed en in het laatste oordeel!

Geliefden, wat zegt nu uw hart? Wordt u nog niet bewogen om deze kostelijke schatten te vergaderen? Of Zegt u: Gij beweegt mij bijna. Maar ik zal het nog wat uitstellen? Wel, wij antwoorden u:

- Eerst. Uw tijd is zo kort en zo vlug, ik en u kunnen haast weg zijn. Hoeveel van diegenen, die vóór weinige dagen nog onder ons gehoor waren, zijn al weg, en binnen weinige ogenblikken kunt u ook al in de eeuwigheid zijn. En of u al op zijn langste zeventig of meer jaren leefde, wat is die tijd bij de eeuwigheid! Ach mens! uw leven is maar als een ogenblik. Uw dagen zijn maar als een handbreed. En als dán uw tijd voorbij is, o, wat zult u dán kermen, dat ge uw kostelijke tijd niet hebt besteed om die hemelse schatten te vergaderen. Dan mag u schreeuwen, gelijk die heiden: Ach, God, geef mij mijn vervlogen tijd weer, dan hoop ik beter te leven! Maar, zondaar, dát zal u niet mogen gebeuren! Ach, wat helpt al 's werelds glans? Hoe haast kunt u er van ontzet worden? Zou u het nog al langer uitstellen? Wie heeft u verzekerd, dat u morgen nog zult leven? En al leefde u nóg zo lang, hoe langer u wacht, hoe minder tijd ge hebt om te vergaderen, én hoe meer uw afkeer van de hemelse schatten zal toenemen! O, wij roepen u dan toe. *Heden, heden, heden, terwijl u Gods stem hoort: verhardt uw harten niet!*
- Ten tweede. Zult ge durven weigeren, of nog uitstellen, hetgeen u zo duur belast is? Het is eveneens alsof de Heere Jezus Zélf op deze predikstoel stond en u toeriep, dat u de hemelse schatten zou vergaderen: En kan het dán van uw hart, om dat te weigeren? Zo u weigert meent gij, dat de Heere het niet kwalijk zal nemen, dat u zulke kostelijke schatten versmaadt? Jozef zei tegen zijn broeders: *Wat daad is dit, die gij gedaan hebt? Weet u niet, dat zo'n man als ik dat zekerlijk waarnemen zou*? Gen. 44: 15. En spreekt een mens zo. O, wat zal God dan zeggen, Die zo groot en zo hoog is! zou Hij het Zich niet aantrekken, dat u maar uit sleur te kerk gaat. Dat u zo ongodsdienstig leeft. Dat u geen werk maakt van bidden, zoeken en kloppen, om deel te krijgen aan de hemelse schatten? Ja, zou de Heere het niet kwalijk nemen, dat u dezelve versmaadt, en dat u wel zou bidden, gelijk de Gadarenen, dat de Heere Jezus met Zijn schatten maar uit uw landpalen mocht vertrekken! Ach, hoe zwaar zal uw verantwoording zijn, en wat een schrikkelijke straf hebt u te wachten!
- Ten derde. Als u weigert, dan bedroeft u Gods getrouw dienst knechten en kinderen. Dan bedroeft ge uw vrome ouders en vrienden, die zo graag wilden, dat u deel kreeg aan de hemelse schatten. O, zij zouden wel voor u op de knieën willen vallen, en u met tranen in de ogen bidden, dat u er toch naar zou zoeken! Zij zouden u wel mee willen nemen in hun gezelschappen, of in hun binnenkamers; en kan dat álles u maar van uw hart? Meent gij, dat dit een lichte zaak is?
- Ten vierde. Zondaar, als u weigert, dan bedroeft u uzelf. Dan doet ge uzelf

> smart aan. U wilt dikwijls blij zijn, maar u kunt niet. U mag u zo aanstellen als u wilt. O, ge zijt de beschuldiging en de knaging van uw gemoed geen meester. u wordt al menigmaal in de engte gebracht, al neemt u nóg zo een heet brandijzer om uw consciëntie toe te schroeien. zult u nóg langer weigeren om deze kostelijke en evenwel kosteloze hemelse schatten te vergaderen? Wel, God beware u voor zo'n schrikkelijke misdaad! O, als u zónder déze schatten sterft, wat zult u dán in de hel, en in de eeuwige smart liggen te wenen en te kermen. Dán zult u zeggen. O, wee mij, dát is nu door mijn eigen verzuim en onachtzaamheid: ik heb de rijkdom van Gods lankmoedigheid veracht! o, God! wat heb ik gedaan! Dan zult u zeggen: ná is er in eeuwigheid geen mogelijkheid meer om die verwaarloosde en versmade schatten te verkrijgen. Die zullen mij nu in geen eeuwigheid der eeuwigheden meer worden aangeboden!

Wat zegt u, zondaar, wilt u nu nóg langer weigeren? Kan dit álles u nóg niet bewegen? Gaat dan voort in het versmaden van God, en van de Middelaar, en van de Geest, en van ál de hemelse schatten, totdat u in de hel uw tanden knerst, uw tong kauwt, en slechts uitroept: ach, ik lijd smarten in deze vlam!
Maar wordt u bewogen? Heeft het koninkrijk der hemelen geweld op u gedaan? Zijt ge begerig geworden naar de hemelse schatten? O, stelt dán het vergaderen niet langer uit. Haast u, zondaar, terwijl de geestelijke marktdag nog duurt. Gelooft, dat de grote Eigenaar van al deze schatten ze óók aan u om niet wil schenken? O, Hij roept u nog toe: *Ik heb lief, die Mij liefhebben; en die Mij vroeg zoeken, zullen Mij vinden. Rijkdom en eer is bij Mij. Duurachtig goed en gerechtigheid! Mijn vrucht is beter dan uitgegraven goud, en dan dicht goud, en Mijn inkomen dan uitgelezen zilver! Ik doe Mijn liefhebbers beërven, dat bestendig is, en Ik zal al hun schatkameren vervullen!*

Nu, kinderen van God, eer wij er van afstappen, moeten wij nog een kort woordje tot u spreken.

Eerst. Moeten wij u vragen: Waar komt het vandaan, dat u de hemelse schatten zijt gaan vergaderen, en dat u er aanvankelijk deel aan gekregen hebt! Ach, zult u zeggen, het is van Gods onderscheidende genade. Wij waren tevoren ook zo ónwijs, dat wij onze ogen lieten gaan op hetgeen niets is. Wij gaapten tevoren ook met ons gapen, naar hetgeen geen brood is. Maar het is God, Die ons licht gegeven heeft. Wij hebben het verstand gekregen, om te zien de ijdelheid van al de aardse schatten, dat die ons hart niet waardig waren. Onze ogen zijn geopend geworden, om de heerlijkheid en schoonheid te zien van de hemelse schatten, zodat wij gewillig zijn geworden, om er álles voor te verkopen. Onze eigen wijsheid, gerechtigheid en sterkte. Onze eigen wil, onze achting, ons tijdelijk vermaak en voordeel, onze aardse vrienden, onze eer en achting naar de wereld. Ja álles, waar wij in onze onwetendheid zoveel mee op hebben, dat kunnen wij nu als stof en drek achten.

Ten tweede. Moeten wij u vragen: Waarom leeft u zo ondankbaar? Waarom zijt u nog zo verkleefd aan uw aardse schatjes? Waarom zijt u niet méér bezig in het zoeken van de dingen, die boven zijn, in het vergaderen van de hemelse schatten? Waarom verlustigt u er u niet méér in? Waarom roemt u niet méér in de verwachting van al die schatten, die in de hemel voor u bewaard worden?
Ach, kinderen van God, schaamt u over uw ondankbaarheid, over uw aardsgezindheid, en over uw traagheid en zoekt uw trage handen en slappe knieën op te richten! O, wat moest u standvastig en onbeweeglijk en altijd overvloedig zijn in het overdenken en vergaderen van de hemelse goederen, wetende dat uw arbeid niet

ijdel zou zijn in de Heere.

Ten laatste. Kinderen van God, die deel gekregen hebt aan de hemelse schatten, o, zoekt deze dan ook aan ánderen aan te prijzen. Zoekt ook te vergaderen voor uw evenmens, vooral voor hen, waarop u betrekking hebt, voor uw man, of vrouw, of kinderen, of dienstboden. Kunt u hun dan geen goud of zilver geven, dan zal de vreze des Heeren hun schat zijn. Dan zal de Almachtige hun overvloedig goud en hun krachtig zilver zijn. En als u dan gaat sterven, zult u volmaakt deel krijgen aan al dat duurzaam en bestendig goed, dat al uw schatkameren kan vervullen. Dán zult u genieten volmaakte rijkdom en eer, en zult u beërven dat koninkrijk, dat u bereid is vóór de grondlegging der wereld.

AMEN

VIJFTIGSTE PREDICATIE, OVER MATTHEÜS 6: 21.

Want waar uw schat is, dáár zal ook uw hart zijn.

Wij lezen, Joh. 15: 14, dat de Zaligmaker zei: *Gij zijt Mijn vrienden, zo gij doet wat Ik u gebied.*
Ach, een vriend van een aanzienlijk mens te wezen, wat is dat aangenaam! als men kan zeggen. Zo'n groot vriend heb ik! Wat is dat aangenaam, een vriend van een koning te wezen! Is dat zó groot en zó aangenaam, - hoe groot is het dan, een vriend Gods te wezen? Het werd immers zo groot gerekend voor Abraham, Jac. 2: 23. Abraham is een vriend Gods genoemd geweest. Was dat geluk en dat voorrecht maar voor Abraham alleen? Nee, nee; elk, die een begenadigd lidmaat van de kerk is, heeft dat geluk. Hoogl. 5: 16, daar zegt elk, die genade heeft. *Zulk een is mijn Liefste, ja, zulk een is mijn Vriend.* Hoe komt dat, wat is daarvan de reden, dat de Heere Jezus, en de Drie-enige God, de Vriend van een begenadigd schepsel is? Waaruit blijkt dat? Dat komt voort uit, en blijkt uit deze dingen:

Eerst. Uit een onderling verbond. Hoe komt het, dat man en vrouw elkanders vrienden worden? Dat is niet maar alleen, omdat ze elkaar man en vrouw noemen, maar zij worden met elkaar verenigd, en komen tezamen in een verbond van vriendschap. Zo is het ook met God en een begenadigd schepsel: God heeft een verbond des vredes opgericht, Jesaja 54: 10. Hij nodigt ze om in dat verbond te komen, Jesaja 55: 3. U zult het zo goed bij Mij vinden, zegt God. En Hij brengt ze onder de band des verbonds, Ezech. 20 : 37. En wat doen zij? Zij zeggen: Ik kom onder de band des verbonds. *Ik schrijf het met mijn hand, dat ik des Heeren ben.* Jesaja 44: 5. Ik zweer, dat ik de Heere getrouw zal zijn tot de dood. En ik heb gezworen, zeggen ze, en ik zal het bevestigen, dat ik zal onderhouden de rechten Uwer gerechtigheid. Ik zal het alles voor U opzetten. Ps. 119: 106.

Ten tweede. Elkaars vriend te zijn, komt voort, en blijkt door in onderlinge openhartigheid met elkaar te verkeren. Een man en een vrouw, als het wél is, dragen zij wel iets op hun hart, dat zij elkander niet ontdekken? Ach nee. Zo doet God met de mensen, die genade in Zijn ogen gevonden hebben. De Heere zegt: Ik noem u Mijn hartsvrienden. Hij zegt. *Zou Ik voor Abraham verbergen wat Ik doe?* Gen. 18: 17. Jonathan zei: Mijn vader doet geen grote zaak, noch geen kleine zaak, die hij voor mijn oren niet openbaart. 1 Sam. 20 : 2.
Zo doet God ook. Is iemand Mijn vriend, zegt de Heere, Ik zal Mijzelf aan hem openbaren. Joh. 14: 21. *Ik noem u geen dienstknechten, zegt de Heere Jezus, maar vrienden,* Joh. 14: 15. Dat men voor een knecht wel verzwijgt, dat legt men voor een vriend of kind open. En Gods kinderen doen ook zo: geheel hun hart leggen ze open voor God. Ps. 38: 10. Heere, voor U is al mijn begeerte; en mijn zuchten is voor U niet verborgen. Zij zouden wel zeggen, als Hanna, 1 Sam. 1: 15: Ik heb mijn ziel uitgegoten voor het aangezicht des Heeren. Met ónuitsprekelijke zuchtingen maken zij hun begeerten bekend.

Ten derde. Men wordt elkanders vriend door een wederzijdse gemeenzame omgang. Dat doet God ook met Zijn volk. Zij wandelen met God, gelijk Henoch, Noach en Abraham. God neemt ze als bij de hand, en leidt ze in de binnenkamer. Hij voert ze in het wijnhuis, en toont hun Zijn uitnemende liefde. Zodat zij wel moeten zeggen. Heere! Het is genoeg! Zij gaan gemeenzaam met de Heere om in hun dagelijks leven. Hij is al hun paden gewend, gelijk een man en vrouw, of twee boezemvrienden, aan elkaar gewend zijn. Zij zeggen: *Mij aangaande, het is mij goed*

nabij God te wezen. Ps. 73: 28. Zij gewennen zich aan de Heere, zij kennen Hem in al hun wegen. Zij stellen de Heere gedurig vóór zich. En de Heere laat het er van Zijn kant ook niet bij. O, Hij nadert tot degenen die tot Hem naderen. Hij spreekt tot degenen die tot Hém spreken. Hij wandelt met degenen, die met Hém wandelen. Hij openbaart Zijn verborgenheid aan de oprechten.

Ten vierde. Men wordt elkanders vrienden, en men betoont zulks door elkaar te onderrichten. Wat doen vrienden? Zij geven zo'n trouw raad, waarschuwing en onderrichting aan elkander. Zo doet God ook met Zijn vrienden: *Ik zal u leren en onderwijzen van de weg, die gij gaan zult. Ik zal raad geven. Mijn oog zal op u zijn.* Ps. 32: 8. Komt maar naar Mij toe, zegt de Heere, Mijn Naam is Raad. Komt naar Mij toe, en Ik zal u onderrichten, wat gij doen of laten moet. Mijn inzettingen zullen uw raadslieden zijn. Mijn Geest zal uw Raadsman zijn.
En wat doen Gods kinderen? Ach, Heere, zeggen ze, ik verwerp Uw raad niet, die Gij mij geeft, ik weet dat die altijd goed is. Ik weet, Heere, zeggen ze, dat Uw raadgevingen zeer getrouw, en betamelijk, en nuttig zijn. Welgelukzalig zijn zij, die naar U horen. De Heere geeft aan Zijn volk allerlei raad en onderricht, in allerlei gevallen. Dat vindt gij de gehele Bijbel door, en ook in ons teksthoofdstuk.

Ik raad u, zegt Hij: *vergadert u geen schatten op de aarde*. Zo'n raad is goed, u zult er uw leven lang niet mee bedrogen worden. *Maar vergadert u schatten in de hemel.* Velen kunnen het weten, dat wij ons zo al wat geschikt hebben naar de tijdsgelegenheid. Wij zagen zo al het gedraaf en gewoel om schatten te vergaderen, te land en ter zee. Elk heeft het even druk, en elk is op het zorgvuldigste en voorzichtigste, om ze te bewaren. Wij spreken dat wel niet tegen, maar wij zeggen ook: gaat eens in het eenzame, en ziet eens, of het niet maar alléén is, om de valse schat te vergaderen, dat gij zo naarstig zijt. Vergadert de aardse schat, maar de ware schat moet gij niet vergeten. God te dienen, én uw beroep waar te nemen, dat strijdt niet tegen elkander. Maar u moet éérst God dienen. Elia zei tegen die weduwe: maak mij éérst een kleine koek, doch u en uw zoon zult u daarná wat maken, 1 Kon. 17: 13. Zo zei de Heere ook. Zoekt éérst het koninkrijk Gods. Werkt éérst om de spijze, die niet vergaat. Vergadert u éérst de hemelse schat, en dan de aardse schat. En waarom is dat? Wel, daar is zo'n groot onderscheid tussen die twee schatten. Als gij de valse schat hebt, de mot en de roest komen er in, en verderven ze. Of is er ergens een dief, hij steelt ze, hij slaat er zijn diefachtige handen aan. Is de ándere schat dan beter? Ja. Daar komt geen mot noch roest in. Daar komt ook geen dief bij. Ziet u dan wel, dat wij verplicht zijn, de ware schat te zoeken? En waaruit kunnen wij dan weten, of de ware óf de valse schat de onze is? Daaruit kunt u het weten: *Waar uw schat is, aldaar zal óók uw hart zijn.*
Wij hebben u heden wel een wonderlijke predicatie te doen. Wilt ge u inspannen, zo zal zij u nuttig kunnen zijn, als het God belieft. Wij hebben daarin te bezien:

1. Dat elk zijn schat heeft: *een rijke en een arme, een vrome en een ónvrome*.
2. Waaruit elk zou kunnen weten, *wat zijn schat is.*
3. De drangreden, die er in deze woorden licht, *om de hemelse schatten te vergaderen.*

1. Wat het eerste aangaat: ***een schat is veel kostelijk en aangenaam goed, dat men weglegt tegen een verlegen tijd.***
Daartoe neemt men dan zijn toevlucht, en spreekt hem aan. U zult zeggen: Dat kan ik begrijpen, dat de rijken een schat hebben. Maar heeft een arm mens ook een schat?

Ja. Heeft een ónvrome een schat? Ja. Heeft een vrome een schat? Ja.

A. Heeft een arm mensje een schat? Ja, al was hij nog zo beladen met armoede, hij kan evenwel nog een schat bezitten. Weet gij, wat de schat der armen is?

Eerst. God geeft een arme dikwijls een gewenste gezondheid. Al wat zij eten of drinken, smaakt en gedijt hun wél. Zij behoeven soms in een geheel jaar nog geen stuiver aan de medicijnmeesters te geven. Is dát niet een schone schat?

Ten tweede. Weet gij, wat verder nog de schat der armen is? Hun vrijheid. Ik wil niemands slaaf zijn, zeggen ze, noch mijn gemoed om een ander krenken. Daar de groten dikwijls arme slaven zijn van ánderen, om die in hun belangen te krijgen of te behouden. Wat zijn de groten dikwijls slaven van hun geld en goed, of van hun vrienden en familie, of van hun wellusten en begeerten! Maar de armen zijn van die slavernij bevrijd. Zij eten en drinken en slapen gerust. Zij behoeven zich aan anderen niet te storen, zij behoeven niemand naar de ogen te zien, dan God, en die over hen gesteld zijn.

Ten derde. Hun schat is, dat zij vergenoegd en vrolijk zijn. De rijken zitten dikwijls te zuchten, terwijl een arme zit te zingen. De koetsen van de rijken zijn dikwijls zo nauw, omdat er zulke nauw harten in zijn. Zij zijn nooit vergenoegd, en daar ontbreekt hun altijd wel, waarover zij zich kwellen.

Ten vierde. Welke schat hebben de armen ook nog? Hun naarstigheid. Zij hebben niet veel ledige dagen. Zij hebben geen kennis aan dat luie en ledige leven, waardoor de rijken zichzelf dikwijls tot een last zijn!

Ten vijfde. Wat is der armen schat nog? Willen de rijken hun niet achten en eren, zij eren elkander. Zij zeggen tegen de rijken: uw achting zoeken wij niet, en uw verachting vrezen wij niet. Wat vraag ik naar u, zei Mordechai in zijn hart tegen Haman, U mag zo groot zijn als gij wilt.

Ten zesde. Hun schat is, dat de rijken hen zo nodig hebben. Zij kunnen zónder de hulp en de dienst der armen niet leven. Daarom staat er Spr. 22: 2: Rijken en armen ontmoeten elkander: De Heere heeft ze allen gemaakt.

Ten zevende. Hun schat is. Zij hebben soms een gewenst huwelijk, en aangename kinderen. Daar de rijken soms kinderen hebben, die die op hun hart trappen, en waarover zij moeten zuchten, daar zijn de kinderen der armen dikwijls pijlen in de hand van een held, om hun ouders te verdedigen en de vijanden van hun ouders te kwetsen; en als olijfplanten rondom hun tafels, om hun ouders te versieren en te eren, te voeden en te verkwikken.

Ten achtste. Dát is hun schat, dat zij soms een goed gerucht brengen over een geheel volk en in een ganse stad. Zij zijn als die deugdelijke vrouw, waarvan Salomo spreekt, Spr. 31, en als de arme Ruth, waarvan Boa\ zei: De ganse stad mijns volks weet, dat gij een deugdelijke vrouw zijt, Ruth. 3: 11. Wie kan al de schatten der armen tellen? Ik ben daartoe niet bekwaam. Armen, die hier zijt, telt uw schatjes eens op: gij zijt er beter toe bekwaam dan ik. Gij ondervindt er meer van dan ik.

B. U zult zeggen. Hebben de ónvromen ook een schat?
Ja, die hebben dikwijls schatten op de aarde. Naar het lichaam hebben zij soms eer, rijkdom, vermaak; en naar de ziel zeggen ze soms: Wat ontbreekt mij nog? Gelijk die jongeling, Matth. 19: 20. Zij zeggen met die Farizeeër, Lukas 18: 11. O God, ik dank U, dat ik niet ben als andere mensen! Met die van Laodicéa zijn zij rijk en verrijkt geworden en hebben aan geen ding gebrek. Openb. 3: 17. Ik ben zo gerust, zeggen ze, als de beste. En al heb ik kleine genade, zeggen ze, ik ben evenwel verzekerd, dat de hemel mij niet ontgaan zal. Ik begrijp niet, hoe anderen zo kunnen sukkelen en

tobben. Ik heb het ware geloof, zeggen ze; en al leef ik niet als die en die, - God is barmhartig, en Hij heeft gezworen, dat Hij geen lust heeft in de dood des stervenden zondaars. Dat eigenen zij zich toe, en zo zijn zij in hun verbeelding rijk.
Maar, ach mens! Hebt u geen ándere rijkdom, dan zult u ellendig en arm sterven, en eeuwig moeten gebrek lijden.

C. Wat heeft een vrome voor een schat? *Hij heeft de Drie-enige God tot zijn Schat.* Hij heeft het lieve Woord tot zijn schat. Zilver noch goud achten zij zoveel niet, als dát. Nóg eens, de liefelijke bediening van het Woord. Daar komen zij op die akker, en vinden daar een Schat, *de Heere Jezus Christus,* die dierbare kostelijke Parel. *De Geest en Zijn gaven en bewerkingen, al de vruchten des Geestes*. Het Genadeverbond en al zijn goederen. Zij hebben tot hun schat. Het geestelijk leven, de dierbare genade in het hart. En wat hebben zij nog een schat te wachten? Dat gans zéér uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid, in de hemel!
Dat is ons eerste stuk; elk heeft een schat, vroom én onvroom.

2. Ons tweede stuk is: ***Wát is mijn en uw schat?***
Daaraan hangt ontzaglijk veel. U zult zeggen: Zegt het de Heere Jezus niet? Ja. Die zegt: Dát is uw schat, waarnaar gij zo jankt, loopt en draaft, waar uw hart is. Daar zijn onder anderen zo zes tekenen, waaraan gij het weten kunt, welke uw schat is.

Eerst. Dát is uw schat, waarvoor gij zo angstvallig zorgt, dat hij veilig is. Is het een aardse schat, hoe zoekt gij die te verzekeren: gij zoekt er zo zeker mee om te gaan, dat er geen zwarigheid is om hem te verliezen. Is het een erfenis, die gij verwacht, gij rust niet vóórdat gij door zegels en door publieke personen daarvan verzekerd zijt. Zijn het goederen, die gij reeds bezit, gij sluit ze weg, dat er niemand bij kan. Achan ging zijn gestolen schat onder een boom verbergen. Hij dolf een gat in de aarde en stak het daarin, Joz. 7: 20, 21. Rachel, als zij de goden van haar vader gestolen had, stak ze in het zadeltuig van de kemel, en zij zat er op, Gen. 31.: 34. Een schat komt niet zo licht te voorschijn, of men moet hovaardig worden, en ermee willen pronken. Dat toonden wij onlangs aangaande Hizkia, die zijn schatten ging tonen aan de gezanten van Babel. Of als men met iemand zeer gemeenzaam omgaat. Dan is het: u zult uw lot midden onder ons werpen, wij zullen allen één buidel hebben, Spr. 1: 14. Of men openbaart zijn schatten, om zich uit groot gevaar te redden, gelijk die tien mannen, die tot Ismaël zeiden: Dood ons niet, want wij hebben verborgen schatten in het veld. Jer. 41: 8.
Geliefden, welke schat is nu de uwe, de valse óf de ware schat? Waarvoor zorgt gij het meeste? Is het dáárvoor, dat U mag hebben veel kostelijk goed, grote ambten, of sierlijke kleren, en al wat kostelijk is? Om daardoor gezien te worden van de mensen en een naam te krijgen in uw stad? Als gij dáárvan maar verzekerd zijt, is het dan wél? Of begint gij te zorgen voor uw roeping en verkiezing. Voor de goederen van Christus' koninkrijk. Om deel te hebben aan de gemeenschap met God, en aan de weldaden van het Genadeverbond? Is dáárvoor uw meeste zorg en bekommering? Dán zeggen wij: De ware schat is de Uwe.

Ten tweede. Dát is onze schat, waarover men het meeste verblijd is. Als iemand deel heeft aan de valse schat, en doet hij zijn kasten en kisten open, en beziet hij zijn geld of goed, of klederen eens, - o hij is dan zo blij! Hij zou dan wel zeggen, gelijk die rijke dwaas, Lukas 12: 19. Ziel, gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren. Neem rust, eet, drink, wees vrolijk. Ge zult het uw levenlang niet ópteren!
Geliefden, is het zó met u? Zoekt gij alleen maar lekker te leven op de aarde? Zit uw

hart in uw huis, in uw maaltijden, in koren, in most en andere aardse goederen? Zijt gij het meest dáármee bezig en dáárover verheugd? Dán hebt u slechts deel aan de valse schat, dán mist gij de ware schat nog, dán hebt u maar deel aan de zienlijke en vergankelijke dingen. Aan zulke schatten, die God ook geeft aan de zondaren. Ja, aan heidenen en Turken. Het zijn maar zegeningen van Gods voetbank, en gaven van Zijn linkerhand. Maar ach, die deel hebben aan de ware schat, die kinnen zich zó niet vermaken over die aardse schatten, maar zij zijn vrolijk in de Heere, zij verheugen zich in de God hun heils, en in de goederen van Jezus' koninkrijk, met een heerlijke en ónuitsprekelijke vreugde. Jesaja 61: 10. Zij zeggen: *verhef Gij over ons het licht Uws aanschijns, o Heere!* Ps. 4: 7. Zij zijn daarmee zó verblijd, dat ánderen er verbaasd over staan. Zij bidden wel om het aardse, maar zij kunnen er ook wel bij staan schreien, als het hun van binnen niet goed gaat. Al hun vreugde is in God te dienen, en ootmoedig voor Zijn aangezicht te wandelen, en Zijn zoete gemeenschap te ondervinden.

Ten derde. Dát is onze schat, waarover men zo bekommerd kan zijn dat hij verminderen zal, of dat men hem verliezen zal. Is men bekommerd over de aardse schat, men zou wel van schrik sterven, als men die denkt te zullen verliezen! Gelijk een Nabal, de schrik beving zijn hart, als hij hoorde dat het niet veel gescheeld had, of hij was zijn goed en zijn leven kwijt geweest. Of is iemand bekommerd over de ware schat. O, als God Zijn aangezicht dan eens verbergt, of als de Geest in Zijn werking zo niet ondervonden wordt, - wat hebben zulken dán een kommer dat God hen verlaten zal, dat de Geest geheel van hen geweken is! Zij zeggen met David, Ps. 30 : 8: *Toen Gij uw aangezicht verborg, werd ik verschrikt.*

Ten vierde. Dát is onze schat, waarover men zo bedroefd is, als men hem kwijt is. O, die deel hebben aan de valse schat, hoe bedroefd zijn zij, als zij enig tijdelijk goed kwijt zijn! Een zondaar heeft nooit zo geschreid over het gemis van genade, als over het gemis van een gouden ringetje: Dan is het als met Laban: Waarom hebt u mijn goden gestolen? En als Micha. Zij hebben mijn goden gestolen, wat heb ik dan meer? Maar is de ware schat de uwe, dán zal het tegendeel bij u waar zijn. O, dán is het met Maria. Zij hebben mijn Heere weggenomen. En als men dan aan u vraagt, gelijk aan Maria: *Vrouw, wat weent gij?* U zult dan zeggen. *Omdat zij mijn Heere weggenomen hebben.* Joh. 20 : 13. O, daar zal voor u dan niets zó náár zijn, dan de gemeenschap van God en de Heere Jezus te moeten missen, en dat u moet zeggen: Ik zocht Hem, maar vond Hem niet, - en niets zal u liever zijn, dan dat u mag zeggen: *Toen ik een weinig van hen weggegaan was, vond ik Hém, die mijn ziel liefheeft.* Hoogl. 3: 4.

Ten vijfde. Is de valse schat de uwe, als gij die dan kwijt zijt, zijt gij niet gerust, vóór gij weet hoe gij die kwijt geraakt zijt. Of het recht of onrecht is, Zegt u, ik móet mijn verloren goed weer terug hebben! Die vrouw, die haar penning verloren had, verplaatste al de stoelen en banken om de penning te zoeken. Lukas 15: 8. Die herder ging zijn éne schaap zoeken over berg en dal. Lukas 15: 4. Zijt ge uw aardse schat kwijt, u kunt noch eten, noch drinken, noch slapen. Zó is het met de ware schat ook. O, toen de bruid die kwijt was, kon zij het toen nog wel op het bed van haar gemak uithouden? Ach nee! maar zij sprong het bed uit en vroeg aan de wachters. Hebt gij ook die gezien, die mijn ziel liefheeft? Hoogl. 3: 1-4. Of zij van de wachters slagen kreeg, het hielp niet. Zij bleef zoeken, tot zij vond.

Ten zesde. Wilt u weten, wat uw of mijn schat is? De Heere Jezus zal het u met

weinig woorden zeggen: *Waar uw schat is, dáár zal ook uw hart zijn*! Het hart, dat is uw binnenste, uw ziel, uw verlangen, uw begeerten, uw gedachten, die zullen daaraan kleven, daarnaar uitgaan. Of uw schat boven in de hemel is, óf beneden op de aarde, - waar uw schat is, is óók uw hart. Dat is een teken dat altijd waar is. Of uw schat ver óf nabij is, of hij in Oost-Indië, of in uw huis is. Al was het, dat uw schat onder een boom bedolven lag. Al was uw schat in de zee, uw hart zou er óók wezen!

Hoe is het dan, als ons hart bij onze schat is?

- Eerst. U zult dan voelen, dat er niets zoveel achting bij u heeft, als uw schat. Al uw liefde en achting gaan dan daaromtrent.
- Ten tweede. Uw zinnen spelen daarop. Gij maalt er over met uw gedachten. Wát gij ook doet, u kunt uw schat niet uit uw gedachten zetten. Geheel uw hart zit er in.
- Ten derde. Gij zijt niet te voldoen dan met uw schat. Biedt zo een aan wat u wilt. Ik móet mijn schat hebben, zegt hij, het koste wat het wil!
- Ten vierde. Dán is ons hart bij onze schat, als men er zo aan verkleefd is, dat men er niet van kan scheiden. Is het een man, of een vrouw, of zijn het kinderen, uw hart gaat er dan zo naar uit. Gelijk Jacob zo verkleefd was aan Benjamin, en David aan Jonathan.
- Ten vijfde. Dán is ons hart bij onze schat, als men er álles voor over heeft. Men zou alles willen verkopen, om die schat te hebben. Wat zegt uw gemoed, geliefden? Gaat eens in uw binnenste en ziet eens, waar uw hart is. Waar mee gaat u uit en in? Waarmee slaapt en ontwaakt gij? Waarvan denkt of spreekt u het liefste en het meeste? Waarvan maakt u het meeste werk? Is het van God en van de Heere Jezus? Is het van het bidden? Is het van het overdenken van het Woord? Is het van de dienst van God? Hieraan kunt u het weten, welke uw schat is. Want waar uw hart is, dáár is uw schat.

3. Nu, het derde stuk is: ***Wat drangredenen in deze woorden liggen, om niet de aardse, maar de hemelse schatten te vergaderen.***
Zijn daarin drangredenen? Ja, de Heere Jezus wil zeggen:

- Eerst. Als u de aardse schatten vergadert, dan besteedt ge uw hart omtrent zulke dingen, die uw hart ónwaardig zijn. Dan laat ge uw ogen gaan op hetgeen niets is. Dan gaan uw overdenkingen, uw begeerten en verlangens, naar dingen, waarbij uw ziel niet leven kan. En daarom, laat varen de valse schat, en vergadert voor u, voor uw kinderen en voor uw vrienden, de wáre schat! Zorgt toch niet méér voor het lichaam dan voor de ziel! *Ik sta voor het lichaam in*, zegt de Heere, Ik zorg voor u; en daarom, weest in geen ding bezorgd, maar werpt al uw bekommeringen op Mij. Ik zal het voor u maken!
- Ten tweede. Is ons hart dáár waar onze schat is, dan is het immers beter de hemelse schatten te zoeken, want dan vergadert men zulke schatten, die ons hart kunnen vergenoegen en vertroosten. O, die hemelse schatten komen het best te pas in nood en dood. Ja, als ons vlees en hart bezwijken, komt die schat nog te pas. Wat kwam die ware schat Jozef te pas in Egypte! Wat kwam hij Mozes te pas aan het hof van Farao en in de woestijn! Wat kwam hij Daniël te pas in de kuil der leeuwen, en Jona in de vis, en Paulus en Silas in het gevangenhuis! O, als u in ongelegenheid komt, gebruikt dán deze schat. Gaat dan naar de Heere Jezus, gaat dan naar de Heilige Geest, gaat dan naar het Woord en de genademiddelen! Ja, maakt dan gebruik van die schatten, die u

nog te wachten hebt, daarmee kunt ge u dan troosten en zeggen: Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorbijgaat, werkt ons een gans zeer uitnemend, eeuwig gewicht der heerlijkheid!

- Ten derde. Als ons hart is waar onze schat is, dan hangt van het vergaderen van de goede óf de kwade schat onze zaligheid óf verdoemenis af. Vergaderen wij dan de aardse schatten, dan behoren wij tot de lieden, die van deze wereld zijn, wier deel alléén in dit leven is; en dán zullen wij met de wereld moeten verloren gaan. Dan zal tot ons gezegd worden, gelijk vader Abraham zei tegen de rijke man, Lukas 16: 25: Kind, gedenk, dat ge uw goed ontvangen hebt in uw leven, en daarom lijdt gij nu smart. Maar als wij de hemelse schatten vergaderen, dan hebben wij deel aan duurachtig en bestendig goed. Dan hebben wij een eeuwig gewicht van heerlijkheid te verwachten. O, wie zou dan niet mét Mozes de smaadheid van Christus groter rijkdom achten dan al de schatten van Egypte? Wie zou niet met Paulus uitroepen: *Want ik houd het daarvoor, dat het lijden dezes tegenwoordigen tijds niet is te waarderen tegen de heerlijkheid, die aan ons zal geopenbaard worden.*

Geliefden, daar hebt u dan onze verklaring over deze woorden.
Tot toepassing zullen wij nog twee of drie gevallen van het gemoed oplossen; en dan nog een woord tot ontdekking van ónbekeerden, èn tot opwekking van Gods kinderen spreken.

De eerste zwarigheid is: *als een kind Gods, dat rijk is in de genade, ook deel heeft aan de aardse schat, is dat niet nadelig?*
Wij antwoorden: nee, als er uw hart maar niet in is. Integendeel, u hebt het als een groot voorrecht aan te merken. Want gij zijt één van die kinderen van God, die dubbel gelukkig zijn. U hebt een dubbel deel. Gij zijt dubbele erfgenamen. U erft de goederen van de troon én van de voetbank, de goederen van Gods rechter- èn van Zijn linkerhand. Gij zijt van die vrienden, die wat vooruit erven. Rijke kinderen van God, ge zijt van die Jozefs onder de vromen, die een dubbel deel krijgen. Zou u óngelukkig zijn? U hebt de gelegenheid om de nooddruftige te helpen, om weduw en wezen te verkwikken. Ja, om aan land en kerk het meeste nut te doen. Jozef van Arimathéa kon wat uitwerken bóven anderen. U kunt een voorstander of voorstandster der gemeente wezen. En bijgevolg kunt u wel zien, dat het géén nádeel, maar vóórdeel is, als iemand genade heeft, dat hij óók een bezitter is van de tijdelijke goederen.

Het tweede geval is: *bezitten Gods kinderen hun schat ánders dan de wereld?*
Ach ja. Als een Godvruchtige man of vrouw een tijdelijke schat bezitten, hoe gebruiken zij die?

Eerst. Zo: Heere, zeggen ze, ik heb een schat van U, die geestelijk is, en daarin zit mijn hart. Maar U hebt mij daarbij nog enige ándere schatjes gegeven, en die wegen mij zoveel niet. Dat zijn maar lichamelijke schatjes, daarvan zoek ik los te zijn. Beschik daarover, Heere, zoals het u belieft. Neem die, of geef die, zoals het U behaagt. Ziet dat bij David, 2 Sam. 15: 25, 26: *Indien ik genade zal vinden in des Heeren ogen, zo zal Hij mij wederhalen, en zal mij de ark laten zien, mitsgaders zijn woning Maar indien Hij alzo zal zeggen: Ik heb geen lust tot u. Ziet, hier ben ik. Hij doe mij zo als het in Zijn ogen goed is.* Al zei God, wil hij zeggen: David moet geen koning zijn, hier ben ik, ik ben tevreden. Ziet het ook bij Agur, Spr. 30 : 8. Zijn hart zat niet in de aardse schatten: geef mij niet teveel goed, Heere, zegt hij. Maar voed mij met het brood van mijn bescheiden deel.

Ten tweede. Als een kind Gods te vast raakt aan het tijdelijke, schreien en bidden zij zich los, om zo mét Jacob te kunnen zeggen: Ben ik van kinderen (of goederen) beroofd, zo ben ik beroofd. Zij weten, dat de gedaante van deze wereld voorbijgaat. Zij volgen de les van Paulus, 1 Cor. 8: 29, 30: *Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd voorts kort is. Opdat ook die vrouw hebben, zouden zijn als niet-hebbende; en die wenen, als niet-wenende, en die blij zijn, als niet-blij zijnde, en die kopen, als niet-bezittende: en die deze wereld gebruiken, als niet- misbruikende.* O, zij willen hier geen blijvende stad hebben. Zij hebben een béter goed in het oog. Zij verwachten een Stad, die fundamenten heeft en zij hopen op die onverderfelijke, en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in hemelen bewaard is.

Ten derde. Wat doen de vromen, die tijdelijke goederen bezitten? Ach, zij doen het schepsel niet zuchten. Zij gaan het niet misbruiken. Zij steken niet op in hovaardij: ik wil nederig en ootmoedig blijven voor de Heere én voor de mensen, zeggen ze. Zij zijn van die stille rijken in den lande, die niet veel zwier maken. O, zij zoeken hun eer niet in het omhangen van goud, of zilver, of kostelijke kleren. Maar in het onverderfelijke versiersel van een stille en zachtmoedige geest, die kostelijk is voor God.

Ten laatste. Zij maken een goed gebruik van hun goederen. Daarvan leven er zoveel. Zij doen als die Godvruchtige vrouwen, die de Heere Jezus dienden van haar goederen, Lukas 8: 2, 3. Of als de oude Barzillaï, die aan David en zijn mannen allerlei verkwikking bracht, als zij moe, en hongerig en dorstig waren in de woestijn, 2 Sam. 17 27-29. Of zij doen als Dorcas, die rokken en kleren maakte voor de behoeftigen, Hand. 9: 39. Zij dienen de armen, niet alleen van hun lichamelijke, maar ook van hun geestelijke goederen: Door hen eens aan te spreken, te waarschuwen, op te wekken en uit te lokken. Of door hun raad en bestuur te geven, of door hen te vertroosten.
Ziet, zo handelen de rijke Godvruchtigen, en alzo tonen zij hun tijdelijke schatten op een geheel ándere wijze te bezitten dan de goddelozen.

Laat ons nu nog een woordje tot ontdekking en opwekking spreken.
Eerst. Tot de rijken, en dán tot de armen.

Rijke mensen, die van God met overvloedige middelen gezegend zijt, hoe staat u er bij? Zit uw hart niet in uw schatten? Maakt u niet méér werk van uw eigen huizen, dan van Gods huis? Kunt ge u niet méér vermaken in uw lusthoven, dan in Gods inzettingen? Vindt u niet méér smaak in uw lekkere spijs en drank, of in kaart- en dobbelspel, of in het lezen van ónnutte boeken, dan in het dierbaar Woord van God? Verlangt u niet méér naar uw ijdele gezelschappen, dan om een gezel te zijn van diegenen, die de Heere vrezen? Acht u het goud niet bóven God? Het schepsel boven de Schepper? En zou u God de hemel niet wel willen laten, als Hij u de aarde maar liet behouden? Ach, als men u eens vroeg. Zijt ge al bekeerd? Hebt u al deel aan de Heere Jezus? Zijt ge al verzoend met God? Hebt u de wáre schat al gezocht? Hebt u al deel aan de hemelse schatten? - o, wat zou u moeten verstommen!
Of als men u deze vragen eens voorhield op uw doodsbed, wat zou uw consciëntie moeten antwoorden? Ach, hoe náár zou u het moeten uitschreeuwen: ik ben nog ónbekeerd! Ik heb nog geen deel aan de Middelaar! Ik ben nog ónverzoend met God! Ik ben nog vervreemd van de hemelse schatten! Ach, wat zult u dan liggen te kermen en te zuchten over uw dwaasheid, dat ge u door het schijnschone van deze wereld zo

hebt laten betoveren. Dat ge uw ogen hebt laten gaan op hetgeen niets is. U zult dán moeten uitroepen: ach, 'ik heb om een steen des velds de sneeuw van Libanon verlaten.' Ik heb de springader des levenden waters verlaten om gebroken bakken, die geen water houden.
Ach, dán zult u ondervinden, dat het zeggen van Salomo de waarheid is, Spr. 9: 4: Goed doet geen nut ten dage der verbolgenheid: maar de gerechtigheid redt van de dood.
Ach rijken! Mocht u dan intijds zoeken los te raken van uw tijdelijke goederen, als uw hart ónwaardig zijnde; en integendeel dáárnaar staan, dat u deel kreeg aan dat bestendig wezen, dat voor de oprechten is weggelegd! Mocht u armen van geest zoeken te worden, - o, dán werd u rijk in het geloof, en erfgenamen des Koninkrijks!

Ja, zullen de geringen naar de wereld, of de gewone burgers, zeggen: Dit raakt de rijken maar, die aardse schatten bezitten. Die hebben hun harten bij hun schatten. Doch wij hebben daarvan geen nood!
Maar wij zeggen u: al hebt u geen grote schatten, gelijk de rijken, u kunt daarom wel kleine schatjes hebben, in welke uw hart zit. Maakt u ook niet méér werk van uw dagelijks beroep, en van uw zondige vermakelijkheden en gezelschappen, dan van de hemelse schatten? Als God u eens zal vragen: Waarmee hebt u uw tijd doorgebracht? Waartoe hebt u uw meeste arbeid besteed? Waarvoor hebt u het meest gezorgd? Ach, wat zou uw consciëntie moeten antwoorden? Zou u niet moeten zeggen: ik heb de meeste tijd besteed in de zonde en in de wereld en in mijn dagelijks beroep. Ik heb het meest gearbeid en gezorgd om met ere door de wereld te komen. Ik heb het meeste vermaak gehad in zondige gezelschappen, in herbergen of schuttershoven, of in het rijden op speelwagens, of in andere wereldse vermakelijkheden.
Ach, wij schrikken, als wij er aan denken, hoe onze gemeente vervalt met al die speelwagens, schuttershoven en herbergen! Hoe zult u het maken, als God u vragen zal. Hebt u deel aan de hemelse schatten? Hebt u die bóven álles begeerd en gezocht? Hebt u de kostelijke vindenstijd en ál die krachtige middelen der genade, die Ik u gegeven heb, wel getrouw waargenomen? Hebt u wel gewerkt om die spijze, die niet vergaat? Hoe zult u dán moeten verstommen!
Ach, Heere! wat zijn onze tijden en zeden verdorven. Wat is er een verval, niet alleen onder de rijken en de armen, maar ook onder de gewone burgers! O, wat woelt en slaaft men, om rijk te worden, om aanzien en naam in de wereld te verkrijgen, om de één bóven de ander uit te steken! En ondertussen worden de hemelse schatten vergeten, en het Woord en de dierbare genademiddelen klein geacht!
Wij hopen van de Heere barmhartigheid te zullen verkrijgen, om getrouw te blijven en u aanhoudend te waarschuwen. Wij willen rein zijn van uw bloed. Ach, mochten wij u nog kunnen bewegen, om uw hart van de tijdelijke dingen áf te trekken, en de hemelse schatten te zoeken! Wij staan hier nóg voor uw aangezicht, om dezelve in de Naam van Christus u aan te bieden. Hebt u er lust toe? Ach, u kunt dezelve nóg voor niet bekomen; en u zou het u op uw sterfbed niet beklagen, dat u naar onze raad geluisterd hadt.
Zegt u: Wij kunnen immers onze harten niet losmaken van het schepsel, dat is Gods werk?
Ach, geloofde u dát maar recht! Mocht u dat voor God belijden! Ja, mocht u eens een voetval voor de Heere Jezus doen, en zeggen: ach Heere! Ik heb gehoord, dat u in de wereld gekomen zijt om de werken des duivels te verbreken, om de banden der zonde los te maken, om de gevangenen opening der gevangenis te beschikken. - Ach, mocht u mijn banden eens losmaken, en mij een hart geven om met Maria het beste deel te

verkiezen, dat in eeuwigheid niet kan worden weggenomen!

Vromen, nog een kort woord tot u. Is het niet een schande, dat u ook nog zo vast verkleefd zijt aan de aarde, en het aardse? God zei tegen Baruch, Jer. 45: 5. Zou ge u grote dingen zoeken? O, dát mogen wij tegen u ook wel zeggen. Wat wegen uw tijdelijke belangen, uw eigen eer, voordeel of genoegen, dikwijls zwaarder bij u, dan de ere Gods, de belangen van uw ónsterfelijke ziel, en de zaligheid van uw evenmens! Hebt u dáártoe zo'n voorrecht van de Heere ontvangen, dat Hij u deel gegeven heeft aan de erve der heiligen in het licht, en aan al het goede van Zijn uitverkorenen, opdat ge u dan nog zou vergapen aan een handvol slijk en drek?
O, ge zijt ál te hoog en te edel van staat, dan dat u nog gelijk de mollen in de aarde zou wroeten! Zijt ge niet een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterdom, een heilig volk, een verkregen volk: ja, erfgenamen van een hemels en eeuwig koninkrijk? En zult u dan zo aan het stof kleven, en kruipen op de voetbank, daar gij, als burgers van de hemel, óók uw wandel in de hemel moest hebben, en bedenken de dingen, die boven zijn?
Ach, schaamt u, en wordt schaamrood, vernedert u er over voor de Heere, en richt eens weer op uw trage handen en slappe knieën; en bidt de Heere, dat Hij uw geloof en uw liefde zó moge vermeerderen, dat u daardoor mag opvaren als met vleugelen der arenden. Ja, dat u mag zijn als die vrouw, die bekleed was met de zon, en de maan was onder haar voeten, en op haar hoofd was een kroon van twaalf sterren, Openb. 12: 1.

Ja, zult u mogelijk zeggen: Was ik maar verzekerd, dat ik deel had aan de hemelse schatten, dán zou ik zoveel werk niet maken van de zienlijke dingen. Zeg mij dan eens, waaraan ik het weten kan?
Wel, wij antwoorden u: De Heere Jezus Zélf zegt het u: *Waar uw hart is, dáár is uw schat!* Is nu uw hart bij de hemelse schatten, dan hebt u er ook deel aan. Ja maar, zult u zeggen: ik wilde het nog wel wat klaarder en meer onderscheiden horen. Wel, wij zullen het u in enige tekentjes zoeken te tonen, waaraan u het kunt weten, of u deel hebt aan de hemelse schatten!

- Eerst. U zult dááraan dan het meest gedenken. U zult kunnen zeggen: Die overdenkingen zijn mij zo zoet, de gedachten van de hemel en het hemelse zijn mij zo kostelijk. Ik kan er mij zo in verlustigen.
- Ten tweede. U zult er zo graag van spreken of horen spreken, als u in uw huis zit. Of als u uitgaat. Of als u neerligt. Of als u opstaat. Uw mond zal er gedurig zo vol van zijn. Zulke gezelschappen zijn u zo aangenaam, waar van de hemelse schatten gesproken wordt. En als u er dat niet vindt, dan kunt u het er niet harden.
- Ten derde. De hemelse schatten begeert u dan bóven alles. O, u zult dán kunnen zeggen. Heere, de begeerten van mijn ziel zijn naar U en naar Uw gemeenschap, en naar de Middelaar, en naar de Geest, en naar de goederen van Uw koninkrijk. Heere, wat u mij ook onthoudt, of ontneemt, laat mij toch deel hebben aan die hemelse schatten! U zult dán kunnen zeggen:

  Als ik dan U heb , o Heer mijn,
  Wat zou er anders, mijn God zijn?
  Waar zou ik ergens groot of klene,
  Een God hebben dan U allene. Psalm 73, Datheen

- Ten vierde. Als u deel hebt aan de hemelse schatten, dan zult u zo graag zien,

dat ánderen daaraan ook deel mochten krijgen. O, dát zal dan gedurig zo een voornaam artikel in uw gebed zijn! U zult dan zo zoeken te werken op uw man, of uw vrouw, of uw kinderen, of op ánderen, met welke u verkeert, om hun die schatten aan te prijzen; en het zal u zo een innig vermaak zijn, als u ziet of hoort, dat die of die óók lust krijgen om die ware, hemelse schatten te zoeken.

- Eindelijk. U zult zo verlangen naar het volkómen bezit van die hemelse schatten: u zult mét Jacob kunnen zeggen. *Op Uw zaligheid wacht ik, o Heere!* En met Job: *Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot*.

Wat zegt u, geliefden? Zijn u deze zaken bekend? Dán hebt u ook deel aan de hemelse schatten! Troost er u dan ook mee, als gij op aarde met een gering deel bedeeld zijt. O, dan kunt u immers zingen:

Een ánd're schat, van hoger waarde,
Is 't, waar ik met mijn ziel naar hijg;
En mij genoeg als ik op aarde
De kost maar voor dit leven krijg.

En als gij op uw sterfbed ligt, en als al de aardse schatten u begeven zullen, vertroost u dan dáármee, dat u hebt een béter en blijvend goed in de hemelen. O, daar houdt al het tijdelijke en vergankelijke en gebrekkige op! Daar is álles eeuwig: een eeuwig huis, een duurachtig goed, een ónbevlekkelijke en ónverderfelijke erfenis; een eeuwige blijdschap zal daar op uw hoofden zijn. Ja, het zal zijn: *verzadiging der vreugde, en liefelijkheden aan Gods rechterhand, eeuwig en altoos!*
AMEN.

KEURSTOFFEN IN DIT BOEK VERHANDELD.

EERSTE PREDICATIE, over Zach. 1: 3a.
Daarom zegt tot hen: alzo zegt de HEERE der heirscharen, keert weder tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik weder tot ulieden keren, spreekt de HEERE der heirscharen.
OP EEN BIDDAG.

TWEEDE PREDICATIE, over Zach. 1: 3b.
Daarom zegt tot hen: alzo zegt de HEERE der heirscharen, keert weder tot Mij, spreekt de HEERE der heirscharen, zo zal Ik weder tot ulieden keren, zegt de HEERE der heirscharen.
TIJDENS EEN KERMIS.

DERDE PREDICATIE, over Spr. 1: 24-27.
Dewijl Ik geroepen heb, en gijlieden geweigerd hebt, mijn handen uitgestrekt heb, en daar niemand was die opmerkte. En hebt al mijn raad verworpen, en mijn bestraffing niet gewild. Zo zal Ik ook in ulieder verderf lachen: Ik zal spotten wanneer uw vreze komt. Wanneer uw vrees komt gelijk een verwoesting, en uw verderf aankomt als een wervelwind. Wanneer u benauwdheid en angst overkomt.
OP HET EINDIGEN VAN HET JAAR.

VIERDE PREDICATIE, over Spr. 1: 28.
Dan zullen zij tot Mij roepen, maar Ik zal niet antwoorden. Zij zullen Mij vroeg zoeken, maar zullen Mij niet vinden.
OP HET BEGIN DES JAARS.

VIJFDE PREDICATIE, over Jer. 7: 16.
Gij dan, bid niet voor dit volk en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, noch loop Mij niet aan. Want Ik zal u niet horen.
OP DE EERSTE RUSTDAG NA DE BIDDAG.

ZESDE PREDICATIE, over Jer. 7: 16.
Gij dan, bid niet voor dit volk, en hef geen geschrei noch gebed voor hen op, noch loop Mij niet aan. Want Ik zal u niet horen.
OP DE TWEEDE RUSTDAG NA DE BIDDAG.

ZEVENDE PREDICATIE, over Jer. 25: 3.
Van het dertiende jaar Josia's, des Zoons Amons, des konings van Juda, tot op deze dag toe, (dit is het drieëntwintigste jaar) is het Woord des HEEREN tot Mij geschied, en ik heb tot ulieden gesproken, vroeg op zijnde en sprekende, maar gij hebt niet gehoord.
Gepredikt op 23 Januari 1718, zijnde het drieëntwintigste jaar van des Schrijvers dienst in de gemeente te Middelburg.

ACHTSTE PREDICATIE, over Jesaja 55: 6a.
Zoekt de HEERE terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.
OP HET AVONDMAAL.

NEGENDE PREDICATIE, over Jesaja 55: 6b.
Roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.
OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

TIENDE PREDICATIE, over Rom. 10 : 1.
Broeders, de toegenegenheid mijns harten, en het gebed, dat ik tot God voor Israël doe, is tot hun zaligheid.
OP DE EERSTE RUSTDAG NA NIEUWJAAR.

ELFDE PREDICATIE, over Psalm 143: 2a.
Ga niet in het gericht met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.
OP DE TWEEDE RUSTDAG NA NIEUWJAAR.

TWAALFDE PREDICATIE, over Psalm 143: 2b.
Ga niet in het gericht met Uw knecht, want niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn.

DERTIENDE PREDICATIE, over Jer. 55: 7a.
De goddeloze verlate zijn weg, en de ongerechtige man zijn gedachten.
OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

VEERTIENDE PREDICATIE, over Jesaja 55: 7b.
En hij bekere zich tot de Heere, en tot onze God.

VIJFTIENDE PREDICATIE, over Jesaja 55: 7c.
Zo zal Hij zich zijner ontfermen: Want Hij vergeeft menigvuldiglijk.

ZESTIENDE PREDICATIE, over Hand. 15: 26.
Mensen, die hun zielen overgegeven hebben voor de Naam van onze Heere Jezus Christus.
OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL

ZEVENTIENDE PREDICATIE, over Openb. 1: 7
Ziet, Hij komt met de wolken, en alle oog zal Hem zien, ook degenen, die Hem doorstoken hebben; en alle geslachten der aarde zullen over Hem rouw bedrijven; ja, amen.
OP HET EERSTE AVONDMAAL IN HET NIEUW JAAR.

ACHTTIENDE PREDIKATIE, over Job 36: 23.
Wie heeft Hem gesteld over zijn weg?
Gepredikt na een zware ziekte van de Schrijver, en het overlijden van zijn neef, Ds. Marinus Smytegelt, Predikant te Borssele.

NEGENTIENDE PREDICATIE, over Psalm 89: 49.
Wat man leeft er, die de dood niet zien zal?
OVER DE ZEKERHEID VAN DE DOOD.

TWINTIGSTE PREDICATIE, over Gen. 27: 2.
En hij zei. Ziet nu, ik ben oud geworden, ik weet de dag mijns doods niet.
OP DE ONZEKERHEID VAN DE DAG DES DOODS.

EENENTWINTIGSTE PREDICATIE, over Pred. 11: 3b.
En als de boom naar het zuiden, of als hij naar het noorden valt, in de plaats waar de boom valt, daar zal hij wezen.
OP HET TWEEËRLEI UITEINDE, EN ZIJN ONHERROEPELIJKHEID.

TWEEËNTWINTIGSTE PREDICATIE, over 1 Tim. 1: 16.
Maar daarom is mij barmhartigheid geschied.
OP HET AVONDMAAL.

DRIEËNTWINTIGSTE PREDICATIE, over Jesaja 55: 13a.
Voor een doorn zal een dennenboom opgaan. Voor een distel zal een mirteboom opgaan.

VIERENTWINTIGSTE PREDICATIE, over Jesaja 55: 13b.
En het zal de Heere wezen tot een naam, en tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden.

VIJFENTWINTIGSTE PREDICATIE, over Lukas 23: 39-41
En één van de kwaaddoeners, die gehangen waren, lasterde Hem, zeggende: Indien Gij de Christus zijt, verlos Uzelf en ons! Maar de andere antwoordende, bestrafte hem, zeggende: Vreest gij ook God niet, daar gij in hetzelfde oordeel zijt? En wij toch rechtvaardiglijk. Want wij ontvangen straf, waardig hetgeen wij gedaan hebben. Maar Deze heeft niets onbehoorlijks gedaan.

ZESENTWINTIGSTE PREDICATIE, over Lukas 23: 42.
En hij zei tot Jezus. Heere gedenk mijner, als Gij in Uw Koninkrijk zult gekomen zijn.

ZEVENENTWINTIGSTE PREDICATIE, over Lukas 23: 43.
En Jezus zei tot hem: Voorwaar zeg Ik u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.

ACHTENTWINTIGSTE PREDICATIE, over 1 Petr. 1: 17.
En indien gij tot een Vader aanroept Degene, Die zonder aanneming des persoons oordeelt naar eens iegelijks werk, zo wandelt in vreze de tijd uwer inwoning.

NEGENENTWINTIGSTE PREDICATIE, over Jesaja 64: 5a.
Gij ontmoet de vrolijke en die gerechtigheid doet, degenen, die uwer gedenken op uw wegen.

DERTIGSTE PREDICATIE, over Jesaja 64: 5b.
Ziet, Gij waart verbolgen, omdat wij gezondigd hebben.

EENENDERTIGSTE PREDICATIE, over Jesaja 64: 5c.
In dezelve is de eeuwigheid, opdat wij behouden werden.

TWEEËNDERTIGSTE PREDICATIE, over Jesaja 64: 6.
Doch wij allen zijn als een onreine, en al onze gerechtigheden zijn als een

wegwerpelijk kleed; en wij allen vallen af als een blad, en onze misdaden voeren ons henen weg, als een wind.

DRIEËNDERTIGSTE PREDICATIE, over Psalm 50 : 7c.
Ik, God, ben uw God.

VIERENDERTIGSTE PREDICATIE, over Psalm 87: 5.
En van Zion zal gezegd worden: Die en die is daarin geboren, en de Allerhoogste Zelf zal hen bevestigen.

VIJFENDERTIGSTE PREDICATIE, over Gen. 17: 1.
Als nu Abram negenennegentig jaar oud was, zo verscheen de Heere Abram, en zei tot hem: Ik ben God de Almachtige, wandel voor Mijn aangezicht, en zijt oprecht.
OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

ZESENDERTIGSTE PREDICATIE, over Psalm 119: 120.
Het haar mijns vleses is ten berge gerezen van verschrikking voor U, en ik heb gevreesd voor Uw oordelen.
OP EEN BIDDAG.

ZEVENENDERTIGSTE PREDICATIE, over Psalm 104: 3c.
Die op de vleugelen des winds wandelt.
OP EEN VERSCHRIKKELIJKE STORMWIND.

ACHTENDERTIGSTE PREDICATIE, over 2 Kron. 30 : 8b
Geeft de Heere de hand, en komt tot Zijn heiligdom, hetwelk Hij geheiligd heeft tot in eeuwigheid.
OP HET AVONDMAAL.

NEGENENDERTIGSTE PREDICATIE, over Joh. 6: 37a.
Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen.
OP EEN DANKZEGGING NA HET AVONDMAAL.

VEERTIGSTE PREDICATIE, over Joh. 6: 37b.
En die tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen.

EENENVEERTIGSTE PREDICATIE, over 1 Joh. 1: 9.
Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.
OP EEN VOORBEREIDING VOOR HET AVONDMAAL.

TWEEËNVEERTIGSTE PREDICATIE, over Hebr. 11: 10.
Want hij verwachtte de Stad, die fundamenten heeft, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is.
OP HET NIEUWJAAR.

DRIEËNVEERTIGSTE PREDICATIE, over Matth. 3: 9.
En meent niet bij uzelf te zeggen, wij hebben Abraham tot een Vader. Want Ik zeg u, dat God zelfs uit deze stenen Abraham kinderen kan verwekken.

VIERENVEERTIGSTE PREDICATIE, over Joh. 15: 1.
Ik ben de ware Wijnstok, en mijn Vader is de Landman.

VIJFENVEERTIGSTE PREDICATIE, over Joh. 15: 2a.
Alle rank, die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg.

ZESENVEERTIGSTE PREDICATIE, over Joh. 15: 2b.
En alle die vrucht draagt, reinigt Hij, opdat zij meer vrucht drage.

ZEVENENVEERTIGSTE PREDICATIE, over Lukas 12: 16-21.
En Hij zei tot hen een gelijkenis, en sprak: Eens rijken mensen land had wel gedragen; En hij overlegde bij zichzelf, zeggende: Wat zal ik doen? Want ik heb niet, waarin ik mijn vruchten zal verzamelen. En hij zei, dit zal ik doen: ik zal mijn schuren afbreken, en grotere bouwen, en zal aldaar verzamelen al dit mijn gewas, en deze mijn goederen. En ik zal tot mijn ziel zeggen. Ziel! gij hebt vele goederen, die opgelegd zijn voor vele jaren. Neem rust, eet, drink, wees vrolijk! Maar God zei tot hem: Gij dwaas, in deze nacht zal men uw ziel van u afeisen, en hetgeen gij bereid hebt, wiens zal het zijn? Alzo is het met dien, die zichzelf schatten vergadert, en niet rijk is in God.
TIJDENS EEN KERMIS.

ACHTENVEERTIGSTE PREDICATIE, over Matth. 6: 19.
Vergadert u geen schatten op de aarde, waar ze de mot en de roest verderft, en waar de dieven doorgraven en stelen.
TIJDENS DE KERMIS.

NEGENENVEERTIGSTE PREDICATIE, over Matth. 6: 20.
Maar vergadert u schatten in de hemel, waar ze noch mot noch roest verderft, en waar de dieven niet doorgraven noch stelen.
TIJDENS DE KERMIS.

VIJFTIGSTE PREDICATIE, over Matth. 6: 21.
Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn.